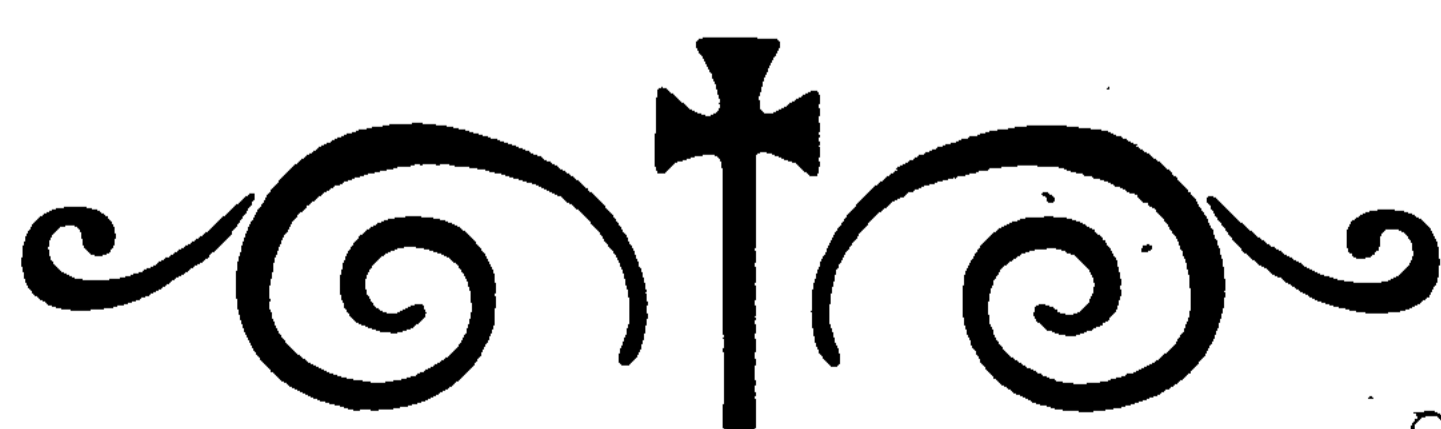

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

- **DOI IERARHI PE CALEA VEȘNICIEI:
DAMASCHIN CORAVU,
EPISCOPUL SLOBOZIEI ȘI CĂLĂRAȘILOR ȘI
IOACHIM MAREȘ, EPISCOPUL HUȘILOR**
- **SFÂNTUL SINOD SOLICITĂ ALTERNATIVĂ
LA PAȘAPOARTELE BIOMETRICE**

**BULETINUL OFICIAL AL PATRIARHIEI ROMÂNE
ANUL CXXVII, Nr. 1-4, IANUARIE – APRILIE, 2009**

Centrul de Presă „BASILICA”

RADIO TRINITAS RADIO TRINITAS

București-Muntenia	95, 30 Mhz	Vaslui	106, 70 Mhz
Galați	96, 50 Mhz	Bârlad	93,70 Mhz
Iași	92, 70 Mhz	Sibiu	93, 30 Mhz
Piatra Neamț	91, 20 Mhz	Harghita-Gheorgheni	93, 00 Mhz
Târgu-Neamț	106, 80 MHz	Toplița	90, 10 Mhz
Bicaz-Toaca	93, 30 Mhz	Zalău	93,10 Mhz
Durău	91, 80 Mhz	Baia Mare-Mogoșa	94, 30 Mhz
Botoșani	88, 90 Mhz	Craiova	100,00 Mhz
Hârlău	92, 20 Mhz	Băilești	98,20 Mhz
Darabani	95, 60 Mhz	Novaci	96,20 Mhz
Suceava	106, 90 Mhz	Tg. Jiu	93,40 Mhz
Gura Humorului	92, 80 Mhz	Bechet	103,10 Mhz
Rădăuți	97,80 Mhz	Tg. Cărbunești	95,40 Mhz
Brodina	94, 80 Mhz	Timișoara	90,30 Mhz
Bacău	96, 80 Mhz	Arad	94,20 Mhz
Onești	88, 40 Mhz	Moldova Nouă	104, 30 Mhz
Moinesti	99, 80 Mhz	Hățeg	100, 20 Mhz

www.radiotrinitas.ro

Radio TRINITAS poate fi ascultat și pe INTERNET la adresele www.radiotrinitas.ro, www.trinitas.ro sau www.patriarhia.ro, prin Satelit Amos 2, frecvența de recepție: 11592,500 Mhz polarizare: H, Sr: 21,350 Msym/s, Fec: 3/4, Modulație: QPSK. De la 30.11.2008, Radio TRINITAS emite pentru SUA, Canada și Mexic prin satelit, având următorii parametri: Satelit GALAXY 25 este amplasat la 93 grade Vest, Frequency: 12,053 Mhz, D/L Polarity: Vertical, Symbol Rate: 22,000 Msym, FEC: 3/4

TRINITAS TV

TELEVIZIUNEA TRINITAS

Televiziunea TRINITAS a Patriarhiei Române poate fi recepționată în prezent de **aproximativ 75% din publicul de televiziune din România**: prin rețeaua RCS&RDS, prin platformele digitale de satelit DIGI, DOLCE și BOOM, prin rețelele medii și mici de cablu tv din orașe și comune din întreaga țară.

TRINITAS TV este preluată de compania UPC în întreaga sa rețea de cablu tv digital, iar în rețeaua de cablu tv analogic în aproximativ 30 de orașe. În scurt timp, compania UPC va prelua TRINITAS TV în întreaga sa rețea de cablu tv analogic la nivel național.

Putem fi recepționați în întreaga Europă prin satelitul AMOS 2, frecvența de recepție: 11592,5 MHz, polaritate: orizontală (H), SR: 21,350 MSym/s, modulație: QPSK, FEC: 3/4. TRINITAS TV poate fi recepționată și în Statele Unite ale Americii și în Canada, prin cablu, într-un pachet de programe tv românești (detalii pe www.itvrsn.com).

www.trinitastv.ro

PRIMUL COTIDIAN CREȘTIN DIN ROMÂNIA

Ziarul Lumina

info@ziarullumina.ro

DE DUMINICĂ

Lumina

www.ziarullumina.ro

Abonamentele la cotidianul „Ziarul Lumina” și săptămânalul „Lumina de Duminică” pot fi contractate la orice oficiu poștal al Poștei Române, sau la sediile redacțiilor din București ori Iași până la data de 20 ale lunii în curs pentru luna următoare, sau achitând contravaloarea abonamentului în contul RO85RNCB0075004895030115, BCR Fil. Sector 4 și trimițând datele de abonare prin e-mail la adresa abonamentelumina@gmail.com.

Prețul unui exemplar al cotidianului „Ziarul Lumina” este de 1 RON iar al unui abonament lunar este de 15 RON. Pentru săptămânalul „Lumina de Duminică” prețul unui exemplar este de 1,5 RON iar al unui abonament lunar este de 5 RON.

Adresa redacției din București:
Intrarea Miron Cristea nr. 6, Sector 4,
București.

Telefon: 031 4100125

E-mail: info@ziarullumina.ro

www.ziarullumina.ro

Adresa redacției din Iași:
Str. Petru Movilă nr 69, Iași.
Tel: 0232 406224

AGENȚIA DE ȘTIRI BASILICA: www.basilica.ro; e-mail: info@basilica.ro

BIROUL DE PRESĂ: www.patriarhia.ro; e-mail: presa@patriarhia.ro

INV: 15.463

MITROPOLIA MOLDOVEI SI BUCOVINEI
BIBLIOTECA "DUMITRU STĂNILOAE"
Secția Ecumenică

COTA: PT-4

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

BULETINUL OFICIAL AL PATRIARHIEI ROMÂNE
ANUL CXXVII, Nr.1-4, IANUARIE-APRILIE, 2009
BUCUREȘTI

COMITETUL DE REDACȚIE

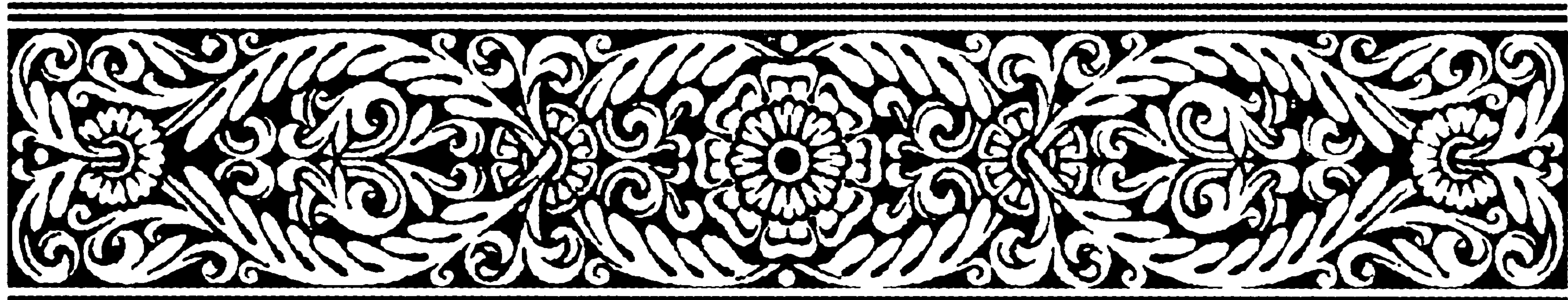
Președinte: *Preafericitul Părinte D A N I E L*
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Membri: *P.S. VINCENTIU PLOIEȘTEANUL, Episcop-Vicar Patriarhal, Secretarul Sfântului Sinod; P.S. CALINIC BOTOȘĂNEANUL, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor; P.S. CASIAN, Episcopul Dunării de Jos; P.S. NICODIM, Episcopul Severinului și Strehaiei; P.S. PAISIE LUGOJANUL, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei; Acad. Pr. Prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU, Pr. Prof. Dr. FLORIN ȘERBĂNESCU, Consilier Patriarhal.*

Redactori: *Pr. dr. CORNELIU ZĂVOIANU*
CONSTANTIN COSTACHE

COLABORATORI

Înaltpreasfințiții Mitropoliți, Preasfințiții Episcopi, Profesorii Facultăților de teologie și Seminariilor teologice; Preacernicii Consilieri patriarhali și eparhiali, protopopi, preoți, candidați la titlul de doctor în teologie ș.a.

NU VREM LICEU FĂRĂ DUMNEZEU.
PREDAREA RELIGIEI ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT
PUBLIC, UN ACT DE DREPTATE ȘI O NECESITATE
PERMANENTĂ

† DANIEL, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Prezența disciplinei *Religie* în sistemul de învățământ public nu reprezintă o inovație sau un „model românesc”, ci un act de dreptate, bazat pe *cultura românească europeană*, și o necesitate permanentă în procesul nobil de *formare moral – socială* a elevilor.

Integrarea țării noastre în structurile europene nu poate reprezenta un motiv pentru excluderea *Religiei* din învățământul public, sub pretextul armonizării legislației românești cu normele comunitare. În primul rând, *Religia* constituie parte integrantă și definitorie a culturii europene. Fără cunoștințele oferite de acest domeniu nu putem înțelege istoria și cultura acestui continent și nu putem prețui catedralele, mănăstirile, bisericile, operele de artă vizuală și muzicală în marea lor majoritate inspirate de credința religioasă. Nu este drept să ștergi, în numele laicității, secole de istorie și cultură inspirate de credința religioasă. Nu putem mutila sufletul Europei, ignorând capodoperele din arhitectură, pictură, sculptură, literatură sau muzică, pentru a susține o pretinsă emancipare bazată pe vidul spiritual al secularizării. Nu putem înlocui niciodată valorile constante ale *Religiei* cu modele efemere ale umanismului autosuficient și antireligios.

Aceasta explică de ce, în marea majoritate a țărilor europene *Religia* se predă în cadrul sistemului de învățământ public, având un rol recunoscut și apreciat în societate, cu implicații profunde în dezvoltarea socioculturală, în țara noastră nu s-a promovat un „model românesc”, incompatibil cu legislația europeană. Potrivit *Constituției României*, art. 32 (7), „în școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat prin lege”, așa cum se întâmplă în majoritatea statelor Uniunii Europene. Învățământul are un caracter confesional în Austria, Grecia, Italia, Polonia, Spania și Germania, iar un specific

general în Olanda, Suedia, Norvegia sau Danemarca. Potrivit *Legii învățământului* 84/1995, art. 9 (2) și actualului proiect de lege art. 10 (2), (3), elevii din România au dreptul să nu frecventeze orele de *Religie*, situație întâlnită și în Italia, Cehia, Grecia sau Austria, dar *Religia* este propusă ca parte din *curriculum*. Astfel, legislația din România respectă normele europene și promovează un sistem de învățământ comparabil cu cel existent în majoritatea statelor Uniunii Europene.

Uniunea Europeană încurajează prin principiul „unității în diversitate” păstrarea identității naționale, a tradițiilor locale și a valorilor formate de-a lungul secolelor și nu urmărește o nivelare artificială și sterilă, o distrugere a specificului cultural din acest continent. Astfel, anul 2008 a fost proclamat, în cadrul instituțiilor europene, anul dialogului inter-cultural. În acest context, precizăm că, fără excepție, cultul religios și morala socială religioasă au marcat cultura tuturor popoarelor europene.

Contribuția Bisericii Ortodoxe Române la formarea și la dezvoltarea tezaurului cultural național nu poate fi contestată sau considerată un „fals istoric”, ci a fost clar recunoscută prin *Legea privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor*, art. 7 (2). Primele școli și tipărituri, în România, au fost lucrarea Bisericii, iar operele artistice reprezentative și momentele istorice cruciale pun în evidență rolul Bisericii în crearea, păstrarea și transmiterea valorilor naționale de ordin spiritual, moral și cultural.

Nu trebuie să uităm că până la momentul adoptării *Legii Instrucțiunii publice* (25 noiembrie/7 decembrie 1864), învățământul românesc s-a desfășurat aproape exclusiv în cadrul Bisericii, iar în perioada *Regulamentului Organic*, ierarhii Bisericii aveau și atribuții de efori ai școlilor. Prin *Legea Instrucțiunii publice* din 1864, *Religia* deținea un loc important, atât în cadrul învățământului primar, unde se preda *Catehismul* (art. 32), cât și în cadrul învățământului secundar, gimnazial și liceal, unde se preda disciplina numită atunci „*Religiunea*”, (art. 116), din franțuzescul *Religion*.

Reintroducerea *Religiei*, după anul 1990, în sistemul de învățământ public la nivel primar, gimnazial și liceal, de unde a fost îndepărtată de către regimul comunist ateu, în anul 1948, în mod forțat și contrar tradiției românești, reprezintă, deci, un act de reparație morală și nu o „noutate” sau o decizie pripită. Astfel, după anul 1990 s-a redat unui popor eminentamente religios dreptul de a fi el însuși prin modul de a-și educa tineretul potrivit identității și culturii sale firești și constante.

Religia a avut, întotdeauna, în cadrul sistemului public de învățământ, un rol important în procesul de formare a competențelor și atitudinilor moral – sociale. Așa cum *Geografia* oferă cunoașterea configurației spațiale a pământului, esențială pentru cunoașterea patriei și planetei, iar *Istoria* oferă cunoașterea succesiunii temporale a generațiilor umane, *Religia* oferă perspectiva comuniunii eterne de iubire între Dumnezeu și oameni, între Creator și creaturi, între persoane și popoare. Prin urmare, studiul *Religiei* nu poate lipsi din *curriculum* sau din programul școlii românești, tocmai pentru că studiul *Religiei* corespunde nevoii comunității românești locale și naționale de a-și păstra bogăția și identitatea spirituală și de a transmite valori permanente tinerei generații.

Însă, pentru că Biserica propune, nu impune, valori, Patriarhia Română respinge orice formă de presiune prin care elevii sunt obligați să urmeze orele de *Religie* sau să participe la slujbe și manifestări religioase. Cu alte cuvinte, întrucât libertatea reprezintă un mare dar oferit de Dumnezeu omului, educația religioasă trebuie asumată în mod liber, respectându-se dorința părinților și a copiilor. În acest sens, Biserica a respectat deciziile comunităților locale, în conformitate cu articolul 26. (3) din *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, care prevede că „părinții au dreptul de prioritate în alegerea modului de educație acordată copiilor lor”.

Pe de altă parte, libertatea nu este simplă indiferență spirituală, ci capacitatea omului de a alege valori spirituale care îmbogățesc viața persoanei și a comunității umane. În acest sens, valorile oferite de educația religioasă sunt extrem de necesare, mai ales în această perioadă de secularizare a societății românești, întrucât ele reprezintă pentru tineri un *reper spiritual* esențial și un *liant existențial* între toate cunoștințele teoretice, dobândite prin studiul celorlalte discipline. Valorile cultivate și virtuțile încurajate în cadrul orelor de *Religie* sunt necesare sănătății spirituale a persoanei și a comunității. *Religia* îl învață pe copil și pe tânăr iubirea față de Dumnezeu și de oameni, credința, speranța și solidaritatea, dreptatea și recunoștința față de părinți și față de binefăcători, dărnicia și hărnicia, sfințenia vieții, valoarea eternă a ființei umane, adevărul prim și ultim al existenței, binele comun și frumusețea sufletului profund uman, cultivat și îmbogățit prin virtuți.

Așadar, predarea *Religiei* în școală are valențe educaționale deosebite, prin *rolul ei formativ* în viața tinerilor, reducând efectele negative ale crizei contemporane de identitate și de orientare, propu-

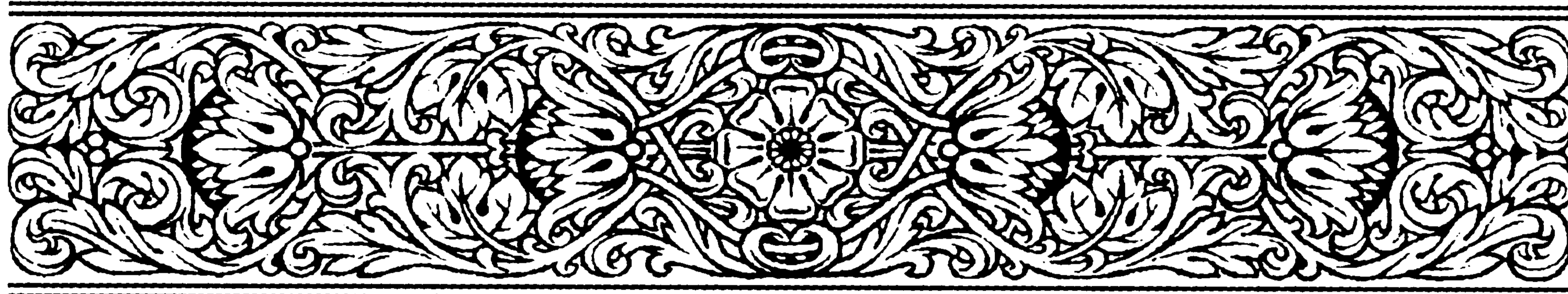
nând *modele viabile* de bunătate și sfințenie, și oferind tinerilor *repere în viața de familie și în societate*. Educația religioasă reprezintă *un factor de stabilitate și de comuniune* în societatea românească, un *izvor sfânt și statornic* de inspirație pentru a apăra și promova identitatea spirituală și demnitatea persoanei, care trăiește azi într-o lume din ce în ce mai pluralistă și mai fragmentată din punct de vedere spiritual și social. *Religia* fiind lumina vieții în comuniune de iubire cu Dumnezeu și cu oamenii, evidențiază valoarea eternă a faptelor bune, săvârșite în timpul limitat al vieții terestre și promovează comuniunea între generații prin valorile perene ale credinței cultivate și transmise.

Cercetările sociologice și psiho-pedagogice recente demonstrează rolul pozitiv al educației religioase în procesul de formare a personalității tinerilor și, mai ales, necesitatea studierii acestei discipline și la nivelul liceului, pentru formarea unor competențe și atitudini moral-sociale.

Anii grei ai dictaturii comuniste, cu ateismul ei umilitor impus în școlile de stat, contrar voinței unui popor religios, ne-au învățat să nu mai dorim cultură fără credință, știință fără spiritualitate, materie fără spirit, cunoaștere fără comuniune, filosofie fără speranță și, îndeosebi, *școală fără suflet, adică educație fără religie*, mai ales la vârsta întrebărilor existențiale și a formării spirituale a tinerilor, înțelegând că „*sufletul culturii este cultura sufletului*”. Îndeosebi astăzi, într-o vreme a individualismului materialist agresiv și a relativismului valorilor morale și sociale, tinerii de liceu au mare nevoie de lumină pentru suflet, de modele sfinte și de valori eterne, de iubire curată și speranță, susținute de rugăciunea Bisericii și de faptele bune ale credinței statornice. Așadar, pentru că Biserica îi binecuvântează pe tineri, se îngrijește de mântuirea lor și de viitorul societății românești, *ea nu dorește un liceu fără Dumnezeu* ci, afirmă, cu tărie, că ora de *Religie* este necesară nu numai copiilor, ci și tinerilor din liceu.

Considerat *prioritate națională*, învățământul românesc nu poate fi lipsit de componenta sa religios-morală, dorită și apreciată atât de copii, cât și de părinți.

În acest sens, Biserica dorește să conlucreze cu Statul în transmiterea valorilor spirituale și în formarea moral-socială a copiilor și tinerilor, militând fervent pentru păstrarea orei de *Religie* și în liceu.

• P A S T O R A L E •

PASTORALA SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE LA DUMINICA ORTODOXIEI

– 8 martie 2009 –

SFÂNTUL SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

PREAIUBITULUI CLER,
CINULUI MONAHAL
ȘI DREPTMĂRITORILOR CREȘTINI
DIN CUPRINSUL PATRIARHIEI ROMÂNE,
HAR, MILĂ ȘI PACE DE LA DUMNEZEU TATĂL,
IAR DE LA NOI, ARHIEREȘTI BINECUVÂNTĂRI!

Iubiții noștri fii sufletești,

În prima duminică din Sfântul și Marele Post, numită *Duminica Ortodoxiei*, Biserica dreptmăritoare din întreaga lume rememorează una dintre cele mai strălucitoare biruințe din primul mileniu, și anume, victoria definitivă asupra iconoclaștilor, adică a celor ce respingeau Sfintele Icoane, care au tulburat viața Bisericii și a credincioșilor ei timp de mai bine de o sută de ani (726-843). În acea perioadă zbuciumată din viața Bisericii, cinstitorii Sfintelor Icoane au avut mult de suferit: unii au fost torturați, alții exilați din familiile, casele, orașele și țările lor, iar un mare număr de clerici, monahi și mireni și-au jertfit viața pentru a apăra dreapta credință și Sfintele Icoane.

La Sinodul al VII-lea Ecumenic de la Niceea (787) a fost stabilită învățătura ortodoxă despre cinstirea icoanelor și a sfinților. În secolul următor, Biserica a proclamat cu tărie triumful Ortodoxiei asupra tuturor ereziilor, astfel că la Sinodul de la Constantinopol, din 11 martie 843, pe lângă stabilirea pentru totdeauna a învățăturii că icoanele sunt reprezentări ale Mântuitorului, ale Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu

sau ale altor persoane care au dus o viață sfântă, plăcută lui Dumnezeu, părinții sinodali au reafirmat, sub inspirația Duhului Sfânt, întreaga învățătură de credință a Bisericii cuprinsă în hotărârile dogmatice ale celor șapte Sinoade Ecumenice. De aceea, duminica întâi din Postul Sfințelor Paști este numită *Duminica Ortodoxiei*.

Deși, în primele veacuri creștine, folosirea icoanelor în cultul Bisericii s-a stabilit treptat, ca răspuns la cerințele religioase și la evlavie momentului, „*învățătura despre icoane a aparținut de la început Bisericii*”¹, *astfel că la momentul disputei iconoclaste „icoana își ocupase deja locul ei în viața Bisericii”*², fiind o parte constitutivă a vieții religioase particulare a credincioșilor și a vieții publice a Bisericii. Iată de ce, odată cu Sinodul VII Ecumenic din 787 și cu Sinodul de la Constantinopol din 843, a fost posibilă, pe temeiul mărturiei Sfintei Scripturi și a scrierilor unor Sfinți Părinți, lămurirea învățaturii despre cinstirea sfințelor icoane, făcându-se deosebire între cinstirea lui Dumnezeu – numită adorare sau închinare, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu – numită preacinstire și a sfinților – numită simplu cinstire.

Posibilitatea reprezentării iconografice a Domnului Hristos, a Maicii Domnului și a sfinților, ca mărturie a harului lucrător și sfințitor al lui Dumnezeu în omenitate, pentru înălțarea omului către Dumnezeu, are temei în însăși Întruparea Cuvântului veșnic al lui Dumnezeu, fundamentul hristologic al icoanei, după mărturia Sfântului Evanghelist Ioan, care spune: „*Ce era de la început, ce am auzit, ce am văzut cu ochii noștri, ce am privit și mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul vieții,... și Viața s-a arătat și am văzut-o și mărturisim și vă vestim Viața de veci care era de la Tatăl și s-a arătat nouă*” (I Ioan 1, 1-2), cuvânt măiestrit descifrat de Sfântul Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareii Capadociei, în Liturghia sa: „*Iar când a venit plinirea vremii, ne-ai grăit prin Însuși Fiul Tău Care (...) pe pământ S-a arătat și cu oamenii a viețuit; și din Sfânta Fecioară întrupându-Se, S-a smerit pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se pe Sine asemenea cu chipul smeritului nostru trup, ca să ne facă asemenea chipului slavei Sale*”³.

1. Pr. prof. Ene Braniște, *Teologia icoanelor*, în „*Studii Teologice*“, IV (1952), nr. 3-4, p. 176.

2. *Dumnezeiasca Liturghie a celui între Sfinți Părintele nostru Vasile cel Mare*, în „*Liturghier*“, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Ed. IBMO, 2008, p. 234-235.

3. Pr. prof. Dumitru Stăniloae, *Icoanele în cultul ortodox*, în „*Ortodoxia*“, XXX (1978), nr. 3, p. 478.

Învățătura ortodoxă despre icoană arată că, deși Dumnezeu nu poate fi văzut de oameni în toată strălucirea Lui dumnezeiască, negrăită, nepătrunsă și necuprinsă de firea omenească, totuși, din iubire față de oameni, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu S-a făcut Om, luând trup și chip omenesc, ca pe noi oamenii să ne ajute să vedem chipul slavei dumnezeiești. Prin urmare, lumina din icoana lui Hristos și din icoanele sfinților ne îndreaptă spre lumina cea neînserată a slavei veșnice din Împărăția cerurilor. Sfințenia icoanei ne cheamă la sfințirea vieții și la trăirea virtuților creștine.

Dreptmăritori creștini,

Bucuria vederii icoanei lui Hristos ne încredințează că Fiul veșnic, Cel Ce este necuprins de marginile lumii, S-a lăsat cuprins, după omenitatea Sa, pentru a fi pururea cu oamenii, arătându-ne în icoană slava Sa: „și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și **am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr**” (Ioan 1, 14). Deci, El S-a smerit și S-a făcut om în timp, ca pe oameni să-i ridice în slava Sa cea veșnică.

Reamintindu-ne, la vederea icoanei, că mântuirea este o lucrare divino-umană, rod al întâlnirii harului lui Dumnezeu cu credința, cu evlavia și cu faptele bune ale omului, avem și încredințarea că, cinstind Sfintele Icoane, inimile noastre se încălzesc, iar mintea se luminează în fața iubirii lui Hristos pentru oameni, întrucât El „**pentru noi oamenii, și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om**” (Simbolul credinței).

Cinstirea icoanei lui Hristos în chip duhovnicesc înseamnă cinstirea Tainei Întrupării lui Hristos, Care ne cheamă să ne apropiem de El cu credință și cu dragoste, să ne lăsăm pătrunși de taina curățitoare și sfințitoare a Întrupării Sale, întrucât El S-a făcut om, ca pe noi să ne facă fii ai lui Dumnezeu, după har (cf. Ioan 1, 12-13).

Icoanele lui Hristos, ale Maicii Domnului și ale sfinților, asemenea Sfintei Liturghii, mărturisesc în chip văzut despre pogorârea lui Dumnezeu către om și despre nevoința sau efortul omului de a se ridica neîncetat către Dumnezeu. Împreună, Sfintele Icoane descoperă taina credinței și a comuniunii cu Dumnezeu, datorită prezenței harice care le luminează și le sfințește, fiind **mijloace de mărturisire**

și întărire a credinței, de sporirea rugăciunii și de cultivare a sfințeniei și a frumuseții duhovnicești. Părintele Stăniloae ne arată că prin Sfintele icoane s-a păstrat unitatea și Tradiția Sfântă a Bisericii. *„Numai unde cuvântul a fost asociat cu Tainele și cu cinstirea icoanelor s-a păstrat unitatea credinței, acestea fiind, prin identitatea lor, în toate timpurile, frânele care au ținut Cuvântul în matca Tradiției primite de la Apostoli”* – spune marele teolog român⁴.

Îndeplinindu-și misiunea sa sfântă, Biserica ne cheamă neîncetat prin cuvintele Mântuitorului Hristos: *„Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți Împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii”* (Matei 25, 34), pe care le adresează tuturor celor care, în timpul vieții lor, au ascultat Evanghelia iubirii lui Hristos, s-au împărtășit de harul dumnezeiesc prin Sfintele Taine și au căutat Împărăția lui Dumnezeu prin lumina Sfintelor Icoane, arătând neconținut iubire milostivă și frățescă față de toți oamenii, dar, mai ales, față de cei flămânzi, însetați, străini, bolnavi și întemnițați (cf. Matei 25, 35-40).

De aceea, Vă îndemnăm, iubiții noștri frați și fii duhovnicești ca, în Duhul Sfânt, văzându-L în icoană pe Hristos Domnul Cel milostiv și iubitor de oameni, să fim următori ai pildei vieții Lui; rugându-ne în fața icoanei Preacuratei Fecioare Maria să ne străduim să fim buni și curați ca ea și, chemându-i în ajutor pe sfinți, prin rugăciune și sărutarea sfintelor lor icoane, să căutăm sfințenia, asemenea lor, prin pocăință, post, rugăciune și milostenie.

Preaiubiții noștri fii duhovnicești,

Duminica Ortodoxiei este sărbătoarea credinței dreptmăritoare, prin cuvânt și faptă, a tuturor credincioșilor ortodocși din lumea întregă, a tuturor celor ce păstrează și mărturisesc învățătura de credință a *Bisericii celor șapte Sinoade Ecumenice*, care stă la temelia adevăratei trăiri creștine ortodoxe și a sfintei lucrări a Bisericii lui Hristos în lume.

Biserica Ortodoxă Română, de origine apostolică, prin predica Sfântului Andrei, cel Întâi chemat la apostolie, Ocrotitorul României, cultivă neîncetat râvna păstrării cu sfințenie a drepte credințe, con-

4. Dumnezeiasca Liturghie a celui între Sfinți Părintele nostru Vasile cel Mare, în *op. cit.*, p. 244-245.

firmată dintru început prin alese fapte de evlavie și milostenie creștină ale binecredincioșilor creștini, ale preoților și monahilor, dintre care mulți s-au ridicat la vrednicia sfințeniei, devenind *prieteni* ai lui Dumnezeu (cf. Ioan 15, 15).

Faptele de evlavie ale poporului nostru dreptcredincios s-au manifestat, de-a lungul timpului, fie prin zidirea de sfinte locașuri de cult parohiale și mănăstirești, fie prin edificarea de așezăminte culturale, de învățământ și social-filantropice, presărate de la o margine la alta a țării. Această prezență și lucrare a faptelor de evlavie continuă și astăzi cu multă râvnă, ajungând până dincolo de granițele țării, în Europa Occidentală și în alte părți ale lumii, unde s-au stabilit mulți români ortodocși care viețuiesc în tradiția Bisericii noastre străbune.

Faptele milosteniei creștine sunt expresia concretă a iubirii aproapelui, ca roade ale dreptei credințe din care izvorăsc neîncetat, și care au ca scop ajutorarea celor aflați în necazuri și suferințe, după cum învață Sfântul Apostol Pavel: „*Iar facerea de bine și într-ajutorarea nu le dați uitării; căci astfel de jertfe sunt bine plăcute lui Dumnezeu* (Evrei 13, 16)”.

Oricât de mari ar fi provocările și crizele lumii în care trăim, în contextul degradării vieții spirituale, a climatului social și economic pe plan mondial, dar și în țara noastră, avem datoria să rămânem neclintiți în dreapta credință și în faptele cele bune, punându-ne nădejdea în Dumnezeu „*Care ne dă cu belșug toate spre îndulcirea noastră*” (I Tim. 6, 17). Să ne unim în a face binele care aduce mângâiere celor în nevoi, alinare celor bolnavi, compasiune celor în durere, ajutând pe semenii noștri, cu generozitate și dragoste creștină, așa cum ne învață Hristos, Mântuitorul lumii.

Și în acest an, ne adresăm preoților și credincioșilor Sfintei noastre Biserici cu îndemnul părintesc de a organiza colecta pentru *Fondul Central Misionar*, arătând, ca și până acum, dragostea către Dumnezeu și către Biserica noastră. Să contribuim în această zi de prăznuire a Ortodoxiei, dar și în duminica următoare, fiecare cu darul său, după cum îl îndeamnă inima sa, bine știind că: „*pe cel ce dă cu voie bună pe acela îl iubește Dumnezeu*” (II Cor. 9, 7).

Fiți încredințați că, așa cum am făcut și în anii trecuți, fiecare bănuț pe care-l veți dăruia acum va fi chivernisit cu grijă și îndreptat, cum spune Sfântul Apostol Pavel, „*fiecăruia după cum are cineva trebuință*”

(Rom. 4, 35), fie în scopul ajutorării unora dintre semenii noștri care sunt săraci, se află în situații limită sau sunt în suferințe cumplite, fie în scopul zidirii unor biserici și așezăminte filantropice ortodoxe, fie pentru continuarea și finalizarea diferitelor lucrări misionare și de ajutorare a fraților noștri români care viețuiesc în afara granițelor țării.

Așa cum ne-am împărtășit azi la Sfânta Liturghie din cuvintele Sfântului Vasile cel Mare, pe care, împreună cu ceilalți Sfinți Capadocieni, îl comemorăm și omagiem în acest an, 2009, se cuvine să ne rugăm pentru binefăcătorii Sfintei noastre Biserici și ai tuturor celor aflați în nevoi și să cerem Mântuitorului nostru Iisus Hristos: *„Pomenește, Doamne, pe cei care aduc roade și fac bine în sfintele Tale Biserici și își aduc aminte de cei săraci. Răsplătește-le lor cu bogatele și cereștile Tale daruri (...). Adu-Ți aminte, Doamne, Dumnezeu nostru, și de tot poporul Tău și peste toți revarsă mila Ta cea bogată, împlinind tuturor cererile cele spre mântuire”*⁵.

Având încredințarea că veți arăta și în acest an dărnicie creștină și veți răspunde cu dragoste chemării noastre părintești în această lucrare sfântă de binefacere, vă mulțumim pentru generozitatea arătată în anii precedenți și ne rugăm Milostivului Dumnezeu *„ca, având totdeauna toată îndestularea în toate, să prisosiți spre tot lucrul bun”* (II Cor. 9, 8).

Îmbrățișându-vă cu dragoste părintească, noi, membrii Sfântului Sinod, vă împărtășim binecuvântarea apostolică: *„Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți!”* (II Cor. 13, 13).

PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† DANIEL

ARHIEPISCOPUL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLITUL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOCTIITOR AL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI ȘI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† Teofan

Arhiepiscopul Iașilor și
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

† Laurențiu

Arhiepiscopul Sibiului și
Mitropolitul Ardealului

⁵ *Dumnezeiasca Liturghie a celui între sfinți Părintele nostru Vasile cel Mare*, în „Liturghier“, ed. citată, p. 244-245.

† **Bartolomeu**

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și
Clujului

Mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei
și Maramureșului

† **Nicolae**

Arhiepiscopul Timișoarei și
Mitropolitul Banatului

† **Iosif**

Arhiepiscopul Europei Occidentale
și Meridionale

† **Irineu**

Arhiepiscopul Craiovei
și Mitropolitul Olteniei

† **Petru**

Arhiepiscopul Chișinăului,
Mitropolitul Basarabiei și Exarh al
Plaiurilor

† **Serafim**

Arhiepiscopul Germaniei, Austriei și
Luxemburgului și Mitropolitul
Ortodox Român al Germaniei, Europei
Centrale și de Nord

† **Nifon**

Mitropolit, Arhiepiscop al Târgoviștei și Exarh Patriarhal

† **Teodosie**

Arhiepiscopul Tomisului

† **Andrei**

Arhiepiscopul Alba Iuliei

† **Gherasim**

Episcopul Râmnicului

† **Epifanie**

Episcopul Buzăului și Vrancei

† **Ioachim**

Episcopul Hușilor

† **Timotei**

Episcopul Aradului, Ienopolei,
Hălmagiului

† **Pimen**

Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților

† **Nicolae**

Arhiepiscopul Ortodox Român al celor
două Americi

† **Eftimie**

Episcopul Romanului și Bacăului

† **Calinic**

Episcopul Argeșului și Muscelului

† **Casian**

Episcopul Dunării de Jos

† **Lucian**

Episcopul Caransebeșului,

<p>† Sofronie
Episcop al Episcopiei Ortodoxe
Române a Oradiei</p>	<p>† Justinian
Episcop al Episcopiei Ortodoxe
Române a Maramureșului și Sătmăruului</p>
<p>† Nicodim
Episcopul Severinului și Strehaiei</p>	<p>† Damaschin
Episcopul Sloboziei și Călărașilor</p>
<p>† Ioan
Episcopul Covasnei și Harghitei</p>	<p>† Galaction
Episcopul Alexandriei și Teleormanului</p>
<p>† Ambrozie
Episcopul Giurgiului</p>	<p>† Sebastian
Episcopul Slatinei</p>
<p>† Visarion
Episcopul Tulcii</p>	<p>† Petroniu
Episcopul Sălajului</p>
<p>† Daniil
Episcop-Loctiitor (Administrator) al
Episcopiei Daciei Felix</p>	<p>† Siluan
Episcopul Ortodox Român al Ungariei</p>
<p>† Siluan
Episcopul Ortodox Român al Italiei</p>	<p>Macarie
Episcopul Ortodox Român al
Europei de Nord</p>
<p>† Timotei
Episcopul Ortodox Român
al Spaniei și Portugaliei</p>	<p>† Mihail
Episcopul Ortodox Român
al Australiei și Noii Zeelande</p>
<p>† Vincentiu Ploieșteanul
Episcop-vicar patriarhal</p>	<p>† Ciprian Câmpineanul
Episcop-vicar patriarhal</p>
<p>† Varsanufie Prahoveanul
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Bucureștilor</p>	<p>† Calinic Botoșăneanul
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor</p>
<p>† Andrei Făgărășeanul
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Sibiului</p>	<p>† Irineu Bistrițeanul
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului</p>
<p>† Vasile Someșeanul
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului</p>	<p>† Gurie Gorjeanul
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Craiovei</p>

† **Paisie Lugojeanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Timișoarei

† **Marc Nemțeanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Ortodoxe Române a Europei
Occidentale

† **Sofian Brașoveanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Ortodoxe a Germaniei, Austriei și
Luxemburgului

† **Ioan Casian de Vicina**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Ortodoxe Române a celor două
Americi

† **Ioachim Băcăuanul**
Arhiereu-vicar al Episcopiei
Romanului

† **Corneliu Bârlădeanul**
Arhiereu -vicar al Episcopiei Hușilor

† **Iustin Sigheteanul**
Arhiereu-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului

PASTORALA PREAFERICITULUI PĂRINTE PATRIARH
DANIEL LA PRAZNICUL ÎNVIERII DOMNULUI
– 19 aprilie 2009

† DANIEL

PRIN HARUL LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOCTIITOR AL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI
ȘI PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

PREACUCERNICULUI CLER,
PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL
ȘI PREAIUBIȚILOR CREDINCIOȘI
DIN ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

HAR, PACE ȘI MILOSTIVIRE DE LA IISUS HRISTOS-DOMNUL
NOSTRU, IAR DE LA NOI PĂRINTEȘTI BINECUVÂNTĂRI

„Voi cunoașteți harul Domnului nostru Iisus Hristos, că El, bogat fiind, pentru noi a sărăcit, ca voi cu sărăcia Lui să vă îmbogățiți” (II Corinteni 8, 9)

Hristos a înviat!

*Preacucernici și Preacuvioși Părinți,
Iubiți credincioși și credincioase,*

Învierea Domnului nostru Iisus Hristos prăznuită în Sfânta și Marea Sărbătoare a Sfințelor Paști ne arată bogăția iubirii milostive a lui Dumnezeu și a slavei cerești dăruite nouă, oamenilor, în Iisus Hristos, ca noi să fim părtași ai vieții și bucuriei veșnice a Preasfintei Treimi.

Bogăția iubirii și slavei dumnezeiești împărtășită oamenilor în Hristos Cel răstignit și înviat se arată mai ales în darul *sfințirii și al înfierii dumnezeiești a omului prin har*, precum și în darul *învierii trupului omenesc din moarte și stricăciune*, pentru a participa la viața, slava și fericirea veșnică din Împărăția cerurilor, după ce am primit *răscumpărarea și iertarea păcatelor, prin jertfa Crucii*.

În această privință, Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Efeseni, ne învață, zicând: *„Binecuvântat fie Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce, întru Hristos, ne-a binecuvântat pe*

noi, în ceruri, cu toată binecuvântarea duhovnicească; precum întru El ne-a și ales înainte de întemeierea lumii, ca să fim sfinți și fără de prihană înaintea Lui, mai înainte rânduintu-ne, în a Sa iubire, spre înfierea întru El, prin Iisus Hristos, din buna socotință a voii Sale, spre lauda slavei harului Său, cu care ne-a dăruit pe noi, prin Fiul Său Cel iubit; întru El avem răscumpărarea prin sângele Lui și iertarea păcatelor, după bogăția harului Său ”(Efeseni 1, 3-7).

Apoi, Sfântul Apostol Pavel se roagă pentru cei pe care-i păstorește, zicând: *„ca Dumnezeu Domnului nostru Iisus Hristos, Tatăl slavei (...) să vă lumineze ochii inimii, ca să pricepeți care este nădejdea la care v-a chemat, care este bogăția slavei moștenirii Lui, în cei sfinți”* (Efeseni 1, 17-18).

Mergând mai adânc în tâlcuirea bogăției iubirii lui Dumnezeu arătată oamenilor în Iisus Hristos, Apostolul Neamurilor spune lămurit că aceasta s-a făcut cunoscută prin Învierea lui Hristos și Înălțarea Sa la cer: *„Pe aceasta Dumnezeu a lucrat-o în Hristos, sculându-L din morți și așezându-L de-a dreapta Sa, în ceruri (...) și toate le-a supus sub picioarele Lui și, mai presus de toate, L-a dat pe El cap Bisericii, care este trupul Lui, plinirea Celui ce plinește toate întru toți”* (Efeseni 1, 20 și 22-23).

Vedem, așadar, că Hristos Cel înviat este capul Bisericii, căreia El îi împărtășește plinătatea vieții Sale divino-umane, pentru ca în Biserică să cunoaștem bogăția slavei înfierii și învierii noastre în Hristos prin Duhul Sfânt.

Bogăția iubirii covârșitoare a lui Dumnezeu Tatăl pentru oameni, arătată în Hristos, lucrează în omul credincios mai întâi taina învierii lui din moartea păcatului și apoi învierea din moartea și stricăciunea (coruptibilitatea) trupului: *„Dumnezeu, bogat fiind în milă, pentru multa Sa iubire cu care ne-a iubit pe noi cei ce eram morți prin greșelile noastre, ne-a făcut vii împreună cu Hristos – prin har suntem mântuiți! – și împreună cu El ne-a așezat în ceruri, în Hristos Iisus, ca să arate în veacurile viitoare covârșitoarea bogăție a harului Său, prin bunătatea ce a avut către noi întru Hristos Iisus (...), pentru că a Lui făptură suntem, zidiți în Hristos Iisus spre fapte bune, pe care Dumnezeu le-a gătit mai înainte, ca să umblăm întru ele”* (Efeseni 2, 4-7 și 10).

Din învățătura Sfântului Apostol Pavel despre legătura adâncă dintre Învierea lui Hristos și viața creștină vedem că *bogăția bunătății lui Dumnezeu, dăruită oamenilor în Iisus Hristos, ne cheamă la fapte bune*, prin care noi să arătăm în jurul nostru bogăția lucrării harului lui Dumnezeu în lume. Vedem, de asemenea, că slava Învierii lui Hristos ne descoperă *o altă bogăție decât bogăția materială, pământească și trecătoare, și anume ne descoperă o bogăție spirituală cerească, netrecătoare*, adică bogăția vieții și fericirii veșnice, care se dobândește prin credință vie în Iisus Hristos și prin fapte bune. Astfel, înțelegem mai bine că Hristos a coborât din ceruri, S-a făcut Om, adică a luat chip de rob, *ca pe noi să ne înalțe la ceruri*, să ne facă fii ai Tatălui din ceruri, ca să moștenim Împărăția cerurilor și viața veșnică. El, bogat fiind în slavă, S-a smerit și a sărăcit pentru noi, *ca pe noi să ne îmbogățească dăruindu-ne slava înfierii prin har și a învierii din păcat și moarte* (Cf. II Corinteni 8, 9). De aceea, comoara cea mai de preț și bogăția cea mai mare a creștinului este Însuși Hristos – Domnul (Cf. Galateni 2, 20; II Corinteni 4, 7), prezent și lucrător în viața acestuia prin harul Său, în care se arată dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh (Cf. II Corinteni 13, 13). Prin urmare, Apostolul Pavel se roagă pentru fiii săi duhovnicești astfel: „*Hristos să Se sălășluiască, prin credință, în inimile voastre, înrădăcinați și întemeiați fiind în iubire*” (Efeseni 3, 17; vezi și Coloseni 3, 3; Filipeni 1, 21).

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

Trăim astăzi într-o lume în care oamenii caută mai mult bogăția materială trecătoare decât bogăția spirituală a credinței și a vieții veșnice, iar *pe lângă sărăcia materială tot mai aspră, se arată și o sărăcire spirituală a oamenilor, ca slăbire a credinței, o răcire a dragostei frățești și o diminuare a faptelor bune*. În această situație, este nevoie ca în lumina Învierii lui Hristos, Care luminează viața creștinului în Biserică și în societate să vedem *ce ne învață Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți ai Bisericii despre bogăție și sărăcie*. Mai precis, să vedem când și cum acestea ne împiedică sau ne ajută să dobândim mântuirea, adică iertarea păcatelor și unirea cu Hristos, Izvorul vieții veșnice.

Potrivit învățaturii Sfintei Scripturi¹, *bogăția aparține lui Dumnezeu* (Cf. Psalm 23, 1; 49, 12-13), *însă El o dăruiește oamenilor* (Cf. Facerea 24, 35), *ca oamenii să o dăruiască și altora, mai ales săracilor* (Cf. Matei 19, 21; Luca 12, 33; 16, 9; I Timotei 6, 18; I Ioan, 3, 17). *Dumnezeu ajută pe om să adune bogăția* (Cf. Deuteronom 8, 16-18), *când aceasta este o binecuvântare a lui Dumnezeu pentru om* (Cf. Pilde 10, 22; Filipeni 4, 19).

Totuși, bogăția materială trecătoare, pământească, adică averile și banii, nu trebuie să fie scop în sine, ci mijloc de a căuta și cultiva bogăția spirituală netrecătoare, cerească, ce se dobândește prin iubire față de Dumnezeu și față de oameni, prin milostenie și alte fapte bune. Autorii Sfintei Scripturi observă cu înțelepciune că *bogăția materială este vremelnică* (Cf. Pilde 27, 24), *nestatornică* (Cf. Psalm 38, 6; I Timotei 6, 17), *trecătoare* (Cf. Pilde 13, 7; 23, 4-5; Apocalipsa 18, 16), *ea poate fi furată* (Cf. Matei 6, 19; Luca 12, 33), *poate fi distrusă* (Cf. Matei 6, 19; Iacob 5, 2; I Petru 1, 18), *poate pieri* (Cf. Ieremia 48, 36), *ea este înșelătoare* (Cf. Matei 13, 22; Marcu 4, 19), *ea nu îndestulează pe om* (Cf. Ecclesiastul 4, 8; 5, 10), *ea este izvor de ceartă și invidie* (Cf. Facerea 13, 6-8; 26, 12-16; 31, 1-2; 36, 6-7), *ea nu poate fi luată de om cu sine după moarte* (Cf. Psalm 48, 10; I Timotei 6, 7), *iar când devine pentru om o patimă, bogăția împiedică adesea intrarea lui în Împărăția cerurilor* (Cf. Matei 19, 23-24; Marcu 10, 23-25; Luca 18, 24-25); mai mult, *grija excesivă pentru bogăția materială înăbușă adesea rodirea cuvântului lui Dumnezeu în viața omului* (Cf. Matei 13, 22; Marcu 4, 19; Luca 8, 14); iar patima lăcomiei de avere sau iubirea de înavuțire cu orice preț este sursă a multor nedreptăți și neajunsuri, „*că iubirea de argint – constată Sfântul Apostol Pavel – este rădăcina tuturor relelor și cei ce au pofțit-o cu înfocare s-au rătăcit de la credință și s-au străpuns cu multe dureri*” (I Timotei 6, 10).

Relele cele mai mari pe care le poate aduce lăcomia de avere vieții spirituale sunt acestea: *uitarea de Dumnezeu* (Cf. Deuteronom 6, 10-12; Osea 13, 6), *părăsirea de Dumnezeu* (Cf. Deuteronom 32, 15), *tăgăduirea sau negarea existenței lui Dumnezeu* (Cf. Pilde 30, 8-9), *răzvrătirea contra lui Dumnezeu* (Cf. Neemia 9, 25-26), *lepădarea*

1. Vezi articolul *Bogăția* în „Concordanța biblică tematică”, Editura Trinitas, Iași 2000, pp. 20-23.

de Hristos (Cf. Matei 19, 21-22), *mândria nesăbuită* (Cf. Pilde 28, 11), *învârtoșarea inimii sau lipsa de milostivire* (Cf. Pilde 18, 23), *asuprirea semenilor, mai ales a săracilor* (Cf. Iacob 2, 6), *înșelăciune* (Cf. Iacob 5, 4). Cunoscând aceste consecințe rele ale lăcomiei de avere, Mântuitorul Iisus Hristos îndeamnă pe cei bogați să-și adune comori în ceruri, întrucât comorile cerești sunt mai presus de orice bogăție pământească (Cf. Matei 6, 19-20; Luca 12, 33; I Timotei 6, 19).

Sfânta Scriptură conține multe muștrări și amenințări împotriva celor ce adună comori materiale pe nedrept (Cf. Pilde 13,11) *sau le dobândesc pe nedrept* (Cf. Pilde 21, 6; 28, 20-23; Ieremia 17, 11), *dar și atitudini împotriva celor ce acumulează averi prin constrângerea semenilor* (Cf. Iov 20, 18-23; Pilde 22, 16; Iacob 5, 1-5).

Pe de altă parte, Sfânta Scriptură ne prezintă și *bogați buni la suflet sau milostivi*, harnici și darnici, care au înțeles că *bogăția lor este dar de la Dumnezeu pentru a fi dăruită celor în nevoi*, dobândind astfel marele dar al mântuirii, adică al iertării păcatelor și al vieții veșnice. Astfel de oameni sunt *Avraam* (Cf. Facerea 13, 2; 24, 35), *Lot* (Cf. Facerea 13, 5), *Isaac* (Cf. Facerea 26, 13-14), *Iacob* (Cf. Facerea 32, 5), *Iosif* (Cf. Facerea 45, 8), *Booz* (Cf. Rut 2,1), *Solomon* (Cf. III Regi 3, 13), *Iov* (Cf. Iov 1, 3; 42, 12), *Iosif din Arimateia* (Cf. Matei 27, 57), *Barnaba sau Varnava* (Cf. Fapte 4, 37), *Tavita din Iope* (Cf. Fapte 9, 36), *Corneliu sutașul* (Cf. Fapte 10, 2, 4, 31) și alții.

În ceea ce privește sărăcia, Sfânta Scriptură² ne învață că aceasta are un înțeles material, ca lipsă de bunuri materiale, și un înțeles spiritual, ca lipsă de bunuri duhovnicești sau lipsă de virtuți și calități sufletești. După cum bogăția în sine nu este rea, ci poate fi dobândită și întrebuințată într-un mod bun sau rău, tot așa și sărăcia poate fi înțeleasă, acceptată și trăită cu folos duhovnicesc sau poate duce la disperare și la fapte rele.

Cauzele sărăciei materiale sunt multiple: *lenea și nepăsarea* (Cf. Pilde 6, 9-11; 10, 4; 19, 5), *beția și nechibzuința* (Cf. Pilde 21, 17; 23, 21), *corupția sau desfrânarea* (Cf. Pilde 6, 26; Luca 15, 13), *calamități sau dezastre naturale, invazii ale inamicului, oprimări din partea vecinilor puternici, sau camăta exagerată*³ și alte nedreptăți sociale.

2. Vezi articolul *Săracii*, în „Concordanța biblică tematică”, ed. cit, Iași 2000, pp. 441-445.

3. Vezi articolul *Sărăcie*, în „Dicționar Biblic”, Editura Cartea Creștină, Oradea, 1995, p. 1169.

Săracii sunt făpturi ale lui Dumnezeu (Cf. Iov 34, 19; Pilde 22, 2). Dumnezeu iubește atât pe cei săraci, cât și pe cei bogați (Cf. Iov 34, 19), ascultă plângerea săracilor (Cf. Iov 34, 28; Iacob 5, 4), El nu nesocotește rugăciunea lor (Cf. Psalm 101, 18), ci ocrotește pe săraci (Cf. Psalm 11, 5), le face dreptate (Cf. Psalm 139, 12), îi izbăvește din necazuri (Cf. Iov 5, 15; 36, 15; Ieremia 20, 13), poartă grijă de nevoile lor (Cf. Psalm 67, 11; Luca 1, 53), înalță pe cei săraci (Cf. Psalm 106, 41; 112, 7-8), este azil sau apărător al săracilor (Cf. Psalm 13, 6; Isaia 25, 4), a ales pe săracii acestei lumi, bogați în credință, ca moștenitori ai Împărăției cerurilor (Cf. Iacob 2, 5). Pe de altă parte, săracii trebuie să alerge la Dumnezeu (Cf. Iov 5, 8), să nădăjduiască în Dumnezeu (Cf. Psalm 9, 34), să laude pe Dumnezeu (Cf. Psalm 73, 22), să se bucure în Dumnezeu (Cf. Isaia 29, 19). Sfânta Scriptură ne arată că există oameni săraci, dar mărinimoși și darnici (Cf. Marcu 12, 43-44; Luca 21, 3-4; II Corinteni 8, 2). Săracii trebuie ajutați (Cf. Isaia 58, 7, Matei 5, 42; 19, 21; Marcu 10, 21; Luca 3, 11; 12, 33; 18, 22), nu cu părere de rău (Cf. II Corinteni 8, 2; 9, 5), ci cu bucurie și inimă bună (Cf. II Corinteni 8, 3 și 12, 9, 7), fără îngâmfare (Cf. Matei 6, 1). Cine miluiește pe săraci cinstește pe Dumnezeu (Cf. Pilde 14, 31), împrumută pe Dumnezeu (Cf. Pilde 19, 17). Cine ajută pe săraci va fi mântuit de Dumnezeu (Cf. Pilde 40, 1-3), va fi fericit și binecuvântat de Dumnezeu (Cf. II Corinteni 9, 10; Evrei, 13, 16), va primi răsplată veșnică (Cf. II Corinteni 9, 9; Matei 25, 34-36; Luca 12, 33; 14, 13; 18, 22).

Exemple de dărnicie către săraci: *Iov* (Cf. Iov 29, 16; 30, 25; 31, 16), *Zaheu* (Cf. Luca 19, 8), *primii creștini* (Cf. Fapte 2, 45; 4, 34-35), *Petru* (Cf. Fapte 3, 6), *Tavita* (Cf. Fapte 9, 36-39), *Corneliu* (Cf. Fapte 10, 2), *Pavel* (Cf. Fapte 24, 17; Galateni 2, 10), *Biserica din Macedonia și Ahaia* (Cf. Romani 15, 26). Sfânta Scriptură amenință cu pedepse pe cei ce nu ajută pe săraci (Cf. Iov 22, 7-10; Pilde 21, 13; Iezechiel 16, 49) sau pe cei ce le fac nedreptate (Cf. Isaia 10, 1-3), îi constrâng și îi umilesc pe săraci (Cf. Iezechiel 22, 29-31; Amos 2, 6-7; 4, 1-3; 5, 11-12), îi jefuiesc (Cf. Amos 8, 4-7; Iacob 5, 4). Cine nesocotește sau disprețuiește pe săraci disprețuiește pe Hristos (Cf. Matei 25, 42-45) și nu are dragoste față de Dumnezeu (Cf. I Ioan 3, 17). Hristos-Domnul a fost sărac în cele materiale, a trăit în lipsă (Cf. Matei 8, 20; Luca 9, 58; II Corinteni 8, 9), dar a îmbogățit spiritual,

cu harul, învățătura, iubirea și sfințenia Sa, mulțimile care veneau la El. La fel și Apostolii au fost săraci din punct de vedere material, dar bogați în credință, sfințenie, înțelepciune și fapte bune. De aceea, Sfântul Apostol Pavel spunea corintenilor: „*înfățișându-ne pe noi înșine ca slujitori ai lui Dumnezeu (...), ca niște săraci, dar pe mulți îmbogățind*” (II Corinteni 6, 4 și 8).

Urmând Sfintei Scripturi și mai ales Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos și învățaturii Sfinților Apostoli, *Sfinții Părinți ai Bisericii au scos în evidență marea tiranie spirituală și multele nedreptăți și consecințe sociale negative pe care le aduce lăcomia de averi materiale trecătoare, îndemnând pe cei bogați să fie milostivi și darnici față de săraci, să nu îngroape comorile de aur în pământ, ci să le mute, prin milostenie, în ceruri, la loc sigur, iar pe săraci îi îndeamnă să nu deznădăjduiască, ci să adune bogăție spirituală în suflet, prin credință și rugăciune, prin cuvânt bun și blândețe.*

Astfel, Sfântul Ioan Gură de Aur († 407) îl îndeamnă pe bogat, zicând: „*Averile pe care le pui în mâna săracilor, le pui într-o vistierie sigură, în mâna lui Dumnezeu. Mâna lui Dumnezeu îți va da averile înapoi, întregi și bine păzite; iar când te vei duce în patria ta (ce-rească), odată cu averile tale, vei fi lăudat, vei fi încununat și pe deplin mulțumit și fericit*”⁴. Același Sfânt Părinte ne spune: „*Iov nu-și lipea inima de avuții când le avea și nici nu le căuta când le-a pierdut! Bunurile materiale pentru aceasta se numesc bunuri, pentru ca să facem bine cu ele, nu pentru ca să le îngropăm în pământ*”⁵.

Iar despre sărăcie, Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „*Este mult mai bine a fi cineva sărac și să viețuiască în virtute, decât a fi împărat și să viețuiască în păcate*”⁶. „*Sărăcia îl silește pe cineva a fi înțelept, pe când bogăția de multe ori îl împinge spre rele mari*”⁷.

În concluzie, același Sfânt Părinte constată că „*nici bogăția și nici sărăcia prin sine însăși nu este ceva bun, ci aceasta se întâmplă în*

4. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XX,V, în colecția PSB, vol. 21, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2009, p. 242.

5. Idem, *Omilii la Matei*, omilia a-XLIX-a, III, PSB, vol. 23, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, p. 572.

6. Idem, *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, omilia a-IV-a, Editura Christiana, București, 2005, p. 65.

7. Idem, *Comentariile sau Tâlcuirea Epistolei întâi către Corinteni*, omilia a-XXXV-a, Editura Sofia, București, 2005, p. 380.

urma întrebuințării lor”⁸. În alt loc zice: „Bogăția este un bine, însă nu în sine, ci în mâna celui drept, pe de altă parte, sărăcia este ceva rău, însă nu după firea ei, ci prin gura celui necucernic, pentru că el, supărat pe ea, învinovățește și hulește pe Făcătorul său”⁹. Apoi vine îndemnul: „Nu te teme de cuptorul sărăciei, ci de cuptorul păcatului. Acesta-i flacără și chin, celălalt rouă și odihnă. Lângă cuptorul păcatului stă diavolul, lângă cuptorul sărăciei stau îngerii, care alungă flacăra”¹⁰. „Creștinul se arată mult mai încercat în sărăcie, decât în bogăție. Cum aceasta? Când el cade în sărăcie, desigur că va fi mai smerit, mai înțelept, mai serios, mai îngăduitor, mai cinstit, pe când dacă se găsește în bogăție, are multe piedici spre aceasta”¹¹.

„Să nu ne pierdem curajul dacă suntem săraci, ci cealaltă bogăție să o căutăm, bogăția în fapte bune”¹².

Un alt Sfânt Părinte al Bisericii, Sfântul Vasile cel Mare († 379), pe care-l cinstim în mod deosebit anul acesta 2009, împreună cu ceilalți Sfinți Capadocieni, este un înflăcărat apărător al săracilor și un aspru judecător al bogaților lacomi în vreme de foamete și criză economică. Iată câteva din îndemnurile sale date bogaților lacomi de câștig cu orice preț: „Nu scumpi produsele tale, îngreunând nevoile celor lipsiți! Nu aștepta să lipsească grâul de pe piață, ca să-ți deschizi tu hambarele, căci «cel ce scumpește grâul este blestemat de popor» (Pilde 11, 26). Nu aștepta vremuri de foamete, din dragostea de aur! Nu aștepta o lipsă generală, ca să-ți înmulțești averile! Nu face comerț cu nenorocirile oamenilor! Nu prefăce mânia lui Dumnezeu în prilej de înmulțire a averilor tale! Nu înrăutăți cu biciul neomeniei tale rănilor celor în suferință”¹³. Bogaților nemilostivi le spune: „N-ai milă? Nu vei fi miluit! N-ai deschis casa, vei fi dat afară

8. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Evrei*, omilia a-II-a, p. 68, Cf. „Lumina Sfințelor Scripturi”. Antologie tematică din opera Sfântului Ioan Gură de Aur. Antologie și studii introductive de Drd. Liviu Petcu, vol. I, Editura Trinitas, Iași 2007, p. 200.

9. Idem, *Cuvânt la Duminica dinaintea înălțării Cinstitei Cruci*, în vol. „Predici la Duminici și Sărbători...”, p. 201, Cf. *Lumina Sfințelor Scripturi*, ed. cit., p. 200.

10. Idem, *Omilii la Matei*, omilia IV, XI, PSB, vol. 23, Ed. cit. 1994, p. 64.

11. Idem, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Evrei*, omilia a-II-a, p. 68, Cf. „Lumina Sfințelor Scripturi”. Antologie tematică din opera Sfântului Ioan Gură de Aur. Antologie și studii introductive de Drd. Liviu Petcu, vol. I, Editura Trinitas, Iași 2007, p. 785.

12. Idem, *Omilii la Matei*, omilia IX, V, PSB, vol. 23, ed. cit. 1994, p. 117.

13. Sfântul Vasile cel Mare, *Omilia către bogați*, 3, în vol. „Despre lăcomie, Către bogați, Omilie rostită în timp de foamete și secetă”, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2009, p. 11.

din Împărăție (a cerurilor)! N-ai dat pâine? Nu vei primi viață veșnică”¹⁴. Iar în alt loc din aceeași Omilie către bogați, Sfântul Vasile cel Mare se întreabă: „Până când aurul va sugruma sufletele, până când va fi undița morții, până când va fi momeala păcatului? Până când bogăția va fi pricina războaielor, pentru care se făuresc arme și se ascut săbii? Din pricina bogăției rudele nu mai țin seama de rude, frații se uită cu ochi ucigași la frați. Din pricina bogăției, pustiiile sunt pline de ucigași, marea de pirați și orașele de calomniatori. (...) Bogăția v-a fost dată ca să răscumpărați sufletele, nu ca să vă fie pricină de pierzare”¹⁵.

În vreme de foamete, ca urmare a secetei cumplite, Sfântul Vasile cel Mare spunea: „Pentru aceasta Dumnezeu nu-și deschide mâna, pentru că noi ne-am închis-o pentru iubirea de frați. Pentru aceasta sunt uscate ogoarele, pentru că s-a răcit dragostea”¹⁶.

Un alt Sfânt Părinte din Capadocia, Sfântul Grigorie de Nyssa, ne arată importanța milosteniei față de săraci zicând: „Săracii sunt vistiernicii bunurilor făgăduite, ei sunt paznicii Împărăției (cerurilor n.n.), cei care deschid ușile celor buni și care le închid pentru cei învârtoșați la inimă și urăsc pe oameni. Dar în același timp, ei sunt acuzatori de temut, cât și buni apărători. Ei apără sau învinuiesc, dar nu prin cuvinte, ci așa cum sunt ei văzuți de Domnul și Judecătorul lumii. Căci felul cum ne purtăm cu ei strigă înaintea Cunoscătorului de inimi mai puternic decât orice crainic”¹⁷.

Un alt episcop din Capadocia, care a trăit tot în veacul al IV-lea, Asterie al Amasiei din Pont, a rostit și el omilii celebre despre bogăție și sărăcie, fiind un aspru luptător împotriva lăcomiei de averi materiale: „Cine l-a șters din catalogul apostolilor pe Iuda și l-a făcut vânzător în loc de apostol? Nu oare faptul că purta pungă, că a pus mai întâi la cale vânzarea, iar apoi a dobândit prețul faptei sale necinstite? Pentru ce Faptele Apostolilor pomenesc de Anania și Safira? Nu pentru că s-au furat pe ei înșiși și au furat darurile afierosite Bisericii din propriile averi? (...). Experiența ne arată lăcomia drept

14. *Ibidem*, p. 32.

15. *Ibidem*, p. 38.

16. *Ibidem*, Omilie rostită în timp de foamete, 2, p. 49.

17. Sfântul Grigorie de Nyssa, omilia: *Despre iubirea față de săraci și despre facerea de bine*, în volumul „Sfântul Grigorie al Nyssei. Despre înțelesul numelui de creștin. Despre desăvârșire. Despre iubirea față de săraci și despre facerea de bine”, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2009, p. 68.

o fiară, de care cu greu scapă cei prinși de ea; înflorește mereu și nu se veștejește; îmbătrânește cu cei pe care îi are sub stăpânirea ei și nu-i părăsește până la moarte (...). Nu este ușor de eliberat sufletul unui om cuprins de lăcomie, fie că este tânăr cu trupul, fie că este bătrân, afară numai dacă vine vreun gând curat care să taie boala cu un cuțit”¹⁸.

Iubiți frați și surori în Domnul,

Atât Sfânta Scriptură, cât și Sfinții Părinți ai Bisericii ne învață că *adevărata și netrecătoarea bogăție este iubirea covârșitoare a lui Dumnezeu față de oameni arătată în Iisus Hristos și împărtășită nouă acum în Biserică prin lucrarea Sfântului Duh.*

Sărbătoarea Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, prin care se arată slava și bogăția nesfârșită a iubirii lui Dumnezeu către oameni, ne îndeamnă să ne îmbogățim mai întâi în credință statornică, în rugăciune, în viețuire curată și sfântă, în împărtășirea mării deasă cu Sfintele Taine, după o pregătire mai intensă, așa cum a fost perioada Postului Mare al Sfintelor Paști, și totodată să ne îmbogățim în fapte bune care aduc lumină și pace, bucurie și fericire oamenilor pe care-i ajutăm.

Criza financiară și economică în care se află lumea de azi este în mare parte rezultatul lăcomiei, al câștigului nedrept, al speculei financiare, al evaziunii fiscale la nivel mondial¹⁹. Când goana după profitul material obținut cu orice preț, fără măsură și fără morală, devine o tiranie a sufletului, atunci capitalismul devine „sălbatic” și se manifestă ca o patimă a lăcomiei, „științific” organizată. Consecințele negative ale acestei crize pentru populația săracă sunt greu de descris, deoarece sărăcia impusă altora creează multă suferință și nesiguranță, dezorientare și disperare. În această situație de politică economică fără etică, când totul devine nesigur și imprevizibil, schimbător și înșelător, este necesar să sporim rugăciunea, să ne apropiem mai mult de Dumnezeu Cel statornic și netrecător, drept și milostiv, dar și să sporim vigilența și prudența. Deși criza financiară și eco-

18. Asterie al Amasiei, *Cuvânt împotriva lăcomiei*, în volumul „*Asterie al Amasiei. Omilii și predici*”, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2009, p. 38 și 39.

19. De pildă, jumătate din fluxul financiar mondial tranzitează cele 72 „paradisuri fiscale” inventariate de Fondul Monetar Internațional. Cf. revista *La vie*, nr. 3317, 26 martie 2009, Paris, p. 35.

conomică este în mare parte *o judecată aspră pentru prea multa lăcomie de lucruri materiale adunate pe nedrept și prea multa risipă de bani, ea poate fi totuși înțeleasă și folosită ca un nou început în viața persoanelor și a popoarelor*. Astfel, criza ne determină să fim mai economi și mai cumpătați, să nu ne punem nădejdea în valorile materiale, bani și averi, mai mult decât în valorile spirituale ale credinței, dreptății, corectitudinii și solidarității cu cei în nevoi.

Chiar dacă suntem mai săraci din punct de vedere al bunurilor materiale, să nu sărăcim totuși din punct de vedere spiritual, ci *să ne îmbogățim în bunătate*, prin cuvântul bun de încurajare, sfatul bun, o mână de ajutor dată celor mai săraci decât noi, dar și prin redescoperirea virtuților valoroase ale demnității și creativității, ale muncii cinste și solidarității constante.

Mai păgubitoare decât sărăcia, ca lipsă de cele materiale, este acum, în vreme de criză financiară și economică, criza de omenie, adică slaba voință de a fi onest și drept, harnic și generos.

Cu această speranță de înnoire spirituală a vieții și de îmbogățire în fapte bune, în lumina și pacea sărbătorii Sfintelor Paști, vă îndemnăm ca, prin cuvânt și faptă, să aduceți bucurie celor săraci și bolnavi, orfani și bătrâni, necăjiți și singuri, astfel încât și ei să simtă că Învierea Domnului Iisus Hristos revarsă peste oameni bogăția iubirii lui Dumnezeu Cel milostiv.

Cu prilejul Sfintelor Paști, vă adresăm tuturor părintești doriri de sănătate și mântuire, pace și bucurie, dimpreună cu salutarea pascală: *Hristos a înviat!*

„Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți!” (II Corinteni 13, 13)

Al vostru către Hristos-Domnul rugător,

† DANIEL

ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOCȚIITOR AL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI
ȘI PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

PASTORALA PREAFERICITULUI PĂRINTE PATRIARH
DANIEL ADRESATĂ PREASFINȚITULUI EPISCOP
SILUAN, CLERULUI ȘI CREDINCIOȘILOR DIN
EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A ITALIEI,
ÎN DUMINICA SFINTEI CRUCI
(a III-a din Postul Mare) – 22 martie 2009

*Preasfințite Părinte Episcop, Preacuvioși și
Preacucernici Părinți, Iubiți credincioși,*

Ca urmare a celor relatate plenului Sfântului Sinod, în data de 26 februarie 2009, de către Preasfințitul Părinte Episcop Siluan, cu privire la situația românilor din Italia, și urmare solicitării unui Cuvânt Pastoral din partea Noastră, care să manifeste comuniunea întregii Biserici Ortodoxe Române cu fiii ei aflați în Italia, am hotărât să vă trimitem un Cuvânt Pastoral, în această Duminică a Sfintei Cruci, a treia din Postul Mare, al Sfințelor Paști. Duminica Sfintei Cruci se află la jumătatea ostanelilor și nevoințelor Postului celui Mare ca un „semn“ al suferinței lui Hristos și, în același timp, al biruinței Lui asupra slăbiciunilor omenești și mai ales asupra răutății păcatului. De aceea, privind spre Crucea lui Hristos care ni se înfățișează în biserică, la această sărbătoare, ne închinăm înaintea ei cântând: „Crucei Tale ne închinăm, Stăpâne, și sfântă Învierea Ta o lăudăm și o slăvim“.

Astfel, Crucea este, pentru noi, nu numai pomenire a suferințelor și a morții Mântuitorului Hristos, ci și semn al biruinței și al slavei Învierii lui Hristos, pe care duminica de azi tocmai o anticipează, sau o prefigurează. Astăzi suntem invitați să contemplăm de pe culmile Golgotei zările luminoase ale Învierii. Să pătrundem taina Crucii care poartă ascunsă în ea lumina și bucuria Învierii, „că iată a venit prin Cruce bucurie la toată lumea“.

Legătura dintre suferința Crucii și slava Învierii se vede și în timpul arătării Evangheliei în cadrul Sfintei Liturghii, care simbolizează ieșirea Domnului Hristos la propovăduire, când cântăm: „*Fericiți veți fi voi când vă vor ocări, și vă vor prigoni, și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind din pricina Mea*“ (Matei, 5, 11). Ast-

fel, prigoana și suferința pe nedrept se transfigurează prin patima, moartea și Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, pe Care duminica de astăzi tocmai ni-L înfățișează ca fiind plin de iubire smerită și bunătate statornică, întrucât nu răspunde la rău cu rău, nici la ură cu ură. Considerăm că, în această Duminică a Sfintei Cruci, putem și noi înțelege mai bine suferința cauzată de calomnierea și învinuirea tuturor românilor din Italia pentru unele fapte rele comise numai de către unii dintre conașionalii noștri. Deci, vedem cum uneori gândirea pătimasă și nedreaptă confundă fără discernământ partea cu întregul și pe cei vinovați cu cei nevinovați. În această situație, însă, ne ajută mult rugăciunile sfinților martiri și mărturisitori, care văd răbdarea și tăria creștinilor români din Italia în fața acuzațiilor generale îndreptate împotriva lor. De asemenea, rugăciunea Sfântului Efrem Sirul ne vine în sprijin în această perioadă a postului, învățându-ne să cerem: „Doamne, Împărate, dăruiește-mi să-mi văd greșelile mele și să nu osândesc pe fratele meu“. Numai având în suflet această lumină a Crucii și Învierii lui Hristos putem birui suferința de azi cu speranța de mâine. Astfel, creștinul care trece prin încercări nu se descurajează, ci iese din ele chiar mai întărit, ca să poată ajuta și pe cei mai slabi decât el sau mai lipsiți de ajutor. Așa cum ne învață Domnul nostru Iisus Hristos, Care Se ruga pentru cei ce Îl prigoneau și Îl batjocureau, să ne rugăm și noi pentru cei ce ne urăsc și ne vorbesc de rău, ca Dumnezeu să-i îmblânzească și să-i facă mai prietenoși. Iar pe românii creștini ortodocși care au comis fapte grave îi îndemnăm părintește să se pocăiască și să nu mai săvârșească fapte rele.

Privind la necazurile pe care le îndurați în aceste vremuri în Italia, Biserica Mamă din România prețuiește mărturia creștinească și românească pe care o dați prin felul în care vă apărați demnitatea, atât pe plan personal, cât și la nivel parohial și eparhial. Cele peste 20.000 de semnături pe care le-ați adunat până acum și pe care le-ați depus la curiile catolice care vă pun la dispoziție biserica în care vă rugați, precum și la autoritățile locale, provinciale și regionale, sunt, și ele, o mărturie în această privință. Nu putem trece cu vederea ecoul deosebit pe care scrisoarea „Cara Italia“ (Dragă Italia) l-a avut atât în opinia publică și în presa din Italia, cât și în cea din România. De

aceea, vă îndemnăm și Noi la o mobilizare mai eficientă, în vederea adunării unui număr cât mai mare de semnături care să grăiască de la sine cu privire la numărul românilor creștini ortodocși, harnici și cinștiți, pașnici și prietenoși de pe teritoriul Italiei. Vă încredințăm că întreaga noastră Biserică, adică Sfântul Sinod, parohiile dragi din care proveniți, sfintele mănăstiri din România și românii de pretutindeni vă poartă pe toți în rugăciune, vă prețuiesc și sufletește sunt alături de Dumneavoastră. În mod deosebit, adresăm cuvânt de prețuire tuturor femeilor, fiice ale Bisericii noastre, care, uneori cu prețul neglijării propriilor familii și propriilor părinți din România, îngrijesc cu smerenie și abnegație copiii și bătrânii familiilor italiene, suferind uneori neajunsuri majore și chiar umiliri. Rugăm pe Milostivul Dumnezeu să le ajute și să le ocrotească dimpreună cu toți cei ce lucrează în Italia dând dovadă de cinste și hărnicie, de demnitate și bunătate. De asemenea, ne îndreptăm gândul către toți cei care, cu prețul sudorii lor, împlinesc cele mai grele munci și care, adesea, se văd exploatați primind salarii foarte mici, iar uneori chiar rămân neplătiți pentru munca lor. Îi încredințăm pe toți de prețuirea noastră și rugăm pe Bunul Dumnezeu să le facă dreptate, să le dăruiască sănătate și mult ajutor, ca să poată trece prin aceste încercări grele pentru ei și pentru familiile lor.

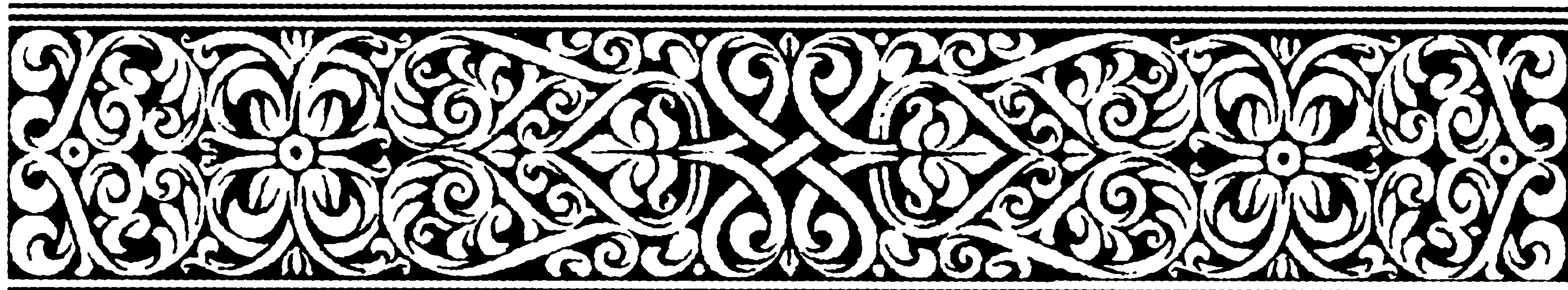
Biserica Ortodoxă Română, Mama Spirituală a poporului român, cum o numea marele Mihai Eminescu, îi pomenește mereu în rugăciunile sale și pe cei aflați în suferință, în spitale și în azile, dorindu-le grabnică însănătoșire și bucuria de a fi cât mai curând împreună cu cei dragi ai lor. Totodată, ne gândim la familiile care, din sărăcie sau din alte motive, se află separate, fie prin plecarea la muncă în Italia a unuia dintre părinți, fie prin plecarea ambilor părinți, lăsând copiii în grija bunicilor și a rudelor din România sau, uneori, în grija nimănu. Rugăm pe Dumnezeu să îi ajute pe cei aflați în această situație să-și revadă familia reunită cât mai curând cu putință. În acest sens, Sfântul Sinod al Bisericii noastre a hotărât ca, în fiecare an, prima duminică după sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului (15 august) să fie celebrată ca Duminica Migranților români, prin rugăciuni și convorbiri frățești cu migranții care petrec concediul în România. Cuvânt de

aleasă recunoștință aducem Preasfințitului Părinte Episcop Siluan, tuturor preoților și diaconilor noștri din Italia și tuturor românilor și italienilor care prețuiesc și ajută acum pe românii din această țară. În încheiere, rugăm pe Dumnezeu să vă binecuvinteze, să vă dăruiască un timp de post duhovnicesc binecuvântat și să vă bucurați de lumina și pacea Sfintelor Paști. Fie ca șederea și activitatea Dumneavoastră în Italia să se împlinească în pace și sănătate, în bună înțelegere cu cei din jur și în apărarea bunului nume de creștin și de român.

Cu aleasă prețuire, părintești binecuvântări și rugăciune către Dumnezeu,

† DANIEL,
PATRIARHUL ROMÂNIEI,
PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

• VIĂȚĂ • BISERICESCĂ •

LUCRĂRILE CONSILIULUI NAȚIONAL BISERICESC PE ANUL 2008

Sumarul Ședinței de lucru din ziua de luni, 23 februarie 2009

În conformitate cu prevederile art. 10 alin. 3 și art. 28-30 din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, referitoare la convocarea și lucrările Consiliului Național Bisericesc, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a emis convocarea nr. 221 din 19 ianuarie 2009, în baza căreia, membrii Consiliului Național Bisericesc s-au reunit în ziua de luni, 23 februarie 2009, la Reședința patriarhală din București, pentru a examina și întocmi **RAPORTUL GENERAL ANUAL ASUPRA ACTIVITĂȚII BISERICEȘTI DIN 2008**, reflectat în dările de seamă elaborate de sectoarele de activitate ale Administrației Patriarhale și ale Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.

Deschiderea lucrărilor ședinței Consiliului Național Bisericesc.

La orele 10⁰⁰, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel intră în sala de ședințe (Sala sinodală) pentru a prezida ședința de lucru a Consiliului Național Bisericesc.

La ședință sunt prezenți: Preasfințiții Părinți *Vincentiu Ploieșteanu* și *Ciprian Câmpineanul*, Episcopi-Vicari Patriarhali.

Apelul nominal.

După rostirea rugăciunii *Împărate Ceresc* de către Preasfințitul Părinte *Vincentiu Ploieșteanu*, Episcop-vicar patriarhal, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel dispune citirea **Apelului Nominal**.

Este prezent:

Membru cleric: P.C. *Pr. Protopop Ioan Dâmbu*, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Au absentat: P.C. *Academician Pr. Prof. Univ. Dumitru Popescu*, Arhiepiscopia Bucureștilor; P.C. *Pr. Ioan Răduț*, Arhiepiscopia Craiovei.

Membrii mireni: *Dl. Academician Dr. Constantin Bălăceanu Stolnici*, Arhiepiscopia Bucureștilor; *Dl. Economist Viorel Roman*, Arhiepiscopia Iașilor; *Dl. Prof. Univ. Corneliu Ioan Bucur*, Arhiepiscopia Sibiului; *Dl. Prof. Dr. Tudor Nedelcea*, Arhiepiscopia Craiovei; *Dl. Prof. Univ. Dr. Ing. Nicolae Noica*, Episcopia Alexandriei și Teleormanului.

A absentat: *Dl. Economist Ioan Savu*, Arhiepiscopia Timișoarei.

La lucrări au participat ca **membri permanenți:** *Pr. Constantin Pârvu*, vicar administrativ patriarhal; *Pr. Augustin Rusu*, consilier patriarhal, Cancelaria Sf. Sinod; *Pr. Ionuț Corduneanu*, consilier patriarhal, Oficiul Juridic – Cancelaria Sf. Sinod; *Protos. Policarp Chițulescu*, consilier patriarhal, Biblioteca Sfântului Sinod; *Pr. Alexandru Moțoc*, inspector general bisericesc, Cancelaria Sfântului Sinod; *Arhim. Paisie Teodorescu*, consilier patriarhal coordonator, Reședința Patriarhală; *Pr. Remus Marian*, consilier patriarhal, Cabinetul Patriarhal – secretar desemnat al ședințelor Consiliului Național Bisericesc; *Diac. Bogdan Popescu*, consilier patriarhal, Cabinetul Patriarhal; *Pr. Michael Tița*, consilier patriarhal coordonator, Sectorul Relații bisericești și interreligioase și la Sectorul comunități externe; *Pr. Spiridon Costin*, consilier patriarhal, Biroul de Protocol; *Pr. Gheorghe Holbea*, consilier patriarhal coordonator, Sectorul teologic-educțional; *Pr. Nicolae Dorel Moțoc*, consilier patriarhal coordonator, Sectorul social-filantropic; *Pr. Cristian Popa*, consilier patriarhal, Asociația Diaconia; *Pr. Florin Șerbănescu*, consilier patriarhal, Sectorul patrimoniu cultural; *Pr. Nicolae Dascălu*, consilier patriarhal coordonator, Agenția de știri BASILICA; *Pr. Costel Stoica*, consilier patriarhal, Biroul de presă; *Pr. Ciprian Apetrei*, consilier patriarhal, Postul de Radio TRINITAS; *Arhid. Nicolae Dima*, consilier patriarhal, Postul de Televiziune TRINITAS TV; *Dl. Cosmin Olinici*, consilier patriarhal, Cotidianul ZIARUL LUMINA; *Ierom. Onufrie Cotos*, consilier patriarhal, Sectorul economic-financiar; *Arhid. Ștefan Ababei*, consilier patriarhal, Sectorul stavropighii patriarhale și centre sociale; *Pr. Gheorghe Ispas*, consilier patriarhal, Biroul Catedrala Mântuirii Neamului; *Dl. Ing. Eugeniu Iordăchescu*, consilier patriarhal, Sectorul monumente și construcții bisericești; *Dl. Arh. Niculae Vlădescu*, consilier patriarhal, Sectorul monumente și construcții bisericești; *Dl. Ing. Mihai Spirache*, consilier patriarhal, Sectorul monumente și construcții bisericești; *Pr. Gheorghe Zaharia*, consilier patriarhal, Palatul Patriarhiei; *Dl. Aurelian Marinescu*, consilier patriarhal, Directorul Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă; *Pr. Valer Ulican*, consilier patriarhal, Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă; *Pr. Radu Boraciu*, consilier patriarhal, Atelierele Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă; *Dl. Victor Dăscălița*, șef serviciu, Contabilitate AP.

Au absentat: *Pr. Vasile Mărgineanu*, consilier patriarhal la Sectorul social-filantropic; *Dl. Dan Eftimescu*, consilier patriarhal, Contabilitate AP.

Constatând prezenta statutară a membrilor Consiliului Național Bisericesc, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel **declară deschisă prezenta ședință de lucru.**

Preafericitului Părinte Patriarh Daniel a dat citire **Cuvântului introductiv:**

UN AN BOGAT ÎN MOMENTE SFINTE ȘI LUCRĂRI MISIONARE – *Sinteză a activităților Bisericii Ortodoxe Române în anul 2008* –

Anul 2008, fiind declarat *Anul Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii* a fost bogat în acțiuni cu caracter preponderent misionar, cultural, editorial și mediatic, desfășurate în cuprinsul eparhiilor Patriarhiei Române din interiorul și din afara granițelor țării, evaluarea modului de desfășurare a acestor manifestări având loc în cadrul *ședinței solemne a Sfântului Sinod* din 28 octombrie 2008.

Evenimentele bisericesti principale ale anului care s-a încheiat au fost: **canonizarea a 16 noi sfinți români, alegerea și întronizarea a 10 noi ierarhi, resfințirea Catedralei Patriarhale (26 octombrie 2008)** de către ierarhii Sfântului Sinod, la împlinirea a 350 de ani de la sfințirea sfântului locaș, precum și organizarea la București a **pelerajului cu moaștele Sfântului Apostol Pavel** aduse de la Veria, Grecia, *(23-29 octombrie 2008)*.

Activitatea Bisericii Ortodoxe Române în anul 2008 s-a concentrat pe trei direcții principale: **pastoral-liturgică, cultural-misionară și social-caritativă.**

I. ACTIVITATEA PASTORAL-LITURGICĂ

Organizarea administrativ-bisericască reflectă existența și lucrarea a **53** membri ai Sfântului Sinod (Părintele Patriarh, 8 mitropoliți, 5 arhiepiscopi, 24 episcopi eparhioți, 2 episcopi-vicari patriarhali, 10 episcopi-vicari și 3 arhierie-vicari) care activează în Patriarhia Română în cele **28 eparhii** din țară, îndrumând activitatea a **14537 preoți și diaconi**, care slujesc în cele **15717 locașuri de cult** din întreaga Biserică, grupate în **175 protopopiate**, precum și în cele **13 eparhii** din afara granițelor țării (unde slujesc **513 preoți și diaconi**). **La 31 decembrie 2008 existau încă 296 parohii fără locașuri de cult**, mai ales în mediul rural.

Din punct de vedere pastoral-liturgic în anul **2008** au fost primiți prin hirotonie **în rândul clerului 4 arhieriei**, precum și **589 preoți și diaconi**.

Viața monahală din cele **626 așezăminte monahale** (451 mănăstiri și 166 schituri, 9 metocuri), în care trăiesc **2944 călugări și 5067 călugărițe**, s-a desfășurat în rugăciune, muncă și studiu potrivit regulilor monahale și sfințelor canoane.

Precizăm faptul că **din rândul personalului clerical 279** sunt doctori în teologie, **162** absolvenți ai cursurilor de doctorat, **997** absolvenți de master, **9545** licențiați în teologie, **210** și cu alte studii superioare decât cele teologice, iar din rândul **personalului monahal 19** sunt doctori în teologie, **17** absolvenți ai cursurilor de doctorat, **136** absolvenți de master și **1.062** licențiați în teologie.

Grija ierarhilor, preoților și credincioșilor pentru *locașurile de cult* s-a concretizat în:

- punerea pietrei de temelie și începerea lucrărilor la **153 biserici noi**;
- continuarea lucrărilor la **923 biserici noi începute în anii anteriori**;
- finalizarea lucrărilor la **300 de biserici nou construite, dintre care 265 au fost sfințite**;
- repararea, restaurarea și consolidarea la **563 biserici** care nu sunt monumente;
- repictarea a **417 biserici**, din rândul cărora **296 locașuri au fost resfințite**.

Cheltuielile s-au realizat din contribuțiile credincioșilor, din fonduri proprii, de la Fondul Central Misionar, din fonduri eparhiale, de la sponsori și de la bugetul de stat. Pentru lucrările deosebite preoții au primit **distincții onorifice bisericesti**, iar **monahii au primit ranguri monahale**.

Cele mai importante *evenimente* ale anului **2008**, care au întregit activitatea pastoral-liturgică din Biserica noastră, au fost:

– *Adoptarea de către Sfântul Sinod a hotărârilor privind canonizarea a 16 noi sfinți români și proclamarea solemnă a acestora: a. la 11 mai 2008 – Sfinții Mucenici și Mărturisitori Năsăudeni: Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigore din Zagra și Vasile din Telciu (12 noiembrie); b. la 5 iunie 2008 – Sfinții Nemțeni: Sfinții Cuvioși Simeon și Amfilohie de la Pângărați (7 septembrie), Sfântul Cuvios Chiriac de la Tazlău (9 septembrie), Sfinții Cuvioși Iosif și Chiriac de la Bisericanii (1 octombrie), Sfinții Cuvioși Rafael și Partenie de la Agapia (21 iulie), Sfântul Cuvios Iosif de la Văratic (16 august), Sfântul Cuvios Ioan de la Râșca și Secu (30 august); c. la 26 octombrie 2008 – Sfântul Cuvios Dionisie Exiguul (1 septembrie), Sfântul Voievod Neagoe Basarab (26 septembrie) și Sfântul Ierarh Iachint, mitropolitul țării Românești (28 octombrie);*

– *Ocuparea unor eparhii vacante în țară prin alegerea și întronizarea de noi ierarhi eparhioți: Înaltpreasfințitul Părinte Teofan Savu ca Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei (8 iunie 2008); Preasfințitul Părinte Irineu Popa ca Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei (27 iulie 2008); Preasfințitul Părinte Visarion Bălțat ca Episcop al Tulcii (25 martie 2008); Preasfințitul Părinte Sebastian Pașcanu ca Episcop al Slatinei (25 martie 2008); Preasfințitul Părinte Petroniu Florea ca Episcop al Sălajului (13 aprilie 2008).*

– *Ocuparea unor eparhii vacante din afara granițelor țării prin alegerea, hirotonirea unde a fost cazul și întronizarea de noi ierarhi eparhioți: Preasfințitul Părinte Siluan Șpan ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei (8 mai 2008); Preacuviosul Arhimandrit Macarie Drăgoi ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord (6 iulie 2008); Preacuviosul Arhimandrit Timotei Lauran ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portuga-*

liei (25 mai 2008); Preacuviosul Arhimandrit *Mihail Filimon* ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Australiei și Noii Zeelande (29 iunie 2008);

– *Acordarea rangului cu titlu personal de Mitropolit onorific și a rangului de Exarh Patriarhal* Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop *Nifon al Târgoviștei* (10 iulie 2008);

– *Alegerea și hirotonia* Preacuviosului Arhimandrit *Andrei (Nicolae) Moldovan* ca Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului cu titulatura *Făgărășanul* (15 august 2008).

Un eveniment cu o deosebită însemnătate în anul 2008 a constituit **reluarea dialogului dintre Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi și Episcopia Ortodoxă Română din America**, pentru realizarea unității bisericești a românilor de pe continentul american, prin întâlnirea celor două comisii de dialog, dorința de unire exprimată de cele două congrese eparhiale (iulie 2008), dar și prin întâlnirea la nivel înalt dintre Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop *Nathanael* și Preafericitul Părinte Patriarh *Daniel*, care a avut loc la București în 27 februarie 2008.

II. ACTIVITATEA CULTURAL-MISIONARĂ

Experiența ultimilor ani a dovedit faptul că cea mai puternică influență asupra opiniei publice este exercitată prin intermediul *mijloacelor de comunicare în masă* (inclusiv *Internetul*), astfel încât este de la sine înțeles faptul că și *Biserica folosește aceste mijloace de comunicare în masă* pentru promovarea valorilor evanghelice și a mesajului creștin în societate, dar și pentru a face cunoscute cu promptitudine punctele de vedere instituționale bisericești.

În programele sale difuzate pe parcursul întregului an 2008, **Radio TRINITAS** a reflectat *Anul Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*. În ziua de *17 aprilie 2008* Radio TRINITAS a împlinit 10 ani de emisie neîntreruptă, moment ce a fost marcat prin momentul aniversar „*10 ani de misiune mediatică pentru credință și cultură*”.

În data de *7 iunie 2008*, a fost inaugurat și sfințit noul studio Radio TRINITAS din Iași. La sfârșitul lunii septembrie 2008 au început demersurile pentru preluarea Radio LOGOS al Arhiepiscopiei Craiovei de către Radio TRINITAS al Patriarhiei Române. Data de *27 octombrie 2008*, Sărbătoarea Sfântului Dimitrie cel Nou, a însemnat momentul de emisie al Radio TRINITAS pe cele șase frecvențe din Oltenia, iar în data de *17 noiembrie 2008* a intrat în emisie la nivel național studioul LOGOS al Radio TRINITAS.

Începând cu *30 noiembrie 2008*, la Sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei, Radio TRINITAS poate fi recepționat via satelit în America de Nord, adică Mexic, Statele Unite ale Americii și Canada. Din *18 decembrie 2008* Radio TRINITAS emite, de asemenea, și în Arad și Timișoara.

Pe parcursul anului 2008 Radio TRINITAS a inițiat 12 campanii media promovând învățământul religios în școală, reflectând evenimentele din viața Bisericii Ortodoxe Române, explicând puncte din învățătura de credință ortodoxă și mediatizând Sărbătoarea Sfântului Dimitrie cel Nou.

Televiziunea Patriarhiei Române, **TRINITAS TV**, emite în prezent 16 ore pe zi, între orele 09.00 dimineața și 01.00 noaptea. Sfânta Liturghie și Vecernia sunt transmise în fiecare zi în direct din Catedrala Patriarhală.

În urma unor demersuri complexe, s-a reușit ca TRINITAS TV să fie acum vizibilă pentru cel puțin 75% din totalul abonaților de televiziune din România.

Televiziunea Patriarhiei este retransmisă prin rețeaua RCSșRDS, prin platformele digitale de satelit DIGI, DOLCE și BOOM, prin rețele medii și mici de cablu tv din orașe și comune în întreaga țară. TRINITAS TV este preluată de compania UPC în întreaga sa rețea de cablu tv digital, iar în scurt timp, compania UPC va prelua TRINITAS TV în întreaga sa rețea de cablu tv analogic la nivel național. Putem fi recepționați în întreaga Europă prin satelitul AMOS 2. De asemenea, TRINITAS TV este accesibilă locuitorilor continentului nord-american (SUA și Canada), care pot recepționa acest canal tv într-un pachet digital de televiziuni românești.

În proporție de peste 60%, Televiziunea TRINITAS TV este finanțată de Arhiepiscopia Bucureștilor, prin contribuțiile lunare ale parohiilor care o compun. O mică parte a finanțării este asigurată prin contribuțiile unor Centre eparhiale din Patriarhie. Restul bugetului TRINITAS TV este asigurat prin contribuții ale unor sponsori (persoane private sau instituții), iar pentru aceasta se duce o permanentă și grea campanie de strângere de fonduri, deoarece pentru mulți români e mai ușor a beneficia de opera misionară a Bisericii decât a contribui la ea.

Televiziunea TRINITAS TV mulțumește tuturor acelor care sprijină activitatea ei și adresează celor ce îi pot oferi sprijin financiar rugăminte de a susține acest post care dorește să cultive sănătatea spirituală a poporului român și valorile Ortodoxiei românești.

În anul 2008 s-au făcut progrese semnificative în extinderea la nivel național a difuzării cotidianului "**Ziarul Lumina**" și a săptămânalului "**Lumina de Duminică**".

Consolidarea și extinderea echipei redacționale din București în anul 2008 s-a reflectat și într-un spațiu mai amplu acordat vieții spirituale în paginile cotidianului, ajungându-se ca, dintr-un număr total de 16 pagini, între 5 și 8 pagini să fie dedicate acesteia, iar celelalte pagini unor aspecte ale vieții sociale.

Cu un efort susținut, abonamentele la publicațiile "Lumina" au crescut în anul 2008 de la **5.774**, câte existau în luna ianuarie, la **10.320 abonamente** în luna decembrie.

În anul 2008, s-a realizat o nouă versiune a site-ului www.ziarullumina.ro, menită să prezinte într-un format grafic mai atrăgător și cu o accesabilitate ridicată informațiile cuprinse în publicațiile "Lumina". Noua formulă a site-ului a

atras cu sine și dublarea numărului de vizitatori români care îl accesează, mulți fiind din străinătate.

Agencia de știri BASILICA și-a început activitatea la sărbătoarea Sfintei Treimi, luni 16 iunie 2008. Știrile și informațiile sunt organizate sub formă electronică pe site-ul **www.basilica.ro**. Agenția de știri prezintă într-o formă concentrată viața Bisericii Ortodoxe Române de pretutindeni în context național și universal, precum și aspecte din activitatea altor Biserici și confesiuni creștine, evenimente și situații care au impact asupra vieții oamenilor.

În context panortodox, Agenția de știri a Patriarhiei Române difuzează cel mai mare număr de știri, beneficiarii acestora fiind agenții internaționale specializate pe informație religioasă, instituții media din România și din alte țări ale lumii.

Site-ul **www.basilica.ro** este corelat cu site-ul oficial al Patriarhiei Române, secțiunea de știri a acestuia din urmă fiind actualizată automat. Din luna octombrie 2008 Agenția de știri BASILICA administrează și site-ul **www.patriarhia.ro**.

În anul 2008, **Biroul de Presă**, a cincea componentă a Centrului de Presă **BASILICA** al Patriarhiei Române, a continuat activitatea de informare a opiniei publice, prin mass-media, asupra evenimentelor din viața Bisericii Ortodoxe Române și a comunicat punctele de vedere ale Patriarhiei Române referitoare la diferitele probleme ale societății românești.

Din activitatea anului 2008, menționăm în mod special susținerea mediatică a campaniei Patriarhiei Române din luna februarie „*Nu vrem liceu fără Dumnezeu!*”, prin care s-a reușit menținerea predării religiei și în învățământul public liceal.

Anul 2008, declarat de Patriarhia Română „*an jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*”, a fost marcat în cadrul Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă prin publicarea unei *noi ediții a Sfintei Scripturi, textul sinodal*, și prin publicarea unei *ediții jubiliare a Liturghierului*, care aduce nu numai o ținută grafică deosebită, ci și un simțitor spor de precizie și de bogăție în nuanțarea înțeleșurilor teologice ale textului liturgic. Au fost, de asemenea, publicate scrieri aparținând Sfântului Ioan Gură de Aur și primele două volume din *Filocalia română*.

În cursul anului 2008 a fost înființat în cadrul Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă un «*Departament pentru cartea de cult*», cu scopul de a se iniția diortosirea cu acrivie a cărților noastre liturgice prin confruntarea cu originalele grecești.

Amintim, de asemenea, **cele trei inițiative ale noastre** aprobate de Sfântul Sinod, aflate la încheierea anului 2008 în diferite stadii de lucru: **a.** Proiectul editorial „*Părinți și scriitori bisericești. Opere complete*”, având ca scop intensificarea și relansarea traducerii în limba română a operelor complete ale Părinților și scriitorilor bisericești; **b.** Proiectul editorial „*Istoria teologiei ortodoxe din secolul al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea*”, având menirea de a evidenția

contribuția Bisericii Ortodoxe Române la o mai bună cunoaștere a teologiei ortodoxe pe plan mondial; c. Proiectul editorial *“Enciclopedia Ortodoxiei Românești”*, în scopul unei mai bune cunoașteri în România și în străinătate a istoriei, teologiei, spiritualității, toponimiei bisericești, instituțiilor, personalităților și evenimentelor importante care au marcat viața Bisericii noastre de-a lungul timpului și până în zilele noastre.

În anul 2008 **Tipografia Institutului Biblic** a achiziționat din Franța de la firma *Graphica Industries SARL*, mașina rotativă *Man Cromoset* cu o viteză maximă de 45000 ex/oră, pe care o va da în folosință în primăvara acestui an (2009). Ea va fi folosită pentru a tipări ziarul „Lumina” și alte publicații.

Sectorul Patrimoniul Cultural a elaborat în decursul anului 2008 cursul de *Muzeologie generală* de 680 pagini. Centrul de Pregătire pentru Patrimoniu al Patriarhiei Române a fost inclus în *Registrul Național al Furnizorilor de Formare Profesională din România* și este foarte activ.

La un număr de **323 de monumente istorice bisericești** s-au realizat lucrări de restaurare în valoare de **peste 69.450.548,36 lei**. Finanțarea s-a realizat din următoarele surse: contribuții eparhii, Ministerul Culturii și Cultelor, SSC, Consilii Județene, Consilii Locale, Primării, contribuții de la credincioși, ONMI, alte surse și fonduri PHARE.

În Patriarhia Română funcționează în prezent **275 muzee și colecții muzeale și 42 de centre de ocrotire a patrimoniului cultural**.

Dintre activitățile **Sectorului teologic-educational** în domeniul învățământului religios, menționăm: campania *„Nu vrem liceu fără Dumnezeu!”* și organizarea de către Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului (MECT) a olimpiadei de religie pentru clasele VII-XII. În anul școlar **2007–2008, 9292 profesori** (dintre care **2750** sunt preoți), **au predat disciplina Religie** în școlile de stat, iar **42 de inspectori de specialitate** și-au desfășurat activitatea specifică.

Învățământul teologic ortodox preuniversitar se desfășoară în cadrul Patriarhiei Române în: **34 seminarii teologice ortodoxe liceale** cu două specializări – *Teologie Pastorală* și *Teologie Patrimoniu*, **4 licee teologice ortodoxe** și **3 licee pedagogice cu clase de profil teologic**, în care au fost școlarizați **6.166 elevi**. *Școlile de cântăreți bisericești* sunt în număr de **8**, școlarizând **322** de elevi. În cadrul tuturor acestor unități de învățământ își desfășoară activitatea didactică **817 profesori**.

Învățământul teologic ortodox superior este foarte necesar Bisericii și societății noastre, fiind reprezentat prin **11 facultăți de teologie** și **4 departamente de teologie**, incluse în cadrul altor facultăți. În anul universitar **2007-2008** au fost școlarizați **8800 studenți, 2154 masteranzi și 334 doctoranzi**, dintre care **41** au obținut titlul de *Doctor în Teologie* în anul 2008. Cifra generală de școlarizare în cadrul învățământului teologic universitar, este de **10954 studenți**.

În anul 2007-2008, s-au înscris la *studii în diferite instituții de învățământ din străinătate* **31** de teologi români, iar la seminariile și facultățile din cadrul

Patriarhiei Române sunt înscrși **159 cetățeni străini** (printre care și etnici români), dintre care **53 la studii preuniversitare și 106 la studii universitare și postuniversitare.**

În cadrul facultăților de teologie ortodoxă au fost organizate **164** de consfătuiri, congrese, simpozioane, conferințe sau informări științifice, stimulate și de faptul că România este stat membru în Uniunea Europeană.

La începutul anului 2008, s-a înființat, pentru prima dată în Biserica Ortodoxă Română, **Biroul de Catehizare Parohială**, în cadrul căruia a continuat activitatea de implementare a proiectului „*Hristos împărtășit copiilor*”, de mare utilitate într-o vreme de secularizare.

De asemenea, a fost elaborat, tipărit și distribuit către parohii *Ghidul practic Centrul parohial pentru copii și tineri*, având ca obiectiv principal oferirea unei alternative creștine de petrecere a timpului liber, pentru copii și tineri, cu implicații socio-culturale pe termen lung.

III. ACTIVITATEA SOCIAL-FILANTROPICĂ

Activitatea social-filantropică a Bisericii noastre, la nivelul celor 28 de eparhii, este asigurată de un număr de **994 persoane**, după cum urmează: 29 consilieri sociali, 33 inspectori eparhiali, 228 asistenți sociali teologi sau cu studii de specialitate, 103 preoți misionari și 121 lucrători sociali, 184 voluntari și 296 din alte categorii de personal.

În cuprinsul Patriarhiei Române funcționează un număr de **345 așezăminte social-filantropice**, dintre care: 109 așezăminte pentru copii, 51 așezăminte pentru vârstnici, 106 cantine și brutării sociale, 23 cabinete medicale și 2 farmacii sociale, 11 centre de diagnostic și tratament pentru persoane cu nevoi speciale, 33 centre de consiliere, 1 centru pentru victimele traficului și 19 centre pentru asistența familiilor în dificultate.

De **serviciile și proiectele sociale** desfășurate în eparhii, în anul 2008, au beneficiat **406.164 persoane și familii**, din care: **135.916 copii din așezămintele sociale** ale Bisericii, ale statului, dar mai ales din familii sărace și fără posibilități de întreținere, **31.448 persoane cu dizabilități**, cu deficiențe de vorbire, vedere și auz, consumatori de droguri sau alte tipuri de dependențe, persoane infectate cu HIV/SIDA, victime ale traficului și delincvenți, **118.887 persoane vârstnice** din așezămintele de protecție socială bisericești, din centrele sociale de tranzit și adăposturi de noapte, bătrâni singuri, nedeplasabili, abandonați de familie și care prezentau grave probleme de sănătate, precum și **119.913 familii sărace**, fără posibilități materiale sau adăpost, tineri, studenți, șomeri, deținuți eliberați sau victime ale inundațiilor și calamităților.

În anul 2008, pentru susținerea activităților social-filantropice, pentru sprijinirea celor asistați și a sinistraților, **la nivelul Patriarhiei Române, s-au cheltuit aproximativ 37.000.000 lei.**

În data de **24 iulie 2008**, Patriarhia Română și Ministerul Sănătății Publice au semnat **PROTOCOLUL DE COOPERARE PRIVIND PARTENERIATUL ASISTENȚĂ MEDICALĂ ȘI SPIRITUALĂ**, document prin care s-a stabilit cadrul general de reglementare a acțiunilor de cooperare între cele două instituții în domeniul asistenței medicale integrate cu domeniul asistenței sociale și spirituale.

De asemenea, în scopul dezvoltării și extinderii activităților social-filantropice a fost înființată **FEDERAȚIA FILANTROPIA**, care, împreună cu Sectorul social-filantropic al Administrației Patriarhale, a elaborat și a depus spre finanțare din fondurile europene un număr de 5 proiecte.

Asistența religioasă în unitățile militare, penitenciare, spitale și așezăminte de ocrotire socială este asigurată de un număr de **538 preoți**, dintre care: **141 în unități militare și penitenciare**, iar **397 în spitale și în așezăminte de ocrotire socială**. În toate unitățile menționate mai sus există în prezent un număr de **433 biserici și capele**, altele **42** aflându-se în diferite stadii de construcție și amenajare.

În activitățile pastoral-misionare și cultural-spirituale au fost implicate activ *asociațiile și fundațiile* care funcționează cu binecuvântarea Sfântului Sinod sau a ierarhilor eparhioți, activitatea lor înscriindu-se în tematica Programului Național Bisericesc intitulat „*Anul 2008 – Anul jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*”.

IV. ALTE ASPECTE

1. În ceea ce privește **Catedrala Mântuirii Neamului**, amintim că la data de 30 septembrie 2008 au început lucrările de efectuare a studiilor geotehnice pe amplasamentul destinat noii Catedrale Patriarhale.

Ținând seama de importanța națională a acestui edificiu, în ziua de 15 decembrie 2008 a fost organizat Simpozionul tematic consultativ cu titlul: *Noua Catedrală Patriarhală – Catedrala Mântuirii Neamului: arhitectură, structură, utilitate culturală și culturală*. Scopul principal a constituit consultarea tematică a arhitecților specialiști care au proiectat și au realizat după proiectele lor biserici de mari dimensiuni, în mediul urban, după anul 1990.

2. O activitate laborioasă a desfășurat în cursul anului 2008, ca dialog permanent instituționalizat dintre Stat și Biserică, **Comisia Mixtă Guvern-Patriarhie** care a contribuit imens la aprobarea, publicarea și intrarea în vigoare a unor legi, ordonanțe de urgență, hotărâri de guvern și ordine de ministru, având ca finalitate **îmbunătățirea cadrului legislativ privitor la viața religioasă și la sprijinirea de către stat a unităților de cult ale Bisericii noastre**.

În concluzie, la finalul acestei prezentări sinteză observăm că activitatea Bisericii Ortodoxe Române în anul **2008** a fost încununată de roade bogate, datorate strădaniilor celor ce s-au ostenit și au lucrat împreună, ierarhi, cler, monahi și mireni, pe toate planurile: pastoral-liturgic, cultural-misionar și social-filantropic.

Desigur, totdeauna este loc de mai bine și mai mult, dar mai întâi trebuie să mulțumim tuturor celor ce au sprijinit și sprijină activitățile multiple ale Bisericii Ortodoxe Române: ierarhi, cler, instituții de stat, organizații neguvernamentale și mulțime de credincioși.

Rugăm pe Hristos Domnul, Păstorul cel Bun, să binecuvinteze pe toți cei ce lucrează pentru binele Bisericii și al poporului român, să ne dăruiască tuturor har și înțelepciune ca să nu slăbim în credință și în dragoste frățească acum când criza economică aduce cu sine nesiguranță și sărăcie. Să biruim criza economică prin îmbogățire spirituală în spor de rugăciune, pocăință și fapte bune, mai ales că intrăm în perioada postului Sfințelor Paști, ca urcuș spiritual spre lumina și bucuria Învierii.

Desfășurarea lucrărilor:

Adoptarea Ordinii de Zi.

În continuare, **Preafericitului Părinte Patriarh Daniel** anunță următoarea procedură de lucru: În contextul în care dările de seamă ale sectoarelor au fost trimise din vreme membrilor Consiliului Național Bisericesc, persoanele care doresc să ia cuvântul nu vor mai expune referatele, pentru că acestea au fost citite deja de către membrii Consiliului Național Bisericesc, și, de aceea, vor aștepta completările, observațiile și propunerile venite din partea membrilor Consiliului Național Bisericesc sau din partea consilierilor de la sectoare.

Părintele Pârvu Constantin, vicar administrativ, expune pe scurt darea de seamă privind activitatea desfășurată în anul 2008 de către Cancelaria Sfântului Sinod.

„Vă mulțumim că ați făcut o prezentare foarte succintă. Dintre evenimentele anului trecut este de amintit și de împlinirea unui an de activitate a Preafericitirii Voastre, cu realizările în toate domeniile: pastoral-liturgic, cultural-misionar, social-filantropic, financiar, patrimoniu imobiliar pe care noi l-am subliniat în ședința festivă a Sfântului Sinod, și cu participarea unor membri din Consiliul Național Bisericesc.

Ați amintit hirotonirile noi de ierarhi; de subliniat că noi, în anul acesta am înființat și o seamă de eparhii în afara granițelor cărora le-am ales și titularii, dar de înființare nu s-a amintit pentru că ele sunt lucrarea Sfântului Sinod.

Sfântul Sinod și organismele centrale au examinat 110 probleme în ședințele lor care privesc toate Sectoarele de activitate ale Bisericii Ortodoxe Române și în care s-au preluat hotărârile respective și au fost comunicate tuturor eparhiilor, și pentru aplicare, și pentru cunoștință.

Activitatea misionară pastorală cu impactul pe care l-a avut lucrarea aceasta a fost semnalat de itinerariile pastorale, unde sunt amintite hirotoniile, vizitele pastorale, care numără aproape 3000 de vizite pastorale ale ierarhilor în paro-

hii, mănăstiri, ceea ce înseamnă un impact extraordinar pentru viața pastoral-misionară.

Apoi, am mai amintit aici, ca evenimente, ceea ce a reieșit din hotărârea Sinodului cu privire la activitatea de perspectivă a Bisericii, în care ne-am angajat deja, în anul 2009: realizarea Istoriei teologiei ortodoxe române din secolul XX-XXI, Enciclopedia ortodoxă română, ca lucrări, și Părinți și Scriitori Bisericești, opere complete, în care s-a angajat și s-a centralizat întreaga activitate a Patriarhiei care se desfășoară în prezent.

Nu s-a amintit de importanța și impactul vizitelor pastorale ale Preafericirii Sale într-o seamă de eparhii ardelenne cu urmările care au reieșit din aceste vizite.

Apoi, încă de subliniat, activitatea juridică-canonice și disciplinară a Bisericii Ortodoxe Române, prin receptarea Statutului B.O.R., pentru că 2008 a fost primul an de experiment sub noul Statut al B.O.R.

Și, apoi, aprobarea Statutelor celorlalte eparhii din afara granițelor, ale celor două Mitropolii și ale Eparhiilor lor sufragane care au statuat modul lor de desfășurare al acestor activități: schimbarea titulaturii Mitropoliei Germaniei, care era adică, a Europei de Nord, și înființarea Eparhiilor acestei Mitropolii. La fel, pentru Mitropolia din Franța, cu Eparhiile sufragane, care nu erau în Statut și titulatura nouă care pentru Germania s-a adăugat, și Austriei și Luxemburgului.

La grija pentru repararea și patrimoniul cultural-național bisericesc a subliniat Preafericirea Sa, dar am ținut să arătăm că contribuția credincioșilor noștri cifrează 85 de milioane, adică o treime din tot ceea ce s-a investit la 400 de milioane pentru toate aceste construcții, reparări și repictări, a constat în contribuția credincioșilor, care, practic, este un lucru foarte îmbucurător și care reflectă adeziunea credincioșilor și clerului la viața noastră bisericească.

N-am amintit, aici, importanța pe care a avut-o activitatea Comisiei Mixte Guvern-Patriarhie prin analizarea și îmbunătățirea cadrului legislativ privitor la viața religioasă și la sprijinirea de către Stat a unităților de cult ale Bisericii Ortodoxe Române: Legea privind proprietățile asupra pădurilor și terenurilor, care în 1937 erau date în zestre, acum devin în proprietatea unităților noastre bisericești. O lege nouă, cu instituirea a încă trei zile în sărbători legale – prima și a doua zi de Rusalii, și Sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului –, Ordonanța de Urgență prin care s-a aprobat plata sumelor pentru asistența religioasă a monahilor care nu sunt cu aspect social.”

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL intervine adăugând că monahii și monahiile care se îmbolnăvesc, totuși, vor fi tratați prin bunăvoința Ministerului Sănătății pe baza unei legi noi. Aceasta înseamnă că ei nu trebuie să fie salariați ca să poată să contribuie cu CAS-uri. Ele sunt preluate, asumate de către Ministerul Sănătății.

Preacucernicul **Părinte Vicar Constantin PÂRVU** continuă, amintind că Guvernul a emis Ordonanțe prin care s-au adus alte îmbunătățiri a relațiilor dintre

Biserică și Stat: reducerea taxelor, tarifelor de înscriere pentru bunurile bisericesti, activitățile desfășurate în Mitropolia și pentru Mitropolia Basarabiei care depinde de Noi, care au constat în ajutoare la salarizare, pentru construirea bisericilor, cărți liturgice, obiecte de cult. Înaltpreasfințitul Părinte Petru a reușit ca să reînființeze eparhiile sufragane ale acestei Mitropolii, ca să poată câștiga teren în ce privește afirmarea ca Mitropolie autonomă în Basarabia a acestei unități bisericesti.

„În legătură cu Schitul Prodromul și chiliile care depind de acest schit, este de subliniat că sunt circa 190 de monahi români la Muntele Athos, cei mai mulți la Schitul Prodromul, și la altele, pentru care, prin grija Patriarhiei Române, s-a obținut o sumă specială care se acordă Schitului Prodromul, dar s-a obținut și o sumă pe care noi acum o avem în proiect pentru a sprijini pe toți monahii, sau toate chiliile românești, de la Muntele Athos, ca să se vadă legătura aceasta a Sfântului Sinod și a Bisericii noastre cu monahii români care viețuiesc acolo. Și conștiința lor a fost reînnoită, să zicem așa, în ceea ce privește dependența lor spirituală de Patriarhia Română, prin grija pe care a manifestat-o Patriarhia Română în ultima vreme. Sunt date și despre lucrul acesta.

Date despre relațiile Bisericii Ortodoxe Române cu Biserica Greco-Catolică cuprind vreo 10-15 pagini, și anume, situația fiecărei parohii care a cedat Biserica greco-catolicilor, și cele care sunt în litigiu și care, Preafericirea Voastră, le-ați îndrumat acum la Sfântul Sinod, pentru că, practic, ei se plâng că au fost abandonați în ceea ce privește sprijinul Bisericii noastre Ortodoxe, chiar de către ierarhii lor și de către Sinoadele mitropolitane din Ardeal, care trebuiau să manifeste o atenție deosebită.”

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

„Nu există în toate eparhiile un jurist. Nu există un consilier juridic în foarte multe eparhii. Ori, în Transilvania, ar trebui să fie doi sau trei juriști și, dacă nu-i avem, pe urmă ne mirăm cum greco-catolicii mobilizează pe juriștii lor și, sigur, câștigă procesele. Deci e lipsa noastră de organizare, e multă inflamare, multă retorică la sinoadele locale și la cel al nostru de aici, multă retorică, ne obosim cu retorica, apoi ne ducem acasă și nu suntem consecvenți, nu urmărim problema. Iar când problema e mare, o transferăm la Patriarhie.”

Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop Vicar Patriarhal:

„Nici o facultate din Ardeal, nici o eparhie n-a dat un răspuns la pozițiile lor. Presa este plină de calomnii la adresa Bisericii Ortodoxe Române. A răspuns doar Sectorul nostru de Presă la câteva probleme punctual, dar Ardealul nimic. Nu au dat nici un răspuns, și nici facultățile de teologie.”

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

„Unii vor să dea impresia că suntem vinovați, dacă tăcem. Majoritatea judecătorilor, care au dat toate hotărârile în favoarea lor, erau greco-catolici. Dar n-a fost nici un protest, n-a fost nici o luare de poziție, pentru că noi suntem absorbiți

cu problema pașapoartelor biometrice. Deci frizăm ridicolul cu lucruri secundare și pierdem pe cele esențiale. Asta este marea problemă: de situare în realitate. Așa a spus părintele Galeriu, foarte frumos: „Ortodoxia e ideală, e desăvârșită, e sfântă, e dumnezeiască. Nu-i lipsește nimic, decât să fie pusă în practică”. Deci, vedeți clar, punerea în practică este o problemă a noastră.

Deci, părinte vicar, e foarte bine ce ați spus. Acum să ascultăm întrebările.”

Pr. Constantin PÂRVU

„Nu, mai am ceva. Partea a doua se referă la activitatea Cabinetului Patriarhal.”

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

„Aceasta este multă și mare. Cabinetul Patriarhal vă va spune câte pagini citește Patriarhul pe săptămână, câte sute de pagini pe săptămână de rapoarte, câte scrisori sunt primite și cât de bogată este și corespondența cu felicitările, pentru ca să-i mai încurajăm pe oameni. Sunt foarte multe! Dar nu mai vorbim despre asta, ca să lăsăm timp pentru întrebări.”

Pr. Constantin PÂRVU:

„Este vorba de înființarea Comisiei pentru statute care ați făcut-o, pentru că trebuie schimbate, modificate, restructurate regulamentele, în primul rând, cele principale și, apoi, celelalte, ca să le punem de acord cu Statutul.”

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

„În primul rând trebuie să avem în vedere Regulamentul pentru organismele centrale. Înainte de disciplina clerului, trebuie organizată disciplina ierarhilor pentru că, dacă nu organizăm aceasta în mod eficient, n-o să putem ajuta eparhiile. Trebuie ajutate eparhiile de către centru, pentru că autonomia e foarte bună, dar nu-i suficientă. Trebuie și cooperare între eparhii. „Ești liber să mori neajutat”. Nu aceasta este autonomia: dreptul de a suferi fără să fii ajutat.

Ne găsim la ora actuală în stadiul de redactare și finalizare a anteproiectelor acestor Regulamente, așa cum a spus Preasfințitul, pentru a fi supuse Comisiei.”

P.C. Protopop Ioan DÂMBU (Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului):

„Preafericite Părinte Patriarh, la ora actuală Legea 247 este în vigoare, dar s-au mai făcut unele propuneri.”

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

„Problema este că nu se mai gândește nimeni la ce se întâmplă cu credincioșii, cu preoții care trebuie să părăsească acele clădiri, mai ales că ei sunt moștenitorii părinților care au zidit aceste biserici. Dar soluția trebuie găsită în comun, ca o compensație pentru cei care pierd. Sunt situații în care e mai bine să ai banii să-ți faci o biserică nouă decât să reperi una veche de 200 de ani. Dar, sunt și alte

situații, și ce faci până atunci? Trebuie totul reglementat prin lege: până la construirea noii biserici, 5 sau 10 ani, actualii locatari trebuie să rămână acolo.”

P.C. Protopop IOAN DÂMBU:

„La Parlament s-a respins. N-a fost nimeni prezent. Nici un mitropolit, deoarece contează mult ca să fie cineva prezent acolo. Nimeni n-a fost prezent. Nu s-a interesat nimeni.”

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

„Da, aveți dreptate, aici e ironia istoriei. Acești trei deputați PDL au făcut această propunere, indiferent ce scop au avut atunci, când ei nu erau la putere. Iar acum, când sunt la putere, pierd. Deci, Senatul are majoritate PDL și PSD, și a respins-o acum, când sunt la putere. A respins-o deja, că nu e europeană, și acum se clatină în Camera Deputaților. Au zis că, dacă Biserica nu participă la susținerea legii, o pun deoparte, n-o resping.”

Dr. Acad. Constantin Bălăceanu Stolnici (Arhiepiscopia Bucureștilor):

„1) **Susținerea Mitropoliei din Basarabia.** Cred că în afară de importanța ei pastoral-liturgică și referitoare la patrimoniu are și o importantă dimensiune politică. Nu trebuie să uităm că Patriarhia Română este singura care efectiv s-a implicat chiar instituțional pentru sprijinirea românilor din Basarabia, creând prima punte de legătură între populația română din republica Moldova și cea din România. A fost și este un gest meritoriu, plin de curaj care va rămâne în istorie.

2) **Susținerea mănăstirilor de la Muntele Athos** nu face decât să continue o veche tradiție a domnitorilor și boierilor români. Și membrii familiei mele (Bălăcenii) și cei ai familiei soției mele (Brâncovenii) au făcut în decursul veacurilor tre-cute donații – uneori foarte substanțiale – mănăstirilor de la Sfântul Munte, care aveau nevoie de un sprijin financiar pentru a supraviețui sub ocupația otomană.

3) **Am văzut preocupările conducerii Bisericii Ortodoxe Române pentru patrimoniul cultural român.** Atrag atenția asupra unui aspect important. E vorba de modul cum unii preoți își restaurează bisericile și le decorează fără profesionalism făcând apel la amatori fără contracte pentru a evita în special impozitățile. Aceasta însă duce de prea multe ori la o alterare a monumentelor și la o kitschizare a lor.

4) **Am constatat cu toții masiva implicare în viața socială a Bisericii Ortodoxe Române.** Cred că unul din aspectele cele mai pozitive este grija de bătrâni și crearea de azile care sunt atât de deficitare la noi. De asemenea merită toate laudele rezolvarea posibilităților monahilor neîncadrați de a avea acces la sistemul sanitar român. Tot la acest capitol trebuie să subliniez importanța creării de grădinițe de copii, căci copiii de la grădinițe au vârsta în care sistemul lor psihic este cel mai plastic și poate fi modelat potrivit marilor repere spirituale și

morale ale creștinismului. Ar fi de dorit o implicare a Bisericii Ortodoxe Române și în luptele împotriva consumului și dependenței de droguri, care au devenit primejdii destructive în special pentru noile generații de tineri.

Astea sunt punctele pe care am vrut să le subliniez.”

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

„Acum s-a creat un departament nou în Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, o secție specială consacrată patrimoniului național, pentru că se constată o delăsare în supraveghere și o îndrăzneală prea mare în atacarea unor monumente care sunt scoase de pe lista monumentelor istorice și transformate în obiective comerciale. Recent a fost numit acolo ca Secretar de Stat Dl. Vasile Timiș din Maramureș, care a fost Inspector General la Ministerul Educației și Învățământului. Chiar dacă nu sunt bani mulți, cel puțin trebuie supravegheat modul cum sunt tratate monumentele.

Trebuie ca Patriarhia să lucreze cu toate Ministerele, dar mai ales cu Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național. Trebuie să avem programe permanente la Televiziunea TRINITAS pe această temă.”

Dl. Prof. Univ. CORNELIU IOAN BUCUR (Arhiepiscopia Sibiului):

„Preafericirea Voastră, eu sunt extrem de mulțumit pentru faptul că ați ales formula de reorganizare a reuniunilor Consiliului Național Bisericesc, pentru că am sentimentul că, abia în noua formulă, ne vom putea aduce o contribuție, cel puțin la nivelul acestei ședințe.

Contribuția noastră ar fi mult mai mare dacă Comisiile în care am fost numiți sau aleși ar funcționa de o manieră lucrativă. Și pentru că fac parte din Comisia pentru Cultură ridic această problemă de fond, iar în expunerea pe care Vă rog să-mi permiteți să o fac încerc să demonstrez câte s-ar putea face dacă am funcționa într-un sistem. Sistemul înseamnă rețea. Rețeaua înseamnă program comun și colaborare.

Pornesc de la principiul pe care l-ați afirmat în repetate rânduri că ceea ce ne lipsește este occidentalizarea metodologică și din punct de vedere al funcționării noastre, pentru că în afara unui asemenea demers, care înseamnă și o anumită disciplină de maximă rigoare în relația noastră internațională, n-avem nici o șansă de viitor.

De când am fost ales în această înaltă reuniune în Consiliul Național Bisericesc, mi-am pus întrebarea: eu ce pot face pentru? Este sintagma pe care a afirmat-o Ernest Hemingway și pe care au preluat-o președinții americani, întrebând, adică recomandând: Nu întreba: ce-ți dă țara ție? Întreabă-te ce oferi tu țării? Și atunci, pornind de la ceea ce Vasile Pârvan ne-a lăsat ca testament tuturor intelectualilor români și oamenilor de cultură – și-mi permit să citez – „Mărturisim cu toții același ideal: luminarea națiunii prin opera cunoașterii de noi înșine

înăuntru și glorificarea României prin lucrări de interes mondial dincolo de hotarele patriei”. Este obiectivul care a rămas în datoria noastră sfântă față de țară, neîmplinit nici măcar în suficientă măsură după război și, mai ales, după 1990. Eu cred că în cea mai mare suferință se află românii din țară și din afara țării prin criza conștiinței lor identitare. Din toată structura școlii, curricula din România, a dispărut imediat după război, și cu atât mai mult după 1990, disciplina etnografie-etnologie care este singura disciplină care transmite cunoștințe despre identitatea unui popor prin totalitatea aspectelor culturale, fapte și procese, care conferă identitate diferențiată față de toate etniile și națiunile lumii. Am ajuns să vină japonezii, în lumina recomandărilor de la Paris '89, Veneția 99 și Convenția Internațională UNESCO din 2003, prin cuvintele lui Coicelo Maziura, director general, să ne spună: „Ce aveți de făcut? Identitatea etno-culturală la nivelul fiecărei comunități etnice și națiuni prin conservarea durabilă a tradițiilor”. E procesul în disoluție față de care nu avem nici un tip de reacție, nici la nivelul Ministerului Culturii, nici la nivelul structurilor descentralizate din teritoriu. Vă dau unul dintre cele mai semnificative exemple: anul acesta, botezul Ionilor, în râul satelor, la Tălmăcel, a ajuns într-o fază amenințătoare de disoluție cu un singur călăreț din ceata celor de 12-18 etc. Doar amenințarea că personal am intenția să-l invit pe Ministrul Culturii să asiste la procesiune a convins pe Primarul din Tălmăci să-mi aducă doi călăreți în ceată. Câtă vreme la Jina, una din cele mai bogate comune ale României cu 40 hectare de munți etc., anul acesta nu și-au mai făcut ceată fiindcă li s-a cerut un preț prea mare la Căminul Cultural care să-i găzduiască etc.

Revin la subiectul de fond. Ideea de a-i înzestra în egală măsură pe cetățenii români de acasă, dar cu atât mai mult pe românii din afară, cu tot ceea ce reprezintă rezultatele cercetării de ultimă oră și, mai ales, de repertoriere sistematică a valorilor de patrimoniu cultural-național de cea mai mare vizibilitate și prețuire internațională, reprezintă substanța, dacă vreți, hrana sufletească pe care suntem datori să le-o oferim, pentru că, la agresiunea internațională până la forme de xenofobie și intoleranță gravă, ei n-au cu ce se apăra. Ei s-ar putea apăra în măsura în care ar putea să îndrepte pieptul, să tragă aer în piept și să spună: eu sunt român pentru că aparțin unei culturi care a dat culturii universale următoarele. Și acum vin spre Preafericirea Voastră, pentru că nu cuvintele contează, ci opera, înainte de toate, să Vă ofer înainte să îl prezint tuturor, catalogul în limba engleză care reprezintă Portalul României în Banca de date europeană, numită chiar europeană, pentru că este singura lucrare sistematică de acest fel. Am un proiect direct pentru Biserica Ortodoxă Română.

În **al doilea rând**, a fost acceptată lucrarea prin care România se prezintă unei lumi întregi în această Bancă Europeană de Date, și pentru faptul că nu ne-am învrednicit de zeci de ani să pregătim de-o manieră occidentală acele repertorii

sistematice științifice prin cataloage riguroase în numele acelor valori pe care le considerăm reprezentative în plan european. După ce-am realizat timp de 45 de ani această lucrare. Este o operă de 45 de ani. Proiectul cu care vin în fața Preafericirii Voastre și în fața tuturor celor prezenți, este Biserica, este recomandat înainte de toate, ca patrimoniu pe plan mondial, prin Bisericile însele ale civilizației lemnului, și la ora actuală am promovat la Comisia Europeană un proiect de 5 milioane de euro, la cererea lor, a fost comanda lor expresă ca România să atace un asemenea proiect pentru că nicăieri în lume nu se mai construiește atât de urât din lemn precum se construiește în România, datorită faptului că am făcut total abstracție de tot ceea ce ne-a lăsat civilizația clasică a lemnului, dar și marele tezaur al construcțiilor din lemn care stau părăsite, neglijate, neinventariate.

Și atunci, rugămintea mea concretă pe acest proiect este să ne sprijiniți ca, pornind de la cei doi mitropoliți, al Ardealului și al Olteniei, inițiativa aparține celui din Oltenia, Înaltpreasfinția Sa Irineu, să începem repertorierea sistematică, cu fișe științifice de monument, în vederea pregătirii aceluia Catalog al bisericilor care să reprezinte următoarea prezență a României în Banca de Date Europeană.

Punctul trei: *A fost nevoie ca Japonia și Coreea de Sud, la reuniunea de la Seul din 2004, ziua de 3 octombrie, să scoată în evidență că nu există instituție mai reputată pe plan mondial ca Muzeul Astra din Sibiu, în a realiza un program piramidal, pe structură de șapte tipuri de instituții și manifestări, culminând cu Academia Artelor Tradiționale din România, concepută și realizată pe cele două coloane magistrale: discursurile de recepțiune ale lui Blaga și ale lui Rebreanu, care vorbeau de corola superlativă a valorilor și calităților țaranului și satului românesc, iar Președintele Academiei Române, Ionel Haiduc, după 17 ani de combatanță energică, a acceptat, ca structură informală complementară Academiei Române, prezentă pe site-ul Academiei Române la primul link, ca această Academie, în ghilimele dacă vreți, care înseamnă reuniunea personalităților superlative din sistemul cultural-oral al României, înseamnă oameni de la țară, să se evidențieze ca niște personalități cuprinse astăzi, conform Convenției UNESCO, în ceea ce se numește Tezaures humaneries. Am, aici, cele trei publicații pe care o să vi le dedic, în legătură cu faptul că românii au fost dați ca model pe plan universal referitor la capacitatea lor de a instrumenta un program consensual cu documentele UNESCO, elogiât prin reprezentantul UNESCO la Seul în legătură cu asemenea problemă.*

Nu este suficient. Spunea Pleșu într-o lucrare admirabilă: românii trebuie să dovedească la ora actuală capacitatea de a se integra dialogului universal și, mai ales, celui european, mai întâi prin calitatea lor de a vorbi, nu numai pe înțelesul, dar și convingător, Europei, în calitate de român, despre problemele româ-

nești, urmând ca după aceea să vorbească în calitate de români despre problemele europene și, finalmente, să vorbească în calitate de europeni despre problemele românești. În această situație, îmi permit, de data aceasta, să vă prezint un calendar, în limbile română și engleză, în care, în fiecare lună a anului 2009, noi anunțăm un proiect de anvergură europeană, de interes general comun european, cu privire la ce anume putem noi, oamenii de cultură din România, să oferim Europei, în situația de a fi noi conducători de proiect european și ei să vină spre noi, asistându-ne și, nu păstrând statutul inferior la ora actuală, de a fi considerați niște colaboratori în funcție numai de ultimii la coadă și, dacă se poate, servanți cu materiale din România pe proiectele respective.

Pot să vă anunța că astăzi o mare delegație din Basel, Elveția, la solicitarea Guvernului Norvegian, este prezentă la Sibiu pentru a expertiza un proiect de 3 milioane de euro, pe care l-am cerut Norvegiei în vederea construirii celui mai modern laborator de conservare-restaurare pentru muzeul care a devenit de celebritate mondială, Muzeul Astra, în urma reușitei extraordinare, și anume, în 2006 l-am invitat pe Mustafa El-Taib, care este Directorul pentru cercetare științifică și dezvoltare durabilă a UNESCO, și în urma vizitei Domniei Sale am reușit performanța unică în istoria culturală a României, ca muzeului respectiv să i se recunoască calitatea de excepționalitate universală a patrimoniului și, ca atare, României să i se confere dreptul de a institui, sub pălăria UNESCO, premiul internațional pentru patrimoniu tehnic pre-industrial. Deci, România a devenit țara care are legitimitatea și recomandarea UNESCO de a institui și oferi, din doi în doi ani, un premiu de 10.000 \$, în numele aceluia patrimoniu despre care la ora actuală pe plan mondial se spune: nu există în lume o colecție de valori privind istoria progresului tehnic de valoarea celui din Dumbrava Sibiului. Este cel de-al doilea care are finanțare internațională. Dar toate celelalte din acel calendar, dacă-l întoarcem pe partea cealaltă, îl aveți în engleză, în care am publicat și prezentat toate publicațiile noastre din ultimul timp. Sunt atât de numeroase, încât ar trebui să ne facem o librărie. Ce demonstrează toate lucrurile acestea? În situația în care noi am fost excluși, în toată perioada ministeriatului Iorgulescu de la Cultură, de la orice formă de asistență financiară, când ne-am întors de la Seul cu laurii de a fi considerați un model pe plan european, prima măsură a Ministrului Culturii a fost să ne scoată afară și să ne declare în afara calității de a fi eligibili în Comisia Națională pentru Patrimoniu Cultural Imaterial, și fără drept de acces la fondurile Ministerului Culturii. Iar în 2007 s-a mers atât de departe, încât, împreună cu Primarul Sibiului, s-a hotărât ca muzeul Astra să nu intre în programul Capitalei cultural-europene, pe considerentul că suntem în afara zidurilor orașului. A existat un protest din partea tuturor, atât de puternic încât în loc să acceptăm să fim excluși, am intrat cu 25 de proiecte, am realizat cele 25, numai noi știm cum, și am realizat filmul publicat în versiune engleză,

franceză și română, care demonstrează ce forță are în continuare cultura românească de esență tradițională, care a impresionat în cea mai mare măsură pe toți cei care au venit.

Dacă-mi este permis să citez faptul că un mare om de cultură din Scoția a considerat muzeul din Dumbrava Sibiului, în nota de memorii după vizită, o adevărată Gesamtkunstwerk, în traducere din germană o operă de artă universală. Terry Davis, Secretarul General al Consiliului Europei, a venit la noi, aveți aici impresiile tuturor, și a spus că în viața lui n-a găsit încă o asemenea instituție care să facă o asemenea demonstrație a caracterului superlativ al unei identități culturale. Spunea că este fascinantă această prezență.

Mă opresc aici, pentru a încheia cu următoarele cuvinte: m-am adresat marilor ierarhi ortodocși din toate localitățile europene unde există mitropolii și episcopii cu oferta de a merge acolo, de a trimite publicații de ordinul sutelor de exemplare, de a avea întâlniri cu preoții. Și prima deplasare am făcut-o la Roma, ca invitat al Preasfinției Sale Siluan, episcopul Episcopiei Ortodoxe Române din Italia. Am avut ocazia să stau de vorbă și să conferențiez în fața celor peste 180 de prelați din toate eparhiile Italiei, și în fața lor am venit să le spun cu ce argumente trebuie să lupte românii în contextul și în situația dramatică în care românii nu mai vorbesc în familiile lor cu copiii românește, pentru că vor să le imprime un accent străin să nu fie identificați aparținând minorității care este, la ora actuală, practic scoasă în afara cetății. Și rezultatul distribuirii de carte, acel Abecedar cu dicționar etimologic, pe care am avut bucuria, în prima zi de întonare a Preafericirii Voastre, să Vi-l las la Cancelarie, a devenit la ora actuală o carte de învățătură, prin caracterul trimiterii etimologice a celor 800 de cuvinte din Abecedar la limba de origine a cuvântului prin culori. Este prima carte despre multilingvismul limbii române în care culoarea roșie este a fondului latin, iar cartea este 90 și ceva % roșie, pentru că este fondul original sau superlativ, sau de supremație, cantitativă dacă vreți. Pe o hermeneutică demonstrează și că acolo stăpânim noi cel mai bine realitățile fenomenului românesc. Voi continua în măsura în care voi putea avea aceeași formă de colaborare. M-am întâlnit la Roma și cu Preasfinția Sa Timotei, venit de la Madrid. Am o corespondență cu Preasfinția Sa Macarie de la Stockholm. Avem contacte personale și discuții pe un asemenea proiect cu Înaltpreasfinția Sa Iosif și cu Înaltpreasfinția Sa Serafim.

Vi le-am spus pe astea într-o răsufare, ca să vă spun că pentru mine este o problemă de conștiință. Dacă m-ați invitat să fac parte din acest Consiliu, atunci marea problemă a mea este, cu ce mă fac util și de folos, și Vă cer sprijinul. Voi realiza chiar și un material sintetic în această privință ca să ne sprijiniți să ducem lucrările mai departe.”

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

„Vă felicităm, mai întâi, pentru realizările multiple pe care le-ați avut, fiindcă am avut ocazia să vizitez în toamna trecută acest muzeu foarte valoros, care este

unic, mai ales prin morile acelea de apă, iar casele de acolo arată ce a însemnat această tehnică pre-industrială. Vă felicităm, de asemenea, și pentru modul acesta de apărare și promovare a valorilor pentru că acesta vine din convingeri puternice. Insistența și sublinierea vin dintr-o convingere că este vorba de o valoare pe care contemporanii nu o cunosc și nu o evaluează suficient.

Oferim cartea dumneavoastră părintelui arhidiacon Nicolae Dima s-o prezinte la Televiziunea TRINITAS. Într-un program recent, propus de Ministrul Comunicațiilor, Dl. Gabriel Sandu, s-a cerut Bisericii Ortodoxe Române să coopereze nemijlocit, intens, constant și consecvent, cu Ministerul Comunicațiilor, în realizarea portalului virtual România, Secția Monumente Religioase Biserici și Mănăstiri. Ca atare, vom coopera pe baza cunoștințelor pe care le avem, a datelor pe care le deținem, grație Enciclopediei Ortodoxiei Românești pe care trebuie s-o publicăm anul acesta, și a viitorului proiect de cooperare cu Academia Română în vederea elaborării și publicării Istoriei Monahismului Românesc. În acest context, trebuie să oferim cât mai multe date despre aceste valorile spirituale concretizate în biserici, mănăstiri și instituții bisericești care, chiar dacă nu erau locașuri de cult, au fost școli, case de ajutorare, toate având caracter social-misionar. Deci, dumneavoastră oferiți aici un fragment dintr-un portal mare, România, dar fragmentul dumneavoastră are conexiuni cu marele proiect al nostru: biserici și mănăstiri, dar mai ales, el exprimă legătura dintre credință, tehnica pre-industrială și arta populară, în mediul rural, care este pe cale de dispariție. Țăranul nostru a fost lăudat, cântat în poeme, dar este acum uitat în problemele sale.”

Dl. Prof. Dr. TUDOR NEDELCEA (Arhiepiscopia Craiovei):

„Apreciez foarte mult inițiativa Preafericirii Voastre de a trimite materialele, din timp, ca să le studiem pe îndelete și să facem observațiile, completările și mai ales să aflăm că de la an la an activitatea crește.

Ați vorbit despre Părintele Boian din Valea Timocului, și vreau să vă transmit că este o mare speranță în dumneavoastră. Toată speranța celor de acolo este în dumneavoastră. I-ați sprijinit și până acum. Părintele Boian duce o luptă într-adevăr dramatică cu episcopul sârb Iustin, și chiar cu unii enoriași de acolo care nu vor să se numească români, ci vlahi. Statul sârb le-a dat posibilitatea ca în statistică să spună ce sunt, vlahi sau români, ei mulți, datorită unor influențe nefaste din afară se autointitulează vlahi. Ori, există legislația europeană care spune că o minoritate este recunoscută ca atare și are drepturile necesare doar dacă are un popor în spate. Ori, vlahi nu mai există ca popor. Asta este subtilitatea pe care mulți se bazează, de a-i convinge, ca și în Basarabia, să nu se declare români ci moldoveni. Eu vă informez, pentru că în Voivodina unde situația românilor de-acolo este foarte bună, dar se creează o confuzie datorită protopopului Moise Ianeș. A trimis la toate protopopiatele de acolo ca toate doleanțele lor (preoților) să fie adresate protopopiatului, și nu Preasfințitului Daniil. E o confuzie mare pentru

că, implicit, ei zic: nu-l recunoaștem pe Preasfințitul Daniil. Și poate în convorbirile Preafericirii Voastre care le-aveți, să lămurii dumneavoastră și această problemă. M-am izbit și eu de părintele protopop când îndrumam o lucrare la o biserică ortodoxă din Serbia, care a și apărut, și am apelat și la Domnia Sa să-mi dea date, și m-a și apostrofat: ce vrei să ne pui rău cu sârbii? Iar Preasfințitul Daniil are foarte mult de luptat cu această situație pentru că este și izolat, mai ales că el a fost implicat și, zic eu, benefic, în Valea Timocului, iar în Comisiile de dialog până în prezent nu s-a pus în balanță și situația existenței Episcopiei Sârbe de la Timișoara, pentru că Episcopul Justin pe asta se bazează, nu poate să fie doi episcopi în același teritoriu.

Știu că a fost o propunere la Comisia Canonică de canonizare a lui Eminescu. Cineva de la Craiova, de la Mitropolia Olteniei. Și eu am scris despre Eminescu.”

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

„Există niște reguli și niște etape în procesul de canonizare a sfinților. Avem încă pe lista de așteptare sfinții sihaștri din secolul XV, XVI, XVII. În general, lumea se roagă celor care în timpul vieții lor pământești s-au rugat mult. Și atunci, cei dintâi rugători au fost călugării, martirii și sfinții care erau în viața Bisericii, după aceea, ceilalți au fost cinstiți și onorați și pentru meritele lor pe care le-au avut. Dar, în general, să știți că evlavia poporului se îndreaptă în primul rând către mucenici, apoi către monahi, către preoți, către ierarhii rugători, iar după aceea vin ceilalți. De pildă, am insistat mult pentru canonizarea domnitorului Ștefan cel Mare pentru jertfelnicia lui. Dar după canonizare nu a crescut atât de mult evlavia încât să-i ceară lumea rugăciuni lui, mai mult decât Cuviosului Daniil Sihaștru, care i-a fost duhovnic, sau Cuvioasei Teodora de la Sihla și celorlalți cuvioși.

Deci, ideea noastră este că sfântul în percepția poporului este mai întâi un rugător, iar după aceea este un model de admirat. Ca atare noi admirăm pe Ștefan, admirăm pe Eminescu, dar, spune Fericitul Augustin: „mai mult îi admirăm pe sfinți decât îi imităm”, pentru că nu totdeauna putem să ne ridicăm la eroismul lor.”

DI. Prof. NEDELCEA:

„El (Eminescu) este, într-adevăr, un gânditor creștin. A pus problema construirii Catedralei Mântuirii Neamului în 1881, a dat replică față de acea afirmație a lui Nice, că Dumnezeu e mort.”

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

„În privința lui Eminescu și a altor șapte personalități românești creștine care s-au făcut cunoscute în Europa, am hotărât ca în viitorul apropiat, în spațiul gol din holul de la intrare de la Palatul Patriarhiei, care se numea „Sala Pașilor

Pierduți”, iar acum se numește „Europa Christiana”, să plasăm busturile celor opt personalități românești creștine care reprezintă credința și cultura noastră și au adus o contribuție la cultura Europei. Iar aceste personalități sunt: Mihai Eminescu, Nicolae Iorga, Dimitrie Cantemir, Constantin Brâncuși, Petru Movilă, Ștefan cel Mare, Mircea Eliade și Dumitru Stăniloae. Deja avem postamentele pentru aceste busturi.”

DI. Prof. Univ. Dr. Ing. Nicolae Noica (Episcopia Alexandriei și Teleormanului)

„Preafericite, onorat auditoriu, eu am să punctez la început o chestiune, care mi se pare, o spun eu de mai multă vreme – aceste date sintetice prezentate aici sunt extraordinar de semnificative și elocvente și eu cred că ar trebui găsită o cale și dată și la mass-media, în general, pentru că vreau să vă spun, vârsta preoților sub 40 de ani – 7500 de preoți din cei 12500 – 10500 sub 50 de ani, este ceva formidabil pentru înnoirea Bisericii și acest mesaj trebuie dat societății românești.

Mă refer apoi la problema situației monahismului, personalitățile care sunt în aceste mănăstiri și, nu în ultimul rând, extraordinar de interesantă statistica de la sfârșit: botezuri, deci născuți; cununii, înmormântări. România are nevoie de așa ceva și nu face o statistică așa cum trebuie.

Acum, aș trece la a doua problemă. Marea problemă a noastră este aceea că ne lipsesc actele de proprietate, actele de proprietate pentru biserici, pentru terenuri – agricole, forestiere. Am avut prilejul să am niște discuții în care să susțin problemele pădurilor din Nordul Moldovei. Vin domni juriști care nu sunt pregătiți, nu știu, nu au documente. În sfârșit, pentru diversele clădiri, și eu susțin și prin profesie acest lucru și mă uit aproape de două ore la această imagine, și dacă pentru Palatul Patriarhiei s-au găsit acte, și se găsesc, și s-au putut face niște lucruri, mă străduiesc de peste un an de zile să găsesc actele pentru Catedrala Reîntregirii. Nu se poate să nu existe!

Deci, față de alții, noi nu aveam această preocupare, și-atunci, cum spunea Preafericitul, greco-catolicii caută, găsesc imediat și, în baza dreptului comun, că am învățat și eu acum treburile astea, vin și îți câștigă imediat proprietatea. Toate aceste lucruri ne duc la problema aceasta a lipsei de organizare. Mi-a plăcut foarte mult: organizare de tip nemțesc, și aș mai adăuga eu, nouă ne-a plăcut în general forma franțuzească, dar ar trebui să ne placă fondul nemțesc, disciplina, disciplina în toate domeniile.

Întâmplarea face că de câțiva ani, de vreo doi ani, sunt preocupat de problema aceasta a lucrărilor publice în vremea lui Carol I. Pentru mine a devenit așa, omul care a făcut România modernă. Am oferit Preafericitului, pentru că încerc să scriu despre Palatul Regal cum a fost construit, jurnalul lui Carol I. Este impresionant cum am găsit acolo momentele construcției, implicarea lui în pro-

blemele de proiectare, expropriere, verificare, toate aceste lucruri. Deci, de astfel de oameni avem nevoie!

Și-atunci, aș reveni acum la marea noastră problemă pe care o avem cu patrimoniul. Noi putem să vorbim, să cerem, situația este foarte gravă în cadrul actualului Minister al Culturii, Cultelor, Patrimoniului. De ce? Am avut o discuție cu Dl. Ministru Paleologu. M-am oferit să încercăm o rezolvare a Comisiei Naționale de Monumente, care dacă e consultativă, e ca și cum n-ar exista; sarcinile trebuie să fie obligatorii. Grav este, însă, că schema care a fost, a rămas. Adică deși Ministerul se numește altfel și putea să se organizeze, în cadrul Ministerului tot așa a rămas, o Direcție a Monumentelor cu șase oameni. Dar, a apărut acel ONMI de care toată lumea vorbește, INMI care ar trebui să țină evidența tuturor monumentelor și reparațiilor. Adică, se încearcă o difuzare a tuturor responsabilităților, ca până la urmă să nu mai fie nimeni responsabil. Și eu, citez din materialul foarte bun pe care l-a făcut Pr. Șerbănescu în legătură cu monumentele, restaurarea: avem 3900, iar anul trecut am reparat 323 de monumente, deci 10%. Eu vă spun că nu există la Ministerul Culturii, la INMI, un inventar în care au fost specificate monumentele restaurate de-a lungul ultimilor 3-4 ani, pentru că banii se duc. Și dacă ne uităm și la cifrele care au fost date, ajungem la o concluzie care dezamăgește pe toată lumea: din fondurile totale, 120 de miliarde, pe bani vechi, dă Ministerul Culturii, iar acest ONMI dă – 85. De unde? Adică, eu știu problemele acestea și, în acest sens, am oferit sprijinul Domnului Ministru, am format deja o echipă cu câțiva profesori, și aș vrea să Vă rog, Preafericite, și să existe poate acceptul, ca și Biserica să se implice în restructurarea acestui organism, pentru ca totul să fie restrâns, adus la Direcția Monumentelor, așa cum s-a făcut în anul 1990, când era o Comisie independentă care obliga să se facă anumite lucruri și avea organismul tehnic condus de un arhitect care respecta hotărârile Comisiei. Și eu cred că Biserica, cum ați spus dumneavoastră, trebuie să fie liantul care să facă echipa și în alte domenii, pentru că aceste mari probleme nu le vom putea rezolva decât în echipă.

Mai amintesc un lucru. Mulți din domnii colegi: arhitecți, ingineri, acuză pe preoți că restructurează și repară monumentele fără să respecte niște norme. Ei bine, eu cred că această propunere – și asta o să o transmit și eu, și poate dumneavoastră o să insistați – o carte cu principiile și normele de restaurare a monumentelor istorice care nu-i greu de întocmi, care să cuprindă maxim 100 de pagini. Și cred că aici, dacă dumneavoastră cereți, vă dau și banii că până la urmă asta-i important, soluția: cereți-i D-nei Isopescu să coordoneze, că la sumele de bani pe care le au acolo și le dau pentru reglementările tehnice în Minister, o sumă de 5-6 miliarde este un fleac pentru ca să se facă aceste documente.

Și, în sfârșit, ultima problemă, sigur că sunt mult mai multe, aceea a proiectului Catedralei la care cu toții ținem și dorim să se materializeze, pentru că anul

acesta se împlinesc 125 de ani de când visăm la această Catedrală, pentru că atunci Carol a dat 5 milioane de lei aur. Și cred că în ceea ce privește acest proiect au fost niște expoziții și multă lume spune: ne-ar interesa proiectele care au fost prezentate. Cred că ar trebui făcut un CD care să fie dat arhitecților, inginerilor, istoricilor, celor care sunt interesați, pentru a veni cu idei în legătură cu acest proiect.

Aș mai adăuga un lucru: se încearcă în continuare – dumneavoastră știți că, personal, sunt împotriva pentru că au fost deja, lumea specialiștilor, așa-zișilor specialiști, poate sunt rău, mă iartă Dl. Arhitect Vlădescu – spun că ar trebui făcut un concurs. S-au mai făcut concursuri. Acest lucru cred că ar trebui, mesajul acesta ar trebui să-l dăm cât mai des ca să înțelegă lumea că important este să găsim o echipă care să coopereze și să realizeze acest proiect deosebit. Și, din materialul de aici, mie mi-a plăcut această idee de a gândi și instalațiile și celelalte elemente, în paralel, bineînțeles, cu proiectul. De ce? Vă dau un exemplu: m-am străduit când eram la minister, și toată lumea acuză această problemă, să construiesc case prin ANL. Se trânteste casa, dar n-avem drumul, n-avem alimentarea cu apă, n-avem gaze – e celebru cazul acesta de la Băneasa. Deci, eu cred că aici ar trebui făcute lucrurile în paralel ca lucrurile să meargă bine, că neapărat să avem drumurile, lucrurile făcute pentru ca să lucrăm în mod corect.”

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

„Mulțumim, pentru aceste observații punctuale întrucât e necesar să gândim și la modul de organizare. ONMI și Comisia de organizare sunt două organisme distincte: unul trasează principiile mari și veghează ca să se respecte, iar celălalt gestionează banii de la Stat și urmărește cum se desfășoară lucrările. Deci, ele sunt complementare. Acum, desigur, Inspectoratul de Stat în Construcții nu este o autoritate în interiorul Comisiei, și nici a ONMI. Este vorba de Ministerul Dezvoltării, cum se numește acum, și se ocupă de construcții, nu în special de monumente. Însă, există, la intervenția noastră cu câțiva ani în urmă, o hotărâre de Guvern care spune că, din banii obținuți, din această taxă de 7% pentru orice construcție nouă, se pot folosi și pentru consolidarea și restaurarea unor monumente istorice bisericesti aflate în pericol de prăbușire în caz de seism.

Este o Ordonanță de Urgență din timpul Domnului Năstase, făcută la insistențele noastre împreună cu Doamna Irina Jianu, și aplicată acum cu strictețe de Doamna Dorina Isopescu. Așa se face că în Moldova a dat mai mulți bani Inspectoratul de Stat în Construcții pentru unele monumente decât Ministerul Culturii.

Pe de altă parte, nu se dau mulți bani pentru Catedrala nouă pentru că avem un buget de austeritate. Noi am solicitat 5 milioane de RON, adică 5 miliarde vechi, și sper că aceștia ne permit să plătim proiectul și să facem încă mici lucrări. S-au aprobat, dar nu e o sumă atât de mare încât să ne permită realizarea unor lucrări de execuție. Însă, nu trebuie să stagnăm, trebuie să mergem mai departe. Aceste concursuri s-au bazat mai ales pe ideea falsă că sunt bani mulți, de

unde se poate ciupi, dar s-a greșit. Experiențele pe care le-am avut noi până acum, cu 200 de mii de dolari, 100.000 la fiecare concurs care nu prea a dat mari rezultate pentru că s-au tot mutat locațiile, ne-arată că e bine ca beneficiarul să știe ce dorește din punct de vedere arhitectural și din punct de vedere al utilităților liturgice și din punct de vedere al utilităților culturale, al spațiilor culturale. Iar după ce știm ce dorim, facem noi un prim proiect. După aceea spunem: Aveți ceva aici de completat, de adus un aport? Foarte bine. Aceasta este o selecție de către noi a acelor care au mai construit Catedrale. Deci, ce s-a prezentat aici, nu sunt proiecte ale Catedralei Patriarhale, ci proiecte ale unor Catedrale din țară, ca să ne inspirăm din unele. Acum ne aflăm într-o altă fază – colectarea de imagini și planuri de biserici-catedrale din toată lumea ortodoxă, inclusiv din Occident, cele mai reprezentative, așa, ca documentare pentru inspirație. Nu o să aducem aici străini să ne facă nouă proiectul catedralei, dar ne putem inspira, putem învăța de la unii sau de la alții, și după aceea urgentăm, paralel cu aceasta, proiectul, partea de arhitectură, că aceasta este definitorie pentru imagine, mesaj ș.a.m.d., ținând cont de contextul în care trebuie să construim, unul total defavorabil. Facem abstracție de vecini ca să nu ne influențeze prin contrastul clădirilor. Deci, nici nu ne grăbim, nici nu trândăvim, ci mergem într-un ritm susținut și responsabil.

În primul rând, avem nevoie de credibilitate în ceea ce privește partea tehnică, de proiectare și de execuție, dar și de credibilitate privind modul în care se folosesc banii. Își face iluzie cine crede că va câștiga bani după catedrală, nu, este imposibil, pentru că banii sunt puțini iar noi trebuie să-i chivernisim corect. Chiar dacă erau mai mulți bani trebuie să fim corecți, dar cu atât cu cât ei sunt mai puțini, trebuie o corectitudine mai mare. Deci toți care participă la concurs, participă gratis. Se acordă o diplomă, Diploma lui Ștefan cel Mare, cel care are premiul III, premiul II – Sfinții Împărați Constantin și Elena, și premiul I – Diploma Sfântul Apostol Andrei. Aici e vorba de onoarea de a fi participat la concurs și ajutat Biserica.”

Dl. Viorel ROMAN (Arhiepiscopia Iașilor):

„Preafericirea Voastră, onorați membri, aș vrea să remarc un lucru. S-a vorbit despre organizare nemțească, occidentală. Eu, personal, am avut ocazia și onoarea să fiu alături de Preafericitul când, la Iași, 18 ani a condus cu o organizare, să spunem, elvețiană. Pentru că, atunci când a venit Preafericitul la Iași, Mitropolia Moldovei nu avea nici un pom, să spunem. Când a plecat, avea 15.000 de hectare de pădure și acum a mai câștigat încă 5.000 de hectare la Slănic Moldova și la Vaslui – deci 20.000 hectare de pădure – și toate sunt proprietățile Mitropoliei Moldovei și Bucovinei. Modelul îl avem, e viu. Trebuie numai să-l respectăm. Cifre, date, eu aș scrie aici și fapte, pentru că într-un an de zile am văzut

prin restaurarea sfintei Catedrale, sfințirea locului pentru Catedrala Neamului, începerea proiectului și deschiderea televiziunii, radio peste tot, ziarul Lumina.

Am citit cu atenție toate materialele, pentru că a fost o idee extraordinară să fie trimise înainte ca să putem să le studiem. Sunt foarte multe lucruri și aș vrea să amintesc două-trei, care mă interesează direct. Aș vrea să mă refer la acele terenuri și la acele biserici pe care nu am reușit să le recuperăm. În momentul când se promovează o lege, indiferent cine o promovează, ar trebui ca cel care o promovează, cei care sunt responsabili să țină permanent legătura cu Patriarhia. Așa a fost cu Ordonanța de Urgență pentru viețuitorii din mănăstiri care nu aveau asigurări sociale. Dacă nu se urmărea pas cu pas, nu mai era. Da, lobby. Americanii au instituție de lobby dar trebuie monitorizată. Și cine nu, să fie trași la răspundere cumva, pentru că altfel, ei dorm. A, zice, lasă, că se ocupă cineva. Nu se ocupă nimeni, pentru că deputații poate ar ajuta, sau senatorii, dar dacă nu sunt informați și nu sunt rugați, ei uită. Avem Ordonanța asta. Trebuie dusă la bun sfârșit și trebuie niște raportări la fiecare mănăstire și fiecare locaș de cult trebuie să dea listele să se ducă mai departe la Ministerul Sănătății, că altfel, tot nu beneficiază dacă ajunge un bolnav acolo.”

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

„Și Părinții de la Athos, dacă vor ei, să-i asemănăm cu unii monahi, detașați, plecați într-o misiune, ca atunci când vin în țară și se întâmplă să se îmbolnăvească, să fie considerați monahi de la București, monahi de la cutare mănăstire, și să fie tratați ca și cei din țară, pentru că acolo, în Grecia, nu prea au asigurări, întrucât nu sunt cetățeni greci.

Celelalte culte din România au profitat de intervenția noastră. Aici li s-a dat, fără să ceară. Da, așa se întâmplă, când facem noi, Biserica Ortodoxă Română, intervenție, în baza egalității cultelor, chiar dacă nimeni nu a fost întrebat dacă vrea sau nu vrea, el primește automat. Da, acesta e avantajul să profiți după o Biserică majoritară, foarte generoasă.”

DI. Viorel ROMAN aduce în discuție și problema abonamentelor la Ziarul Lumina, prezentând lipsa de interes din partea unor eparhii, care ar putea să încheie minim o mie de abonamente. Consideră că se fac eforturi numai dintr-un sens, menționând lipsa de implicare. Arată că nu e posibil ca ziarul Lumina să aibă 10.000 de abonamente, la un număr de 14-15 mii de preoți. În cazul în care fiecare preot în parohia sa ar încheia 10 abonamente, am avea cel puțin 100.000 de ziare. Ziarul Lumina este un ziar foarte bun, apreciat și care acoperă foarte bine mai multe domenii, și anume, social, filantropic, religios etc. Este un ziar care trebuie promovat. *„Dacă la radio dai drumul și ascuți, e simplu, sau la televizor, dar ziarul este foarte important; altfel, el merge tot în pierdere și trebuie tot timpul autofinanțat; trebuie să găsim o soluție.”*

De asemenea, felicită în mod deosebit activitatea social-filantropică. Sunt 406.164 de persoane care au beneficiat de ajutor social filantropic, ceea ce înseamnă 2,5% din populația României. Ne putem da seama câtă grijă are Biserica de toți românii și din această cauză trebuie să arătăm respect pentru tot ce înseamnă media: radio, televiziune, ziar. Această activitate trebuie să fie în conștiința fiecărui preot și a fiecărui ierarh.

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

„În această sală au loc săptămânal, marți, ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, iar miercuri, Permanența Consiliului Național Bisericesc pentru a discuta toate probleme. Rezultatul este amplificarea activităților, deoarece există o ritmicitate săptămânală a celor două Permanențe.

Deci în fiecare miercuri circa 30 de persoane expun aici problemele pe Sectoare și toată lumea ia cunoștință de ceea ce se întâmplă. Există o transparență totală, hotărându-se aici de față cu toți ceea ce este de făcut în continuare în zilele următoare. Această lucrare în echipă ne ajută foarte mult, pentru că ne responsabilizează pe toți și, în același timp, bucuria cuiva privind o realizare devine bucuria tuturor, iar insuccesul sau dificultatea cuiva devine a tuturor.”

Încheindu-se discuțiile în legătură cu dările de seamă ale sectoarelor pe anul 2008, care au fost supuse analizei și hotărârilor Consiliului Național Bisericesc, **Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL** propune să se treacă la votare pentru aprobarea Raportului General și al Bugetului anunțat pentru anul 2009 de către Preacuviosul Părinte Protosinghel Onufrie Cotos, Consilier Patriarhal.

Se votează în unanimitate.

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL mulțumește tuturor pentru atenție și pentru răbdare, și în mod deosebit Preasfințiților Episcopi Vicari care au coordonat sectoarele, Părinților Consilieri și Domnilor Consilieri care au lucrat în aceste sectoare. Mulțumește, de asemenea, și membrilor clerici și mireni din Consiliul Național Bisericesc pentru participare, pentru contribuție, și roagă pe Bunul Dumnezeu să binecuvânteze lucrările Adunării Naționale Bisericești și ale Sfântului Sinod din zilele următoare, dar și întreaga activitate bisericească în cursul anului 2009.

Închiderea ședinței de lucru

În conformitate cu prevederile art. 28 și 30 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, **Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL** supune Consiliului Național Bisericesc spre hotărâre și aprobare Procesele-Verbale în legătură cu Dările de seamă prezentate de Sectoarele Administrației Patriarhale și Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.

Ca urmare, **Consiliul Național Bisericesc hotărăște:**

– *Aprobă Raportul General al Consiliului Național Bisericesc pe anul 2008, întocmit pe baza Dărilor de seamă ale Sectoarelor Administrației Patriarhale și ale Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române și pe baza Dărilor de seamă ale Centrelor Eparhiale și îl înaintează spre examinare și aprobare Adunării Naționale Bisericești.*

– *Exprimă mulțumiri PP.SS. Episcopi-Vicari Patriarhali Vincențiu Ploieșteanul și Ciprian Câmpineanul și colaboratorilor pentru modul în care, din încredințarea Preafericitului Patriarh Daniel, au vegheat la bunul mers al acestor sectoare în anul 2008.*

După adoptarea hotărârilor, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel declară închisă ședința de lucru a Consiliului Național Bisericesc.

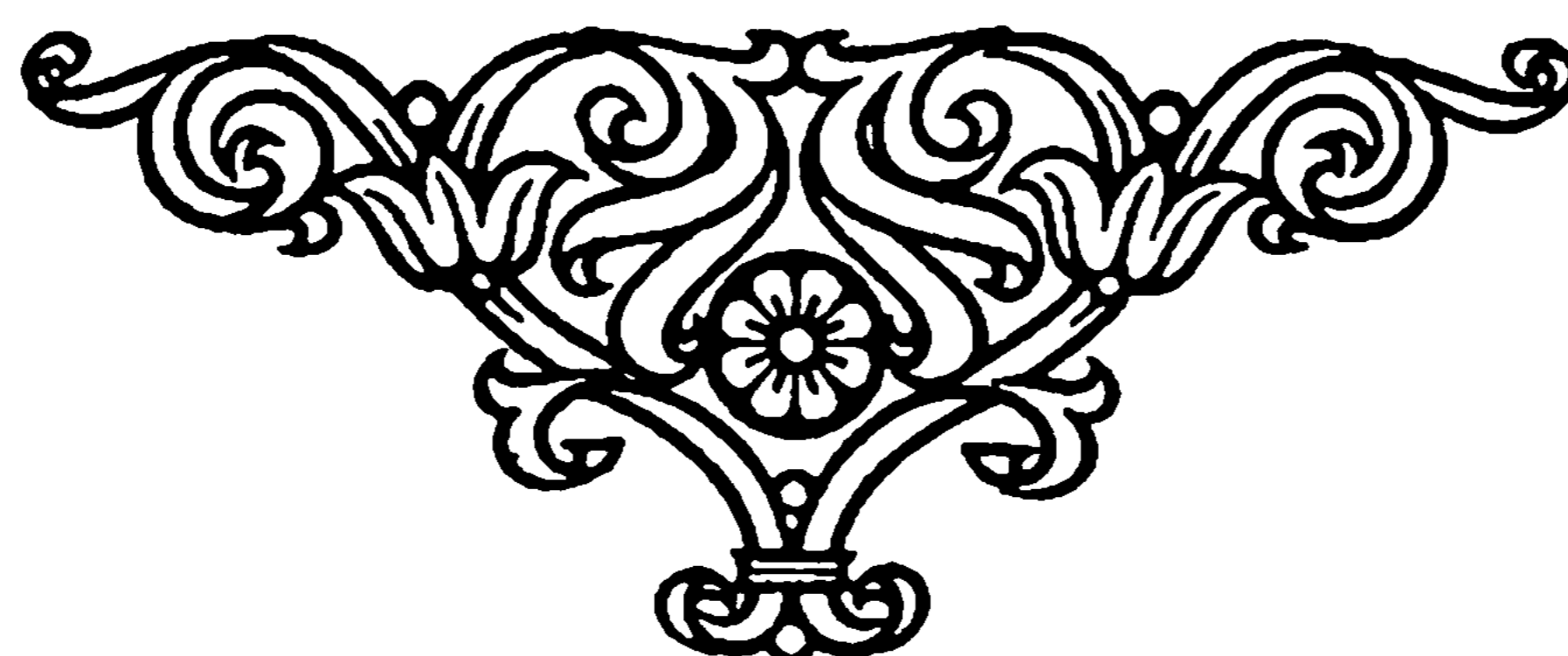
Preasfințitul Ciprian Câmpineanul, Episcop vicar patriarhal rostește rugăciunea *Cuvine-se cu adevărat.*

Drept pentru care s-a încheiat prezentul Proces-Verbal.

† DANIEL

ARHIEPISCOPUL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLITUL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOȚIITOR AL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI ȘI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

SECRETAR DE ȘEDINȚĂ
Pr. REMUS MARIAN
Consilier Patriarhal

ANEXE: DĂRILE DE SEAMĂ ALE SECTOARELOR

CANCELARIA SFÂNTULUI SINOD DAREA DE SEAMĂ PRIVIND ACTIVITATEA DESFĂȘURATĂ ÎN ANUL 2008

Prezentul raport expune sintetic activitatea Cancelariei Sfântului Sinod desfășurată în cursul anului 2008 sub îndrumarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și coordonarea PS Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul, precum și elementele esențiale ale activității generale bisericești din anul 2008 cu importanță deosebită în susținerea și promovarea vieții bisericești sub toate aspectele.

Partea I, **prezintă** activitatea internă a Bisericii Ortodoxe Române, **începând cu capitolul referitor la** evenimente importante cu caracter liturgic, misionar-duhovnicesc și cultural-spiritual, **în cadrul căruia sunt redată:**

În capitolul intitulat **împliniri și perspective ale Patriarhiei Române la un an de arhipăstorire a Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL (30 septembrie 2008)**, este prezentată caracteristica dominantă a activității generale desfășurate în acest an de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care stă sub semnul împlinirilor, a finalizării unor activități în derulare, precum și a inițierii unor proiecte de viitor axate pe câteva direcții majore de activitate ale instituțiilor centrale bisericești de la Patriarhia Română: *legislativ și juridic bisericesc, pastoral-liturgic, cultural-misionar, social-filantropic, economic-financiar și patrimonial-imobiliar*, fiecare din aceste preocupări având propriile dimensiuni și specificități în dezvoltarea și transpunerea în realitate.

Un alt capitol redă succint **organizarea canonică și statutară de alegeri, hirotoniri și întronizări de ierarhi în Biserica Ortodoxă Română și se referă la:**

a. Ocuparea unor eparhii vacante în țară prin alegerea și întronizarea de noi ierarhi eparhioți: IPS Teofan ca Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei (8 iunie 2008); PS Arhiereu-vicar Irineu Slătineanul ca Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei (27 iulie 2008); PS Episcop-vicar Visarion Rășinăreanul ca Episcop al Tulcii (25 martie 2008) – evenimente la care a participat Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, PS Episcop-vicar Sebastian Ilfoveanul ca Episcop al Slatinei (25 martie 2008), PS Arhiereu-vicar Petroniu Sălăjanul ca Episcop al Sălajului (13 aprilie 2008).

b. Ocuparea unor eparhii vacante din afara granițelor țării prin alegerea, hirotonirea, unde a fost cazul, și întronizarea de noi ierarhi eparhioți: PS Episcop-vicar Siluan Marsilianul ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei (8 mai 2008); Preacuviosul Arhim. Macarie Drăgoi ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord (6 iulie 2008); Preacuviosul Arhim. Timotei Luran ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei (25

mai 2008); Preacuviosul Arhim. Mihail Filimon ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Australiei și Noii Zeelande (29 iunie 2008).

c. *Acordarea rangului cu titlu personal de Mitropolit onorific și a rangului de Exarh Patriarhal IPS Arhiepiscop Nifon al Târgoviștei* (10 iulie 2008), în prezența Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și a numeroși membri ai Sfântului Sinod.

d. *Alegerea și hirotonia Preacuviosului Arhim. Andrei (Nicolae) Moldovan ca Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului cu titulatura Făgărășanul* (15 august 2008), precum și *schimbarea titulaturii Preasfințiților episcopi-vicari Marc Nemțeanul și Sofian Brașoveanul în acord cu titulatura statutară a eparhiilor la care funcționează.*

Un capitol este destinat evidențierii **acțiunilor cu caracter preponderent misionar, cultural, editorial și mediatic desfășurate în cuprinsul eparhiilor Patriarhiei Române din interiorul și din afara granițelor țării în cadrul „Anului 2008 – Anul Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii”**, pe baza programului-cadru cu caracter național bisericesc aprobat la inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința de lucru din 6 martie 2008, iar **evaluarea modului de desfășurare a manifestărilor din cuprinsul eparhiilor și de la Centrul Patriarhal** a avut loc în cadrul *ședinței solemne a Sfântului Sinod din 28 octombrie 2008, când a fost vernisată și o expoziție tematică la Palatul Patriarhiei.*

În continuare, în capitolul privind **organismele centrale bisericești**, este redată activitatea desfășurată, potrivit prevederilor statutare și regulamente bisericești, de *Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Sinodul Permanent, Adunarea Națională Bisericească, Consiliul Național Bisericesc și Permanența Consiliul Național Bisericesc*, precum și **organizarea administrativ-teritorială a Bisericii Ortodoxe Române**, cu redarea unor date statistice semnificative pentru amploarea vieții Bisericii Ortodoxe Române de la parohie și mănăstire până la nivelul eparhiilor și al Centrului Patriarhal.

– *Importanța activității editoriale a instituțiilor centrale bisericești și a eparhiilor în sprijinul activității pastoral-misionare, a sporirii evlaviei credincioșilor, a valorificării patrimoniului cultural național, și al patrimoniului teologic științific ortodox român, la acest loc amintind cele trei inițiative ale Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, aprobate de Sfântul Sinod, aflate la încheierea anului 2008 în diferite stadii de lucru:*

a. Proiectul editorial *„Părinți și scriitori bisericești. Opere complete”*, având ca scop intensificarea și relansarea traducerii în limba română a operelor complete ale Părinților și scriitorilor bisericești, având prioritate prioritar cu opera Sfântului Vasile cel Mare, ca o contribuție majoră a Bisericii Ortodoxe Române la sporirea patrimoniului cultural și spiritual românesc și mondial;

b. Proiectul editorial „*Istoria teologiei ortodoxe din secolul al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea*”, având menirea de a evidenția contribuția Bisericii Ortodoxe Române la o mai bună cunoaștere a teologiei ortodoxe pe plan mondial;

c. Proiectul editorial „*Enciclopedia Ortodoxiei Românești*”, în scopul unei mai bune cunoașteri în România și în străinătate a istoriei, teologiei, spiritualității, toponimiei bisericești, instituțiilor, personalităților și evenimentelor importante care au marcat viața Bisericii noastre de-a lungul timpului și până în zilele noastre.

Un capitol aparte evaluează, pe baza datelor furnizate de eparhii, **relațiile Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte culte religioase** și aspecte ale relațiilor bilaterale dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Catolică de rit bizantin (greco-catolică) din România.

Capitolul viața monahală în Biserica Ortodoxă Română surprinde aspecte generale privind organizarea vieții monahale; educația, pregătirea teologică și profesională a personalului monahal; mijloace de aprofundare a prevederilor statutare, regulamentare și a hotărârilor Sfântului Sinod pentru consolidarea vieții monahale, precum și cadrul măsurilor adoptate de Sfântul Sinod și de organismele eparhiale privind sporirea disciplinei în rândul personalului monahal.

Activitatea canonică, juridică și disciplinară în Biserica Ortodoxă Română ocupă un loc special și redă aspecte privind: *a. modul de receptare a Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, fenomen analizat în ședința Sinodului Permanent din 6 iunie 2008 și în ședința Sfântului Sinod din 8-9 iulie 2008; *b. Activitatea organismelor bisericești eparhiale și a Sfântului Sinod pentru aprobarea statutelor eparhiilor ortodoxe române din afara granițelor țării* (al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, al Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale și de Nord, al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord, al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, al Episcopiei Ortodoxe Române a Australiei și Noii Zeelande); *c. Aprobarea modificării titulaturii Arhiepiscopiei Ortodoxe a Germaniei în “Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Germaniei, Austriei și Luxemburgului”*; *d.* Instituirea noii *Comisii pentru Statut și regulamente*, precum și a metodologiei de lucru a acesteia în relație cu sinoadele mitropolitane și cu Sfântul Sinod; *e. Aprobarea statutară a stemelor unor eparhii*; *f. Instituirea sistemului de ordine și distincții bisericești ale Patriarhiei Române* pentru a recompensa moral strădaniile și rezultatele activității în diferite domenii ale vieții bisericești sau civile în sprijinul Bisericii ale unor personalități, clerici și mireni, din țară și de peste hotare; *g. Analizarea unor aspecte referitoare la disciplina clerului și adoptarea de hotărâri în scopul preîntâmpinării unor fenomene negative, inclusiv în ceea ce privește neimplicarea clerului în politică, problema sindicatelor sau problema cărților canonice.*

Un alt capitol subliniază preocupările Sfântului Sinod și ale centrelor eparhiale pentru **pregătirea și perfecționarea personalului clerical** prin: *aprobarea unei noi Metodologii pentru titularizare și obținerea gradelor profesionale Definitiv, Gradul II, Gradul I, organizarea Conferințelor pastoral-misionare semestriale*, una cu tematica aprobată de Sfântul Sinod și una cu tematică aprobată de organismele eparhiale, precum și a *Conferințelor preoțești administrative*.

Grija pentru patrimoniul bisericesc reflectă atât activitatea desfășurată, în lumina prevederilor statutare bisericești, la nivelul instituțiilor centrale bisericești, cât și al centrelor eparhiale în legătură cu *construirea de noi biserici, repararea, restaurarea și întreținerea locașurilor de cult și a edificiilor bisericești*, precum și activitatea de pictare/repictare a locașurilor de cult.

Un capitol distinct prezintă **laborioasa activitate a Patriarhiei Române în probleme de interes general bisericesc și patrimonial** cu referiri la *Activitatea Comisiei Mixte Guvern-Patriarhie în scopul sprijinirii activității bisericești*. La *stăruințele și purtarea de grijă personală a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel* au fost întreprinse demersuri la autoritățile de stat competente, care au avut ca rezultat aprobarea, publicarea și intrarea în vigoare a unor legi, ordonanțe de urgență, hotărâri de guvern și ordine de ministru având ca finalitate **îmbunătățirea cadrului legislativ privitor la viața religioasă și la sprijinirea de către stat a unităților de cult ale Bisericii noastre**. Între acestea sunt amintite:

1. Legea nr. 261 din 4 noiembrie 2008 privind modificarea și completarea art.29 din Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, prin care s-a aprobat ca „structurile de cult care au avut în folosință sau în înzestrare terenuri cu destinație forestieră potrivit Legii nr. 61/1937 pentru înzestrarea unor mănăstiri ortodoxe din țară cu întinderi de pădure sau alte terenuri, publicată în Monitorul oficial nr. 66 din 20 martie 1937, astfel cum a fost modificată prin Decretul-Lege nr. 47/1938, publicat în Monitorul oficial nr. 74 din 30 martie 1938, cu modificările și completările ulterioare, dobândesc în proprietate respectivele suprafețe”.

2. Legea nr. 202 din 21 octombrie 2008 pentru modificarea art. 134 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 – Codul Muncii, prin care se instituie încă trei sărbători legale în care nu se lucrează: Prima și a doua zi de Rusalii, Adormirea Maicii Domnului.

3. Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 197 din 25 noiembrie 2008 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul sănătății, prin care s-a aprobat plata asigurărilor de sănătate de la bugetul statului pentru personalul monahal al cultelor recunoscute, dacă nu realizează venituri din muncă, pensie sau din alte surse, pe baza listelor nominale comunicate trimestrial Casei Naționale de Asigurări de Sănătate de către Ministerul Culturii și Cultelor și Patrimoniului național, la propunerea unităților centrale de cult.

4. Legea nr. 132/2008 privind modificarea și completarea Legii nr. 142/1999 privind sprijinul statului pentru salarizarea clericului.

5. Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 155 din 12 noiembrie 2008 pentru modificarea Legii nr. 142/1999 privind sprijinul statului pentru salarizarea clericului.

6. Hotărârea Guvernului nr. 1.617 din 4 decembrie 2008 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 142/1999 privind sprijinul statului pentru salarizarea clericului, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.070/1999 prin care, în aplicarea OUG nr. 155/2008, s-au stabilit cele patru criterii pentru calificarea unităților de cult cu venituri reduse.

7. Hotărârea Guvernului nr. 447/2008 privind darea în folosință gratuită a unui imobil, proprietate privată a statului, pentru Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale.

8. Hotărâri de Guvern și rectificări ale Legii bugetului de stat pe anul 2008 prin care s-au alocat fonduri necesare cu care au fost achiziționate unele sedii eparhiale și locașuri de cult ale unităților bisericești ortodoxe din afara granițelor țării.

9. Ordinul nr. 667 din 3 decembrie 2008 al Ministrului internelor și reformei administrative pentru modificarea anexei la Ordinul ministrului internelor și reformei administrative nr.37/2007 prin care s-a aprobat reducerea tarifelor la valoarea de 0,15% lei/unitate de măsură pentru intabularea sau înscrierea provizorie, respectiv pentru serviciul „drept de proprietate sau dezmembrăminte, în favoarea persoanelor fizice și a cultelor religioase recunoscute în condițiile legii.

Prezentarea **activității desfășurate în cuprinsul Mitropoliei Basarabiei** este elaborată pe baza itinerariului pastoral al Înaltpreasfințitului Mitropolit Petru și reflectă **măsurile cele mai importante adoptate la nivelul Cancelariei Sfântului Sinod și ale Administrației Patriarhale pentru sprijinirea activității acestei eparhii și a slujitorilor ei**, sub diferite aspecte: ajutoare pentru salarizare, ajutoare pentru construirea de biserici, cărți liturgice și obiecte de cult pentru parohiile sărace etc., potrivit recomandărilor Chiriarhului locului. În continuare este redată **activitatea instituțiilor centrale de la Patriarhia Română în sprijinul Așezămintelor Românești de la Muntele Athos.**

Partea a II-a redă activitatea curentă a Cabinetului Patriarhal și a serviciilor de la Reședința Patriarhală, precum și activitatea Cancelariei Sfântului Sinod și a celorlalte servicii din cadrul acesteia (Oficiul canonic-juridic, Secretariat, Registratură și Arhivă, Personal-resurse umane, Biblioteca Sfântului Sinod, Corpul de inspecție și control).

În ce privește **activitatea viitoare**, sub îndrumarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Cancelaria Sfântului Sinod depune toate eforturile pentru a **urgenta finalizarea anteproiectelor regulamentelor bisericești stabilite ca prioritare**

de Sfântul Sinod, precum și pentru redactarea într-o formă unitară a propunerilor de amendamente la Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, primite de la unele eparhii, în vederea aducerii în analiza Comisiei pentru Statut și regulamente.

**CABINETUL PATRIARHAL
DAREA DE SEAMĂ (PE ANUL 2008)**

– Activitatea Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL –

Pr. Remus MARIAN, Consilier patriarhal

Darea de seamă a Cabinetului Patriarhal pe anul 2008 prezintă activitatea Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL ca Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Munteniei și Dobrogei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

1. Slujirea Preafericitului Părinte DANIEL ca Arhiepiscop al Bucureștilor

Preafericitul Părinte DANIEL a desfășurat în calitate de Arhiepiscop al Bucureștilor o importantă și rodnică lucrare administrativă, pastoral-misionară, teologic-educatională, caritativ-filantropică și de asistență socială avându-l alături, în toate aceste strădanii, pe Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, care, împreună cu Părinții Consilieri și cu ceilalți colaboratori de la Centrul eparhial, au soluționat problemele curente ale Arhiepiscopiei Bucureștilor în lumina prevederilor statutare și regulamentare bisericești.

Din punct de vedere al activității *administrativ-bisericești*, de-a lungul anului 2008, Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL a prezidat:

– lucrările anuale ale Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor (26 ianuarie);

– 4 ședințe comune ale Permanenței Consiliului Național Bisericesc împreună cu Permanența Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor (5 august, 9 octombrie, 16 octombrie, 30 octombrie);

– 18 ședințe săptămânale ale Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor (15 iulie, 22 iulie, 29 iulie – la Mănăstirea Cernica, 19 august, 26 august, 1 septembrie, 9 septembrie, 16 septembrie, 23 septembrie, 7 octombrie, 10 octombrie, 21 octombrie, 31 octombrie, 11 noiembrie, 18 noiembrie, 24 noiembrie, 2 decembrie, 16 decembrie); în prima zi de marți din lună au participat la aceste ședințe săptămânale și P.C. Pr. Protopopi din Arhiepiscopie.

Grija pastoral-misionară a fost manifestată de Preafericirea Sa în cadrul discuțiilor purtate cu Preacucernicii Părinți Consilieri, Protoierei și slujitori, în timpul audiențelor de lucru de la Reședința Patriarhală, precum și la:

– slujba de sfințire și de punere a pietrei de temelie pentru biserica „Sfânta Vineri” continuatoarea bisericii „Sfânta Vineri”-Hereasca din Capitală (23 martie);

- slujba de sfințire a noilor clopote ale Catedralei Patriarhale (**1 octombrie**);
- slujba de sfințire a capelei și a demisolului bisericii cu hramurile „*Sfânta Cuvioasa Parascheva*” și „*Intrarea Domnului în Ierusalim*”, din orașul Voluntari, Protoieria Ilfov Nord (**11 octombrie**);
- slujba de sfințire a capelei cu hramul „*Sfânta Cuvioasa Parascheva*” – Cotroceni, din cartierul bucureștean Drumul Taberei (**12 octombrie**);
- inaugurarea și sfințirea noului sediu al Centrului de Pelerinaj „*Sfântul Apostol Pavel*” al Patriarhiei Române (**25 octombrie**);
- slujba de resfințire a Catedralei patriarhale din București (**26 octombrie**);
- slujba de resfințire a noii fabrici de lumânări a Arhiepiscopiei Bucureștilor, „*Făclia Sfinților Români*” (**28 octombrie**);

Preafericitul Părinte Patriarh a participat la Palatul Patriarhiei la:

- Conferința pastoral-misionară, care a reunit preoții celor trei protoierii din București (**18 iunie**);
- Conferința pastoral-misionară semestrială de toamnă a Arhiepiscopiei Bucureștilor (**3-4 noiembrie**).

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL și-a manifestat atenția pentru *învățământul teologic* atât prin întâlniri și audiențe de lucru cu părinții profesori, studenții și seminariștii de la Facultatea de Teologie *Patriarhul Justinian* a Universității din București și de la Seminarul Teologic Liceal Ortodox din București, cât și prin participarea la:

- sărbătoarea hramului Seminarului Teologic Liceal Ortodox din București (**25 ianuarie**);
- slujba Sfintei Liturghii oficiată la Biserica „*Sf. Ecaterina*” - paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă „*Patriarhul Justinian*” din București (**30 ianuarie**);
- biserica „*Sfânta Ecaterina*”, la depunerea jurământului de credință al absolvenților Facultății de Teologie Ortodoxă „*Patriarhul Justinian*” din București (**24 iunie**);
- deschiderea noului an universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă „*Patriarhul Justinian*” din București, precum și la inaugurarea și sfințirea noii săli de lectură a Facultății (**6 octombrie**);
- concertul jubiliar „*Colindul sfânt și bun*”, care a avut loc la Sala Polivalentă din București, al corului Facultății de Teologie „*Justinian Patriarhul*” și al coralei Seminarului Teologic Liceal „*Nifon Mitropolitul*” (**11 decembrie**).

Grija Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL pentru buna desfășurare a *vieții monahale* din cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor s-a concretizat prin primirea în audiență la Reședința Patriarhală a stareților și starețelor acestor mănăstiri, prin slujirea în mănăstiri, prin sfințirea, tânosirea sau prin vizitarea unor mănăstiri, după cum urmează:

- a participat la slujba Sfintei Liturghii oficiată la Mănăstirea *Țigănești* (**13 ianuarie**);
- a primit, la Reședința patriarhală, pe membrii *Sinaxei* din Arhiepiscopia Bucureștilor (**28 mai**);
- a participat la slujba Sfintei Liturghii la Mănăstirea *Antim* cu prilejul hramului (**22 iunie**);
- a participat la sărbătoarea hramului mănăstirii *Duminica Sfinților Români* din comuna Popești-Leordeni (**29 iunie**);
- a participat la slujba de târnosire a noii biserici și a complexului monahal de la Schitul „*Sfânta Ana*” – cota 1.400, din localitatea Sinaia, județul Prahova (**6 august**);
- a poposit la Mănăstirea *Sinaia* (**6 august**);
- a poposit la Mănăstirea „*Înălțarea Sfintei Cruci*” – Caraiman din Bușteni și vizitat Centrul Social Pastoral „*Sfânta Treime*” din Bușteni (**7 august**);
- a poposit la Mănăstirea Ghighiș din județul Prahova (**7 august**);
- a participat la Sfânta Liturghie la Mănăstirea *Țigănești* (**29 august**);
- a participat la Sfânta Liturghie, oficiată la Mănăstirea *Țigănești* (**31 august**);
- a participat la Sfânta Liturghie oficiată la Mănăstirea „*Duminica Sfinților Români*” din comuna Popești Leordeni (**3 septembrie**);
- a participat la Sfânta Liturghie de la Mănăstirea *Samurcășești* din Comuna Ciorogârla, județul Ilfov (**7 septembrie**);
- a participat la Sfânta Liturghie oficiată la Mănăstirea *Samurcășești*, care și-a sărbătorit hramul (**8 septembrie**);
- s-a întâlnit la Mănăstirea *Ghigiu* (județul Prahova) cu preoții slujitori și cu obștea monahală (**13 septembrie**);
- a participat, în Duminica *Înălțării Sfintei Cruci*, la Mănăstirea *Ianculești* (comuna Șoimari) din Județul Prahova, la slujba de sfințire a bisericii, precum și la Sfânta Liturghie (**14 septembrie**);
- a vizitat mănăstirile *Cheia*, *Suzana* și *Zamfira* din județul Prahova (**14 septembrie**);
- a vizitat Schitul „*Sfânta Maria*” – Jercălăi/Cricov (**15 septembrie**);
- a participat, în *Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci*, la Sfânta Liturghie, oficiată în biserica Mănăstirii *Cernica* (**21 septembrie**);
- a fost prezent la hramul Mănăstirii *Antim* (**27 septembrie**);
- a oficiat slujba de sfințire a Centrului social-cultural „*Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica*” al Arhiepiscopiei Bucureștilor (**27 septembrie**);
- a săvârșit slujba sfințirii celui de-al doilea Paraclis al Reședinței Patriarhale, cu hramul „*Sfântul Grigorie Luminătorul, Episcopul Armeniei*”, cu ocazia aniversării unui an de la întronizarea ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (**30 septembrie**);

– a oficiat o slujbă de pomenire în cimitirul Mănăstirii Cernica pentru părințele Dumitru Stăniloae cu prilejul comemorării a 15 ani de la trecerea sa la cele veșnice (**3 octombrie**);

– a participat la Sfânta Liturghie, oficiată la Mănăstirea Cernica (**5 octombrie**);

– a resfințit biserica Mănăstirii *Samurcășești* din comuna Ciorogârla, județul Ilfov (**14 octombrie**);

– a participat seara la slujba de priveghere săvârșită cu ocazia sărbătoririi hramului Mănăstirii *Stavropoleos* (**7 noiembrie**);

– a oficiat la Mănăstirea *Radu Vodă*, care și-a serbat cel de-al doilea hram, slujba Sfintei Liturghii (**9 noiembrie**);

– a oficiat slujba Sfintei Liturghii cu ocazia hramului Mănăstirii *Snagov* (**21 noiembrie**);

– a săvârșit, cu ocazia prăznuirii *Sfântului Cuvios Gheorghe de la Cernica*, slujba sfințirii paraclisului din vechea stăreție a Sfântului Ierarh Calinic de la Mănăstirea *Cernica*; a deschis lucrările *Sinaxei stareților*, starețelor, egumenilor și egumenelor din Arhiepiscopia Bucureștilor (**3 decembrie**);

– a participat la Sfânta Liturghie în biserica mare a Mănăstirii *Pasărea* (**26 decembrie**).

În toate aceste ocazii s-a interesat îndeaproape de starea lăcașelor de cult, a chiliilor, a lucrărilor de construcție și de reparație aflate în curs de realizare, de situația muzeelor și bibliotecilor mănăstirești, a colecțiilor de patrimoniu, de viața monahală, de nevoițele monahilor și monahiilor din aceste așezăminte.

Biserica Ortodoxă Română a continuat să fie, prin purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL, alături de copii, tineri și de bătrâni, de suferinzi și orfani, de nevoiași, de ostași și de cei aflați în spitale, penitenciare, împlinind o *activitate social-caritativă* astfel:

– A prezidat lucrările Cercului pastoral al preoților din spitalele din București (**4 august**);

– A oficiat slujba de sfințire a punerii pietrei de temelie pentru începerea lucrărilor Așezământului social-filantropic “*Sfântul Apostol Andrei*” al parohiei “*Înălțarea Sfintei Cruci*” din cartierul Titan (**20 iulie**);

– A participat la slujba sfințirii bisericii „*Sfinții Pantelimon, Mina și Nectarie*” din incinta Spitalului Clinic de Urgență Militar Central „*Dr. Carol Davila*” din București (**24 octombrie**);

– A vizitat Căminul destinat persoanelor vârstnice din cadrul mănăstirii *Pasărea* (**26 decembrie**).

Activitatea de asistență socială de la Centrul eparhial a cunoscut o eficacitate sporită prin o mai bună colaborare cu preoții din parohii, comitetele parohiale și printr-un susținut parteneriat cu organisme similare din țară și străinătate.

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL a împlinit activitatea de *slujire pastoral-liturgică* prin săvârșirea Sfintei Liturghii în Catedrala Patriarhală și în biserici din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor:

- a oficiat **Sfânta Liturghie** în Catedrala Patriarhală (**3 februarie, 16 martie** – *Duminica Ortodoxiei*, **30 martie, 26 octombrie, 27 octombrie, 2 noiembrie, 16 noiembrie, 23 noiembrie, 25 decembrie**;

- a participat la slujba Sfintei Liturghii în Paraclisul Reședinței patriarhale (**26 aprilie, 15 iunie** – *Pogorârea Sfântului Duh*, **8 iulie** – înainte de începerea lucrărilor ședinței Sfântului Sinod, **13 iulie, 22 iulie** – cu prilejul zilei de naștere, **3 august, 24 august, 28 septembrie, 19 octombrie, 8 noiembrie, 14 decembrie, 18 decembrie** – cu ocazia prăznuirii *Sfântului Cuvios Daniil Sihastrul de la Voroneț*, **21 decembrie**);

- a participat la slujba Sfintei Liturghii în alte biserici: biserica „*Sfântul Mina*” (**23 martie**); în noua biserică cu hramul „*Sfântul Ilie*” a parohiei „*Înălțarea Sfintei Cruci*” din cartierul Titan (**20 iulie**); cu ocazia sărbătorii *Sfântului Ierarh Spiridon*, la Paraclisul patriarhal „*Sfântul Spiridon*” – *Nou* (**12 decembrie**); biserica *Sfântul Ștefan* (Cuibul cu barză) (**27 decembrie**); biserica *Hagiu* (**28 decembrie**); precum și prin săvârșirea de ierurgii și alte slujbe cu prilejul unor momente importante:

- a oficiat slujba Aghiazmei Mari în fața Reședinței patriarhale (**6 ianuarie**);

- a oficiat seara, la Catedrala patriarhală, slujba Canonului cel Mare al Sfântului Andrei Criteanul, unită cu Pavecernița (**10 martie**);

- a citit Acatistul Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, ocrotitorul Paraclisului Reședinței patriarhale (**23 aprilie**);

- a oficiat slujba în noaptea de Înviere (**26 aprilie**);

- a participat la slujba de priveghere în Paraclisul Reședinței Patriarhale (**13 octombrie**);

- a întâmpinat, în Catedrala patriarhală, moaștele Sfântului Sofronie, Patriarhul Ierusalimului, după care s-a săvârșit slujba de *Te Deum* (**23 noiembrie**);

- a preluat unele părțile din cinstitele moaște ale Sfântului Ierarh Spiridon, care se află în paraclisul patriarhal „*Sfântul Spiridon*” – *Nou*, și care au fost dăruite Bisericii „*Sfântul Spiridon*” – *Vechi* din Capitală (**11 decembrie**);

- a asistat la slujba Vecerniei la Biserica „*Sfântul Elefterie*”, paraclis patriarhal (**14 decembrie**);

- a săvârșit de la ora 23:30, la Catedrala patriarhală din București, *slujba Acatistului Mântuitorului Hristos, înălțând rugăciuni de mulțumire pentru binefacerile primite de la Dumnezeu în cursul anului 2008 și rugăciuni de binecuvântare a noului an 2009* (**31 decembrie**).

Fiecare prezență a Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL în aceste momente liturgice a fost însoțită de cuvânt de învățătură și binecuvântare, îndemnând la păstrarea credinței.

2. Activitatea Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL, în calitate de Mitropolit al Munteniei și Dobrogei.

Preafericirea Sa a purtat mai multe discuții cu cei nouă ierarhi ai Mitropoliei, aflați cu diferite ocazii în Capitală, și s-a interesat îndeaproape de rezolvarea, la nivel eparhial, a unor probleme administrative, de situația predării religiei în școli, de desfășurarea procesului de învățământ în seminariile teologice și facultățile de teologie din cuprinsul Mitropoliei, de activitatea pastorală a fiecărui ierarh și a preoților din jurisdicția sa canonică.

Din punct de vedere al activității *administrativ-bisericești*, de-a lungul anului 2008, Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL a prezidat în Sala sinodală, de la Reședința patriarhală, mai multe **ședințe de lucru ale Organelor mitropolitane**, și anume:

– lucrările Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei (**15 februarie, 19 iunie, 29 septembrie**);

– lucrările comune ale Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei și ale Adunării eparhiale ale Episcopiei vacante a Tulcii (**16 februarie**);

– ședința comună a Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei și Mitropoliei Olteniei (**29 septembrie**).

Un eveniment deosebit în viața Mitropoliei Munteniei și Dobrogei a fost cel al *întronizării de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a Preasfințitului Părinte Visarion ca cel dintâi arhipăstor al Episcopiei Tulcii*.

Marți, **25 martie**, cu ocazia praznicului *Bunevestiri* Părinte Patriarh a oficiat slujba Sfintei Liturghii unită cu slujba Vecerniei la Catedrala „*Buna Vestire*” din Tulcea, cu prilejul întronizării Preasfințitului Părinte Visarion Bălțat în demnitatea de episcop al Tulcii.

Un alt eveniment deosebit în viața Mitropoliei Munteniei și Dobrogei l-a constituit participarea în ziua de **joi, 10 iulie**, la Sfânta Liturghie arhierescă, oficiată de 20 de ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române la Catedrala arhiepiscopală cu hramul „*Înălțarea Domnului*” din Târgoviște și acordarea titlului de *Mitropolit onorific* Înaltpreasfințitului Nifon. În continuare, Părintele Patriarh a lansat ediția jubiliară a *Liturghierului lui Macarie*, la aniversarea a 500 de ani de la apariția primei cărți tipărite pe teritoriul românesc (1508).

3. Activitatea Preafericitului Părinte DANIEL în calitate de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL a desfășurat o neobosită lucrare pentru creșterea și rodirea Bisericii strămoșești încă de la începutul slujirii ca Întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române, fiind ajutat în aceasta de Preasfințiții Părinți Vincențiu Ploieșteanul și Ciprian Câmpineanul, Episcopi-Vicari Patriarhali, de

Preacucernicii Părinți Consilieri Patriarhali și de ceilalți colaboratori din cadrul Administrației Patriarhale.

Sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în cursul anului 2008, au avut loc mai multe **ședințe de lucru ale Organelor Centrale Bisericești**, și anume:

- *Consiliul Național Bisericesc* al Bisericii Ortodoxe Române (**3 martie**);
- *Adunarea Națională Bisericească* a Bisericii Ortodoxe Române (**4 martie**);
- 2 ședințe ale *Sinodului Permanent* al Bisericii Ortodoxe Române: Reședința patriarhală (**4 martie**) și Mănăstirea Neamț (**6 iunie**);
- **3 ședințe de lucru ale Sfântului Sinod** al Bisericii Ortodoxe Române: **5-7 martie; 8-9 iulie; 29 octombrie**;
- **ședința solemnă a Sfântului Sinod**, unde a fost prezentat bilanțul activităților prilejuite de „*Anul 2008 - Anul Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*“ (**28 octombrie**);
- A prezidat **ședința săptămânală a Permanenței Consiliului Național Bisericesc** (la Reședința patriarhală): **11 iulie, 16 iulie, 23 iulie, 30 iulie, 20 august, 27 august, 3 septembrie, 10 septembrie, 17 septembrie, 24 septembrie, 8 octombrie, 15 octombrie, 22 octombrie, 5 noiembrie, 12 noiembrie, 19 noiembrie, 26 noiembrie, 17 decembrie**;

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL a împlinit activitatea de *slujire pastoral-liturgică* și prin participarea la slujbele de *Te Deum*, oficiate cu prilejul unor momente importante în:

- Catedrala patriarhală din București: începerea lucrărilor ședinței anuale de lucru a Adunării Naționale Bisericești a Bisericii Ortodoxe Române (**4 martie**); începerea lucrărilor ședinței de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române (**5 martie**); deschiderea ședinței solemne a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, unde a fost prezentat bilanțul activităților prilejuite de „*Anul 2008 – Anul Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*“ (**28 octombrie**); cu prilejul sărbătoririi *Sfântului Prooroc Daniel* (**17 decembrie**);
- sala „*Europa Christiana*” a Palatului Patriarhiei – lansarea de către Patriarhia Română a propriei agenții de știri BASILICA (**16 iunie**); aniversarea primului an de patriarhat al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel (**30 septembrie**);
- Paraclisul Reședinței patriarhale: înainte de începerea lucrărilor ședinței Sfântului Sinod (**8 iulie**); cu prilejul zilei de naștere (**22 iulie**);
- Ca Întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române a oficiat *slujbe de pomenire*:
 - a domnitorului Alexandru Ioan Cuza și a tuturor făuritorilor Unirii Principatelor - Catedrala patriarhală (**24 ianuarie**);
 - cu prilejul împlinirii a șase luni de când vrednicul de pomenire Patriarhul Teoctist a trecut la cele veșnice – Catedrala Patriarhală (**26 ianuarie**);

- la un an de la trecerea la Domnul a Fericitului întru adormire Teoctist Patriarhul (**26 iulie**);
- pentru părintele Dumitru Stăniloae cu prilejul comemorării a 15 ani de la trecerea sa la cele veșnice – în cimitirul Mănăstirii Cernica (**3 octombrie**);
- pentru eroii români, ruși și bulgari, care s-au jertfit în Războiul de Independență (1877) (**21 octombrie**);
- pentru eroii jertfiți în Revoluția din 22 decembrie 1989 (**22 decembrie**);

Fiecare prezență a Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL în aceste momente liturgice a fost însoțită de cuvânt de învățătură și binecuvântare, îndemnând la păstrarea credinței.

A prezidat sau co-prezidat, la Palatul Patriarhiei și la Reședința Patriarhală din București, întrunirea ședințelor de lucru a *Comisiei Mixte Guvern – Patriarhie*, formată din reprezentanți ai Guvernului României și ai Bisericii Ortodoxe Române (**8 ianuarie, 2 septembrie, 7 octombrie, 4 noiembrie**).

În ziua de **24 iulie**, la Reședința patriarhală, în salonul „*Sfinții Români*“, a semnat împreună cu domnul Eugen Nicolăescu, Ministrul Sănătății Publice, **Protocolul privind parteneriatul de „Asistență Medicală și Spirituală“ între Patriarhia Română și Ministerul Sănătății Publice**, ocazie cu care a rostit cuvântul „*Să apărăm și să cultivăm împreună darul sănătății*“.

La **13 noiembrie** a semnat, la Reședința patriarhală, împreună cu domnul Andrei Ioan Chiliman, Primarul Sectorului 1 al Capitalei, un **protocol de parteneriat între Patriarhia Română, Arhiepiscopia Bucureștilor și Consiliul Local al sectorului 1**.

De asemenea, în data de **22 decembrie** a participat la depunerea jurământului de către noii aleși în Camera Deputaților și în Senat (Palatul Parlamentului) și la depunerea jurământului de către noii miniștri ai Guvernului României (Palatul Cotroceni).

Bunele *relații bisericești, ecumenice și interreligioase* au reprezentat în cursul anului 2008 un rol important, Preafericirea Sa primind în audiență un număr de **37 personalități bisericești și delegații din țară și din străinătate**, reprezentând Biserici Ortodoxe surori, Biserici Ortodoxe Orientale, Biserica Catolică, Biserica Anglicană, Biserica Lutherană, Conferința Bisericilor Europene, Consiliul Mondial al Bisericilor, alte confesiuni, culte sau religii. De asemenea, amintim participarea la Catedrala patriarhală, în ultima zi a *Săptămânii de Rugăciune pentru Unitatea Creștinilor* (**25 ianuarie**).

Preafericitul Părinte Patriarh a primit în audiență pe parcursul anului 2008 **5 delegații oficiale din străinătate** (președinți, prim-miniștri, miniștri, reprezentanți ai partidelor și organismelor europene, oameni politici, parlamentari), **12 ambasadori acreditați în România**, precum și **16 personalități din străinătate**.

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL a acordat o grijă deosebită **comunităților ortodoxe române din străinătate**, primind în audiență, la Reședința patriarhală, un număr de **20** ierarhi, preoți, profesori de teologie, monahi sau reprezentanți ai acestor comunități, precum și credincioși ortodocși români stabiliți în străinătate, în vederea păstrării relațiilor cu Biserica Mamă.

Un număr de **5 ambasadori români** și **125 de personalități ale vieții politice și publice din România**, precum și un număr de **95 ierarhi, preoți, profesori de teologie și monahi din România** au solicitat și au fost primiți în audiență de către Părintele Patriarh.

Amintim și participarea Preafericirii Sale la **11 consfătuiri, conferințe, simpozioane, seminarii, congrese, sesiuni științifice/festive**, precum și la un număr de **16 vernisaje, lansări, inaugurări, expoziții, recepții, decernări, concerte, serbări, concursuri**.

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL, dorind să ducă la îndeplinire gândul și dorința sufletească a înaintașilor, a continuat și în anul 2008 strădaniile pentru ridicarea **Catedralei Mântuirii Neamului** prin analizarea săptămânală, în cadrul Permanențelor Consiliului Național Bisericesc, a stadiului în care se află proiectarea. În ziua de **1 octombrie** a început executarea celor patru sondaje geotehnice pentru cercetarea locului pe care vor începe lucrările de construcție.

De asemenea, în data de **15 decembrie** a prezidat, în Aula Magna „Teoctist Patriarhul“ a Palatului Patriarhiei, Simpozionul tematic-consultativ „*Noua Catedrală patriarhală, Catedrala Mântuirii Neamului: arhitectură, structură, utilitate culturală și culturală*“, ținând în deschidere un cuvânt.

Pentru recunoașterea activității pe tărâm pastoral-misionar, cultural-teologic și administrativ-edilitar bisericesc, Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL a acordat, potrivit prevederilor statutare și regulamente bisericești, **Crucea Patriarhală pentru mireni**, cea mai înaltă distincție a Patriarhiei Române, D-lui General de Brigadă Medic **Prof. Univ. Dr. Ioan Sîrbu**, Directorul Spitalului Clinic de Urgență Militar Central „*Dr. Carol Davila*“ din București (**24 octombrie**) și D-lui **Prim-Ministru Călin Popescu-Tăriceanu** (**26 octombrie**).

De asemenea, Preafericirea Sa a acordat și **Crucea Patriarhală pentru clerici**: Pr. Prof. Vasile Răducă (**16 iunie**); maicii Lucia Bostan, stareța Mănăstirii Samurcășești (**14 octombrie**); Preacuviosului Părinte Arhidiacon Sebastian Barbu Bucur (**23 noiembrie**).

A participat, în ziua de **5 iunie**, la slujba Sfintei Liturghii de la Mănăstirea Neamț, după care, în prezența Sa, s-a oficiat **ceremonia proclamării oficiale a canonizării a 9 sfinți nemțeni**.

Amănunte privind adoptarea de către Sfântul Sinod a hotărârilor privind canonizarea unor sfinți români, *urmate, după rânduiala tradițională, de proclamarea solemnă a acestor canonizări, după cum urmează: a. la 11 mai 2008 – proclama-*

rea canonizării Sfinților Mucenici și Mărturisitori Năsăudeni: Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigore din Zagra și Vasile din Telciu (12 noiembrie), aprobată de Sfântul Sinod în anul 2008; b. la 5 iunie 2008 – proclamarea canonizării Sfinților Nemțeni: Sfinții Cuvioși Simeon și Amfilohie de la Pângărați (7 septembrie), Sfântul Cuvios Chiriac de la Tazlău (9 septembrie), Sfinții Cuvioși Iosif și Chiriac de la Bisericiani (1 octombrie), Sfinții Cuvioși Rafael și Partenie de la Agapia (21 iulie), Sfântul Cuvios Iosif de la Văratic (16 august), Sfântul Cuvios Ioan de la Râșca și Secu (30 august), urmată apoi de proclamări locale; c. la 26 octombrie 2008 – proclamarea canonizării Sfântului Cuvios Dionisie Exiguul (1 septembrie), a Sfântului Voievod Neagoe Basarab (26 septembrie) și a Sfântului Ierarh Iachint, mitropolitul țării Românești (28 octombrie).

La Sfânta Liturghie, din data de **26 octombrie**, cu ocazia prăznuirii Sfântului Dimitrie, Izvorătorul de mir, s-a făcut **proclamarea solemnă a canonizării Sfântului Ierarh Iachint de Vicina, Mitropolitul Țării Românești, a Sfântului Cuvios Dionisie Exiguul (cel Smerit) și a Sfântului Voievod Neagoe Basarab.**

În prezența Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Înaltpreasfințitul Părinte Teofan Savu a fost întronizat în demnitatea de Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei (**8 iunie**). A oficiat, de asemenea, ceremonia întronizării noului Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, Înaltpreasfințitul Părinte Irineu Popa, în Catedrala „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de mir” din Craiova (**27 iulie**).

Resfințirea Catedralei Patriarhale din Capitală, la data de 26 octombrie 2008, de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, cu participarea ierarhilor Sfântului Sinod, la împlinirea a 350 de ani de la zidirea sfântului locaș, *după ce, între anii 2007-2008, prin purtarea de grijă și atenta supraveghere a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel au fost executate ample lucrări de consolidare, restaurare și înfrumusețare.*

Organizarea, sub patronajul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a pelerinajului cu moaștele Sfântului Apostol Pavel aduse de la Veria (Grecia), *în perioada 23-29 octombrie 2008, cu prilejul resfințirii și hramului Catedralei din București, precum și a Simpozionului „Sfântul Apostol Pavel – autor de scrieri biblice citite în Sfânta Liturghie” (23 octombrie 2008, Palatul Patriarhiei), pentru a întregi manifestările care au avut loc în anul 2008 în Biserica noastră și în toată lumea creștină, în cadrul Anului Sfântului Apostol Pavel, la împlinirea a 2000 de ani de la nașterea sa.*

La un an de arhipăstorire a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel (30 septembrie 2008), au fost prezentate împlinirile și perspectivele Patriarhiei Române.

Trebuie subliniat ecoul și importanța misionară și cultural-spirituală a vizitelor pastorale ale Preafericitul Părinte Patriarh Daniel în Arhiepiscopia Sibiului

și în Arhiepiscopia Alba Iuliei (28 noiembrie-1 decembrie 2008) și în Episcopia Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei (4-6 decembrie 2008).

Ca semn al prețurii adresat Bisericii Ortodoxe Române și Întâistătorului acesteia, Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL a fost distins în cursul anului 2008 cu *titlul academic de Doctor Honoris Causa* din partea unor instituții de învățământ (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna“, aparținând Universității „Lucian Blaga“ din Sibiu – **29 noiembrie**; Universitatea „1 Decembrie 1918“ din Alba-Iulia – **30 noiembrie**; Universitatea „Aurel Vlaicu“ din Arad – **5 decembrie**; Universitatea de Vest „Vasile Goldiș“, din Arad – **6 decembrie**).

Preafericitul Părinte Patriarh, însoțit de o delegație, a luat parte, în ziua de **31 ianuarie**, la **funeraliile Preafericitului Arhiepiscop Christodoulos la Catedrala arhiepiscopală din Atena**.

De asemenea, a participat, în data de **9 decembrie**, la **funeraliile Patriarhului Alexei al II-lea al Moscovei și al întregii Rusii**.

Cu ocazia anumitor evenimente Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL a transmis numeroase mesaje.

SECTORUL TEOLOGIC-EDUCAȚIONAL AL PATRIARHIEI ROMÂNE – DARE DE SEAMĂ PENTRU ANUL 2008 –

Pr. Gheorghe Holbea, Consilier Patriarhal

Vă prezentăm, spre analiză și propuneri, *Darea de seamă pentru anul 2008 a Sectorului teologic-educational* din cadrul Administrației Patriarhale, condus, în numele Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL, de Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop Vicar Patriarhal, ajutat de d-l dr. Bogdan Ioan Popescu (până la data de 30 septembrie 2008), de P.C. Pr. lect. univ. dr. Gheorghe Viorel Holbea (din data de 1 octombrie 2008) – consilieri patriarhali și de colaboratorii acestora. Informațiile oferite de centrele eparhiale au fost centralizate și structurate pe 5 domenii de activitate:

- 1. Predarea disciplinei religie în școlile de stat**
- 2. Învățământul teologic ortodox preuniversitar**
- 3. Învățământul teologic ortodox superior**
- 4. Schimbul de burse**
- 5. Cateheza parohială**

1. Predarea disciplinei religie în școlile de stat

În anul școlar 2007–2008, în școlile de stat, au predat disciplina religie **9292** de profesori, dintre care **3556** titulari și **5736** suplinitori; **2750** sunt preoți, **6031** sunt mireni cu studii teologice și **511** cu alte studii. **2712** dintre profesorii de religie au obținut *definitivarea în învățământ*, **1343** *gradul didactic II* și **515** *gradul didactic I*. În școlile din România și-au desfășurat activitatea specifică **42** de

inspectori de specialitate (38 cu studii teologice și 4 cu alte studii), alături de inspectorii de învățământ și consilierii culturali de la centrele eparhiale.

La nivelul întregii țări au fost organizate numeroase *activități extrașcolare cu caracter religios*: tabere școlare cu caracter religios; pelerinaje și excursii; concursuri școlare pe teme religioase (cunoștințe religioase, creație literară, pictură, colaje, sculptură, încondeiere de ouă, fotografie, film religios, muzică); concursuri interdisciplinare (religie-educație civică-desen, religie-sport); festivaluri (muzică religioasă, oratorie); concerte caritabile; serbări școlare cu program religios; cercuri de creație religioasă (pictură, muzică, poezie, ateliere de teatru religios); expoziții (desene, icoane, ouă încondeiate, grafică, fotografie religioasă), editarea revistelor cu tematică religioasă; simpozioane regionale, naționale și internaționale pentru elevi și profesori de religie; desfășurarea de proiecte educaționale județene și interjudețene; implicarea în proiecte cu caracter social; participarea la slujbele Bisericii; participarea la concursurile organizate de Patriarhia Română (Concursul național de creație literară *Anul jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*, Concursul național *Icoana din sufletul copilului*).

Dintre activitățile *Sectorului teologic-educațional* în domeniul învățământului religios, menționăm: campania „Nu vrem liceu fără Dumnezeu!”; descongestionarea și revizuirea programelor școlare pentru clasele I-XII, la disciplina religie; organizarea de către Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului (MECT) a olimpiadei de religie pentru clasele VII-XII.

2. Învățământul teologic ortodox preuniversitar se desfășoară în *seminariile teologice ortodoxe liceale, liceele teologice ortodoxe, școlile de cântăreți bisericești și școlile postliceale teologico-sanitare*.

Seminariile teologice ortodoxe liceale sunt în număr de **34**, cu două specializări: *Teologie Pastorală* și *Teologie Patrimoniu*. În cadrul Patriarhiei Române funcționează, de asemenea, **4** licee teologice ortodoxe și **3** licee pedagogice cu clase de profil teologic. Dintre aceste instituții de învățământ, **14** funcționează în spații ale centrelor eparhiale, iar **24** în spații puse la dispoziție de către MECT sau de către consiliile locale.

În anul școlar 2007-2008 au fost școlarizați **6166** de elevi și au obținut diplomă de bacalaureat **2490** de elevi. În anul școlar 2008-2009, au fost înscriși **1265** de elevi în clasa a IX-a, iar pentru anul școlar 2009-2010 au fost solicitate MECT **48** de locuri la nivelul de învățământ preșcolar, **25** la nivelul primar, **30** la ciclul gimnazial și **1152** de locuri la ciclul liceal.

Elevii au participat la diverse activități extracurriculare: concursuri organizate de Patriarhia Română (Concursul național de creație literară *Anul jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*, concursul coral *Tineri, lăudați pe Domnul!*), pelerinaje, excursii și tabere, concursuri pe teme școlare, serbări prilejuite de sărbătorile mari din cursul anului bisericesc, simpozioane științifice, concerte corale,

cercuri de pictură etc. Un număr însemnat de elevi ai acestor școli au participat la olimpiadele școlare, unde au obținut premii și mențiuni la diferite etape.

Școlile de cântăreți bisericești sunt în număr de **8**, școlarizând **322** de elevi, dintre care au absolvit **121**; în anul școlar 2008-2009, în clasa a IX-a au fost înscriși **68** de elevi. Pentru anul școlar 2009-2010 au fost solicitate **51** de locuri.

În cadrul acestor unități de învățământ își desfășoară activitatea didactică **817** profesori, dintre care **295** sunt titulari, iar **458** suplinitori; **228** au obținut *definitivatul*, **129** *gradul didactic II*, **259** *gradul didactic I*; **45** au obținut titlul de *Doctor în Teologie*; **59** urmează cursurile de doctorat. Pentru îmbunătățirea calității actului educativ în aceste școli, în anul școlar 2007-2008 s-au alocat fonduri în valoare totală de **8.197.538 RON**, majoritatea de la bugetul de stat.

În Patriarhia Română funcționează o singură *școală postliceală teologico-sanitară*, la Iași, în regim de autofinanțare, integrată în sistemul învățământului de stat. În anul școlar 2007-2008, au fost școlarizați **297** de elevi și au absolvit **102**, în anul școlar 2008-2009, în anul I, s-au înscriși **115** elevi, iar pentru anul școlar 2009-2010 s-au solicitat **100** de locuri. Corpul didactic al acestei școli este alcătuit din **42** de profesori (**6** titulari și **36** suplinitori), dintre care **13** au obținut *gradul didactic I* și **3** *definitivatul*.

Printre activitățile desfășurate de *Sectorul teologic-educational*, în acest domeniu, menționăm consfătuirea anuală cu directorii de seminarii teologice, organizată la Palatul Patriarhiei în data de 15 mai 2008. Cu acest prilej, s-a inițiat proiectul privind transformarea seminariilor teologice liceale ortodoxe, la cerere, în licee teologice ortodoxe, pentru a avea posibilitatea de a școlariza elevi și în cadrul celorlalte cicluri și specializări ale învățământului preuniversitar.

3. Învățământul teologic ortodox superior

În Patriarhia Română funcționează **11** facultăți de teologie (București, Iași, Sibiu, Craiova, Cluj, Constanța, Târgoviște, Pitești, Alba Iulia, Arad și Oradea) și **4** departamente de teologie, incluse în cadrul altor facultăți (Timișoara, Galați, Baia Mare și Reșița). Studiile sunt structurate pe trei niveluri: *Licență* (4 ani pentru specializarea *Teologie Pastorală* și 3 ani pentru celelalte specializări), *Masterat* (2 ani) și *Doctorat* (3 ani).

Studiile pentru *Licență* sunt organizate pe 4 specializări: *Teologie Pastorală*, *Teologie Didactică*, *Teologie Socială* și *Artă Sacră*. În anul universitar 2007-2008, au fost școlarizați **8800** de studenți, dintre care **6748** băieți și **2052** fete. În anul 2008 au absolvit **2484** de studenți, iar în anul universitar 2008-2009, în anul I, au fost înscriși **2771**. Menționăm că în cadrul specializării *Teologie Pastorală* au fost școlarizați **5523** studenți, dintre care **5401** băieți și **122** fete, **1160** de absolvenți obținând *Diplomă de licență*.

Cursurile de *Masterat* se organizează în toate centrele universitare, cifrele de școlarizare fiind următoarele: în anul universitar 2007-2008, numărul maste-

ranzilor a fost **2154**, dintre care **1053** au absolvit, iar în anul universitar 2008-2009 s-au înscris **1590**. Studiile de *Doctorat* se organizează în șase centre universitare (București, Sibiu, Cluj, Iași, Constanța și Craiova), fiind înscriși în prezent **334** doctoranzi, dintre care **130** în anul universitar 2008-2009, **41** de doctoranzi au obținut titlul de *Doctor în Teologie*. În anul universitar 2007-2008, **413** cadre didactice au activat în cadrul învățământului teologic superior: **97** de profesori, **61** de conferențieri, **139** de lectori, **89** de asistenți și **27** de preparatori universitari.

Cifra generală de școlarizare, în cadrul învățământului teologic universitar este impresionantă: **10.954** de studenți. Din anul 1994 și până în prezent, **26.899** au obținut *diplomă de licență în teologie*, dintre care **14.090** la specializarea *Teologie Pastorală*. Pentru studenții înscriși la specializarea *Teologie Pastorală* în anii universitari 2005-2006 și 2006-2007, înmatriculați pentru un ciclu de studii de 6 semestre (3 ani), s-a obținut prelungirea cu încă două semestre a perioadei de școlarizare.

Activități specifice învățământului teologic ortodox universitar: Al III-lea Congres Național al Facultăților de Teologie Ortodoxă din România, cu tema *Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie, izvoare ale teologiei ortodoxe*, organizat în perioada 10-13 noiembrie 2008, la mănăstirea Tismana. Deoarece existau diferențe de conținut între programele analitice ale facultăților de teologie ortodoxă din țară, s-a dispus armonizarea acestora la specializarea *Teologie Pastorală*, astfel încât 80% din conținuturile învățării să fie comune. De asemenea, în cadrul facultăților de teologie ortodoxă au fost organizate 164 de consfătuiri, congrese, simpozioane, conferințe sau informări științifice, pe următoarele teme: viața Bisericii și problemele ei actuale, aniversarea unor evenimente sau personalități din istoria Bisericii, asistența socială, rolul familiei, bioetica și problemele lumii actuale, teologia icoanei sau dialogul religie-știință.

4 Schimbul de burse

Bursieri români peste hotare:

În anul 2007-2008, s-au înscris la studii, în diferite instituții de învățământ din străinătate, **31** de teologi români, astfel: 1 în Belgia, 1 în Franța, 3 în Elveția, 5 în Anglia, 1 în Austria, 3 în Italia, 1 în Danemarca, 3 în Germania, 13 în Grecia.

Bursieri în România:

În privința bursierilor străini în România, menționăm că, în prezent, sunt înscriși la seminariile și facultățile din cadrul Patriarhiei Române **159** cetățeni străini (printre care și etnici români), dintre care **53** la studii preuniversitare și **106** la studii universitare și postuniversitare.

5. Cateheza parohială

La începutul anului 2008, s-a înființat, pentru prima dată în Biserica Ortodoxă Română, *Biroul de Catehizare Parohială*, având misiunea de a coordona, monitoriza și verifica activitatea catehetică din cuprinsul Patriarhiei Române. În cadrul Biroului a continuat activitatea de implementare a proiectului „Hristos îm-

părtășit copiilor” prin organizarea unui număr de 10 sesiuni de formare pentru eparhiile care au început să aplice proiectul. Acestea s-au adăugat celor 52 de sesiuni din anii 2006 și 2007, prin care proiectul a fost implementat în aproape toată țara.

În data de 8-9 iulie, Sfântul Sinod a aprobat prin Hotărârea de pe Temei nr. 1924 înființarea unui birou de catehizare parohială în fiecare eparhie, precum și numirea unui inspector care să coordoneze activitatea catehetică și implementarea proiectului „Hristos împărtășit copiilor”. După această dată, proiectul a luat o turnură nouă, fiind transferat integral către Biserica Ortodoxă Română. În cuprinsul Patriarhiei Române au fost numiți **28** de inspectori eparhiali pentru cateheza parohială și un număr de **192** de responsabili pentru cateheza parohială la nivelul protopopiatelor. Pe parcursul anului 2008, au avut loc activități catehetice în **2547** parohii, fiind implicați **34.014** copii.

Alte activități ale Sectorului *teologic-educational*, în anul 2008, au fost: organizarea Concursului coral *Tineri, lăudați pe Domnul!*, cu participarea corurilor facultăților și seminariilor teologice liceale ortodoxe din cuprinsul Mitropoliei Munteniei și Dobrogei (27 octombrie); organizarea Concursului național de creație literară *Anul jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*, cu participarea a peste 500 de lucrări ale elevilor și studenților din întreaga țară (11 aprilie-1 noiembrie); elaborarea, tipărirea și distribuirea către parohii a Ghidului practic *Centrul parohial pentru copii și tineri*, având ca obiectiv principal oferirea unei alternative creștine de petrecere a timpului liber, pentru copii și tineri, cu implicații socio-culturale pe termen lung.

DAREA DE SEAMĂ A SECTORULUI SOCIAL-FILANTROPIC AL ADMINISTRAȚIEI PATRIARHALE CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA SOCIAL-FILANTROPICĂ DESFĂȘURATĂ ÎN CUPRINSUL EPARHIILOR PATRIARHIEI ROMÂNE ÎN ANUL 2008

Pr. Dorel-Nicolae Moțoc, Consilier Patriarhal

CAP. I ASISTENȚA SOCIALĂ ÎN BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

În lucrarea social-filantropică a Bisericii noastre sunt implicați: 29 consilieri, 33 inspectori eparhiali, 228 asistenți sociali (155 teologi și 73 neteologi, cu studii de specialitate), 103 preoți misionari și 121 de lucrători sociali, 184 voluntari și 296 din alte categorii de personal care își desfășoară activitatea în cadrul Birourilor de asistență socială la nivelul Centrului Patriarhal, centrelor eparhiale, protopopiatelor și parohiilor.

LA NIVELUL ADMINISTRAȚIEI PATRIARHALE:

1. Biroul de Asistență Socială din cadrul Sectorului Social-Filantropic a continuat activitățile de coordonare și monitorizare a acțiunilor social-filantropice desfășurate în cuprinsul eparhiilor și a derulat programe având ca obiective: *acor-*

darea de ajutoare financiare și materiale pentru copii orfani și abandonati, tineri meritoși, bătrâni, familii sărace și așezăminte, programe de formare a preoților cu privire la fondurile structurale, programe de formare și perfecționare a asistenților sociali care lucrează în instituții social-filantropice bisericești, precum și seminarii de pregătire a profesorilor de la Facultățile de Teologie Ortodoxă și Seminariile teologice liceale în domeniul traficului de persoane, drepturilor copilului și violenței în familie.

Veniturile Biroului de asistență socială al Patriarhiei, în anul 2008, au fost de **262.999,28 lei**, din care: **150.566 lei** reprezintă contribuția eparhiilor la **Fondul Filantropia**, iar diferența de **112.433,28 lei** provenind din soldul anului precedent, sponsorizări și donații primite de la persoane fizice și juridice din țară și străinătate. Pentru programele și activitățile derulate în anul 2008 **s-a cheltuit** suma de **106.377,61 lei**, restul de **156.621,67 lei** fiind destinați pentru proiectele prevăzute pentru anul 2009.

2. În data de 24 iulie 2008, Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL și Ministrul Sănătății Publice, Domnul Eugen Nicolăescu, au semnat **PROTOCOLUL DE COOPERARE PRIVIND PARTENERIATUL ASISTENȚĂ MEDICALĂ ȘI SPIRITUALĂ**, document prin care Patriarhia Română și Ministerul Sănătății Publice au stabilit cadrul general de reglementare a acțiunilor de cooperare între cele două instituții în domeniul asistenței medicale integrate cu domeniul asistenței sociale și spirituale. Scopul colaborării este o comunitate sănătoasă din punct de vedere fizic, psihic, social și spiritual prin creșterea gradului de conștientizare și implicare în acțiuni de prevenire și combatere a practicilor care dăunează sănătății.

Prin acest protocol părțile au convenit să coopereze pentru:

– *Promovarea sănătății prin implementarea în comun de programe, proiecte și practici care au ca rezultat creșterea calității vieții prin dezvoltarea unui stil de viață și a unui mediu de viață sănătos;*

– *Facilitarea accesului la asistență medicală, socială și spirituală în sistem integrat în România;*

– *Îmbunătățirea cadrului normativ și instituțional din domeniul asistenței medicale integrate cu sistemul de asistență socială și spirituală;*

– *Identificarea priorităților care vor sta la baza elaborării de programe și proiecte comune, în vederea găsirii de răspunsuri la nevoile specifice de asistență medicală ale categoriilor vulnerabile din punct de vedere social și a persoanelor aflate în dificultate;*

– *Stabilirea premiselor de colaborare, de schimb de informații și asistență în domeniul asistenței medicale integrate cu domeniul asistenței sociale și spirituale.*

3. Asociația „Diaconia” și-a continuat activitatea cu următoarele componente:

a) Așezământul social „*Patriarhul Justinian Marina*” pentru protejarea și asistarea mamelor și copiilor, victime ale violenței în familie, care a oferit servicii pentru 168 de persoane (48 femei și 120 copii) prin *Centrul de primire în regim de urgență a victimelor violenței în familie, Centrul de zi pentru copiii proveniți din familii monoparentale și/sau sărace și Centrul de consiliere și sprijin familial*;

b) Centrul de servicii și Magazinul de cărți și obiecte bisericești – Kretzulescu a funcționat până în luna august, când a fost preluat de Tipografie;

c) Agenția de Turism „*Pelerinul*” pentru desfășurarea activităților misionare.

Veniturile Asociației Diaconia au fost în valoare de **2.577.970 lei**, iar cheltuielile pentru întreținerea Așezământului „*Patriarhul Justinian Marina*” și derularea altor programe sociale au fost de **2.495.468 lei**.

4. Federația Filantropia a fost înființată în scopul dezvoltării cooperării cu celelalte organizații nonguvernamentale, care funcționează cu binecuvântarea BOR și cu sectoarele social-filantropice ale eparhiilor, precum și pentru susținerea acestora în relația cu autoritățile statului și cu instituții publice sau private, în vederea realizării unei strategii și viziuni unitare de lucru în conformitate cu Statutul Bisericii și Hotărârile Sfântului Sinod.

În cursul anului 2008, împreună cu Sectorul Social-Filantropic al Administrației Patriarhale, s-au elaborat și au fost depuse spre finanțare la AMPOSDRU 5 propuneri de proiecte având ca obiective: dezvoltarea capacității organizaționale a Federației Filantropia și a sectoarelor social-filantropice ale eparhiilor, promovarea întreprinderilor sociale în scopul asigurării incluziunii sociale, promovarea modelor de bună practică în reintegrarea socială a foștilor deținuți și integrarea pe piața muncii a persoanelor traficate.

LA NIVELUL EPARHIILOR, ACTIVITATEA SOCIALĂ se reflectă în următoarele componente:

1. Așezăminte Social-Filantropice. În cursul anului 2008, s-au înființat noi instituții de protecție socială atât în București, cât și în diferite localități din cuprinsul eparhiilor, la cele 339 de așezăminte sociale existente la sfârșitul anului 2007, adăugându-se încă 6, astfel încât numărul total al acestora este de 345, din care: 109 așezăminte pentru copii, 51 așezăminte pentru vârstnici, 106 cantine și brutării sociale, 23 cabinete medicale și 2 farmacii sociale, 11 centre de diagnostic și tratament pentru persoane cu nevoi speciale, 33 centre de consiliere, 1 centru pentru victimele traficului și 19 centre pentru asistență familii în dificultate.

2. Numărul beneficiarilor proiectelor sociale la nivelul celor 28 de eparhii a fost de **406.164 de persoane și familii**, din care:

a) **135.916** copii din așezămintele sociale ale Bisericii, ale statului, dar mai ales din familii sărace și fără posibilități de întreținere, sau victime ale inundațiilor;

b) **31.448** persoane cu dizabilități, cu deficiențe de vorbire, vedere și auz, consumatori de droguri sau alte tipuri de dependențe, persoane infectate cu HIV/SIDA, victime ale traficului, delincvenți etc.;

c) **118.887** persoane vârstnice din așezămintele de protecție socială bisericesti, din centrele sociale de tranzit și adăposturi de noapte, bătrâni singuri, nedepasabili, abandonați de familie și care prezentau grave probleme de sănătate;

d) **119.913** familii sărace, fără posibilități materiale sau adăpost, tineri, studenți, șomeri, deținuți eliberați sau victime ale inundațiilor.

3. Implicarea Bisericii Ortodoxe Române pentru ajutorarea sinistraților

Pentru sprijinirea familiilor afectate de calamități, în anul 2008, la nivelul Patriarhiei Române, s-a colectat suma de **7.074.999 lei**, cea mai mare parte fiind orientată către zonele afectate din Moldova și Ardeal, dar și spre localități din cuprinsul fiecărei eparhii. La suma în bani mai sus menționată s-au adăugat și importante donații în materiale de construcții, cereale, alimente, îmbrăcăminte și bunuri de larg consum a căror valoare a fost estimată la **8.752.353 lei**.

Sumele de bani cheltuite la nivelul Patriarhiei Române pentru susținerea activităților social-filantropice, în anul 2008, s-au ridicat la cifra de **36.939.176,61 lei**, acestea prezentându-se analitic astfel:

a) Fondul „Filantropia” (colectă de la credincioși) – **1.930.966 lei**;

b) Cheltuieli curente pentru întreținerea, administrarea și funcționarea așezămintelor social-filantropice și sprijinirea celor asistați social: **19.180.858,61 lei**;

c) Ajutoare financiare acordate sinistraților, prin intermediul colectelor efectuate în eparhii: **7.074.999 lei**;

d) Ajutoare materiale acordate sinistraților, evaluate la suma de: **8.752.353 lei**.

CAP. II ASISTENȚA RELIGIOASĂ ÎN UNITĂȚILE MILITARE, PENITENCIARE, SPITALE ȘI AȘEZĂMINTE DE OCROTIRE SOCIALĂ

În anul 2008, asistența religioasă și spirituală în structurile militare, în unitățile spitalicești și așezămintele de ocrotire socială a fost asigurată de un număr de **538** de preoți, din care: **141** în unități militare și penitenciare și **397** în spitale și așezăminte de ocrotire socială. În toate unitățile menționate mai sus, există, în prezent, un număr de **433** de biserici și capele, altele **42** aflându-se în diferite stadii de construcție și amenajare.

CAP. III ACTIVITĂȚILE PASTORAL-MISIONARE ȘI CULTURAL-SPIRITUALE în care au fost implicate eparhiile, precum și asociațiile și fundațiile care funcționează cu binecuvântarea Sfântului Sinod sau a ierarhilor eparhioți

s-au înscris în tematica *Programului Național Bisericesc intitulat Anul 2008 – Anul jubiliar al Sfintei Scripturi și a Sfintei Liturghii*.

În anul 2008, Biroul de Misiune și Cultură al Sectorului Social-Filantropic a participat la mai multe evenimente interne și internaționale unde a prezentat activitatea și intențiile de implicare a BOR în domenii cum ar fi: conlucrarea interortodoxă în ceea ce privește activitatea filantropică, protecția copilului, problemele tineretului, traficul de persoane, combaterea consumului de droguri, prevenirea SIDA și a violenței în familie, problemele misiunii în contextul european.

Activitatea organizațiilor care funcționează cu binecuvântarea Sfântului Sinod sau a eparhiilor – **ASCOR, Frăția Ortodoxă și Asociația „Oastea Domnului”** – s-a concretizat în: acțiuni umanitare și vizite la centre de plasament, orfelinate și azile; organizarea de tabere și pelerinaje la mănăstirile din țară și de peste hotare; organizarea de centre misionare pentru tineret în diferite eparhii; activități de catehizare și manifestări misionar-comemorative; editarea și difuzarea unor publicații creștine și a cărților de rugăciune; organizarea de conferințe, simpozioane, întâlniri pentru tineret și seri creștine cu ierarhi, mari duhovnici și oameni de cultură; organizarea de concursuri pentru promovarea tradițiilor și a valorilor ortodoxiei; acordarea de asistență religioasă pentru hipoacuzici; organizarea de festivaluri și concursuri de muzică religioasă.

DAREA DE SEAMĂ

A SECTORULUI RELAȚII BISERICEȘTI ȘI INTERRELIGIOASE ȘI CEA A SECTORULUI COMUNITĂȚI EXTERNE

Pr. Michael Tița, Consilier Patriarhal

Principalele coordonate ale vieții și lucrării Bisericii Ortodoxe Române în relațiile sale bisericești și interreligioase, precum și aspecte ale vieții pastoral-misionare din cadrul comunităților ortodoxe române din străinătate.

Sectorul relații bisericești și interreligioase

Una din principalele lucrări ale Bisericii Ortodoxe Române, în domeniul relațiilor bisericești, a fost, și în anul 2008, **consolidarea și diversificarea legăturilor sale tradiționale atât cu Bisericele Ortodoxe surori, cât și cu românii ortodocși din străinătate**. În acest sens, amintim *prezența Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și a delegațiilor Bisericii Ortodoxe Române la evenimente din viața Bisericii Ortodoxe surori din Grecia, derulate la începutul anului 2008; participarea unei delegații a Bisericii Ortodoxe Române la festivitățile prilejuite de aniversarea a 1020 de ani de la creștinarea poporului rus, Kiev, 28 iulie 2008, precum și participarea delegației Bisericii Ortodoxe Române la Sinaxa Întâistătătorilor și reprezentanților Bisericii Ortodoxe și la Simpozionul Paulin, organizate de către Patriarhia Ecumenică, în perioada 9-16 octombrie 2008.*

Biserica Ortodoxă Română a dezvoltat și a aprofundat legăturile sale tradiționale cu Bisericile Ortodoxe surori prin participările diferiților ierarhi, profesori de teologie, studenți teologi, monahi și monahii la congrese, întruniri, simpozioane ori conferințe internaționale.

Biserica noastră a continuat relațiile sale ecumenice cu celelalte Biserici, implicându-se în efortul comun de conștientizare a rolului și a locului Bisericilor în procesul de reconfigurare a noii Europe, prin afirmarea rădăcinilor creștine ale civilizației europene actuale.

Dintre acțiunile ecumenice derulate în anul 2008 amintim, printre altele: *participarea unor reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Române la lucrările celei de a XII-a Sesiune a Sinodului Episcopilor Catolici, Vatican (5-26 octombrie 2008) și la întrunirea Confederației Abaților Benedictini, Roma (18-27 septembrie 2008); de asemenea, participarea Înaltpreasfințitului Mitropolit Nifon, Arhiepiscop al Târgoviștei, la întâlnirea cu reprezentanți religioși din Europa, Bruxelles, 5 mai 2008;*

Creștinismul contemporan rămâne ancorat în efortul de realizare a unității creștine printr-o *mărturie creștină comună*, credibilă, în Europa și în lumea întreagă, în contextul lumii contemporane confruntată astăzi cu fenomenul secularizării acute, al abandonării principiilor și a valorilor autentice, precum și al sărăciei și al lipsei de umanitate.

Bisericile creștine au îndatorirea de a promova, pe de o parte, **prin dialog**, apropierea și cunoașterea reciprocă și, pe de altă parte, de a apăra demnitatea persoanei umane, **prin acțiune**, concretizată în solidaritate și filantropie. De asemenea, Bisericile sunt chemate să se implice în eforturile de respectare a întregii creații a lui Dumnezeu printr-o abordare teologică a problematicilor complexe, privind atât conservarea mediului înconjurător, cât și cea referitoare la aspectele bioeticii, prin sensibilizarea factorilor de decizie și prin educarea, în acest sens, a credincioșilor.

Un obiectiv principal al Sectorului relații bisericești și interreligioase în anul 2009 rămâne *crearea, împreună cu Reprezentanța Bisericii Ortodoxe Române pe lângă instituțiile europene, a unor mecanisme prin care să se identifice, să se acceseze și să se deruleze proiecte europene de sprijinire a activităților Bisericii noastre.*

În derularea activităților de protocol și reprezentare a Bisericii Ortodoxe Române un rol important îl are **Biroul de Protocol al Patriarhiei Române**, în relațiile Patriarhiei Române cu: ministere ale Guvernului României, Ambasadele străine acreditate la București, Autoritățile Aeroportuare, Direcția Consulară din Ministerul Afacerilor Externe, Serviciul Pașapoarte, Direcția Generală pentru Evidența Informatizată a Persoanei ș.a., precum și acțiuni de protocol intern.

Sectorul comunități externe

A. REALIZĂRI:

1. **Înființări de noi eparhii** în străinătate:

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din 22 octombrie 2007, a aprobat înființarea următoarelor eparhii:

- Episcopia Ortodoxă Română a Italiei cu sediul la Roma;
- Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei cu sediul la Madrid;
- Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord cu sediul la Stockholm;
- Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande cu sediul la Sydney.

2. **Înființări de noi parohii** în străinătate sau treceri sub omoforul Bisericii Ortodoxe Române:

- Înființarea Parohiei Ortodoxe Române de la Tokyo-Japonia;
- Trecerea sub omoforul Bisericii Ortodoxe Române a Parohiei Ortodoxe Române „Adormirea Maicii Domnului” din Stockholm-Suedia; PC Pr. Gheorghe Borca;
- Trecerea sub omoforul Bisericii Ortodoxe Române a Parohiei Ortodoxe Române „Buna Vestire” din Sydney-Australia; PC Pr. Petre-Ilie Petru;

3. **Alegeri și întronizări de ierarhi** la eparhiile nou înființate:

- Episcopia Ortodoxă Română a Italiei: alegerea Preasfințitului Părinte Siluan Șpan (5 martie 2008); întronizarea Preasfinției Sale ca Episcop al Italiei (8 mai 2008);
- Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei: alegerea Preacuviosului Părinte Timotei Lauran (5 martie 2008); hirotonia și întronizarea Preasfinției Sale ca Episcop al Spaniei și Portugaliei (24-25 mai 2008);
- Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord: alegerea Preacuviosului Părinte Arhimandrit Macarie Drăgoi (5 martie 2008); hirotonia întru episcop (2 mai 2008) și instalarea Preasfinției Sale ca Episcop al Europei de Nord (6 iulie 2008);
- Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande: alegerea Preacuviosului Părinte Arhimandrit Mihail Filimon (5 martie 2008); hirotonia întru episcop (20 aprilie 2008) și instalarea Preasfinției Sale ca Episcop al Australiei și Noii Zeelande (29 iunie 2008);

4. **Intervenții sprijin financiar** de la autoritățile de Stat din România:

- prelungirea protocolului dintre Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale și Statul Român;
- alocarea a 167.776,37 Euro reprezentând prima tranșă a sumei de achiziționare a unei biserici pentru Parohia Ortodoxă Română „Sfânta Maria” din Christchurch, Noua Zeelandă;

5. **Salarizare:**

- în urma majorării subvențiilor lunare de la Stat de la 55.000 de Euro la 200.000 de Euro, pentru parohiile din afara granițelor, s-a mărit sprijinul lunar la

salariu pentru preoții ortodocși români din diaspora și s-au făcut noi angajări de personal clerical;

– transferarea din țară a contribuției la salariu, pentru ierarhi și preoți, prin carduri bancare;

6. Dialoguri:

– reluarea dialogului dintre Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi și Episcopia Ortodoxă Română din America, pentru realizarea unității bisericești a românilor de pe continentul american (întâlnirea de dialog a celor două comisii, la București, în 27 februarie 2008);

B. PERSPECTIVE

1. Înființări de noi parohii:

– o nouă Parohie Ortodoxă Română la Osaka-Nagoya în Japonia (în prezent, misiune);

– înființarea unei Parohii Ortodoxe Române la Seul-Coreea de Sud;

2. Dialoguri:

– o nouă întâlnire a Comisiei de dialog dintre Biserica Ortodoxă Sârbă și Biserica Ortodoxă Română cu privire la situația românilor din Valea Timocului (B.O. Sârbă nu a dat un răspuns la propunerea Patriarhiei Române pentru o întâlnire în luna septembrie 2008);

– finalizarea dialogului dintre Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi și Episcopia Ortodoxă Română din America pentru realizarea unității bisericești a românilor ortodocși de pe continentul american;

3. Intervenții sprijin financiar de la autoritățile de stat române:

– se vor continua demersurile pe lângă autoritățile de Stat din România în vederea achiziționării unor clădiri pentru centrele eparhiale din străinătate și sprijinirea parohiilor care doresc să construiască sau să cumpere o biserică.

DARE DE SEAMĂ ASUPRA ACTIVITĂȚII DIN ANUL 2008 SECTORUL PATRIMONIUL CULTURAL

Pr. dr. Florin Șerbănescu, Consilier Patriarhal

Ocrotirea și punerea în valoare a patrimoniului cultural bisericesc s-a desfășurat, în anul 2008, la nivelul Patriarhiei Române, prin activitatea Sectorului Patrimoniu Cultural, condus, din încredințarea **Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL** și sub îndrumarea **Preasfințitului Ciprian Câmpineanul, Episcop-Vicar Patriarhal**, de către **P.C. Pr. Dr. Florin Șerbănescu, consilier patriarhal**.

I. Formarea și perfecționarea profesională a personalului de specialitate. Centrul de Pregătire pentru Patrimoniu din cadrul acestui sector a organizat 7

stagii de pregătire pentru muzeografi, gestionari-custozi și manageri de proiecte culturale. Au participat 210 cursanți de la 72 unități patrimoniale din întreaga țară, dintre care 63 au absolvit, iar 65 continuă pregătirea în 2009.

Elaborarea și organizarea programelor, coordonată de Pr. dr. Florin Șerbănescu, consilier patriarhal, a revenit d-lor profesori Victor Simion și Mircea Sfârlea, consilieri patriarhali în cadrul Centrului de Pregătire pentru Patrimoniu și doamnei Elena Nicoleta Băjan, expert pentru patrimoniu al Ministerului Culturii și Cultelor. Temele de curs, elaborate și aprobate prin Standardele naționale, au fost susținute de către cadre universitare, directori de muzee, experți și specialiști din București, Sibiu, Constanța, Oradea, Brașov, Iași, precum și de specialiștii Sectorului Patrimoniu Cultural și alți reprezentanți ai B.O.R.

A fost elaborat cursul de *Muzeologie generală* cu un sumar de 680 de pagini ce cuprinde referiri la toate problemele ce privesc patrimoniul cultural național. Cursul, primul în domeniul patrimoniului cultural bisericesc, reunește prelegeri de specialitate semnate de profesorii susținători ai programelor Centrului.

Centrul a fost inclus în Registrul Național al Furnizorilor de Formare Profesională din România (poz. 2369 – muzeograf, 2370 – gestionar-custode).

Beneficiile nete realizate, după achitarea tuturor obligațiilor financiare impuse de desfășurarea programelor, însumează **54.816 lei**, potrivit evidențelor contabile. Cinci programe au beneficiat de sprijin financiar (fonduri pentru cazarea și masa cursanților) din partea Secretariatului de Stat pentru Culte iar alte 2 din partea Arhiepiscopiei Tomisului (pentru cursanții proprii).

În anul 2008 s-au procurat, prin donații sau achiziții proprii, 3 calculatoare, 1 telefax, 1 scanner, 1 imprimantă, 1 aspectomat, urmând ca în anul 2009 să se achiziționeze și alte aparate absolut necesare bunei desfășurări a cursurilor.

Pentru anul 2009 se preconizează – în funcție și de disponibilitățile financiare ale beneficiarilor –, elaborarea și acreditarea de noi programe de pregătire („*ghid specializat pentru monumente de artă religioasă*”, „*conservator de opere de artă*”, „*restaurator de bunuri culturale*”, „*pictor bisericesc*”, „*bibliotecar*”, „*arhivist*”, „*asistent social pentru persoane în vârstă*” etc.), programe pentru care urmează a se întocmi documentațiile necesare, a se obține autorizațiile legale și eventuale surse de sponsorizare.

Cele mai valoroase dintre lucrările prezentate la absolvire vor constitui *fondul documentar al Centrului*. Lucrările care conțin fișele standardizate ale inventarelor vor constitui punctul de pornire a inițiativei de întocmire a unui *inventar național al bunurilor de patrimoniu deținute de B.O.R.*

II. Evidența patrimoniului bisericesc mobil s-a realizat prin întocmirea, în anul 2008, de către reprezentanții Sectorului Patrimoniu Cultural al Patriarhiei Române, a inventarelor pentru obiectele din tronsoanele expoziționale și depo-

zitele de la Mănăstirea Antim și din Palatul Patriarhiei pe care le gestionează Sectorul Patrimoniu.

S-a continuat derularea programului de realizare a evidenței informatizate a colecției de carte veche și icoane din Palatul Patriarhiei (început în anul 2004) în colaborare cu Centrul de Memorie Culturală (CIMEC), cu susținerea financiară a Secretariatului de Stat pentru Culte. În anul 2008 au fost fișate un număr de 763 exemplare de carte veche bisericească (încheindu-se, astfel, evidența fondului de 4596 volume din depozit) și 174 icoane.

La nivelul întregii țări, activitatea de evidență a patrimoniului bisericesc mobil s-a continuat prin aplicarea prevederilor protocolului de colaborare dintre Patriarhia Română și Ministerul Administrației și Internelor – Inspectoratul General al Poliției, încheiat în anul 2000 (temei 790) și reactualizat, pe temei 5204, în anul 2005. Conform raportărilor primite de la eparhii, au fost întocmite peste 35.600 fișe însoțite de imagini fotografice. La multe unități patrimoniale bisericești s-au revizuit și îmbunătățit sistemele de securitate.

III. Situația generală a lucrărilor de restaurare a monumentelor istorice bisericești (cca. 3900 în întreaga țară) se prezintă, pe baza datelor transmise de la eparhii, astfel:

S-au executat lucrări la **323 monumente**, cuantumul estimativ total al acestora ridicându-se la peste **69.450.548,36 lei** (față de 39.817.537 lei 883.000 EURO în anul 2007).

Lucrările de restaurare a monumentelor bisericești realizate în anul 2008 au beneficiat de următoarele surse de finanțare cunoscute de centrele eparhiale: contribuții de la eparhii – 281.912 lei, Ministerul Culturii și Cultelor – 12.911.467,99 lei, Secretariatul de Stat pentru Culte -16.477.000 lei, subvenții Consilii Județene – 1.706.461,04 lei, subvenții Consilii Locale – 315.000 lei, subvenții Primării – 3.832.395 lei, sponsori – 813.175,17 lei, fonduri proprii – 1.531.850 lei, contribuții credincioși – 1.398.404 lei, O.N.M.I. – 8.154.019 lei, fonduri provenite din mai multe surse: 8.088.938,98 lei, 783.000 euro, fonduri PHARE – 13.939.925,18 lei.

IV. Lucrările și intervențiile de conservare și restaurare a patrimoniului mobil au fost executate la Patriarhia Română și Arhiepiscopia Bucureștilor (piese din colecția catedralei și reședinței patriarhale – icoane, textile, sculpturi, piese de mobilier etc.). Alte intervenții au fost realizate la Arhiepiscopia Iașilor – în cadrul Centrului Resurrectio, la Arhiepiscopia Sibiului, Episcopia Râmnicului, Episcopia Buzăului și Vrancei, Episcopia Argeșului și Muscelului, Episcopia Giurgiului etc.

Obiectivul specific major al etapei actuale de dezvoltare a activității patrimonial-culturale din cadrul Bisericii Ortodoxe Române îl constituie organizarea și acreditarea, inclusiv prin pregătirea și atestarea personalului de specialitate necesar, a unor ateliere bisericești de conservare și restaurare a patrimoniului cultural mobil (exemplu: Patriarhia Română – Sectorul Patrimoniul Cultural, Mănăs-

tirea Bistrița, jud. Vâlcea, Episcopia Buzăului și Vrancei, Arhiepiscopia Tomisului și altele).

V. **Muzee și colecții bisericești.** În Patriarhia Română funcționează, în prezent, un număr de 317 unități cu activitate în domeniul patrimoniului bisericesc mobil, cu peste 600 angajați, din care: 275 muzee și colecții muzeale și 42 de centre de ocrotire.

VI. **Activitate muzeal-expozițională.** Din inițiativa **Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL**, unanim însușită prin **hotărâre a Sfântului Sinod**, anului 2008 i s-a conferit denumirea emblematică: „*Anul Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*”. În acest context, cea mai importantă realizare muzeală a anului trecut a fost organizarea, la Palatul Patriarhiei, a amplei expoziții: „*Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie în viața poporului român*”. Expoziția a fost realizată de către Sectorul Patrimoniu Cultural, în colaborare cu Biblioteca Sfântului Sinod, Arhiepiscopia Bucureștilor, Arhiepiscopia Sibiului, Arhiepiscopia Târgoviștei și Episcopia Dunării de Jos, fiind vernisată, pe 28 octombrie, în Sala Europa Christiana și în spațiile adiacente, în prezența **Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL**, a tuturor membrilor **Sfântului Sinod**, a unui numeros și elevat public.

Cu acest prilej a fost lansat și **catalogul expoziției** (sub același titlu: „*Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie în viața poporului român*”), o lucrare științifică de 240 de pagini, alcătuită de organizatorii expoziției și publicată în Editura „Basilica” a Patriarhiei Române, cu un cuvânt înainte al **Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL** și cu un amplu studiu introductiv semnat de Pr. dr. Florin Șerbănescu și prof. Mircea Sfârlea, consilieri patriarhali.

Expoziția și catalogul s-au bucurat de o primire deosebită din partea numeroasei asistențe prezente la vernisaj și la lansarea editorială.

O altă realizare semnificativă la care a participat Sectorul Patrimoniu Cultural alături de Sectorul Monumente și Construcții Bisericești a fost montarea, în două rânduri (martie și decembrie), în sala „Europa Christiana” a expoziției de proiecte de arhitectură „*Catedrale și biserici: 1990 – 2008*”, menită a constitui o bază de pornire pentru proiectul Catedralei Mântuirii Neamului.

În cursul anului 2008, au fost realizate expoziții ale celei de-a XVI-a ediții a concursului național anual *Icoana din sufletul copilului*, organizat de Sectorul Chemarea Credinței de la Patriarhie în colaborare cu eparhiile și cu Ministerul Educației și Cercetării (Sibiu, Bacău, București – Palatul Copiilor, Palatul Patriarhiei). S-au organizat, de asemenea, alte expoziții de cultură și artă bisericească, precum și numeroase simpozioane, colocvii, sesiuni și alte manifestări patrimoniale, culturale și istorice bisericești, atât în cadrul „*Anului Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*”, cât și pe alte teme.

VII. **Publicații și emisiuni radio-TV.** Eparhiile Bisericii Ortodoxe Române au editat, în anul 2008, numeroase cărți, monografii, pliante, ghiduri ilustrate,

casete video, CD-uri, ca material de colportaj pus la dispoziția vizitatorilor monumentelor și muzeelor noastre bisericești.

Momente semnificative din trecutul Bisericii noastre au fost prezentate în presa bisericească scrisă și audio-vizuală: posturile de televiziune și radio TRINITAS, ziarul *Lumina*, postul de radio *Renașterea* – Cluj, revistele bisericești centrale și eparhiale, alte publicații bisericești și alte posturi și publicații publice și particulare de radio și TV.

În acest context amintim, în ce privește contribuția Sectorului Patrimoniu Cultural, numeroasele prezențe ale P. C. Pr. Dr. Florin Șerbănescu, consilier patriarhal, pe posturile TV și radio TRINITAS, în „Ziarul Lumina”, prin emisiuni și articole privitoare la evenimente de seamă din viața Bisericii noastre, la istoria bisericească și a poporului român și la protejarea și punerea în valoare a tezaurului patrimonial-cultural ortodox. A realizat, de asemenea, lucrarea „*Neagoe Basarab, domnitorul Țării Românești. Argumente pentru canonizare*” (200 p.), un studiu despre Mitropolitul Andrei Șaguna și consultanța științifică la albumul „*România. Tezaur de spiritualitate*” (apărut la Editura Royal).

Totodată, a participat, ca membru, la ședințele Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor și ale Comisiei de Pictură Bisericească și, ca delegat al **Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL**, a reprezentat Patriarhia Romană la numeroase vernisaje, manifestări culturale, hramuri de biserici etc., adresând participanților cuvinte adecvate acestor împrejurări.

Profesorii Victor Simion și Mircea Sfârlea au fost, de asemenea, prezenți pe posturile de radio și TV TRINITAS cu intervenții referitoare la patrimoniul cultural bisericesc și la activitatea Centrului de Pregătire pentru Patrimoniu al Patriarhiei Române.

VIII. Comisia de pictură bisericească și-a desfășurat activitatea sub președinția P.S. Vincențiu Ploieșteanul, Episcop-Vicar Patriarhal, fiind preluată, în trimestrul IV al anului 2008, în cadrul **Sectorului Patrimoniu Cultural**.

În anul calendaristic 2008 comisia s-a întrunit în 9 ședințe lunare în care au fost luate în discuție un număr de **836 dosare** dintre care au fost aprobate: 293 devize, 28 avize de la Ministerul Culturii și Cultelor – Direcția Generală Patrimoniu Cultural Național, 143 adjudecări de lucrări, 4 scăderi de categorie ale parohiilor, 57 de procese-verbale de recepție definitivă și 5 procese-verbale de recepție parțială, 10 repartizări pe șantierele de restaurare-conservare în vederea susținerii probei practice pentru atestarea ca pictor restaurator pictură de epocă sau pictură pe lemn, 15 delegări la fața locului a unor reprezentanți, pentru soluționarea problemelor cât și pentru evaluarea artistică, tehnică și canonică a lucrărilor executate; 2 solicitări privind schimbarea tehnicii de lucru, 21 promovări și 30 atestări, 82 de cereri de înscriere ca ucenici și 39 stagiați, 6 amânări de examene și 7 scoateri din evidențele Comisiei de pictură bisericească. Au mai fost

soluționate 13 dosare cu diverse probleme ridicate de parohii și pictori și 6 rezilieri de contracte, iar un număr de 75 de dosare au fost redirecționate Centrelor Eparhiale sau pictorilor solicitanți pentru a fi reanalizate și completate conform Regulamentului de funcționare al CPB. Rezultatele dezbaterilor și hotărârilor au fost consemnate în procese verbale și au devenit executorii după aprobarea acestora de către **Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL**.

În luna octombrie 2008 s-a organizat examenul de **admitere pentru ucenicii** de pe șantierele de pictură din Patriarhia Română, la care s-au înscris 42 de candidați, din care au fost declarați admiși 37 de concurenți.

În perioada noiembrie - decembrie 2008, s-a organizat **examenul de calificare** pentru stagiarii care îndeplineau condițiile de prezentare la examen. S-au înscris 18 candidați, dintre care 15 au fost declarați admiși.

Activitatea economică a Comisiei de pictură bisericească pe anul 2008 se prezintă astfel: venituri – 195.713 lei; cheltuieli – 101.088 lei, rămânând un **beneficiu net de 94.625 lei**.

Întru această bogată cunună de activități și împliniri, Sectorul Patrimoniul Cultural al Patriarhiei Române prezintă, cu fiască smerenie, **Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL** prezenta Dare de seamă asupra activității în domeniu din anul 2008, cu rugămintea de a fi analizată și de a primi binecuvântarea pentru prezentarea sa în Consiliul Național Bisericesc și în Adunarea Națională Bisericească.

DAREA DE SEAMĂ

SECTORUL „MONUMENTE ȘI CONSTRUCȚII BISERICEȘTI”

Dr. Ing. Eugeniu Iordăchescu, Consilier Patriarhal

Situația lucrărilor executate în decursul anului 2008 în cadrul Sectorului Monumente și Construcții Bisericești:

I. Lucrări la Catedrala Mântuirii Neamului

Începerea lucrărilor de edificare a Catedralei Patriarhale implică în mod necesar o serie de avize și autorizații, precum și alte documente sau acte administrative eliberate de un număr important de autorități ale administrației publice locale și centrale. Între lucrările preliminare construirii noii Catedrale amintim:

Executarea unui Studiu geo-electric până la adâncimea de 15m. pentru cunoașterea structurii terenului de fundare.

În vederea efectuării măsurătorilor topometrice (ridicarea Topo), a fost necesară mai întâi degajarea vegetației iarbă, bălării, stufăriș etc. crescută haotic timp de 15 ani pe amplasamentul destinat noii Catedrale Patriarhale. Măsurătorile topografice încheiate în luna septembrie 2008 au fost executate de experți autorizați în geodezie, cartografie și cadastru.

Însă, lucrările care stau la baza edificării acestui important obiectiv au început la data de 30 septembrie 2008 prin efectuarea lucrărilor de studii geotehnice. În urma unei licitații, firma S.C. AGISFOR S.R.L., în perioada 01.10.2008 – 15.12.2008 a executat 4 foraje la adâncimea de 40m pentru Studiu Geotehnic al terenului pe baza cărora se va stabili soluția de fundare a Catedralei Mântuirii Neamului.

Terenul ce a fost atribuit prin Legea nr. 261/2005 pentru realizarea acestui obiectiv este de 11 ha, însă prin Planul Urbanistic Zonal (PUZ) a fost stabilită o suprafață de 6,96 ha pe care se vor putea ridica construcțiile, restul reprezentând spații verzi ale ansamblului. Această măsură impune întocmirea unui plan de sistematizare pentru zona construibilă, care să cuprindă de la început toate obiectivele ce se vor realiza: catedrală, clopotniță, clădiri administrative etc., care să corespundă pentru o perioadă lungă de timp la realizarea unui ansamblu armonios.

Fiind cel mai mare obiectiv ce se realizează în zona centrală a orașului, lângă clădirea Parlamentului, se impune o tratare cu deosebită grijă a execuției lucrărilor. Zona fiind lipsită în totalitate de utilități, a fost întocmit un program, ce a fost aprobat de Preafericitul Părinte Patriarh în Permanența din data de 10.10.2008, care stă la baza desfășurării proiectării. Execuția pentru asigurarea tuturor utilităților necesare: apă, canal, energie electrică, gaze, drumuri etc., ce vor începe în primăvara anului 2009, creează condițiile minime necesare pentru execuția celorlalte obiective din ansamblu, într-un amplasament dotat cu utilitățile necesare.

În acest sens, și pentru a fi respectată legislația, au fost întreprinse măsurile necesare de obținere a două Certificate de Urbanism: unul pentru lucrările de rețele din zonă și altul pentru obținerea lucrării de bază privind „Catedrala” și celelalte construcții.

Aționând în acest mod, am creat un decalaj care să asigure timpul necesar proiectării obiectivului „CATEDRALA”, care va fi cea mai mare biserică din țară, necesitând un volum mare de muncă la toate specialitățile.

Important este că din studiile întreprinse pentru cunoaștere a terenului de fundare, toate cele 4 foraje executate până la adâncimea de 40 m. au scos în evidență existența unui teren bun de fundare, caracterizat de argilă tare sau nisip argilos îndesat etc., ceea ce ne va asigura obținerea unor lucrări de bună calitate.

Ca urmare a demersurilor ce se desfășoară în prezent cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, pentru împlinirea unei vechi năzuințe, aceea ca Biserica Ortodoxă Română să aibă în capitala țării locașul său reprezentativ, proiectul pentru Catedrala Mântuirii Neamului a devenit un obiectiv de acută actualitate.

Ținând seama de importanța națională a acestui edificiu, în data de 15 decembrie 2008 a fost organizat Simpozionul tematic consultativ desfășurat în Aula Magna „Teoctist Patriarhul” cu titlul: **Noua Catedrală Patriarhală – Catedrala Mântuirii Neamului: arhitectură, structură, utilitate culturală și culturală. Sco-**

pul principal a constituit consultarea tematică a arhitecților specialiști care au proiectat și au realizat după proiectele lor biserici de mari dimensiuni, în mediul urban, după anul 1990. La simpozion au participat peste 100 de persoane, dintre care 33 de arhitecți care au proiectat biserici de mari dimensiuni și reprezentanți ai unor organizații profesionale, precum și membri ai Permanenței Consiliului Național Bisericesc și Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Din discuțiile purtate cu un număr important de participanți, toți au apreciat cuvântul de deschidere al Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL, prin conținutul teologic, constituind o noutate pentru cei chemați să proiecteze un asemenea obiectiv.

Prin dezbaterăa temei și a sugestiilor ce se vor face, considerăm că vom primi un sprijin de un real folos în realizarea acestui important obiectiv pe care dorim să-l realizăm în decurs de 4 ani (în stadiul construcției la roșu).

Pentru aceasta, proiectele pentru sistematizarea zonei și a utilităților trebuie să fie terminate până la 15 martie 2009, apoi va fi organizată licitația pentru execuție și începerea efectivă a lucrului în luna aprilie 2009.

Valoarea totală a lucrărilor este de **1.091.204,84 lei** cu TVA inclus.

În activitatea Sectorului Monumente și Construcții Bisericești o atenție deosebită a fost acordată și altor obiective, dintre care amintim:

I. Lucrări la Palatul Patriarhiei:

Starea precară în care a fost preluată clădirea în anul 1997 de la organele Statului a impus luarea de urgență a unor măsuri de remediere a situației existente, astfel:

1. Înlocuirea sticlei la luminatorul cupolei din Aula Magna *Teoctist Patriarhul*, la celelalte din Sala *Europa Christiana* și la luminatoarele de la Etajele 1 și 2 din Palatul Patriarhiei.

2. Înlocuire echipamente, instalații electrice și becuri la cupola Aula Magna „Teoctist Patriarhul” și Sala *Europa Christiana*.

3. Lucrări de construcții la luminatoarele din aripa Est, Vest, Etajul 1 și Etajul 2 al Palatului Patriarhal.

4. Lucrări de înlocuire a tapițeriei mobilierului din Aula Magna *Teoctist Patriarhul*.

5. Procurarea unor vitrine pentru expoziții, lucrări executate de unități specializate.

6. Lucrări de refacere a două plafoane la Etajul I al Palatului Patriarhiei.

7. Reparații la structura metalică a cupolei, reparații de tencuieli și refacere de glafuri și vopsitorii speciale în bronz auriu a ornamentelor florale – Aula Magna *Teoctist Patriarhul*.

8. Lucrări de reparații, vopsitorie la pereți, ferestre, grinzi metalice, burlane ce se află în interiorul spațiului dintre cupola interioară și cupola superioară a Aulei *Teoctist Patriarhul*.

9. Procurarea instalației unui Videoproiector și Ecran pentru proiecții.

10. Intervenție de urgență la instalația sanitară din Bucătăria Sălii *Festivitas* – lucrare este în curs de execuție.

11. Lucrări de amenajare a spațiului Corpului de Jandarmi – lucrare în curs de execuție.

Valoarea totală a lucrărilor este de **1.598.026,38 lei** cu TVA inclus

Trebuie să semnalăm că din cercetările efectuate asupra stării construcției aceasta necesită urgente măsuri de consolidare, clădirea prezentând avarii importante.

III. Situația lucrărilor la Reședința Patriarhală

La Reședința Patriarhală s-a efectuat proiectarea și executarea unor lucrări stricte necesare în special pentru crearea unor condiții minime de viață pentru personalul care își desfășoară activitatea acolo. În acest sens au fost făcute unele modificări pentru crearea de grupuri sanitare, băi, înlocuirea instalației electrice și de încălzire.

Având în vedere că la paraclis accesul se face printr-o scară foarte îngustă, în spirală, având o lățime de 50cm, a fost introdus un lift, de la parter până în paraclis. Această lucrare fost deosebit de dificilă deoarece a fost necesar să fie realizat puțul liftului, care a necesitat tăierea a 4 planșee și rezidirea de pereți din beton armat și supraînălțarea construcției cu 4m în zona liftului.

Valoarea totală a lucrărilor este de **860.769,74 lei** cu TVA inclus

IV. Lucrări la Imprimeria Patriarhiei din Popești – Leordeni

Noua imprimerie a Patriarhiei se realizează în orașul Popești – Leordeni unde în prezent se execută lucrări de construcții și instalații la noua hală. Lucrarea a fost împărțită în două etape:

Etapa a I-a cuprinzând lucrările pentru construirea unei platforme din beton armat la o înălțime de 3m pe care urmează să fie montată rotativa împreună cu toate utilajele anexe, având o greutate de 100 tone care în prezent blochează întregul spațiu al halei. Lucrarile din această etapă au fost finalizate.

Etapa a II-a cuprinde lucrări de proiectare ce urmează a fi executate:

Proiectul de arhitectură cuprinzând toate fazele de proiectare PAC, PT, DDE, inclusiv piese scrise și desenate conține: Documentația necesară pentru obținerea Certificatului de urbanism și a Autorizației de construire, Acord unic pentru energie electrică, apă, canal, gaze, telefoane, Aviz mediu, Aviz pompieri, Avizul Inspectoratului de Stat în construcții, Aviz salubritate, Aviz sanitar, Planurile construcției existente și cu modificările structurii de rezistență la scara 1:50 și 1:100.

Proiectul de rezistență cuprinzând modificările în suprastructura halei datorită înălțimii utilajelor de 7m. necesită modificarea acoperișului și consolidarea șarpantei metalice a întregii hale.

Proiectul cuprinzând instalația sanitară, încălzire, ventilație, electrice, gaze, apă, canal.

În conformitate cu normativele legale în vigoare pentru amenajarea noii tipografii, în hala existentă se impune proiectarea următoarelor lucrări:

Instalații electrice: Iluminatul halei, alimentarea din postul trafo a utilajelor cu curent trifazic, alimentarea cu curenți slabi pentru avertizare incendiu, calculatoare, voce date, telefoane etc. **Instalații sanitare:** amenajare grup sanitar interior, alimentare cu apă rece și caldă a obiectelor, evacuare ape uzate menajere, alimentare hidranți interiori și aducțiune apă rece la procesul tehnologic. Amenajarea unei stații de hidrofor independentă în exterior subteran pentru hidranți interiori, consum menajer și distribuția de hidranți exteriori. **Instalații termice:** amenajarea centralei termice în interior, distribuție instalații termice pentru încălzire și climatizare pe perioada de vară a halei conform procesului tehnologic. **Instalații gaze naturale:** alimentarea cu gaze naturale de la bransament la centrala termică. Bransamentul de gaze la rețeaua orașului se proiectează și execută de unitatea furnizoare. **Construirea unui post de transformare și a unui puț de apă de medie adâncime.**

DARE DE SEAMĂ PRIVIND ACTIVITATEA SECTORULUI STAVROPIGHII PATRIARHALE ȘI CENTRE SOCIALE ÎN ANUL 2008

Arhid. Ștefan Ababei, Consilier patriarhal

Patriarhia Română a confirmat încă o dată, ca în fiecare an, că este mereu prezentă în viața cotidiană atât prin activitățile ei social filantropice, cât și prin activități culturale, de formare și informare a tinerilor și credincioșilor pe care îi păstorește

Înființat în anul 2008, la inițiativa Preafericitului Părinte Daniel, Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolitul Munteniei și Dobrogei, locțiitor al tronului Cezareei Capadociei și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Sectorul Stavropighii Patriarhale și Centre Sociale a avut ca și scop încă de la început, pe de o parte, administrarea cât mai eficientă și cât mai utilă a unităților administrative din teritoriu dependente direct de către patriarh, iar pe de altă parte, elaborarea de programe, proiecte și parteneriate în vederea consolidării societății actuale, prin obținerea de finanțări pe proiectele depuse. De asemenea, s-a urmărit cunoașterea cât mai corectă și completă a problemelor social pastorale ale Patriarhiei, pe baza cercetării științifice-academice, în cooperare cu Facultatea de Teologie Ortodoxă

“*Justinian Patriarhul*” din București, cu alte școli teologice și cu diferite instituții de stat centrale și locale.

Sectorul **Stavropighii Patriarhale și Centre Sociale** își propune să desfășoare o cercetare mai profundă a ofertei de programe sociale, naționale și internaționale și să contribuie la extinderea activității misionare a Bisericii.

În anul 2008, Sectorul **Stavropighii Patriarhale și Centre Sociale** a urmărit o colaborare inter-sectorială cât mai eficientă, menținând o strânsă legătură cu celelalte Sectoare ale Administrației Patriarhale, concretizată atât în oferirea de informări privind eventualele oportunități de finanțare ale unor proiecte, în implicarea directă în activitățile cu caracter social-pastoral, cât și prin oferirea de ajutoare în organizarea diferitelor evenimente organizate de către alte sectoare ale Administrației Patriarhale.

Sectorul **Stavropighii Patriarhale și Centre Sociale** are în subordine următoarele subunități administrative: Centrul social-cultural „*Sf. Andrei*”, București, Centrul social-pastoral „*Sfânta Maria*”, Techirghiol, Centrul social-medical „*Sfântul Mare Mucenic Pantelimon*”, Olănești, Centrul social-pastoral „*Sf. Ilie*”, Călimănești, Centrul social-cultural „*Miron Patriarhul*” Dragoslavele.

CENTRUL SOCIAL CULTURAL SFÂNTUL ANDREI BUCUREȘTI

Dispune de mai multe spații menite să găzduiască oaspeți ai Patriarhiei Române, pelerini, diferiți participanți la cursurile și simpoziunile organizate atât de Centrul „*Sf. Andrei*”, cât și de alte unități ale Administrației Patriarhale și nu numai.

Centrul Social Cultural „*Sf. Andrei*” a găzduit în decursul anului 2008 mai multe evenimente, dintre care amintim: **a doua ediție a Simpozionului „Dialogul dintre teologie și filosofie”**, 19–20 iunie 2008, la Palatul Patriarhiei din București, **Simpozionul „Violența în familie și consecințele ei sociale”**, 11-12 decembrie 2008, la Palatul Patriarhiei din București, **Simpozionul „Demnitate și justiție pentru toți”**, 13 decembrie 2008, la Palatul Patriarhiei din București.

Am urmărit o îmbunătățire și o extindere a activității social misionare și culturale printr-o cercetare mai profundă a ofertei de programe sociale, atât locale, naționale, cât și internaționale, am urmărit de la înființare identificarea și dezvoltarea de relații cu posibili parteneri/colaboratori din domeniile socio-medical, bisericesc, educațional și cultural.

De asemenea, Centrul Sf. Andrei stă la dispoziție oferind servicii de cazare și masă în condiții moderne de cazare: camere cu 3 paturi, conectare la Internet, telefon, masă zilnică.

Spațiile de care dispune Centrul Social Cultural „*Sf. Andrei*” sunt folosite pentru găzduirea oaspeților Patriarhiei Române, a ierarhilor români prezenți la Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, iar în colaborare cu Palatul Patriarhiei, pentru spațiile existente acolo, organizează conferințe, simpoziune pe teme

religioase, dar, în același timp, sunt oferite și altor instituții sau centre culturale pentru desfășurarea de seminarii, trening-uri, conferințe, lansări de produse.

În anul 2008, Departamentul Recepție din cadrul Centrului Social Cultural „Sf. Andrei” a deservit un număr de 590 persoane, din care 523 din România și respectiv 67 din străinătate.

În vederea modernizării și îmbunătățirii serviciilor oferite de către Centrul Social Pastoral „Sf. Andrei” în cursul anului 2008 s-au demarat ample lucrări de modernizare și restructurare a spațiilor existente.

Dintre proiectele de viitor pe care ni le propunem la Centrul Social Cultural „Sf. Andrei” am aminti organizarea, cu precădere, a unei patiserii, înființarea unei cofetării, înființarea unei cantine-restaurant la etajul 8 al imobilului cu vedere spre grădina „Maicii Domnului” a Patriarhiei, remodernizarea recepției și restructurarea sistemului de compartimentare a întregului imobil sporind astfel confortul oaspeților noștri și în același timp numărul de camere disponibile pentru invitați.

CENTRUL SOCIAL PASTORAL „SFÂNTA MARIA” – TECHIRGHIOL

Înființat ca și structură administrativă în forma actuală de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, este situat în stațiunea balneară de lângă lacul Techirghiol, județul Constanța, și oferă servicii sociale și balneare bătrânilor, clerului și tuturor celor cu afecțiuni reumatice și nu numai.

Dispune de un spațiu de cazare de 172 de locuri în 86 de camere. Baza de tratament este dotată cu aparatură modernă și acoperă o gamă largă de proceduri și tratamente, dintre care amintim masaj, băi galvanice, băi plante, băi sărate, nămol, magnetoterapie, electroterapie.

Pot beneficia de tratament *cca. 200* de pacienți pe zi a câte 3 proceduri fiecare, la program de 8 ore, și până la *260 de pacienți* pe zi cu program prelungit. Deci cu până la 70 – 130 pacienți pe zi peste numărul locurilor de cazare.

În sala de mese pot servi masa simultan *cca. 120 persoane*, iar ce depășește acest număr (în sezon) se servește în a doua tură.

Aceste spații au fost valorificate prin încheierea unui contract de prestări servicii cu Ministerul Muncii, și ca urmare un număr de 1.700 pacienți internați au beneficiat de servicii de cazare, masă și tratament.

Pentru anul 2009 ne propunem să continuăm reamenajarea spațiilor de cazare, încheierea unor parteneriate cu: Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, cu Ministerul Sănătății, pentru derularea în continuare a unor programe socio-medicale cu caracter național și internațional, cât și cu Sanatoriul Balnear de la Techirghiol, pentru furnizarea de nămol și schimb de experiență medicală, construirea unui nou centru de conferințe și a unei noi baze de tratament care să răspundă tuturor solicitărilor și nevoilor actuale.

Tot sub directa coordonare a Sectorului Stavropighii și Centre sociale se află și Centrul social-medical „Sf. Mare Mucenic Pantelimon”, Olănești, Centrul

social-pastoral „*Sf. Ilie*”, Călimănești, Centrul social-cultural „*Miron Patriarhul*” Dragoslavele, care, întrucât au unele nelămuriri din punct de vedere juridic, sunt în proces de reorganizare, activitățile lor fiind concentrate în special pe demararea de proiecte și aplicarea de scrisori de intenții astfel încât să găsim parteneri eligibili pentru demararea unor proiecte social – culturale și pastorale.

SECTORUL ECONOMIC

Sectorul Economic, cu activități specifice laturii administrativ-gospodărești, și-a desfășurat activitatea sub directa purtare de grijă a Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, și sub coordonarea Preasfințitului Episcop Vincențiu Ploieșteanul, Vicar Patriarhal.

Sectorul II Economic al Administrației Patriarhale a continuat lucrarea privind actualizarea evidenței tuturor bunurilor (terenuri și clădiri), cu evidențierea inventarului în program computerizat, și s-a continuat verificarea inventarului de carte a Bibliotecii Sfântului Sinod, de la Mănăstirea Antim, din București.

De asemenea, a arătat o grijă deosebită față de imobilele care sunt în administrarea ei, realizându-se lucrări de consolidare, reparații capitale sau de reamenajare, după cum urmează:

Reședința Patriarhală a cunoscut o nouă etapă de consolidare și reamenajare a laturii de nord-vest, pentru care s-a cheltuit suma de 2.185.151 lei, lucrările constând în amenajarea casei liftului, procurarea și montarea liftului, planșee, lucrări de instalații sanitare și electrice, lucrări de tâmplărie termopan, confecționat mobilier pentru bibliotecă, înlocuirea tapițeriei, amenajarea Paraclisului din turnul Reședinței Patriarhale, vitralii, mobilier bisericesc sculptat, precum și aurierea acestora cu foiță. Costurile acestor lucrări au fost acoperite din subvențiile primite de la diverși donatori, din fondurile Administrației Patriarhale și din subvenții primite din partea Guvernului României.

În anul 2008, s-au finalizat lucrările de reamenajare a porticului de la intrarea principală, iar în anul 2009 se vor finaliza lucrările de amenajare a casei liftului precum și montarea acestuia.

Palatului Patriarhiei, locul de primire a delegațiilor bisericești, de desfășurare a numeroase manifestări religioase, culturale, științifice sau de învățământ, sediul unde își desfășoară activitatea unele sectoare ale Administrației Patriarhale, în cursul anului 2008 au fost executate lucrări de bună păstrare și întreținere necesare unei clădiri, monument istoric vechi de 100 de ani în valoare de 1.142.261 lei.

Lucrările și execuțiile au constat în înlocuirea sticlei și a instalațiilor electrice, refacerea structurii metalice, a tencuielilor și glafurilor, precum și vopsiri speciale în bronz auriu a ornamentelor florale de la Aula Magna – Teoctist Patriarhul – reparații și lucrări de construcții la luminatoarele situate în aripa de Est-Vest, etajul 1 și 2. S-au mai executat lucrări de reparații a instalațiilor de la bucătăria

sălii – Festivitas – amenajarea spațiului ce deservea corpul de jandarmi, precum și refacerea tapițeriei și procurarea unui ecran și proiector pentru Aula Magna – Teoctist Patriarhul.

Catedrala Mântuirii Neamului – În anul 2008, au continuat lucrările de amenajare și pregătire a terenului alocat construcției Catedralei Mântuirii Neamului, acestea constând în lucrări de curățire a terenului, executate cu ajutorul primăriilor de sector din Municipiul București, lucrări de ridicare topografică a terenului în suprafață de 11 hectare, efectuarea studiilor geotehnice pe acest amplasament, totodată au început lucrările de proiectare a rețelelor de apă și canalizare, puțuri de mare adâncime, rețele termice, electrice, gaze, amenajări exterioare și arhitectură peisagistică, drumuri, precum și sistematizarea verticală și Casa pelerinului.

În acest context, Patriarhia Română a semnat cu SC CARPATI SA – București un contract pentru proiectarea lucrărilor mai sus menționate în valoare de 1.007.930 lei.

În anul 2008, pentru lucrările de ridicare topografică, studiul geotehnic și avansul acordat pentru proiectarea lucrărilor de SC CARPATI SA – București, se ridică la suma de 254.096 lei, sumă ce a fost suportată din sponsorizările primite pentru construcția Catedralei Mântuirii Neamului, care se ridică la suma de 5.934.285 lei.

Sfânta Mănăstire Antim, în anul acestui bilanț, s-a finalizat documentația pentru alocarea fondurilor de către Ministerul Lucrărilor Publice prin Compania Națională de Investiții, începând executarea lucrărilor de consolidare a turnului-clopotniță, care vor începe în anul 2008.

Centrul Social Cultural Sfântul Apostol Andrei, căminul de oaspeți al Patriarhiei Române și locul unde-și desfășoară activitatea mai multe organizații non-profit, cu utilitățile suportate de Administrația Patriarhală, în anul 2008 a beneficiat de lucrări de reamenajare și întreținere a spațiilor de cazare și cele alocate Bibliotecii Ortodoxia, care au fost preluate de Centrul Social Cultural Sf. Apostol Andrei. Lucrările de întreținere a blocului au fost suportate din profitul așezământului și subvenția primită de la Bugetul de Stat prin Ministerul Culturii și Cultelor – Secretariatul de Stat pentru Culte și diverși sponsori.

Situația financiară a acestuia este următoarea:

– încasări din chirii și cazări 1.886.890 lei, din care au fost suportate în întregime cheltuielile pentru plata salariilor personalului angajat, precum și cheltuielile de întreținere cu plata utilităților, iar totalul cheltuielilor a însumat 623.489 lei.

În anul 2008 au început lucrări de reabilitare termică a blocului, executate de SC FINAL CONSTRUCT SRL, al cărui deviz are valoarea de 1.127.810 lei, lucrări suportate dintr-o subvenție acordată de Ministerul Culturii și Cultelor –

Secretariatul de Stat pentru Culte în sumă de 1.000.000 lei, diferența suportându-se din veniturile realizate de Centrul Social Cultural Sf. Ap. Andrei.

Valoarea lucrărilor executate până la data de 31 Decembrie 2008 însumează 507.500 lei. Restul lucrărilor se vor continua în anul 2009.

Tot în anul 2008, Centrul Social Cultural Sf. Ap. Andrei a procurat o autoutilitară frigorifică în valoare de 121.726 lei, precum și un microbuz Mercedes în valoare de 158.338 lei, care a fost transferat la Arhiepiscopia Bucureștilor.

Administrația Patriarhală s-a preocupat și de asigurarea bazei de odihnă și tratament pentru personalul clerical și neclerical, prin *Centrul Social Pastoral Sfântul Ilie – Cozia*, și *Centrul Social Medical Sfântul Mare Mucenic Pantelimon – Olănești*; în cursul anului 2008 acestea au cunoscut lucrări de întreținere efectuate din beneficiile obținute din închirierea spațiilor de cazare, care au însumat – 46.909 lei, încasările fiind de 57.495 lei – din care 33.000 lei reprezintă dotări cu obiecte de inventar acordate prin donație.

La Așezămintele Ortodoxe Românești din Ierusalim și Ierihon au continuat lucrările de construcție și amenajare a Centrului Social Cultural *Sf. Ioan Iacob* de la Ierihon lucrări finanțate din subvenția alocată la finele anului 2007, în sumă de 1.600.000 lei, de către Guvernul României, precum și din colectele de la diverși credincioși.

Fondul Central Misionar a rezultat din colecta organizată în toate parohiile din Patriarhia Română în „Duminica Ortodoxiei”, ca urmare a apelului pe care Sfântul Sinod l-a făcut prin trimiterea „Pastoralei” în scopul mai sus arătat.

În anul 2008 s-a realizat la F.C.M. suma de 1.026.871 lei.

Repartizarea colectei pe anul 2008 s-a făcut astfel:

– subvenții acordate pentru completarea salariilor preoților de la parohiile cu posibilități materiale reduse (30 % din cota realizată), pentru Eparhiile din cadrul Patriarhiei Române, în sumă totală de 510.190 lei – din care pentru Episcopia Covasnei și Harghitei 321.190 lei;

– acțiuni misionare externe (sumă pusă la dispoziția Patriarhiei Române) – 30 % din colecta realizată – 516.681 lei.

Cheltuielile ocazionate de colecta F.C.M. s-au efectuat conform hotărârii Sfântului Sinod.

Fondul Filantropia, cu procentul de 30 % din încasările Centrelor Eparhiale, a reprezentat, pentru anul 2008, venituri de 308.523 lei, care au fost cheltuiți cu acțiunile caritabile ale Patriarhiei Române.

Facem referire și la colecta de la Centrele Eparhiale pentru Mitropolia Basarabiei, care în anul 2008 a avut încasări de 117.400 lei, iar plăți de 80.964 lei.

Se va solicita eparhiilor să vireze sumele restante pe anul 2008 care totalizează suma de 42.900 lei.

Ajutoare acordate de Patriarhia Română credincioșilor din țară și străinătate

Patriarhia Română a desfășurat în anul 2008 și activitatea de acordare de ajutoare bănești credincioșilor din țară și străinătate, acordându-le acestora asistență religioasă prin oferirea gratuită de cărți și obiecte de cult, pentru lăcașurile de cult, asistență pentru case de bătrâni și de copii, penitenciare, spitale, romi și preoți bolnavi.

Totodată a asigurat buna desfășurare a asistenței religioase pentru credincioșii ortodocși de peste hotare (diaspora și din jurul granițelor), acordând subvenții în sumă de 18.713.650 lei, prin Centrele Eparhiale, parohiilor din străinătate, astfel:

- 1.049.140 lei - contravaloarea calendarelor, pliantelor, cărților și obiectelor de cult;
- 4.695.510 lei - contribuții pentru salariile preoților de la unitățile de cult din străinătate ;
- 24.000 lei – subvenții pentru acoperirea cheltuielilor parohiei ortodoxe române din Sofia (acordate de Patriarhia Română);
- 12.945.000 lei – prin preocuparea specială a Administrației Patriarhale s-au obținut următoarele subvenții de la Guvernul României prin Ministerul Culturii și Cultelor – Secretariatul de Stat pentru Culte, după cum urmează:
 - 2.000.000 lei pentru Parohia Ortodoxă Română Sf. Nicolae din Bruxelles – Belgia – pentru lucrări de reparații;
 - 9.000.000 lei pentru Episcopia Ortodoxă Română din Roma – Italia, pentru achiziționarea de sediu;
 - 35.000 lei pentru Episcopia Ortodoxă Română din Roma – Italia, pentru acoperirea cheltuielilor cu instalarea și inaugurarea sediului;
 - 200.000 lei pentru Parohia Ortodoxă Română din Pavia – Italia, pentru achiziționare de biserică;
 - 600.000 lei pentru Parohia Ortodoxă Română *Sf. Maria* din Noua Zeelandă – pentru achiziționare sediu biserică;
 - 820.000 lei pentru Schitul Ortodox Românesc Prodromu de la Muntele Athos – Grecia – pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare și administrative;
 - 100.000 lei pentru Parohia Ortodoxă Română *Cuvioasa Parascheva* Guyla – Ungaria, pentru lucrări de reparații;
 - 190.000 lei pentru Parohia Ortodoxă Română Tours – Franța, pentru achiziționare teren și construcție biserică.

Comisia de pictură bisericească – În anul 2008, s-a întrunit în 9 ședințe lunare, în care au fost examinate și soluționate problemele legate de verificarea și aprobarea documentațiilor tehnice de pictură la locașurile de cult și adjudecarea lucrărilor de pictură pe seama pictorilor autorizați de Patriarhia Română, recep-

ționarea parțială sau definitivă a lucrărilor executate, pregătirea, calificarea și promovarea la o categorie superioară a pictorilor bisericești, rezolvarea unor probleme intervenite între parohiile beneficiare de lucrări de pictură și pictorii executați, precum și susținerea a două examene cu cei înscriși pe șantierele de pictură, rezultatul dezbaterilor și hotărârilor fiind consemnate în procese-verbale, care devin executorii după aprobarea acestora de către Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL.

Comisia de pictură bisericească a lucrat sub directa îndrumare a Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL, lucrările Comisiei fiind conduse de Preasfințitul Episcop VINCENTIU Ploieșteanul - Vicar Patriarhal, Președintele Comisiei.

În ședințele lunare de lucru ale anului 2008 au fost luate în discuție un număr de 836 dosare, dintre care au fost aprobate: 293 devize, 28 avize de la Ministerul Culturii și Cultelor – Direcția Generală Patrimoniu Cultural Național, 143 adjudicări de lucrări, 4 scăderi de categorie ale parohiilor, 57 de procese-verbale de recepție definitivă și 5 procese-verbale de recepție parțială, 10 repartizări pe șantierele de restaurare-conservare în vederea susținerii probei practice pentru atestarea ca pictor restaurator pictură de epocă sau pictură pe lemn, 15 delegări la fața locului a unor reprezentanți, pentru soluționarea problemelor, cât și pentru evaluarea artistică, tehnică și canonică a lucrărilor executate; 2 solicitări privind schimbarea tehnicii de lucru, 21 promovări și 30 atestări, 82 de cereri de înscriere ca ucenici și 39 stagieri, 6 amânări de examene și 7 scoateri din evidențele Comisiei de pictură bisericească, au mai fost soluționate 13 dosare cu diverse probleme ridicate de parohii și pictori și 6 rezilieri de contracte, iar un număr de 75 de dosare au fost redirecționate Centrelor Eparhiale sau pictorilor solicitanți pentru a fi reanalizate și completate conform Regulamentului de funcționare al CPB.

În luna octombrie 2008 s-a organizat examenul de admitere pentru ucenicii de pe șantierele de pictură din Patriarhia Română, la care s-au înscris 42 de candidați, din care au fost declarați admiși 33 de concurenți.

În perioada 24 noiembrie - 9 decembrie 2008, s-a organizat examenul de calificare cu stagiarii care îndeplineau condițiile examenului, la acesta înscriindu-se 18 candidați, dintre care 15 au fost declarați admiși, iar 3 respinși.

Este de remarcat implicarea și excelenta colaborare de care a dat dovadă Eparhia Buzăului și Vrancei în relațiile cu Comisia de pictură, cât și cu pictorii bisericești cu care efectuează lucrările de la bisericile de pe teritoriul jurisdicțional al acesteia.

La examenele organizate, Comisia de examinare, prin notările efectuate, a urmărit ca cei admiși să fie buni cunoscători și buni executați ai picturii bisericești.

Activitatea economică a Comisiei de pictură bisericească pe anul 2008 se prezintă astfel: venituri – 195.713 lei; cheltuieli – 101.088 lei, rămânând un excedent de 94.625 lei.

Serviciul Bunuri al Administrației Patriarhale are în evidență următorul patrimoniu: Reședința Patriarhală; Palatul Patriarhiei; complexul Antim nr. 29 (Sf. biserică, clădirea Sfântului Sinod, stăreția, muzeul Antim, biblioteca Sfântului Sinod, corp chilii viețuitori); Blocul P5B Unirii, care de la 1 ianuarie 2008 se numește Centrul Social Cultural Sfântul Apostol Andrei; imobilul din strada Maria Rosetti, nr. 63; imobilul Tipografiei; imobilul I.B. Ateliere – Popești Leordeni; imobilul Administrației Patriarhale, sect. II Economic; imobilul Așezământului românesc de la Ierusalim și cel de la Ierihon (în curs de finalizare); imobilul și Capela Bisericii Ortodoxe Române de la Bruxelles – Belgia; Casa de odihnă de la Călimănești, care începând cu 1 ianuarie 2008 se numește Centrul Social Pastoral Sfântul Ilie; Casa de Odihnă de la Olănești, care începând cu aceeași dată se numește Centrul Social Medical Sfântul Mare Mucenic Pantelimon; complexul Lebăda – Pantelimon; apartamentul nr. 56, str. Zboina Neagră nr. 3, Bl. 102, Sc. B (Parter) sect. 6, București, donat Mănăstirii Antim de domnul Kourtesku Ioannis Eirin; un teren - 514 mp, în strada Povernei nr. 34; un teren în str. Vânători nr. 4 (450 mp); un apartament în Intr. Ursulețului nr. 1, et. 1, sc. 1, sect. 5, București – donația D-nei Gornistu Georgeta Marieta, care-și păstrează dreptul de uzufruct viager; 30 ha de pădure de stejar, din cele 600 ha revendicate, în com. Bucșani, jud. Dâmbovița, suprafață atribuită Mănăstirii Antim, care începând cu anul 2008 au fost transferate din administrarea Sectorului II Economic al Administrației Patriarhale la Sectorul Agricol și Silvic al Arhiepiscopiei Bucureștilor, urmând ca beneficiile rezultate de pe această suprafață să revină Administrației Patriarhale; un teren în suprafață de 2.850 mp, în B-dul Burebista nr. 11, sect. 3, București, unde s-a construit o biserică din lemn, iar pentru cea din zidărie s-a făcut săpătura pentru execuția demisolului, urmând ca suprafața terenului să se întregească cu 184 mp prin transfer de proprietate între SC Meridian Sud SRL și Primăria Capitalei; Așezământul Social Patriarhal Justinian Marina, situat în București, B-dul Bucureștii Noi, nr. 50, sect. 1, care are o construcție P + 1, în suprafață de 398,95 mp și teren în suprafață de 1.144,4 mp. Așezământul a fost concesionat Asociației Diaconia, pe o perioadă de 10 ani, cu începere de la 15.02.2006; un teren în suprafață de 11.000 mp, destinat construirii noii Catedrale Patriarhale, situat în București, Calea 13 Septembrie, nr. 4 – 60, sect. 5.

Tot acest serviciu a avut în evidența sa și parcul auto, care numără 16 autovehicule, îngrijindu-se de întreținerea și rularea acestora pe bază de foi de parcurs, evidența consumului de carburanți și lubrifianți la cote legale, toate autovehiculele rulând în interesul serviciului.

Activitatea Corpului de control (CFI) pe anul 2008

În anul pentru care prezentăm darea de seamă s-au efectuat controale la un număr de 48 de obiective, după cum urmează: la Administrația Patriarhală 13 gestiuni; la Institutul Biblic Ateliere – Compartimentul Financiar și 14 gestiuni; la

Institutul Biblic Tipografie - Compartimentul Financiar Contabil și 13 gestiuni; la Biroul de Pelerinaj al Patriarhiei Române – 2 gestiuni; la Redacția Revistei Vestitorul Ortodoxiei; la Redacția Revistei Chemarea Credinței.

Pentru verificările de mai sus, precum și alte acțiuni, s-a aprobat un fond de timp de 714 zile lucrătoare, revenind celor trei revizori financiari câte 238 de zile/persoană.

Trebuie menționat faptul că un reprezentant al Corpului de Control, începând cu vara anului 2008 și continuând și în anul 2009, împreună cu o comisie specială de inventariere, a început verificarea, carte cu carte, a fondului de carte al Bibliotecii Sfântului Sinod de la Mănăstirea Antim și înscrierea acestora într-un nou registru de inventar.

Putem aprecia drept rodnică activitatea celor 3 revizori contabili, care prin verificările efectuate au căutat îndreptarea deficiențelor aflate, fără a fi nevoie de sancțiuni.

S-a făcut și verificarea lunară a consumului de carburanți al mijloacelor de transport din parcul auto al Administrației Patriarhale.

Serviciul economico - financiar

Activitatea Serviciului economico-financiar al Administrației Patriarhale s-a desfășurat sub îndrumarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și sub coordonarea Preasfințitului Episcop Vincențiu Ploieșteanu – Vicar Patriarhal.

Sectoare I.B. Tipografie, I.B. Ateliere, TV TRINITAS, RADIO TRINITAS, Ziarul *Lumina*, Centrul Social Pastoral „Sf. Maria” – Techirghiol și Mănăstirea Techirghiol, care aparțin Administrației Patriarhale, prin serviciile contabile proprii și-au atins obiectivele prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli și prezintă Dări de seamă separate.

Bilanțul la 31 decembrie 2008 al Administrației Patriarhale însumează atât la activ, cât și la pasiv un total de 82.601.159 lei.

Cifrele prezentate la 31 decembrie 2008 de Administrația Patriarhală totalizează la venituri suma de 38.543.134 lei, iar la cheltuieli suma de 36.835.084 lei, rezultând un excedent de 1.708.050 lei.

Cifrele consemnate în contul de execuție prezentat sunt înregistrate în evidența contabilă pe baza actelor justificative, anexate la notele contabile, respectându-se prevederile legale.

Realizările înscrise în contul de execuție a Bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2008 depășesc motivat prevederile bugetare aprobate: la venituri datorită subvențiilor primite de la Bugetul de Stat, iar la cheltuieli datorită indexării salariilor și, implicit, a contribuțiilor de asigurări sociale, contribuției de șomaj, a majorării prețurilor pentru materiale și manoperă la serviciile prestate în acest an,

cât și a costurilor majorate ale energiei electrice, termoficare, combustibil, prestări servicii etc.

Din cele prezentate mai sus rezultă că în cursul anului 2008 activitatea Sectorului II Economic s-a desfășurat sub îndrumarea directă a Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, și sub coordonarea Preasfințitului Episcop Vincențiu Ploieșteanu - Vicar Patriarhal.

Aducând la cunoștința Consiliului Național Bisericesc activitatea desfășurată în anul 2008 de Sectorul II Economic al Administrației Patriarhale, în conformitate cu dispozițiile prevăzute de art. 30 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, propunem următoarele:

1. Să se ia act și să se aprobe activitatea desfășurată de Sectorul II Economic al Administrației Patriarhale pe anul 2008, expus în prezenta dare de seamă;

2. Să se aprobe contul de execuție a bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2007 și bilanțul încheiat la 31 decembrie 2008 al Administrației Patriarhale și al instituțiilor anexe.

DAREA DE SEAMĂ PRIVIND ACTIVITATEA RADIO TRINITAS AL PATRIARHIEI ROMÂNE ÎN ANUL 2008

Pr. Ciprian Apetrei, Consilier patriarhal

1. 10 ani de emisie neîntreruptă Radio TRINITAS.

În data de *17 aprilie 2008* Radio TRINITAS a împlinit 10 ani de emisie neîntreruptă, moment ce a fost marcat la *Catedrala Patriarhală* printr-o slujbă de *Te Deum* și în sala "*Europa Christiana*" a *Palatului Patriarhiei* prin momentul aniversar "*10 ani de misiune mediatică pentru credință și cultură*". Slujba de *TE DEUM* a fost oficiată în *Catedrala Patriarhală*, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, de Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop Vicar Patriarhal. La sfârșitul acestei slujbe, Preasfințitul Părinte Episcop Ciprian Câmpineanul a dat citire cuvântului Preafericitului Părinte Patriarh Daniel la acest moment aniversar, intitulat "*10 ani de lumină pentru suflet – Radio TRINITAS la moment aniversar*". După oficierea slujbei de *Te Deum* în sala "*Europa Christiana*" a *Palatului Patriarhiei*, s-a desfășurat momentul aniversar "*10 ani de misiune mediatică pentru credință și cultură*". Evenimentul a fost deschis de un mesaj transmis de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel prin intermediul Preasfințitului Părinte Vincențiu Ploieșteanu, Episcop Vicar Patriarhal; apoi s-a citit mesajul Președintelui României, Dl. Traian Băsescu, de către Dl. Bogdan Tătaru Cazaban, consilier prezidențial. La acest eveniment au participat și opt membri ai Consiliului Național al Audiovizualului în frunte cu Dl. Președinte Răsvan Popescu, care, de asemenea, a luat cuvântul.

2. Preluarea Radio LOGOS de către Radio TRINITAS al Patriarhiei Române.

La sfârșitul lunii septembrie 2008 au început demersurile pentru preluarea Radio LOGOS al Arhiepiscopiei Craiovei de către Radio TRINITAS al Patriarhiei Române. Aceste demersuri au constat în cedarea licențelor audiovizuale și de emisie ale Radio LOGOS de către Arhiepiscopia Craiovei către Patriarhia Română în baza contractului de colaborare semnat de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și Înalt Preasfințitul Irineu, Mitropolitul Olteniei, după care a urmat organizarea studioului de emisie LOGOS al Radio TRINITAS de la Craiova, iar data de *27 octombrie 2008*, Sărbătoarea Sfântului Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor, a însemnat și momentul de emisie al Radio TRINITAS pe cele șase frecvențe din Oltenia (*Craiova 100,00 MHz, Tg. Jiu 93,40 MHz, Băilești 98,20 MHz, Bechet 103,10 MHz, Novaci 96,20 MHz și Tg. Cărbunești 95,40 MHz*). În data de *17 noiembrie 2008* a intrat în emisie, la nivel național, studioul LOGOS al Radio TRINITAS de la Craiova, care emite zilnic la nivel național în intervalul orar *14.05- 16.00*, astfel, din acel moment Radio TRINITAS emite la nivel național din cele trei studiouri ale sale, București, Iași și Craiova, un lucru unic la nivelul audiovizualului românesc, deoarece, la nivel național, programul emis din cele trei studiouri se difuzează pe cele *34 de frecvențe* ale Radio TRINITAS.

3. Extinderea Radio TRINITAS la Arad și Timișoara.

Un vis mai vechi al Radio TRINITAS de a emite în principalele orașe ale Banatului s-a împlinit în ziua de *18 decembrie 2008*. Astfel, după ce în zilele de *8 și 10 decembrie 2008* Radio TRINITAS a obținut, în urma concursului organizat de Consiliul Național al Audiovizualului, două noi licențe audiovizuale pentru localitățile *Arad 94,20 MHz și Timișoara 90,30 MHz*. După acest moment s-au făcut demersurile ca până pe *17 decembrie* să se obțină de la Autoritatea Națională pentru Comunicații licențele de emisie, iar apoi s-a făcut documentația pentru emisie de probă pentru Arad și Timișoara începând cu data de *18 decembrie*. În zilele *15-18 decembrie*, prin efortul conjugat al echipei tehnice de la Radio Trinitas cu al echipei de alpiniști de la Radiocom și reprezentanții S.C. ADISAM TELECOM s-a reușit punerea în funcțiune a stației de la Timișoara în data de *17.12.2008* și în data de *18.12.2008* la Arad, respectiv la 7 zile și 10 zile de la data obținerii licențelor audiovizuale.

4. Inaugurarea noului studio Radio TRINITAS de la Iași

În data de *7 iunie 2008*, noul studio Radio TRINITAS din Iași a fost inaugurat după ce a fost mutat din Turnul Goliei în incinta Centrului Eparhial Iași, căminul de maici "Sf. Teodora". Noul sediu a fost sfințit de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel în dimineața zilei de sâmbătă *7 iunie 2008*, alături de Preafericirea Sa

aflându-se Înaltpreasfințitul Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Înaltpreasfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului și Preasfințitul Vincențiu Ploieșteanul, Episcop Vicar Patriarhal. Radio TRINITAS s-a mutat din turnul Goliei, unde a început să emită acum 10 ani, din cauza lucrărilor de restaurare care au demarat la Mănăstirea Golia din Iași.

5. Radio TRINITAS via satelit în America

Începând cu data de *30 noiembrie 2008*, la Sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei, Radio TRINITAS poate fi recepționat via satelit în America de Nord, adică Mexic, Statele Unite ale Americii și Canada la următoarea adresă:

Satelit GALAXY 25–93 grade Vest Frequency: 12,053MHz

D/L Polarity: Vertical

SR: 22.000 Msym

FEC: $\frac{3}{4}$

Această emisie, via satelit, s-a făcut cu binecuvântarea și purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Patriarhia Română arătând astfel grija pe care o are față de credincioșii ei din America. Astfel, parohiile din America de Nord au posibilitatea de a recepționa programele Radio TRINITAS via satelit.

6. Activitatea editorială

A. Anul Sfintei Scripturi și a Sfintei Liturghii reflectat la Radio TRINITAS

Radio TRINITAS a reflectat anul Sfintei Scripturi și a Sfintei Liturghii în peste *88.600 minute* din programele sale difuzate în 2008.

B. Campanii media desfășurate de Radio TRINITAS

1. Nu vrem liceu fără Dumnezeu – perioada *februarie – martie 2008*;
2. De ce suntem ortodocși? – perioada *16-22 martie 2008*;
3. De ce trebuie să ne rugăm? – perioada *23-29 martie 2008*;
4. De ce trebuie să cinstim Sfânta Cruce? Importanța Sfintei Cruci în viața creștinului – perioada *30 martie – 5 aprilie 2008*;
5. Despre Taina Sfintei Spovedanii și despre Pocăință – perioada *6-12 aprilie 2008*;
6. Radio TRINITAS – 10 ani de emisie neîntreruptă – perioada *13-19 aprilie 2008*;
7. Proclamarea solemnă a canonizării Sfinților Cuvioși Nemțeni – luna *iunie 2008*;
8. Hramul Sfântului Dimitrie cel Nou – Ocrotitorul Bucureștilor, Aducerea Moaștelor Sfântului Apostol Pavel în capitală și canonizarea Sfinților Iachint de Vicina, Neagoe Basarab și Dionisie cel Smerit – *22-28 octombrie 2008*;

9. Anotimpul colindelor, anotimpul bucuriei – în perioada 21.11 2008 – 7.01. 2009;

10. 1 decembrie – Ziua Națională a României;

11. 2 decembrie 2008 – 10 ani de la mutarea la Domnul a Părintelui Arhimandrit Cleopa Ilie;

12. Sărbătorile Nașterii Domnului, Anului Nou și Botezului Domnului – Radio TRINITAS și-a adaptat programul perioadei sărbătorilor (rubrici și emisiuni speciale, iar în plan muzical au fost difuzate numai colinde).

C. Mediatizarea evenimentelor din viața Bisericii Ortodoxe Române

Radio TRINITAS a mediatizat toate activitățile Bisericii Ortodoxe Române în peste 20.000 de minute difuzate în buletinele și jurnalele de știri și în peste 30.000 de minute de informații religioase difuzate în radio – programele Radio TRINITAS.

D. Activitatea tehnică

Pentru a mări zona de acoperire a stațiilor de emisie, s-a realizat mutarea unora în amplasamente mai favorabile după cum urmează:

– stația de emisie de la *Putna 94,80 MHz*, s-a mutat în localitatea Brodina, pe Vf. Chepa în site-ul Radiocom, la o altitudine de cca. 1089 m.

– stația de emisie din localitatea *Toplița 90,10 MHz*, a fost mutată în localitatea Borsec în site-ul Radiocom, amplasat la 1200 m. altitudine.

– stația de emisie din localitatea *Zalău 93,10 MHz*, a fost mutată pe Vf. Meseș în site-ul Radiocom, amplasat la 761 m. altitudine.

Pentru mărirea ariei de emisie a Radio TRINITAS s-au făcut modificări la sistemul radiant sau a echipamentului de emisie, a următoarelor stații:

– la stația de emisie Radio Trinitas din localitatea *Hârlău 92,20 MHz*, amplasată la M-rea. Sângeab Basaraba, am modificat sistemul radiant îmbunătățind zona de acoperire a acestei stații de emisie.

– la stația de emisie de la *Darabani 95,60 MHz.*, amplasată în incinta SC. Strugariu SA, s-a realizat mărirea sistemului radiant la 8 antene de emisie, s-a montat un emițător de 3Kw. și s-a construit un shelter propriu pentru echipamentele Radio Trinitas .

În anul 2008 s-au realizat următoarele instalații de sunet pentru transmiterea slujbelor religioase la Radio TRINITAS.

– realizarea studioului de captare sunet de la *Catedrala Patriarhală* pentru transmisiunile Radio Trinitas și TV Trinitas.

– realizarea studioului de captare sunet de la *M-rea Radu Vodă* pentru transmisiunile Radio Trinitas și TV Trinitas.

- realizarea studioului de captare sunet de la *Biserica Sf. Spiridon cel Nou* pentru transmisiunile Radio Trinitas și TV Trinitas;
- s-a realizat instalația de sonorizare din interiorul *Catedralei Patriarhale*;
- s-a realizat instalația de sonorizare din curtea interioară a Patriarhiei.

DAREA DE SEAMĂ PRIVIND ACTIVITATEA POSTULUI DE TELEVIZIUNE TRINITAS TV AL PATRIARHIEI ROMÂNE PE ANUL 2008

Arhid. Nicolae Dima, Consilier Patriarhal

1. ORGANIZARE. PERSONAL. DOTĂRI

În 2008, activitățile TRINITAS TV s-au concentrat în principal pe trei direcții:

A. Căutarea unor surse constante și consistente de finanțare. La solicitarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, parohiile din București oferă voluntar, lunar, sume de bani pe care le-au fixat în funcție de posibilitățile financiare ale parohiei. De asemenea, cele mai multe eparhii din Patriarhia Română oferă lunar sume de bani fixate în raport cu disponibilitățile eparhiei. Există și susținători care oferă sume consistente în fiecare lună, așa cum este Parohia Kretzulescu din București. **În acest moment, peste 60% din cheltuielile televiziunii sunt susținute de către Arhiepiscopia Bucureștilor.**

B. Formarea unei echipe redacționale și tehnice conformă cu exigențele unei televiziuni a Bisericii, precum și **dezvoltarea orară și diversificarea editorială a grilei de programe.** Au fost făcute recrutări și traininguri de personal, atât pentru echipa redacțională, cât și pentru cea tehnică. În prezent, există un colectiv competent și loial, deși încă insuficient pentru necesitățile tehnico-redacționale.

C. Dotarea tehnică a televiziunii la standarde profesionale. Efortul financiar pentru realizarea acestui scop a fost deosebit, dar dotarea actuală a televiziunii este una conformă cu standardul unei televiziuni profesionale de dimensiuni medii.

Calitatea tehnică și artistică a transmisiunilor TRINITAS TV a fost apreciată de multe posturi de televiziune (TVR1, TVR2 și TVR Internațional, PRO TV, Antena 1, Antena 3, Realitatea TV, Național TV, N24, TVRM) care au preluat semnal audio-video de la noi cu prilejul unor evenimente bisericești importante.

2. PROGRAMUL DE EMISIE ȘI REALIZĂRI EDITORIALE

Televiziunea Patriarhiei Române, TRINITAS TV, a început anul 2008 cu un program de emisie de 4 ore pe zi. În luna ianuarie s-a crescut considerabil numărul orelor de emisie, în două etape, până s-a ajuns la emisie de 16 ore pe zi, între orele 09.00 dimineața și 01.00 noaptea.

Unele dintre cele mai urmărite spații de emisie sunt transmisiunile directe de la slujbele religioase: Sfânta Liturghie și Vecernia sunt transmise în fiecare zi în direct din Catedrala Patriarhală.

Avem în programul zilnic patru emisiuni dezbateri (*Biblia în istorie*, cu specific de studiu biblic; *Convorbirile TRINITAS*, care dezbate subiecte de cultură teologică; *Lumina faptelor bune*, un program dedicat activităților filantropice ale Bisericii; *Biserica Azi*, un spațiu de deschidere spre intelectualii creștini, spre instituțiile de stat, spre problemele curente ale societății, analizate printr-un filtru creștin).

În 2008 am consolidat *Jurnalul TRINITAS*, primul program zilnic de știri religioase de televiziune din România. O serie interesantă de programe este alcătuită din emisiunile cu specific documentaristic: *Pagini de istorie* (prezentare de evenimente și personalități din istoria Bisericii și a poporului român), *Calea Credinței* (cateheză vizuală), *Patristica* (prezentarea biografiei și a operei Sfinților Părinți).

TRINITAS TV are în derulare un program de realizare a unei serii de filme documentare având drept arie tematică spiritualitatea, cultura și istoria României. Au fost deja realizate 9 filme, unele dintre ele sub formă de serial.

3. EVENIMENTE SPECIALE

TRINITAS TV a realizat transmisiile directe complexe cu ocazia diferitelor evenimente bisericesti desfășurate în Patriarhia Română. Cel mai cunoscut și cel mai complex eveniment transmis în direct de către noi a fost Sărbătorirea Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor, și aducerea la București a moaștelor Sfântului Apostol Pavel. Toate marile evenimente bisericesti transmise în direct de TRINITAS TV sunt preluate de diferite televiziuni din București.

4. ARIE DE RECEPȚIE

În urma unor demersuri complexe, s-a reușit ca TRINITAS TV să fie acum vizibilă pentru cel puțin 75% din totalul abonaților de televiziune din România.

Televiziunea Patriarhiei este retransmisă prin rețeaua RCS&RDS, prin platformele digitale de satelit DIGI, DOLCE și BOOM, prin rețelele medii și mici de cablu TV din orașe și comune în întreaga țară. TRINITAS TV este preluată de compania UPC în întreaga sa rețea de cablu TV digital, iar în rețeaua de cablu TV analogic doar în unele orașe. În scurt timp, compania UPC va prelua TRINITAS TV în întreaga sa rețea de cablu TV analogic la nivel național.

Putem fi recepționați în întreaga Europă prin satelitul AMOS 2. De asemenea, TRINITAS TV este accesibilă locuitorilor continentului nord-american (SUA și Canada), care pot recepționa acest canal TV într-un pachet digital de televiziuni românești, transportat prin rețeaua de fibră optică națională de internet.

5. FINANȚARE

În proporție de peste 60%, Televiziunea TRINITAS TV este finanțată de Arhiepiscopia Bucureștilor, prin contribuțiile lunare ale parohiilor care o compun. O parte a finanțării noastre este asigurată prin contribuțiile Centrelor eparhiale din Patriarhie.

Restul bugetului TRINITAS TV este asigurat prin contribuții ale sponsorilor (persoane private sau instituții), iar pentru aceasta se duce o dificilă campanie de strângere de fonduri.

Televiziunea TRINITAS TV mulțumește tuturor aceluia care îi sprijină activitatea și adresează celor care îi pot oferi sprijin financiar rugăminta de a-i susține activitatea, întrucât ea este una dintre cele mai semnificative inițiative de misiune prin comunicare ale Patriarhiei Române.

DAREA DE SEAMĂ PRIVIND ACTIVITATEA PUBLICAȚIILOR "LUMINA" ALE PATRIARHIEI ROMÂNE ÎN ANUL 2008

Consilier patriarhal, Cosmin Olinici

Înființat la inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Centrul de Presă BASILICA a inclus încă de la lansarea sa, pe 27 octombrie 2007, și cotidianul „Ziarul Lumina”, respectiv săptămânalul „Lumina de Duminică”. Dacă săptămânalul „Lumina de Duminică” avea, la acel moment, deja o acoperire națională, anul 2008 a reprezentat pentru cotidianul „Ziarul Lumina” un pas decisiv în dezvoltarea activității sale, acoperind prin abonamente o mare parte din eparhiile ortodoxe din țară.

I) În plan redacțional și editorial

Încă din cursul lunii noiembrie a anului 2007, s-a constituit o redacție la București a publicațiilor „Lumina” pentru o mai bună reflectare în ziar a activităților desfășurate de Patriarhia Română. Această redacție s-a extins pe parcursul anului 2008, astfel încât în momentul de față publicațiile „Lumina” numără un total de 28 de angajați și 16 colaboratori permanenți, la care se adaugă o medie lunară de 25 colaboratori ocazionali.

Consolidarea și extinderea echipei redacționale s-a reflectat și într-un spațiu mai amplu acordat problematicii religioase în paginile cotidianului, ajungându-se ca, dintr-un număr total de 16 pagini, între 5 și 8 pagini să fie dedicate acesteia, iar restul unor aspecte ținând de actualitatea socială. O permanentă atenție s-a acordat în anul 2008 subiectelor dedicate anului jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii.

II) Situația financiară

Cheltuielile publicațiilor „Lumina”, în anul 2008 au fost repartizate, procentual, astfel:

Tipul de cheltuială	Procente
<i>Tipar</i>	41,30 %
<i>Distribuție, comisioane poștale</i>	17,44 %
<i>Salarii și drepturi de autor</i>	30,70 %
<i>Telecomunicații</i>	1,69 %

<i>Abonamente flux știri</i>	2,62 %
<i>Dotări</i>	4,3 %
<i>Alte cheltuieli</i>	1,46 %

III) Situația abonamentelor

În anul 2008, săptămânalul "Lumina de Duminică" a acoperit prin abonamente întreg teritoriul țării, 32 de județe, devenind astfel săptămânal național conform ultimelor standarde în domeniu. La cotidianul "Ziarul Lumina" s-au colectat abonamente în special din eparhiile componente ale Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, ale Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, respectiv ale Mitropoliei Olteniei.

Abonamentele au crescut astfel de la cele **5.774 de abonamente** câte existau la începutul anului, în luna ianuarie 2008, la un număr de **10.320 abonamente** în luna decembrie 2008 (dublându-se, practic, de-a lungul unui an de zile).

Situația abonamentelor contractate pentru luna decembrie 2008, spre exemplu, a fost următoarea (în ordinea în care au contractat abonamente):

Eparhia	Nr. abonamente
<i>Arhiepiscopia Bucureștilor</i>	4.095
<i>Arhiepiscopia Iașilor</i>	1.876
<i>Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților</i>	32
<i>Episcopia Romanului</i>	49
<i>Episcopia Hușilor</i>	27
<i>Episcopia Sloboziei și Călărașilor</i>	278
<i>Episcopia Argeșului și Muscelului</i>	377
<i>Episcopia Buzăului și Vrancei</i>	188
<i>Arhiepiscopia Târgoviștei</i>	700
<i>Episcopia Dunării de Jos</i>	1.184
<i>Episcopia Giurgiului</i>	173
<i>Arhiepiscopia Craiovei</i>	673
<i>Episcopia Râmnicului</i>	292
<i>Episcopia Slatinei</i>	260
<i>Episcopia Tulcii</i>	51
<i>Arhiepiscopia Sibiului</i>	65
TOTAL abonamente decembrie 2008	10.320

IV) Site-ul www.ziarullumina.ro

În anul 2008, s-a realizat o nouă versiune a site-ului www.ziarullumina.ro, menită să prezinte într-un format grafic mai atrăgător și cu o accesabilitate ridicată informațiile cuprinse în publicațiile „Lumina”.

Noua formulă a site-ului a atras cu sine și creșterea numărului de vizitatori care îl accesează din diferitele colțuri ale planetei. Dacă în ianuarie 2008, moni-

torizarea făcută de către auditorul www.trafic.ro indica un număr total de **25.363 de vizitatori** (cotați cu 135.499 de afișări), un an mai târziu, în ianuarie 2009, același instrument de măsurare a audienței pe internet a presei raportează **58.244 vizitatori** (cotați cu 210.422 de afișări). Practic, de-a lungul anului 2008, audiența site-ului www.ziarullumina.ro s-a dublat.

Din luna octombrie, site-ul a fost înscris la SATI, un serviciu profesionist care realizează studiul audienței traficului pe internet, singurul serviciu din România care poate oferi un profil al vizitatorilor site-ului.

IV) Auditarea tirajului (înscrierea la BRAT)

În anul 2008, s-au parcurs etapele necesare pentru înregistrarea publicațiilor „Lumina” la Biroul Român de Audit al Tirajelor (BRAT). La capătul unei proceduri laborioase și de durată, „Ziarul Lumina” și „Lumina de Duminică” au devenit membri BRAT, urmând a beneficia, după o intensificare a prezenței la tarabă și ulterior a realizării Studiului Național de Audiență (SNA), de contracte de publicitate prin intermediul agențiilor specializate în domeniu.

La sfârșitul lunii octombrie s-a finalizat auditul tirajelor pentru primul semestru al anului 2008, iar la sfârșitul lunii noiembrie s-au primit certificatele de audit și s-au dat publicității rezultatele oficiale.

Prin editarea unui cotidian, a unui săptămânal și a unei reviste de informație bisericească, adică „Ziarul Lumina”, „Lumina de Duminică” și „Vestitorul Ortodoxiei”, Patriarhia Română oferă, în domeniul presei scrise, un triptic informațional și misionar extrem de util atât clericilor, cât mai ales mirenilor de cele mai diverse vârste și preocupări.

Stăruința și intuiția vizionară a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel au făcut ca, și în 2008, Biserica Ortodoxă Română să fie, grație Centrului de Presă „Basilica”, printre puținele Biserici din lume care utilizează în cel mai înalt grad posibilitățile de comunicare în masă pentru propovăduirea Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos.

DAREA DE SEAMĂ PRIVIND ACTIVITATEA AGENȚIEI DE ȘTIRI BASILICA ÎN ANUL 2008

Pr. Nicolae Dascălu, Consilier patriarhal

Cea de a cincea componentă a Centrului de Presă BASILICA și-a început activitatea în luna iunie 2008. Evenimentul lansării Agenției de știri BASILICA a avut loc, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel al Bisericii Ortodoxe Române, la sărbătoarea Sfintei Treimi, luni 16 iunie 2008.

În primele șase luni de activitate, principalele obiective ale Agenției de știri BASILICA au fost: organizarea spațiilor de funcționare în biroul de la Palatul Patriarhiei din București, constituirea organigramei inițiale și realizarea infra-

structurii minimale. S-a constituit echipa editorială și s-au stabilit legături cu corespondenți locali, precum și cu corespondenți de la eparhiile din țară și din străinătate. S-au depus eforturi pentru armonizarea activității Agenției de știri cu celelalte componente ale Centrului de Presă BASILICA (Biroul de Presă, Radio TRINITAS, TRINITAS TV, publicațiile Lumina) și punerea în valoare a capacităților proprii de a colecta, selecționa și difuza informația religioasă, sub deviza „Vestea bună dăruită tuturor”. Având în vedere că principala cale de transmitere a informațiilor este cea virtuală, s-a acordat atenție constituirii rețelei proprii de calculatoare și optimizării programelor informatice de creare, administrare și afișare a bazelor de date. Susținerea financiară a activității s-a făcut de către Patriarhia Română și prin subvenții obținute de către Agenția de știri.

Știrile și informațiile sunt organizate sub formă electronică pe site-ul **basilica.ro** și cuprind date referitoare la viața bisericească din țară sau din străinătate: activitatea și discursurile Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române, hotărârile Sfântului Sinod, activități desfășurate de eparhii, mănăstiri și parohii, școli teologice și asociații bisericești, dialogul Bisericii cu societatea, dialogul interconfesional și interreligios. Agenția de știri prezintă într-o formă concentrată viața Bisericii Ortodoxe Române de pretutindeni în context național și universal, precum și aspecte din activitatea altor Biserici și confesiuni creștine, evenimente și situații care au impact asupra vieții oamenilor.

Fluxul principal de știri este organizat cronologic, însă vizitatorii pot accesa știrile și în funcție de câteva grupe (documente, comunicate, interviuri, evenimente) și categorii (știri din țară, diaspora ortodoxă română, Ortodoxia în lume, Mapamond creștin, Dialog religios). La acestea se adaugă, periodic, secțiuni speciale, în care sunt prezentate noi apariții editoriale, programe social-filantropice și cultural-misionare, aniversări și comemorări, evenimente majore din viața Bisericii și a societății.

În anul 2008 au fost postate pe site-ul Agenției de știri BASILICA un număr de 3012 știri, cu o medie lunară de 250 știri. Astfel, în context panortodox, Agenția de știri a Patriarhiei Române difuzează cel mai mare număr de știri, beneficiarii acestora fiind agenții internaționale specializate pe informație religioasă, instituții media din România și din alte țări ale lumii. Numărul vizitatorilor site-ului Agenției de știri BASILICA este în continuă creștere, mai ales al celor din afara granițelor României. În anul precedent știrile au fost consultate, lunar, de vizitatori din peste 70 țări ale lumii, traducerea în limba engleză permițând și celor care nu cunosc limba română să se informeze asupra vieții bisericești de la noi.

Site-ul **www.basilica.ro** este corelat cu site-ul oficial al Patriarhiei Române, secțiunea de știri a acestuia din urmă fiind actualizată automat. Din luna octombrie 2008 Agenția de știri BASILICA administrează și site-ul **www.patriarhia.ro**, prin serviciul de informatizare și contribuția redacțională a echipei editoriale.

De asemenea, în luna noiembrie 2008 s-au pus bazele unui sistem de arhivare a știrilor și documentelor, organizat cronologic, care conține atât texte cât și imagini foto sau video de la toate evenimentele principale ale Patriarhiei Române.

Pe lângă activitatea specifică, în cursul anului 2008 Agenția de știri BASILICA a participat la organizarea unor evenimente speciale (sărbătoarea Sfintei Treimi – 16 iunie, sărbătoarea Centrului de Presă BASILICA – 27 octombrie, Concertul tradițional de colinde al Patriarhiei „Răsăritul cel de Sus” – 17 decembrie), și a editat volumul „Patriarhia Română: misiune, slujire, activități”, publicat la Editura BASILICA.

Proiecte pentru anul 2009:

1. Intensificarea activității Agenției de știri prin lărgirea cercului corespondenților din țară și din străinătate.
2. Realizarea unei publicații electronice lunare (format PDF) care să cuprindă principalele știri ale lunii, în limba engleză, grupate după 5 categorii.
3. Reorganizarea site-ului www.trinitas.ro și corelarea cu site-urile patriarhia.ro, basilica.ro și cu site-urile celorlalte componente ale Centrului de Presă BASILICA (radio, televiziune, ziar).
4. Organizarea unor evenimente speciale (concerte, simpozioane, colocvii) împreună cu celelalte componente ale Centrului de Presă BASILICA.
5. Realizarea versiunilor în limbile engleză și franceză ale volumului „Patriarhia Română: misiune, slujire, activități”.

DAREA DE SEAMĂ PRIVIND ACTIVITATEA BIROULUI DE PRESĂ AL PATRIARHIEI ROMÂNE ÎN ANUL 2008

Pr. Constantin Stoica, Consilier Patriarhal

În anul 2008, Biroul de Presă, a cincea componentă a Centrului de Presă *BASILICA* al Patriarhiei Române, împreună cu *Radio Trinitas*, *Televiziunea Trinitas*, publicațiile *Lumina* și *Agenția de știri BASILICA*, a continuat activitatea de informare a opiniei publice, prin mass-media, asupra evenimentelor din viața Bisericii Ortodoxe Române și a comunicat punctele de vedere ale Patriarhiei Române referitoare la diferitele probleme ale societății românești.

I. PREZENTARE GENERALĂ

Activitatea Biroului de Presă al Patriarhiei Române poate fi sintetizată astfel:

- mediatizarea activității Patriarhiei Române în diferite domenii de activitate (pastoral-misionar, social-filantropic, viață monahală, învățământ, cultură, relații interbisericești și interreligioase etc.);
- monitorizarea știrilor, informațiilor, articolelor, comentariilor, emisiunilor referitoare la Biserica Ortodoxă Română, precum și la alte evenimente interne și internaționale de interes bisericesc; monitorizarea presei scrise se concretizează

prin realizarea zilnică a *Revistei Presei* și informarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. Începând din anul 2008, în *Revista Presei* au fost inserate și articole din presa locală (din Iași, Cluj, Timișoara, Arad, Constanța, Brașov, Maramureș, Galați, Craiova, Sibiu etc.);

- stabilirea și menținerea legăturii cu jurnaliștii acreditați din partea agențiilor de presă românești și străine (*Mediafax, Rompres, Reuters, B.B.C., France Press, Associated Press* etc.), a posturilor de radio și televiziune naționale și particulare și a celor 17 cotidiene cu pondere națională, precum și cu alte publicații din țară și străinătate;

- participarea consilierului de presă la întâlnirile Întâistătorului Bisericii Ortodoxe Române cu personalități bisericești și laice din țară sau străinătate și mediatizarea acestora, după caz;

- conceperea unor materiale de presă (comunicate, drepturi la replică, apeluri etc.) în cazul unor erori de informare sau atunci când se impuneau precizări cu scopul de a clarifica punctul de vedere al Patriarhiei Române în unele probleme bisericești sau aflate în dezbatere publică;

- organizarea conferințelor de presă cu prilejul unor evenimente din viața Bisericii Ortodoxe Române;

- intermedierea unor declarații, apeluri și mesaje ale Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și facilitarea realizării unor reportaje, documentare, materiale informative etc. în presa audio, video și scrisă care vizează activitatea Bisericii Ortodoxe Române;

- menținerea legăturii, prin intermediul Birourilor de Presă, cu o serie de instituții publice (Senatul, Camera Deputaților, Președinția României, Guvernul României, Primăria Capitalei, Academia Română, Institutul Cultural Român etc.);

- organizarea, împreună cu celelalte componente ale Centrului de Presă *BASILICA*, a unor evenimente culturale (lansări de carte, concertul de colinde al Patriarhiei Române);

- activitate specifică de relații publice.

Din activitatea anului 2008, menționăm în mod special susținerea mediatică a campaniei Patriarhiei Române din luna februarie „*Nu vrem liceu fără Dumnezeu!*”, prin care s-a reușit menținerea predării religiei și în învățământul public liceal.

II. RELAȚIILE CU TELEVIZIUNEA

Biroul de Presă colaborează bine cu Televiziunea Română și cu principalele posturi particulare de televiziune: ProTV, Antena 1 și 3, Prima TV, Național TV, N24, Realitatea TV, TV România de Măine și ocazional cu alte posturi TV din țară.

III. RELAȚIILE CU RADIOUL

În anul 2008, Biroul de Presă a continuat aceeași colaborare foarte bună cu Societatea Română de Radiodifuziune. Grupul redacțional *Viața Religioasă* din

cadrul *Radio România Actualități*, coordonat de teologul Remus Rădulescu, realizează zilnic emisiuni și rubrici religioase care reflectă activitatea Bisericii Ortodoxe Române.

IV. RELAȚIILE CU PRESA SCRISĂ

Biroul de Presă colaborează, prin redactori acreditați, cu următoarele cotidiene naționale: *Adevărul*, *Gândul*, *România Liberă*, *Ziua*, *Cotidianul*, *7 Plus*, *Jurnalul Național*, *Cronica Română*, *Evenimentul Zilei*, *Azi*, *Gardianul*, dar și cu alte publicații de profil: *Tribuna Învățământului*, *Magazin Istoric*, *Historia*, *Academica*, *Flacăra* etc.

În anul 2008 presa centrală a publicat peste 1 000 de știri, note, articole, reportaje etc. în legătură cu viața și activitatea Bisericii Ortodoxe Române la nivel central și local, o treime fiind rezultatul colaborării cu Biroul de Presă.

V. RELAȚIILE CU SITE-URILE CREȘTINE

În peisajul mediatic românesc, anul trecut am constatat o efervescență a site-urilor creștine care au ca public țintă pe cei care folosesc constant internetul. În acest sens, Biroul de Presă colaborează bine cu site-urile *www.crestinortodox.ro*, *www.lacasuriortodoxe.com*, *www.catholica.ro* etc., care preiau direct sau prin intermediul Agenției de știri *Basilica* toate comunicatele, apelurile, mesajele și știrile Patriarhiei Române.

VI. RELAȚIILE CU AGENȚIILE DE PRESĂ

Biroul de Presă colaborează cu agenții de presă din țară și străinătate, în mod special cu *Mediafax*, *Rompres*, *Reuters*, *France Press*, *Associated Press*, *Rador*, *Flux* etc.

Menționăm faptul că cele două agenții naționale românești, *Rompres* și *Mediafax*, sunt prezente la toate evenimentele Patriarhiei Române prin ziariștii special acreditați, care transmit știri, informații și alte materiale de presă despre viața și activitatea Patriarhiei Române.

VII. CONCLUZII

Experiența ultimilor ani a dovedit faptul că cea mai puternică influență asupra opiniei publice este exercitată prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă (inclusiv *Internetul*), astfel încât este de la sine înțeles faptul că și Biserica folosește mijloacele de comunicare în masă pentru promovarea valorilor evanghelice și a mesajului creștin în societate, dar și pentru a face cunoscute cu promptitudine punctele de vedere instituționale bisericesti.

Transmisiunile în direct la radio și televiziune și reflectarea, pe larg, în presa scrisă a tuturor evenimentelor religioase și bisericesti la nivel central și, uneori, local, denotă interesul publicului larg față de viața și activitatea Bisericii.

În acest sens, se constată faptul că începând cu anul 2008, prin Centrul de Presă *BASILICA*, care are în componență toate canalele media (radio, televiziune,

cotidian, săptămânal, agenție de știri, pagină pe internet), Patriarhia Română are posibilitatea de a reflecta mult mai bine viața și lucrarea Bisericii Ortodoxe Române, atât la nivel central, cât și local, și de a răspunde prompt unor provocări venite din partea unui curent de opinie definit, în general, drept secularizat, nihilist și ateu.

În noul an 2009, Biroul de Presă își propune ca, pe lângă consolidarea colaborării prin jurnaliști acreditați cu instituțiile media din România, să acorde o atenție specială îmbunătățirii comunicării cu serviciile de presă eparhiale.

DAREA DE SEAMĂ
ASUPRA ACTIVITĂȚII EDITURII INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE
MISIUNE ORTODOXĂ, PE ANUL 2008, ȘI DE PERSPECTIVĂ, PE
ANUL 2009

Aurelian Marinescu, Consilier Patriarhal

Activitatea Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă pe anul 2008 s-a desfășurat pe baza planului editorial aprobat de Adunarea Națională Bisericească, în sesiunea din data de 4 martie 2008, sub îndrumarea directă a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și sub coordonarea Preasfințitului Părinte Episcop Vincențiu Ploieșteanul, Vicar Patriarhal.

Data fiind hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, care, la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a decis ca anul 2008 să fie declarat „an jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii” – împlinindu-se în acest an, pe de-o parte, 320 de ani de la prima publicare a întregii Sfintei Scripturi în limba română, ediție cunoscută sub denumirea de *Biblia de la București*, *Biblia lui Șerban* sau *Biblia de la 1688*, și, pe de altă parte, 500 de ani de la apariția primului Liturghier tipărit pe teritoriul României și primul din lumea ortodoxă (Mănăstirea Dealu, 1508), cunoscut sub denumirea de *Liturghierul lui Macarie* – sub egida Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă a apărut o nouă și elegantă ediție a *Bibliei* sinodale, cu o cuprinzătoare și edificatoare „Prefață” a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel asupra tuturor edițiilor Sfintei Scripturi în limba română. Tot în Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă a fost publicată, în acest cadru aniversar-misionar, o ediție jubiliară, cu o ținută grafică deosebită, a *Liturghierului*, care reproduce textul ediției din anul 2000, diortosit și completat tipiconal de Comisia liturgică a Arhiepiscopiei Iașilor și apoi încredințat spre verificare și completare tuturor ierarhilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Noua ediție a Liturghierului aduce un evident spor de precizie și de bogăție în nuanțarea înțelesurilor teologice ale textului liturgic.

Anul 2008 a marcat apariția în Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a primelor două volume din *Filocalia română*, într-o ediție îngrijită de această Editură a Patriar-

hiei Române. Cele 12 volume filocalice au fost incluse în colecția de *Scrieri complete* dedicată Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae de acest așezământ misionar-cultural central. Textele patristice publicate de Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă au fost reprezentate și în cursul anului trecut de lucrări ale Sfântului Ioan Gură de Aur, reeditări și traduceri inedite, ca un fel de reverberație la anul 2007, închinat Marelui Ierarh și Dascăl al Bisericii. Astfel, a fost publicat volumul cuprinzând versiunea românească a întregii corespondențe a Sfântului Ioan Gură de Aur, sub titlul *Scrisorile*, traducere semnată de Părintele Prof. Dumitru Fecioru.

Ca un preambul al anului dedicat de Patriarhia Română Sfântului Vasile cel Mare (330-379) și tuturor Sfinților Capadocieni, a fost publicat în Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă volumul conținând *Omiliile și predicile* Fericitului Episcop Asterie al Amasiei, contemporanul și compatriotul Sfinților Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Grigorie de Nyssa. Traducerea acestor texte a fost realizată de același Pr. Prof. Dumitru Fecioru.

Din aceeași categorie de scrieri face parte și vasta antologie patristică tematică, proiectată în 7 tomuri, *Părinții Bisericii – Învățătorii noștri*, inițiată pentru un larg folos bisericesc-misionar de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, și al cărei prim volum, intitulat „Despre Dumnezeu Cel Veșnic Viu”, s-a tipărit la sfârșitul anului 2008, fiind în prezent în curs de finisare.

Cartea destinată a fi un stimul și un auxiliar prețios ale studiului și cunoașterii în domeniul istoriografiei bisericești a fost ilustrată de *Istoria creștină generală*, în două volume, de Pr. Prof. Dr. Vasile Muntean, o lucrare de exemplară acribie și reală erudiție.

Literatura de călăuzire duhovnicească n-a lipsit din registrul de publicații al Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă nici în anul 2008, *Povățuirile de-suflet-ziditoare* ale Sfântului Anatolie de la Optina – un Cuvios Stareț din descendența spirituală a Sfântului Paisie de la Neamț – fiind o dovadă grăitoare.

În cursul anului 2008 a fost înființat în cadrul Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, din inițiativa și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, un „Departament pentru cartea de cult”, ai cărui ostenitori, cu înaltă specializare în Liturgică, sunt deja angajați într-o amplă lucrare de revizuire a cărților liturgice prin confruntarea cu originalele grecești. Tot în răstimpul care s-a scurs, s-a inițiat în cadrul Editurii laborioasa muncă cerută de editarea *Enciclopediei Ortodoxiei Românești* – coordonată de Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, membru al Academiei Române.

Pentru anul 2009, proiectul de plan editorial include continuarea tirajului scrierilor biblice, în primul rând al *Sfintei Scripturi* – text integral, ediția sinodală, 2008. Se va continua tipărirea *Liturghierului* – ediția jubiliară, al cărei prim tiraj

s-a epuizat grabnic prin buna primire de care s-a bucurat această carte de căpătâi a slujirii preoțești.

Anul 2009 fiind dedicat de către Patriarhia Română Sfântului Vasile cel Mare (330-379) și celorlalți Sfinți Capadocieni, evidențierea caracterului comemorativ-omagial va fi realizată și prin publicarea de scrieri patristice. În primul rând, vor fi publicate într-o colecție destinată uzului larg, al credincioșilor, lucrări cu conținut pastoral, liturgic, ascetic, parenetic, de edificare spirituală ale Sfinților Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Grigorie al Nyssei. Opera integrală a Sfântului Vasile cel Mare, pregătită pentru publicare de membrii actualei «Comisii P.S.B.» – înființată la începutul anului 2008 de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel – și menită să deschidă noua serie a acestei binecunoscute colecții patristice românești, va intra la tipar tot în cursul acestui an. Va fi, de asemenea, publicat într-un volum *Sinaxarul Sfinților Capadocieni*.

Din *Filocalia română* vor fi editate, în continuare, volumele III-V; în aceeași colecție, *Scrieri. Traduceri – de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae*, vor apărea și *Scrieri și epistole hristologice și duhovnicești*, de Sfântul Maxim Mărturisitorul. Literatura omiletică se va îmbogăți anul acesta cu încă o lucrare valoroasă, *Credința mărturisitoare*, a P.C. Arhimandrit Teofil Părăian.

Pe lângă amintitele titluri, propuse pentru planul editorial pe anul 2009, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă rămâne și în continuare deschisă oricăror propuneri susceptibile să promoveze publicarea de cărți și lucrări care să sprijine slujirea misionară a Bisericii Ortodoxe Române și să învigezeze cultura noastră teologică.

În încheiere, propunem ca:

1. Să se ia act cu aprobare de Raportul Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, care urmează să fie supus spre examinare Adunării Naționale Bisericești;
2. Să se aducă respectuoase mulțumiri Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pentru sprijinul acordat și îndrumarea permanentă a acestui sector.

DAREA DE SEAMĂ A TIPOGRAFIEI INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ PE ANUL 2008

Pr. Valer Ulican, Consilier Patriarhal

Potrivit prevederilor statutare și regulamentare bisericești, Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă prezintă Consiliului Național Bisericesc raportul de activitate pe anul 2008.

Analiza pe baza datelor din bilanțul contabil, încheiat la 31.12.2008, oferă posibilitatea cunoașterii permanente a rezultatelor activității economico-financiare

și desfășurarea procesului de producție în bune condiții, permițând luarea deciziilor potrivite pentru eliminarea abaterilor negative de la normele de consum, de muncă, și creșterea rentabilității.

I.B. Tipografie a obținut în decursul anului 2008 o producție marfă în valoare de 7.549.327,10 lei, față de 5.663.114,51 lei în anul 2007, înregistrând o creștere de 33,35 %.

Structura producției marfă se prezintă astfel

- comenzi aferente anului 2008..... 5.348.610,00 lei
- comenzi anterioare anului 2007..... 2.200.717,00 lei.

În anul 2008 au fost tipărite un număr de 42 de titluri dintr-un total de 246.300 exemplare tipărite, față de anul 2007 când au fost tipărite un număr de 34 de titluri dintr-un total de 145.640 exemplare tipărite.

Structura **producției marfă** în funcție de tipul de carte se prezintă astfel

- cărți religioase..... 3.782.800,00 lei
- reviste; abonamente..... 2.461.284,60 lei
- calendare..... 558.620,35 lei
- diverse..... 746.622,15 lei.

Producția neterminată la sfârșitul anului 2008 a înregistrat o valoare de 720.303,55 lei.

Cheltuielile care au concurat la obținerea producției marfă sunt în valoare de 5.609.430,95 lei.

În funcție de importanța și ponderea fiecărei grupe de cheltuieli, structura acestora se prezintă astfel

- cheltuieli directe..... 1.478.588,52 lei
- cheltuieli indirecte..... 2.158.164,72 lei
- cheltuieli generale..... 1.392.806,16 lei
- cheltuieli desfacere..... 161.520,72 lei.

În cadrul cheltuielilor directe ponderea o dețin

- materiale directe.....1.043.883,36 lei
- manopera directă..... 434.705,16 lei.

Analiza economică pe baza datelor din bilanțul contabil încheiat la 31.12.2008, reflectă obținerea unui profit net aferent producției marfă de 1.939.896,15 lei, din totalul de **3.172.967,99 lei profit net** realizat de I.B. Tipografie la sfârșitul anului 2008, ponderea profitului aferent producției fiind de 61,11 %.

Profitul net aferent producției marfă este cu 721.430,40 lei mai mare decât în anul 2007.

Rentabilitatea aferentă obținerii producției marfă la sfârșitul anului 2008 este de 34,58 % , față de 27,42 % în anul 2007.

Analiza economico financiară evidențiază modalitățile de realizare a echilibrului financiar și de apreciere a rentabilității.

Reducerea continuă a costurilor de producție impune un control permanent asupra modului de utilizare a mijloacelor materiale, financiare și de muncă de care dispune Tipografia Institutului Biblic.

Producția marfă realizată în anul 2008 a fost în valori absolute mai mare decât în anul 2007 cu 1.886.212,60 lei, ceea ce a permis realizarea unei rentabilități mai mari cu 7,16 % în anul 2008.

Profitul net obținut prin creșterea rentabilității poate fi repartizat pentru finanțarea lucrărilor de modernizare și investiții, ceea ce va determina un grad mai ridicat de lichiditate.

Conform temeiului nr. 23/23.01.2008 s-a achiziționat o ghilotină Schneider-Senator S-Line 115 HCT cu un număr nelimitat de programe, echipată suplimentar cu două mese suflante din oțel inoxidabil, în valoare de 63.000 euro.

Vechea centrală termică a fost înlocuită cu o microcentrală cu cazan Viessman, automatizare Vitronic 300, în valoare de 89.000 lei.

Activitatea profitabilă desfășurată de Tipografia Institutului Biblic a permis susținerea din fonduri proprii, în cuantum de 3.370.000 lei a investițiilor necesare punerii în funcțiune a noii tipografii Pharos.

Cu înalta binecuvântare a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel s-a achiziționat din Franța, de la firma Graphica Industries SARL, mașina rotativă Man Cromoset. Pentru montarea acestei mașini rotative de tipar s-a cumpărat de la SC Proreclama Production SRL, conform temeiului 3611/22.05.2008, în zona Popești Leordeni, un teren cu o suprafață de 4.578 mp, pe care se află două hale industriale a căror suprafață amprentă la sol este 1.754 mp, în valoare totală de 1.633.870 euro.

Pentru buna funcționare a rotativei, s-a impus construirea unei platforme de susținere în interiorul hălei 2, care conform ședinței de licitație din 31.07.2008 a fost executată de SC Romcom Internațional SRL la valoarea de 1.065.000 lei.

În cursul anului 2008 s-a investit suma de 98.500 lei pentru amenajarea și asigurarea condițiilor de lucru a Redacției cotidianului „Lumina”.

În cursul anului 2008 s-a continuat procesul de re tehnologizare și la nivelul Editurii și tehnoredactării prin suplimentarea cu tehnologie modernă de culegere și imprimare în valoare de 89.000 lei.

Capacitatea de autofinanțare a I.B. Tipografie reflectă potențialul financiar rezultat din activitatea rentabilă desfășurată în anul 2008.

Analiza activității de desfacere la 31.12.2008 arată că volumul livrărilor de carte de cult a fost de 5.095.643,76 lei, cu 43,20 % mai mult ca în anul 2007.

La creșterea valorii livrărilor a contribuit încheierea de noi contracte cu companii de librării, mănăstiri, schituri și societăți comerciale.

Tipografia Institutului Biblic, prin departamentul Desfacere, a participat la o serie de activități culturale și târguri, care au dat posibilitatea cunoașterii și răspândirii noilor apariții de carte religioasă prin prezentare și vânzare.

Din aceste activități menționăm Salonul de Carte și Presă București, Târgul Internațional de Carte BOOKFEST, sărbătoarea Sfintei Cuvioase Parascheva și a Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, Târgul Național de Carte și Revistă Religioasă, Târgul Internațional Gaudeamus.

Profitul net obținut în anul 2008, prin creșterea rentabilității, poate fi repartizat în anii următori pentru finanțarea lucrărilor de modernizare și re tehnologizare: achiziționarea unui printer digital, a unui calculator TO PLATE și crearea unei rețele de librării în București. Ceea ce va determina realizarea unei producții mai mari, o desfacere asigurată, reducerea stocului de carte din depozit și un grad mai ridicat de lichidități.

OBIECTIVE

Atragerea în cadrul I.B. Tipografie a tipăriturilor din alte eparhii, în special calendare, pastorale, diverse cărți și reviste eparhiale.

Planul anual editorial să fie defalcat pe trimestre, bine structurat economic ca să prevadă perioadele de apariție a cărților, mijloacele financiare necesare și perioadele de aprovizionare cu materiale.

Asigurarea lichidităților necesare pentru plata lucrărilor de amenajare și punere în funcțiune a tipografiei Pharos.

Achiziționarea unui printer digital.

Achiziționarea unui calculator TO PLATE pentru mașina rotativă de tipar MAN CROMOSET.

Dezvoltarea Serviciului de Desfacere prin crearea unui lanț de librării în București.

În încheiere propunem ca în conformitate cu prevederile art. 22, litera G din Regulamentul organelor centrale din Patriarhia Română:

1. Să se ia act cu aprobare de Raportul Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, care urmează să fie supus spre examinare Adunării Naționale Bisericești.

DAREA DE SEAMĂ A SECTORULUI ATELIERE DIN CADRUL INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ PE ANUL 2008

Pr. Radu Boraciu, Consilier Patriarhal

Prin grija deosebită a Preafericitului Părinte Patriarh și sub supravegherea și coordonarea directă a Preasfințitului Părinte Episcop Vincențiu Ploieșteanu, Vicar Patriarhal, în cursul anului 2008, Sectorul Ateliere și-a desfășurat activitatea în scopul confecționării obiectelor de cult necesare bisericilor din țară și din străină-

tate, în cadrul secțiilor de tâmplărie și sculptură, metale, pictură, croitorie, țesătorie, broderie, tricotaje, realizări din care menționăm ca mai de seamă:

– la *secția Metale-Turnătorie* au fost realizate: clopote, s-au confecționat candelere diferite modele, cădelnițe diferite mărimi, chivote (nichelate, argintate sau aurite), policandre, cruci (diverse modele), diferite set-uri de Sfinte Vase din metal comun, argint și aur, cruciulițe, medalioane, iconițe metalice, icoane cizelate din metal comun și argint, coperti pentru Sfânta Evanghelie (presate, cu plăcuțe email, nichelate, argintate sau aurite) din metal comun, argint și aur, miruitoare, truse pentru botez (gravate și fotografe), căldărușe pentru botez, cristelnițe și alte lucrări speciale, cum ar fi coperti din aur pentru Sf. Evanghelie, obiecte de cult din argint.

Pentru nevoi de protocol s-au executat icoane din argint de diferite dimensiuni cu rame și coronițe aurite, cruciulițe cu clips aurite, cruci de binecuvântare aurite, cruci iconom stavrofor aurite.

– în *secția de Pictură Bisericească* au fost pictate icoane pe lemn și pânză, chipuri de sfinți pentru icoane împărătești și broderii, steaguri, epitafe, cruci pictate pentru procesiune și pentru Sf. Altar etc.

De asemenea, la cererea unor clienți s-a restaurat pictura la icoane vechi aduse pentru recondiționare.

– la *Atelierele de țesătorie-Broderie-Tricotaje* de pe lângă Mănăstirea Țigănești s-a țesut stofă bisericească din bumbac și galon pentru veșminte și alte lucrări speciale, cum ar fi rase pentru călugări, reverende pentru preoți. S-au brodat cruci felon, icoane brodate cu chipuri pictate sau brodate, ciucuri cu fir metalic necesare ornării veșmintelor și altor produse. De asemenea, au fost brodate perne arhieresti.

– la *Atelierul de Croitorie* de la Mănăstirea Pasărea s-au confecționat veșminte preoțești, veșminte diaconești și arhieresti, set-uri pentru Sfânta Masă și Proscomidie, dvere și acoperăminte pentru Sfintele Moaște, mantii călugărești și arhieresti la cererea credincioșilor din țară.

– la *Secția de Tâmplărie-sculptură* au fost realizate racle pentru Sf. Moaște, iconostase, troițe, cruci pentru Sfântul Altar, catapeteasmă și mobilier bisericesc (citelnițe, sfeșnice sculptate, axionițe, sintroane, străni pentru credincioși și altele), rame pentru icoane. De asemenea, s-au executat recondiționări de mobilier bisericesc.

Referitor la obiectele de cult menționate mai sus, Comisia a constatat că acestea sunt semnalate analitic în Raportul Consiliului Național Bisericesc.

Menționăm că în afara obiectelor de cult executate în serie de către muncitorii acestui sector au fost executate și lucrări de recondiționare a obiectelor de

cult, cât și lucrări artistice, confecționate la cererea credincioșilor din țară și străinătate.

Unele dintre lucrările confecționate de către Atelierele Institutului Biblic au fost oferite în dar cu ocazia diferitelor vizite protocolare.

Distribuirea obiectelor de cult confecționate în Atelierele Patriarhiei s-a făcut către Centre Eparhiale și unități bisericești (mănăstiri și biserici).

RAPORTUL DE ACTIVITATE AL ASOCIAȚIEI *DIACONIA* CU AȘEZĂMÂNTUL SOCIAL "PATRIARHUL JUSTINIAN MARINA", MAGAZINUL DE CĂRȚI ȘI OBIECTE DE CULT ȘI AGENȚIA DE TURISM *PELERINUL*

Pr. Cristian Popa, Consilier patriarhal

Activitatea Asociației *Diaconia*, a Patriarhiei Române, în anul 2008, a fost coordonată în numele Preafericitului Părinte Patriarh **Daniel** de către Preasfințitul Episcop **Ciprian Cămpineanul**, Vicar Patriarhal, ajutat de Preacucernicul Preot **Cristian Popa**, consilier patriarhal.

Având în vedere misiunea social-filantropică a Bisericii Ortodoxe Române și rolul acesteia de factor de stabilitate morală și socială, **Asociația Diaconia** a Patriarhiei Române a desfășurat, în anul 2008, activități social-filantropice și misionare prin:

1. Așezământul Social "Patriarhul Justinian Marina"

a. Centrul de primire în regim de urgență a victimelor violenței în familie are o capacitate de 21/50 mame pe an și 60/120 copii. De serviciile specializate ale centrului au beneficiat în anul care a trecut un număr de 168 de persoane, dintre care 48 femei și 120 copii. Le-au fost oferite protecție, adăpost, hrană, asistență socială, îndrumare moral-religioasă, consiliere psihologică, consiliere juridică, asistență medicală, sprijin în reintegrarea socială, programe educaționale etc.

b. Centrul de zi pentru copiii proveniți din familii monoparentale și/sau sărace, are ca scop prevenirea abandonului familial și școlar, a delicvenței juvenile și îmbunătățirea condițiilor educative și de viață. Serviciile sociale furnizate conform Deciziei de acreditare nr. 93/2007 sunt: educație, asistență și îngrijire, consiliere psihologică pentru copil și familie, socializare și petrecerea timpului liber. Centrul oferă beneficiarilor două mese/zi, asistare la efectuarea temelor, programe educative, cursuri de limbi străine, inițiere în utilizare PC, activități recreative, excursii, pelerinaje și tabere. Pe lângă activitățile zilnice au fost organizate o serie de manifestări cu caracter cultural-educativ și religios: vizite la muzee, la Grădina Zoologică, în parc, vizionarea unor piese de teatru pentru copii, serbări la sărbătorile creștine, la zile festive, pelerinaje, tabără de vară la mare în stațiunea Eforie Nord, concursuri etc., conform planului de activități stabilit la

începutul anului. În anul 2008 la centrul de zi au primit îngrijire un număr de 120 de copii, dintre care 49 băieți și 71 de fete.

c. Centrul de consiliere și sprijin familial a oferit beneficiarilor rezidenți, dar și altor persoane din București și din țară, servicii de consiliere psihologică, juridică, moral-religioasă, educativă, sprijin medical, material și financiar în condiții de urgență (inundații, lipsuri materiale etc.), rezidență pe termen scurt pentru bătrâni fără adăpost, familii aflate în dificultate etc.

d. Organizarea și participarea la conferințe și seminarii. Pe lângă activitățile descrise mai sus, membrii Asociației au participat la diferite conferințe, seminarii și întâlniri pe teme de asistență socială, dezvoltare comunitară, strângere de fonduri, campanii de sensibilizare etc. La aceste întâlniri au fost prezentate conferințe, luări de cuvânt, opinii din perspectivă creștin-ortodoxă cu privire la tematica dezbătută de către reprezentanții desemnați.

Pentru susținerea financiară a componentelor de lucru și a serviciilor oferite, Așezământul a încheiat parteneriate și colaborări cu instituții și organizații implicate în domeniul asistenței sociale, după cum urmează: Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de șanse, Agenția Națională pentru Protecția Familiei (ANPF), Direcția de Muncă și incluziune socială a Municipiului București, Direcția Generală de Asistență socială și Protecția Copilului (DGASPC) Sector 1, Centrul Social „Sfânta Macrina”, Secretariatul de Stat pentru Culte, Asociația Internațională a Femeilor (IWA)-București, Parohia Mihai Bravu – Cerceluș, AidRom, firme private. Asociația colaborează de asemenea cu instituțiile guvernamentale, ale administrației locale și cu alte organizații non-guvernamentale și bisericești.

Totalul veniturilor realizate de Asociația Diaconia pentru activitățile sociale derulate în anul 2008 la Așezământul Social Patriarhul Justinian Marina a fost de 309.668 RON.

2. Activitatea productivă de autofinanțare:

În vederea susținerii activităților sociale, Asociația Diaconia a dezvoltat un compartiment care desfășoară activități cu caracter economic, compatibile cu activitatea Bisericii și cu legislația în vigoare. Pe lângă scopul economic, specific unei astfel de activități, compartimentul urmărește și aspectul misionar prin vânzare de carte religioasă și obiecte de cult sau prin organizarea de pelerinaje. Veniturile obținute din aceste activități sunt folosite la susținerea programelor sociale ale Asociației Diaconia, precum și la dezvoltarea instituțională a organizației. În cadrul compartimentului productiv, funcționează:

1. Magazinul de cărți și obiecte bisericești – amenajat în spațiul din Calea Victoriei, nr. 45, unde sunt valorificate obiectele bisericești executate în Atelierele Patriarhiei și cartea religioasă provenind de la Tipografia Institutului Biblic sau de la principalele edituri de carte religioasă din țară.

2. Centrul de servicii – oferă publicului larg servicii de fotocopiare alb-negru, color, scanare, printare, laminare, legare termică sau cu spirale, tehnoredactare documente personalizate (invitații, cărți de vizită, foi cu antet, pliante, pliuri etc.), obiecte de birotică și papetărie.

3. Agenția de turism *Pelerinul*, care își desfășoară activitatea în același spațiu din Calea Victoriei, nr. 45, colaborează în mod nemijlocit cu Biroul de Pelerinaj al Patriarhiei Române. Biroul de turism al Asociației „Diaconia” este tour-operator în domeniul serviciilor de turism, slujind promovării intereselor misionare ale Bisericii Ortodoxe Române și valorificării potențialului turistic-religios pe care aceasta îl oferă credincioșilor și vizitatorilor ei.

Activitatea productivă de autofinanțare desfășurată prin intermediul Magazinului de cărți și obiecte bisericești și a Centrului de servicii s-a restrâns începând din luna august prin transferul acestora la Tipografia Institutului Biblic al Patriarhiei Române.

Veniturile realizate în anul 2008 la Magazinul de cărți și obiecte de cult, Centrul de servicii și Agenției de turism *Pelerinul* au fost de 2.268.302,00 RON.

– Veniturile totale realizate de Asociația Diaconia în anul 2008 sunt de 2.577.970 lei.

– Cheltuielile pentru activitățile desfășurate de Asociația Diaconia au fost de 2.495.468 lei.

– Rezultatul net al exercițiului financiar al Asociației pentru activitățile sociale și economice în anul 2008 este de 82.502 RON, excedent.

Odată cu prezentarea acestui raport de evaluare a activității Asociației Diaconia și Biroului de Pelerinaj, aducem mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Prea Sfințitului Părinte Episcop Ciprian Câmpineanul și tuturor celor care au sprijinit activitățile noastre, făcând posibilă activitatea social-filantropică și misionară prezentată.

DAREA SEAMĂ PE ANUL 2008

CENTRUL DE PELERINAJ „SFÂNTUL APOSTOL PAVEL” AL PATRIARHIEI ROMÂNE ȘI AGENȚIA DE TURISM PELERINUL

Pr. Cătălin Niculescu, Director

Informații generale

Centrul de Pelerinaj „Sf. Ap. Pavel” al Patriarhiei Române a fost înființat la 15 August 1999, având ca principal obiectiv de a veni în întâmpinarea dorinței credincioșilor privind îmbogățirea vieții spirituale, prin organizarea unor pelerinaje care să implice participarea efectivă și voluntară a acestora la transformarea spirituală pe care acest gen de călătorie o presupune.

Datorită dezvoltării activității Biroului nostru și cu ocazia lansării și altor programe de pelerinaj, a apărut necesitatea schimbării sediului inițial din incinta Mănăstirii Antim, astfel încât adresabilitatea noastră să crească și în rândul celor care, din diferite motive, nu frecventează structurile bisericești, acest lucru constituind, de multe ori, unul dintre motivele pentru care, deși cineva și-ar dori să meargă într-un pelerinaj, nu intră în incinta unei mănăstiri, deoarece se simte stingher într-un astfel de spațiu. Astfel, din 25 octombrie 2008, *Centrul de Pelerinaj „Sf. Ap. Pavel” al Patriarhiei Române* s-a mutat în noua locație situată în Bdul. Corneliu Coposu 1D, având un triplu avantaj: situarea în plin centrul capitalei, în vecinătatea unor lăcașuri de cult ortodox importante, dar și lângă un magazin foarte cunoscut în București. Aceasta înseamnă că în acest sediu vor intra oameni de afaceri care trec prin zonă dar și credincioși care frecventează bisericile din jur.

Oferta

În ceea ce privește diversitatea ofertei, în acest an pelerinii noștri au avut la dispoziție un portofoliu bogat, care a cuprins mai multe destinații: Israel, Iordania, Egipt, Turcia – Capadocia și Istanbul, Grecia, Italia, Bulgaria, Ucraina, Spania, Portugalia, Muntele Athos. De asemenea, programele interne au avut ca scop acoperirea unui teritoriu cât mai mare din țara noastră, oferind posibilitatea pelerinilor să călătorească în Muntenia, Dobrogea, Moldova și Bucovina, Ardeal, Maramureș și Oltenia.

Anul acesta a fost primul în care am adus pelerinilor noștri bucuria de a ajunge la locurile sfinte din Iordania și acest lucru s-a concretizat prin participarea a peste 200 de pelerini din luna iunie până în noiembrie.

De asemenea, alte destinații noi implementate au fost Bulgaria – Veliko Târnovo, Portugalia-Spania-Franța, combinația de program Grecia – Muntele Athos, în care femeile au călătorit pe teritoriul Greciei, iar bărbații au urcat pe Muntele Athos și Ucraina.

Lunile de toamnă au fost cele mai solicitate de pelerinii noștri, astfel încât am suplimentat numărul de pelerinaje față de oferta inițială, pentru a răspunde cerințelor pieții.

Cel mai vândut produs a fost pelerinajul din Israel, care fie în varianta simplă, fie în combinație cu Iordania sau Egiptul, a constituit vârful de cerință față de toți anii până în prezent.

Date statistice

- număr de pelerinaje efectuate în 2008: **148**;
- pelerinaje interne: **100**;
- pelerinaje externe: **48**;
- număr de pelerini care au călătorit: aproximativ **5.000** persoane;

– profit brut: 260.000 RON și 58.000 Euro (adică aproximativ 120.000 Euro).

Din aceste sume se scad salariile și alte cheltuieli, dar beneficiul rămas este considerabil în raport cu anii precedenți.

Realizări

Față de anii precedenți, numărul de pelerinaje externe a crescut semnificativ, aproximativ de 3 ori față de media anilor precedenți și de 2 ori față de anul 2007.

De asemenea, numărul de pelerinaje interne a crescut și el, relevând în acest fel faptul că pelerinii au încredere în serviciile oferite de noi, deși pe piața turistică există și organizatori particulari care efectuează ilegal deplasări la prețuri mai mici și fără documente fiscale.

În ceea ce privește numărul de pelerini, estimam la începutul anului un număr de 4.000 de pelerini, dar datorită cererilor mari care au apărut mai ales pentru pelerinajele externe, la sfârșitul anului am contabilizat 5.000 de pelerini, ceea ce indică o medie de 34 de persoane pe fiecare grup.

De asemenea, am monitorizat și site-ul nostru www.pelerinaj.ro, și am constatat că în anul 2008, **41.731** de persoane au cercetat ofertele noastre, deschizând paginile pelerinajelor de aproximativ **250.000** ori, dublându-se numărul față de 2007.

Am lansat cu succes noi destinații, cum ar fi Iordania, sau Spania și Portugalia.

Nu în ultimul rând, din punct de vedere financiar, anul 2008 a fost cel mai bun din toată activitatea noastră, luând în considerare faptul că, odată cu prăbușirea pieței financiare (cursul euro-dolar), multe din Agențiile de Turism au înregistrat pierderi semnificative.

Neîmpliniri / deziderate

– **Lipsa ghizilor pe programele interne.** Având în vedere faptul că am mărit numărul acestora și pentru a solicita angajații Centrului de Pelerinaj pentru alt tip de implicare, am încercat să trimitem în pelerinaje și studenți din cadrul facultății de Teologie din București, însă numărul lor a fost insuficient

– **Lipsa mijloacelor de transport.** Având în vedere faptul că numărul pelerinilor e în continuă creștere, avem nevoie de cel puțin un autocar de capacitate mare (peste 40 de locuri), astfel încât să nu mai plătim terților costuri de deplasare mari.

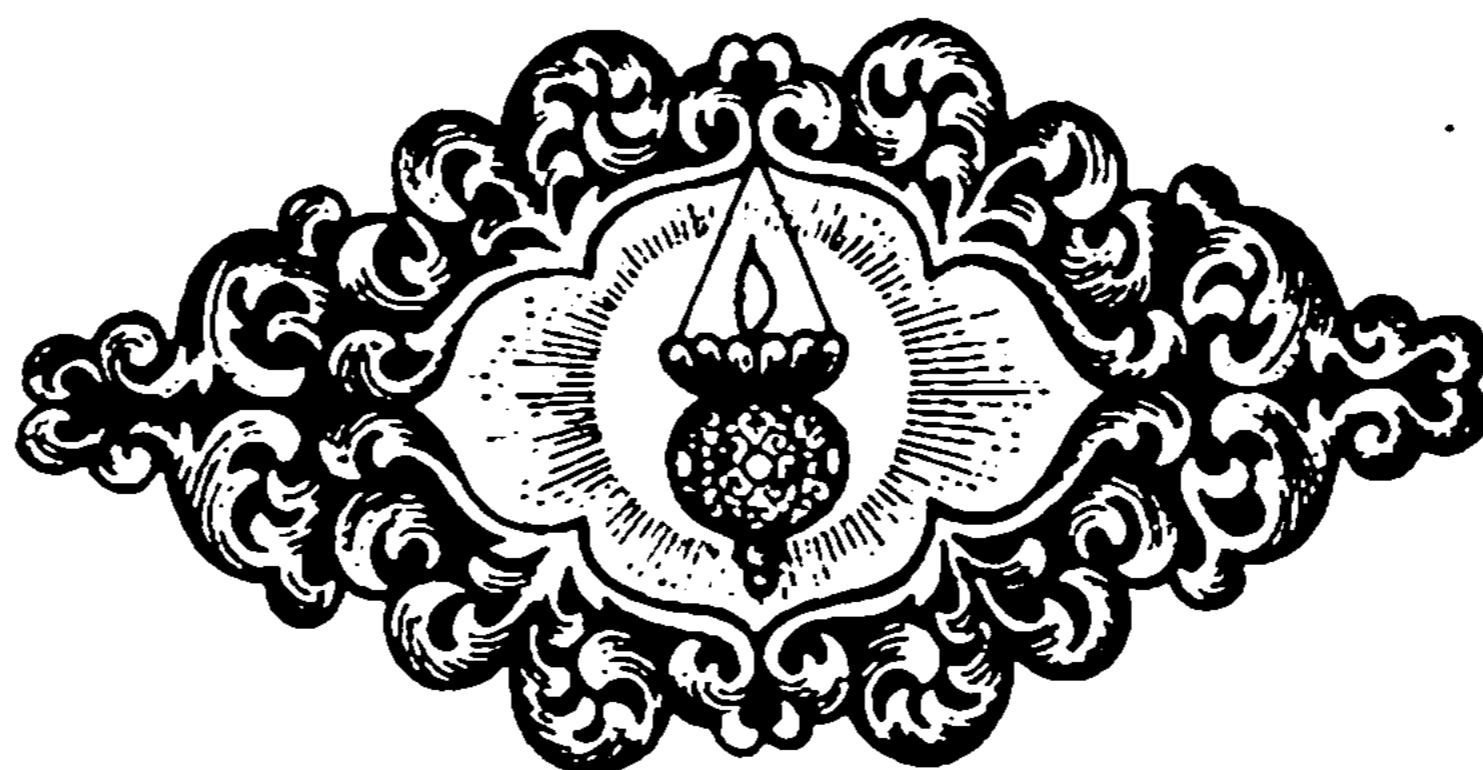
– **Mediatizare.** Avem nevoie de o mediatizare mai puternică din partea TV Trinitas, Radio Trinitas și a ziarului Lumina. De asemenea, este în avantajul nostru să obținem o exclusivitate de prezentare, astfel încât credincioșii să asocieze numelui Patriarhiei o singură Agenție de pelerinaje și în acest fel să nu producem confuzii în rândul lor. De asemenea, apare ideea de a ridica Centrul de Pelerinaj la un nivel de accesibilitate mai mare pentru credincioși – spre exemplu, în pagina de prezentare a Patriarhiei Române, Centrul de Pelerinaj este inexistent. Orice creștin care vrea să acceseze pagina noastră de internet, trebuie să caute

bine până să o găsească, undeva la categoria adrese web. Propunem cu smerenie ca să existe un link pe pagina principală alături de celelalte sectoare ale Patriarhiei, astfel încât găsirea Centrului de Pelerinaj să fie cât mai facilă.

– **Promovarea programelor în capitală.** Centrul de Pelerinaj are plasate în aproximativ 40 locații panouri de prezentare a programelor noastre. Acestea au fost puse cu acordul preoților parohi în incinta curții bisericii, însă avem nevoie de o răspândire mai mare, dacă se dorește ca activitatea noastră să fie cunoscută mai bine, mai ales de către credincioșii care nu accesează internet-ul. În acest sens este de dorit ca fiecare parohie să aibă un loc special conceput pentru promovarea programelor de pelerinaj ale *Centrului de Pelerinaj „Sf. Ap. Pavel” al Patriarhiei Române*.

Proiecte pentru anul 2009

- să mărim numărul de pelerinaje și implicit de pelerini;
- să aducem destinații noi în portofoliul de oferte;
- să ne afiliem la Asociația Națională a Agențiilor de Turism din România;
- să participăm la Târgurile de Turism;
- să ne exercităm dreptul de Agenție Tour-operatoare prin colaborări cu Agențiile de Turism din România în sensul în care acestea vor deveni revânzători ai programelor oferite de noi.

LUCRĂRILE SESIUNII ADUNĂRII NAȚIONALE BISERICEȘTI PE ANUL 2009

Sumarul Ședinței de lucru din ziua de marți, 24 februarie 2009*

În conformitate cu prevederile art.19–23 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, la convocarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, emisă sub nr. 222 din 19 ianuarie 2009, membrii clerici și mireni reprezentanți ai eparhiilor din cuprinsul Patriarhiei Române, precum și ierarhii Sfântului Sinod s-au întrunit în ședința anuală de lucru a Adunării Naționale Bisericești, în ziua de 24 februarie 2009, în Aula Magna “Teoctist Patriarhul” a Palatului Patriarhiei din București.

Slujba Tedeumului pentru deschiderea lucrărilor Adunării Naționale Bisericești.

În dimineața zilei de marți, 24 februarie 2009, la orele 9³⁰, în prezența ierarhilor Sfântului Sinod, a membrilor clerici și mireni ai Adunării Naționale Bisericești, a colaboratorilor de la Centrul Patriarhal și a credincioșilor prezenți, a fost oficiat **Tedeumul** pentru deschiderea lucrărilor Adunării Naționale Bisericești de către slujitorii Catedralei Patriarhale, în frunte cu Preasfințitul Andrei Făgărășanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

După oficierea Tedeumului, membrii Adunării Naționale Bisericești au trecut în Aula Magna “Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhiei, întâmpinându-l la orele 10⁰⁰ pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel însoțit de IIPPSS Mitropoliți.

1. Constituirea Secretariatului Adunării Naționale Bisericești.

Potrivit prevederilor statutare și regulamentare, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel invită pe **membrii Secretariatului Adunării Naționale Bisericești**, desemnați la ședința de constituire din 26 iunie 2006, să ia loc la Biroul Secretariatului: *Pr. Alexadru Hotăran* de la Episcopia Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei, **secretarul general** și *Dl. Prof. Dr. Tudor Nedelcea* de la Arhiepiscopia Craiovei – **secretar**.

Preafericitul Părinte Patriarh Președinte anunță că *Dl. Prof. Univ. Radu Stancu* de la Episcopia Argeșului și Muscelului, fost secretar al Adunării, a decedat în cursul anului 2008 și **propune completarea Secretariatului pe restul duratei mandatului acestei Adunări** cu un nou membru mirean, în persoana *Domnului Economist Viorel Roman* de la Arhiepiscopia Iașilor, pe care îl invită să ia loc la Biroul Secretariatului.

* Prezentul sumar a fost întocmit de Pr. Dr. Augustin Rusu, consilier patriarhal, pe baza Procesului-Verbal al ședinței existent la Cancelaria Sfântului Sinod

Ca urmare a acestei propuneri a Preafericitului Părinte Patriarh Președinte și a votului unanim exprimat, **Adunarea Națională Bisericească hotărăște:**

– *Aprobă desemnarea Domnului Economist Viorel Roman de la Arhiepiscopia Iașilor ca secretar al Adunării Naționale Bisericești pentru perioada 2009-2010.*

După completarea Secretariatului, la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, membrii Adunării Naționale Bisericești păstrează un moment de reculegere în memoria Domnului Prof. Univ. Radu Stancu și a Pr. Stelian Băducu, membri ai Adunării decedați în cursul anului 2008. Întreaga Adunare păstrează un moment de reculegere, intonând cântarea *Veșnica pomenire*.

2. Apelul nominal.

La invitarea Preafericitului Părinte Patriarh Președinte, secretarul general al Adunării, Pr. Alexandru Hotăran, dă citire **Apelului Nominal**, în urma căruia se constată că din totalul de 140 înscriși în listele Adunării Naționale Bisericești, un număr de 23 sunt absenți motivat, fiind prezenți în sală un număr de *117 membri*.

În timpul citirii Apelului Nominal, Preafericitul Părinte Patriarh Președinte invită pe noii membri delegați de adunările eparhiale ale Episcopiei Argeșului și Muscelului și Episcopiei Sloboziei și Călărașilor să depună mandatele la Secretariatul Adunării.

Constatând prezența statutară a membrilor clerici și mireni ai Adunării Naționale Bisericești, precum și a ierarhilor Sfântului Sinod, Preafericitul Părinte Patriarh Președinte **declară statutar constituită Adunarea Națională Bisericească și deschide ședința anuală de lucru a acestui organism central bisericesc.**

3. Cuvântul de deschidere al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.

În deschiderea lucrărilor, Preafericitul Părinte Patriarh Președinte adresează participanților următorul **cuvânt:**

*Înaltpreasfințiți și Preasfințiți Părinți sinodali,
Onorați membri ai Adunării Naționale Bisericești,*

„Așa cum ați constatat din *Sinteza activităților Bisericii Ortodoxe Române în anul 2008* publicată în „Ziarul Lumina” din ziua de 24 februarie 2009, pe care îl aveți în mapă, anul 2008 a fost *un an bogat în popasuri sfinte și lucrări misionare*, datorat tuturor celor ce s-au ostenit și au lucrat împreună, ierarhi, cler, monahi și mireni, în toate domeniile vieții bisericești: pastoral-liturgic, cultural-misionar și social-filantropic. Încărcat cu atâtea momente semnificative simbolice, anul 2008 cuprinde cifra opt, care este cifra binecuvântării harului etern. Așa cum în matematică cifra opt culcat (8) înseamnă *infinitul*, tot așa și în interpretarea Sfinților Părinți ai Bisericii cifra opt înseamnă *ziua veșniciei*, ziua care vine după sâmbătă, ziua a șaptea. Această interpretare este foarte profundă pentru că *„ziua a opta este Ziua Învierii și ziua veșniciei: este starea care se va arăta după acest timp, ziua cea fără de sfârșit, care nu cunoaște seară nici a doua zi, acel veac*

netrecător și fără sfârșit"¹. De aceea noi trebuie să știm că prima zi a săptămânii este duminica, ziua de sărbătorire a Învierii, care luminează toată activitatea noastră de peste săptămână și care ne pregătește pentru Învierea cea de obște.

Astfel, în cursul anului 2008, aici, pe istoricul Deal al Mitropoliei, astăzi Dealul Patriarhiei, au avut loc foarte multe evenimente simbolice legate, nu numai de acest *Palat Patriarhal*, la 100 de ani de existență (1908), dar și de *Catedrala Patriarhală*, la 350 de ani de la sfințire (1658) și la 340 de ani de la pictare (1668), de *Clopotnița lui Brâncoveanu*, la 310 ani de la zidire (1698), de *cel mai mare clopot din țară*, la 120 de ani de la turnare (1888), singurul care a mai rămas în clopotniță, celelalte fiind înlocuite în 2008. Și au mai fost *Biblia lui Șerban*, apărută la București în 1688, și *Liturghierul ortodox*, tipărit la Târgoviște în 1508, de altfel primul liturghier tipărit în lume.

A fost, deci, anul 2008, un an plin de semnificații duhovnicești, cu momente comemorative și aniversare, pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu le-am creat, le-am susținut și promovat ca expresie a binecuvântării harului Preasfintei Treimi pentru Biserica noastră. Amintim, astfel, ca semn al acestei binecuvântări, *canonizarea a 16 sfinți români noi, hirotonirea sau instalarea a 10 ierarhi noi* și, desigur, faptul că **anul 2008**, consacrat de Sfântul Sinod ca ***An al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii***, a antrenat unitatea de gândire și mărturisire a ortodoxiei noastre și de exprimare a unității profunde interioare între cuvântul lui Dumnezeu și Liturghia Bisericii.

Toate aceste popasuri din anul 2008 ne-au dat nu numai bucurie, ci și multă lumină și încredințarea că trebuie să continuăm. De aceea, **în 2009**, anul în care ne aflăm, așa cum a aprobat Sfântul Sinod, în întreaga Biserică Ortodoxă Română se desfășoară manifestări sub semnul ***Anului comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei și al celorlalți Sfinți Părinți Capadocieni***, mari tâlcuitori ai Sfintei Scripturi și mari trăitori ai Sfintei Liturghii.

Într-o înlănțuire firească, vom continua și în anul viitor să îmbogățim viața duhovnicească cu noi momente aniversare, de aceea, am gândit să propunem ca **anul 2010** să fie ***Anul jubiliar al Crezului Ortodox***, deoarece se împlinesc *1685 de ani de la Sinodul I Ecumenic de la Niceea (325)*, unde au fost statornicite *primele șapte articole ale Crezului*, care se ocupă cu învățătura despre Dumnezeu-Tatăl și despre Dumnezeu-Fiul Întrupat pentru a noastră mântuire, continuând apoi, la *Sinodul II Ecumenic de la Constantinopol (381)*, sub președinția Sfântului Capadocian, Grigorie de Nazianz, cu elaborarea *ultimelor cinci articole ale Crezului*, care se ocupă cu învățătura despre Dumnezeu-Sfântul Duh, despre Sfânta Biserică, Sfintele Taine, învierea morților și viața veșnică.

În ***Anul Crezului Ortodox*** vom avea șansa deosebită de a aprofunda credința mărturisită în viața noastră, în familia noastră, în parohie, în eparhie și în toată

1. Sfântul Vasile cel Mare, Despre Sfântul Duh, XXVI, 192, trad. Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu, în Col. PSB, vol. 12, Ed. IBMBOR, București, 1988, p.80-81.

Biserica noastră. Se cuvine, deci, să adâncim semnificația luminoasă și plină de viață a Crezului Ortodox, să știm cum s-a alcătuit și cine a contribuit la formarea Crezului niceo-constantinopolitan și vom avea bucuria să redescoperim că la Sinodul al II-lea Ecumenic de la Constantinopol (381), când s-a definitivat Crezul niceo-constantinopolitan, marea contribuție privind învățătura despre Duhul Sfânt a fost adusă de cartea Sfântului Capadocian Vasile cel Mare „*Despre Duhul Sfânt*”², iar prietenul lui, Sfântul Grigorie de Nazianz sau Teologul, tot un Sfânt Capadocian, a prezidat sinodul, el însuși, prin „*Cele cinci cuvântări teologice*”³, conducând la clarificarea, definirea și sistematizarea gândirii ortodoxe privind Taina Sfintei Treimi. Desigur că această inițiativă, în stadiul prezentat acum, constituie o informare, urmând să supunem spre aprobare la ședința Sfântului Sinod din vară o propunere documentată.

În urma desfășurării bogatei lucrări duhovnicești, comemorative și aniversare de anul trecut și de la acest început de an, prin care se revarsă harul Preasfintei Treimi pentru Biserica noastră, am constat că dacă ne concentrăm în fiecare an pe un aspect principal al credinței, acest lucru ne ajută să ne adunăm și să sistematizăm gândirea și acțiunea sau activitatea noastră în toată diversitatea și amploarea ei, în folosul Bisericii noastre și al poporului ei drept credincios.

La acest ceas de bilanț, mulțumim tuturor celor care au făcut ca în anul 2008 activitățile Bisericii să fie ample, multiple și susținute cu multă jertfelnicie, cu multă dragoste și dăruire de sine. Mulțumim celor ce s-au ostenit și au lucrat împreună: ierarhi, cler, monahi și mireni, dar și instituțiilor de stat și organizațiilor neguvernamentale care ne-au ajutat.

De la schimbările din anul 1989 încoace, 2008 a fost anul în care statul a sprijinit cel mai mult Biserica, fiind alocate cele mai mari sume pentru susținerea activităților Bisericii noastre în țară și în străinătate, amintind aici doar cele 130 miliarde lei pentru cumpărarea sediului de la Roma al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, a unei biserici din Noua Zeelandă și a unei biserici de la Tour din Franța, plus alte 50 miliarde lei pentru sprijinirea salarizării preoților noștri din diaspora. Constatăm, și din acest punct de vedere, o legătură între multele sărbători duhovnicești-misionare și harul lui Dumnezeu care face ca să fim încurajați și întăriți atunci când iubim Sfânta Scriptură, Sfânta Liturghie și când iubim pe sfinții care au înțeles cât de sfântă și mare este lucrarea mântuirii sufletului. Așa rânduieste Bunul Dumnezeu, ca atunci când noi cinștim pe sfinți, iubim Scriptura și Liturghia mai mult, El, Preamilostivul, să ne deschidă mintea și voința de a găsi noi surse de încurajare și ajutorare.

2. Despre Sfântul Duh, trad. Pr.Prof. Dr. Constantin Cornițescu, Col. PSB, vol. 12, Ed. IBMBOR, București, 1988, pp. 5-92,

3. Cele cinci cuvântări teologice, trad. Pr. Dr. Acad. Dumitru Stăniloae, Ed. Anastasia, București, 1993, 185 pagini.

*Înaltpreasfinții și Preasfinții Voastre,
Onorați membri ai Adunării Naționale Bisericești,*

Deși încă din anul 2008 au existat unele semnale privind apariția unei grave crize economice și financiare, nu s-a prevăzut extinderea acesteia într-un ritm galopant în anul 2009, fapt care, pe cei mai mulți, ne-a luat prin surprindere, simțind acum efectele acesteia chiar în țara noastră.

În dramatismul acestei situații, noi trebuie să vedem că o criză de ordin financiar sau economic este, așa cum spune și cuvântul grescesc krisis (judecată), o judecată pentru un lucru care nu a fost tocmai bine făcut și majoritatea teologilor creștini și ai altor religii consideră că o cauză principală a acestei crize economice este excesul de lăcomie și deficitul de credibilitate. Se cunoaște că lăcomia excesivă, dorința de înavuțire grabnică și gestionarea necorespunzătoare a unor domenii de activitate, au fost factori generatori ai crizei economice și financiare, cu multe consecințe pentru numeroși oameni care își pierd locurile de muncă, pentru o mulțime de familii sărace care devin și mai sărace, iar în planul activităților bisericești, pentru multe parohii și mănăstiri, precum și pentru numeroase lucrări misionare care nu se mai pot realiza, așa cum am fi dorit.

Totuși, istoria ne arată că o perioadă de criză nu este numai o judecată a lui Dumnezeu pentru un lucru nu tocmai bine făcut, ci *este și o șansă pentru un nou început*. Criza economico-financiară poate fi asemănată cu criza adolescenței, care marchează posibilitatea unei etape de maturizare, de discernământ și de alegere între valori. Într-o lume secularizată, marcată acum și de criza economico-financiară, în care se pare că banul este singura valoare universală, suntem datori *să ne maturizăm, să discernem și să aprofundăm valori spirituale perene, netrecătoare*, care ne definesc ca adevărați creștini și fii ai Sfintei Biserici.

Este binecunoscut că în situații de criză, cum este cea pe care o traversăm acum, există și un pericol, să ne dezumanizăm, să devenim mai închiși, mai zgârciți și mai prudenți în a-i ajuta pe semenii noștri. Și atunci, criza în care ne aflăm poate fi nu numai un început bun, dar poate constitui și o cale de degradare continuă. În fața unui astfel de pericol, suntem datori ca această perioadă de criză să o transformăm într-o dorință de acumulări spirituale, nu materiale, de îmbogățire în rugăciune și în fapte bune. Transformând criza materială în biruință spirituală, ne înduhovnicim mai mult, devenim mai solidari cu semenii noștri, ne ajutăm mai mult frățește, realizând, în cele din urmă, că lucrările bune se fac mult mai bine împreună și nu separat.

În aceste vremuri, dacă nu intensificăm solidaritatea între eparhii, dacă nu ne ajutăm reciproc, nu putem continua lucrările începute în anul 2008, iar din această perspectivă, în această perioadă de intrare în Postul Sfințelor Paști, avem foarte multe de învățat. Nu întâmplător, una dintre duminicile premergătoare postului,

Duminica Fiului Risipitor, ne atenționează asupra valorilor permanente care trebuie să ne călăuzească în timpul postului (Luca 15, 11-32).

Acest Fiu Risipitor, care și-a luat partea de avere și a plecat într-o țară îndepărtată, adică s-a îndepărtat de Dumnezeu și de casa lui, Biserica, pentru *a-și afirma libertatea în singurătate și în depărtare*, după ce a risipit averea în plăceri, a ajuns *sărac și singur*. Evanghelia notează însă un amănunt esențial: „*s-a făcut foamete mare în țara aceea*” (Luca 15, 14), acea țară îndepărtată, aleasă de tânărul risipitor ca spațiu al libertății și care l-a despărțit de Dumnezeu, a intrat în criză economică. Atunci a devenit păzitor de porci, dar nici acolo nu se putea îndestula de roșcovele cu care se hrăneau porcii, roșcove care simbolizează păcatele și porcarul care-l închipuie pe păzitorul patimilor egoiste, așa cum ne spun Sfinții Părinții.

Dar Evanghelia relatează, că în acele condiții de foamete, de criză cum am spune astăzi, tânărul a luat o hotărâre importantă pentru viața lui, „*și-a venit în sine*” (Luca 15, 17) sau *și-a venit în fire* pentru că păcatul este o ieșire din firesc, iar *sfințenia este firescul* pentru că este chipul lui Dumnezeu. Și a zis Fiul Risipitor: „*Ridica-mă-voi și voi merge la tatăl meu*” (Luca 15, 18). Ridicarea se referă la *schimbarea stării în care se afla*, prin întoarcerea lui la tatăl. Ridicarea din păcat înseamnă *aducere-aminte de Dumnezeu și înnoire sufletească* prin milostivirea lui Dumnezeu. Întrebarea este: oare fără foamea aceea mare din țara îndepărtată în care s-a însingurat, Fiul cel risipitor și-ar fi venit în sine, s-ar fi întors la tatăl și la casa tatălui său? Probabil că nu.

Iată cum, chiar după mărturia Evangheliei, Dumnezeu îngăduie uneori perioade de crize materiale ca să ne ajute să nu ne mai concentrăm cu o pasiune infinită asupra lucrurilor finite, ci să ne întoarcem de la ele spre valorile spirituale nesfârșite. Dacă noi folosim această perioadă de criză pentru îmbogățire spirituală prin rugăciune și fapte bune, ieșim biruitori, dacă nu, sucombăm. Avem, deci, mare nevoie ca în acest an 2009, în anul următor și în cei ce vor mai veni, să aducem *speranță* acolo unde este *deznadejde* și *comuniune* unde este *singurătate și izolare*. Dacă noi biruim criza economică printr-o continuă îmbogățire spirituală în fapte bune, atunci considerăm că și anul 2009 poate să fie un an binecuvântat, spre slava lui Dumnezeu și bucuria Bisericii.”

4. Componenta Comisiilor Permanente ale Adunării Naționale Bisericești.

În continuare, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel invită pe Pr. Alexandru Hotăran, secretarul general al Adunării, să dea citire **componentei comisiilor permanente ale Adunării Naționale Bisericești**, aprobată în ședința de lucru din 4 martie 2008, precum și sălile în care acestea își vor desfășura activitatea.

În urma lecturii componentei Comisiilor Permanente, constatând absența a doi președinți, respectiv Pr. Acad. Dumitru Popescu și Pr. Ioan Răduț, Preafericitul Părinte Patriarh Președinte **propune ca pentru prezenta ședință de lucru,**

prezidarea acelor Comisii să fie asigurată de alți membrii clerici din cadrul aceluiași comisii, după cum urmează:

– *Arhid. Prof. Univ. Constantin Voicu* de la Arhiepiscopia Sibiului să prezideze Comisia culturală și educațională,

– *Pr. Aurel Goraș* de la Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților să prezideze Comisia pentru Românii ortodocși de peste hotare.

Preafericitul Părinte Patriarh anunță că, întrucât în sală sunt și **trei noi membri ai Adunării**, până la validarea mandatelor, potrivit prevederilor **art. 62 lit. a)** din *Regulamentul Organismelor Centrale*, aceștia vor participa la lucrările comisiilor în care au fost repartizați.

Ca urmare a acestor propuneri ale Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, **Adunarea Națională Bisericească hotărăște:**

– *Aprobă componența celor cinci Comisii de lucru permanente ale Adunării Naționale Bisericești pentru prezenta ședință de lucru, după cum urmează:*

A. Comisia administrativ-juridică și de validare

– sala *Sanctus Dionysus Exiguus*

1. PC Pr. Vicar Nicolae Brânzea – Episcopia Argeșului și Muscelului	președinte
2. PC Protopop Ioan Dâmbu – Arhiepiscopia Clujului	raportor
3. PC Protopop Gheorghe Nicolae Șincan – Arhiepiscopia Alba Iuliei	raportor
4. PC Protopop Alexandru Hotăran – Episcopia Aradului	membru
5. PC Pr. Florin Tohăneanu – Episcopia Covasnei și Harghitei	membru
6. PC Protopop Ion Șerban – Episcopia Giurguiului	membru
7. Dl. Academician Constantin Bălăceanu Stolnici – Arhiep. Bucureștilor	membru
8. Dl. Econ. Viorel Roman – Arhiepiscopia Iașilor	membru
9. Dl. Jurist Ivan Vasile Ivanoff – Arhiepiscopia Târgoviștei	membru
10. Dl. Econ. George Caval – Episcopia Argeșului și Muscelului	membru
11. Dl. Prof. Gheorghe Hoha – Episcopia Hușilor	membru
12. Dl. Prof.Univ.Dr. Teodor Maghiar – Episcopia Oradiei	membru
13. Dl. Prof.Univ.Dr. Nicolae Noica – Episc. Alexandriei și Teleormanului	membru
14. Dl. Exec.judec. Constantin Cerbulescu – Episc. Severinului și Strehaiei	membru
15. Dl. Avocat Vasile Gâru – Episcopia Severinului și Strehaiei	membru
16. Dl. Gigel Sorinel Știrbu – Episcopia Slatinei	membru
17. Dl. Ing. Iuliu Nosa – Episcopia Sălajului	membru

B. Comisia socială și pentru comunicații media
– sala *Sanctus Iohannes Cassianus*

1. PC Pr.Prof.Dr. Marian Ciulei – Episc. Alexandriei și Teleormanului	președinte
2. PC Protopop Ștefan Vișan – Episcopia Buzăului	raportor
3. PC Pr.Consilier Ionel Popescu – Arhiepiscopia Timișoarei	membru
4. PC Pr. Andrei Salomia – Arhiepiscopia Tomisului	membru
5. PC Pr. Stanciu Dragoș-Gabriel – Episcopia Sloboziei și Călărașilor	membru
6. PC Protopop Ioan Neamțu – Episcopia Sălajului	membru
7. Dl. Ing. Cătălin Mugurel Flutur – Arhiepiscopia Iașilor	membru
8. Dl. Constantin Asăvoaie – Arhiepiscopia Clujului	membru
9. Dl. Ing. Ioan Savu – Arhiepiscopia Timișoarei	membru
10. Dl. Prof. Dumitru Teodorescu – Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților	membru
11. Dl. Ing. Ion Dumitrel – Arhiepiscopia Alba Iuliei	membru
12. Dl. Econ.Constantin Nicolescu – Episcopia Argeșului și Muscelului	membru
13. Dl. Dr. Sorin Costina – Episcopia Aradului	membru
14. Dl. Dr. Gheorghe Borcean – Episcopia Caransebeșului	membru
15. Dl. Prof. Cornel Popa – Episcopia Oradiei	membru
16. Dl. Prof. Constantin Tudor – Episcopia Sloboziei și Călărașilor	membru
17. Dl. Ing. Victor Boiangiu – Episcopia Giurgiului	membru

C. Comisia culturală și educațională
– sala *Sanctus Niceta Remesianae (Episcopus)*

1. PC Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu
– Arhiepiscopia Sibiului	președinte
2. PC Pr. Prof. Ioan Mihoc – Arhiepiscopia Iașilor	raportor
3. PC Pr. Prof. Costel Bulgaru – Episcopia Dunării de Jos	raportor
4. PC Pr. Academician Dumitru Popescu
– Arhiepiscopia Bucureștilor	membru
5. PC Pr. Consilier Mihai Zorilă – Episcopia Severinului și Strehaiei	membru
6. Dl. Prof. Univ. Dr. Ilie Bădescu – Arhiepiscopia Bucureștilor	membru
7. Dl. Prof. Univ. Dr. Corneliu Ioan Bucur – Arhiepiscopia Sibiului	membru
8. Dl. Prof. Dumitru Tomoni – Arhiepiscopia Timișoarei	membru
9. Dl. Prof. Univ. Dr. Gheorghe Ioniță – Arhiepiscopia Târgoviștei	membru
10. Dl. Prof. Nicolae Băciuț – Arhiepiscopia Alba Iuliei	membru

11. Dl. Prof. Dumitru Șteflea – Episcopia Râmnicului	membru
12. Dl. Prof. Enache Mândrescu – Episcopia Buzăului și Vrancei	membru
13. Dl. Prof. Vasile Ursache – Episcopia Romanului	membru
14. Dl. Prof. Mihai Andone – Episcopia Romanului	membru
15. Dl. Prof. Univ. Dr. Ionel Câdea – Episcopia Dunării de Jos	membru
16. Dl. Arhitect Victor Tarhon – Episcopia Tulcii	membru

D. Comisia economică, bugetară și de patrimoniu imobiliar (bunuri bisericesti) – sala *Sanctus Princeps Stephanus Magnus*

1. PC Pr. Consilier Isidor Melinte – Episcopia Hușilor	președinte
2. PC Pr. Consilier Gheorghe Tomescu
– Arhiepiscopia Târgoviștei	raportor
3. PC Pr. Consilier Vasile Ghiniță-Șerban – Episcopia Romanului	raportor
4. PC Pr. Consilier Constantin Matei – Episcopia Râmnicului	membru
5. PC Protopop Ioan Văran – Episcopia Caransebeșului	membru
6. PC Pr. Marian Dobre – Episcopia Slatinei	membru
7. Dl. Ing. Gheorghe Benea – Arhiepiscopia Clujului	membru
8. Dl. Arhitect Viorel Voia – Arhiepiscopia Craiovei	membru
9. Dl. Ing. Gheorghe Martin – Arhiepiscopia Tomisului	membru
10. Dl. Avocat Dr. Vasile Lupu – Arhiepiscopia Sucevei
și Rădăuților	membru
11. Dl. Ing. Constantin Cimpoacă – Episcopia Râmnicului	membru
12. Dl. Ing. Sorin Frunzăverde – Episcopia Caransebeșului	membru
13. Dl. Nicolae Bud – Episcopia Maramureșului și Sătmarului	membru
14. Dl. Econ. Nicolae Niga – Episcopia Covasnei și Harghitei	membru
15. Dl. Ing. Victor Drăgușin – Episcopia Alexandriei
și Teleormanului	membru
16. Dl. Ing. Lucian Iliescu – Episcopia Giurguiului	membru
17. Dl. Ing. Trifon Belacurencu – Episcopia Tulcii	membru

**E. Comisia pentru românii ortodocși de peste hotare
– sala *Sancta Parascheva***

1. PC Pr. Consilier Aurel Goraș – Arhiepiscopia Sucevei
și Rădăuților	președinte
2. PC Pr. Prof. Nicolae Ioniță – Episcopia Tulcii	raportor
3. PC Pr. Ion Răduț – Arhiepiscopia Craiovei	membru
4. PC Pr. Vasile Bota – Episcopia Oradiei	membru
5. PC Protopop Ioan Socolan – Episcopia Maramureșului
și Sătmarului	membru
6. Dl. Prof. Constantin Catrina – Arhiepiscopia Sibiului	membru
7. Dl. Prof. Tudor Nedelcea – Arhiepiscopia Craiovei	membru

8. Dl. Ing. Dorel Onaca – Arhiepiscopia Tomisului	membru
9. Dl. Ing. Grigore Costică – Episcopia Buzăului și Vrancei	membru
10. Dl. Ing. Mihai Mocanu – Episcopia Hușilor	membru
11. Dl. Prof. Univ. Dr. Ing. Emil Mina Roșu
– Episcopia Dunării de Jos	membru
12. Dl. Prof. Sergiu-Ioan Cociu – Episcopia Aradului	membru
13. Dl. Mircea Lețiu – Episcopia Maramureșului și Sătmarului	membru
14. Dl. Av. Ștefan Șava – Episcopia Sloboziei și Călărașilor	membru
15. Dl. Ing. Petru Porumboiu – Episcopia Covasnei și Harghitei	membru
16. Dl. Marin Gubandru – Episcopia Slatinei	membru
17. Dl. Jurist Viorel Stanca – Episcopia Sălajului	membru

5. Aprobarea Ordinii de zi și a repartizării acesteia la Comisiile permanente.

Potrivit prevederilor statutare și regulamentare bisericești, Preafericitul Părinte Patriarh Președinte supune aprobării plenului **Ordinea de zi și repartizarea lucrărilor la Comisiile permanente**

Ca urmare a propunerii Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, **plenul Adunării Naționale Bisericești hotărăște:**

– *Aprobă Ordinea de Zi a prezentei ședințe de lucru și repartizarea lucrărilor la Comisiile permanente de lucru ale Adunării Naționale Bisericești, după cum urmează:*

La Comisia administrativ-juridică și de validare:

1. *Validarea mandatelor unor noi membri în Adunarea Națională Bisericească, propuși de Adunările Eparhiale ale Episcopiei Argeșului și Muscelului precum și ale Episcopiei Sloboziei și Călărașilor (Temei nr. /2009 și nr. 850/2009).*

2. *Darea de seamă a Cancelariei Sfântului Sinod pe anul 2008 privind: activitatea organismelor centrale bisericești; prezentarea unor evenimente deosebite din viața Bisericii Ortodoxe Române; activitatea misionară și pastorală a clerului și viața religios-morală a credincioșilor; relațiile cu celelalte culte; viața monahală; organizarea administrativ-bisericească actuală; construirea de noi locașuri de cult și întreținerea locașurilor de cult existente; Mitropolia Basarabiei; Așezămintele Românești de la Muntele Athos; activitatea Cabinetului Patriarhal, a Oficiului canonic-juridic etc.*

Primește raportor I: Pr. Ioan Dâmbu

3. *Darea de seamă a Sectorului relații bisericești și interreligioase pe anul 2008 privind: relațiile cu Bisericele Ortodoxe surori; relațiile cu Bisericele Ortodoxe Orientale; relațiile cu Biserica Catolică; relațiile cu Biserica Anglicană și Bisericele Protestante; relațiile cu organisme ecumenice europene și internaționale; participări ale ierarhilor și teologilor ortodocși români la conferințe, con-*

grese, întruniri și adunări cu caracter teologic, ecumenic, interconfesional și interreligios.

Primește raportor II: Pr. Gheorghe Nicolae Șincan

La Comisia socială și pentru comunicații media:

4. Darea de seamă privind activitatea desfășurată în anul 2008 de Sectorul social-filantropic privind: asistența socială, caritativă și filantropică în Biserica Ortodoxă Română; asistența religioasă în armată, penitenciare, spitale și așezăminte de asistență socială; activitatea asociațiilor, ligilor și societăților cu caracter religios care funcționează cu binecuvântarea Bisericii Ortodoxe Române; activitatea Biroului de Pelerinaje, a Centrului de servicii și magazinele de obiecte bisericești, a Asociației "Diaconia" și a Așezământului Social "Patriarhul Justinian".

5. Darea de seamă a Centrului de Presă **BASILICA** pe anul 2008 privind: Agenția de știri **BASILICA**, Postul de Radio **TRINITAS**, Postul de Televiziune **TRINITAS TV**, Cotidianul creștin **ZIARUL LUMINA**, Biroul de Presă.

Primește raportor: Pr. Ștefan Vișan

La Comisia culturală și educațională:

6. Darea de seamă a Sectorului teologic-educațional pe anul 2008 privind: activitatea instituțiilor de învățământ teologic preuniversitar și universitar; activitatea de predare a Religiei în învățământul de stat; specializarea la studii prin schimbul de teologi și de burse cu Bisericele și organizațiile creștine din străinătate.

Primește raportor I: Pr.Prof. Costel Bulgaru

7. Darea de seamă a Sectorul patrimoniu cultural pe anul 2008 privind: ocrotirea monumentelor istorice, de artă și arhitectură religioasă; evidența, păstrarea, conservarea și valorificarea patrimoniului cultural-național; colecții de artă și arhitectură religioasă; pregătirea personalului de specialitate în domeniul patrimoniului cultural-național.

8. Darea de seamă a sectoarelor Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe pe anul 2008 privind: Editura, Tipografia și Atelierele. Proiecte privind activitatea pe anul 2009 ale acestor sectoare.

Primește raportor II: Pr.Prof. Ioan Mihoc

La Comisia economică, bugetară și de patrimoniu imobiliar (bunuri bisericești):

9. Darea de seamă a Sectorului economic-financiar pe anul 2008 privind: activitatea Comisiei de Pictură Bisericească; situația Fondului Central Misionar pe anul 2008; situația bunurilor mobile și imobile ale instituțiilor Patriarhiei Române.

10. Darea de seamă a Sectorului monumente și construcții bisericești pe anul 2008 privind: stadiul lucrărilor la noua Catedrală Patriarhală (Catedrala Mân-

tuirii Neamului), lucrările de la Palatul Patriarhiei, lucrările de la Reședința Patriarhală, lucrările de la noua imprimărie a Patriarhiei Române (rotativa), alte lucrări de la obiective ale instituțiilor centrale bisericești.

11. Darea de seamă a Sectorului stavropighii și centre sociale pe anul 2008 privind: Mănăstirea Techirghiol și Schitul Dragoslavele; Centrele social-culturale „Sf. Andrei” (București) și „Miron Patriarhul” (Dragoslavele); Centrele social-pastorale „Sfânta Maria” (Techirghiol), „Sf. Ilie” (Călimănești), Baza de odihnă și tratament „Sf. Pantelimon” (Techirghiol), Centrul social-medical „Sf. Mare Mucenic Pantelimon” (Olănești), Casele de oaspeți de la Mănăstirile Căldărușani și Țigănești.

Primește raportor I: Pr. Vasile Ghiniță-Șerban

12. Raportul privind Contul de execuție bugetară și bilanțul pe anul 2008 al instituțiilor de la Patriarhia Română.

13. Raportul în legătură cu Proiectul bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2009 al instituțiilor de la Patriarhia Română.

Primește raportor II: Pr. Gheorghe Tomescu

La Comisia pentru românii ortodocși de peste hotare:

14. Darea de seamă a Sectorului Comunități Externe pe anul 2008 privind: organizarea, viața și activitatea eparhiilor ortodoxe române de peste hotare; grija pentru românii din jurul granițelor țării; așezămintele românești de la Ierusalim, Iordan și Ierihon; unitățile ortodoxe române de peste hotare dependente de Patriarhia Română sau care păstrează legături spirituale și culturale cu Patriarhia Română.

Primește raportor: Pr. Prof. Nicolae Ioniță

6. Suspendarea ședinței de lucru.

Invitând pe membrii Adunării Naționale Bisericești, precum și pe ierarhii Sfântului Sinod să participe la lucrările comisiilor permanente potrivit repartizării acestora și în sălile anume destinate, la orele 10³⁰, Preafericitul Părinte Patriarh Președinte **suspendă ședința plenară pentru pauză**, timp în care comisiile vor examina problemele primite de la Biroul Adunării și vor întocmi rapoartele.

7. Reluarea lucrărilor în plen și prezentarea rapoartelor comisiilor permanente.

La reluarea lucrărilor în plen, la orele 11³⁰, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel invită pe raportorii comisiilor permanente **să prezinte deliberării și hotărârii plenului Adunării Naționale Bisericești rapoartele acestora**, după cum urmează:

A. COMISIA ADMINISTRATIV-JURIDICĂ ȘI DE VALIDARE:

Pr. Ioan Dâmbu, de la Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, prezintă următoarele rapoarte ale Comisiei în legătură cu:

1. Validarea mandatelor unor noi membri în Adunarea Națională Bisericească, propuși de Adunările Eparhiale ale Episcopiei Argeșului și Muscelului precum și ale Episcopiei Sloboziei și Călărașilor (Temei nr. 1439/2009 și nr. 850/2009).

La Comisia administrativ-juridică și de validare s-au primit mandatele emise de Adunările eparhiale ale Episcopiei Argeșului și Muscelului și Episcopiei Sloboziei și Călărașilor în scopul validării de noi membri delegați de acestea în Adunarea Națională Bisericească, după cum urmează:

a. Episcopia Argeșului și Muscelului a trimis la Patriarhia Română mandatul **Dl. Econ. George Caval** desemnat în ședința Adunării Eparhiale din 5 februarie 2009 în locul Dl. Dr. Prof. Radu Stancu, decedat în cursul anului 2008.

b. Cu adresa nr.144 din 26 ianuarie 2009, Preasfințitul Episcop Damaschin al Sloboziei și Călărașilor a înștiințat Patriarhia Română că Adunarea Eparhială, în ședința sa din 15 ianuarie 2009, a delegat ca membru cleric în Adunarea Națională Bisericească pe **Pr. Stanciu Dragoș-Gabriel**, în locul Pr. Stelian Băducu, decedat în luna decembrie 2008, și pe **Dl. Avocat Ștefan Șava**, în locul Domnului Petre-Marian Miluț, care a demisionat.

La apelul nominal, **Dl. Econ. George Caval**, **Pr. Stanciu Dragoș-Gabriel** și **Dl. Avocat Ștefan Șava** au depus la Secretariatul Adunării Naționale Bisericești mandatele primite din partea Adunărilor Eparhiale care i-au delegat.

Având în vedere că noii membri delegați au fost desemnați statutar și regulamentar; ținând seama că în urma examinării mandatelor celor trei noi delegați în Adunarea Națională Bisericească Comisia a constatat că acestea sunt conforme cu dispozițiile electorale, nu prezintă defecte de formă și că împotriva lor nu au fost făcute contestații;

Luând act că este necesar ca cei trei noi membri delegați de adunările eparhiale respective să fie repartizați în Comisiile permanente ale Adunării Naționale Bisericești;

În temeiul prevederilor **art. 10 alin. (2)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și ale **art. 67** din *Regulamentul Organismelor Centrale din Patriarhia Română*, ca urmare a constatărilor și recomandărilor Comisiei administrativ-juridice și de validare și la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Președinte, **Adunarea Națională Bisericească** hotărăște:

– *Aprobă validarea mandatului **Dl. econ. George Caval** – delegat mirean din partea Adunării Eparhiale a Episcopiei Argeșului și Muscelului, ca membru în Adunarea Națională Bisericească pentru perioada 2009-2010 și repartizarea acestuia în Comisia administrativ-juridică și de validare.*

– *Aprobă validarea mandatului **Pr. Stanciu Dragoș-Gabriel** – delegat cleric din partea Adunării Eparhiale a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, ca membru în Adunarea Națională Bisericească pentru perioada 2009-2010 și repartizarea acestuia în Comisia socială și pentru comunicații media.*

– *Aprobă validarea mandatului Domnului Avocat Ștefan Șava – delegat mirean din partea Adunării Eparhiale a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, ca membru în Adunarea Națională Bisericească pentru perioada 2009-2010 și repartizarea acestuia în Comisia pentru românii ortodocși de peste hotare.*

2. Darea de seamă pe anul 2008 a Cancelariei Sfântului Sinod privind activitatea organismelor centrale bisericești; prezentarea unor evenimente deosebite din viața Bisericii Ortodoxe Române; activitatea misionară și pastorală a clerului și viața religios-morală a credincioșilor; relațiile cu celelalte culte; viața monahală; organizarea administrativ-bisericească actuală; construirea de noi locașuri de cult și întreținerea locașurilor de cult existente; Mitropolia Basarabiei; Așezămintele Românești de la Muntele Athos; activitatea Cabinetului Patriarhal, a Oficiului canonic-juridic etc.

Potrivit art.19 și art.22 lit. f) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Adunarea Națională Bisericească, organism central deliberativ, examinează și aprobă *Raportul General anual al Consiliului Național Bisericesc asupra activității care se desfășoară în Biserica Ortodoxă Română*, constituit din dările de seamă ale sectoarelor de activitate ale instituțiilor de la Patriarhia Română și ia hotărârile convenite pentru promovarea vieții religioase.

Ca urmare, Comisia administrativ-bisericească și de validare a primit spre examinare **Darea de seamă a Cancelariei Sfântului Sinod** privind activitatea generală internă desfășurată în Biserica Ortodoxă Română în anul 2008. Activitatea Cancelariei Sfântului Sinod și a serviciilor din subordine a fost coordonată de Pr. Constantin Pârvu, vicar administrativ patriarhal, ajutat de Pr. Augustin Rusu, consilier patriarhal, sub îndrumarea PS Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul și sub conducerea părintească a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.

1. Partea I, referitoare la activitatea internă a Bisericii Ortodoxe Române, începe cu capitolul care redă sintetic următoarele evenimente importante cu caracter liturgic, misionar-duhovnicesc și cultural-spiritual:

a. *Adoptarea de către Sfântul Sinod a hotărârilor privind canonizarea unor sfinți români și proclamarea solemnă a acestor canonizări, după cum urmează: a. la 11 mai 2008 – proclamarea canonizării Sfinților Mucenici și Mărturisitori Năsăudeni: Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigore din Zagra și Vasile din Telciu (12 noiembrie), aprobată de Sfântul Sinod în anul 2008; b. la 5 iunie 2008 – proclamarea canonizării Sfinților Nemțeni: Sfinții Cuvioși Simeon și Amfilohie de la Pângărați (7 septembrie), Sfântul Cuvios Chiriac de la Tazlău (9 septembrie), Sfinții Cuvioși Iosif și Chiriac de la Bisericiani (1 octombrie), Sfinții Cuvioși Rafael și Partenie de la Agapia (21 iulie), Sfântul Cuvios Iosif de la Văratice (16 august), Sfântul Cuvios Ioan de la Râșca și Secu (30 august), urmată apoi de proclamări locale; c. la 26 octombrie 2008 – proclamarea canonizării Sfântului Cuvios Dionisie Exiguul (1 septembrie), a Sfântului Voievod Neagoe*

Basarab (26 septembrie) și a *Sfântului Ierarh Iachint, mitropolitul Țării Românești* (28 octombrie).

b. *Resfințirea Catedralei Patriarhale din Capitală la data de 26 octombrie 2008, de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, cu participarea ierarhilor Sfântului Sinod, la împlinirea a 350 de ani de la zidirea sfântului locaș, după ce, între anii 2007-2008, prin purtarea de grijă și atenta supraveghere a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, au fost executate ample lucrări de consolidare, restaurare și înfrumusețare.*

c. *Organizarea sub patronajul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel a pelerinajului cu moaștele Sfântului Apostol Pavel aduse de la Veria (Grecia), în perioada 23-29 octombrie 2008, cu prilejul resfințirii și hramului Catedralei din București, precum și a Simpozionului "Sfântul Apostol Pavel – autor de scrieri biblice citite în Sfânta Liturghie" (la 23 octombrie 2008, Palatul Patriarhiei), în cadrul manifestărilor care au avut loc în anul 2008 în Biserica noastră și în toată lumea creștină, în cadrul Anului Sfântului Apostol Pavel, la împlinirea a 2000 de ani de la nașterea sa.*

2. În capitolul intitulat împliniri și perspective ale Patriarhiei Române la un an de arhipăstorire a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel (30 septembrie 2008), sunt consemnate realizările Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și perspectivele anului 2009 în domeniile: legislativ și juridic bisericesc, pastoral-liturgic, cultural-misionar, social-filantropic, economic-financiar și patrimonial-imobiliar, fiecare din aceste împliniri și perspective având propriile dimensiuni și specificități în dezvoltarea și transpunerea în realitate.

3. Următorul capitol redă succint **alegerile, hirotoniile și întronizările de noi ierarhi în Biserica Ortodoxă Română:** *În țară:* IPS Teofan ca Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei (8 iunie 2008); PS Arhiereu-vicar Irineu Slătineanu ca Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei (27 iulie 2008); PS Episcop-vicar Visarion Rășinăreanu ca Episcop al Tulcii (25 martie 2008) – evenimente la care a participat Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, PS Episcop-vicar Sebastian Ilfoveanu ca Episcop al Slatinei (25 martie 2008), PS Arhiereu-vicar Petroniu Sălăjanu ca Episcop al Sălajului (13 aprilie 2008); *În afara granițelor țării:* PS Episcop-vicar Siluan Marsilianu ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei (8 mai 2008); Preacuviosul Arhim. Macarie Drăgoi ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord (6 iulie 2008); Preacuviosul Arhim. Timotei Luranu ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei (25 mai 2008); Preacuviosul Arhim. Mihail Filimon ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Australiei și Noii Zeelande (29 iunie 2008); *Acordarea rangului cu titlu personal de Mitropolit onorific și a rangului de Exarh Patriarhal IPS Arhiepiscop Nifon al Târgoviștei* (10 iulie 2008), în prezența Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și a numeroși membri ai Sfântului

Sinod; *Alegerea și hirotonia Preacuviosului Arhim. Andrei (Nicolae) Moldovan ca Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului cu titulatura Făgărășanul* (15 august 2008), precum și *schimbarea titulaturii Preasfințiților episcopi-vicari Marc Nemțeanul și Sofian Brașoveanul în acord cu titulatura statutară a eparhiilor la care funcționează.*

4. Un capitol special este destinat evidențierii **acțiunilor cu caracter preponderent misionar, cultural, editorial și mediatic din anul 2008, proclamat de Sfântul Sinod „Anul Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii”**, desfășurate în cuprinsul eparhiilor Patriarhiei Române din interiorul și din afara granițelor țării pe baza programului-cadru cu caracter național bisericesc aprobat la inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința de lucru din 6 martie 2008. *Evaluarea modului de desfășurare a manifestărilor din cuprinsul eparhiilor și de la Centrul Patriarhal* a avut loc în cadrul ședinței solemne a Sfântului Sinod din 28 octombrie 2008, când a fost vernisată și o expoziție tematică, la Palatul Patriarhiei.

5. În capitolul privind **organismele centrale bisericești**, este redată activitatea *Sfântului Sinod și a Sinodului Permanent* care au examinat și soluționat 110 probleme privind viața religioasă în ansamblul ei, din țară și din afara granițelor țării. *Lucrările Adunării Naționale Bisericești, Consiliului Național Bisericesc și Permanenței Consiliul Național Bisericesc* au constat în examinarea problemelor date în competența lor potrivit Statutului, răspunzând prin hotărârile adoptate, cerințelor vieții bisericești generale.

6. Capitolul privind **activitatea misionară și pastorală a Bisericii prezintă: Itinerariile pastorale și rezultatele activității membrilor Sfântului Sinod concretizate prin: 2536 vizite pastorale, 155 sfințiri de biserici noi, 168 resfințiri de locașuri de cult restaurate și 589 de hirotonii de preoți și diaconi; Activitatea de teren misionar-pastorală la nivel eparhial, protopopesesc și parohial; Preocupările Sfântului Sinod și a centrelor eparhiale concretizată în aprobarea textelor liturgice în cinstea unor sfinți români canonizați, a Calendarului bisericesc sau a unor cărți de cult, între care ediția *Liturghierului* apărută cu aprobarea Sfântului Sinod și binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel în anul 2008.**

Rolul activității editoriale a instituțiilor centrale bisericești și a eparhiilor în sprijinul activității pastoral-misionare, a sporirii evlaviei credincioșilor, a valorificării patrimoniului cultural național și a patrimoniului teologic științific ortodox român, este subliniat prin cele **trei inițiative ale Preafericitului Părinte Patriarh Daniel aprobate de Sfântul Sinod, aflate la încheierea anului 2008 în diferite stadii de lucru, și anume: Proiectul editorial “Părinți și scriitori bisericești. Opere complete”**, având ca scop intensificarea și relansarea traducerii în limba română a operelor complete ale Părinților și scriitorilor bisericești, începând prioritar cu opera Sfântului Vasile cel Mare, ca o contribuție majoră a Bise-

ricii Ortodoxe Române la sporirea patrimoniului cultural și spiritual românesc și mondial; *Proiectul editorial "Istoria teologiei ortodoxe din secolul al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea"*, având menirea de a evidenția contribuția Bisericii Ortodoxe Române la o mai bună cunoaștere a teologiei ortodoxe pe plan mondial; *Proiectul editorial "Enciclopedia Ortodoxiei Românești"*, în scopul unei mai bune cunoașteri în România și în străinătate a istoriei, teologiei, spiritualității, toponimiei bisericesti, instituțiilor, personalităților și evenimentelor importante care au marcat viața Bisericii noastre de-a lungul timpului și până în zilele noastre. Pe lângă aceste valoroase inițiative, Darea de seamă subliniază rolul pastoral-misionar, cultural-educativ, științific-teologic și de zidire duhovnicească al celor **98 de reviste și publicații periodice bisericesti centrale și eparhiale, parohiale, mănăstirești și ale instituțiilor de învățământ teologic**, al celor **28 de titluri de carte apărute la Editura și Tipografia Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe, la Editura BASILICA a Patriarhiei Române**, dar și al celor **420 de titluri de carte apărute la cele 28 de edituri eparhiale**.

În continuare este evidențiată *importanța misionar-pastorală și cultural-spirituală a vizitelor frățesti ale Preafericitul Părinte Patriarh Daniel* în Arhiepiscopia Sibiului, în Arhiepiscopia Alba Iuliei (28 noiembrie-1 decembrie 2008) și în Episcopia Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei (4-6 decembrie 2008), *precum și a vizitelor canonice ale Preafericitului Părinte Patriarh Daniel în unele eparhii*, ocazionate de întronizarea chiriarhilor acestora (Iași, Craiova, Tulcea).

Capitolul privind activitatea misionară din Biserica Ortodoxă Române redă în final o serie de date statistice privind lăcașurile de cult, personalul clerical și personalul neclerical, semnificative pentru amploarea și dinamismul vieții bisericesti din eparhiile Patriarhiei Române, în cursul anului 2008: Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române este alcătuit din 53 ierarhi (1 patriarh, 8 mitropoliți, 5 arhiepiscopi, 24 episcopi eparhioți, 2 episcopi-vicari patriarhali, 10 episcopi-vicari și 3 arhierei-vicari); în interiorul granițelor țării, în cuprinsul Patriarhiei Române, funcționează un număr de 14.448 unități bisericesti (1 Centru Patriarhal, 6 mitropolii, 10 arhiepiscopii, 18 episcopii, 175 protopopiate, 11.253 parohii și 2.359 filiale, 451 mănăstiri, 166 schituri și 9 metocuri); în cadrul unităților bisericesti există 15.083 locații imobiliare (1 Reședință Patriarhală, 1 Palat Patriarhal, 28 reședințe eparhiale, 175 sedii protopopești, 6.459 case parohiale); pe teritoriul Bisericii Ortodoxe Române sunt 12.844 cimitire bisericesti (12.506 cimitire parohiale – 675 urban, 12.506 rural, 362 cimitire mănăstirești – 272 mănăstiri, 90 schituri); în cuprinsul Patriarhiei Române sunt deschise cultului și funcționează 15.717 locașuri de cult (60 catedrale, 10.956 biserici parohiale, 2.103 biserici filiale, 535 biserici de mănăstiri, 303 biserici de cimitir, 44 biserici fundamentale, 128 biserici izolate, 382 capele parohiale, 327 capele de

cimitir, 112 paraclise parohiale, 244 paraclise de mănăstiri, 523 biserici și capele în instituțiile bugetare, existând încă 296 de parohii fără locașuri de cult; activitatea de conducere administrativă din unitățile bisericești este asigurată la Patriarhie, eparhii, protopopiate, mănăstiri, schituri de un total de 1.022 personal de conducere (1 vicar administrativ patriarhal, 24 consilieri patriarhali, 21 vicari administrativi eparhiali, 1 inspector general bisericesc, 6 secretari patriarhali, 168 consilieri administrativi eparhiali, 13 secretari Cancelarie, 131 inspectori eparhiali, 26 secretari eparhiali, 21 exarhi, 162 protopopi, 448 stareți(e) și egumeni(e); în unitățile bisericești sunt încadrați și activează 14.537 preoți și diaconi (1.022 personal clerical de conducere și 12.708 preoți și diaconi la eparhii, protopopiate, parohii, mănăstiri, 807 preoți în instituțiile bugetare de stat), dintre care, la 31 decembrie 2008, un număr de 13.787 personal clerical de la unitățile bisericești primeau contribuție la salarizare de la bugetul de stat, alți 807 clerici fiind salarizați numai din fondurile proprii ale unităților de cult la care activau; la unitățile bisericești centrale, eparhiale, protopopești, parohiale și mănăstirești este încadrat și activează un număr total de 16.599 personal neclerical (15.183 cu contribuție de la bugetul de stat, alți 1.416 fiind salarizați doar din fondurile proprii). De asemenea, se precizează că pentru realizări deosebite în activitatea misionar-pastorală, cultural-educativă, social-filantropică și edilitar-gospodărească, în anul 2008 s-au acordat distincții onorifice bisericești unui număr de 441 preoți (95 sachelar, 139 iconom, 207 iconom stavrofor) și un număr de 153 ranguri personalului monahal (91 protosinghel, 36 arhimandrit, 26 stareță cu cruce).

7. Un capitol aparte evaluează, pe baza datelor furnizate de eparhii, **relațiile Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte culte** și aspecte ale relațiilor bilaterale dintre Biserica Ortodoxă Române și Biserica Catolică de rit bizantin (greco-catolică) din România.

8. În capitolul referitor la **viața monahală în Biserica Ortodoxă Română** sunt prezentate aspecte generale privind organizarea vieții monahale; educația, pregătirea teologică și profesională a personalului monahal; mijloace de aprofundare a prevederilor statutare, regulamentare și a hotărârilor Sfântului Sinod pentru consolidarea vieții monahale, precum și cadrul măsurilor adoptate de Sfântul Sinod și de organismele eparhiale referitoare la disciplina în rândul celor **8.011 viețuitori** (2.944 călugări, 5.067 călugărițe) care trăiesc în rugăciune, muncă și studiu potrivit regulilor monahale și sfintelor canoane în cele **626 așezăminte monahale**: 451 mănăstiri (232 călugări, 219 călugărițe), 166 schituri (110 călugări, 56 călugărițe) și 9 metocuri (5-călugări, 4-călugărițe).

9. Capitolul privind **activitatea canonică, juridică și disciplinară în Biserica Ortodoxă Română** ocupă un loc special și redă aspecte în legătură cu: **a. modul de receptare a Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Orto-**

doxe Române, fenomen analizat în ședința Sinodului Permanent din 6 iunie 2008 și în ședința Sfântului Sinod din 8-9 iulie 2008; **b.** *Activitatea organismelor bisericești eparhiale și a Sfântului Sinod pentru aprobarea statutelor eparhiilor ortodoxe române din afara granițelor țării* (al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, al Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale și de Nord, al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord, al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, al Episcopiei Ortodoxe Române a Australiei și Noii Zeelande); **c.** *Aprobarea modificării titulaturii Arhiepiscopiei Ortodoxe a Germaniei în "Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Germaniei, Austriei și Luxemburgului"*; **d.** *Instituirea noii Comisii pentru Statut și regulamente*, precum și a metodologiei de lucru a acesteia în relație cu sinoadele mitropolitane și cu Sfântul Sinod; **e.** *Aprobarea statutară a stemelor unor eparhii*; **f.** *Instituirea sistemului de ordine și distincții bisericești ale Patriarhiei Române* pentru a recompensa moral strădaniile și rezultatele activității în diferite domenii ale vieții bisericești sau civile în sprijinul Bisericii ale unor personalități, clerici și mireni, din țară și de peste hotare; **g.** *Analizarea unor aspecte referitoare la disciplina clerului și adoptarea de hotărâri în scopul preîntâmpinării unor fenomene negative, inclusiv în ceea ce privește neimplicarea clerului în politică, problema sindicatelor sau problema cărților canonice.*

10. Darea de seamă redă, apoi, preocupările Sfântului Sinod și ale centrelor eparhiale pentru **pregătirea și perfecționarea personalului clerical** prin: *aprobarea unei noi Metodologii pentru titularizare și obținerea gradelor profesionale* Definitiv, Gradul II, Gradul I, precum și modul de desfășurare a cursurilor speciale în centrele de perfecționare din cadrul facultăților de teologie ortodoxă acreditate de Sfântul Sinod, organizarea *Conferințelor pastoral-misionare semestriale*, una cu tematica aprobată de Sfântul Sinod și una cu tematică aprobată de organismele eparhiale, precum și a *Conferințelor preoțești administrative*.

11. **Grija pentru patrimoniul bisericesc** reflectă activitatea desfășurată, în lumina prevederilor statutare bisericești, atât la nivelul instituțiilor centrale bisericești, cât și al centrelor eparhiale în legătură cu *construirea de noi biserici (152)*, *repararea, restaurarea și întreținerea lăcașurilor de cult și a edificiilor bisericești (923)*, precum și *activitatea de pictare/repictare a lăcașurilor de cult (866)*, pentru care **credincioșii au contribuit cu peste 85 milioane lei**, la care s-au adăugat importante sume alocate de la bugetul de stat, de la bugetele consiliilor locale sau prin donații de la diverși sponsori și binefăcători.

12. Un capitol distinct prezintă **laborioasa activitate a Patriarhiei Române în probleme de interes general bisericesc și patrimonial**, cu referiri la *activitatea Comisiei Mixte Guvern-Patriarhie* în scopul sprijinirii activității bisericești, subliniindu-se că prin stăruințele și purtarea de grijă personală a Preafericitului

Părinte Patriarh Daniel au fost întreprinse demersuri la autoritățile de stat competente, care au avut ca rezultat **aprobarea, publicarea și intrarea în vigoare a unor legi, ordonanțe de urgență, hotărâri de guvern și ordine de ministru pentru îmbunătățirea cadrului legislativ privitor la viața religioasă și la sprijinirea de către stat a unităților de cult ale Bisericii noastre**, între care sunt amintite: **1. Legea nr. 261 din 4 noiembrie 2008**, prin care s-a aprobat ca “structurile de cult care au avut în folosință sau în înzestrare terenuri cu destinație forestieră potrivit Legii nr.61/1937 pentru înzestrarea unor mănăstiri ortodoxe din țară cu întinderi de pădure sau alte terenuri, dobândesc în proprietate respectivele suprafețe”; **2. Legea nr. 202 din 21 octombrie 2008**, prin care se instituie încă trei sărbători legale în care nu se lucrează: Prima și a doua zi de Rusalii, Adormirea Maicii Domnului; **3. Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr.197 din 25 noiembrie 2008**, prin care s-a aprobat plata asigurărilor de sănătate de la bugetul statului pentru personalul monahal al cultelor recunoscute, dacă nu realizează venituri din muncă, pensie sau din alte surse; **4. Legea nr. 132/2008** privind modificarea și completarea Legii nr. 142/1999 privind sprijinul statului pentru salarizarea clerului; **5. Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 155 din 12 noiembrie 2008** pentru modificarea Legii nr. 142/1999 privind sprijinul statului pentru salarizarea clerului; **6. Hotărârea Guvernului nr. 1.617 din 4 decembrie 2008** pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 142/1999 privind sprijinul statului pentru salarizarea clerului, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.070/1999 prin care, în aplicarea OUG nr. 155/2008, s-au stabilit cele patru criterii pentru calificarea unităților de cult cu venituri reduse; **7. Hotărârea Guvernului nr. 447/2008** privind darea în folosință gratuită a unui imobil, proprietate privată a statului, pentru Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale; **8. Hotărâri de Guvern și rectificări ale Legii bugetului de stat pe anul 2008** prin care s-au alocat fonduri necesare cu care au fost achiziționate unele sedii eparhiale și lăcașuri de cult ale unităților bisericești ortodoxe din afara granițelor țării; **9. Ordinul nr. 667 din 3 decembrie 2008 al Ministrului internelor și reformei administrative** pentru modificarea anexei la Ordinul ministrului internelor și reformei administrative nr.37/2007 prin care s-a aprobat reducerea tarifelor la valoarea de 0,15% lei/unitate de măsură pentru întabularea sau înscrierea provizorie, respectiv pentru serviciul „drept de proprietate sau dezmembrăminte, în favoarea persoanelor fizice și a cultelor religioase recunoscute în condițiile legii.

13. Darea de seamă continuă cu prezentarea **activității desfășurate în cuprinsul Mitropoliei Basarabiei**, elaborată pe baza itinerariului pastoral al Înalt-preasfințitului Mitropolit Petru, care reflectă măsurile cele mai importante adoptate la nivelul Cancelariei Sfântului Sinod și ale Administrației Patriarhale pentru sprijinirea activității acestei eparhii și a slujitorilor ei, sub diferite aspecte: ajutoare

pentru salarizare, ajutoare pentru construirea de biserici, cărți liturgice și obiecte de cult pentru parohiile sărace etc., potrivit recomandărilor Chiriarhului locului.

În continuare este redată **activitatea instituțiilor centrale de la Patriarhia Română în sprijinul Așezămintelor Românești de la Muntele Athos**, sub multiplele sale aspecte: spiritual-cultural, economic-financiar etc.

14. Partea a II-a a Dării de seamă redă activitatea curentă a Cabinetului Patriarhal și a serviciilor de la Reședința Patriarhală, precum și **activitatea Cancelariei Sfântului Sinod și a celorlalte servicii din cadrul acesteia** (Oficiul canonic-juridic, Secretariat, Registratură și Arhivă, Personal-resurse umane, Biblioteca Sfântului Sinod, Corpul de inspecție și control).

În ce privește **activitatea din anul 2009**, se precizează că sub îndrumarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Cancelaria Sfântului Sinod *este în stadiul de a finaliza anteproiectele regulamentelor bisericești stabilite ca prioritare de Sfântul Sinod*, între care *cel dintâi va fi Regulamentul Organismelor Centrale din Patriarhia Română*, având în lucru și *redactarea într-o formă unitară a propunerilor de amendamente la Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, primite de la unele eparhii*, în vederea aducerii în analiza **Comisiei pentru Statut și regulamente**, instituită de Sfântul Sinod în anul 2008.

Ca urmare a celor expuse și potrivit prevederilor **art. 22 lit. f)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, **Comisia administrativ-juridică și de validare propune plenului Adunării Naționale Bisericești:**

– *Să ia act și să aprobe Darea de seamă în legătură cu activitatea Cancelaria Sfântului Sinod și a Cabinetului Patriarhal pe anul 2008, ca parte integrantă a Raportului general al Consiliului Național Bisericesc pe anul 2008.*

– *Să exprime respectuoase mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și ierarhilor Sfântului Sinod pentru modul în care au condus și îndrumat întreaga activitate pastoral-misionară și administrativ-organizatorică la nivel central și eparhial.*

– *Să adreseze clerului, monahilor și credincioșilor, precum și personalului de specialitate din cadrul Cancelariei Sfântului Sinod, Cabinetului Patriarhal și serviciilor aferente, mulțumiri pentru atașamentul și râvna cu care au participat în anul 2008 la susținerea și promovarea vieții bisericești, sub toate aspectele.*

Pr. Gheorghe Nicolae Șincan, de la Arhiepiscopia Alba Iuliei, prezintă raportul Comisiei în legătură cu:

3. Darea de seamă pe anul 2008 a Sectorului relații bisericești și interreligioase al Administrației Patriarhale privind relațiile cu Bisericele Ortodoxe surori, relațiile cu Bisericele Ortodoxe Orientale, relațiile cu Biserica Catholică, relațiile cu Biserica Anglicană și Bisericele Protestante, relațiile cu organisme ecumenice europene și internaționale, participări ale ierarhilor și

teologilor ortodocși români la conferințe, congrese, întruniri și adunări cu caracter teologic, ecumenic, interconfesional și interreligios.

Comisia administrativ-juridică și de validare a Adunării Naționale Bisericești a primit spre examinare **Darea de seamă privind activitatea desfășurată în anul 2008 de Sectorul relații bisericești și interreligioase** din cadrul Administrației Patriarhale, coordonat de Pr. Dr. Michael Tița, consilier patriarhal sub îndrumarea PS Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul și sub conducerea părintească a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.

Darea de seamă a Sectorului relații bisericești și interreligioase prezintă principalele repere ale vieții și lucrării Bisericii Ortodoxe Române, ca parte integrantă a Ortodoxiei Universale, precum și aspecte ale relațiilor sale ecumenice și interreligioase.

Una din principalele lucrări ale Bisericii Ortodoxe Române, în domeniul relațiilor bisericești, a fost, și în anul 2008, **consolidarea și diversificarea legăturilor sale tradiționale atât cu Bisericele Ortodoxe surori, cât și cu românii ortodocși din străinătate.** În acest sens, amintim *prezența Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și a delegaților Bisericii Ortodoxe Române la evenimente din viața Bisericii Ortodoxe surori din Grecia, derulate la începutul anului 2008, și anume funeraliile vrednicului de pomenire Arhiepiscop Christodoulos al Atenei și a toată Elada (31 ianuarie 2008), respectiv întronizarea noului Întâistătător al Bisericii Ortodoxe a Eladei, în persoana Preafericitului Ieronim II (16 februarie 2008); participarea unei delegații a Bisericii Ortodoxe Române la festivitățile prilejuite de aniversarea a 1020 de ani de la creștinarea poporului rus (Kiev, 28 iulie 2008); participarea delegației Bisericii Ortodoxe Române la Sinaxa Întâistătătorilor și reprezentanților Bisericii Ortodoxe și la Simpozionul Paulin, organizate de către Patriarhia Ecumenică (9-16 octombrie 2008); participarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel la funeraliile Patriarhului Alexei al II-lea al Moscovei și a toată Rusia (9 decembrie 2008).*

De asemenea, Biserica Ortodoxă Română *a dezvoltat și a aprofundat legăturile sale tradiționale cu Bisericele Ortodoxe surori, prin participările diferiților ierarhi, profesori de teologie, studenți teologi, monahi și monahii la congrese, întruniri, simpozioane ori conferințe internaționale.*

Biserica noastră **a continuat relațiile sale ecumenice cu celelalte Biserici,** implicându-se în efortul comun de *conștientizare a rolului și a locului Bisericii în procesul de reconfigurare a noii Europe,* prin afirmarea rădăcinilor creștine ale civilizației europene actuale.

Dintre **acțiunile ecumenice derulate în anul 2008** sunt amintite, printre altele: *participarea unor reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Române la: lucrările celei de a XII-a Sesiuni a Sinodului Episcopilor Catolici, Vatican (5-26 octombrie 2008) și la întrunirea Confederației Abaților Benedictini, Roma (18-27 septem-*

brie 2008); *la lucrările Reuniunii Internaționale și Interreligioase organizată de Comunitatea "Sant Egidio" din Roma* (18 noiembrie, Nicosia, Cipru); *participarea la întâlnirea cu reprezentanți religioși din Europa* (Bruxelles, 5 mai 2008).

Creștinismul contemporan rămâne ancorat în efortul de realizare a unității creștine, printr-o *mărturie creștină comună*, credibilă, în Europa și în lumea întreagă, în contextul lumii contemporane confruntată astăzi cu fenomenul secularizării acute, al abandonării principiilor și a valorilor autentice, precum și al sărăciei și al lipsei de umanitate.

Bisericile creștine au îndatorirea de a *promova*, pe de o parte, **prin dialog**, *apropierea și cunoașterea reciprocă* și, pe de altă parte, de a *apăra demnitatea persoanei umane*, **prin acțiune**, concretizată în solidaritate și filantropie. De asemenea, Bisericile sunt chemate să se implice în eforturile de *respectare a întregii creații a lui Dumnezeu*, **printr-o abordare teologică a problematicilor complexe** privind atât conservarea mediului înconjurător, cât și cea referitoare la aspectele bioeticii, prin sensibilizarea factorilor de decizie și prin educarea, în acest sens, a credincioșilor.

Lucrarea aceasta a fost orientată în direcția menținerii, diversificării și dezvoltării pe mai departe a legăturilor frățești, tradiționale ale Bisericii Ortodoxe Române cu Bisericile Ortodoxe surori, cu celelalte Biserici creștine, cât și cu organizațiile ecumenice internaționale, atât prin intermediul unor contacte directe și vizite reciproce, cât și prin participări la nivel național și internațional și prin bogata corespondență purtată.

În derularea activităților de protocol și reprezentare a Bisericii Ortodoxe Române, un rol important l-a avut **Biroul de Protocol al Patriarhiei Române**, în relațiile Patriarhiei Române cu: ministere, ambasade acreditate în România, alte instituții centrale: autorități aeroportuare, Direcția Consulară din Ministerul Afacerilor Externe, Serviciul Pașapoarte, Direcția Generală pentru Evidența Informatizată a Persoanei etc., precum și prin organizarea unor acțiuni de protocol intern, potrivit programelor aprobate de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel.

Un obiectiv principal pentru anul 2009 al Sectorului relații bisericești și interreligioase este *crearea, împreună cu Reprezentanța Bisericii Ortodoxe Române pe lângă instituțiile europene, a unor mecanisme prin care să se identifice, să se acceseze și să se deruleze proiecte europene de sprijinire a activităților Bisericii noastre.*

Analizând Darea de seamă a Sectorului relații bisericești și interreligioase, în conformitate cu prevederile **art.22 lit. f)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, **Comisia administrativ-juridică și de validare propune Adunării Naționale Bisericești:**

– *Să ia act că, prin întreaga activitate desfășurată în anul 2008 de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, de ceilalți ierarhi ai Sfântului Sinod, de*

profesori de teologie, cât și de personalul de specialitate din cadrul Sectorului relații bisericești și interreligioase, Biserica Ortodoxă Română a continuat să-și reafirme participarea constantă la efortul misionar general al Ortodoxiei Universale în lumea contemporană.

– Să ia act de participarea Bisericii Ortodoxe Române, prin reprezentanții săi ierarhi și teologi, la promovarea bunelor relații cu celelalte Biserici creștine, precum și la activitatea organizațiilor creștine și interreligioase internaționale, regionale și locale.

B. COMISIA SOCIALĂ ȘI PENTRU COMUNICAȚII MEDIA:

PC Protopop Ștefan Vișan, de la Episcopia Buzăului, prezintă rapoartele Comisiei, după cum urmează:

4. Darea de seamă în legătură cu activitatea desfășurată în anul 2008 de Sectorul social-filantropic al Administrației Patriarhale privind asistența socială, caritativă și filantropică în Biserica Ortodoxă Română; asistența religioasă în armată, penitenciare, spitale și așezăminte de asistență socială; activitatea asociațiilor, ligilor și societăților cu caracter religios care funcționează cu binecuvântarea Bisericii Ortodoxe Române; activitatea Biroului de Pelerinaje, a Centrului de servicii și magazinele de obiecte bisericești, a Asociației “*Diaconia*” și a Așezământului Social “*Patriarhul Justinian*”.

La Comisia socială și pentru comunicații media s-a primit spre analiză și propuneri **Darea de seamă privind activitatea desfășurată în anul 2008 de către Sectorul social-filantropic din cadrul Administrației Patriarhale**, îndrumat, din încredințarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, de Preasfințitul Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul, în cadrul căruia își desfășoară activitatea Pr. Dorel-Nicolae Moțoc, consilier patriarhal și ceilalți colaboratori.

Asistența Socială în Biserica Ortodoxă Română. În lucrarea social-filantropică a Bisericii noastre, la finele anului 2008 erau implicați: 29 consilieri, 33 inspectori eparhiali, 228 asistenți sociali (155 teologi și 73 neteologi, cu studii de specialitate), 103 preoți misionari, 121 de lucrători sociali, 184 voluntari și 296 din alte categorii de personal care își desfășoară activitatea în cadrul *Birourilor de asistență socială de la nivelul Centrului Patriarhal, ale centrelor eparhiale, protopopiatelor și parohiilor.*

În **capitolul I**, Darea de seamă prezintă **reperle activității de asistență socială desfășurată la nivelul Administrației Patriarhale prin Sectorul social-filantropic și componentele sale**, după cum urmează:

1. Biroul de Asistența Socială din cadrul Sectorului social-filantropic a continuat activitățile de coordonare și monitorizare a acțiunilor social-filantropice desfășurate în cuprinsul eparhiilor și a derulat **programe** având ca obiective: *acordarea de ajutoare financiare și materiale pentru copii orfani, tineri meri-*

tuoși, bătrâni și familii sărace, formarea preoților cu privire la fondurile structurale, formarea și perfecționarea de asistenți sociali care lucrează în instituții social-filantropice bisericești, precum și seminarii de pregătire pentru cadrele didactice de la instituțiile de învățământ teologic universitar și preuniversitar în domeniul traficului de persoane, drepturilor copilului și violenței în familie.

Pentru desfășurarea activităților Sectorului social-filantropic al Administrației Patriarhale, în anul 2008 **au fost realizate venituri** în sumă de **262.999,28 lei**, din care: **150.566 lei** din contribuția eparhiilor la *Fondul Filantropia*, restul sumei de **112.433,28 lei** provenind din soldul anului precedent, sponsorizări și donații primite de la persoane fizice și juridice din țară și străinătate. Pentru programele și activitățile derulate în anul 2008 **s-a cheltuit suma de 106.377,61 lei**, restul sumei reprezentând **156.621,67 lei** fiind destinați pentru proiectele prevăzute în anul 2009.

2. În data de 24 iulie 2008, între Patriarhia Română și Ministerul Sănătății a fost încheiat **Protocolul de cooperare privind parteneriatul *Asistență Medicală și Spirituală***, document prin care a fost stabilit cadrul general de reglementare a acțiunilor de cooperare între cele două instituții în domeniul asistenței medicale integrate cu domeniul asistenței sociale și spirituale. Scopul colaborării este *o comunitate sănătoasă din punct de vedere fizic, psihic, social și spiritual prin creșterea gradului de conștientizare și implicare în acțiuni de prevenire și combatere a practicilor care dăunează sănătății*. Prin acest Protocol, părțile au convenit să coopereze pentru: *promovarea sănătății prin implementarea în comun de programe, proiecte și practici care au ca rezultat creșterea calității vieții prin dezvoltarea unui stil de viață și a unui mediu de viață sănătos; facilitarea accesului la asistență medicală, socială și spirituală în sistem integrat, în România; îmbunătățirea cadrului normativ și instituțional din domeniul asistenței medicale integrate cu sistemul de asistență socială și spirituală; identificarea priorităților care vor sta la baza elaborării de programe și proiecte comune, în vederea găsirii de răspunsuri la nevoile specifice de asistență medicală ale categoriilor vulnerabile din punct de vedere social și a persoanelor aflate în dificultate; stabilirea premiselor de colaborare, de schimb de informații și asistență, în domeniul asistenței medicale integrate cu domeniul asistenței sociale și spirituale*.

3. În anul 2008, **Asociația Diaconia** și-a continuat activitatea prin următoarele componente: *Așezământul social „Patriarhul Justinian Marina”*, pentru protejarea și asistarea mamelor și copiilor, victime ale violenței în familie care a oferit servicii pentru 168 de persoane (48 femei și 120 copii); *Centrul de primire în regim de urgență a victimelor violenței în familie*; *Centrul de zi pentru copii proveniți din familii monoparentale și/sau sărace și Centrul de consiliere și sprijin familial*. *Centrul de servicii și Magazinul de cărți și obiecte bisericești – Kretzulescu* a funcționat în cadrul Asociației Diaconia până în luna august, când

a fost preluat de Tipografie, iar *Agenția de Turism „Pelerinul”* continuă să își desfășoare activitățile ca o componentă practică în sprijinul lucrării misionare a Bisericii.

În anul 2008, **veniturile** Asociației *Diaconia* au fost în valoare de **2.577.970 lei**, iar **cheltuielile** pentru întreținerea Așezământului „*Patriarhul Justinian Marina*” și derularea altor programe sociale au fost de **2.495.468 lei**.

4. Federația Filantropia a Patriarhiei Române a fost înființată în scopul dezvoltării cooperării cu celelalte organizații nonguvernamentale care funcționează cu binecuvântarea Bisericii Ortodoxe Române, cu sectoarele social-filantropice ale eparhiilor, precum și pentru susținerea acestora în relația cu autoritățile statului și cu instituții publice sau private, în conformitate cu Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și cu hotărârile Sfântului Sinod. În cursul anului 2008, împreună cu Sectorul social-filantropic al Administrației Patriarhale, prin **Federația Filantropia** s-au elaborat și au fost depuse spre finanțare **5 propuneri de proiecte** având ca obiective: *dezvoltarea capacității organizaționale a Federației Filantropia și a sectoarelor social-filantropice ale eparhiilor, promovarea întreprinderilor sociale în scopul asigurării incluziunii sociale, promovarea modelelor de bună practică în reintegrarea socială a foștilor deținuți și integrarea pe piața muncii a persoanelor traficate.*

Darea de seamă continuă cu **prezentarea aspectelor din activitatea de asistență socială desfășurată la nivelul eparhiilor din Patriarhia Română**, după cum urmează:

1. Așezăminte Social-Filantropice. În cursul anului 2008, s-au înființat noi instituții de protecție socială atât în București, cât și în diferite localități din cuprinsul eparhiilor, la cele 339 de așezăminte sociale existente la sfârșitul anului 2007, **adăugându-se, în anul 2008, încă 6**, astfel încât **numărul total al acestora este de 345**, din care: *109 așezăminte pentru copii, 51 așezăminte pentru vârstnici, 106 cantine și brutării sociale, 23 cabinete medicale și 2 farmacii sociale, 11 centre de diagnostic și tratament pentru persoane cu nevoi speciale, 33 centre de consiliere, 1 centru pentru victimele traficului de persoane și 19 centre pentru asistența familiilor în dificultate.*

2. La nivelul celor 28 de eparhii, în anul 2008, **numarul beneficiarilor proiectelor sociale** a fost de **406.164 de persoane și familii**, din care: **135.916** copii din așezămintele sociale ale Bisericii, ale statului, dar mai ales din familii sărace și fără posibilități de întreținere, sau victime ale inundațiilor; **31.448** persoane cu dizabilități, cu deficiențe de vorbire, vedere și auz, consumatori de droguri sau alte tipuri de dependențe, persoane infectate cu HIV/SIDA, victime ale traficului de persoane, delincvenți, etc; **118.887** persoane vârstnice din așezămintele de protecție socială bisericești, din centrele sociale de tranzit și adăposturi de noapte, bătrâni singuri, nedeplasabili, abandonați de familie și care prezen-

tau grave probleme de sănătate; **119.913** familii sărace, fără posibilități materiale sau adăpost, tineri, studenți, șomeri, deținuți eliberați sau victime ale inundațiilor.

3. Pentru sprijinirea familiilor afectate de calamități, în anul 2008, la nivelul Patriarhiei Române, **s-a colectat suma de 7.074.999 lei**, cea mai mare parte fiind orientată către zonele afectate din Moldova și Ardeal, dar și spre localități din cuprinsul altor eparhii. La suma în bani mai sus menționată s-au adăugat și importante **donății în materiale de construcții, cereale, alimente, îmbrăcăminte și bunuri de larg consum** a căror valoare a fost estimată la **8.752.353 lei**.

4. Pentru susținerea activităților social-filantropice, sumele de bani cheltuite la nivelul Patriarhiei Române, în anul 2008, s-au ridicat la valoarea totală de 36.939.176,61 lei, acestea prezentându-se analitic astfel: *colecta de la credincioși pentru Fondul „Filantropia”*: **1.930.966 lei**; *cheltuieli pentru întreținerea, administrarea și funcționarea așezămintelor social-filantropice și sprijinirea celor asistați social*: **19.180.858,61 lei**; *ajutoare financiare acordate sinistraților, prin intermediul colectelor efectuate în eparhii*: **7.074.999 lei**; *ajutoare materiale acordate sinistraților*, evaluate la suma de: **8.752.353 lei**.

În **capitolul al II-lea**, referitor la **asistența religioasă și spirituală în unitățile militare, penitenciare, spitale și așezăminte de ocrotire socială**, Darea de seamă precizează că, în cursul anului 2008, aceasta a fost asigurată de un număr de **538 preoți**, din care: **141** în unități militare și penitenciare și **397** în spitale și așezăminte de ocrotire socială. În toate unitățile menționate mai sus, la încheierea anului 2008 existau un număr **433 de biserici și capele**, altele **42** aflându-se în diferite stadii de construcție și amenajare.

În **capitolul al III-lea**, privitor la **activitățile pastoral-misionare și cultural-spirituale** în care au fost implicate asociațiile și fundațiile care funcționează cu binecuvântarea Sfântului Sinod sau a ierarhilor eparhioți, acestea *au fost circumscrise programului misionar-pastoral și cultural-spiritual local specific*, precum și *programului-cadru național bisericesc Anul jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*.

Activitatea asociațiilor și fundațiilor care funcționează cu binecuvântarea Sfântului Sinod sau a eparhiilor (ASCOR, Frăția Ortodoxă și Asociația „Oastea Domnului”) s-a concretizat și în anul 2008 prin: acțiuni umanitare și vizite la centre de plasament, orfelinate și azile; organizarea de tabere și pelerinaje la mânăstirile din țară și de peste hotare; organizarea de centre misionare pentru tineret în unele eparhii; activități de catehizare și manifestări misionar-comemorative; editarea și difuzarea unor publicații creștine și a cărților de rugăciune; organizarea de conferințe, simpozioane, întâlniri pentru tineret și seri creștine cu ierarhi, mari duhovnici și oameni de cultură; organizarea de concursuri pentru promovarea tradițiilor și a valorilor ortodoxiei; acordarea de asistență religioasă pentru hipoacuzici; organizarea de festivaluri și concursuri de muzică religioasă.

În urma analizei cuprinse în rezumatul Dării de seamă a Sectorului social-filantropic, în conformitate cu prevederile **art.22 lit. f)** din *Statutul pentru orga-*

nizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Comisia socială și pentru comunicații media propune Adunării Naționale Bisericești următoarele:

– *Să ia act și să aprobe activitatea Bisericii Ortodoxe Române în relația ei cu societatea de-a lungul anului 2008, aducând smerită recunoștință lui Dumnezeu pentru ajutorul acordat în misiunea Bisericii de a propovădui cuvântul Sfintei Evanghelii.*

– *Să exprime mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, celorlalți membri ai Sfântului Sinod, preoților, și credincioșilor pentru strădania misionar-filantropică depusă în anul mântuirii 2008, pentru ca societatea românească să-și continue mersul spre normalitatea viețuirii sale, care nu poate fi atinsă fără credința în Dumnezeu, iubirea de neam și respectul față de identitatea culturală, etnică sau religioasă a fiecăruia.*

5. Darea de seamă a Centrului de Presă BASILICA al Patriarhiei Române privind activitatea desfășurată în anul 2008 de: Postul de Radio TRINITAS, Postul de Televiziune TRINITAS TV, Cotidianul creștin ZIARUL LUMINA, Agenția de știri BASILICA și Biroul de Presă.

I. Postul de Radio TRINITAS al Patriarhiei Române. Darea de seamă redă activitatea acestui post de Radio, componentă a Centrului de Presă BASILICA al Patriarhiei Române, desfășurată în anul 2008, sub directă conducere a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și coordonarea Pr. Ciprian Apetrei, consilier patriarhal și relevă următoarele aspecte importante:

1. 10 ani de emisie neîntreruptă Radio TRINITAS. În data de 17 aprilie 2008 Postul de Radio TRINITAS a împlinit 10 ani de emisie neîntreruptă, moment ce a fost marcat la Catedrala Patriarhală printr-o slujbă de Tedeum și în sala "Europa Christiana" a Palatului Patriarhiei prin momentul aniversar desfășurat sub genericul "10 ani de misiune mediatică pentru credință și cultură". Evenimentul a fost deschis de un mesaj al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel transmis prin intermediul Preasfințitului Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul, după care s-a citit mesajul președintelui României, Domnul Traian Băsescu, transmis prin Dl. consilier prezidențial Bogdan Tătaru Cazaban. La acest eveniment au participat și opt membri ai Consiliului Național al Audiovizualului în frunte cu Dl. Președinte, Răsvan Popescu, care de asemenea, a luat cuvântul.

2. Preluarea Radio LOGOS al Arhiepiscopiei Craiovei de către Radio TRINITAS al Patriarhiei Române. La sfârșitul lunii septembrie 2008 au început demersurile pentru preluarea Radio LOGOS al Arhiepiscopiei Craiovei de către Radio TRINITAS al Patriarhiei Române, constând în cedarea licențelor audiovizuale și de emisie ale Radio LOGOS către Patriarhia Română în baza contractului de colaborare semnat de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și Înaltpreasfințitul Mitropolit Irineu al Olteniei. După organizarea studioului de emisie LOGOS al Radio TRINITAS de la Craiova, în data de 27 octombrie 2008, a

început emisia Postului de Radio TRINITAS pe cele șase frecvențe din Oltenia. La data de 17 noiembrie 2008 a intrat în emisie la nivel național, studioul LOGOS de la Craiova al Radio TRINITAS al Patriarhiei Române care emite zilnic la nivel național în intervalul orar 14.05- 16.00, astfel că, începând cu acea dată, **Radio TRINITAS al Patriarhiei Române emite la nivel național din cele trei studiouri ale sale, București, Iași și Craiova**, un lucru unic la nivelul audiovizualului românesc deoarece, la nivel național, programul emis din cele trei studiouri se difuzează pe cele 34 de frecvențe ale Radio TRINITAS.

3. Extinderea Radio TRINITAS la Arad și Timișoara. Proiectul mai vechi al Radio TRINITAS de a emite în principalele orașe ale Banatului, s-a împlinit în ziua de 18 decembrie 2008 când, în urma concursului organizat de CNA, **Radio TRINITAS a obținut două noi licențe audiovizuale** pentru localitățile **Arad 94,20 MHz și Timișoara 90,30 MHz**. După parcurgerea etapelor legale și tehnice necesare, prin efortul conjugat al echipei tehnice de la Radio TRINITAS cu al echipei de alpiniști de la RADIOCOM și reprezentanții S.C. ADISAM TELECOM, la 17 decembrie 2008 a fost pusă în funcțiune stația de la Timișoara, iar la 18 decembrie 2008 cea de la Arad.

4. Inaugurarea noului studio Radio TRINITAS de la Iași. În data de 7 iunie 2008 a fost inaugurat noul studio Radio TRINITAS din Iași, mutat în incinta Centrului Eparhial din fosta locație situată în Turnul Goliei. Noul sediu a fost sfințit de către Prefericitul Părinte Patriarh Daniel în dimineața zilei de sâmbătă 7 iunie 2008 alături de Preafericirea Sa aflându-se IIPPSS Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Laurențiu, Mitropolitul Ardealului și PS Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul.

5. Radio TRINITAS via satelit în America. O mare reușită în activitatea postului de Radio TRINITAS o constituie faptul că începând cu data de 30 noiembrie 2008, la Sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei, **Radio TRINITAS poate fi recepționat via satelit în America de Nord** (Mexic, Statele Unite ale Americii și Canada) la adresa: *Satelit GALAXY 25-93 grade Vest Frequency: 12,053 MHz D/L Polarity: Vertical SR: 22.000 Msym FEC: 3/4*. Această emisie via satelit s-a făcut cu binecuvântarea și purtarea de grijă a Prefericitului Părinte Patriarh Daniel, Patriarhia Română arătând astfel preocuparea pe care o are față de credincioșii ei din America, *parohiile din America de Nord având acum posibilitatea de a recepționa programele Radio TRINITAS, fiind într-o mai mare legătură religioasă și spiritual-culturală cu țara și Biserica Mamă.*

6. Activitatea editorială și tehnică a constat în emisiuni și programe speciale referitoare la:

a. Reflectarea Anului Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii în peste 88.600 minute din programele difuzate în 2008;

b. Promovarea de campanii media pentru următoarele programe: *Nu vrem liceu fără Dumnezeu* (februarie-martie); *De ce suntem ortodocși?* (martie); *De ce trebuie să ne rugăm?* (martie); *De ce trebuie să cinstim Sfânta Cruce? Importanța Sfintei Cruci în viața creștinului* (martie-aprilie); *Despre Taina Sfintei Spovedanii și despre Pocăință* (aprilie); *Radio TRINITAS – 10 ani de emisie neîntreruptă* (aprilie); *Proclamarea solemnă a canonizării Sfinților Cuvioși Nemțeni* (iunie); *Hramul Sfântului Dimitrie cel Nou – Ocrotitorul Bucureștilor, Aducerea Moaștelor Sfântului Apostol Pavel în Capitală și canonizarea Sfinților Iachint de Vicina, Neagoe Basarab și Dionisie cel Smerit* (octombrie); *Anotimpul colindelor, anotimpul bucuriei* (noiembrie 2008-ianuarie 2009); *1 decembrie – Ziua Națională a României*; *2 decembrie 2008 – 10 ani de la mutarea la Domnul a Părintelui Arhimandrit Cleopa Ilie*; *adaptarea programului pentru perioada sărbătorilor Nașterii Domnului, Anului Nou și Botezului Domnului* (rubrici și emisiuni speciale, iar în plan muzical au fost difuzate numai colinde).

c. Mediatizarea evenimentelor din viața Bisericii Ortodoxe Române în peste 20.000 de minute difuzate în buletinele și jurnalele de știri și în peste 30.000 de minute de informații religioase.

d. Activitatea tehnică. Pentru a mări zona de acoperire a stațiilor de emisie, s-a realizat **mutarea a trei (3) stații în amplasamente mai bune** (*Putna 94,80 MHz* s-a mutat în loc. Brodina, pe Vârful Chepa în site-ul Radiocom, la 1089m.; *Toplița 90,10MHz* s-a mutat în loc. Borsec în site-ul Radiocom, la 1200m.; *Zalău 93,10MHz* s-a mutat pe Vârful. Meseș în site-ul Radiocom, la 761m.), pentru mărirea ariei de emisie a Radio TRINITAS **s-au făcut modificări la sistemul radiant sau a echipamentului de emisie la două (2) stații** (*Hârlău 92,20MHz* și *Darabani 95,60MHz*), iar **la patru (4) locații s-au realizat instalații de sunet pentru transmiterea slujbelor religioase la Radio TRINITAS și TRINITAS TV** (*Catedrala Patriarhală, Curtea interioară a Patriarhiei, Mănăstirea Radu Vodă, Catedrala Sfântul Spiridon Nou-Paraclis Patriarhal*).

Analizând Darea de seamă a Postului de Radio TRINITAS, componentă a *Centrului de Presă BASILICA al Patriarhiei Române*, potrivit prevederilor **art.22 lit. f) și j)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, **Comisia socială și pentru comunicații media propune Adunării Naționale Bisericești:**

– *Se ia act cu aprobare de activitatea Radioului TRINITAS din anul 2008 și de contribuția la promovarea emisiunilor în susținerea activității pastoral-misionare, spiritual-culturale și educativ-religioase a Bisericii și pentru zidirea duhovnicească a poporului drept credincios.*

– *Să exprime mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și ierarhilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, precum și tuturor binefăcătorilor pentru susținerea activității Radioului TRINITAS.*

II. Postul de Televiziune TRINITAS TV al Patriarhiei Române. Darea de seamă redă activitatea acestui post de Televiziune TRINITAS TV al Patriarhiei Române, componentă a *Centrului de Presă BASILICA al Patriarhiei Române*, desfășurată în anul 2008, sub directa conducere a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și coordonarea Arhid. Nicolae Dima, consilier patriarhal și relevă următoarele aspecte importante, concentrate pe cinci direcții ale activității de bază:

1. **Organizare. Personal. Dotări.** La începutul anului 2008, Televiziunea TRINITAS TV a Patriarhiei Române se găsea încă într-un moment de început de activitate. Inaugurată pe 27 octombrie 2007, la inițiativa și cu implicarea directă a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, televiziunea era în ianuarie 2008 încă sub imperiul unui start curajos, dar care fusese pregătit destul de sumar. Pentru stabilitatea activității și direcționarea eficientă a proiectelor, în cursul anului 2008 s-a acționat în principal pe trei direcții: ***Căutarea unor surse constante și consistente de finanțare***, atât în interiorul, cât și în exteriorul Bisericii, ***Continuarea procesului de formare a unei echipe redacționale și tehnice*** capabile să susțină o dezvoltare rapidă și constantă, conformă cu exigențele unei televiziuni a Bisericii, ***Susținerea și finalizarea procesului de dotare tehnică a televiziunii la standarde profesionale***, în concordanță cu proiectele în derulare: emisie de 24 de ore, evitarea erorilor datorate echipamentelor tehnice, realizarea de filmări și transmisii directe din diferite locații, în interiorul și în afara Bucureștilor.

2. **Programul de emisie și realizări editoriale.** Televiziunea TRINITAS TV a Patriarhiei Române a început anul 2008 cu un program de emisie de 4 ore pe zi, în luna ianuarie acestea crescând în două etape, până s-a ajuns la o **emisie de 16 ore pe zi**, între orele 09.00 dimineața și 01.00 noaptea.

Unele dintre cele mai urmărite spații de emisie sunt **transmisiunile directe de la slujbele religioase**, Sfânta Liturghie și Vecernia fiind transmise în fiecare zi în direct din Catedrala Patriarhală, iar uneori și din alte biserici, cu precizarea că în perioada martie-octombrie 2008, slujbele au fost transmise din Catedrala Sfântul Spiridon Nou și din biserica Mănăstirii Radu Vodă din București, *utilizându-se o rețea de fibră optică realizată special* pentru TRINITAS TV, prin care s-a evitat utilizarea satelitului ca element intermediar de transport a semnalului video, cheltuielile la acest capitol fiind reduse la o sumă lunară simbolică.

Programul zilnic cuprinde **patru emisiuni dezbateri** (*Biblia în istorie* – cu specific de studiu biblic; *Convorbirile TRINITAS* – care dezbate subiecte de cultură teologică; *Lumina faptelor bune* – un program dedicat activităților filantropice ale Bisericii; *Biserica Azi* – un spațiu de deschidere spre intelectualii creștini, spre instituțiile de stat, spre problemele curente ale societății, analizate printr-un filtru creștin), prin care *TRINITAS TV se prezintă ca o televiziune profund atașată misiunii sale de educare religioasă și teologică*, dar, în același timp, deosebit de deschisă dialogului cu societatea. În cadrul acestor emisiuni au fost invitate per-

sonalități din spațiul academic, guvernamental, artistic, sportiv, ceea ce atrage atât audiență, cât și încredere din partea publicului.

A continuat consolidarea *Jurnalului TRINITAS*, primul program zilnic de știri religioase de televiziune din România. Astfel, dezvoltarea redacției centrale de știri a fost dublată de construirea și dezvoltarea unei rețele de corespondenți în întreaga țară, la nivelul centrelor eparhiale, având ca scop *evidențierea, prin mărturia convingătoare a vizualului, a dinamismului vieții bisericești în Patriarhia Română*.

O serie interesantă de programe sunt alcătuite din **emisiunile cu specific documentaristic**: *Pagini de istorie* (prezentare de evenimente și personalități din istoria Bisericii și a poporului român), *Calea Credinței* (cateheză vizuală), *Patristica* (prezentarea biografiei și a operei Sfinților Părinți).

La data prezentei Dări de seamă, TRINITAS TV are în derulare un **program de realizare a unei serii de filme documentare** având drept arie tematică spiritualitatea, cultura și istoria României. Din această serie au fost deja realizate filme, cu durata medie de 25-30 de minute, cum sunt: *Sihăstria Neamțului*, *Mănăstirea Snagov*, *Mănăstirea Sinaia* (3 episoade), *Mănăstirea rupestră de la șinca Veche* (2 episoade), *Biblia pe pământ românesc* (2 episoade), *Liturghierul pe pământ românesc* (2 episoade), *Povestea Palatului Patriarhiei*, *Mănăstirea Pasărea*, *Colina Sfinților Împărați*.

3. Evenimente speciale. În anul 2008, TRINITAS TV a realizat transmisiile directe complexe cu ocazia diferitelor evenimente bisericești desfășurate în Patriarhia Română. Cel mai cunoscut și cel mai complex eveniment transmis în direct de către noi a fost *Sărbătorirea Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor, și aducerea la București a moaștelor Sfântului Apostol Pavel*. Realizarea acestor transmisiuni a însemnat un efort logistic și uman extraordinar, precum și colaborarea cu alte televiziuni din București, cu care am stabilit excelente relații de cooperare comun avantajoasă. Toate marile evenimentele bisericești transmise în direct de TRINITAS TV au fost preluate de diferite televiziuni din București, mai ales de canalele de știri, amintindu-se între acestea: Televiziunea Română (TVR1, TVR2 și TVR Internațional), PRO TV, Antena 1, Antena 3, Realitatea TV, Național TV, N24, TVRM, reprezentanții acestor televiziuni apreciind calitatea tehnică excelentă a semnalului video, precum și calitatea artistică remarcabilă a filmării și regiei. Cele mai importante dintre evenimente din anul 2008 transmise de Televiziunea TRINITAS TV au fost următoarele: *deniile din Săptămâna Patimilor*, *sărbătoarea Sfințelor Paști*, *sărbătoarea Sfinților Împărați Constantin și Elena*, *proclamarea canonizării celor nouă noi sfinți nemțeni* (Mănăstirea Neamț), *întronizarea noului mitropolit al Moldovei și Bucovinei* (Iași), *întronizarea noului mitropolit al Olteniei* (Craiova), *sărbătorirea împlinirii unui an de la Întronizarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel*, *ședința solemnă a Sfântului Sinod dedicată bilanțului Anului jubiliar al Sfintei Scripturi și*

Sfintei Liturghii, concertul de colinde al Patriarhiei la sarbatoarea Nasterii Domnului.

4. Arie de receptie. Una dintre realizările marcante ale anului 2008 este **preluarea Televiziunii TRINITAS TV a Patriarhiei Române pe cât mai multe dintre rețelele de televiziune prin cablu și platformele digitale** (DTH – Direct-to-Home) din România, astfel încât s-a reușit ca TRINITAS TV să fie acum **vizibilă pentru cel puțin 75% din totalul abonaților de televiziune din România.**

Televiziunea Patriarhiei este *retransmisă prin rețeaua RCS-RDS, prin platformele digitale de satelit DIGI, DOLCE și BOOM, prin rețele medii și mici de cablu TV din orașe și comune în întreaga țară.* TRINITAS TV este *preluată de compania UPC în întreaga sa rețea de cablu TV digital, iar în rețeaua de cablu TV analogic doar în unele orașe.* În scurt timp, compania UPC va prelua TRINITAS TV în întreaga sa rețea de cablu TV analogic la nivel național.

În prezent postul de Televiziune TRINITAS TV **poate fi recepționat în întreaga Europă** (satelitul AMOS 2, frecvența de recepție: 11649,750 MHz, polaritate: orizontală (H), SR: 21,350 MSym/s, modulație: QPSK, FEC: 3/4), **fiind accesibil și românilor de pe continentul nord-american** (SUA și Canada), care pot recepționa acest post într-un pachet digital de televiziuni românești, abonarea făcându-se prin accesarea paginii de internet .

5. Finanțare. În proporție de peste 60% din cheltuielile televiziunii sunt susținute de către Arhiepiscopia Bucureștilor, prin contribuțiile lunare ale parohiilor din cuprinsul acesteia, o altă parte este asigurată prin contribuțiile Centrelor eparhiale din Patriarhie, care acordă lunar o sumă stabilită în raport cu posibilitățile financiare ale eparhiei, restul bugetului TRINITAS TV fiind asigurat prin contribuții ale sponsorilor (persoane private sau instituții). La apelul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, *unii dintre membrii Adunării Naționale Bisericești se numără printre sprijinatorii Televiziunii TRINITAS TV.*

Examinând Darea de seamă a postului de Televiziune TRINITAS TV, componentă a *Centrului de Presă BASILICA al Patriarhiei Române*, în conformitate cu prevederile art.20, lit. f) și j) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, **Comisia socială și pentru comunicații media propune Adunării Naționale Bisericești:**

– *Să ia act cu aprobare de activitatea Televiziunii TRINITAS TV pe anul 2008 și de aportul la evidențierea dinamismului vieții bisericești din Patriarhia Română, prin mărturia vizuală convingătoare a demersului său profund atașat misiunii de educare religioasă, teologică, spiritual-culturală și de dialog a Bisericii cu societatea;*

– *Să exprime mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL, ierarhilor Sfântului Sinod, preoților și credincioșilor din Arhiepiscopia Bucureștilor și tuturor celor care au sprijinit activitatea din anul 2008 a Televiziunii TRINITAS TV,*

una dintre cele mai importante și mai eficiente instituții de comunicare și de misiune ale Bisericii Ortodoxe Române.

III. Cotidianul ZIARUL LUMINA. Darea de seamă subliniază că în anul 2008, în activitatea acestei a treia importante componente a *Centrului de Presă BASILICA al Patriarhiei Române*, s-au făcut progrese semnificative în extinderea la nivel național a difuzării cotidianului „*Ziarul Lumina*”, a săptămânalului „*Lumina de Duminică*” și a revistei lunare „*Vestitorul Ortodoxiei*”.

Consolidarea și extinderea echipei redacționale din București în anul 2008 s-a reflectat și într-un **spațiu mai amplu acordat problematicii religioase în paginile cotidianului**, ajungându-se ca, dintr-un număr total de 16 pagini, între 5 și 8 pagini să fie dedicate acesteia, iar restul unor aspecte ținând de actualitatea socială.

Cu un efort susținut, **abonamentele la publicațiile „Lumina” au crescut în anul 2008** de la **5.774**, câte existau în luna ianuarie, la **10.320** abonamente în luna decembrie.

Din punct de vedere financiar, la sfârșitul anului 2008 s-au luat măsuri adecvate pentru ca, în anul 2009, cheltuielile necesare editării, tipăririi și distribuirii publicațiilor „*Lumina*” să fie acoperite din venituri corespunzătoare, obținute în special din creșterea numărului de abonamente.

În anul 2008, s-a realizat o **nouă versiune a site-ului www.ziarullumina.ro**, menită să prezinte într-un format grafic mai atrăgător și cu o accesabilitate ridicată informațiile cuprinse în publicațiile „*Lumina*”. Noua formulă a site-ului a atras cu sine și dublarea numărului de vizitatori care îl accesează din diferitele colțuri ale planetei.

Prin editarea unui cotidian, a unui săptămânal și a unei reviste de informație bisericească, adică „*Ziarul Lumina*”, „*Lumina de Duminică*” și „*Vestitorul Ortodoxiei*”, Patriarhia Română oferă, în domeniul presei scrise, un triptic informațional și misionar extrem de util atât clericilor, cât mai ales mirenilor de cele mai diverse vârste și preocupări.

În urma analizării Dării de seamă a redacției cotidianului „*Ziarul Lumina*”, săptămânalului „*Lumina de Duminică*” și revistei lunare „*Vestitorul Ortodoxiei*” ale Patriarhiei Române, potrivit prevederilor **art.22 lit. f) și j)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, **Comisia socială și pentru comunicații media propune Adunării Naționale Bisericești:**

– *Să ia act de eforturile Patriarhiei Române, inclusiv ale personalului angajat în redacția de specialitate pentru contribuția materială și strădaniile personale pentru continuarea apariției cotidianului ZIARUL LUMINA, a săptămânalului LUMINA DE DUMINICĂ și a revistei lunare VESTITORUL ORTODOXIEI, ca instrumente de utilitate misionar-pastorală, cultural-spirituală și educativă în sprijinul activității clericilor și în folosul duhovnicesc al credincioșilor mireni.*

IV. Agenția de știri BASILICA. Cea de a patra componentă a *Centrului de Presă BASILICA al Patriarhiei Române* și-a început activitatea în luna iunie 2008. Evenimentul lansării Agenției de știri BASILICA a avut loc, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel al Bisericii Ortodoxe Române, la sărbătoarea Sfintei Treimi, luni 16 iunie 2008.

În primele șase luni de activitate, **principalele obiective ale Agenției de știri BASILICA** au fost: *organizarea spațiilor de funcționare în biroul de la Palatul Patriarhiei din București, constituirea organigramei inițiale și realizarea infrastructurii minimale necesare bunei funcționări.* S-a constituit echipa editorială și s-au stabilit legături cu corespondenți locali, precum și cu corespondenți de la eparhiile din țară și din străinătate. S-au depus eforturi pentru armonizarea activității Agenției de știri cu celelalte componente ale *Centrului de Presă BASILICA al Patriarhiei Române* (Biroul de Presă, Radio TRINITAS, TRINITAS TV, publicațiile LUMINA) și punerea în valoare a capacităților proprii de a colecta, selecționa și difuza informația religioasă, sub deviza „*Vestea bună dăruită tuturor*”. Având în vedere că principala cale de transmitere a informațiilor este cea virtuală, s-a acordat atenție *constituirii rețelei proprii de calculatoare și optimizării programelor informatice de creare, administrare și afișare a bazelor de date.* Susținerea financiară a activității Agenției s-a făcut de către Patriarhia Română și prin subvenții obținute din diferite surse.

Știrile și informațiile sunt organizate sub formă electronică pe site-ul **basilica.ro** și cuprind date referitoare la viața bisericească din țară sau din străinătate: activitatea și discursurile Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române, hotărârile Sfântului Sinod, activități desfășurate de eparhii, mănăstiri și parohii, școli teologice și asociații bisericești, dialogul Bisericii cu societatea, dialogul interconfesional și interreligios. Agenția de știri *prezintă într-o formă concentrată viața Bisericii Ortodoxe Române de pretutindeni în context național și universal, precum și aspecte din activitatea altor Biserici și confesiuni creștine, evenimente și situații care au impact asupra vieții oamenilor.*

Fluxul principal de știri este organizat cronologic, însă vizitatorii pot accesa știrile și *în funcție de câteva grupe* (documente, comunicate, interviuri, evenimente) și *categorii* (știri din țară, diaspora ortodoxă română, Ortodoxia în lume, Mapamond creștin, Dialog religios). La acestea se adaugă, periodic, *secțiuni speciale*, în care sunt prezentate noi apariții editoriale, programe social-filantropice și cultural-misionare, aniversări și comemorări, evenimente majore din viața Bisericii și a societății.

În anul 2008 au fost postate pe site-ul Agenției de știri BASILICA un număr de **3012 știri**, cu o medie lunară de 250 știri. Astfel, *în context panortodox, Agenția de știri a Patriarhiei Române difuzează cel mai mare număr de știri*, beneficiarii acestora fiind agenții internaționale specializate pe informație religioasă,

instituții media din România și din alte țări ale lumii. Numărul vizitatorilor site-ului Agenției de știri BASILICA este în continuă creștere, mai ales al celor din afara granițelor României. În anul precedent *știrile au fost consultate, lunar, de vizitatori din peste 70 țări ale lumii*, traducerea în limba engleză permițând și celor care nu cunosc limba română să se informeze asupra vieții bisericești de la noi.

Site-ul www.basilica.ro este corelat cu site-ul oficial al Patriarhiei Române, secțiunea de știri a acestuia din urmă fiind actualizată automat. Din luna octombrie 2008 Agenția de știri BASILICA administrează și site-ul www.patriarhia.ro, prin serviciul de informatizare și contribuția redacțională a echipei editoriale.

De asemenea, **în luna noiembrie 2008 s-au pus bazele unui sistem de arhivare a știrilor și documentelor**, organizat cronologic, care conține atât texte cât și imagini foto sau video de la toate evenimentele principale ale Patriarhiei Române.

Pe lângă activitatea specifică, în cursul anului 2008 **Agenția de știri BASILICA a participat la organizarea unor evenimente speciale** (*Sărbătoarea Sfintei Treimi – 16 iunie, Sărbătoarea Centrului de Presă BASILICA – 27 octombrie, Concertul tradițional de colinde al Patriarhiei „Răsăritul cel de Sus” – 17 decembrie*), și **a editat volumul „Patriarhia Română: misiune-organizare-activități”**, publicat la Editura BASILICA.

Darea de seamă amintește și câteva **proiecte pentru anul 2009**, între care: **a.** Intensificarea activității Agenției de știri prin lărgirea cercului corespondenților din țară și din străinătate; **b.** Realizarea unei publicații electronice lunare (format PDF) care să cuprindă principalele știri ale lunii, în limba engleză, grupate după 5 categorii; **c.** Reorganizarea site-ului și corelarea cu site-urile *patriarhia.ro*, *basilica.ro* și cu site-urile celorlalte componente ale Centrului de Presă BASILICA (radio, televiziune, ziar); **d.** Organizarea unor evenimente speciale (concerte, simpozioane, colocvii) împreună cu celelalte componente ale Centrului de Presă BASILICA și **e.** Realizarea versiunilor în limbile engleză și franceză ale volumului *„Patriarhia Română: misiune – organizare-activități”*.

Ca urmare a examinării Dării de seamă a Agenției de știri BASILICA a Patriarhiei Române, potrivit prevederilor **art.22 lit. f) și j)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, **Comisia socială și pentru comunicații media propune Adunării Naționale Bisericești:**

– *Să ia act de activitatea Agenției de știri BASILICA a Patriarhiei Române în cele șase luni de la înființarea sa, în cursul anului 2008, și de strădaniile personalului deservent și ale colaboratorilor de la eparhiile Patriarhiei Române pentru prezentarea în timp real și într-o formă concentrată, a vieții Bisericii Ortodoxe Române de pretutindeni în context național și universal.*

– Să exprime mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL pentru inițiativa de a înființa Agenția de știri BASILICA a Patriarhiei Române și pentru sprijinul acordat în organizarea și dezvoltarea activității proprii.

V. Biroul de Presă al Patriarhiei Române. În anul 2008, Biroul de Presă, a cincea componentă a *Centrului de Presă BASILICA al Patriarhiei Române*, împreună cu *Radio TRINITAS*, *Televiziunea TRINITAS TV*, publicațiile *LUMINA* și *Agenția de știri BASILICA*, a continuat activitatea de informare a opiniei publice, prin mass-media, asupra evenimentelor din viața Bisericii Ortodoxe Române și a comunicat punctele de vedere ale Patriarhiei Române referitoare la diferitele probleme ale societății românești.

Din activitatea anului 2008, menționăm în mod special **sustinerea mediatică a campaniei Patriarhiei Române din luna februarie „Nu vrem liceu fără Dumnezeu!”**, prin care s-a reușit menținerea predării religiei și în învățământul public liceal.

Din punct de vedere al relațiilor cu televiziunea și radioul, se apreciază că Biroul de Presă **are bune relații profesionale și de cooperare cu alte instituții media publice**: Televiziunea Română, principalele posturi particulare de televiziune și, prin intermediul grupului redacțional *Viața Religioasă* din cadrul *Radio România Actualități*, coordonat de teologul Remus Rădulescu, cu Societatea Română de Radiodifuziune.

Mai sunt amintite colaborarea bună cu cotidienele *Jurnalul Național*, *Gardianul*, *Evenimentul Zilei*, *Cronica Română*, *Azi*, *Ziua* și *Gândul*, datorită jurnaliștilor acreditați, **interesați de reflectarea cu acuratețe a vieții și activității Bisericii Ortodoxe Române**, precum și cu agenții de presă și site-uri creștine.

Experiența ultimilor ani a dovedit faptul că cea mai puternică influență asupra opiniei publice este exercitată prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă (inclusiv *Internetul*), astfel încât este de la sine înțeles faptul că și **Biserica folosește mijloacele de comunicare în masă pentru promovarea valorilor evanghelice și a mesajului creștin în societate, dar și pentru a face cunoscute cu promptitudine punctele de vedere instituționale bisericești.**

În acest sens, se constată faptul că începând cu anul 2008, **prin Centrul de Presă BASILICA**, care are în componență toate canalele media (radio, televiziune, cotidian, săptămânal, agenție de știri, pagină pe Internet), **Patriarhia Română are posibilitatea de a reflecta mult mai bine viața și lucrarea Bisericii Ortodoxe Române**, atât la nivel central, cât și local și de a răspunde prompt unor provocări venite din partea unui curent de opinie definit, în general, drept secularizat, nihilist și ateu.

Ca **proiect pentru anul 2009**, Biroul de Presă al Patriarhiei Române își propune ca, pe lângă consolidarea colaborării prin jurnaliști acreditați cu instituțiile

media din România, să acorde o atenție specială îmbunătățirii comunicării cu serviciile de presă eparhiale.

Luând act de Darea de seamă a Biroului de Presă al Patriarhiei Române, potrivit prevederilor **art.22 lit. f) și j)** din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, **Comisia socială și pentru comunicații media propune Adunării Naționale Bisericești:**

– *Să ia act cu aprobare de activitatea expusă în Darea de Seamă a Biroului de Presă al Patriarhiei Române pe anul 2008 și să se exprime alese mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru îndrumarea permanentă a activității acestuia, precum și tuturor celor care au contribuit la bunul mers al acestui Birou.*

C. COMISIA CULTURALĂ ȘI EDUCAȚIONALĂ:

Pr. Prof. Costel Bulgaru, de la Episcopia Dunării de Jos, prezintă primul raport al Comisiei, după cum urmează:

6. Darea de seamă a Sectorului teologic-educational al Administrației Patriarhale privind activitatea pe anul 2008 a instituțiilor de învățământ teologic preuniversitar și universitar, activitatea de predare a Religiei în învățământul de stat și specializarea la studii prin schimbul de teologi și de burse cu Bisericile și organizațiile creștine din străinătate.

Sectorul teologic-educational din cadrul Administrației Patriarhale este îndrumat, din încredințarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, de către Preasfințitul Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul, fiind coordonat de Dl. Dr. Bogdan Ioan Popescu (până la data de 30 septembrie 2008) și de Pr. lect. univ. Dr. Gheorghe Holbea (de la data de 1 octombrie 2008), consilieri patriarhali, în colaborare cu personalul de specialitate angajat. Activitatea prezentată, pe baza datelor oferite de centrele eparhiale este structurată pe 5 domenii de activitate:

1. Predarea disciplinei religie în școlile de stat. În anul școlar 2007–2008, în școlile de stat, **au predat disciplina religie 9.292 de profesori**, dintre care: 3556 titulari și 5736 suplinitori; 2750 preoți, 6031 sunt mireni cu studii teologice și 511 cu alte studii. Dintre profesorii de religie, **2712 au obținut definitivarea în învățământ, 1343 gradul didactic II și 515 gradul didactic I.** În școlile din România, și-au desfășurat activitatea specifică **42 de inspectori de specialitate** (38 cu studii teologice și 4 cu alte studii), în strânsă conlucrare cu inspectorii de învățământ și consilierii culturali de la centrele eparhiale.

La nivelul întregii țări au fost organizate numeroase **activități extrașcolare cu caracter religios**: tabere școlare cu caracter religios; pelerinaje și excursii; concursuri școlare pe teme religioase (cunoștințe religioase, creație literară, pictură, colaje, sculptură, încondeiere de ouă, fotografie, film religios, muzică); concursuri interdisciplinare (religie-educație civică-desen, religie-sport); festivaluri (muzică religioasă, oratorie); concerte caritabile; serbări școlare cu program religios; cer-

curi de creație religioasă (pictură, muzică, poezie, ateliere de teatru religios); expoziții (desene, icoane, ouă încondeiate, grafică, fotografie religioasă), editarea revistelor cu tematică religioasă; simpozioane regionale, naționale și internaționale pentru elevi și profesori de religie; desfășurarea de proiecte educaționale județene și interjudețene; implicarea în proiecte cu caracter social; participarea la slujbele Bisericii; participarea la concursurile organizate de Patriarhia Română (Concursul național de creație literară *Anul jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*, Concursul național *Icoana din sufletul copilului*).

Dintre **activitățile Sectorului teologic-educational** în domeniul învățământului religios, sunt amintite: campania „*Nu vrem liceu fără Dumnezeu!*”; descongestionarea și revizuirea programelor școlare pentru clasele I-XII, la disciplina religie; organizarea de către Ministerul Educației, Cercetării și Inovării a olimpiadei de religie pentru clasele VII-XII.

2. Învățământul teologic ortodox preuniversitar se desfășoară în **seminariile teologice ortodoxe liceale, liceele teologice ortodoxe, școlile de cântăreți bisericești și școlile postliceale teologico-sanitare.**

Seminariile teologice ortodoxe liceale sunt în număr de **34**, cu două specializări: *Teologie Pastorală* și *Teologie Patrimoniu*. În cadrul Patriarhiei Române funcționează, de asemenea, **4 licee teologice ortodoxe și 3 licee pedagogice cu clase de profil teologic**. Dintre aceste instituții de învățământ, **14 funcționează în spații ale centrelor eparhiale, iar 24 în spații puse la dispoziție de către Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului sau de către consiliile locale.**

În anul școlar **2007-2008** au fost **școlarizați 6166 de elevi și au obținut diplomă de bacalaureat 2490 de elevi**. În anul școlar **2008-2009**, au fost **înscriși 1265 elevi în clasa a IX-a**, iar pentru anul școlar **2009-2010** au fost solicitate Ministerul Educației, Cercetării și Inovării **48 de locuri** la nivelul de învățământ preșcolar, **25 la nivelul primar, 30 la ciclul gimnazial și 1152 de locuri la ciclul liceal.**

Elevii au participat la diverse **activități extracurriculare**: concursuri organizate de Patriarhia Română (Concursul național de creație literară *Anul jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*, concursul coral *Tineri, lăudați pe Domnul!*), pelerinaje, excursii și tabere, concursuri pe teme școlare, serbări prilejuite de sărbătorile mari din cursul anului bisericesc, simpozioane științifice, concerte corale, cercuri de pictură etc. Un număr însemnat de elevi ai acestor școli au participat la olimpiadele școlare, unde au obținut premii și mențiuni la diferite etape.

Școlile de cântăreți bisericești sunt în număr de **8** și au școlarizat în anul școlar **2007-2008** un număr de **322 de elevi**, dintre care **au absolvit 121**. În anul școlar **2008-2009**, în clasa a IX-a au fost **înscriși 68 de elevi**. Pentru anul școlar **2009-2010** au fost **solicitate 51 de locuri**.

În cadrul acestor unități de învățământ preuniversitar **își desfășoară activitatea didactică 817 profesori**, dintre care **295 sunt titulari**, iar **458 suplinitori**; **228 au obținut definitivatul, 129 gradul didactic II, 259 gradul didactic I; 45 au obținut titlul de Doctor în Teologie; 59 urmează cursurile de doctorat**. Pentru

îmbunătățirea calității actului educativ în aceste școli, în anul școlar 2007-2008 s-au alocat fonduri în valoare totală de 8.197.538 RON, majoritatea de la bugetul de stat.

În Patriarhia Română funcționează o singură școală postliceală teologico-sanitară, la Iași, în regim de autofinanțare, integrată în sistemul învățământului de stat. În anul școlar 2007-2008, au fost școlarizați 297 de elevi și au absolvit 102. În anul școlar 2008-2009, în anul I, s-au înscris 115 elevi, iar pentru anul școlar 2009-2010 s-au solicitat 100 de locuri. Corpul didactic al acestei școli este alcătuit din 42 de profesori (6 titulari și 36 suplینitori), dintre care 13 au gradul didactic I și 3 definitivatul.

Printre activitățile Sectorului teologic-educational în domeniul învățământului teologic preuniversitar, menționăm *Consfătuirea anuală cu directorii de seminarii teologice, organizată la Palatul Patriarhiei în data de 15 mai 2008*. Cu acest prilej, s-a inițiat proiectul privind transformarea seminariilor teologice liceale ortodoxe, la cerere, în licee teologice ortodoxe, pentru a avea posibilitatea de a școlariza elevi și în cadrul celorlalte cicluri și specializări ale învățământului preuniversitar.

3. Învățământul teologic ortodox superior. În anul de învățământ 2007-2008, în Patriarhia Română au funcționat **11 facultăți de teologie** (București, Iași, Sibiu, Craiova, Cluj, Constanța, Târgoviște, Pitești, Alba Iulia, Arad și Oradea) și **4 departamente de teologie**, incluse în cadrul altor facultăți (Timișoara, Galați, Baia Mare și Reșița). **Studiile sunt structurate pe trei niveluri: Licență** (4 ani pentru specializarea *Teologie Pastorală* și 3 ani pentru celelalte specializări), **Masterat** (2 ani) și **Doctorat** (3 ani).

Studiile pentru **Licență** sunt organizate pe 4 specializări: *Teologie Pastorală, Teologie Didactică, Teologie Socială și Artă Sacră*. În anul universitar 2007-2008, au fost școlarizați **8800 de studenți**, dintre care *6748 băieți și 2052 fete*. În anul 2008 au absolvit *2484 de studenți*, iar în anul universitar 2008-2009, în anul I, au fost înscrși *2771*. La specializarea *Teologie Pastorală* au fost școlarizați **5523 studenți**, dintre care *5401 băieți și 122 fete*, **1160 absolvenți** obținând *Diplomă de licență*.

Cursurile de **Masterat** se organizează în toate centrele universitare, cifrele de școlarizare fiind următoarele: în anul universitar 2007-2008, au fost înscrși **2154 candidați**, dintre care **1053 au absolvit**, iar în anul universitar 2008-2009 s-au înscris **1590 candidați**.

Studiile de **Doctorat** se organizează în șase centre universitare (București, Sibiu, Cluj, Iași, Constanța și Craiova), fiind înscrși **334 doctoranzi**, dintre care **130** în anul universitar 2008-2009. **41 de doctoranzi au obținut titlul de Doctor în Teologie**.

În anul universitar 2007-2008, în învățământul superior teologic au activat **413 cadre didactice**: *97 de profesori, 61 de conferențieri, 139 de lectori, 89 de asistenți și 27 de preparatori universitari*.

În ce privește **activitățile specifice învățământului teologic ortodox universitar** sunt amintite: *Al III-lea Congres Național al Facultăților de Teologie Ortodoxă din România*, cu tema „*Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie, izvoare ale teologiei ortodoxe*”, organizat în perioada 10-13 noiembrie 2008, la Mănăstirea Tismana. În cadrul lucrărilor, constatându-se diferențe de conținut între programele analitice ale facultăților de teologie ortodoxă din țară, **s-a dispus armonizarea acestora**, la specializarea *Teologie Pastorală*, astfel încât 80% din conținuturile învățării să fie comune. De asemenea, în cadrul facultăților de teologie ortodoxă, în cursul anului 2008, **au fost organizate 164 de consfătuiri, congrese, simpozioane, conferințe sau informări științifice**, pe următoarele teme: *viața Bisericii și problemele ei actuale; aniversarea unor evenimente sau personalități din istoria Bisericii; învățământul teologic și asistența socială; rolul familiei; bioetica și problemele lumii actuale; teologia icoanei sau dialogul religie-știință*.

4. Schimbul de burse. În anul de învățământ 2007-2008, *un număr de 31 bursieri români peste hotare* au fost înscriși în diferite instituții de învățământ din străinătate, astfel: 1 în Belgia, 1 în Franța, 3 în Elveția, 5 în Anglia, 1 în Austria, 3 în Italia, 1 în Danemarca, 3 în Germania, 13 în Grecia, iar la instituțiile de învățământ teologic din Patriarhia Română au fost acceptați **159 de bursieri străini** (*printre care și etnici români*), după cum urmează: **53** la studii preuniversitare și **106** la studii universitare și postuniversitare.

5. Cateheza parohială. La începutul anului 2008, s-a înființat, pentru prima dată în Biserica Ortodoxă Română, *Biroul de Catehizare Parohială*, având misiunea de a coordona, monitoriza și verifica activitatea catehetică din cuprinsul Patriarhiei Române. În cadrul Biroului a continuat activitatea de *implementare a proiectului "Hristos împărtășit copiilor"* prin organizarea unui număr de 10 sesiuni de formare pentru eparhiile care au început să aplice proiectul. Acestea s-au adăugat celor 52 de sesiuni din anii 2006 și 2007, prin care proiectul a fost dezvoltat în aproape toată țara. Prin hotărârea nr. 1924/2008, Sfântul Sinod a aprobat prin *înființarea unui birou de catehizare parohială în fiecare eparhie, precum și numirea unui inspector care să coordoneze activitatea catehetică și proiectul "Hristos împărtășit copiilor"*. Astfel, în cuprinsul Patriarhiei Române au fost numiți **28 de inspectori eparhiali pentru cateheza parohială** și un număr de **192 de responsabili pentru cateheza parohială la nivelul protopopiatelor**, pe parcursul anului 2008, având loc activități catehetice în **2.547** parohii, fiind implicați **34.014** copii.

Între alte **activități specifice ale Sectorului teologic-educational**, desfășurate în anul 2008, Darea de seamă amintește: organizarea *Concursului coral „Tineri, lăudați pe Domnul!”*, cu participarea corurilor facultăților și seminariilor teologice liceale ortodoxe din cuprinsul Mitropoliei Munteniei și Dobrogei (27 octombrie); organizarea *Concursului național de creație literară „Anul jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii”*, cu participarea a peste 500 de lucrări ale

elevilor și studenților din întreaga țară (11 aprilie-1 noiembrie); elaborarea, tipărirea și distribuirea către parohii a *Ghidului practic „Centrul parohial pentru copii și tineri”*, având ca obiectiv principal oferirea unei alternative creștine de petrecere a timpului liber, pentru copii și tineri, cu implicații socio-culturale pe termen lung.

În urma analizării Dării de seamă a Sectorului teologic-educational al Administrației Patriarhale și potrivit prevederilor **art. 22, lit. f) și j)** din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, **Comisia culturală și educațională propune Adunării Naționale Bisericești:**

– *Să ia act cu aprobare de activitatea Sectorului teologic-educational al Administrației Patriarhale, desfășurată în anul 2008;*

– *Să aducă mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și ierarhilor Sfântului Sinod pentru grija manifestată față de învățământul religios și teologic, precum și cadrelor didactice, studenților și elevilor pentru întreaga activitate desfășurată în procesul educațional.*

Pr. Prof. Ioan Mihoc, de la Arhiepiscopia Iașilor, prezintă celelalte rapoarte ale Comisiei culturale și educaționale, după cum urmează:

7. Darea de seamă pe anul 2008 a Sectorului patrimoniu cultural al Administrației Patriarhale, privind activitatea de ocrotire a monumentelor istorice, de artă și arhitectură religioasă, evidența, păstrarea, conservarea și valorificarea patrimoniului cultural-național, colecțiile de artă și arhitectură religioasă, precum și pregătirea personalului de specialitate în domeniul patrimoniului cultural-național.

Sectorul patrimoniu cultural din cadrul Administrației Patriarhale este îndrumat, din încredințarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel de către Preasfințitul episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul și este coordonat de către Pr. Dr. Florin Șerbănescu, consilier patriarhal.

1. Formarea și perfecționarea profesională a personalului de specialitate. *Centrul de Pregătire pentru Patrimoniu* din cadrul acestui sector a organizat 7 stagii de pregătire pentru muzeografi, gestionari-custozii și manageri de proiecte culturale, la care au participat *210 cursanți* de la *72 unități patrimoniale din întreaga țară*, dintre care 63 au absolvit, iar 65 continuă pregătirea în 2009.

Elaborarea și organizarea programelor, coordonată de Pr. Florin Șerbănescu, consilier patriarhal, a revenit d-lor profesori Victor Simion și Mircea Sfârlea, consilieri patriarhali în cadrul Centrului de Pregătire pentru Patrimoniu și doamnei Elena Nicoleta Băjan, expert pentru patrimoniu al Ministerului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național. Temele de curs, elaborate și aprobate prin Standardele naționale, au fost susținute de către cadre universitare, directori de muzee, experți și specialiști din București, Sibiu, Constanța, Oradea, Brașov, Iași, precum și de specialiștii Sectorului Patrimoniu Cultural și alți reprezentanți ai Bisericii Orto-

doxe Române. A fost elaborat *cursul de Muzeologie generală* cu un sumar de 680 de pagini ce cuprinde referiri la toate problemele specifice patrimoniului cultural național. Cursul, primul în domeniul patrimoniului cultural bisericesc, reunește prelegeri de specialitate semnate de profesorii susținători ai programelor Centrului. Cele mai valoroase dintre lucrările prezentate la absolvire vor constitui *fondul documentar al Centrului*. Lucrările care conțin fișele standardizate ale inventarelor vor constitui punctul de pornire a inițiativei de întocmire a unui *inventar național al bunurilor de patrimoniu deținute de Biserica Ortodoxă Română*.

Centrul de Pregătire pentru Patrimoniu al Patriarhiei Române a fost inclus în **Registrul Național al Furnizorilor de Formare Profesională din România** (poz. 2369 – muzeograf, 2370 – gestionar-custode).

Beneficiile financiare nete realizate, după achitarea tuturor obligațiilor financiare impuse de desfășurarea programelor, au însumat la încheierea anului 2008 suma de 54.816 lei, potrivit evidențelor contabile. Cinci programe au beneficiat de sprijin financiar (fonduri pentru cazarea și masa cursanților) din partea Secretariatului de Stat pentru Culte, iar altele două, din partea Arhiepiscopiei Tomisului (pentru cursanții proprii).

2. Evidența patrimoniului bisericesc mobil s-a realizat prin întocmirea de către reprezentanții Sectorului patrimoniul cultural al Patriarhiei Române, a inventarelor pentru obiectele din tronsoanele expoziționale și depozitele de la Mănăstirea Antim și din Palatul Patriarhiei pe care le gestionează Sectorul Patrimoniu. Astfel, s-a continuat *derularea programului de realizare a evidenței informatizate a colecției de carte veche și icoane din Palatul Patriarhiei* (început în anul 2004) în colaborare cu Centrul de Memorie Culturală (CIMEC), cu susținerea financiară a Secretariatului de Stat pentru Culte. În anul 2008 au fost fișate un număr de 763 exemplare de carte veche bisericească (încheindu-se, astfel, evidența fondului de 4596 volume din depozit) și 174 icoane.

La nivelul întregii țări, activitatea de evidență a patrimoniului bisericesc mobil s-a continuat prin aplicarea prevederilor protocolului de colaborare dintre Patriarhia Română și Ministerul Administrației și Internelor – Inspectoratul General al Poliției, încheiat în anul 2000 și reactualizat, în anul 2005. Conform rapoartărilor primite de la eparhii, au fost întocmite peste 35.600 fișe însoțite de imagini fotografice, la multe unități patrimoniale bisericești revizuindu-se și îmbunătățindu-se sistemele de securitate.

3. Situația generală a lucrărilor de restaurare a monumentelor istorice bisericești (cca. 3900 în întreaga țară) se prezintă, pe baza datelor transmise de la eparhii, astfel: *S-au executat lucrări la 323 monumente*, cuantumul estimativ total al acestora ridicându-se la peste **69.450.548,36 lei**. În anul 2008, lucrările de restaurare a monumentelor bisericești au beneficiat de următoarele surse de finanțare cunoscute de centrele eparhiale: *contribuții de la eparhii* – 281.912 lei,

Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național - 12.911.467,99 lei, *Secretariatul de Stat pentru Culte* - 16.477.000 lei, *Consilii Județene* – 1.706.461,04 lei, *Consilii Locale* – 315.000 lei, *Primării* – 3.832.395 lei, *sponsori* – 813.175,17 lei, *fonduri proprii* – 1.531.850 lei, *contribuții de la credincioși* – 1.398.404 lei, ONMI – 8.154.019 lei, *fonduri provenite din alte surse*: 8.088.938,98 lei, 783.000 euro, *fonduri PHARE* – 13.939.925,18 lei.

O lucrare de amploare și semnificație deosebită a constituit-o, în anul 2008, **restaurarea generală a Catedralei Patriarhale**, retârnosită de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, împreună cu toți membrii Sfântului Sinod, cu prilejul împlinirii a 350 de ani de la zidirea sa.

4. În cursul anului 2008, **lucrări și intervenții de conservare și restaurare** a patrimoniului mobil au fost executate *la Patriarhia Română și Arhiepiscopia Bucureștilor* (piese din colecția catedralei și reședinței patriarhale – icoane, textile, sculpturi, piese de mobilier etc.), precum și la: *Arhiepiscopia Iașilor* (în cadrul Centrului *Resurrectio*), *Arhiepiscopia Sibiului*, *Episcopia Râmnicului*, *Episcopia Argeșului și Muscelului*, *Episcopia Giurgiului* etc., continuându-se organizarea de noi depozite de carte veche și icoane la Episcopia Buzăului și Vrancei.

Obiectivul specific major al etapei actuale de dezvoltare a activității patrimonial-culturale din cadrul Bisericii Ortodoxe Române îl constituie *organizarea și acreditarea, inclusiv prin pregătirea și atestarea personalului de specialitate necesar, a unor ateliere bisericești de conservare și restaurare a patrimoniului cultural mobil* (exemplu: Patriarhia Română – Sectorul Patrimoniul Cultural, Mănăstirea Bistrița, jud.Vâlcea, Episcopia Buzăului și Vrancei, Arhiepiscopia Tomisului și altele).

5. **Muzee și colecții bisericești.** În cuprinsul eparhiilor Patriarhiei Române funcționează, în prezent, un număr de *317 unități* cu activitate în domeniul patrimoniului bisericesc mobil, cu peste *600 angajați*, din care: 275 muzee și colecții muzeale și 42 de centre de ocrotire.

6. **Activitate muzeal-expozițională.** Din inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în cadrul manifestărilor dedicate „*Anului Jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*”, cea mai importantă realizare muzeală a fost **organizarea, la Palatul Patriarhiei, a amplei expoziții tematice „Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie în viața poporului român”**, realizată de către Sectorul patrimoniu cultural, în colaborare cu Biblioteca Sfântului Sinod, Arhiepiscopia Bucureștilor, Arhiepiscopia Sibiului, Arhiepiscopia Târgoviștei și Episcopia Dunării de Jos. Expoziția a fost vernisată, pe 28 octombrie 2008, în Sala *Europa Christiana* și în spațiile adiacente, în prezența Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a tuturor membrilor Sfântului Sinod și a unui numeros public. Cu acest prilej a fost lansat și **catalogul expoziției** (sub același titlu: „*Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie în viața poporului român*”), o lucrare științifică de 240 de pagini,

alcătuită de organizatorii expoziției și publicată în Editura *Basilica* a Patriarhiei Române, cu un cuvânt înainte al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. Expoziția și catalogul s-au bucurat de o primire deosebită din partea numeroasei asistențe prezente la vernisaj și la lansarea editorială.

O altă realizare semnificativă la care a participat Sectorul Patrimoniu Cultural alături de Sectorul Monumente și Construcții Bisericești a fost amenajarea, în două rânduri (martie și decembrie), în sala *Europa Christiana*, din Palatul Patriarhiei, a **expoziției de proiecte de arhitectură** intitulată „*Catedrale și biserici: 1990 - 2008*”, menită a constitui o bază de pornire pentru proiectul Catedralei Mântuirii Neamului.

În cursul anului 2008, au fost realizate **expoziții ale celei de-a XVI-a ediții a concursului național anual *Icoana din sufletul copilului***, organizat de publicația *Chemarea Credinței* a Patriarhiei în colaborare cu eparhiile și cu Ministerul Educației, Cercetării și Inovării (Sibiu, Bacău, București – Palatul Copiilor, Palatul Patriarhiei). S-au organizat, de asemenea, alte *expoziții de cultură și artă bisericească*, precum și numeroase simpozioane, colocvii, sesiuni și alte manifestări patrimoniale, culturale și istorice bisericești. Este subliniată participarea Pr. Florin șerbănescu, ca membru și delegat al Patriarhiei Române, la *ședințele Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor*.

Darea de seamă se încheie cu prezentarea contribuției ostenitorilor din cadrul Sectorului patrimoniu cultural la emisiuni ale posturilor Radio TRINITAS și TRINITAS TV ale Patriarhiei Române, precum și în paginile cotidianului ZIARUL LUMINA, prin consemnarea unor evenimente de seamă din viața Bisericii noastre și contribuția Bisericii noastre la istoria poporului român, la protejarea și punerea în valoare a tezaurului patrimonial-cultural ortodox.

În urma examinării Dării de seamă a Sectorului patrimoniu cultural al Administrației Patriarhale și potrivit prevederilor **art.22, lit. f) și j)** din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, **Comisia culturală și educațională propune Adunării Naționale Bisericești:**

– *Să ia act cu aprobare de activitatea prezentată în Darea de seamă a Sectorului Patrimoniu cultural al Administrației Patriarhale desfășurată în anul 2008 la nivel central și eparhial.*

– *Să adreseze eparhiilor îndemnul de a continua activitatea specifică în acest domeniu, în scopul valorificării sporite a zestrei patrimoniului istoric, cultural și de artă al Bisericii Ortodoxe Române.*

8. Darea de seamă în legătură cu activitatea pe anul 2008 a sectoarelor Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe:

a. Activitatea Tipografiei.

Darea de seamă debutează cu menționarea faptului că Tipografia Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe și-a desfășurat activitatea pe baza pla-

nului editorial, de producție și al bugetului pe anul 2008 aprobate de Adunarea Națională Bisericească în ședința din 4 martie 2008, toate realizările reprezentând rodul strădaniei întregului personalul de conducere, de specialitate și muncitor, depuse sub îndrumarea Preasfințitului Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul și sub părinteasca conducere a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.

Analiza economică pe baza datelor din bilanțul contabil încheiat la 31 decembrie 2008, reflectă **obținerea unui profit net** aferent producției marfă de 1.939.896,15 lei, din totalul de **3.172.967,99 lei**, Institutul Biblic – Tipografie realizând la sfârșitul anului 2008 o **rentabilitate de 34,58%**, față de 27,42 % în anul 2008.

În anul 2008, Tipografia a realizat o producție marfă în valoare de 7.549.327,10 lei cu un volum mai redus al cheltuielilor, **tipărind un număr de 42 de titluri** corespunzător unui total de **246.300 exemplare tipărite**.

În cursul anului 2008, cu aprobarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a fost achiziționată **Rotativa MAN CROMOSET** și un teren de **2.750 mp cu două hale industriale**, în valoare de 1.633.870 euro, iar pentru buna funcționarea a acestei mașini s-a impus **construirea unei platforme de susținere** în hala numărul doi, valoarea totală a investiției fiind de 1.065.000 lei. Tot în cursul anului 2008, a **continuat procesul de re tehnologizare** prin achiziționarea ghilotinei Schneider-Senator S-Line 115 HCT în valoare de 63.000 euro, suplimentarea cu tehnologie modernă de culegere și imprimare la nivelul Editurii, în valoare de 89.000 lei și înlocuirea vechii centrale termice cu o microcentrală Viessman cu automatizare Vitronic 300, la preț de 10.882 euro.

Prin Departamentul Desfacere, în anul 2008 **Tipografia a participat la unele activități culturale și târguri**, care au dat posibilitatea cunoașterii și răspândirii noilor apariții de carte religioasă prin prezentare și vânzare.

Profitul net obținut în anul 2008, ca urmare a creșterii și rentabilizării producției, permite ca **proiecte pentru anul 2009** și cu aprobarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, să poată fi repartizat pentru **finanțarea lucrărilor de modernizare și re tehnologizare: achiziționarea unui printer digital și a unui computer TO PLATE pentru mașina de tipar MAN CROMOSET și crearea unui lanț de librării în București**.

b. Activitatea Editurii

Activitatea Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă pe anul 2008 s-a desfășurat pe baza planului editorial aprobat de Adunarea Națională Bisericească, în ședința din data de 4 martie 2008, sub îndrumarea directă a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și sub coordonarea Preasfințitului Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul.

În cadrul activităților specifice Editurii destinate marcării în 2008 a „*Anului jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*”, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, sub egida Editurii Institutului Biblic și de Misiune

Ortodoxă au fost publicate o noua ediție a *Bibliei sinodale* și o frumoasă ediție jubiliară a *Liturghierului*, la împlinirea a 320 de ani de la prima publicare a întregii Sfinte Scripturi în limba română, ediție cunoscută sub denumirea de *Biblia de la București*, *Biblia lui Șerban* sau *Biblia de la 1688*, precum și la împlinirea a 500 de ani de la apariția primului Liturghier tipărit pe teritoriul României și primul din lumea ortodoxă (Mănăstirea Dealu, 1508), cunoscut sub denumirea de *Liturghierul lui Macarie*.

Un eveniment deopotrivă bisericesc și editorial, cu o puternică rezonanță pastorală și misionară, l-a constituit publicarea noului *Statut pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, recomandat în *Prefața* alcătuită de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel ca „*lucrare esențială pentru identitatea și activitatea Ortodoxiei românești la începutul secolului XXI*”.

Anul 2008 a marcat apariția în Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a **primelor două volume din Filocalia română**, într-o nouă ediție, îngrijită de această Editură a Patriarhiei Române. La inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, cele 12 volume filocalice sunt incluse în **colecția de Scrieri complete dedicată Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae**.

Textele patristice publicate de Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă au fost reprezentate și în cursul anului trecut de lucrări ale Sfântului Ioan Gură de Aur, reeditări și traduceri inedite, precum volumul cuprinzând toate *Scrisorile* Marelui Ioan Hrisostom.

Ca un preambul al anului dedicat de Patriarhia Română Sfântului Vasile cel Mare și tuturor Sfinților Capadocieni, a fost publicat în Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă **volumul conținând Omiliile și predicile Fericitului Episcop Asterie al Amasiei**, contemporanul și compatriotul Sfinților Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Grigorie al Nyssei.

Din aceeași categorie de scrieri face parte și **vasta antologie patristică tematică Părinții Bisericii – Învățătorii noștri**, proiectată în 7 tomuri, inițiată pentru un larg folos bisericesc-misionar de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și al cărei **prim volum**, intitulat „*Despre Dumnezeu Cel Veșnic viu*”, este în prezent în curs de difuzare.

Cartea destinată **domeniului studiului și cercetării** a fost ilustrată de *Istoria creștină generală*, în două volume, de Pr. Prof. Dr. Vasile Muntean, o lucrare de exemplară acuritate și erudiție.

Literatura de **călăuzire duhovnicească** n-a lipsit nici ea din registrul de publicații al Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.

În cursul anului 2008 a fost înființat în cadrul acestei Edituri, din inițiativa și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, un **Departament pentru cartea de cult**, ai cărui ostenitori, cu înaltă specializare în Liturgică, *au inițiat*

o amplă lucrare de revizuire a cărților liturgice prin confruntarea cu originalele grecești. Tot în răstimpul care s-a scurs, a început în cadrul Editurii laborioasa muncă, cerută de **editarea *Enciclopediei Ortodoxiei Românești*** – o vastă și complexă lucrare, proiectată de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și coordonată de Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, membru al Academiei Române.

Pentru anul 2009, proiectul de plan editorial include, cu prioritate, continuarea tirajului scrierilor biblice. Totodată, acest an fiind dedicat de către Patriarhia Română Sfântului Vasile cel Mare (330-379) și tuturor Sfinților Capadocieni, evidențierea caracterului său comemorativ-omagial va fi realizată și prin publicarea mai intensă de scrieri patristice. În primul rând, *vor fi publicate într-o colecție destinată uzului larg, al credincioșilor, lucrări cu conținut pastoral, liturgic, ascetic, parenetic, de edificare spirituală ale Sfinților Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Grigorie al Nyssei. Opera integrală a Sfântului Vasile cel Mare*, pregătită pentru publicare de membrii actualei Comisii „**Părinți și scriitori bisericești**”, înființată la începutul anului 2008 de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, *este programată să deschidă noua serie a acestei binecunoscute colecții patristice românești*, urmând să intre la tipar tot în cursul acestui an. De asemenea, va fi publicată și o **cuprinzătoare antologie tematică din opera Sfântului Vasile cel Mare, intitulată *Lumină din Scripturi și din zidiri***.

c. Activitatea Atelierelor.

Activitatea Atelierelor Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe s-a desfășurat în cursul anului 2008 sub atenta purtare de grijă a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și sub supravegherea și coordonarea directă a PS Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul, în scopul confecționării obiectelor de cult necesare bisericilor din țară și din străinătate.

La secția de producție metale-turnatorie au fost confecționate: *clopote, candelile și cădelnițe* (diferite mărimi și modele), *chivote* (nichelate, argintate sau aurite), *poliandre, cruci de binecuvântare* (diverse modele, metal comun, aurite și argintate), *seturi de Sfinte Vase* (metal comun, argint și aur), *cruciulițe, medalioane, icoane metalice, icoane cizelate* (metal comun și argint), *coperți pentru Sfânta Evanghelie* (presate, cu plăcuțe email, nichelate, argintate, aurite sau metal comun), *miruitoare, truse pentru botez* (gravate și fotogravate), *căldărușe pentru botez, cristelnițe* și alte lucrări speciale. Pentru nevoi de protocol s-au executat *icoane din argint* de diferite dimensiuni cu rame și coronițe aurite, *cruci pectorale* (aurite).

În cadrul secției de pictura bisericească au fost confecționate *icoane pictate pe lemn și pânză*, chipuri de sfinți pentru icoane împărătești și *broderii, steaguri, epitafuri, cruci pictate pentru procesiune și pentru Sfântul Altar* etc. De asemenea, la cererea unor clienți, *s-a restaurat pictura la icoane vechi aduse pentru recondiționare.*

La atelierele de țesătorie-broderie-tricotaje de pe lângă Mănăstirea Țigănești s-a țesut stofă bisericească din bumbac și galon pentru veșminte și altele, cum ar fi rase pentru călugări, reverende pentru preoți. S-au executat și lucrări brodate, precum: cruci felon, icoane brodate cu chipuri pictate sau brodate, ciucuri cu fir metalic necesare ornării veșmintelor etc.

În atelierul de croitorie de la Mănăstirea Pasărea s-au confecționat veșminte arhieresti, preoțești și diaconești, acoperăminte pentru Sfânta Masă, Proscomidar, Sfinte Vase și Sfinte Moaște, dvere, mantii călugărești și arhieresti și alte lucrări, la cererea clerului și credincioșilor din țară.

În cadrul secției de tâmplărie-sculptură au fost realizate racle pentru Sfinte Moaște, iconostase, troițe, cruci pentru Sfântul Altar, catapetesme și mobilier bisericesc (citelnițe, sfeșnice sculptate, axionițe, sintroane, străni pentru credincioși și altele), rame pentru icoane, precum și recondiționări de mobilier bisericesc. Desfacerea producției realizate în secțiile Atelierelor Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă s-a făcut prin centre eparhiale și unități bisericești (mănăstiri și biserici), la cererea acestora.

Ca propuneri pentru anul 2009 și pentru anii următori sunt amintite unele măsuri de re tehnologizare graduală a dotărilor Atelierelor, de eficientizare a activității productive prin atragerea de specialiști, de diversificare a producției și creșterea calității produselor, precum și de desfacere ritmică a produselor executate în atelierele proprii la unitățile bisericești din cuprinsul Patriarhiei Române, pentru a contracara concurența neloială a unor importatori, precum și introducerea pe piață a obiectelor realizate clandestin de diferiți producători neautorizați și care afectează desfacerea la unitățile de cult a producției Atelierelor Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe.

În vederea aducerii la îndeplinire a obiectivelor propuse pentru anul 2009, darea de seamă prezintă hotărârea Permanenței Consiliului Național Bisericesc din 14 ianuarie 2009 prin care, în conformitate cu prevederile art. 37 alin. (2), coroborate cu prevederile art. 102 lit. g) și art. 166 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, s-a aprobat ca Sectorul Ateliere al Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe, secția de la Popești-Leordeni, să fie transferat în administrarea Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Analizând Darea de seamă privind activitatea desfășurată în anul 2008 în cadrul sectoarelor Editură, Tipografie și Ateliere ale Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe, precum și proiectele de activitate pentru anul 2009, în conformitate cu prevederile art.22, lit. d) f) și j) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Comisia culturală și educațională propune Adunării Naționale Bisericești:

– Să ia act cu aprobare de Darea de seamă privind activitatea desfășurată în anul 2008 de Sectoarele Editură, Tipografie și Ateliere ale Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe.

– Să ia act și să aprobe planul de activitate pe anul 2009 al Sectoarelor Editură, Tipografie și Ateliere ale Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe, acordându-se atenție sporită următoarelor priorități: re tehnologizarea graduală a dotărilor, diversificarea și creșterea calității produselor, evitarea stocurilor prin desfacerea ritmică a produselor finite către magazinele proprii și eparhiale din cuprinsul Patriarhiei Române, precum și recuperarea debitelor de la beneficiari.

– Să ia act cu aprobare de hotărârea Permanenței Consiliului Național Bisericesc din 14 ianuarie 2009 prin care, în vederea aducerii la îndeplinire a obiectivelor propuse pentru anul 2009, Sectorul Ateliere al Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe, secția Popești-Leordeni, a fost transferat în administrarea Arhiepiscopiei Bucureștilor.

– Să ia act cu aprobare de modul de implicare a Editurii, Tipografiei și Atelierele Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe în îndeplinirea obiectivelor din cadrul programului-cadru național bisericesc dedicat anului “2008 – Anul jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii”, precum și de modul în care se dorește implicarea acestora în realizarea proiectelor propuse pentru anul 2009, consacrat ca „Anul comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei și al celorlalți Sfinți Părinți Capadocieni”.

Să exprime respectuoase mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, pentru sprijinul și îndrumarea permanentă acordate acestor sectoare în scopul îmbunătățirii continue a activității specifice, precum și celorlalți ierarhi ai Sfântului Sinod care și-au exprimat solidaritatea cu instituțiile centrale bisericești prin promovarea în eparhii a produselor sectoarelor Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe și achitarea la timp a debitelor aferente.

D. COMISIA ECONOMICĂ, BUGETARĂ ȘI DE PATRIMONIU IMOBILIAR (BUNURI BISERICESTI):

Pr. Vasile Ghiniță-Șerban, de la Episcopia Romanului, prezintă primele rapoarte al Comisiei, după cum urmează:

8. Darea de seamă pe anul 2008 a Sectorului economic-financiar al Administrației Patriarhale privind activitatea Comisiei de Pictură Bisericească; situația Fondului central misionar pe anul 2007; situația bunurilor mobile și imobile ale instituțiilor Patriarhiei Române. Activitatea în legătură cu Catedrala Patriarhală.

Darea de seamă a Sectorului economic-financiar al Administrației Patriarhale prezintă sinteza activităților gospodărești și economico-financiare desfășurate în anul 2008 prin structurile Administrației Patriarhale, ale Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe și ale celorlalte instituții centrale bisericești, pe baza îndrumărilor și hotărârilor organismelor centrale bisericești, conduse de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și aflate sub îndrumarea PS Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul.

1. Referindu-se la **activitatea administrativ-gospodărească**, este prezentată grijă deosebită față de imobilele care sunt în administrarea instituțiilor centrale bisericești, după cum urmează: **la Reședința Patriarhală** s-au executat *lucrări de consolidare și reamenajare a laturii de nord-vest* constând în: amenajarea casei liftului, procurarea și montarea liftului, lucrări de instalații sanitare și electrice, lucrări de tâmplărie termopan, confecționarea de mobilier pentru bibliotecă, înlocuire tapițerie la mobilier, amenajarea paraclisului din turnul Reședinței Patriarhale cu hramul *Sfântul Grigorie Luminătorul și Sfântul Cuvios Daniil Sisastrul*. Totodată au fost finalizate lucrările de reamenajare a porticurilor de la intrarea principală. Costul acestor lucrări au fost în valoare de 2.185.151 lei și au fost finanțate din subvenții primite de la Guvernul României prin Ministerul Culturii și Cultelor – Secretariatul de Stat pentru Culte, de la diverși donatori și din fondurile proprii ale Administrației Patriarhale; **la Palatul Patriarhiei** s-a organizat un număr de *42 de acțiuni ale unor diferite instituții*, din închirierea spațiilor obținându-se suma de 109.535 lei. În anul 2008 s-au executat ample lucrări constând în: *Lucrările de amenajare* prin înlocuirea sticlei și instalației electrice, refacerea structurilor metalice, a tencuielilor și glafurilor, vopsitorii speciale la ornamentele florale, refacerea tapițeriei, precum și procurarea unui ecran cu proiector la Aula Magna *Teoctist Patriarhul*; *reparații și lucrări de construcții* la luminatoarele situate în aripa de est-vest, etajele 1 și 2 ale clădirii, precum și *lucrări de reparații la instalațiile de la bucătăria sălii FESTIVITAS*; *lucrări de reparații instalații electrice și sanitare* la spațiile ce deserveșc corpul de jandarmi. Valoarea lucrărilor de la Palatul Patriarhiei a fost de 1.142.261 lei, sumă alocată dintr-o subvenție obținută de la Ministerul Culturii și Cultelor – Secretariatul de Stat pentru Culte; **la Mănăstirea Antim** au început *lucrările de consolidare a turnului-clopotniță*, lucrări finanțate din fonduri primite de la Ministerul Lucrărilor Publice prin Compania Națională de Investiții; **la Catedrala Mântuirii Neamului** au continuat *lucrările de pregătire și amenajare a terenului alocat pentru construcție* în suprafață de 11 ha, s-au executat lucrări de ridicare topografică a terenului, efectuatea studiilor geotehnice, precum și încheierea contractului cu SC CARPAȚI SA București, pentru proiectarea rețelelor de apă și canalizare, puțuri de mare adâncime, rețele termice și electrice, gaze, amenajări exterioare și arhitectură peisagistică, precum și sistematizarea verticală și *Casa Pelerinului*. Valoarea con-

tractului de proiectare este de 1.007.930 lei. Pentru lucrările amintite mai sus s-a cheltuit suma de 254.096 lei, suportată din sponsorizările primite pentru realizarea acesteia, colectate într-un fond special care se ridică la suma de 5.934.285 lei la sfârșitul anului 2008; **Centrul Social Cultural Sfântul Apostol Andrei** – a beneficiat de *lucrări de reamenajare și întreținere a spațiilor de cazare și de reabilitare termică a sediului*, costurile ridicându-se la suma de 1.127.810 lei, suportată dintr-o subvenție acordată de Ministerul Culturii și Cultelor – Secretariatul de Stat pentru Culte în valoare de 1.000.000 lei, diferența acoperindu-se din fonduri proprii obținute din activitatea de cazare, închirieri de spații și alte contribuții ale Administrației Patriarhale. În anul 2008, *Centrul Social Cultural Sfântul Apostol Andrei*, a procurat din fondurile sale o autoutilitară frigorifică și un microbuz MERCEDES în valoare de 158.338 lei, care a fost transferat la Arhiepiscopia Bucureștilor. La încheierea anului 2008, situația financiară a Centrului, se prezintă astfel: *veniturile* realizate din încasări chirii, cazare, alte prestări servicii, sunt în sumă de 1.886.890 lei, iar *cheltuielile* aferente activității de bază totalizează suma de 623.480 lei.

2. Cu privire la **activitatea socială, filantropică și caritativă a Administrației Patriarhale**, se precizează că, prin instituțiile sale, Administrația Patriarhală s-a preocupat de *asigurarea bazei de odihnă și tratament pentru personalul clerical și neclerical prin Centrul Social Pastoral Sfânta Maria – Techirghiol, Centrul Social Pastoral Sfântul Ilie – Călimănești-Cozia și Centrul Social Medical Sfântul Mare Mucenic Pantelimon – Olănești*, unde au fost găzduiți și tratați medical persoanele interesate de aceste servicii. În acest scop, în anul 2008, la *Centrul Social Pastoral Sfânta Maria – Techirghiol*, au fost realizate lucrări de reparații și întreținere, dotări cu mobilier, cu aparate de aer condiționat și montarea unei instalații proprii de panouri solare etc., iar la *Centrul Social Pastoral Sfântul Ilie – Călimănești*, s-au executat lucrări de reparații și întreținere, precum și dotări cu mobilier, aparate de aer condiționat și aparate TV. *Veniturile* din activitățile de cazare, masă și tratamente medicale au fost în valoare de 3.262.054 lei, iar *cheltuielile* cu aceste servicii au totalizat suma de 3.075.367 lei.

3. În legătură cu **administrarea fondurilor special instituite la nivelul Administrației Patriarhale**, Darea de seamă prezintă următoarele aspecte: **Fondul Filantropia** se constituie din contribuții de la Centrele Eparhiale în procent de 30 % din sumele colectate pe plan local. În anul 2008 acesta a totalizat suma de 308.523 lei, care a fost destinată în vederea organizării unor acțiuni caritabile, coordonate de Administrația Patriarhală prin Sectorul social-filantropic; **Fondul Basarabia** s-a realizat din contribuțiile eparhiilor, iar în anul 2008 a totalizat suma de 117.400 lei, fiind cheltuit prin acordarea de subvenții unităților bisericești din Mitropolia Basarabiei, sub formă de tipărituri și obiecte de cult, în sumă totală de 80.964 lei; în cadrul colectei pentru **Fondul Central Misionar** organizată în

Duminica Ortodoxiei din anul 2008 s-a realizat suma totală de 1.026.871 lei, la care se adaugă procentul de 40% reținut de Centrele Eparhiale pentru acoperirea cheltuielilor ocazionate de lucrările de construcții și reparații ale locașurilor de cult din cadrul Centrelor Eparhiale. În anul 2008, bugetului Fondului Central Misionar s-a făcut prin hotărârea nr. 4546/2008 a Sfântului Sinod din 8 iulie 2008, după cum urmează: *pentru acțiuni misionare interne, subvenții acordate pentru completarea salariilor preoților din cadrul Eparhiilor Patriarhiei Române (30 % din suma realizată), reprezentând 510.190 lei, din care pentru Episcopia Harghitei și Covasnei 321.190 lei); pentru acțiuni misionare externe desfășurate de Patriarhia Română (30% din suma realizată), reprezentând 516.681 lei.*

4. Referitor la **ajutoarele acordate prin Administrația Patriarhală credincioșilor din țară și străinătate**, Darea de seamă precizează că din subvențiile primite de la instituțiile Statului sau de la instituții private, Administrația Patriarhală a acordat credincioșilor din țară și străinătate asistență religioasă, prin oferirea gratuită de cărți și obiecte de cult, precum și asistență pentru case de bătrâni, de copii și pentru penitenciare, spitale, armată, rromi, sau pentru preoții bolnavi. Totodată, a asigurat buna desfășurare a asistenței religioase pentru credincioșii ortodocși de peste hotare (diaspora și din jurul granițelor) acordând parohiilor din străinătate subvenții în sumă de 5.768.650 lei, prin centrele eparhiale, după cum urmează: 1.049.140 lei – calendare, pliante, cărți și obiecte de cult; 4.695.510 lei – contribuții pentru salariile preoților de la unitățile de cult din străinătate; 24.000 lei subvenții pentru acoperirea cheltuielilor Parohiei Ortodoxe Române din Sofia.

5. Darea de seamă subliniază că, **prin efortul special al Administrației Patriarhale, în cursul anului 2008, s-au acordat subvenții în valoare totală de 12.945.000 lei, primite de la Guvernul României, prin Ministerul Culturii și Cultelor – Secretariatul de Stat pentru Culte**, după cum urmează: 2.000.000 lei – Parohiei Ortodoxe Române *Sfântul Nicolae* din Bruxelles (Belgia), pentru lucrări de reparații; 9.000.000 lei – Episcopiei Ortodoxe Române din Roma (Italia), pentru achiziționarea sediului eparhial; 35.000 lei – Episcopiei Ortodoxe Române din Roma (Italia), pentru acoperirea cheltuielilor cu instalarea și inaugurarea sediului; 200.000 lei – Parohiei Ortodoxe Române din Pavia (Italia), pentru achiziționare unui sediu destinat locașului de cult; 600.000 lei – Parohiei Ortodoxe Române *Sfânta Maria* (Noua Zeelandă), pentru achiziționare unui sediu destinat locașului de cult; 820.000 lei – Schitului Ortodox Românesc Prodromu de la Muntele Athos (Grecia), pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare și administrație; 100.000 lei – Parohiei Ortodoxe Române *Cuvioasa Parascheva Gyula* (Ungaria), pentru lucrări de reparații; 190.000 lei – Parohiei Ortodoxe Române din Tours (Franța), pentru achiziționare teren și construcție biserică.

6. Referitor la **activitatea Comisiei de pictură bisericească**, se amintește că aceasta s-a desfășurat, din încredințarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, sub președinția Preasfințitului Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul. În anul 2008, *Comisia s-a întrunit în 9 ședințe lunare* în care au fost luate în discuție un număr de **836 dosare** dintre care au fost aprobate: 293 devize, 28 avize de la *Ministerul Culturii și Cultelor – Direcția Generală Patrimoniu Cultural Național*, 143 adjudecări de lucrări, 4 scăderi de categorie ale pictorilor, 57 de procese-verbale de recepție definitivă și 5 procese-verbale de recepție parțială, 10 repar-tizări pe șantierele de restaurare-conservare în vederea susținerii probei practice pentru atestarea ca pictor restaurator pictură de epocă sau pictură pe lemn, 15 delegări la fața locului a unor reprezentanți, pentru soluționarea problemelor cât și pentru evaluarea artistică, tehnică și canonică a lucrărilor executate; 2 solicitări privind schimbarea tehnicii de lucru, 21 promovări și 30 atestări, 82 de cereri de înscriere ca ucenici și 39 stagiați, 6 amânări de examene și 7 scoateri din evidențele Comisiei de pictură bisericească. Au mai fost soluționate 13 dosare cu diverse probleme ridicate de parohii și pictori și 6 rezilieri de contracte, iar un număr de 75 de dosare au fost redirecționate centrelor eparhiale sau pictorilor solicitanți pentru a fi reanalizate și completate conform *Regulamentului de funcționare al Comisiei de Pictură Bisericească*. Rezultatele dezbaterilor și hotărârilor au fost consemnate în procese verbale și au devenit executorii după aprobarea acestora de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel. În luna octombrie 2008 s-a organizat *examenul de admitere pentru ucenicii de pe șantierele de pictură din Patriarhia Română*, la care s-au înscris 42 de candidați, din care au fost declarați *admiși* 37, iar în perioada noiembrie – decembrie 2008, s-a organizat *examenul de calificare pentru stagiarii* care îndeplineau condițiile de prezentare la examen. S-au înscris 18 candidați, dintre care 15 au fost declarați *admiși*. *Activitatea economică a Comisiei de pictură bisericească pe anul 2008 se prezintă astfel: venituri – 195. 713 lei; cheltuieli – 101.088 lei, rămânând un beneficiu net de 94.625 lei.*

Pentru o racordare coerentă a activităților Comisiei de Pictură Bisericească cu activitatea specifică în domeniul Patrimoniului Cultural Național Bisericesc, este amintită **hotărârea Permanenței Consiliului Național Bisericesc, adoptată în ședința de lucru din 24 septembrie 2008** prin care, începând cu trimestrul IV din anul 2008, *Comisia de Pictură Bisericească, care a funcționat pe lângă Sectorul economic-financiar, a fost transferată cu întreaga ei structură în subordinea Sectorului patrimoniu cultural al Administrației Patriarhale*. Prin aceeași hotărâre **s-a aprobat înființarea Institutului de pictură (frescă, iconografie, mozaic) al Patriarhiei Române**, în cadrul Sectorului patrimoniu cultural al Administrației Patriarhale, urmând ca acesta să fie organizat într-un spațiu anume destinat.

7. În capitolul privind **activitatea Serviciului Bunuri din cadrul Sectorului economic-financiar al Administrației Patriarhale**, se amintește că acesta *are în*

evidență următorul patrimoniu imobiliar: Reședința Patriarhală, Palatul Patriarhiei, Complexul Antim nr. 29 (Biserică, Palatul Sfântului Sinod, Stăreția, Muzeul Antim, Biblioteca Sfântului Sinod, corp chilii viețuitori), *Centrul Social Cultural Sfântul Apostol Andrei* – București, imobilul din str. Maria Rosetti nr. 63, imobilul Institutului Biblic – Tipografie, imobilul Institutului Biblic – Ateliere, secția Popești-Leordeni, imobilul Administrației Patriarhale, imobilul Așezământului Ortodox Românesc de la Ierusalim și Ierihon, imobilul și Capela Bisericii Ortodoxe Române de la Bruxelles-Belgia, *Centrul Social Pastoral Sfântul Ilie* – Cozia, *Centrul Social Medical Sfântul Mare Mucenic Pantelimon* – Olănești, Complexul Lebăda – Pantelimon, apartamentul din str. Zboina Neagră nr. 3, București (donat Mănăstirii Antim), teren situat în str. Povernei nr. 34 (de 514mp), teren situat în str. Vânători nr. 4 (450mp), apartament în Intrarea Ursulețului nr. 1, București (donație din partea Dnei. Gornistu Georgeta Marieta, care își păstrează dreptul de uzufruct viager), 30ha pădure de stejar (din cele 600 ha revendicate), situată în com. Bucșani, jud. Dâmbovița, suprafață atribuită Mănăstirii Antim, care începând cu anul 2008 au fost transferate din administrarea Administrației Patriarhale la Sectorul Agricol și Silvic al Arhiepiscopiei Bucureștilor, urmând ca beneficiile rezultate de pe această suprafață să revină Administrației Patriarhale, terenul situat în Bd. Burebista nr. 11, sector nr. 3 – București (2850 mp), unde s-a construit o biserică din lemn, iar pentru cea din zidărie s-au executat săpături pentru demisol, Așezământul Social *Patriarhul Justinian Marina*, situat în Bd. Bucureștii Noi nr. 50, sectorul 1, București, cu o construcție P+1 în suprafață de 398,95mp și teren în suprafață de 1144,40mp. Așezământul a fost concesionat Asociației *Diaconia* pe o perioadă de 10 ani cu începere de la 15 dec. 2006, Terenul în suprafață de 11.000mp, situat în Calea 13 Septembrie nr. 4, sect. 5, București, *destinat construirii Catedralei Mântuirii Neamului*.

Tot acest serviciu s-a ocupat de *evidența parcului auto* care cuprinde un număr de 16 autovehicule, îngrijindu-se de întreținerea acestora precum și evidența consumului de carburanți în baza foilor de parcurs, toate autovehiculele au rulat în interesul serviciului.

8. În ce privește **activitatea Corpului de control financiar**, se amintește că în cursul anului 2008, prin cei trei revizori, *au fost efectuate controale* la un număr de 48 de obiective cu 42 de gestiuni în 729 zile lucrătoare. Cu aceste ocazii, dacă au fost constatate deficiențe, acestea au fost remediate în timpul controalelor.

În urma analizării Dării de seamă privind activitatea Sectorului economic-financiar al Administrației Patriarhale pe anul 2008 și în conformitate cu prevederile **art.22, lit. f) și i)** din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, **Comisia economică, bugetară și de patrimoniu imobiliar (bunuri bisericesti) propune Adunării Naționale Bisericești:**

– Să ia act și să aprobe Darea de seamă a Sectorului economic-financiar al Administrației Patriarhale privind activitatea desfășurată în anul 2008 prin sectoarele și serviciile sale specializate.

– Să ia act cu aprobare de hotărârea Permanenței Consiliului Național Bisericesc din 24 septembrie 2008 prin care, începând cu trimestrul IV din anul 2008, Comisia de Pictură Bisericească a fost transferată cu întreaga ei structură în subordinea Sectorului patrimoniu cultural al Administrației Patriarhale, precum și de hotărârea privind înființarea **Institutului de pictură (frescă, iconografie, mozaic) al Patriarhiei Române**, care urmează a se organiza în momentul când se vor crea spațiile necesare.

– Să exprime mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel care a vegheat permanent la adoptarea măsurilor necesare pentru sporirea patrimoniului Patriarhiei Române și administrarea judicioasă a acestuia.

– Să aducă mulțumiri ierarhilor Sfântului Sinod, Preacucernicilor preoți și protopopi pentru sprijinul acordat în realizarea colectelor din anul 2008 la Fondul Central Misionar, la Fondul Filantropia și la Fondul Basarabia, administrate prin Sectorul economic-financiar al Administrației Patriarhale, cu îndemnul de a spori preocupările pentru alimentarea acestor fonduri destinate sprijinirii activităților pastoral-misionare, cultural-educative, social-filantropice organizate de către Patriarhia Română pentru sprijinirea unităților bisericești din țară și din afara granițelor țării, aflate în dificultate.

9. Darea de seamă pe anul 2008 a Sectorului monumente și construcții bisericești al Administrației Patriarhale privind stadiul lucrărilor la noua Catedrală Patriarhală (Catedrala Mântuirii Neamului), lucrările de la Palatul Patriarhiei, lucrările de la Reședința Patriarhală, lucrările de la noua imprimărie a Patriarhiei Române (rotativa), precum și alte lucrări de la obiective ale instituțiilor centrale bisericești.

În introducere se arată că Sectorul monumente și construcții bisericești a fost înființat în cursul anului 2008 în structura Administrației Patriarhale ca urmare a prevederilor **art. 37 alin. (1)** din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române. Sectorul își desfășoară activitatea sub îndrumarea directă a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și este încadrat cu arhitecți, ingineri și specialiști, cu experiență în domeniul construcțiilor bisericești.

Din raportul prezentat reiese că, în cursul anului 2008, activitatea Sectorului monumente și construcții bisericești s-a concentrat pe următoarele obiective principale:

1. Lucrări la Catedrala Mântuirii Neamului. Începerea lucrărilor de edificare a Catedralei Patriarhale implică în mod necesar o serie de avize și autorizații, precum și alte documente sau acte administrative eliberate de un număr important de autorități ale administrației publice locale și centrale. Între lucrările prelimi-

nare construirii noii Catedrale sunt amintite: *executarea unui Studiu geo* până la adâncimea de 15m. pentru cunoașterea structurii terenului de fundare; *efectuării măsurătorilor topometrice (ridicarea Topo)*, pentru care a fost necesară, mai întâi, degajarea vegetației iarbă, bălării, stufăriș etc. crescută haotic timp de 15 ani pe amplasamentul destinat noii Catedrale Patriarhale. Măsurătorile topografice încheiate în luna septembrie 2008 au fost executate de experți autorizați în geodezie, cartografie și cadastru.

Însă lucrările care stau la baza edificării acestui important obiectiv, au început la data de 30 septembrie 2008 prin *efectuarea lucrărilor de studii geotehnice*. În urma unei licitații, firma *S.C. AGISFOR S.R.L.*, în perioada 01.10.2008 – 15.12.2008 a executat 4 foraje la adâncimea de 40m. pentru Studiu Geotehnic al terenului pe baza cărora se va stabili soluția de fundare a Catedralei Mântuirii Neamului.

Terenul ce a fost atribuit prin Legea nr. 261/2005 pentru realizarea acestui obiectiv, este de 11 ha, însă prin *Planul Urbanistic Zonal (PUZ)*, a fost stabilită o suprafață de 6,96 ha pe care se vor putea ridica construcțiile, restul reprezentând spații verzi ale ansamblului. Această măsură impune întocmirea unui plan de sistematizare pentru zona construibilă care să cuprindă de la început toate obiectivele ce se vor realiza: catedrală, clopotniță, clădiri administrative etc., care să corespundă pentru o perioadă lungă de timp la realizarea unui ansamblu armonios.

Fiind cel mai mare obiectiv ce se realizează în zona centrală a orașului, lângă clădirea Parlamentului, se impune o tratare cu deosebită grijă a execuției lucrărilor. Zona fiind lipsită în totalitate de utilități, *a fost întocmit un program ce a fost aprobat de Preafericitul Părinte Patriarh în Permanența Consiliului Național Bisericesc din data de 10 octombrie 2008, care stă la baza desfășurării proiectării*. Execuția pentru asigurarea tuturor utilităților necesare: apă, canal, energie electrică, gaze, drumuri etc., ce vor începe în primăvara anului 2009, creează condițiile minime necesare pentru execuția celorlalte obiective din ansamblu, într-un amplasament dotat cu utilitățile necesare.

În acest sens, și pentru a fi respectată legislația, *au fost întreprinse măsurile necesare de obținere a două Certificate de Urbanism*: unul pentru lucrările de rețele din zonă și altul pentru obținerea lucrării de bază privind CATEDRALA și celelalte construcții. Acționând în acest mod, s-a creat un decalaj care să asigure timpul necesar proiectării obiectivului CATEDRALA, care va fi cea mai mare biserică din țară, necesitând un volum mare de muncă la toate specialitățile.

Important este că din studiile întreprinse pentru cunoaștere a terenului de fundare, toate cele 4 foraje executate până la adâncimea de 40 m, au scos în evidență existența unui teren bun de fundare, caracterizat de argilă tare sau nisip argilos îndesat, etc., ceea ce va asigura obținerea unor lucrări de bună calitate.

Ținând seama de importanța națională a acestui edificiu bisericesc, în data de 15 decembrie 2008, în Aula Magna „*Teoctist Patriarhul*” din Palatul Patriarhiei,

a fost organizat **Simpozionul tematic consultativ** cu titlul: „*Noua Catedrală Patriarhală – Catedrala Mântuirii Neamului: arhitectură, structură, utilitate cultuală și culturală*”. Scopul principal a constituit consultarea tematică a arhitecților specialiști care au proiectat și au realizat după proiectele lor, biserici de mari dimensiuni, în mediul urban, după anul 1990. La simpozion au participat peste 100 de persoane, dintre care *33 de arhitecți care au proiectat biserici de mari dimensiuni și reprezentanți ai unor organizații profesionale, precum și membri ai Permanenței Consiliului Național Bisericesc și Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor.*

Din discuțiile purtate cu un număr important de participanți, toți au apreciat **cuvântul de deschidere al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel**, prin conținutul teologic și programatic, constituind o noutate pentru cei chemați să proiecteze un asemenea obiectiv. Prin dezbateră temei și a sugestiilor ce s-au făcut și se vor mai face, se apreciază că se va primi un sprijin de un real folos în realizarea acestui important obiectiv, în care scop este programat ca *proiectele pentru sistematizarea zonei și a utilităților trebuie să fie terminate până la 15 martie 2009*, iar apoi să fie organizată licitația pentru execuție și începerea efectivă a lucrului în luna aprilie 2009. La data prezentei Dări de seamă, se estimează că valoarea totală a lucrărilor este de **1.091.204,84 lei** cu TVA inclus.

2. Lucrări la Palatul Patriarhiei. Starea precară în care a fost preluată clădirea în anul 1997 de la Camera Deputaților a impus luarea de urgență a unor măsuri de remediere a situației existente, astfel că, în cursul anului 2008, **au fost executate o serie de lucrări**, după cum urmează: *înlocuirea sticlei la luminatoarele la cupola Aulei Magna Teoctist Patriarhul, la Sala Europa Christiana și la luminatoare de la etajele 1 și 2 din Palatul Patriarhiei; înlocuirea de echipamente și instalații la cupola Aula Magna Teoctist Patriarhul și Sala Europa Christiana; construcții la luminatoarele din aripile est, vest, și etajele 1 și 2 al Palatului Patriarhal; lucrări de refacere a două plafoane la etajul I al Palatului Patriarhiei; înlocuirea tapițeriei mobilierului din Aula Magna Teoctist Patriarhul; reparații la structura metalică a cupolei, reparații de tencuieli și refacere de glafuri și vopsitorii speciale în bronz auriu a ornamentelor florale din Aula Magna Teoctist Patriarhul; lucrări de reparații, vopsitorii la pereți, ferestre, grinzi metalice, bur-lane ce se află în interiorul spațiului dintre cupola interioară și cupola superioară a Aulei Teoctist Patriarhul; procurarea unor vitrine pentru expoziții; procurarea instalației unui Videoproiector și Ecran pentru proiecții.* De asemenea, **se află în curs de execuție lucrări la instalația sanitară din bucătăria sălii FESTIVITAS**, precum și de *amenajare a spațiului Corpului de Jandarmi.* Valoarea totală a lucrărilor executate în 2008 este de **1.598.026,38 lei** cu TVA inclus. Darea de seamă semnalează că din cercetările efectuate asupra stării Palatului Patriarhiei, **clădirea necesită urgente măsuri de consolidare**, întrucât prezintă avarii importante.

3. Situația lucrărilor la Reședința Patriarhală. În cursul anului 2008 s-a efectuat *proiectarea și executarea unor lucrări strict necesare* pentru a oferi condiții decente de lucru personalul încadrat. Astfel, au fost făcute unele modificări pentru *crearea de grupuri sanitare, băi, înlocuirea instalației electrice și de încălzire*. Având în vedere că la noul Paraclis din Turnul Reședinței Patriarhale accesul se făcea printr-o scară foarte îngustă, cu o lățime de 50cm, a început și sunt în curs de finalizare lucrările de introducere a unui lift, de la parter până în paraclis, cu mențiunea că lucrarea a fost deosebit de dificilă, întrucât a fost necesar să se realizeze puțul liftului prin tăierea a 4 planșee, rezidirea de pereți din beton armat și supraînălțarea construcției cu 4m în zona liftului. Valoarea totală a lucrărilor este de **860.769,74 lei** cu TVA inclus

4. Lucrările de la Imprimeria Patriarhiei din Popești-Leordeni. Pentru noua imprimerie a Patriarhiei din Popești-Leordeni, în anul 2008 au început lucrări de construcții și instalații la noua hală care se află într-o stare avansată de execuție. Pentru eficiență, lucrarea a fost împărțită în două etape: *Etapa I*, cuprinzând lucrările pentru construirea unei platforme din beton armat la o înălțime de 3m pe care urmează să fie montată rotativa împreună cu toate utilajele anexe, având o greutate de 100 tone care în prezent blochează întregul spațiu al halei. Lucrarea din această etapă a fost finalizată și este în curs de recepție, iar acolo unde au fost constatate abateri de la standarde, se execută remedierile necesare. *Etapa a II-a* cuprinde lucrări de proiectare ce urmează a fi executate, respectiv: *Proiectul de arhitectură* cuprinzând toate fazele de proiectare (PAC, PT, DDE), inclusiv piese scrise și desenate și conține: Documentația necesară pentru obținerea Certificatului de urbanism și a Autorizației de construire, Acord unic pentru energie electrică, apă, canal, gaze, telefoane, Aviz mediu, Aviz pompieri, Avizul Inspectoratului de Stat în construcții, Aviz salubritate, Aviz sanitar, Planurile construcției existente și cu modificările structurii de rezistență la scara 1:50 și 1:100; *Proiectul de rezistență* cuprinzând modificările în suprastructura halei datorită înălțimii utilajelor de 7m, care impun modificarea acoperișului și consolidarea șarpantei metalice a întregii hale; *Proiectul cuprinzând instalația sanitară, încălzire, ventilație, electrice, gaze, apă, canal*; *Proiectul de instalații electrice*: Iluminatul halei, alimentarea din postul trafo a utilajelor cu curent trifazic, alimentarea cu curenți slabi pentru avertizare incendiu, calculatoare, voce date, telefoane, inclusiv construirea unui post de transformare etc.; *Proiectul de instalații sanitare*: amenajare grup sanitar interior, alimentare cu apă rece și caldă, evacuare ape uzate menajere, alimentare hidranți interiori și aducțiune apă rece la procesul tehnologic. Amenajarea unei stații de hidrofor independentă în exterior subteran pentru hidranți interiori, consum menajer și distribuția de hidranți exteriori, inclusiv pentru construirea unui puț de medie adâncime; *Proiectul de instalații termice*: amenajarea centralei termice în interior, distribuție instalații termice pentru încăl-

zire și climatizare pe perioada de vara a halei conform procesului tehnologic; *Proiectul de instalații gaze naturale*: alimentarea cu gaze naturale de la brânșament la centrală termică. Brânșamentul de gaze la rețeaua orașului se proiectează și execută de unitatea furnizoare.

Luând act de cele prezentate în Darea de seamă privind activitatea Sectorului monumente și construcții bisericești al Administrației Patriarhale pe anul 2008, în conformitate cu prevederile **art. 22, lit. f), i) și j)** din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, **Comisia economică, bugetară și de patrimoniu imobiliar (bunuri bisericești) propune Adunării Naționale Bisericești:**

– *Să ia act și să aprobe Darea de seamă a Sectorului monumente și construcții bisericești al Administrației Patriarhale privind activitatea desfășurată în anul 2008.*

– *Să ia act de preocuparea și implicarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel în activitățile desfășurate până în prezent pentru începerea lucrărilor de construcție a noii Catedrale Patriarhale (Catedrala Mântuirii Neamului) pe terenul atribuit prin lege Patriarhiei Române, situat în Calea 13 Septembrie, nr. 4-60, Sector 5, București, precum și pentru bunul mers al activităților la celelalte obiective prezentate.*

10. Darea de seamă pe anul 2008 a Sectorului stavropighii și centre sociale al Administrației Patriarhale privind Mănăstirea Techirghiol (jud. Constanța), Schitul Dragoslavele (jud. Argeș), Centrul social-cultural „Sfântul Andrei” (București), Centrul social-pastoral „Sfânta Maria” (Techirghiol), Centrul social-medical „Sfântul Mare Mucenic Pantelimon” (Olănești), Centrul social-pastoral „Sfântul Ilie” (Călimănești), Centrul social-cultural „Miron Patriarhul” (Dragoslavele).

Darea de seamă amintește că *Sectorul stavropighii și centre sociale* a fost înființat în cursul anului 2008 în structura Administrației Patriarhale ca urmare a prevederilor **art. 37 alin. (1)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, prin purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și are ca obiectiv, pe de o parte *administrarea cât mai eficientă și cât mai utilă a unităților administrative din teritoriu dependente direct de Patriarhul României*, iar pe de altă parte *elaborarea și punerea în aplicare a unor programe, proiecte și parteneriate pentru dezvoltarea de activități social-filantropice, culturale, de formare și informare a tinerilor și credincioșilor pe care îi păstorește.*

Pentru buna desfășurare a activității specifice, Sectorul stavropighii patriarhale și centre sociale a urmărit o colaborare intersectorială cât mai eficientă, menținând o strânsă legătură cu celelalte sectoare ale Administrației Patriarhale, concretizată atât în oferirea de informații privind eventualele oportunități de finanțare ale unor proiecte, în implicarea directă în activitățile cu caracter social-pas-

toral, cât și prin oferirea de ajutoare în organizarea diferitelor evenimente organizate de către alte instituții centrale bisericești.

Stavropighiile Patriarhale Mănăstirea Techirghiol (Constanța), Schitul Dragoslavele (Argeș) se află în ascultarea și păstoria directă a Patriarhului României, în conformitate cu prevederile **art. 26 lit. s)** și **art. 79 alin. 1** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și cu prevederile *Regulamentului vieții monahale*. Viața și activitatea personalului monahal se desfășoară în rugăciune, studiu și muncă, potrivit regulilor monahale și sfințelor canoane, aceștia aducându-și contribuția la sprijinirea obiectivelor Centrelor social-pastorale sau social-culturale care funcționează pe lângă mănăstirile respective.

Centrul social-pastoral „Sfântul Andrei” din București dispune de mai multe spații menite să găzduiască oaspeți ai Patriarhiei Române, pelerini, diferiți participanți la cursurile și simpozioanele organizate atât de Centrul „Sfântul Andrei” cât și de alte sectoare ale Administrației Patriarhale și ale celorlalte instituții centrale bisericești. În cursul anului 2008, Centrul a găzduit mai multe evenimente, între care sunt amintite: **A doua ediție a Simpozionului „Dialogul dintre teologie și filosofie”** (19-20 iunie 2008, Palatul Patriarhiei din București), **Simpozionul „Violența în familie și consecințele ei sociale”** (11-12 decembrie 2008, Palatul Patriarhiei din București) și **Simpozionul “Demnitate și justiție pentru toți”** (13 decembrie 2008, Palatul Patriarhiei din București).

Pentru extinderea activităților specifice, în cursul anului 2008 s-a urmărit: *îmbunătățirea ofertei de programe sociale*, atât locale, naționale, cât și internaționale; *identificarea și dezvoltarea de relații cu posibili parteneri/colaboratori din domeniile socio-medical, bisericesc, educațional și cultural; organizarea unei baze de date cu potențiali colaboratori, parteneri și sponsori, din domeniile medical-farmaceutic, local-administrativ, cultural și social; demararea unui proiect de identificare de programe sociale naționale și internaționale la care Patriarhia să se asocieze, prin instituțiile și departamentele sale; inițierea unui proiect în vederea creării unui site de prezentare și promovare a acțiunilor Centrului.*

Spațiile de care dispune **Centrul social-pastoral „Sfântul Andrei”** sunt folosite pentru găzduirea oaspeților Patriarhiei Române, a ierarhilor prezenți la ședințele de lucru ale organismelor centrale bisericești, iar, *în colaborare cu administrația Palatului Patriarhiei*, pentru utilizarea sălilor de conferințe existente acolo, prin organizarea de conferințe, simpozioane, întruniri pe teme religioase, culturale, sociale, seminarii, training-uri, conferințe, lansări de carte, de produse, organizarea de expoziții etc. În scopul *facilitării de servicii complete*, Centrul social-pastoral „Sfântul Andrei” oferă servicii moderne de cazare, conectare la internet, telefon, precum și mese zilnice conform solicitărilor, amintind aici *contribuția la buna organizare și desfășurare a hramului Catedralei Patriarhale*,

sărbătoarea Sf. Cuv. Dimitrie cel Nou – Ocrotitorul Capitalei, când au fost oferite multiple servicii invitaților prezenți, amintind că în cursul anului 2008 Centrul a deservit un număr de 590 persoane, din care 523 din România și 67 din străinătate.

În vederea modernizării și îmbunătățirii serviciilor oferite de către Centrul social-pastoral „Sfântul Andrei”, în cursul anului 2008, s-au realizat următoarele lucrări administrative și gospodărești: continuarea lucrărilor de renovare a camerelor, începerea lucrărilor de renovare integrală a fațadei clădirii și realizarea sistemului de termoizolație prin montarea de tâmplărie din PVC cu geam termo-pan, începerea lucrărilor de renovare a intrării principale și a holului de la Recepție, achiziționarea unui minibus marca Volkswagen Multivan pentru transport persoane și a unei autoutilitare marca Volkswagen pentru transport special alimente, dotată cu instalație frigorifică, confecționarea unei porți de acces automatizate în curtea interioară a Centrului.

Dintre proiectele de viitor care sunt în preocupările Centrului social-pastoral „Sfântul Andrei” sunt amintite: organizarea unei patiserii – brutării, înființarea unei săli multifuncționale și a unei cantine-restaurant la etajul 8 al imobilului cu vedere spre Parcul-Grădina „Maicii Domnului” a Patriarhiei, modernizarea recepției și restructurarea sistemului de compartimentare a întregului imobil, sporind astfel confortul oaspeților și numărul de camere disponibile pentru invitați.

3. Centrul social-pastoral „Sfânta Maria” din Techirghiol (jud. Constanța). Situat în stațiunea balneară de lângă lacul Techirghiol, județul Constanța, Centrul oferă servicii sociale și balneare bătrânilor, clerului și tuturor celor cu afecțiuni reumatice, în care scop dispune de un spațiu de cazare de 172 de locuri în 86 de camere.

Baza de tratament este dotată cu aparatură modernă și acoperă o gamă largă de proceduri și tratamente (masaj, băi galvanice, băi plante, băi sărate, nămol, magnetoterapie, electroterapie) de care pot beneficia zilnic, la un program de 8 ore, un număr de 200 de pacienți, cu câte 3 proceduri fiecare, și până la 260 de pacienți pe zi cu program prelungit. Față de posibilitățile de cazare, baza de tratament asigură cu până la 70-130 pacienți pe zi mai mult.

În sala de mese a Centrului pot servi masa simultan cca 120 persoane, iar pentru ce depășește acest număr (în sezon), masa fiind servită în a doua tură. Aceste spații au fost valorificate prin încheierea unui contract de prestări servicii cu Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, în urma căruia un număr de 1.700 pacienți internați au beneficiat de servicii de cazare, masă și tratament, ceea ce înseamnă 80% locuri ocupate din totalul de locuri disponibile, iar diferența de 20% a fost ocupată de turiști externi și ambulatoriu, adică 932 pacienți.

Dintre investițiile efectuate în anul 2008 la Centrul social-pastoral „Sfânta Maria” din Techirghiol sunt amintite: dotarea cu instalații de panouri solare și punerea acestora în funcțiune la finele anului 2008, pentru prepararea apei calde

necesare pentru procedurile cu nămol, parafină și plante, cât și ca aport de energie calorică atunci când este necesar, subliniind că acesta este **primul obiectiv din Patriarhia Română care beneficiază de un astfel de sistem introdus la inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și cu spijinul unor binefăcători**; schimbarea tâmplăriei PVC pentru sala de mese, birouri parter și căminul arhieresc; începerea lucrărilor de schimbare a tâmplăriei PVC la corpul B de camere; dotarea cu încălzire centrală electrică și echipamente la căminul arhieresc, pentru a fi utilizate și în perioada de iarnă; demarare lucrărilor pentru montarea unei centrale electrice pentru întreg corpul B, în scopul permanentizării activității specifice.

Ca **proiecte pentru anul 2009** sunt prevăzute: *continuarea reamenajării spațiilor de cazare, încheierea unor parteneriate cu Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, cu Ministerul Sănătății pentru derularea în continuare a unor programe socio-medicale cu caracter național și internațional cât și cu Sanatoriul Balnear de la Techirghiol pentru furnizarea de nămol și schimb de experiență medicală, construirea unui nou centru de conferințe și a unei noi baze de tratament care să răspundă tuturor solicitărilor și nevoilor actuale.*

4. Tot sub directa coordonare a Sectorului stavropighii și centre sociale se află și Centrul social-medical „Sfântul Mare Mucenic Pantelimon” (Olănești), Centrul social-pastoral „Sfântul Ilie” (Călimănești) și Centrul social-cultural „Miron Patriarhul” (Dragoslavele), aflate într-un amplu proces de reorganizare. Darea de seamă precizează că *activitățile acestor centre sunt concentrate în special pe activități administrative și gospodărești care vizează reabilitarea lor.* Chiar dacă anul 2008 a fost pentru aceste centre unul mai dificil, **pentru anul 2009** se dorește implementarea unor proiecte social culturale și medicale, în parteneriat cu instituțiile statului astfel încât aceste centre să poată fi acreditate din punct de vedere social, turistic și balnear.

Având în vedere cele prezentate în Darea de seamă privind activitatea Sectorului stavropighii și centre sociale al Administrației Patriarhale pe anul 2008, în conformitate cu prevederile **art.22, lit. f), i) și j)** din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, **Comisia economică, bugetară și de patrimoniu imobiliar (bunuri bisericesti) propune Adunării Naționale Bisericești:**

– *Să ia act și să aprobe Darea de seamă a Sectorului Sectorul stavropighii și centre sociale al Administrației Patriarhale privind activitatea desfășurată în anul 2008.*

– *Să ia act de purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel față de așezămintele monahale cu statut de stavropighii patriarhale, precum și de modul în care a stăruit pentru elaborarea și punerea în aplicare în cadrul centrelor social-pastorale, social-medicale și social-culturale ale Patriarhiei Române a*

unor programe și proiecte pentru dezvoltarea de activități social-filantropice, medicale, culturale și de sprijinirea clerului și credincioșilor care beneficiază de serviciile acestora.

Pr. Gheorghe Tomescu, de la Arhiepiscopia Târgoviștei, prezintă următoarele rapoarte ale Comisiei economice, bugetare și de patrimoniu imobiliar (bunuri bisericești), după cum urmează:

11. Raportul privind contul de execuție a bugetului de venituri și cheltuieli al Administrației Patriarhale pe anul 2008 și bilanțul financiar-contabil pe anul 2008 al Administrației Patriarhale și al celorlalte instituții de la Patriarhia Română.

Activitatea Serviciului economico-financiar al Administrației Patriarhale s-a desfășurat sub directa îndrumare a Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și sub coordonarea Preasfințitului Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul.

În cuprinsul expunerii, se amintește că Sectoarele *Tipografie* și *Ateliere* ale Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, componentele *Radio TRINITAS*, *TRINITAS TV* și *Cotidianul ZIARUL LUMINA* din cadrul Centrului de Presă BASILICA al Patriarhiei Române, precum și *Mănăstirea Techirghiol* și *Centrul social-pastoral „Sfânta Maria” (Techirghiol)*, din cadrul Sectorul stavropighii și centre sociale ale Administrației Patriarhale, *prin serviciile contabile proprii și-au atins obiectivele prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli*, rezultatele fiind prezentate în Dărilor de seamă ale sectoarelor respective.

În ce privește **contul de execuție a bugetului de venituri și cheltuieli al Administrației Patriarhale pe anul 2008**, raportul menționează că la un buget de 24.883.850 lei, aprobat de Adunarea Națională Bisericească în ședința din 4 martie 2008, s-au realizat la *venituri* în sumă de 38.543.134 lei, iar la *cheltuieli* în valoare de 36.835.084 lei, rezultând un *excedent* de 1.708.050 lei. Cifrele consemnate în contul de execuție prezentat, sunt înregistrate în evidența contabilă pe baza actelor justificative, anexate la notele contabile, respectându-se prevederile legale în vigoare.

Realizările înscrise în contul de execuție a bugetului de venituri și cheltuieli al Administrației Patriarhale pe anul 2008, *depășesc motivat prevederile bugetare aprobate* astfel: *la venituri* datorită subvențiilor primite de la Bugetul de Stat, iar *la cheltuieli* datorită indexării salariilor și, implicit, a contribuțiilor de asigurări sociale, contribuției de șomaj, a majorării prețurilor pentru materiale și manoperă la serviciile prestate în acest an, cât și a costurilor majorate ale energiei electrice, termoficare, combustibil, prestări servicii etc.

Raportul prezintă **bilanțul financiar-contabil al Administrației Patriarhale și al celorlalte instituții de la Patriarhia Română** care, la 31 decembrie 2008, însumează atât la activ, cât și la pasiv, un total de 82.601.159 lei.

În urma analizării contului de execuție a bugetului de venituri și cheltuieli al Administrației Patriarhale pe anul 2008, precum și a bilanțului financiar-contabil pe anul 2008 al instituțiilor centrale bisericești, în conformitate cu prevederile **art. 22, lit. g)** din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, **Comisia economică, bugetară și de patrimoniu imobiliar (bunuri bisericești) propune Adunării Naționale Bisericești:**

– *Să ia act cu aprobare de raportul privind contul de execuție a bugetului de venituri și cheltuieli al Administrației Patriarhale pe anul 2008 și bilanțul financiar-contabil pe anul 2008 al Administrației Patriarhale și al celorlalte instituții de la Patriarhia Română.*

12. Raportul în legătură cu proiectul bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2009 al Administrației Patriarhale și al celorlalte instituții de la Patriarhia Română.

În raportul Comisiei economice, bugetare și de patrimoniu imobiliar (bunuri bisericești), alcătuit pe baza referatului Sectorului economic-financiar al Administrației Patriarhale sunt redate cele mai importante repere care definesc **Bugetul de venituri și cheltuieli pe anul 2009 al Administrației Patriarhale și al celorlalte instituții de la Patriarhia Română** din care reiese că acesta însumează la venituri și cheltuieli suma de **61.385.505 lei**, menționându-se că a fost elaborat potrivit clasificăției bugetare, ținându-se seamă de: *rezultatele financiare ale anului 2008, privind realizarea veniturilor și cheltuielilor la 31 decembrie 2008, identificarea surselor de venituri suplimentare pe anul 2009, necesitățile anului 2009 și încadrarea lor pe naturi de cheltuieli a acestora, rata estimată a inflației din anul 2009 de 5% și evoluția cursului Leu/Dolar/Euro.*

Potrivit proiectului de buget, sumele înscrise la *venituri* vor fi realizate din contribuțiile benevole ale credincioșilor din servicii religioase, pelerinaje, subvenții de la Bugetul de Stat, sponsorizări și donații de la instituții și organizații religioase, persoane fizice, activități economice etc., iar sumele înscrise la *cheltuieli* prevăd, pe lângă acoperirea activităților menționate mai sus, și sumele necesare pentru acțiuni social-culturale și umanitare, de interes general bisericesc, subvenții pentru completarea salariilor preoților de la parohiile cu posibilități materiale reduse, activități misionare externe, ajutoare pentru românii din diasporă și din jurul granițelor țării, în cărți și obiecte de cult, activități ale biroului de pelerinaj, precum și cheltuieli administrativ-gospodărești. Referatul Comisiei subliniază că, în această perioadă de dificultăți economice și financiare, se impune gospodărirea echilibrată a bugetului, operarea de reduceri acolo unde este posibil, fără a afecta buna funcționare a instituțiilor centrale bisericești și a proiectelor în derulare, identificarea de surse financiare suplimentare, cheltuielile înscrise în buget făcându-se numai în cazul existenței disponibilităților financiare.

Ca urmare a analizei efectuate și pe temeiul prevederilor **art. 22, lit. h)** din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, **Comisia economică, bugetară și de patrimoniu imobiliar (bunuri bisericesti) propune Adunării Naționale Bisericești:**

– *Să ia act și să aprobe proiectul Bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2009 al Administrației Patriarhale și al celorlalte instituții centrale bisericesti, care va fi administrat în conformitate cu prevederile statutare și regulamentare bisericesti, în limita realizării veniturile propuse, urmărindu-se identificarea de surse financiare suplimentare.*

E. COMISIA PENTRU ROMÂNII ORTODOCȘI DE PESTE HOTARE:

Pr. Prof. Nicolae Ioniță, de la Episcopia Tulcii, prezintă raportul Comisiei, după cum urmează:

13. Darea de seamă a Sectorului comunități externe pe anul 2008 privind organizarea, viața și activitatea eparhiilor ortodoxe române de peste hotare; grija pentru românii din jurul granițelor țării; Așezămintele românești de la Ierusalim, Iordan și Ierihon; unitățile ortodoxe române de peste hotare dependente de Patriarhia Română sau care păstrează legături spirituale și culturale cu Patriarhia Română.

Darea de seamă privind activitatea Sectorului comunități externe din cadrul Administrației Patriarhale, condus de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și aflat sub îndrumarea PS Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul și coordonarea Pr. Michael Tița, consilier patriarhal, subliniază că așezămintele românești ale Bisericii Ortodoxe Române din afara granițelor țării s-au bucurat și în anul 2008 de sprijin, atât din partea Patriarhiei Române, cât și din partea autorităților de stat.

În conformitate cu prevederile statutare bisericesti, **organizarea canonică și pastorală a credincioșilor ortodocși români din afara granițelor României** se asigură de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Astfel, în temeiul *Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, la 31 decembrie 2008 Patriarhia Române avea în afara granițelor țării următoarele eparhii (arhiepiscopii și episcopii) grupate în mitropolii: **Mitropolia Basarabiei, autonomă și de stil vechi și Exarhat al Plaiurilor**, cuprinzând *Arhiepiscopia Chișinăului*, cu sediul în municipiul Chișinău, *Episcopia de Bălți* (fostă a Hotinului), cu sediul în orașul Bălți, *Episcopia Basarabiei de Sud* (fostă de Cetatea Albă-Ismail), cu sediul în orașul Cantemir și *Episcopia Ortodoxă a Dubăsarilor și a toată Transnistria* (fostă Misiunea Ortodoxă Română din Transnistria), cu sediul la Dubăsari; **Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale**, cuprinzând: *Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Europei Occidentale*, cu sediul la Paris, *Episcopia Ortodoxă Română a Italiei*, cu sediul la Roma și *Epis-*

copia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei, cu sediul la Madrid; **Mitropolia Ortodoxă Română a Germaniei, Europei Centrale și de Nord**, cuprinzând: *Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Germaniei, Austriei și Luxemburgului*, cu sediul la Nürnberg și *Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord*, cu sediul la Stockholm; **Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi**, cu sediul la Chicago; **Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande**, cu sediul la Melbourne, în dependență directă de Patriarhia Română; **Reprezentanțe ale Patriarhiei Române**: *Așezămintele Românești de la Locurile Sfinte* (Ierusalim, Iordan și Ierihon), *Parohia Ortodoxă Română de la Sofia* (Bulgaria), *Reprezentanța Patriarhiei Române pe lângă instituțiile europene* (Bruxelles); **Unitățile ortodoxe române care păstrează legături spirituale și culturale cu Patriarhia Română**: *Așezămintele Românești din Sfântul Munte Athos* (Prodromu, Lacu și altele), *Parohia Ortodoxă Română din Cipru*, *Parohia Ortodoxă Română de la Istambul* (Turcia) și *Parohia Ortodoxă Română Sfântul Apostol Andrei din Johannesburg* (Africa de Sud).

Sub aspectul organizării depline a acestor eparhii, Darea de seamă amintește că în cursul anului 2008 s-a finalizat procesul de organizare canonică a unor eparhii din afara granițelor țării, înființate în cursul anului 2007, prin alegerea chiriarhilor de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, urmate de hirotonia întru arhieru – unde a fost cazul – și de întronizarea chiriarhilor, după cum urmează: *PS Episcop-vicar Siluan Marsilianul* ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei (întronizat la 8 mai 2008); *Preacuviosul Arhim. Macarie Drăgoi* ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord (întronizat la 6 iulie 2008); *Preacuviosul Arhim. Timotei Lauran* ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei (întronizat 25 mai 2008); *Preacuviosul Arhim. Mihail Filimon* ca Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Australiei și Noii Zeelande (întronizat la 29 iunie 2008) de către delegatul Preaferticitului Părinte Patriarh Daniel, IPS Mitropolit Laurențiu al Ardealului.

Pe aceeași linie a organizării canonice a românilor ortodocși din diferite colțuri ale lumii, Darea de seamă amintește reluarea procesului de înființare a unor noi parohii ortodoxe române în străinătate (Parohia Ortodoxă Română de la Tokyo-Japonia; Parohia Ortodoxă Română la Osaka-Nagoya în Japonia – în prezent, misiune; Parohia Ortodoxă Română la Seul-Coreea de Sud) sau primirea altor parohii ortodoxe române sub omoforul Bisericii Mame Ortodoxe Române (Parohia Ortodoxă Română „Adormirea Maicii Domnului” din Stockholm-Suedia – Pr. Gheorghe Borca; Parohia Ortodoxă Română „Buna Vestire” din Sydney-Australia – Pr. Petre-Ilie Petru).

Darea de seamă redă apoi aspecte relevante din activitatea Patriarhiei Române pentru sprijinirea unităților bisericești și a preoților ortodocși ro-

mâni care-și desfășoară activitatea în afara granițelor țării, între care: *Obținerea de subvenții în valoare totală de 12.945.000 lei, primite de la Guvernul României, prin Ministerul Culturii și Cultelor – Secretariatul de Stat pentru: achiziționarea sediului Episcopiei Ortodoxe Române din Roma (Italia), achiziționarea lăcașului de cult al Parohiei Ortodoxe Române din Pavia (Italia), achiziționarea sediului pentru biserica Parohiei Ortodoxe Române Sfânta Maria (Noua Zeelandă), achiziționarea unui teren și a lăcașului de cult pentru Parohia Ortodoxă Română din Tours (Franța), reparații la biserica Parohiei Ortodoxe Române Sfântul Nicolae din Bruxelles (Belgia), reparații la Parohia Ortodoxă Română Cuvioasa Parascheva Gyula (Ungaria), acoperirea cheltuielilor de funcționare și administrație ale Schitului Ortodox Românesc Prodromu de la Muntele Athos (Grecia); prelungirea protocolului dintre Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale și Statul Român pentru sediul Mitropoliei de la Limours (Franța); creșterea sprijinului din partea Statului Român pentru salarizarea personalului clerical, de la 55.000 de Euro la 200.000 de Euro, alocarea acesteia potrivit cerințelor pastorale și misionare pe baza unor criterii riguroase și prin transferarea sumelor aferente pe carduri bancare.*

În privința **relațiilor comunităților ortodoxe române aflate în diferite jurisdicții**, Darea de seamă subliniază *importanța reluării dialogului dintre Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi și Episcopia Ortodoxă Română din America*, pentru realizarea unității bisericești a românilor de pe continentul american (întâlnirea de dialog a celor două comisii, la București, în 27 februarie 2008).

Referitor la **perspectivele activității din anul 2009**, se subliniază necesitatea intensificării dialogurilor existente pe următoarele direcții: *pregătirea și programarea unei noi întâlniri a Comisiei de dialog dintre Biserica Ortodoxă Sârbă și Biserica Ortodoxă Română cu privire la situația românilor din Valea Timocului; finalizarea dialogului dintre Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi și Episcopia Ortodoxă Română din America pentru realizarea unității bisericești a românilor ortodocși de pe continentul american; continuarea demersurilor către autoritățile Statului Român pentru alocarea de sprijin financiar în vederea achiziționării prioritare a unor clădiri destinate Episcopiei Ortodoxe Române a Australiei și Noii Zeelande, Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei și Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord și, mai apoi sprijinirea parohiilor care doresc să construiască sau să cumpere o biserică.*

În urma analizării Dării de seamă privind activitatea pe anul 2008 a Sectorului comunități externe din cadrul Administrației Patriarhale și în conformitate cu prevederile **art. 22, lit. f) și k)** din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, **Comisia pentru românii ortodocși de peste hotare propune Adunării Naționale Bisericești:**

– Să ia act cu aprobare că în anul 2008, sub înțeleapta conducere a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a continuat procesul de consolidare a organizării canonice, de menținere a identității spirituale românești și de întărire a legăturilor cu Biserica Mamă a eparhiilor ortodoxe române din afara granițelor țării, iar prin stăruitoarele intervenții ale Preafericirii Sale la autoritățile de stat din România, aceste unități bisericești au fost sprijinite, în diferite moduri, atât în ce privește asigurarea bazei materiale pentru desfășurarea activităților liturgice, pastoral-misionare și cultural-educative, cât și asigurarea unor contribuții decente personalului clerical care activează în cuprinsul acestor eparhii ortodoxe române.

1. Luări de cuvânt din partea membrilor Adunării Naționale Bisericești.

Luând cuvântul, **Preafericitul Părinte Patriarh în calitate de Președinte** mulțumește membrilor și raportorilor Comisiilor de lucru permanente pentru modul în care au adus la îndeplinire prevederile statutare și regulamente bisericești privind analizarea, întocmirea și prezentarea în plenul Adunării Naționale Bisericești a referatelor în legătură cu **RAPORTUL general anual al Consiliului Național Bisericesc privind activitatea din Biserica Ortodoxă Română desfășurată în anul 2008, RAPORTUL privind Contul de execuție a bugetului de venituri și cheltuieli al Administrației Patriarhale pe anul 2008 și bilanțul financiar-contabil pe anul 2008 al Administrației Patriarhale și al celorlalte instituții de la Patriarhia Română și RAPORTUL privind proiectul bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2009 al Administrației Patriarhale și al celorlalte instituții de la Patriarhia Română.**

În continuare, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel invită pe membrii Adunării Naționale Bisericești înscriși la cuvânt să-și prezinte intervențiile în plen, după cum urmează:**

DI. DR. Sorin Costina (Episcopia Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei) exprimă, mai întâi, “mulțumiri și recunoștință Preafericirii Voastre pentru că, deși aveți o agendă foarte bogată, ați găsit timpul necesar și ați poposit în Municipiul Arad, în ziua de 6 decembrie 2008, la sărbătoarea Sfântului Ierarh Nicolae și, împreună cu numeroși membri ai Sfântului Sinod ați sfințit noua Catedrală Episcopală Ortodoxă a Episcopiei Aradului, construită cu jertfelnicia poporului dreptcredincios și cu sprijinul statului și a numeroși binefăcători și donatori. Prezența Preafericirii Voastre a fost un moment de înălțare spirituală, de binecuvântare și de recunoaștere a strădaniilor clerului și credincioșilor din Municipiul Arad de a avea o Catedrală Episcopală nouă. În altă ordine de idei, doresc să exprim prețuire pentru programul catehetic național „Hristos împărtășit copiilor” care are ca efect protejarea tinerei generații în fața diferitelor flageluri morale și a prozelitismului sectar, dar cred că trebuie luat în considerare și un program catehetic pentru adulți, mai ales în lumea satului, care nu au beneficiat de educație religioasă în vremea școlarizării lor și care sunt cu mult

mai expuși față de tineri care, de bine de rău, au și șansa participării la ora de religie din școală, pe care trebuie să o menținem cu orice preț. Amintesc, în acest context, de programele unor instituții care au declarat anul 2009 ca **Anul Darwin**, având ca țintă predilectă formularea de acuze la adresa teologiei ortodoxe și a Bisericii în general. **În privința monumentelor noastre istorice bisericesti, în această perioadă de criză, când fondurile sunt tot mai puține, trebuie să avem un program de conservare pe termen lung, paralel cu un program de consolidare a unor monumente grav afectate, prin care să se stabilească anumite priorități.**”

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel răspunde arătând că: **“într-adevăr este necesar ca prin programele Rado TRINITAS și Trinitas TV să se acorde o atenție echilibrată efectelor Anului Darwin, mai ales că după aproape 60 de ani de ateism și materialism comunist, constatăm că darwinismul nu a prea prins tocmai datorită credinței puternice a poporului nostru. Este binecunoscut că cei slabi în credință apelau nu atât la darwinism, cât la darwiniști, în timp ce creștinul cu buna sa cuviință, apăra intuitiv credința strămoșească, deși nu avea atâtea cunoștințe despre argumentele raționale. Referitor la aspectele semnalate în legătură cu catehizarea adulților din lumea satului, apreciez că semnalati acest lucru, dar mult mai important ar fi dacă, am acționa împreună cu alți factori și autorități centrale și locale în favoarea satului românesc, printr-un proiect în parteneriat cu Ministerul Agriculturii, cu Ministerul Educației și cu Ministerul Culturii, proiect care s-ar putea intitula chiar „Satul românesc între abandon și speranță”. Cred că este necesar să trecem de la stadiul de declarații la acțiune în conlucrare cu alte instituții publice care au responsabilități pentru viitorul satului românesc.”**

Dl. Academician Constantin Bălăceanu Stolnici (Arhiepiscopia Bucureștilor) arată, în intervenția sa, că **„În anul 2008 Biserica Ortodoxă Română a câpătat un prestigiu tot mai mare printr-o atitudine demnă, prin refuzul de a se coborî la dialoguri neprincipiale și provocatoare. Rezultatul concret al acestei atitudini este crearea unei interfețe între Biserică și Societate prin intermediul mijloacelor mass-media bisericesti, Biserica dovedind că știe să utilizeze în modul cel mai fericit și eficient tehnica audio-vizuală din secolul XXI în folosul activității sale pastorale, misionare, culturale, educative și social-filantropice. În acest context, mărturisesc că este o încântare atunci când deschizi posturile de radio și TV ale Patriarhiei Române și vezi prezența și participarea la dialoguri pe teme de interes comun ale unor personalități publice din diferite domenii, artă, cultură, învățământ, administrație publică centrală și locală, asistența socială etc. În altă ordine de idei, am văzut în anul 2008 concentrarea preocupărilor Bisericii noastre, personal ale Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, pentru dezvoltarea și consolidarea legăturilor cu românii de pretutindeni în cadrul eparhiilor și parohiilor ortodoxe românești aflate pe diferite meridiane ale lumii,**

cea ce duce la un spor de prestigiu și de credibilitate a Bisericii în rândul acestor frați români. Dacă pe vremuri dialogul Bisericii din țară cu diaspora românească era aproape imposibil, astăzi asistăm la o deschidere extraordinară care dă speranțe de unitate a românilor de pretutindeni în Biserica Mamă Ortodoxă Română. Mai mult, în condițiile actuale economice, trebuie să avem în vedere o **extindere a relațiilor canonice, spirituale și culturale spre domeniul economic, din exterior spre interior, mai ales, pe segmentul social-filantropic, pentru că sunt foarte mulți români în afara granițelor care se pot implica în această direcție de activitate. În domeniul asistenței social-filantropice, în anul 2008 am asistat la o direcționare a preocupărilor Bisericii spre îngrijirea persoanelor vârstnice, spre sprijinirea îngrijirilor paleative și spre înființarea și organizarea unor așezăminte pentru copii, multe dintre acestea în parteneriat cu instituții specializate ale administrației publice centrale și locale. Referitor la tineretului licean, trebuie să ne preocupe o serie de activități sociale și educative destinate acestora, în contextul în care elevii de liceu sunt cei mai vulnerabili în fața provocărilor felurite care le stau în față, atât sub aspect ideologic, cât mai ales sub aspect moral (imoralitate, alcoolism, droguri). Cu privire la grija Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru realizarea Catedralei Mântuirii Neamului, vreau să afirm, împotriva celor care acuză că Biserica vrea să construiască „Catedrala pe șest”, cu scuze pentru neacademismul expresiei, că Biserica, prin organismele sale autorizate, este singura care are dreptul să stabilească proiectul, să traseze linia arhitectonică și să administreze sumele destinate care, așa cum ne-a obișnuit Părintele Patriarh, se face într-un mod transparent și bine chivernisit. În încheiere exprim admirația mea la adresa Părintelui Patriarh pentru grija privind selectarea riguroasă, pe bază de competență și de specializare a celor chemați să conducă și să-și desfășoare activitatea în diverse sectoare ale instituțiilor centrale bisericești.”**

Pr. Aurel Goraș (Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților), luând cuvântul, precizează “cuvântul unui preot de țară în acest înalt organism bisericesc deliberativ este onorantă pentru întregul cler din Biserica noastră. Cu toate acestea, am dori să cunoaștem dinainte problemele care se supun discuțiilor pentru ca intervențiile noastre să fie la obiect.”

Preafericitul Părinte Patriarh în calitate de Președinte, intervenind, precizează “deși ne aflăm într-o perioadă de criză economică, plenul Adunării trebuie să știe că membrii Consiliului Național Bisericesc, care fac parte din Adunare și care au pregătit Raportul anual al acestui organism bisericesc pe care l-ați auzit, au primit din vreme rapoartele tuturor sectoarelor de activitate ale instituțiilor centrale bisericești, pe care le-au studiat și pe baza cărora s-au făcut prezentările și propunerile de astăzi. Trebuie să se știe că pregătirea lucrărilor acestor organisme centrale bisericești, sub toate aspectele, se face prin efortul finan-

ciar exclusiv al Administrației Patriarhale, la care eparhiile nu contribuie, deși toate au delegați în Adunarea Națională Bisericească. De asemenea, atragem atenția că este cu totul nepotrivit din partea unui membru cleric în Adunarea Națională Bisericească, ce are responsabilități și la eparhia care l-a delegat și cunoaște cu ce dificultăți economice se confruntă administrația bisericească în întregul ei, să facă propuneri pe care acasă, în propria adunare eparhială nu le-a făcut și nu le-a materializat până în prezent.”

Dl. inginer Nicolae Noica (Episcopia Alexandriei și Teleormanului), luând cuvântul, arată că “ *1. Spre a avea o imagine cât mai clară asupra stării Bisericii noastre doresc să reținem din raportul sintetic câteva aspecte relevante pentru viața bisericească în general: înnoirea Bisericii în privința vârstei personalului slujitor (peste 10.500 dintre aceștia, adică 72%, au vârsta sub 50 de ani), creșterea gradului de pregătire teologică și în alte specializări a personalului monahal (din cei 8100 viețuitori în mănăstiri, cca. 3000 au studii superioare de matematică, istorie, medicină etc., iar cca. 2100 au studii superioare în teologie), dinamica populației (în anul 2008 au fost oficiate în unitățile parohiale 111.504 botezuri, cu 2215 mai mult ca în 2007; au fost oficiate 146.316 înmormântări, cu 2284 mai mult ca în 2007, ceea ce reflectă o situație îngrijorătoare, întrucât se pare că în ultimii 10 ani populația din țara noastră s-a redus cu peste jumătate de milion). Un aspect pe care doresc să-l supun atenției este lipsa actelor de proprietate. Bisericele și mănăstirile nu posedă actele de proprietate ale locașurilor, imobilelor și terenurilor agricole și forestiere pentru a putea reintra în posesia lor. De aici apare și dificultatea cu care se confruntă eparhiile din Ardeal în problema dobândirii proprietății asupra locașurilor. Pe de altă parte, nu există nici documentele tehnice de construcție, care să permită o conservare și restaurare corectă a imobilelor bisericești, situație datorată, în bună parte, lipsei de organizare. Dau doar un exemplu referitor la avantajele existenței documentelor: altfel se va putea gândi consolidarea Palatului Patriarhiei, când cunoaștem elementele privitoare la felul în care a fost concepută și realizată clădirea acum o sută de ani, în anul 1908. Calitatea betoanelor armate folosite atunci la acoperiș – certificată prin încercările făcute în 2008 – impresionează prin trăinicia și siguranța ce au dat-o în timp acestei clădiri. S-a aplicat modelul german de organizare. Tot cu referire la buna organizare și păstrare a documentelor tehnice de construcție, mărturisesc, în urma cercetării istoriei lucrărilor publice realizate în timpul Regelui Carol I, surprinderea față de trăinicia lor, adevărate modele ale lucrului bine făcut, calitatea acestor lucrări datorându-se cinstei și corectitudinii în profesarea meseriei, buneii organizări, grijii față de cheltuirea banului public și, în mare măsură, credinței în Dumnezeu. Sigur că a constata o problemă este necesar, dar important este să găsim și soluții, și cred că un mijloc de rezolvare ar fi ca în schema fiecărei episcopii să fie prevăzute cel puțin două posturi de jurist.*

2. Recent, în privința protejării patrimoniului cultural, a avut loc un moment marcant. Înțelegând rolul său în siguranța națională, Parlamentul a aprobat ca ministerul de resort să se numească **Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național**, responsabilizând în mod expres Guvernul în problema restaurării, întreținerii și protejării patrimoniului nostru național, care în cea mai mare parte este constituit din lăcașuri de cult și edificii bisericesti. Și pentru că îndreptarea situației grave în care se găsește astăzi patrimoniul național nu poate fi făcută decât printr-o **echipă interdisciplinară**, cred ca între **Biserica și Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național trebuie să existe o strânsă colaborare în problema patrimoniului național**, Biserica putând fi chiar liantul formării acestei echipe interdisciplinare. De aceea i-am propus Domnului Ministru Theodor Paleologu, ca o primă măsură, **reorganizarea Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice (CNMI), astfel ca deciziile ei să fie obligatorii și nu consultative**. De asemenea, am propus și **reorganizarea Direcției de Monumente**, ca organ tehnic al CNMI, astfel încât să poată fi urmărită clar situația statistică a lucrărilor de conservare și restaurare pe ani, dar și sumele cheltuite. Toate aceste propuneri vin ca urmare a constatării că nu am găsit la Ministerul de resort o situație statistică a monumentelor istorice, în schimb, o astfel de situație clară este în raportul Sectorului patrimoniului cultural al Patriarhiei, unde se arată că în anul 2008, din cele 3100 monumente aflate în patrimoniul Bisericii, au fost restaurate circa 320. Cred că ar trebui solicitat Ministerului și **elaborarea de urgență a unor îndrumătoare cu principiile de restaurare**. Numai astfel se vor evita greșelile celor ce fac restaurări, inclusiv a unor preoți, în calitate de beneficiari.

3. În sfârșit, încă un aspect. **Se împlinesc în acest an 125 de ani de când dăinuie o aspirație, anume, ridicarea unei Catedrale Patriarhale**. Acest lucru a fost bine înțeles de Regele Carol I, care în anul 1884 a promulgat o lege prin care acorda din bugetul statului suma de 5.000.000 lei pentru construirea Catedralei. Astăzi când pașii pentru realizarea acestei Catedrale „se aud apăsate”, se vehiculează din nou „idei și afirmații” care nu se susțin. Oare de ce? Se ridică din nou problema costurilor și a unui concurs. „Am aflat recent că proiectul a fost atribuit prin încredințare directă unuia din colegii noștri” a afirmat într-o conferință de presă președintele Ordinului Arhitecților din România (informația a apărut în câteva cotidiane în 24 februarie 2009, „întâmplător sau nu” chiar în ziua când avea loc ședința Adunării Naționale Bisericești). El explică că a participat la un **simpozion intitulat „Noua Catedrală Patriarhală”** în ziua de 15 decembrie 2008, unde „reprezentanții Ordinului Arhitecților din România au susținut ideea organizării unui concurs de arhitectură”. Este bine să clarificăm lucrurile. Au mai fost două concursuri pentru Catedrală, ale căror rezultate nu au fost cele dorite. De aceea, s-a agreat **ideea consultării specialiștilor din țară care au proiectat și**

executat astfel de lucrări, mai întâi în vederea conturării unei teme și apoi a reținerii unui colectiv care să poată elabora proiectul. De altfel, și din cuvântul președintelui Ordinului Arhitecților din București la simpozionul din decembrie 2008, rezultă acest lucru: „Amplarea și complexitatea acestui așezământ prin dimensiune și importanță este o competiție și o provocare pentru arhitecți, însă prin cooperarea și unitatea lor se poate obține o soluție de arhitectură optimă.” Acest lucru este dorit și de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, de aceea a și organizat acel Simpozion din luna decembrie 2008, în cadrul căruia președintele Ordinului Arhitecților din România nu a luat cuvântul, iar problema unui concurs nici nu s-a adus în discuție. Cu acest prilej, îmi fac datoria să aduc la cunoștință că, în prezent, se lucrează la alcătuirea temei cu contribuția majoră a Domnului arhitect Nicolae Vlădescu, care este și consilier la Sectorul monumente și construcții bisericești al Patriarhiei Române. Cred că ar trebui să înțelegem importanța realizării acestei Catedrale a Mântuirii Neamului – noua Catedrală Patriarhală și toți specialiștii să cooperăm pentru a găsi soluția corectă. În privința grijii pe care și-o fac unii pentru bani, repet ce am mai spus. Clădirea va costa cca. 400 milioane Euro. În condițiile în care astăzi se apreciază costul unui km de autostradă pe ruta București-Brașov la cca. 20 milioane Euro și se acceptă astfel de costuri, pun o întrebare: oare poporul român, pentru care Biserica Ortodoxă a reprezentat și reprezintă un pilon de stabilitate și moralitate al acestui popor, nu merită alocarea costului a 20 km de autostradă pentru a ridica o Catedrală Patriarhală?”

DI. Nicolae Bud (Episcopia Maramureșului și Sătmarului) ia cuvântul și arată că “De departe cea mai onorantă demnitate pe care aș fi putut-o dobândi de-a lungul existenței mele, cea de membru al Adunării Naționale Bisericești, îmi oferă privilegiul de a rosti nu un discurs sau vreo declarație publică – cu care îndeobște ne-am deprins aproape zilnic în spațiul public românesc – , ci mai mult decât atât. Am bucuria, pe care permiteți-mi să o fructific din plin, de a face o mărturisire, o mărturisire de credință. Cred că ceea ce ne face să fim acum împreună, nu este altceva decât credința și roadele ei, lucrarea virtuților și responsabilităților noastre care au făcut ca împreună să facem să fie viu și lucrător organismul a cărui vitalitate este însăși credința, **Biserica noastră străbună**. Prin ea ne apropiem și slujim lui Dumnezeu.

Maramureșul, pe care îl reprezint, m-a învățat, în modul său voievodal, inconfundabil, că **cerul se răzbate prin rugăciune, că viața se trăiește cu credință, că omul se cucerește cu dragoste**. Părinții și strămoșii maramureșeni au mărturisit în spiritul dacilor liberi că sunt slujitori ai lui Dumnezeu și ai neamului, că nimic exterior nu trebuie să ne tulbure credința, precum nimic din interior n-ar trebui să o influențeze. De la ei am învățat că Dumnezeu nu se confundă cu dorințele, cu năzuințele noastre, deși poate să fie acolo prin binecuvântare, ca orientare. De

la ei, strămoșii noștri, **am moștenit bisericile în care slujim și pe care nu le-am ocupat, ci le-am păstrat și îngrijit ca pe un scump odor, pentru care vom fi întrebați la vremea potrivită.** Maramureșul își trăiește viața așa cum lesne se poate vedea, în modul său liturgic, unic. Alături unii de alții în spațiul liturghiei săvârșite în bisericile maramureșene, ale căror turle străbat văzduhul, nu putem decât să mărturisim că niciodată nu l-am putea vedea pe Dumnezeu mai mare. În tinda unor astfel de sfinte lăcașuri au învățat generații întregi dragostea de Dumnezeu și de oameni, bucuria de a aparține lui Hristos și neamului românesc. Am convins-o fermă că doar pe calea credinței și a Bisericii, parcursul și destinele noastre vor fi împlinite.

Dialogul dintre Biserică și instituțiile Statului este unul legitim și oportun, dar în componenta umanitară Biserica trebuie să fie mult mai solicitată și mult mai mult sprijinită. Nici o altă instituție nu poate fi mai aproape de sufletul oamenilor decât Biserica străbună, prin slujitorii ei care, mai mult sau mai puțin știuți, ne-au învățat că generozitatea este întotdeauna înțeleaptă. **Prin Biserică, filantropia devine un act liturgic, o liturghie a fratelui, incomparabil mai mult decât poate să însemne în societate: un act izolat, inconsecvent ale cărui rezultate vizează mai mult promovarea și imaginea publică, dacă nu cumva are înaintea de toate un mobil vecin imoralității.** E adevărat, pașii făcuți sunt mai mult decât laudabili, dar **vremurile grele care vor veni ne cheamă la conlucrare, la împreună-slujire, așa cum ne învață Biserica.** În fața acestor exigențe, nu ne putem bizui decât pe faptul că doar **asumându-ne responsabilități specifice fiecăruia, vom reuși să rămânem cel puțin consecvenți în credință și trăire în Sfânta Biserică.** Nu trebuie decât să-i fim alături în demersurile misiunii sale. Destinului lui Diogene – care, în plină zi se plimba, cu o lampă, pe străzile Atenei strigând „Caut om!” – Biserica îi propune dumnezeiasca descoperire a Fiului Omului, prin misiunea și slujirea sa. Responsabilitățile pot fi conturate, eforturile sunt comune, parcursul, dincolo de predictibilitate, solicitant. Dar avem la îndemână instrumentarul, nu ne rămâne decât să operăm. Împreună, vom reuși!

Îi mulțumesc Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru gândurile alese pe care mi le-a transmis și pe care, dincolo de unicitate, le mărturisesc tuturor prin dorința de a ne coagula acțiunile și sprijinul și înspre cele două instituții de presă ale Patriarhiei Române a căror activitate religio-culturală răspunde unei nevoi sufletești bine identificate și împlinite: **Radioul TRINITAS și Televiziunea TRINITAS TV.** Dacă acțiunea mărturisirii implică accesul la credință prin mijlocire și dialog, atunci să fim convinși că cele două instituții de presă sunt mai mult decât necesare și trebuie sprijinite. Poate și în acest fel societatea umană este chemată să înțeleagă că Hristos are contemporaneitate veșnică. Avem nevoie poate mai mult decât oricând să ne unim forțele, să ne coagulăm acțiunile, să ne finalizăm proiectele și să ne împlinim idealurile. Să ne fim alături

unii altora, cu bucurie, să ne mărturisim credința cu tărie și să ne rugăm ca Dumnezeu să ne dea puteri să ne păstrăm valorile de care avem atâta nevoie în vremurile grele care vor veni.”

Dl. Econ. Viorel Roman (Arhiepiscopia Iașilor), luând cuvântul, arată că *“În calitate de membru al Consiliului Național Bisericesc, am citit cu atenție și mult interes referatele sectoarelor de activitate ale instituțiilor centrale ale Patriarhiei Române, iar aici în plen, am ascultat intervențiile antevorbitorilor mei. În primul rând aș vrea să precizez că în afară de cifre și date, peste acestea toate sunt faptele. Aș începe intervenția mea prin a remarca una dintre cele mai mari realizări finalizate în mai puțin de un an de zile - Catedrala Patriarhală care a fost consolidată, renovată și în același timp readusă la adevărata ei valoare, acest lucru fiind posibil datorită unei organizări exemplare prin eforturile susținute ale Preafericitului Părinte Patriarh și a colaboratorilor săi.*

Pentru că avem un exemplu de organizare vizavi de toată activitatea desfășurată în acest an și pentru că antevorbitorii mei au vorbit de organizarea modelului german, eu aș preciza că avem în fața noastră un model occidental – modelul elvețian, care timp de 18 ani a reușit la Iași să organizeze un sistem social-filantropic și un program de recuperare și punere în valoare a patrimoniului bisericesc: terenuri, clădiri, păduri și orice alte valori ce au aparținut bisericii și au fost posibil de a fi retrocedate. Aș interveni cu un alt exemplu, prin a aminti faptul că, de când a venit la Iași în 1990 și până când a fost ales ca Patriarh al României în 2007, prin grija permanentă și prin oamenii implicați, sub păstorirea Preafericitului Părinte Daniel, Mitropolia Moldovei și Bucovinei a recuperat peste 15000 ha pădure, clădiri și terenuri importante și în continuare sunt pe rol procese pentru recuperarea valorilor și patrimoniului. Acest model ar trebui preluat și implementat la fiecare arhiepiscopie și eparhie în parte.

Vorbind de fapte putem să aducem în prim plan în perioada anului ce a fost analizat, că a fost demarat cu vigoare proiectul Catedrala Mântuirii Neamului, un vis al fiecărui român ce va deveni realitate, fiind considerat cel mai important proiect al oricărui român.

În activitatea cultural misionară, în această perioadă a fost înființat postul TRINITAS TV, primul post creștin de televiziune din România care aparține Patriarhiei Române, alături de televiziune o grija permanentă și eforturi susținute depunându-se pentru continuarea și extinderea Radioului TRINITAS la nivel național și nu numai. Alături de cele două vehicule media amintite, avem cotidianul ZIARUL LUMINA și săptămânalul LUMINA DE DUMINICĂ, care sunt de o importanță extraordinară, pentru că prezintă în timp real viața bisericească, culturală și socială în media românească. Având în vedere importanța acestui cotidian aș menționa că oamenii implicați în activitatea bisericii și aș face referire la cele 28 eparhii din țară ce îndrumă activitatea a 14537 preoți și diaconi ce slujesc în 15717 lăcașuri de cult, cât și cei peste 9000 profesori de religie,

care ori nu au înțeles importanța acestui cotidian, ori nu au dat atenția cuvenită, pentru ca în raportul de activitate am constatat că în acest moment sunt aproximativ 10000 abonamente, numai 16 episcopii abonate, iar practic 14 care nu figurează cu abonamente deloc, ceea ce este un lucru inexplicabil. Propun ca persoanele implicate care fac parte din Consiliul Național al Bisericii și din Adunarea Națională Bisericească, mă refer în mod special la mireni, să se implice cu relațiile și cunoștințele pe care le au, pentru a sprijini, ca în fiecare parohie să existe o mică bibliotecă din care să facă parte și ZIARUL LUMINA, iar fiecare profesor de religie să aibă un abonament la acest ziar, el constituind o sursă valoroasă pentru activitatea desfășurată. și comunicarea între ceea ce se întâmplă în biserică română și mediul social va fi mai bună.

Referitor la **activitatea socială**, vreau să felicit în mod deosebit persoanele implicate în activitatea intensă din teritoriu, care, pe perioada unui an au reușit să acorde ajutoare la peste 400000 de persoane în suferință, aproximativ 2,5% din populația României, constatând în felul acesta că **Biserica Ortodoxă Română își face pe deplin datoria și este alături de toți acești oameni care au mare nevoie de un sprijin real**. Dar, ca în orice alt domeniu, și în activitatea social-filantropică mai sunt multe de făcut. De aceea, propun ca **persoanele implicate în această activitate să apeleze la programele de finanțări europene, cât și fonduri guvernamentale și neguvernamentale care au ca destinație activitatea social-filantropică pentru: dotări, construcție de cămine de bătrâni și asigurări de fonduri desfășurării activității**. Cred că ar fi bine ca **fiecare să țină legătura cu FEDERAȚIA FILANTROPIA a Patriarhiei Române**, ce are deja 5 proiecte depuse și cu fundațiile și asociațiile din cadrul Patriarhiei și a eparhiilor care au experiență și persoane pregătite pentru a obține și gestiona asemenea fonduri.

O altă problemă ce a fost discutată este cea a fostelor biserici greco-catolice din Ardeal unde creștini ortodocși sunt în pericol de a-și pierde bisericile și lăcașurile de cult, întrucât acestea sunt revendicate. În mod special, ar trebui să se aibă în vedere ca **aceste lăcașuri de cult să rămână la dispoziția credincioșilor ortodocși până la construirea unor noi lăcașuri sau, de comun acord, să revină Bisericii Ortodoxe Române, creștinii ortodocși fiind oricum majoritari în localitățile la care facem referire**. Foarte important este ca **oamenii ce sunt implicați și persoanele ce sunt delegate să răspundă și să rezolve această problemă, să informeze Patriarhia și Comisiile de specialitate din cadrul Adunării Naționale Bisericești, care să se implice pentru a face lobby, pentru ca reglementarea acestor situații să se facă prin proiect de lege sau alte formule, iar credincioșii ce suferă din această situație să poată beneficia de soluții concrete**.

În continuare aș vrea să precizez că **foarte mulți membri mireni din Adunarea Națională Bisericească sunt oameni importanți, cu responsabilități în stat, fie la nivelul administrației centrale, fie al celei locale, au experiență vastă în domeniile lor de activitate și ar putea să sprijine și să ajute, în scopul identificării de surse de finanțate rambursabile și nerambursabile pentru a putea rea-**

liza activități generatoare de venit prin care să poată fi susținută activitatea social-filantropică și alte activități ale Bisericii Ortodoxe Române.

Închei intervenția mea, prin a adresa mulțumiri și felicitări Preafericitului Părinte Patriarh pentru modul exemplar de organizare a activității în instituțiile centrale ale Patriarhiei Române, dar și a activității organismelor centrale bisericești în acest prim an de activitate ca păstor al tuturor românilor și aș îndrăzni să denumesc anul care a trecut și pe care l-am evaluat astăzi, ca fiind un an al marilor progrese și mari realizări. Alături de Preafericitul Părinte Patriarh, aș dori să felicit Sinodul Bisericii Ortodoxe Române, pe membrii Adunării Naționale Bisericești, ai Consiliului Național al Bisericii și pe toți cei care s-au implicat în activitatea Bisericii noastre și doresc ca noul an de activitate în care suntem deja să fie un an mai fructuos, mai bun și mai bogat în cifre, date și fapte.”

Dl. prof.univ.dr. Ionel Căndea (Episcopia Dunării de Jos), în intervenția sa, arată că *“ în Episcopia Dunării de Jos au fost organizate, la începutul acestui an, acțiuni culturale și educative pentru a aniversa 150 de ani de la Unirea Principatelor Române, aducând un omagiu deputaților brăileni în Camera legiuitoare din 1859, care au votat unirea, contribuind la acest mare eveniment din istoria României moderne. În acest context, Muzeul Brăila, ctitorie regală, a bătut **Medalia Jubiliară 150 de ani de la întemeierea Statului Național Român 1859-2009**, pentru a transmite generațiilor viitoare dragostea și respectul pentru istoria națională și locală. Medalia a fost bătută într-un tiraj de 100 exemplare, dintre care 10 aurite. De aceea, cer Preafericirii Voastre permisiunea ca, pentru contribuția excepțională la activitatea Bisericii din anul 2008, dar mai ales pentru modul academic în care ați organizat, împreună cu Academia Română, la Catedrala Patriarhală și la Palatul Patriarhiei din București **momentul aniversar din 23 ianuarie 2009, dedicat împlinirii a 150 de ani de la Unirea Principatelor Române (1859-2009)**, să vă ofer, în numele Muzeului Județean Brăila, **Medalia Jubiliară aurită 150 DE ANI DE LA ÎNTEMEIEREA STATULUI NAȚIONAL ROMÂN 1859-2009.**”*

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel primește, în aplauzele celor prezenți, Medalia Jubiliară, mulțumind pentru *„această prețuire care, în mod simbolic cinstește pe toți cei care au contribuit la înfăptuirea actului istoric al unirii Principatelor Române din 24 ianuarie 1859, în acest loc, în care, pe ruinele fostului Divan al țării, s-a ridicat această clădire, astăzi a Palatului Patriarhiei.”*

Dl. Ing. Gheorghe Benea (Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului), în intervenția sa, precizează următoarele: *„ca reprezentat al unei eparhii din Transilvania în Adunarea Națională Bisericească am datoriat morală de a readuce în discuție problema Fundației Gojdu, pe care prin punctul de vedere al Sfântului Sinod și strădania românilor adevărați din Transilvania și de pretutindeni am reușit să o salvăm de la dispariție. Cred însă că, în actualul context european,*

este necesar ca factorii responsabili din Biserica noastră, mai ales ierarhii din Transilvania care reprezintă interesele Fundației Gojdu, să reia în dezbatere această problemă românească și bisericească în cooperare cu autoritățile de stat competente, în scopul soluționării ei, pentru că nu este normal ca Biserica Ortodoxă Română, beneficiara exclusivă a moștenirii Gojdu să nu poată să fructifice acest dar binecuvântat al unui român transilvănean de excepție.”

2. Supunerea la vot și adoptarea hotărârilor Adunării Naționale Bisericești.

La încheierea luărilor de cuvânt, potrivit prevederilor **art. 22 lit. f), g), h), i) j) și k)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel supune aprobării plenului Adunării Naționale Bisericești proiectele de hotărâri în legătură cu **Raportul general anual al Consiliului Național Bisericesc privind activitatea din Biserica Ortodoxă Română desfășurată în anul 2008, Raportul privind Contul de execuție a bugetului de venituri și cheltuieli al Administrației Patriarhale pe anul 2008 și bilanțul financiar-contabil pe anul 2008 al Administrației Patriarhale și al celorlalte instituții de la Patriarhia Română și Raportul privind Contul de execuție a bugetului de venituri și cheltuieli al Administrației Patriarhale pe anul 2008 și bilanțul financiar-contabil pe anul 2008 al Administrației Patriarhale și al celorlalte instituții de la Patriarhia Română**, așa cum s-au reflectat în referatele Comisiilor permanente de lucru: *Comisia administrativ-juridică și de validare, Comisia socială și pentru comunicații media, Comisia economică, bugetară și de patrimoniu imobiliar (bunuri bisericești), Comisia pentru românii ortodocși de peste hotare.*

Ca urmare a propunerii Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și a votului unanim exprimat, plenul Adunării Naționale Bisericești hotărăște:

– *Aprobă Raportul general anual al Consiliului Național Bisericesc privind activitatea din Biserica Ortodoxă Română desfășurată în anul 2008, întocmit pe baza dărilor de seamă prezentat în plen de Cancelaria Sfântului Sinod, de sectoarele Administrației Patriarhale, precum și de sectoarele celorlalte instituții centrale bisericești.*

– *Aprobă Raportul privind Contul de execuție a bugetului de venituri și cheltuieli al Administrației Patriarhale pe anul 2008 și bilanțul financiar-contabil pe anul 2008 al Administrației Patriarhale și al celorlalte instituții de la Patriarhia Română.*

– *Aprobă Raportul privind proiectul bugetului de venituri și cheltuieli al Administrației Patriarhale și al celorlalte instituții de la Patriarhia Română pe anul 2009, care va fi administrat potrivit prevederilor statutare și regulamentare bisericești în limita realizării veniturile propuse.*

După aprobarea de către plen a proiectelor de hotărâri supuse votului, în încheierea lucrărilor, **Preafericitul Părinte Patriarh în calitate de Președinte** se adresează membrilor Adunării Naționale Bisericești cu următoarele cuvinte:

*“Am aprobat astăzi rapoarte care au prezentat lucrarea Bisericii noastre desfășurată în anul 2008, bogată și plină de semnificații. Așa cum ați putut constata, întregul an 2008 a fost plin de evenimente religios-duhovnicești, spiritual-culturale și istorice care au îmbogățit viața noastră bisericească, reamintind între acestea: canonizarea a 16 noi sfinți; hirotonirea și instalarea a 10 noi ierarhi la eparhiile Bisericii noastre din țară și de peste hotare; 100 de ani de existență a Palatului Patriarhiei (1908); 350 de ani de la sfințirea Catedralei Patriarhale (1658) și 340 de ani de la pictarea ei (1668); 310 ani de la zidirea Clopotniței Patriarhiei ((1698) și 120 de ani de la turnarea clopotului mare (1888); 320 de ani de la tipărirea, la București, a Bibliei lui Șerban (1688); 500 de ani de la tipărirea, la Târgoviște, a Liturghierului lui Macarie (1508). Desfășurarea manifestărilor din cadrul **Anului jubiliar al Sfintei Scripturi și a Sfintei Liturghii** a exprimat deplină unitate a tuturor în slujirea Bisericii noastre străbune, printr-o participare largă a ierarhilor, a clerului, a monahilor și a laicilor, precum și a cadrelor didactice din învățământul teologic,. Experiența acumulată în anul 2008 prin concentrarea tuturor în scopul aprofundării unei teme principale, la nivelul întregii Biserici, ne-a dat curajul ca Anul 2009 să îl proclamăm, prin hotărâre a Sfântului Sinod, ca „**Anul comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei și al celorlalți Sfinți Părinți Capadocieni**“ și să propunem, așa cum am amintit în deschiderea acestei ședințe, ca **anul 2010 să fie proclamat „Anul jubiliar al Crezului Ortodox**“.*

*La acest moment de bilanț, mulțumim ierarhilor, clerului și credincioșilor mireni care au ostenit pentru buna desfășurare a evenimentelor amintite mai sus, dar și instituțiilor publice care și-au adus contribuția și au sprijinit, într-un fel sau altul, aceste acțiuni, dar și alte activități importante ale Bisericii noastre în domeniul social-filantropic, educațional, al patrimoniului și construcțiilor bisericești, al organizării eparhiilor ortodoxe române din afara granițelor țării. Această solidaritate a credincioșilor și a partenerilor sociali cu Biserica exprimată în anul 2008 ne face să fim încrezători și ne încurajează în proiectele pastoral-misionare, social-filantropice, cultural-educaționale pe care dorim să le derulăm în anul 2009, deși criza economico-financiară, care a debutat așa de brusc, afectează și lucrarea Bisericii, așa cum afectează întreaga societate. Avem încredințarea că vom ști ce să facem ca această perioadă de criză economică să o transformăm într-o perioadă de îmbogățire spirituală, de întrajutorare frățască, de solidaritate instituțională și de sprijinire a celor în nevoi. Iată, de ce, acum, când ne aflăm și în pragul Postului Sfintelor Paști, **avem datoria să adu-***

cem speranță, acolo unde este deznădejde, bucurie, acolo unde este tristețe, lumină acolo unde este întuneric și comuniune, acolo unde este singurătate.

Mulțumind Bunului Dumnezeu pentru lucrarea pe care, împreună, am săvârșit-o astăzi, Vă împărtășim binecuvântarea noastră patriarhală cu urarea de întoarcere în pace în casele și familiile dumneavoastră, cu nădejdea și dorința de a contribui la mai binele Sfintei noastre Biserici și a neamului nostru.”

12. Închiderea lucrărilor Adunării Naționale Bisericești.

La orele 15⁰⁰, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel** declară închisă prezenta ședință de lucru a Adunării Naționale Bisericești.

Se rostește rugăciunea “*Cuvine-se cu adevărat!*”.

PREȘEDINTELE ADUNĂRII NAȚIONALE BISERICESȚI

† DANIEL

**ARHIEPISCOPUL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLITUL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOȚIITOR AL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI ȘI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE**

LUCRĂRILE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII
ORTODOXE ROMÂNE PE ANUL 2009
Sumarul Ședințelor de lucru din zilele de miercuri 25 și
joi, 26 februarie 2009*

În conformitate cu prevederile articolului 10 alin. (3) din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, Sfântul Sinod a fost convocat în ședință de lucru de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, prin adresa Cancelariei Sfântului Sinod nr. 224 din 28 ianuarie 2009, pentru zilele de 25 și 26 februarie 2009, la Reședința Patriarhală din București.

Miercuri, 25 februarie 2009

a. Oficierea Tedeumului pentru deschiderea lucrărilor.

Miercuri 25 februarie 2009, fiind zi aliturgică, la orele 9³⁰ s-a oficiat slujba Te Deum-ului, în Catedrala Patriarhală, de către Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, împreună cu un sobor de preoți și diaconi, în prezența Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și a celorlalți ierarhi ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

b. Deschiderea lucrărilor și Apelul nominal.

La orele 10⁰⁰, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel intră în Sala Sinodală.

Preafericitul Părinte Patriarh Președinte invită pe Preasfințitul Părinte Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul, Secretarul Sfântului Sinod, să dea citire **Apelului nominal**.

Sunt prezenți: Preafericitul Părinte **Daniel**, Arhiepiscopul Bucureștilor, Mitropolitul Munteniei și Dobrogei și Loțiitor al tronului Cezareei Capadociei, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române; **Înaltpreasfințiții Părinți:** **Teofan**, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, **Laurențiu**, Mitropolitul Ardealului, **Irineu**, Mitropolitul Olteniei, **Nicolae**, Mitropolitul Banatului, **Petru**, Mitropolitul Basarabiei, **Serafim**, Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord, **Iosif**, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale, Mitropolitul **Nifon**, Arhiepiscopul Târgoviștei, **Teodosie**, Arhiepiscopul Tomisului, **Pimen**, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, **Andrei**, Arhiepiscopul Alba Iuliei, **Nicolae**, Arhiepiscopul Ortodox Român al celor două Americi; **Preasfințiții Părinți:** **Gherasim**, Episcopul Râmnicului, **Epifanie**, Episcopul Buzăului și Vrancei, **Calinic**, Episcopul Argeșului și Muscelului, **Casian**, Episcopul

* Prezentul sumar a fost elaborat de Pr. Dr. Augustin Rusu, consilier patriarhal, pe baza Procesului-Verbal al ședințelor de lucru, existent la Cancelaria Sfântului Sinod.

Dunării de Jos, **Timotei**, Episcopul Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei, **Lucian**, Episcopul Caransebeșului, **Sofronie**, Episcopul Ortodox Român al Oradiei, **Justinian**, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmarului, **Nicodim**, Episcopul Severinului și Strehaiei, **Damaschin**, Episcopul Sloboziei și Călărașilor, **Ioan**, Episcopul Covasnei și Harghitei, **Galaction**, Episcopul Alexandriei și Teleormanului, **Ambrozie**, Episcopul Giurgiului, **Sebastian**, Episcopul Slatinei, **Visarion**, Episcopul Tulcii, **Petroniu**, Episcopul Sălajului, **Daniil**, Episcop-loctiitor (administrator) al Episcopiei Daciei Felix (Serbia), **Siluan**, Episcopul Ortodox Român al Ungariei, **Siluan**, Episcopul Ortodox Român al Italiei, **Timotei**, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei, **Macarie**, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord; **Vincentiu Ploieșteanul** și **Ciprian Câmpineanul**, Episcopi-vicari patriarhali, **Calinic Botoșăneanul**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, **Andrei Făgărășanul**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, **Irineu Bistrițeanul** și **Vasile Someșanul**, Episcopi-vicari ai Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, **Gurie Gorjeanul**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Craiovei, **Paisie Lugojanul**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, **Ioachim Băcăuanul**, Arhiereu-vicar al Episcopiei Romanului, **Corneliu Bârlădeanul**, Arhiereu-vicar al Episcopiei Hușilor și **Iustin Sighețeanul**, Arhiereu-vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului.

Sunt absenți motivat: Înaltpreasfințitul Părinte **Bartolomeu**, Mitropolitul Clujului, Albei Crișanei și Maramureșului; *Preasfințiții Părinți:* **Eftimie**, Episcopul Romanului, **Ioachim**, Episcopul Hușilor, **Mihail**, Episcopul Ortodox Român al Australiei și Noii Zeelande, **Varsanufie Prahoveanul**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, **Sofian Brașoveanul**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germaniei, Austriei și Luxemburgului, **Marc Nemțeanul**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și **Ioan Casian de Vicina**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a celor două Americi.

Constatând prezența statutară, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel **declară Sfântul Sinod constituit statutar și deschide ședința de lucru a Sfântului Sinod.**

Preafericirea Sa întâmpină pe ierarhii Sfântului Sinod cu urarea de bun venit și le mulțumește pentru că au răspuns convocării de participare la ședința sinodală.

În **alocuțiunea introductivă**, Preafericirea Sa reamintește că „*Sfântul Sinod este cea mai înaltă autoritate bisericească, astfel că lucrările și hotărârile acestui organism central bisericesc trebuie să fie expresia celor mai înalte responsabilități. De aceea, este foarte important ca în desfășurarea lucrărilor, fiecare ierarh al Sfântului Sinod să aibă conștiința comuniunii și cooperării pentru a întâmpina solidar fenomenul secularizării și criza economică ce s-a ivit și se manifestă în toate țările europene. Ca membrii ai Sfântului Sinod avem îndatorirea să lucrăm cu mult discernământ și grijă deosebită, acordând atenția cuvenită problemelor urgente. Pentru a preîntâmpina fenomenul crizei economice tre-*

buie să evităm cheltuielile inutile și să identificăm noi surse de venituri. Important pentru noi este comuniunea, cooperarea și rugăciunea comună. Avem nevoie de solidaritate, de consfătuire și de comunicare între noi și între eparhii. De aceea, se pot face programe de cooperare la nivelul Sinodului Mitropolitan. La orice inițiativă eparhială, care privește viața religioasă, este bine să existe în prealabil consultare cu Patriarhia, cu Sinodul Mitropolitan, cu organismele bisericești centrale și eparhiale. Pentru problemele juridice și financiare, este bine să cerem avizul specialiștilor. Se poate apela pentru consultări juridice și la oficiul juridic al Patriarhiei”.

Preafericirea Sa informează pe membrii Sfântului Sinod despre existența și activitatea **Comisiei Mixte Guvern-Patriarhie**, „care cooperează în problemele ce privesc activitatea noastră bisericească și care acum, după schimbarea noului Guvern, urmează să-și nominalizeze noii reprezentanți. Există și o Comisie a Cancelariei Sfântului Sinod pentru relațiile cu Parlamentul”.

În continuare, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel subliniază că „problemele de competența organismelor centrale bisericești care se ivesc la eparhii, trebuie înaintate la Patriarhia Română, exprimându-se, după caz, punctul de vedere al eparhiei respective sau al Sinodului Mitropolitan. Problemele de competența Sfântului Sinod trebuie să fie trimise la Cancelaria Sfântului Sinod **cu cel puțin două săptămâni înainte de data ședinței sinodale** pentru a exista timp suficient de studiere și referire în Cancelarie.

În întreaga lucrarea pe care o desfășurăm este nevoie de cooperare pentru a ne pronunța responsabil și cu demnitate. Între noi nu trebuie să aibă loc aroganța sau ignoranța, ci cooperare în spirit evanghelic. De aceea avem și Sfânta Evanghelie în Sala Sinodală, ca ghid și garant al lucrării noastre în duhul cooperării și al iubirii frățești, cu demnitate.

Pe ordinea de zi avem înscrise probleme care privesc demnitatea umană și libertatea persoanei umane. Modul în care abordăm aceste probleme contează enorm. Urmează să ne pronunțăm în problema pașapoartelor cu date biometrice în legătură cu care Patriarhia Română s-a adresat deja Ministerului Internelor și Justiției, de unde avem și un răspuns. De asemenea, avem pe ordinea de zi probleme care privesc relațiile Bisericii Ortodoxe Române cu Biserica Greco-Catolică în privința patrimoniului bisericesc. Peste 100 de parohii ortodoxe sunt acționate în justiție în problema locașurilor de cult și a caselor parohiale, în legătură cu care sunt chemate să se consulte eparhiile și Chiriarii din Transilvania. Avem de asemenea în examinare problemele care privesc pe românii ortodocși de peste hotare, în special, cei din Iugoslavia și cei din Italia. Toate aceste probleme și altele se regăsesc în ordinea de zi a ședinței care este la dispoziție pe masa de lucru.”

c. Aprobarea ordinii de zi și repartizarea lucrărilor la comisiile sinodale.

În continuare, Preafericitul Părinte Patriarh Președinte supune Sfântului Sinod propunerea de aprobare a ordinii de zi a prezentei ședințe sinodale.

Neexistând solicitări de completare, la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Președinte, Sfântul Sinod hotărăște:

– *Aprobă ordinea de zi prezentată plenului și repartizarea ei la comisiile de lucru ale Sfântului Sinod după cum urmează:*

La Comisia pastorală, monahală și socială:

1. **Temei nr. 368/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu itinerariile pastorale ale membrilor Sfântului Sinod pe anul 2008.

2. **Temei nr. 322/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod privind rezultate ale demersurilor Patriarhiei Române pentru îmbunătățirea cadrului legislativ privitor la viața religioasă.

3. **Temei nr. 1070/2009** – Situația actuală a diferendului privind regimul juridic al bunurilor imobiliare, aparținând cultelor religioase ortodox și greco-catolic din România.

4. **Temei nr. 638/2009** – Adresa Patriarhiei Române către Ministerul Administrației și Internelor și către Direcția Generală de Pașapoarte (DGP), precum și răspunsul DGP în legătură cu noile pașapoarte electronice care integrează date biometrice.

5. **Temei nr. 942/2009** – Adresa nr. 402/2009 a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei cu propunerea IPS Mitropolit Teofan de acordare a rangului de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Chirilă (Constantin) Costică, slujitor la Catedrala Mitropolitană din Iași.

6. **Temei nr. 1106/2009** – Adresa nr. 503/2009 a Mitropoliei Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului cu propunerea IPS Mitropolit Bartolomeu de acordare a rangului de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Andrei (Augustin) Coroian, starețul Mănăstirii Nicula, jud. Cluj.

7. **Temei nr. 849/2009** – Adresa nr. 131/2009 a Episcopiei Hușilor cu propunerea PS Arhiepiscop-vicar Corneliu Bârlădeanul de acordare a rangului de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Veniamin (Vasile) Boțoroga, eclesiarhul Catedralei Episcopale din Huși.

8. **Temei nr. 1132/2009** – Adresa nr. 221/2009 a Episcopiei Maramureșului și Sătmarului cu propunerea PS Episcop Justinian de acordare a rangului de arhimandrit următorilor protosingheli: Preacuviosul Pantelimon (Petru) Ilieș, egumenul Mănăstirii Rohia, jud. Maramureș, Preacuviosul Macarie (Mircea-Dumitru) Motogna, eclesiarhul și bibliotecarul Mănăstirii Rohia, jud. Maramureș și Preacuviosul Paisie (Gheorghe) Cinar, slujitor și duhovnic la Mănăstirea Bârsana, jud. Maramureș.

9. **Temei nr. 848/2009** – Adresa nr. 117/2009 a Episcopiei Covasnei și Harghitei cu propunerea PS Episcop Ioan de acordare a rangului de arhimandrit

Preacuviosului Protosinghel Gheorghe (Gheorghe) Avram, starețul Mănăstirii *Sfântul Ioan Botezătorul* – Valea Mare, jud. Covasna.

10. **Temei nr. 1260/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu proiectul comun al Patriarhiei Române și Academiei Române privind elaborarea volumului „*Istoria monahismului românesc de la origini până azi*”.

11. **Temei nr. 1331/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu publicarea unei noi ediții, completate în anul 2009, a volumului „*Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 1630 de ani de la săvârșirea sa*”, în colecția nouă STUDIA BASILIANA.

12. **Temei nr. 291/2009** – Referatul Sectorului social-filantropic privind modul de gestionare a *Fondului Filantropia* în anul 2008 și propuneri pentru 2009.

Primește Raportor: Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii

La Comisia teologică, liturgică și didactică:

13. **Temei nr. 411/2009** – Referatul Pr. Constantin Pârvu, vicar administrativ patriarhal în legătură cu data serbării Sfintelor Paști (4 aprilie), schema și textul în manuscris al calendarului bisericesc pe anul 2010.

14. **Temei nr. 977/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu hotărârea Permanenței Consiliului Național Bisericesc din 26 noiembrie 2008 privind inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel referitoare la înființarea *Subcomisiei de muzică psaltică și liniară*, afiliată Comisiei teologice, liturgice și didactice a Sfântului Sinod.

15. **Temei nr. 629/2009** – Referatul Sectorului teologic-educațional și al Sectorului social-filantropic cu privire la instituirea *Duminicii părinților și copiilor*, în prima duminică după 1 iunie.

16. **Temei nr. 1001/2009** – Referatul Sectorului teologic-educațional și al Sectorului social-filantropic cu privire la instituirea *Duminicii migranților români* în prima duminică după 15 august.

17. **Temei nr. 630/2009** – Referatul Sectorului teologic-educațional și al Sectorului social-filantropic cu privire la modul de sărbătorire a începutului anului bisericesc (Anul nou bisericesc) la 1 septembrie, ziua pomenirii Sfântului Cuvios Dionisie Exiguul.

18. **Temei nr. 628/2008** – Referatul Sectorului teologic-educațional al Patriarhiei Române cu privire la proiectul “*Centrul parohial pentru copii și tineri*”.

19. **Temei nr. 1012/2008** Informare privind organizarea celei de-a doua ediții a concursului *Tineri, lăudați pe Domnul!* (27 octombrie 2009)

20. **Temei nr. 109/2009** – Referatul Sectorului teologic-educațional al Patriarhiei Române cu privire la organizarea unui *Congres Internațional dedicat Sfântului Vasile cel Mare și celorlalți Părinți Capadocieni (Sfântul Grigorie Teologul și Sfântul Grigorie de Nyssa)*, cu prilejul anului comemorativ-omagial (2009).

21. **Temei nr. 626/2008** – Referatul Sectorului teologic-educational al Patriarhiei Române cu privire la lucrările celui de-al III-lea Congres Național al Facultăților de Teologie Ortodoxă din Patriarhia Română.

22. **Temei nr. 627/2008** – Referatul Sectorului teologic-educational al Patriarhiei Române privind organizarea de către Ministerul Educației, Cercetării și Inovării, pentru prima dată în istoria învățământului religios din România, a Olimpiadei de *Religie* la nivel național, pentru clasele VII-XII, precum și restructurarea olimpiadei pentru seminariile teologice ortodoxe.

23. **Temei nr. 624/2009** – Adresa Episcopiei Slatinei cu privire la înființarea unei clase cu profil teologic, specializarea cântăreți bisericești, în cadrul Colegiului Național vocațional „*Nicolae Titulescu*” din Slatina.

24. **Temei nr. 622/2009** – Informare privind elaborarea manualelor școlare pentru disciplina *Religie*, conform noii metodologii aprobate de Ministerul Educației, Cercetării și Inovării și constituirea Comisiei Patriarhiei Române pentru evaluarea proiectelor de manuale școlare la disciplina *Religie*.

25. **Temei nr. 1009/2009** – Informare privind tipărirea modelului unic de certificat de acordare a gradelor profesionale personalului clerical din cuprinsul Patriarhiei Române.

Primește Raportor: Preasfințitul Părinte Casian, Episcopul Dunării de Jos

La Comisia canonică, juridică și pentru disciplină:

26. **Temei nr. 636/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu desemnarea a trei ierarhi eparhioți ca membri ai Sinodului Permanent pe anul 2009.

27. **Temei nr. 946/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu adresa nr. 119/2009 a Episcopiei Slatinei prin care se solicită examinarea de către Sfântul Sinod a hotărârii Adunării Eparhiale din 27 ianuarie 2009 cu propunerea de schimbare a titulaturii actuale a eparhiei în *Episcopia Slatinei și Romanașilor*.

28. **Temei nr. 978/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu modul de aplicare, la nivelul fiecărei Mitropolii, a prevederilor art. 148 alin. (1) par. B și art. 153 alin. (1)-(4) din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* privind organizarea și funcționarea Consistoriilor Mitropolitane.

29. **Temei nr. 1143/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu adresa nr. 258/2009 a Mitropoliei Ardealului prin care solicită examinarea unor modalități canonice unitare de reprimire în Biserica Ortodoxă a preoților greco-catolici, proveniți dintre cei botezați ortodox.

30. **Temei nr. 852/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu unele aspecte semnalate de eparhii privind încheierea contractelor referitoare la averea bisericească.

31. **Temei nr. 979/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod privind grupajul tematic anual privind viața și activitatea Bisericii Ortodoxe Române, desprins din corespondența (sesizări și scrisori) înregistrată la Patriarhia Română în cursul anului 2008.

Primește Raportor: Preasfințitul Părinte Calinic, Episcopul Argeșului și Muscelului

La Comisia pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase:

32. **Temei nr.121/2009** – Referatul Sectorului relații bisericești și interreligioase în legătură cu evenimente recente din viața Patriarhiei Moscovei: a) trecerea la cele veșnice și funeraliile Patriarhului Alexei al II-lea; b) alegerea și întronizarea noului Patriarh al Moscovei și al întregii Rusii.

33. **Temei nr. 992/2009** – Scrisoarea Sanctității Sale Patriarhul Bartolomeu al Constantinopolului prin care Preafericitul Părinte Patriarh Daniel este rugat să desemneze delegații oficiali și consultanții pentru participarea la cea de a IV-a Conferință Panortodoxă Presinodală și, respectiv, la lucrările Comisiei interortodoxe pregătitoare, pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod Panortodox.

34. **Temei nr. 999/2009** – Referatul Sectorului Relații bisericești și interreligioase în legătură cu scrisoarea Sanctității Sale Maxim, Patriarhul Bulgariei, referitor la sentința Curții Europene pentru drepturile Omului de la Strasbourg, privind gruparea schismatică din cadrul Bisericii Ortodoxe Bulgare.

35. **Temei nr. 96/2009** - Referatul Sectorului comunități externe în legătură cu **participarea** IPS Mitropolit Laurențiu al Ardealului, la manifestările prilejuite de împlinirea a 35 de ani de la înființarea Comunității *Sfântul Ioan Botezătorul* din Montreal, Canada (19-24 noiembrie 2008).

36. **Temei nr. 756/2009** – Referat al Sectorului Comunități Externe în legătură cu activitatea pastoral-misionară a ierarhilor români din străinătate, pe anul 2008.

37. **Temei nr. 757/2009** – Referat al Sectorului Comunități Externe privind situația românilor de pe Valea Timocului, Serbia.

Primește raportor: Preasfințitul Părinte Ambrozie, Episcopul Giurgiului

În vederea studierii problemelor înscrise în ordinea de zi, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel dă citire componenței comisiilor sinodale, precizează președinții și raportorii acestora, precum și locul de întrunire a fiecărei comisii, după cum urmează:

Comisia pastorală, monahală și socială:

1. Preafericitul Părinte Patriarh Daniel	Președinte
2. IPS Petru, Mitropolitul Basarabiei	Copreședinte
3. IPS Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților	Membru
4. PS Eftimie, Episcopul Romanului	Membru
5. PS Ioachim, Episcopul Hușilor	Membru

6. PS Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului	Membru
7. PS Visarion, Episcopul Tulcii	Raportor
8. PS Daniil, Episcop-Loctiitor al Episc.Daciei Felix (Serbia)	Membru
9. PS Timotei, Epis. Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei	Membru
10. PS Macarie, Epis. Ortodox Român al Europei de Nord	Membru
11. PS Episcop-vicar Vasile Someșanul	Membru
12. PS Episcop-vicar Paisie Lugojanul	Membru
13. PS Episcop-vicar Sofian Brașoveanul	Membru
14. PS Arhiereu-vicar Iustin Sigheteanul	Membru

Comisia teologică, liturgică și didactică:

1. Înaltpreasfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului	Președinte
2. IPS Bartolomeu, Mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului	Copreședinte
3. IPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului	Membru
4. PS Casian, Episcopul Dunării de Jos	Raportor
5. PS Damaschin, Episcopul Sloboziei și Călărașilor	Membru
6. PS Petroniu, Episcopul Sălajului	Membru
7. PS Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul	Membru
8. PS Episcop-vicar Varsanufie Prahoveanul	Membru
9. PS Episcop-vicar Irineu Bistrițeanul	Membru
10. PS Episcop-vicar Gurie Gorjeanul	Membru
11. PS Arhiereu-vicar Ioachim Băcăuanul	Membru

Comisia canonica, juridica si pentru disciplina:

1. IPS Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei	Președinte
2. IPS Irineu, Mitropolitul Olteniei	Copreședinte
3. IPS Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei	Membru
4. PS Calinic, Episcopul Argeșului și Muscelului	Raportor
5. PS Gherasim, Episcopul Râmnicului	Membru
6. PS Epifanie, Episcopul Buzăului și Vrancei	Membru
7. PS Lucian, Episcopul Caransebeșului	Membru
8. PS Justinian, Episcopul Maramureșului și Sătmarului	Membru
9. PS Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei	Membru
10. PS Sebastian, Episcopul Slatinei	Membru
11. PS Episcop-vicar Calinic Botoșăneanul	Membru
12. PS Episcop-vicar Andrei Făgărășanul	Membru
13. PS Episcop-vicar Marc Nemțeanul	Membru
14. PS Arhiereu-vicar Corneliu Bârlădeanul	Membru

Comisia pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase:

1. IPS Mitropolit Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei	Președinte
2. IPS Iosif, Mitrop. Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale	Copreședinte
3. IPS Nicolae, Mitropolitul Banatului	Membru
4. IPS Serafim, Mitrop. Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord	Membru
5. IPS Nicolae, Arhiepiscopul Ortodox Român al celor două Americi	Membru
6. PS Timotei, Episcopul Aradului	Membru
7. PS Sofronie, Episcopul Oradiei	Membru
8. PS Ioan, Episcopul Covasnei și Harghitei	Membru
9. PS Ambrozie, Episcopul Giurgiului	Raportor
10. PS Siluan, Episcopul Ortodox Române al Ungariei	Membru
11. PS Siluan, Episcopul Ortodox Român al Italiei	Membru
12. PS Mihail, Episcopul Ortodox Român al Australiei și Noii Zeelande	Membru
13. PS Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul	Membru
14. PS Episcop-vicar Ioan Casian de Vicina	Membru

Preafericitul Părinte Patriarh **suspendă ședința** plenară pentru examinarea problemelor înscrise pe ordinea de zi în cadrul comisiile sinodale și pentru întocmirea referatelor, în vederea prezentării în plenul Sfântului Sinod, anunțând reluarea lucrărilor la orele 12³⁰.

d. Reluarea lucrărilor în plen.

Potrivit agendei stabilite, la orele 12³⁰, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, se reiau lucrările Sfântului Sinod în plen, fiind prezenți toți ierarhii care au participat și la ședința de deschidere.

Preafericitul Părinte Patriarh în calitate de Președinte invită pe **PS Părinte Visarion, Episcopul Tulcii, Raportorul Comisiei pastorale, monahale și sociale** să prezinte referatele acesteia, după cum urmează:

Temei nr. 368/2009 – Itinerariile pastorale ale membrilor Sfântului Sinod și Dărilor de seamă ale Centrelor eparhiale privind activitatea misionar-pastorală desfășurată în cursul anului 2008.

Din referat, reiese că **itinerariile pastorale**, precum și **Dărilor de seamă misionare** privind activitatea desfășurată în anul 2008 de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și de către toți ierarhii Bisericii Ortodoxe Române, prezintă împlinirea cu dăruire a întregii slujiri arhieresti: sfințitoare, învățătoarească și de conducere reflectată prin: *oficierea de slujbe arhieresti în duminici și*

sărbători; participarea la proclamarea canonizării unor sfinți; sfințiri și resfințiri de biserici; punerea pietrei de temelie pentru locașuri de cult și diferite așezăminte bisericesti; întâlniri cu preoții în conferințe și consfătuiri; întâlniri cu stareții, starețele, egumenii și egumenele în cadrul sinaxelor monahale; prezidarea organismelor eparhiale de către chiriarhi; prezidarea sinoadelor mitropolitane de către IPPSS Mitropoliți și întâlniri ale acestora cu ierarhii, precum și vizite pastorale frățești în cuprinsul eparhiilor din mitropolii; prezidarea organismelor centrale bisericesti de către Întâistătătorul Bisericii noastre, vizite la alte eparhii din țară și din afara granițelor țării, precum și primiri de delegații și oaspeți de peste hotare.

De asemenea, este subliniată prezența și implicarea ierarhilor în activități ale eparhiilor privind: *asistența religioasă din spitale, azile, orfelinate, unități militare, penitenciare și alte instituții, asistența social-filantropică, relațiile externe bisericesti și interconfesionale locale, catehizarea și educarea credincioșilor și în primul rând a tineretului, operele cultural-religioase, administrația și conducerea vieții bisericesti sub toate aspectele, grija față de patrimoniul cultural bisericesc, precum și față de bunurile bisericesti, prevenirea și întărirea disciplinei în rândul clerului și al personalului monahal.*

Având în vedere că în cadrul discuțiilor s-a constatat o activitate pastorală și misionară bogată desfășurată în anul 2008 la nivelul centrelor eparhiale, al protopopiatelor și al parohiilor, Înaltpreasfințitii și Preasfințitii Părinți ierarhi acordând atenția cuvenită aplicării *hotărârii Sfântului Sinod nr. 1140/2002* prin care s-a aprobat *Codul de măsuri și metode pentru reactualizarea, reorientarea și intensificarea activității misionar-pastorale*, precum și *hotărârilor Sfântului Sinod nr. 2578/2003 și nr. 2495/2005* prin care s-au aprobat unele măsuri pentru *consolidarea vieții și disciplinei monahale, precum și implicarea organelor parohiale și a asociațiilor religioase în lucrarea administrativ-gospodărească de impulsivitate și susținere a activității filantropice și de asistență socială a Bisericii;*

Ca urmare, după discuțiile purtate și la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, plenul Sfântului Sinod hotărăște:

1. *În act de activitatea desfășurată în anul 2008 de către ierarhii Sfântului Sinod, în frunte cu Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, consemnată în itinerariile pastorale și în dările de seamă ale centrelor eparhiale privind activitatea misionar-pastorală.*

2. *Exprimă mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh și tuturor ierarhilor Sfântului Sinod pentru activitatea întreprinsă prin exercitarea întregii misiuni, învățătoarești, sfințitoare și de conducere a clerului, monahilor și credincioșilor mireni, prin organismele parohiale și asociațiile religioase care funcționează cu binecuvântarea Bisericii.*

3. *Adresează ierarhilor Sfântului Sinod rugămintea de a veghea în continuare la aplicarea hotărârii Sfântului Sinod nr. 1140/2002 prin care s-a aprobat Codul de măsuri și metode pentru reactualizarea, reorientarea și intensificarea activității misionar-pastorale, precum și a hotărârilor Sfântului Sinod nr. 2578/2003*

și nr. 2495/2005 prin care s-au aprobat unele măsuri pentru consolidarea vieții și disciplinei monahale.

Temei nr. 322/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu rezultatele din anul 2008 ale demersurilor Patriarhiei Române pentru îmbunătățirea cadrului legislativ privind viața religioasă.

Din referatul prezentat reiese că, atât în aplicarea unor măsuri adoptate de **Comisia Mixtă Guvern-Patriarhie**, în cursul anului 2008, cât și urmare a inițiativelor și demersurilor pe lângă instituțiile de stat abilitate, întreprinse de către Patriarhia Română, prin stăruința și purtarea de grijă permanentă a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, **în anul 2008 au fost aprobate și publicate următoarele acte normative** (legi, ordonanțe de urgență, hotărâri de guvern și ordine de ministru) **având ca scop îmbunătățirea cadrului legislativ privitor la viața religioasă și la sprijinirea de către stat a unităților de cult ale Bisericii noastre**, așa cum prevede Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor:

*a. **Legea nr. 261 din 4 noiembrie 2008 privind modificarea și completarea art.29 din Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, prin care s-a aprobat ca “structurile de cult care au avut în folosință sau în înzestrare terenuri cu destinație forestieră potrivit Legii nr. 61/1937 pentru înzestrarea unor mănăstiri ortodoxe din țară cu întinderi de pădure sau alte terenuri, publicată în Monitorul Oficial nr. 66 din 20 martie 1937, astfel cum a fost modificată prin Decretul-Lege nr. 47/1938, publicat în Monitorul Oficial nr.74 din 30 martie 1938, cu modificările și completările ulterioare, dobândesc în proprietate respectivele suprafețe”.***

*b. **Legea nr. 202 din 21 octombrie 2008 pentru modificarea art. 134 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 – Codul Muncii, prin care se instituie încă trei sărbători legale în care nu se lucrează: Prima și a doua zi de Rusalii, Adormirea Maicii Domnului.***

*c. **Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 197 din 25 noiembrie 2008 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul sănătății prin care s-a aprobat plata asigurărilor de sănătate de la bugetul statului pentru personalul monahal al cultelor recunoscute, dacă nu realizează venituri din muncă, pensie sau din alte surse, pe baza listelor nominale comunicate trimestrial Casei Naționale de Asigurări de Sănătate de către Ministerul Culturii și Cultelor și Patrimoniului național, la propunerea unităților centrale de cult.***

*d. **Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 155 din 12 noiembrie 2008 pentru modificarea Legii nr. 142/1999 privind sprijinul statului pentru salarizarea clerului prin care s-au aprobat următoarele: a. unități de cult cu venituri reduse nu sunt numai cele din mediul rural, ci și altele (din mediul urban) care îndeplinesc una din condițiile legale; b. un procent de 70% dintre preoții și diaconii fiecărei eparhii vor primi sprijin lunar de la bugetul de stat în cuantum de 65% din salariile de bază ale cadrelor didactice cu care se asimilează; c. un procent de 30% dintre preoții și diaconii din parohiile cu venituri reduse vor***

primi sprijin lunar în cuantum de 80% din salariile de bază ale cadrelor didactice cu care se asimilează; d. pentru personalul clerical de conducere sprijinul de la bugetul de stat este alocat potrivit funcțiilor pe care le ocupă, la nivelul salariilor de bază ale anumitor categorii de cadre didactice din învățământul preuniversitar de stat și reprezintă o creștere moderată a salariului de bază, favorabilă categoriilor de personal cu salarii mici.

e. Hotărârea Guvernului nr. 1.617 din 4 decembrie 2008 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 142/1999 privind sprijinul statului pentru salarizarea clerului, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.070/1999 prin care, în aplicarea OUG nr. 155/2008, s-a stabilit că unități de cult cu venituri reduse sunt acelea care îndeplinesc una din următoarele condiții: a. credincioșii sunt, în proporție de minimum 40%, persoane în vârstă de peste 65 de ani; b. au până la 200 de familii sau se află situate în zone izolate, greu accesibile; c. nu dispun de lăcaș de cult sau de casă parohială, iar personalul clerical nu deține locuință proprietate personală în localitate; d. nu beneficiază de sprijin financiar pentru salarizarea personalului neclerical.”

f. Ordinul nr. 667 din 3 decembrie 2008 al Ministrului Internelor și Reformei Administrative pentru modificarea anexei la Ordinul Ministrului Internelor și Reformei Administrative nr. 37/2007 prin care s-a aprobat reducerea tarifelor la valoarea de 0,15% lei/unitate de măsură pentru întabularea sau înscrierea provizorie, respectiv pentru serviciul „drept de proprietate sau dezmembrăminte, în favoarea persoanelor fizice și a cultelor religioase recunoscute în condițiile legii”.

Având în vedere necesitatea continuării și în anul 2009 a demersurilor Patriarhiei Române, inclusiv prin activitatea Comisiei Mixte Guvern-Patriarhie, pentru finalizarea altor proiecte de acte normative care privesc îmbunătățirea cadrului legislativ privitor la viața religioasă și la sprijinirea de către stat a unităților de cult ale Bisericii noastre;

Luând act că urmare intervențiilor din plen, au fost subliniate următoarele aspecte care trebuie să completeze propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale:

– *îndatorirea ierarhilor eparhioți de a urmări modul de aplicare în eparhii a actelor normative privind îmbunătățirea cadrului legislativ privitor la viața religioasă și la sprijinirea de către stat a unităților de cult ale Bisericii noastre;*

– *necesitatea ca ierarhii să cultive conștiința misionară a parlamentarilor ortodocși printr-o consultare permanentă cu aceștia pentru a cunoaște din vreme inițiativele și proiectele legislative în sprijinul Bisericii și a slujitorilor ei, despre care să informeze și Patriarhia Română pentru a interveni din vreme, atunci când este necesar, fie la Guvernul României, fie la cele două Camere ale Parlamentului României;*

– *obligativitatea centrelor eparhiale de a consolida rolul Oficiului canonic-juridic din cadrul Cancelariei eparhiale (art. 107 alin. (1) din Statut), prin încadrarea a cel puțin 1-2 juriști, ca angajați permanent, dintre care cel puțin un spe-*

cialist în probleme patrimoniale, care să aibă între atribuții și îndatorirea de a informa pe chiriarhi despre inițiativele și proiectele legislative sau despre apariția unor acte normative în sprijinul Bisericii și a slujitorilor ei, precum și altele, așa cum s-a aprobat prin hotărârea sinodală nr.852/2009 adoptată în ședința din 26 februarie 2009;

Având în vedere prevederile Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, precum și ale art. 14 lit. e) și h), art. 26 lit. c) și art. 32 lit. j) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române privind parteneriatul Bisericii cu Statul în probleme referitoare la “proiectele de acte normative ale Statului referitoare la activitatea cultelor, la învățământul teologic și religios, la asistența socială și religioasă, la patrimoniul cultural-național, în special cel bisericesc, precum și în alte domenii de interes bisericesc și social” și la atribuțiile Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române privind reprezentarea “Patriarhiei Române în relațiile cu autoritățile publice centrale și locale”;

Ca urmare a propunerilor Comisiei pastorale, monahale și sociale, precum și a completărilor propuse în cadrul discuțiilor din plen, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Ia act cu mulțumiri de modul în care au fost finalizate demersurile către autoritățile de stat competente inițiate în cursul anului 2008 de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel în numele Sfântului Sinod, care au avut ca rezultat aprobarea, publicarea și intrarea în vigoare a unor legi, ordonanțe de urgență, hotărâri de guvern și ordine de ministru în scopul îmbunătățirii cadrului legislativ privitor la viața religioasă și la sprijinirea de către stat a unităților de cult ale Bisericii noastre.

2. Ia act că Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a inițiat demersurile oficiale pentru continuarea activității Comisiei Mixte Guvern-Patriarhie și în anul 2009 în domenii care privesc îmbunătățirea cadrului legislativ privitor la viața religioasă și la sprijinirea de către stat a unităților de cult și a personalului bisericesc al Bisericii noastre din țară și din afara granițelor țării.

3. Ia act de inițiativele de la începutul anului 2009 ale Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, către autoritățile de stat competente, în scopul aprobării actelor normative aflate pe ordinea de zi a acestora, referitoare la viața religioasă și la sprijinirea de către stat a unităților de cult.

4. Adresează ierarhilor eparhioți îndemnul de a urmări modul de aplicare în eparhii a actelor normative referitoare la îmbunătățirea cadrului legislativ privitor la viața religioasă și la sprijinirea de către stat a unităților de cult ale Bisericii noastre.

5. Adresează membrilor Sfântului Sinod rugămintea ca, în cooperare ierarhică sinodală și în acord cu inițiativele Patriarhiei Române, să cultive conștiința misionară a parlamentarilor ortodocși prin dialog și consultare permanentă cu aceștia, pentru a cunoaște din vreme inițiativele și proiectele legislative în sprijinul Bisericii și a slujitorilor ei, despre care să informeze și Patriarhia Română pentru a interveni din vreme, atunci când este necesar, fie la Guvernul României, fie la cele două Camere ale Parlamentului României.

6. *Atenționează centrele eparhiale asupra îndatoririi de a consolida rolul Oficiului canonic-juridic din cadrul Cancelariei eparhiale (art. 107 alin. (1) din Statut), prin încadrarea a cel puțin 1-2 juriști, ca angajați permanenți, între care și un specialist în probleme patrimoniale, care să aibă între atribuții și îndatorirea de a informa pe chiriarii despre inițiativele și proiectele legislative sau despre apariția unor acte normative în sprijinul Bisericii și a slujitorilor ei, precum și altele, așa cum s-a aprobat prin hotărârea sinodală nr. 852/2009 adoptată în ședința din 26 februarie 2009.*

Temei nr.1070/2009 – Situația actuală a diferendului privind regimul juridic al bunurilor imobiliare, aparținând cultelor religioase ortodox și greco-catolic din România.

Din referatul prezentat de Cancelaria Sfântului Sinod, rezultă următoarele aspecte care sunt puse în examinare plenului:

– În rapoartele înaintate Cancelariei Sfântului Sinod de către eparhiile din Transilvania privind activitatea din anul 2008, cât și în numeroase adrese primite la Patriarhia Română din partea unor unități de cult din aceeași zonă a țării se semnalează o situație îngrijorătoare privind recuperarea în instanță de către cultul greco-catolic a locașurilor de cult, a caselor parohiale și a cimitirelor actualmente ortodoxe, amintind că la sfârșitul anului 2008, în zonele în care au existat comunități greco-catolice, respectivul cult are în desfășurare un număr de *106 procese împotriva unităților de cult ortodoxe*, litigii aflate în diferite faze procesuale (care se vor judeca în conformitate cu dreptul comun, ce analizează strict actele de proprietate), la care se adaugă *29 de hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în defavoarea Bisericii ortodoxe*;

– Majoritatea acestora sunt acțiuni introduse după intrarea în vigoare a *Ordonanței Guvernului nr. 64/2004 pentru completarea art. 3 din Decretul-lege nr. 126/1990 privind unele măsuri referitoare la Biserica Română Unită cu Roma (greco-catolică)*, aprobată cu modificări prin *Legea nr. 182/2005*, acte normative care prevăd în mod explicit posibilitatea revendicării în instanțe a fostelor proprietăți și au fost promovate ca urmare a *declarației de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului a cauzei Parohia greco-catolică Sâmbăta-Bihor contra România, ca fiind admisibilă*;

– Urmare situației care s-a creat prin prevederile actelor normative amintite mai sus, la Camera Deputaților a fost înregistrat, la 7 mai 2007, *proiectul legislativ nr. 368/2007 privind regimul juridic al bunurilor imobiliare aparținând cultelor religioase ortodox și greco-catolic din România*, inițiat de domnii deputați Buda Daniel, Oltean Ioan și Zegrean Augustin, fapt care a generat apariția în mass-media internă și internațională a unor reacții vehemente din partea greco-catolicilor, și care a determinat pe autori să declare retragerea sprijinului față de această propunere legislativă;

– Față de situația creată, Patriarhia Română, prin *Comunicatul de presă nr. 15 din 13 februarie 2009*, dat publicității din inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, după consultări prealabile cu IPS Mitropolit Laurențiu și a IPS Mitropolit

Bartolomeu, a exprimat susținerea de către Biserica Ortodoxă Română a *proiectului legislativ nr. 368/2007*.

Pe temeiul celor prezentate în referatul Cancelariei Sfântului Sinod s-a reținut actualitatea hotărârii Sfântului Sinod nr. 4517/2006, adoptată în ședința din 14 noiembrie 2006, prin care „*IPS Mitropolit Laurențiu al Ardealului, IPS Mitropolit Bartolomeu al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, IPS Arhiepiscop Andrei al Alba Iuliei și PS Episcop-vicar patriarhal Vincentiu Ploieșteanul, Secretarul Sfântului Sinod, vor reprezenta Biserica Ortodoxă Română în dialogul cu Parlamentul României în scopul finalizării și aprobării acestui proiect de lege*”.

De asemenea, în referatul prezentat s-a opinat că la nivelul Patriarhiei Române este necesară întocmirea unei situații centralizate cu privire la soluțiile juridice date în dosarele aflate pe rolul instanțelor, precum și informarea permanentă asupra cazurilor aflate în justiție, în care scop fiecare centru eparhial trebuie să aibă 1-2 juriști angajați permanent, dintre care cel puțin un specialist în probleme patrimoniale.

Având în vedere complexitatea problemei și faptul că trebuie să se cunoască în detaliu punctul de vedere al ierarhilor ardeleni, precum și punctul de vedere al ierarhilor din afara granițelor țării care se confruntă cu probleme din partea catolicilor din țările în care activează, la invitația Preafericitului Părinte Patriarh Daniel au luat cuvântul, în următoarea ordine: *Înaltpreasfințitii și Preasfințitii Părinți Laurențiu, Mitropolitul Ardealului; Justinian, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor; Preafericitul Părinte Patriarh Daniel; Ioan, Episcopul Covasnei și Harghitei; Iustin Sigheteanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor; Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei; Iosif, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale; Serafim, Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord; Siluan, Episcopul Ortodox Român al Italiei; Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei, precum și Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord*.

Ținând seama că *proiectul legislativ nr. 368/2007 privind regimul juridic al bunurilor imobiliare, aparținând cultelor religioase ortodox și greco-catolic din România* nu a fost respins definitiv, aflându-se pe agenda comisiilor de specialitate ale Camerei Deputaților, fiind necesare demersuri ferme ale Sfântului Sinod și, în mod special, ale ierarhilor din Transilvania, pentru reasumarea lui de către autori;

Apreciind că *proiectul legislativ nr. 368/2007 privind regimul juridic al bunurilor imobiliare, aparținând cultelor religioase ortodox și greco-catolic din România* trebuie îmbunătățit cu prevederi clare în ceea ce privește protecția comunităților ortodoxe, în situațiile extreme ale pierderii locașurilor de cult și a caselor parohiale prin hotărâri ale justiției;

Luând act că ierarhii de la eparhiile ortodoxe române din afara granițelor țării au considerat că este necesar să li se pună la dispoziție *o situație actualizată privind relațiile dintre ortodocși și greco-catolici, inclusiv în problema patrimoniului, cu scopul ca aceștia să poată prezenta opiniei publice interne și interna-*

ționale punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe Române în vederea cunoașterii corecte a realităților privind relațiile dintre ortodocși și greco-catolici;

Constatând necesitatea și urgența revizuirii și actualizării datelor cuprinse în broșura *“Relația actuală dintre ortodocși și greco-catolici în România 2006”*, sinteză alcătuită de Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, apărută la Editura „*Renașterea*”, Cluj-Napoca, 2006, printr-o strânsă conlucrare între ierarhii ortodocși români din Transilvania și cei din afara granițelor țării, în special din Europa Occidentală, broșură care să fie pusă și la dispoziția Patriarhiei Române pentru a susține cu probe și date, cauzele unităților bisericești ortodoxe în fața autorităților de stat (Președinție, Parlament, Guvern), dar și a corpului diplomatic acreditat în România, care solicită astfel de date;

Ca urmare a amplelor discuții care au avut loc și în cadrul cărora s-a opinat că este necesar să se intervină pentru completarea legislației în vigoare, cu prevederi pentru protejarea comunităților religioase (ortodoxe sau greco-catolice) care, prin hotărâri definitive și irevocabile ale instanțelor judecătorești, au pierdut lăcașul de cult și casa parohială, **în sensul acordării unor termene de grație de 10 ani pentru lăcașul de cult și 5 ani pentru casa parohială, de la momentul în care hotărârea devine definitivă și irevocabilă până la cel al predării bunurilor**, prin analogie cu prevederile OUG nr. 40/1999 privind protecția chiriașilor, precum și **cu prevederi prin care, partea rămasă fără lăcaș de cult să fie sprijinită de autoritățile de stat centrale și locale în scopul edificării unui nou lăcaș de cult;**

În urma completărilor și sugestiilor formulate în cadrul dezbaterilor și la propunerea Comisiei pastorale monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Menține actualitatea hotărârii Sfântului Sinod nr. 4517/2006 adoptată în ședința din 14 noiembrie 2006 prin care IPS Mitropolit Laurențiu al Ardealului, IPS Mitropolit Bartolomeu al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, IPS Arhiepiscop Andrei al Alba Iuliei și PS Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul, Secretarul Sfântului Sinod vor reprezenta Biserica Ortodoxă Română în dialogul cu Parlamentul României în scopul finalizării și aprobării proiectul legislativ nr. 368/2007 privind regimul juridic al bunurilor imobiliare, aparținând cultelor religioase ortodox și greco-catolic din România;

2. Aprobă inițierea unor demersuri din partea Sfântului Sinod și, în mod special ale ierarhilor din Transilvania, pentru reasumarea proiectului legislativ nr. 368/2007 privind regimul juridic al bunurilor imobiliare, aparținând cultelor religioase ortodox și greco-catolic din România de către autori, întrucât nu a fost respins definitiv, aflându-se pe agenda comisiilor de specialitate ale Camerei Deputaților;

3. Aprobă întocmirea la nivelul Patriarhiei Române a unei situații centralizate cu privire la soluțiile date în dosarele care s-au aflat pe rolul instanțelor, precum și la cauzele aflate încă pe rolul instanțelor de judecată, pe baza datelor ce vor fi trimise de eparhii până la data de 31 martie 2009 (cererea de chemare în jude-

cată, întâmpinarea formulată de partea ortodoxă, hotărârile pronunțate de instanță în toate gradele de jurisdicție, probatoriul invocat de către ambele părți);

4. **Recomandă, în acord cu hotărârea Sfântului Sinod nr. 852/2009 aprobată în prezenta ședință de lucru, ca fiecare centru eparhial să aibă 1-2 juriști angajați permanent, dintre care cel puțin un specialist în probleme patrimoniale;**

5. **Se va interveni la Camera Deputaților ca proiectul legislativ nr. 368/2007 privind regimul juridic al bunurilor imobiliare, aparținând cultelor religioase ortodox și greco-catolic din România să fie îmbunătățit cu prevederi clare în ce privește protecția comunităților religioase (ortodoxe sau greco-catolice) în situațiile extreme ale pierderii locașurilor de cult și a caselor parohiale ca urmare a unor hotărâri ale justiției, în sensul acordării unor termene de grație de 10 ani pentru locașul de cult și 5 ani pentru casa parohială, de la momentul în care hotărârea devine definitivă și irevocabilă până la cel al predării bunurilor, prin analogie cu prevederile OUG nr. 40/1999 privind protecția chiriașilor.**

6. **În situația în care, în proiectul legislativ amintit la punctul 5 nu pot fi inserate prevederi pentru protejarea comunităților religioase (ortodoxe sau greco-catolice), se va interveni la Guvernul României pentru adoptarea unei Ordonanțe de urgență în sensul acordării unor termene de grație de 10 ani pentru lăcașul de cult și 5 ani pentru casa parohială, de la momentul în care hotărârea devine definitivă și irevocabilă, până la cel al predării bunurilor, prin analogie cu prevederile OUG nr. 40/1999 privind protecția chiriașilor.**

7. **Se va interveni la Camera Deputaților ca proiectul legislativ nr. 368/2007 privind regimul juridic al bunurilor imobiliare, aparținând cultelor religioase ortodox și greco-catolic din România să fie îmbunătățit cu prevederi prin care partea rămasă fără lăcaș de cult să fie sprijinită de autoritățile de stat centrale și locale în scopul edificării unui nou lăcaș de cult.**

8. **Pentru a prezenta opiniei publice interne și internaționale punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe Române în legătură cu relațiile dintre ortodocși și greco-catolici, inclusiv în problema patrimoniului, aprobă ca ierarhii din Transilvania cu participarea ierarhilor de la eparhiile ortodoxe române din Europa Occidentală să revizuiască și să actualizeze, până la de 31 martie 2009, datele cuprinse în broșura „Relația actuală dintre ortodocși și greco-catolici în România 2006”, sinteză alcătuită de Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, apărută la Editura „Renașterea”, Cluj-Napoca, 2006, care va fi dată publicității în limbi de circulație europeană (engleză, franceză, italiană, spaniolă), urmând ca anual această broșură să fie reactualizată.**

Temei nr. 638/2009 – Adresa Patriarhiei Române către Ministerul Administrației și Internelor și către Direcția Generală de Pașapoarte (DGP), precum și răspunsul DGP în legătură cu noile pașapoarte electronice care includ date biometrice.

După cum este cunoscut, în ultima perioadă de timp s-au exprimat multe opinii confuze și contradictorii cu privire la noile pașapoarte electronice care includ date biometrice, pe fondul lipsei unei reale dezbateri publice anterioare

intrării în vigoare a prevederilor legale care reglementează acest domeniu. Multe dintre aceste opinii au vizat și un răspuns oficial al Bisericii în această problemă.

În scopul cunoașterii exacte a aspectelor legislative românești și europene în problema noilor pașapoarte electronice care includ date biometrice, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, cu adresa nr. 638 din 28 ianuarie 2009** (redată *in extenso*), a solicitat o serie de precizări Ministerului Administrației și Internele și Direcției Generale de Pașapoarte:

„Cunoaștem că, urmare aderării României la Uniunea Europeană, reglementările cu caracter normativ existente în spațiu european au devenit obligatorii și direct aplicabile în România. Astfel, *Regulamentul (CE) nr. 2252/2004 al Consiliului privind standardele pentru elementele de securitate și elementele biometrice integrate în pașapoarte și în documentele de călătorie emise de statele membre și Decizia Comisiei nr. C(2005)409 pentru stabilirea specificațiilor tehnice aferente dispozitivelor de securitate și elementele biometrice integrate în pașapoarte și în documente de călătorie emise de state membre* sunt parte a dreptului intern, începând cu data de 1 ianuarie 2007, iar statul român are obligația să ia măsuri pentru aplicarea dispozițiilor acestora în termenele stabilite cu acordul Comisiei Europene.

În preambulul *Regulamentului (CE) nr. 2252/2004* al Consiliului este precizat că scopul inserării elementelor de identificare biometrică este acela de a proteja documentele de călătorie împotriva falsificării și pentru a stabili o corelație fiabilă între deținătorul legal al documentului și documentul respectiv.

Regulamentul specifică datele biometrice care urmează a fi inserate în noile pașapoarte, iar acestea constau, obligatoriu, în **fotografia facială și amprentele digitale**, o eventuală suplimentare a acestora fiind la aprecierea statelor membre.

1. Având în vedere cele de mai sus, considerăm că aceste prevederi au fost implementate în România în mod amplificat și excesiv care a trezit reacții în societate, mai ales că nu a existat o dezbatere publică și nici consultarea instituțiilor cu larg impact social, inclusiv a Bisericii.

Astfel, articolul 1 alin. 3 al *Regulamentului* precizează că prevederile sale **nu se aplică și cărților de identitate emise de statele membre resortisanților lor sau pașapoartelor și documentelor de călătorie temporare cu o valabilitate de 12 luni sau mai puțin**. Cu toate acestea, în România se eliberează deja carnetele de conducere ce conțin date biometrice și există indicii despre extinderea acestui sistem și la cărțile de identitate.

Iar în ceea ce privește datele personale care se pot stoca, prevederile legale românești sunt mai extinse decât cele europene. Definiția dată prin *Hotărârea Guvernului nr. 557/2006*, modificată și completată, datelor biometrice (art. 2 lit. b) extinde fără nici un fel de explicații sfera informațiilor care pot fi stocate, făcând referire la: „**imaginea facială, impresiunea digitală, precum și orice alte date ale persoanei care pot fi introduse în mediul de stocare electronică.**”

O serie de nelămuriri din punct de vedere legal ridică și menționarea CNP-ului pe pașaport, alt element a cărui prezență nu este solicitată de către *Regulament*, ci

intră în conflict cu prevederi europene referitoare la protecția datelor cu caracter personal.

Considerăm că, în situația în care nu există în acest sens o obligație expresă decurgând din calitatea de membru al Uniunii Europene, trebuie evitate orice cerințe suplimentare în domeniul atât de delicat al prelucrării datelor privitoare la persoana umană.

2. Pe de altă parte, Vă solicităm să precizați dacă și în ce măsură următoarele prevederi legale care privesc și domeniul vieții religioase vor fi afectate de introducerea noilor pașapoarte electronice.

Astfel, art. 5 alin. 5 din *Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor* stabilește că „este interzisă prelucrarea datelor cu caracter personal legate de convingerile religioase sau de apartenența la culte, cu excepția desfășurării lucrărilor de recensământ național aprobat prin lege sau în situația în care persoana vizată și-a dat, în mod expres, consimțământul pentru aceasta”, iar *Hotărârea Guvernului nr. 978/2006* asigură celui care solicită eliberarea unui pașaport dreptul ca „fotografia să poată fi realizată cu capul acoperit, din motive religioase.”

3. În momentul de față **Biserica Ortodoxă Română este preocupată în ce măsură stocarea informațiilor despre persoană prin intermediul pașapoartelor biometrice aduce atingere libertății și demnității persoanei, vieții intime, familiale și private.** Această îngrijorare se datorează și lipsei de transparență din partea instituțiilor statului român cu privire la categoriile de date stocate și absenței unei dezbateri publice prealabile introducerii acestui nou tip de pașapoarte.”

În încheierea adresei respective, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a exprimat speranța „*că lămuririle pe care le veți da vor asigura clerul, monahii și credincioșii mireni ai Bisericii Ortodoxe Române că drepturile lor cetățenești, libertatea și demnitatea persoanei sunt pe deplin respectate.*”

La data de 5 februarie 2009, la **Patriarhia Română s-a primit adresa nr. 3622071/2008 a Ministerului Administrației și Internelor – Direcția Generală de Pașapoarte**, în care se precizează următoarele: **1.** Introducerea pașapoartelor biometrice este urmarea stabilirii de către Statele Unite, în anul 2002, a condițiilor de acces în SUA, ca o condiție pentru accesul fără viză în această țară. Datele biometrice sunt stocate într-un microprocesor (cip RFID) care permite stocarea și comunicarea de date, însă respectarea specificațiilor tehnice cuprinse în deciziile comunitare face ca *datele incluse în cip “să nu poată fi citite decât de la foarte mică distanță, situație care exclude posibilitatea unei accesări neautorizate”*; **2.** În ceea ce privește lipsa unei dezbateri publice și a transparenței, se subliniază faptul că actele normative privitoare la introducerea în România a pașapoartelor electronice datează din mai 2006, ceea ce constituie un timp mai mult decât suficient pentru accesul cetățenilor la acest act normativ; **3.** *Nu se dă nici un răspuns în ceea ce privește extinderea acestei tehnologii și la carnetele de conducere și la cărțile de identitate, răspunsul provenind exclusiv de la Direcția Generală de Pașapoarte*; **4.** *Singurele date biometrice incluse în cip vor fi “imaginea facială și*

impresiunea digitală a două degete”, iar celelalte date de identificare a persoanei cuprinse vor fi aceleași cu cele stocate în banda de citire optică vizibilă, în clar, pe fila informatizată din policarbonat. Mai mult, în conformitate cu prevederile Regulamentului European și a normelor metodologice interne în curs de adoptare, titularul poate solicita verificarea datelor înscrise în mediul de stocare electronic; **5.** *Se specifică faptul că dreptul persoanei ca preluarea imaginii faciale să fie realizată “cu capul acoperit, din motive religioase”, va fi menținut și pentru pașapoartele electronice;* **6.** *Eliberarea unui pașaport simplu electronic este un drept, și nu o obligație și legea prevede și posibilitatea eliberării, în anumite situații, a unui pașaport simplu temporar care nu conține date biometrice. În esență, aceste situații sunt acelea de mare urgență, în care nu există timpul necesar pentru eliberarea unui pașaport simplu electronic. Nu există însă prevăzută în Legea nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate posibilitatea eliberării pașaportului simplu temporar pentru motive de conștiință;* **7.** *Se specifică în adresă că „nu se aduce atingere în vreun fel libertății și demnității persoanei, vieții intime, familiale și private sau dispozițiilor legale care reglementează libertatea religioasă și regimul general al cultelor.”*

În urma examinării celor două documente, precum și a opiniilor exprimate în **Comunicatul de presă al Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului din 19 februarie 2009**, Comisia pastorală, monahală și socială a reținut următoarele aspecte în legătură cu problema introducerii noilor pașapoarte electronice care includ date biometrice:

– prevederile legale privind noile pașapoarte electronice care includ date biometrice au fost implementate în România în mod amplificat și excesiv, ceea ce a trezit unele reacții în societate, determinate de lipsa unei dezbateri publice și consultării instituțiilor cu larg impact social, inclusiv a Bisericii, fapt care a condus la exprimarea multor opinii confuze și contradictorii;

– *în privința introducerii noilor pașapoarte electronice care includ date biometrice, au fost stabilite prin legislația internă cerințe suplimentare în domeniul atât de delicat al prelucrării datelor privitoare la persoana umană, motivat de faptul că Statul trebuie să adopte măsuri împotriva infraționalității și pentru protejarea populației;*

– *Biserica Ortodoxă Română este preocupată în ce măsură stocarea informațiilor privitoare la persoană prin utilizarea pașapoartelor biometrice, aduce atingere libertății și demnității persoanei, vieții intime, familiale și private, fiind necesar să se valorifice toate oportunitățile pentru a oferi celor care, din motive de conștiință sau religioase nu acceptă acest nou tip de pașaport, inclusiv alternativa de a primi un pașaport simplu temporar;*

– răspunsul primit de la Ministerul Administrației și Internelor – Direcția Generală de Pașapoarte acoperă în mare parte problemele ridicate de către Patriarhia Română, chiar dacă se referă exclusiv la pașapoartele electronice, nu și la celelalte documente electronice (carnet de conducere și carte de identitate);

– actualele prevederi legale referitoare la eliberarea unui pașaport simplu temporar (mai scump și cu o valabilitate mai redusă) impun condiții de eliberare deosebit de restrictive (cazuri de urgență), motivele de conștiință și religioase neavând relevanță în acest domeniu;

– în problema noilor pașapoarte electronice care includ date biometrice, s-a constatat că multe opinii au fost exprimate ca inițiative personale sau de grup, fiind necesar să se precizeze, din nou, că Biserica Ortodoxă Română nu împărtășește, fără consultarea și binecuvântarea ierarhului locului, aceste inițiative care provoacă mai mult tulburare, decât să clarifice anumite probleme din viața bisericească.

În cadrul dezbaterilor care au urmat pe marginea referatului prezentat și în urma precizărilor și completărilor făcute au fost reținute și următoarele aspecte de care să se țină seama în adoptarea unei hotărâri a Sfântului Sinod în problema pașapoartelor electronice care includ date biometrice:

– *însăși opinia Comisiei Europene exprimată, la 16 martie 2005, prin Grupul European pentru etica în știință și noile tehnologii este împotriva implantării în corpul uman a cip-ului electronic: „utilizarea pentru scopuri nemedicale a implanturilor de informare și comunicare constituie o potențială amenințare la demnitatea umană și societatea democratică” (pct. 6.4), iar „implanturile destinate supravegherii ... ar putea fi folosite de către autoritățile statale, indivizi sau grupuri pentru a crește puterea lor asupra altora” (pct. 6.4.4) ;*

– *este necesar să se intervină pe lângă instituțiile Statului Român cu solicitarea de a se adopta măsurile necesare pentru modificarea și completarea legislației în vigoare prin extinderea prevederilor referitoare la cazuri de urgență (pașaport simplu temporar) și la cazurile când, din motive de conștiință sau religioase, persoana nu dorește pașaport electronic care include date biometrice;*

– *în viitor, orice inițiativă de interes general bisericesc, care provine dintr-o eparhie, trebuie, mai întâi, analizată și dezbătută la nivelul centrului eparhial și al sinodului mitropolitan, iar apoi să fie înaintată Sfântului Sinod, spre dezbateri și hotărâre;*

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel supune discuțiilor în plenul Sfântului Sinod problema pașapoartelor cu date biometrice, dând explicațiile necesare privind intervenția Patriarhiei Române către Ministerul Administrației și Internelor și Direcției Generale de Pașapoarte și răspunsul primit.

La invitația Preafericitului Părinte Patriarh Daniel au luat cuvântul, în următoarea ordine: **Înaltpreasfințitii și Preasfințiții Părinți Teofan**, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei; **Serafim**, Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord; **Andrei**, Arhiepiscopul Alba Iuliei; **Ioachim Băcăuanul**, Arhiereu-vicar al Episcopiei Romanului, precum și alți ierarhi care au apreciat intervenția Patriarhiei ca fiind necesară, clară și precisă, față de opiniile confuze și larg mediatizate în problema pașapoartelor cu date biometrice.

Întrucât din discuțiile purtate a rezultat că această problemă se află încă pe agenda organismelor europene și este privită cu toată responsabilitatea și precauția, constituind încă o problemă în care se poate interveni;

Constatându-se că prevederile legale privind noile pașapoarte electronice care includ date biometrice *au fost implementate în România în mod amplificat și excesiv, ceea ce a trezit reacții în societate, mai ales că nu a existat o dezbatere publică și nici consultarea instituțiilor cu larg impact social, inclusiv a Bisericii, fapt care a condus la exprimarea multor opinii confuze și contradictorii;*

Ținând seama că, în privința introducerii noilor pașapoarte electronice care includ date biometrice, au fost stabilite prin legislația internă cerințe suplimentare în domeniul atât de delicat al prelucrării datelor privitoare la persoana umană, *chiar dacă este necesar ca Statul să adopte măsuri împotriva infraționalității și pentru protejarea populației;*

Luând act că „*Biserica Ortodoxă Română este preocupată în ce măsură stocarea informațiilor despre persoană prin intermediul pașapoartelor biometrice aduce atingere libertății și demnității persoanei, vieții intime, familiale și private*”, fiind necesar să se valorifice toate oportunitățile pentru a oferi celor care, din motive de conștiință nu acceptă acest nou tip de pașaport, alternativa de a opta și primi un pașaport simplu;

Constatând că răspunsul primit de la **Ministerul Administrației și Internelor – Direcția Generală de Pașapoarte** *acoperă în mare parte problemele ridicate de către Patriarhia Română, chiar dacă se referă exclusiv la pașapoartele electronice, nu și la celelalte documente electronice (carnet de conducere și carte de identitate);*

Apresiasi că actualele prevederi legale referitoare la eliberarea unui pașaport simplu temporar (mai scump și cu o valabilitate mai redusă) impun condiții de eliberare *deosebit de restrictive* (cazuri de urgență), obiecția de conștiință neavând relevanță în acest domeniu;

Întrucât, în problema noilor pașapoarte electronice care integrează date biometrice, discuțiile au evidențiat că multe opinii au fost exprimate ca inițiative personale sau de grup, fiind necesar să se precizeze, din nou, că Biserica Ortodoxă Română, nu împărtășește, fără consultarea și binecuvântarea ierarhului locului, aceste inițiative care provoacă mai mult tulburare, decât să clarifice anumite probleme din viața bisericească;

În urma amplelor discuții purtate și la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sfinod hotărăște cu unanimitate:

– *Aprobă următorul Comunicat de presă al Sfântului Sinod în legătură cu problema introducerii noilor pașapoarte electronice care includ date biometrice, care se va da publicității:*

1. *“Ia act de scrisoarea nr. 638 din 28 ianuarie 2009 a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel adresată Ministerului Administrației și Internelor prin care se solicită o serie de precizări în legătură cu noile pașapoarte electronice care includ date biometrice. (Anexa nr. 1)*

De asemenea, ia act de lămuriri aduse prin adresa nr.3622071 din 5 februarie 2009 a Ministerului Administrației și Internelor – Direcția Generală de Pașapoarte (Anexa nr. 2) din care rezultă două asigurări importante:

a. A avea un pașaport este un drept și nu o obligație, pașaportul fiind un document eliberat la cerere pentru cei ce doresc să călătorească în afara spațiului Uniunii Europene. Astfel, se deduce că cei care invocă obiecții de conștiință sau motive religioase au libertatea să nu solicite acest nou tip de pașaport;

b. Fiecare cetățean are dreptul de a cunoaște în mod direct conținutul datelor personale incluse în noul pașaport electronic care include date biometrice.

2. Constată că însăși opinia Comisiei Europene exprimată, la 16 martie 2005, prin Grupul European pentru etica în știință și noile tehnologii este împotriva implantării în corpul uman a cip-ului electronic: „utilizarea pentru scopuri nemedicale a implanturilor de informare și comunicare constituie o potențială amenințare la demnitatea umană și societatea democratică” (pct. 6.4), iar „implanturile destinate supravegherii ... ar putea fi folosite de către autoritățile statale, indivizi sau grupuri pentru a crește puterea lor asupra altora” (pct. 6.4.4).

3. Întrucât unele persoane au reticențe față de pașapoartele biometrice, se va interveni pe lângă instituțiile Statului Român (Președinție, Parlament, Guvern) cu solicitarea de a se adopta măsurile necesare pentru modificarea și completarea legislației în vigoare prin extinderea prevederilor referitoare la cazuri de urgență (pașaport temporar) și la cazuri când, din motive de conștiință sau religioase, persoana nu dorește pașaport electronic care include date biometrice.

4. În viitor, orice inițiativă de interes general bisericesc, care provine dintr-o eparhie, trebuie, mai întâi, analizată și dezbătută la nivelul centrului eparhial și al sinodului mitropolitan, iar apoi să fie înaintată Sfântului Sinod, spre dezbateri și hotărâre.

5. Văzând tulburarea provocată de opiniile confuze și contradictorii cu privire la noile pașapoarte biometrice, Sfântul Sinod îndeamnă clerul, monahii și credincioșii să rămână statornici în credința în Mântuitorul Iisus Hristos, Biruitorul iadului și al morții, să sporească în rugăciune și fapte bune, viețuind creștinește în familie, mănăstire și societate, fără a răspândi panică și îngrijorare prin preocupare excesivă pentru lucruri trecătoare. Astfel, Dumnezeu ne va lumina, ne va apăra de tot răul și ne va ajuta să săvârșim binele.”

Prezenta hotărâre a Sfântului Sinod cu nr.638 din 25 februarie 2009, adoptată în unanimitate, în legătură cu problema noilor pașapoarte electronice care includ date biometrice constituie totodată **Comunicat de presă al Sfântului Sinod** care se dă publicității.

Temei nr. 942/2009 – Adresa nr. 402/2009 a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei cuprinzând propunerea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Teofan de a se acorda rangul de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Chirilă (Constantin) Costică, slujitor la Catedrala Mitropolitană din Iași.

Ținând seama de recomandarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Teofan, potrivit căreia pregătirea și activitatea Preacuviosului Protosinghel Chirilă Costică

(Constantin) constituie „o confirmare a râvnei și credincioșiei sale în îndeplinirea îndatoririlor monahale”;

Având în vedere prevederile **art. 81 alin. (3)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și ale **art. 27 alin. (3)** din *Regulamentul pentru organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor* potrivit cărora rangul de arhimandrit se acordă de către chiriarh, cu aprobarea Sfântului Sinod;

Ca urmare a discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Aprobă acordarea rangului de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Chirilă (Constantin) Costică, slujitor la Catedrala Mitropolitană din Iași.*

2. *Cancelaria Sfântului Sinod va fi înștiințată despre modul de aducere la îndeplinire a prezentei hotărâri.*

Temei nr. 1106/2009 – Adresa nr. 503/2009 a Mitropoliei Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului cuprinzând propunerea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Bartolomeu de a se acorda rangul de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Andrei (Augustin) Coroian, starețul Mănăstirii Nicula, județul Cluj.

Luând act de propunerea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Bartolomeu de a se acorda rangul de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Andrei (Augustin) Coroian, starețul Mănăstirii Nicula, județul Cluj;

Având în vedere prevederile **art. 81 alin. (3)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și ale **art. 27 alin. (3)** din *Regulamentul pentru organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor* potrivit cărora rangul de arhimandrit se acordă de către chiriarh, cu aprobarea Sfântului Sinod;

Ca urmare a discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Aprobă acordarea rangului de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Andrei (Augustin) Coroian, starețul Mănăstirii Nicula din jud. Cluj.*

2. *Cancelaria Sfântului Sinod va fi înștiințată despre modul de aducere la îndeplinire a prezentei hotărâri.*

Temei nr. 849/2009 – Adresa nr. 131/2009 a Episcopiei Hușilor cu propunerea Preasfințitului Părinte Arhiepiscop-vicar Corneliu Bârlădeanu, de a se acorda rangul de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Veniamin (Vasile) Boțoroga, ecleziarhul Catedralei Episcopale din Huși.

Ținând seama că propunerea Preasfințitului Părinte Arhiepiscop-vicar Corneliu Bârlădeanu a fost făcută în conformitate cu hotărârea Sfântului Sinod nr.1078 din 7 martie 2008 prin care i s-a încredințat temporar și în mod excepțional, îndeplinirea atribuțiilor chiriarchale, inclusiv cele de la art. 88, lit. o) din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, privind conferirea dis-

tincțiilor și rangurilor bisericești preoților și diaconilor din eparhie, precum și personalului monahal;

Pe temeiul prevederilor **art. 81 alin. (3)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și ale art. 27 alin. (3) din *Regulamentul pentru organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor* potrivit cărora rangul de arhimandrit se acordă de către chiriarh, cu aprobarea Sfântului Sinod;

Ca urmare a discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Aprobă acordarea rangului de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Veniamin (Vasile) Boțoroga, ecleziarh la Catedrala episcopală din Huși;*
2. *Cancelaria Sfântului Sinod va fi înștiințată despre modul de aducere la îndeplinire a prezentei hotărâri.*

Temei nr. 1132/2009 – Adresa nr. 221/2009 a Episcopiei Maramureșului și Sătmarului cu propunerea Preasfințitului Părinte Episcop Justinian de acordare a rangului de arhimandrit următorilor protosingheli: Preacuviosul Pantelimon (Petru) Ilieș, Preacuviosul Macarie (Mircea-Dumitru) Motogna și Preacuviosul Paisie (Gheorghe) Cinar. Având în vedere că cei recomandați au dovedit ascultare față de chiriarhul lor și realizări în domeniul pregătirii teologice, administrativ-gospodărești și duhovnicești-liturgice, fiind licențiați în teologie.

Luând act de propunerea Preasfințitului Părinte Episcop Justinian și ținând seama de prevederile **art. 81 alin. (3)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și ale art. 27 alin. (3) din *Regulamentul pentru organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor* potrivit cărora rangul de arhimandrit se acordă de către chiriarh, cu aprobarea Sfântului Sinod;

Ca urmare a discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Aprobă acordarea rangului de arhimandrit următorilor protosingheli: Preacuviosul Pantelimon (Petru) Ilieș, egumenul Mănăstirii Rohia, jud. Maramureș, Preacuviosul Macarie (Mircea-Dumitru) Motogna, ecleziarhul și bibliotecarul Mănăstirii Rohia, jud. Maramureș și Preacuviosul Paisie (Gheorghe) Cinar, slujitor și duhovnic la Mănăstirea Bârsana, jud. Maramureș.*
2. *Cancelaria Sfântului Sinod va fi înștiințată despre modul de aducere la îndeplinire a prezentei hotărâri.*

Temei nr. 848/2009 – Adresa nr. 117/2009 a Episcopiei Covasnei și Harghitei cu propunerea Preasfințitului Părinte Episcop Ioan, de a se acorda rangul de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Gheorghe (Gheorghe) Avram, starețul mănăstirii „Sfântul Ioan Botezătorul” din loc. Valea Mare, județul Covasna.

Luând act de propunerea Preasfințitului Părinte Episcop Ioan de a se acorda rangul de arhimandrit *Preacuviosului Protosinghel Gheorghe (Gheorghe) Avram,*

starețul Mănăstirii „Sfântul Ioan Botezătorul” din loc. Valea Mare, județul Covasna;

Având în vedere prevederile **art. 81 alin. (3)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și ale art. 27 alin. (3) din *Regulamentul pentru organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor* potrivit cărora rangul de arhimandrit se acordă de către chiriarh, cu aprobarea Sfântului Sinod;

Ca urmare a discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântului Sinod hotărăște:

1. *Acordă rangul de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Gheorghe (Gheorghe) Avram, starețul Mănăstirii „Sfântul Ioan Botezătorul” din loc. Valea Mare, jud. Covasna.*

2. *Cancelaria Sfântului Sinod va fi înștiințată despre modul de aducere la îndeplinire a prezentei hotărâri.*

Temei nr.1260/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu proiectul comun al Patriarhiei Române și Academiei Române privind elaborarea volumului *Istoria monahismului românesc de la origini până azi*.

Având în vedere că, sub egida Academiei Române a fost publicat monumentalul *Tratat de Istoria Românilor*, vol. I-IX dar că, deși elaborat în condiții de libertate și obiectivitate deplină, această lucrare a evidențiat doar parțial aportul Bisericii Ortodoxe Române la istoria românilor și, **cu atât mai puțin, istoria și contribuția monahismului ortodox la dezvoltarea spiritualității și culturii românești;**

Luând act de importanța inițiativei Preafericitului Părinte Patriarh Daniel însușită de Permanența Consiliului Național Bisericesc în ședința din 18 februarie 2009, după consultări și acordul de principiu al factorilor de decizie din conducerea Academiei Române, privind necesitatea editării unei ample sinteze academice cu titlul „*Istoria monahismului ortodox român de la origini până astăzi*”, care să completeze *Tratatul de Istoria Românilor*, apărut sub egida Academiei Române;

Ținând seama că în scopul elaborării volumului „*Istoria monahismului ortodox român de la origini până azi*”, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a propus un **planul-cadru** redat în referatul Cancelariei Sfântului Sinod, care cuprinde principii generale privind: **obiective, extensiune și periodizare, patronaj și colaboratori, coordonarea elaborării, modalități practice de lucru;**

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act și aprobă inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, însușită de Permanența Consiliului Național Bisericesc în ședința din 18 februarie 2009, după consultări și acordul de principiu al factorilor de decizie din conducerea Academiei Române, privind editarea unei ample sinteze academice cu titlul „Istoria monahismului ortodox român de la origini până astăzi”, care să completeze *Tratatul de Istoria Românilor*, apărut sub egida Academiei Române.*

2. *În act și aprobă planul-cadru de elaborare a „Istoriei monahismului ortodox român de la origini până azi”, propus de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care cuprinde principii generale privind: obiective, extensiune și periodizare, patronaj și colaboratori, coordonarea elaborării, modalități practice de lucru, după cum urmează:*

A. Obiectivele tratatului:

- *Evidențierea contribuției monahismului ortodox la cristalizarea și dezvoltarea spiritualității și culturii românești;*
- *Punerea în valoare a propriului tezaur de istorie, cultură, artă și arhitectură religioasă ca o carte de vizită a spiritualității și culturii românești;*
- *Legăturile monahismului ortodox român cu monahismul răsăritean și cel apusean și contribuțiile la promovarea valorilor creștine;*
- *Valorificarea și promovarea contribuției monahismului ortodox la spiritualitatea și cultura universală.*

B. Extensiunea și periodizarea tratatului:

- *Volumul I: De la origini până în secolul X;*
- *Volumul II: Din secolul XI până în secolul XVI;*
- *Volumul III: Din secolul XVII până astăzi.*

C. Patronaj și colaboratori:

– *Pentru a avea credibilitate sub raport științific în mediile academice și universitare din țară și de peste hotare, tratatul va fi elaborat sub patronajul comun al Patriarhiei Române și al Academiei Române, astfel:*

– *Patriarhia Română, cu contribuția eparhiilor și a unor instituții de învățământ teologic universitar: Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” a Universității din București, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca;*

– *Academia Română, cu contribuția institutelor sale de cercetare din București și din țară: Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” al Academiei Române, Institutul de Studii Sud-Est Europene al Academiei Române, Institutul de Arheologie și Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” al Filialei Iași a Academiei Române, Institutul de Istorie „George Barițiu” al Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române; (adresele în anexă)*

– *Colectivul de autori va fi format din academicieni, profesori de teologie istorică, preoți și monahi din toate zonele istorice ale țării cu preocupări și studii în domeniul istoriei monahismului ortodox român, a spiritualității creștine, a istoriei bisericești, a artei și arhitecturii creștine.*

D. Coordonarea elaborării tratatului:

- *Coordonarea generală va fi asigurată de către:*

a. **Președinția colectivă** asigurată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și de Președintele Academiei Române, Dl. Acad. Ionel Haiduc;

b. **Vicepreședinția colectivă operativă** asigurată de Preasfințitul Părinte Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul și de Dl. Academician Emilian Popescu;

– **Coordonarea zonală** a activităților va fi asigurată de personalități din rândul academicienilor și profesorilor de teologie:

a. **Pentru Zona țara Românească:** Dl. Academician Dan Berindei și Dl. Academician Emilian Popescu;

b. **Pentru Zona Moldova:** Dl. Academician Alexandru Zub și Pr. Prof. Univ. Ioan Vicovan;

c. **Pentru Zona Transilvania-Banat:** Pr. Academician Mircea Păcurariu și Pr. Prof. Dr. Vasile Muntean.

E. Modalități practice de lucru:

– Va avea loc o întrunire a coordonatorilor generali și a coordonatorilor locali pentru stabilirea **structurii tratatului** care va privi:

a. Studii istorice cronologice care să prezinte monahismul ortodox din fiecare provincie istorică a României și din diasporă;

b. Elaborarea de planșe, hărți și imagini ale mănăstirilor prezentate în tratat;

c. Elaborarea unui indice onomastic al mănăstirilor, al personalităților istorice și al localităților menționate în tratat;

d. Redactarea unei bibliografii cât mai complete, cu precădere în limba română, pentru fiecare capitol și volum din tratat;

– În cadrul întrunirii coordonatorilor generali și a coordonatorilor locali se vor stabili: metodologia de lucru, responsabilități, termene, modalități de colaborare și comunicare între membrii colectivului de autori și cu alte instituții, bugetul tratatului și resursele.

3. Adresează Înaltpreasfințiților și Preasfințiților Părinți ierarhi rugămintea de a încuraja specialiștii din colectivul de autori permițându-le accesul la mănăstirile din cuprinsul eparhiilor pe care le păstoresc, pentru documentare și cercetare istorică.

4. Fiecare eparhie va da îndrumări mănăstirilor și schiturile să redacteze și să publice monografii, care să se bazeze atât pe arhivele proprii, pe cele ale centrului eparhial, cât și pe cele ale altor instituții publice. În acest scop, Sectorul cultural și Exarhatul mănăstirilor de la fiecare eparhie, în colaborare cu instituțiile de învățământ teologic din zonă, vor acorda sprijinul necesar în activitatea de identificare a documentelor privitoare la istoria mănăstirilor și schiturilor respective.

Temei nr. 1331/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu publicarea în anul 2009, la Editura BASILICA a Patriarhiei Române, a ediției a II-a revăzută și adăugită, a volumului „Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 1600 de ani”, sub titlul STUDIA BASILIANA.

Având în vedere importanța reeditării în anul 2009 a volumului colectiv „Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 1600 de ani”, sub titlul **STUDIA BASILIANA**, substanțial îmbogățit cu studii noi care prezintă și alte capitole sem-

nificative ale învățaturii și lucrării Sfântului Vasile cel Mare și cu o bibliografie românească actualizată;

Apreciind această inițiativă a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel **ca o contribuție majoră și pilduitoare la realizarea proiectului religios-duhovnicesc, cultural-editorialistic și mediatic** din anul 2009, desemnat “*Anul comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379) și al celorlalți Sfinți Capadocieni*”;

Constatând că prin conținutul său, substanțial îmbogățit în noua ediție, care privește unele aspecte majore ale vieții bisericești – moral, ascetic, liturgic, filantropic, educațional – volumul colectiv „*Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 1600 de ani*”, apărut sub titlul **STUDIA BASILIANA**, constituie o reală sursă de inspirație pentru activitatea pastoral-misionară și îmbogățire duhovnicească a clerului și monahilor Bisericii noastre, dar și pentru pregătirea elevilor seminariști și studenților teologi;

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act de inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel privind publicarea în anul 2009, la Editura BASILICA a Patriarhiei Române, a ediției a II-a revăzută și adăugită, a volumului colectiv „Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 160 de ani”, în noua colecție STUDIA BASILIANA I.*

2. *Ia act că prin conținutul său, substanțial îmbogățit în noua ediție, acoperind toate aspectele majore ale vieții bisericești (moral, ascetic, liturgic, filantropic, educațional), volumul „Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 160 de ani”, constituie o reală sursă de inspirație pentru activitatea pastoral-misionară și de îmbogățire duhovnicească a clerului și monahilor Bisericii noastre*

3. *Centrele eparhiale vor adopta măsurile necesare și vor adresa îndemnul pastoral către preoți și monahi, ca semn al participării la programului național-cadru închinat “Anului comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379) și al celorlalți Sfinți Capadocieni”, să achiziționeze volumul colectiv „Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 160 de ani”, apărut în noua colecție STUDIA BASILIANA I, la Editura BASILICA a Patriarhiei Române.*

4. *Centrele eparhiale vor veghea ca fiecare instituție de învățământ teologic universitar și preuniversitar, fiecare protopopiat și fiecare mănăstire mai mare să aibă în bibliotecile proprii această carte, într-un număr suficient de exemplare, în care scop vor putea adresa comenzi ferme Tipografiei Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.*

Temei nr. 291/2009 – Referatul Sectorului social-filantropic cu privire la modul de gestionare a Fondului Filantropia în anul 2008 și propuneri pentru 2009 și 2010.

În conformitate cu hotărârile Sfântului Sinod nr. 3997/1999, 775/2005, 905/2006 și 3806/2006, la nivelul fiecărei eparhii trebuie deschis contul special „**FILANTROPIA**” în care se colectează sumele destinate activităților social-filantropice

desfășurate în cuprinsul eparhiei, gestionarea acestui fond fiind atribuția Sectorului social-filantropic eparhial, sub îndrumarea ierarhului eparhiot sau a episcopului-vicar care are în atribuții coordonarea acestui sector. În acest sens, parohiile au obligația ca, până la data de 31 ianuarie a fiecărui an, să vireze către centrul eparhial contribuția cu titlul „**FONDUL FILANTROPIA**” aferentă anului în curs.

Din totalul colectat, fiecare centru eparhial trebuie să vireze, până la data de 28 februarie a fiecărui an, un procent de 30% în contul „**FILANTROPIA**” al Sectorului Social-Filantropic de la Patriarhie, pentru susținerea programelor derulate.

Până la 31 decembrie 2008, în contul „**FILANTROPIA**” de la Patriarhia Română s-a colectat suma de **150.566 lei**, reprezentând contribuția pentru anul 2008 a 19 eparhii: **Arhiepiscopiile** Bucureștilor (31.239 lei), Clujului (19.212 lei), Craiovei (4.000 lei), Timișoarei (9.660 lei), Târgoviștei (4.100 lei), Sucevei și Rădăuților (4.000 lei) și **Episcopiile** Râmnicului (6.000 lei), Romanului (8.902 lei), Buzăului și Vrancei (3.000 lei), Argeșului și Muscelului (6.543 lei), Hușilor (1.850 lei), Dunării de Jos (8.684 lei), Aradului (1.100 lei), Oradiei (14.460 lei), Severinului și Strehaiei (7.952 lei), Sloboziei și Călărașilor (8.358 lei), Covasnei și Harghitei (3.050 lei), Slatinei (3.536 lei) și Sălajului (4.830 lei).

Pentru programele desfășurate în anul 2008 s-au cheltuit **39.934,47 lei** [3.500 lei pentru programul de burse sociale, 18.725 lei pentru programul de sprijinire a persoanelor aflate în situații de criză și, în special, intervenții chirurgicale în străinătate și 17.709,47 lei pentru programul social de Crăciun și alte activități], restul de **110.631,53 lei**, la care se adaugă încă **27.355 lei** [reprezentând contribuția aferentă anului trecut, virată de către: Arhiepiscopiile Iașilor (3.000 lei) și Alba Iuliei (5.000 lei) și Episcopiile Caransebeșului (9.825 lei), Giurgiului (4130 lei) și Tulcii (5.400 lei)], fiind destinați pentru susținerea proiectului de înființare a **Centrului Social-Filantropic „SFÂNTA TREIME” al Patriarhiei Române** (în care vor fi cuprinse toate structurile social-filantropice de la nivel central).

Luând în considerare cele prezentate mai sus și ținând cont de criza economică preconizată pentru perioada următoare, s-a propus ca pentru anul 2010, cuantumul contribuțiilor colectate de la parohii să rămână neschimbat, respectiv:

Categoria	Parohii mediul urban	Parohii mediul rural
Categoria I-a	650 lei	300 lei
Categoria II-a	450 lei	200 lei
Categoria III-a	300 lei	100 lei

În urma discuțiilor în plen și la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

*1. Ia act cu aprobare despre modul de gestionare a **FONDULUI FILANTROPIA** la nivel central, în anul 2008;*

2. Eparhiile care nu au virat contribuția de 30% pe anul 2008, în contul **FILANTROPIA** al Patriarhiei, vor vira, până la 30 martie 2009, sumele restante;

3. Sumele corespunzătoare pentru anul 2009 (respectiv cele aprobate prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 985/2008) vor fi virate de către eparhii în contul **FILANTROPIA** al Patriarhiei Române, până la data de 30 mai 2009;

4. Aprobă ca pentru anul 2010, cuantumul contribuțiilor colectate de la parohii să rămână neschimbat, respectiv:

Categoria	Parohii mediu urban	Parohii mediu rural
<i>Cat. I</i>	<i>650 lei</i>	<i>300 lei</i>
<i>Cat. II</i>	<i>450 lei</i>	<i>200 lei</i>
<i>Cat. III</i>	<i>300 lei</i>	<i>100 lei</i>

5. Contribuția aferentă pentru anul 2010 va fi virată de eparhii în Contul **FILANTROPIA** al Patriarhiei, până la data de 28 februarie 2010.

Comisia teologică, liturgică și didactică

În continuare, **Preafericitul Părinte Patriarh Președinte** invită pe **PS Părinte Casian, Episcopul Dunării de Jos**, să prezinte referatele Comisiei teologice, liturgice și didactice, după cum urmează:

Temei nr. 411/2009 – Referatul Pr. Constantin Pârvu, vicar administrativ patriarhal, în legătură cu data serbării Sfintelor Paști, schema, precum și textul în manuscris al Calendarului bisericesc pe anul 2010.

Având în vedere că, din încredințarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Pr. Constantin Pârvu a elaborat schema calendarului, din care rezultă că **în anul 2010 data Sfintelor Paști este în ziua de duminică, 4 aprilie**, iar cele mai importante date din ciclul pascal al anului 2010 se succed potrivit precizărilor tipiconale și calendaristice specifice;

Ținând seama că textul Calendarului bisericesc are caracter unitar pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română, incluzând toți sfinții români canonizați de Sfântul Sinod până în prezent;

Luând act că pentru a se evita ca textul calendarului bisericesc să parvină, în mod ilegal, la diverse edituri și tipografii străine de Biserică, este necesar să se reamintească eparhiilor îndatorirea de a respecta **hotărârile nr. 8250/1994 și 2505/2001 ale Sfântului Sinod**, potrivit cărora **tipărirea calendarului se va face, pe cât posibil, numai în tipografiile bisericești și numai în ultimul trimestru al anului, cu imprimarea stemei Patriarhiei Române și a stemei eparhiale, indicarea prețului de vânzare și a tipografiei în care se imprimă**, difuzarea urmând a se face, asemenea anilor anteriori, numai la pangarele bisericilor și în magazinele bisericești eparhiale, începând cu luna decembrie 2009;

Constatând că **Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă are capacitatea tehnică să imprime întregul tiraj al Calendarului bisericesc pe anul 2010**, eparhiile putând să facă anunțul de tipărire și comenzile ferme din

vreme, în vederea procurării hârtiei necesare la un preț scăzut, pentru a se ajunge la un preț de cost al calendarului cât mai mic, în beneficiul eparhiilor;

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act că în anul 2010 Sfintele Paști se va sărbători duminică, 4 aprilie;*

2. *I a act că Pr.Constantin Pârvu a definitivat proiectul de text al Calendarului bisericesc pentru anul 2010, acesta având caracter unitar în întreaga Biserică Ortodoxă Română;*

3. *Aprobă ca textul calendarului să fie difuzat la eparhii în vederea tipăririi în perioada 1 octombrie-1 noiembrie 2009, spre a asigura protejarea acestuia, în care scop se vor respecta hotărârile nr. 8250/1994 și 2505/2001 ale Sfântului Sinod;*

4. *Încredințează Cancelaria Sfântului Sinod cu înscrierea rânduielilor bisericești în calendarul bisericesc pentru anul 2010 și cele pentru anul 2011;*

5. *Centrele eparhiale vor fi informate că Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă dispune de mijloace tehnice performante pentru tipărirea în policromie a calendarului, cu prețuri de cost reduse, în care scop, pe baza ofertelor ce vor fi puse la dispoziție de Tipografie, eparhiile pot face comenzi ferme de imprimare.*

6. *Aprobă ca varianta finală a textului Calendarului bisericesc pentru anul 2010, care se va difuza eparhiilor de către Cancelaria Sfântului Sinod, să fie definitivată de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu al Ardealului împreună cu unii membrii ai Comisiei teologice, liturgice și didactice, spre a fi prezentată la viitoarea ședință de lucru a Sfântului Sinod.*

Temei nr. 977/2009 – Hotărârea Permanenței Consiliului Național Bisericesc din 26 noiembrie 2008 cuprinzând propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel referitoare la necesitatea înființării *Subcomisiei de muzică psaltică și liniară, afiliată Comisiei teologice, liturgice și didactice a Sfântului Sinod.*

Având în vedere importanța inițiativei Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru susținerea activității pastoral-misionare, educative și culturale a Bisericii, care constituie o reînnoare a unei tradiții sănătoase existente în trecutul Bisericii noastre în domeniul susținerii și promovării muzicii bisericești psaltice și liniare autentice, situată mult mai aproape de conținutul spiritual-duhovnicesc al Liturghiei și al celorlalte slujbe religioase ortodoxe;

Ținând seama că este necesară o sporire a preocupărilor Sfântului Sinod, a instituțiilor centrale bisericești cu scop misionar și a instituțiilor de învățământ teologic în scopul creșterii interesului pentru muzica psaltică, a valorificării patrimoniului muzicii psaltice românești, prin cercetarea științifică, publicarea sau republicarea unor manuscrise, precum și intensificarea exprimării artistice și a creativității în domeniul muzicii psaltice și a artei corale religioase exprimată prin muzica liniară;

Analizând și preocupările din celelalte Biserici Ortodoxe, la nivelul organismelor lor de conducere, referitoare la susținerea și promovarea cântării bise-

ricești, ca experiență benefică în demersul Sfântului Sinod al Bisericii noastre în domeniul promovării și susținerii muzicii psaltice și liniare;

Luând act că *Sfântul Sinod are îndatorirea de a veghea la adoptarea măsurilor necesare pentru stabilirea unor norme privind combaterea și descurajarea unor tendințe străine de tradiția și duhul muzicii psaltice tradiționale românești*, dar și pentru *susținerea și stimularea cântăreților bisericești din parohii ca participanți la misiunea și slujirea Bisericii*, cu salarii adecvate pregătirii și calificării profesionale;

Constatând că argumentarea prezentată poate constitui însuși planul de activitate al **Subcomisiei de muzică psaltică și liniară**, care să fie afiliată Comisiei teologice, liturgice și didactice a Sfântului Sinod, după modelul **Subcomisiei pentru canonizarea sfinților români**, urmând a se întruni de două ori pe an, **în componența acesteia** urmând a fi cooptați ierarhi cunoscători ai muzicii psaltice, cadre didactice, specialiști clerici, monahi și mireni;

Pe temeiul prevederilor **art. 15 alin. (5) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române** potrivit căroră „*Pentru anumite probleme, cu caracter permanent sau temporar, Sfântul Sinod decide instituirea unor subcomisii speciale afiliate uneia din cele patru comisii. Din subcomisii pot face parte și ierarhi din alte comisii și pot fi cooptați profesori de teologie, clerici, monahi, mireni, specialiști în domeniul abordat, după modelul Subcomisiei pentru canonizarea sfinților români*”;

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act și aprobă inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, adoptată în ședința Permanenței Consiliului Național Bisericesc din 26 noiembrie 2008, privitoare la înființarea unei Subcomisii de muzică psaltică și liniară, afiliată Comisiei teologice, liturgice și didactice a Sfântului Sinod, aceasta urmând a se întruni în ședințe de lucru de două ori pe an.*

2. *Aprobă ca următoarele argumente prezentate de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel să constituie planul de activitate al Subcomisiei de muzică psaltică și liniară:*

– *Punerea mai mult în valoare a muzicii psaltice autentice ca exprimare a unei tradiții misionare sănătoase în Biserica Ortodoxă Română;*

– *Creșterea interesului pentru muzica psaltică, situată mult mai aproape de conținutul spiritual-duhovnicesc al Liturghiei și al celorlalte slujbe religioase ortodoxe;*

– *Valorificarea patrimoniului muzicii psaltice românești prin publicarea sau republicarea unor manuscrise aflate în patrimoniul mănăstirilor, al unor biblioteci teologice sau publice ori la Așezămintele Românești de la Muntele Athos;*

– *Intensificarea valorificării artistice a muzicii psaltice și a artei corale religioase exprimată prin muzica liniară, atât prin contribuția coralelor existente,*

cât și prin înființarea de noi ansambluri corale psaltice și promovarea acestora prin mijloacele mass-media bisericești;

– Punerea în valoare a muzicii psaltice în instituțiile de învățământ teologic, precum și în instituțiile de învățământ și cercetare publice specializate (Facultatea de muzică bizantină din București, Institutul de studii muzicale din Iași);

– Descoperirea și cultivarea de noi talente în domeniul muzicii psaltice, atât în ce privește arta interpretativă cât și în ce privește creativitatea;

– Facilitarea schimbului de experiență cu celelalte Biserici Ortodoxe surori, cu instituții de învățământ sau cu institute de studii și cercetare a muzicii psaltice pe următoarele paliere: formare profesională, perfecționarea artei interpretative, descoperirea și valorificarea creativității, promovarea muzicii psaltice prin mijloace mass-media, concursuri, publicații etc.;

– Stabilirea unor norme pentru combaterea și descurajarea unor tendințe străine de tradiția și duhul muzicii psaltice tradiționale românești, prezente din ce în ce mai mult în peisajul liturgic și interpretativ din țara noastră;

– Susținerea și stimularea cântăreților bisericești din parohii ca participanți la misiunea și slujirea Bisericii, cu salarii adecvate pregătirii și calificării profesionale.

3. Aprobă următoarea componență a **Subcomisiei de muzică psaltică și liniară**:

Președinte: Preasfințitul Părinte Episcop Casian al Dunării de Jos; **Membri:** Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Teodosie al Tomisului; Preasfințitul Părinte Episcop Sebastian al Slatinei și Romanaților; Preasfințitul Părinte Ioachim Băcăuanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Romanului.

4. Activitatea **Subcomisiei de muzică psaltică și liniară** va fi sprijinită de specialiști în muzica psaltică și liniară din rândul cadrelor didactice, al clericilor, monahilor și mirenilor, în care scop ierarhii nominalizați vor face propuneri adecvate Președintelui Sfântului Sinod.

5. **Subcomisia de muzică psaltică și liniară** va prezenta periodic Sfântului Sinod, cu aprobarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, prin Comisia teologică, liturgică și didactică, rezultatele activității și propunerile ce se vor face.

Temei nr. 109/2009 – Referatul Sectorului teologic-educational al Administrației Patriarhale cu privire la organizarea unui congres internațional dedicat Sfântului Vasile cel Mare, cu prilejul Anului comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei și al celorlalți Sfinți capadocieni.

Referatul amintește că, în cadrul *Anului comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei și al celorlalți Sfinți capadocieni*, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Sectorul teologic-educational al Administrației Patriarhale și Facultatea de Teologie Ortodoxă Patriarhul Justinian din cadrul Universității București organizează Con-

gresul Internațional de teologie dedicat Sfântului Vasile cel Mare, în perioada 1-4 noiembrie 2009, la Palatul Patriarhiei din București.

Partenerii acestui eveniment sunt: *Secretariatul de Stat pentru Culte, Arhiepiscopia Bucureștilor și Academia Română*. Tema congresului este structurată pe **patru direcții** ce evidențiază contribuțiile Sfântului Vasile cel Mare la dezvoltarea teologiei și spiritualității Bisericii, astfel: *exegeză și hermeneutică biblică; doctrina și teologia Bisericii; viață ascetică și monahism; viață liturgică*. Dintre manifestările asociate congresului menționăm: Sfânta Liturghie, lansarea operei integrale a Sfântului Vasile cel Mare în limba română, expoziții, pelerinaj, cursuri susținute la Facultatea de Teologie Ortodoxă „*Patriarhul Justinian*” a Universității București, de profesori invitați din străinătate. Printre invitați se numără specialiști în studii patristice, biblice, sistematice, ierarhi și profesori de teologie din țară și din străinătate.

În cadrul discuțiilor în plen, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel** propune ca la acest eveniment să fie implicate toate facultățile de teologie ortodoxă din țară și cele mai reprezentative din străinătate.

În urma discuțiilor în plen și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act cu aprobare de organizarea Congresului Internațional de Teologie dedicat Sfântului Vasile cel Mare, cu prilejul “Anului comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei și al celorlalți Sfinți Capadocieni”;*

2. *Sectorul teologic-educational al Patriarhiei Române și Facultatea de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian” din București vor solicita finanțare de la Secretariatul de Stat pentru Culte și vor asigura buna organizare și desfășurare a congresului;*

3. *Să fie implicate toate facultățile de teologie ortodoxă din țară și cele mai reprezentative din străinătate.*

Temei nr. 622/2009 – Informare privind elaborarea manualelor școlare pentru disciplina religie, conform noii metodologii aprobate de Ministerul Educației, Cercetării și Inovării și constituirea Comisiei Patriarhiei Române pentru Evaluarea Proiectelor de Manuale școlare la disciplina Religie

Referatul subliniază că *Ministerul Educației, Cercetării și Inovării (MECI)* a descongestionat și revizuit programele școlare în învățământul preuniversitar. De asemenea, s-a aprobat o nouă „*Metodologie privind regimul manualelor școlare pentru învățământul preuniversitar*” (Ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5913/13.11.2008, publicat în *Monitorul Oficial* din 14.01.2009, Partea I), inițiind astfel, prin *Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământ Preuniversitar (CNCEIP)*, procesul de elaborare, evaluare, aprobare

și achiziționare a manualelor școlare noi, în concordanță cu programele școlare revizuite.

Pentru sesiunea aprilie-iunie 2009, CNCEIP va evalua proiectele de manuale școlare pentru disciplinele din învățământul gimnazial la care se susțin teze cu subiect unic, MECI urmând să organizeze alte sesiuni de evaluare pentru celelalte discipline din învățământul preuniversitar (inclusiv religia), după un calendar ce va fi anunțat ulterior.

În vederea elaborării manualelor școlare pentru disciplina religie, potrivit noii metodologii, precum și în scopul evaluării acestora *la nivelul Patriarhiei Române* (prima etapă a evaluării, anterioară celei de la CNCEIP), în urma consultării reprezentanților MECI și CNCEIP din data de 21 ianuarie 2009, în ședința *Permanenței Consiliului Național Bisericesc* din data de 28 ianuarie 2009, s-a hotărât să se propună Sfântului Sinod, spre analiză și aprobare, următoarele concluzii:

– **Redactarea manualelor școlare la religie:** se va face conform criteriilor prezentate în art. 8-10 din noua metodologie (anexată), ce poate fi consultată și pe site-ul www.cnceip.ro;

– **Depunerea proiectelor de manuale școlare pentru evaluarea la nivelul Patriarhiei Române:** în vederea acceptării pentru evaluare, editurile trebuie să respecte prevederile art. 25 din metodologia amintită, exceptând precizarea ofertei de preț; proiectele de manuale școlare vor fi depuse la *Sectorul teologic-educational* și vor avea avizul centrului eparhial și al inspectorului de religie; într-un centru eparhial, pe fiecare an de studiu, pot exista mai multe proiecte de manuale;

– **Constituirea Comisiei Patriarhiei Române pentru Evaluarea Proiectelor de Manuale școlare:** se va face conform art. 15 al noii metodologii, pe baza CV-urilor trimise de cadre didactice din întreaga țară la *Sectorul teologic-educational*, însoțite de o declarație pe propria răspundere, prin care evaluatorul atestă faptul că nu se află în niciuna dintre situațiile de incompatibilitate prevăzute în art. 15 al. (3);

– **Data limită pentru depunerea proiectelor de manuale școlare și pentru înscrierea evaluatorilor:** 3 luni înaintea sesiunii de evaluare pentru disciplina religie organizate de MECI .

În cadrul discuțiilor în plen, *Preafericitul Părinte Patriarh Daniel* propune ca din comisia de evaluare a manualelor de religie să facă parte și doi reprezentanți ai Comisiei teologice, liturgice și didactice a Sfântului Sinod.

În urma discuțiilor în plen și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act cu aprobare de concluziile formulate în ședința Permanenței Consiliului Național Bisericesc din data de 28 ianuarie 2009;*

2. *Sectorul teologic-educational al Administrației Patriarhale va informa centrele eparhiale asupra datei exacte pentru depunerea proiectelor de manuale școlare și pentru înscrierea evaluatorilor, în urma stabilirii de către MECI a propriei sesiuni de evaluare a proiectelor de manuale școlare pentru disciplina religie;*

3. *Comisia Patriarhiei Române pentru evaluarea manualelor la disciplina religie va fi formată din: doi reprezentanți ai Comisiei teologice, liturgice și didactice a Sfântului Sinod, care au experiență didactică, consilierul Sectorului teologic-educational al Administrației Patriarhale și cel puțin doi profesori de religie cu experiență recunoscută.*

Temei nr. 624/2009 – Adresa Episcopiei Slatinei cu privire la înființarea unei clase cu profil teologic, specializarea *cântăreți bisericești*, în cadrul Colegiului Național Vocațional „*Nicolae Titulescu*” din Slatina

În referat se precizează că prin adresa Episcopiei Slatinei nr. 120/3 februarie 2009, Preasfințitul Părinte Sebastian, Episcopul Slatinei, dorește să aducă la cunoștința Sfântului Sinod faptul că, în contextul formării și organizării recente a Episcopiei Slatinei, a căutat să identifice modalități de consolidare a vieții bisericești din această zonă.

În acest sens, constatând lipsa cântăreților calificați la parohiile din eparhie, Episcopia Slatinei a solicitat Inspectoratului școlar Județean Olt să aprobe înființarea unei clase cu profil teologic, specializarea *cântăreți bisericești*, în cadrul Colegiului Național Vocațional „*Nicolae Titulescu*” din Slatina. Inspectoratul școlar județean Olt a aprobat solicitarea Episcopiei Slatinei în ședința Consiliului de Administrație din data de 15 decembrie 2008 și a comunicat această hotărâre Colegiului „*Nicolae Titulescu*”. Urmare demersurilor întreprinse de colegiu, Consiliul Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar a acordat, prin Hotărârea nr. 17/15 decembrie 2008, autorizarea de funcționare provizorie a nivelurilor de învățământ *SAM* și *An de completare*, profil *teologic*, specializarea *cântăreți bisericesc* și *dascăl (catehet)* în cadrul Colegiului Național Vocațional „*Nicolae Titulescu*” din Slatina.

De asemenea, prin adresa Episcopiei Slatinei nr. 137/5 februarie 2009, Preasfințitul Părinte Sebastian aduce la cunoștință că această solicitare a fost aprobată și de Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Olteniei, în ședința din data de 22 ianuarie 2009.

În cadrul discuțiilor în plen, *Preafericitul Părinte Patriarh Daniel* propune ca această clasă de cântăreți bisericești să aibă ca ocrotitor spiritual pe Sfântul Roman Melodul.

În urma discuțiilor în plen și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act cu aprobare de înființarea unei clase cu profil teologic, specializarea cântăreți bisericești, în cadrul Colegiului Național Vocațional „Nicolae Titulescu” din Slatina, începând cu anul școlar 2009-2010;*

2. *Această clasă va avea ca ocrotitor spiritual pe Sfântul Roman Melodul.*

Temei nr. 626/2009 – Informarea Sectorului teologic-educational al Administrației Patriarhale cu privire la lucrările celui de al III-lea Congres Național al Facultăților de Teologie Ortodoxă din Patriarhia Română

Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în perioada 10-13 noiembrie 2008, a avut loc, la Mănăstirea Tismana, cel de-al III-lea Congres Național al Facultăților de Teologie Ortodoxă din România. Organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității din Craiova și găzduit de Mitropolia Olteniei, prin purtarea de grijă a Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Irineu, congresul a avut ca temă „*Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie, izvoare ale teologiei ortodoxe*”. Au participat reprezentanții celor 11 Facultăți de Teologie și ai celor 4 Departamente teologice. În mesajul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, cu titlul generic *Cunoașterea teologică se împlinește în comuniunea sfinților*, s-a subliniat faptul că teologia este în același timp „*științifică și mistică, academică și practică*”, rezultatele cercetării ei fundamentându-se pe o spiritualitate liturgică profundă.

Congresul a avut două componente distincte: *una teologică științifică și alta educațională*. În prima parte au fost susținute 4 conferințe de către Pr. prof. dr. Ioan Chirilă – Cluj-Napoca (*Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie sau despre organicitatea Sfintei Scripturi cu Sfânta Tradiție*), Pr. prof. dr. Viorel Sava – Iași (*Evhologhionul lui Serapion de Thmuis și importanța lui pentru istoria Sfintei Liturghii*), Pr. prof. dr. Constantin Coman – București (*Sfânta Scriptură și ermineutica ortodoxă*) și Lect. dr. Ciprian Streza – Sibiu (*Anaforalele euharistice ale ritului Bizantin*). În urma susținerii conferințelor, au avut loc ample discuții și dezbateri, conturându-se următoarele idei: *necesitatea unei cunoașteri mai temeinice a Sfintei Scripturi și interpretarea ei în spiritul tradiției patristice ortodoxe; Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie reprezintă memoria vie și dinamică a Bisericii pentru o trăire autentic creștină; teologia trebuie să fie o mărturisire permanentă a credinței*, propuneri cuprinse în *Documentul final* al Congresului.

În urma discuțiilor în plen și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act cu aprobare de lucrările celui de-al III-lea Congres Național al Facultăților de Teologie Ortodoxă din Patriarhia Română (Mănăstirea Tismana, 10-13 noiembrie 2008);*

2. *Cu privire la specializarea Teologie Socială, să se adopte prima din cele două variante analizate în cadrul Congresului, adică revenirea la denumirea inițială „Teologie – Asistență socială”, urmând ca Sectorul teologic-educational să facă demersurile pentru recunoașterea acreditării inițiale;*

3. *Documentul final să fie transmis tuturor facultăților de teologie ortodoxă din cuprinsul Patriarhiei Române.*

Temei nr. 627/2009 – Informarea Sectorului teologic-educational al Administrației Patriarhale privind organizarea de către Ministerul Educației,

Cercetării și Inovării, pentru prima dată în istoria învățământului religios din România, a Olimpiadei de religie la nivel național, pentru clasele VII-XII, precum și restructurarea Olimpiadei pentru seminariile teologice ortodoxe

Din adresa nr. 8866/12.01.2009 reiese că urmare propunerilor făcute de către Dl. Vasile Timiș, inspector general în *Ministerul Educației, Cercetării și Inovării* (MECI) la *Consfătuirea națională a inspectorilor de religie* de la Baia Mare (6-9 septembrie 2008) și ținând cont de cererile elevilor, profesorilor și inspectorilor de religie din întreaga țară, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Sectorul teologic-educational, cu adresa nr. 7120/13.10.2008, a solicitat MECI: *a. organizarea Olimpiadei de religie la nivel național pentru clasele VII-XII*, conform cu celelalte discipline, parte a trunchiului comun; *b. restructurarea Olimpiadei pentru seminariile teologice ortodoxe*, după cum urmează: clasa a IX-a – Vechiul Testament, clasa a X-a – Noul Testament, clasa a XI-a – Istoria Bisericii Ortodoxe Române și clasa a XII-a – Dogmatică; precum și *c. posibilitatea elevilor de liceu de a opta la bacalaureat pentru disciplina religie*, în cadrul probei F.

Din răspunsul primit de la MECI în data de 9 decembrie 2008, reiese că în anul școlar 2008-2009, **pentru prima oară în istoria învățământului religios românesc, Olimpiada de religie pentru clasele VII-XII** se va organiza și desfășura după următorul calendar: *etapa pe școală*: ianuarie 2009; *etapa locală*: februarie 2009; *etapa județeană*: 21 martie 2009; *etapa națională*: 11-15 aprilie 2009, în Baia Mare, județul Maramureș.

De asemenea, MECI va organiza și desfășura în anul școlar 2008-2009 **Olimpiada pentru seminariile teologice ortodoxe și liceele teologice ortodoxe**, restructurată potrivit solicitării Sectorului teologic-educational, după următorul calendar: *etapa locală*: 21 martie 2009; *etapa națională*: 23-26 aprilie 2009, în Arad, județul Arad.

Tematica pentru cele două Olimpiade și precizările privind selecția elevilor au fost comunicate de către MECI inspectoratelor școlare județene și pot fi consultate pe site-ul www.patriarhia.ro.

Cât privește posibilitatea elevilor de liceu de a opta la bacalaureat pentru disciplina religie, în răspunsul către Sectorul teologic-educational, MECI arată că va analiza această solicitare, în vederea introducerii disciplinei religie la bacalaureat, în cadrul probei F, pentru promoția 2009-2010.

Pentru cei 30 de premianți la nivel național (locurile I, II și III, la toate nivelele de vârstă: VII-XII – învățământ religios și IX-XII – învățământ teologic pre-universitar), Permanența Consiliului Național Bisericesc, în ședința din data de 10.12.2008, a aprobat ca Centrul de Pelerinaj „Sfântul Apostol Pavel” să organizeze, în perioada vacanței de vară 2009, un pelerinaj de 3 zile în Oltenia.

În urma discuțiilor în plen și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *La act de organizarea Olimpiadei de religie pentru clasele VII-XII, la nivel național, precum și de restructurarea Olimpiadei pentru seminariile teologice ortodoxe, în anul școlar 2008-2009;*

2. *Centrele eparhiale vor oferi premii ocupanților locurilor I, II și III, pentru fiecare nivel de clasă, în etapa județeană/locală a Olimpiadei de religie pentru seminariile teologice ortodoxe.*

Temei nr. 628/2009 – Informarea Sectorului teologic-educational al Administrației Patriarhale cu privire la proiectul *Centrul parohial pentru copii și tineri*.

Referatul arată că prin adresa nr. 5173/11.11.2008, Sectorul teologic-educational al Administrației Patriarhale a inițiat, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, proiectul *Centrul parohial pentru copii și tineri*, aprobat în ședința Permanenței Consiliului Național Bisericesc din data de 16 iulie 2008.

Proiectul își propune să ofere o alternativă creștină de petrecere a timpului liber, pentru copii și tineri, cu implicații socio-culturale pe termen lung și va fi organizat prin intermediul *Biroului de catehizare a tineretului*, înființat cu aprobarea Sfântului Sinod (temei nr. 1924/2008).

În vederea implementării acestui proiect în parohii, Sectorul teologic-educational a realizat *ghidul practic „Centrul parohial pentru copii și tineri”*, pe care l-a tipărit, cu sprijinul Secretariatului de Stat pentru Culte, în 15.000 de exemplare.

Conform hotărârii Permanenței Consiliului Național Bisericesc din data de 15 octombrie 2008, Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă a distribuit fiecărui centru eparhial, până la sfârșitul anului 2008, *ghidul practic „Centrul parohial pentru copii și tineri”*, urmând ca fiecare cleric din eparhie să primească un exemplar al acestui ghid.

În urma discuțiilor în plen și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Proiectul „Centrul parohial pentru copii și tineri” se va aplica la nivelul fiecărei parohii din cuprinsul Patriarhiei Române;*

2. *În Darea de seamă anuală, centrele eparhiale vor comunica și situația parohiilor care desfășoară proiectul „Centrul parohial pentru copii și tineri”.*

Temei nr. 629/2009 – Referatul Sectorului teologic-educational și al Sectorului social-filantropic cu privire la instituirea *Duminicii copiilor și părinților lor*, în prima duminică după 1 iunie.

Referatul amintește că, la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Permanența Consiliului Național Bisericesc în ședința din 04.02.2009 a aprobat ca Sectorul teologic-educational și Sectorul social-filantropic din cadrul Administrației Patriarhale să întocmească un referat cu privire la instituirea **Duminicii părinților și copiilor lor** în prima duminică după 1 iunie. Drept urmare, cele două sectoare din cadrul Patriarhiei Române s-au întâlnit în mai multe rânduri pentru consultări, în urma cărora au redactat un document final, pe care îl prezentăm anexat.

În urma discuțiilor în plen și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Prima Duminică după 1 Iunie – Ziua Internațională a Copilului – să fie denumită **DUMINICA PĂRINȚILOR ȘI COPIILOR LOR**, cu menționarea în calendarul bisericesc la rubrica **Date importante** și înscrierea în programele liturgice și pastoral-misionare ale fiecărei eparhii, ca o dovadă a permanentei griji pastorale a Bisericii Ortodoxe Române față de toți cei ce astăzi cresc copii și îi educă spre a fi bucurie și binecuvântare pentru familie și pentru societate.*

2. *Ierarhii eparhioți vor transmite preoților un cuvânt pastoral adecvat acestei duminici.*

Temei nr. 630/2009 – Referatul Sectorului teologic-educational și al Sectorului social-filantropic cu privire la modul de sărbătorire a începutului anului bisericesc (Anul nou bisericesc) la 1 septembrie, ziua pomenirii Sfântului Cuvios Dionisie Exiguul.

În referat se precizează că în ședința Permanenței Consiliului Național Bisericesc din data de 4 februarie, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a semnalat faptul că, deși 1 septembrie este prima zi a Anului Nou bisericesc, totuși, în cultul Bisericii, Indictionul nu este prăznuit pe măsura importanței sale duhovnicești.

Ca urmare, la inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Sectorul teologic-educational și Sectorul social-filantropic din cadrul Administrației Patriarhale au realizat o *expunere de motive prin care este evidențiată importanța acestor zile pentru viața Bisericii Ortodoxe.*

Un prim argument este faptul că, potrivit Sfintei Scripturi a Noului Testament, Mântuitorul și-a început activitatea pământească atunci când, intrând în sinagogă, a vestit „*anul plăcut Domnului*” (Luca 4, 16-18; din Evanghelia zilei).

Un alt argument este faptul că în această zi este prăznuit și Sfântul Cuvios Dionisie Exiguul, pe care Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a canonizat în ședința sa din data de 9 iulie 2008. Acest sfânt de origine daco-romană a calculat și propus un sistem cronologic ce are ca punct central nașterea Mântuitorului Iisus Hristos. Acest sistem cronologic, adoptat ulterior de întreaga lume civilizată, nu pornește de la facerea lumii, ci de la Nașterea lui Hristos, pentru a arăta centralitatea ontologică a Întrupării: timpul este Hristos (*Tempus est Christus*). Ca urmare, fiecare eveniment al istoriei primește *inteligibilitate diacronică* din Întrupare, fiind numit „**înainte de Hristos**” sau „**după Hristos**”.

De asemenea, potrivit tradiției vechi testamentare, în această lună, Dumnezeu a început zidirea cerului și a pământului, iar Biserica creștină are viziune unitară și integratoare, unificând istoria cu cosmosul. De aceea 1 septembrie e considerată **ziua creației**, adică ziua sfințirii spațiului.

În urma discuțiilor în plen și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Ziua de 1 septembrie, începutul anului bisericesc, va fi însemnată în calendarul bisericesc cu cruce albastră cu paranteză și menționată la rubrica **Zile și date importante** și să fie înscrisă în programele liturgice și pastoral-misionare ale fiecărei eparhii;

2. În această zi, după Sfânta Liturghie, în fiecare biserică din cuprinsul Patriarhiei Române se va oficia **slujba de Te Deum** (aceeași ca la începutul anului civil);

3. În această zi vor fi anunțate și prezentate programele cu caracter misionar-pastoral și cultural pe care Patriarhia și eparhiile le vor dezvolta în anul următor și se vor desfășura diferite manifestări în cadrul cărora se va sublinia grija și datoria pentru păstrarea și sfințirea locului în care trăiește și lucrează omul.

Temei nr. 1001/2009 – Referatul Sectorului teologic-educațional și al Sectorului social-filantropic cu privire la instituirea Duminicii migranților români în prima duminică după 15 august.

La propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Permanența Consiliului Național Bisericesc în ședința de lucru din 04.02.2009 a aprobat ca Sectorul teologic-educațional și Sectorul social-filantropic din cadrul Administrației Patriarhale să întocmească un referat cu privire la instituirea **Duminicii migranților români** în prima duminică după 15 august. Drept urmare, cele două sectoare din cadrul Patriarhiei Române s-au întâlnit în mai multe rânduri pentru consultări, în urma cărora au redactat un document final, pe care îl prezentăm anexat.

În urma discuțiilor în plen și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

– *Prima duminică după 15 August – Adormirea Maicii Domnului, să fie numită **DUMINICA ROMÂNILOR MIGRANȚI**, cu menționarea în calendarul bisericesc la rubrica **Zile și date importante** și înscrierea în programele liturgice și pastoral-misionare ale fiecărei eparhii, ca o dovadă a permanentei griji pastorale a Bisericii Ortodoxe Române față de românii plecați în străinătate pentru muncă sau studiu.*

Temei nr.1009/2009 – Informare privind tipărirea modelului unic de certificat de acordare a gradelor profesionale personalului clerical din cuprinsul Patriarhiei Române.

În referat se precizează că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat în ședința sa din 8-9 iulie 2008, prin hotărârea nr. 1199/2008, **Metodologia pentru obținerea gradelor profesionale de către personalul clerical**. Conform acestei metodologii, centrele eparhiale eliberează, la cerere, **certificate de acordare a gradelor profesionale** candidaților care au promovat examenele pentru obținerea gradelor profesionale în preoție.

Ca urmare, Sectorul teologic-educațional, în colaborare cu Editura și Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, a realizat modele de certificate, pentru a fi folosite de către toate eparhiile Patriarhiei Române.

Deoarece aceste certificate se supun regimului actelor de studii, ele vor avea o serie reprezentată de litera **A – gradul I, litera B – gradul II și litera C – definitivare** și un număr unic, format din patru cifre, începând cu **0001**.

Tipărirea certificatelor se va realiza la Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă. Responsabilitatea păstrării în condiții de siguranță a machetelor revine Sectorului teologic-educățional.

În urma discuțiilor în plen și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Aprobă certificatele de acordare a gradelor profesionale personalului clerical realizate de Sectorul teologic-educățional;

2. Aprobă ca tipărirea acestor certificate să se realizeze la Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, potrivit modelelor anexate și specificațiilor de mai sus;

3. Sectorul teologic-educățional va comunica centrelor eparhiale modalitatea de achiziționare a acestor certificate;

4. Sectorul teologic-educățional va realiza un act de hirotonie unic, care va fi utilizat de către toate eparhiile din Patriarhia Română.

Temei nr. 1012/2009 – Informare privind organizarea celei de a II-a ediții a concursului *Tineri, lăudați pe Domnul!* (27 octombrie 2009).

În referat prezentat se precizează că în ședința Permanenței Consiliului Național Bisericesc din data de 26 noiembrie 2008, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a propus ca ediția din acest an a concursului *Tineri, lăudați pe Domnul!* să fie dedicată grupurilor de muzică psaltică din cuprinsul Patriarhiei Române.

Ca urmare, fiecare Mitropolie va desemna, prin concurs, un grup de muzică psaltică pentru a participa la ediția din acest an, care va fi organizată de Sectorul teologic-educățional al Administrației Patriarhale în data de 27 octombrie 2009, la Palatul Patriarhiei, în Aula Magna „*Teoctist Patriarhul*”.

În urma discuțiilor în plen și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

*1. Ia act cu aprobare de organizarea concursului de muzică psaltică **Tineri, lăudați pe Domnul!**;*

*2. Sectorul teologic-educățional va realiza regulamentul concursului și va informa în timp util centrele eparhiale cu privire la modul de organizare a acestei ediții a concursului **Tineri lăudați pe Domnul!**.*

e. Suspendarea ședinței de lucru.

La orele 21⁰⁰, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, în calitate de Președinte dispune **suspendarea ședinței** și anunță că lucrările vor continua în ziua următoare.

Se rostește rugăciunea „*Cuvine-se cu adevărat*”.

Joi, 26 februarie 2009

f. Reluarea lucrărilor în plenul Sfântului Sinod.

În ziua de 26 februarie 2009, la orele 9³⁰ se reiau lucrările Sfântului Sinod, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.

Se rostește rugăciunea *Împărate Ceresc*.

În urma **apelului nominal** se constată aceeași prezență ca în ziua precedentă.

Comisia canonică, juridică și pentru disciplină

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel invită pe *PS Părinte Calinic, Episcopul Argeșului și Muscelului*, Raportorul *Comisiei canonică, juridică și pentru disciplină*, să prezinte referatele comisiei, după cum urmează:

Temei nr. 636/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu desemnarea a trei ierarhi eparhioți ca membri ai Sinodului Permanent pe anul 2009.

Având în vedere criteriile stabilite de hotărârea nr. 1186/2008 a Sfântul Sinod pe baza cărora se face desemnarea anuală a unui arhiepiscop și a doi episcopi eparhioți ca membri ai Sinodului Permanent;

Luând act de prevederile **art. 17 alin. (2)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* referitoare la componența Sinodului Permanent și de necesitatea completării anuale a acestuia cu ierarhi eparhioți (1 arhiepiscop și 2 episcopi) prin hotărâre a Sfântului Sinod;

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște:

– *Aprobă ca pentru anul 2009 să fie desemnați ca membri ai Sinodului Permanent următorii ierarhi eparhioți: Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop PIMEN al Sucevei și Rădăuților, Preasfințitul Părinte Episcop GHERASIM al Râmnicului și Preasfințitul Părinte Episcop TIMOTEI al Aradului, Ienopolei Hălmagiului și Hunedoarei.*

Temei nr. 946/2009 – Adresa nr. 119/2009 a Episcopiei Slatinei prin care se solicită examinarea de către Sfântul Sinod a hotărârii Adunării Eparhiale din 27 ianuarie 2009 privind schimbarea titulaturii eparhiei în *Episcopia Slatinei și Romanaților*.

Având în vedere motivarea istorică prezentată și faptul că solicitarea are un vădit scop pastoral-misionar, aducând pace și o reparație morală locuitorilor ținutului respectiv, precum și salvarea de la uitare a numelui unui ținut încărcat de istorie;

Ținând seama că Episcopia Slatinei a îndeplinit procedurile preliminare prevăzute de *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, potrivit cărora schimbarea titulaturii actuale a eparhiei a fost aprobată cu unanimitate de Adunarea Eparhială a Episcopiei Slatinei în ședința de lucru din 27

ianuarie 2009, propunerea fiind supusă atenției Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Olteniei, în ședința din data de 22 ianuarie 2009, aceasta primind acordul de principiu;

Luând act de prevederile **art. 7 alin (1)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* potrivit căroră „*Înființarea, desființarea, modificarea teritorială și schimbarea titulaturii mitropoliilor, arhiepiscopilor și episcopilor se fac prin hotărâri ale Sfântului Sinod ținând seama de cerințele pastoral-misionare și luând în considerare organizarea administrativ-teritorială a statului*”, precum și ale **art. 14 lit. j)**, **art. 113 lit. a)** și **art. 7 alin (2)** din Statut, corelative în această problemă;

Ca urmare a discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Aprobă modificarea titulaturii actuale a Episcopiei Slatinei în Episcopia Slatinei și Romanaților, precum și modificarea corespunzătoare a art. 6 alin. (2), lit. A, par. V, punctual 25 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, prin înscrierea noii titulaturi a eparhiei.*

2. *Aprobă ca Preasfințitul Sebastian să poarte titulatura de Episcop al Slatinei și Romanaților, în acord cu noua titulatură a eparhiei.*

3. *În corelare cu prevederile art. 7 alin (1) și art. 14 lit. j) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, aprobă completarea art. 113 lit. a) din Statut, referitoare la atribuțiile sinodului mitropolitan, în următoarea redactare „a) propune Sfântului Sinod înființarea de noi eparhii, modificarea teritorială a celor existente și schimbarea titulaturii eparhiilor sufragane”.*

Temei nr. 978/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu modul de aplicare, la nivelul fiecărei mitropolii, a prevederilor art. 148 alin (1) par. B și art. 153 alin. (1)-(4) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române privind constituirea, organizarea și funcționarea consistoriilor mitropolitane.

Având în vedere că, la mai bine de un an de la **aprobarea Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române** de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române (28 noiembrie 2007), **recunoașterea** acestuia prin Hotărâre de Guvern (nr. 53 din 16 ianuarie 2008), **publicarea** în Monitorul Oficial (nr. 50 din 22 ianuarie 2008), **tipărirea** de către Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă într-un tiraj de 24.570 *exemplare* și **difuzarea** la eparhii, pentru unitățile de cult, personalul bisericesc și școlile teologice, numai la nivelul Mitropoliei Munteniei și Dobrogei au fost adoptate măsurile statutare pentru constituirea Consistoriului Mitropolitan;

Apreciind că este necesar ca Înaltpreasfințiii Părinți Mitropoliți să comunice modul de aplicare a prevederilor statutare privind Consistoriile mitropolitane, inclusiv componența acestora, pentru a se evita disfuncțiile privind aducerea la

îndeplinire a unor hotărâri sinodale care urmează a fi finalizate prin consistoriile mitropolitane;

Ținând seama că este necesar ca până la revizuirea și aprobarea *Regulamentului de procedură al instanțelor disciplinare și de judecată în Biserica Ortodoxă Română*, pentru instrumentarea cazurilor la consistoriile mitropolitane să se urmeze procedura prevăzută pentru consistoriile eparhiale;

În conformitate cu prevederile **art. 148 alin (1) par. B și art. 153 alin. (1)-(4) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române**,

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină, Sfântul Sinod a hotărât:

1. *Adresează Înaltpreasfințiților Părinți Mitropoliți rugăminta de a dispune măsurile statutare pentru constituirea, organizarea și funcționarea consistoriilor mitropolitane, precum și comunicarea componenței acestora la Cancelaria Sfântului Sinod, solicitând, în acest scop ierarhilor eparhioți din cuprinsul mitropoliei desemnarea membrilor titulari și a supleanților, prin adunările eparhiale (art. 92 lit. h) din Statut).*

2. *Aprobă ca până la revizuirea și aprobarea **Regulamentului de procedură al instanțelor disciplinare și de judecată în Biserica Ortodoxă Română**, pentru instrumentarea cazurilor la consistoriile mitropolitane să se urmeze procedura prevăzută pentru consistoriile eparhiale.*

Temei nr. 1143/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu adresa nr. 258/2009 a Mitropoliei Ardealului prin care solicită aprobarea unor modalități canonice unitare de reprimire în Biserica Ortodoxă a preoților greco-catolici, proveniți dintre cei botezați ortodox.

Din documentele înaintate la Patriarhia Română, reiese că Mitropolia Ardealului a reținut **opinia că pentru soluționarea unor astfel de situații: „trecerea să se facă prin Mărturisirea de credință, prin Mirungere, urmate de Spovedanie și Împărtășanie”**.

În referatul Cancelariei Sfântului Sinod se precizează că în Ortodoxie **nu există uniformitate în ceea ce privește disciplina și practica primirii la Ortodoxie a catolicilor și necalcedonienilor**, opinându-se că:

– în contextul actual pastoral-misionar este necesar ca *Biserica noastră să manifeste prudență și receptivitate spre a răspunde dorinței liber exprimate și temeinic motivate a unor clerici și credincioși din Biserica Română Unită cu Roma (Greco-Catolică), dar și a celor proveniți din Biserica Romano-Catolică sau din Bisericile Vechi Orientale (Necalcedoniene), de a fi reprimiți la Ortodoxie, în spiritul respectării comuniunii și unității dogmatice, liturgice și canonice cu Biserica Ortodoxă universală, precum și echilibrului în raport cu practicile reprimirii la Ortodoxie existente în Biserica noastră, dar și din alte Biserici Ortodoxe surori;*

– în acest scop, *dosarul de reprimire în Biserica Ortodoxă al fiecărui solicitant trebuie să fie supus analizei sinoadelor mitropolitane*, urmând ca numai după adoptarea unei hotărâri să se procedeze la împlinirea rânduiei de primire la Ortodoxie;

– ierarhul din eparhia în care solicitantul domiciliază și unde urmează a fi acceptat este dator să *stabilească dimensiunea canonului de pocăință pentru cei care au fost botezați în Biserica Ortodoxă, iar apoi au trecut la alte Biserici din cele amintite, iar în cazul clericilor să se adauge și stabilirea unui stagiu de pregătire liturgică la catedrala eparhială sau la una din mănăstirile din eparhia respectivă și chiar încadrarea pentru o perioadă într-un post de cântăreț bisericesc*;

– în prealabil luarea oricărei alte decizii de acceptare în rândul clerului ortodox, *să se facă distincție între clericii care au părăsit Biserica Ortodoxă Română sau altă Biserică Ortodoxă soră și cei care au fost instruiți și hirotoniți de Bisericile amintite*.

În cadrul discuțiilor care au avut loc, s-a considerat că este necesară **înființarea unei comisii speciale** pentru analizarea și revizuirea textului „*Rânduiei primirii la credința ortodoxă a schismaticilor romano-catolici, ori alții*” și al „*Mărturisirii de credință dată în scris în biserică de către cei ce se întorc la Ortodoxie de la schismă sau eres*” (Molitifelnic, Ed. IBMBOR, București 1992, pp. 689-695, 696-697), precum și aprofundarea teologică, liturgică și canonică a modalității de reprimire la Ortodoxie și a celor privind căsătoriile mixte.

De asemenea, s-a opinat că este necesar ca la stabilirea și definitivarea Rânduiei de primire la Ortodoxie, precum și a Mărturisirii de credință, în activitatea sa, Comisia să aibă în vedere *armonizarea limbajului acestora cu limbajul Sfintei Liturghii*, precum și *experiența și practica liturgică existentă în celelalte Biserici Ortodoxe surori*.

Cunoscând că Sfântul Sinod este singurul îndreptățit a aprecia și aproba dacă reprimirea la Ortodoxie trebuie să se facă *prin iconomie* sau *prin acrivie*, diferențiat pentru credincioșii laici și pentru clerici, cu aplicarea unor reguli clare, în conformitate cu prevederile **art. 2 alin. (1)** din **Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române**, potrivit căroră „*Biserica Ortodoxă Română, de origine apostolică, este și rămâne în comuniune și unitate dogmatică, liturgică și canonică cu Biserica Ortodoxă universală*”;

În urma discuțiilor care au avut loc, a opiniilor care s-au exprimat și a completărilor aduse, precum și la propunerea Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Ia act de considerațiile dogmatice și canonice cuprinse în adresa nr. 258/2009 a Mitropoliei Ardealului și în referatul Cancelariei Sfântului Sinod elaborat pe baza documentelor puse la dispoziție de Arhiepiscopia Sibiului, și aprobă trimiterea acestora membrilor Comisiei speciale care se va înființa.

2. În contextul actual pastoral-misionar și pentru a exprima comuniunea și unitatea dogmatică, liturgică și canonică cu Biserica Ortodoxă universală (art. 2 alin. (1) din Statut), numai Sfântul Sinod este îndreptățit a examina și aproba măsurile necesare care să răspundă dorinței liber exprimate și motivate a unor clerici și credincioși laici din Biserica Română Unită cu Roma (Greco-Catolică), dar și a unora proveniți din Biserica Romano-Catolică sau din Bisericile Vechi Orientale (Necalcedoniene), de a fi reprimiți la Ortodoxie, păstrând însă rigoa-re și unitatea în raport cu dogmele Bisericii Ortodoxe, cu Sfintele Canoane și cu ritualul liturgic, precum și echilibrul în raport cu practica existentă în Biserica noastră, dar și din alte Biserici Ortodoxe surori.

3. În scopul aprofundării teologice, liturgice și canonice a propunerilor privind modalitatea de reprimire la Ortodoxie, precum și problemei căsătoriilor mixte, aprobă instituirea următoarei **Comisii de ierarhi și profesori de teologie**:

- IPS Părinte Mitropolit **Laurențiu** al Ardealului - președinte;
- IPS Părinte Mitropolit **Irineu** al Olteniei;
- IPS Părinte Mitropolit **Iosif** al Europei Occidentale și Meridionale;
- PS Părinte Episcop **Casian** al Dunării de Jos;
- PS Părinte **Ioachim Băcăuanul**, Arhiereu-vicar al Episcopiei Romanului;
- Pr. prof. univ. dr. **Ștefan Buchiu** (pentru studiul dogmatic);
- Pr. prof. univ. dr. **Alexandru Stan** și Pr. conf. univ. dr. **Irimie Marga** (pentru studiul canonic);
- Pr. prof. univ. dr. **Nicolae Necula** (pentru studiul liturgic).

4. Propunerile de norme cu caracter unitar în Biserica Ortodoxă Română, redate mai jos, pentru soluționarea cererilor unor credincioși laici și clerici proveniți din Biserica Română Unită cu Roma (Greco-Catolică), dar și a unora proveniți din Biserica Romano-Catolică sau din Bisericile Vechi Orientale (Necalcedoniene), de a fi reprimiți la Ortodoxie, în forma propusă de Comisia Canonică, juridică și pentru disciplină și completată în plenul Sfântului Sinod, vor fi trimise Comisiei speciale instituită prin prezenta hotărâre, pentru analiză și definitivare:

a. **Pentru credincioșii laici**: în urma catehizării și exprimării dorinței sincere și temeinic motivate, aceștia fac mărturisirea de credință scrisă; îndeplinesc un canon de pocăință (cei care au fost botezați în Biserica Ortodoxă, dar au părăsit-o); primesc Taina Mirungerii cu Sfântul și Marele Mir, urmată de Spovedanie și Împărtășanie;

b. **Pentru clerici**: urmează cele rânduite pentru credincioșii laici (catehizare, mărturisirea de credință scrisă, canon de pocăință, Taina Mirungerii, urmată de Spovedanie și Împărtășanie) și, în plus, în cazul în care au studii superioare teologice la o facultate de teologie a altei confesiuni decât cea ortodoxă, susțin un examen de atestare a cunoștințelor din Dogmatica Ortodoxă (Pr. prof. Dumitru Stăniloae), Istoria Bisericii Ortodoxe Române și Istoria bisericească universală,

Sfintele Canoane și practica liturgică ortodoxă, numai la instituții de învățământ teologic universitar din centrele mitropolitane, cu binecuvântarea ierarhului din eparhia în care solicitantul domiciliază și unde urmează a fi acceptat, pe baza recomandării preotului care a fost însărcinat să facă pregătirea și cercetarea duhovnicească amănunțită;

5. Pentru redactarea normelor cu caracter unitar în Biserica Ortodoxă Română privind soluționarea cererilor unor credincioși laici și clerici proveniți din Biserica Română Unită cu Roma (Greco-Catolică), dar și a celor proveniți din Biserica Romano-Catolică sau din Bisericile Vechi Orientale (Necalcedoniene), de a fi reprimiți la Ortodoxie, Comisia specială va ține seamă și de următoarele propuneri ale Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină:

a. Pentru exprimarea unității și comuniunii ierarhice regionale, aprobă ca dosarul de reprimire în Biserica Ortodoxă al fiecărui solicitant cleric să fie trimis de eparhii pentru analiză prealabilă în sinoadele mitropolitane, urmând ca numai după adoptarea unei hotărâri să se procedeze la împlinirea rânduiei de primire la Ortodoxie.

b. Doar ierarhul din eparhia în care solicitantul domiciliază și unde urmează a fi acceptat va stabili dimensiunea canonului de pocăință pentru cei care au fost botezați în Biserica Ortodoxă, iar apoi au trecut la Biserica Română Unită cu Roma (Greco-Catolică), la Biserica Romano-Catolică sau la una din Bisericile Vechi Orientale (Necalcedoniene), iar în cazul clericilor, pocăința va fi însoțită de un stagiu de pregătire liturgică la catedrala eparhială sau la una din mănăstirile din eparhia respectivă și chiar încadrarea pentru o perioadă în post de cântăreț bisericesc, prealabilă oricărei alte decizii de acceptare în rândul clerului ortodox;

c. Distincția între cazurile clericilor care au părăsit Biserica Ortodoxă Română sau altă Biserică Ortodoxă soră și a celor care au fost instruiți și hirotoniți în Biserica Română Unită cu Roma (Greco-Catolică), în Biserica Romano-Catolică sau în una din Bisericile Vechi Orientale (Necalcedoniene).

d. Documentele puse la dispoziție de Arhiepiscopia Sibiului, redată în anexă (pentru membrii Comisiei speciale).

6. Comisia va analiza și revizui textul „**Rânduiei primirii la credința ortodoxă a schismaticilor romano-catolici, ori alții**” și al „**Mărturisirii de credință dată în scris în biserică de către cei ce se întorc la Ortodoxie de la schismă sau eres**” (Molitifelnic, Ed. IBMBOR, București 1992), ținând seama de următoarele precizări formulate în cadrul discuțiilor din plen: armonizarea limbajului acestora cu limbajul Sfintei Liturghii, precum și experiența și practica liturgică existentă în celelalte Biserici Ortodoxe surori.

7. Comisia va prezenta Sfântului Sinod pentru examinare și aprobare proiectul normelor cu caracter unitar în Biserica Ortodoxă Română pentru soluționarea cererilor unor credincioși laici și clerici proveniți din Biserica Română Unită cu

Roma (Greco-Catolică), dar și a celor proveniți din Biserica Romano-Catolică sau din Bisericile Vechi Orientale (Necalcedoniene), de a fi reprimiți la Ortodoxie, precum și textele revizuite ale „*Rânduiei primirii la credința ortodoxă a schismaticilor romano-catolici, ori alții*” și al „*Mărturisirii de credință dată în scris în biserică de către cei ce se întorc la Ortodoxie de la schismă sau eres*”.

Temei nr. 852/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu unele aspecte semnalate de eparhii privind încheierea contractelor referitoare la averea bisericească.

Având în vedere că averea bisericească poate fi administrată doar în condițiile prevăzute în *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Partea a IV-a Dispoziții diverse, Cap. A. – Dispoziții privind patrimoniul bisericesc* și alte articole din statut care privesc bunurile unităților bisericești, precum și în *Regulamentul pentru administrarea averilor bisericești*;

Ținând seama că în aplicarea acestor prevederi statutare, un rol important în ceea ce privește administrarea averii bisericești îl are **consilierul juridic al fiecărei eparhii** – persoana cu pregătire de specialitate – care răspunde de legalitatea și caracterul statutar al actelor pe care le avizează sau le semnează;

Constatând că în temeiul prevederilor **art. 107 alin. (2)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, fiecare eparhie are îndatorirea de a organiza în cadrul Cancelariei eparhiale un **Oficiu canonic-juridic** care să soluționeze problemele juridice ale eparhiei și să refere asupra aspectelor semnalate de către unitățile bisericești din jurisdicția acesteia, astfel încât **toate actele privitoare la averea bisericească să fie avizate de către persoane autorizate, cu pregătire juridică, din cadrul centrului eparhial**;

Luând act că și în probleme canonic-juridice și de administrare a averii bisericești, trebuie să se aplice principiul consultării și solidarității astfel că, în anumite cazuri speciale, eparhiile pot să apeleze la juristul de la Centrul Mitropolitan sau de la Patriarhia Română;

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Eparhiile sunt atenționate asupra îndatoririi statutare de a organiza în cadrul Cancelariei eparhiale un **Oficiu canonic-juridic** (art. 107 alin. (1) din Statut), care să fie deservit de o persoană sau mai multe, după caz, cu pregătire juridică și care să aibă înscrisă în fișa postului obligativitatea avizării asupra legalității și a caracterului statutar al actelor de administrare a patrimoniului bisericesc, precum și asupra riscurilor în situațiile în care unitățile bisericești încheie contracte fără o consultare juridică prealabilă temeinică a personalului de specialitate.*

2. *Eparhiile vor înștiința unitățile bisericești din cuprinsul lor asupra obligației de a consulta și obține avizul oficiului canonic-juridic al eparhiei asupra legalității și a caracterului statutar al actelor de administrare a patrimoniului*

bisericesc, precum și asupra riscurilor în situațiile în care încheie contracte fără o consultare juridică prealabilă temeinică a personalului de specialitate.

3. În cazuri speciale centrele eparhiale să apeleze la juristul de la Centrul Mitropolitan sau de la Patriarhia Română.

Temei nr. 979/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod cuprinzând grupajul tematic privitor la aspecte ale vieții și activității Bisericii Ortodoxe Române, rezultat din corespondența (sesizări și scrisori) înregistrată la Patriarhia Română în anul 2008.

Referatul constată că în urma centralizării problematicii celor **542 de sesizări și scrisori primite la Patriarhia Română în anul 2008**, acestea se referă la: **activitatea preoților** [taxe de cult exagerate, nereguli financiar-contabile, diverse aspecte privind ținuta și comportamentul preoților, lipsă nejustificată de la slujbă, folosirea unor inovații liturgice, provocarea de certuri și neînțelegeri cu credincioșii, dezinteres în administrarea averii bisericești, dezinteres față de îndeplinirea îndatoririlor preoțești, învinuiri privind săvârșirea de abateri (bătaie, beție, furt), navetism, divorț – 176]; **activitatea administrației Centrelor Eparhiale** [contestarea unor decizii ale centrelor eparhiale, lipsa de răspunsuri prompte și în termen legal la sesizările adresate eparhiilor, contestarea unor anchete și cercetări efectuate de reprezentanții centrelor eparhiale, abuzuri administrative ale centrelor eparhiale, cereri privind arondarea parohiilor sau înființarea de noi parohii, cereri de angajare de cântăreți bisericești la parohii, lipsa de implicare a factorilor de decizie din eparhii în soluționarea petițiilor – 66]; **diferite nemulțumiri exprimate de credincioși** [litigii în legătură cu locurile de veci, imobiliare, funciare, solicitări de angajare în diverse posturi, solicitări de ajutoare diverse, ajutoare pentru construirea, restaurarea sau înzestrarea unor biserici, memorii de susținere a unor preoți sancționați, propuneri de înființare a unor eparhii sau propuneri de canonizare, alte diferite nemulțumiri – 118]; **sesizări cu caracter divers** [solicitarea de lămuriri privitoare la: sărbători bisericești, post, Sfintele Taine, calendar, viața și rânduiala monahală, învățământul religios, asistența socială; cereri de implicare a Bisericii Ortodoxe Române în combaterea imoralității în rândul tineretului; intensificarea acțiunilor de combatere a prozelitismului sectar; solicitări pentru intervenții ale Bisericii în cazuri particulare la diverse instituții (Administrația Prezidențială, Ministerul Justiției, Ministerul de Interne etc); cereri de retrocedare a diverse bunuri (terenuri, lăcașuri de cult etc.); sesizări privitoare la furturi, vânzări ilicite, lipsă de preocupare privitoare la piese din patrimoniul național din locașurile de cult – 182].

Având în vedere că întreaga corespondență primită la Cancelaria Sfântului Sinod a fost analizată și, după caz, trimisă pentru competentă soluționare, eparhiilor vizate iar petenții au primit răspunsuri în acest sens;

Constatând că *foarte mulți dintre petenți revin de foarte multe ori cu noi scrisori la Patriarhia Română întrucât la nivelul Centrelor Eparhiale sesizările lor nu sunt soluționate la timp și în mod mulțumitor;*

Ca urmare a discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Ia act de grupajul tematic rezultat din scrisorile și sesizările primite și înregistrate la Cancelaria Sfântului Sinod în cursul anului 2008 privind diferite aspecte din viața și activitățile clerului și Bisericii.

2. Atenționează eparhiile să acorde atenția cuvenită modului de analizare și soluționare a corespondenței (sesizări, scrisori) primite din partea clericilor și credincioșilor din cuprinsul acestora, cu formulare de răspuns în termenele legale, cunoscând că cea mai mare parte a problemelor semnalate în corespondența care se primește la Patriarhia Română este de competența exclusivă a eparhiilor, având în vedere autonomia canonică, juridică și administrativă a acestora.

Comisia pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase

La invitația *Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, PS Părinte Ambrozie, Episcopul Giurgiului, Raportorul Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase*, dă citire următoarelor referate:

Temei nr. 121/2009 – Referatul Sectorului relații bisericești și interreligioase în legătură cu evenimente recente din viața Patriarhiei Moscovei: a) trecerea la cele veșnice și funeraliile Patriarhului Alexei al II-lea; b) alegerea și întronizarea noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Ruse.

a) Trecerea la cele veșnice și funeraliile Patriarhului Alexei al II-lea.

Pe data de 5 decembrie 2008, Patriarhului Alexei al II-lea al Moscovei și al Întregii Rusii a trecut la cele veșnice.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a transmis o **telegramă de condoleanțe din partea Bisericii Ortodoxe Române**, adresată Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse, în care a subliniat rolul pe care Patriarhul Alexei al II-lea l-a avut în schimbările majore pe care societatea rusă le-a cunoscut pe plan religios, în ultimii 18 ani.

În dimineața zilei de luni, 8 decembrie 2008, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, însoțit de Înaltpreasfințitul Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei, a plecat la Moscova pentru a participa la funeraliile fostului Patriarh Alexei al II-lea.

În dimineața zilei de 9 decembrie, începând cu ora 8⁰⁰, arhieriei Bisericii Ortodoxe Ruse, prezenți la înmormântare, au săvârșit Dumnezeiasca Liturghie, în cadrul căreia l-au pomenit pe Patriarhul Alexei al II-lea.

Delegațiile Bisericilor Ortodoxe surori au sosit la Catedrala *Hristos Mântuitorul* la orele 11⁰⁰, când a început Slujba de înmormântare. Dintre membrii Bise-

ricilor Ortodoxe surori care au fost reprezentate la funeraliile de la Moscova, menționăm Întâistătătorii prezenți: Sanctitatea Sa **Bartolomeu**, Patriarhul Ecu­menic al Constantinopolului, care a și fost protos la slujbă; Sanctitatea Sa **Ilia II**, Patriarhul Catolicos al Georgiei; Preafericitul Părinte Patriarh **Daniel** al Ro­mâniei; Preafericitul Părinte **Ieronim**, Arhiepiscopul Eladei; Preafericitul Părinte **Anastasios**, Arhiepiscopul Albaniei și Preafericitul Părinte **Cristofor**, Mitropo­litul ținuturilor Cehiei și al Slovaciei. Dintre ceilalți delegați ai Bisericilor Orto­doxe Autocefale remarcăm pe Înaltpreasfințitul **Amfilohie**, Mitropolit de Munte­negru, Președinte temporar al Sfântului Sinod al Bisericii Sârbe; Înaltpreasfințitul Arhiepiscop **Leo** al Finlandei, aflat sub jurisdicția canonică a Patriarhiei Constan­tinopolului, prezent la Moscova în virtutea relațiilor strânse pe care această Biserică le are cu Patriarhia Moscovei.

În cadrul slujbei de înmormântare, Întâistătătorii Bisericilor Ortodoxe Autocefale au citit câte o Evanghelie în limba poporului lor. Preafericitul Părinte Daniel a citit pasajul evanghelic de la Ioan 6, 34-47.

Au fost prezenți Președintele Federației Ruse, Dmitri Medvedev, premierul rus Vladimir Putin, cât și președinții Belarusului și al Moldovei.

Înhumarea a avut loc la Catedrala *Epifaniei* din cartierul moscovit Elohovo, fostă catedrală patriarhală, conform testamentului Patriarhului Alexei al II-lea. În biserică se mai află înmormântat Patriarhul Serghie Starogorodski (†1945).

La orele 17⁰⁰ ale aceleiași zile, la demisolul Catedralei *Hristos Mântuitorul*, a avut loc agapa tradițională de pomenire. La această masă de pomenire au rostit câteva discursuri despre vrednicul de pomenire Patriarh Alexei al II-lea Președin­tele și, respectiv, Prim-ministrul Federației Ruse, Sanctitatea Sa Patriarhul Ecu­menic Bartolomeu, Primarul Moscovei, precum și Locțiitorul de Patriarh, Mitro­politul Kiril de Smolensk și Kaliningrad.

Imediat după agapă, Întâistătătorii Bisericilor Ortodoxe au fost invitați într-o sală de Locțiitorul de Patriarh, pentru a-și lua rămas bun și a primi câte o icoană în amintirea Patriarhului Alexei al II-lea. Cu această ocazie, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a transmis Înaltpreasfințitului Kiril **Mesajul de condoleanțe** și și-a exprimat convingerea că Biserica Rusă va continua să joace un rol central în renașterea și revigorarea spirituală a poporului ei binecredincios.

b) Alegerea și întronizarea noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Ruse.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și Biserica Ortodoxă Română au fost reprezentate la festivitățile organizate la Moscova (31 ianuarie-4 februarie 2009), cu ocazia întronizării Înaltpreasfințitului Mitropolit Kiril de Smolensk și Kali­ningrad, ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Ruse, de o delegație formată din Înalt­preasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu al Ardealului, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei și Preasfințitul Părinte Episcop Casian al Dunării de Jos.

În ziua de duminică, 1 februarie, la Catedrala *Hristos Mântuitorul* din Moscova, a fost săvârșită Sfânta Liturghie în cadrul căreia a avut loc întronizarea celui de al șaisprezecelea Patriarh al Moscovei și al Întregii Rusii.

Unele Biserici locale au fost reprezentate de întâistătorii lor (Biserica Alexandriei, Biserica Albaniei, Biserica Poloniei, Biserica Cehiei și Slovaciei), iar altele de către reprezentanți (Biserica Ierusalimului, Biserica Antiohiei, Biserica Sârbă, Biserica Română, Biserica Bulgariei, Biserica Georgiei, Biserica Greciei, Biserica Ciprului, Biserica Ortodoxă din America etc.).

La festivitățile prilejuite de întronizarea noului patriarh, au participat Președintele și, respectiv, Prim-ministrul Federației Ruse, Președinții Belarusului și Republicii Moldova, precum și reprezentanți ai cultelor și religiilor din Federația Rusă și din fostele republici sovietice.

În cuvântul rostit cu această ocazie, Patriarhul Kiril a subliniat bunele relații dintre Biserica Ortodoxă Rusă și Președinție, dar și cu celelalte instituții de stat, arătând importanța cooperării pentru depășirea crizei spirituale cu care se confruntă credincioșii Bisericii Ortodoxe Ruse, precum și responsabilitatea pentru grija pastorală în vederea păstrării unității Bisericii Ruse și a întregii Ortodoxii.

După prânz, a avut loc citirea **Mesajelor oficiale**, Mesajul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel fiind citit de către IPS Părinte Mitropolit Laurențiu al Ardealului.

În ziua de 2 februarie, membrii Soborului Bisericii Ortodoxe Ruse și delegații Bisericilor locale au participat la *Te Deum*-ul și slujba de pomenire a Întâistătorilor Bisericii Ortodoxe Ruse în Catedrala *Adormirea Maicii Domnului* din Kremlin. După această slujbă, Sanctitatea Sa Kiril a rostit un scurt cuvânt, în care a subliniat greutățile prin care a trecut Biserica Ortodoxă Rusă. De asemenea, Sanctitatea Sa a atras atenția celor prezenți că „istoria ne poate învăța, dar nu arată deplin calea pe care trebuie să mergem; aceasta o putem dobândi prin rugăciune...”.

La cina oferită de Președinția Federației Ruse, au rostit cuvântări atât Președintele Dmitri Medvedev, cât și Sanctitatea Sa Kiril, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Ruse, care au subliniat nevoia cooperării dintre Biserică și Stat, invocându-se *simfonia bizantină* și dorința împreună lucrării pentru păstrarea valorilor tradiționale.

În ziua de 3 februarie 2009, Sanctitatea Sa Patriarhul Kiril al Moscovei și al Întregii Rusii a primit delegația Bisericii Ortodoxe Române, care, în numele Întâistătorului Bisericii noastre, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, a felicitat pe Sanctitatea Sa și i-a oferit daruri cu ocazia alegerii și întronizării sale în noua demnitate, ca semn al prețuirii și bucuriei întregii Biserici Ortodoxe Române, la acest moment binecuvântat.

Mulțumind pentru felicitări, Sanctitatea Sa Patriarhul Kiril a spus: „*Vreau să Vă mulțumesc în mod deosebit pentru participarea la întronizarea mea. A mă ruga împreună cu Preasfinții Voastre și cu alți frați din Bisericile Ortodoxe a însem-*

nat foarte mult pentru mine. Acest moment a fost unul emoționant pentru mine, deoarece pentru așa ceva este nevoie de forță spirituală, pe care am primit-o de la confrății mei arhieriei. Așa cum am subliniat în prima cuvântare după întronizare, rugăciunile, precum și ochii, chipurile Preasfinților Voastre au constituit pentru mine o susținere spirituală puternică. Vă mulțumesc din inimă și Vă rog să-i transmiteți mulțumirile mele Preafericitului Părinte Patriarh Daniel al României”.

Sanctitatea Sa a ținut să mai sublinieze și faptul că a conlucrat cu mulți dintre ierarhii Bisericii Ortodoxe Române, inclusiv cu Preafericitul Părinte Patriarh Daniel: *„Am lucrat întotdeauna frățeste și am reușit să găsim căi de depășire a greutăților. Rog pe Domnul să ne ajute să rezolvăm problemele existente. Suntem cu toții martori ai fenomenului globalizării, subliniind că ar fi nepotrivit dacă, în fața lumii laice, bazată pe rațiuni pragmatice, Biserica, care trebuie să aibă drept fundament premise eclesiologice și teologice, ar fi mai puțin unită. De aceea, noi credem că timpul și condițiile în care trăim ne cer să fim mai deschiși unul față de celălalt și dispuși spre sprijin reciproc, a mai adăugat Sanctitatea Sa. Desigur, slujim în Biserici Ortodoxe Autocefale și această slujire ne responsabilizează inclusiv față de popoarele noastre, dar aparținem, în primul rând, Bisericii celei Una. Există o singură Biserică Ortodoxă și fiecare dintre noi are slujirea sa pastorală în cadrul acesteia, plină de responsabilitate în fața lui Dumnezeu. Să ne rugăm lui Dumnezeu ca noi să putem îmbina în mod corect responsabilitatea față de popoarele noastre cu cea față de Biserica cea Sfântă, Sobornicească și Apostolească, în unitatea ei. Realizarea unui astfel de echilibru nu a fost niciodată ușor de îndeplinit, dar Biserica a găsit întotdeauna, cu ajutorul lui Dumnezeu, soluțiile corecte.”*

Sanctitatea Sa a subliniat faptul că apreciază, în mod deosebit, instituțiile de învățământ teologic din România, amintind desemnarea Facultății de Teologie din București pentru primirea premiului din anul acesta al *Fundației Internaționale pentru Unitatea Popoarelor Ortodoxe*. Cu acest prilej, Preasfințitul Părinte Episcop Casian al Dunării de Jos a subliniat nevoia schimbului de studenți între Bisericile Română și Rusă, fapt ce ar conduce la o mai bună cunoaștere și colaborare.

Sanctitatea Sa a oferit în dar Preafericitului Părinte Patriarh Daniel o icoană a Maicii Domnului aleasă drept simbol al Adunării Elective a Bisericii Ortodoxe Ruse, iar membrilor delegației câte un engolpion.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Să se ia act de cele două evenimente recente din viața Bisericii Ortodoxe Ruse.
2. Să se intensifice legăturile dintre Patriarhia Română și Patriarhia Moscovei, prin inițiative în domenii precum: schimb de studenți și profesori de teologie, pelerinaje.

3. *Să se intensifice cooperarea la nivelul Reprezentanțelor celor două Biserici Ortodoxe surori pe lângă Instituțiile europene.*

Temei nr. 992/2009 – Scrisoarea Sanctității Sale Patriarhul Bartolomeu al Constantinopolului prin care Preafericitul Părinte Patriarh Daniel este rugat să desemneze delegații oficiali și consultanții pentru participarea la cea de a IV-a Conferință Panortodoxă Presinodală și, respectiv, la lucrările Comisiei interortodoxe pregătitoare, pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod Panortodox.

Sinodalitatea, ca manifestare a unității bisericești locale și universale și ca exercițiu al frățietății ortodoxe în Hristos, este cu atât mai necesară astăzi, când asistăm la o profundă criză spirituală în multe părți ale lumii.

În acest context, nevoia convocării unui Mare Sinod s-a făcut simțită încă înainte de 1914. Din nefericire, diferiți factori au împiedicat atunci realizarea acestui proiect.

După 1920, ideea conciliară a revenit în actualitate, însă eforturile în această direcție au eșuat datorită împrejurărilor politice neprielnice.

Discuțiile privind convocarea Sfântului și Marelui Sinod Panortodox au început prin 1930, în contextul pregătirilor pentru Congresul Teologilor Ortodocși, de la Vatoped, la inițiativa Patriarhiei Ecumenice. În cadrul acestei întruniri de la Vatoped, s-au prezentat **17 teme** ce urmau să fie discutate.

Patriarhia Ecumenică a luat, în cele din urmă, inițiativa convocării unui Sinod Panortodox (a se vedea *Enciclica Tronului Ecumenic către Întâistătătorii Bisericilor Autocefale Ortodoxe*, din 12 februarie 1951). Ca urmare, cu acordul Întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe locale, Patriarhul ecumenic Athenagoras I a hotărât convocarea unei Conferințe Panortodoxe la Rhodos, în vederea redactării unei liste de teme pentru Sinod. Astfel, s-au întrunit patru Conferințe Panortodoxe: **1. Rhodos I** (24 septembrie-1 octombrie 1961); **2. Rhodos II** (26-29 septembrie 1963); **3. Rhodos III** (1-18 noiembrie 1964) și **4. Rhodos IV** (Chambésy, 8-16 iunie 1968).

La **Rhodos IV** (Chambésy, 8 - 16 iunie 1968) s-a revizuit metoda de pregătire a Sfântului și Marelui Sinod Panortodox, stabilindu-se sediul secretariatului la Chambésy.

S-au stabilit **șase teme** de discuție: *1) Izvoarele și căile de transmitere ale Revelației; 2) Participarea mai largă a elementului laic în viața de cult și, în general, a Bisericii; 3) Adaptarea dispozițiilor bisericești despre post la cerințele epocii actuale; 4) Impedimente la căsătorie; 5) Problema calendarului; 6) Iconomia în Biserica Ortodoxă.*

De asemenea, s-a stabilit constituirea unor Comisii interortodoxe speciale pentru dialogurile teologice cu anglicanii, vechii-catolici, necalcedonienii și luteranii.

La 28 iulie 1971, la Chambésy, a avut loc **prima întrunire a Comisiei Interortodoxe Pregătitoare a Sfântului și Marelui Sinod Panortodox**, unde s-a căzut de acord asupra temelor ce urmau a fi dezbătute: 1) *Izvoarele Revelației divine*; 2) *Participarea laicilor la viața Bisericii*; 3) *Impedimente la căsătorie*; 4) *Problema calendarului și sărbătorirea în comun a Paștilor*; 5) *Iconomia bisericească*.

Au urmat **Conferințele Panortodoxe Presinodale**:

I. Prima Conferință Panortodoxă Presinodală a Sfântului și Marelui Sinod Panortodox (Chambésy, între 21-28 noiembrie 1976). Delegații Bisericii au hotărât, în unanimitate, ca viitorul Sfânt și Mare Sinod să se ocupe de **zece teme principale**: 1) *Diaspora ortodoxă*; 2) *Autocefalia și modul ei de proclamare*; 3) *Autonomia și modul ei de proclamare*; 4) *Dipticele*; 5) *Problema calendarului*; 6) *Impedimente la căsătorie*; 7) *Acomodarea rânduielilor bisericești privitoare la post*; 8) *Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine*; 9) *Ortodoxia și mișcarea ecumenică*; 10) *Contribuția Bisericii Ortodoxe locale la promovarea idealurilor creștine ale păcii, libertății, frățietății și iubirii între popoare și înlăturarea discriminărilor rasiale*.

Întrunirea a evaluat evoluția dialogurilor teologice între Biserica Ortodoxă și celelalte Biserici creștine.

S-a hotărât intensificarea participării Bisericii Ortodoxe la mișcarea ecumenică și, în special, în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericii.

S-a discutat și problema sărbătoririi în comun a Sfințelor Paști, dar nu s-a ajuns la un rezultat concret, datorită dificultăților pastorale existente în fiecare Biserică Ortodoxă locală.

II. A doua Conferință Panortodoxă Presinodală a Sfântului și Marelui Sinod Panortodox (Chambésy, între 3-12 septembrie 1982). Principalele teme discutate au fost: 1) *Impedimente la căsătorie*; 2) *Adaptarea rânduielilor bisericești privitoare la post potrivit cerințelor epocii actuale*; 3) *Problema calendarului*; 4) *Problema sărbătoririi în comun a Paștilor în aceeași duminică*; 5) *Definirea normelor viitoare pentru hirotonia episcopilor aleși dintre monahii simpli rasofoți și nu numai dintre cei care au primit schima mare*.

III. A treia Conferință Panortodoxă Presinodală a Sfântului și marelui Sinod Panortodox (Chambésy, între 28 octombrie-6 noiembrie 1986). Sarcina Conferinței era să studieze și să elaboreze cele patru teme înscrise pe ordinea de zi a celei de-a doua Conferințe Panortodoxe Presinodale, din 1982, teme asupra cărora s-a exprimat consensul panortodox prin realizarea a patru proiecte de texte de către Comisia Interortodoxă pregătitoare din februarie 1986. Aceste teme sunt: 1) *Adaptarea dispozițiilor bisericești privitoare la post*; 2) *Relațiile Bisericii Ortodoxe cu ansamblul lumii creștine*; 3) *Ortodoxia și mișcarea ecumenică*; 4) *Contribuția Bisericii Ortodoxe locale la realizarea idealurilor creștine de pace, libertate, înfrățire și iubire între popoare, la înlăturarea discriminărilor rasiale*.

Urmare deciziei luate la a doua Conferință Panortodoxă Presinodală, s-a acceptat în unanimitate și **Regulamentul Conferințelor Panortodoxe Presinodale**

și propunerea comisiei tehnice pentru definirea ordinii de zi și pregătirea temelor pentru a patra Conferință Panortodoxă Presinodală, prin care să se încheie lista temelor de pe agenda de lucru a Sfântului și Marelui Sinod Panortodox. Temele propuse pentru a fi incluse pe ordinea de zi au fost: 1) *Diaspora Ortodoxă*; 2) *Autocefalia și modul ei de proclamare*; 3) *Autonomia și modul ei de proclamare*; 4) *Dipticele*.

Urma să fie convocată cea de a **patra Conferință Panortodoxă Presinodală**, în care să se discute temele rămase. Însă, pentru realizarea unui acord al tuturor Bisericilor Ortodoxe locale cu privire la tematica abordată, s-au convocat întruniri ale Comisiei Interortodoxe Pregătitoare a celei de-a patra Conferințe Panortodoxe Presinodale.

(a) Prima întrunire a Comisiei Interortodoxe Pregătitoare a celei de-a patra Conferințe Panortodoxe Presinodale a avut loc la Chambésy, între 10-17 noiembrie 1990. Comisia a avut ca scop realizarea consensului ortodox asupra temei „*Diaspora Ortodoxă*”. În acest sens:

Patriarhia Constantinopolului, Patriarhia Alexandriei și Biserica Greciei au susținut, pe baza canoanelor 2 și 3/II ec. și 28/IV ec., criteriul „canonic”, conform căruia Patriarhiei Ecumenice i s-ar recunoaște dreptul de a avea jurisdicție dincolo de limitele sale geografice.

Patriarhia Antiohiei a accentuat criteriul „pastoral”, respectiv necesitatea unității pastorale din Diaspora ortodoxă, într-un loc dat, pe baza tradiției canonice și a regulilor conciliarității.

Biserica Greciei a propus și criteriul „întâietății de onoare” între toate Bisericile Ortodoxe locale, ca fiind singurul de necontestat din punct de vedere canonic, acceptat în practica tuturor Bisericilor autocefale.

Patriarhia Română și Patriarhia Moscovei au susținut criteriul „naționalității” combinat cu cel „misionar”, care dau posibilitatea Bisericilor autocefale să depășească limitele lor jurisdicționale și să-și exercite o autoritate administrativă asupra Diasporei lor (canonul 2/II ec.).

În **Textul adoptat** (care constituie prima parte a Raportului comisiei), s-a considerat că, deși toate Bisericile au dorit o rezolvare a problemei diasporei, în cele din urmă s-a convenit a fi propusă o soluție tranzitorie, adică formarea de *Adunări episcopale*, care să reunească ierarhii ortodocși recunoscuți canonic dintr-o regiune, după modelele existente în S.U.A. și Franța, soluție menită să pregătească terenul pentru o rezolvare a problemei pe baze strict canonice.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, întrunit în zilele de 24-26 ianuarie 1991, a luat în discuție propunerile Comisiei Interortodoxe Pregătitoare și a propus, într-o hotărâre sinodală, ca „*la următoarea întrunire a Comisiei să fie invitați și reprezentanții diasporelor ortodoxe de diferite etnii, care se află sub jurisdicția canonică a Bisericilor Mame*”.

(b) **A doua întrunire a Comisiei Interortodoxe Pregătitoare** a celei de-a patra Conferințe Panortodoxe Presinodale a avut loc la Chambésy, între 7-13 noiembrie 1993.

Întrunirea a reluat discuțiile pe marginea subiectelor rămase nefinalizate la precedenta întâlnire, adică *Diaspora* și *Autocefalia*.

După dezbateri destul de intense, în **Textul adoptat** pe tema Diasporei Ortodoxe (care constituie a doua parte a Raportului comisiei), s-a hotărât formarea de *Adunări episcopale* în următoarele regiuni: (1) America de Nord și America Centrală; (2) America de Sud; (3) Australia; (4) Marea Britanie; (5) Franța; (6) Belgia și Olanda; (7) Austria și Italia; (8) Germania. Ierarhii din diaspora își vor exercita jurisdicția și asupra parohiilor existente care nu sunt incluse în nici una din regiunile menționate. De asemenea, în **Textul adoptat** pe tema Diasporei Ortodoxe, s-a anunțat și pregătirea unui „*Proiect de Regulament privind funcționarea Diasporei Ortodoxe*”.

În **textul adoptat** privind „*Autocefalia și modul ei de proclamare*”, este subliniată necesitatea „*perihorezei dintre local și universal*”. De asemenea, s-a consemnat un acord total în ceea ce privește respectarea condițiilor canonice de proclamare a autocefaliei.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința de lucru din 12-14 ianuarie 1994, a luat în discuție rezultatele celei de-a doua întruniri a Comisiei Interortodoxe Pregătitoare a celei de a IV-a Conferințe Panortodoxe Presinodale, din 7-13 noiembrie 1993, și a trimis Secretariatului pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod Panortodox următoarele două amendamente la textul privind „*Autocefalia și modul ei de proclamare*” (nr. 7581/1994): „*în ceea ce privește problema Autocefaliei și a proclamării acesteia, în elaborarea unei poziții oficiale a Bisericii noastre, să se țină seama de următoarele specificări: (1) în caz de refuz nejustificat din partea Bisericii-Mame, de acordare a consimțământului pentru obținerea autocefaliei solicitată de către una dintre Bisericile locale, problema să fie transferată spre rezolvare unei întruniri panortodoxe ad-hoc; (2) actul prin care se acordă autocefalia unei Biserici să se numească simplu "Tomos" și să fie semnat de către Patriarhul Ecumenic și de Întâistătătorii Bisericilor Ortodoxe*”.

Urmare deciziei luate la întâlnirea din 1993 de la Chambésy privind pregătirea unui **Regulament de funcționare a Adunărilor episcopale din Diaspora Ortodoxă**, Secretariatul de la Chambésy a convocat un **Congres al canoniștilor** (9-14 aprilie 1995) pentru a redacta acest Regulament.

S-a reușit alcătuirea unui „*Proiect de Regulament de funcționare a Adunărilor episcopale în Diaspora Ortodoxă*”. Cel dintâi principiu de la care s-a plecat a fost recunoașterea realității existenței Diasporelor naționale și dependența lor de Bisericile-mame. Forma de Adunări episcopale zonale nu a căpătat nici un fel de substanță canonică, ci doar una administrativă.

Proiectul de Regulament pentru funcționarea Adunărilor episcopale în Diaspora Ortodoxă cuprinde 12 articole. Acest text a fost trimis tuturor Bisericilor Ortodoxe spre evaluare și aprobare.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa din 13-14 februarie 1996, a aprobat acest *Proiect*, cu următoarele două propuneri de amendamente, care au fost comunicate la Secretariatul de la Chambésy (adresa nr. 1930/1996): (1) la art. 5, § 1, s-a solicitat adăugarea, la sfârșitul alineatului „și potrivit practicii tradiționale”; (2) la art. 12, § 1, s-a propus reformularea textului respectiv astfel: „Adunarea episcopală va putea stabili propriul său Regulament de ordine interioară, pentru a explicita dispozițiile de mai sus conform nevoilor Regiunii și cu respectarea dreptului canonic al Bisericii Ortodoxe”. De asemenea, Sfântul Sinod a hotărât „să se exprime poziția Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române privind dreptul unei Biserici existente pe teritoriul unui stat independent de a-și dobândi autocefalia, potrivit rânduielilor canonice”.

La 10 noiembrie 1997, la Reședința Patriarhală din București, a avut loc o întâlnire între vrednicul de pomenire Patriarh Teoctist, însoțit de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, de PPSS Episcopi vicari patriarhali cu Înaltpreasfințitul Mitropolit Damaskinos al Elveției, Secretarul Comisiei Ortodoxe Pregătitoare a Sfântului și Marelui Sinod Panortodox. S-a afirmat dorința comună privind redactarea cât mai repede a documentelor finale asupra tematicii stabilite și completarea tematicii și cu alte subiecte de actualitate precum: prozelitismul, secularizarea, bioetica etc.

(c) **A treia întrunire a Comisiei Interortodoxe Pregătitoare** a celei de-a patra Conferințe Panortodoxe Presinodale a avut loc la Chambésy, între 28 februarie-6 martie 1999.

Întrucât problema *Diasporei Ortodoxe* a fost reglementată printr-un *Proiect de Regulament pentru funcționarea Adunărilor episcopale din Diaspora Ortodoxă*, Comisia urma să definitiveze textul de acord asupra temei *Autocefaliei*, printr-o decizie asupra formei de acordare a autocefaliei (întrucât § 3c din textul adoptat la întrunirea Comisiei Interortodoxe Pregătitoare a celei de a IV-a Conferințe Panortodoxe Presinodale, din 7-13 noiembrie 1993, nu fusese aprobat în unanimitate). Această întrunire de la Chambésy din 1999 trebuia să analizeze și temele *Autonomia* și *Dipticele*, care nu fuseseră încă discutate. Pe parcursul discuțiilor, delegații Bisericilor autocefale au considerat a fi mai utilă convocarea unei noi reuniuni a Comisiei într-un viitor cât mai apropiat.

În zilele de 10-12 octombrie 2008, s-a desfășurat, la Constantinopol, **Synaxa Întâistătorilor și reprezentanților Bisericilor Ortodoxe surori**.

În **Mesajul final** al întrunirii se afirmă, printre altele, faptul că se dorește a se găsi „rapid soluții la abaterile de la prevederile canonice, provenite din anumite conjuncturi istorice și nevoi pastorale, cum sunt cele din așa-zisa diasporă ortodoxă” (art. 13 § b). În acest sens, s-a propus convocarea unor întruniri panortodoxe pregătitoare pe această temă, în anul 2009.

În conformitate cu deciziile *Synaxei*, în luna februarie 2009, Sanctitatea Sa Bartolomeu, Patriarhul Constantinopolului, a trimis scrisori către celelalte Biserici Ortodoxe surori, prin care le comunica reluarea discuțiilor premergătoare convocării Sfântului și Marelui Sinod Panortodox. Astfel, s-au trimis invitații pentru următoarele întruniri: **(a) Cea de a patra Conferință Panortodoxă Presinodală**, care va avea loc la Chambésy, între 6-13 iunie 2009, va discuta asupra temei *Diaspora ortodoxă* și se vor lua decizii, pe baza textelor aprobate de Comisiile Interortodoxe Pregătitoare din anul 1993; **(b) A patra întrunire a Comisiei Interortodoxe Pregătitoare** a celei de-a patra Conferințe Panortodoxe Presinodale, programată a avea loc la Chambésy, între 9-17 decembrie 2009. Temele abordate vor fi: *Modul proclamării autocefaliei și a autonomiei și Dipticele*, analizate până acum doar parțial sau tangențial și nu *ex toto*.

La propunerea Permanenței Consiliului Național Bisericesc din data de 11 februarie 2009, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a aprobat:

– **la cea de a patra Conferință Panortodoxă Presinodală**, care va avea loc la Chambésy (6-13 iunie 2009), Biserica Ortodoxă Română să fie reprezentată de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Irineu al Olteniei și de PS Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop-vicar patriarhal (ca delegați oficiali) și de Pr. Prof. Viorel Ioniță (ca și consultant);

– **la cea de a patra întrunire a Comisiei Interortodoxe Pregătitoare a celei de-a patra Conferințe Panortodoxe Presinodale** de la Chambésy (9-17 decembrie 2009), Biserica Ortodoxă Română va fi reprezentată de PS Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop-vicar patriarhal (ca delegat oficial) și Pr. Prof. Viorel Ioniță (ca și consultant).

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase, Sfântul Sinod hotărăște:

– *Să se ia act de delegarea reprezentanților Bisericii Ortodoxe Române la cele două întruniri pregătitoare ale Sfântului și Marelui Sinod Panortodox.*

În ceea ce privește **cea de a patra Conferință Panortodoxă Presinodală**, care va avea loc la Chambésy (între 6-13 iunie 2009), pe tema **Diaspora ortodoxă** – considerată a fi una dintre problemele majore ale relațiilor ortodoxe, datorită complexității naturii sale dinamice, misionare, care a generat complicații serioase în relațiile dintre Biserici și a slăbit cu siguranță eficiența mărturisirii ortodoxe în lumea de azi – în urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase, Sfântul Sinod plenar hotărăște ca, în cadrul respectivelor întruniri interortodoxe, delegații Bisericii Ortodoxe Române:

1. *Să aibă în vedere textele deja adoptate, până în prezent, de Comisiile Interortodoxe Pregătitoare, în anii 1990, 1993 și 1995;*

2. *Să susțină punctele de vedere ale Bisericii noastre, așa cum au fost ele formulate în:*

a. documentul elaborat de Comisia specială a Bisericii noastre, în decembrie 1988, pe tema „Diaspora Ortodoxă”;

b. hotărârile Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în legătură cu această temă;

3. Să sublinieze importanța elementelor noi apărute în relațiile interortodoxe, cu referire la tema mai sus menționată, în special în legătură cu:

a. fenomenul migrației, care a cunoscut – în cazul unor țări cu Biserici Ortodoxe majoritare din răsăritul și centrul Europei, în general, și în cazul credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române, în special – o dinamică și o expansiune fără precedent în perioada de după 1990;

b. diferențele apărute și rezultatele (chiar parțiale) ale întrunirilor de dialog dintre diferite Biserici Ortodoxe locale în problema jurisdicției canonice.

Temei nr. 999/2009 – Referatul Sectorului relații bisericești și interreligioase în legătură cu scrisoarea Sanctității Sale Maxim, Patriarhul Bulgariei, referitor la sentința Curții Europene pentru drepturile Omului de la Strasbourg, privind gruparea schismatică din cadrul Bisericii Ortodoxe Bulgare.

La data de 19 mai 1992, Mitropoliții Pimen de Nevrokop, Pankratie de Stara Zagora și Kalinik de Vratza, s-au separat de conducerea canonică a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Bulgare și, cu sprijinul Departamentului pentru Afaceri Religioase al Guvernului Bulgariei, au creat un sinod schismatic, care a făcut chiar hirotoniri de episcopi.

În zilele de 30 septembrie-1 octombrie 1998, la Sofia (în catedrala Sfântul Alexandru Nevski), la cererea Sanctității Sale Maxim, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Bulgare, **s-a întrunit un Sinod Panortodox**, convocat și prezidat de către Sanctitatea Sa Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic, pentru aplanarea schismei din Biserica Ortodoxă Bulgară.

Sinodul Panortodox a solicitat grupului schismatic să se pocăiască și să revină la Biserica Ortodoxă canonică. În cele din urmă, aceștia au acceptat să reintre necondiționat în canonicitate.

Hotărârile acestui Sinod Panortodox au fost puse în practică într-un context dificil, cu atât mai mult cu cât autoritățile politice din Bulgaria au manifestat simpatie pentru gruparea schismatică. Deci, reconcilierea începută la 1 octombrie 1998 trebuia consolidată și cultivată la toate nivelurile: sinodal, eparhial, parohial.

În același timp, printr-o scrisoare datată 3 decembrie 1998, Sanctitatea Sa Patriarhul Maxim aducea la cunoștința Patriarhiei Române dificultățile ivite în aplicarea deciziilor **Sinodului Panortodox** de la Sofia, datorită refuzului ierarhilor reintegrați de a se conforma deciziilor acestuia, inclusiv prin neparticiparea lor la o coliturghisire în zilele de 18 și 19 octombrie 1998. Ca urmare, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Bulgare își declina orice responsabilitate în ceea ce privește acțiunile necanonice ale acestor ierarhi.

În acest context, în data de 17 februarie 2009, s-a primit o scrisoare din partea Sanctității Sale Patriarhul Maxim, în care informa Patriarhia Română despre **sentința Curții Europene pentru Drepturile Omului de la Strasbourg**, privind gruparea schismatică din cadrul Bisericii Ortodoxe Bulgare.

Astfel, prin **Decizia din 22 ianuarie 2009**, Curtea Europeană a Drepturilor Omului susține că Republica Bulgaria a încălcat Articolul 9 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale în privința libertății de gândire, conștiință și religie. Această hotărâre este determinată de schisma din cadrul Bisericii Ortodoxe Bulgare. Curtea consideră că Statul a intervenit în abordarea problemei canonice printr-o lege și prin acțiuni în vederea implementării acesteia pentru rezolvarea unei dispute dintre cele „două conduceri” ale Bisericii Ortodoxe Bulgare.

Guvernul Republicii Bulgaria a prezentat Curții Europene atât decizia adoptată la Întrunirea Panortodoxă din 1998, care a propus modalitățile de rezolvare canonică a schismei din cadrul Bisericii Ortodoxe Bulgare, cât și opiniile Întâistătătorilor Bisericii Ortodoxe în această privință, în vederea rezolvării cazului de față. Curtea a ignorat argumentele Statului și ale Bisericii Ortodoxe Bulgare în aceste probleme canonice.

În scrisoare se consideră că „sentința Curții Europene constituie un precedent primejdios și creează posibilități de divizare și ingerință în viața canonică a fiecărei Biserici Ortodoxe locale”.

În acest sens, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Bulgare roagă Patriarhia Română să contribuie la unirea eforturilor tuturor Bisericii Ortodoxe pentru a se apăra unitatea fiecăreia dintre ele, în special, și a Sfintei Ortodoxii, în general, și pentru a nu se permite organismelor de stat, europene sau internaționale și nici tribunalelor laice să se pronunțe în privința problemelor canonice ale unității în administrarea și reprezentarea Bisericii Ortodoxe locale, precum și a altor probleme canonice.

În scrisoare se menționează că „sentința poate fi contestată, prin recurs, în termen de trei luni, în cazul în care Guvernul bulgar dorește să o facă”.

De aceea, Sanctitatea Sa Patriarhul Maxim roagă Biserica Ortodoxă Română să transmită scrisori către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Bulgare și către Prim-ministrul Republicii Bulgaria, în care să exprime sprijinul frățesc pentru apărarea cauzei Ortodoxiei în fața Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg.

În continuarea scrisorii din data de 17 februarie 2009, la Patriarhia Română, a fost primită o altă scrisoare, semnată de către Sanctitatea Sa Maxim, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Bulgare, în care aduce la cunoștința Preafericitului Părinte Patriarh Daniel inițiativa Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Bulgare de a organiza, la Sofia, în perioada 11-12 martie 2009, „o conferință cu participarea tuturor Bisericii Ortodoxe surori”. În scrisoare se afirmă că „discuțiile incluse pe agendă urmează să se concentreze pe rezoluția UE (CEDO n. tr.), împotriva

căreia se va argumenta pe bază canonică și folosindu-se cele afirmate cu tărie în cadrul Întâlnirii reprezentanților tuturor Bisericilor Ortodoxe, care a avut loc în perioada 30 septembrie-1 octombrie 1998”.

Ca urmare, Sanctitatea Sa Patriarhul Maxim roagă pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel să delege un reprezentant/reprezentanți ai Bisericii noastre la respectiva întrunire.

Luând cuvântul, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel** consideră că situația creată prin decizia CEDO – care nu este o ingerință în interiorul Bisericii Ortodoxe Bulgare întrucât grupul schismatic vrea să se organizeze separat și să fie recunoscut ca atare de către Statul Bulgar – este consecința eșecului încercării de rezolvare a schismei, în cadrul întrunirii panortodoxe de la Sofia din anul 1998. Respectiva decizie a CEDO se bazează pe dreptul european potrivit căruia persoanele sunt libere să decidă asupra modului de organizare și înregistrare; chiar și din punct de vedere canonic, nimeni nu poate fi ținut cu forța într-o anumită structură bisericească. Un Statut de organizare internă al unei Biserici este respectat de legislația europeană, dar atunci când, în mod liber, un grup din acea Biserică se constituie separat, afirmându-și o nouă identitate, instanțele civile îi dau acestui grup legitimitate juridică.

Preafericirea Sa apreciază că decizia CEDO privind grupul schismatic din Bulgaria este similară celei pe care aceeași instanță a luat-o în cazul procesului dintre Mitropolia Basarabiei vs Statul Republica Moldova; diferența fundamentală față de Bulgaria este faptul că, în cazul Republicii Moldova, este vorba despre organizarea pastorală a Mitropoliei Basarabiei, pe criteriul etnic, ca parte componentă a Patriarhiei Române. Mai mult, în cazul Mitropoliei Basarabiei este vorba despre dreptul și libertatea acestei eparhii istorice de a solicita reactivarea sa.

De asemenea, Preafericitul Părinte Patriarh subliniază faptul că, în privința hotărârilor CEDO, Bisericile nu au competență de a se pronunța asupra acestora, întrucât sunt chestiuni aflate într-un alt plan decât principiile canonice.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nifon apreciază că invitația de participare la întrunirea de la Sofia, din luna martie 2009, are menirea nu atât de a condamna decizia CEDO, ci de a arăta solidaritate cu Biserica Ortodoxă Bulgară.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Să ia act cu regret de schisma din Biserica Ortodoxă Bulgară și de urmările acesteia, ca o consecință a faptului că abordarea canonică, prin instanțele panortodoxe, a eșuat, în ciuda celor convenite, în anul 1998, la Întrunirea Panortodoxă de la Sofia.

2. Să se exprime solidaritatea cu ierarhia canonică a Bisericii Ortodoxe Bulgare, singura recunoscută pe plan panortodox, și, ca atare, în comuniune cu celelalte Bisericii Ortodoxe surori.

3. Să îndemne pe cei care au creat schisma să refacă unitatea Bisericii Ortodoxe Bulgare.

4. *Reprezentantul Bisericii noastre la respectiva întrunire care se va organiza, la Sofia, în perioada 11-12 martie 2009, nu se va pronunța asupra hotărârii CEDO, întrucât acesta nu are competență juridică în astfel de situații.*

5. *Pentru a se evita contacte ale ierarhilor și clerului Bisericii Ortodoxe Române cu reprezentanți ai unor structuri schismatice sau al căror statut canonic este incert, se vor solicita, în acest sens, informații de la Sectorul relații bisericești și interreligioase al Patriarhiei Române.*

Temei nr. 96/2009 - Referat al Sectorului Comunități Externe în legătură cu participarea IPS Părinte Mitropolit Laurențiu al Ardealului la festivitățile prilejuite de împlinirea a 35 de ani de la înființarea catedralei, parohiei și comunității Sfântul Ioan Botezătorul din Montreal – Canada (19-23 noiembrie 2008).

La sosirea pe aeroportul din Montreal, IPS Părinte Mitropolit Laurențiu al Ardealului a fost întâmpinat de către PS Părinte Ioan Casian de Vicina, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din cele două Americi, de părintele protopop George Chișcă, parohul comunității *Sf. Ioan Botezătorul*, precum și de membrii Consiliului Parohial.

Joi, 20 noiembrie, Înaltpreasfinția Sa a asistat la slujba Vecerniei Praznicului *Intrării în Biserică a Maicii Domnului*, oficiată de către PS Părinte Ioan Casian de Vicina la *Catedrala Sf. Ioan Botezătorul* din Montreal.

Vineri, 21 noiembrie, Înaltpreasfinția Sa a slujit Sfânta Liturghie la aceeași biserică împreună cu PS Părinte Ioan Casian de Vicina și cu Pr. paroh George Chișcă. După amiaza, a săvârșit Taina Sfântului Maslu, iar la sfârșit a adresat credincioșilor prezenți cuvântul de învățătură: *Efectele sacramentale ale Sfintelor Taine în viața credincioșilor.*

Sâmbătă, 22 noiembrie, IPS Părinte Mitropolit Laurențiu a participat, la Ottawa, la recepția oficială organizată la Ambasada României din Canada. Seara, a asistat la slujba Vecerniei la catedrala din Montreal, după care a susținut conferința *Postul ca act de cult.*

Duminică, 23 noiembrie, IPS Părinte Mitropolit Laurențiu a slujit Sfânta Liturghie împreună cu IPS Părinte Nicolae, Arhiepiscopul Ortodox Român al celor două Americi, PS Părinte Episcop-vicar Ioan Casian de Vicina, preotul paroh și alți invitați. Predica Duminicii a fost rostită de către IPS Părinte Arhiepiscop Nicolae. După cuvântul de învățătură, IPS Părinte Mitropolit Laurențiu al Ardealului a dat citire *Mesajului de binecuvântare* al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, iar apoi a înmânat distincția „*Crucea Patriarhală*” preacucernicului protopop George Chișcă, parohul comunității. A fost, de asemenea, transmisă dorința continuă de unitate bisericească cu toți ceilalți români ortodocși din America de Nord.

Luând cuvântul, *Preafericitul Părinte Patriarh Daniel* a adresat mulțumiri IPS Părinte Mitropolit Laurențiu pentru participarea, din partea Patriarhiei Române, la acest moment festiv, eveniment care a fost reflectat în mass-media

bisericească centrală și care reprezintă o încurajare pentru credincioșii de pe continentul american.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase, Sfântul Sinod hotărăște:

– *Să ia act de participarea ÎPS Mitropolit Laurențiu al Ardealului la festivitățile prilejuite de împlinirea a 35 de ani de la înființarea catedralei, parohiei și comunității Sfântul Ioan Botezătorul din Montreal – Canada.*

Temei nr. 756/2009 – Referat al Sectorului comunități externe în legătură cu activitățile pastoral-misionare pe anul 2008 ale ierarhilor români din străinătate.

Potrivit prevederilor art. 6 alin. (2), art. 22 lit. f) și art. 30, lit. a) din *Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, ierarhii români din străinătate, membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, au trimis la Sectorul comunități externe al Administrației Patriarhale itinerarele pastorale din cursul anului 2008 pentru a fi prezentate în ședința de lucru a Adunării Naționale Bisericești, Consiliului Național Bisericesc și Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Referatul prezintă, în rezumat, principalele aspecte ale activității pastoral-misionare și administrativ-bisericești desfășurate de către Înaltpreasfințiții și Preasfințiții părinți ierarhi ortodocși români din afara granițelor țării în cursul anului trecut, după cum urmează:

A. Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale:

1. Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Europei Occidentale

Activitatea pastorală și misionară din cadrul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale a însemnat, în primul rând, prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Iosif în parohii, în mijlocul preoților și al credincioșilor.

Misiunea Înaltpreasfinției Sale desfășurată în cadrul Mitropoliei a însemnat ieșirea în întâmpinarea nevoilor românilor emigrați în mod impresionant în țările Europei Occidentale și Meridionale. În limita posibilităților materiale, Înaltpreasfinția Sa a trimis preoți în misiuni temporare în fiecare comunitate, iar acolo unde slujirea pastorală și liturgică s-a putut permanentiza, a înființat noi parohii și a numit noi clerici.

Emisiunea Radio *L'eglise Orthodoxe aujord'hui*: www.ortradio.free.fr a intrat în al 8-lea an de emisie și este realizată acum cu binecuvântarea și sub egida AEOF, și transmisă pe frecvența Radio Enghien FM 98.0 Paris (sâmbăta, 13h00-13h30) și Radio Notre-Dame FM 100.7 Paris (duminica, 17h00-17h30), realizator fiind tânărul doctorand Bogdan Vlaicu, ajutat de câte un delegat din partea fiecărei eparhii a AEOF.

Din încredințarea IPS Părinte Arhiepiscop Iosif, Preasfințitul Părinte Episcop-vicar Episcop Marc Nemțeanul a slujit și a vizitat parohiile din Franța.

Sunt amintite și unele proiecte ale eparhiei pentru anul 2009, între care: finalizarea demersurilor în vederea achiziționării bisericii pentru Parohia Ortodoxă

Română *Sf. Nectarie de Eghina* din Tours (Franța); achiziționarea unui apartament în Paris; Proiectul privind cumpărarea unei clădiri în Paris, pentru *Centrul de Studii Ortodoxe Dumitru Stăniloae – teologie, spiritualitate, cultură*; sfințirea de către Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a bisericii reședinței mitropolitane de la Limours (Franța); cursuri de formare continuă pentru clericii din Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale; Universitatea de vară de la Saint-Croix – august 2009, pentru clerici și laici; începerea Conferințelor Centrului de Studii Ortodoxe Dumitru Stăniloae – teologie, spiritualitate, cultură, Paris; Conferințele clericilor Protoieriilor Franței, Elveției, a Belgiei și Olandei, a Angliei, Irlandei și Islandei.

Între principalele activități ale Biroului **Reprezentanței Patriarhiei Române pe lângă instituțiile europene** (Bruxelles) în anul 2008 sunt amintite: realizarea și actualizarea paginii de internet a Reprezentanței: www.orthodoxe-ro.eu, fiind publicate pe această pagină diverse studii privind relațiile Biserică-Stat în Europa; realizarea unei lucrări intitulate *Rérelations Eglises-Etat en Roumanie*, (276 p) autor Pr Dr. Patriciu Vlaicu, care poate fi utilizată pentru prezentarea statutului juridic al cultelor în România; întâlniri de prezentare și de colaborare cu reprezentanții Bisericilor Ortodoxe surori și cu reprezentanții Bisericilor creștine aflate la Bruxelles și participări la întâlniri organizate de instituțiile europene, organisme de reprezentare și centre de cercetare.

2. Episcopia Ortodoxă Română a Italiei

Structura administrativ-bisericească a eparhiei cuprinde: 80 de parohii, împărțite în 10 protopopiate (dintre care 6 cu caracter misionar), 3 mănăstiri, un paraclis de spital și alte 10 parohii în formare. În cursul anului 2008 în cadrul Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei au fost înființate: 8 protopopiate, dintre care 6 cu caracter misionar; 8 parohii și un paraclis de spital în Roma; 2 mănăstiri, Bivongi (de călugări) și Roma (de maici);

Hirotoniile și hirotesiile săvârșite în anul 2008: întru preot 6, întru diacon 10, întru ipodiaton 10, întru citeț 24, duhovnic 7, întru protopop 1, întru iconom stavrofor 5, întru stareță 1, întru arhidiacon 1. Preasfințitul Părinte Episcop Siluan a efectuat un număr de 48 de vizite canonice și/sau slujiri cu caracter pastoral și liturgic.

Pe planul *administrației parohiale și eparhiale* s-au pus bazele organizării pe sectoare a administrației eparhiale. Se preconizează, având în vedere spațiul vast de administrat, organizarea locală, la nivel de Protopopiat, prin prelungirea activității sectoarelor, astfel încât să se implice întreg clerul pe diferitele sectoare, ca și corespondenți în teren ai acestora; s-a continuat legalizarea administrativă a parohiilor prin obținerea Codicelui Fiscal propriu și respectiv deschiderea contului bancar pe numele parohiilor; s-a constituit baza de date a clerului major și minor din Italia prin elaborarea Schemei de Funcții a Episcopiei, făcându-se demersuri de încadrare pentru un număr de 54 de clerici.

Referatul prezintă, în continuare, repere privind: *Activitatea pastoral-misionară*: s-a realizat formarea de coruri parohiale pentru adulți și pentru copii; organizarea de pelerinaje la moaște de sfinți cinstiți de Biserica Ortodoxă aflate în Italia, la mănăstirile noastre etc.; editarea unui *Calendar Catehetic Lărgit* (prin osteneala obștii Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” de la Roma) cuprinzând în acest an viețile sfinților români, ale sfinților capadocieni și ale sfinților dinainte de 1054 mai renumiți și cinstiți în Occident, precum și cuvinte de la sfinții capadocieni; *Activitatea catehetică*: s-a inițiat proiectul „Hristos împărtășit copiilor”; s-a continuat programul de cateheză duminicală în toate parohiile care dispun de spațiile adecvate pentru aceasta; se desfășoară program regulat de cateheză pentru adulți în multe dintre parohii; se continuă și se intensifică cateheza înainte de Botez și de Cununie; *Activitatea pentru tineret*: s-a înființat (în 6 decembrie) Adunarea Tinerilor din Episcopia Ortodoxă Română a Italiei: Nepsis – Italia, luându-l ca oblăduitor pe Sf. Voievod Neagoe Basarab; *Activitatea gospodărească*: S-au efectuat lucrări de reparații la sediul episcopal de la Gavedo (refacere integrală tencuială fațadă); lucrări de amenajare Sediu Roma: amenajare parc și drum de acces de la șosea, amenajare spațiu biserică mănăstire – „Adormirea Maicii Domnului”, amenajare Paraclis episcopal – „Sfântul Ioan Evanghelistul”, amenajare spațiu Birouri administrație eparhială, amenajare interioară – mobilier saloane, amenajare cameră protocol; camere de oaspeți, alte amenajări cu caracter tehnic: interfon, telefon, internet etc.; *Evenimente deosebite în 2008*: Inaugurarea și binecuvântarea Sediului Episcopiei și dezvelirea unei plăci comemorative în prezența unei delegații de la Guvern condusă de Ministrul Culturii, Dl. A. Iorgulescu și a IPS Nifon, Mitropolitul Târgoviștei, Exarh Patriarhal (9 oct. – Roma); Decernarea de către Președintele României a Ordinului „Meritul Cultural” în grad de Cavaler (1 dec. – Roma).

Dintre proiectele pentru anul 2009 sunt menționate: *Cu caracter pastoral-misionar, catehetic*: Sesiuni trimestriale de Formare Continuă a preoților, a diaconilor, a ipodiaconilor și a cântăreților, organizate fie la nivel de Centrul Eparhial, fie la nivel inter-protopopial. Împreună cu sectorul pentru Tineret: Proiect de căutare la scară națională a tuturor copiilor școlarizați români sau de origine română și de înmânare fiecăruia a unui calendar al activităților Adunării tinerilor ortodocși a Episcopiei: Nepsis-Italia. Proiectul se va realiza cu sprijinul tinerilor voluntari ai asociației; *Cu caracter social*: Organizarea, în colaborare cu Ambasada României în Italia, a unei acțiuni de sensibilizare a românilor cu privire la fenomenul de dezintegrare a familiei cu titlul simbolic: „Salvați familia!”; crearea unei „rețele” de voluntari – „corespondenți sociali” din parohii – și organizarea de sesiuni semestriale de formare și orientare în teritoriu (parohii și respectiv responsabili la nivel de protopopiat) în vederea unei dinamizări a activității sociale a parohiilor; fondarea și organizarea teritorială a asociației cu caracter social de tip ONLUS (*Organizzazione non lucrativa di utilità sociale*) „San Lorenzo dei romeni” – „Sfântul Laurențiu al românilor”, prin care să se poată iniția proiecte

sociale, la nivel național și local sau internațional (cu România); *Cu caracter cultural*: Organizarea, în colaborare cu Patriarhia Română, cu Vaticanul, cu Ambasada României pe lângă Sfântul Scaun și cu Ambasada României în Italia, a unei zile de comemorare a 10 ani de la vizita Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea în România; Concretizarea proiectului de Centru de studii istorice și de spiritualitate „Sfântul Dionisie cel Smerit”, de la Squillace (Reggio-Calabria), în colaborare cu Institutul „Casiodorum”; Organizarea, în colaborare cu instituțiile publice locale, a unui festival anual de prezentare a tradițiilor românești populației italiene, pentru o mai bună cunoaștere a identității noastre și pentru promovarea imaginii României pe teritoriul italian; Organizarea, în colaborare cu Departamentul pentru Tineret, a Festivalului Tinerilor Ortodocși Români din Italia, Roma, 30 mai – 1 iunie 2009; Organizarea, la nivel central și local, de concerte de muzică religioasă sau clasică, de expoziții de icoane, în colaborare cu autoritățile locale de stat și bisericești, în vederea promovării valorilor tradiționale ale spiritualității românești și a imaginii României pe teritoriul italian; Organizarea Centrului de Pelerinaje „Sfântul Dionisie cel Smerit” al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei; *Sub aspect gospodăresc*: Inițiere Studiu Teologic și de Arhitectură pentru elaborare Proiect Bazilică în stil Tradițional – Sediul Episcopiei; Continuarea lucrărilor de amenajare Biserică Mănăstire (Sediul); Continuare lucrări amenajare și/sau restaurare – Parc Episcopiei; Continuare lucrări amenajare Locuri Cazare, Episcopiei etc.

3. Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei

În urma desemnării, la data de 3 martie 2008, de către Adunarea Eparhială a Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei și a alegerii sale, la data de 5 martie, de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca episcop al nou înființatei Episcopii Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, Preasfințitul Părinte Timotei a fost hirotonit și întronizat ca Episcop ortodox român al Spaniei și Portugaliei la data de 25 mai 2008, în cadrul Sfintei Liturghii arhieresti desfășurate în orașul Alcalá de Henares (Spania), de un sobor de ierarhi condus de IPS Părinte Mitropolit Iosif al Europei Occidentale și Meridionale.

Activități administrative: Din 25 mai 2008, data când nou înființata Episcopie Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei a început să funcționeze, au fost organizate mai multe sectoare de activitate la nivelul administrației eparhiale: sectoarele Administrativ bisericesc, Economic, Pastoral-misionar, Cateheză și activități cu tineretul, Cultural, Social, Informare și mass-media și Dialog interortodox și intercreștin. A fost organizat și Secretariatul eparhial și a fost numit un inspector eparhial bisericesc.

După șapte luni de activitate, în cadrul eparhiei s-au înființat zece parohii noi și o filie, precum și un nou protopopiat, al Spaniei de Nord, prin reorganizarea protopopiatului Barcelona. La încheierea anului 2008, noua *structură administrativă* a Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei cuprinde 6 protoierii,

50 de parohii, 5 filii și 4 parohii în formare, în cadrul cărora își desfășoară activitatea un număr de 53 de preoți și 2 ipodiatoni.

Un alt moment important din acest an s-a consemnat pe 21 decembrie, când la Alcala de Henares a fost pusă piatra de temelie a viitoarei biserici parohiale. În prezent sunt în desfășurare sau în pregătire *lucrările de construcție* la bisericile parohiale din Barcelona, Alcala de Henares, Roquetas del Mar și Alcazar de San Juan (parohia Ciudad Real).

Activități liturgice, misionare și social-caritative: În cursul anului 2008 activitatea liturgică și misionară a fost intensă în toate parohiile din Spania și Portugalia. O caracteristică a vieții liturgice a parohiilor din cuprinsul eparhiei este dată de numărul mare de botezuri care se săvârșesc anual. În cursul anului 2008 săvârșindu-se un număr de 4608 botezuri și de 12 mirungeri. Totodată s-au săvârșit și un număr de 389 cununii. În ceea ce privește înmormântările săvârșite în cursul anului 2008 acestea au fost în număr de 100, majoritatea românilor decedați în Spania și Portugalia fiind duși de familie în România pentru a fi înmormântați. În cele mai multe situații de acest gen, parohiile au contribuit financiar la trimiterea în România a rămășițelor pământești ale celor decedați. Pentru *activitatea social-caritativă*, parohiile din Episcopia Spaniei și Portugaliei au cheltuit în 2008 peste 100.000 euro din bugetele proprii și din contribuțiile benevole ale credincioșilor. Începând din luna octombrie, prin hotărârea Adunării Eparhiale, s-au înființat *Fondul pentru ajutorarea celor nevoiași și Fondul pentru ajutorarea parohiilor sărace*.

Activități culturale, catehetice și ecumenice: Fiecare preot paroh are, între prioritățile sale catehetice, misionare și culturale, implicarea a cât mai mulți dintre enoriașii parohiei în activitățile de promovare a credinței ortodoxe și a culturii românești. O importanță deosebită se acordă catehezei prebaptismale a părinților și a nașilor de botez, respectiv catehezei premaritale a mirilor și a nașilor de cununie. De asemenea, se bucură de atenție școlile parohiale, care activează în multe din parohiile eparhiei, un exemplu deosebit fiind școala parohială din Lisabona, și școlile parohiale de la Lerida, Zaragoza, Valencia, Logrono, Bilbao, Girona etc.

Sectorul de Informare și mass-media pregătește lansarea site-ului episcopiei, care va conține informații la zi din viața parohiei cât și multe alte informații de interes. Pe acest site se vor găsi și traduceri ale slujbelor și rugăciunilor ortodoxe în limba spaniolă, și, dacă va fi posibil, în catalană, portugheză și euskadi.

Activități economice: În decursul anului 2008 parohiile din Spania și Portugalia au avut de rezolvat două mari probleme de natură economică. Prima a fost cea a lichidării datoriilor către Mitropolie, de care au depins până în 25 mai, iar a doua, aceea de a se organiza conform noii structuri ierarhice careia îi aparțin începând din 25 mai. Dacă prima problemă este în curs de rezolvare, cea de a doua este o chestiune care se află în plină desfășurare, reprezentând un proces îndelungat și complex.

B. Mitropolia Ortodoxă Română a Germaniei, Europei Centrale și de Nord:

1. Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Germaniei, Austriei și Luxemburgului

Structura administrativ-bisericească a Mitropoliei: Mitropolia Ortodoxă Română a Germaniei, Europei Centrale și de Nord, înființată la data de 10 ianuarie 1993, cuprinde în prezent (50) cincizeci de parohii, după cum urmează: (42) patruzeci și două de parohii în Germania, deservite de 36 de preoți, (7) șapte parohii în Austria, deservite de șapte preoți (1) una în Luxemburg, deservită de un preot. S-au înființat noi parohii la Bonn și Darmstadt (Germania) și la Klagenfurt (Austria) și s-a înregistrat și intrarea în jurisdicția Mitropoliei a Pr. Dr. Miron Dan de la Parohia „Sf. Dumitru” de la Hamburg – Germania, înființată în 1975.

Personalul clerical din cadrul Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale și de Nord, în anul 2008, cuprindea 42 de preoți, 4 ieromonahi, 5 diaconi, 4 monahii, 2 rasofoare și o soră de mănăstire.

La Centrul Eparhial funcționează: *Mănăstirea Sf. Martiri Brâncoveni, școala de pictură Sf. Evanghelist Luca și Asociația Tinerilor Ortodocși Români din Germania.*

Ca și în anii precedenți, IPS Părinte Mitropolit Serafim a vizitat și în anul 2008 majoritatea parohiilor din Arhiepiscopie unde a slujit Sfânta Liturghie și a predicat.

În cursul anului 2008 s-au continuat *lucrările de pictură* la bisericile din Viena (Pr. Dr. Nicolae Dura) și Stuttgart (Pr. Dr. Mihăiță Bratu), de dotare cu mobilier a bisericii de lemn din Salzburg (Pr. Dr. Dumitru Viezuianu), de amenajare a unei biserici proprii la Offenbach am Main (Pr. Ștefan Anghel) și de mărire a capelei și zidirii unei clopotnițe la Salzgitter (Pr. Dr. Vasile Florea). Pentru viitoarea biserică din Mannheim (Pr. Ioan Popescu) s-a obținut autorizația de construcție, urmând ca lucrările să înceapă în primăvara acestui an.

S-au făcut demersuri de a procura locașuri proprii, fie prin cumpărare fie prin închiriere pe o perioadă mai lungă, la Köln, Aschaffenburg (Germania) și Knittelfeld (Austria).

Prin bunăvoința D-lui Consul General Dr. Vlad Vasiliu din Bonn s-a obținut un loc în incinta Consulatului unde urmează a fi amplasată o biserică de lemn în stil maramureșean.

Pe plan cultural, Înaltpreasfințitul Mitropolit Serafim a editat lunar Buletinul oficial al Mitropoliei „Scrisoare Duhovnicească”, revista anuală „Deisis” de spiritualitate și cultură ortodoxă, calendarul creștin ortodox în diferite formate, broșura bilingvă „Taina Sf. Maslu” precum și cartea în limba germană „Aus dem Glauben leben”.

Pe plan catehetic și al preocupărilor pastorale pentru tineret, s-au procurat materiale catehetice pentru parohii prin programul Patriarhiei Române „Hristos împărtășit copiilor” prezentat la Centrul Eparhial de către Pr. Dr. Constantin Naclad. Un accent deosebit s-a pus pe activitatea cu tinerii din cuprinsul Arhiepiscopiei. În noiembrie 2008 constituindu-se la Nürnberg „Asociația Tinerilor Ortodocși din Germania”.

Pe plan interortodox, în calitate de vicepreședinte al Comisiei Bisericii Ortodoxe din Germania (KOKiD) IPS Părinte Mitropolit Serafim al Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale și de Nord a participat la toate ședințele ținute, unde s-au dezbătut teme comune pentru toate eparhiile ortodoxe.

Pe linie ecumenică, Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Germaniei a participat activ la numeroase întruniri în cadrul Comunităților creștine de lucru (*Arbeitsgemeinschaft christlicher Kirchen*) locale, regionale și centrale, participarea la mai multe simpozioane și întruniri ecumenice locale și internaționale.

Pentru anul 2009, Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Germaniei, Austriei și Luxemburgului are în proiect restaurarea mansardei și acoperișului de la clădirea unde locuiesc monahii și ostenitorii Centrului eparhial. De asemenea, la Parohia „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” din Salzburg se va continua ridicarea centrului pastoral, cultural și ecumenic, care urmează să fie sfințit împreună cu biserica pe data de 13 mai 2009.

Din încredințarea IPS Părinte Mitropolit Serafim, Preasfințitul Părinte Episcop-vicar Sofian Brașoveanul a efectuat, în anul 2008, vizite pastorale în eparhie, acțiuni social-caritative, acțiuni misionar-culturale, interortodoxe și ecumenice.

2. Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord

Structura administrativ-bisericească a Mitropoliei: Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord, înființată la data de 22 octombrie 2007, cuprinde în prezent (22) douăzeci și două de parohii, după cum urmează: (13) treisprezece parohii în Suedia, (5) cinci parohii în Danemarca, (4) patru parohii în Norvegia. *Clerul* Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord este format din (17) șaptesprezece preoți și un diacon, dintre care diaconul și patru dintre preoți au fost hirotoniți în anul 2008, iar 8 dintre preoți au fost numiți pe postul de preot paroh tot în anul 2008.

În cadrul Eparhiei mai funcționează: *Centrul de tineret „Sf. Voievod Ștefan cel Mare”* și *Atelierul de pictură și restaurare „Sfinții Voievozi și Martiri Brâncoveni”*.

Activitatea pastorală și misionară: Activitatea pastorală și misionară a însemnat, în primul rând, prezența în parohii, în mijlocul preoților și al credincioșilor, și încercarea identificării românilor răspândiți în foarte multe locuri, pentru a-i aduna în comunități parohiale sau trimiterea preoților din parohiile cele mai apropiate de ei, la anumite intervale de timp, pentru a-i asista duhovnicește. Astfel, Preasfinția Sa a efectuat o serie de vizite pastorale după cum urmează: Vizita pastorală din Norvegia (12-18 septembrie 2008), vizita pastorală din Finlanda (20-26 noiembrie 2008) și Vizita pastorală din Islanda (23-26 decembrie 2008). În anul 2008 au fost demarate două proiecte pentru ridicarea unor biserici și centre parohiale la: Oslo, Norvegia și Stockholm, Suedia.

Pastorația tineretului: Împreună cu preoții ortodocși din Episcopia Europei de Nord, Preasfințitul Episcop Macarie a încercat să răspundă în mod special preocupărilor tinerilor și copiilor, atât prin organizarea catehezei la nivel parohial cât

și prin activități comune stimulative și întâlniri diverse. Astfel s-au pus bazele Centrului de tineret „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare”, dorindu-ne ca anul viitor să se poată organiza împreună cu tinerii din episcopie mai multe întâlniri și pelerinaje. De asemenea, Preasfințitul Episcop Macarie a avut deja câteva întâlniri cu reprezentanții asociațiilor studenților români din Suedia, Danemarca și Norvegia.

Publicațiile media ale episcopiei: „*Candela Nordului*”, Buletinul oficial al episcopiei, în curs de apariție, care se dorește continuatorul publicației *Candela*, fondată la Stockholm în anul 1973 de regretatul Pr. Profesor Alexandru Ciurea, cu apariție neîntreruptă până în anul 1988. *Site-ul oficial al episcopiei* (www.episcopiascandinavia.se), aflat încă în construcție, va fi inaugurat în curând iar materialele afișate vor fi disponibile în mai multe limbi (română, engleză, suedeză, daneză și norvegiană).

Centrul Pastoral și Administrativ al Episcopiei: au fost prezentate la Patriarhia Română mai multe proiecte, care au fost discutate în ședința de lucru a Sfântului Sinod, din 29 octombrie 2008, și pe care Preafericitul Părinte Patriarh Daniel le-a trimis Guvernului României, în vederea unui sprijin din partea Statului român.

Reprezentare panortodoxă și ecumenică: Întâlnirea de la Mănăstirea Valaamo cu Înaltpreasfințitul Părinte Leo, Arhiepiscopul Kareliei și al întregii Finlande (24-25 noiembrie 2008) și întâlniri cu mitropolitul grec și episcopul sârb din Stockholm. În zilele de 3-4 octombrie 2008, a avut loc întâlnirea ecumenică anuală dintre ortodocși și luterani, găzduită de Episcopia Luterană din Göteborg, la care Preasfinția Sa a participat împreună cu PS Părinte Dositei, Episcopul sârbilor din Scandinavia și Marea Britanie, și o delegație formată din mai mulți preoți și mireni ortodocși din Suedia. Pe lângă aceasta, pe parcursul itinerariilor pastorale, Preasfinția Sa a avut numeroase întâlniri cu episcopii protestanți și catolici și reprezentanți ai altor confesiuni.

C. Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi

Structura administrativă a Arhiepiscopiei cuprinde în momentul de față 61 de parohii, misiuni, mănăstiri și un Centru Eparhial organizat și ca parohie la Chicago. Împărțirea parohiilor este următoarea: 19 parohii, 10 misiuni și două mănăstiri în SUA, 20 parohii, 6 misiuni și două mănăstiri în Canada, 1 parohie în Venezuela, o misiune la Buenos Aires (Argentina), al cărei nou început s-a făcut prin numirea unui preot paroh în persoana Pr. Vasile-Ioan Tivadar. Se amintește inițierea fondării de parohii ortodoxe românești în Mexic și Brazilia, datorită posibilității ajutorului financiar acordat preoților de către Patriarhia Română. De asemenea, în anul 2008 s-au fondat mai multe misiuni în SUA și Canada precum: Misiunea *Înălțarea Domnului* în San Leandro, California; Misiunea *Nașterea Maicii Domnului* în Winter Park, Florida; Misiunea *Nașterea Maicii Domnului* în Gatineau, Quebec; Misiunea *Sfântul Mina* în Sept Illes, Quebec; Misiunea *Sfinții Împărați* în Sherbrooke, Quebec; Misiunea *Pogorârea Sfântului Duh* în Vaughan, Ontario.

În cursul anului 2008 a avut loc sfințirea Catedralei *Sfinții Împărați Constantin și Elena* din Chicago, moment important din viața Arhiepiscopiei.

Anul 2008 a fost unul omagial, Arhiepiscopia sărbătorind *125 de ani de la nașterea și 50 de ani de la trecerea la Domnul a primului episcop român din America, PS Policarp Morușca*. Între 3 și 6 iulie a avut loc al 76-lea Congres al Arhiepiscopiei, care a marcat aniversările amintite, iar pe de altă parte, a aprobat continuarea discuțiilor de unire cu cealaltă Episcopie Ortodoxă Română din America.

Congresul din iulie 2008 a fost unul important și prin documentele adoptate referitoare la organizarea Arhiepiscopiei. După mai mulți ani de lucru, putând fi definitivate documente privind: salarizarea clerului, conflictul de interese, prevenirea comportamentului abuziv a clerului sau angajaților parohiilor și Arhiepiscopiei.

În anul 2008, IPS Părinte Arhiepiscop Nicolae și Preasfințitul Părinte Episcop-vicar Ioan Casian de Vicina au întreprins numeroase vizite pastorale și au participat la principalele evenimente desfășurate în diferite parohii din America. În cadrul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a celor două Americi funcționează periodicul de informare al Arhiepiscopiei – *Credința* și ziarul ortodox românesc *Actualitatea Creștină*, precum și un post de radio pentru zona orașului Toronto din Canada.

Anul 2008 a fost cel al dialogului dintre Episcopia Ortodoxă Română de la Vatra și Arhiepiscopia Ortodoxă Română din cele două Americi. Astfel, după întâlnirea de la București cu comisia Patriarhiei Române constituită special pentru acest dialog cu reprezentanții Episcopiei de la Vatra (27 februarie 2008), *Comisia de dialog a celor două Eparhii* a lucrat la un document care să prezinte caracteristicile viitoare Mitropolii Ortodoxe Românești pentru românii din America. Documentul cuprinde 20 de puncte și conturează organizarea internă a acestei viitoare Mitropolii și relațiile cu Patriarhia Română. Acest document a fost aprobat, în principiu, de cele două Congrese, întrunite în ședințe separate, între 4 și 5 iulie 2008, luându-se hotărârea de a se continua dialogul. Comisia de dialog s-a întâlnit din nou pe 12 august 2008 și a refăcut unele formulări ale documentului. După această întâlnire au existat mai multe schimburi de scrisori între IPS Părinte Arhiepiscop Nicolae și IPS Părinte Arhiepiscop Nathaniel asupra modalității de a continua dialogul. Ultima propunere acceptată de ambele părți a fost aceea a unei întâlniri a celor două Consilii Eparhiale în speranța găsirii unor soluții.

Pentru anul 2009, Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi își propune mai multe proiecte, ce vizează: aniversarea a 80 de ani de la fondare Episcopiei Ortodoxe Românești din America; împlinirea dorinței de unire într-o mitropolie; construirea unor noi locașuri de cult și împodobirea celor existente; derularea unor programe catehetice pentru copii; festivități destinate omagierii Sfântului Vasile cel Mare.

D. Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande

Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande s-a înființat din inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și cu aprobarea Sfântului Sinod

al Bisericii Ortodoxe Române (22 octombrie 2007). Ulterior, a fost înființată Adunarea Eparhială care a definitivat Statutul pentru organizarea și funcționarea eparhiei, aprobat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința din 5 martie 2008, după care, în aceeași ședință Sfântul Sinod a ales pe Preacuviosul Arhimandrit Dr. Mihail Filimon, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor, ca Episcop ortodox român al Australiei și Noii Zeelande.

Hirotonia întru arhiereu a avut loc la 20 aprilie 2008, la sărbătoarea Intrării Domnului în Ierusalim, fiind săvârșită de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, iar instalarea în scaunul de Episcop al Australiei și Noii Zeelande a avut loc în Catedrala Episcopală „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Melbourne, Australia, la data de 29 iunie 2008, fiind săvârșită de IPS Părinte Mitropolit Laurențiu al Ardealului, delegatul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.

Structura Episcopiei cuprinde: Protopopiatul Australiei cu 6 parohii și Protopopiatul din Noua Zeelandă cu 3 parohii. Cu prilejul ședinței Adunării Eparhiale din 28 iunie 2008 și a celor trei ședințe ale Consiliului Eparhial, au fost înființate o mănăstire în Statul Victoria și 20 de parohii noi pentru comunitățile românești din Australia și Noua Zeelandă (16 în Australia și 4 în Noua Zeelandă). Totodată, au fost numiți preoți pentru unele parohii noi. S-a luat la cunoștință de către Adunarea Eparhială aprobarea Patriarhiei Române de a înființa la Melbourne Centrul Social – Pastoral „Dimitru Stăniloae” și a fost aprobată revista Episcopiei cu denumirea "Glasul Ortodoxiei Romanesti".

În vederea încorporării și recunoașterii Episcopiei la nivel federal, Adunarea Eparhială a aprobat consultarea și angajarea unui avocat al Episcopiei care să traducă Statutul Episcopiei și să îl completeze, dacă este nevoie, în concordanță cu legile Australiei și Noii Zeelande, astfel încât la încorporarea Episcopiei Ortodoxe Române a Australiei și Noii Zeelande să fie primită aprobarea necesară funcționării. Ca prioritate, Episcopia are în vedere obținerea vizelor pentru preoți și familiile lor și venirea acestora în parohiile la care au fost numiți, pentru începerea slujirii.

E. Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria

Structura administrativ-bisericească a Episcopiei cuprinde un număr de: (3) trei protopopiate cu (21) douăzeci și una de parohii și (16) șaisprezece filii, precum și trei așezăminte monahale, organizate după cum urmează: *Protopopiatul Gyula – Budapesta* cu (7) șapte parohii: Gyula I cu filiile Vareu și Doboz, Gyula II, Budapesta I, Budapesta II, Bichișciaba cu filia Ciorvaș, Bichiș cu filia Sarvaș și Otlaca-Pustă cu filia Uichighioș; *Protopopiatul Chitighaz-Seghedin* cu (5) cinci parohii: Chitighaz cu filia Megieșhaz, Seghedin cu filia Macău, Aletea cu filia Leucușhaz, Bătania cu filia Dâmbighaz și Cenadul Unguresc cu filiile Patfal și Nădlacul Unguresc; *Protopopiatul Micherechi-Bihor (Dobrițan)* cu (9) nouă parohii: Micherechi cu filia Șercad, Apateu cu filiile Pusta Cărmăjdului și Chereșteșul Bihorului, șacal cu filia Homorogul Unguresc, Dobrețan cu filia Ifalău, Jaca, Darvaș, Vecherd, Peterd și Crâstor.

Cele trei centre monahale organizate în cadrul Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria sunt următoarele: *Reședința Episcopală*, cu hramul „Sfântul Nicolae și Sfinții Trei Ierarhi”, având statut de mănăstire de călugări; *Mănăstirea din șacal*, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”; *Paraclisul Episcopal de la Bichiș*, cu hramul „Nașterea Maicii Domnului”, cu statut de metoc al Episcopiei.

În calitate de Președinte de onoare al Colegiului de Redacție al publicației „*Buletinul Episcopiei*”, PS Părinte Episcop Siluan a supravegheat îndeaproape apariția periodicului eparhial și săptămânal, acesta ajungând la numărul 68.

Pe plan cultural, în anul 2008 a fost înființată *Fundația „Sfântul Nicolae”* a Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, aceasta având ca scop sprijinirea desfășurării în bune condiții a activității pastoral misionare a Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria. De asemenea, au fost organizate mai multe simpozioane și manifestări culturale, serbări și diferite concerte și spectacole, precum și organizarea în lunile iunie și septembrie a două tabere de religie la Jaca și Jupânești.

În cursul anului 2008 Preasfințitul Părinte Episcop Siluan a întreprins mai multe vizite oficiale, dintre care menționăm pe cele în cadrul eparhiilor: Oradiei, Argeșului și Muscelului, Aradului, Ardealului, Strehaiei etc.

Referatul consenează, de asemenea, participări ale PS Părinte Episcop Siluan la *manifestări cu caracter interortodox și ecumenice, evenimente liturgice* cu semnificație deosebită, *audiențe, efectuarea de vizite oficiale, activități culturale, activități cu tinerii, asistența socială, comemorări, interviuri* etc.

F. Episcopia Daciei Felix (Serbia)

Episcopia *Daciei Felix*, cu sediul administrativ la Vârșeț și reședința la Deta, este încredințată spre administrare Preasfințitului Părinte Episcop Daniil, din anul 2001.

În prezent, Episcopia *Daciei Felix* cuprinde din punct de vedere administrativ în (6) șase protopopiate (Vârșeț, Alibunar, Panciova, Biserica Albă, Kovin și Torac în Banat, ce au în componența lor (40) patruzeci de parohii și filii ortodoxe românești în Banatul Sârbesc, deservite de (25) douăzeci și cinci de preoți și un număr de aproximativ 35.000 de credincioși ortodocși etnici români, cetățeni ai Serbiei.

Cu toate piedicile întâmpinate în organizarea eparhiei, Preasfințitul Părinte Episcop Daniil și-a desfășurat activitatea pastoral-misionară, conformându-se recomandărilor Comisiei Mixte de Dialog de a-și limita acțiunile pastorale, în special, la zona Banatului Sârbesc.

Activitatea misionar-pastorală a PS Părinte Episcop Daniil s-a desfășurat pe mai multe planuri, între care: vizite canonice în parohii, hirotonii și hirotesii, săvârșirea Sfintelor Taine, participări la sesiunile de lucru ale Sfântului Sinod, participări în România la diferite momente din viața Bisericii noastre, întruniri ale Adunării Eparhiale, dezvoltarea relațiilor culturale și ecumenice etc.

Din punct de vedere al *activității editoriale* se amintește că în anul 2008, PS Părinte Episcop Daniil a publicat două cărți: *Iisus Hristos-credința, nădejdea și dragostea* și *Părintele Arsenie – omul îmbrăcat în haină de in și îngerul cu cădelnița de aur*.

Cu o situație dificilă se confruntă în continuare Protopopiatul *Daciei Ripensis* pentru Valea Timocului și Valea Moravei, înființat în anul 2005 de către Adunarea Eparhială a Episcopiei Ortodoxe Române a Vârșetului, condus de Pr. Bojan Alexandrovici, paroh în localitatea Malajnica și Remesiana, Valea Timocului. Din corespondența primită la Patriarhia Română din partea Pr. Bojan Alexandrovici, reiese că au fost făcute mai multe intervenții pentru recunoașterea Episcopiei *Daciei Felix* de către autoritățile de stat din Serbia.

Un fapt important în relația cu autoritățile de stat din Serbia a fost recunoașterea Pr. Bojan Alexandrovici în funcția de consilier eparhial.

Din datele comunicate reiese că, în anul 2008, Protopopiatul *Daciei Ripensis* a înscris 38 botezuri, 6 cununii și 25 de înmormântări. În luna iulie a fost ales locul și au fost depuse actele necesare pentru construirea unei case mănăstirești în Malainița.

G. Mitropolia Basarabiei

Sub aspect organizatoric-administrativ: în cuprinsul Mitropoliei Basarabiei au funcționat în anul 2008, ca persoane juridice recunoscute de către autoritățile de stat din Republica Moldova, următoarele unități și structuri bisericești: **11 protopopiate; 121 parohii** înregistrate și **50 în curs de înregistrare**, între care una în Ucraina (Hagi Curda); **11 așezăminte monahale; 3 Seminarii Teologice** (*Mitropolit Gurie Grosu, Mitropolit Visarion Puiu și Dreptul Iosif*); **3 organizații misionar-caritabile** (*Diaconia* cu 78 de filiale, *Mila Creștină – Căușeni, Bunătatea Creștină – Grigoriopol, Transnistria*), **9 centre de pelerinaj, 2 publicații bisericești** (*Misionarul și Luminătorul*), în total **310 părți componente ale Mitropoliei**, care activează cu acordul organelor abilitate, fiind înregistrate la Serviciul de Stat pentru Problemele Cultelor și de către Ministerul de Justiție al Republicii Moldova.

Astfel, sub aspectul *activității misionar-pastorale* în cuprinsul Mitropoliei, IPS Părinte Mitropolit Petru a efectuat peste 70 de vizite canonice la protopopiate, parohii, mănăstiri și așezăminte bisericești, a oficiat 100 de sfinte liturghii și 10 ierurgii în orașe și sate, schituri și mănăstiri; a săvârșit o hirotonie întru preot, o hirotonie întru ierodiacon și 3 întru diacon; a acordat 20 distincții și ranguri bisericești unor clerici și 35 de distincții unor mireni a căror vrednică activitate a fost un exemplu de dăruire pentru propulsarea vieții duhovnicești în rândul credincioșilor.

De asemenea, sub atenta grijă și prin implicarea personală a IPS Părinte Mitropolit Petru s-a urmărit îndeaproape rezolvarea problemelor din eparhie, atât în ceea ce privește pregătirea teologică a viitorilor clerici, numirea de preoți la parohiile vacante sau nou înființate, *asigurarea de către Patriarhia Română, în anul 2008, a sprijinului financiar pentru completarea salariilor unui număr de 128 de clerici din eparhie*, comparativ cu 94 câte erau la încheierea anului 2007, procurarea de la Patriarhia Română, a cărților de cult și bisericești necesare, la plata acestora contribuind în mod semnificativ eparhiile din țară.

Tot în contextul acestei activități, sunt menționate cele 1000 de primiri în audiență a unor preoți și monahi din eparhie, personalități din viața politică și publică, oameni de cultură și de artă, jurnaliști, studenți teologi, seminariști și cre-

dincioși. A acordat interviuri la unele posturi de televiziune și publicații din Republica Moldova și din străinătate. De fiecare dată, Înaltpreasfinția Sa a abordat problemele care privesc situația actuală a eparhiei, greutățile cu care se confruntă eparhia, precum și posibilitățile de remediere a acestora.

Sunt importante și activitățile desfășurate în afara eparhiei de IPS Părinte Mitropolit Petru în cursul anului 2008, amintind între altele: participarea la toate ședințele Sfântului Sinod, primirea în audiențe de lucru de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și săvârșirea Sfintei Liturghii la Catedrala Patriarhală din București.

În cei peste 16 ani de la reactivarea Mitropoliei Basarabiei ca mitropolie autonomă sub oblăduirea canonică a Patriarhiei Române și în comuniune frățească nemijlocită cu Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române (19 decembrie 1992), se constată că această eparhie este pe un drum ascendent din punct de vedere organizatoric, cât și în ceea ce privește viața religioasă a credincioșilor săi.

La încheierea prezentării referatului, în cadrul discuțiilor care au urmat, la invitația Preafericitului Părinte Patriarh Daniel au luat cuvântul:

IPS Părinte Mitropolit Petru al Basarabiei, care prezintă unele considerații referitoare la relațiile Mitropoliei Basarabiei cu eparhia aflată în jurisdicția Patriarhiei Moscovei, precum și în ceea ce privește cazurile unor preoți din cadrul eparhiei sale.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel apreciază că unele acțiuni ce vizează numirea de ierarhi ai Mitropoliei Chișinăului pot complica și mai mult procesul de dialog dintre Patriarhia Română și Patriarhia Moscovei pe tema situației bisericești din Republica Moldova. De aceea, pentru crearea unei atmosfere frățești între cele două Mitropolii din Republica Moldova, este de dorit ca la eventualele întâlniri, la Patriarhia Română, ale IPS Părinte Mitropolit Vladimir cu Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, să fie prezent și IPS Părinte Mitropolit Petru al Basarabiei. În continuare, Preafericitul Părinte Patriarh face apel la chiriarii eparhiilor care nu au transmis în mod constant sprijinul financiar pentru această unitate bisericească a Patriarhiei Române, așa cum s-a convenit printr-o hotărâre luată de Sfântul Sinod, cu mai mulți ani în urmă, să adopte măsurile necesare pentru alimentarea Fondului Mitropoliei Basarabiei cu sumele respective, cunoscând că Patriarhia Română nu mai poate împlini singură cerințele de sprijinire ale acestei eparhii.

IPS Părinte Arhiepiscop Nicolae al celor două Americi prezintă câteva aspecte ale stadiului dialogului dintre cele două eparhii ortodoxe românești de pe continentul american pentru realizarea unității lor, în cadrul unei Mitropolii, informând plenul Sfântului Sinod despre întâlnirea celor două Consilii Eparhiale, la Cleveland, pe data de 21 martie 2009, pentru a stabili o modalitate mai eficientă de continuare a dialogului.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel consideră că, prin întrunirea celor două Consilii, a căror autoritate este mai mare decât a Comitetelor și Comisiilor, dialogul poate fi fructuos, în refacerea unității fiind necesară însă și mai multă

rugăciune. Trebuie explicat mai bine, chiar și celor de la Biserica ortodoxă din America (OCA), faptul că această unire în cadrul unei mitropolii ortodoxe române în America este un pas spre o posibilă autocefalie americană prin entități bine conturate. Episcopia de la Vatra are canonicitate provizorie, prin iconomie, fiind universal recunoscută pe plan panortodox, datorită recunoașterii sale de către Biserica Ortodoxă Română, după 1990 .

IPS Părinte Arhiepiscop Nicolae amintește despre întâlnirea pe care a avut-o cu Mitropolitul Jonah, care a recunoscut situația canonică delicată în care se află OCA, fapt pentru care intenționează să facă vizite tuturor Întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe, pentru a căuta soluții de rezolvare a statutului lor.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel subliniază că scopul principal al oricărui demers, în acest context, este realizarea unității. Sunt situații de criză când comuniunea, armonia și pacea sunt mai importante decât aplicarea dreptății și a democrației, așa cum ne învață Sfinții Părinți ai Bisericii. În cazul unei mitropolii, unitatea noii structurii bisericești înseamnă mai mult decât suma părților; aceasta este o stare de spirit nouă care nu este cuantificată numeric, iar rezultatul unui dialog nu-i împarte pe reprezentanții celor două părți în învingători și în învinși.

Tot în cadrul discuțiilor, luând act de sugestia PS Părinte Episcop Siluan al românilor ortodocși din Italia, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a propus plenului să aprobe redactarea unui *proiect de scrisoare adresat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române autorităților Bisericii Romano-Catolice și autorităților civile din Italia* pentru sprijinirea conaționalilor noștri, care se confruntă în această perioadă cu un val de acte xenofobe.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Să se ia act, cu felicitări, de activitatea pastoral-misionară pe anul 2007 a ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române din străinătate.*

2. *Să se aducă mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și membrilor Sfântului Sinod pentru sprijinul moral și material acordat, pentru grija părintească și frățască arătate permanent față de bunul mers al activităților din cadrul eparhiilor ortodoxe române din străinătate.*

3. *Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române să adreseze o scrisoare autorităților Bisericii Romano-Catolice și autorităților civile din Italia pentru sprijinirea conaționalilor noștri, care se confruntă în această perioadă cu un val de acte xenofobe.*

Temei nr. 757/2009 – Referat al Sectorului comunități externe privind situația românilor din Valea Timocului, Serbia.

Referatul prezentat subliniază că situația românilor de pe Valea Timocului (Serbia) este în continuare tensionată, această stare datorându-se faptului că, pe de o parte, autoritățile de stat din Serbia nu au întreprins nimic din punct de vedere legislativ pentru ca minoritatea românilor din această zonă să se bucure de drepturi

religioase, respectiv de a avea preoți și slujbe în limba maternă, iar pe de altă parte, faptului că Biserica Ortodoxă Sârbă întreprinde, în continuare, acțiuni de intimidare a PC protopop Bojan Alexandrovici al Protopopiatului *Daciei Ripensis*.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din data de 29 octombrie 2008, luând în discuție situația românilor de pe Valea Timocului, respectiv situația canonică a părintelui Bojan Alexandrovici, a hotărât:

– „*Ia act de faptul că Episcopia Ortodoxă Sârbă a Timocului nu respectă cele convenite în cadrul Comisiei mixte de dialog dintre Patriarhia Română și Patriarhia Sârbă, și anume asigurarea serviciilor religioase în limba română pentru comunitățile românești de pe Valea Timocului;*

– *Actul de caterisire al PC Pr. Bojan Alexandrovici emis de către Tribunalul bisericesc al Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timoc nu este valid, deoarece preotul român nu este cleric al Bisericii Ortodoxe Sârbe;*

– *Apreciind necesitatea continuării dialogului cu Biserica Ortodoxă Sârbă, împuternicește pe Preașfințitul Părinte Daniil, Episcop-Loctiitor al Episcopiei Daciei Felix, să intensifice demersurile pe lângă autoritățile bisericești și de stat sârbe cu scopul identificării unor soluții practice pentru apărarea drepturilor legitime ale românilor din Valea Timocului de a avea preoți și slujbe în limba maternă”.*

Menționăm că, la data de 9 decembrie 2008, la Patriarhia Română a venit o delegație din Serbia condusă de Dl. Ioan Cizmaș, Președintele Asociației Românilor din Serbia și Dl. Ion Manda, parlamentar, aceștia fiind primiți în audiență, din încredințarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, de către PS Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop-vicar patriarhal. În cadrul întâlnirii, oaspeții veniți la Patriarhia Română au arătat că „*se manifestă o lipsă de unitate a românilor din Serbia datorată unor așa-zisi lideri care lucrează în interesul Statului Sârb și care se opun recunoașterii de către Stat a Episcopiei Daciei Felix*”. Totodată, în urma întrevederii s-a propus ca, în scurt timp, să aibă loc o întâlnire la București a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel cu PS Părinte Episcop-loctiitor Daniil și cu PP.CC. Protopopi, pentru a se cunoaște situația bisericească reală a românilor ortodocși din Serbia, în general, și din Valea Timocului, în special.

De asemenea, la Patriarhia Română s-a primit o scrisoare cu nr. 11/2009 din 21 ianuarie 2009, din partea Pr. Bojan Alexandrovici, în care se aducea la cunoștință decizia Primăriei din Negotin de a demola fundația bisericii *Sf. Niceta de Remesiana* de la Malainița, sfințită în data de 8 martie 2008. Totodată, Preacucernicia Sa solicita sprijinul Patriarhiei Române pentru stoparea acestei acțiuni. Având în vedere situația creată, Patriarhia Română a intervenit pe lângă Ministerul Afacerilor Externe (adresa nr. 619/28 ianuarie 2009), în care s-a prezentat situația tensionată din Valea Timocului (Serbia), solicitându-se sprijinul pentru stoparea deciziei Primăriei din Negotin de demolare a fundației bisericii *Sf. Niceta de Remesiana*.

Agenția de știri *Timoc Press*, în data de 4 februarie 2009, informa că Excelelența Sa Dl. Ion Macovei, Ambasadorul României în Serbia, însoțit de domnul Gabriel Andrei, atașat cultural al României în Serbia, au efectuat o vizită în Valea

Timocului, la Negotin, unde s-au întâlnit cu doamna primar, domnul viceprimar și președintele municipalității. În urma discuțiilor purtate, s-a luat hotărârea de suspendare a acțiunii de demolare, situația lăcașului de cult urmând a fi soluționată prin dialog între reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române și cei ai Bisericii Ortodoxe Sârbe.

La data de 9 februarie 2009, la Patriarhia Română s-au primit, prin intermediul Ambasadei Republicii Serbia (nr. 760/2009), următoarele documente:

– **Adresa D-lui Dragan Curovici, Secretar de Stat în Ministerul Cultelor de la Belgrad, în care este prezentată situația religioasă a românilor din Serbia și cea a Pr. Bojan Alexandrovici.**

Din document reiese faptul că, în Serbia, sunt respectate drepturile religioase ale minorităților, inclusiv cele ale „românilor și vlahilor”, fiind apărut și dreptul la folosirea limbii materne în școală și în biserică. De asemenea, documentul face permanent referire la „*vicariatul Bisericii Ortodoxe Române, cu sediul la Vârșeț, condus de vicarul Moise Ianeș*”. Este cât se poate de evident că acest punct de vedere corespunde întru totul poziției Bisericii Ortodoxe Sârbe în problema respectivă.

– **Adresa D-nei jurist Danica Milojevici, șef serviciu la Administrația Comunală a Comunei Negotin, în care se prezintă poziția oficială a autorităților locale cu privire la construcția aflată în litigiu cu Societatea pentru cultura Românilor – Vlahilor „Românii Ortodocși” din Malainița.**

La data de 25.06.2007, la solicitarea Societății pentru cultura Românilor-Vlahilor „Românii Ortodocși” din Malainița, s-a eliberat aprobarea de construire a unui obiectiv de lucru, pe baza unor planuri de construcție, care cuprindeau destinația, poziția în spațiu, gabaritul în plan și etajarea. Întrucât nu s-a respectat planul de construcție pentru care s-a eliberat autorizația, inspecția de stat în construcții a dispus prezentarea unui dosar pentru o nouă aprobare. După mai multe respingeri ale dosarului pentru că nu era complet, Pr. Bojan Alexandrovici, în calitate de reprezentant al sus-numitei Societăți, a declarat, între altele, că „acest obiectiv urma să fie folosit ca atelier pentru confecționarea icoanelor și a altor obiecte, conform proiectului realizat și aprobat în baza căruia au început lucrările”. Prin modul de realizarea a respectivei clădiri, primăria consideră că se încalcă art. 6 al Deciziei referitoare la Regulamentul de construire a obiectivelor pe teritoriul comunei Negotin (linia de construire se află la o distanță mai mare de 3 metri de „linia de stabilire”).

Decizia de respingere a fost contestată de Pr. Bojan la Ministerul Mediului și Planificării Spațiului al Republicii Serbia – Direcția județeană Zajecar, de la care nu s-a primit un răspuns oficial. Conform d-nei jurist Milojevici, Pr. Bojan a depus o cerere pentru construirea unui atelier de icoane, pentru care a primit inițial aprobare, dar, în realitate, construiește o biserică, aprobare care se acordă pe baza altor principii și norme. La controlul făcut de către inspectorul în construcții, la data de 2.10. 2008, s-a constatat că nu există un nou certificat de construcție și nici nu s-au făcut modificările necesare în vederea adaptării la proiectul inițial. Ca

urmare, la data de 16.12.2008, primăria din Negotin a emis o decizie de demolare, în termen de 15 zile de la comunicare.

La data de 26.01.2009, Societatea pentru cultura Românilor – Vlahilor „Românii Ortodocși” din Malainița a depus o plângere la Ministerul Mediului și Planificării Spațiului al Republicii Serbia – Direcția județeană Zajecar, care, la rândul său, a trimis dosarul (cf. art. 228 al Legii administrației) primăriei din Negotin „în scopul deciderii asupra plângerii”.

De menționat că, în același context, Dl. Dușan Pârvulovici, Președintele Comitetului pentru Drepturile Omului din Negotin și Directorul Federației Românilor din Serbia, a transmis o scrisoare Ex. Sale dl. Knut Vollbaek, Înaltul Comisar OSCE pentru Minoritățile Naționale, ulterior având loc și o întâlnire cu dl. Vollbaek, prilejuri cu care a semnalat faptul că, în Serbia, comunității vlaho/române îi sunt interzise drepturile fundamentale privind reprezentarea parlamentară și educația în limba maternă. De asemenea, dl. Pârvulovici amintește și de presiunile la care este supus Pr. Bojan Alexandrovici, din partea autorităților locale.

În ziua de 24 februarie 2009, s-a primit la Patriarhia Română o scrisoare din partea IPS Părinte Amfilohie, Arhiepiscop de Cetinie, Mitropolit de Muntenegru-Litoral, care comunică *Decizia nr. 29 din 24 decembrie 2008 a „Marelui Consistoriu” al Bisericii Ortodoxe Sârbe de confirmare a „deciziei de caterisire” a Părintele Bojan Alexandrovici*, dată de consistoriul Episcopiei de Timoc (nr. 66 / 16 octombrie 2008).

Luând cuvântul, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel** consideră că cea mai rapidă și eficientă metodă de construcție de biserici pe Valea Timocului este cea care folosește isopan, material termoizolant și ușor de asamblat. De asemenea Preafericirea Sa subliniază importanța pelerinajelor credincioșilor din România în Serbia, atât în Voievodina, cât și pe Valea Timocului sau în alte zone în care există mărturii despre creștinismul străromân. În acest sens, la Duminica Sfinților români ar trebui să pomenim și pe sfinții străromâni (daco-romani creștinați).

Preasfințitul Părinte Daniil, Episcop-locuitor (administrator) al Episcopiei Daciei Felix, consideră că este foarte importantă binecuvântarea pe care a primit-o de a merge în Valea Timocului la anumite evenimente bisericesti și naționale, chiar dacă nu săvârșește Sfânta Liturghie, în contextul recomandării Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca Preasfinția Sa să poată participa la momente liturgice, altele decât Sfânta Liturghie, purtând epitrahilul și omoforul.

În acest context, la propunerea **Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Nicolae al Banatului** – pe baza principiului reciprocității, conform căruia ierarhii sârbi ortodocși de pe teritoriul României și ierarhii ortodocși români de pe teritoriul Serbiei ar trebui să se bucure de aceleași drepturi și să aibă aceleași îndatoriri pastoral misionare – Preasfințitul Părinte Episcop Daniil are datoria morală să slujească, ori de câte ori este solicitat, pentru toți românii sau așa-numiții „vlahi” din Serbia.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel opinează că principiul reciprocității are ca fundament atât principiul demnității, cât și cel al dreptății.

În urma discuțiilor purtate, Sfântului Sinod hotărăște:

1. *Trimiterea unei scrisori a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Sârbe, scrisoare documentată din punct de vedere istoric, canonic și pastoral, în care se va exprima, cu fermitate, îngrijorarea Bisericii Ortodoxe Române față de discriminarea și persecuțiile la care sunt supuși românii din Valea Timocului, prin nerespectarea atât a drepturilor acestora la folosirea limbii române în cult, cât și a libertății acestei numeroase minorități de a-și stabili singură identitatea etnică, în timp ce sârbii ortodocși din România se bucură de libertate, de toate drepturile și de sprijinul financiar al statului român.*

2. *Să se insiste pe lângă Ministerul Afacerilor Externe al României și la Departamentul pentru relațiile cu românii de pretutindeni în vederea susținerii, prin mijloace specifice, a drepturilor și libertăților religioase și a identității de neam și de limbă a românilor din Serbia, având în vedere că Serbia este stat membru în Consiliul Europei.*

3. *Eparhiile ortodoxe române de la granița de vest a României (eparhiile Oradiei, Aradului, Caransebeșului, Craiovei, Timișoarei, Severinului), precum și Arhiepiscopia Sibiului să intensifice ajutorarea frățească constantă a românilor din Valea Timocului.*

4. *Pe baza principiului reciprocității, ierarhii ortodocși români de pe teritoriul Serbiei trebuie să se bucure de aceleași drepturi și să aibă aceleași îndatoriri pastoral misionare ca și ierarhii sârbi ortodocși de pe teritoriul României și, în acest context, Preașfințitul Părinte Episcop Daniil are datoria morală să slujească, ori de câte ori este solicitat, pentru toți românii sau așa-numiții „vlahi” din Serbia.*

Înainte de închiderea ședinței Sfântului Sinod, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel** face unele precizări și informări asupra următoarelor documente primite la Patriarhia Română:

Temei nr. 1382/2009 – Scrisoarea IPS Părinte Mitropolit Nicolae al Banatului și scrisoarea nr.1967/2009 a PS Părinte Episcop Sofronie al Oradiei adresată Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, prin care anunță aducerea la îndeplinire a Hotărârii nr. 4.276, 4.99/2008 a Sfântului Sinod, privind recunoașterea greșelii, regretul pentru cele săvârșite și angajamentul mărturisit în plenul Sfântului Sinod, că nu vor mai repeta asemenea gesturi de comportament liturgic și sacramental.

– Sfântul Sinod ia act de conținutul celor două scrisori.

Temei nr. 1372/2009 – Adresa nr. C-126/2009 a Ministerului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național – Secretariatul de Stat pentru Culte, cuprinzând unele recomandări privind modul de alocare și justificare a sumelor primite de la bugetul de stat în anul 2009 pentru construirea și repararea de biserici și pentru alte necesități ale unităților de cult.

– *Sfântul Sinod ia act că s-a înmânat câte o copie a documentului fiecărui chiriarh, cu recomandarea de a se respecta măsurile referitoare la alocarea de fonduri de la bugetul de stat.*

Temei nr. 1373/2009 – Scrisoarea Domnului Lilian Ciachir, asistent universitar, în legătură cu înființarea de noi eparhii în Mitropolia Moldovei (IPS Vladimir), paralele cu eparhiile Mitropoliei Basarabiei.

– *IPS Părinte Mitropolit Petru a fost informat în plenul ședinței despre conținutul scrisorii.*

Temei nr. 1559/2009 – Memoriul nr. 9/2009 al Pr. Petru Buburuz prin care anunță Patriarhia Română că în ziua de 24 februarie 2009 a depus la Mitropolia Basarabiei memoriul personal, precum și memoriul unui grup de 12 preoți prin care se solicită reprimirea sub omoforul IPS Mitropolit Petru al Basarabiei.

1. *Sfântul Sinod ia act că IPS Părinte Mitropolit Petru al Basarabiei confirmă primirea memoriului.*

2. *Să se ia act că Preafericitul Părinte Patriarh a recomandat: „Cancelaria Sfântului Sinod va confirma primirea scrisorii cu apreciere pentru intrarea în canonicitate”*

3. *Să se trimită IPS Părinte Mitropolit Petru al Basarabiei documentele primite la Cancelaria Sfântului Sinod pentru a se lua măsurile convenite în acord cu rezoluția și recomandările Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.*

g. Închiderea ședinței de lucru a Sfântului Sinod.

Epuizându-se examinarea problemelor înscrise pe ordinea de zi a ședinței de lucru a Sfântului Sinod, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel** exprimă mulțumiri membrilor Sfântului Sinod pentru participare la ședința sinodală și pentru responsabilitatea și competența cu care au examinat problemele repartizate comisiilor, precum și pentru operativitatea cu care au lucrat.

La orele 14³⁰, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel **declară închisă ședința de lucru a Sfântului Sinod.**

Se rostește rugăciunea „*Cuvine-se cu adevărat*”.

PREȘEDINTE

† DANIEL,

ARHIEPISCOPUL BUCUREȘTILOR, MITROPOLITUL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI, LOCTIITOR AL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI ȘI PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

SECRETARUL SFÂNTULUI SINOD

**† VINCENȚIU PLOIEȘTEANUL,
EPISCOP-VICAR PATRIARHAL**

AGENDA DE LUCRU
A PREAFERICITULUI PĂRINTE DANIEL,
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
(1 ianuarie-30 aprilie 2009)

Joi, 1 ianuarie

– La miezul nopții, la cumpăna dintre ani, a săvârșit, la Catedrala patriarhală din București, slujba Acatistului Mântuitorului Hristos, înălțând, împreună cu soborul slujitorilor și cu credincioșii prezenți, rugăciuni de mulțumire pentru binefacerile primite de la Dumnezeu în cursul anului 2008 și rugăciuni de binecuvântare a noului an 2009. În cuvântul de învățătură rostit, Preafericirea Sa a vorbit despre semnificațiile sărbătorii creștine de la 1 ianuarie, îndemnând pe credincioși să înalțe mereu rugăciuni de recunoștință către Dumnezeu și să facă din anii vieții pământești timp de sfințire și cale către mântuire. După slujba din Catedrala patriarhală, credincioșii prezenți au fost invitați în Sala „*Europa Christiana*” a Palatului Patriarhiei, unde li s-au oferit daruri, ca semn de binecuvântare pentru noul an;

– A săvârșit Sfânta Liturghie la Catedrala patriarhală împreună cu un sobor de ieromonahi, preoți și diaconi. Părintele Patriarh a vorbit despre întreita sărbătoare pe care o prăznuiesc creștinii în prima zi a anului: pomenirea Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei, praznicul Tăierii Împrejur a Domnului și Începutul Noului An civil. În cuvântul rostit a subliniat personalitatea marelui sfânt prăznuit, explicând, de asemenea, de ce Patriarhul României poartă titlul de locțiitor al Tronului Cezareei Capadociei, eparhia pe care a păstorit-o Sfântul Vasile cel Mare.

La sfârșitul Sfintei Liturghii au fost citite Molitfele Sfântului Vasile cel Mare, după care s-a oficiat slujba de *TE-DEUM* pentru începutul Anului Nou.

Apoi, marele eclesiarh al Catedralei patriarhale și exarhul cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor, Arhim. Timotei Aioanei, a citit hotărârea Sfântului Sinod privind decretarea anului 2009 ca *An comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379) și al sfinților capadocieni*. În cuvântul său, Părintele Patriarh a explicat motivația acestei hotărâri, precizând că

anul 2009 este anul închinat Sfântului Vasile cel Mare pentru că aniversăm 1630 de ani de la mutarea sa la cele veșnice, fiind închinat, de asemenea, tuturor Sfinților Capadocieni.

După ce a arătat că Sfântul Vasile este dascăl al Bisericii Universale, Preafericirea Sa a vorbit despre legătura arhiepiscopului Capadociei cu țara noastră, cu Dacia Carpatică și Pontică. De asemenea, a precizat că Sfântul Vasile a prețuit atât familia conjugală cât și familia monahală, ca două locuri de manifestare a binecuvântării părintești a Preasfintei Treimi față de oameni.

Sâmbătă, 3 ianuarie

Primiri:

– A primit în audiență, la Mănăstirea „*Sfânta Maria*“ – Techirghiol, Familia Mihălțan, care sprijină această mănăstire;

– A primit în audiență, la Mănăstirea „*Sfânta Maria*“ – Techirghiol, pe Dl. Ion Grecu, în vederea susținerii unor lucrări de dotare cu mobilier a noii biserici.

Duminică, 4 ianuarie

– A participat la Sfânta Liturghie oficiată de un sobor de preoți, în frunte cu protosinghelul Cleopa Nistor, director al Centrului Social-Pastoral „*Sfânta Maria*“ – Techirghiol, de la Mănăstirea „*Sfânta Maria*“ – Techirghiol, în cadrul căreia a rostit un cuvânt de învățătură.

Arătând că pericopa citită în duminica de dinaintea Botezului Domnului vorbește despre Sfântul Ioan Botezătorul ca Înaintemergător al lui Hristos, care pregătește calea, Preafericirea Sa a subliniat în ce anume constă pregătirea căii Domnului. Vorbind mai apoi despre persoana Proorocului Ioan, Părintele Patriarh a arătat că Sfântul Ioan Botezătorul reprezintă modelul de priveghere, de rugăciune, de pocăință și de trezvie duhovnicească, de trezire a sufletului din moartea păcatului și de ascultare a cuvântului lui Dumnezeu. Toate amănuntele legate de îmbrăcămintea și hrana Sfântului Ioan au semnificații duhovnicești pentru a înțelege viața pustnicească.

Preafericirea Sa a amintit, în continuare, că Sfântul Vasile cel Mare a arătat sugestiv care este diferența între botezul lui Ioan și cel creștin, spunând că botezul Sfântului Ioan ca botez al pocăinței este începutul botezului creștin, iar botezul creștin este desăvârșirea botezului Sf. Ioan;

– A vizitat la chilia sa pe Preacuviosul Părinte Arhimandrit Arsenie Papacioc de la Mănăstirea „*Sfânta Maria*“ – Techirghiol.

Luni, 5 ianuarie

Primiri:

– A primit, la Reședința patriarhală, cu Ajunul Bobotezei soborul de slujitori de la Catedrala Patriarhală;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Florin Frunză, privitor la cooperarea dintre Patriarhie și Secretariatul de Stat pentru Culte în domeniul cultural.

Marți, 6 ianuarie

– A participat la slujba Sfintei Liturghii săvârșită în Paraclisul patriarhal, cu hramurile „*Sfântul Mare Mucenic Gheorghe*” și „*Sfânta Cuvioasă Parascheva*”;

– Împreună cu Preasfințitul Părinte Ciprian, Episcop Vicar Patriarhal, însoțiți de soborul slujitorilor, a oficiat apoi, pe esplanada din fața Catedralei patriarhale, slujba Sfințirii celei mari a apei (Aghiazma Mare). Preafericirea Sa a citit prima pemie din cartea Proorocului Isaia, după care a citit Evanghelia de la Apostolul Marcu. A urmat, în continuare, cuvântul de învățătură al Preafericirii Sale. Slujba a continuat cu un șir de rugăciuni însoțite de trei invocări de pogorâre a Duhului Sfânt peste apa care a fost împărțită credincioșilor, binecuvântați prin stropirea cu Aghiazmă Mare.

Cu prilejul slujbei de Bobotează, Părintele Patriarh a adresat un mesaj credincioșilor adunați la Catedrala Patriarhală, îndemnându-i la rugăciune pentru pace în Orientul Mijlociu, unde se află și români.

Miercuri, 7 ianuarie

– Cu prilejul sărbătorii Sfântului Ioan Botezătorul, înainte de oficierea Sfintei Liturghii, a târnosit noua pictură a Bisericii „*Sfântul Ioan Botezătorul*” din Chitila, realizată într-un timp scurt (6 luni), la inițiativa părintelui paroh Ioan Adrian Alexandrescu.

Cu această ocazie, Părintele Patriarh a dăruit bisericii parohiale o cruce de binecuvântare, pentru a fi folosită la binecuvântarea credincioșilor ca semn de prețuire și binecuvântare pentru lucrările desfășurate. Pe această cale a mulțumit, pentru prezență și pentru sprijinul acordat în realizarea lucrărilor, domnilor Marin Anton, Secretar de stat în Ministerul Transporturilor, și Cristache Rădulescu, Președinte al Consiliului Județean Ilfov.

În cadrul Sfintei Liturghii Preafericitul Părinte Daniel a rostit și un cuvânt de învățătură în care a evidențiat rolul Sfântului Ioan de înaintemergător și botezător al Domnului nostru Iisus Hristos, dar și exemplul său de pocăință. Părintele Patriarh a recomandat tuturor creștinilor ca, în ziua prăznuirii Botezătorului Domnului, să-și amintească și să se roage pentru preoții care i-au botezat, dar și pentru nașii care au făcut mărturisirea de credință în fața lui Dumnezeu în locul lor. În încheiere, Preafericitul Părinte Daniel a reluat mesajul din ziua de Bobotează, amintind că în lume sunt locuri în care este război și ar trebui să ne rugăm ca Bunul Dumnezeu să aducă pace, și în Orientul Mijlociu, unde se află și români de-ai noștri, dar și în sufletele noastre.

La sfârșitul Sfintei Liturghii, Preafericirea Sa a sfințit Așezământul social al parohiei, construit doar într-o lună, destinat copiilor săraci din parohie. De asemenea, a fost sfințită și casa parohială.

În încheierea sărbătorii, parohul bisericii, părintele Ioan Alexandrescu, a primit din partea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel distincția de iconom.

Miercuri, 7 ianuarie

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe D-na Minodora Ilie, privitor la unele activități social-filantropice organizate de Fundația „Omenia” în zona Banatului.

Joi, 8 ianuarie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Constantin Răileanu, dirijorul corului *Anton Pann*, privitor la grupul psaltic de la Paraclisul Patriarhal „*Sf. Spiridon Nou*” din București;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Arhidiaconul Nicolae Dima și D-na Cătălina Dima de la TV TRINITAS;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Cătălin Barbu de la Banca Națională a României și pe Preacuviosul Arhimandrit Mihail de la Mănăstirea Antim, în legătură cu realizarea unor medalii pentru anul 2009;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Mihai Răzvan Ungureanu, director S.I.E., privitor la situația românilor din străinătate.

Vineri, 9 ianuarie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preacuviosul Arhimandrit Sadiq Qais din Patriarhia Antiohiei, oferindu-i posibilitatea de a sluji Sfânta Liturghie, când e nevoie, la biserica „*Sf. Spiridon Vechi*” din București, pentru credincioșii ortodocși arabi;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Cătălin Băluță.

Sâmbătă, 10 ianuarie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfântul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, privitor la programul pastoral al anului 2009;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Dimitrie Fourlemadis, din Grecia, privitor la noi posibilități de cooperare în plan cultural și social european.

Duminică, 11 ianuarie

– A participat la Sfânta Liturghie săvârșită în paraclisul Reședinței patriarhale, în prima duminică după sărbătoarea Botezului Domnului. Una dintre ideile centrale ale cuvântului de învățătură rostit de către Preafericirea Sa, a fost cea despre catapeteasma bisericii ca transpunere în formă vizuală a Împărăției lui Dumnezeu în care se intră prin pocăință.

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, pe Dl. Bogdan Tătaru Cazaban, pe Dl. Adrian Lemeni și pe Dl. Viorel Roman de la Iași. S-au discutat aspecte privind evenimentele bisericești majore din anul 2009.

Luni, 12 ianuarie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanu, Episcop vicar patriarhal, pe Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop vicar patriarhal și pe Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

În aceste ședințe săptămânale se discută temele majore ale Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor și ale Permanenței Consiliului Național Bisericesc din săptămâna respectivă;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Ion Grecu, dispus să ajute Mănăstirea „*Sfânta Maria*” Techirghiol, stavropighie patriarhală.

Marti, 13 ianuarie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor, la care au participat și părinții protopopi.

Miercuri, 14 ianuarie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

*Joi, 15 ianuarie***Primiri:**

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Silviu Tudose, Asistent la Facultatea de Teologie Ortodoxă „*Patriarhul Justinian*” din București și pe Pr. Ionuț Corduneanu, Consilier patriarhal, privitor la probleme juridice de patrimoniu bisericesc.

Vineri, 16 ianuarie

– A participat, cu ocazia hramului și cu prilejul împlinirii a 450 de ani de atestare documentară a parohiei „*Sfântul Cuvios Antonie cel Mare*” – Curtea Veche, din București, la finalul slujbei acatistului și a vecerniei săvârșite de către un ales sobor de preoți și diaconi, condus de Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanu, Episcop-Vicar Patriarhal, la lansarea albumului aniversar al acestui sfânt lăcaș. Cu acest prilej, Preafericirea Sa a ținut un cuvânt de învățătură în care a vorbit tuturor preoților și credincioșilor prezenți despre viața Sfântului Antonie cel Mare, o pildă vie de înduhovnicire.

La finalul cuvântului său, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a oferit Consiliului parohial, în semn de recunoștință pentru întreaga activitate pastoral-misionară, diploma de onoare „*Sfântul Apostol Andrei*” – ocrotitorul României. De

asemenea, Preafericirea Sa a oferit pentru altarul bisericii o cruce de binecuvântare executată în atelierele Patriarhiei Române, iar pentru biblioteca parohială, Părintele Patriarh a oferit în dar noul album „*Colina bucuriei – Catedrala patriarhală*”.

Duminică, 18 ianuarie

– A participat la Sfânta Liturghie săvârșită în Paraclisul Reședinței patriarhale, unde a ținut un cuvânt de învățătură în care a explicat înțelesurile duhovnicești ale Evangheliei Duminicii a XXIX-a după Rusalii, pilda celor 10 leproși, arătând că învățătura fundamentală care reiese din această Evanghelie este importanța recunoștinței față de Dumnezeu și față de oameni.

În finalul cuvântului său, Preafericirea Sa a remarcat că, în acest context al îndemnului Evangheliei la recunoștință, trebuie să aducem mulțumire și celor care au slujit Biserica prin darurile primite de la Dumnezeu și a evocat astfel figura marelui teolog Olivier Clément, recent mutat la Domnul. De asemenea, Părintele Patriarh a pomenit și pe poetul Grigorie Vieru, care s-a mutat la cele veșnice în noaptea de sâmbătă, 17 ianuarie, spre duminică, 18 ianuarie, în urma unui accident rutier;

– A participat seara, în Catedrala patriarhală, împreună cu reprezentanți ai altor confesiuni creștine, la deschiderea *Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creștină*. În încheiere Părintele Patriarh a ținut un cuvânt de învățătură, în care a mulțumit tuturor celor care au asistat la slujba Vecerniei și care au adus mărturii ale simțirii duhovnicești și ale chemării Mântuitorului Iisus Hristos, subliniind nevoia mărturiei creștine comune a filantropiei sau a carității în zilele de astăzi.

Luni, 19 ianuarie

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Dr. Talat Taklat (Asociația coptă *Sf. Mina* din București) împreună cu Părintele vicar de la Patriarhia Ortodoxă Coptă a Alexandriei, privitor la cooperarea în plan social-filantropic;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Dr. Irinel Popescu, privitor la cooperarea Stat-Biserică în domeniul medical;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Iulian Dascălu, susținător al unor activități misionare ale Bisericii;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop vicar patriarhal, pe Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop vicar patriarhal și pe Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor. Au fost discutate probleme curente;

– A primit, la Reședința patriarhală, grupul de proiectanți care se ocupă de infrastructura Catedralei Mântuirii Neamului, însoțit de către Dl. Ing. Eugeniu Iordăchescu;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Cătălin Barbu, privitor la medaliile jubiliare pentru anul 2009.

Marti, 20 ianuarie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Miercuri, 21 ianuarie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală a Permanenței Consiliului Național Bisericesc;

– A prezidat, în Sala sinodală din Reședința patriarhală, lucrările comune ale Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei și ale Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Olteniei. Pe ordinea de zi s-au aflat, cu prioritate, definitivarea textelor liturgice ale Sfinților dobrogeni: Sfântul Ierarh Bretanion, Sfântul Ierarh Teotim, Sfinții Martiri Epictet și Astion, Sfinții Martiri Zotic, Atal, Camasie și Filip de la Niculișel și Sfinții Cuvioși Ioan Casian și Gherman, precum și definitivarea textului Acatistului Sfântului Dionisie Exiguul, cel Smerit; proiectul „*Ghidul pentru examenul de capacitate preotească*”; alte aspecte legate de viața pastoral-misionară și administrativ-bisericească a parohiilor și a mănăstirilor din cuprinsul Mitropoliei Munteniei și Dobrogei; evaluarea stadiului lucrărilor la albumul „*Domnitorii și ierarhii țării Românești. Ctitoriile și mormintele lor*”, lucrare care va fi editată de cele două mitropolii în cursul acestui an, cu prilejul sărbătoririi a 650 de ani de la recunoașterea întemeierii Mitropoliei Țării Românești, la anul 1359;

– A participat seara, la Palatul Cotroceni, în Sala Unirii, la recepția oferită de Dl. Traian Băsescu, Președintele României, cu prilejul aniversării a 150 de ani de la Unirea Principatelor Române.

Joi, 22 ianuarie

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Silviu Tudose, Asistent la Facultatea de Teologie Ortodoxă „*Patriarhul Justinian*” din București, în legătură cu subiectele pentru examene;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Prof. Valeri Alexeev, Președintele *Fundației internaționale pentru unitatea Ortodoxiei*, de la Moscova, privitor la premiul acordat Facultății de Teologie Ortodoxă „*Patriarhul Justinian*” din București.

Vineri, 23 ianuarie

– A oficiat slujba de *TE-DEUM* în Catedrala patriarhală cu prilejul aniversării a 150 de ani de la Unirea Principatelor Române, la care au fost prezenți Dl. Traian Băsescu, Președintele României, și Dl. Emil Boc, Prim-ministrul Guvernului, alături de membri ai Guvernului și Parlamentului, Dl. Dan Berindei, Vicepreșe-

dintele Academiei Române, împreună cu reprezentanți ai Academiei, ierarhi ai Mitropoliilor Munteniei și Dobrogei și ai Olteniei, membrii Permanențelor Consiliului Național Bisericesc și ai Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor, profesori de teologie, alți invitați.

– A depus împreună cu Dl. Traian Băsescu și cu Dl. Dan Berindei coroane de flori la statuia Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, din fața clopotniței.

– În Aula Magna „*Teoctist Patriarhul*“ a Palatului Patriarhiei, construit pe locul unde, la 24 ianuarie 1859, mitropolitul Nifon proclama alegerea lui Alexandru Ioan Cuza ca domnitor și al Țării Românești și, pe această cale, înfăptuirea Unirii, a susținut alocuțiunea „*Timp binecuvântat – Ceasurile Unirii din Dealul Mitropoliei*” despre efectul Unirii asupra celor două mitropolii din Muntenia și Moldova.

Părintele Patriarh a prezentat, la finalul cuvântului, volumul de studii „*Biserica Ortodoxă Română și Unirea Principatelor – moment aniversar 1859-2009*“, realizat cu ocazia evenimentului și apărut la Editura „*Cuvântul Vieții*“ a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, precum și medalia jubiliară cu chipul Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, iar pe verso imaginea Catedralei Patriarhale, pe atunci Catedrală Mitropolitană. A înmânat D-lui Traian Băsescu și D-lui Dan Berindei câte un volum și câte o medalie jubiliară. În încheiere, orchestra și grupul psaltic „*Anton Pann*“ din București au susținut un mini-concert muzical patriotic, încheiat cu „*Hora Unirii*“.

Duminică, 25 ianuarie

– A participat la hramul Seminarului Teologic Ortodox „*Nifon Mitropolitul*“ din București, cu ocazia prăznuirii Sfântului Grigorie Teologul, patronul spiritual al acestei școli teologice. La sfârșitul Sfintei Liturghii Părintele Patriarh a ținut un cuvânt de învățătură pentru elevii seminariști și a binecuvântat pe toți credincioșii prezenți, subliniind importanța vieții și teologiei Sfântului Grigorie Teologul, patronul spiritual al Seminarului, pentru întreaga Ortodoxie, și evidențiind cinstea care trebuie să fie acordată acestuia, alături de ceilalți Sfinți Capadocieni. A vizitat apoi clădirea seminarului, noul paraclis pictat și recentul studio de înregistrări.

Luni, 26 ianuarie

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Excelența Sa, Domnul Wojciech Zajackowski, Ambasadorul Republicii Polonia în România. Părintele Patriarh a reliefat necesitatea ca, într-o Europă din ce în ce mai secularizată, Bisericele trebuie să promoveze cu mai multă stăruință valorile creștine și să coopereze la implementarea unor programe social-filantropice și cultural-educaționale la nivel european, dând ca model buna conlucrare, de peste trei decenii, dintre Conferința Bisericilor Europene (care reunește 126 de Biserici ortodoxe, anglicane, protestante și vechi-catolice) și Consiliul Conferințelor Episcopale Catolice din Europa;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe reprezentanții Companiei *COSMOTE*: Dl. Stefanos Teocharopoulos, președinte, Dl. Spyridon Spyropoulos, vicepreședinte, Dl. Marius Marișescu, director în cadrul companiei, și Dl. Ion Marișescu. S-a discutat despre noi posibilități de cooperare cu Centrul de presă *BASILICA* al Patriarhiei Române;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop vicar patriarhal, pe Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop vicar patriarhal și pe Preasfințitul

– A primit în audiență, la Reședința Patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Varșanufie Prahoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, în ședință săptămânală de lucru;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Prof. Emilian Popescu.

Marți, 27 ianuarie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Miercuri, 28 ianuarie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Joi, 29 ianuarie

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Damaschin, Episcopul Sloboziei și Călărașilor;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Yorgos Yoannidis, Președinte director general al companiei *ROMTELECOM*. S-a discutat despre noi cooperări între Patriarhia Română și *ROMTELECOM*;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe D-na Minodora Ilie.

Vineri, 30 ianuarie

– În ziua prăznuirii Sfinților Trei Ierarhi, Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, a fost prezent la hramul Facultății de Teologie Ortodoxă „*Patriarhul Justinian*“, din cadrul Universității din București. A săvârșit slujba hirotiesiei întru iconom stavrofor pentru părintele profesor Emanoil Băbuș, Prodecanul Facultății, părintele profesor dr. Alexandru Stan și părintele lector universitar Stelian Ionașcu. Preafericirea Sa a ținut un cuvânt de învățătură prin care a arătat că cei Trei mari Ierarhi au evidențiat prin vasta lor operă teologică că centrul de viață și lumină al Bisericii este Sfânta Treime. În final, s-a săvârșit o slujbă de pomenire a profesorilor și a studenților facultății care au trecut la cele veșnice. Imediat după Sfânta Liturghie, a urmat concertul susținut de Corul mixt al Facultății „*Patriarhul Justinian*“, în sala de festivități din incinta Facultății, la care a fost delegat Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop vicar patriarhal.

Miercuri, 30 ianuarie

Primi:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, delegația Bisericii Ortodoxe Române (Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu, Înaltpreasfințitul Părinte Nifon, Preasfințitul Părinte Casian și Protosinghelul Veniamin Goreanu) care urma să plece la Moscova pentru întronizarea noului patriarh rus.

Pentru a răspunde diferitelor invitații, au fost delegați de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel:

Joi, 15 ianuarie

– Preacucernicul Părinte Florin Șerbănescu, Consilier Patriarhal, pentru a oficia un serviciu religios de pomenire la Monumentul din fața Ateneului Român, cu ocazia zilei de naștere a poetului Mihai Eminescu, precum și la lansarea celor zece volume noi ale manuscriselor eminesciene la Biblioteca Academiei.

– Preacucernicul Părinte Gheorghe Holbea, Consilier Patriarhal, pentru a oficia un serviciu religios de pomenire la Mormântul de la Cimitirul Bellu, cu ocazia zilei de naștere a poetului Mihai Eminescu.

Marți, 20 ianuarie

– Preacucernicul Părinte Constantin Stoica, Consilier Patriarhal, pentru a participa la vernisajul expoziției de fotografie și lansarea albumului „SOLIDARI CU ROMÂNIA” – *momente din decembrie 1989*, la Muzeul Național de Istorie a României.

Sâmbătă, 24 ianuarie

– Preacuviosul Arhimandrit Timotei Aioanei, Exarh cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor și Mare Eclesiarh al Catedralei patriarhale, pentru a oficia parastasul de pomenire al Mitropolitului Nifon al țării Românești, mare artizan al Unirii Principatelor, în cimitirul mănăstirii Cernica.

Miercuri, 28 ianuarie

– Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanu, Episcop Vicar Patriarhal, pentru a participat la recepția oferită de Excelența Sa, Dl. Petr Dokládál, Ambasadorul Republicii Cehe, cu ocazia preluării la 1 ianuarie 2009 a Președinției Uniunii Europene.

Sâmbătă, 31 ianuarie

– Preacucernicul Părinte Ioan Iordache, Vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor, pentru a participa la „*Gala sportului românesc*”, la Complexul Olimpic Sydney 2000 – Izvorani.

Duminică, 1 februarie

– A predicat la biserica „*Adormirii Maicii Domnului*” – Popa Soare din București, arătând importanța teologică și duhovnicească a Evangheliei care s-a citit.

La finalul Sfintei Liturghii, Preafericirea Sa a oferit în dar părintelui paroh Nicolae Vladu, pentru biblioteca parohială, noile albume editate de Patriarhia Română și Arhiepiscopia Bucureștilor.

Luni, 2 februarie

– Cu ocazia praznicului *Întâmpinării Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos la Templul din Ierusalim*, de către bătrânul Simeon și Proorocița Ana a săvârșit Sfânta Liturghie la Catedrala patriarhală. În cuvântul de învățătură, rostit după citirea Sfintei Evanghelii, Părintele Patriarh a subliniat importanța teologică și istorică a acestei sărbători, care ne arată că așteptarea într-o credință a dreptilor Vechiului Testament nu a rămas nerăsplătită.

La finalul Sfintei Liturghii, Preafericirea Sa a săvârșit slujba hirotiesiei într-o protosinghel a ieromahilor Ipolit, Teoctist și Porfirie.

Luni, 2 februarie

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preacuviosul Arhimandrit Ieronim Crețu de la Ierusalim și pe Dl. Dimitrios Fourlemadis din Grecia.

Marti, 3 februarie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe arhitecții Bogdan și Corina Georgiana Brădățeanu, însoțiți de Pr. Cons. Radu Popescu de la Arhiepiscopia Bucureștilor.

Miercuri, 4 februarie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, delegația Bisericii Ortodoxe Române (Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei, Preasfințitul Părinte Casian, Episcopul Dunării de Jos, și Preacuviosul Părinte Protosinghel Veniamin Goreanu), care a participat la întronizarea noului patriarh Kiril al Moscovei și al întregii Rusii.

Joi, 5 februarie

– A participat la slujba de *TE-DEUM* oficiată în Paraclisul patriarhal cu ocazia Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor;

– A prezidat, în Sala Sinodală din Reședința patriarhală, ședința de lucru anuală a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor, în cadrul căreia a fost analizată activitatea din parohiile și mănăstirile eparhiei sub aspectele: organizatoric-administrativ, pastoral, social-filantropic, monahal, învățământ, patrimoniu

cultural-bisericesc, activitate editorială, restaurări și construcții de noi lăcașuri de cult. În deschiderea Adunării Eparhiale, Preafericitul Părinte Daniel a ținut cuvântul: *Realizări multiple și noi perspective misionare*, prin care a subliniat împlinirile din anul 2008 și prioritățile din anul 2009 ale Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Vineri, 6 februarie

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preacuviosul Arhimandrit Melchisedec, starețul Mănăstirii Putna, privitor la pictarea bisericii acestei mănăstirii.

Sâmbătă, 7 februarie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Cătălin Barbu și pe D-na Amalia Barbu, privitor la unele medalii jubiliare;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe doamnele Maricica și Steluța Popescu, rude ale vrednicului de pomenire Patriarhul Teoctist.

Duminică, 8 februarie

– A participat la Sfânta Liturghie săvârșită în paraclisul Reședinței patriarhale, unde a ținut un cuvânt de învățătură în care a explicat înțelesurile duhovnicești ale Evangheliei Duminicii a XXXIII-a după Rusalii, a Vameșului și Fari-seului, ca început al perioadei Triodului.

Luni, 9 februarie

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Excelența Sa Dl. Mario Cospito, Ambasadorul Italiei. Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a subliniat importanța promovării și apărării valorilor sociale și culturale creștine ale celor două popoare, ca factori de echilibru între apărarea propriei identități, dar și respectul față de identitatea celorlalți.

Preafericirea Sa i-a adus la cunoștință domnului ambasador că între preocupările pastoral-misionare și sociale actuale ale Bisericii Ortodoxe Române se înscrie și grija față de credincioșii ortodocși români din străinătate și integrarea lor în societățile în care trăiesc. În acest sens, Părintele Patriarh a anunțat că va propune Sfântului Sinod ca prima duminică după sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului (15 august) să fie instituită ca *Duminică a migrantilor*, cu scopul de a cunoaște mai bine atât problemele, cât și realizările acestora în alte țări.

În cadrul audienței, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a mai subliniat împlinirea, anul acesta, a zece ani de la vizita Papei Ioan Paul II în România – prima vizită a unui episcop al Romei într-o țară majoritar ortodoxă (7-9 mai 1999) – moment care ar putea fi marcat printr-o aniversare adecvată;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Lucian Golinschi de la Iași, interesat de noi publicații ale Patriarhiei;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Gabriel Sandu, *Ministrul Comunicațiilor și Societății Informaționale*, în vederea unei cooperări cu Centrul de presă BASILICA pentru o bibliotecă virtuală cu mănăstirile din România;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanu și pe Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Ioachim Băcăuanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Romanului.

Marti, 10 februarie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Marti, 10 februarie

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Deputat Petru Movilă și pe Dl. Bulgaru de la Iași, în legătură cu noi posibilități ca și Bisericele să acceseze fonduri europene în domeniul agriculturii.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Theodor Paleologu, Ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, pe Dl. Adrian Lemeni, Secretar de Stat la Culte, și pe Dl. Vasile Timiș, Secretar de Stat la Patrimoniu Național;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe D-na Elena Udrea, Ministrul Turismului. Au fost discutate posibilități de dezvoltare a turismului religios.

Miercuri, 11 februarie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Consiliului Național Bisericesc, în cadrul căreia s-a întâlnit și cu proiectanții de la Catedrala Mântuirii Neamului.

Joi, 12 februarie

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Veaceslav Șpac de la Chișinău, consilier la Mitropolia Moldovei (Patriarhia Moscovei);

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe D-na Adela Neagoe, secretar general la Ministerul Sănătății, privitor la cooperarea în domeniul sănătății;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Ioan Tocănel, Protopopul Aiudului;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Costea Tănăsache, duhovnicul Facultății de Teologie Ortodoxă „*Patriarhul Justinian*” din București;

Vineri, 13 februarie

– A săvârșit, în Paraclisul patriarhal, cu hramurile „*Sfântul Mare Mucenic Gheorghe*”, „*Sfânta Cuvioasă Parascheva*” și „*Sfântul Prooroc Daniel*”, slujba

de hirotésie întru duhovnic a 13 noi preoți hirotoniți, din Arhiepiscopia Bucureștilor. La finalul slujbei săvârșite, Părintele Patriarh le-a vorbit viitorilor duhovnici despre importanța și rolul Tainei Spovedaniei, după care a oferit în dar fiecărui preot în parte cartea „*Foame și Sete după Dumnezeu*“, precum și Certificatul de duhovnic, fără de care nici un slujitor nu poate săvârși Taina Spovedaniei.

Duminică, 15 februarie

– A participat la Sfânta Liturghie săvârșită în paraclisul Reședinței patriarhale, unde a ținut un cuvânt de învățătură explicând *Parabola fiului risipitor*.

Luni, 16 februarie

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Silviu-Petre Pufulete, de la Londra, privitor la situația românilor ortodocși din Anglia;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, pe Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul și pe Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul (obișnuita ședință de lucru de la începutul fiecărei săptămâni).

Marti, 17 februarie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Miercuri, 18 februarie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Gurie, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Craiovei;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Decebal Arnăutu, Primarul municipiului Târgu Neamț.

Joi, 19 februarie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Răzvan Vasile Tatu, noul paroh al bisericii „*Sfântul Apostol Andrei*” din Johannesburg, Africa de Sud, solicitând binecuvântare înainte de plecare la noua parohie care i-a fost încredințată;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Eugen Moraru, redactor la revista *Biserica Ortodoxă Română*;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Macarie Drăgoi, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române a Europei de Nord;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Dr. Ion Bazac, Ministrul Sănătății. Au fost discutate posibilități de cooperare Stat-Biserică în domeniul sănătății și educației pentru sănătate.

Vineri, 20 februarie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Jean Tchékan, de la Paris (Franța), fondatorul buletinului informativ „*Service Orthodoxe de Presse*“ (SOP).

Duminică, 22 februarie

– A participat la Sfânta Liturghie săvârșită în paraclisul Reședinței patriarhale, unde a ținut un cuvânt de învățătură.

Luni, 23 februarie

– A prezidat, în Sala Sinodală din Reședința patriarhală, ședința de lucru a Consiliului Național Bisericesc (CNB) al Bisericii Ortodoxe Române, organismul central executiv al Sfântului Sinod și al Adunării Naționale Bisericești, care a analizat și evaluat întreaga activitate internă și externă bisericească din anul 2008 sub următoarele trei direcții principale: pastoral-liturgică, cultural-misionară și social-caritativă. Preafericirea Sa a prezentat o Sinteză a activităților Bisericii Ortodoxe Române pe anul 2008 cu titlul: „*Un an bogat în momente sfinte și lucrări misionare*”;

– S-a întâlnit, la Reședința patriarhală, cu Preasfințitul Părinte Episcop Daniil al Episcopiei Daciei Felix și cu câțiva clerici ortodocși români din Serbia: Pr. Moise Ianeș, Pr. Petru Drăghicescu și Pr. Boian Alexandrovici. S-a discutat despre situația românilor din Serbia.

*Luni, 23 februarie***Primiri:**

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe D-na Dorina Isopescu, Inspectoratul de Stat în Construcții, privitor la noua construcție a Catedralei Mântuirii Neamului din București.

Marti, 24 februarie

– A participat la slujba de *TE-DEUM*, săvârșită în Catedrala patriarhală, oficiată cu ocazia începerii lucrărilor ședinței anuale de lucru a Adunării Naționale Bisericești a Bisericii Ortodoxe Române;

– A prezidat, în Aula Magna „*Teoctist Patriarhul*” a Palatului Patriarhiei, ședința anuală de lucru a Adunării Naționale Bisericești (ANB) a Bisericii Ortodoxe Române, organismul central deliberativ al Bisericii Ortodoxe Române pentru problemele administrative, sociale, culturale, economice și patrimoniale, format din membrii Sfântului Sinod și din câte trei reprezentanți (un cleric și doi mireni) ai fiecărei eparhii. Au fost prezentate dările de seamă ale tuturor Sectoarelor Patriarhiei Române privind activitatea din Biserica Ortodoxă Română desfășurată în anul 2008. În cadrul ședinței a fost examinat și aprobat Raportul general anual al Consiliului Național Bisericesc asupra activității Bisericii Ortodoxe Române în anul 2008.

În final, în cuvântul adresat membrilor Adunării Naționale Bisericești, Preafericirea Sa a subliniat faptul că activitatea Bisericii Ortodoxe Române în anul

2008 a fost încununată de momente sfinte și lucrări misionare. Părintele Patriarh a mulțumit celor ce au sprijinit și sprijină în continuare activitățile multiple ale Bisericii Ortodoxe Române: ierarhi, cler, instituții de stat, organizații neguvernamentale și mulțimii de credincioși.

Miercuri, 25 februarie

– A participat la slujba de *TE-DEUM*, săvârșită în Catedrala patriarhală, oficiată cu ocazia începerii lucrărilor ședinței de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române;

– Sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în Sala sinodală de la Reședința patriarhală, au debutat lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Joi, 26 februarie

– Sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în Sala sinodală de la Reședința patriarhală, au continuat lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

– Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat proiectul comun al Patriarhiei Române și al Academiei Române privind elaborarea unei „*Istorie a monahismului românesc de la origini până azi*”, precum și publicarea unei noi ediții, completate în anul 2009, a volumului „*Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 1.600 de ani de la săvârșirea sa*”, în colecția „*Studia Basiliana*”.

Printre hotărârile luate de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, amintim, de asemenea: organizarea de către Patriarhia Română a unui *Congres Internațional dedicat Sfântului Vasile cel Mare și celorlalți Părinți Capadocieni*, cu prilejul anului comemorativ-omagial, în perioada 1-4 noiembrie 2009; înființarea *Subcomisiei de muzică psaltică și liniară*, afiliată Comisiei teologice, liturgice și didactice a Sfântului Sinod; instituirea *Duminicii părinților și copiilor*, în prima duminică după 1 iunie, în Patriarhia Română; instituirea *Duminicii migraților români*, în prima duminică după 15 august, în Patriarhia Română; aprobarea hotărârii Adunării Eparhiale a Episcopiei Slatinei de *schimbare a titulaturii în Episcopia Slatinei și Romanașilor*; aprobarea criteriilor privind elaborarea manualelor școlare de religie, conform noii metodologii aprobate de Ministerul Educației, Cercetării și Inovării, precum și a criteriilor de constituire a Comisiei Patriarhiei Române pentru evaluarea proiectelor de manuale la disciplina Religie;

– S-a întâlnit, la Reședința patriarhală, cu ierarhii și delegații celor două Sinoade Mitropolitane (Mitropolia Munteniei și Dobrogei și Mitropolia Olteniei), care coordonează apariția volumului „*Domnitorii și ierarhii Mitropoliei Țării Românești – ctitoriile și mormintele lor*”. Preafericirea Sa a accentuat faptul că volumul trebuie să evidențieze nu numai domnitorii și ierarhii Țării Românești care au ctitorit în acest spațiu, ci și alte personalități care au contribuit la aceste ctitorii. De asemenea, a arătat că volumul va avea un scop didactic, istoric și

comemorativ, dar și informativ, în sensul evidențierii stării în care se găsesc unele ctitorii care au nevoie urgentă de restaurare.

Joi, 26 februarie

Primiri:

– A primit la Reședința patriarhală delegația Ordinul Sf. Ap. Andrei din Statele Unite ale Americii, susținătoare a Patriarhiei Ecumenice (Pr. Alexander Karloutsos, Anthony J. Limberakis, John Halecky Jr., Christopher Stratakis, Spiro J. Macris).

Vineri, 27 februarie

– A prezidat, la Palatul Patriarhiei, în sala *Consilium*, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Sâmbătă, 28 februarie

Primiri:

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Marian Grosu de la Iași împreună cu o delegație a Asociației “*Terre et Humanisme*” din Franța, condusă de Dl. Pierre Rabhi.

Pentru a raspunde diferitelor invitații, au fost delegați de către Preafericitul Parinte Patriarh Daniel:

Duminică, 1 februarie

– Preacuviosul Arhimandrit Timotei Aioanei, Exarh cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor și Mare Eclesiarh al Catedralei patriarhale, pentru a participa, la Primăria Sectorului II – București, la festivitatea dedicată împlinirii a 150 de ani de la Unirea Principatelor Române.

Miercuri, 4 februarie

– Preacucernicul Părinte Mihai Hau, consilier eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, pentru a participa la evenimentul cultural „*Iran – Tărâmul Culturii și Civilizației*”, organizat de către Ambasada Republicii Islamice Iran la Biblioteca Academiei Române.

Joi, 5 februarie

– Preacucernicul Părinte Florin Șerbănescu, Consilier Patriarhal, pentru a participa la ședința publică „*Românii – Latinii Orientului – și conștiința europeană*”, organizată de Academia Română.

Vineri, 6 februarie

– Preacucernicul Părinte Gheorghe Holbea, Consilier Patriarhal, pentru a participa la întâlnirea conducerilor Ministerului Educației, Cercetării și Inovării și Ministerului Sănătății cu rectorii tuturor Universităților de Medicină și Farmacie și cu decanii tuturor Facultăților de Medicină și Farmacie din România, la Facultatea de Medicină a Universității de Medicină și Farmacie „*Carol Davila*” din București.

Luni, 9 februarie

– Preacucernicul Părinte Ioan Armași, secretar la Sectorul Comunități externe, pentru a participa la recepția oferită de către Excelența Sa, Dl. Hamid Reza Arshadi, Ambasadorul Republicii Islamice Iran, cu ocazia Zilei Naționale a acestei țări.

Marți, 10 februarie

– Preacucernicul Părinte Gheorghe Holbea, Consilier Patriarhal, pentru a participa la ceremonia dedicată sărbătoririi Zilei Universității Creștine „*Dimitrie Cantemir*”.

Joi, 19 februarie

– Preacucernicul Părinte Florin Șerbănescu, Consilier Patriarhal, pentru a participa la dezbaterile „*Cotroceni, amintiri dintr-un Palat*”, organizată la Muzeul Național Cotroceni.

Joi, 26 februarie

– Preacucernicul Părinte Profesor Vasile Răducă, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „*Justinian Patriarhul*” din București, pentru a participa la Sesiunea științifică, cu tema „200 de ani de la nașterea lui Charles Darwin și 150 de ani de la tipărirea *Originei speciilor*”, organizată de Academia Română.

Duminică, 1 martie

– A participat la Sfânta Liturghie săvârșită în paraclisul Reședinței patriarhale, unde a ținut un cuvânt de învățătură explicând înțelesurile duhovnicești ale Evangheliei Duminicii izgonirii lui Adam din rai, numită și a „*lăsatului sec de brânză*”.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Bogdan Tătaru Cazan, Consilier prezidențial.

Luni, 2 martie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Ioan Robu, Arhiepiscop și Mitropolit romano-catolic de București;

– A oficiat slujba Canonului cel Mare al Sfântului Andrei Criteanul în Catedrala patriarhală, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. La finalul Pavecerniței mari, la care au participat și câteva sute de credincioși, Părintele Patriarh a explicat înțelesurile duhovnicești ale Canonului de pocăință al Sfântului Andrei Criteanul, care se citește în primele patru zile din Postul Mare și integral în săptămâna a cincea a acestui post. Preafericirea Sa a evidențiat faptul că această practică are o mulțime de semnificații duhovnicești și ne aduce o mulțime de foloase pentru pregătirea noastră spirituală, în această perioadă a Postului Sfințelor Paști, înțeles ca un urcuș spre Înviere, un urcuș interior, duhovnicesc pentru întâlnirea cu Hristos Cel răstignit și înviat.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Constantin Târziu, Parohul bisericii Sfinții Arhangheli Mihail, Gavriil și Rafail din Paris.

Marti, 3 martie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Nicolae Crângașu, Consilier eparhial la Arhiepiscopia Bucureștilor.;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Radu Popescu, Consilier eparhial la Arhiepiscopia Bucureștilor;

– A participat în Catedrala patriarhală la slujba Canonului cel Mare al Sfântului Andrei Criteanul, și a ținut un cuvânt de învățătură, vorbind despre înțelesurile duhovnicești ale metaniilor, ale închinăciunilor și ale îngenuncherilor din timpul Postului Mare.

Miercuri, 4 martie

– A împlinit 19 ani de la hirotonirea întru arhiereu. Evenimentul a avut loc la 4 martie 1990, în Duminica Ortodoxiei, în Catedrala mitropolitană din Timișoara, după alegerea Preafericirii Sale ca Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, cu titlul „Lugojanul“, la 12 februarie 1990;

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

*Joi, 5 martie***Primiri**

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Arhitect Niculae Vlădescu, Consilier patriarhal.

Vineri, 6 martie

– A săvârșit, în Catedrala patriarhală, o slujbă de pomenire pentru Fericitul întru adormire Părinte Miron Cristea, primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, la împlinirea a 70 de ani de la trecerea sa la cele veșnice.

– La finalul slujbei Parastasului Preafericirea Sa a ținut un cuvânt de învățătură în care a evocat personalitatea primului patriarh al României (*Un luptător pentru unitatea poporului român și demnitatea Bisericii – Patriarhul Miron Cristea † 6 martie 1939*).

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe D-na Ecaterina Andronescu, Ministrul Educației, Cercetării și Inovării.

Duminică, 8 martie

– A săvârșit Sfânta Liturghie, în Duminica Ortodoxiei, la Catedrala Patriarhală din București, înconjurat de soborul preoților și al diaconilor slujitori ai Catedralei. După citirea Sfintei Evanghelii, Părintele Patriarh a rostit un cuvânt de învățătură, iar apoi a fost citită Pastorală Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe

Române către cler și credincioși, ce se rostește, cu acest prilej, în toate bisericile și mănăstirile ortodoxe.

În cadrul Liturghiei de ieri a fost rostită și o rugăciune de mulțumire cu prilejul împlinirii a 19 ani de arhierie a Preafericirii Sale, care a fost hirotonit arhieriu pe 4 martie 1990, în prima duminică din Postul Mare, duminică în care Biserica noastră sărbătorește triumful Ortodoxiei.

De asemenea, în cadrul Sfintei Liturghii Părintele Patriarh a hirotonit preot pe diaconul Sorin Șelaru, directorul Biroului Reprezentanței Patriarhiei Române de la Bruxelles, iar pe tânărul teolog Teodor Gradinaciuc, redactor-șef adjunct la postul de Radio TRINITAS în diacon.

Luni, 9 martie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul și pe Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcopi Vicari Patriarhali.

Marti, 10 martie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Constantin Naclad și pe Pr. Prof. Nicolae Achimescu de la Iași.

Miercuri, 11 martie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Viorel Roman, Iași;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Mihai Puflene, Director General al Hotelului REX din Tulcea, și pe Dl. Mihai Gogancea, Vicepreședinte al ANAF (Agenția Națională de Administrare Fiscală, Departamentul de administrare a veniturilor bugetare).

Joi, 12 martie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Excelențele Lor, Dl. Ambasador Mohammed El-Dib, Ambasadorul Libanului și Decanul Consiliului Ambasadorilor Arabi, și pe Dl. Walid Othman, Ambasadorul Republicii Arabe Siriene la București.

Părintele Patriarh a subliniat bunele relații tradiționale dintre Patriarhia Română și Patriarhia Antiohiei, care trebuie intensificate și diversificate, în acest context menționând demersurile Patriarhiei Române pe lângă Preafericitul Părinte Ignatie al IV-lea, în vederea înființării unei parohii ortodoxe române pentru cei aproximativ patru mii de români din Siria, în majoritate ortodocși, sub jurisdicția

canonică a Patriarhiei Antiohiei și în legătură spirituală cu Biserica Mamă. Acest demers are în vedere și principiul reciprocității, întrucât, la Biserica „Sf. Spiridon” – *Vechi* din București, comunitatea ortodoxă de limbă arabă beneficiază periodic de slujbe în limba arabă și asistență religioasă din partea unui cleric al Patriarhiei Antiohiei.

Prin înființarea parohiei ortodoxe române la Damasc, Preafericirea Sa și-a exprimat speranța unei colaborări rodnice pentru o mai bună cunoaștere reciprocă, prin schimburi culturale, inclusiv prin organizarea de către Patriarhia Română a unor pelerinaje în Siria și Liban;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Skiadopoulos, din Grecia, însoțit de Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop Vicar Patriarhal, și de Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, în legătură cu imprimarea de noi antimise.

Vineri, 13 martie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Cristian Diaconescu, Ministru de Externe. Printre problemele abordate au fost cele ale românilor din Timoc, dar și din Italia și Spania. Între cele două instituții s-a vorbit despre mai multe proiecte pentru cei 5 milioane de români din afara granițelor țării în ceea ce privește reprezentarea și activitatea Bisericii Ortodoxe Române în țările din spațiul european, iar pe de altă parte, asistența pe care instituțiile române din afara granițelor o pot oferi Bisericii.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Dragoș Vlădescu, redactor la revista „Studii Teologice” a Patriarhiei Române;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preacuviosul Consilier eparhial Ieromonah Petru Ungureanu, starețul Mănăstirii Popești-Leordeni.

Duminică, 15 martie

– A săvârșit, în duminica a doua a Postului Mare, Sfânta Liturghie la Catedrala Patriarhală din București, înconjurat de soborul preoților și al diaconilor slujitori ai catedralei. După citirea Sfintei Evanghelii, Părintele Patriarh a rostit un cuvânt de învățătură în care a explicat înțelesurile duhovnicești ale pasajului evanghelic care istorisește vindecarea slăbănogului din Capernaum și a evidențiat, de asemenea, importanța duminicii dedicate Sfântului Grigorie Palama, arhiepiscop al Tesalonicului.

În cadrul Sfintei Liturghii, Preafericirea Sa a săvârșit hirotonia întru preot a tânărului diacon Gheorghe Costea, care va sluji în Siria, unde, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Ignatie al IV-lea al Antiohiei și al întregului Orient, Patriarhia Română va înființa o parohie ortodoxă românească pentru cei 4.000 de români ortodocși din Siria.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Adrian Lemeni, Secretar de Stat pentru Culte, împreună cu soția acestuia.

Luni, 16 martie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Titus Corlățean, Senator în Parlamentul României;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe maicile coordonatoare ale atelierelor de veșminte Mănăstirile Pasărea și Țigănești;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop Vicar patriarhal, și pe Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Marti, 17 martie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

*Miercuri, 18 martie***Primiri**

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului;

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Adrian Lemeni, Secretar de Stat la Secretariatul de Stat pentru Culte și pe D-na Raluca Țurcan, Deputat în Parlamentul României.

Joi, 19 martie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop Vicar Patriarhal, și pe Dl. Adrian Lemeni.

Vineri, 20 martie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, o delegație din Grecia condusă de către Înaltpreasfințitul Părinte Antim, Mitropolit de Alexandroupolis;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Ieromonahul Matei Buliga, starețul Mănăstirii „Sf. Parascheva” din Dobrești (județul Timiș), însoțit de către Dl. Dumitru Groza și Dl. Gheorghe Birgean, de la Timișoara, persoane care ajută această mănăstire.

Duminică, 22 martie

– A participat la Sfânta Liturghie în Paraclisul Reședinței patriarhale și a ținut un cuvânt de învățătură, reliefând înțelesurile duhovnicești ale Evangheliei Duminicii a III-a din Sfântul și Marele Post al Paștelui, numită și Duminica Sfintei Cruci. Preafericirea Sa a explicat semnificațiile Sfintei Cruci în viața Bisericii și în viața creștină, arătând că lepădarea de sine și luarea crucii proprii sunt condiții ale

urmării lui Hristos, iar urmarea însăși a lui Hristos înseamnă unirea cu El prin credință, prin împlinirea poruncilor Lui și prin împărtășirea cu Sfintele Taine.

Luni, 23 martie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Iulian Dascălu din Iași, sprijinitor al Mănăstirii „Sf. Parascheva” din Dobrești, județul Timiș;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Radu Popescu, Consilier Eparhial, împreună cu trei arhitecți;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop Vicar patriarhal, și pe Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Iosif, al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Dimitrios Fourlemadis din Grecia.

Marti, 24 martie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei;

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Iosif, al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, și pe Dl. Adrian Lemeni, Secretar de Stat.

Marti, 24 martie

Cu ocazia praznicului *Bunei Vestiri* a participat la Sfânta Liturghie în Paraclisul Reședinței patriarhale și a ținut un cuvânt de învățătură, evidențiind importanța și înțelesurile teologice ale praznicului Bunei Vestiri. Preafericirea Sa a explicat faptul că sărbătoarea *Bunei Vestiri* este începutul Întrupării sau Înomenirii Fiului lui Dumnezeu, ca pe noi, oamenii, să ne mântuiască.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Viorel Roman de la Iași și pe Dl. Ioan Nani, Vicepreședinte AVAS (Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului);

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Varsanufie, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Prof. Dr. Vasile Astărăstoae, Președintele Colegiului Medicilor din România;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Adrian Lemeni, Secretar de Stat, și pe Dl. Bogdan Tătaru Cazaban, Consilier Prezidențial.

Joi, 26 martie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Bogdan Țifrea, redactor șef la Postul de Radio TRINITAS, studioul din Iași;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Matei Petre din Cipru și pe Pr. Bogdan Giolu din București.

Vineri, 27 martie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, Delegația Comunităților Românilor din Serbia (CRS), condusă de Dl. Președinte Ion Cizmaș;

– A săvârșit în paraclisul patriarhal, cu hramurile „*Sfântul Mare Mucenic Gheorghe*“, „*Sfânta Cuvioasă Parascheva*“ și „*Sfântul Prooroc Daniel*“, slujba de hirotésie întru duhovnic a 14 noi preoți hirotoniți, din Arhiepiscopia Bucureștilor. La finalul slujbei, Părintele Patriarh le-a adresat viitorilor duhovnici un cuvânt de învățătură, după care a oferit în dar fiecărui preot în parte cartea Preafericirii Sale „*Foame și Sete după Dumnezeu*“, precum și *Certificatul de duhovnic*, ca dovadă că preotul poate săvârși Taina Spovedaniei.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, o delegație formată din reprezentanți ai organizațiilor de cultură, religioase, ale mass-media și societății civile din Republica Moldova.

Duminică, 29 martie

– A participat în Duminica a IV-a a Postului Mare, a Sfântului Ioan Scărarul, la Sfânta Liturghie în Paraclisul Reședinței patriarhale și a ținut un cuvânt de învățătură în care a explicat înțelesurile duhovnicești ale Evangheliei vindecării fiului lunatic.

Luni, 30 martie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Răzvan Tatu, paroh al comunității ortodoxe române din Johannesburg, Africa de Sud;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Arhimandritul Amfian Ragoșcă de la Mănăstirea Stavnic, județul Iași;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanu și pe Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcopi Vicari patriarhali, precum și pe Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Marti, 31 martie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Preot Vasile Ioan Tivadar, de la parohia ortodoxă română din Buenos Aires;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Arhitect Florea Voicu, consilier la Centrul eparhial București;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului;

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Pentru a răspunde diferitelor invitații, au fost delegați de către Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

Marti, 3 martie

– Preacuviosul Părinte Protosinghel Veniamin Goreanu, secretar la Cancelaria Sfântului Sinod, pentru a participa la recepția oferită de către Excelența Sa, Dl. Valentin Radomirski, Ambasadorul Bulgariei, cu ocazia Zilei Naționale a acestei țări.

Luni, 9 martie

– Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanu, Episcop Vicar Patriarhal, pentru a asista la mesajul pe care Domnul Traian Băsescu, Președintele României, l-a adresat Camerelor reunite ale Parlamentului, la Sala de Plen a Camerei Deputaților din cadrul Parlamentului României;

– Preacucernicul Părinte Ioan Armași, secretar la Sectorul Comunități externe, pentru a participa la prima întrunire a noului grup de rugăciune din Parlamentul României.

Sâmbătă, 14 martie

Preacucernicul Părinte Conferențiar Constantin Preda, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București, pentru a participa la manifestarea organizată de Mișcarea Focolarelor la Academia Română cu ocazia unui an de la moartea Chiarei Lubich.

Marti, 24 martie

– Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanu, Episcop Vicar Patriarhal, pentru a participa la recepția oferită de Excelența Sa, Dl. Juan Pablo Garcia-Berdoy, Ambasadorul Spaniei, la încheierea misiunii sale în România;

– Preacucernicul Părinte Conferențiar Mihai Săsăujan, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București, pentru a participa la Centenarul Richard Wurmbrand, la Ateneul Român.

Miercuri, 25 martie

– Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanu, Episcop Vicar Patriarhal, pentru a participa la oficierea Sfintei Liturghii în cadrul paraclisului „Buna Vestire” al

Ambasadei Greciei cu ocazia praznicului Bunei Vestiri și a slujbei religioase dedicată Zilei Naționale a Greciei.

Joi, 26 martie

– Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanu, Episcop Vicar Patriarhal, pentru a participa la dineul oficial organizat cu ocazia aniversării Alteței Sale Regale Principesei Moștenitoare Margareta în clădirea istorică a Casei de Economii și Consemnațiuni.

Marti, 31 martie

– Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanu, Episcop Vicar Patriarhal, pentru a asista la ședința solemnă consacrată aniversării NATO și a marcării a 5 ani de la aderarea României la Alianța Nord-Atlantică, în Sala de Plen a Camerei Deputaților din cadrul Parlamentului României.

Miercuri, 1 aprilie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Radu Băjenaru, Directorul Centrului Național de Vize din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

Joi, 2 aprilie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru săptămânală a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Vineri, 3 aprilie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Dragoș Mîrșanu, doctorand și cercetător la Facultatea de Teologie a Universității din Leuven/Louvain, Belgia;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Pr. Silviu State, parohul comunității ortodoxe române de la Istanbul.

Luni, 6 aprilie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Senator Crin Antonescu, Președintele Partidului Național Liberal.

Marti, 7 aprilie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor. La această ședință au participat și Preacucernicii Protoierei din cele nouă Protoierii din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor, precum și Preacuviosul Ieromonah Valentin Mătu, exarh de zonă, și Preacucernicul Preot Horia Prioteasa, coordonatorul preoților de spitale din Capitală.

Miercuri, 8 aprilie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Mitropolitul Olteniei;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preacuviosul Părinte Arhimandrit Qais Saadiq din Siria împreună cu Pr. Gheorghe Costea, noul preot pentru românii ortodocși din Damasc;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, împreună cu P. C. Pr. Ionuț Corduneanu, consilier patriarhal.

Joi, 9 aprilie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscop al Alba Iuliei;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Adrian Lemeni, Secretar de Stat.

Vineri, 10 aprilie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Mircea Staicu, Secretar general al Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Calinic, Episcopul Argeșului și Muscelului.

Sâmbătă, 11 aprilie

– A participat, cu ocazia prăznuirii Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica, la hramul Mănăstirii Cernica. După oficierea slujbei Sfintei Liturghii de către Preasfințitul Părinte Calinic, Episcopul Argeșului și Muscelului, fost stareț al Mănăstirii Cernica, alături de un sobor de preoți și diaconi ai obștii, Părintele Patriarh Daniel a adresat un cuvânt de folos. Preafericirea Sa a scos în evidență rolul Sfântului Calinic în monahismul românesc, monahism care a făcut o sinteză între experiența Tradiției Bisericii universale și specificul spiritualității românești.

La final, Preasfințitul Părinte Calinic a primit drept cadou de ziua sfântului, al cărui nume îl poartă, o cruce de binecuvântare din partea Părintelui Patriarh. Mănăstirea a primit cadou volumul de studii „*Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*“, dar și ultima ediție a *Bibliei Sinodale* în format mare, iar pelerinii au primit, tot din partea Preafericirii Sale, iconițe cu chipul Sfântului Calinic de la Cernica;

– A întâmpinat, la Catedrala Patriarhală, împreună cu Preasfințitul Părinte Calinic, Episcopul Argeșului și Muscelului, procesiunea celor aproximativ șase sute de clerici și a celor aproape zece mii de credincioși, care a avut ca loc de plecare Mănăstirea *Radu Vodă* din București, cu scurte opriri la Catedrala Mitropolitană „*Sfântul Spiridon*“ – Nou, Paraclis Patriarhal, și Biserica „*Sfânta Ecaterina*“ Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă „*Justinian Patriarhul*“, cu oca-

zia pelerinajului de Florii, organizat de Patriarhia Română împreună cu Arhiepiscopia Bucureștilor, prin Protoieriile I, II, și III Capitală, și cu participarea Protoieriilor Ilfov Nord și Ilfov Sud.

Părintele Patriarh Daniel a rostit un cuvânt de învățătură și a binecuvântat credincioșii prezenți cu aceeași Aghiazmă cu care a sfințit icoana Intrării Domnului în Ierusalim, purtată în procesiune pe străzile Capitalei. De asemenea, Preafericirea Sa a dăruit tuturor credincioșilor iconițe sfințite, iar preoților câte o *Pastorală de Înviere*.

Duminică, 12 aprilie

– A oficiat Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală cu ocazia praznicului *Intrării Domnului în Ierusalim, Duminica Floriilor*, subliniind în cuvântul rostit importanța acestei sărbători.

La sfârșitul Sfintei Liturghii, Preafericirea Sa a acordat părintelui Constantin Drăgușin, fost prim-Dirijor al Coralei Catedralei Patriarhale, fost Redactor-șef al Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, fost Redactor-responsabil la Revista „*Biserica Ortodoxă Română*” și membru al Uniunii Compozitorilor din România, *Crucea Patriarhală* – ediția nouă, mulțumindu-i pentru truda sa de o viață în slujba Bisericii strămoșești și în mod special pentru activitatea sa rodnică la pupitrul Coralei „*Nicolae Lungu*“, de care s-a legat sufletește.

Părintele Ion Vartan Armași, secretar în cadrul Sectorului Comunități Externe al Administrației Patriarhale și reprezentant oficial al Patriarhiei Române pe lângă *Grupul ecumenic de rugăciune* din cadrul Parlamentului României, a fost hirotosit iconom stavrofor.

De asemenea, Părintele Patriarh a hirotosit protosingheli pe ieromonahii: Onufrie Cotos, consilier patriarhal la Sectorul Economic al Administrației Patriarhale și slujitor la Mănăstirea Radu Vodă din București; Valentin Mățu, exarhul mănăstirilor din zona Prahovei și Starețul Mănăstirii Turnu; Petru Ungureanu, consilier eparhial la Sectorul Agricol, Viticol și Silvic al Arhiepiscopiei Bucureștilor, și Starețul Mănăstirii „*Duminica Sfinților Români*” Popești-Leordeni; Sava Hasuc, inspector eparhial la Sectorul bunuri imobile din cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor și slujitor la Mănăstirea Radu Vodă din București.

Luni, 13 aprilie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Ioachim Băcăuanul, Arhiereu Vicar al Episcopiei Romanului.

Marti, 14 aprilie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Maica Ierusalima Ghibu, Stareța Mănăstirii Râmeș.

Miercuri, 15 aprilie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Pr. Cons. Mihai Dima și pe Dl. jurist Andrei Vlădăreanu;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Pr. Gheorghe Costea și Pr. Tănăsache Costea;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. Cuv. Arhim. Nicandru de la Mănăstirea Sihăstria.

Joi, 16 aprilie

– A oficiat în Sfânta și Marea Joi din Săptămâna Patimilor Sfânta Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare unită cu Vecernia, la Paraclisul patriarhal cu hramurile „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe“, „Sfântul Prooroc Daniel“ și „Sfânta Cuvioasă Parascheva“.

La finalul slujbei, Preafericirea Sa a ținut un cuvânt în care a arătat că în această zi, potrivit Sinaxarului Bisericii noastre, prăznuim mai multe momente sfinte din viața Mântuitorului Iisus Hristos.

În cadrul Sfintei Liturghii, Preafericirea Sa a sfințit antimise pentru bisericile noi construite. De asemenea, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel l-a hirotosit Arhidiacon pe Preacuviosul Părinte Ierodiacon Maxim Țifui, directorul Fabricii de lumânări „Făclia Sfinților Români” a Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Dr. Dan Barbilian de la Spitalul Militar Central;

– A săvârșit la Catedrala patriarhală, în seara zilei de joi, Slujba Deniei celor 12 Evanghelii sau Utrenia din Sfânta și Marea Vineri înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a ținut un cuvânt de învățătură la sfârșitul slujbei, deslușind înțelesurile bogate ale celor 12 lecturi evanghelice, referindu-se la conținutul lor și al cântărilor care le însoțesc și la modul în care Biserica participă tainic prin intermediul acestora la Jertfa mântuitoare a Domnului său.

Vineri, 17 aprilie

– A săvârșit la Catedrala patriarhală, în seara zilei de vineri, Denia Prohodului Domnului. Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a vorbit despre simbolismul acestei slujbe în cuvântul de învățătură adresat credincioșilor, adunați într-un număr foarte mare la Catedrala patriarhală. În cadrul slujbei, preoții și credincioșii, în frunte cu Preafericirea Sa, au înconjurat biserica purtând Sfântul Epitaf, care este semn și mărturie a iubirii jertfelnice a Mântuitorului, după cum a menționat Părintele Patriarh în cuvântul de învățătură.

Sâmbătă, 18 aprilie

Primiri

– A primit la orele 20.00, în Catedrala patriarhală, prin oficierea unei ceremonii speciale și a unei rugăciuni de mulțumire, Sfânta Lumină de la Ierusalim, pogorâtă în după amiaza aceleiași zile la orele 14.00 la Sfântul Mormânt al Domnului de la Ierusalim, lumină adusă anul acesta pentru prima dată la Patriarhie în mod oficial, cu binecuvântarea Preafericirii Sale, de către o delegație condusă de Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, și care a fost oferită la miezul nopții credincioșilor din Capitală și din țară.

Evenimentul are o semnificație deosebită și pentru că în anul 2009 se împlinesc 650 de ani de la recunoașterea oficială a Mitropoliei țării Românești (1359) și de la trecerea la Domnul a Sfântului Grigorie Palama († 1359), teolog al Luminii harului ceresc.

Părintele Patriarh a explicat în cuvântul său că minunea venirii Sfintei Lumini la Ierusalim în fiecare an este un dar al lui Dumnezeu pentru întărirea credinței și iubirii față de Hristos Cel Înviat și pentru a spori bucuria Sfintelor Paști.

Duminică, 19 aprilie

– La miezul nopții, după rostirea Canonului Sâmbetei celei Mari, Părintele Patriarh Daniel, înconjurat de un sobor de slujitori, preoți și diaconi, toți îmbrăcați în veșminte albe, a adresat celor aflați în fața Catedralei patriarhale îndemnul: „*Veniți de luați lumină!*“. Esplanada din fața Palatului patriarhal a fost inundată de lumina candelor și lumânărilor celor prezenți, care au primit pentru întâia oară lumină din Lumina Sfântă adusă de la Mormântul Domnului din Ierusalim. A urmat citirea Evangheliei de la Matei, cap. 28, 1-15, care cuprinde relatarea faptului minunat al Învierii Domnului.

Preafericirea Sa a vorbit mai întâi despre semnificația duhovnicească, spirituală a luminii, apoi a făcut referire la textul Evangheliei de la Matei, mai exact, îndemnul făcut de Hristos femeilor mironosițe: „*Bucurați-vă!*“.

Părintele Patriarh a vorbit, în încheiere, despre transmiterea luminii credinței de către părinți copiilor lor, credința fiind considerată darul cel mai de preț făcut acestora, amintind că Sfintele Paști nu reprezintă doar o sărbătoare odată pe an, ci reprezintă un program spiritual pentru fiecare săptămână.

Totodată, Preafericirea Sa a îndemnat pe credincioșii adunați în fața Catedralei ca în aceste zile de sărbătoare să răspândească lumină, pace și bucurie în jur, neuitând de frații din Basarabia sau pe cei din comunitățile românești din întreaga Europă.

– A săvârșit în noaptea de Înviere, în Catedrala patriarhală, Sfânta Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur, înconjurat de un numeros sobor de preoți și diaconi;

– A oferit, după Sfânta Liturghie, o agapă de Sfintele Paști părinților slujitori de la Catedrala Patriarhală;

– A oficiat la Catedrala patriarhală, la orele 12.00, slujba Vecerniei din Duminica Paștilor numită „*A doua Înviere*“ sau „*Învierea cea mică*“, înconjurat de Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop-Vicar Patriarhal, de Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, preoți și diaconi, unde s-a citit în mai multe limbi Evanghelia Învierii Mântuitorului Iisus Hristos.

Marți, 21 aprilie

– S-a întâlnit, la inițiativa Preafericirii Sale, în a treia zi de Paști, în Sala „*Europa Christiana*“ a Palatului Patriarhiei, cu membrii comunității ortodoxe de limbă arabă din București.

Invitația ca un preot arab, respectiv Preacuviosul Arhimandrit Qais Sadiq, să vină să ofere asistență religioasă ortodocșilor arabi care trăiesc în România a venit în 2007 chiar din partea Preafericitului Părinte Daniel, pe atunci nou patriarh ales al Bisericii Ortodoxe Române.

La final, Preafericirea Sa a oferit albume în limba engleză cu activitățile Patriarhiei Române și a felicitat pe organizatori pentru efortul de a aduna în această zi de sărbătoare majoritatea membrilor comunității arabe creștine din România, și mai ales din București.

Ca răspuns la primirea călduroasă de care s-au bucurat din partea Patriarhiei Române, părintele Qais Sadiq a oferit Părintelui Patriarh Daniel un baston arhieresc din abanos.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Mihai Răzvan Ungureanu, director SIE, în legătură cu nevoile diasporei.

Miercuri, 22 aprilie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Dr. Radu Florin Nicolescu, Vicepreședintele Academiei germano-române din Mainz (Germania).

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Adrien Zeller, Președintele Regiunii Alsacia, și pe Dl. Socol din Strasbourg.

Joi, 23 aprilie

– Cu ocazia sărbătoririi Sfântului Mare Mucenic Gheorghe a sfințit biserica Inspectoratului pentru Situații de Urgență „*Dealul Spirii*“ din București, cu hramul „*Sfântul Mare Mucenic Gheorghe*“ și „*Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș*“. La eveniment a participat Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, precum și câteva sute de pompieri și de credincioși civili din sectorul 5 al Capitalei și din alte zone ale Bucureștiului.

Înainte de începerea slujbei de sfințire, Preafericirea Sa a explicat celor care au participat la slujba de sfințire a noii biserici rânduiala liturgică, importanța și înțelesurile teologice ale sfințirii unei noi biserici, arătând că sfințirea unei noi

biserici este unul dintre cele mai mari evenimente care pot avea loc într-un oraș din punct de vedere duhovnicesc, sfințirea unei biserici însemnând o binecuvântare deosebită pentru biserica respectivă și pentru cei care participă la ea

Părintele Patriarh a evidențiat că o astfel de biserică într-o unitate militară sau într-o unitate specială, cum este cea a *Inspectoratului pentru Situații de Urgență*, se târnosește o dată la câteva sute de ani și de aceea este o lucrare de o importanță deosebită.

La finalul slujbei de sfințire, Părintele Patriarh a săvârșit slujba hirotiesiei întru iconom stavrofor a părintelui Constantin Nicolae, șeful asistenței religioase în cadrul Ministerului Administrației și Internelor, și a părintelui Vasile Bârleanu, slujitor la noua biserică sfințită. Apoi a oferit, pentru merite deosebite în zidirea și împodobirea acestei biserici, Ordinul „*Sfântul Apostol Andrei, Ocrotitorul României*“, Clasa I, domnului general maior dr. Aurel Udor, inspector-șef al Inspectoratului pentru Situații de Urgență al municipiului București.

În încheiere, domnul general a oferit în dar Părintelui Patriarh o placă festivă cu biserica nou sfințită.

Primiri

– A primit, la Reședința patriarhală, pe Alteța Sa Serenisimă Prințul Albert al II-lea de Monaco, aflat în România într-o vizită oficială.

Părintele Patriarh a subliniat faptul că valorile creștine, care constituie însăși matricea Europei, trebuie afirmate și apărate cu tărie în contextul unei accentuate secularizări, care amenință însăși identitatea continentului nostru.

Preafericirea Sa a amintit de sprijinul pe care comunitățile ortodoxe române din străinătate îl primesc din partea altor Biserici creștine, prin împrumutarea de lăcașuri de cult, ceea ce constituie o modalitate concretă de cooperare intercreștină. Drept urmare, Părintele Patriarh a remarcat trecerea graduală de la un dialog intercreștin și interreligios teoretic la unul practic, existențial, care răspunde solidar problemelor concrete ale oamenilor.

Vineri, 24 aprilie

– A participat, de sărbătoarea *Izvorul Tămăduirii*, la hramul Mănăstirii Ghighiu din județul Prahova, la Sfânta Liturghie săvârșită de Preasfințitul Ciprian Câmpineanul, Episcop-Vicar Patriarhal.

Preafericirea Sa a ținut un cuvânt de învățătură și a anunțat că biserica mare a mănăstirii, cu hramul „*Izvorul Tămăduirii*“, va mai avea și hramul „*Adormirea Maicii Domnului*“, iar cea din cimitir, care își sărbătorește hramul în Sâmbăta lui Lazăr, va avea și hramul „*Sfântul Ioan Evanghelistul*“ (26 septembrie). De asemenea, a hirotosit stavroforă pe maica stareță Eupraxia Neacșu.

La final, Părintele Patriarh a săvârșit sfințirea apei, după tradiția ortodoxă, pentru cei peste 5.000 de credincioși prezenți, care au primit binecuvântarea Preafericirii Sale, s-au închinat la moaștele Sfinților Împărați Constantin și Elena,

aduse de la Catedrala patriarhală, la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului și au luat apă sfințită.

Duminică, 26 aprilie

– A participat în Catedrala episcopală din Slobozia, cu hramul „*Înălțarea Domnului*“, la slujba de înmormântare și a săvârșit slujba prohodirii vrednicului de pomenire Părintelui Episcop Damaschin, alături de alți 14 ierarhi ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Înaltpreasfințitul Părinte Ilarion al Durostorumului (Bulgaria), 10 preoți slujitori din cadrul Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, autorități locale și de stat, oameni de cultură din zona Bărăganului și aproximativ 3.000 credincioși.

La finalul slujbei de înmormântare, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a evidențiat vocația de păstor teolog harnic și smerit a vrednicului de pomenire Damaschin Episcopul.

După acest moment, în glas de clopote și toacă, cortegiul – format din ierarhi, preoți colaboratori ai Părintelui Episcop Damaschin, personalități culturale, politice și din sistemul administrativ, rudele defunctului – a ieșit afară pentru a înconjura Catedrala. Sicriul cu trupul episcopului a fost purtat pe umeri de preoți slujitori din eparhie. Cortegiul s-a îndreptat apoi spre Catedrală, unde sicriul cu trupul arhierelui a fost coborât în mormântul din partea stângă a pronaosului bisericii. Piatra mormântului a fost pecetluită de Preafericitul Părinte Patriarh, iar ierarhii prezenți și toți slujitorii au făcut pomenire cântând „*Hristos a înviat*“ și „*Veșnică pomenire!*“.

Luni, 27 aprilie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. pictor Daniel Codrescu însoțit de un reprezentant al firmei italiene Orsoni, care produce mozaic;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Prof. Nicolas Cernokrak, Decanul Institutului de Teologie Ortodoxă „*Saint Serge*“ din Paris, și pe domnul Jérémie Ceaușescu, profesor de origine română în cadrul aceluiași institut. Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a subliniat necesitatea întăririi dimensiunii pastorale și misionare a activităților desfășurate de Biserică în general, principiu care stă la baza organizării și funcționării Institutului de Teologie Ortodoxă „*Saint Serge*“;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Excelența Sa, Dl. Choi Ihl-Song, Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Coreea de Sud la București. Tema întâlnirii a constituit-o interesul comun pentru nevoile spirituale ale comunității de români care trăiesc în această țară, luându-se în considerare posibilitatea ca Biserica Ortodoxă Română să trimită periodic preoți misionari care să se îngrijească din punct de vedere pastoral de creștinii ortodocși români din Coreea de Sud;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Asist. Mihai Marian, de la biserica „*Sfântul Grigorie Palama*”, paraclisul Universității „*Politehnica*” din București;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Hans Brensteiner Senior din Germania, care a ajutat de multe ori mănăstiri și instituții social-filantrropice din România.

Marti, 28 aprilie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru a Permanenței Episcopiei Sloboziei și Călărașilor;

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor;

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Hans Brensteiner Senior.

Miercuri, 29 aprilie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, a treia întrunire a delegațiilor eparhiale din Mitropolia Munteniei și Dobrogei și Mitropolia Olteniei, în vederea realizării Albumului „*Domnitorii și Ierarhii țării Românești. Ctitoriile și mormintele lor*”.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Mitropolitul Olteniei, și Preasfințitul Părinte Ambrozie, Episcopul Giurgului.

– A întâmpinat la ora 20.00, în Catedrala patriarhală, Moaștele Sfântului Grigorie Palama, aduse de către Înaltpreasfințitul Panteleimon, Mitropolit de Veria, Naussa și Kampania.

S-a săvârșit o slujbă de primire a acestor Sfinte Moaște, la sfârșitul căreia Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a rostit un cuvânt de învățătură, în cadrul căruia a evidențiat importanța sosirii Moaștelor Sfântului Grigorie Palama, la împlinirea a 650 de ani de existență a Mitropoliei țării Românești și la 650 de ani de la trecerea la Domnul a Sfântului Ierarh († 1359).

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel împreună cu ierarhii prezenți s-au închinat la racla cu Moaștele Sfântului Grigorie Palama. Sfintele Moaște au stat în Catedrală până pe data de 1 mai 2009, iar vineri, între orele 9:00 – 14:00, au fost duse în paraclisul „*Sfântul Grigorie Palama*” din incinta Universității „*Politehnica*” din București. De acolo Sfintele Moaște au fost duse în Episcopia Dunării de jos, unde au fost așezate spre închinare în fața Catedralei Episcopale din Galați, pentru trei zile.

Joi, 30 aprilie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, un grup de arhitecți, în legătură cu pregătirea pentru proiectul Catedralei Mântuirii Neamului;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Asist. Silviu Tudose de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București;

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Pentru a răspunde diferitelor invitații, au fost delegați de către Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL:

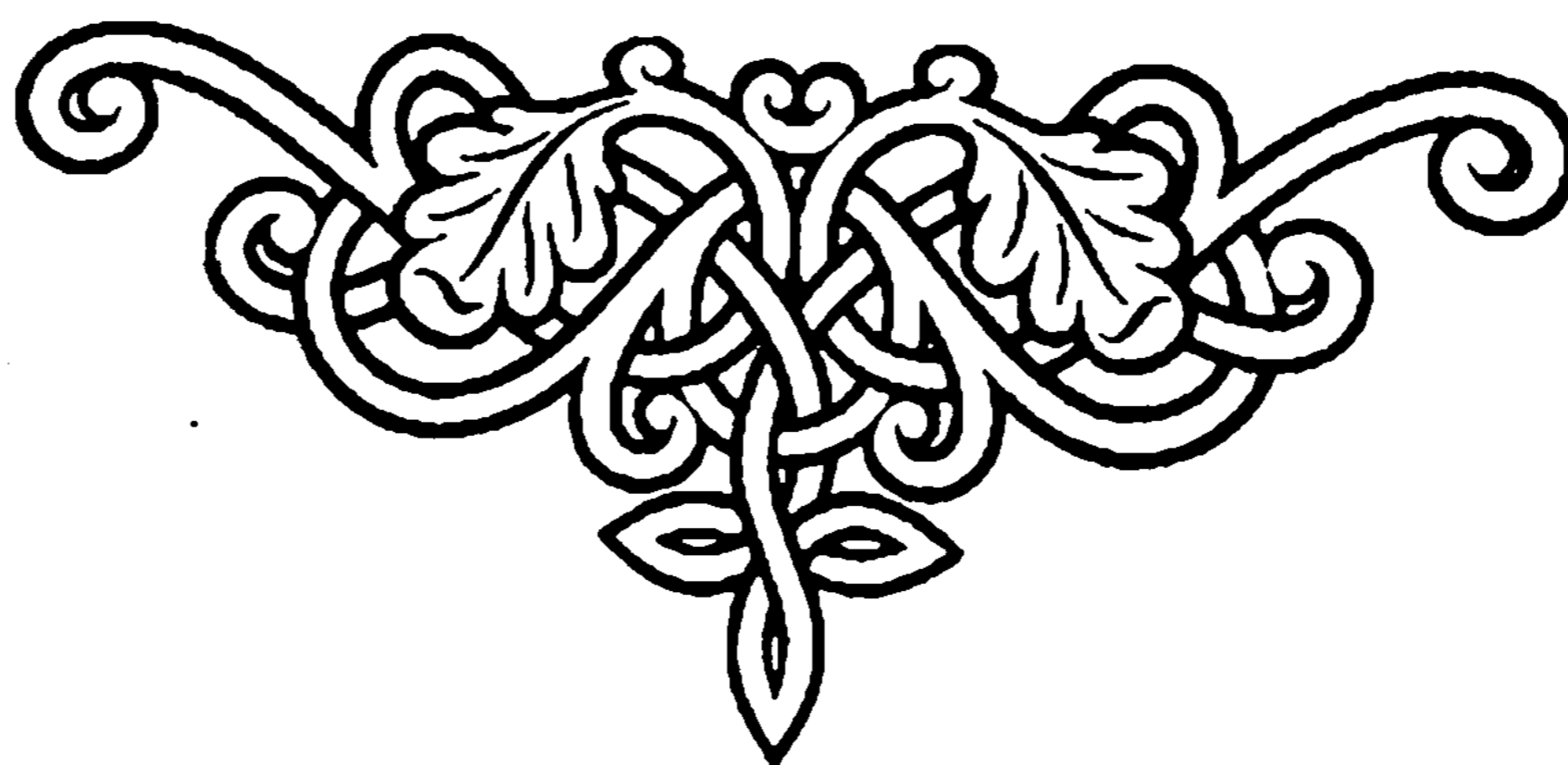
Vineri, 10 aprilie

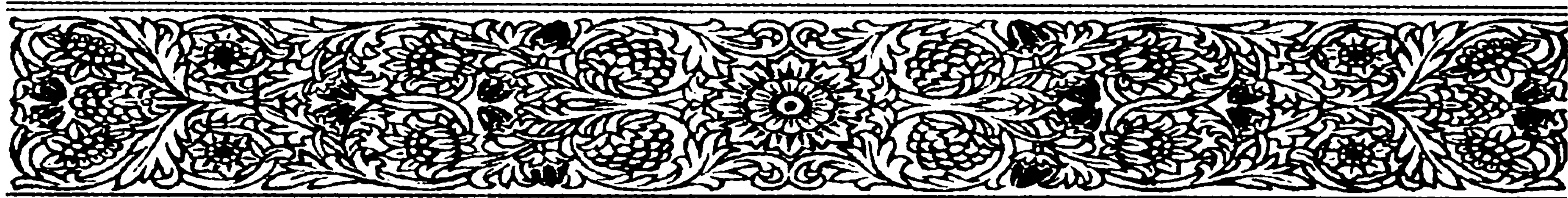
– Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanu, Episcop Vicar Patriarhal, pentru a participa la slujba de priveghere cu ocazia sărbătoririi hramului Sfintei Mănăstiri Cernica – Sfântul Ierarh Calinic.

Marti, 14 aprilie

– Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop Vicar Patriarhal, pentru a participa la dezbaterile „Ce putem învăța din actuala criză economică”, organizată în Aula Academiei Române.

**Pr. Consilier patriarhal REMUS MARIAN,
SECRETARUL CABINETULUI PATRIARHAL**

• E V E N I M E N T E B I S E R I C E Ş T I •
- C O M U N I C A T E O F I C I A L E -

HRAMUL FACULTĂȚII DE TEOLOGIE ORTODOXĂ „JUSTINIAN MARINA” DIN BUCUREȘTI

În ziua prăznuirii Sfinților Trei Ierarhi, Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, Facultatea de Teologie „Patriarhul Justinian”, din cadrul Universității din București, și-a prăznuit hramul.

Sărbătoarea a început joi seara, cu slujba Vecerniei unită cu Litia și a Acatistului, săvârșite de preoții profesori ai facultății, în prezența a numeroși studenți și credincioși.

Vineri, 30 ianuarie, în ziua hramului, a fost Liturghie arhierescă. Slujba a fost săvârșită de Preasfințitul Ciprian Câmpineanul, Episcop-vicar Patriarhal, în mijlocul preoților, profesorilor și studenților facultății, în cadrul căreia a fost hirotonit preot părintele Mihail Gruia, asistent la disciplina Drept bisericesc în cadrul facultății. Conform tradiției, predica a fost ținută de un student al facultății. Alexandru Maxim, student în anul al IV-lea, care a vorbit colegilor săi despre importanța operei teologice și practice a acestor trei sfinți pentru întreaga creștinătate.

La hramul Facultății de Teologie Ortodoxă din București a fost prezent Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care a săvârșit slujba hirotesiei întru iconom stavrofor pentru Preotul profesor dr. Emanoil Băbuș, prodecanul facultății, Preotul profesor dr. Alexandru Stan și Preotul lector dr. Stelian Ionașcu.

Cu prilejul hramului facultății, Preafericirea Sa a ținut un cuvânt de învățătură prin care a arătat că: cei Trei mari Ierarhi au evidențiat, prin vasta lor operă teologică, că centrul de viață și lumină al Bisericii este Sfânta Treime, subliniind că *„fiecare Persoană din Sfânta Treime este distinctă de celelalte, dar nedespărțită de celelalte. Persoanele Sfintei Treimi se conțin reciproc și Se dăruiesc reciproc”*.

În continuare, Întâistătorul Bisericii noastre a subliniat, de asemenea, că *„Biserica Ortodoxă, pe baza învățaturii acestor sfinți ierarhi, a făcut în cultul ei o preamărire permanentă a Sfintei Treimi. Dumnezeu cel Unul în creștinism, și mai ales în Ortodoxie, nu este o singurătate veșnică. Unitatea în Dumnezeu nu este matematică, ci este existențială. Unitatea în Dumnezeu este comuniune, este dăruire reciprocă a Persoanelor distincte”*.

În final, s-a săvârșit o slujbă de pomenire a profesorilor și a studenților facultății care au trecut la cele veșnice. Imediat după Sfânta Liturghie a urmat concertul susținut de Corul mixt al Facultății „Patriarhul Justinian”. Acesta a avut loc în sala de festivități din incinta facultății.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de părintele decan Ștefan Buchiu, care a prezentat și noul Anuar al Facultății din București.

REDACTIA

ÎNȚELESUL ȘI FOLOSUL PELERINAJULUI DE FLORII

Devenit deja o tradiție în multe orașe ale țării Iași, Galați, Brăila, Tecuci, Ploiești etc., ca reînnoire a unei tradiții din veacurile al III-lea și al IV-lea, prezentă la Ierusalim, Constantinopol și alte orașe, pelerinajul de Florii începe, în zilele noastre, după Vecernia din Sâmbăta lui Lazăr și vestește sărbătoarea Intrării triumfale a Domnului în Ierusalim. Acest pelerinaj duhovnicesc are loc după ce s-au terminat cele patruzeci de zile de post, numit și Postul Păresimilor, când ne pregătim să intrăm în taina Săptămânii Sfintelor Patimi sau Pătими ale Mântuitorului Iisus Hristos. El rememorează drumul pe care Hristos l-a făcut spre Cetatea Sfântă, Ierusalim, cu o săptămână înainte de Învierea Sa din morți.

Cei peste șase sute de preoți ai Protoieriilor I, II și III Capitală, Ilfov Nord și Ilfov Sud din Arhiepiscopia Bucureștilor au participat în ziua de 11 aprilie 2009, în ajunul praznicului împărătesc al Intrării Domnului în Ierusalim (Floriile), la pelerinajul organizat de Patriarhia Română, împreună cu Arhiepiscopia Bucureștilor, prin cele 3 protoierii din Capitală și Centrul de Presă BASILICA al Patriarhiei Române.

La ora 16:45, la Mănăstirea Radu Vodă, Preasfințitul Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, a sfințit stâlpărilor care au fost împărțite credincioșilor, iar la ora 17:00 s-a plecat de la această mănăstire spre Biserica „Sfântul Spiridon” – Nou, unde procesiunea a fost întâmpinată de preoții și credincioșii din parohiile „Sfântul Spiridon”, „Slobozia” și „Sfântul Alexe” din Protoieria III Capitală. La ora 17:30, la Biserica „Sfânta Ecaterina”, procesiunea a fost întâmpinată de preoții profesori și studenții teologi de la Facultatea de Teologie „Patriarhul Justinian” din București, iar la ora 17:45, la Catedrala patriarhală, procesiunea a fost întâmpinată de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care a rostit un cuvânt de învățătură:

„Pelerinajul de Florii ne amintește, împreună cu Sfintele Evanghelii (vezi Matei 12, 1-10 și Ioan 12, 12-18) și cu slujbele Bisericii Ortodoxe, că Mântuitorul a intrat în Ierusalim pentru ca apoi, în săptămâna următoare, să pătimească multe suferințe, culminând cu Răstignirea Sa pe Cruce (vezi Ioan 2, 13 și 3, 14).

Pelerinajul de Florii practicat astăzi vestește, ca și cărțile de slujbă, legătura duhovnicească dintre Sâmbăta învierii lui Lazăr, urmată de Duminica Intrării Domnului în Ierusalimul pământesc, și Sâmbăta Mare a odihnei Domnului în mormânt, urmată de Duminica Învierii Domnului.

Pelerinajul de Florii este, de fapt, o adevărată biruință a lui Hristos asupra morții lui Lazăr și o prevestire a biruinței lui Hristos asupra păcatului, asupra morții și asupra iadului, prin Învierea Sa proprie din morți. Pelerinajul de Florii vestește, așadar, ca și cărțile de slujbă ortodoxe, legătura dintre Taina Crucii și

a Învierii Domnului, dintre intrarea Domnului în Ierusalimul pământesc, ca să pătimească „pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire“, și intrarea Domnului în Ierusalimul ceresc, ca să ne dăruiască nouă viață și bucurie veșnică.

În orice oraș sau localitate s-ar desfășura el și oricâte opriri ar cuprinde, pelerinajul de Florii trebuie să înceapă într-o biserică și să se încheie într-o altă biserică. De ce? Pentru că taina Ierusalimului ceresc sau taina Noului Ierusalim (vezi Apocalipsa 21, 2) este acum conținută ca arvună în fiecare biserică ortodoxă sfințită, după cum se spune în slujba de sfințire a noii biserici, când se cântă: „Înnoiește-te, înnoiește-te, Noule Ierusalime (...), că slava Domnului peste tine a strălucit. Această casă, Tatăl a zidit-o; această casă, Fiul a întărit-o; această casă, Duhul Sfânt a înnoit-o, a luminat-o, a sfințit-o și a sfințit sufletele noastre“.

Vedem, așadar, că rostul Bisericii în lume este să ne pregătească pentru înviere și pentru intrarea în Ierusalimul ceresc. De aceea, în timpul slujbei de Înviere, în noaptea de Paști și în toată Săptămâna Luminată cântăm o altă cântare, ce se referă la Ierusalimul ceresc, dar și la Maica Domnului ca Mamă a lui Hristos și icoană vie a Bisericii Sale: „Luminează-te, luminează-te, Noule Ierusalime, că slava Domnului peste tine a răsărit! Saltă acum și te bucură, Sioane! Iar tu, Curată Născătoare de Dumnezeu, veselește-te întru Învierea Celui născut al tău!“.

Pentru că Biserica poartă în ea taina Ierusalimului ceresc și ne pregătește pentru Înviere sau pentru Paști, adică pentru trecerea de la păcat la sfințenie, de la moarte la viață și de pe pământ la cer, ea a fost numită „laboratorul Învierii“ (Sfântul Maxim Mărturisitorul)

Pelerinajul de Florii este un semn de credință și speranță; el ne cheamă la un pelerinaj interior, al sufletului, la o înaintare duhovnicească spre înviere. Pelerinajul de Florii, ca o procesiune a comuniunii și comunității ecleziale, dar și ca o călătorie-trecere a noastră prin cetate, este și simbol al vieții noastre trecătoare, ședere provizorie într-o cetate a patriei pământești spre mutare în cetatea netrecătoare din ceruri, după cum ne învață Sfântul Pavel, Apostolul Neamurilor, zicând: „N-avem cetate stătătoare aici, ci căutam pe aceea ce va să fie“ (Evrei 13, 14) sau că „cetatea noastră este în ceruri“ (Filipeni 3, 20).

Pelerinajul de Florii, care ne pregătește pentru a înainta spre Sfintele Paști, ne cheamă să medităm la trecerea noastră prin viață și prin lume. Când purtăm în mâini lumânări și flori, să ne gândim câtă lumină am adunat în sufletele noastre și câtă lumină răspândim în jurul nostru sau lăsăm în urma noastră, când trecem dintr-o cetate în cealaltă. Să ne întrebăm câte flori frumoase ca gesturi și fapte bune am primit în cetatea pământească și câte flori în creștere lăsăm în urma noastră? Astfel, pelerinajul nostru către Ierusalimul ceresc începe mai întâi în sufletele noastre, pe „calea credinței“, adunând florile faptelor bune pentru întâlnirea cu Hristos Domnul, Cel ce a făcut din Crucea Sa scară de înviere pentru noi și din Învierea Sa, începutul vieții noastre veșnice.

Pelerinajul de Florii ne amintește de iubirea lui Hristos față de prietenul Său Lazăr și față de surorile acestuia, Marta și Maria. Sfânta Evanghelie după Ioan ne spune că, văzându-l mort pe Lazăr, „Iisus a lăcrimat“ (Ioan 11, 35), iar iudeii se mirau, zicând: „Iată cât de mult îl iubea“ (Ioan 11, 36). Iubirea lui Hristos pentru prietenul Său Lazăr cuprinde peste timp pe toți cei ce prin credință sunt prietenii Lui. De aceea, cântarea numită tropar, care se cântă la sărbătoarea Floriilor, arată legătura între învierea lui Lazăr din sâmbăta Floriilor și învierea cea de obște, a tuturor oamenilor: „Învierea cea de obște mai înainte de Patima Ta încredințând-o, pe Lazăr din morți l-ai sculat, Hristoase Dumnezeule. Pentru aceasta și noi, ca pruncii semnele biruinței purtând, ție, Biruitorul morții, cântăm: Osana, Celui dintru înălțime, bine ești cuvântat Cel ce vii întru numele Domnului“.

Hristos, Cel ce a înviat din morți pe prietenul Său Lazăr, va învia pe toți oamenii la venirea Sa întru slavă, iar celor ce au crezut în El și L-au iubit, prin rugăciune și fapte bune, le va dăruia bucuria Sa cea veșnică. Iată de ce pelerinajul de Florii este și un pelerinaj al prieteniei cu Hristos și cu toți cei care-L iubesc pe El, un semn al bucuriei întru credință. Credincioșii care participă cu credință și dragoste la pelerinajul de Florii sunt prieteni ai „Mielului-Hristos“, Cel ce Se aduce pe Sine ca jertfă de Paști, pentru păcatele noastre. Dar „Mielul-Hristos“ este, în același timp, „Mirele Bisericii“, Cel ce dăruiește Miresei Sale bucuria învierii și a vieții veșnice (vezi Ioan 3, 29; II Corinteni 11, 2; Galateni 4, 27; Apocalipsa 21, 2). În acest înțeles, pelerinajul de Florii este o mărturie a prieteniei, a frățietății și a bucuriei în Hristos-Domnul. El adună întru bucurie preoți, credincioși și credincioase din diferite parohii, copii, tineri și vârstnici, oameni simpli și oameni de vază din cetate, ca să aducă rugăciuni și cântări de laudă lui Hristos, Iubitorul de oameni și Biruitorul morții.

După cum Iisus l-a chemat pe Lazăr la viață în Comuniune zicând: „Lazăre, vino afară!“, ne cheamă și pe noi să trăim în comuniune frățească în cetate.

Pelerinajul de Florii ne eliberează de monotonie și izolare, întrucât dă naștere unui eveniment nou, în cetate, un eveniment de bucurie și sărbătoare. El constituie o comuniune în procesiune, o adunare în mișcare, simbol al Bisericii în misiune, care prin rugăciune și prin cântare cheamă binecuvântarea lui Dumnezeu asupra orașului întreg. Astfel, pelerinajul de Florii este o binecuvântare pentru cetate, un semn al libertății de a căuta sfințenia și omnia, pacea și bucuria.

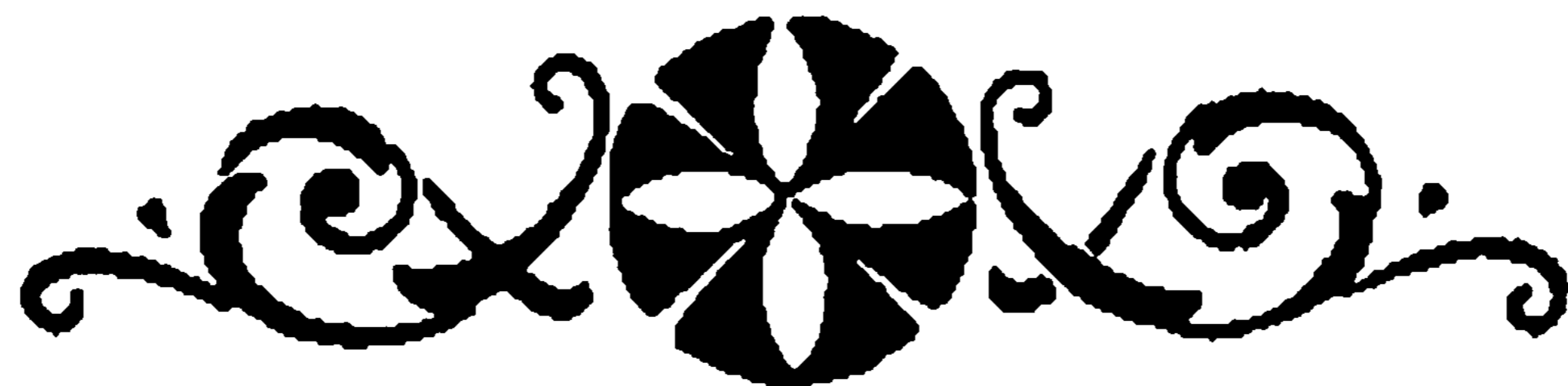
Pelerinajul de Florii are loc după încheierea Postului de patruzeci de zile, post al pocăinței și al milosteniei. Icoanele și florile purtate în procesiune simbolizează lumina și virtuțile adunate în suflet prin nevoințele postului. Cu ele întâmpinăm pe Hristos „Cel ce vine în numele Domnului“ în Ierusalimul duhovnicesc, Biserica și în sufletul omului, ca să-i vindece acestuia patimile cele rele cu jertfa Sfințelor Sale Patimi sau Pătими și să-i dăruiască slăvită bucurie a Sfințelor Paști. Folosul duhovnicesc al pelerinajului poate fi cuprins în cuvinte simple: o

procesiune de mărturisire a credinței, o întărire în frățietate a parohiilor, un semn al libertății și dorinței de a căuta sfințenia, un prilej de a medita asupra vieții noastre ca trecere, o prevestire a Sfințelor Paști, o binecuvântare pentru cetate și o bucurie de sărbătoare creștină.

Dacă la pelerinajul Floriilor participau odinioară împărații sau domnitorii, el cheamă azi la participare pe toți creștinii dreptmăritori care reprezintă instituții puse în slujba comunității sau a poporului¹.

Sfântul Ioan Gură de Aur, în predica rostită cu prilejul Sărbătorii Floriilor, zice: „Căci nu dintr-o singură cetate ieșim cei ce întâmpinăm astăzi pe Hristos și nu numai din Ierusalim, ci din toată lumea cea preaplină de popor a Bisericii din toate părțile ies cei ce întâmpină pe Hristos, purtând și clătinând nu ramuri de frunze, ci aducând ca dar lui Hristos omenie, virtute, postire, lacrimi, rugăciuni, privegheri și tot felul de cinstire“.

Părintele Ene Braniște mai consemnează că această Duminică a Intrării Domnului în Ierusalim se mai numea și Duminica aspiranților la Botez sau a celor ce se pregăteau pentru luminare, deoarece catehumenii care au fost admiși la Botez mergeau la episcop, iar el le dădea să învețe Crezul sau Simbolul Credinței. Aceeași duminică se mai numea și Duminica grațierilor, pentru că atunci împărații acordau grațieri. Ramurile de salcie care sunt binecuvântate și împărțite credincioșilor simbolizează biruința asupra morții prin învierea lui Lazăr și prevestesc biruința asupra morții prin Învierea lui Hristos. În trecut, atât în Bizanț, cât și în țările Române, la sărbătoarea Floriilor participau împărații sau domnitorii împreună cu înalți demnitari cărora, în biserică, li se împărțeau făclii ca la Paști².

1. În Ramos Palmarum, PG. t. 59, col. 703-708; sit. 61, col. 715-720 și în Omilia la cuvintele: „Laudă suflete al meu, pe Domnul“ (Psalm 145, 1). Omilia la Psalmul 145, P. G. t. 55, col. 520, cf. Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, Liturgica generală, București, 1993, p. 171, n.s. 3.

2 Cf. Ene Braniște, op. cit., p. 172.

VIZITA ÎNALTPREASFINȚITULUI LAURENȚIU, MITROPOLITUL ARDEALULUI, ÎN EPISCOPIA EUROPEI DE NORD

În perioada 25-30 aprilie 2009, la invitația Preasfințitului Macarie Drăgoi, Episcopul Europei de Nord, și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul României, Înaltpreasfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, a făcut o vizită în Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord.

Duminică, 26 aprilie 2009, a fost pusă la Stockholm piatra de temelie pentru biserica din lemn a Parohiei Ortodoxe Române „Adormirea Maicii Domnului”. Manifestările duhovnicești din această zi de sărbătoare au debutat cu Sfânta Liturghie arhierescă, săvârșită de Înaltpreasfințitul Mitropolit Laurențiu și de Preasfințitul Episcop Macarie, alături de un sobor de preoți și diaconi.

La finalul Liturghiei, clerul și poporul s-au îndreptat în procesiune către locul noii biserici, unde s-a săvârșit slujba punerii pietrei de temelie.

În cuvântul său, Mitropolitul Laurențiu a vorbit despre semnificația teologică a punerii temeliei unei noi biserici, iar Episcopul Macarie și-a exprimat bucuria de a începe această sfântă zidire în Europa de Nord și a mulțumit tuturor celor care au împodobit sărbătoarea, oficialitățile române și suedeze, iar în final a adus cuvenitele mulțumiri părintelui paroh Gheorghe Borca.

Conferință despre Sfântul Vasile cel Mare

Începând cu ora 18:00, în sala Comunității luterane din Bredäng-Stockholm, care a devenit neîncăpătoare datorită numeroșilor participanți, români și suedezi, Înaltpreasfințitul Mitropolit Laurențiu a susținut o conferință cu subiectul „Sfântul Vasile cel Mare, de la Liturghie la filantropie”, moment ce se înscrie în șirul manifestărilor din Patriarhia Română în acest an comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare și al celorlalți Sfinți Capadocieni. Această conferință continuă seria conferințelor și catehezelor din Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord dedicate Sfântului Vasile și celorlalți Sfinți Capadocieni, urmând ca toate aceste manifestări duhovnicești să fie încununare de pelerinajul organizat de Centrul eparhial, în lunile mai și iunie, la Constantinopol și în Capadocia, pe urmele sfinților care au odrăslit în aceste ținuturi.

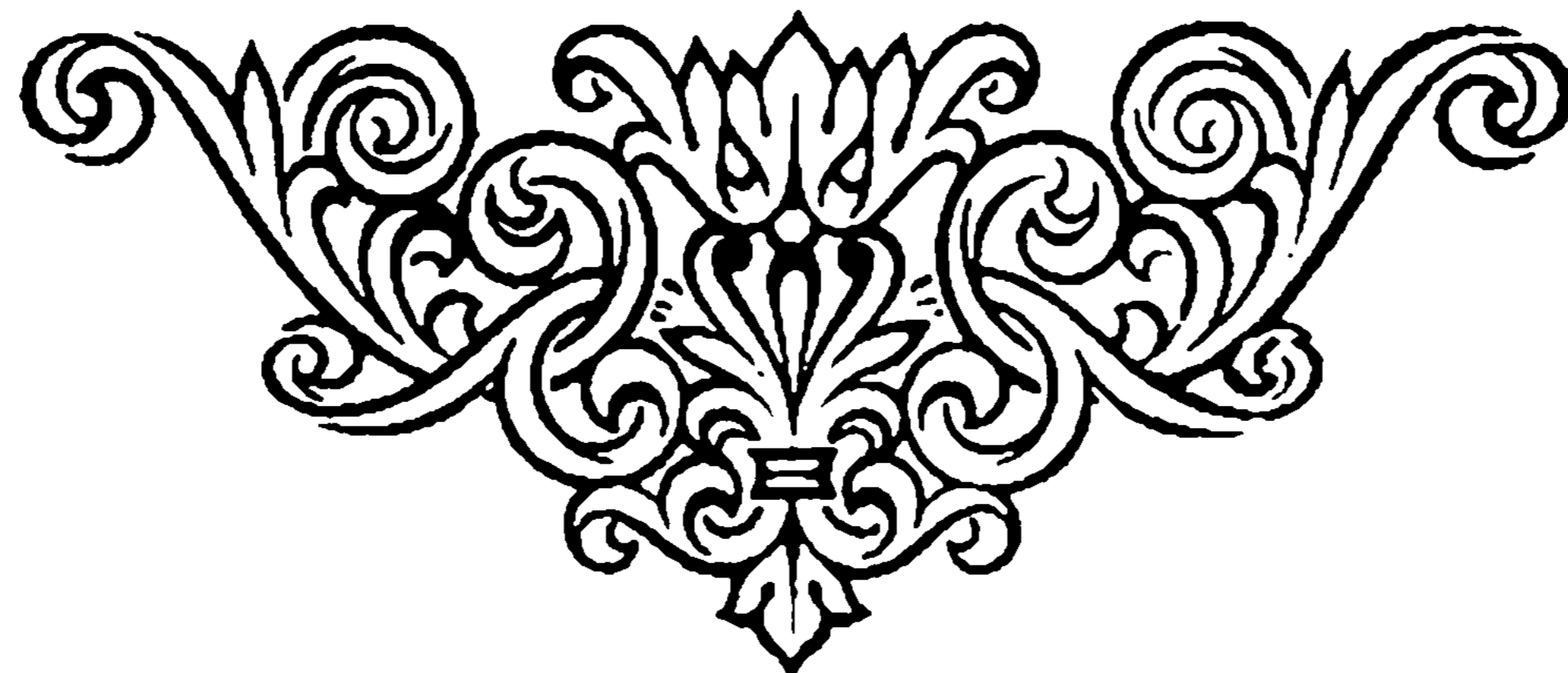
Luni, 27 aprilie, Mitropolitul Ardealului și Episcopul românilor ortodocși din Europa de Nord au fost primiți la Arhiepiscopia luterană din Uppsala de secretarul general al acestei instituții, Lars Friedner, și alți membri din staful Arhiepiscopului Bisericii luterane din Suedia, Anders Wejryd, care în acele zile s-a aflat în Italia. A urmat o vizită la celebra catedrală din secolul al XII-lea din Uppsala, locul de încoronare al regilor suedezi și altarul național din Regatul Suediei. S-a

făcut un popas la racla cu moaștele Sfântului Eric, rege scandinav martirizat chiar pe locul actualei catedrale în anul 1190, unde în perioada medievală mii de pelerini își căutau mângâierea la moaștele lui. Tot în ziua de luni, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu și Preasfințitul Părinte Macarie s-au oprit pentru închinare în Biserica Parohiei Ortodoxe Române „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe“, păstorită de părintele Toader Doroftei, fiind prima parohie românească din nordul Europei, întemeiată de regretatul părinte profesor Alexandru Ciurea în anul 1971.

Vizită la Institutul Cultural Român din Stockholm

În după-amiaza aceleiași zile, Înaltpreasfințitul Mitropolit Laurențiu și Preasfințitul Macarie au făcut o vizită la Institutul Cultural Român din Stockholm, iar marți, 28 aprilie, însoțiți de pr. Mihai Radu din Parohia Ortodoxă Română „Pogorârea Sfântului Duh și Sfinții Români“ din Malmö, au participat la lucrările Consiliului ecumenic al Bisericilor creștine din Suedia, în biserica luterană „Sfânta Maria“ din Helsingborg, oraș situat în sud-vestul Suediei. Cu acest prilej, Mitropolitul Laurențiu a transmis un mesaj celor prezenți la această întrunire din partea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.

Diac. AUREL DUMITRU RĂDULEȚ

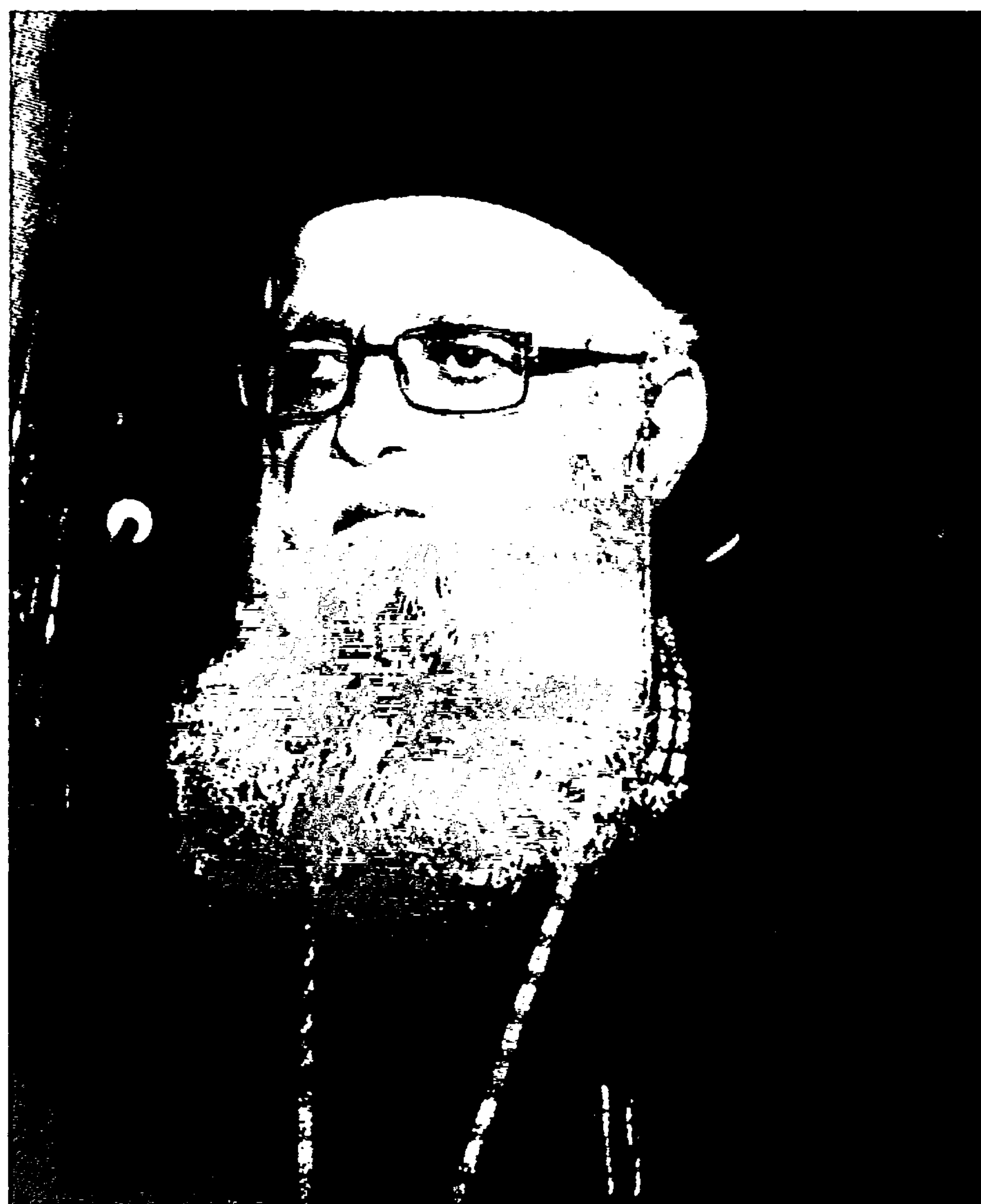

DOI IERARHI AI BISERICII NOASTRE, PE CALEA VEȘNICIEI:

PREASFINȚITUL DAMASCHIN CORAVU, EPISCOPUL SLOBOZIEI
ȘI CĂLĂRAȘILOR, ȘI PREASFINȚITUL IOACHIM MAREȘ,
EPISCOPUL HUȘILOR

Preasfințitul Damaschin Coravu, Episcopul Sloboziei și Călărașilor (1940-2009)

Episcopul Sloboziei și Călărașilor, Preasfințitul Damaschin Coravu, a trecut la cele veșnice în seara zilei de 23 aprilie (sărbătoarea Sfântului Gheorghe), în jurul orei 22:00, la Spitalul Militar din București, în urma unui accident vascular cerebral. Slujba de înmormântare a Preasfințitul Damaschin a avut loc în ziua de 26 aprilie 2009, la ora 11:00, în Catedrala episcopală din Slobozia. Până la alegerea unui nou episcop al acestei eparhii, locțiitor de episcop al Sloboziei și Călărașilor va fi Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în calitatea sa de Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, deoarece Episcopia Sloboziei și Călărașilor face parte din această Mitropolie.

Preasfințitul Damaschin Coravu s-a născut în orașul Craiova, la 14 septembrie 1940. A studiat, între 1956–1961, la Seminarul Teologic din Craiova, între 1961 și 1965 a urmat cursurile Institutului Teologic de Grad Universitar din București, iar între 1965 și 1968 a făcut studii de doctorat în Teologie la București, specializarea Istoria Bisericii Ortodoxe Române, precum și la Universitatea din Atena (1970–1979), unde obține titlul de Doctor în Teologie cu lucrarea *Rugăciunea Domnească. Studiu filologic, istorico-teologic și ermeneutic*. În urma desăvârșirii studiilor a fost numit profesor la Seminarul teologic din Craiova (1968–1970 și 1979–1980). La 16 iulie 1980 a fost ales Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Craiovei (1980-2000), instalarea având loc la data de 21 septembrie 1980. Preasfințitul Damaschin Coravu a îndeplinit și următoarele funcții: din 1986 – membru al Societății Elene de Studii Biblice; din 1990 – președinte al colegiului de redacție al publicației *Vestitorul Ortodoxiei* – periodic de informație bisericească, teologie și

spiritualitate al Patriarhiei Române, și ulterior al periodicului *Chemarea Credinței*; din 1992 – vicepreședinte al Societății Biblice Interconfesionale din România; din 1992 – profesor la Facultatea de Teologie din Craiova; 1992-2000 – decan al Facultății de Teologie din Craiova; 1997-2000 – președinte al comitetului de redacție al periodicului *Analele Universității din Craiova. Seria – Teologie*; 2000 – ales senator pe viață al Senatului Universității din Craiova. La data de 24 februarie 2000 a fost ales de Colegiul Electoral Bisericesc Episcop al Sloboziei și Călărașilor și recunoscut prin decretul prezidențial nr. 81/2000. Întronizarea a avut loc la 25 martie 2000, de praznicul Bunei Vestiri, în Catedrala episcopală „Sfinții Voievozi” din Slobozia, în prezența Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul României, Înaltpraesfințitul Nestor, Mitropolitul Olteniei, și a unui impresionant sobor de preoți și ierarhi, precum și a unei mari mulțimi de credincioși. Ca arhipăstor al acestei episcopii desfășoară o bogată activitate pastoral-liturgică și social-misionară spre slava lui Hristos și Bisericii noastre strămoșești. Preasfințitul Damaschin Coravu a reprezentat Biserica Ortodoxă Română la peste 50 de congrese, conferințe ecumenice, simpozioane și alte întruniri teologice din țară și străinătate (Grecia, Cipru, Austria, Ungaria, Spania), cu referate și comunicări, dintre care multe s-au publicat în limbile română, greacă și germană.

Activitatea științifică a Preasfințitul Damaschin este foarte vastă, cuprinzând peste 60 de titluri, cărți, studii, articole, reportaje, recenzii etc., publicate în țară și străinătate, din care amintim: *Rugăciunea Domnească. Studiu filologic, istorico-teologic și ermeneutic* – Teză de Doctorat, Atena, 1979, 346 p. (în limba greacă); *Tipografi de la Râmnic din prima jumătate a secolului al XVIII-lea; Aspecte ale activității de tipărire și de răspândire a cărților bisericești românești în Transilvania, Muntenia și Moldova în secolul al XVIII-lea;*

– *Precizări și contribuții la Bibliografia românească veche; Viața și activitatea episcopului Ștefan al Râmnicului (15 ianuarie 1673-1693); Monumente istorice bisericești din Arhiepiscopia Craiovei* (în colaborare); *Mănăstirea din Peri și importanța ei istorică;*

– *Sensul Rugăciunii Domnești;* „Studiu biblic la I Corinteni 14, 19 (în limbile română și greacă); *Das Vater Unser – exegetische Darstellung des gemeinsamen Gebetes der getrennten Christen* (Tatăl nostru – prezentare exegetică a rugăciunii comune a creștinilor dezbinați); *Procedura de conducere sinodală în Biserica primară după Faptele Apostolilor* (în limbile română și greacă); *Scrisori ale Sfântului Vasile cel Mare și Epistola Bisericii Goției către Biserica din Capadocia. Izvoare importante pentru Istoria Bisericii Ortodoxe Române; Relațiile Bisericii Ortodoxe cu protestantismul în secolul al XVI-lea;*

– *Misiunea Bisericii azi și mâine. Misiunea filantropică;* „Mitropolitul Veniamin Costachi și cultura greacă (1768-1846)“.

Preasfințitul Ioachim Mareș, Episcopul Hușilor (1927-2009)

Episcopul Hușilor, Preasfințitul Ioachim Mareș, a trecut la Domnul în ziua de 24 aprilie (sărbătoarea Izvorului Tămăduirii) în jurul orei: 14.30, la Reședința episcopală din Huși. Preasfințitul Ioachim Mareș a urmat școala primară în localitatea natală, pentru scurtă vreme, Gimnaziul „Petru Rareș” din Miercurea Ciuc, Seminarul teologic „Sfântul Gheorghe” din Roman și Facultatea de Teologie din Suceava (1946–1948), iar după desființarea acesteia a trecut pe pământ transilvănean, la Institutul Teologic Universitar din Cluj (1948–1950), unde a luat contact cu o altă viață spirituală românească, care i-a fost de mare folos în anii de mai târziu; aici a obținut și diploma de licență în Teologie, în anul 1950. După

căsătorie (cu Ana Munteanu) a fost hirotonit diacon (la 21 mai 1952, în Catedrala eparhială din Roman), iar în 29 iunie, același an, întru preot, în Catedrala episcopală din Huși. Vreme de peste trei decenii a păstorit cu mult devotament preoțesc la mai multe parohii, fiind, în paralel, și secretar protopopesic la Moinești (1957–1967), deputat eparhial (1962–1972), președinte al Consistoriului eparhial al Episcopiei Romanului și Hușilor (1972-1978), după care, în urma bogatei experiențe acumulate în domeniul bisericesc, i s-a încredințat funcția de vicar administrativ al acestei Episcopii (1978–1985).

La câțiva ani după trecerea la cele veșnice a soției sale (1971), a fost ales Arhiepiscop-Vicar al Eparhiei Romanului și Hușilor, cu titlul de Vasluiuanul, călugărit sub numele de Ioachim, hirotonit și instalat în 24 noiembrie 1985; ca Arhiepiscop-Vicar la Roman a desfășurat o bogată activitate misionar-pastorală, administrativ-gospodărească și culturală.

În urma reînființării Episcopiei Hușilor (în ședința Adunării Naționale Bisericești, la propunerea Sfântului Sinod al Bisericii noastre, din 13-14 februarie 1996), Arhiepiscopul-Vicar Ioachim Vasluiuanul a fost ales Episcop al Hușilor (în 4 iulie 1996), înscăunarea sa făcându-se la 15 septembrie 1996. De atunci și până în prezent a consolidat, restaurat și înfrumusețat Catedrala episcopală din Huși, împreună cu reședința și cu toate dependințele acestui Centru Eparhial. Între 1999-2004 a înălțat biserica Mănăstirii „Schimbarea la Față” din Huși, precum și clădire cu etaj, cu 40 de camere, pentru buna funcționare a acestei mănăstiri; în perioada 2000-2004 a construit clădirea pentru Muzeul Eparhial Huși.

În cadrul Episcopiei Huşilor, în perioada 2000-2004, s-au construit biserici la Spitalele din Bârlad, Negreşti şi Huşi şi au fost sfinţite peste 50 de locuri de construcţii de biserici parohiale şi filiale, unele fiind terminate şi sfinţite, iar altele în curs de finalizare.

Pe lângă aleasa activitate pastoral-misionară şi administrativ-gospodărească, a publicat teme nice şi documentate lucrări, a tipărit altele în calitate de redactor.

În acelaşi timp, s-au mai tipărit sub redacţia sa 20 de titluri de carte; a editat: *Cronica Episcopiei Romanului şi Huşilor*, 10 volume (Roman, 1985-1994); *Cronica Episcopiei Huşilor*, 10 volume (1995-2004); de asemenea, a publicat 96 de studii şi articole, majoritatea în revista *Mitropolia Moldovei şi Sucevei* sau în *Îndrumătorul bisericesc al Eparhiei Romanului*. În perioada arhieriei sale a organizat sau a participat la diferite evenimente şi manifestări cu caracter religios şi ştiinţific.

REDACTIA

SFÂNTUL SINOD SOLICITĂ ALTERNATIVĂ LA PAȘAPOARTELE BIOMETRICE

În ședința de lucru din ziua de miercuri, 25 februarie 2009, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a adoptat, în unanimitate, hotărârea nr. 638/2009 în legătură cu problema noilor pașapoarte electronice care includ date biometrice. Sfântul Sinod al Bisericii noastre constată că însăși opinia Comisiei Europene, exprimată, la 16 martie 2005, prin Grupul European pentru etica în știință și noile tehnologii, este împotriva implantării în corpul uman a cipului electronic.

Întrucât unele persoane au reticențe față de pașapoartele biometrice, se va interveni pe lângă instituțiile Statului român (Președinție, Parlament, Guvern) cu solicitarea de a se adopta măsurile necesare pentru modificarea și completarea legislației în vigoare prin extinderea prevederilor referitoare la cazuri de urgență (pașaport temporar) și la cazuri când, din motive de conștiință sau religioase, persoana nu dorește pașaport electronic care include date biometrice.

*

În ședința de lucru din ziua de miercuri, 25 februarie 2009, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a adoptat, în unanimitate, hotărârea nr. 638/2009 în legătură cu problema noilor pașapoarte electronice care includ date biometrice, potrivit Biroului de Presă al Patriarhiei Române.

Sfântul Sinod ia act de scrisoarea nr. 638 din 28 ianuarie 2009 a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel adresată Ministerului Administrației și Internelor, prin care se solicită o serie de precizări în legătură cu noile pașapoarte electronice care includ date biometrice.

De asemenea, ia act de lămuririle aduse prin adresa nr. 3622071 din 5 februarie 2009 a Ministerului Administrației și Internelor – Direcția Generală de Pașapoarte, din care rezultă două asigurări importante:

a. A avea un pașaport este un drept, și nu o obligație, pașaportul fiind un document eliberat la cerere pentru cei ce doresc să călătorească în afara spațiului Uniunii Europene. Astfel, se deduce că cei care invocă obiecții de conștiință sau motive religioase au libertatea să nu solicite acest nou tip de pașaport;

b. Fiecare cetățean are dreptul de a cunoaște în mod direct conținutul datelor personale incluse în noul pașaport electronic care include date biometrice.

Sfântul Sinod al Bisericii noastre constată că însăși opinia Comisiei Europene, exprimată, la 16 martie 2005, prin Grupul European pentru etica în știință și noile tehnologii, este împotriva implantării în corpul uman a cipului electronic: „Utilizarea pentru scopuri nemedicale a implanturilor de informare și comunicare constituie o potențială amenințare la demnitatea umană și societatea democratică“

(pct. 6.4), iar „implanturile destinate supravegherii... ar putea fi folosite de către autoritățile statale, indivizi sau grupuri, pentru a crește puterea lor asupra altora“ (pct. 6.4.4).

Întrucât unele persoane au reticențe față de pașapoartele biometrice, se va interveni pe lângă instituțiile Statului român (Președinție, Parlament, Guvern) cu solicitarea de a se adopta măsurile necesare pentru modificarea și completarea legislației în vigoare prin extinderea prevederilor referitoare la cazuri de urgență (pașaport temporar) și la cazuri când, din motive de conștiință sau religioase, persoana nu dorește pașaport electronic care include date biometrice. În viitor, orice inițiativă de interes general bisericesc, care provine dintr-o eparhie, trebuie, mai întâi, analizată și dezbătută la nivelul Centrului Eparhial și al Sinodului Mitropolitan, iar apoi să fie înaintată Sfântului Sinod, spre dezbateră și hotărâre. Văzând tulburarea provocată de opiniile confuze și contradictorii cu privire la noile pașapoarte biometrice, Sfântul Sinod îndeamnă clerul, monahii și credincioșii să rămână statornici în credința în Mântuitorul Iisus Hristos, Biruitorul iadului și al morții, să sporească în rugăciune și fapte bune, viețuind creștinește în familie, mănăstire și societate, fără a răspândi panică și îngrijorare prin preocupare excesivă pentru lucruri trecătoare. Astfel, Dumnezeu ne va lumina, ne va apăra de tot răul și ne va ajuta să săvârșim binele.

REDACTIA

*

Scrisoarea Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL adresată Ministerului Administrației și Internelor în legătură cu pașapoartele biometrice

Domnule ministru,

Întrucât în ultimele zile s-au exprimat multe opinii confuze și contradictorii cu privire la noile pașapoarte electronice care integrează date biometrice, pe fondul lipsei unei reale dezbateri publice anterioare intrării în vigoare a prevederilor legale care reglementează acest domeniu, Ne adresăm Domniei Voastre pentru a solicita o serie de precizări.

Cunoaștem că, urmare aderării României la Uniunea Europeană, reglementările cu caracter normativ existente în spațiul european au devenit obligatorii și direct aplicabile în România. Astfel, Regulamentul (CE) nr. 2252/2004 al Consiliului privind standardele pentru elementele de securitate și elementele biometrice integrate în pașapoarte și în documentele de călătorie emise de statele membre și Decizia Comisiei nr. C(2005)409 pentru stabilirea specificațiilor tehnice aferente dispozitivelor de securitate și elementele biometrice integrate în pașapoarte și în documente de călătorie emise de state membre sunt parte a dreptului intern, începând cu data de 1 ianuarie 2007, iar Statul român are obligația

să ia măsuri pentru aplicarea dispozițiilor acestora în termenele stabilite cu acordul Comisiei Europene.

În preambulul Regulamentului (CE) nr. 2252/2004 al Consiliului este precizat că scopul inserării elementelor de identificare biometrică este acela de a proteja documentele de călătorie împotriva falsificării și pentru a stabili o corelație fiabilă între deținătorul legal al documentului și documentul respectiv.

Regulamentul specifică datele biometrice care urmează a fi inserate în noile pașapoarte, iar acestea constă, obligatoriu, în fotografia facială și amprentele digitale, o eventuală suplimentare a acestora fiind la aprecierea statelor membre.

1. Având în vedere cele de mai sus, considerăm că aceste prevederi au fost implementate în România în mod amplificat și excesiv, care a trezit reacții în societate, mai ales că nu a existat o dezbatere publică și nici consultarea instituțiilor cu larg impact social, inclusiv a Bisericii.

Astfel, articolul 1 alin. 3 al Regulamentului precizează că prevederile sale nu se aplică și cărților de identitate emise de statele membre resortisanților lor sau pașapoartelor și documentelor de călătorie temporare cu o valabilitate de 12 luni sau mai puțin. Cu toate acestea, în România se eliberează deja carnetele de conducere ce conțin date biometrice și există indicii despre extinderea acestui sistem și la cărțile de identitate.

Iar în ceea ce privește datele personale care se pot stoca, prevederile legale românești sunt mai extinse decât cele europene. Definiția dată datelor biometrice (art. 2 lit. b) prin Hotărârea Guvernului nr. 557/2006, modificată și completată, extinde fără nici un fel de explicații sfera informațiilor care pot fi stocate, făcând referire la: „imaginea facială, impresiunea digitală, precum și orice alte date ale persoanei care pot fi introduse în mediul de stocare electronică”.

O serie de nelămuriri din punct de vedere legal ridică și menționarea CNP-ului pe pașaport, alt element a cărui prezență nu este solicitată de către Regulament, ci intră în conflict cu prevederi europene referitoare la protecția datelor cu caracter personal.

Considerăm că, în situația în care nu există în acest sens o obligație expresă decurgând din calitatea de membru al Uniunii Europene, trebuie evitate orice cerințe suplimentare în domeniul atât de delicat al prelucrării datelor privitoare la persoana umană.

2. Pe de altă parte, Vă solicităm să precizați dacă și în ce măsură următoarele prevederi legale care privesc și domeniul vieții religioase vor fi afectate de introducerea noilor pașapoarte electronice.

Astfel, art. 5 alin. 5 din Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor stabilește că „este interzisă prelucrarea datelor cu caracter personal legate de convingerile religioase sau de apartenența la culte, cu excepția desfășurării lucrărilor de recensământ național aprobat prin lege sau

în situația în care persoana vizată și-a dat, în mod expres, consimțământul pentru aceasta“, iar Hotărârea Guvernului nr. 978/2006 asigură celui care solicită eliberarea unui pașaport dreptul ca „fotografia să poată fi realizată cu capul acoperit, din motive religioase.“

3. În momentul de față, Biserica Ortodoxă Română (BOR) este preocupată în ce măsură stocarea informațiilor despre persoană, prin intermediul pașapoartelor biometrice, aduce atingere libertății și demnității persoanei, vieții intime, familiale și private. Această îngrijorare este cauzată și de lipsa de transparență din partea instituțiilor Statului român cu privire la categoriile de date stocate și absenței unei dezbateri publice prealabile introducerii acestui nou tip de pașapoarte.

Sperăm că lămuririle pe care le veți da vor asigura clerul, monahii și credincioșii mireni ai Bisericii Ortodoxe Române că drepturile lor cetățenești, libertatea și demnitatea persoanei sunt pe deplin respectate.

*

Scrisoarea de răspuns a Ministerului Administrației și Internelor adresată Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL

Urmare memoriului Dvs. nr. 638/28.01.2009, adresat Direcției Generale de Pașapoarte și Ministerului Administrației și Internelor, referitor la opiniile confuze și contradictorii cu privire la noile pașapoarte care integrează date biometrice, conform competențelor specifice, am onoare să vă comunic următoarele:

Atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 au atras consecințe politice și economice nebănuite, iar în acest context, necesitatea introducerii documentelor de călătorie cu date biometrice, privite ca modalitate de a eficientiza și întări combaterea eficientă a crimei organizate și a imigrației ilegale, a cunoscut o evoluție rapidă.

În anul 2002, în cadrul programului US-VISIT, SUA a promulgat documentul de securizare a frontierelor „Enganced Border Security Act“, prin care cele 27 de națiuni incluse în programul Visa Waiver erau obligate ca, până la data de 26.10.2004 (ulterior amânat pentru 2006), să introducă pașapoarte ce vor permite stocarea de date biometrice conform standardelor ICAO (International Civil Aviation Organisation), organizația desemnată să elaboreze în acest sens documentele de referință (ICAO Document 9303). Instrucțiunile elaborate în acest sens impun introducerea în pașaport a unui microprocesor (cip RFID) care să permită stocarea și comunicarea de date, până în prezent, acest document reprezentând standardul în domeniu.

La Reuniunea Consiliului European din 19 și 20 iunie 2003 de la Salonic, a fost întărită necesitatea unei abordări coerente în cadrul Uniunii Europene privind elementele de identificare biometrice pentru documentele emise resortisanților din țări terțe, pentru pașapoartelor cetățenilor Uniunii Europene și sistemele de informații (VIS și SIS II). În plus, prin introducerea datelor biometrice în pașapoarte,

statele participante la Programul Visa Waiver se aliniază la solicitările SUA în domeniu, pentru ca cetățenii lor să aibă dreptul să intre pe teritoriul SUA fără viză.

La nivel european a fost adoptat Regulamentul (CE) nr. 2252/ 2004 privind standardele pentru elementele de securitate și elementele biometrice integrate în pașapoarte și în documente de călătorie emise de statele membre, publicat în „Jurnalul Oficial” al Uniunii Europene nr. L 385/ 29.12.2004, act ce asigură implementarea unor măsuri unitare pe întreg teritoriul Uniunii Europene și care este obligatoriu în toate elementele sale, aplicându-se direct în toate statele membre, în conformitate cu Tratatul de instituire a Comunității Europene.

Totodată, la capitolul IV, secțiunea a 2-a, punctul 67 din H.G. nr. 1540/25.11.2008 pentru aprobarea Strategiei naționale privind aderarea la spațiul Schengen pentru perioada 2008-2011, este prevăzut faptul că „În ceea ce privește documentele de călătorie și autorizațiile de intrare/ședere, se impune luarea măsurilor necesare asigurării celor mai înalte standarde stabilite la nivel comunitar”, acestea vizând „armonizarea actualelor elemente de siguranță din documentele emise de autoritățile române cu cele folosite de statele Schengen, inclusiv integrarea elementelor de identificare biometrice care determină o conexiune mai sigură între posesori și aceste documente și, totodată, o mai bună protecție împotriva folosirii în mod fraudulos a acestora”.

În conformitate cu dispozițiile art. 148 alin. (4) din Constituția României, revizuită, Parlamentul, președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și din celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu.

Astfel, punerea în circulație a pașaportului electronic constituie o obligație asumată de România potrivit calității sale de stat membru al Uniunii Europene, în conformitate cu dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 2252/2004 privind standardele pentru elementele de securitate și elementele biometrice integrate în pașapoarte și în documentele de călătorie emise de statele membre, și ale Deciziei Comisiei nr. C(2005)409 pentru stabilirea specificațiilor tehnice aferente dispozitivelor de securitate și elementele biometrice integrate în pașapoarte și în documentele de călătorie emise de statele membre, completată de Decizia Comisiei nr. C(2006)2909.

În acest sens, prin H.G. 557/ 26.04.2006 privind stabilirea datei de la care se pun în circulație pașapoartele electronice, precum și a formei și conținutului acestora, publicată în „Monitorul Oficial” nr. 376/02.05.2006, s-au definit pașaportul electronic și datele biometrice ce urmează a fi introduse în cuprinsul acestuia și s-au stabilit forma și conținutul pașaportului electronic și data de 1 ianuarie 2007, ca dată de punere în circulație a acestui document de călătorie în România. Însă, din considerente obiective, determinate de necesitatea respectării procedurilor legale privind achizițiile publice, această dată a fost prorogată prin acte normative succe-

sive, cel din urmă – H.G. 571/28.05.2008 – stabilind ca aceasta să fie 31 decembrie 2008. Acesta a constituit termenul limită de punere în circulație a documentelor de călătorie electronice, întrucât România fusese notificată cu privire la declanșarea procedurii necontencioase, premergătoare acțiunii în constatarea neîndeplinirii obligațiilor în fața Curții de Justiție a Comunității Europene.

Prin urmare, noțiunea de „pașaport electronic” a fost definită printr-un act normativ publicat în „Monitorul Oficial” încă din cursul anului 2006, context în care apreciem că s-a asigurat accesul cetățenilor la acest act normativ, pentru a lua cunoștință despre forma, conținutul și data punerii în circulație a pașaportului electronic.

Precizăm că în conformitate cu prevederile art. 4 alin. (3) din Regulamentul (CE) 2252/2004, datele biometrice ale persoanei pot fi utilizate doar pentru verificarea autenticității documentului și a identității titularului pe baza elementelor compatibile direct. Acest lucru reiese explicit și din cuprinsul Legii nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, astfel cum a fost modificată și completată prin O.U.G. nr. 207/ 04.12.2008, publicată în „Monitorul Oficial” nr. 831/10.12.2008, care în Secțiunea 11 denumită „Stocarea datelor persoanei” stabilește fără echivoc datele biometrice care se includ în pașapoartele electronice: „imaginea facială și impresiunea digitală a două degete” (art. 7). Aceste prevederi reprezintă garanții legale pentru cei vizați cu privire la prelucrarea datelor personale – prin stabilirea clară a unui scop și a datelor biometrice incluse – astfel ca prelucrarea să nu se realizeze în mod arbitrar.

Menționăm, de asemenea, că, alături de elementele biometrice sus-menționate, în cip-ul electronic sunt incluse (ca măsură de siguranță suplimentară), datele de identificare a persoanei, aceleași cu cele stocate în banda de citire optică vizibilă, în clar, pe fila informatizată din policarbonat. Totodată, este de reținut că tocmai respectarea specificațiilor tehnice cuprinse în deciziile comunitare, referitoare la realizarea cipului electronic, face ca datele incluse în acesta să nu poată fi citite decât la foarte mică distanță, situație care exclude posibilitatea unei accesări neautorizate.

De altfel, ca o garanție suplimentară față de cele enumerate mai sus, în proiectul hotărârii Guvernului pentru modificarea și completarea H.G. nr. 94/2006 pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 248/ 2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, aflat în curs de elaborare, postat spre dezbatere publică pe pagina de internet a Ministerului Administrației și Internelor, la secțiunea „Transparență decizională”, este prevăzută posibilitatea ca, la ridicarea pașaportului simplu electronic de la sediul serviciului public comunitar pentru eliberarea și evidența pașapoartelor simple, titularul să poată solicita verificarea datelor înscrise în mediul de stocare electronică.

Totodată, trebuie să se țină cont și de faptul că H.G. nr. 557/ 2006 este actul normativ care stabilește condițiile de prelucrare a datelor incluse în pașapoarte, această operațiune putând fi realizată doar cu respectarea Legii nr. 677/2001 pen-

tru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.

În ceea ce privește menționarea codului numeric personal în pașaport, precizăm că în conformitate cu dispozițiile art. 6 din O.U.G. nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români, acesta „reprezintă un număr semnificativ ce individualizează o persoană fizică și constituie singurul identificator pentru toate sistemele informatice care prelucrează date cu caracter personal privind persoana fizică“. Prin urmare, introducerea codului numeric personal în pagina cu date de identificare a titularului este necesară pentru identificarea acestuia și evitarea folosirii frauduloase a documentului de călătorie.

În acest sens, precizăm că Regulamentul (CE) nr. 2252/2004 stabilește doar standardele pentru elementele de securitate și elementele biometrice integrate în pașapoartele și în documentele de călătorie emise de statele membre, și nu categoriile de date de identificare a titularului care pot fi introduse în pașapoarte.

Având în vedere aceste aspecte, considerăm că nu se aduce atingere în vreun fel libertății și demnității persoanei, vieții intime, familiale și private sau dispozițiilor legale care reglementează libertatea religioasă și regimul general al cultelor. În acest sens, precizăm și faptul că, în cuprinsul proiectului hotărârii Guvernului pentru modificarea și completarea H.G. nr. 94/2006 pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, este prevăzută posibilitatea de preluare a imaginii faciale „cu capul acoperit, din motive religioase“.

Este de menționat și faptul că solicitarea eliberării unui pașaport simplu electronic este un drept, și nu o obligație, eliberându-se la cerere; totodată, în cuprinsul Legii nr. 248/2005 este prevăzută și posibilitatea eliberării, în anumite situații, a unui pașaport simplu temporar care nu conține date biometrice, pașaportul simplu electronic nefiind singurul document de călătorie care va putea fi eliberat cetățenilor români.

Mai mult, după aderarea României la Uniunea Europeană, dispozițiile art. 6 din Legea nr. 248/2005 stabilesc că „Pentru scopurile prezentei legi, cartea de identitate valabilă constituie document de călătorie pe baza căruia cetățenii români pot călători în statele membre ale Uniunii Europene“. Prin urmare, pașaportul simplu electronic nu este singurul document de călătorie în baza căruia cetățenii români pot călători în străinătate, nefiind obligatorie eliberarea acestuia.

În concluzie, precizăm că, potrivit preambulului Regulamentului (CE) nr. 2252/2004, armonizarea elementelor de securitate și integrarea elementelor de identificare biometrică reprezintă un pas important către utilizarea unor noi elemente în perspectiva evoluțiilor ulterioare la nivel european care să facă elementul de călătorie mai sigur și să stabilească o corelație mai fiabilă între deținătorul legal al documentului și documentul respectiv, cu scopul de a contribui, în mod semnificativ, la asigurarea protecției împotriva folosirii frauduloase a acestuia.

• ANIVERSĂRI-COMEMORĂRI •

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ ȘI UNIREA PRINCIPATELOR

Pe 24 ianuarie s-au împlinit 150 de ani de la Unirea Principatelor Române. Unirea celor două Principate extracarpatică prin dubla alegere a domnitorului Alexandru Ioan Cuza, pe 5 și 24 ianuarie 1859, în Adunările electivă prezidate de mitropoliții Sofronie Miclescu al Moldovei, respectiv Nifon al Ungrovlahiei, reprezintă o încununare a unui întreg proces de deșteptare națională și de cristalizare a ideii de națiune, la care Biserica Ortodoxă, parte a poporului pe care îl păstorea, a contribuit în mod excepțional.

Imposibilitatea unei „deșteptări politice“ în teritoriile locuite de români, care se aflau la intersecția celor trei imperii răsăritene, va duce la o deșteptare culturală prin descoperirea unității de religie, de limbă, de obiceiuri, a originii latine a limbii și populației române din jurul arcului carpatic. În acest context, Biserica din cele două țări, în principal prin ierarhii ei, se va implica în impunerea ca limbă de cult a limbii române, în bisericile de mir și în mănăstiri, prin tipărirea de cărți de cult și de zidire duhovnicească pentru credincioșii săi, prin deschiderea și administrarea unor școli în care se predă în limba maternă.

Împlinirea acestui deziderat nu a fost posibilă în 1848-1849, când este menționat ca unul dintre obiectivele principale ale mișcărilor revoluționare din cauza contextului internațional, armatele otomane și țariste pătrunzând și ocupând teritoriile locuite de români. Situația se va schimba după 1856, când, în urma războiului pierdut de Rusia, protectoratul exclusiv al acesteia este înlocuit cu cel colectiv al puterilor europene. Prin Tratatul de la Paris se prevedea organizarea unor alegeri pentru formarea unor adunări reprezentative ale întregii societăți, care să aducă la cunoștința statelor europene dorințele și problemele națiunii române.

Programul unionist al Unirii celor două țări

La sfârșitul lunii mai 1856 se va forma în capitala Moldovei un comitet ce își propunea să organizeze și să coordoneze mișcarea unionistă din Moldova, stabilind la punctul I „Unirea Principatelor sub un Prinț străin, mai ales de o rasă latină, dintre familiile domnitoare în Europa, afară de dinastiele staturilor megieșite“ și „statornicirea unei capitale noi în mijlocul ambelor țări“. Un comitet similar cu un program identic se va organiza și în Țara Românească în vara anului 1856, doar după înlocuirea domnitorului Barbu Știrbei, care nu a sprijinit mișcarea unionistă.

Stabilirea în programul unionist a Unirii celor două țări sub un principe din afara dinastiilor din apropiere însemna că acesta urma să fie catolic sau protestant, fapt folosit pe întreaga perioadă anterioară alegerilor pentru Divanul ad-hoc de propaganda antiunionistă, ceea ce va duce la unele rețineri imediat după Tratatul de la Paris din partea ierarhilor Bisericii. Este necesară o întrevvedere între consulul francez de la Iași și mitropolitul Sofronie Miclescu, în timpul căreia diplomatul risipește zvonurile separatiștilor privind transformarea în episcopie a Mitropoliei Moldovei și schimbarea religiei ortodoxe a poporului român în urma alegerii unui domn străin.

„O Românie, o Nație, o Ortodoxie“

Numeroase acte de adeziune față de programul comitetului sunt trimise din județe, printre semnatori numărându-se preoți, iconomi, arhimandriți sau proto-singheli. Menționăm aici doar actul de adeziune al județului Neamț, semnat de aproximativ 40 de membri din comunitatea monahală a mănăstirii Neamț, în frunte cu starețul mănăstirilor Neamț și Secu, arhimandritul Dionisie Romano (viitor episcop al Buzăului). Din act aflăm că „unirea și frăția sunt voința lui Dumnezeu, piatra temeliei bisericii lui Hristos; prin această sfântă legătură, omenirea sporesce în tărie, avere și credință. Cât de firească și de neapărată este dar unirea între frații de același sânge și nume, de aceleași obiceiuri și limbă, de același trecut și viitor, precum sunt Românii din Moldova și Românii din Valachia... Pună-și mâna pe cuget tot omul iubitor de țara lui și de mărirea neamului său și răspundă cu noi: «Unirea voim și Unirea cerem»“.

Cu acceptul mitropolitului Sofronie al Moldovei, arhimandritul Neofit Scriban va publica în „Unirea și neunirea Principatelor Române“ unul din cele mai importante texte unioniste. Neunirea lovește „și naționalitatea și religia“, naționalitatea, căci nația nu este altceva decât o familie mare, și „desbinătorul familiei este pe jumătate ucigaș de părinți“ și religia creștină, prin neîmplinirea poruncii date de către Mântuitorul Iisus Hristos „«toți una să fie, precum Tu întru Mine și Eu întru Tine», de asemenea «și ei Una să fie»“ (Ioan 17, 21). Doar după Unire se poate vorbi despre România, căci „nimeni nu va fi nici Valah, nici Moldovean, ci toți Români, nu două țări unite, ci una; o Românie, o Nație, o Ortodoxie“, încheind cu cuvintele „Între moarte și lumină, o, Moldovo, alege!“ . Unirea și Neunirea și alte cuvântări (Foloasele Unirii Principatelor române; Jertfă pentru Unirea Principatelor, ultima aparținând arhimandritului Melchisedec Ștefănescu) vor fi publicate și sub formă de broșură, circulând printre frații din Țara Românească.

Ectenii și rugăciuni speciale în ziua de deschidere a adunărilor

Situația se va schimba fundamental în cele două țări după înlocuirea domnitorilor de până atunci cu locțiitorii de domn, caimacami, în Moldova Teodor Balș (iulie 1856-1 martie 1857), după moartea acestuia fiind numit Nicolae Conache-Vogoridi (martie 1857-toamna lui 1858), ambii antiunioniști, și în Țara Româ-

nească Alexandru Ghica (iulie 1856-toamna lui 1858) favorabil Unirii, ce au avut drept scop principal organizarea alegerilor pentru Divanurile ad-hoc.

Prin anexele electorale ale Convenției de la Paris în Adunarea de la sfârșitul anului 1857, ce trebuia să aducă la cunoștința puterilor europene garante doleanțele populației din acest spațiu, urmau să fie aleși câte doi egumeni ai mănăstirilor închinată și câte doi egumeni ai mănăstirilor neînchinată, atât pentru Moldova, cât și pentru țara Românească. Preoții din orașele reședință de episcopie sau de mitropolie urmau să delege, în urma unei adunări convocate de chiriarhul locului, câte un deputat cleric în aceeași adunare. La acești deputați aleși sau delegați se vor adăuga ierarhii eparhioți ai Țării Românești și ai Moldovei, ca membri de drept ai divanurilor, mitropoliții celor două țări românești fiind președinții adunărilor. Astfel, se poate observa din cele prezentate că doar preoților din trei orașe în Moldova și patru orașe în Valahia li se oferă posibilitatea să participe direct la procesul constituțional în care se va stabili că principala cerere a poporului de la sud și est de Carpați este unirea românilor.

Totuși, chiar dacă preoții din mediul rural nu au avut un rol direct în Divanurile ad-hoc, se poate afirma că au avut unul indirect ca păstori și învățători ai membrilor comunităților pe care le păstoreau. Mai ales țărani (răzeși, moșneni sau clăcași), care au fost chemați să delege sau ca aleși în divan, nu știau să citească sau să scrie, preoții fiind luminătorii, călăuzitorii și duhovnicii lor. De asemenea, prin Te Deum-urile cu ectenii și rugăciuni speciale săvârșite în cuprinsul mitropoliilor Moldovei și Ungrovlahiei în ziua de deschidere a adunărilor, prin predici în care se îndemna la unirea fraților, la ajutorul lui Dumnezeu, Biserica și-a exprimat clar dorința de unire.

În Țara Românească, evenimentele s-au desfășurat natural, spre Unire, conform dorinței populației, și inexistența unei stări conflictuale între autorități și populație, în timpul căimăcămiei unioniste, constituie explicația de ce preoțimea de la sud de Carpați nu a jucat un rol important, asemănător celui din Moldova, ceea ce nu exclude apartenența sa la curentul majorității. În ianuarie 1857, episcopul Filotei al Buzăului va da o circulară către clericii din eparhia sa, cerându-le să ridice rugăciuni pentru unirea fraților și să săvârșească Te Deum în biserici în acest scop, fiind urmat de Sfântul Calinic de la Cernica, episcop de Râmnic, ce trimite pe 15 aprilie 1857 o circulară cu un conținut asemănător. Ambilor episcopi, ulterior, li s-au trimis scrisori din partea comitetului unionist, prin care se exprima recunoștința unioniștilor de la București față de activitatea celor doi de sprijinire a dorinței populației.

Fraudarea alegerilor în iulie 1857

Situația în Moldova era diametral opusă. Deoarece comisia de informare a puterilor garante își avea sediul la București, presiunile antiunioniste ale Austriei și ale Imperiului Otoman se vor concentra asupra alegerilor din Moldova, încercând prin corupere, promisiuni și șantaj să schimbe rezultatul alegerilor. Caimacamii din Moldova vor lucra, în special, sub ghidajul consulului austriac de la

Iași, Gödel Lanoy, instaurând un regim de teroare împotriva unioniștilor, inclusiv a preoților.

Din cauza faptului că mitropolitul Sofronie Miclescu, conducătorul Bisericii Ortodoxe din Moldova, era totodată președintele desemnat al Divanului ad-hoc, acțiunile guvernului se vor focaliza asupra persoanei ierarhului patriot. Ucenic al lui Veniamin Costachi, mitropolitul Sofronie, la o vârstă înaintată, este obligat să suporte „mii de jigniri din partea guvernului“, după cum se exprima consulul francez, pentru ca, mai târziu, același diplomat, într-o altă depeșă, să afirme: „Din pieptul său răsună țipătul unui popor întreg ce se calcă și se ocârmuiește în disprețul garanțiilor pe care Europa întreagă le-a dat, și acest țipăt este cu atât mai duios cu cât este dat de un păstor obosit de vârstă, dar reînsuflețit de primejdia poporului său“.

Sprijinit de protestele trimise de preoțime, cauzate de abuzurile autorităților, mitropolitul va transmite Ministerului de Culte hotărârea de a se abține de la vot. Pentru ca decizia să fie și mai clară pentru preoții alegători, se retrage temporar la Cucuteni. Aici va primi noi proteste din partea preoțimii. Adeziunea preoților din cadrul eparhiei Iașilor față de hotărârea mitropolitului se va concretiza într-o adresă: „conform cu drepturile ce ne sunt impuse prin sfintele canoane, noi am hotărât să urmăm voința Eminenței voastre și să ne abținem de la alegerile prezente“. Importanța alegerilor reprezentanților preoțimii în divan era uriașă, deoarece în prima zi a alegerilor, 7 iulie 1857, avea loc doar votarea preoților și delegarea egumenilor, celelalte categorii sociale urmând să-și aleagă reprezentanții în zilele următoare. Astfel, Biserica transmitea un mesaj clar societății, dacă era în favoarea sau împotriva Unirii prin neparticiparea sau participarea la aceste alegeri fraudate.

8 octombrie 1857: „Moldo-românii de astăzi sunt toți tot una“

La Iași, pe 7 iulie, dintr-un total de 142 de preoți înscriși au votat numai 3; la Roman dintr-o listă cu 25 de nume au votat 4, iar la Huși din 28 de preoți au votat 9. Astfel, dintr-un total nominal de 195 de persoane, numai 16 preoți au votat. Abținerea este cu atât mai remarcabilă cu cât în zilele și nopțile premergătoare alegerilor numeroși preoți din eparhiile Moldovei vor fi obligați să semneze, sub presiunea comisarilor guvernului și a jandarmilor, „hârtii“ privind participarea la vot.

Fraudarea prea evidentă a alegerilor și consensul la care ajung Franța și Anglia în urma înțelegerii de la Osborne, din 28 iulie 1857, va duce la anularea rezultatelor alegerilor și organizarea de noi alegeri, de această dată corecte. Toți deputații clerici aleși sau de drept în urma alegerilor corecte vor vota, cu o singură excepție, în favoarea Unirii.

Cu prilejul deschiderii lucrărilor adunării din Moldova s-a săvârșit slujba de Te Deum, cu ectenie specială de către mitropolit, după care arhimandritul Neofit Scriban rostește o predică înălțătoare. Înainte de a deschide lucrările, în sala de ședințe, mitropolitul Sofronie va rosti, de asemenea, un scurt cuvânt, în care îi îndemna pe cei aleși să voteze pentru unire: „Acum a sosit timpul ca fiecare să ne

arătăm cu faptele, nu numai cu vorbele, cât ne iubim patria noastră... Moldo-românii de astăzi sunt toți tot una". În ședința Adunării ad-hoc din Moldova, din 8 octombrie 1857, prin care s-a proclamat Unirea, mitropolitul Sofronie Miclescu, fiind președintele adunării și, deci, ultimul dintre votanți, a rostit înțeleptele cuvintele „Unde-i turma, acolo-i și păstorul“, care sintetizează poziția Bisericii Ortodoxe Române în acești ani de afirmare națională.

Lucrările Divanului ad-hoc din Țara Românească s-au deschis la 30 septembrie 1857, fiind precedate, de asemenea, de un Te Deum săvârșit de mitropolitul Nifon în Catedrala mitropolitană. Înainte de începerea lucrărilor, și mitropolitul Ungrovlahiei va ține o scurtă predică, în care îi îndemna pe ascultători să conștientizeze importanța istorică a adunării: „Priviți-vă, Domnilor, și veți vedea că toți suntem români; aceleași sentimente ne leagă, același sânge ne unește. Toți avem o patrie înainte, să avem un cuget și un scop“.

Cuza este uns domn la Iași

După încheierea mandatului celor două Adunări ad-hoc, ce au stabilit ca principală dorință politică unirea românilor din cele două Principate, rolul preoțimii și al ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române nu mai este la fel de evident. Prin conferința de la Paris, desfășurată între 10 mai și 7 august 1858, încheiată cu o convenție, nu era luată în considerare dorința exprimată în cele două divanuri. Se prevedea ca fiecare din cele două țări să aibă câte un domnitor ales pe viață, moldovean sau muntean, care îndeplinise timp de 10 ani funcții publice și avea un venit de 3.000 de galbeni. Aceștia urmau să fie aleși de către două adunări. Însă, prin anexele electorale ale convenției, se stabileau principii cenzitare extrem de conservatoare. Erau stabilite trei colegii ai căror membri trebuiau să aibă un venit de 1.000 de galbeni, 3.000 de galbeni, respectiv 6.000 de galbeni pentru orașe. În această situație, desigur că preoții nu se vor mai găsi pe listele cu alegători sau cu deputați aleși, ci vor sprijini prin rugăciuni și predici pe cei care erau favorabili Unirii, doar ierarhii participând la Adunările electivă, ca membri de drept.

În timpul alegerilor se vor săvârși Te Deum-uri însoțite uneori de predici, cum sunt cele ale arhimandritului Melchisedec Ștefănescu în Catedrala din Huși, din 16 decembrie 1858, către micii proprietari și târgoveți, sau cea din 18 decembrie, către marii proprietari ce urmau să aleagă deputații din ținutul Fălciu.

Întrucât ședința din 5 ianuarie 1859 fusese dedicată alegerii domnitorului, se va săvârși slujba de Te Deum în Biserica „Sfântul Nicolae“ – Domnesc. Cu această ocazie, arhimandritul Neofit Scriban a rostit o nouă predică prin care își îndemna ascultătorii la unire: „Stindardul sub carele stați este stindardul națiunii române. Pe acest stindard este scris cu litere mari fapte mari, CREDINȚA ROMÂNĂ și UNIREA ROMÂNĂ. Biserica care este întemeiată pe credință binecuvântă stindardul unei asemenea credinți și al unei asemenea uniri...“

În Adunarea electivă din Moldova, partida națională deținea majoritatea, însă nici conservatorii nu se opuneau ideii de unire, dorind doar ca noul domn să fie Mihail Sturdza sau fiul său Grigore, aceeași situație observându-se și în Țara Românească, unde candidații conservatori erau Barbu Știrbei și Gheorghe Bibescu. Observând că sunt în inferioritate, deputații conservatori au votat în favoarea domnitorului Alexandru Ioan Cuza, noul domn fiind ales în unanimitate. Ultimul vot îi va aparține președintelui Adunării, mitropolitul Sofronie Miclescu, care a rostit din nou cuvintele de la proclamarea Unirii în Divanul ad-hoc: „Unde-i turma, acolo și păstorul“. Mitropolitul proclamă apoi pe noul domn ales, care depune jurământul în numele Sfintei Treimi cu mâna pe Sfânta Evanghelie.

**„Prințul Cuza este unsul tău și pentru dânsul jurăm toți
că-l vom susține“**

În Țara Românească, rezultatele alegerilor fuseseră favorabile conservatorilor, care dețineau o majoritate confortabilă. Din această cauză partida națională va mobiliza un număr impresionant de susținători ai Unirii, care vor crea o presiune asupra adunării din dealul Mitropoliei. În ziua de 24 ianuarie 1859, după Te Deum-ul săvârșit în Catedrala mitropolitană, într-o ședință emoționantă, partida națională renunță la candidatul său radical pentru scaunul de domn în favoarea domnitorului Moldovei, soluție îmbrățișată și de reprezentanții majorității conservatoare. La orele douăsprezece, înainte de începerea votului secret, toți deputații depun jurământ în numele Sfintei Treimi și sărută Sfânta Cruce, după care se trece la vot. Alexandru Ioan Cuza este ales în unanimitate, și mitropolitul Nifon al Ungrovlahiei, ca președinte, proclamă pe primul domnitor al Principatelor Române. Cu acest prilej, mitropolitul Nifon va rosti o scurtă rugăciune „Doamne, Dumnezeuul părinților noștri, aruncă-ți privirea ta asupra inimilor noastre și nu slăbi cugetul fiilor tăi. Unește-i pe toți într-o simțire și fă ca inimile lor să aibă aceeași bătaie pentru țara lor. Prințul Cuza este unsul Tău și pentru dânsul jurăm toți că-l vom susține“.

Ziua de 24 ianuarie 1859 reprezintă sfârșitul unui drum al cristalizării conștiinței, care începe cu primele tipărituri în limba română de cărți de cult, opera unor ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române și, de asemenea, deschide un nou ciclu în istoria națională, ciclu ce se va încheia cu înfăptuirea Unirii tuturor românilor. Unitatea de religie, de limbă și obiceiuri a aceleiași populații, care își descoperă originile latine, va duce la unirea politică. Rolul vizibil al membrilor Bisericii în evenimentele legate de Unirea Principatelor diferă pe parcursul anilor 1856-1859 și este precizat, în primul rând, de ponderea în Divanul ad-hoc și în Adunarea electivă, dar și de proclamarea de către cei doi mitropoliți ai Bisericii Ortodoxe Române a lui Alexandru Ioan Cuza domn al Moldovei și al țării Românești. Rolul nevăzut al membrilor Bisericii în Unirea celor două Principate nu va putea fi niciodată măsurat și este constituit din rugăciunile atâtor generații de credincioși pentru unirea fraților și din numeroasele slujbe de Te Deum și ectenii speciale pentru luminarea sufletului celor care urmau să aleagă.

Diac. RADU MIȘU

MOMENT ANIVERSAR DEDICAT UNIRII PRINCIPATELOR LA PATRIARHIA ROMÂNĂ

Momentul aniversar organizat de Patriarhia Română, împreună cu Președinția României și Academia Română, dedicat împlinirii a 150 de ani de la Unirea Principatelor Române a debutat vineri 23 ianuarie, pe Colina Patriarhiei, cu un Te Deum săvârșit în Catedrala patriarhală. La slujba oficiată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel au fost prezenți președintele Traian Băsescu și prim-ministrul Emil Boc, alături de membri ai Guvernului și Parlamentului, de Dan Berindei, vicepreședinte al Academiei Române, împreună cu reprezentanți ai Academiei, ierarhi ai Mitropoliilor Munteniei și Dobrogei și ai Olteniei, membrii Permanențelor Consiliului Național Bisericesc și ai Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor, profesori de teologie, alți invitați.

Reprezentanții celor trei instituții organizatoare au depus coroane de flori la statuia Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, din fața clopotniței.

Momentul aniversar a continuat în Aula Magna „Teoctist Patriarhul” a Palatului Patriarhiei, ridicat pe locul unde, la 24 ianuarie 1859, mitropolitul Nifon proclama alegerea lui Alexandru Ioan Cuza ca domnitor al Țării Românești

Cuvântări despre semnificația și importanța istorică a Unirii Principatelor Române din anul 1859 au fost susținute de cei trei reprezentanți. Președintele României Traian Băsescu, primul vorbitor, a precizat că dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza este „expresia capacității oamenilor vremii, adevărați patrioți și oameni de stat, de a răspunde politic constrângerilor externe și a trece peste divizarea internă și interesele personale”. De aceea, a spus domnul președinte, 24 ianuarie reprezintă un moment de grație al istoriei românilor. Un moment de înțelepciune politică, un moment fondator al națiunii noastre. „Suntem aici pentru a sărbători acest mare eveniment al istoriei României moderne, reprezentanți ai instituțiilor Statului, cât și ai celui mai înalt for al culturii și științei românești, Academia română, precum și ai Bisericii Ortodoxe Române, ai cărei membri au contribuit de-a lungul timpului la împlinirea unității naționale”, a mai menționat președintele Băsescu, care s-a simțit onorat să evoce personalitatea mitropolitului Nifon al țării Românești, precum și a celorlați mitropoliți sau episcopi care au participat la mișcarea unionistă, dovedind solidaritatea Bisericii Ortodoxe cu aspirațiile poporului și participarea acesteia la proiectul de modernizare a societății românești.

„Unirea de la 1859 reprezintă o primă izbândă în procesul de constituire a statului național, de recunoaștere politică a voinței românilor și a unității de neam și de limbă. Prin ea, principiile generației de la 1848 au putut fi aplicate și consolidate. Alături de această victorie, dacă urmărim cu atenție actele care au urmat proclamării Unirii, putem constata existența unui proiect al generației unioniste, un proiect pentru societatea acelor timpuri și, totodată, extrem de important proiect vizionar”, a încheiat președintele României.

Vicepreședintele Academiei Române, istoricul Dan Berindei, a subliniat comemorarea acestei „fapte extraordinare“ pe care a înfăptuit-o poporul român în 24 ianuarie 1859. „Kogălniceanu spunea că «națiunea a făcut Unirea». Avea perfectă dreptate. Aducându-ne aminte de ceea ce s-a întâmplat acum 150 de ani, putem spune că poporul și-a făcut pe deplin datoria, reușind ceea ce părea aproape imposibil. Românii erau aflați atunci sub stăpâniri diferite. Două dintre țările Române se aflau într-o situație mai bună. Moldova și Țara Românească, vechi instituții, aveau o situație internațională asemănătoare“.

Momentul Unirii s-a petrecut într-un moment fericit, creat de împrejurări internaționale favorizante: Războiul Crimeii, Tratatul de la Paris. Marile Puteri garante au dat românilor doar o jumătate de unire. Separația încă era menținută. Erau doi domni, două guverne, două Adunări, două administrații. În această situație, națiunea română a găsit o soluție neașteptată. Fuseseră zile tulburi în acel ianuarie 1859. Chiar pe acest loc, unde ne aflăm acum și care atunci adăpostea vechea clădire a Adunării Deputaților. În jurul clădirii se aflau aproximativ 40.000 de oameni, o cifră uriașă pentru vremea în care populația Bucureștiului număra 120.000 de locuitori, a mai spus domnul academician. Toți au stat trei zile, de la 22 la 24 ianuarie și, datorită lor, Unirea s-a înfăptuit. Vestea alegerii lui Cuza a fost întâmpinată cu mult entuziasm și bucurie.

„Via strigare «Trăiască Cuza» a răsunat ca un ecou în piepturile tuturor românilor. În întreaga capitală nu se auzeau decât cele mai vii demonstrații de bucurie. Din gură în gură, din inimă în inimă zburau îmbrățișările cele mai cordiale, sărutările cele mai înfocate. Era singurul spectacol văzut pe toate ulițele, la toate răspântiile capitalei. În acea zi s-a pus temelul noii țări“, a citat aceasta cronicile vremii.

În continuare, acad. Dan Berindei a subliniat importanța actului de la 24 ianuarie 1859. În primul rând, a spus academicianul, a însemnat o demonstrație a ceea ce poate să facă un mic popor aflat într-o situație complicată. „Eram vasali Imperiului Otoman. Unirea a fost modul în care am știut să facem față celor trei imperii care ne înconjurau și să ne impunem ceea ce doream: să fim împreună. Și am fost. Prin forțele proprii, am pus Europa în fața unui fapt împlinit“, a mai spus Dan Berindei, care a recunoscut și componenta culturală a Unirii. S-au creat universitățile, în primul rând cea de la Iași, ca un omagiu pentru capitala sacrificată în avantajul celei din sud, a Bucureștiului, proiectul Academiei Române început în vremea lui Cuza, promovarea unei noi legi a învățământului. „Toate acestea sunt consecințele pe plan cultural ale actului din 1859. Fapta românilor din acea vreme e un model pentru noi toți. Să nu uităm dovada lor de dragoste de țară. Sacrificiul pentru patrie și nu pentru sine a fost determinant. Așa s-a creat România“.

Ultimul care a luat cuvântul a fost Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, care a vorbit despre efectul Unirii asupra celor două mitropolii din Muntenia și Moldova. Unirea a fost benefică și pe plan spiritual, deoarece a dus la organizarea unitară a structurilor bisericești din toate provinciile românești, sub conducerea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, confirmat de Alexan-

dru Ioan Cuza prin Legea din 1864. În același timp, prin demersurile lui Alexandru Ioan Cuza către Patriarhia Ecumenică (1865), pentru obținerea recunoașterii autocefaliei, s-au creat și premisele ridicării Bisericii Ortodoxe Române, autocefale din anul 1885, la rangul de Patriarhie, în anul 1925. Aceste hotărâri au avut ca rezultată promulgarea Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, la 3 decembrie 1864, a Decretului organic, care arăta că „Biserica Ortodoxă Română este și rămâne independentă de orice autoritate bisericească străină, în tot ceea ce privește organizarea și disciplina“, și că „Sinodul general al Bisericii Române păstrează unitatea dogmatică a sfintei credințe ortodoxe cu Marea Biserică de Răsărit, prin coînțelegere cu Biserica Ecumenică a Constantinopolului“.

Părintele Patriarh a menționat că „multe dintre reformele Domnitorului Alexandru Ioan Cuza care priveau Biserica au fost foarte progresiste pentru acea vreme, iar unele măsuri luate de el au creat neînțelegeri și nemulțumiri. Având un accentuat spirit reformator, Cuza a dorit să facă unele înnoiri, dar, după propria-i afirmație: el «n-a voit să facă rău Bisericii strămoșești, decât numai bine»“, a remarcat Părintele Patriarh.

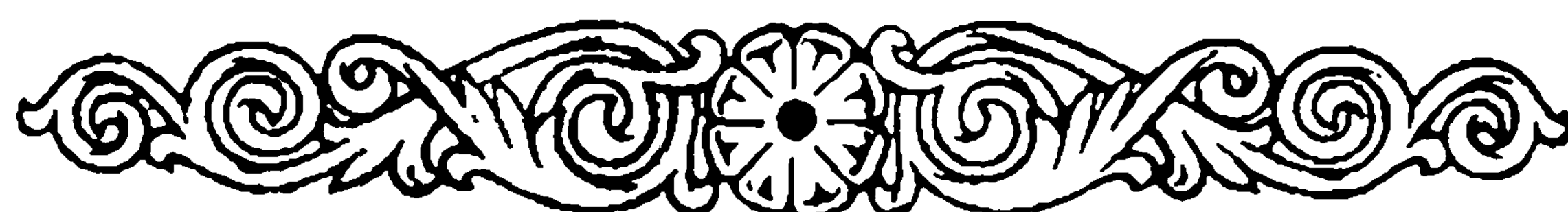
Urmarea promulgării, în decembrie 1863, a Legii pentru secularizarea averilor mănăstirești, a continuat Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel, „deci a preluării averilor bisericești de către Stat, s-au reglementat în timpul domniei lui Cuza și principiile legale prin care Statul se obligă să sprijine Biserica. În acest sens, s-a stabilit prin lege plata unei părți a salariului preoților de la bugetul de Stat, sprijinirea învățământului teologic seminarial și universitar, acordarea a 8,5 ha de pământ bisericilor parohiale ș.a.“.

De asemenea, a mai spus Preafericirea Sa, „datorăm lui Cuza înființarea Universității din Iași, în 1860, și a Facultății de Teologie, înființarea Universității din București, înființarea de noi gimnazii și școli primare, obligativitatea și gratuitatea învățământului primar ș.a.“.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel a prezentat, la finalul cuvântului, volumul de studii „Biserica Ortodoxă Română și Unirea Principatelor – moment aniversar 1859-2009“, realizat cu ocazia evenimentului și apărut la Editura „Cuvântul Vieții“ a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei. Tot cu această ocazie, a fost emisă și o medalie jubiliară cu chipul Domnitorului Alexandru Ioan Cuza și pe verso imaginea Catedralei patriarhale, pe atunci Catedrală mitropolitană.

După ce Preafericitul Părinte Patriarh a înmănat celor doi reprezentanți un volum și o medalie jubiliară, orchestra și grupul psaltic „Anton Pann“ din București au susținut un mini-concert muzical patriotic, încheiat cu „Hora Unirii“.

AUGUSTIN PĂUNOIU,
Diac. GEORGE ANICULOAIE

MESAJUL PREAFERICITULUI PĂRINTE DANIEL, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, CU OCAZIA ANIVERSĂRII A 150 DE ANI DE LA UNIREA PRINCIPATELOR ROMÂNE

„Astăzi, aici la București, la aniversarea a 150 de ani de la Unirea Principatelor Române, în acest Palat al Patriarhiei, ne aflăm de fapt pe locul unde a fost vechea clădire a Mitropoliei Țării Românești în care s-au desfășurat lucrările Adunării electivă din 1859, care a ales la 24 ianuarie pe Domnitorul Moldovei Alexandru Ioan Cuza și Domnitor al Țării Românești, înfăptuind astfel Unirea celor două Principate Române.

În acest loc, pe cunoscutul Deal al Mitropoliei, reper al istoriei, credinței și culturii, loc al binecuvântărilor care aduc bucurie oamenilor, s-au desfășurat în urmă cu 150 de ani ceasurile Unirii, binecuvântate și susținute de rugăciunea Bisericii, momente pe care noi, astăzi, le rememorăm cu respect și recunoștință.

Adunarea electivă a Moldovei din 5/17 ianuarie 1859 de la Iași, prezidată de mitropolitul Moldovei Sofronie Miclescu, l-a ales Domnitor pe colonelul Alexandru Ioan Cuza.

Alegerea lui Cuza la Iași a fost primită de moldoveni cu o bucurie de nedescris. „N-am văzut niciodată - nota un martor ocular – un entuziasm ca-n ziua aceea. Ore în șir au durat strigătele entuziaste ale poporului... Patru zile orașul a fost iluminat. Patru zile în șir procesiunile au venit, la lumina a 400 sau 500 de torțe, să felicite pe Domn¹.“

La București, situația Partidului Național, susținător al Unirii, era îngrijorătoare pentru că o căimăcămie interimară (regență) asigurase conservatorilor antiunioniști majoritatea în Adunarea electivă a Țării Românești, aceștia sprijinind candidatura foștilor domnitori Gheorghe Bibescu și Barbu Știrbei. Pentru a preîntâmpina revenirea acestora la domnie, cu două zile înainte de alegeri s-au adunat în Dealul Mitropoliei peste 30.000 de orășeni și țărani protestatari².

În seara zilei de 23 ianuarie, la o întrunire secretă a deputaților Partidului Național, ținută la hotelul Concordia din București, s-a discutat pentru prima dată despre realizarea Unirii prin alegerea ca Domnitor și în Țara Românească a lui Alexandru Ioan Cuza, propunere care a fost primită cu multă căldură³.

În dimineața zilei de 24 ianuarie 1859, după participarea tuturor deputaților la slujba de Te Deum oficiată în Catedrala mitropolitană (actuala Catedrală

1. Pr. prof. Mircea Păcurariu, *120 de ani de la Unirea Principatelor, în Mitropolia Ardealului*, anul XXIV, nr. 1-3, ianuarie-martie 1979, p.11.

2. Pr. prof. Mircea Păcurariu, *op. cit.*, p.11.

3. *Ibidem.*

patriarhală), Adunarea electivă a fost deschisă la ora 11:00 sub președinția mitropolitului Nifon al Țării Românești.

După ce s-a făcut apelul nominal, deputatul Vasile Boerescu a cerut cuvântul și a rugat pe președintele Adunării să suspende ședința publică, pentru a face o propunere. Adunarea se consultă și aprobă. Se suspendă ședința publică și are loc, între toți membrii electori, o ședință secretă, într-o altă sală⁴.

În cadrul acestei ședințe, deputatul Boerescu propune, într-o cuvântare plină de înfocare, Unirea prin alegerea Domnitorului Alexandru Ioan Cuza al Moldovei ca Domnitor și în Țara Românească. Doctorul Asachi, unul dintre membrii dreptei, întrerupse pe orator, nu însă pentru a-l combate, ci pentru a arăta că sunt și alte state care au un singur domnitor, deși două administrații deosebite, precum sunt Suedia și Norvegia. Această precizare creează un și mai mare entuziasm între toți deputații, naționaliști și conservatori, încât mulți încep a plânge de bucurie, iar mitropolitul Nifon propune votarea sub jurământ, el însuși pronunțând jurământul cu lacrimi în ochi, în fața icoanei Preasfintei Treimi, rugându-se înaintea tuturor, cu aceste cuvinte:

„Doamne, Dumnezeuul părinților noștri, aruncă-ți privirea Ta asupra inimilor noastre și nu slăbi curajul fiilor Tăi! Unește-i pe toți într-o cugetare și într-o simțire și fă ca inimile tuturor să aibă aceeași bătaie pentru țara lor. Prințul Cuza este unsul Tău între noi și pentru dânsul jurăm toți că-l vom susține⁵.“

După o oră și jumătate de deliberare secretă, președintele Adunării, mitropolitul Nifon, redeschide ședința publică pentru formarea comisiilor deputaților. La ora 4 după-amiază se redeschide ședința, iar președintele Adunării declară Adunarea electivă constituită și o invită la alegerea biroului definitiv. După ce biroul a fost constituit și toate formalitățile terminate, se propune săvârșirea jurământului prescris în asemenea caz de Regulamentul Organic. Mitropolitul Nifon a rostit cu glas tare textul jurământului, apoi toți deputații au săvârșit jurământul cu mâna pe Sfânta Evanghelie și sărutând Sfânta Cruce.

În urma votului, după citirea biletelor, mitropolitul Nifon proclamă numele Domnitorului Țării Românești ales în unanimitate, și anume Alexandru Ioan Cuza, Domnitorul Moldovei.

La auzul acestei vești, poporul adunat pe Dealul Mitropoliei a fost cuprins de o bucurie de nedescris. Bucuria a fost vestită tuturor de dangătul clopotelor Mitropoliei și al celorlalte biserici, „tot Bucureștiul era în picioare, de la Filaret la Dealul Mitropoliei, până la Băneasa...“⁶ – nota un cronicar al vremii.

Imediat după încheierea ședinței, conform hotărârii Adunării, mitropolitul Nifon comunică prin depeșă telegrafică Domnitorului Alexandru Ioan Cuza rezultatul alegerilor din Țara Românească și îl invită să ia cârma țării⁷.

4. Ibidem.

5. Ibidem, p. 92.

6. Pr. prof. Mircea Păcurariu, *op. cit.* p.12.

7. Pr. dr. Corneliu Zăvoianu, *op. cit.*, p. 93, apud „Buletinul oficial“, Țara Românească, nr. 9, din 29 ianuarie 1859, p. 36.

De asemenea, se constituie o delegație condusă de episcopul Clement al Argeșului, care a mers la Iași pentru a vesti prin viu grai Domnitorului moldovean Alexandru Ioan Cuza că este ales și Domnitor al Țării Românești.

Duminică, 8 februarie 1859, mitropolitul Nifon al Țării Românești îl întâmpină pe noul Domnitor Alexandru Ioan Cuza în Catedrala mitropolitană din București, iar după închinare în fața sfântului altar, Domnitorul, împreună cu mitropolitul și tot clerul, a intrat în sala de ședințe, unde, în prezența deputaților și a poporului, Domnitorul a pronunțat, cu mâna pe Sfânta Evanghelie, în fața icoanei Preasfintei Treimi, următorul jurământ: „Jur în numele Preasfintei Treimi și în fața țării că voi păzi cu sfințenie drepturile și interesele Principatelor Unite; că în toată domnia mea voi priveghea la respectarea legilor pentru toți și în toate și că nu voi avea înaintea ochilor mei decât binele și fericirea nației române. Așa Dumnezeu și confrații mei să-mi fie întru ajutor!”⁸.

După depunerea jurământului, mitropolitul Nifon, în calitate sa de președinte al Adunării deputaților, ține un discurs în care spune: „...Măria Ta, ca cel chemat de poporul român și trimis de Providență, întinde-i (acestuia, n.n.) dreapta Ta, ridică-l din căderea sa și îl condu pe câmpurile cele pline de flori neveștejite; căci numai acolo poate el să-și redobândească cununa gloriei și a virtuții cu care se încununară odată nemuritorii noștri strămoși; iar Măria Ta să trăiești ani mulți, ca să lași mai multe pagini de fapte în istoria dulcii noastre Patrii!”⁹.

Bucuria poporului față de alegerea noului Domnitor s-a manifestat puternic și acum, fiind întâmpinat la București aproape de întreaga populație a Capitalei în aclamații și urale, încât Mihail Kogălniceanu spunea că nici suveranii marilor state nu s-au bucurat de astfel de primiri¹⁰.

Devenit Domnitor, Alexandru Ioan Cuza a dus o susținută activitate politică și diplomatică pentru recunoașterea Unirii de către puterea suzerană otomană și puterile garante europene și apoi pentru desăvârșirea Unirii Principatelor Române pe calea înfăptuirii unității constituționale și administrative, care s-a realizat în ianuarie 1862, când Moldova și Țara Românească au format un Stat unitar, adoptând oficial numele de România, având capitala la București, cu un singur guvern. Tot atunci, cele două Adunări legislative, din Moldova și Muntenia, se unesc într-una singură, formând viitorul parlament al României. Primul președinte al Adunării legislative unite a fost numit mitropolitul primat Nifon, care a deținut această funcție până la 6 decembrie 1864, când a fost numit în funcția de președinte al Senatului, România trecând atunci la sistemul parlamentar bicameral. „Primii și cei mai longevivi în demnitatea de președinți ai Senatului au fost mitropoliții Nifon și Calinic Miclescu (câte trei mandate, deci 12 ani)”¹¹.

8. *Ibidem*, p. 96.

9. *Ibidem*, p. 97.

10. Pr. prof. Mircea Păcurariu, *op. cit.* p. 12.

11. Nicolae Văcăroiu, președintele Senatului, Alocuțiune cu prilejul ședinței solemne a Parlamentului României consacrate aniversării a 140 de ani de la constituirea Senatului României și de la instituționalizarea sistemului parlamentar bicameral, 15 septembrie 2004, www.senat.ro.

Realizarea Unirii Principatelor Române a fost benefică și pe plan spiritual, atrăgând după sine organizarea unitară a structurilor bisericești din toate provinciile românești, sub conducerea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, confirmat de Alexandru Ioan Cuza prin Legea din 1864. În același timp, prin demersurile lui Alexandru Ioan Cuza către Patriarhia Ecumenică (1865) pentru obținerea recunoașterii autocefaliei¹², s-au creat și premisele ridicării Bisericii Ortodoxe Române, autocefale din anul 1885, la rangul de Patriarhie, în anul 1925.

În această perspectivă, Domnitorul Alexandru Ioan Cuza a promulgat, la 3 decembrie 1864, Decretul organic în care se arăta că „Biserica Ortodoxă Română este și rămâne independentă de orice autoritate bisericească străină, în tot ceea ce privește organizarea și disciplina“ și că „Sinodul general al Bisericii Române păstrează unitatea dogmatică a sfintei credințe ortodoxe cu Marea Biserică de Răsărit, prin co-înțelegere cu Biserica Ecumenică a Constantinopolului“¹³.

Multe dintre reformele Domnitorului Alexandru Ioan Cuza care priveau Biserica au fost foarte progresiste pentru acea vreme; iar unele măsuri luate de el au creat neînțelegeri și nemulțumiri. Având un accentuat spirit reformator, Cuza a dorit să facă unele înnoiri, dar, după propria-i afirmație, el „n-a voit să facă rău Bisericii strămoșești, decât numai bine“¹⁴.

Urmare promulgării, în decembrie 1863, a Legii pentru secularizarea averilor mănăstirești, deci a preluării averilor bisericești de către Stat, în timpul domniei lui Cuza s-au reglementat și principiile legale prin care Statul se obligă să sprijine Biserica. În acest sens, s-a stabilit prin lege plata unei părți a salariului preoților de la bugetul de stat, sprijinirea învățământului teologic seminarial și universitar, acordarea a 8,5 ha de pământ bisericilor parohiale ș.a.

De asemenea, datorăm lui Cuza înființarea Universității din Iași în 1860 și a Facultății de Teologie, înființarea Universității din București, înființarea de noi gimnazii și școli primare, obligativitatea și gratuitatea învățământului primar ș.a.

Se cuvine să exprimăm aici, astăzi, la nivelul cel mai înalt, în prezența Președintelui României, a reprezentanților Parlamentului, a membrilor Guvernului României, a reprezentanților Academiei Române, a reprezentanților multor instituții bisericești și civile, administrative, sociale și culturale, omagiul și recunoștința noastră memoriei Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, mitropolitului Nifon al Țării Românești și tuturor făuritorilor Unirii. Totodată, rugăm pe Preasfânta Treime, icoana și izvorul unității și comuniunii, să ne ajute să cultivăm permanent unitatea națională, conviețuirea pașnică și cooperarea demnă spre binele României”.

12. Joanes Dominicus Mansi, *Sacrorum Conciliorum Nova Et Amplissima Colectio*, vol. 40, Akademische Druck – U. Verlagsanstalt, Graz, Austria, 1961, pp.682-684, 686-688, 690-702.

13. *Decretul organic pentru înființarea unei autorități centrale pentru afacerile religiei române*, București, 1865, Constantin Drăgușin, *Legile bisericești ale lui Cuza Vodă și lupta pentru canonicitate*, în „Studii Teologice“, IX (1957), nr. 1-2, p.86-103.

14. Pr. Ion Vicovan, *Alexandru Ioan Cuza și reformele bisericești*, în *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol.II, Ed. Trinitas, Iași, 2002, p.164.

91 DE ANI DE LA UNIREA BASARABIEI CU ROMÂNIA AU FOST MARCAȚI LA CATEDRALA PATRIARHALĂ

În ziua de 27 martie (vineri), la Catedrala patriarhală din București au fost marcați cei 91 de ani de la Unirea Basarabiei cu România. Cu acest prilej a avut loc un Te Deum, precum și o slujbă de pomenire pentru făuritorii Unirii Basarabiei cu România din 1918.

Cele două slujbe au fost oficiate, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, de Preasfințitul Ciprian Câmpineanul, Episcop-Vicar patriarhal, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, în prezența Preasfințitului Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, a membrilor Permanenței Consiliului Național Bisericesc și ai Permanenței Arhiepiscopiei, dar și a numeroși credincioși.

La sfârșitul slujbelor Te Deum-ului și de pomenire, Preasfințitul Ciprian a evocat momentul istoric petrecut în urmă cu 91 de ani, elogiind memoria făuritorilor Unirii Basarabiei cu România. „Prin grija și prin lucrarea unui mănunchi de oameni care simțeau românește a putut avea loc crearea unui parlament, a unui sfat al țării care, la sfârșitul anului 1917, a dat denumirea Basarabiei de Republica Democratică Federativă Moldovenească, și apoi, în 24 ianuarie 1918, s-a proclamat independența noului stat. Odată cu proclamarea independenței a început să prindă tot mai mult teren în sufletele și conștiințele românilor din Basarabia, dar nu numai, ideea unirii. Aceasta a fost popularizată prin intermediul unor publicații, prin care s-a conștientizat tot mai mult necesitatea unirii românilor cu patria mamă, în virtutea faptului că aveau aceeași credință, aceeași limbă, aceleași tradiții, aceleași aspirații“, a spus Episcopul Ciprian.

Preasfinția Sa a subliniat că, acum, la împlinirea a 91 de ani de la acest măreț ideal al românilor din Basarabia, care a constituit începutul procesului de unificare a tuturor românilor, desăvârșit la 1 decembrie 1918, „ne-am adunat în Catedrala patriarhală din București tocmai pentru a-i pomeni cu recunoștință și cu evlavie pe cei care au militat prin cuvânt și faptă la îndeplinirea acestui deziderat“.

În final, Preasfințitul Ciprian Câmpineanul a evocat câteva personalități marcante din istoria Basarabiei, „pentru a ne aduce aminte, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel, atât de părinții noștri, care ne-au predat acest dar de mare preț al credinței noastre strămoșești, dar și de eroii credinței și eroii neamului. Să nu îi uităm și, totodată, veșnică să le fie pomenirea, și noi să avem recunoștință. Dăm slavă Bunului Dumnezeu că ne-a învrednicit să fim împreună aici și să îndreptăm un gând de mulțumire către El pentru toate binefacerile pe care le-a revărsat asupra poporului român, și să-L rugăm ca să ne dea putere să biruim și de acum înainte obstacolele, necazurile, greutățile cu care ne confruntăm și în interiorul granițelor României, dar și dincolo de Prut, acolo unde românii basarabeni încă mai suferă și au nevoie de ajutorul și de sentimentele noastre frățești“.

REDAȚIA

UN LUPTĂTOR PENTRU UNITATEA POPORULUI ROMÂN ȘI DEMNITATEA BISERICII, PATRIARHUL MIRON CRISTEA. 70 DE ANI DE LA TRECEREA SA LA CELE VEȘNICE

În ziua de 6 martie 2009 s-au împlinit 70 de ani de la trecerea la viața veșnică a primului patriarh al României, Miron Cristea.

Patriarhul Miron Cristea s-a remarcat prin activitatea susținută în sprijinul emancipării culturale a românilor din Transilvania. S-a numărat printre animatorii Asociației pentru cultura și literatura poporului român din Transilvania (ASTRA) și a militat pentru înființarea Muzeului etnografic și de artă din Sibiu, precum și a Societății pentru crearea unui fond de teatru român.

Ca episcop al Caransebeșului, s-a remarcat printre cei mai importanți luptători pentru apărarea legii strămoșești și a drepturilor naționale ale românilor din Transilvania, înainte de Primul Război Mondial, contribuind la pregătirea unirii tuturor românilor într-un singur stat național. La 31 decembrie 1919 a fost ales în scaunul vacant de mitropolit primat al Bisericii Ortodoxe Române.

La 4 februarie 1925, Biserica Ortodoxă Română a fost ridicată la rangul de Patriarhie, mitropolitul primat Miron Cristea fiind întronizat în ziua de 1 noiembrie ca cel dintâi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Dintre împlinirile ca Întâistătător menționăm preluarea în Statutul pentru organizare și funcționare a Bisericii Ortodoxe Române (1925) a principiilor Șaguniene, care confereau laicilor un rol important în administrarea treburilor bisericești, înființarea Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, a unor eparhii noi sau reînființarea unor vechi centre episcopale (Tomis, Oradea, Cluj), revigorarea revistei „Biserica Ortodoxă Română“ etc. De asemenea, pentru o pregătire temeinică a slujitorilor sfintelor altare a reînființat vechile seminarii și a pus bazele altora noi, susținând, în același timp, intensificarea învățământului religios în școlile secundare.

Patriarhul Miron Cristea a inițiat proiectul Catedralei Mântuirii Neamului. Fiind un important lider național român și militant pentru unitate națională, patriarhul Miron Cristea a fost numit senator, regent (20 iulie 1927-8 iunie 1930)

și, în cei din urmă ani ai vieții, în împrejurări deosebit de grele, prim-ministru, între 10 februarie 1938 și 6 martie 1939.

Patriarhul Miron Cristea a fost comemorat la Catedrala Patriarhală, unde s-a oficiat o slujbă de pomenire pentru fericitul întru adormire, primul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. La finalul slujbei Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a rostit un cuvânt prin care a subliniat trei mari calități ale Patriarhului Miron Cristea. Redăm în continuare cuvântul integral al Preafericitului Părinte Daniel ținut cu ocazia acestui eveniment:

„Astăzi, 6 martie 2009, se împlinesc 70 de ani de la trecerea la viața veșnică a primului patriarh al României, Miron Cristea (1939-2009). Ardelean, născut la Toplița, în 18 iulie 1868, primind la Botez numele de Ilie, având o cultură teologică, filologică și filosofică solidă, dobândită în țară și străinătate, primul patriarh al României, Miron Cristea, s-a impus în istoria țării și a Bisericii noastre prin trei calități remarcabile: mare luptător pentru libertatea și demnitatea românilor transilvăneni și pentru unitatea poporului român, bun organizator al vieții bisericești și promotor al demnității Bisericii Ortodoxe Române pe plan internațional.

Ca luptător pentru libertatea și demnitatea românilor transilvăneni și pentru unitatea poporului român, Miron Cristea a desfășurat o intensă activitate culturală și socială prin înființarea Băncii Culturale Lumina, care își propunea să acorde din dobânzi burse elevilor și studenților români și să ajute financiar familiile doritoare să învețe meserii; participarea la reuniunile „Asociației pentru cultura și literatura poporului român din Transilvania” (ASTRA), fiind, din 1905, președintele Despărțământului Sibiu; susținerea înființării Muzeului etnografic și de artă din Sibiu, căruia i-a scris Statutul Asociației; înființarea Societății pentru crearea unui fond de teatru român; înființarea, tot la Sibiu, a Reuniunii române de muzică, căreia i-a fost președinte; publicarea unei colecții de proverbe, strigături și zicale românești; sprijinirea intensă a școlilor confesionale aflate sub îndrumarea Bisericii; inițierea și prezidarea conferințelor învățăto-rești; întreținerea unei corespondențe ample cu oameni de cultură contemporani, din toate ținuturile locuite de români; ctitorirea sau salvarea a numeroase biserici și școli românești din Transilvania și publicarea mai multor articole în „Telegraful Român” (Sibiu), unde a fost și redactor, „Tribuna” (Sibiu), „Familia” (Oradea), „Gazeta Transilvaniei” (Brașov), „Libertatea” (Orăștie), „Drapelul” (Lugoj), „Luceafărul” (Budapesta), „Țara Noastră” (Sibiu), „Românul” (Arad), „Foaia Diecezană” (Caransebeș).

Prin activitatea sa de sprijinire a emancipării românilor din Austro-Ungaria, Miron Cristea s-a impus încă din tinerețe, fiind ales, la 21 noiembrie/3 decembrie 1909, episcop al Caransebeșului, fiind hirotonit arhieru la 20 aprilie/3 mai 1910 și întronizat la 25 aprilie/8 mai 1910. În această calitate, a apărut școlile confesionale românești din Banat ca să nu fie desființate de autoritățile maghiare. La sfârșitul Primului Război Mondial, Episcopul Miron Cristea a participat, alături

de episcopul greco-catolic Iuliu Hossu, la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, dând actului Unirii binecuvântarea Bisericii strămoșești. De altfel, el a făcut parte și din delegația care a prezentat actul Unirii de la 1 Decembrie 1918 la București, arătând astfel participarea și contribuția Bisericii la realizarea Unirii din 1918.

Bun organizator al vieții bisericești

Ca bun organizator al vieții bisericești s-a remarcat încă de când era consilier mitropolitan la Sibiu, contribuind la ridicarea Catedralei mitropolitane din acest oraș, iar ca mitropolit primat (18/31 decembrie 1919-4 februarie 1925) – a contribuit la reparația revistei „Biserica Ortodoxă Română” (1921), a înființat și organizat Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă (1922), a înființat revista „Apostolul” a Arhiepiscopiei Bucureștilor (1924), Asociația generală a clerului ortodox român (1923), precum și Seminarul teologic de la Câmpulung Muscel (1922), pentru orfanii de război, a înființat noi eparhii: a Oradiei (1920), a Vadului, Feleacului și Clujului (1921), a Armatei, cu sediul la Alba Iulia (1921), a Tomisului (1923) și a Cetății Albe – Ismailului (1923).

Ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, ales la 4 februarie 1925 și înscăunat la 1 noiembrie 1925, a inițiat și organizat redactarea și votarea noului Statut pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române din anul 1925, prin care a contribuit mult la unificarea bisericească din noul stat unitar, realizat prin Unirea din 1 Decembrie 1918, a înființat Episcopia misionară pentru românii din America (1934), Episcopia Maramureșului (1937), Academia de muzică religioasă din București (1927) și a obținut tipărirea Bibliei Sinodale din anul 1936, tradusă de preoții Gala Galaction și Vasile Radu, sub îndrumarea mitropolitului Nicodim Munteanu, precum și tipărirea mai multor ediții ale Noului Testament.

De asemenea, Patriarhul Miron Cristea a construit actuala Reședință patriarhală (1927-1931), pe când era regent (20 iulie 1927-8 iunie 1930), a restaurat Catedrala mitropolitană din București (1932-1935), devenită din 1925 Catedrală patriarhală, și a inițiat programul de construire a unei noi Catedrale patriarhale. Astfel, la 19 februarie 1929, a prezidat o comisie de experți care a analizat cele 12 locuri propuse pentru amplasarea noii catedrale. La 23 februarie 1929, comisia a reținut trei propuneri: 1) Piața Bibescu Vodă, la poalele Dealului Mitropoliei, pe locul Halelor Centrale; 2) terenul pe care acum se află Hotelul Intercontinental și Teatrul Național și 3) terenul de pe Dealul Mihai Vodă, unde se afla atunci Arsenalul Armatei (acest al treilea loc este terenul pe care se va construi, în sfârșit, noua Catedrală patriarhală).

Promotor al demnității Bisericii Ortodoxe Române pe plan internațional

Ca promotor al demnității Bisericii Ortodoxe Române pe plan internațional, Patriarhul Miron Cristea a trimis tineri, ca bursieri, la studii în străinătate, a de-

legat reprezentanți la Conferințele interortodoxe desfășurate la Constantinopol (1923) și Muntele Athos (1930), precum și la multe întruniri ecumenice, a călătorit în Orient și a vizitat Locurile Sfinte (1927), a înființat și organizat la Ierusalim Reprezentanța Patriarhiei Române la Locurile Sfinte și a edificat două biserici românești la Ierusalim și la Iordan. De asemenea, patriarhul Miron Cristea a intervenit la Patriarhia Ecumenică pentru aplanarea așa-zisei „Schisme bulgare” și a oferit Bisericii Ortodoxe Bulgare Sfântul și Marele Mir, în perioada în care această Biserică se afla în conflict cu Patriarhia Ecumenică, a intervenit pentru recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Albaneze, a efectuat vizite frățești în Anglia (1936) și Polonia (1938), a fost ales președinte al Conferinței regionale a „Alianței mondiale pentru înfrățirea popoarelor prin Biserică” (București, 1933) și a organizat Conferința româno-anglicană la București, în anul 1935.

Ctitorul Patriarhiei Române

Patriarhul Miron Cristea a fost recunoscut și omagiat pentru meritele sale de către Academia Română, astfel încât, în 1919, a devenit membru de onoare al Academiei Române. Mai târziu, în condiții grele pentru țară, și-a asumat responsabilitatea de regent (între 20 iulie 1927 și 8 iunie 1930), iar între 10 februarie 1938 și 6 martie 1939 a fost prim-ministru al României, într-o perioadă de criză politică premergătoare celui de-al Doilea Război Mondial.

Patriarhul Miron Cristea rămâne în conștiința tuturor ca fiind ctitorul Patriarhiei Române și promotor al demnității Bisericii Ortodoxe Române în timpurile moderne. Avea simțul sau conștiința instituției și era un om gospodar și priceput. A învățat atât de la români, cât și de la străini ceea ce este folositor Bisericii și neamului românesc. A luptat din tinerețe până la sfârșitul vieții pentru demnitatea românească, atât a țării, cât și a Bisericii.

Este interesant de văzut felul în care este redactat testamentul său referitor la Schitul Toplița, construit pe locul unde a fost casa părintească (azi Mănăstirea Toplița). Fiecare bănuț este menționat: proveniența și destinația lui, cu o grijă și o meticulozitate care impresionează foarte mult și care arată că era un foarte bun chivernisitor al lucrurilor materiale, căroră le dădea o profundă semnificație spirituală. Era, în același timp, un bun organizator și un vizionar, un om cu simț practic și cu vederi largi peste timp. De pildă, aici la Patriarhie, nu doar a reparat unele clădiri, ci a ctitorit Palatul patriarhal (1927-1931), întrucât Patriarhia trebuia să aibă o reședință de o anumită demnitate, pentru a fi respectată atât în interiorul, cât și în afara țării. Patriarhul Miron s-a luptat și pentru construirea unei catedrale noi, deoarece vechea Catedrală mitropolitană nu mai corespundea nevoilor Patriarhiei înființate în 1925.

Acest simț al instituției l-a dobândit și cultivat mai ales în Transilvania, unde Biserica Ortodoxă Română se afla în competiție cu alte confesiuni care aveau o organizare instituțională foarte puternică și impresionantă. În Imperiul Austro-Ungar, eparhiile romano-catolice și Bisericile protestante aveau o puternică ori-

entare instituțională. Ca atare, simțul instituției se vede peste tot în lucrarea patriarhului Miron. De pildă, în Statutul din 1922 al Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă se prevedea necesitatea unui cotidian al Bisericii și se preciza că acest ziar trebuie să se vândă la chioșcuri în oraș, ca prin el să fie cunoscută lucrarea misionară a Bisericii și preocuparea ei pentru viața poporului român.

Mai mult decât atât, Patriarhul Miron avea și un simț profund al simbolului instituțional. De la patriarhul Miron avem nu numai cârja de argint masiv pe care el a primit-o de la Regele Ferdinand, când a fost întronizat (1925), ci și Crucea Patriarhală, care se inspiră din crucea sau troița românească din părțile Bistriței. Crucea Patriarhală actuală a fost concepția primului patriarh al României, Miron Cristea. Mesajul ei simbolic arată că această cruce se amplifică la infinit. În acest sens, noi avem două expresii artistice majore care ne leagă de eternitate, adică exprimă dorința românilor de nemurire sau dăinuire veșnică: Coloana infinită a lui Brâncuși și Crucea Patriarhului Miron Cristea, pe care o putem numi Crucea infinită. Această cruce ne arată că din Iisus Hristos izvorăște și se dăruiește neconținut harul iubirii Sale răstignite și înviate, al iubirii Sale divino-umane care cuprinde tot universul, pentru a-l sfinți și a-l aduna în Hristos și în împărăția Preasfintei Treimi.

De la Patriarhul Miron Cristea avem stema Patriarhiei Române

De la Patriarhul Miron avem și Stema Patriarhiei Române în care sunt înscrise cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos adresate Sfântului Apostol Petru: „Paște oile Mele“ (Ioan 21, 17), adică „păstorește oile Mele“. Astfel, atât Crucea Patriarhală, cât și Stema Patriarhiei Române sunt expresia unei conștiințe misionare și pastorale a Patriarhului Miron privind rolul Bisericii în țară și în lume.

În această zi de pomenire, la împlinirea a 70 de ani de la trecerea sa la viața veșnică (1939-2009), aducem mulțumire lui Dumnezeu pentru darurile pe care le-a revărsat asupra Bisericii noastre prin vrednicia, lupta, osteneala și clarviziunea Patriarhului Miron. În același timp, rugăm pe Bunul Dumnezeu să ne dăruiască tuturor dragoste pentru Biserică, așa cum a avut patriarhul Miron, simț misionar și practic, pentru a spori bucuria de a sluji Biserica lui Hristos.

Pomenirea aceasta pe care am făcut-o, rugându-ne pentru odihna sufletului patriarhului Miron, este ea însăși nu numai un moment cultic, ci și un moment de cultură a sufletului nostru. Cine cinstește vrednicia înaintașilor devine el însuși un purtător de lumină și de demnitate. Ca atare, în această catedrală se pomenesc în fiecare zi patriarhii României și mitropoliții țării Românești, întrucât, prin această pomenire, noi dezvoltăm cultura comuniunii între generații și a demnității noastre.

Rugăm pe Hristos Domnul să așeze sufletul Patriarhului Miron împreună cu sfinții, iar nouă să ne dăruiască puterea spirituală de a învăța, din lumina și jertfelnicia înaintașilor, ceea ce este demn și folositor pentru Biserică, ceea ce este laudă adusă Preasfintei Treimi, Maicii Domnului și tuturor sfinților, spre slava lui Dumnezeu și spre a noastră mântuire.

Veșnica lui pomenire din neam în neam!”

REDAȚIA

MITROPOLITUL VISARION PUIU, O CONDAMNARE NEDREAPTĂ

În fiecare an, la sfârșit de făurar, ne amintim cu multă recunoștință de un mare ierarh și un mare patriot român, Mitropolitul Visarion Puiu, un ierarh prețuit și controversat deopotrivă

Acum 130 de ani, într-o zi de 27 februarie, a văzut lumina zilei, la Pașcani, cel care avea să devină ultimul mare mitropolit al Bucovinei, cel care avea să fie primul ierarh român care a organizat și a condus o episcopie ortodoxă pentru românii aflați în diaspora, anticipând lucrarea Bisericii Ortodoxe de astăzi, care se îngrijește în mod deosebit de pastorația românilor aflați departe de țară.

Iubit de unii, disprețuit de alții, Mitropolitul Visarion Puiu reprezintă pentru istoria Bisericii Ortodoxe Române interbelice și postbelice un exemplu de dăruire totală lui Hristos și Bisericii Sale, cu riscul de a fi catalogat un ierarh incomod, „copilul rebel al Sfântului Sinod“ și alte asemenea expresii, care desigur sunt etichetări care ne descoperă un mare adevăr, acela că Visarion Puiu nu făcea concesii. Nu păstorea de dragul de a păstori, nu predica de dragul de a vorbi.

Candid și lucid, Vlădica Visarion a știut să păstreze cu sfințenie odorul de mare preț încredințat de Hristos Dumnezeu, Marele și Veșnicul Arhiereu, conștient fiind că la Judecata de apoi Mântuitorul îl va cere de la el. Îi va cere socoteală de acest odor neprețuit, poporul cel credincios încredințat lui spre păstorire către patria cerească. Întotdeauna a spus adevărul, chiar dacă acesta a deranjat, chiar dacă pentru adevăr a trebuit să ia drumul pribegiei și să guste amarul exilului ultimii 20 de ani ai existenței sale, stingându-se din această viață cu dorul de țară, de Biserica neamului, de locurile sale dragi.

În ultimul timp s-au scris multe despre acest ierarh încercat. Anual se organizează simpozioane în care sunt evidențiate anumite aspecte ale vieții și activității acestui „călugăr ostaș“, așa cum îl numea Nicolae Iorga pe vrednicul de pomenire Mitropolit Visarion. S-au publicat multe cărți care stivuiesc pentru posteritate informații prețioase despre problemele pastorale, misionare și administrative întâmpinate de Visarion Puiu în activitatea sa, contextul social-politic și economic în care a trăit vlădica, bogata corespondență care ne relevă preocupările sale susținute pentru binele Bisericii și al neamului în care a odrăslit... Inițiative laudative, fapte vrednice și pilduitoare care ar putea fi aplicate și în cazul atâtor ierarhi stigmatizați de regimul comunist ateu, care din păcate sunt amintiți doar în lucrări și studii de specialitate, rămânând anonimi poporului lui Dumnezeu din locurile unde aceștia au trăit, s-au rugat și au pătimit pentru credință.

Demersuri pentru reabilitarea sa juridică

Totuși problema Mitropolitului Visarion Puiu încă mai face valuri. Încă mai sunt de scos din obscuritatea nepăsării și din tainița ignoranței multe fapte și dovezi zguduitoare despre suferința acestui român.

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, am fost la CNSAS, pentru a cerceta dosarele legate de Visarion Puiu în vederea găsirii, cu ajutorul juriștilor, unei căi de a începe un proces lung și complex: reabilitarea juridică a acestui ierarh care tot într-o zi de făurar, 26, acum 63 de ani, primea o grea lovitură: condamnarea la moarte în contumacie, catalogat drept criminal de război. Această dezonoare îl urmărește pe vlădica Visarion și astăzi. L-a marcat și atunci foarte mult, dovadă că departe de țară fiind și în imposibilitatea de a veni personal pentru a se apăra, încearcă să facă un recurs prin intermediul fratelui său, doctorul veterinar Constantin Puiu din Galați. Inițiativa a fost sortită eșecului. Recursul a fost respins, iar arhiereul Visarion Puiu va trece la Domnul la 18 ani după acest blamabil act judecătoresc la care se adăuga unul și mai dramatic: caterisirea sa din anul 1950, desigur un act formal, dar reprobabil, făcut de colegii lui sinodali la presiunea regimului comunist.

Dacă după 1990 Sfântul Sinod s-a grăbit să corecteze decizia luată cu patru decenii în urmă, din punct de vedere juridic, Mitropolitul Visarion Puiu este singurul arhiereu din istoria Bisericii Ortodoxe Române care, din păcate, a fost stigmatizat cu această grea sentință judecătorească pronunțată de un așa-zis „Tribunal al Poporului“.

Au mai fost încercări de reabilitare juridică, care din pricini ciudate au fost sortite eșecului. Zic unii că va fi foarte greu ca Visarion Puiu să poată fi reabilitat, pentru că a fost condamnat într-un lot, iar odată cu recâștigarea demnității sale juridice trebuie ca și ceilalți condamnați din lotul său să-și redobândească prestigiul știrbit. Dar dacă ei au fost incluși printr-o eroare judiciară într-un „lot“, fiind judecați nu ca persoane distincte, de ce Justiția română să perpetueze această gravă situație? Visarion Puiu a fost o persoană care poate fi trasă la răspundere pentru faptele sale și nu pentru cele ale „lotului“ în care a fost înregimentat și condamnat.

Judecat în lipsă

Să reamintim condițiile în care a fost condamnat la moarte Visarion Puiu.

În luna mai a anului 1945 se înființează „Tribunalul Poporului“ din București. Acesta avea menirea să depisteze și să condamne persoanele care au uneltit împotriva intereselor statului român și care sunt vinovate pentru dezastrul țării. S-a întocmit un tabel cu 302 persoane acuzate. La numărul curent 293 era trecut în acel tabel Mitropolitul Visarion Puiu, șeful misiunii Ortodoxe din Transnistria. Persoanele incriminate au fost grupate în așa-numite „loturi“. Visarion Puiu făcea

parte din lotul 11 alături de: Gheorghe A. C. Cuza, Alexandru C. Cuzoin, Alexandru Gregorian, Horia Stamat, Vintilă Caftangeoglu, Ion Voje, Platon Chirnoagă, Ion Gheorghe, Sergiu Cristi, Ioan Sangiorgiu. Acuzațiile împotriva lor sunau cam așa: „fac parte din coloana a V-a germană din România, care prin grai, prin scris, prin acțiune personală, au subjugat țara Germaniei hitleriste din punct de vedere ideologic, politic, militar, economic și financiar, au declarat și susținut războiul împotriva URSS-ului, au semănat și cultivat ura contra popoarelor conlocuitoare din România“.

Pedeapsa cu moartea

Actul de acuzare cuprinde 46 de file pentru toate cele 11 persoane. La 19 februarie 1946 a fost aprobat actul de acuzare de către Consiliul de Miniștri și s-a hotărât sesizarea Tribunalului Poporului pentru judecare. A urmat chemarea în judecată pentru 20 februarie prin citație publicată în „Monitorul Oficial“, ziarul „Scânteia“ și prin comunicate difuzate la postul național de radio. În ziua stabilită a avut loc judecarea inculpaților. Visarion Puiu a fost judecat în lipsă, având în vedere lipsa lui din boxa acuzaților. Pronunțarea sentinței s-a făcut în ziua următoare. Hotărârea nr. 11 luată în ședința publică din 21 februarie cu privire la „acuzatul Visarion Puiu“ este următoarea: „având în vedere că în ce privește faptele puse în sarcina acestui acuzat sunt încadrate, prin actul de acuzare, în prevederile art. 2, lit. J din legea nr. 312/1945 constând în aceia că s-a pus în slujba hitlerismului și a părăsit teritoriul național, mergând pe teritoriul inamic de unde a atacat țara. Având în vedere că din examinarea actelor aflate la dosarul cabinetului de instrucție a domnului acuzator public, cu și din dezbaterile orale urmate în cauză, se constată următoarele: acuzatul Visarion Puiu, fost mitropolit al Odesei, a patronat în această calitate acțiunile de teroare din Basarabia și Transnistria. (...) În 1943 demisionează din slujba de mitropolit al Transnistriei. După aceea, el părăsește țara pentru a se pune în slujba hitlerismului și a vinde interesele țării, ocupând postul de ministru al Cultelor în Guvernul național român din Germania. Printr-un decret semnat de Horia Sima în calitate de șef al Guvernului trădător din Germania, Visarion Puiu este numit conducătorul Eparhiei Române Ortodoxe în afara granițelor țării. Considerând că prin faptele de mai sus acuzatul a săvârșit crima de dezastrul țării prin săvârșirea crimei de război prevăzută de art. 2 lit. J și pedepsită de alin. 3 din legea 312/1945, condamnă pe Visarion Puiu, fost Mitropolit al Bucovinei, Mitropolit al Odesei, român, major, azi dispărut, pentru crima de dezastrul țării, prin săvârșire de crime de război, constând în faptul de a fi părăsit teritoriul național, punându-se în slujba hitlerismului, atacând țara prin scris și prin grai, fapt pedepsit de art. 3, alin. 2 din legea 312/ 1945, să sufere pedeapsa cu moartea“.

Urmărit și în exil

Recitind o parte din documentele aflate în arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității care privesc activitatea Mitropolitului Visarion în exil, am aflat lucruri zguduitoare. Mulți dintre detractorii Mitropolitului însingurat și izolat erau chiar casnici de-ai lui. Aceștia foloseau un pseudonim pentru persoana urmărită; le era greu să-i pronunțe chiar și numele. Îi spuneau „Oliviu“.

Acum, când comemorăm cei 130 de ani de la nașterea Mitropolitului Visarion Puiu, îi mulțumim cu recunoștință lui Dumnezeu pentru darul ce l-a făcut Ortodoxiei românești prin persoana acestui mărinimos ierarh și patriot, dar ne exprimăm și nădejdea că printr-un efort concertat și cu voință din partea autorităților în drept să putem reșeza personalitatea Mitropolitului Visarion acolo unde îi este locul: între marii luptători pentru binele Bisericii și ai neamului său.

OMAGIU PĂRINTELUI ARHIMANDRIT TEOFIL PĂRĂIAN LA ÎMPLINIREA VÂRSTEI DE 80 DE ANI

Pământul Ortodoxiei românești a plămădit din vremuri îndelungate mulți părinți și monahi bine plăcuți lui Dumnezeu, care s-au rugat pentru lume și de la care oamenii au primit sfaturi, povește și multă nădejde în momente de încercare. În ziua de 3 martie, unul dintre cei mai cunoscuți duhovnici, părintele Teofil Părăian, de la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, a împlinit 80 de ani. Personalitatea părintelui arhimandrit Teofil este apreciată de întreaga suflare creștină din România, de ierarhi, de tineri, de preoți.

Numele cunoscutului duhovnic de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, dinaintea călugăriei a fost Ioan. S-a născut pe 3 martie 1929 în satul Topârcea, în apropiere de Sibiu, fiind cel mai mare dintre cei cinci copii ai părinților Ioan și Elisabeta.

De mic copil și-a pierdut vederea și de aceea a urmat cursurile primare la Cluj, între anii 1935-1940, într-o școală de nevăzători. A întrerupt școala între 1940-1942 din cauza războiului, apoi a continuat gimnaziul într-o școală de nevăzători din Timișoara. În această perioadă a încercat să intre frate la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, dar, fiind foarte tânăr, acest moment a fost amânat. Părintele Teofil evocă totdeauna cu bucurie aceste momente și aceste locuri. Într-un interviu realizat pentru Radio Trinitas de pr. Ciprian Apetrei, consilier patriarhal, părintele Teofil a declarat: „Pentru mine, Mănăstirea Brâncoveanu, de la Sâmbăta de Sus, este unica mănăstire. Nu zic că nu mai există alte mănăstiri, dar pentru mine nu mai există o altă mănăstire pe măsurile Mănăstirii de la Sâmbăta. Mănăstirea aceasta este o mănăstire civilizată, o mănăstire îmbelșugată. Am cunoscut această mănăstire înainte de a mă așeza aici ca monah. Am venit aici pentru prima oară în 1942, când l-am cunoscut pe părintele Arsenie Boca. Voiam să mă fac călugăr, dar nu s-a putut atunci, pentru că mitropolitul Nicolae Bălan avea o concepție înaltă despre călugărie. Și ar fi vrut ca această mănăstire să-i cuprindă pe călugării licențiați în teologie“, a spus părintele arhimandrit Teofil.

Aici, la mănăstirea brâncovenească, l-a întâlnit pe părintele Arsenie Boca, iar acesta i-a vorbit despre Rugăciunea inimii – Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul – și l-a sfătuit cum să o practice. Este una dintre întâlnirile și personajele care i-au marcat cursul vieții. „Părintele Arsenie mi-a pus în atenție rugăciunea cu care se mântuiesc călugării, cum numea

el Rugăciunea Doamne Iisuse Hristoase. Părintele nu a făcut o teorie cu mine despre rugăciune, ci mi-a spus practic ce să fac, cum să zic“, a mai declarat părintele Teofil pentru Radio Trinitas.

Între 1943-1948, a urmat cursurile Liceului „Constantin Diaconovici Loga“ din Timișoara, iar în 1948 a devenit student la Institutul Teologic din Timișoara. Despre această perioadă, părintele Teofil a precizat pentru ascultătorii postului de radio al Patriarhiei Române: „Eu am dorit foarte mult lucrul acesta, părinții mei nu au intervenit cu nimic. A fost hotărârea mea, întemeiată pe gândurile mele de atunci, și am venit la mănăstire cu toată bucuria. Când am venit la mănăstire, eu fiind deja absolvent de Teologie, știam care este situația unui călugăr, adică dacă te faci călugăr, nu mai ai nici o dorință decât să fii călugăr. Toți studenții la Teologie erau în internat. Era o viață ca de cazarmă. Aveam un program precis. Toți studenții erau obligați să fie în internat. Acest sistem era foarte bun, pentru că oamenii învățau să fie și disciplinați. Nu învățau numai carte, ci învățau și disciplina. Exista și un program de rugăciune“.

Părintele Teofil a devenit frate la Mănăstirea Sâmbăta la 1 aprilie 1953, iar pe 15 august a fost tuns în monahism. În mănăstirea în care trăiește și astăzi a fost hirotonit diacon pe 15 august 1960, de praznicul Adormirii Maicii Domnului, de către mitropolitul Nicolae Colan, iar preot și duhovnic a devenit 23 de ani mai târziu, pe 13 mai 1983, fiind hirotonit de către mitropolitul Ardealului, Antonie Plămădeală. Pe 8 septembrie 1988 primește rangul de arhimandrit.

Părintele Teofil a devenit unul dintre cei mai cunoscuți duhovnici din România și nu încetează să sfătuiască, să îndrume și să spovedească pe toți cei care îl caută pentru a-și găsi liniștea și mângâierea sufletească. „Un duhovnic trebuie să aibă inimă de părinte, inimă de frate, inimă de prieten. Să nu fie indiferent, să nu stea în fața penitentului dezinteresat de cel care a făcut nu știu ce păcate. Important este să-l pui pe om pe cale bună, să simți că vrea să nu mai fie păcătos, să aibă interesul acesta de a se depăși pe sine însuși, să vezi că-s convertiți. Oameni informați sunt mulți, dar oameni care cred în ceea ce știu sunt puțini“, a mai spus părintele Teofil Părăian.

Părintele Teofil a scris articole încă din studenție, la îndemnul mitropolitului Nicolae Mladin. A publicat numeroase studii în revistele teologice, însă propovăduirea cuvântului Sfintei Scripturi și al Sfinților Părinți ai Bisericii a început pentru cunoscutul duhovnic după anul 1990, când în țara noastră a fost posibilă din ce în ce mai mult editarea și publicarea cărților de structură teologic-duhovnicească. Din anul 1992, părintele Teofil a început să fie invitat foarte des să susțină conferințe pe diverse teme în cadrul centrelor universitare, fiind foarte iubit și apreciat de tineri. „Darul meu cel mai de căpetenie este cel al cuvântului. La început nu eram hirotonit, dar părinții mă rânduiau la predică. Apoi am continuat când am ajuns preot, iar din 1990, când s-a dat libertatea cuvântului, am ținut conferințe la care am fost invitat în special de tineri, de arhieriei și de preoți. Am ținut conferințe în vreo 100 de orașe, din țara noastră, unele sunt centre studențești; am ținut cuvântări și în săli publice și din toate acestea au apărut 35 de cărți care s-au tipărit și răspândit în țară“, a mai spus părintele Teofil.

MESAJUL DE FELICITARE AL PREAFERICITULUI
PĂRINTE PATRIARH DANIEL ADRESAT PĂRINTELUI
TEOFIL PĂRĂIAN LA ÎMPLINIREA VÂRSTEI DE
80 DE ANI

Preacuvioase Părinte Teofil,

Cu prilejul acestei binecuvântate aniversări, privind tainica chemare pe care Hristos Domnul v-a adresat-o și admirând neobosita lucrare pe care o împliniți ca răspuns în Biserica Sa, vă transmitem prețuirea și binecuvântarea Noastră. Căutat și ascultat de credincioșii doritori de îndrumare spirituală, cuvântul Preacuvioșiei Voastre este privit ca al unui duhovnic înțelept. Cultivând în viață cu recunoștință darurile primite, Dumnezeu v-a dat puterea de a privi, cu discernământ duhovnicesc și pastoral, chipul sufletesc al celor care vă cer sfatul.

Prin cărțile mărturisitoare, peste treizeci la număr, prin predicile misionare, prin conferințele la care sunteți invitat și prin interviurile pe care le acordați numeroaselor publicații religioase, dar și unor posturi de radio și televiziune, cu precădere Radio TRINITAS și Televiziunea TRINITAS TV, dăruiti entuziasm tineresc și echilibru matur celor care caută sfat părintesc.

Având ca reper Sfânta Scriptură și model viața și învățăturile Sfinților Părinți, dar și experiența duhovnicească proprie în mănăstire, prezentați cu multă râvnă și bogată înțelepciune dreapta credință, adresându-vă atât oamenilor simpli, cât și intelectualilor, atât personalităților din viața publică, cât și tinerilor care au mare nevoie de sfat.

Trăitor în Mănăstirea Sâmbăta de Sus, ctitorie a Sfântului voievod martir Constantin Brâncoveanu, promovați o legătură frumoasă între teologie și literatură, realizând prin cuvânt îndrumător simbioza dintre valorile spirituale și creațiile artistice.

Cu recunoștință față de Dumnezeu pentru darul pe care l-a făcut Bisericii noastre în persoana Preacuvioșiei Voastre, vă dorim zile îndelungate, cu deplină sănătate, rugându-L pe Hristos Domnul să vă țină aprinsă candela lăuntrică a credinței, dăruindu-vă bucuria de a fi mereu sfeșnic luminos al Ortodoxiei românești.

Întru mulți și buni ani!

TRECEREA LA CELE VEȘNICE A PROF. MIHAI RĂDULESCU (1936 – IAN. 2009)

Facultatea de Teologie din București în luna ianuarie a fost în doliu prin plecarea la Domnul din această lume a prof. Mihai Rădulescu. La această instituție de învățământ teologic prof. Mihai Rădulescu a ocupat în anul 1972, prin concurs, postul de lector de limba engleză și franceză, pe care l-a deținut până în anul 2001, când s-a pensionat la vârsta de 65 de ani.

Născut în anul 1936, după bolșevizarea țării a fost arestat și condamnat, ca dușman al noului regim comunist ateu, în 1956. A fost acuzat că a condus o demonstrație a studenților mediciști în Piața Universității din București, la care a convocat și numeroși colegi de la Facultatea de Filologie ale cărei cursuri le frecventa ca student în anul II. A fost anchetat chiar de Ministerul de Interne de atunci.

Tragicul destin l-a făcut să cunoască de tânăr temnițele comuniste, trecând pe rând prin urgia pușcăriilor Jilava, Gherla, Periprava, Salcia, Luciu-Giurgiu. A fost eliberat în anul 1963 fără să cunoască înfrângerea credinței în eternitatea valorilor culturale și spirituale, pentru care a îndurat teroarea roșie, promovând până la sfârșitul vieții modelul de viață creștin.

După eliberare, cu sănătatea zdruncinată de anii de detenție politică, unde a contractat boli grave, ale căror urmări le-a purtat cu demnitate până la sfârșitul vieții, a avut tăria să-și reia studiile, luându-și licența la Facultatea de limbă și literatură engleză și Limba română și, mai târziu, să-și întemeieze o familie.

După obținerea licenței, s-a înscris la cursurile de doctorat, pe care le-a frecventat sub îndrumarea profesoarei Zoe Dumitrescu Bușulenga (care spre sfârșitul vieții s-a călugărit sub numele de maica Benedicta, și a fost înmormântată, potrivit dorinței ei, la M-rea Putna). Din cauza dosarului i s-a interzis de către autoritățile comuniste să-și susțină teza de doctorat.

Devine dascăl la un Liceu din București, unde a predat limba engleză și limba română, apoi asistent la Facultatea de limba engleză și la Institutul pedagogic din București, activitate desfășurată până în anul 1972, când ocupă postul de lector la limba engleză și franceză la Institutul Teologic de Grad Universitar din București, cum se numea pe atunci.

În această perioadă a fost și cercetător în domeniul artelor plastice, iar după anul 1989 un neobosit editor, când a fondat și condus el însuși Editura Ramida, care a funcționat aproape 10 ani. Aici și-a publicat, în cea mai mare parte, opera de memorii de detenție. Tot aici a dus o lăudabilă activitate de publicare a numeroase cărți de memorii de detenție ale deținuților politici, cât și cărți religioase.

Nici în ultima parte a vieții spiritul de luptător al prof. Mihai Rădulescu nu a încetat să fie viu, când s-a dedicat muncii de a face cunoscute ororile regimului

comunist îndurate de deținuții politici. În acest scop, constatând că mulți deținuți politici sau chiar rudele rămase ale acestora nu pot publica o carte sau broșură, a renunțat la Editura proprie și a creat și finanțat un site, cu conștiința de a rămâne pentru posteritate memoriile acestora.

A mai publicat plachete de versuri, volume și broșuri de memorii, traduceri, precum precum și comentarii și interpretări literare. A scris cu conștiință mărturisitoare până în ultimul an de viață. A fost, într-o vreme, colaborator la revistele literare: *Luceafărul*, *România literară*, *Ramuri*, *Viața Românească*, *Argeș*, *Revista de istorie și teorie literară*. A mai scris și în revistele bisericești centrale *Studii Teologice* și *Biserica Ortodoxă Română*. Figurează printre cei antologați în diverse volume ale victimelor dictaturii comuniste. Este considerat istoricul detenției românești.

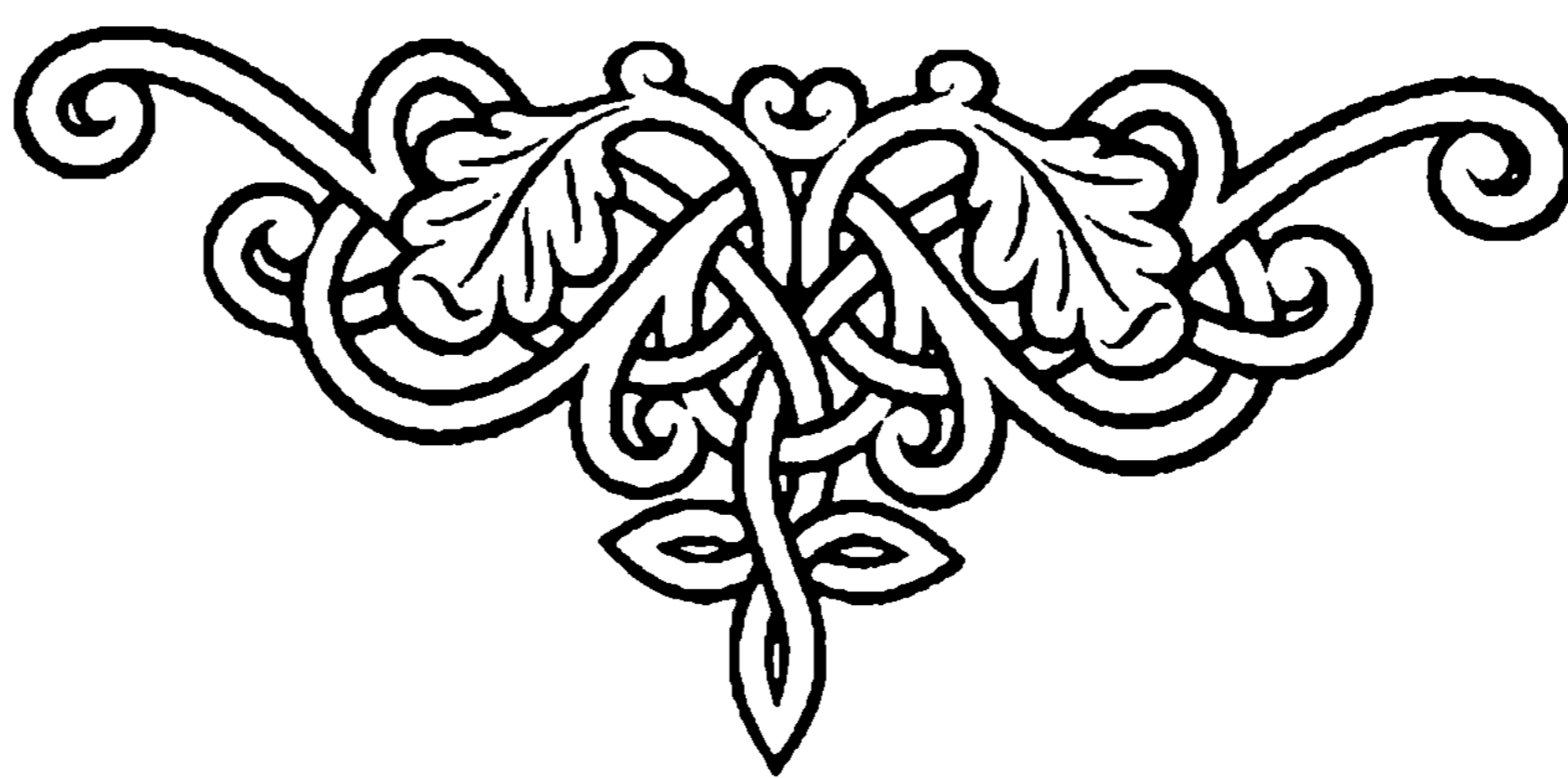
S-a mutat de la noi la vârsta de 73 de ani neîmpliniți, lăsând în urma lui o amintire exemplară.

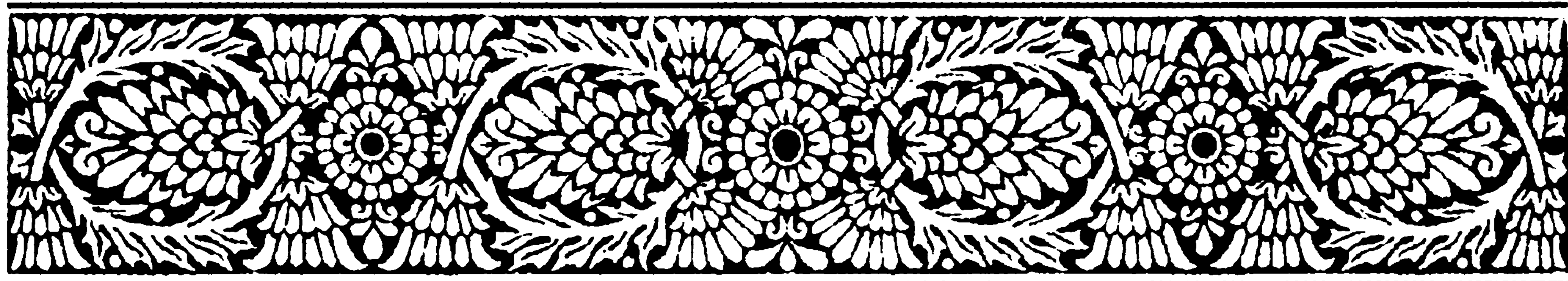
În cinstea memoriei prof. Mihai Rădulescu, slujba înmormântării a fost săvârșită de preoți ce i-au fost studenți, care l-au prețuit și iubit, la a căror formare în duhul slujirii jertfelnice a Bisericii și neamului românesc și-a adus o modestă contribuție, și a cărei vrednicie a fost arătată de aceștia în necrologul lor.

A fost înmormântat în București.

Dumnezeu să-l odihnească împreună cu ceata dreptilor Săi.

CONSTANTIN COSTACHE

• D O C U M E N T A R E •

150 DE ANI DE LA UNIREA PRINCIPATELOR ROMÂNE. SLUJITORII ALTARULUI STRĂBUN PARTICIPANȚI LA UNIREA PRINCIPATELOR (24 ianuarie 1859-24 ianuarie 2009)

Pr. prof. dr. ALEXANDRU M. IONIȚĂ

Istoria poporului român este istoria unui popor statornic în una și aceeași vatră de viață în care și-a urmat propriul său mod de acțiune și manifestare, de dezvoltate a culturii materiale și spirituale.

Plămădit ca popor unitar pe o întinsă arie din sud-estul Europei, românii și-au păstrat neîntrerupt în decursul timpului continuitatea etnico-lingvistică și cultural-spirituală. Pe scena istoriei, ei pășesc ca un singur neam, încreștinat și vorbind o limbă unitară. Vitregiile vremii și unele particularități ale orânduirii feudale – caracterizată în general prin fărâmițare politică – au făcut ca românii să nu se poată constitui într-un singur stat pe teritoriul locuit de ei, ci în trei unități de-sine-stătătoare: Țara Românească, Moldova și Transilvania.

Această stare de lucruri nu a afectat însă unitatea poporului român, exprimată în continuitatea limbii și a culturii, în similitudinea structurii social-economice și religioase a întregului teritoriu locuit de el. Indiferent că trăiau la sud, la est sau la vest de Carpați, românii au păstrat strânse legături; organizarea internă, domnia, dregătoriile, Biserica, poliția și armata erau identice. Aceste realități, întemeiate pe fondul istoric și lingvistic comun al tuturor teritoriilor locuite de români au alimentat o puternică și constantă conștiință a unității de neam, conștiință care și-a găsit expresie în lupta pe care au purtat-o cu hotărâre de-a lungul veacurilor pentru unitatea, integritatea și independența patriei lor comune.

În întreaga sa istorie, poporul român a manifestat aceeași hotărâtă năzuință spre unitate, aspirație legitimă și firească, căci adversitățile pe care a trebuit să le înfrunte l-au obligat mereu să-și strângă rândurile, să acționeze într-o coeziune puternică.

Pentru marii noștri voievozi și cărturari, pentru toți românii, conștiința apartenenței la același popor a fost suportul trainic al puterii lor de a se ridica deasupra

vicisitudinilor veacurilor, al încrederii că trebuia să vină timpul în care să trăiască unit, liber și singur stăpân pe destinele sale.

Având aceeași limbă, aceleași năzuințe, aceeași lege strămoșească – credința ortodoxă –, aceleași datini și obiceiuri, neamul românesc, primul în timp care a umanizat spațiul carpato-danubiano-pontic și singurul care l-a ocupat statornic, a tins totdeauna să înlăture fruntările artificiale care-l obligau să trăiască divizat¹.

Unirea era singurul mod de a consolida naționalitatea românilor, de a le da demnitatea, puterea și mijloace pentru a putea îndeplini misia lor pe pământ. Deși nedreptele întocmiri ale vremii i-au ținut împrăștiți în mai multe părți, românii au simțit, dintru început, necesitatea de a se considera același popor și în permanență au căutat, pe căi simple la început, pe căi potrivite cu o cultură mai înaltă pe urmă, să realizeze o unitate românească. Punctul de plecare al idealului de unitate a poporului român îl constituie romanitatea lui dacică de pe toți versanții Carpaților românești, de la Dunăre și Marea Neagră, și credința ortodoxă în care el s-a născut. Unitatea românilor nu este o ficțiune sau o creație a istoricilor, ci un fapt real; românii au moștenit-o de la strămoșii lor daco-geți și apoi daco-romani și au păstrat-o dincolo de granițele artificiale impuse de istorie².

Locuitorii meleagurilor carpato-danubiano-pontice erau conștienți și convinși că sunt una și aceeași nație și, ca atare, nu trebuie să existe granițe între ei. „*Suntem un popor de o viță și de un sânge și prin urmare avem nu numai dreptul, dar și datoria de a trăi împreună*”, afirma istoricul A. D. Xenopol³.

Unitatea etnică, lingvistică și religioasă, legăturile permanente dintre *oamenii pământului*, locuitori în diferitele părți ale teritoriului țării, unitatea în diversitate a acestui teritoriu au hrănit veacuri de-a rândul o conștiință unitară în acest sens. Originea, limba, credința, pământul și istoria – toate erau comune. Marile încercări prin care vreme de secole a trebuit să treacă poporul român nu l-au descurajat, nu l-au clintit în încrederea că va veni și momentul împlinirii aspirațiilor sale multiseculare – toți românii împreună.

Când un popor este atât de mult atașat de o idee este imposibil ca instinctul să-l înșele, este imposibil ca această idee să nu fie rodnică. Dacă este adevărat că unirea este o binefacere incontestabilă pentru orice națiune divizată, trebuie subliniat faptul că pentru români ea era reclamată mai imperios decât oriunde. Și aceasta pentru că românii de la început au locuit același teritoriu, au avut aceeași origine, aceeași religie, aceleași obiceiuri și aceeași limbă – tot atâtea elemente de unitate.

1. Alexandru M. Ioniță, *Unirea: ideal și realizare*, în „Biserica Ortodoxă Română” (B.O.R.), CIII (1985), nr. 1-2, p. 141. S-a publicat și în volumul „Istorie și cultură. Evenimente, fapte, oameni”, Constanța, 2004, pp. 177-201.

2. *Ibidem*, p. 132

3. A. D. Xenopol, *Războaiele dintre ruși și turci și înrâurirea lor asupra țărilor Române*, vol. II, Iași, 1880, p. 251.

Această realitate era, de altfel, recunoscută, căci legiferările organice aveau înscrise următorul paragraf:

„Începutul, religia, obiceiurile și cea de un fel limbă a sălășluitoarelor într-aceste două Principaturi, precum și cele deopotrivă trebuințe, sunt îndestule elemente de o mai aproape unire a lor care până acum s-au fost poposit și s-au zăbovit numai după împrejurări întâmplătoare”⁴.

Deși silit să trăiască în trei state diferite, istoria atestă că la poporul român ideea unității de neam și limbă, a continuității sale pe acest teritoriu moștenit de la strămoșii săi daco-romani, a originii sale comune s-a păstrat întotdeauna vie și s-a manifestat ca factor de permanentă legătură. De aceea, în tot acest timp, ideea unității naționale, a unității de neam și de limbă s-a conturat tot mai clar în conștiința poporului român. Ideea înfăptuirii acestei unități a prins puternice rădăcini în masele largi ale poporului și s-a transformat într-o puternică forță care l-a însuflit în lupta pentru realizarea ei⁵.

Pe lângă conștiința începutului, adică a originii comune, credința religioasă a fost liantul care a cimentat într-o unitate de simțire și gândire pe înaintașii noștri de-a lungul veacurilor. Unității de neam și unității de limbă, trăsături dominante ale spiritului românesc – cărora li s-a alăturat în viața religioasă și unitatea de credință, au mers mână în mână și s-au întrepătruns, aceasta nutrind și năzuințe spre împlinirea idealului românesc de unitate, libertate și suveranitate.

Prin intermediul religiei și al Bisericii au circulat între toți români idei și sentimente care au confirmat unitatea lor de sânge, de limbă și de credință. Unitatea etnică și unitatea bisericească au fost o realitate evidentă în întreaga istorie românească. Una ca neam, una ca limbă, datini și obiceiuri, una în dreapta credință ne-am păstrat și ne-am dezvoltat comorile sufletului și ne-am apărat ființa și pământul strămoșesc cu dârzenie și eroism, căci Biserica Ortodoxă Română a fost dintru început o Biserică națională, adică o Biserică a poporului. Mai mult, regiunile unde românii au fost în imposibilitatea de a-și făuri un stat național și independent, cum s-a întâmplat în Transilvania, lupta pentru apărarea și păstrarea legii strămoșești, adică a credinței ortodoxe, a fost una dintre formele de acțiune pentru afirmarea ființei și unității sale naționale, a fost suportul de neclintit al dăinuirii și al prezenței noastre pe aceste meleaguri. Despărțiți de granițe politice nefirești de frații lor de neam din Țara Românească și Moldova, românii din Transilvania au rămas în neîntreruptă legătură cu aceștia prin unitatea de credință, de cult și de organizare bisericească. Conștiința originii comune, identitatea limbii, a credinței, a tradițiilor sunt realități care au stat la baza unirii tuturor românilor și au determinat, în același timp, apropierea și alcătuirea lor într-un singur stat națio-

4. N. Ciachir, *100 de ani de la Unirea Principatelor*, București, 1958, p. 74.

5. Preotul Niculae Șerbănescu, *Promovarea ideii despre unitatea neamului românesc în predoslaviile cărților bisericești*, în „Mitropolia Olteniei” (M.O.), XX (1968), nr. 11-12, p. 919.

nal și independent. Dacă vitregiile vremii au întârziat transformarea idealului în realitate, ele nu au reușit însă a împiedica înfăptuirea unității românești de simțire și de trăire. Înaintea unirii politice și administrative a existat o unire sufletească și de limbă pe care au pus-o în lucrare manuscrisele și cărțile românești tipărite, care au creat climatul favorabil dezvoltării și întăririi conștiinței de sine. Factor principal, care a luminat mințile și a încălzit inimile românilor pe cărările afirmării conștiinței de unitate românească, cartea românească, laică, dar mai ales cea bisericească, scrisă de mână sau tipărită, a jucat un rol covârșitor pe linia unirii tuturor românilor. Trebuie subliniat faptul că la noi cartea nu a rămas atașată unei limbi de prestigiu, considerată sfântă, ca latina, elina sau slavona, ci ea a îmbrățișat limba vorbită de popor, *așa cum să înțeleagă toți*, după fericita exprimare a mitropolitului Simeon Ștefan.

Cartea bisericească în limba poporului își are partea sa de contribuție în făurirea, întărirea și păstrarea ideii de unitate națională, căci ea, indiferent unde a văzut lumina tiparului – la Târgoviște, București, Râmnic, Iași, Neamț, Brașov sau Bălgrad –, este carte românească și a circulat în toate regiunile locuite de români, fiind pretutindeni înțeleasă de toți, ceea ce a întărit convingerea tuturor că munteanul, moldoveanul și transilvăneanul „tot dintr-o fântână au izvorât și cură”⁶.

Harnicii noștri tipografi, care nu țineau seama de hotarele nefirești create de vremuri, lucrau și într-o parte și într-alta a Carpaților, slujind întregul lor neam. Indiferent de provincia în care sunt tipărite cărțile românești, ele se adresează întregii spiritualități românești cu scopul, mărturisit deschis, de a întreține coeziunea între ramurile aceluiși popor.

Un târgoviștean ca diaconul Coresi lucra la Brașov, Filip Moldoveanul, la Sibiu, Meletie Macedoneanul (valah sud-dunărean), la Govora, preotul Chiriac Moldoveanul, la Alba-Iulia, iar Grigorie Stan și Mihail, ambii din Brașov, se osteneau în tiparnița mitropolitană din Iași.

Cazania învățatului mitropolit Varlaam al Moldovei, intitulată *Cartea românească de învățătură* era hărăzită „ca dar limbii românești, pentru toată seminția românească de pretutindenea ce se află pravoslovnici creștini într-această limbă”, cum preciza în *Cuvântul* său Vasile Vodă Lupu. Contemporanul lor, mitropolitul Simeon Ștefan al Transilvaniei, în prefața *Noului Testament* tipărit la Bălgrad, 1648, mărturisea că s-a străduit să tălmăcească în așa fel încât să fie înțeles de toți românii, iar dacă nu va fi izbutit – spunea el – vina o poartă „cei ce au răsfiat pe români printr-alte țări de și-au mestecat cuvintele cu alte limbi”, deci aceia ce au creat hotare nefirești între frați.

Același lucru l-a făcut și învățatul mitropolit Dosoftei al Moldovei, ca și traducătorii *Bibliei* de la București – 1688, tipărită „ca să lumineze celor din casă și Bisericii noroade: rumânilor, moldovenilor și ungrovlahiilor”. Către sfârșitul se-

6. *Ibidem*, p. 920.

colului al XVIII-lea, episcopul cărturar Chesarie de la Râmnic se ocupa, în prefețele *Mineielor* tipărite de el (1776-1780), de originea română a neamului și a limbii române ca și de continuitatea noastră pe meleagurile locuite de daci și apoi de daco-romani.

Prin istoria românească, reprezentată de marile figuri ale umanismului român din secolul al XVII-lea, conștiința de unitate românească a dobândit formele unei gândiri politice. Operele lor reprezintă o sinteză între elementele conștiinței autohtone și datele furnizate de lecturile lor din scrierile umaniștilor europeni. Deci, ceea ce transmite tradiția populară este acum fundamentat științific, încât se deschide o etapă nouă în dezvoltarea conștiinței unității românilor. Iată ce scria cronicarul Grigore Ureche în acest sens:

„Românii, câți se află locuitori în Țara Românească și în Ardeal și în Maramureș, de la un loc sunt cu moldovenii și cu toți de la Râm se trag”.

Miron Costin, într-o lucrare specială, dedicată acestei probleme și intitulată *De neamul moldovenilor*, sublinia același lucru, scriind:

„Locuitorii țării noastre, ai Moldovei și Țării Românești și românii din țările ungurești toți un neam și odată descălecați sunt”.

Iar învățatul muntean Constantin Cantacuzino Stolnicul scria în *Istoria Țării Românești*:

„Prin români se înțeleg nu numai aceștia de aici (din țara Românească) ci și din Ardeal, care mai neaoși sunt, și moldovenii toți câți și într-altă parte se află și cu această limbă toți români îi ținem, că toți aceștia dintr-o fântână au izvorât și cură”.

Știri și lămuriri extraordinar de valoroase despre unitatea, romanitatea și continuitatea românilor pe aceleași meleaguri pune în circulație și domnitorul cărturar Dimitrie Cantemir, prin lucrarea sa *Hronicul vechimii a romano-moldo-valahilor*.

Conștiința unității de neam a muntenilor, moldovenilor și transilvănenilor era limpede exprimată și de Samuil Micu în *Istoria lucrurilor și întâmplărilor românilor*, de Gheorghe Șincai în *Hronica românilor*, de Petru Maior în *Istoria pentru începutul românilor în Dacia*, de autorul cunoscutului *Supplex Libellus Valachorum* din 1791 și de mulți alții.

Datorită puterii de circulație a acestor idei mobilizatoare, Carpații nu numai că au fost barieră și hotar între românii de pe versanții lor, ci au înlesnit menținerea și întărirea legăturilor între frați. Prin trecătorile lor circulau oameni, idei și cărți – în special religioase și de slujbă –, care, toate, au întreținut flacăra idealului străngerii românilor într-un stat unitar, liber și independent.

I. Acțiuni și etape în vederea realizării idealului Unirii

Lupta pentru realizarea idealului Unirii se regăsește în mod constant în întreaga viață – sub toate aspectele – a locuitorilor dintre Carpați, Dunăre și Marea Neagră și își are temeiul în viețuirea neîntreruptă pe același teritoriu, în conștiința

unității de origine și de neam, de limbă și de tradiții, de structură psihică, în numeroasele și neîntreruptele legături care au existat de-a lungul veacurilor între toate provinciile românești, între toți românii.

Începând cu secolul al XIV-lea, românii au avut de înfruntat marele pericol reprezentat de Imperiul Otoman, căruia îi căzuseră pradă ținuturile bulgarilor și sârbilor, transformate în pașalâcuri; rezistența comună a românilor împotriva acestui pericol, victoriile repurtate în timpul domniei lui Mircea cel Bătrân, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare și Sfânt, Petru Rareș, Ioan Vodă Viteazul, Mihai Viteazul, Matei Basarab, Dimitrie Cantemir și mulți alții le-au permis să-și păstreze autonomia internă, să-și continue existența ca state de-sine-stătătoare. Pe la mijlocul secolului al XVI-lea, presiunea politică și economică otomană se accentuează.

Tratatele ce se încheie acum, cunoscute sub denumirea de *capitulatii* – care datează în ceea ce-i privește pe români încă din timpul lui Mircea cel Bătrân (1386-1418) –, le permit românilor să-și păstreze autonomia politică și administrativă, să se conducă după propriile lor legi și obiceiuri⁷.

Acest fapt istoric, unic în centrul și sud-estul Europei, se explică prin faptul că puterea otomană nu a putut învinge lupta dârză și unitară a românilor. Mulți dintre conducătorii lor, munteni, moldoveni, transilvăneni, au înțeles că nu se pot apăra în fața crescândeii puteri turcești decât aliindu-se, decât reunindu-și forțele. Dintre aceștia cel care a cutezat și a reușit (din păcate doar pentru scurt timp) să dea viață acestei idei a fost Mihai Vodă Viteazul.

În numai câteva luni, la cumpăna secolelor al XVI-lea și al XVII-lea, acest strateg de excepție și conducător politic a reușit să strângă sub sceptrul său cele trei Țări Românești, el intitulându-se: „*Domn al Țării Românești și al Ardealului și al Moldovei*”.

Prin această unire el a ridicat pe o treaptă superioară, în condițiile vremii sale, alianța Țărilor Române, pe care o promovaseră înaintea sa Mircea cel Bătrân, Iancu de Hunedoara, Ștefan cel Mare și Sfânt și alții.

Un rol însemnat în transformarea și în realitate politică a visului lui Mihai Viteazul l-a avut conștiința unității de neam a românilor din Țara Românească, Moldova și Transilvania, conștiință izvorâtă din identitatea de origine, limbă și religie, adevăr recunoscut de altfel și de numeroase mărturii străine (latine, germane și ruse). La creația politică a lui Mihai Vodă Viteazul au contribuit decisiv și legăturile economice tradiționale dintre orașele muntene, transilvănene și moldovene, legături care s-au interferat cu cele politice, acționând asupra societății românești în ansamblul ei⁸.

7. Alexandru M. Ioniță, *op. cit.*, p. 134.

8. Cf. *Probleme fundamentale ale istoriei României*, București, 1987, p. 49

Acestea, la rândul lor, au contribuit la difuzarea elementelor de cultură dintr-o parte în alta. Peste hotarele artificiale existente s-a dezvoltat o cultură cu trăsături esențiale unitare, chiar dacă au existat și elemente proprii fiecărei provincii locuite de români.

Această primă unire politică și militară a românilor în hotarele care cuprindeau cea mai mare parte a vechii Dacii s-a înscris cu litere de aur în istoria patriei, ea contribuind la dezvoltarea conștiinței de unitate a românilor și căpătând pentru toate generațiile o valoare de simbol și o chemare spre înfăptuirea idealului. Dreptul imprescriptibil la unitate și independență al poporului român a reprezentat o permanență a gândirii și acțiunii politice și culturale a voievozilor care i-au urmat în Țara Românească, în Moldova și în Transilvania lui Mihai Viteazul. Mulți dintre ei au gândit și au întreprins acțiuni hotărâte în această direcție, căci actul epocal realizat de Mihai Viteazul verifica, în mod categoric, forța și autenticitatea idealului de unitate a românilor.

Chiar dacă nu toate aceste încercări au fost încununete de izbândă, ele au avut darul de a perpetua peste veacuri convingerea că într-o bună zi dorința va deveni realitate. Îmbrățișat de masele largi populare, acest ideal a devenit o forță de nestăvilit, ideea unirii tuturor românilor regăsindu-se în toate marile mișcări premergătoare și pregătitoare revoluției de la 1848.

Desfășurată la hotarul dintre două epoci istorice, mișcarea românească de sub conducerea lui Horia, Cloșca și Crișan din anul 1784 marchează un moment bine definit al eforturilor depuse de poporul nostru în vederea realizării unității naționale. Ea desemnează cadrul programatic unitar cu care românii au pășit în epoca modernă și care situa în prim plan idealul unității naționale. Contemporanii au receptat evenimentul nu ca pe o răscoală țărănească, ci ca pe o emancipare a românilor, ca pe o mișcare națională.

Deși înfrântă, răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan s-a transformat într-o chemare mereu trează. Declinul puterii otomane, în special după anul 1683, și unele schimbări în structura economico-socială a Țărilor Române, ca efect al acestui declin, au atras după sine transformarea conștiinței de neam în conștiință națională.

Unitatea de sânge și de limbă, unitatea de credință și de cultură, dreptul la libertate și autodeterminare fac din nou obiectul unor formulări revendicative cunoscute sub numele de *Supplex Libellus Valachorum*, 1791, un adevărat program de emancipare politică și națională.

Secolul al XIX-lea cunoaște, în ceea ce-i privește pe români, o intensificare a eforturilor pe linia realizării unității lor politice. Revoluției din anul 1821 condusă de Tudor Vladimirescu îi revin merite deosebite în direcția împlinirii dorinței de unitate națională. Gândind la unirea tuturor românilor într-un singur stat național și independent, Tudor Vladimirescu a cerut să se intre în legătură cu moldovenii „ca unii ce suntem de un neam, de o lege și sub aceeași stăpânire”. Com-

pletată și cu manifestarea deschisă a românilor transilvăneni care îl așteptau pe *craiiul Todoruț* să statornicească *legea națiunii române*, cererea domnului Tudor din Vladimirești, Gorj, semăna cu o adevărată proclamație de unire națională. Deosebit de puternic s-a afirmat conștiința unității de neam în cursul revoluției de la 1848, care a cuprins aproape întreg teritoriul românesc.

Desfășurată simultan în toate provinciile locuite de români și având țeluri comune, revoluția românească din anul 1848 a înscris pe stindardul ei, pe lângă obiectivele ei de larg interes social, înaltele idealuri de înfăptuire a unității național-statale. Dând glas tuturor aspirațiilor care îi animau la 1848 pe românii din întreg teritoriul carpato-danubiano-pontic, Nicolae Bălcescu scria:

*„Vrem să fim o nație, una puternică și liberă prin dreptul și datoria noastră, pentru binele nostru și al celorlalte nații, căci voim fericirea noastră și avem o misie a îndeplini în omenire. Aceste condiții de putere de care avem nevoie nu le putem găsi decât în solidaritatea tuturor românilor, în unirea lor într-o singură nație, unire la care sunt meniți prin naționalitate, prin aceeași limbă, religie, obiceiuri, simțăminte, prin poziție geografică, prin trecutul lor și, în sfârșit, prin nevoia de a se păstra și a se mântui”*⁹.

Glasurile pentru unire devin tot mai insistente și mai stăruitoare și ele cer acum unirea celor trei Țări Românești. În cadrul istoricei adunări de la Blaj, din 3-15 mai 1848, cei 40.000 de participanți au cerut într-un glas: **Noi vrem să ne unim cu țara.**

Îmbinând lupta pentru dreptate socială cu lupta împotriva asupririi străine și pentru realizarea unității naționale, revoluția de la 1848 în Țările Române a avut un caracter cu totul deosebit. Ideea forță care a dominat revoluția a fost aceea a refacerii vechii Dacii care să-i cuprindă laolaltă pe toți românii. Exprimând acest crez politic, care i-a însoțit pe toți românii în anul 1848, presa timpului consemna:

*„Toate țările locuite de români trebuie să se numească îndeobște România și să formeze un stat, pentru că toate sunt patria românilor și pentru că toți românii, locuitori pe dânsese, formează națiunea română care să fie una și de nedespărțit”*¹⁰.

Deși revoluția de la 1848 a fost înfrântă, n-au fost înfrânte însă și marile idealuri proclamate de ea: dreptatea, independența și unitatea. Aceste idei au rămas vii și puternice nu numai în conștiința celor mai înaintați intelectuali ai vremii, ci și în mintea și în inimile milioaneilor de țărani și orășeni de orice stare socială. Bogata moștenire ideologică și culturală a revoluționarilor de la 1848 și idealul de unire au fost preluate, amplificate și ridicate pe noi trepte în deceniul următor de către forțele progresiste românești.

Rezultatul eforturilor depuse atunci va fi Unirea din ianuarie 1859, o frumoasă și îndreptățită încununare a unui îndelungat proces istoric, a luptei de

9. N. Bălcescu, *Opere*, tomul I, partea a II-a, București, 1940, p. 108.

10. Dr. Mircea Mușat, *Unirea din 1859*, în „Candela”, Stockholm, 1982, nr. 1-2, p. 15.

veacuri dusă de poporul român pentru realizarea unității sale de stat. La 5 ianuarie 1859, reprezentanții Partidei naționale din Moldova au izbutit să impună alegerea ca domn a colonelului Alexandru Ioan Cuza, patriot înflăcărat și participant activ la mișcarea revoluționară din 1848 în Moldova.

Peste câteva zile, la 24 ianuarie 1859, Adunarea electivă a Țării Românești, sub presiunea celor aproape 30.000 de orășeni și țărani adunați în București, l-a ales ca domnitor tot pe Alexandru Ioan Cuza. Prin această dublă alegere, Unirea devenea un fapt împlinit.

Eveniment cu adevărat epocal, actul de unire din ianuarie 1859 a încheiat un lung și complex proces de *lucrare* a poporului asupra lui însuși, cum se exprima Nicolae Bălcescu. Statul național român, înfăptuit prin unirea Moldovei cu Țara Românească, a fost *actul energic al întregii națiuni române*, hotărâtă să se afirme pe scena istoriei ca o forță unitară, liberă și independentă. Încununarea unui îndelungat efort depus în slujba înfăptuirii unității statale românești, Unirea Principatelor a pus bazele statului național român modern, a permis angajarea lui pe drumul progresului și al civilizației și a creat un cadru corespunzător pentru dezvoltarea modernă în plan economic, social, politic și cultural.

Înfăptuită în persoana aceluiasi domnitor, ales la Iași și la București, recunoscută de Europa ca un fapt împlinit, Unirea se va desăvârși și întări printr-o serie de reforme. În decurs de numai șapte ani, cât a durat domnia lui Cuza Vodă, s-au înfăptuit numeroase prefaceri. Atunci s-au pus baze puternice pentru cucerirea independenței naționale și crearea statului român modern; stabilirea unei singure capitale, la București; adoptarea numelui de România, numirea reprezentanților români în principalele capitale ale continentului, spre a marca, și pe această cale, existența unui stat cu attribute de independență¹¹.

Reforma agrară, reforma administrativă, reforma fiscală, reforma electorală, reforma școlară, secularizarea averilor mănăstirești, reforma armatei cu un singur comandament major, reforma judecătorească sunt consecința acestui act fundamental din istoria poporului român care a fost Unirea Principatelor.

Unirea cea mică, cum a numit-o Bogdan Petriceicu Hașdeu, prima mare biruință pe calea întregirii a însemnat un mare pas înainte spre împlinirea altor idealuri ale românilor, spre independența națională – dobândită în anii 1877-1878 – și spre *Unirea cea Mare*, de la 1 decembrie 1918¹².

II. Atitudinea slujitorilor Bisericii Ortodoxe Române față de năzuințele păstoriților lor

Încă de la începutul existenței sale, poporul român a fost asistat și secondat în toate acțiunile sale de Biserică, de slujitorii ei. Împletindu-și propria lor viață

11. *Problemele fundamentale ...*, p. 80.

12. Alexandru M. Ioniță, *op. cit.*, p. 142.

cu viața poporului în mijlocul căruia își îndeplineau misiunea lor mântuitoare, slujitorii Altarului românesc au înțeles să fie prezenți în toate încercările poporului român, susținând și împărțind năzuințele lui pentru o viață demnă și liberă.

Orice pagină vom deschide în istoria Bisericii noastre, nu putem citi nimic care să mărturisească ceva împotriva sprijinului continuu pe care l-au dat slujitorii ei poporului român în lupta sa pentru unitatea național-statală, pentru libertate și independență¹³. Prin păstrarea legii strămoșești în popor – adică a credinței ortodoxe – clerul român a menținut trează și a dezvoltat conștiința unității naționale – premisă fundamentală a dorurilor noastre de libertate și neatârnat.

Identificându-se cu păstoriții lor – de care nu se deosebeau prea mult nici la vorbă, nici la port, și nici ca standard de viață, slujitorii Bisericii Ortodoxe Române au avut legături permanente cu frământările credincioșilor și au avut înțelegere față de năzuințele sociale, sprijinind deschis dreptul lor la o existență liberă și susținând fără rezerve lupta lor pentru unitate, dreptate și libertate¹⁴.

Viața plină de lipsuri i-a înfrățit cu păstoriții în mijlocul cărora trăiau. Și ori-când aceștia s-au mișcat – uneori destul de violent – pentru a-și făuri o viață mai bună și mai ușoară, din rândurile lor nu au lipsit nici slujitorii Bisericii¹⁵.

„Cu toată funcțiunea lor – scria un ziarist străin –, preoții împărțesc același fel de viață și de muncă la fel cu țăranii. Pentru ei, ideea patriotică nu este deloc diferită de cea religioasă. Influența lor în țară este considerabilă. Preotul mângâie, învață, aduce pace și când țara se află în mare pericol și se ridică să-și apere pământul și drepturile, el poate fi găsit în primele rânduri, ținând Evanghelia într-o mână și sabia în cealaltă”¹⁶.

Le era scump pământul strămoșesc pe care înflorea lăcașuri de închinare și în care sălășluiau martirii neamului și ai credinței. Le era scump graiul poporului, atât de limpede și de curgător, în care le predicau Evanghelia, în care slujeau Sfânta Liturghie, în care cântau imnurile, doinele, vitejiile eroilor și în care erau jeliți cei dragi în drum spre mormânt. Cu timp și fără timp, ei predicau păstoriților lor marile adevăruri de credință și mărețele idealuri naționale¹⁷.

Este un fapt îndeobște recunoscut că și la înfăptuirea Unirii Principatelor, ianuarie 1859, a contribuit o serie întreagă de intelectuali și luminați patrioți din toate provinciile locuite de români și aparținând tuturor straturilor sociale. Lup-telor voievozilor le-a urmat îndelungatul război al condeielor, al cronicarilor și al preoților care au frământat necontenit sufletul neamului, l-au trezit, l-au lămurit prin scrisul lor, l-au înălțat și l-au întărit prin descoperirea amintirilor unui trecut

13. Cf. *Redacționalul*, apărut în B.O.R., XCVIII (1980), nr. 7-8, p. 690.

14. *Ibidem*, p. 691.

15. Preotul Niculae Șerbănescu, *Atitudinea preoțimii ortodoxe față de dreptele năzuințe ale poporului*, în B.O.R., LXXV (1957), nr. 3-4, p. 229.

16. *Ibidem*, p. 230.

17. Alexandru M. Ioniță, *op. cit.*, p. 132.

glorios, accentuând cu stăruință că muntenii, moldovenii și transilvănenii, fiind de aceeași origine, formează un singur neam. Personalități de seamă ale culturii românești susțineau cu hotărâre ideea unirii și căutau să polarizeze toate energiile naționale în slujba împlinirii mărețului ideal. Forța dinamică principală și hotărâtoare în lupta pentru realizarea Unirii au constituit-o masele largi populare. Ele trebuiau însă mobilizate și conștientizate. Un rol determinant a revenit, și de această dată, Bisericii Ortodoxe Române.

Slujitorii Bisericii noastre strămoșești și-au adus o contribuție majoră și la realizarea epocalului eveniment al Unirii Principatelor. Prin predică, prin pastorale și prin alte scrieri ocazionale, ca și prin participarea directă la lucrările Divanurilor ad-hoc și ale slujitorilor Altarului străbun au lămurit poporul asupra foloaselor Unirii și l-au îndemnat stăruitor către aceasta. Întreaga lor activitate în această direcție, devotată și pilduitoare, i-a impus în fața atenției generale și constituie o pagină de aur în istoria Bisericii și a patriei noastre.

Înființându-se un Comitet al Unirii la Iași, format din fruntașii progresiști ai timpului, s-au primit numeroase acte de adeziune la programul lui din diferite regiuni ale țării. Între semnatarii acestora apar și numele multor fețe bisericești, ierarhi, stareți de mănăstire, profesori de Seminar, protopopi, preoți de mir și călugări. În anul 1857, la conducerea Moldovei a ajuns caimacamul Nicolae Vogoride, care va dezlănțui o aprigă prigoană împotriva unioniștilor. Mulți clerici vor avea de suferit, fiind înlăturați din posturile pe care le dețineau. Vogoridie ceruse chiar înlăturarea mitropolitului Sofronie Miclescu¹⁸.

În vara aceluiași an, au avut loc alegerile pentru Divanul ad-hoc în Moldova. Mâhniți de atitudinea caimacamului, de abuzurile și de falsurile sale, reprezentanții Bisericii strămoșești – ierarhi, preoți, călugări –, și care aveau drept de vot, au refuzat să ia parte la alegeri. Acest fapt, ca și numeroasele proteste atât în țară, cât și din partea Puterilor străine favorabile Unirii au determinat noi alegeri.

De data aceasta clerul și-a ales pe cei mai vrednici reprezentanți ai săi în Divanul ad-hoc. Aceștia au avut un rol determinant în desfășurarea lucrărilor, votând reformele și îmbunătățirile propuse și luând cuvântul pentru sprijinirea lor. În Adunarea electivă, care l-a ales pe Alexandru Ioan Cuza ca domnitor, clerul moldovean a fost reprezentat numai prin mitropolitul Sofronie Miclescu, care era și președintele ei. Întrucât, în ședința din 5-17 ianuarie 1859, urma să se aleagă noul domnitor, s-a săvârșit un Te-Deum în Biserica Sfântul Nicolae Domnesc din Iași, cu ocazia căruia a vorbit și arhimandritul Neofit Scriban¹⁹.

Clerul din Țara Românească a avut aceeași atitudine patriotică între anii 1856 și 1859. Spre deosebire de Moldova însă, aici alegerile deputaților s-au desfășurat

18. Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. 3, București, 1981, p. 336.

19. *Ibidem*, p. 338.

fără incidente. Pe lângă membrii de drept, adică mitropolitul Nifon Rusescu, episcopii Calinic al Râmnicului, Filotei al Buzăului și Climent al Argeșului, au mai fost aleși arhimandriții Atanasie Stoienescu de la Sadova și Ieronim de la Bistrița, din partea mănăstirilor neînchinat, protopopii Iancu Sachelarie din București, Constantin, protonotariul Episcopiei de Râmnic, Vasile Serea, catihetul de la Buzău și Constantin, iconomul de la Argeș, din partea preoților din orașele reședință de Eparhii²⁰.

Ca și la Iași, la 30 septembrie 1857, în ziua deschiderii lucrărilor Divanului ad-hoc, s-a săvârșit un Te-Deum la Mitropolie, cu citirea unei rugăciuni anume întocmită în vederea acestui însemnat eveniment, rugăciune care a fost tipărită și împărțită pe la mai multe biserici²¹.

Mitropolitul Nifon Rusescu și cei trei sufragani ai săi au făcut parte și din Adunarea electivă a Țării Românești. Ședința din 24 ianuarie a fost prezidată de mitropolitul Nifon, care a proclamat ca domnitor tot pe Alexandru Ioan Cuza. O delegație a Adunării, în frunte cu episcopul Climent, s-a dus la Iași pentru a prezenta lui Vodă Cuza actul de alegere ca domnitor al Țării Românești.

Personalități de prim rang ale Bisericii Ortodoxe Române și-au adus contribuția la înfăptuirea acestui moment de istorică însemnătate din viața și istoria patriei noastre; ele s-au aflat în rând cu întregul popor drept-credincios pe care l-au reprezentat cu cinste și demnitate, urmând astfel tradiția unor fapte de pilduitoare vrednicie prin care, de-a lungul secolelor, își înscriaseră numele în cartea de aur a patriei slujitorii devotați ai Sfintelor noastre Altare.

Întreaga noastră Biserică a pus acum *“tot ce era la dispoziția ei, ca prin aceasta să contribuie și să asigure reușita unei chestiuni atât de importante pentru viitorul neamului românesc”*²².

III. Ierarhi și clerici români, luptători pentru Unirea Principatelor

1. Țara Românească

În urma Tratatului de pace încheiat, la 18 martie 1856, între Marile Puteri Europene după războiul Crimeii, care printre altele prevedea și convocarea unor Divanuri ad-hoc în ambele Principate pentru a stabili organizarea lor politico-socială, mișcările pentru Unire au devenit tot mai frecvente și mai intense. Cu sprijinul puterilor străine favorabile Unirii (Franța, Prusia, Sardinia și Rusia), partidele unioniste, care au luat ființă în amândouă Principatele, au reușit să-și asi-

20. *Ibidem*, p. 339.

21. *Ibidem*.

22. Nicolae Dobrescu, *Studii de istoria Bisericii Române contemporane*, vol. I: *Istoria Bisericii din România (1850-1895)*, București, 1905, pp. 82-83.

gure victoria în alegerile pentru Divanurile ad-hoc, întrunite în toamna anului 1857, și să pregătească drumul spre evenimentul epocal din ianuarie 1859.

În Țara Românească, lucrurile s-au desfășurat în mod firesc și liniștit și aceasta din mai multe motive. În primul rând, în fruntea țării se afla, în calitate de caimacam, fostul domnitor ales și recunoscut în mod legal regulamentar Alexandru Ghica (1856-1858), care sprijinea Unirea. La București își avea sediul și Comisia europeană, formată din reprezentanții celor șapte puteri, instituită prin Tratatul de la Paris, în vederea supravegherii alegerilor pentru Divanul ad-hoc, așa că potrivit Unirii nu au avut curajul și nici posibilitatea de a falsifica alegerile, așa cum s-a petrecut în primă instanță în Moldova. Este adevărat că preoțimea munteană nu a jucat rolul celei din Moldova, dată fiind starea de lucruri și mai ales datorită faptului că Divanul muntean nu a luat în discuție problema reformelor interne.

Când vorbim de o contribuție a clerului muntean la înfăptuirea Unirii ne gândim la contribuția majoră a mitropolitului Nifon Ruseșcu și a celor trei sufragani ai săi: Sfântul Calinic al Râmnicului, Filotei al Buzăului și Climent al Argeșului – cu toții membri de drept ai Divanului. De asemenea, avem în vedere și aportul unor preoți de mir și călugări – dintre care unii au fost aleși deputați în Divan – precum și unele materiale publicate în periodicele vremii.

Mitropolitul primat NIFON RUSEȘCU (1850-1875)

Originar din București, mitropolitul Nifon Ruseșcu, cel care avea să devină întâiul mitropolit primat al Bisericii Ortodoxe Române, s-a născut în anul 1789. Părinții săi erau macedo-români și se ocupau cu negustoria. Intrat de tânăr în cinul monahal la Cernica, a îndeplinit diverse sarcini bisericesti: ierodiacon și ieromonah la Mitropolie, iconom la Episcopia Râmnicului (1827), stareț la Cozia (1839), vicar al Mitropoliei (1841), arhieru titular cu titlul de Sevastias (1843), ocârmuitor provizoriu al Episcopiei Râmnicului (ianuarie 1848), locțiitor al Scaunului mitropolitan (august 1848) și, în cele din urmă, mitropolit primat.

Dintre realizările sale cele mai însemnate amintim: redeschiderea Seminarilor în anul 1851, înființarea unei tipografii bisericesti în anul 1852 și a Seminarului care i-a purtat numele; a refăcut, cu cheltuiala sa, mănăstirea Zamfira, schitul Cetățuia din Râmnicu-Vâlcea, biserica Oțetari din București și a ridicat din temelie biserica din Letca-Nouă. S-a stins din viață la 5 mai 1875 și a fost înmormântat la mănăstirea Cernica.

Personalitate de seamă a Bisericii noastre strămoșești, mitropolitul Nifon Ruseșcu a fost și unul dintre cei mai hotărâți partizani ai Unirii Principatelor, el depunând mari eforturi în această direcție.

Se știe că la 27 august/8 septembrie 1857 s-a dat publicității *Ofisul caimacamlui* Alexandru Ghica, prin care se stabilea și anunța totodată data și modul

alegerilor²³. Divanul și-a deschis lucrările la 30 septembrie /12 octombrie 1857 sub președinția mitropolitului Nifon. Înainte de începerea lucrărilor, s-a săvârșit slujba Te-Deum-ului de către un impresionant sobor alcătuit din arhieriei, preoți și diaconi sub protia mitropolitului Nifon, cu care ocazie s-a rostit și rugăciunea specială alcătuită de acesta. Textul rugăciunii a fost multiplicat și împărțit la toate bisericile din București spre a fi rostit la slujbe. Trecând în sala de ședințe, mitropolitul Nifon a deschis lucrările Adunării printr-o cuvântare ocazională, în care spunea, printre altele:

*“Priviți-vă și veți vedea că toți suntem români, aceleași simțăminte ne leagă, același sânge ne unește. Toți avem o patrie înainte; să avem și un cuget și un scop; să ne însuflețim de aceeași dragoste și de aceeași sfântă credință ca și cerul să binecuvânteze ostenele noastre. Cugetați că prin voia Domnului și prin ocrotirea marilor puteri simțim a începe o nouă epocă în viața noastră națională și a ne da o carieră în mijlocul popoarelor în care trăim. Să ne arătăm vrednici de această favoare. Uniți-vă în același cuget frățesc și național, faceți cu aceeași putere de suflet și de credință, în interesul tuturor să ia locul intereselor în parte și cu cuget senin, cu statornică credință în Cel Atotputernic puneți cu curaj și liniște bazele marelui și gloriosului edificiu al poporului român. Lăsați dară să citească viitorimea cu mândrie și fericire numele dumneavoastră în istoria neamului, lăsați frumoase și neșterse amintiri în analele patriei, faceți ca binecuvântarea Cerului să se coboare asupra Dumneavoastră și asupra urmașilor Dumneavoastră...”*²⁴.

*„Viitorul se deschide acum în fața voastră. Faceți astfel încât țara să-l poată privi în pace și cu încredere. Gândiți-vă cu căldură la dragostea de patrie. Gândiți-vă cu dreptate și bunăvoință la cei ce vă vor urma. Uniți-vă în același spirit frățesc și național, faceți cu această forță pe care o văd în inima voastră ca interesul tuturor să predomine pe cel al fiecăruia”*²⁵.

Cu excepția ședinței a XX-a, toate celelalte ședințe au fost prezidate de mitropolitul Nifon. Lucrările Divanului s-au încheiat la 22 decembrie 1857/3 ianuarie 1858. Câteva luni mai târziu au avut loc alegeri pentru Adunarea electivă. Caimăcămia a cerut prin *Ofisul* din 18/30 octombrie 1858 mitropolitului Nifon să pună în vedere preoților ca să sfătuiască poporul la moderație, la iubire și la liniște. Alegerile au avut loc în cursul lunii ianuarie din anul următor, iar Adunarea s-a deschis în 28 ianuarie/3 februarie 1859 și ea a fost prezidată de același

23 Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Atitudinea slujitorilor Bisericii Ortodoxe Române față de actul Unirii Principatelor*, în B.O.R., LXXXV (1967), nr. 1-2, p. 91.

24. *Ibidem*. Vezi și Pr. Grigorie M. Ionescu, *Din trecutul Seminarului Nifon Mitropolitul din București*, 1943, p. 45; Alexandru M. Ioniță, *op. cit.*, p. 138; Pr. Marin M. Braniște, *107 ani de la Unirea Principatelor Române 1859-1966*, în M. O., XVIII (1966), nr. 1-2, p. 121.

25. Pr. Grigore M. Popescu, *op. cit.*, p. 45; Alexandru M. Ioniță, *op. cit.*, p. 139.

mitropolit Nifon Rusescu. În seara zilei de 23 ianuarie, a avut loc, la hotelul Concordia o întrunire a deputaților partidei naționale cu care ocazie Dimitrie Ghica a dezvăluit gândul sincer al mai multor deputați de a se înfăptui Unirea Principatelor, proclamându-l pe Alexandru Ioan Cuza ca domnitor și în Țara Românească.

Propunerea sa a fost primită cu însuflețire și entuziasm de către toți cei prezenți. Pentru a întări hotărârea luată, mitropolitul Nifon, care prezidase și această întrunire, a rostit o frumoasă și mișcătoare rugăciune:

*“Doamne Dumnezeule al părinților noștri, aruncă-Ți privirea Ta asupra inimilor noastre și nu slăbi curajul fiilor Tăi. Unește-I pe toți într-o cugetare și într-o simțire și fă ca inimile tuturor să aibă aceeași bătaie pentru țara lor. Principele Cuza este unsul Tău între noi și pentru dânsul jurăm toți că îl vom susține. Amin!”*²⁶

În 24 ianuarie s-au deschis oficial lucrările Adunării electivă din Țara Românească. Începându-se votarea, toți membrii și-au dat voturile pentru Alexandru Ioan Cuza. Mitropolitul Nifon a avut astfel bucuria să-l proclame domnitor și al Țării Românești pe același Cuza, tot el înștiințându-l de alegerea sa.

Cu prilejul primirii lui Alexandru Ioan Cuza în Adunarea Țării Românești, la 8/20 februarie 1859, mitropolitul Nifon Rusescu a rostit cuvântul de bun venit, arătând că poporul român *“nu se îndoiește că Măria Ta ești cel trimis de providență ca să pui sfârșit suferințelor și durerilor lui; nu se îndoiește că Măria Ta ești venit ca să-l luminezi cu înțelepciunea Măriei tale și să-i pregătești un viitor fericit și demn de gloria strămoșilor noștri”*²⁷.

În anul 1860, mitropolitul Nifon Rusescu publica *Rânduiala rugăciunii ce se va săvârși în toți anii la 24 ianuarie, ziua alegerii Prea Înălțatului nostru Domn Alexandru Ioan I.*²⁸

În anul 1860, la 24 iulie, mitropolitul Nifon adresa o *Pastorală* către protopopi pentru consolidarea Unirii Principatelor Române. De o importanță istorică deosebită, această *Pastorală* constituie totodată un argument al atitudinii Bisericii Ortodoxe Române față de dreptele năzuințe ale păstoriților săi. Redăm în cele ce urmează câteva fragmente:

“Preotul, atât în legea veche cât și în cea nouă, a avut însărcinarea cea mai grea, cea mai înaltă și cea mai nobilă, căci este conducătorul poporului pe dreptele cărări ale păcii, dragostei și adevăratei Uniri. Suntem convinși că o nație nu poate progresa, nici ajunge la fericirea sa, fără adevărata unire, înfrățire și pace. Preotul dar, ca slujitor al Bisericii, trebuie să fie îngerul vestitor al Unirii, al înfrățirii, al dragostei și al păcii. Preotul trebuie să insufle poporanilor săi respectul către religie prin care se întărește și respectul către Domnitor.

26. Alexandru M. Ioniță, *op. cit.*, p. 110.

27. Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *op. cit.*, p. 98.

28. *Ibidem*, nota 127.

Cucernicia Ta pătrunzându-te de aceste adevăruri, nu ne rămâne nici o îndoială că-ți vei înmulți ostenele, spre a depărta orice scandal din sânul Bisericii și prin urmare din sânul societății, scandal adus prin ispita acelora ce ar voi să insuflă duhul dezbinării și nesupunerii în sufletele pașnice și liniștite. Iar dacă vreunul, ceea ce nu voi a crede, din amăgire sau rea-voință se va dovedi rătăcindu-se pe căi nedrepte și străine Bisericii, și în loc de a fi îngerul păcii, dragostei și unirii, se face organ al discordiei între poporanii săi, unul ca acela nevrednic fiind de darul preoției se va arăta de către Cucernicia Ta Bisericii, spre a-și lua dreapta răsplătire, conform sfintelor canoane și, în sfârșit, le vei face cunoscut și că, pe cât vom pedepsi cu asprime pe cei neascultători, cu atât vom fi și stăruitori pentru îmbunătățirea stării materiale a celor buni și ascultători”²⁹.

I-a fost dat bătrânului mitropolit să trăiască această mare bucurie a neamului românesc, de a-și vedea cea mai mare parte a fiilor săi formând o singură unitate. Izbânda aceasta pe plan social-național și politic s-a răsfrânt pozitiv și asupra Bisericii noastre, căci din inițiativa aceluiași domnitor Cuza – pentru a cărei alegere în Țara Românească mitropolitul Nifon Ruscescu a depus atâta zel – Bisericile Țării Românești și Moldovei au devenit una sub conducerea aceluiași mitropolit Nifon, care, începând din ianuarie 1865, va purta titlul de mitropolit primat³⁰.

Sfântul ierarh CALINIC de la Cernica (1787-1868)

Vlăstar al unei familii de buni creștini din București, Sfântul ierarh Calinic de la Cernica s-a născut în anul 1787. În anul 1807 a fost tuns în monahism la mănăstirea Cernica, schimbându-și prenumele Constantin cu acela de Calinic. A călătorit prin Moldova și la Athos; la 14 decembrie 1818 a fost ales de obștea mănăstirii în funcția de stareț, funcție pe care o va deține timp de 32 de ani.

În anul 1850, a fost chemat la înalta slujire de arhieru pe seama Episcopiei Râmnicului, pe care a păstorit-o vreme de 18 ani. Ca stareț la Cernica și mai apoi episcop la Râmnic, Sfântul ierarh Calinic a tipărit multe cărți de slujbă și de zidire sufletească. Este ctitorul bisericii Sfântul Gheorghe de la Cernica și al catedralei episcopale din Râmnic, al Schitului Frăsinei și al bisericii schitului Popânzălești – prima sa ctitorie în Oltenia. Ultimul an din viață, 1867, și l-a petrecut la Cernica, trăind ca simplu monah.

A trecut la cele veșnice la 11 aprilie 1868 și a fost îngropat în tinda bisericii Sfântul Gheorghe – ctitoria sa. Călugăr cu viață curată, ierarh blând și iubitor, rugător fierbinte către Dumnezeu pentru sine și pentru semenii săi și neîntrecut miluitor, episcopul Calinic a fost canonizat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Prăznuirea sa a fost fixată pentru data de 11 aprilie.

29. Velicu Dudu, *Documente pentru consolidarea Unirii Principatelor Române. Pastorală mitropolitului Nifon al Ungrovlahiei*, în M.O., XVII (1966), nr. 1-2, pp. 136-138

30. Preotul Niculae Șerbănescu, *150 de ani de la nașterea lui Alexandru Ioan Cuza. 1820 – 20 martie – 1970*, în B.O.R., LXXXVIII (1970), nr. 3-4, pp. 388 și 404.

Monah preocupat de progresul vieții sale duhovnicești, stareț iscusit și episcop al uneia dintre cele mai întinse eparhii din Biserica Ortodoxă Română – a Râmnicului – Sfântului ierarh Calinic de la Cernica nu i-au fost indiferente aspectele vieții materiale și sociale ale celor din jurul său. El a trăit într-o vreme când în istoria patriei noastre s-au petrecut evenimente majore, precum: revoluția lui Tudor Vladimirescu – 1821, Revoluția de la 1848 și Unirea Principatelor – 24 ianuarie 1859. Dacă în privința primelor două nu sunt documente foarte clare, în ceea ce privește Unirea din 1859, meritoasa sa activitate este îndeobște cunoscută.

Se știe că în februarie 1857 s-au constituit în Țara Românească și Moldova Divanurile ad-hoc, adunări reprezentative care urmau să exprime voința națiunii în privința viitoarei organizări. În calitate sa de episcop, Sfântul Calinic era membru de drept al Divanului ad-hoc pentru Țara Românească. După constituirea Comitetului Unionist (3/15 martie 1857) Sfântul Calinic a dispus ca în toate bisericile din eparhia sa să se facă rugăciuni pentru Unire. În acest scop el a trimis la 15/27 aprilie, același an, tuturor păstoriților următoarea *Pastorală*:

“Religia ortodoxă fu păstrată cu sângele părinților noștri; românii își varsă sângele pentru credința lui Hristos, pentru lățirea adevărului Evangheliei, care a fost și este mântuirea patriei noastre.

Astăzi, Dumnezeu, prin tainele Sale cele nepătrunse, cheamă pe români ca să ceară pe cale legitimă coroana luptelor și a sângelui vărsat pentru Cruce, pentru apărarea patriei, a bisericilor și a mănăstirilor noastre, de a nu se întemeia pe sfintele altare biserici de altă credință.

Astăzi se împlinește cu poporul nostru una din sfintele făgăduieli ale providenței: Bate și și se va deschide, cere și și se va da. Poporul român nu are decât să ceară pe cale legitimă viața politică și națională, făgăduită creștinilor prin glasul Evangheliei și spre a cere viața trebuie a se uni într-un cuget și voință. Crucea a fost semnul Unirii și înfrățirii Românilor, simbolul libertății Românilor și nădejdea lor în toate primejdiile politice, religioase și naționale.

Drept aceea, una dintre datoriile ce reclamă a noastră poziție în asemenea serioasă împrejurare, fiind a se înălța rugăciuni Părintelui Ceresc pentru Unirea Românilor, într-o singură voință și cuget ca să ceară pe cale legitimă viața patriei lor – scriem dar Cucerniciei Voastre, precum și tuturor cuvioșilor egumeni de pe la monastiri și schituri, ca să se știe Te-Deum și privegheri prin biserici, citindu-se rugăciunile și molitfele prevăzute în Sfânta Liturghie pentru vrăjmași care în înțelesul lor se cunosc ca foarte potrivite cu împrejurarea de care ne este vorba.

Iar de primirea acesteia întocmai urmare adăstăm fără zăbavă răspunsul Cucerniciei Voastre”³¹.

31. Pr. prof. Ene Braniște, *Aspecte și momente din activitatea Sfântului Calinic de la Cernica*, în „Glasul Bisericii” (G.B.), XXXIII (1969), nr. 1-2, p. 65. Un articol pe aceeași temă autorul amintit a mai publicat în G.B., XXXII (1968), nr. 11-12, pp. 1158-1164.

Această *Pastorală* a trezit un puternic ecou în rândurile luptătorilor pentru Unire și a sporit prestigiul și simpatia de care Sfântul ierarh Calinic se bucura și până atunci în ochii contemporanilor. Comitetul unionist din Craiova i-a trimis la 29 aprilie/11 mai 1857 o scrisoare de mulțumire în care, printre altele, îi scria:

“În numele compatrioților noștri, vă rugăm, Prea Sfințite, să primiți recunoștința și respectul turmei pe care o păstoriți. Ca unui vrednic următor al aceluia cu care se fălesc Biserica și nația română, noi nu avem să-i aducem laude; cartea nemuririi va înscrie numele său între unșii și aleșii Domnului, între păstorii cei adevărați, care își pun sufletul pentru turma lor, între aceia despre care Evanghelia zice: Cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema în împărăția cerurilor”³².

Aceleași frumoase aprecieri, la adresa Sfântului ierarh patriot le exprima și Comitetul Central al Unirii din București printr-o scrisoare din care cităm:

“Rugăciunile pe care Prea Sfinția Voastră ați poruncit a se face în toate bisericile Eparhiei de Râmnic, pentru izbutirea cauzei naționale și fericirea țării, este dovada cea mai de netăgăduit că știți a prețui sfințenia misiunii pe care o aveți a împlini aici pe pământ, ca un credincios apostol al lui Hristos, și că nu pierdeți din vedere niciodată binele românilor. Comitetul Central al Unirii se socotește fericit de a-și arăta via sa recunoștință către Prea Sfinția Voastră, bunul și adevăratul păstor al turmei lui Christos, pentru frumoasa faptă pe care ați săvârșit-o îmbrățișând cu căldură cauza națională”³³.

Lucrările Divanului ad-hoc, care au pregătit Unirea, au avut loc în Țara Românească între 30 septembrie și 22 decembrie 1857. În acest interval, Sfântul Calinic și-a împărțit grija și timpul între conducerea Eparhiei și lucrările Divanului, făcând parte din diferitele lui Comisii. Astfel, la 2 octombrie, îl găsim făcând parte, împreună cu episcopii de Buzău și de Argeș, din comisia celor 42 de membri care aveau sarcina să redacteze regulamentul intern al Divanului³⁴, iar la 8 octombrie a fost ales președinte al deputaților-clerici din divan³⁵.

Despre profundele sentimente unioniste ale Sfântului ierarh Calinic ne încredințează și scrisoarea pe care el a trimis-o, la 2 noiembrie 1857, *Cinstitei Adunări a Divanului ad-hoc al Țării Românești*:

“Prea cinstiților Părinți și cinstiților domni ai Adunării, eu smeritul, din ziua în care am auzit că milostivul Dumnezeu, prin slăvitele puteri ale Europei, au binevoit de a-și întinde și către noi mila sa, ca să ne ușureze de multele suferințe care le-am pătimit și a ne bucura pe viitor de vechile noastre drepturi recunos-

32. *Ibidem*, p. 66.

33. *Ibidem*, p. 67.

34. Preotul Niculae Șerbănescu, *Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica, Episcopul Râmnicului*, în B.O.R., LXXXVI (1968), nr. 3-5, p. 383.

35. *Ibidem*, pp. 383-384.

cute prin Tratatul de la Paris, de atunci zic și până acum nu am încetat și nu încetez a ruga pe milostivul Dumnezeu, atât eu însumi, cât și bisericile din eparhia noastră, ca să-și săvârșească această milă a sa, pentru împreunarea într-un singur stat a Moldo-României și sub un singur guvern, după cum se cuprinde în cele patru puncte ale programului național, ca unii ce suntem uniți în credința cea către Dumnezeu, drept slăvitori, fii ai Bisericii Răsăritului de aceeași limbă și același neam”³⁶.

La 10 decembrie 1857, Sfântul Calinic a fost ales într-o altă Comisie a Divanului, care avea să se ocupe cu problema viitoarei activități a Adunării, iar la 12 decembrie îl aflăm printre semnatarii memoriului celor 35 de deputați divaniți, adresat președintelui Adunării, prin care se cerea ca să nu se treacă la discutarea reformelor interne până ce dorințele națiunii, formulate de Comisia instituită de Adunare, nu vor fi admise de Marile Puteri³⁷.

Împreună cu ceilalți ierarhi munteni, Sfântul Calinic a făcut parte și din Adunarea Electivă care urma să-l aleagă pe viitorul domnitor. În această calitate, el a participat, în dimineața istoricei zile de 24 ianuarie 1859, la ședința secretă în care membrii Adunării s-au obligat, sub prestare de jurământ, să voteze pe colonelul Alexandru Ioan Cuza. În după-amiaza aceleiași zile, Sfântul Calinic a participat la ședința publică în care s-a votat alegerea lui Cuza, iar a doua zi, la 25 ianuarie 1859, a semnat mesajul prin care Adunarea Electivă a Munteniei îl anunța de alegerea sa și ca domn al Țării Românești³⁸.

Nu mai puțin vii sunt sentimentele patriotice ale Sfântului Calinic și după realizarea Unirii Principatelor, în direcția consolidării acesteia. La 28 ianuarie 1863, Sfântul Calinic adresa preoților Eparhiei sale o *Pastorală* prin care îi îndemna să se facă pildă credincioșilor în cele religioase, să respecte patria și să sacrifice orice interes particular pentru binele obștesc³⁹:

“Datori suntem să nu cruțăm nici un interes particular pentru binele obștesc, care este și al fiecăruia în parte. Când frații noștri cei de o credință și un sânge cer ajutor, când patria, care se compune din frații noștri, ne cere jertfa noastră, datori suntem a o da, Dumnezeu a poruncit: nimeni nu are mai mare dragoste decât a-și pune sufletul pentru prietenii săi – Neamul și Patria”⁴⁰.

În concluzie, se poate afirma că activitatea Sfântului Calinic în favoarea Unirii Principatelor este dintre cele mai meritorii. Prin tot ce a făcut, el s-a integrat timpului în care a trăit și a dat contemporanilor și urmașilor un pilduitor exemplu de virtute, de omenie și de patriotism. Episcop înțelept și gospodar,

36. *Ibidem*, p. 384; vezi și Pr. prof. Ene Braniște, *op. cit.*, p. 68.

37. *Ibidem*, p. 383 și, respectiv, p. 69.

38. *Ibidem*, p. 385 și, respectiv, p. 69.

39. Pr. prof. Ene Braniște, *op. cit.*, p. 70.

40. *Ibidem*.

Sfântul ierarh Calinic s-a dovedit și un adevărat patriot, împărtășind speranțele, bucuriile și durerile păstoriților săi, luptând pentru idealurile naționale.

Episcopul FILOTEI al Buzăului (1850-1860)

De loc din Transilvania, episcopul Filotei s-a născut în localitatea Cernatu-Săcele, județul Brașov, în anul 1805, dintr-o familie de țărani. Ca mirean, s-a numit Filip Pârșoi. Copil fiind, a trăit o vreme pe la mănăstirile Suzana și Cheia. S-a călugărit la Sinaia și, după mai multe călătorii pe la Neamțu, Sfântul Munte și București, a fost chemat la Buzău de episcopul Chesarie, care l-a hirotonit diacon și apoi l-a rânduit iconom al Episcopiei.

Deși nu avea o pregătire școlară sistematică, s-a format ca autodidact, a sprijinit activitatea culturală, redeschizând tipografia eparhială, a tipărit mai multe cărți și a sprijinit înființarea de școli, în special la sate. A purtat de grijă preoților din Eparhie și a acordat ajutoare însemnate pentru refacerea unor sfinte locașuri, precum: biserica din Găvănești-Buzău, Sfântul Dumitru-București, mănăstirea Ciolanu și bisericile Maxenu-Buzău și Scorțaru Nou-Brăila.

În vara anului 1859 s-a îmbolnăvit grav. S-a retras la mănăstirea Ciolanu unde, trecând la cele veșnice (1860), a fost și înmormântat. În anul 1867 osemintele i-au fost reînhumate lângă catedrala episcopală din Buzău, acolo unde se află și astăzi.

Conștient că slujește unei cauze mărețe, episcopul Filotei al Buzăului a fost unul dintre cei mai activi luptători pentru Unirea Principatelor. Încă din luna ianuarie a anului 1857 el a trimis protopopilor din Eparhie o entuziastă circulară prin care îndemna clerul să facă rugăciuni pentru unirea și înfrățirea românilor într-o singură voință și cuget, ca să aleagă pe deputații lor vrednici de a lor chemare, care să sprijine și să ceară drepturile și viața patriei lor⁴¹:

“Cucernicilor Protopopi și Cuvioșilor Egumeni!

Legea strămoșilor noștri și Crucea lui Hristos, semnul nădejzii și al mântuirii noastre, au fost semnul unirii și al înfrățirii românilor, simbolul libertății lor și nădejdea lor întru toate primejdiile politice, religioase și naționale. Astăzi se împlinește cu poporul român una dintre sfintele făgăduieli ale Providenței: Bate și ți se va deschide, cere și ți se va da! Astăzi i se va face de către înaltele puteri această întrebare generoasă și evanghelică întocmai ca aceea a lui Hristos către Slăbănogul – Vrei să fii sănătos? Oare ce va răspunde românul? Va zice el că n-are om care să-i arate păsul și să-i sprijine drepturile, după cum a spus slăbănogul că n-are om care să-l bage în apă?

41. Pr. Gabriel Cocora, *Episcopul Filotei al Buzăului, luptător pentru Unirea Țărilor Române*, în B.O.R., LXXVII (1959), nr. 1, p. 45.

Drept aceea, în timpul de față, pe lângă activitatea și lucrarea ce trebuie să depună fiecare dintre fiii și cetățenii patriei, să îndeplinim datoriile ce reclamă a noastră poziție în asemenea serioase împrejurări. Să înălțăm rugăciuni Părintelui Ceresc pentru unirea și înfrățirea Românilor într-o singură voință și un cuget ca să aleagă pe deputații lor vrednici de a lor încredere, care să sprijine și să ceară drepturile și viața patriei lor. Scriem dar și poruncim Cucerniciei Voastre ca îndată după primirea acesteia să obștiți preoților de pe la toate Bisericile din cuprinsul plășilor Cucerniciei Voastre și prin preoți tuturor poporenilor, precum și tuturor Cuvioșilor egumeni de la mânăstiri și schituri ca să țină un Te-Deum și privegheri prin biserici, rugând pe Dumnezeu ca Duhul Luminii, al dragostei și al țării să unească inimile tuturor românilor în aceeași dorință și voință pentru binele și fericirea scumpei noastre patrii, citindu-se rugăciunile și moliftele prevăzute în Sfânta Liturghie pentru vrășmași, care în înțelesul lor sunt foarte potrivite cu împrejurarea de care este vorba”⁴².

Episcopul Filotei nu și-a mărginit însă activitatea patriotică numai în cercul clerului și al credincioșilor, ci el a întreținut legături de prietenie și cu persoane influente. Episcopul Filotei l-a cunoscut personal pe Comisarul Franței Talleyrand, membru în comisia europeană. Acesta l-a vizitat chiar la Buzău și a avut numai cuvinte de laudă la adresa acestui luminat și patriot ierarh. Elogii binemeritate i-a adus episcopului Filotei și un alt francez, diplomat de carieră, care, într-un raport, afirma: *“reprezentanții clerului sunt animați de ideile cele mai naționale, iar episcopul de Buzău, care este un om prudent și înțelept, merge în fruntea lor”⁴³.*

Activitatea episcopului Filotei al Buzăului în favoarea Unirii Principatelor a fost cunoscută de toți luptătorii pentru Unire și apreciată în mod deosebit de Comitetul Central al Unirii, care îi scria, în iunie 1857, următoarele:

“Prea Sfințite Părinte,

Comitetul Central al Unirii socotește de datoria sa cea mai netăgăduită a felicita pe Prea Sfinția Voastră, pe păstorul cel mai bun al Eparhiei Buzău, care, în această epocă mare de regenerare a românilor, a dat un frumos exemplu că știe a împlini înalta misiune pe care Dumnezeu i-a încredințat-o. Turma, Prea Sfințite Părinte, cunoaște glasul păstorului și Prea Sfinția Voastră ați electrizat inimile tuturor prin îmbrățișarea cu entuziasm a programei de dorințele românilor și subscrierea ei. Țara noastră se află în ajunul unui mare viitor și este de datoria fiecăruia de a contribui din toate puterile sale spre a face să se ridice la demnitatea ei și a înfrânge toate și duhul rău ce răuvoitorii se silesc a strecura în inimile românilor. Dumnezeu este mare și atotputernic, Prea Sfințite Părinte. El nu va părăsi acest popor binecuvântat, îl va înarma cu neînvinsa armă care a fost scutul

42. *Ibidem*, p. 46.

43. *Ibidem*, p. 47.

și apărarea sa în toate împrejurările sale cele mai grele. Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce vor înmulți numărul aleșilor săi și vor insufla aceleași sentimente părintești tuturor capilor Bisericii lui Hristos, ca să imite frumosul exemplu al Prea Sfinției Voastre și să conlucreze cu aceeași căldură pentru binele și fericirea țării”⁴⁴.

În ședința Divanului ad-hoc al Țării Românești din 2 octombrie 1857 episcopul Filotei al Buzăului a fost ales membru și președinte al Comisiei pentru redactarea regulamentului intern al Adunării Elective. În urma voturilor deputații aleși la Buzău – Scarlat Voinescu și Ion Marghiloman – au mers la episcopul Filotei pentru a-i mulțumi. Cu această ocazie ei au rostit următorul discurs:

“Prea Sfințite Părinte,

România, scumpa noastră patrie, și chiar unita ei soră Moldova au aplaudat manifestarea patriotismului Prea Sfinției Voastre. Cel dintâi din capii Bisericii și păstori ai norodului ați fost Prea Sfinția Voastră care ați îmbrățișat și ați scris programul dorințelor nației noastre către înaltele puteri ocrotitoare.

România este datoare simțămintelor Prea Sfinției Voastre, cu atât mai mult că în Divanul ad-hoc ați susținut cu credință dorințele nației și dacă până acum nu s-a manifestat formal vreun act de recunoștință ce vă păstrează, cel puțin populația acestui district o va avea neștearsă din inimă. Urmașii săi și toate generațiile o vor respecta și nepărtinitorii istoriei patriei se vor crede fericiți a le însemna cu cele mai frumoase culori în scrierile ce vor lăsa posterității”⁴⁵.

Episcopul Filotei a avut bucuria și cinstea de a-l primi pe domnitorul Alexandru Ioan Cuza la Buzău, în drum spre București. Entuziasmul general i-a dat glas patriotului ierarh, care-i prezenta primului domnitor al Unirii *“cele mai umile respecte și mărturisirea cea mai sinceră de adâncă bucurie ce simt văzându-l înălțat pe tronul României prin încrederea, simpatia și chemarea unanimă a Românilor. După sute de ani de dureri, de umilire, de înjosiri și degradare, după atâtea calamități publice și furtuni îngrozitoare ce au zguduit frumoasa țară a românilor, Ochiul lui Dumnezeu privi cu milă peste nația noastră. Mâna Lui ne-a umbrit și degetul Lui a însemnat în cartea vieții că destinul României este viața, unirea și frăția, puterea și progresul”⁴⁶.*

După terminarea festivităților din Catedrala episcopală, domnitorul Alexandru Ioan Cuza a fost condus de către episcopul Filotei în incinta palatului episcopal, acolo unde domnitorul Cuza a rămas peste noapte. Mare i-a fost bucuria ierarhului buzoian văzându-și concretizat efortul său nedrămuț în slujba împlinirii visului multiseclar al românilor. Deși nu a apucat să vadă marile reforme pe care domnitorul Cuza le-a pus în aplicare pentru ridicarea neamului românesc și pen-

44. *Ibidem*, p.48

45. *Ibidem*, p. 49.

46. *Ibidem*, p. 51.

tru consolidarea poziției sale, atât în interior cât și în exterior, el dându-și obștescul sfârșit la 16 august 1860.

Credem că episcopul Filotei a trecut la cele veșnice împăcat, murmurând rugăciunea dreptului Simeon:

“Acum eliberează pe robul Tău, Stăpâne, după Cuvântul Tău în pace, că văzură ochii mei mântuirea – Unirea țării”.

Episcopul CLIMENT al Argeșului (1850-1862)

Mai întâi diacon de mir, episcopul Climent al Argeșului s-a născut în satul Pantelimon de lângă București. Pe când era egumen la schitul Găiseni, județul Dâmbovița, a fost numit (3 ianuarie 1850) de către Mitropolie și de către Departamentul Logofeției Treburilor Bisericești ca ocârmuitor vremelnic al Sfintei Episcopii a Argeșului.

La 15 septembrie 1850, a fost ales episcop eparhiot, fiind hirotonit la 29 octombrie 1850 în biserica mitropolitană din București. A păstorit până la 8 septembrie 1862, când și-a dat obștescul sfârșit.

Deși la început nu a avut o poziție hotărâtă privind aderarea la programul partidului unionist, episcopul Climent al Argeșului a sprijinit cu multă căldură toate hotărârile Divanului ad-hoc și ale Adunării Elective din Țara Românească.

Alături de ceilalți ierarhi, episcopul Climent a fost ales membru de drept al Divanului ad-hoc, precum și al Adunării Elective.

El a avut cinstea de a conduce delegația care a mers la Iași pentru a prezenta colonelului Alexandru Ioan Cuza actul de alegere și ca domnitor al Țării Românești. Cu acest prilej, episcopul Climent a rostit și un scurt, dar foarte înflăcărat, cuvânt în fața domnitorului⁴⁷. Cu această ocazie el declara lui Cuza că *“cele două țări până acum despărțite vor ca să se bucure de o viață fericită sub oblăduirea Măriei Tale”*.

Arhimandritul IOASAFAT SNAGOVEANUL (1804-1872)

S-a născut prin părțile Buzăului, pe Valea Vărbilăului, în anul 1804, și la botez a primit numele de Ioan. Absolvent al Seminarului Teologic din Buzău, a fost hirotonit preot de episcopul Chesarie, același care-l va promova mai târziu protoiereu de Mizil, iar după moartea soției, arhimandrit și mare ecclesiarh al Episcopiei Buzăului.

Dornic de instruire, s-a înscris la școala de la Sfântul Sava din București, unde – avându-se în vedere calitățile sale – a fost rânduit preot slujitor. La sfârșitul studiilor a fost promovat profesor la catedra de religie a școlii pe care o pro-

47. Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii...*, p. 339.

movase. Mai târziu, i s-a încredințat și stăreția mănăstirii Snagov, de unde și supranumele de Snagoveanul. Aceste posturi le deținea și în anul revoluționar 1848.

Adept convins al principiilor revoluției pașoptiște românești, Ioasafat Snagoveanul a fost pus sub urmărire de autorități. Silit să ia calea exilului, după înăbușirea Revoluției de la 1848, el a ajuns după mai multe peregrinări la Paris, unde a deschis, în anul 1853, o capelă pentru românii refugiați aici. În calitate de slujitor al capelei, arhimandritul Ioasafat a rostit mai multe cuvântări patriotice, între care și aceea din august 1856 în care aborda problema Unirii Principatelor. Printre altele, patriotul arhimandrit spunea:

“Mă simt dator și eu ca slujitor român a mă adresa către tot românul și patriotul adevărat care-și iubește patria și fericirea ei, învățându-l și îndemnându-l să ceară cu stăruință Unirea Principatelor. Folosul acestei uniri este atât de mare și atât de învederat încât tot românul poate prea lesne a-l înțelege fără a mai avea trebuință de explicare; pentru că oricare poate vedea că dacă am fi fost uniți n-am fi astăzi în starea în care ne aflăm, ci am fi și noi ca unul din statele cele deopotriwa țărilor noastre, precum Belgia, Olanda și altele care, deși nu au nici populația, nici poziția geografică, nici bogățiile țărilor noastre, cu toate acestea sunt mult mai înflorite și mai înaintate decât noi. Toate le avem și nimic nu ne mai lipsește decât unirea; pentru că unirea aduce tăria și prin urmare înflorirea și înaintarea”⁴⁸.

Înainte de alegerea deputaților pentru Divanul ad-hoc arhimandritul Ioasafat Snagoveanul a adresat un apel preoților din țară, spunându-le:

“Voi care sunteți numiți sarea pământului și lumina lumii, se cuvine ca la o împrejurare ca aceasta de care depinde viața națională, în care să trăiască toți românii – fiii sufletești ai fraților Voastre – să nu vă mărginiți a vă îndeplini datoria de alegători și ca aleși, ci bătând la ușa fiecăruia, amestecându-vă în toate adunările românilor să arătați mai întâi cât este de mare importanța acestui deputat în acest Divan ce se convoacă astăzi. Veghere dar, fraților preoți, și Domnul Dumnezeu nostru va fi cu voi. Ne trebuie o nație recunoscută de celelalte nații prin autonomia ei, o patrie tare, prin unirea gemenelor Țări Române”⁴⁹.

Cauza Unirii Principatelor a fost îmbrățișată și de alți clerici munteni, mai ales în preajma alegerilor pentru Divanul ad-hoc. Redactorii ziarului bisericesc *Predicatorul*, arhidiaconul și mai târziu arhimandritul **Dionisie Măldărescu** și **Ilie Benescu**, ambii profesori la Seminarul Teologic din București, au publicat în ziarul lor mai multe articole cu caracter patriotic și cu îndemnuri la Unire.

Preotul **Grigorie Referendarul** a publicat, de asemenea, un apel adresat fraților preoți în ziarul *Românul*, în care le vorbea de alegerea deputaților din Divan.

48. Pr. iconom. V. Pocitan, *Înființarea Capelei române din Paris și arhimandritul Ioasafat*, București, 1913, pp. 15-16.

49. Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Atitudinea slujitorilor...*, pp. 90-91.

Tot în ziarul *Românul* un alt cleric bucureștean, protosinghelul **Veniamin Catulescu**, ucenic al Sfântului ierarh Calinic de la Cernica și profesor de religie la Sfântul Sava, publica o lungă poezie închinată Unirii și intitulată *Rugăciune preoțească*⁵⁰.

De asemenea, protopopul **Vasile din Buzău**, apropiat al episcopului Filotei și reprezentant al clerului din Eparhia Buzăului, membru în Divanul ad-hoc⁵¹, a sprijinit Unirea.

Vestea alegerii lui Alexandru Ioan Cuza și în Țara Românească a fost salutăată cu mare entuziasm. În cinstea evenimentului, reprezentanți ai clerului muntean au susținut înflăcărâte cuvântări – care au apărut și în presa vremii – al căror număr a crescut cu ocazia realizării definitive a Unirii, decembrie 1861. Din rândul ultimelor se cunoaște Cuvântarea rostită, la Episcopia din Râmnicu-Vâlcea, de preotul **Dumitru Brănescu**, profesor la Seminarul de aici, cuvântare publicată în ziarul *Biserica*⁵².

În același ziar s-a publicat și un imn scris în cinstea Unirii și cântat de elevii Seminarului vâlcean, sub conducerea profesorului lor de muzică **Nicolae Călinescu**⁵³.

2. Moldova

Spre deosebire de Țara Românească, unde acțiunile și mișcările în favoarea Unirii au decurs în mod pașnic și fără tulburări, în Moldova, Partidul unionist a avut de înfruntat împotrivirea și uneltirile caimacamilor Teodor Balș și Nicolae Vogoride, sprijiniți de reprezentanții partidului separatist și îndeosebi de cele trei puteri străine potrivnice Unirii (Austria, Anglia și Turcia), care, din interese economice și politice, doreau să fie menținute stările de lucruri existente. Măsurile samavolnice luate de cei doi caimacami (înlocuiri în funcțiile publice cu persoane antiunioniste, arestări, amenințări, promisiuni și falsificări, mai ales în timpul alegerilor pentru Divanul ad-hoc) s-au răsfrânt și asupra clerului, care împărțea întru totul *Crezul unioniștilor*.

În vremea frământărilor și luptelor pentru Unire, clerul ortodox s-a alăturat Partidului unionist, sprijinindu-i cu căldură toate acțiunile. Printre cei mai de seamă susținători ai Unirii se numără însuși întâistătătorul Bisericii Moldovei din acel timp, mitropolitul Sofronie Miclescu.

La alegerile care s-au săvârșit în mod legal și după informarea opiniei publice din țară și din străinătate asupra falsurilor care se comiseseră cu prilejul primelor alegeri, puse la cale și dirijate din umbră de puterile străine potrivnice legitimei aspirații românești, clerul moldovean și-a ales pe cei mai vrednici reprezentanți în Divan.

50. *Ibidem*, p. 90.

51. Pr. Gabriel Cocora, *op. cit.*, p. 48.

52. Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *op. cit.*, p. 94.

53. *Ibidem*, p. 95.

Din partea ierarhiei erau membri de drept: mitropolitul Sofronie Miclescu, căruia îi era încredințată și conducerea Divanului; arhiepiscopul Nectarie Hermeziu Sotiriupoleos, numit episcop locotenent la Roman, și arhiepiscopul Ghenadie Șendrea Tripoleos, numit episcop locotenent la Huși în locul lui Meletie Istrati – care murise la 31 iulie 1857.

Alegerile au avut loc sub conducerea acestora în ziua de 29 august 1857. Din partea egumenilor mănăstirilor neînchinatelor au fost aleși arhiepiscopul Filaret Scriban Stavropoleos, egumenul Socolei, și Calinic Miclescu Hariupoleos, egumenul Slatinei. Din partea clerului din Iași a fost ales arhimandritul Neofit Scriban, din partea clerului din Huși, arhimandritul Melchisedec Ștefănescu, iar din partea clerului din Roman, iconomul Dimitrie Matcaș. Cu excepția lui Nectarie Hermeziu, toți cei desemnați împărtășeau vederile cele mai înaintate și favorabile Unirii.

Mitropolitul SOFRONIE MICLESCU (1851-1860)

Descendent dintr-o veche familie boierească moldoveană, mitropolitul Sofronie Miclescu a intrat de tânăr în monahism, fiind călugărit la Secu și trecut mai apoi ca ieromonah la Neamțu. Ucenic apropiat al marelui mitropolit Veniamin Costachi, Sofronie Miclescu a fost un bun patriot, iubitor al neamului său, iar prin pietatea, ucenicia și religiozitatea lui a fost un exemplu de păstor⁵⁴.

A văzut lumina zilei la 18 decembrie într-unul din anii 1790-1796. A urmat școlile timpului în țară, învățând printre altele și limbile greacă și franceză, din care va traduce mai târziu. Din iunie 1826 și până la 7 iulie 1851, când a fost ales în fruntea Bisericii Moldovei, mitropolitul Sofronie Miclescu a fost episcop de Huși.

Fire meditativă și înclinat către contemplație, mitropolitul Sofronie Miclescu a împărtășit și dorințele păstoriților săi pe linie socială și națională. El este ierarhul care a luptat din răzputeri împreună cu alți clerici de toate treptele pentru pregătirea înlăturării marelui act patriotic al Unirii Principatelor, lucrând fără răgaz pentru câștigul cauzei sfinte a poporului din toate ținuturile românești. În perioada premergătoare Unirii din ianuarie 1859, mitropolitul Sofronie Miclescu s-a aflat în permanență în mijlocul păstoriților săi și a mers cu hotărâre și înțelepciune în fruntea lor pentru împlinirea năzuințelor lor multisekulare, pentru înlăturarea Unirii.

Cu binecuvântarea mitropolitului Sofronie au apărut mai multe lucrări în favoarea Unirii. Acest fapt i-a produs mai multe supărări și neajunsuri, mitropolitul fiind expus opresiunilor neîncetate ale guvernului care conducea atunci Moldova, ai cărui reprezentanți au recurs la toate mijloacele pentru a pune stăpânire pe sufletul prelatului și a face din el un instrument al politicii lor. Rugăminți,

54. Dr. Nestor Vornicescu, *Unde-i turma, acolo-i și păstorul*, Craiova, 1985, p. 11; idem, *125 de ani de la Unirea Principatelor Române. Participarea Mitropolitului Sofronie Miclescu la înlăturarea Unirii Principatelor Române – 1859*, în B.O.R., CII (1984), nr. 1-2, p. 82.

amenințări, totul a fost pus în mișcare pentru a-l câștiga de partea opusă convingerilor sale ferme, intransigente⁵⁵.

S-a mers până acolo încât caimacamul N. Vogoride, împreună cu comisarul turc de la Iași, au înaintat un raport către Poarta Otomană prin care cereau ca patriarhul de Constantinopol să ia măsurile cele mai grave împotriva mitropolitului Moldovei, Sofronie, și destituirea sa pentru ideile sale unioniste. Chiar și reprezentantul Franței la Iași, Victor Place, recunoștea că mitropolitul, din cauza opiniilor sale favorabile Unirii, era ținta a mii de jigniri din partea guvernului⁵⁶.

Cu toate acțiunile ostile, mitropolitul îndemna cu și mai mult entuziasm pe clerici să fie atașați Unirii. Frații Scriban îl sprijineau în modul cel mai sincer și convingător, ei păstrând legături strânse cu mulțimea preoților și laicilor pentru a menține permanent atmosfera efervescentă a Unirii.

După o luptă încordată, purtată pe diferite fronturi, pentru a rezista tuturor presiunilor și ilegalităților antiunioniste, a sosit și ziua de biruință a alegerilor pentru Divanul ad-hoc, adunare care urma să hotărască soarta poporului român. Din nefericire, într-o primă fază, acțiunile antiunioniste au avut câștig de cauză, dar falsul care le-a caracterizat întreprinderea a atras după sine anularea votului acestora și organizarea altor alegeri.

La noile alegeri, care au decurs într-o atmosferă entuziastă și care au fost prezidate de mitropolitul Sofronie însuși, au fost desemnați cei mai sinceri, activi și hotărâți unioniști. Afirmatia că aceasta s-a realizat sub influența mitropolitului Sofronie reprezintă adevărul⁵⁷.

Pentru deschiderea oficială a lucrărilor Adunării ad-hoc, fixată pentru ziua de duminică, 22 septembrie 1857, mitropolitul Sofronie Miclescu a dispus săvârșirea slujbei *Te-Deum* și a alcătuit o rugăciune specială, care s-a împărțit la toate parohiile din Moldova. Este o rugăciune pentru Unire, care s-a rostit la ectenia mare din cadrul Sfintei Liturghii din duminica de 22 septembrie și care cuprindea următoarea formulare:

“Doamne, Dumnezeuul părinților noștri, întoarce-Ți și acum ochii Tăi cei îndurători către fiii și către toți locuitorii acestei țări păzite de tine și-i luminează totdeauna pentru fericirea nației române și pentru sporirea și păstrarea Bisericii Tale și a Patriei comune ce Tu le-ai hărăzit. Cu insuflarea Sfântului Tău Duh, Dumnezeule, luminează moldo-românii ca să-și poată alege pe cei mai vrednici și mai tari în credința lor, pentru a rosti și a sprijini dorințele folositoare întregii țări. Pentru ca să se reverse peste noi și peste toată țara noastră harul Său și îndurările Sale.

Încă ne rugăm Domnului Dumnezeului părinților noștri ca să audă această rugăciune, care se face astăzi de către toți moldo-românii, ca să-i întărească pe dânșii în credința lor cea sfântă⁵⁸.

55. Idem, *125 de ani de la Unirea Principatelor...*, p. 85.

56. *Ibidem*, p. 90.

57. *Ibidem*, p. 96.

58. *Ibidem*, p. 99, nota 13.

La Iași, în aceeași duminică, însuși mitropolitul Sofronie a săvârșit slujba *Te-Deum*-ului în biserica Sfântul Nicolae-Domnesc. Trecând în sala de ședințe, mitropolitul Sofronie Miclescu a rostit cuvântul de deschidere, spunând printre altele:

*“Iubiților frați compatrioți,
Cinstiților deputați ai tuturor claselor Moldovei,*

A-toate mângâietorul Dumnezeu a insuflat Puterilor Europei, la congresul de la Paris, prin reprezentanții lor, să se îngrijească și de Țările Române. La Paris s-a statornicit ca un Divan ad-hoc să fie convocat în fiecare Principat sub președinția mitropolitului țării, Divan care să reprezinte interesele tuturor claselor sociale. Iată că această mult dorită zi a sosit! Divanul își deschide ședințele astăzi. Deci iubiților! De la toți ni se cere acum de a avea cea mai mare luare aminte în vorbirile noastre, ca și în lucrările noastre, și cea mai adâncă înțelepciune și cumpătate în rostirea dorințelor noastre; căci acestea, precum se știe, vor fi temelia fericirii viitoare a țării întregi și a fiecăruia în parte. A sosit timpul ca fiecare să ne arătăm cu faptele, nu numai cu vorbele, cât ne iubim nația noastră cea cu un renume așa de antic și așa frumos; cât prețuim țara ce ne-a dat toată ființa noastră și cât ținem la canoanele și religia părinților noștri și la Biserica noastră care cu luminile sale ne-a scos din întuneric și din umbra neștiinței; ne-a păstrat limba și ne-a făcut o literatură a noastră proprie și care de la origine se combate cu fiii săi, cu nația sa, asupra orișicărei întâmplări. Vă mai repet, iubiților compatrioți că acum a sosit timpul de a dovedi lumii prin fapte noblețea sângelui care circulă în noi, de a ne recomanda Europei întregi că merităm îngrijirea ei și că suntem vrednici de garanția ce ne-a dat.

Să fim dar înțelepți și cumpătați în toate, căci întru aceasta stă toată mântuirea noastră! Nu vorbe multe și mari, nu împărăcheri și părtiniri, ci cu un gând și o inimă, pentru folosul tuturor, fără osebire. Moldo-românii, românii de astăzi sunt toți una, ei au o origină, un sânge, o patrie, o istorie, o credință, un Dumnezeu! Să ne silim dară ca totdeauna să fim așa ca să fim vii și ca să învieze întru noi iubita noastră patrie. Să ne întrecem numai prin lucrarea virtuților. Numai virtuțile și meritul să ne deosebească înaintea lui Dumnezeu și înaintea scumpei noastre Nații. Deci credință fraților către Dumnezeu, credință către patrie și către Nație! O reciprocă și o reală dragoste să ne însuflețească pe toți, pentru ca tineretea iubitei noastre Moldo-Românii, după proorocul-împărat, să se înnoiască precum ale vulturului, iar Dumnezeul părinților să ne dea nouă una să gândim întru toate spre tot lucrul bun”⁵⁹.

Adunarea ad-hoc a Moldovei a ținut 31 de ședințe între 22 septembrie și 21 decembrie 1857. Pentru cele ce interesează tema noastră, ședința a VII-a, ținută în ziua de 7 octombrie 1857, reprezintă un moment de referință. În cadrul acestei

⁵⁹. *Ibidem*, p. 100.

ședințe s-a votat pentru Unire „*prin glas mare și prin adevărea cu subscrierea numelui său în act*”. Conform prevederilor regulamentare, mitropolitul-președinte a votat la sfârșit. Depunându-și votul său, mitropolitul Sofronie Miclescu a rostit cuvintele care-l vor aminti mereu peste veacuri: „*Unde-i turma, acolo-i și păstorul*”⁶⁰.

Conform principiilor mai sus amintite, mitropolitul Sofronie Miclescu a participat cu înaltă responsabilitate la toate ședințele Divanului ad-hoc în calitatea sa legitimă de președinte. Aceeași calitate o va deține înaltul ierarh moldovean și în cadrul Adunării electivă care și-a desfășurat lucrările în 28 și 31 decembrie 1858 și 2, 3, 4 și 5 ianuarie 1859.

Înainte de începerea lucrărilor Adunării electivă a Moldovei, mitropolitul Sofroniei Miclescu a rânduit săvârșirea în biserici a rugăciunilor pentru „*deslegarea celor ce au putut fi împovărați prin uneltiri de partid*”. Îi invită pe arhipăstoriții săi să vină fiecare cu duhul slobod de orice înrâurire și cu inima curată la îndeplinirea marelui act al alegerilor de deputați, iar el, în calitatea duhovnicească și ierarhică de arhipăstrător, îi *dezlega pe oricare ar fi legat la vreun fel de abateri în asemenea lucrare*.

Mitropolitul Sofronie Miclescu a prezidat ședințele Adunării electivă din 4 și 5 ianuarie. În istorica zi de 5 ianuarie 1859, deschizând ședința, patriotul ierarh anunța că *ziua pentru a se alege domnitorul țării a sosit*. Apoi a rostit această înflăcărată cuvântare:

„*Această Adunare, menită pentru a fi legislativă, se găsește întrunită astăzi numai spre alegerea Domnului țării. Nu mă îndoiesc, iubiții mei compatrioți, că fiecare dintre dumneavoastră prețuiește cât de importantă este această operație și în ce grad viitorul țării se află legat de rezultatul ei. Mai înainte de a păși în lucrare, eu rog pe milostivul Dumnezeu ca să ne lumineze și să ne povățuiască, spre a nimeri cu votul nostru pe acela dintre candidați care mai mult merită încrederea obștească și ale cărui legături cu țara cheazășuiesc mai mult priincioasele cugetări ale sale către compatrioți.*

Așadar, fiecare, povățuit de al său cuget, îndeplinească chemarea sa cu depunerea votului pentru această alegere, care, potrivit cu înțelesul Convenției, trebuie neapărat să ia sfârșit în ședința de astăzi”⁶¹.

Ca președinte, mitropolitul Sofronie Miclescu a votat la sfârșit și votul său a fost tot pentru colonelul Alexandru Ioan Cuza, alesul poporului. Apoi a rostit următorul cuvânt:

„*Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într-însa. Au trecut sute de ani, iubiții mei compatrioți, de când Moldova pierduse dreptul său de a-și alege pe Domnul Stăpânitor. Acum, când mila lui Dumnezeu*

60. *Ibidem*, p. 102.

61. *Ibidem*, p. 109.

s-a pogorât peste țara aceasta ca ploaia pe pământ, însuflând în inimile prea puternicilor împărați ai Europei am câștigat iarăși drepturile noastre. Zic dară cu proorocul că aceasta este schimbarea dreptei Celui Prea Înalt și precum în anul trecut am zis „unde este turma acolo și păstorul” iarăși mai repet același cuvânt și împreună cu toată Adunarea votez și subscriu pentru colonelul Alexandru Ioan Cuza, pentru Domnul stăpânitor al Moldovei”⁶².

Mitropolitul Sofronie Miclescu a avut bucuria alegerii aceluiași Cuza și în Țara Românească. Bătrânețea și boala agravată de vitregiile timpului – între care răutățile oamenilor au jucat un rol substanțial – au grăbit sfârșitul acestui ierarh și patriot care a fost mitropolitul Sofronie Miclescu. Și-a dat obștescul sfârșit, la 18 mai 1861, cu sufletul împăcat și cu conștiința datoriei împlinite atât în slujba Bisericii, cât și a patriei pentru marea cauză a Unirii.

Arhiereul NEOFIT SCRIBAN(1808-1884)

Cel mai în vârstă dintre frații Scriban, episcopul titular Neofit, s-a născut în anul 1808 în comuna Burdujeni – Suceava și a primit la botez numele de Nicolae. Primele cunoștințe de carte și le-a însușit la școala mănăstirii din Burdujeni. A intrat de tânăr în mănăstire, la Gorovei. Fiind un bun cunoscător al muzicii bisericești și având voce frumoasă a fost numit psalt sau cântăreț. În anul 1833, îl întâlnim ieromonah și slujitor al bisericii Sfinții Trei Ierarhi din Iași, unde-și va relua și cursurile – la școala Vasiliană, la Academia Mihăileană și la Academia Sfântul Sava din București. Pentru ideile sale progresiste, a fost trimis în *canon* la mănăstirea Neamțu, în anul 1840, de unde mitropolitul Veniamin Costachi îl va trimite ca profesor la Fălticeni și-i va încredința corectura traducerii sale la *Pidalion*.

În anul 1846 a fost rechemat la Iași și numit director al școlii de la Trei Ierarhi și superior al bisericii Sfântului Vasile, iar peste doi ani a fost transferat la școala unde va preda timp de 14 ani (1848-1862). În acest din urmă an este hirotosit arhimandrit, iar ceva mai târziu, dar tot în cursul acestui an, ridicat la treapta de arhiepiscop titular cu titlul de Edessa. La 3 noiembrie 1862 a fost numit locotenent de episcop al Argeșului, iar la 11 mai 1865, episcop titular – urmare a *Legii pentru numirea de mitropoliți și episcopi eparhioți din România*. După numai 10 zile și-a dat demisia pe motiv că amintita Lege încălca litera canoanelor. A trecut la cele veșnice în data de 9 octombrie 1884 și a fost înmormântat în pronaosului bisericii din Burdujeni, ctitoria familiei sale⁶³.

Om cu o pregătire cărturărească deosebită, episcopul Neofit Scriban a scris și a publicat mai multe lucrări, între care și manuale școlare. Dar ceea ce îl ridică pe

62. *Ibidem*, p. 110.

63. Pentru toate aceste date precum și alte amănunte, a se vedea Magistrand Mircea Păcurariu, *Arhierii Neofit și Filaret Scriban*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei” (M.M.S.), XXXV (1959), nr. 1-2, pp. 87-117.

episcopul Neofit Scriban cu mult deasupra contemporanilor săi este contribuția sa deosebită la realizarea Unirii Țărilor Române. Cu binecuvântarea mitropolitului Sofronie Miclescu al Moldovei, arhiereul Neofit Scriban a scris lucrarea *Unirea și neunirea Principatelor* (Iași, 1859), în care combătea pe antiunioniști și arăta foloasele de natură politică, economică și administrativă ce ar rezulta în urma Unirii.

„Patriotule române! ți se trimite o întrebare de viață sau de moarte. Europa te întreabă și ca pe român și ca pe creștin: Voiești tu moarte sau viață? Răspunde! Să privim în istoria omenirii și vom vedea că numai națiile care s-au unit, acelea au crescut și s-au fericit și ca să nu mergem mai departe, să aruncăm ochii și privirile noastre asupra vecinei Rusia. Ce a fost ea oare cu 150 de ani înainte, când era despărțită în mai multe principate? Jucăria tătarilor. Ce este astăzi când s-a unit? Aceasta a văzut-o și o știe fiecare. Ce a fost Franța când era dezmembrată și ce este astăzi? Ce a fost Italia când n-a fost unită și ce este astăzi?”⁶⁴

În pledoaria sa pentru Unire, arhiereul Neofit Scriban vorbea despre înflorirea industriei naționale, despre dezgroparea comorilor celor îngropate și ascunse în munții noștri de la începutul lumii și despre multe altele, spunând la sfârșit:

„Eu închei acest articol de viață sau de moarte prin următoarele memorabile cuvinte ale unui veteran al nostru literat – Între moarte și lumină, o Moldavio, alege”⁶⁵.

Respinsă de separatiști, lucrarea a fost apărată de același Neofit Scriban printr-o alta, intitulată *Foloasele Unirii Principatelor Române* (Iași, 1856). Ambele lucrări au produs un viu entuziasm în rândul unioniștilor. Rolul său se reliefează și în timpul alegerilor pentru Divanul ad-hoc.

În vara anului 1857, arhiereul Neofit Scriban a fost trimis în Țara Românească, având misiunea de a intra în legătură cu unioniștii munteni, misiune pe care a îndeplinit-o cu cinste. În biserica Sărindar, azi demolată, din București el a rostit și un cuvânt la ziua caimacamului Alexandru D. Ghica – adept al Unirii⁶⁶.

Deși autoritățile au insistat pe toate căile ca frații Scribănești să nu fie înscriși în liste, ei au fost desemnați cu majoritatea de voturi în alegerile desfășurate legal. Împreună cu ceilalți membri ai Divanului ad-hoc, arhiereul Neofit Scriban a votat toate măsurile propuse în vederea reorganizării Principatelor și a sprijinit toate amendamentele pentru îmbunătățirea lor⁶⁷. La 29 august 1858, el a rostit o vibrantă cuvântare către alegătorii din Iași, întruniți pentru a-și desemna reprezentanții în Adunarea electivă, prin care îi îndemna să-și aleagă delegați vrednici, care să lupte pentru unirea celor două țări⁶⁸.

64. Pr. Marin Braniște, *op. cit.*, pp. 116-117.

65. *Ibidem*, p. 117.

66. N. Scriban, *Cuvinte bisericesti*, București, 1868, pp. 243-246; Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Atitudinea slujitorilor...*, p. 801.

67. Magistrand Mircea Păcurariu, *Arihieriile ...*, p. 96.

68. Alexandru M. Ioniță, *op. cit.*, p. 138.

De asemenea, cu ocazia deschiderii Adunării electivă, 28 decembrie 1858, la sfârșitul slujbei *Te-Deum*-ului, printre altele a spus:

*„Credința nației române nu a fost, nu este și nu va fi decât unirea românilor într-un stat, singura ancoră a mântuirii sale, singurul port în care poate scăpa corabia națională de furtuna valurilor ce o împresoară”*⁶⁹.

Cu prilejul alegerii lui Alexandru Ioan Cuza ca domn și al Țării Românești, arhiepiscopul Neofit Scriban a scris articolul intitulat *O salutare României în 24 ianuarie 1859*⁷⁰ în care preaslăvea marele eveniment, iar la 12 decembrie 1861, cu prilejul proclamării Unirii definitive, a rostit un cuvânt de felicitare în fața lui Alexandru Ioan Cuza⁷¹.

Arhiepiscopul Neofit Scriban a mai scris și alte lucrări ce au cuprins și scop unionist. *„Nu exista fapt politic însemnat, din timpul Unirii, în care Neofit Scriban să nu ia parte activă, chiar cu pericolul soartei lui, pentru că era oțelit în lupte și deprins a suferi”* – cum afirma Constantin Erbiceanu, unul dintre biografii săi⁷².

Arhiepiscopul FILARET SCRIBAN (1811-1873)

Este fratele mai mic al lui Neofit. S-a născut în anul 1811 și a primit la botez numele de Vasile. A avut o copilărie tristă și grea, despre care însuși mărturisește:

*„Cunoaște că eu după ce am fost dat de tatăl meu de a servi ca băiat de 12 ani la un han în Botoșani, doi ani, și un an la o băcănie tot acolo, Providența trimițându-mi boale grele, tatăl meu m-a luat acasă și am făcut pe bucătarul și spălătorița, fiindcă vlădica din Burdujeni, de la mănăstirea de acolo (Meletie Burdujanul, fost episcop de Roman) nu îngăduie preoților văduvi, cum era tatăl meu, de a ține femei în case, nici pentru a spăla copii. După acești trei ani de slugărie am fost dat iarăși la slugărie la călugării greci de la Treisfetitele, care erau una cu aceia de la Burdujeni. Aici, ca servitor, am început și studiile mele, învățându-mi lecțiile, nu ziua, căci eram slugă, ci noaptea și nu la lumânare, căci nimeni nu mi-o da, ci suindu-mă în dosul caselor, pe niște stânjani de lemne, la zarea lunei, și așa la un examen, în prezența neuitatului Kiseleff, Direcțiunea școlilor, în urma examenului public, m-a scos din slugărie rânduindu-mă pedagog cu dreptul de intern.”*⁷³

A învățat mai apoi la Școala Vasiliană și Academia Mihăileană după care, la dorința sa și ca urmare a frumoaselor rezultate la învățătură și disciplină, i s-a

69. Magistrand Mircea Păcurariu, *Arhierii ...*, p. 96.

70. *Ibidem*, p. 97.

71. Pr. Marin Braniște, *op. cit.*, p. 117.

72. Constantin Erbiceanu, *Viața, activitatea și scrisorile Prea Sfințitului Filaret Scriban, tratate din punct de vedere religios, moral și literar*, București, 1892, pp. 3-4 și 85.

73. Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *op. cit.*, p. 104.

acordat de către mitropolitul Veniamin Costachi o bursă la Academia Teologică din Kiev, pe care a urmat-o între anii 1839-1841. Aici dobândește titlul de magistru în Teologie – primul român care obține un astfel de titlu în Rusia⁷⁴.

Întors în țară, va fi numit profesor și rector la Seminarul din Socola și ridicat la rangul de arhimandrit; avea dreptul de a purta cruce și mitră la sfintele slujbe și deținea și stăreția Socolei. În toate aceste posturi a dat satisfacție deplină. O latură însemnată a activității sale este aceea de autor de manuale didactice pentru uzul Seminariilor Teologice. În această privință poate fi considerat un adevărat deschizător de drum, căci până la el nu se mai tipăriseră pentru uzul Seminariilor decât unele catehisme și manuale elementare⁷⁵.

Pentru munca lui neobosită depusă în slujba Bisericii și a învățământului, mitropolitul Sofronie Miclescu l-a promovat în treapta arhieriei – titular – cu titlul de Stravropoleos⁷⁶.

Pe linie național-patriotică, arhiereul Filaret Scriban a sprijinit lupta pentru Unirea Principatelor fiind unul dintre membrii Partidului unionist. Deoarece era unul dintre militanții de frunte ai mișcării unioniste, caimacamul N. Vogoride a decretat, fără știrea mitropolitului, înlocuirea sa din postul de rector al Seminarului de la Socola. Mitropolitul Sofronie Miclescu a protestat energic, condamnând amestecul guvernului în treburile Bisericii. Încurajat, Filaret Scriban a rămas la Seminar, declarând că nu-l va părăsi decât dacă va fi scos cu forța⁷⁷.

După publicarea listelor electorale în vederea alegerilor pentru Divanul ad-hoc, văzând măsurile luate de guvern pentru înlăturarea unioniștilor din liste, arhiereul Filaret Scriban, împreună cu alți clerici, s-a abținut de la alegeri. La noile alegeri el a fost ales cu unanimitate de voturi ca delegat al mânăstirilor neînchinat. Deși în Divanul ad-hoc nu a fost atât de activ ca fratele său Neofit, Filaret Scriban a avut totuși un rol însemnat, votând împreună cu ceilalți deputați toate reformele cerute în vederea reorganizării celor două Principate și sprijinind diferitele amendamente și propuneri.

Arhiereul Filaret Scriban a trecut la cele veșnice în ziua de 23 martie 1873, fiind prohodit în biserica Talpalari din Iași. De aici rămășițele sale pământești au fost transportate la Burdujeni și înhumate în biserica familiei sale, pe care el însuși o ctitorise⁷⁸.

Episcopul MELCHISEDEC ȘTEFĂNESCU (1822-1892)

Originar din părțile Neamțului, episcopul Melchisedec – în mirenjie Mihail Ștefănescu – se trăgea dintr-o familie de preoți. A învățat la Seminarul de la

74. *Ibidem*, p.106.

75. *Ibidem*, pp. 109-111.

76. *Ibidem*, p.112

77. *Ibidem*, pp. 112-113; Idem, *Atitudinea slujitorilor...*, p. 79.

78. Idem, *Arhieriei ...*, p. 115.

Socola și la Academia Teologică din Kiev. A îndeplinit mai multe funcții printre care: profesor și rector de Seminar, ministru al Cultelor, locțiitor de episcop la Huși și Dunărea de Jos și apoi episcop titular la Dunărea de Jos și la Roman.

Unul dintre cei mai mari învățați și patrioți ai vremii sale, Melchisedec Ștefănescu avea rangul de arhimandrit și deținea funcția de profesor și rector al Seminarului din Huși în perioada luptelor pentru Unire.

Zelos și neobosit luptător pentru unirea fraților de același sânge, de aceeași limbă și de aceeași credință, episcopul Melchisedec Ștefănescu a ținut, la 29 iunie 1856, cu prilejul hramului Episcopiei Hușilor, o cuprinzătoare și patriotică cuvântare, intitulată *Jertfă pentru Unirea Principatelor*⁷⁹.

În această cuvântare episcopul Melchisedec Ștefănescu își dezvăluie întreaga lui simțire, care pune în lumină patriotismul său înflăcărat altoit cu spiritul creștin. Pornind de la textele biblice de la Ioan 17, 21 și Efeseni 4, 3 și 7, episcopul Melchisedec arăta că misiunea creștinului este înfrățirea tuturor oamenilor. El considera că unirea trebuie să pornească de la indivizi:

„Cum se poate nădăjdui Unirea obștească în Iisus Hristos a tuturor popoarelor și înfrățirea lor dacă mai întâi nu va fi unirea între persoane particulare, între familii, între părțile unei nații? Aici este principiul progresului către care țintește omenirea și științele, artele și civilizația, ba chiar și comerțul. Cel ce fuge de unire îndeosebi merge împotriva ideii generale a omenirii, împotriva progresului, împotriva învățaturii lui Hristos, voiește a se ține departe de sfera ființelor morale.

Deci, dacă pentru românii din Principate a sosit clipa care-i cheamă la Unire, aceasta este o dovadă că ei sunt pe calea progresului universal al omenirii; că ei sunt chemați a se sui cu o treaptă mai sus pe scara acestui progres veșnic“⁸⁰.

Cu privire la lucrările propriu-zise ale Divanului, episcopul Melchisedec are aceeași prestație de excepție. El susține și votează „*dorințele fundamentale ale moldovenilor*” și propune o serie de amendamente, care sunt acceptate. Exprimându-se pentru asigurarea libertății depline tuturor Cultelor el cerea, în ședința din 25 octombrie 1857, să se completeze cu următoarea precizare: „*însă fără jignirea religiei domnitoare (ortodoxe, n.n.) și în marginea vechilor capitulații*”.

Cu privire la punctul șase, care prevedea: „*înființarea unei autorități sinodale centrale pentru trebile duhovnicești ale Bisericii Române*”, el propunea, în ședința din 4 noiembrie, reformularea și completarea lui astfel: „*înființarea unei autorități sinodale centrale pentru trebile duhovnicești, canonice și disciplinare ale Bisericii Române, unde va fi reprezentată și preoțimea fiecărei Eparhii*”. Cu această ocazie episcopul Melchisedec a luat cuvântul pentru a da lămuriri. Preo-

79. † Eftimie, Episcopul Romanului și Hușilor, *Referiri ale Episcopului Melchisedec la Unirea și unitatea românilor*, în M.M.S., LIV (1978), nr. 9-12, p. 663.

80. *Ibidem*, p. 664.

țimea, susținea el, trebuia să participe la Sinod din mai multe rațiuni, și anume: aceasta este o practică veche, fiind întâlnită la toate Sinoadele ecumenice și locale; episcopii cărmuiesc de fapt Biserica prin preoțimea de mir, care cunoaște nemijlocit nevoile și suferințele păstoriților; în conducerea Bisericii trebuie să fie reprezentate toate interesele membrilor ei, precum în Adunarea Națională sunt reprezentate acelea ale nației, așa cum, de altfel, se prevedea și în firmanul de convocare a Divanurilor ad-hoc.

Tot în cadrul acestei ședințe, arhimandritul Melchisedec a votat și alte două propuneri în legătură cu Biserica noastră strămoșească și anume:

a) recunoașterea neatârării Bisericii Ortodoxe din Principatele Unite de orice chiriarchie, păstrându-se însă unitatea credinței cu Biserica Ecumenică a Răsăritului în privința dogmelor;

b) mitropoliții și episcopii să nu se mai aleagă dintre străini și împământenți, ci numai dintre pământenți.

Dimpreună cu ceilalți divani moldoveni, episcopul Melchisedec a votat multe alte proiecte, dintre care amintim aici pe cele privind egalitatea tuturor românilor în fața legii și accesul la funcțiile statului, raporturile dintre proprietari și săteni și împrumutarea și înființarea dregătoriilor obștești.

Pe plan strict bisericesc ședința din 20 decembrie 1857 rămâne cea mai importantă pentru lucrările Divanului ad-hoc din Moldova. În cadrul acestei ședințe au fost discutate și aprobate *Dorințele comitetului clerical*, rânduite în 12 puncte care se refereau la:

- autocefalia bisericească a moldo-românilor;
- organizarea învățământului;
- organizarea monahismului;
- promovările în funcțiile bisericești și acordarea rangurilor;
- salarizarea mitropoliților, episcopilor, egumenilor și rectorilor Seminariilor;
- autonomia și judecata clericilor, constituirea unui fond clerical sub controlul Sinodului etc.

Arhimandritul Melchisedec Ștefănescu a ținut, cu acest prilej, un vibrant și cuprinzător cuvânt prin care dezvoltă și sprijină punct cu punct toate „dorințele comitetului clerical”, care sunt dorințe de interes național, de îmbunătățire a situației preoțimii și de progres cultural-spiritual.

„Dorind reforme și îmbunătățiri pe seama clerului – sublinia arhimandritul Melchisedec – noi nu facem alta decât să dorim, pe de o parte, a păstra moștenirea prețioasă și care este religia cea sfântă, iar pe de altă parte, părtașia la progresul societății, potrivit cu chemarea clerului de luminător și povățuitor spiritual al poporului și conform cu cererile veacului în care trăim. Căci ar fi o strâmbătură strigătoare la cer a opri clerul de la aceasta și a nu-l lăsa să se îndul-

cească de bunurile progresului, de care se împărtășesc celelalte mădulare ale societății. Așadar: păstrarea religiei noastre și progresul trebuie să fie deviza clerului român. Tocmai aceasta o și exprimă Comitetul clerului în dorințele sale speciale ce astăzi se propun.”

După încheierea Divanului ad-hoc din Moldova, el a revenit la Huși, la catedră și amvon, continuând cu aceeași stăruință activitatea pentru unire. Era prea convins că uneltirile împotriva din afară se vor întezi și de faptul că ideea unirii trebuia să pătrundă cât mai adânc în rândurile poporului. De aceea, el a activat cu mult zel în această direcție, știind că de calitatea aleșilor poporului în Adunarea electivă depindea însuși succesul acțiunii. În acest scop, a ținut mai multe cuvântări, dintre acestea cele din 16 și 18 decembrie 1858, rostite în catedrala din Huși, rețin în mod special atenția. Cea dintâi a fost rostită cu ocazia alegerii deputaților dintre micii proprietari și târgoveți din ținutul Fălciu.

Iubirea de Biserică și de patrie apare ca un laitmotiv și în această cuvântare.

„Dezlegați din sufletele voastre legătura nedreptății, a părtinirii, a intereselor voastre particulare și însuflețiți-vă numai de acel mare interes comun, mântuirea patriei – îi îndemna Melchisedec pe ascultătorii săi – pătrundeți-vă de acel sfânt adevăr că făcându-se bine pentru întreaga patrie va fi bine și pentru fiecare îndeosebi (...).

Gândiți-vă că numele ce aveți a scrie pe biletul de alegere are să fie o sentință dată de voi spre moartea ori viața fraților și a patriei voastre. Deșteptați-vă! Biserica se roagă, patria se uită la voi (...), minutul cel mare a sosit, cuvântul trebuie să înceteze, rămânându-ne numai bătaia inimii și nădejdea pironită la voi, care astăzi țineți soarta țării în mâna voastră. Dumnezeu să vă fie și să ne fie într-ajutor!”

A doua cuvântare fundamentată, de asemenea, biblic și transpusă pe terenul intereselor românești, a fost ținută de patriotul arhimandrit cu prilejul alegerii deputaților din rândul marilor proprietari din același ținut Fălciu. Iată ce le spunea el, printre altele, ascultătorilor săi, între care se afla și colonelul Alexandru Ioan Cuza, viitorul domnitor al României:

„Către voi mă adresez acum, nobililor alegători, nobili și după naștere, nobili și după drepturi, știință și putere. Voi, judecătorii lui Israil, întâii născuți ai poporului nostru, căpeteniile țării, floarea nației noastre, stelele orizontului nostru politic! (...) Prin știința, înțelepciunea și caritatea voastră sperăm că veți ști să alegeți dintre voi persoanele cu inima plină de căldura aceea sfântă prin care Dumnezeu scrie și conduce soarta popoarelor. (...) Pentru aceea la voi speră toată țara, tot ce suflă pe pământul patriei la voi se uită și cere ca să desăvârșiți ceea ce cu atâta căldură ați apărut, mântuirea patriei și a nației! (...) Învățăturile și cunoștințele voastre acum să vă aducă aminte de toți bărbații mari ce au înflorit în patria noastră, în politică, în legislație, în administrație, în patriotism, în pietate și cu dânsii măăsurați ceea ce voiți să faceți pentru țară (...); fie ca voi,

fraților alegători mari, să ne alegeți și deputați mari care să știe să poată săvârși pentru patria lor de fapte mari.”

Bazat pe spiritul religios și pe iubirea de patrie, episcopul Melchisedec îi îndemna pe alegători „să fie cu luare aminte la mărimea și sfințenia misiunii ce aveau. De alegerea lor depindea rolul pe care urma să-l aibă țara în lume, căci precum soarta unui vas depinde de căpitanul său, așa și aceea a unei țări depinde de acela care o cârmuiește și de însușirile lui. Alegătorul să întrebuițeze deci toate luminile, să se elibereze de toate prejudecățile, să se hotărască numai după conștiința sa și sub ochii lui Dumnezeu (...). Iar dacă te îndoiești de luminile tale pentru un lucru așa de grav – îi sfătuia Melchisedec în continuare –, cere Părintelui Luminilor să te îndrepteze așa încât să alegi pe bărbatul cel mai în stare prin firea și trecutul său de a înțelege mărimea mandatului și de a ridica la domnie un bun cetățean”.

*

Luând în considerare toate cele de mai sus, se poate afirma, cu îndreptățit temei, că rareori a vorbit așa de frumos iubirea de patrie și de Biserică. Constituirea statului național român modern, pe care o înțelegea ca o milă, ca o îndurare dumnezeiască pentru neamul românesc, i-a adus acestui adevărat apostol al Unirii Principatelor o vie și legitimă satisfacție.

„Eu, cel dintâi din Eparhia Hușilor – mărturisește el – l-am pomenit la sfintele rugăciuni ale Bisericii, chiar înainte de a primi ordinul de la chiriarhul meu, și am lăcrimat de bucurie când, după tristele guverne căimăcămești, pentru întâia oară am auzit pe diacon pronunțând la ectenie cuvintele: Pentru binecredinciosul și de Hristos iubitorul domnul nostru Alexandru Ioan I, Domnului să ne rugăm”⁸¹.

A trecut la cele veșnice în data de 16 mai 1892 și a fost îngropat în incinta Episcopiei Romanului la a cărei conducere fusese ales la începutul anului 1879.

Preotul iconom DIMITRIE MATCAȘ (1817-1893)

Născut în comuna Oancea, din fostul județ Covurlui, la 10 aprilie 1817, Dimitrie Matcaș a dovedit încă din anii copilăriei înclinații deosebite către învățatură. După primele cunoștințe de carte pe care le-a primit de la dascălul Ioniță Țicău, absolvent de Seminar, tânărul Dimitrie Matcaș s-a înscris la Seminarul de la Socola, pe care l-a absolvit în anul 1845. În acest an el a fost numit pedagog în

81. Pentru întreaga activitate pentru unire a ierarhilor și a altor slujitori bisericești din Moldova în realizarea Unirii Principatelor de la 1859, a se vedea și lucrarea noastră *Episcopul Melchisedec Ștefănescu al Romanului. Viața și activitatea (1822-1892)*, teză de doctorat, Constanța, 1999, pp. 63-76.

cadrul Seminarului pe care-l absolvise. La 10 februarie 1846 s-a căsătorit cu Maria Vicol, sora episcopului de Roman, Isaia Vicol (1868-1878).

În martie 1846, a fost hirotonit preot iar peste doi ani, la 1848, a primit rangul de iconom. Peste alți doi ani va fi promovat ca protopop de Roman, iar în anul 1851, președinte al Consistoriului eparhial. Avându-se în vedere merite sale, la 1 septembrie 1858, a fost numit rector al Seminarului din Roman, acum înființat și pe care-l va conduce timp de 24 de ani⁸².

Ales membru al Divanului ad-hoc din Moldova, ca delegat al preoților din Roman, Dimitrie Matcaș a avut o prezență activă la toate lucrările acestui for, semnătura sa fiind întâlnită aproape pe toate amendamentele și propunerile mai însemnate. Chiar în prima ședință, el a fost ales membru în Comisia a II-a însărcinată cu verificarea mandatelor deputaților⁸³.

În memorabila ședință din 7 octombrie 1857 (a VII-a) Mihail Kogălniceanu a citit propunerea făcută în numele mai multor deputați – între care se numără și iconomul Dimitrie Matcaș – privitoare la viitoarea organizare a țării, cerând tuturor să voteze Unirea Principatelor într-un singur stat numit România. În cadrul acestei ședințe, iconomul Dimitrie Matcaș a declarat că: „*alegătorii săi, tot clerul din Roman, m-au rugat cu lacrimi în ochi, să votez pentru dorințele rostite în programul național: Unirea Principatelor și celelalte*”⁸⁴

În dezbaterile care au avut loc în cursul lunii decembrie a anului 1858 în comitetul fiecărei clase reprezentate în Divanul ad-hoc, deputații clerului au întocmit un program în 12 puncte la care se adăugau și unele amendamente privind măsurile preconizate de ei în vederea organizării Bisericii din Moldova.

La loc de frunte figura autocefalia Bisericii moldovene, reorganizarea învățământului teologic, a monahismului, înființarea unei autorități centrale sinodale pentru chestiunile duhovnicești, canonice și disciplinare etc.

Preotul iconom Dimitrie Matcaș a sprijinit cu fermitate toate punctele acestui program. De asemenea, ca și ceilalți deputați ai clerului, el a susținut diferite alte amendamente și propuneri, votând pentru marile progrese în vederea reorganizării Principatelor. Alături de episcopul Melchisedec Ștefănescu, preotul iconom Dimitrie Matcaș a fost printre cei care au sprijinit fără rezerve și prejudecăți reforma agrară.

Pregătirea și caracterul său, munca neobosită, precum și contribuția la lucrările Divanului ad-hoc din Moldova au fost apreciate de marile personalități ale vremii, printre ele numărându-se și domnitorul Alexandru Ioan Cuza, care nutrea pentru el o sinceră afecțiune⁸⁵.

82. Pr. Marin M. Braniște, *op. cit.*, p. 118.

83. Pentru toate aceste date vezi Pr. N. Dragomir, *Un preot din Roman, luptător pentru Unirea Țărilor Române*, în B.O.R., LXXVII (1959), nr. 1, pp. 53-54.

84. Pr. Dan Emilian Nicolau, *Un slujitor al Altarului care a activat pentru Unire: Preotul Dimitrie Matcaș*, în M.M.S., LIV (1978), nr. 1-2, p. 15.

85. *Ibidem*, p. 16.

În lucrarea consacrată vieții și activității acestui devotat preot și mare patriot, Constantin Nazarie scria despre prietenia dintre domnitorul Cuza și preotul iconom Dimitrie Matcaș:

„Ca dovadă vie a relațiilor dintre Cuza și Matcaș pot să citez faptul că primul, deseori trecând prin Roman la moșia sa Ruginoasa, nu știau de această trecere decât prefectul și Marcaș”⁸⁶.

A trecut la cele veșnice la data de 27 octombrie 1893 și este înmormântat la Roman.

*

Am prezentat aici doar pe reprezentanții de frunte ai Bisericii din Moldova care și-au adus contribuția lor neprecupețită la realizarea mărețului act din ianuarie 1859. Numărul slujitorilor bisericești, de diferite trepte și ranguri, este însă cu mult mai mare și numele lor se întâlnesc în diversele documente ale vremii (acte de adeziune, de demisie – ca protest împotriva măsurilor care s-au luat împotriva unioniștilor, scrisori, rapoarte, plângeri etc.).

Între aceștia îi vom aminti pe:

– arhimandriții **Dionisie Romano** – starețul mănăstirilor Neamțu și Secu; **Antonie Dumbravă** – starețul mănăstirii Bogdana, Bacău; **Neofit Arbore** și **Victor Lemni**;

– ieromonahii **Ghenadie Popescu** – profesor și rector al Seminarului de la Neamțu; **Policarp** și **Benedict** de la același Seminar;

– protosinghelul **Veniamin Arhipescu** – egumen al schitului Pârvești; protoiereul **Gheorghe Dimitrie** din Tecuci;

– clericii **Mihai Istrate**, **Constantin Șoimaru** și **Gheorghe Gavrilescu** din Iași, **Andrei Nistor**, **Teodor Gheorghiu** și **Niculai Pascu** din Roman, **Teodor Bâscu** și **Arghiri Artimescu** din Dorohoi;

– iconomul **Triandaf** din Focșani; diaconii **D. Nicolau**, **M. Gheorghe**, **A. Petrovici**, **G. Sava**, **G. Vasilian**, **I. Pompilian** și **I. Procopiu** – în marea lor majoritate din Iași;

– monahii **Chesarie Sinadon**, **Ghenadie Șendrea**, **Sofronle Vârnav** și mulți alții⁸⁷.

Numele lor s-au înscris la loc de cinste în cartea neamului pentru contribuția lor neprecupețită la realizarea legitimelor dorințe ale țării și Bisericii pe care ei le-au slujit deopotrivă.

86. Iconom C. Nazarie, *Iconomul Dimitrie Matcaș*, București, 1914, pp. 14-15.

87. Pentru o documentare mai amănunțită privind activitatea amintiților slujitori bisericești, a se consulta lucrarea Părintelui profesor Mircea Păcurariu, *Atitudinea slujitorilor...*, passim; Pr. Scarlat Porcescu, *Clerici ortodocși din Moldova luptători pentru Unirea Țărilor Române*, în M.M.S., XXXV (1959), nr. 1-2, pp. 37-49.

Concluzii

Operă a întregului nostru popor, Unirea Principatelor Române înscrie în istoria românească cea mai glorioasă pagină din lupta sa pentru realizarea unității. După veacuri de robie, conștiința națională a triumfat împotriva tiraniei. Acest mare eveniment național nu s-a ivit spontan în timp, ci este încununarea unui îndelungat proces istoric, rezultatul întregii dezvoltări a poporului român.

Chiar dacă nu a avut, încă de la formarea sa, la începutul primului mileniu al erei creștine, o organizare politică, poporul român a constituit o comunitate unitară și compactă, furnizată de unitatea cadrului geografic și a limbii, a credinței, a obiceiurilor și a portului. Datorită acestui fapt, poporul român și-a menținut ființa și continuitatea de-a lungul veacurilor înlăuntrul și în jurul arcului carpat, adică pe pământul vechii Dacii, în ciuda numeroaselor năvăliri și ocupații străine.

În ceea ce privește însă organizarea politică, aceasta, datorită condițiilor istorice specifice Evului Mediu și în special instaurării unor stăpâniri străine, s-a realizat nu în cadrul unui singur stat, ci în trei state feudale românești: Țara Românească, Moldova și Transilvania. Fiecare dintre ele și-a avut vreme de mai multe secole o viață politică proprie⁸⁸, așa cum s-a întâmplat de altfel și cu alte țări – Italia și Germania, de exemplu – care s-au organizat fiecare în mai multe state feudale.

Diviziunea teritorială produsă de aceste hotare nefirești nu a sfârșit însă unitatea naturală, instinctivă a românilor. Ea s-a menținut prin strânse legături economice, politice și culturale stabilite între românii de pe ambii versanți ai munților Carpați, ca și dintre cei aflați de o parte și de alta a Milcovului⁸⁹.

Visul cel mai sfânt al românilor a fost dintotdeauna unirea, vis izvorât din logodirea lor cu vatra străbună și libertatea, încât, pe drept cuvânt, se poate spune că din cele mai vechi timpuri idealurile unirii, libertății și independenței au însuflețit poporul român și au constituit flacăra care a luminat generație după generație, drumul acestuia spre dreptate și progres, spre o viață mai bună, liberă și demnă.

Acest popor, peste care de-a lungul secolelor nu a conținut să se reverse vâltoarea vicisitudinilor istoriei, și-a afirmat ființa și conștiința de neam cu multă hotărâre. Împotrivindu-se năvălirilor străine, care urmăreau să-i știrbească vatra și independența, el a înscris în letopisețul său pagini de glorie nepieritoare ce au purtat numele de Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare și Sfânt, Petru Rareș, Ioan Vodă cel Viteaz, Mihai Viteazul, Horia, Cloșca și Crișan sau Tudor Vladimirescu etc.

Locuitori de o parte și de alta a Carpaților, până la Dunăre, Mare și Nistru, fiii poporului român au nutrit permanent conștiința că sunt de aceeași lege și de același

88. Nichita Adăniloie și Aron Petric, *Unirea Principatelor Române 1859*, București, 1966, pp. 4-5.

89. *Ibidem*, p. 7.

sânge, conștiință pe care au mărturisit-o în grai străbun și au trăit-o cu aceeași simțire de frați. Mărturiile acestei legături s-au înmulțit an de an, secol de secol.

„Marea, muntele, râurile, fortărețele ne despart din toate laturile de străini; înlăuntru egalitatea legilor, identitatea limbii, potrivirea caracterelor și familiaritatea topografiei, totul contribuie ca să ne unească împreună” – scriau moldovenii în memoriul adresat lui Napoleon Bonaparte, în 1807, subliniind această unitate care caracterizează istoria tuturor românilor⁹⁰.

De aceea nu întâmplător acest ideal și-a găsit o înaltă expresie în unirea Țării Românești, Transilvaniei și Moldovei în anul 1600 sub sceptrul marelui și viteazului Mihai Vodă, care – așa cum arăta patriotul revoluționar Nicolae Bălcescu – realiza prima dată în istoria acestui neam visul iubit al voievozilor celor mai mari ai românilor. Acum românul s-a înfrățit cu românul și cu toții au aceeași patrie, una și aceeași cărmuire națională, astfel precum au fost din vremurile uitate ale vechimii⁹¹.

Această vechime a devenit simbolul unirii pe care au visat-o întotdeauna românii; această emblematică năzuință, ideea reunirii Țărilor Românești, a menținut permanent trează în conștiința tuturor fiilor acestei vetre că numai în unire vor fi deplin liberi. Aceasta a făcut ca poporul român să-și găsească mereu în sine puterea de a renaște, chiar și după cele mai grele înfrângeri ridicându-se la luptă cu și mai multă forță, iar victoriile obținute i-au sporit și mai mult elanul și neînfricarea, îndemnându-l să continue neabătut eforturile și hotărârile pentru împlinirea năzuințelor sale vitale.

De asemenea, bărbații învățați ai neamului nostru, vestiții mitropoliți Dosoftei, Varlaam și Simeon Ștefan și nu mai puțin pururea pomeniții cronicari Grigore Ureche, Miron Costin și Ion Neculce din Moldova, stolnicul Constantin Cantacuzino din Muntenia, precum și străluciții reprezentanți ai Școlii Ardelene în frunte cu Samuil Micu, Gheorghe Șincai și Petru Maior au răspândit și promovat prin scrierile lor originea daco-latină și unitatea neamului românesc. Dar, mai mult decât domnitorii, mitropoliții, cronicarii și cărturarii neamului nostru, poporul însuși afirma cu tărie unitatea sa de monolit prin însăși existența sa milenară, prin trăirea acelorași forme de viață spirituală și prin păstrarea acelorași obiceiuri, tradiții și datini. Împlinirea idealului secular este, așa cum sublinia Mihail Kogălniceanu, *actul energic al întregii națiuni române*.

Actul Unirii Principatelor, act de maturitate și de voință a națiunii noastre, hotărâtă să se afirme pe scena istoriei ca o forță liberă și independentă, este corolarul năzuințelor de unitate ale fiilor aceleiași etnii – națiunea română – și, totodată, împlinirea unei necesități. Această epocală izbândă a pus bazele statului național român modern, a deschis o etapă nouă în lupta românilor pentru încheie-

90. Pimen Suceveanul, *Unirea – visul de aur al românilor*, în M.M.S., LX (1984), nr. 10-12, p. 690.

91. *Ibidem*, p.691.

rea procesului logic, obiectiv, de făurire a statului național unitar român în hotarele strămoșești și a permis angajarea sa pe drumul progresului și al civilizației și i-a creat posibilități noi de afirmare în planul relațiilor internaționale.

Biserica a poporului, Biserica Ortodoxă Română a împărtășit de la început aceleași aspirații și năzuințe cu păstoriții săi. Slujitorul ortodox nu s-a izolat de păstoriții săi ci a simțit și a trăit la fel ca și poporul din care făcea parte, interesele poporului fiind și interesele Bisericii căreia îi slujea, căci clericii ortodocși români din toate timpurile au fost *slujitori ai lui Hristos și slujitori ai poporului*.

Marile idei de unitate națională au ajuns la urechile și inima celor mai mulți și și-au aflat împlinirea lor și datorită oamenilor Bisericii. Slujitorii Altarului strămoșesc au fost dintotdeauna în rând cu păstoriții lor, sprijinindu-i și încurajându-i în toate acțiunile lor întreprinse pentru realizarea idealurilor de unitate, dreptate și libertate. Le era scump pământul strămoșesc, pe care înfloreau lăcașuri de închinare și în care sălășluiau martirii neamului și ai credinței. Le era scump graiul poporului, atât de limpede și de curgător, în care le predicau Evanghelia, în care le slujeau Sfânta Liturghie, în care le cântau vitejiile eroilor și în care erau jeliți cei dragi în drum spre mormânt. Cu timp și fără timp ei predicau păstoriților lor marile adevăruri de credință și mărețele idealuri naționale⁹².

În vremea frământărilor și luptelor pentru Unirea Principatelor, clerul ortodox român s-a aflat în primele rânduri, sprijinind cu căldură și patriotism toate acțiunile ce s-au desfășurat în vederea împlinirii dorinței multisekulare – unitatea națională. În baza articolelor și prevederilor legale, mitropoliții Bisericii noastre din această vreme au fost aceia care au condus lucrările Divanurilor ad-hoc și ale Adunărilor electivă, atât în Țara Românească, precum și în Moldova, în calitatea lor oficială de președinți ai acestora; episcopii erau membri de drept, iar celelalte categorii clericale și-au desemnat reprezentanții lor în cadrul organismelor mai sus amintite.

Prin acțiuni directe, prin pastorale și alte scrieri ocazionale, prin sfinte slujbe și cuvântări care s-au desfășurat în favoarea împlinirii Unirii, cauze pentru care românii luptau la jumătatea veacului al XIX-lea, slujitorii Bisericii noastre strămoșești s-au impus atenției generale. După cum am arătat, reușita nu a venit de la sine. În toți acești ani frământați s-au ivit adeseori situații limită create în special de autoritățile vremii, potrivnice aspirațiilor legitime și firești ale înaintașilor. Amenințări, jigniri, destituiri, maltratări și altele asemenea acestora s-au abătut asupra reprezentanților Bisericii noastre Ortodoxe, dar ele – departe de a-i intimida și descuraja – le-au întărit și mai mult convingerile în dreptatea cauzei pentru care luptau. De la simplii monahi și până la vlădică, slujitorii sfintelor noastre Altare – prin reprezentanții lor luminați – n-au precupețit nici un efort pentru ca visul să se transforme în realitate.

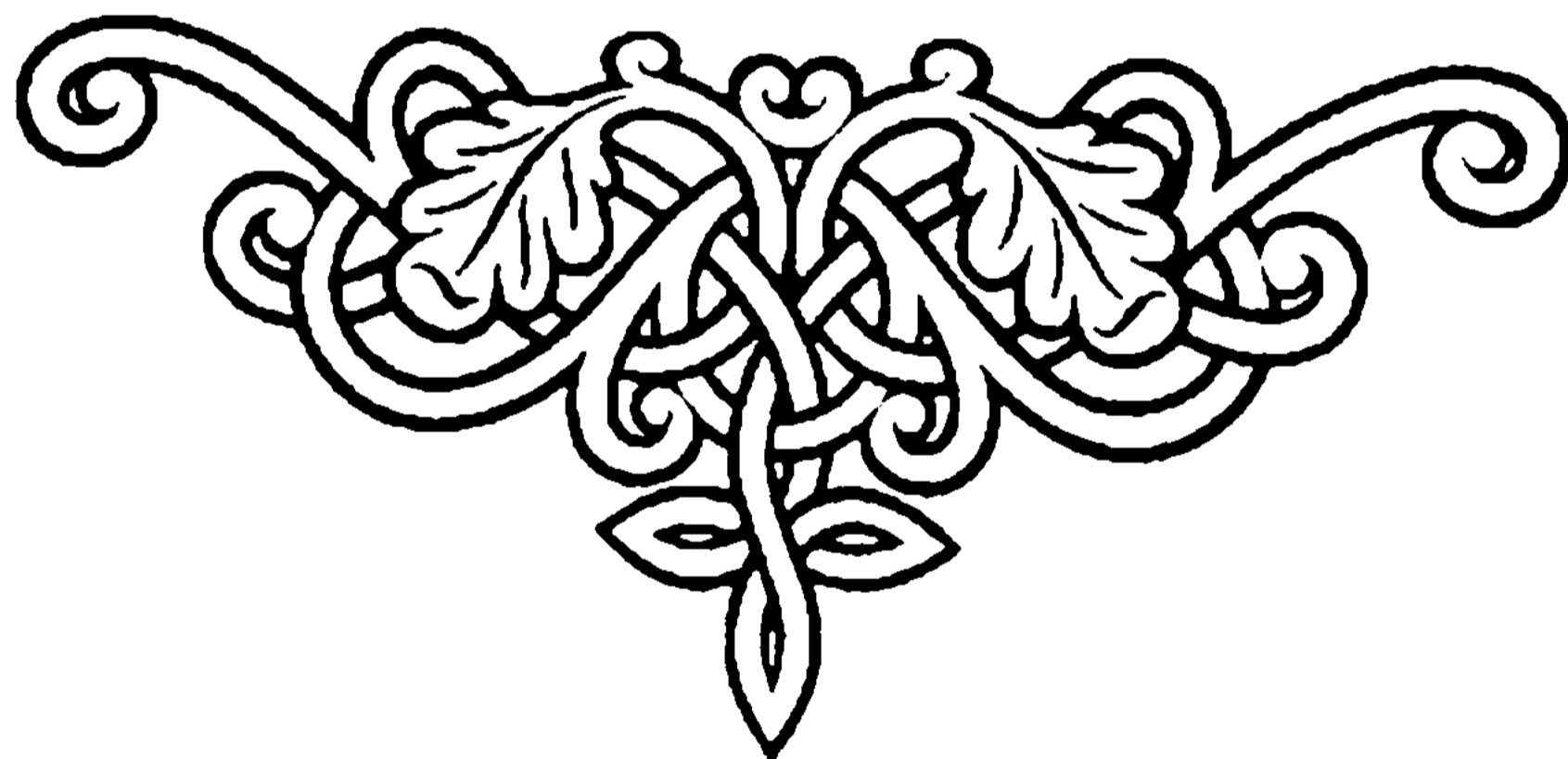
92. Alexandru M. Ioniță, *op. cit.*, p. 137.

La măsurile abuzive ale autorităților reacționare, clerul a replicat cu fermitate, întreținând o campanie susținută în favoarea Unirii. Într-un articol publicat mai târziu în ziarul *Românul* din 24 august 1866 se scria:

„Clerul deveni o putere. Fiecare preot ajunsese a fi cel mai ardinte propagandist al Unirii. Nouă ne-a fost păstrată fericita ocazie de a vedea în oraș preoții cutreierând parohiile lor, din casă în casă, cu crucea-n mână, jurându-se pe Sfânta Evanghelie că chiar de li s-ar lua darul, chiar de vor fi trimiși la ocnă, totuși nu vor boteza, nu vor cununa, nu vor înmormânta pe nimeni care nu va fi, care nu va lupta până la moarte pentru Sfânta Unire”⁹³.

Slujitori ai Altarului și ai Patriei, luptători cu graiul și cu scrisul pentru Unirea Principatelor Române, mitropoliți, episcopi, preoți, diaconi, arhimandriți și monahi au scris o pagină de aur în cartea istoriei neamului. Întreaga lor activitate – pilduitoare și edificatoare – nu poate fi trecută cu vederea, ea impunându-se situației și nouă celor de astăzi, putând să ne slujească drept exemple de atașament față de dreptele năzuințe ale păstoriților.

Privită din punct de vedere istoric, social și național contribuția slujitorilor Bisericii Ortodoxe Române la realizarea Unirii Principatelor este una de primă mărime și de o însemnătate covârșitoare. I-a revenit Bisericii noastre strămoșești și în această etapă din viața și istoria poporului român să fie purtătoarea de drapel și prin aceasta misiunea de a-i călăuzi și lumina drumul spre culmi de afirmare, de progres și de civilizație.

93. Magistrand Mircea Păcurariu, *Atitudinea slujitorilor...*, p. 84, nota 71; Pr. Emilian-Dan Nicolau, *op. cit.*, p. 13, nota 11.

PROFESORUL, DIRIJORUL, COMPOZITORUL ȘI FOLCLORISTUL FRANCISC HUBIC. 126 DE ANI DE LA NAȘTERE (1883–2009)

Pr. prof. dr. MARIN VELEA

În galeria marilor compozitori de muzică corală laică și religioasă care au aureolat a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului XX, se înscrie la loc de cinste preotul, profesorul, dirijorul și compozitorul Francisc Hubic, de la a cărui naștere se împlinesc anul acesta, la 21 octombrie, 126 de ani. Preotul compozitor Francisc Hubic s-a născut la 21 octombrie 1883 în comuna Abram de pe Valea Nirajului, județul Sabolci în Ungaria.

Studiile primare le face în comuna natală, iar cele secundare și muzicale le-a urmat și absolvit la Liceul „Samuil Vulcan” din Beiuș între anii 1897-1904.

A avut ca profesor și îndrumător apropiat pe bine cunoscutul preot folclorist Ioan Bușiția, cel care l-a ajutat pe marele compozitor și folclorist Béla Bartók să culeagă folclor muzical în Transilvania și Banat.

Luându-și bacalaureatul în anul 1904, se înscrie la Facultatea de Teologie Catolică din Budapesta, unde are ca profesor pe distinsul bărbat de aleasă cultură muzicală și literară Dr. Ioan Linderberger.

Absolvind cursurile Facultății în anul 1908, la 1 septembrie 1909 își începe activitatea de profesor secundar la același liceu pe care îl absolvise și el cu mulți ani în urmă.

Între anii 1912-1924 conduce corul și orchestra din orașul Beiuș, continuând în acest fel opera iubitului său profesor preotul folclorist Ioan Bușiția.

În toamna anului 1924 este chemat să predea Muzica și Ansamblul Coral la Academia Teologică din Oradea, unde i se încredințează și postul de dirijor al Corului Unirea.

Aici tipărește o „Liturghie” pentru cor mixt, mult apreciată în Ardeal și în Vechiul Regat. Creațiile sale corale religioase au fost răspândite în Vechiul Regat de neuitatul dirijor al Corului „Carmen” Dumitru G. Kiriatic, care le programa în mod sistematic în concertele pe care le susținea cu Societatea Corală „Carmen” și pe care o conducea cu dragoste, dăruire și maximum de eficiență.

Împreună cu Corul „Unirea” din Oradea a făcut turnee în toată țara, iar peste hotare în Ungaria, Italia, Franța, Austria etc.

Talentat, harnic și perseverent în muncă, Francisc Hubic a câștigat nu numai prețuirea familiei ci și a tuturor acelorora care l-au cunoscut indiferent de naționalitate, religie sau stare socială. Iată ce scrie unul din biografi săi: „E o depărtare apreciabilă de la Beiuș la Blaj. Totuși instituțiile de educație ale celor două orașe

în ziua de 21 octombrie 1943 se vor simți aproape unele de altele având bucuria că atunci împlinește 60 de ani compozitorul cu bun renume profesorul Francisc Hubic Vertileanu¹.

Iată ce scriu, tot cu acest prilej, doi dintre bine cunoscuții muzicieni ai timpului (D. G. Kiriac și Florea Ion): „Ai făcut un pas uriaș înainte față de tot ceea ce ai scris până acum în sensul acesta”².

Iar un al doilea comentator al vieții și operei lui Hubic scrie cu același prilej: „O floare rară, pentru ca să își poată răspândi în jur toată buna mireasmă a parfumului său trebuie crescută într-un mediu prielnic al dezvoltării ei. Din pomul singuratic, răsărit în stânca muntelui înalt, niciodată să nu aștepti rod bogat”³.

Iar genialul George Enescu într-o convorbire la un concurs coral cu Hubic în comisie, spune: „Ce fericit ești, Dumneata părinte Hubic, că ai făcut ceva pentru poporul românesc! ... ai scris o „Liturghie” pe care marea masă a populației o ascultă în fiecare Duminică și Sărbătoare, iar melodiile dumitale merg la inima lor și numele dumitale e permanent pe buzele lor”⁴.

Iată ce scrie și unul dintre cei mai avizați compozitori și muzicologi ai timpului cu privire la creația muzicală a lui Francisc Hubic: „Melosul din creația lui Francisc Hubic aduce bucuria și lumina unei autentice trăsături de noblețe, învăluită de agregatele armonice tipice viziunii poetice ale autorului.

Departate de a ilustra un fragment din trecutul istoric al muzicii lui Hubic, aceasta este vie și umană, capabilă de a oferi trăiri estetice și emoții artistice autentice”⁵.

Pentru a ajunge însă la această performanță muzicală apreciată la superlativ de marii muzicieni ai vremii, Francisc Hubic a desfășurat o bogată și susținută activitate de dirijor, profesor și compozitor în orașele Beiuș și Oradea la diferite licee, inclusiv la Conservatorul popular de muzică din Oradea, unde își dezvăluie concepția dirijorală, talentul creator și măiestria dirijorală rar întâlnită la alți colegi ai săi din acea perioadă.

Tot în Oradea, Francisc Hubic este invitat să conducă și Corul mixt al Catedralei, unde aduce elemente valoroase cu ajutorul cărora susține concerte în Satu Mare, Carei, Maramureș, Arad etc.

Iată ce scrie presa vremii în urma concertului coral susținut de Hubic la Lugoj, în 20 aprilie 1924, unde publicul și chiar episcopul locului, rămân impre-

1. Petru E. Popp, *Compozitorul Francisc Hubic-Vertileanu*, art. în *Beiuș*, Nr. 42, XI, 1943, p. 2.

2. Vezi Pavel Constantin, *Școalele din Beiuș*, Oradea, 1973, p. 246.

3. Vezi Ion Florea, *Părintele Francisc Hubic la 60 de ani*, art. în: *Cultura Creștină*, Nr. 10-12, Blaj, 1943, p. 1.

4. Conf. Univ. Dr. Ioan Câmpeanu, *Activitatea artistică și social-politică a compozitorului Francisc Hubic, parte integrantă a luptei pentru emanciparea și unitatea națională a poporului român*, art. în vol. *Francisc Hubic*, Oradea, 1973, pp. 192-195.

5. Sigismund Toduță, *Imagini din activitatea compozitorului și dirijorului Francisc Hubic*, art. în vol. *Francisc Hubic*, Oradea, 1973, p. 27.

sionați auzind inspiratele sale creații religioase, pline de farmec și gingășie: „... Admirat-am mai ales acel pianissimo, semn senin la fericire adânc ca marea, pe care în adâncimi n-o răscolește furtuna și de abia-și înflorește suprafața cu ușoare încrețituri de valuri. Peste tot ne-a plăcut gravitatea și seriozitatea amestecată fericit c-o dulceață și gingășie neasemuită a muzicei iubitului nostru maestru ce te pătrunde și-ți răscolește tainele sufletului”⁶.

Continuându-și activitatea componistică scrie în același ton sincer și călduros Liturgia Nr. 2, pentru cor mixt și orchestră, în anul 1927, prin care dovedește că este un adevărat propagator al stilului muzical „caracteristic Bisericii Romane de rit greco-catolic”⁷.

Nu rămâne însă în limitele stilului religios, ci realizează lucrări de factură polifonică și orchestrală prin care se remarcă de ceilalți colegi de generație.

Lucrări ca: „Luminează-te” – pentru cor mixt și orchestră; „Imnul jubiliar al Liceului din Beiuș”, pentru triplu cor și orchestră pe versuri de George Bota; „Liturgia Nr. 3” pentru cor mixt și orchestră, precum și „Românii la Lourdes” – pentru cor mixt și orchestră, sunt edificatoare în acest sens.

Atât bogăția armonică și prezențele imitative la octavă, precum și succesiunile acordice tonică – dominantă și tonică – subdominantă, oferă inspiratelor sale lucrări gingășie, vioșie melodică și savoare plină de farmec artistic și religios.

Marile sale cantate de concert, cu sau fără orchestră executate în țară și peste hotare ca: „Liturgia pentru cor mixt” (1938); „Liturgia pentru cor mixt și orchestră” și „Trupul lui Hristos” (1939) precum și „Dumnezeul răzbunării (Psalmul 93)” sunt lucrări care exprimă în mod grandios întreaga gamă a sentimentelor umane, dar în același timp și dramatismul acestora redată pe portativ cu meșteșug și aleasă măiestrie artistică de către acest inspirat compozitor care a fost Francisc Hubic.

În ce privește contribuția sa la îmbogățirea creației muzicale românești laice și religioase, precum și aportul său la cunoașterea folclorului bihorean, ne stau mărturie preocupările sale pentru cercetarea folclorului, precum și culegerile realizate între anii (1900-1940) în Oradea, alături de iubitul său profesor, preotul Ioan Bușiția.

Tradiția corală a Oradei anilor (1900-1940) inaugurată de societățile corale „Hilaria”, „Unirea” și „Lyra” conduse de Ioan Bușiția (1906) și Francisc Hubic (1909), care au concertat în 1906 la Expoziția mare din București, sunt instituții muzicale pe care Francisc Hubic le-a condus cu înțelepciune, dragoste și îndelungată răbdare și care au contribuit în mod direct și responsabil la formarea sa ca muzician, folclorist și om de cultură.

6. Petru E. Popp, *Corul profesorului Francisc Hubic*, art. în *Beiuș*, Nr. 42, X, 1943, p. 2.

7. Conf. Univ. Dr. Enea Borzea, *Piese pentru pian de Francisc Hubic*, art. în vol. *Francisc Hubic*, Oradea, 1973, p. 55.

Nu putea lipsi însă din preocupările sale colindele, care sunt specifice Biho-
rului. Astfel, în 1934, publică volumul *Colinzi pentru cor mixt și bărbătesc*,
volum în care găsim bine cunoscuta "Florica" (Steluța), colindă nelipsită până
azi din repertoriul corurilor profesioniste și de amatori din întreaga țară.

Celelalte colinde care alcătuiesc volumul, ca: „Colo susu”; „Acolo-n drum”;
„Răsărita”; „În dimineața de Crăciun”; „Într-o noapte”; „Bună dimineața” și „Trei
Crai” sunt lucrări care prin tratarea vocilor în stil profesional, prin armonie
îndrăzneată și ritmuri pronunțate oferă creației lui Hubic acea caracteristică
neîntâlnită în creațiile coraliștilor secolului al XX-lea.

Însă ceea ce trebuie menționat despre creația lui Hubic, precum și a celor-
lalți compozitori români, care și-au desfășurat activitatea sub ocupația austro-
ungară, este că acesta a imprimat creației sale un pronunțat caracter patriotic pe
care Dan Smântânescu îl menționează astfel: „Ceea ce poporul nu a putut trans-
mite prin scrieri, dureroasa lui epopee istorică, a transmis prin cântecul purtător
al amprentelor, patetic sentimentale. Cântecul nostru popular a devenit o simbioză
a zguduitoarelor experimente și aspirații ale trecutelor generații, și s-a stilizat în
forme și conținuturi pline de o imensă bogăție melodică”⁸.

O altă latură a creației lui Hubic este aceea a muzicii de scenă alcătuită din
câteva lucrări cântate în țară și în străinătate.

Menționăm în acest context următoarele:

– „Gornistul de la Grivița” (1913), lucrare pentru recitator și pian pe versuri
de Ioan I. Nenișescu.

– „Piese pentru pian” (1918) inspirate din războiul de Independență.

– „Mama” (1914) lucrare pentru recitator și pian, pe versuri de Maria Botiș-
Ciobanu.

– „Cântărețul” (1915), lucrare pentru recitator și pian, pe versuri de George
Coșbuc.

O altă lucrare, care deține un loc important în creația lui Hubic, în care se
reflectă puternica personalitate a compozitorului și care se înscrie ca o contribuție
personală deosebită în creația pianistică românească, este ciclul de șapte miniaturi
pentru pian intitulat „Viorele” și este destinată tineretului care studiază pianul.

Ca om de cultură și patriot înflăcărat Francisc Hubic s-a dovedit a fi un vred-
nic și fidel interpret al aspirațiilor de veacuri ale românilor ardeleni „de a se uni
cu țara”, fapt care l-a determinat să poarte legături puternice cu mentorul
„Societății Corale Carmen” Dumitru G. Kiriac, cel care își desfășura activitatea în
inima neamului românesc, București, capitala întregii țări.

În concepția lui Hubic toate societățile corale din țară trebuie să participe
alături de „Societatea Corală Carmen” la opera de înfăptuire a culturii muzicale

8. Dan Smântânescu, *Contribuția lui Francisc Hubic în creația românească*, art. în vol.
Francisc Hubic, Oradea, 1973. p. 34.

naționale, iar legăturile ținuturilor bihorene cu capitala țării și ținuturile acesteia, sunt dictate din motive de ordin vital.

Din păcate, cu toate aceste creații muzicale, numele compozitorului Hubic rămâne mai puțin cunoscut, fapt pentru care nu-și ocupă locul meritat în unele Lexicoane istorice și a celor consacrate muzicii corale românești laice și religioase, cu excepția celui din 2001, semnat de Viorel Cosma.

Colaborator apropiat al celor doi folcloriști de notorietate (Bartók și Bușția) Francisc Hubic a cunoscut îndeaproape melosul popular din zona Transilvaniei de Nord (Bihor), pe care l-a prelucrat măiestrit atât în creația sa corală, cât și în cea instrumentală, mergând pe linia clasică a lui Gavriil Musicescu și Dumitru G. Kiriac în creația corală, unde folosește cu multă îndemânare interesante formule ritmice și mai ales armonice.

Predilecția sa pentru muzica religioasă este explicabilă, având în vedere pregătirea sa teologică, fapt pentru care muzicologii și compozitorii români îl așează în lucrările lor alături de marii clasici ai muzicii corale românești laice și religioase: Gavriil Musicescu, Dumitru G. Kiriac, Teodor Teodorescu, Gheorghe Cucu, Ion Vidu, Iacob Mureșianu, George Dima și alții.

În concluzie, creația sa corală laică și religioasă, și creația de scenă, de cameră și vocală, precum și prelucrările sale folclorice, rămân „un exemplu de deschidere spre comuniunea internațională, înscriindu-se ca un vizionar al vremurilor moderne”⁹.

9. Viorel Cosma, *Muzicieni din România, Lexicon*, vol. 4, Ed. Muzicală, București, 2001. p. 82.

SCRIPTURILE ȘI LITURGHIA ÎN EXPERIENȚA ECLESIALĂ*

O analiză succintă a sensului mistagogic al unui raport tradițional de interioritate¹

Pr. drd. NICOLAE-CRISTIAN CĂDĂ

1. Prolog

Scripturile și Liturghia sunt intim legate, atât sub aspectul conținutului, cât și al funcției, mărturisind împreună, *hic et nunc*, despre relația dintre Dumnezeu, om și creația întreagă. Cele două mijloace de participare la slava lui Dumnezeu, de cunoaștere și de unire cu Treimea dumnezeiască sunt complementare, formând un complex unitar de limbaj și substanță. Alegorii culinare interdependente, revela-

* Studiul a beneficiat de lectura și sugestiile a doi profesori de teologie: Părintele Arhidiacon dr. Ioan I. Ică jr. (Facultatea de Teologie Ortodoxă *Andrei Șaguna* a Universității *Lucian Blaga* din Sibiu) și Părintele dr. Doru Costache (*St Andrew's* Greek Orthodox Theological College – Sydney College of Divinity, Australia), cărora le mulțumesc pentru disponibilitate. Acordul pentru publicare l-am primit de la Arhidiacon Profesor dr. Ioan I. Ică jr., în calitate sa de coordonator științific al programului de doctorat pe care îl desfășor în cadrul cursurilor de doctorat ale școlii de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu. Textul reunește eseurile publicate în cadrul rubricii dedicate de Redacția periodicului Episcopiei Sloboziei și Călarășilor *Anului jubiliar al Sfintei Scripturi și Sfintei Liturghii: Scriptură și Liturghie în experiența eclesială. Deslușind valoarea mistică a cuvântului biblico-liturgic*, în „Bărăganul Ortodox”, anul al VI-lea, nr. 59/aprilie 2008, pp. 10-11; *Revelarea și împărtășirea liturgică a Cuvântului lui Dumnezeu întrupat*, în „Bărăganul Ortodox”, anul al VI-lea, nr. 63/august 2008, pp. 8-9; *Stadii istorice și mistice în celebrarea euharistică a Cuvântului*, în „Bărăganul Ortodox”, anul al VI-lea, nr. 64/septembrie 2008, pp. 4-6.

1. Hotărându-mă asupra titlului și subtitlului în faza finală a elaborării acestei smerite cercetări, am oscilat în privința termenului *mistagogic*. Inițial, m-am oprit asupra cuvântului *mistic*, exprimând fidel obiectul și direcția demersului meu. Însă, varianta finală a fost inspirată de precizările Părintelui Arhidiacon profesor dr. Ioan I. Ică jr., din studiul introductiv („Părintele Alexander, mistagogia și teoria mării unificări în teologia ortodoxă”, pp. 5-21) la cartea ieromonahului Alexander Golitzin, *Mistagogia: experiența lui Dumnezeu în Ortodoxie. Studii de teologie mistică* (Ed. Deisis, Sibiu, 1998). Apelând la demonstrația Părintelui Ică jr. cu privire la aserțiunea din titlul ales pentru prezentarea studiilor profesorului de patristică de la Universitatea Marquette (Winsconsin), am realizat că referindu-mă la sensul raportului dintre mărturia biblică și experiența liturgică, din perspectiva spiritualității Bisericii „mistica creștină ascunsă în Scripturile Vechiului și Noului Testament și în Tainele Bisericii și în cazul studiului meu, Euharistia este în ființa ei *mistagogie*” („Părintele Alexander, mistagogia și teoria mării unificări în teologia ortodoxă”, în *vol. cit.*, p. 20). În același timp și tot în lumina demonstrației editorului și traducătorului în limba română a eruditelor cercetări ale părintelui Alexander Golitzin, precum și a rolului întemeietor și inaugurator al viziunii teologului american, sub aspect metodologic, explorând și semnalând nu doar sensul *mistic*, cât mai ales *mistagogic* al raportului dintre Scripturi și Liturghie, cercetarea mea vizează reflectarea coerenței lăuntrice a două dintre elementele esențiale a credinței și vieții Bisericii lui Hristos (elemente opuse adesea ireductibil în „teologia de școală” – conform prejudecății: teologia biblică se ocupă numai de Biblie, iar teologia liturgică exclusiv de Liturghie –, abordare ce a provocat inevitabil consecințe nefaste în ceea ce privește modul de raportare al creștinilor de azi la fiecare dintre ele).

toare ale ospățului mistic al „cuvintelor bune de mâncat”², Scripturile și Liturghia actualizează inițierea în taina lui Hristos de viațuire veșnică și împărtășesc adunării rugătoare pe Dumnezeu – realizează participarea la dumnezeiasca fire, după expresia petrină –, atât sub forma cuvântului rostit cu puterea Duhului Sfânt, cât și sub forma sfântului trup și sânge ale Domnului.

În aceste condiții, permanenta referire la Scripturi în lumina experienței liturgice a Bisericii lui Hristos este un tip de abordare dinamică a textelor sfinte. Raportarea la experiența liturgică este menită să (re)stabilească reperele fundamentale ale originii și continuei situații mistagogice a comunității euharistice față de canonul Sfintelor Scripturi. Este vorba despre a înțelege scriitura biblică în cadrul teologiei mistice eclesiale, a credinței și vieții Bisericii, mediu configurat euharistic în slujba liturgică, promovând programul tradițional de însușire a Evangheliei și kerygmei apostolice în ambianța mistagogică a Liturghiei Bisericii.

Necesitatea acestei abordări rezultă din permanenta chemare a Bisericii de a medita asupra Scripturilor, într-un efort de aprofundare călăuzit de experiența liturgică a Bisericii. Stabilite ca ipoteză de lucru, principiul reflectării reciproce a Cuvântului și cuvintelor lui Dumnezeu în Euharistie și a Scripturilor în Liturghie a condus la o încercare de clarificare a aspectelor specifice acestui raport de interioritate. Demersul se desfășoară pornind de la (1) prezentarea conținutului comun al Scripturilor și Liturghiei, conținut *teo*-logic și existențial, deopotrivă, în ordine eclesială, continuând cu (2) discutarea modalității revelării și împărtășirii liturgice a Cuvântului lui Dumnezeu întrupat, discuție centrată binomic pe interdependența dintre Cină și Scripturi, Logos și Taină, insistând asupra (3) evoluției și fondului Liturghiei Cuvântului și indicând (4) finalitatea tropică a asimilării comunitare și duhovnicești a hranei biblico-*teologice* și euharistice.

a. Scripturile – autorevelare a Logosului Vieții și provocare identitară pentru Biserică

Noul Testament este o colecție de cărți inspirate ale Bisericii lui Hristos, ca, de altfel, și Vechiul Testament, iar revelația biblică veterotestamentară se împlinește în Scripturile noutestamentare. Dacă Vechiul Testament este expresia Cuvântului lui Dumnezeu descoperit poporului Israel, Noul Testament conține mesajul lui Iisus Hristos, Logosul divin întrupat, altfel spus, revelat deplin dinăuntrul lumii. Un aspect fundamental al acestui tip de manifestare este, așa cum observă Michel Henry, că substanța Scripturilor este tocmai Logosul divin, principiul *teo*-logic al Vieții³.

2. După *teo*-poetica lui Ruben A. Alves, *Cartea cuvintelor bune de mâncat sau Bucătăria ca parabolă teologică*, Ed. Deisis, Sibiu, 1998.

3. *Cuvânt și religie: Cuvântul lui Dumnezeu*, în *Fenomenologie și teologie*, Ed. Polirom, Iași, 1996, p. 129.

Susținut de întruparea Cuvântului divin – în creație, în Scripturi și în istorie, cum învață Sfântul Maxim Mărturisitorul –, mesajul Domnului depășește limitele culturale și etnice ale Israelului istoric, dar este asimilat în primul rând de cei care cred *în* și care se convertesc *la* Hristos, constituind noul Israel sau noul popor al lui Dumnezeu. Noul popor al lui Dumnezeu este prin chemare și vocație universal, însă fără a-i lipsi concretețea, chiar dacă membrii lui înțeleg și străbat eshatologic istoria, dinspre tot adevărul și tot harul descoperite în persoana, evanghelia și slujirea Mântuitorului. Astfel că, Scripturile „derivă din credința vie a patriarhilor, profeților și apostolilor, din întâlnirea lor vie cu Dumnezeul Unic și Fiul Său Unic pentru zidirea în credință a Poporului vechi și nou al lui Dumnezeu”, sublinia Ioan I. Ică jr. în studiul introductiv despre canonul creștinismului apostolic⁴.

Mai departe, scrierile apostolice nu sunt simpla interpretare celor ebraice, ci proclamarea noutății persoanei și activității lui Iisus ca Domn, în lumina a ceea ce azi numim Vechiul Testament. Or, ceea ce dă autoritate Scripturilor este Iisus Hristos, comuniunea cu Persoana divino-umană a Mântuitorului determinând receptarea și utilizarea textelor biblice ca „argumente profetice (scripturile vechi) sau mărturii (scripturile noi) Adevărului, nu drept sursă sau criteriu al Adevărului și credinței”⁵.

În primele secole creștine, fiecare comunitate eclesială Îl descoperă pe Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu făcut om, în împărtășirea Cuvântului rostit și întrupat în plenu adunării liturgice. Acesta este tipul de contact primar și esențial, constitutiv și selectiv chiar, din punctul de vedere al canonicității⁶, cu Scripturile, atât cu cele vechi, cât și cu cele noi. Paul Ricoeur vorbește, în legătură cu termenii relației dintre experiență și limbaj în discursul religios, despre identitatea obținută de comunitatea eclesială din recunoașterea Scripturilor și a Cuvântului întemeietor al acestora, într-un cerc „al cuvântului inspirat și al comunității interpretante și confesante, în virtutea căruia se stabilește o relație de alegere mutuală, din moment ce comunitatea se înțelege ea însăși” în lumina Scripturilor⁷.

b. Liturghia – cadrul mistagogic al împărtășirii mărturiei vii a Scripturilor

Liturghia este mărturia explicită despre unitatea de credință și viață a Bisericii, altfel spus, manifestare intensivă a tradiției eclesiale. Comunitatea liturgică

4. *Canonul Ortodoxiei I. Canonul apostolic al primelor secole*, Deisis/Stavropoleos, 2008, pp. 13-318, aici p. 177.

5. *Ibidem*, p. 177.

6. Despre canonul Scripturii și Scriptura canonică, pe larg la John Behr, *Formarea teologiei creștine. Vol. 1. Drumul spre Niceea*, Ed. Sophia, București, 2004, pp. 33-73; Idem, *Taina lui Hristos: viața în moarte*, Ed. Sophia, București, 2008, pp. 57-76, și la Ioan I. Ică, *Canonul Ortodoxiei I*, pp. 142-205.

7. *Experiență și limbaj în discursul religios*, în *vol. cit.*, p. 20.

descoperă și împlinește în Euharistie vocația dialogală a umanității cu Sfânta Treime și permanenta coborâre a lui Dumnezeu în inima umanității.

Fiind vorba de o construcție revelată, asumată de poporul lui Dumnezeu ca expresie a relației dintre Domnul lor, umanitate și creație, Scripturile sunt intim legate de cadrul experienței acestei relații. Cărțile evanghelice și apostolice sunt rodul lucrării Duhului lui Dumnezeu în interiorul comuniunii (actualizată liturgic) celor convertiți la Hristos, care au asumat conținutul kerygmei apostolice – selecție anamnetică în cheie hristologică a producțiilor Vechiului Legământ sau, cum observă John Behr în legătură cu tradiția apostolică de formare a teologiei creștine, predicarea lui „Hristos *cel după Scripturi*”⁸ – și pentru care, experiența întrupării Cuvântului lui Dumnezeu se regăsește textual (explicitată) în mărturia Noului Legământ.

Noul Legământ inaugurat prin jertfă de Mântuitorul cuprinde vestea cea bună, ca înțelepciune de viață veșnică împărtășită nu doar prin cuvânt, ci și prin taina Cuvântului întrupat, taină comunicată perpetuu în concretețea misterioasă a trupului și sângelui Domnului. Astfel, în analiza fenomenologică a noimei întrupării Fiului lui Dumnezeu și a cuvintelor lui Hristos, M. Henry subliniază că Scripturile Noului Testament sunt, înainte de toate, mărturia Vieții care se împărtășește pe sine⁹, oferind totodată paradigma liturgică în interiorul căreia Cuvântul, trupul și sângele Vieții sunt experiabile¹⁰.

Liturghia reprezintă cadrul duhovnicesc esențial al descoperirii, întâlnirii și împărtășirii Cuvântului lui Dumnezeu, în ambianța euharistică mesajul scripturistic fiind actualizat vivificator pentru fiecare comunitate rugătoare.

2. Revelarea și împărtășirea liturgică a Cuvântului lui Dumnezeu întrupat

Scriitura biblică este integrată liturgic prin lecturile vechitamentare (odinioară bogat reprezentate în Liturghie, astăzi semnalate prin intermediul Paremiilor, citite însă în cadrul vecerniilor praznicelor împărătești sau a sărbătorilor importante, psalmilor antifoanelor liturgice și prochimenelor – *i.e.* două-trei versete

8. *Formarea teologiei creștine*, pp. 33-101. Teologul american, profesor de patristică la *St Vladimir's Orthodox Theological Seminary* din New York, adâncește această problemă în ultima sa carte: *Taina lui Hristos: viața în moarte*. În această lucrare, Behr insistă asupra faptului că mărturia apostolilor și evangheliștilor despre Hristos este concentrată pe (re)cunoașterea Domnului ca Fiu al lui Dumnezeu, pornind de la Cruce (pe care fiind înălțat, Domnul moare, biruind moartea însă), decisiv fiind modul de interpretare și proclamare a Patimii Mântuitorului și al lui Hristos însuși, în lumina Sfintelor Scripturi.

9. *Cuvânt și religie*, în *Fenomenologie și teologie*, p. 157; pe larg de același autor în *Cuvintele lui Hristos*, Ed. Deisis, Sibiu, 2005, pp. 90-110, 125-151, și în *Eu sunt Adevărul. Pentru o filozofie a creștinismului*, Ed. Deisis, Sibiu, 2000, mai ales pp. 98-145 și 292-314.

10. Michel Henry, *Întrupare. O filozofie a trupului*, Ed. Deisis, Sibiu, 2003, pp. 345-354.

păstrate din textele cărților Vechiului Testament –, care le precedau pe cele noi) și noutestamentare (din Apostol și Evanghelie), dar și prin preluarea efectivă în construcția liturgică a unor texte (e.g. 120 de referințe vechitestamentare și 128 noutestamentare, în Liturghia Sfântului Ioan Hrisostom¹¹).

Scripturile sunt reflectate în Euharistie infuzând comunității rugătoare spiritul cărților sfinte. Evdokimov subliniază în acest sens că „ansamblul slujbelor și mai ales Liturghia este alcătuit de pasaje ale Sfintei Scripturi, din parafrazele și comentariile lor. Liturghia parcurge Biblia în totalitatea sa și interpretează în perspectivă treimică și hristologică etapele majore ale economiei mântuirii”¹².

a. Cina și Scripturile

Căi de revelare și (re)cunoaștere a lui Iisus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu, cercetarea Scripturilor și experimentarea Cinei, propuse și abordate complinitor, reprezintă baza și matricea Tradiției creștine. „În fapt, ucenicii ajung să-L recunoască pe Domnul ca pe Acela despre ale cărui Patimi se vorbește în Scripturi, întâlnindu-L în frângerea pâinii. Tocmai acestea sunt cele doi complementare: aprofundarea Scripturilor și participarea la Cina Domnului „vestind moartea Domnului până când va veni” (1 Cor. 11, 26), despre care Pavel precizează că le-a primit (de la Domnul însuși în cazul mesei euharistice) și le-a transmis apoi mai departe, înmânate prin Tradiție generațiilor ulterioare (cf. 1 Cor. 11, 23; 15, 3)”¹³.

Primele adunări liturgice, exponente ale noii familii creștine, Trup al lui Hristos și comuniune a Duhului Sfânt, au creat Evangheliile (și toate celelalte cărți noutestamentare, efort ce a presupus continua referire interpretativă la Scripturile Vechi). Dacă Biserica, rezultatul unei dinamici a evenimentelor de la Bunavestire și Întrupare, trecând prin Patima-Înviere și până la Înălțare și Cincizecime, se constituie permanent în jurul Cinei/Mesei Domnului (cf. Fapte 2, 42) ca o comunitate liturgică cu o conștiință și articulare treimică în unitatea ei, Scripturile creștine sunt expresia comuniunii întreolaltă cu Iisus Hristos și Dumnezeu cel viu în Duhul Sfânt. Însă, produsul nu constituie o expunere sistematică a învățăturii

11. Datele au fost oferite de Preafericitul Părinte DANIEL Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române la Conferința pastoral-misionară semestrială a preoților din București, desfășurată miercuri, 18 iunie 2008, la Palatul Patriarhiei. „Nici o Biserică creștină din lume nu are mai multe texte biblice în Sfânta Liturghie precum Biserica Ortodoxă. Lectura cea mai sigură și interpretarea cea mai profundă și nuanțată a Sfintei Scripturi se face în cultul Bisericii. [...] Dacă am face un exercițiu și am scrie cu roșu ceea ce este scripturistic în Liturghie, iar cu negru, ceea ce a adăugat Biserica, vom vedea cât de mult e folosită Scriptura în textul liturgic. Atât de mare este legătura între Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie, încât putem spune că ele nu sunt situate una lângă alta, ci una în alta, pentru că, în mare parte, Sfânta Scriptură este produsul comunităților în rugăciune. Conținutul comun al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii se referă direct la taina aceleiași persoane care este centrul celor două”, a punctat Patriarhul României (Augustin Păunoiu, „Preoții din București s-au întâlnit în conferință”, în *Ziarul Lumina*, nr. 139 (1040), anul IV, joi, 19 iunie 2008, p. 3).

12 *Rugăciunea în Biserica de răsărit*, Ed. Polirom, 1996, p. 48.

13. John Behr, *Taina lui Hristos*, p. 27.

creștine, ci o selecție a fragmentelor esențiale din viața Mântuitorului și din experiența noii comunități în Hristos¹⁴.

Încă de la începutul Liturghiei, slujba comunității se constituie ca un recurs la kerygmă, mai mult decât o predicare sau o simplă amintire a trecutului, desfășurându-se un „memorial liturgic”, o „anamneză epifanică” – după sintagmele lui Evdokimov –, în care actul de a-și aminti manifestă, face contemporan și prezent evenimentul evocat, așa încât, sugestia pomenirii euharistice a Domnului de la Cina cea de Taină (cf. Luca 22,19; I Cor.11, 24-25) este tradus liturgic în recunoașterea prezenței Domnului în plenul adunării (cf. Matei 18:20). Astfel că, Dumnezeu împlinește în Liturghie ceea ce spune, iar credincioșii participă la dimensiunea profetică a Cuvântului dumnezeiesc, care este lucrare, teofanie, parusie, adică manifestare, apariție, prezență¹⁵. Prin întreaga sa construcție, „Liturghia transpune tainele iconomiei mântuirii în propria sa dimensiune care este *Anamneza: Cuvântul trup S-a făcut*. Dumnezeu îi vorbește omului, se dăruiește ca hrană și îi preface pe credincioși în propria Sa *fire de Împărat*. Astfel este itinerariul și amploarea acestei iconomii dumnezeiești, pe care Liturghia o pune într-o lumină desăvârșită (...). Adunarea liturgică se reunește, deci, în primul rând, pentru a asculta Cuvântul. Ea nu schițează nicio *istorie edificatoare*, ci povestește planul lui Dumnezeu, *mirabilia Dei* din cele două Testamente și până la a doua Venire și toți participă la acest dialog al Mielului și al Miresei”¹⁶.

b. Cuvântul lui Dumnezeu și Taina

Enzo Bianchi spune despre Cuvântul lui Dumnezeu adresat autorilor biblici că „a fost fixat în scris nu pentru a oferi credincioșilor un codice al Cuvântului lui Dumnezeu, ci pentru ca Scriptura să poată deveni mereu Cuvânt”¹⁷. Or, contextul privilegiat în care Scriptura devine Cuvânt viu și eficace este Liturghia, pentru că Hristos este prezent liturgic și Îl face să răsună cu propria Lui voce, evitând blocarea la nivelul documentării. De aceea, adunarea liturgică, manifestare a unității poporului lui Dumnezeu, este sacramentul vizibil al Cuvântului, taina văzută a Cuvântului care se face auzit. Prin lectura Scripturilor, Hristos însuși vorbește în Biserică și lucrează prin Cuvântul Său, așa încât, în buna-vestire a Logosului, acesta devine putere divino-umană creatoare¹⁸.

Vorbind despre puterea sacramentală a Cuvântului, părintele John Breck subliniază unitatea esențială dintre Cuvânt și Taină, specifică spiritualității ortodoxe. Astfel, Cuvântul și Taina sunt inseparabile în sensul că sunt evidente pentru cre-

14. Cf. Arhimandritul Vasilios, *Intrarea în Împărăție. Inițiere în taina liturgică a unității Ortodoxiei*, Ed. Deisis, 1996, pp. 19-20.

15. Cf. Evdokimov, *op. cit.*, p. 18.

16. *Ibidem*, pp. 157-158.

17. *Cuvânt și rugăciune. Introducere în lectura duhovnicească a Scripturii*, Ed. Deisis, 1996, p. 32.

18. *Ibidem*, p. 32. Cf. Ioannis Zizioulas, *Ființa eclesială*, Ed. Bizantină, București, pp. 77-82.

dința și viața Bisericii lui Hristos caracterul kerygmatic al Tainei și caracterul tainic al Cuvântului¹⁹. Cuvântul își asumă o valoare sacramentală în lucrarea liturgică a Bisericii. Slujba conturează tainic liniamentul în care Logosul este expresiv și intens, odată ce, însuși Cuvântul este prezent ca *Dăruitor* și *Dăruit*, este și *Săvârșitorul* tainei euharistice și *Jertfa* euharistică²⁰.

Taina cuvântului constă în faptul că, mai mult decât oricare altul, cuvântul liturgic e plinit de prezența transcendentului. Astfel că, din perspectivă eclesială, contextul sacramental exprimă, deopotrivă, identitatea mistică și împărtășirea concretă a Logosului, un context al împreună-slujirii în care conformitatea dintre puterea Tainei și puterea Cuvântului este evidențiată deplin. Prezentat prin lectură și prin omilie, prin intonarea în forma antifoanelor (psalmi) și a imnelor dogmatice (troparele sărbătorilor, *Unule Născut* sau *Crezul*), Cuvântul lui Dumnezeu este comunicat, manifestat și primit prin slujirea și săvârșirea comunitară a Tainei²¹. Mai succint spus, Taina Lui se împlinește în Euharistie: Cuvântul întrupat.

Excurs: Semnalarea unei iregularități în săvârșirea slujbei cuvântătoare

Revelația liturgică a Cuvântului lui Dumnezeu face din celebrarea Euharistiei, în totalitatea ei, o *slujbă cuvântătoare*, Nicolae Cabasila observând că în Liturghie preotul săvârșește aducerea darurilor prin intermediul cuvintelor sfințitoare, împreună cu întreaga comunitate care conlucrează prin cuvintele rugăciunii la lucrarea de sfințire harică a Duhului lui Dumnezeu²². Drept urmare, Biserica pierde enorm prin actuala practică de citire „în taină” – mai exact în șoaptă sau în gând – a rugăciunilor Liturghiei. Sunt ignorate atât conținutul mistagogic al acestor rugăciuni, inspirate de Scripturi, cât și principala condiție pentru Euharistie: răspunsul la formularea liturgică a invitației divine conținută în pericopele biblice prin constituirea conștientă a sinaxei rugătoare. Cu siguranță, funcția revelatoare a *slujbei cuvântătoare* ar fi mai mult decât o evidență teoretică, dacă în practica liturgică actuală proestosul nu ar mai rosti rugăciunile în taină²³.

La începutul deceniului trecut, într-un studiu publicat în *festchrift*-ul consacrat împlinirii a 90 de ani de către Dumitru Stăniloae²⁴, Părintele profesor dr. Ioan I. Ică sn. deschide discuția despre modurile prezenței personale ale Mântuitorului și

19. Cf. *Puterea cuvântului în Biserica dreptmăritoare*, Ed. IBMBOR, București, 1999, pp. 7-9.

20. Cf. *Ibidem*, p. 17.

21. Cf. *Ibidem*, pp. 13-14.

22. Cf. *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, 51.

23. Am punctat această problemă și în studiul *Liturghia Duhului și a Bisericii lui Hristos. Elemente de spiritualitate liturgică neopatristică* (în *Ortodoxia*, revista Patriarhiei Române, anul LVII, nr. 1-2, ianuarie-iunie, 2006, pp. 147-169), pp. 155 (n. 47), 159 (n. 64) și 169.

24. Pr. prof. dr. Ioan I. Ică sn., „Modurile prezenței personale ale lui Iisus Hristos și ale comuniunii cu El în Sfânta Liturghie și Spiritualitatea Ortodoxă”, în *Persoană și comuniune. Prinos de cinstire părintelui profesor academician Dumitru Stăniloae la împlinirea vârstei de 90 de ani*, Sibiu, 1993, pp. 335-358. Expunerea sintetică a tuturor aspectelor prezentate în remarcabila schiță de

ale comuniunii cu Hristos în experiența liturgică și duhovnicească ortodoxă referindu-se la cauzele și natura crizei liturgice actuale²⁵ – atunci, dar și acum, cronizată în timp prin continua metamorfoză a înțelegerii cultului în conștiința Bisericii, după cum observă Alexander Schmemmann, care o denunță și încearcă, totodată, recuperarea sensului original al Euharistiei și Liturghiei, în *Euharistia – Taina Împărăției* (1984), cam în același timp cu Părintele Stăniloae: *Spiritualitate și comuniune în Liturgia ortodoxă* (1986)²⁶. Fiind vorba despre alienarea conștiinței liturgice, una dintre soluțiile concrete, identificată de Părintele Ică sn., atât în intervențiile unor liturghiști români (E. Braniște²⁷ și P. Vintilescu) de la jumătatea secolului trecut, cât și străini (L. Vornov și A. Schmemmann²⁸) este „rostirea cu glas tare de către preot a tuturor rugăciunilor liturgice și nu numai a ecfoniselor”²⁹.

teologie liturgică integrală a dogmatistului sibian, inclusă în secțiunea dedicată ecourilor și luărilor de poziție din Ortodoxia românească privind problema frecvenței împărtășirii cu Trupul și Sângele Mântuitorului, este realizată de Arhidiacon profesor dr. Ioan I. Ică jr., „Împărtășirea continuă pro și contra – o dispută perenă și lecțiile ei”, în *Împărtășirea continuă cu Sfintele Taine. Dosarul unei controverse – mărturiile Tradiției*, Ed. Deisis, Sibiu, 2006, pp. 5-88, aici pp. 85-87.

25. Cf. Ică sn., în *vol. cit.*, pp. 335-338.

26. Părintele Ică jr. remarcă o diferență de accent între două comentarii liturgice publicate în contexte politice și spirituale diferite de cei doi autori neopatristici. Diferența descoperă faptul că diversele soluții practice preconizate – împărtășire rară/deasă, individuală/comunitară – sunt susținute pe baza unor concepții teologice distincte privind Liturgia și spiritualitatea ortodoxă. „Liturgistul rus pleacă de la premisa unei opoziții principiale între spiritualitatea euharistică originală de tip comunitar-ecclesiológic și eshatológic, pe de o parte, și spiritualitatea monahală ulterioară, individuală, penitențială și terapeutică, pe de altă parte, și militează pentru restaurarea celei dintâi împotriva celei din urmă. Dogmatistul român postulează, însă, din contră, convergența și unitatea de principiu în Ortodoxie a acestor aspecte într-o liturghie spirituală și o spiritualitate liturgică” („Împărtășirea continuă pro și contra – o dispută perenă și lecțiile ei”, în *vol. cit.*, p. 85).

27. De la acesta, Părintele Ică sn. preia observația conform căreia datorită rostirii în auzul credincioșilor numai a ecfoniselor, nu și a rugăciunilor corespunzătoare, „rânduiala Liturghiei a luat înfățișarea unui serviciu dublu: de o parte unul cu caracter tainic, săvârșit în tăcere de către liturghisitor în altar, iar altul exterior, perceptibil și executat de către diacon și popor (strană, cântăreț, cor) în văzul și auzul tuturor. Faptul acesta a făcut ca poporul să rămână din ce în ce mai opac față de partea sau rolul ce revine preotului, adică tocmai de ceea ce este esențial și fundamental în acțiunea Liturghiei.(...) Aceasta a făcut ca Sfânta Liturghie să apară ca un continent euhológic scufundat – pentru auzul poporului – în oceanul de taină al tăcerii” (Ene Braniște, *Participarea la Liturghie și metodele pentru realizarea ei*, în *Studii Teologice*, I, 1949, nr. 7-8, pp. 578-579, apud „Modurile prezenței personale ale lui Iisus Hristos și ale comuniunii cu El în Sfânta Liturghie și Spiritualitatea Ortodoxă”, în *vol. cit.*, pp. 336-337 și n. 8, p. 337).

28. Titlul articolului lui Vornov, deși redat în franceză este extrem de sugestiv și nu mai are nevoie de traducere: *Sur la question de la lecture dite «secrete» des prieres euqvaristique par le celebrant pendant la Divine Liturgie*, în *Messenger de l'Exarchat du Patriarce Russe en l'Europe Occidentale*, XVIII, 1970, nr. 70-71, pp. 143-159. Le fel de explicit este fragmentul redat din lucrarea Părintelui Schmemmann (*Euharistia. Taina împărăției*, Ed. Anastasia, 1993, p. 176): „Au trecut câteva secole de când poporul lui Dumnezeu, mirenii, pe care Sfântul Apostol Petru îi numește «seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt» (I Petru 2, 9), nu aud și, de aceea, nu cunosc rugăciunea tuturor rugăciunilor prin care se săvârșește Taina și prin care se împlinește însăși esența și chemarea Bisericii. Toți cei care se roagă aud ecfonise separate și fraze fragmentate. Legătura dintre ecfonise și fragmente, și uneori chiar sensul acestora, rămâne pentru ei de neînțeles” (cf. *Ibidem*, în *vol. cit.*, n. 8, p. 337).

29. *Ibidem*, în *vol. cit.*, p. 336.

În teologia românească, până la apariția lucrării Părintelui profesor dr. Ioan I. Ică jr.: *Împărtășirea continuă cu Sfintele Taine. Dosarul unei controversă – mărturiile Tradiției* (Deisis, Sibiu, 2006), discuția este reluată de către Părintele lector dr. Doru Costache. La zece ani după observațiile amintite în alineatul anterior, teologul român de la *St Andrew's Greek Orthodox Theological College* (Sydney College of Divinity, Australia) propune o sumă de reflecții – biblice, canonice și tipiconal-liturgice – pentru recuperarea unei viziuni eclesiale asupra regimului împărtășirii³⁰. Plecând de la datele tradiției Bisericii Ortodoxe, sunt dezbătute nu numai dilemele actuale privind frecvența împărtășirii, ci și condițiile pentru a fi într-un gând și a gusta din aceeași pâine și același potir. Fără a se vorbi explicit despre inconveniențele citirii în taină a rugăciunilor de la Liturghie, se subliniază: „cu excepția celor care-l privesc pe preot, toate rugăciunile Liturghiei sunt formulate de un subiect rugător plural – noi, Biserica, noi, obștea. De aceea și masa cea sfântă a Euharistiei, trupul și sângele Domnului, este pentru întregul popor. Rugăciunea cere pentru toți, pentru clerici și laici, purificare de păcate și luminare, pentru ca toți să ne bucurăm de ospățul oferit de Hristos”³¹. Mult mai pregnantă este semnalarea acestei probleme într-un ansamblu de eseuri publicate în următorii doi ani în paginile periodicului Episcopiei Sloboziei și Călărașilor³². Articolul cu titlul cel mai sugestiv devoalează treptele procesului în urma căruia „pentru majoritatea creștinilor ortodocși de acum, și de multe veacuri încoace, Liturghia se reduce la o succesiune de cântece, cuvinte și gesturi ale căror înțelesuri scapă”³³: (1) „apariția unor biserici tot mai mari, mai monumentale, în care se adunau mulțimi mereu mai numeroase, în care oamenii ajungeau să nu se mai cunoască, să nu se mai simtă ca aparținând unii altora pentru a fi împreună ai lui Hristos, biserici în care îndemnul «pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră» era deklasat la condiția de piesă a recitativului liturgic”; (2) „ideea «Liturghiei/jertfei înfricoșătoare», (...) ce a stimulat o psihoză a temerii în care nu mai este loc pentru celebrarea iubirii lui Dumnezeu; o inversare cumplită a cuvintelor Domnului, care vrea milă, nu jertfă”³⁴; (3) „apariția unei tot mai însemnate

30. *Reflecții despre regimul sfintei împărtășiri în tradiția Bisericii Ortodoxe*, în „Biserica Ortodoxă Română”, nr. 2/2003, pp. 179-193.

31. *Ibidem*, p. 184.

32. *Catapetesme și perdele*, în „Bărăganul Ortodox”, anul II, nr. 19, decembrie 2004; *Cred/credem*, în „Bărăganul Ortodox”, anul III, nr. 20, ianuarie 2005; *Inerțiile dialogului liturgic*, în „Bărăganul Ortodox”, anul III, nr. 21, februarie 2005; *Ritual și comuniune*, în „Bărăganul Ortodox”, anul III, nr. 22, martie 2005; *Comuniune fără împărtășire: Biserica celor excomunicați*, în „Bărăganul Ortodox”, anul III, nr. 23, aprilie 2005; *Liturghia, tradiția vie a Bisericii*, în „Bărăganul Ortodox”, anul III, nr. 28, septembrie 2005.

33. *Idem*, *Catapetesme și perdele*, în *rev. cit.*, p. 4.

34. „Sentimentele întreținute cu precădere de această nouă mentalitate erau al nevredniciei, al distanței, al lipsei de familiaritate cu Dumnezeu. Semnul cel mai teribil al acestei inovații în percepția eclesială rămâne până astăzi practica necanonică a îngenuncherii în timpul liturghiei duminicale, metaforă a pierderii conștiinței demnității de fii și prieteni ai Tatălui, în fața Căruia suntem chemați – în Hristos Iisus – să stăm drepti, în picioare și în jurul mesei” (*Ibidem*, pp. 4-5).

distanțe între clerici și laici, primii văzuți de acum înainte și tot mai mult ca profesioniști ai sacrului, ca în religiile păgâne, cei din urmă fiind percepuți ca asistență pasivă, spectatori și beneficiari ai performanțelor celor dintâi” și, ce interferează rațiunea acestui excurs, (4) „obiceiul clericilor de a citi rugăciunile Liturghiei «în taină», mergând chiar până la a nu le mai citi. Această practică este legată tot de dimensiunile mari ale bisericilor din era constantiniană. Episcopii și preoții se vedeau puși în fața alternativei de a «țipa» rugăciunile, în tentativa lipsită de succes de a acoperi sutele de oameni adunați în mărețele bazilici, sau de a le citi mereu mai încet, cu inovația suplinirii neauzirii rugăciunilor prin tot felul de cântece. Exasperat de această situație, împăratul Justinian cel Mare a încercat să impună prin lege, la jumătatea secolului al șaselea, rostirea cu voce tare, ca mai înainte, a rugăciunilor euharistice. Procesul a continuat însă, laicatul ortodox pierzând treptat amintirea și, odată cu aceasta, conștiința sensului Liturghiei. Văduvit de ceea ce era până acum rugăciunea *sa*, poporul lui Dumnezeu s-a scufundat tot mai mult în marea simbolismelor care îi înfățișau Liturghia ca altceva decât celebrarea unei mese a bucuriei, delectându-se cu memorialul simbolic al evenimentelor vieții Domnului”³⁵.

Nu ar trebui omis faptul că ordinea și modul de rostire al rugăciunilor liturgice, nu este după ecfonise sau independent de ele – ca în practica actuală –, ci înaintea acestora și, bineînțeles, în auzul credincioșilor – după cum situația o impune, în absența diaconului sau a unui conslujitor –, întrucât ecfonisele încheie nu doar ecteniile, ci și textele rugăciunilor. Nu întâmplător *Liturghierele* grecești prezintă fiecare rugăciune între ectenie și ecfonis și nu după acestea, ca în edițiile românești.

Finalizând analiza despre evoluția istorică a ecteniilor din prima parte a Liturghiei, Juan Mateos observă că: „o rugăciune este firesc așezată între invitația diaconală care o precede și ecfonisul cu care se încheie (...) Poziția ezitantă din tradiția manuscrisă ocupată de rugăciunile antifoanelor al doilea și al treilea – uneori atașate invitației, alteori precedând ecfonisul – sugerează că aceste rugăciuni erau cândva așezate între cele două elemente, fără ca alte cereri să fi fost intercalate. Prelungirea invitației diaconale printr-o ectenie, ar putea fi cauza sau ocazia, care a făcut ca rugăciunea, cândva rostită cu glas tare, să devină de taină. Pentru a oferi preotului timpul necesar terminării rugăciunii, s-au adăugat invitației originare unele forme fixe; s-a ajuns astfel ca ecfonisul preotului, rămas cu voce tare, să pară că încheie ectenia șcând, de fapt, conchide rugăciunea”³⁶.

Închei acest excurs, cu o mărturie recentă legată de practica liturgică a comunităților românilor ortodocși din diaspora occidentală privind lectura rugăciunilor de la Liturghie în auzul întregii adunări: „cum credincioșii noștri sunt lipsiți de

35. *Ibidem*, p. 5.

36. Juan Mateos S.J., *Celebrarea Cuvântului în Liturghia Bizantină – studiu istoric* –, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2007, p. 33.

cultură religioasă, duhovnicească, am încercat pe toate căile să-i putem ridica. În sensul acesta, Sfânta Liturghie este centrul vieții noastre bisericești. Atunci, am gândit ca Sfânta Liturghie să o slujim într-o manieră deosebită, în sensul ca să citim cu voce tare chiar și rugăciunile care, în general, se citesc în taină, tocmai ca miezul Liturghiei să ajungă la urechile și la inimile credincioșilor”³⁷. Mitropolitul Serafim a adăugat că această modalitate de slujire a Sfintei Liturghii „la prima vedere deosebită, cum spune ierarhul român, sau inovatoare, cum poate părea după obișnuințele liturgice actuale, în fapt, pe deplin tradițională” îi determină nu numai pe credincioși, ci și pe clerici să fie mult mai implicați în rugăciunea comunității, câștigându-se și manifestându-se un spor de conștiință și evlavie comunitară.

Revenind la discuția despre Logosul divin și Taină, trebuie spus că, în ordine spirituală, cuvântul și gestul sunt complementare³⁸, deoarece revelația și acțiunea divină sunt întotdeauna un întreg nedespărțit: Cuvânt – Lucrare, chiar dacă percepția și participarea oamenilor sunt succesive. „Cuvântul convoacă, vorbește, Se istorisește și în cele din urmă Se oferă pe Sine ca hrană”³⁹, de aici interioritatea dintre cele două părți ale Liturghiei. În Liturghie „slujirea Cuvântului trece prin slujirea Sfintelor Taine și se desăvârșește în slujirea Întrupării: omul, mădular al Trupului euharistic al lui Hristos”⁴⁰.

3. Stadii istorice și mistagogice în celebrarea euharistică a Cuvântului

Analizând mărturiile creștine primare și cele referitoare la dezvoltarea ulterioară a cultului divin eclesial (până în jurul secolului al XIV-lea), indiscutabilă este centralitatea Euharistiei și interdependența celor două piese care compun drama liturgică. Atât cărțile nou testamentare, cât și descrierile patristice ulterioare subliniază că, așa cum Euharistia – comemorarea Cinei de Taină și împărtășirea sinaxei cu Trupul și Sângele Mântuitorului – era vitală experienței creștine, Liturghia Cuvântului – propovăduirea evanghelică și apostolică prealabilă Euharistiei – descria cadrul absolut necesar săvârșirii jertfei euharistice. Pornind de la principiul

37. Cuvintele aparțin Înaltpreasfințitului Mitropolit Serafim al Germaniei, Europei Centrale și de Nord și au fost rostite în anul 2008 în cadrul ședinței solemne a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 28 octombrie, lucrările vizând bilanțul activităților sub aspect religios-duhovnicesc, cultural-editorialistic și mediatic, dezvoltate în cadrul eparhiilor Patriarhiei Române cu prilejul desemnării anului 2008 ca „An jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii” – cf. Ciprian Bâra și Augustin Păunoiu, *Bilanțul anului Sfintei Liturghii și al Sfintei Scripturi*, în *Ziarul Lumina*, nr. 252 (1153), anul IV, miercuri, 29 octombrie 2008, pp. 8-9.

38. Evdokimov, *op. cit.*, p. 59.

39. *Ibidem*, pp. 155-156.

40. *Ibidem*, p. 20.

consecuției liturgice, în această a treia secțiune încerc o concisă prezentare istorică și mistagogică a primului său element: celebrarea euharistică a Cuvântului.

a. Itinerarul istoric al proclamării liturgice a Cuvântului

În primele trei secole de creștinism, ca ospăț al întregii *ekklesii*/adunări, imposibil de celebrat în absența membrilor acesteia⁴¹, Euharistia reprezenta actul cultic *par excellence* de convocare și constituire a Bisericii. Adunarea tuturor membrilor comunității pentru Liturghie se realiza ca răspuns la chemarea Cuvântului lui Dumnezeu, convocarea divină și reacția eclesială fiind exprimate prin inaugurarea slujbei în ambianța evocării mesajului biblic. După inventarul mărturiilor liturgice vechi realizat de profesorul de confesiune evanghelic-luterană citat aici (din 2007 convertit la Ortodoxie), Clement Alexandrinul, Origen, Tertulian și Iustin Martirul atestă cântarea psalmilor, lectura Scripturii și predica. În funcție de aceste acțiuni se organizează întâiul plan al Liturghiei, regăsindu-se în descrierea Faptelor Apostolilor (20, 7) despre adunările duminicale pentru frângerea pâinii, evenimente cultice inițiate prin intermediul propovăduirii apostolice a Evangheliei, noua lege a harului descoperită în Iisus Hristos, împlinire a promisiunilor divine anterioare.

Schema Liturghiei primare, oferită de Sfântul Iustin Martirul în prima sa *Apologie*, este cea mai amănunțită, fiind prezentate succesiv două celebrări ale Euharistiei, una baptismală (cap. 65) și una duminicală (cap. 67). În ambele situații, se remarcă intercondiționarea proclamării liturgice a Cuvântului și a slujirii euharistice. Liturghia este prilejul manifestării comuniunii eclesiale, adunându-i în același loc pe toți membrii comunității. Adunarea se concentrează asupra lecturilor biblice („memoriile apostolilor și scrierile profeților”) și omiliei proestosului („un cuvânt de povățuire și un îndemn la imitarea învățăturilor” scripturistice). Dacă în cap. 65 rânduiala Botezului înlocuiește prima parte a Liturghiei, relatarea de la cap. 67 lămurește asupra principalelor elemente liturgice⁴². Suprapunerea Botezului cu Liturghia Cuvântului trimite către sensul catehumenal (pregătirea pentru Botez) al acesteia din urmă. Celebrarea euharistică a Cuvântului coincide cu Liturghia catehumeilor, a căror concediere (după cum relatează Sfântul Ciprian și Tertulian) sau, în cele din urmă, inițiere, semnalează trecerea oficierii într-un alt registru liturgic.

Un prim impact asupra evoluției Liturghiei Cuvântului îl au apariția lăcașurilor de cult (de dimensiuni din ce în ce mai mari), coroborată, odată cu trecerea timpului, cu obținerea libertății de credință pentru membrii Bisericii și creșterea accelerată, dar superficială, a numărului creștinilor, ce determină emanciparea

41. Cf. Karl Christian Felmy, *De la Cina de Taină la Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii Ortodoxă. Un comentariu istoric*, Deisis, 2004, pp. 56-57.

42. Edificatoare asupra datelor și terminologiei euharistice ale Sfântului Iustin sunt și remarcele teologului german Felmy, pp. 27-37.

treptată de rigorile selecției *prebaptismale* și dispariția ineluctabilă a catehemenatului. Etapa întrunirii membrilor adunării devine parte integrantă a ritualului liturgic, iar celebrarea euharistică a Cuvântului încetează a mai avea rol convocator, catehetic, chiar și recuperator (prezența în cea de-a doua parte a Liturghiei a penitenților și a candidaților la botez, inițial concediați deopotrivă, nu se mai subordonează parcurgerii treptelor epitimiei, în cazul unora, și a stagiului de instruire, de către cei din urmă, ambele susținute, verificate și validate de expresia liturgică a învățaturii biblice). Stabilirea unui canon scripturistic, axat pe epistolarul apostolilor, a condus la preferarea scrierilor noi în dauna celor din Legea Veche, la rându-le estompate și marginalizate în rânduiala liturgică. Mai mult, disputele doctrinare, cu un impact iminent asupra canonului liturgic, și-au pus amprenta asupra valențelor biblice ale programului antifonal din deschiderea Liturghiei, valențe resemnificate dogmatic (e.g. imnul *Monogenes/Unule-Născut* asociat *Psalmului* 145, apoi substituindu-l în întregime; *Trisaghionul/Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără-de-moarte...* introdus în pregătirea lecturilor din Noul Testament, începând cu secolul V, ca și *Monogenes*, în secolul VI⁴³).

Metamorfoza liturgică aduce în debutul slujbei invocarea Sfintei Treimi prin intermediul binecuvântării mari, urmată de trei ectenii, rugăciuni și ecfonise, care încadrează Antifoanele (Ps. 102 [rezumat doxologic] – *Monogenes – Fericirile* sau *Apărătoare Doamnă*) și preced *Trisaghionul*, lecturile din Apostol și Evanghelie, dar și predica, pregătite și dezvoltate în ectenia întreită și rugăciunea cererii stăruitoare. Structura actuală este consecința unui traseu complex⁴⁴ și propune în subtext o evaluare mistagogică.

b.Liniamentul mistagogic al lecturilor biblice din cadrul Liturghiei⁴⁵

Pentru fidelitate față de forma originală a Liturghiei Cuvântului, legitimată de proclamarea și aprofundarea Scripturilor, mă voi orienta exclusiv asupra analizei lecturilor biblice. Momentul este marcat de salutul liturgic „Pace tuturor!”, adresat de proistos credincioșilor, urmată de răspunsul comunității: „și duhului tău!”. Paul Evdokimov observă că salutarea irenică este întâlnită pe parcursul ritualului liturgic atât înainte de lecturile noutestamentare, cât și înainte de sărutarea frățescă/păcii și înainte de împărtășire⁴⁶. Este vorba de trei maniere de

43. Amănunte la Felmy, pp. 155-160.

44. Etapele acestui parcurs sunt detaliate în studiul istoric realizat de Juan Mateos și citat deja *supra*, privind originea și evoluția Liturghiei Bizantine a Cuvântului (*Celebrarea Cuvântului în Liturghia Bizantină*, XLIX + 218 pp.). La fel de utilă este lectura studiului istoric al unuia dintre ucenicii specialistului în liturgică orientală: Robert Taft S.J., *The Evolution of the Byzantine Divine Liturgy*, *Orientalia Christiana Periodica* XLIII, Roma, 1977 pp. 8-30 (pentru lectura textului în format electronic am accesat <http://www.myriobiblos.gr/texts/english/taft-evolution.html>).

45. Pentru o analiză similară vezi și Pr.mrd. Nicolae-Cristian Cădă, *art. cit.*, pp. 156-158 (supra n. 23).

46. *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*, p. 174. Același aspect evidențiat și de Pr. Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, Craiova, 1986, pp. 193 și 198-199.

împărtășire a harului Duhului lui Dumnezeu: prin și în comuniunea cu Logosul, în relațiile dintre mădulele Bisericii și în comuniunea euharistică.

Rugăciunea care precede și pregătește propovăduirea evanghelică și lectura apostolică ilustrează angajarea mistagogică în evocarea pericopelor din Noul Testament: „Strălucește în inimile noastre, Iubitorule de oameni, Stăpâne, lumina cea curată a cunoașterii dumnezeiești și deschide ochii gândului nostru spre înțelegerea evanghelicelor Tale propovăduiri. Pune în noi și frica fericitelor Tale porunci, ca toate poftete trupului călcând, viețuire duhovnicească să petrecem, cugetând și făcând toate cele ce sunt spre bună-plăcerea Ta. Că Tu ești luminarea sufletelor și a trupurilor noastre, Hristoase Dumnezeule și Ție slavă înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!”.

De aceea, Alexander Schmemmann spune că rugăciunea „ocupă același loc în taina Cuvântului ca locul pe care îl ocupă epicleza în rugăciunea euharistică – pentru trimiterea de către Tatăl a Duhului Său Sfânt”⁴⁷. Astfel că, se poate vorbi despre o lectură duhovnicească a Sfintei Scripturi în inima liturgică a comunității eclesiale, o adevărată *lectio divina*: „Biserica e poporul sacerdotal, regal și profetic, a cărui datorie primă este vestirea Cuvântului, adică actualizarea Scripturilor. (...) în fiecare Liturghie a Cuvântului, pe măsura credinței noastre textul se desfășoară sub ochii noștri și Hristos îl explică inimilor noastre. Prin puterea Duhului Sfânt, El ne face să-l simțim actual pe măsura credinței personale, a intensității invocării, a rugăciunii comune. Iată de ce *lectio divina* trebuie să fie precedată de un efort de rugăciune”⁴⁸.

Dialogul este continuat prin repetarea unor cuvinte cheie înaintea lecturării din Apostol și Evanghelie. Exclamațiile „Cu înțelepciune, drepti... !” și „Să luăm aminte!” atenționează asupra calității cuvântului apostolic și evanghelic, revelații sau întrupări ale înțelepciunii ipostatice a lui Dumnezeu, Cuvântul divin, principiul personal ultim al mărturiei scripturistice⁴⁹. Logosul divin se face cunoscut prin apelarea Scripturii vechi – realizată prin intonarea prochimenului, stihuri/versete din psalmi, zenitul proorociei și rugăciunilor vechitamentare, dar și descoperirea dinăuntru a lui Hristos⁵⁰ –, și a celei noi, Liturghia constituind spațiul unei situații unitare față de cele două Testamente biblice⁵¹.

Despre ordinea lecturilor noutestamentare în Liturghie, întâi din scrierile apostolice, apoi din Evanghelie, Nicolae Cabasila spune că nu este întâmplătoare, nici eronată, ci ține de viziunea Bisericii asupra mărturiei Noului Testament. Nu

47. *Euharistia. Taina împărăției*, p. 81.

48. Bianchi, *op. cit.*, p. 30.

49. Stăniloae, *op. cit.*, p. 194. Cf. Evdokimov, *op. cit.*, p. 173.

50. Schmemmann, *op. cit.*, pp. 77-79.

51. Stăniloae, *op. cit.*, pp. 193-194.

se citește Evanghelia mai întâi, deoarece „cele grăite de Domnul însuși ne înfățișează arătarea Lui mai lămurit decât cele spuse de apostoli. Știm însă că Mântuitorul nu a arătat oamenilor dintr-o dată și pe de-a-ntregul mărirea puterii și a bunătății Sale (aceasta o va face la a doua Sa venire), ci a înaintat treptat de la ce era mai nevădit la ceea ce era mai vădit. De aceea, este potrivit să se citească Apostolul înaintea Evangheliei, vrând să se arate astfel că manifestarea Domnului în lume s-a făcut treptat. Tot pentru acest motiv, lucrurile care amintesc arătarea Lui deplină sunt păstrate pentru partea de la urmă a slujbei”⁵².

Lectura apostolică și cea evanghelică sunt tainic legate prin imnul prelung *Aliluia* și prin cădire. Cântarea și gestul sunt recunoașterea prezenței lui Hristos, care se vestește pe Sine atât în Apostol, cât și în Evanghelie, în lumina tainică a Duhului lui Dumnezeu⁵³. De asemenea, este marcată valoarea orantă a lecturilor sfinte, Scriptura fiind asimilată rugăciunii liturgice⁵⁴.

Or, valoarea prezentării și receptării Cuvântului lui Dumnezeu în slujba Liturghiei se descoperă în predică, legată organic de lectura Scripturii⁵⁵. Poporul lui Dumnezeu este atenționat liturgic („să luăm aminte!”) în această privință: sunt deopotrivă importante taina cuvântului și taina împărtășirii Cuvântului întrupat. Decriptarea și comunicarea acestui aspect capital pentru coerența slujbei constituie sarcina omiliei liturgice. Predica este expresia legăturii intime dintre cele două niveluri ale Liturghiei, punctul nodal al îngemănării binecuvântate dintre Cuvântul vieții și viața Cuvântului, dintre Cuvântul lui Dumnezeu „ieșit din tăcere” (Sfântul Ignatie Teoforul) și rostirea/întruparea euharistică a Logosului divin.

Despre predică, Părintele Schmemmann spune că „este automărturia Sfântului Duh, Care trăiește în Biserică și povățuiește la tot adevărul”⁵⁶. Predica „mărturisește că acel cuvânt a fost vestit, ascultat și primit. Predica nu este deloc o simplă explicare a unui pasaj din Scriptură, ea nu înseamnă predicarea despre Evanghelie, ci predicarea *Evangheliei însăși*, deci a lui *Hristos întreg*. (...) Nu este cuvântul omenesc, ci este cuvântul lui Dumnezeu, este citirea Evangheliei în unitatea Bisericii peste care Se odihnește harul Duhului Sfânt. Este mărturia Cuvântului prin Duhul Sfânt, Care *le-a deschis mintea să priceapă Scripturile*”, iar credincioșii care ascultă predica sunt în situația ucenicilor călători către Emaus⁵⁷. „Adevăratul dar al cuvântului – darul buneii vestiri – nu este darul imanent al predicatorului, ci harisma Duhului Sfânt, care se dă în Biserică și Bisericii. Adevărata bună vestire nu poate fi lipsită de credința că *adunarea în Biserică* este cu adevărat adunare în Duhul Sfânt, unde același Unic Duh deschide gura vestitoru-

52. *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, 22.

53. Schmemmann, *op. cit.*, pp. 80-81.

54. Stăniloae, *op.cit.*, p. 197.

55. Cf. Bianchi, *op.cit.*, pp. 33-36.

56. *Euharistia*, pp. 81-82.

57. Evdokimov, *op.cit.*, pp. 175-176.

lui și mințile pentru a primi cele bine vestite. (...) Mărturia despre Iisus Hristos prin Duhul Sfânt (este) conținutul Cuvântului lui Dumnezeu, care alcătuiește esența predicii. (...) De aceea, doar Biserica cunoaște și păstrează sensul Scripturii, întrucât în taina Cuvântului, care se săvârșește în adunarea Bisericii, Duhul Sfânt vivifică *trupul* Scripturii, prefăcându-l în *Duh și Viață*. (...) A primi și a vesti Adevărul nu este posibil fără darul Duhului Sfânt, iar acesta este darul întregii adunări. (...) În vechime, la propovăduirea proistosului adunarea răspundea cu solemnul *Amin*, mărturisind prin aceasta că a primit cuvântul, pecetluind unitatea sa în Duh cu proestosul”⁵⁸.

În intimitatea Logosului divin, comunitatea cere mila lui Dumnezeu, iar stăruința acestei cereri este motivată și de experiența milostivirii dumnezeiești, care se amplifică în Liturghie odată cu anunțul plinirii Evangheliei Fiului lui Dumnezeu. Mila este Duhul Sfânt (Sfântul Serafim din Sarov), chemat insistent să plinească Taina Cuvântului lui Dumnezeu întrupat în comuniunea sfinților/în cele sfinte (*tois hagiois/ta hagia*). În cele din urmă, după lectura evanghelică și aprofundarea ei omiletică, comunitatea euharistică se roagă pentru cei care păzind cuvântul Evangheliei, imită iubirea de oameni a lui Hristos⁵⁹.

4. În loc de concluzii: de la hrana biblico-teologică și euharistică, la un *tropos* liturgic, inspirat de Scripturi

Liturghia Cuvântului pregătește și introduce Liturghia euharistică, astfel încât „în felul său una reproduce și conține esențialul celeilalte”⁶⁰. Specific Sfintei Liturghii este că Trupul și Sângele Domnului nu sunt oferite automat și oricui la sfârșitul celebrării, ci continuu/natural și tuturor/comunitar. Taina Împărtășirii de Dumnezeu se realizează ca o schimbare lăuntrică și treptată, care conduce la împărtășirea conștientă de viață prin Cuvântul întrupat – cuminecarea cu Trupul și Sângele Lui – și prin El cu întreaga Sfântă Treime. Hrana teo-logică premerge mâncării și băuturii Cuvântului. Plinirea Liturghiei Cuvântului este absolut necesară înaintării în lucrarea sfințită a Tainei⁶¹.

Părintele John Breck arată că dincolo de valoarea duhovnicească a pericopelor apostolice și evanghelice, de elocvența predicatorului, descoperirea Cuvântului dumnezeiesc devine incompletă fără săvârșirea tainei euharistice, iar aceasta din urmă un nonsens în absența împărtășirii credincioșilor cu Trupul și Sângele Cuvântului. Întâlnirea ucenicilor, aflați în drum spre Emaus cu Hristos cel răstignit și înviat, este exemplară pentru fiecare comunitatea adunată în numele lui Domnului, care doar *percepe* întreaga revelație, doar își deschide ochii către o

58. Schmemmann, *op.cit.*, pp. 83-85. Vezi și la Zizioulas, *op.cit.*, pp. 114-133.

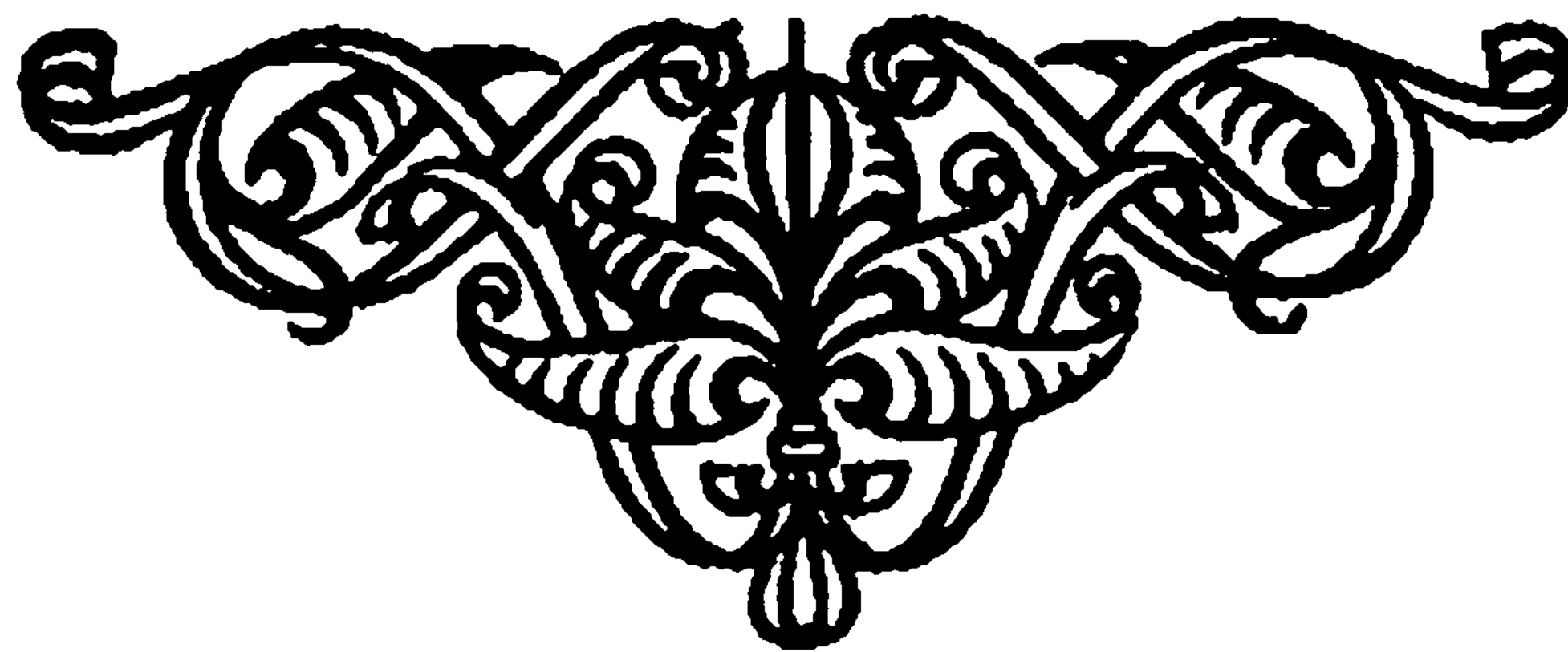
59. Cf. Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, 23.

60. Evdokimov, *op.cit.*, p. 156.

61. Cf. Arhimandritul Vasilios, *op. cit.*, p. 33.

înțelegere și acceptare adevărată a economiei divine, cunoaștere desăvârșită prin *comuniunea* întru darurile liturgice ale Trupului și Sângelui lui Hristos. „Liturghia Cuvântului se împlinește, astfel, în și prin Liturghia euharistică, Taină a tainelor, care transformă Cuvântul dintr-un mesaj despre Iisus într-o participare reală la viața Sa dumnezeiască”⁶².

Nu în ultimul rând, tot după analiza teologului american, împărtășirea cu Sfintele Taine împlinește și susține modul de a gândi și de a fi eclesial în funcție de actualizarea concretă a Cuvântului dumnezeiesc în comunitatea adunată în numele-Lui și în viața de zi cu zi a poporului lui Dumnezeu. În spiritul teo-poeticii lui Ruben A. Alves, invocată și în primele rânduri ale acestui text, trebuie spus că lecturile biblice din cadrul Liturghiei deschid apetitul pentru consumarea euharistică a Cuvântului Sfânt. Asimilarea liturgică a canonului Scripturii, ca expresie a normei existențiale a Bisericii, face loc întâlnirii cu viața adevărată împărtășită euharistic.

62. Breck, *op. cit.*, pp. 16-17.

IMPLICAȚIILE TEOLOGICE ALE RESTAURĂRII ICOANEI

Prep. drd. ȘTEFAN IONESCU-BERECHET

Trăim astăzi într-o lume a imaginilor care ne asaltează tot mai mult prin multitudinea formelor și manifestărilor sale. Zilnic, pe dinaintea ochilor noștri se perindă sute și mii de imagini, care mai de care mai pestrițe și cu un conținut foarte variat. Tocmai în această agresivă ofensivă vizuală, taina icoanei exercită asupra noastră o smerită fascinație, constituind totodată un prilej unic de purificare a privirii. Atitudinile pe care icoana le suscită azi sunt și ele din cele mai diverse: emoția estetică, tentația exoticului, curiozitatea științifică, interogația teologică sau uimirea doxologică. Se publică tot mai multe studii sau albume ce au drept obiect iconografia ortodoxă, se realizează emisiuni documentare, mese rotunde televizate sau se țin simpozioane dedicate artei și restaurării bisericești. În cadrul multor Facultăți de teologie ortodoxă din țară s-au înființat secții de Artă sacră și Conservare-Restaurare și se deschid perspectivele unor specializări post-universitare în domeniul icoanei. Într-un cuvânt, icoana e la modă.

Și preocuparea manifestată față de păstrarea patrimoniului iconografic al bisericilor și mănăstirilor ortodoxe din România este în creștere atât pe plan intern, cât și pe plan extern. Se întreprind eforturi susținute pentru elaborarea unei legislații corespunzătoare, pentru atragerea de fonduri într-un domeniu atât de defavorizat într-o țară aflată în permanentă tranziție, se caută sensibilizarea opiniei publice în problema patrimoniului etc. Dar se neglijează involuntar sau cu bună știință o problemă capitală: precizarea unei maniere specifice de abordare a patrimoniului național bisericesc. Lăsând de-o parte problema calității lucrărilor de conservare și restaurare executate în acest domeniu, se poate constata faptul că încă nu au fost precizate în mod clar principiile care trebuie să stea la baza acestor operațiuni. și când afirm acest lucru am în vedere problema tratamentului lacunelor în cazul frescelor sau icoanelor deteriorate. Pot fi aplicate în acest caz principiile clasice ale restaurării, fără nuanțările de rigoare? Este icoana doar o operă de artă sau doar un obiect de patrimoniu? Cum se cuvine să fie ea abordată? Iată câteva întrebări la care vom încerca să găsim un posibil răspuns în prezentul studiu.

1. Ce este icoana?

Într-o perspectivă largă, icoana face parte din categoria imaginilor create de mâna omului prin mijloacele specifice *mimesis-ului* artistic. Imaginea însăși „se situează de la început în inima unui paradox: cum poate să fie ea o reprezentare, deci să comporte o asemănare cu originalul și, în același timp, să nu fie decât o imagine, deci altceva, diferit de originalul la care trimite? (...) Imaginea trebuie

acceptată simultan ca duplicare asemănătoare și ca abatere de la model”¹. Acest joc al asemănării-deosebirii caracterizează și icoana, mai precis relația ei cu prototipul. Dacă investigăm registrul iconologiei patristice, vom găsi anumite definiții ale icoanei care exprimă acest adevăr. Pentru Sfântul Ioan Damaschin, de exemplu, „icoana este o asemănare, un model, o întipăritură a cuiva, care arată în ea pe cel ce este înfățișat. În general, însă, icoana nu seamănă întru totul cu originalul, adică cu cel reprezentat. Altceva este icoana și altceva este originalul și în general se observă o deosebire între ele, pentru că acesta nu este cealaltă și cealaltă nu este acesta”². O definiție mai precisă găsim în *Antirrheticile* Sfântului Nichifor Mărturisitorul, care afirmă că icoana este o replică a arhetipului, în ea este întipărită totalitatea formei văzute a celui a cărei amprentă este ea, iar aceasta, grație asemănării, ea nefiind distinctă de modelul său decât prin deosebirea de ființă datorită materiei sale”³. Așadar, icoana este totodată asemănătoare cu prototipul, în ce privește „forma văzută” (exterioară) și deosebită de acesta, la nivel ontologic (substanțial).

O primă observație care se impune este aceea că „icoana nu are o realitate proprie (...) pentru că își trage toată valoarea teofanică din participarea sa la acel „altceva” cu ajutorul asemănării, pentru că nu poate închide nimic în ea însăși, ci devine asemeni unui punct ce radiază”⁴. Icoana are o funcție vectorială: ea trimite spre o realitate dincolo de ea, „pune în relație o periferie văzută, cu un conținut nevăzut și transfigurat”⁵. Icoana ne semnaleză prezența și totodată absența prototipului. „Icoana lui Hristos este goală de prezența reală – fapt în care se deosebește radical de Euharistie – dar e plină de absența Sa, care, prin urma pe care o lasă și lipsa pe care o întrupează, produce esența însăși a vizibilului”⁶. Icoana nu constituie doar un „obiect” destinat privirii noastre, ci are o valoare anagogică de itinerariu, de pistă. „Ea operează în mod unic și continuu în ființa relației dintre contemplator și Cel contemplat. (...) este un pol al unei relații în care joacă pe rând rolul Celui ce privește și al Celui care este privit”⁷, „căci finalitatea icoanei nu este de a se face văzută, ci de a se lăsa străbătută pentru ca să apară chipul în miezul vacuității sale”⁸.

1. J.J. Wunenburger, *Filozofia imaginilor*, trad. rom. de M. Constantinescu, ed. îngrijită de S. Alexandrescu, Ed. Polirom, Iași, 2004, pp. 128, 130.

2. Sfântul Ioan Damaschin, *Cele trei tratate apologetice contra celor ce atacă sfintele icoane*, III, 16, trad. rom., introd. și note de Pr. prof. D. Fecioru, Ed. IBMBOR, București, p. 137.

3. Sfântul Nichifor Mărturisitorul, *Antirrheticile împotriva lui Mamona*, I, 28, în PG 100, 277A; trad. fr., prezentare și note de Marie-José Modzain-Baudinet, în vol. *Nicéphore, Discours contre les iconoclastes*, Ed. Klincksieck, Paris, 1989, p. 109.

4. P. Evdochimov, *Arta icoanei, o teologie a frumuseții*, trad. rom. de Grigore și Petru Moga, Ed. Meridiane, București, 1992, pp. 158-159.

5. M.J. Mondzain-Baudinet, *Image, Icône, Économie. Les sources byzantines de l'imaginaire contemporain*, Ed. du Seuil, Paris, 1996, p. 125

6. *Ibidem*, p. 124.

7. Idem, *La relation iconique à Byzance au IX-é siècle d'après les Antirrhétiques de Nicéphore le Patriarche: un destin de l'aristotélisme*, în *Les Études Philosophiques*, 1978, nr.1, pp. 99, 101.

8. Idem, *Prefață* la vol. *Nicéphore, Discours...*, pp. 28-29.

Vizibilitatea prototipului constituie factorul primordial ce determină existența și legitimitatea icoanei. „Forma sa văzută” se „întipărește grafic în materia icoanei, grație imitației sau *asemănării formale* dintre icoană și prototip. Asemănarea formală determină „asemănarea materială”, relația iconică materializându-se plastic în obiectul asemănării. Totodată, asemănarea formală autorizează *omonimia*, ce se concretizează prin înscrierea numelui pe icoană. Ea este inerentă iconomiei icoanei și nu are simplul rol de identificare a prototipului⁹. Părintele D. Stăniloae observă profund că „numele exprimă concentrat persoana; el provoacă persoana care-l poartă să-și trimită lucrarea acolo unde e pomenit, mai ales că Însuși Duhul Sfânt chemat asupra icoanei e o putere lucrătoare, ce se unește cu lucrarea persoanei. Numele e legat de persoană mai mult decât umbra de trup”¹⁰.

Icoana are un profund caracter personal, ea redă întotdeauna o persoană. Între icoană și prototipul ei există o „identitate relațională”, ce comportă două aspecte: o identitate de formă și o identitate de numire¹¹. Esențialul pe care icoana îl înfățișează este tocmai chipul persoanei, iar ceea ce confirmă identitatea acestui chip este numele persoanei, înscris pe icoană. „A face o icoană înseamnă, deci, a produce în materia lemnului și prin cea a culorilor, spațiul de lumină unde se poate face auzită vocea omonimică care proclamă similitudinea cu chipul model. (...) Spațiul în cauză este imaginar și echivalența grafică a trăsăturii iconice și a celei scripturistice este cea care trebuie să confere statutul său strict simbolic reprezentării văzute”¹².

Așadar, asemănarea dintre icoană și prototip precum și numele înscris pe icoană o pecetluiește. Conferă legitimitate icoanei, o situează în relație cu prototipul, cu persoana reprezentată. În momentul în care asemănarea dispăre, icoana își pierde rațiunea de a mai exista, căci, după cum spune Sfântul Grigorie de Nyssa, „dacă chipul n-are nici o asemănare cu modelul, atunci nici nu-i vrednic să-i poarte numele. Dacă imitarea nu e deplină, avem de-a face cu altceva, iar nu cu chipul sau reproducerea originalului”¹³. Asemănarea dintre icoană și modelul ei poate fi atât de mare, încât unele scrieri aghiografice ne relatează că anumiți

9. Sfântul Teodor Studitul, *Antirrhetecele împotriva iconomahilor*, I, XI, PG 99, 341C; trad. rom. de Diac. Ioan I. Ică jr., în vol. Sf. Teodor Studitul, *Iisus Hristos, Prototip al icoanei Sale. Tratatetele contra iconomahilor*, Alba Iulia, 1994, p. 85.

10. Pr. prof. dr. D. Stăniloae, *Hristologie și iconologie în disputa din secolele VIII-IX*, în „Studii teologice” (1979), nr. 1-4, p.18.

11. Ideea aceasta apare exprimată cu claritate în scrierile unor cunoscuți Părinți ai Bisericii, precum: Sfântul Nichifor, *op. cit.*, I, PG 100, 280B, C; trad. cit., p. 111; Sfântul Vasile cel Mare, *Omilia a XXIV-a, împotriva sabelienilor, a lui Arie și a anomeilor*, în PG 31, 600-617; trad. rom., introd., note și indicii de Pr. prof. D. Fecioru, în col.PSB, vol. 17, Ed. IBMBOR, București, 1986, p. 593.

12. M.J. Mondzain-Baudinet, *Prefață* la vol. *Nicéphore, Discours...*, pp. 28-29.

13. Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre crearea omului*, XVI, PG 44, 184A; trad. rom. și note de Pr. prof. dr. T. Bodogae, în col. PSB, vol. 30, București, 1998, p. 47.

sfînți au putut fi recunoscuți în unele apariții tocmai pe baza recunoașterii lor cu chipul înfățișat pe icoanele lor¹⁴. Deci, ceea ce conferă valoare icoanei este tocmai aspectul ei formal și nu substratul material. Acest adevăr fundamental este afirmat cu tărie de numeroși autori patristici. Sfântul Teodor Studitul, de pildă, precizează foarte limpede că atunci „când privești natura icoanei n-ai putea numi ceea ce se vede nici numai Hristos, nici icoană a lui Hristos; căci ea este poate lemn sau culoare sau aur sau argint sau altă materie felurită de la care se și numește așa. Iar când privești asemănarea prin întipărire a arhetipului (poți numi ceea ce se vede) și Hristos și a lui Hristos: „Hristos” după omonimie și „a lui Hristos” după relație¹⁵.

Nu materia sau tehnica icoanei îi conferă vrednicie acesteia, ci reprezentarea prototipului întipărită în ea. „Noi, afirmă Sfântul Simeon Stâlpnicul, nu ne apropiem de culori, ci de amintirea originalului picturii și, privind pe Cel nevăzut cu ajutorul picturii care se vede, Îl slăvim ca prezent, credem în El nu ca în unul Care nu este Dumnezeu, ci ca în unul care există cu adevărat”¹⁶. Chipul persoanei pe care-l contemplăm în icoană ne ajută să transcendem materialitatea acesteia, căci „forma neesențială a ipostasului văzută în icoană ne face să cugetăm la existența Lui reală în cele două firi, la forma Lui esențială”¹⁷.

Dar nu doar cugetarea noastră se înalță spre prototip, prin mijlocirea icoanei sale, ci și închinarea noastră. Actul venerării icoanei are în vedere asemănarea întipărită în ea, nu materialitatea icoanei. „Nu substanța icoanei, afirmă Sfântul Teodor Studitul, este venerată, ci efigia prototipului imprimată ca o pecete în ea, substanța icoanei rămânând nevenerată. Căci nu materia este cea închinată, ci prototipul împreună cu efigia Sa, iar nu cu substanța ei”¹⁸.

2. Funcțiile icoanei

Odată precizată natura icoanei și conținutul relației ei cu prototipul, se cuvin enunțate, în mod clar, care sunt funcțiile pe care aceasta este menită să le îndeplinească. Dacă ne limităm să considerăm icoana doar ca pe o operă de artă sau numai ca pe un obiect de valoare patrimonială, o vom deposeda tocmai de rolurile ei esențiale. De ce? Deoarece icoana este înainte de toate un obiect de cult al Bisericii Ortodoxe, ea are esențialmente o funcție liturgică. Icoana este un „eveniment eclesial, prin excelență, darul Bisericii către ochiul uman”¹⁹. Atât icoanele

14. Pot fi citate în acest sens: Sfântul Nil Sinaitul (de Ancyra), *Cartea a IV-a Epistolelor: Epistola 62, către Heliodor Silențiarul*, PG 79, 580-581; trad. rom. de Pr. prof. dr. Ioan Ică, în D.G. Tsamis, *Patericul sinaitic*, Sibiu, 1995, pp. 161-162 sau două relatări consemnate în florilegiul anexat celor trei tratate antiiconoclaste ale Sfântului Ioan Damaschin (Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, I, II, trad. cit., p. 88, 119-120).

15. Sfântul Teodor Studitul, *Antirrheticele*, I, 11; trad. cit., p. 85.

16. Sf. Simeon Stâlpnicul cel Tânăr, *Despre sfintele icoane*, PG 86, II, 3220AB (vezi și Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, III, PG 94, 1409C-1412A; trad. cit., pp. 208-209).

17. Pr. prof. dr. D. Stăniloae, *Iisus Hristos ca prototip al icoanei Sale*, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, XXXIV (1958), nr. 3-4, p. 268.

18. Sfântul Teodor Studitul, *Antirrheticele*, III, C, 2; trad. cit., pp. 153-154.

19. Th. Baconsky, *Fragmente despre teologia icoanei*, în vol. L. Uspensky, *Teologia icoanei în Biserica Ortodoxă*, trad. și studiu introd. de Th. Baconsky, Ed. Anastasia, București, 1994, p. 6.

propriu-zise, cât și ansamblurile murale „se integrează în ansamblul mistagogiei ortodoxe, contribuie la împlinirea Liturghiei”²⁰, “fac parte integrantă din celebrarea liturgică”²¹. Icoana nu poate fi desprinsă, fără a i se denatura sensul, din cadrul eclesial, pe care P. Florensky îl numea atât de inspirat, „sinteză a artelor”. și să observăm, având în vedere spusele sale, că sinteza cadrului eclesial nu se limitează la sfera artelor plastice, ci include arta vocală și poezia, arta focului, arta fumului, arta tactilă, arta olfactivă, arta odăjdiilor, plastica și ritmul mișcărilor clericilor slujitori etc²². Această sinteză unificatoare are la bază faptul că Liturghia face apel la toate simțurile noastre spre a le transfigura. Iar unitatea ce rezultă este o unitate organică. „Formele arhitecturale ale unui locaș de cult, frescele, icoanele, obiectele de cult, nu sunt puse alături, pur și simplu, ca obiectele unui muzeu, ci, asemeni mădulelor unui trup, trăiesc întru aceeași tainică viață, sunt integrate misterului liturgic”²³. Caracterul liturgic al icoanei „nu se datorează faptului că slujește drept cadru și adaos la Liturghie, ci totalei lor corespondențe. Taina săvârșită și taina descrisă sunt una și aceeași, atât lăuntric, în înțelesul lor, cât și exterior, în simbolismul care exprimă acest înțeles”²⁴.

În spațiul liturgic, icoana îndeplinește, în primul, rând un rol *anamnetic*. Cei care se închină sfintelor icoane „își hrănesc sufletele cu amintirea mereu nouă, vie și neîntrerupă” a evenimentelor iconomiei mântuitoare „ca și cum le-ar avea încă sub ochi și așa cum le-au fost ele transmise încă de la început de Biserica lui Hristos”²⁵. Anamneza icoanei este parte integrantă a anamnezei liturgice, care vizează nu comemorarea unor fapte ale unui trecut istoric demult uitat, ci reactualizarea principalelor momente ale iconomiei dumnezeiești. Liturghia este în esența ei „ca o icoană care ar înfățișa un singur trup al lucrării Mântuitorului în lume, făcând să se perinde pe dinaintea privirilor noastre toate părțile ei, de la început până la sfârșit, după rânduiala și urmarea lor firească”²⁶. De aceea, icoana nu este doar mărturia vieții pământești a Domnului și a sfinților, ci și a slavei viitoare pe care Liturghia o anticipează. „Icoana lui Hristos, afirmă Părintele D.

20. V.I. Stoichiță, *Studiul introductiv. Cartea de pictură a lui Dionisie din Furna. Încercare de definire structurală*, în vol. *Dionisie din Furna, Carte de pictură*, trad. rom. de S. Bratu Stati și Șt. Stati, Cuvânt înainte de V. Drăguț, studiu introd. și antologie de ilustrații de V.I. Stoichiță, Ed. Meridiane, București, 1979, p. 26.

21. Pr. N. Ozolin, *Chipul lui Dumnezeu, chipul omului. Studii de iconologie și arhitectură bisericească*, trad. rom. de G. Ciubuc, Ed. Anastasia, București, 1998, p. 84.

22. P. Florensky, *Iconostasul*, trad. rom. și cronologie de Pr. Boris Buzilă, Ed. Anastasia, București, 1994, pp. 43-44

23. P. Evdochimov, *op. cit.*, p. 155.

24. L. Uspensky, V. Lossky, *Călăuziri în lumea icoanei*, trad. de Anca Popescu, Ed. Sophia, București, 2003, p. 41-42.

25. Sfântul Nichifor Mărturisitorul, *op. cit.*, I, PG 100, 324B, trad. cit., p. 145.

26. Nicolae Cabasila, *Scrieri. Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii și Despre Viața în Hristos*, trad. rom., studiu introd. și note de Pr. prof. dr. E. Braniște, Pr. prof. dr. T. Bodogae, Ed. Arhiep. Bucureștilor, 1989, p.28.

Stăniloae, unește bipolar istoricul cu eshatologicul, viața pământească cu cea plină de har din cer. În icoană se redă viața istorică transfigurată și înveșnicită²⁷.

Dar această viață în Împărăția lui Dumnezeu este o viață de *comuniune*. Biserica însăși este în esența ei comuniune, în care toate cele create, văzute și nevăzute se unesc întreolaltă și cu Dumnezeu. Iar sfintele icoane ne introduc, prin actul venerării lor, tocmai în această „comuniune a sfinților”, unde ne întâlnim nu doar cu prototipurile reprezentate în icoane, ci și cu toți cei care le-au venerat înaintea noastră, cu cei care le cinstesc în prezent și cu cei care le vor cinsti în viitor. Această comuniune nu are la bază doar un sentiment de solidaritate, izvorât din faptul că aparținem cu toții Bisericii lui Hristos și că împărtășim același crez religios, ci este o comuniune de rugăciune, în care icoana îndeplinește rolul de *mijlocitoare*. Ea poartă rugăciunile noastre adresate prototipului – Mântuitorul Hristos sau sfântul zugrăvit – fiind încărcată de har. Icoana face parte dintre lucrurile care ne sfințesc și sufletele și trupurile²⁸, iar această *putere sfințitoare* provine de la prototipul ce o umple cu harul său²⁹. „Arta sacră ortodoxă este expresia vizuală a dogmei transfigurării”³⁰, este o artă „trans-figurativă”. Datorită prezenței harice (prin relație) a prototipului în ea, icoana are și *putere taumaturgică*, prin ea se săvârșesc minuni, vindecări, convertiri etc. După cum afirmă S. Bulgakov, „dogma cinstirii icoanelor trebuie înțeleasă în legătură cu dogma euharistică, în sensul că prin amândouă se mărturisește legătura vie a lui Hristos cu lumea, precum și reala Lui prezență într-însa (...) în sensul că apare în două chipuri: în chipul Lui și în substanța Trupului Lui, în icoană și în Euharistie”³¹.

Icoana are, așadar, și funcție dogmatică, în sensul că ea mărturisește, prin limbajul său specific, adevărul Întrupării Cuvântului lui Dumnezeu și al îndumnezeirii omului prin har. Argumentul hristologic a fost subliniat cu putere de toți apărătorii sfintelor icoane în timpul disputei iconoclaste și chiar înaintea acesteia. De pildă, Sinodul Quinisext (691-692) proclamă, prin canonul 82, faptul că icoana Mântuitorului Hristos este zugrăvită „spre aducerea aminte de petrecerea Lui în trup, de patima și moartea Sa mântuitoare și de răscumpărarea lumii, care s-a făcut prin aceasta”³². Iar *Sinodiconul Ortodoxiei* afirmă cu tărie că „celor ce mărturisesc venirea (și prezența) în trup a Cuvântului lui Dumnezeu cu cuvântul, cu gura, cu inima, cu mintea, în scris și în icoane, veșnică fie memoria”³³.

27. Pr. prof. dr. D. Stăniloae, *Hristologie...*, p. 18.

28. Sfântul Nichifor Mărturisitorul, *op. cit.*, III, PG 100, 381B, trad. cit., p. 188.

29. *Ibidem*, III, PG 100, 420A; trad. cit., p. 215.

30. L. Uspensky, *Teologia icoanei în Biserica Ortodoxă*, trad. și studiu introd. de Th. Baconsky, Ed. Anastasia, București, 1994, p. 126.

31. S. Bulgakov, *Icoana și cinstirea sfintelor icoane*, trad. de Ierom. P. Lecca, cu studiu critic de Pr. N. Ozolin și un argument de S. Dunitrescu, Ed. Anastasia, București, 2000, p. 162.

32. Mansi 11, 977E-980B; trad. rom. în vol. Arhid. prof. dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii*, Sibiu, 1993, p. 151. Canonul 82 este citat și la Sinodul al VII-lea ecumenic (Mansi 13, 40E-41B).

33. *Sinodiconul Ortodoxiei*, prezentare și trad. adnotată de drd. Ioan I. Ică jr., în *Mitropolia Ardealului* (1985), nr. 7-8, p. 444.

Se observă că acest ultim text afirmă echivalența dintre cuvânt și icoană întru adevărarea tainei Întrupării, adică dintre Evanghelie și icoana Mântuitorului Hristos. Ea are la bază atât unitatea de percepție a omului – corespondența dintre auz și văz – cât și identitatea conținutului pe care cele două forme de expresie ale Revelației îl propovăduiesc. „și una și alta, și vestirea prin cuvinte și întărirea adevărului prin icoane, concură fiecare spre unul și același folos”³⁴, „Evanghelia ne cheamă la viața în Hristos, pe care icoana o descrie”³⁵. Echivalența dintre textul sacru (Sfânta Evanghelie) și icoana pictată descoperă funcția de limbaj a acesteia din urmă. „Icoana nu este definită în esența ei plastică și expresivă, ci în cea comunicativă”³⁶. Ea este înainte de toate purtătoarea unui adevăr revelat. „Adevărul dogmatic nu se înscrie, pentru Răsăritul bizantin, numai în oficiul liturgic ca atare, ci și în iconografie. (...) Biserica Răsăritului o spune: icoana este echivalentă cu dogma și cu Liturghia. În ea se poate înscrie sensul, știți de altfel că (icono)grafie înseamnă în fond un mod de scriere. Icoana nu este pentru tradiția bizantină o pictură. Ea este o scriere”³⁷. Într-o lume precum cea de astăzi, marcată de relativism și de dorința de autoafirmare, icoana ni se relevă ca „o artă în care întregul limbaj artistic este în slujba comunicării, în care până și frumusețea este înțeleasă drept comunicare”³⁸. Dar icoana nu ne comunică adevărul Bisericii doar prin conținutul ei, ci și, într-o manieră aparte, prin formele sale stilistice specifice. Acestea sunt conținute în “canonul iconografic”, care se găsește codificat și consemnat în scris, în cunoscutele erminii ale picturii bizantine. „În vederea menținerii caracterului ei de limbă, convențiile care-i stau la bază trebuie să fie la fel de solide ca și cele ale limbajului verbal”³⁹. Din acest punct de vedere, „canonul iconografic” nu trebuie privit ca un set de prescripții stilistice, iconografice sau tehnice care ar încătușa libertatea artistului, ci ca un sistem coerent de semne și convenții ale limbajului iconografic. Căci, dacă observăm atent, într-o icoană „personajul reprezentat nu se recunoaște prin calități expresive ori formale, ci prin tipologie și attribute iconografice ce se cer imediat identificate. Imperativul prim al imaginii devine cel de semnificare”⁴⁰.

Datorită funcției comunicative, de limbaj, icoana împlinește și un rol gnoseologic. „Prin întipărirea grafică, afirmă Sfântul Nichifor Mărturisitorul, se rea-

34. *Ibidem*, p. 444. Ideea se regăsește de altfel și în *Horosul Sinodului VII Ecumenic*, Mansi 13, 379B, 380A; trad. rom. de Diac. Ioan I. Ică jr., în vol. Sf. Teodor Studitul, *Iisus Hristos...*, p. 193.

35. L. Uspensky, *Teologia icoanei în Biserica Ortodoxă*, pp. 129-130.

36. V. I. Stoichiță, *op. cit.*, p. 24.

37. A. Scrima, *Liturghia bizantină a Cincizecimii*, în vol. A. Scrima, *Biserica liturgică*, vol. îngrijit de Anca Manolescu, trad. din fr., Cuvânt înainte și note de Anca Manolescu, prefață de Mihail Neamțu, Ed. Humanitas, București, 2005, pp. 187-189.

38. T. Spidlik și M. I. Rupnik, *Credință și icoană*, trad. din lb. italiană de Ioan Milea, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 18.

39. V.I. Stoichiță, *op. cit.*, p. 29.

40. *Ibidem*, pp. 18-19.

lizează cunoașterea formei văzute și principale și în ea putem vedea ipostasul celui care este înscris⁴¹. Tocmai această definiție a icoanei, în ordinea cunoașterii, explică imuabilitatea „canonului iconografic”. Icoana trebuie să transmită ceea ce Tradiția Bisericii a consemnat. „Conturul iconografic nu exprimă, așadar, fantezia aleatorie, programul apologetic sau pornirea idealizantă, ci fidelitatea față de memoria unei fizionomii originare”⁴². Dar icoana ne inițiază nu doar în cunoașterea celor petrecute odinioară în istoria mântuirii, ci și asupra celor ce urmează să se împlinescă în viitorul eshatologic.

În cele din urmă, icoana are în mod indiscutabil și o valoare estetică și una istorică, dar într-o manieră diferită de cea percepută de către lumea profană. Icoana nu se înscrie în ordinea estetică numai datorită elaborării sale artistice, ci îndeosebi prin faptul că ea reflectă frumusețea dumnezeiască necreată, că este o revelație a acestei frumuseți. Tocmai în acest sens, sfintele icoane constituie „podoaba Bisericii”⁴³, a acestei „icoane a Împărăției lui Dumnezeu”. „Nici numai estetică, nici numai spirituală, frumusețea icoanei este interioară și își are izvorul în arhetipul ei. Desigur, această frumusețe scapă simplului estetician, căci descoperirea esenței profane a icoanei solicită celui care o contemplă iluminare interioară”⁴⁴. Din punct de vedere istoric, vechile icoane sunt foarte valoroase, dar nu numai prin faptul că aparțin unor epoci și școli de pictură demult apuse, ci mai ales prin importanța lor spirituală în viața comunității respective și prin caracterul lor normativ din punct de vedere iconografic. Este semnificativ, în acest sens, faptul că Sinodul Stoglav (1551) prevede păstrarea cu sfințenie și restaurarea icoanelor vechi ce constituie izvoadele pentru noii iconari⁴⁵.

Iată, deci, care sunt, din punct de vedere ortodox, funcțiile pe care icoana le îndeplinește în viața Bisericii. Nu este întâmplătoare ordinea în care ele au fost prezentate, deoarece, îndrăznesc să afirm cu tărie, aceasta nu poate fi relativizată. Abordarea icoanei dintr-un punct de vedere exclusivist estetic sau istorico-patrimonial este incorectă prin unilateralitate și prin minimalizarea funcțiilor primordiale ale icoanei (liturgică, dogmatică, de limbaj, gnoseologică) și nu constituie decât o denaturare a înțelegerii acesteia. „Nu trebuie să studiem icoana, afirmă Părintele P. Florensky, ca pe un monument de artă creștină, ci prin ea să ne împărtășim din învățătura sfântului. Iar în clipa în care cea mai mică disfuncție decuplează, din punct de vedere ontologic, icoana de esența ei sacră, aceasta se ascunde privirii noastre într-un tărâm inaccesibil, iar icoana devine un obiect printre multe altele”⁴⁶. Perceperea icoanei ca o operă de artă integrată exclusiv în dome-

41. Sfântul Nichifor Mărturisitorul, *op. cit.*, I, PG 100, 280B; trad. cit., p.111.

42. Th. Baconsky, *op. cit.*, p. 7

43. Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, I, III, PG 94, 1272A-1276B, 1381D-1388D; trad. cit., p.83.

44. M. Quenot, *Icoana, fereastră spre absolut*, trad., prefață și note de Pr. dr. V. Răducă, Ed. Enciclopedică, București, 1993, p. 12.

45. L.Uspensky, *Teologia icoanei în Biserica Ortodoxă Rusă*, Ed. Patmos, Cuj Napoca, 2005, p. 70, n.22.

46. P. Florensky, *op. cit.*, p. 239

niul creației artistice universale și destinată a fi studiată de Istoria artelor plastice este o perspectivă ce aparține modernității secularizate, mai exact așa-numitului „secol al luminilor”. și, observă cu regret L. Uspensky: „Biserica însăși a cedat acestei ispite, acceptând, docilă, ideea potrivit căreia creația artistică nu îi aparține, putând fi abandonată, prin urmare, culturii profane”⁴⁷.

Departate de a stârni doar simpla emoție estetică ori curiozitate științifică, care duc inevitabil în cele din urmă la muzeificarea artei eclesiale, icoana are rolul de a trezi evlavie doxologică manifestată prin formele consacrate ale cultului liturgic: închinare, sărutare, îngenunchere, tămâiere și ardere de lumini (candele sau lumânări). Putem face, oare abstracție de cererile conținute în *Rugăciunea de sfințire a icoanei Mântuitorului Hristos* – „trimite asupra ei binecuvântarea Ta cea cerească și darul Preasfântului Tău Duh și o binecuvintează și sfințește-o, dă-i ei putere tămăduitoare și de toate meșteșugirile diavolești izgonitoare. Umples-o de binecuvântarea și puterea Sfântului Chip cel nefăcut de mână (...) Ca print-înșă să se lucreze puteri și minuni pentru întărirea dreptei credințe și pentru mântuirea credinciosului tău popor” – și să vedem în icoană un simplu tablou cu conținut religios? Sau putem să avem în fața icoanei o atitudine strict estetică, neutră din punct de vedere religios, atunci când Sfântul Teodor Studitul ne avertizează, că „dacă cineva ar zice că se mulțumește numai cu arătatea lui Hristos în icoană și nici nu cinstește, nici nu necinstește (icoana), respingând deci închinarea prin cinstirea relațională, acela este eretic”⁴⁸.

3. Restabilirea integrității aspectului formal al icoanei prin intervenția de restaurare

Având în vedere toate cele afirmate până acum, referitor la natura și la funcțiile icoanei ortodoxe, rămâne să mai precizăm un singur aspect. Care este atitudinea pe care trebuie să o aibă restauratorul față de icoană? Mai precis, este îngăduită și necesară, din punct de vedere teologic, integrarea cromatică în cazul icoanelor sau frescelor deteriorate? Înainte de a oferi un posibil răspuns la această problemă, să analizăm pe scurt opiniile divergente prezente astăzi.

Principiile clasice ale restaurării, așa cum le găsim formulate, de pildă, în *Carta Restaurării* din 1972 (art. 6, 1), exclud în mod categoric orice „completări în același stil sau analoage, fie și în forme simplificate, chiar și atunci când există documente grafice sau plastice care pot da indicații asupra felului în care ar fi fost sau ar fi trebuit să apară aspectul operei sfinte”⁴⁹. O justificare teoretică a acestei interdicții clare aflăm în lucrarea lui C. Brandi, *Teoria restaurării*. El pornește de la premisa că intervenția de restaurare trebuie să se întemeieze pe „recunoașterea

47. L. Uspensky, *Teologia icoanei în Biserica Ortodoxă*, p. 187.

48. Sfântul Teodor Studitul, *Antirrheticile...*, I, 20, 5, trad. cit., p. 93.

49. C. Brandi, *Teoria restaurării*, trad. rom. de R. Balaci, prefață și glosar de D. Mohanu, Ed. Meridiane, București, 1996, p. 182.

operei de artă ca operă de artă”, în dubla sa polaritate: estetică și istorică⁵⁰. Aplicând această dublă determinare și icoanei, aceasta reprezintă, după cum am văzut, o atitudine unilaterală, ce denaturează în realitate sensul ei autentic. Mai mult, identificând icoana cu o simplă operă de artă, noțiunea de *funcționalitate* devine irelevantă, iar restabilirea acesteia nu „ar reprezenta decât un aspect secundar sau coincident al restaurării, niciodată cel principal și fundamental care vizează opera de artă ca operă de artă”⁵¹. Deși, aparent integrarea cromatică a icoanei și-ar putea găsi o justificare în faptul că „restaurarea trebuie să vizeze restabilirea unității potențiale a operei de artă”⁵², totuși, ea este categoric respinsă pentru a nu comite „un fals artistic sau un fals istoric” și a nu „înlătura urmele trecerii operei de artă prin timp”⁵³. Ea ar trebui în mod clar identificată cu refacerea, care „presupune inserția în acel ciclu închis care este creația, o substituie a artistului însuși, înlocuindu-l”⁵⁴. Se ridică aici întrebarea: oare putem identifica perspectiva eclesială și cea profană cu privire la actul creației artistice și la condiția artistului? Poate fi considerat iconarul ortodox un artist care caută să se exprime pe sine însuși și care – își apără cu gelozie opera? Nu caută el oare cu totul altceva, și anume, ca, într-o totală deșertare de sine, să se pună în slujba tainei Bisericii, pe care fie o contemplă cu mintea sa purificată de patimi, fie o reproduce pe baza mărturiilor Sfinților Părinți? Artistul iconar „doar ridică o perdea, iar cea care stă după perdea este o realitate obiectivă, care ni se arată ca atare, și mie, și pictorului, iar el n-o creează, chiar dacă s-ar afla într-o clipă de maxim avânt al inspirației, ci doar o descoperă”⁵⁵. Deci, având în vedere natura și funcțiile icoanei, precum și actul creației iconografice, apare ca total nejustificată recunoașterea unilaterală a icoanei ca operă de artă, recunoaștere ce stă la baza principiilor clasice ale restaurării.

La polul opus concepției puriste privind restaurarea, se află punctul de vedere și practica bisericească ortodoxă, care nu cunoaște decât două posibile soluții în problema icoanelor deteriorate: arderea suportului icoanei sau refacerea suprafeței pictate. Mărturie, în acest sens, stau o serie de texte patristice, respectiv două prescripții ermineutice aflate în *Erminia* lui Dionisie din Furna. Astfel, Leonțiu de Neapole († 650) afirmă că „dacă ne-am închina lemnului icoanei ca la Dumnezeu, negreșit că ar trebui să ne închinăm și celorlalte lemne și n-am distruge prin foc, cum se întâmplă adesea, icoana, când chipul s-a șters”⁵⁶, iar

50. *Ibidem*, pp. 35, 36-37.

51. *Ibidem*, p. 34.

52. *Ibidem*, p. 39.

53. *Ibidem*, p.39.

54. *Ibidem*, p. 104

55. P. Florensky, *op. cit.*, pp. 161-162.

56. Leonțiu de Neapole, *Cuvântare în apărarea creștinilor împotriva iudeilor și despre icoanele sfinților*, fragmente redade de Sfântul Ioan Damaschin în florilegiul său (Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, I, III, PG 94, 1272A-1276B, 1381D-1388D; trad. cit., pp. 178-179, 180, 183, 193).

Sfântul Ioan Damaschin († 750) precizează că „este lămurit că nu mă închin materiei, deoarece atunci când se distruge forma Crucii, ori din ce lemn ar fi făcută, arunc lemnul în foc, tot astfel și cu icoanele”⁵⁷. De asemenea, într-un fragment atribuit Sfântului Atanasie cel Mare († 373), se spune că „se întâmplă adesea, ca ștergându-se caracterul sau chipul, lemnul să rămână gol (și atunci ardem icoana de altă dată ca pe un lemn fără nici o valoare)”⁵⁸. Aceste texte, care probabil șochează sensibilitatea noastră artistică, nu trebuie puse pe seama inculturii sau lipsei de educație a autorilor lor, ci ele reflectă un adevăr foarte clar: din punct de vedere teologic, atunci când chipul sau înscrisul icoanei se șterge, icoana devine o simplă bucată de lemn, care nu mai poate constitui obiectul închinării. Adică, spune Sfântul Teodor Studitul, „dacă se șterge asemănarea celui văzut în ea și căruia i se aduce închinarea, rămâne doar materia neînchinată, ca una ce nu are nimic în comun cu asemănarea”⁵⁹. În cazul în care suportul icoanei nu este extrem de deteriorat, *Erminia picturii bizantine* prevede refacerea suprafeței pictate, folosind anumite metode empirice. Dacă icoana a necesitat doar o operațiune de curățire, atunci se spune că „dacă vor fi ieșit undeva vopselele, îndrepteaz-o”⁶⁰. Dacă suportul icoanei a fost afectat de putregai, atunci numărul operațiunilor prescrise este mai mare, dar include în mod obligatoriu și integrarea cromatică: „Iar dacă este dinainte stricată, adică câmpul și zugrăveala sfinților, întâi rade câmpul stricat și scoate de primprejur ipsosul vechi. Apoi (...) adap-o cu clei și pune și chit și rumeguș. Apoi ipsosește-o, pune și aurul și vopselele și așa cârpește-o; apoi dându-i verniul, se face ca și nouă”⁶¹. Refacerea suprafeței pictate a icoanelor vechi, prescrisă de textul *Erminiei*, este atestată și de frecvențele repictări vizibile în multe cazuri, ce atestă o practică curentă secole de-a rândul în spațiul ortodox.

Dacă ne raportăm la practica actuală, vom înregistra atitudini și soluții diverse, care se încadrează între extremele determinate, pe de-o parte de purismul obtuz la orice exigențe cultice specifice icoanei, iar pe de altă parte de hazardul intervențiilor făcute la voia întâmplării, de oricine și oricum și care sunt condiționate de multe ori de dorința arbitrară a comanditarului sau sponsorului intervenției de restaurare. Considerând intolerabile și periculoase ambele extreme, cred că se impune găsirea unor soluții echitabile de integrare cromatică, care să țină cont, în primul rând, de funcțiile eclesiale ale icoanei, apoi de valoarea ei

57. Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, II, 19; trad. cit., p. 114.

58. Sfântul Atanasie cel Mare, *Către principele Antioh, despre multele și necesarele probleme controversate în Sfânta Scriptură, pe care nici un creștin nu trebuie să le ignore*, Întrebarea cu nr. 39, PG 28, 621B (reluat în Idem, *Cuvântare extrasă despre sfintele icoane*, în PG 28, 709C), completată de Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, III, trad. cit., pp. 157-158.

59. Sfântul Teodor Studitul, *Epistola către Platon, părintele său duhovniocesc, despre închinarea la Sfintele Icoane*, trad. rom. de Diac. Ioan I. Ică jr., în vol. Sf. Teodor Studitul, *Iisus Hristos...*, p. 189.

60. Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, I, 35: “Cum se spală icoanele vechi”, Ed. Sophia, București, 2000, p. 46.

61. *Ibidem*, I, 73: “Cum se repară icoana putrezită”, p. 61.

estetică ori patrimonială și bineînțeles de noile metode de restaurare. Intervenția trebuie să vizeze în mod clar restabilirea integrității aspectului formal al icoanei – adică al asemănării și înscrierii numelui – fără de care icoana nu-și poate îndeplini funcțiile sale primordiale: liturgică, dogmatică, comunicativă și gnoseologică și în absența căreia icoana nu poate fi venerată, adică nu mai poate fi păstrată în circuitul liturgic. E adevărat că în unele situații se optează pentru așezarea pieselor de patrimoniu în colecții muzeale, dar acest lucru nu e posibil totdeauna (am în vedere icoanele „făcătoare de minuni” ori icoanele de mare valoare spirituală pentru istoria unor biserici sau mănăstiri) și este periculos să devină o practică generală. De asemenea, nu trebuie să ne limităm la o privire superficială asupra restaurării icoanei. Aceasta este o operațiune de mare răspundere, care presupune o serie de exigențe impuse restauratorului: pe lângă o serioasă pregătire teologică și artistică cu caracter general, el trebuie să cunoască temeinic și particularitățile tehnice, stilistice și iconografice ale epocii, școlii, artistului cărora le aparține icoana asupra căreia el intervine. Și mai ales să aibă o viață duhovnicească aleasă, precum cea a artistului iconar, pentru că icoana poate fi înțeleasă cu adevărat doar în cadrul Tradiției vii a Bisericii din care ea face parte integrantă.

Concluzii

Icoana este în mare vogă. Constituie obiectul a numeroase studii și a mai multor experimente artistice. Magazinele bisericești, consignațiile, librăriile cu specific teologic abundă de icoane, de un gust mai mult sau mai puțin îndoielnic. și totuși, taina icoanei se lasă pătrunsă mult mai greu decât am fi tentați să credem și de multe ori ea este greșit înțeleasă. De aceea, paradoxal, icoana este la modă și în același timp prigonită, intenționându-se mai nou chiar înlăturarea ei din instituțiile de învățământ. Deși este „singura care poate să vindece vizualul compromis, tocmai ea este cea a cărei taină se încearcă a fi suprimată, eludată, epurată, deviată, substituită, măsluită, împăiată, muzeificată, într-un cuvânt, mistificată doctrinar”⁶². Mistificată prin hermeneutica unilaterală estetico-istorică, care tăgăduiește însăși forța specifică a icoanei și care tinde să transforme spațiul eclezial – “sinteză a artelor” – într-un spațiu muzeal. Cred că ceea ce se impune astăzi este tocmai *restituirea icoanei*, adică restituirea unei corecte abordări a icoanei din perspectiva teologului, artistului-iconar, restauratorului, criticului de artă etc. Căci nu trebuie să uităm vreodată că „Biserica nu reprezintă un muzeu de antichități, ci muntele schimbării noastre la față”⁶³.

62. *Actul de a face icoane este un act neuman*, interviu cu pictorul Sorin Dumitrescu, de Iolanda Malamen, în *Ziua*, Dialoguri esențiale, Luni, 8 nov. 2004.

63. M. Neamțu, *Liturghia Bisericii: Sinteză eshatologică*, în vol. A. Scrima, *Biserica liturgică*, p. 15.

• R E C E N Z I I •

Arhim. Sofian Boghiu, *Buchet de cuvântări. Predici și meditații*, Ed. IBMBOR, București, 2006, 288 p.

În peisajul editorial românesc contemporan observăm cu durere cum se înmulțesc tot mai mult cărțile și publicațiile care produc sminteală și încearcă să-l despartă pe om de Dumnezeu. Chioșcurile și librăriile sunt pline de astfel de apariții editoriale. Acestea sunt atrăgătoare, au o grafică îngrijită, cu scopul de a ademeni pe oameni să le cumpere și să le aducă astfel, pierzania. Sfântul Ignatie Breanceaninov avertiza: „S-au înmulțit fără seamăn cărțile (publicațiile) ce conțin mincinoase cunoștințe, s-au împușinat cu totul ucenicii sfântului adevăr(...). Să nu îngăduiți minții o altă lectură privitoare la cele duhovnicești decât din cărțile scrise de scriitorii duhovnicești ai adevăratei Biserici Ortodoxe, despre care însăși Biserica a adevărit că ei sunt unelte ale Sfântului Duh”.

Cu toate acestea, iată că cititorul de astăzi are din nou prilejul de a-și desfăta sufletul, de această dată cu frumusețea predicilor marelui duhovnic care a fost Părintele Sofian Boghiu, model de dăruire jertfelnică și neîntrecut iubitor de oameni, dornic în a-i face să-L urmeze pe Hristos.

Părintele Sofian, viețuitor și apoi stareț al Mănăstirii Antim din București, prin viața sa de adâncă trăire și simțire duhovnicească, teolog și iscusit duhovnic, prin sfaturile și învățăturile sale a întărit în credință pe mulți credincioși însetați de mântuire.

Prezentul volum, editat prin grija Ierodiaconului Gamaliel Sima de la Mănăstirea Antim, cuprinde predici la duminici și sărbători, precum și câteva meditații ale regretatului Părinte Sofian.

În *Precuvântare*, precedată de o fotografie alb-negru, care ne înfățișează chipul marelui duhovnic, Părintele Patriarh Teoctist spune că prin aceste „predici Părintele Sofian a propovăduit cu sârg neistovit Evanghelia lui Hristos, osteneală care ni-l fac acum un neprețuit împreună-vorbitor și sfătuitor duhovnicesc” (p.5).

Cartea mai conține o introducere semnată de regretatul academician Virgil Cândea, unde face frumoasa remarcă, că: „această lucrare postumă este *ultimul dar* făcut de marele stareț fiilor săi duhovnicești” (p.7). Este urmată apoi de un expozeu biografic al Părintelui Sofian semnat de îngrijitorul ediției Ierodiaconul Gamaliel Sima, și de o utilă notă explicativă asupra ediției plasată la sfârșitul cărții.

Volumul reunește un număr de 36 de predici, precum și câteva meditații (despre Providență, despre rugăciune, despre spovedanie, despre relația avvă-ucenic la Sfinții Părinți, despre Împărtășanie), rostite de Părintele Sofian în biserica mănăstirii Antim, unde a fost stareț de-a lungul a 25 de ani.

Predicile sunt străbătute de o trăire creștină înaltă. Ele ne îmbogățesc viața și ne reaprinde în suflet dorul după mântuire.

Majoritatea predicilor sunt scurte, scrise într-un grai plăcut, cu elocință în expunere, tocmai pentru a trezi în credincioși învățături noi și folositoare, ușor de însușit.

Aceste predici sunt o vibrantă mărturisire de credință. După lectura lor cititorul va descoperi că Părintele Sofian a vrut să-l învețe ce este umilința față de Dumnezeu, ce este virtutea, ce este eroismul creștin, ce este abstenența, ce este suferința etc.

Blândețea, smerenia, râvna, înțelegerea, răbdarea, dragostea față de Dumnezeu și aproapele etc., toate aceste frumuseți se găsesc doar în Ortodoxie.

O viață trăită în practicarea virtuților și în dreapta credință duce la dobândirea sfințeniei. Aceasta a încercat să ne transmită Părintele Sofian prin aceste predici și meditații.

Fin observator al realităților contemporane, când tot mai mulți dintre noi I-au întors spatele lui Hristos, când există tot mai multă indiferență față de mântuire, și când omul dedică timp exclusiv pentru plăcerile vieții, Părintele Sofian îndeamnă, sfătuiește pe creștini să fie vigilenți și să nu cadă sub vremi, știut fiind că diavolul umblă printre oameni pentru ca să-i piardă.

Părintele Sofian nu face altceva decât să ne facă să aplicăm ortodoxia în viața noastră, nu numai în cea a trăirilor ei, ci și a conduitei din fiecare zi, a aplicării ei. Ortodoxia trebuie trăită într-un mod activ în Biserică și societate. Astfel ca, fiecare credincios să participe la viața liturgică a Bisericii, să se împărtășească cu Sfintele Taine, să mediteze și să facă lecturi din Sfânta Scriptură și operele Sfinților Părinți, și să se implice în bunul mers al societății din care face parte. În acest fel, credinciosul va avea o temelie solidă ortodoxă pentru a putea rezista provocărilor veacului: hedonismul, consumismul și relativismul, deoarece el are în vedere nu numai realitatea lumii în care trăiește, ci și realitatea ulterioară a lumii celei noi și veșnice în Hristos. Pe drept cuvânt se poate spune că este o carte de zidire sufletească, care are ca scop să-L facă cunoscut într-o lume dominată de păcat pe Domnul nostru Iisus Hristos, a Cărui operă mântuitoare a triumfat în lume și a schimbat-o.

CONSTANTIN COSTACHE

Pr. conf. dr. Ștefan Buchiu, *Maica Domnului. O introducere în teotokologia ortodoxă*, Ed. Sigma, București, 2006, 224 p.

Biserica Ortodoxă o preacinstește dintotdeauna pe Maica Domnului. Ea este cinstită nu numai de cele văzute, ci și de cele nevăzute, adică de cetele îngerești. Ușa tainică de mântuire, ea este aleasa lui Dumnezeu, mărturisind și mijlocind pe lângă Fiul ei pentru cei aflați în nevoi. Iubirea și evlavia față de Maica Domnului se află în inima trăirii ortodoxe. Ea este prezentă în slujbele și rugăciunile Bisericii, precum și în icoane. Biserica i-a dedicat 4 sărbători în cursul anului bisericesc: 8 septembrie (Nașterea Maicii Domnului), 21 noiembrie (Intrarea în biserică a Maicii Domnului), 25 martie (Bunavestire), 15 august (Adormirea Maicii Domnului).

Sugestiv intitulată, cartea care ne-a atras atenția și merită să fie semnalată este volumul *Maica Domnului. O introducere în teotokologia ortodoxă*, semnat de Părintele Ștefan Buchiu. Cadru universitar (conferențiar la secția Sistematică la Facultatea de teologie ortodoxă din București și decan al acestei Instituții de învățământ teologic, și ucenic al binecunoscutului Părinte profesor Dumitru Popescu, membru de onoare al Academiei Române), Părintele Buchiu ne oferă un interesant volum privind învățătura despre Maica Domnului. Din câte știm, în publicistica teologică românească au apărut până acum numai studii despre acest subiect, publicate în reviste sau periodice bisericești. Prezentul volum este prima lucrare de anvergură dedicată învățăturii ortodoxe despre Maica Domnului în teologia românească contemporană. Analiza este pătrunzătoare și demonstrația riguroasă, autorul izbutind să redea cititorilor ceea ce și-a propus în tema enunțată în titlu.

Cartea a fost elaborată în trei secțiuni.

În prima secțiune, intitulată *Concepții eretice despre Maica Domnului*, autorul expune principalele erezii cu privire la Maica Domnului (arianismul și macedonianismul din sec. IV-V) și erorile mariologice ale teologiei catolice din Evul Mediu până în sec. al XX-lea (dogma neprihănitei zămisliri, dogma înălțării Fecioarei cu trupul la cer, Sfânta Fecioară Maria împreună-răscumpărătoare a neamului omenesc), precum și necinstirea rolului Fecioarei Maria în protestantism și respingerea învățaturii despre Maica Domnului de către cultele neoprotestante. Denumirea de Maica Domnului nu este numai un apelativ, ci o afirmare a faptului că Sfânta Fecioară Maria a născut pe Dumnezeu-Fiul.

Acest adevăr a fost contestat din primele secole de o parte din teologii vremii, și chiar dacă a devenit în timp o dogmă a Bisericii, el este crezut de o parte a creștinătății. Cealaltă parte a creștinilor (protestantismul și cultele neoprotestante) respinge și astăzi adevărul că Maica Domnului este Născătoare de Dumnezeu (teotokos).

Ereziile din primele secole și erorile apusene din al doilea mileniu au făcut să se nască o întreagă teologie pentru a stabili și dogmatiza acest adevăr.

Învățătura de credință despre persoana și lucrarea Maicii Domnului își are locul în interiorul hristologiei în dogmatica ortodoxă, neconstituind un capitol independent.

Aici este pus în evidență rolul Maicii Domnului în iconomia divină a Întrupării Fiului lui Dumnezeu. Prin aceasta teotokologia ortodoxă se afirmă într-o manieră hristologică.

Orice demers teologic despre dogma teotokologică trebuie să țină seama de centralitatea dogmei hristologice în doctrina, cultul și spiritualitatea Bisericii Ortodoxe, pentru a evita erorile săvârșite de ereticii din secolele IV-V sau alterările dogmatice din mileniul al doilea.

Calitatea de Născătoare de Dumnezeu este stabilită oficial la Sinodul III ecumenic din Efes (431) și întărită la Sinodul IV ecumenic din Calcedon (451).

Termenul de teotokos definește corect și plenar învățătura ortodoxă conform căreia calitatea de Născătoare de Dumnezeu este primordială pentru înțelegerea acestei dogme.

Secțiunea a doua, cu titlul *Dreapta cinstire a Maicii lui Dumnezeu în teologia și viața Bisericii Ortodoxe*, se ocupă despre chipul autentic evanghelic al Maicii Domnului configurat în dogma ortodoxă. Concepția ortodoxă vede în Fecioara Maria o făptură deosebită, cu însușiri excepționale de credință, a cărei viață a fost dăruită lui Dumnezeu încă de când era mică. Cercetarea Scripturilor și a Tradiției Bisericii dezvăluie rolul pe care Maica Domnului îl are în istoria neamului omenesc și a mântuirii lui.

Numeroase texte din Vechiul Testament vestesc despre venirea lui Mesia care va salva omenirea. De asemenea, texte din Noul Testament vorbesc despre nașterea lui Dumnezeu din Fecioara Maria. Mai târziu, gândirea patristică va teologhisi în decursul secolelor despre Maica lui Dumnezeu, aleasă din veci de preștiința Tatălui ca să o facă Maică a Fiului Său.

Imnografia și scrierile Sfinților Părinți ai Bisericii vorbesc despre Maica Domnului. Biserica Tradiției face referiri la Maica Domnului. Cu Sfântul Ioan Damaschin se încheie epoca patristică și el reia și adâncește ca o concluzie învățătura de credință a celor șase veacuri de până la el. Ca unul care a realizat o sinteză a învățaturii despre sfintele icoane, această minte luminată s-a servit de teologia Întrupării Fiului lui Dumnezeu și implicit de dogma teotokologică.

Biserica Ortodoxă a stabilit cu privire la învățătura despre Maica Domnului că ea, pe lângă atributul de Născătoare de Dumnezeu, mai este pururea Fecioară, întru tot sfântă și mijlocitoare către Dumnezeu Fiul.

În secțiunea a treia, *Maica Domnului ca mijlocitoare*, autorul își propune să evalueze din punct de vedere dogmatic rolul unic al Maicii Domnului ca mijlocitoare.

De la început, autorul precizează că acest rol nu poate fi argumentat și susținut decât pe baza dogmei teotokologice și pe calitatea de pururea Fecioară a Maicii Domnului.

În acest capitol se clarifică raportul dintre mijlocirea unică și irepetabilă a Fiului lui Dumnezeu, întrupat pentru întreg neamul omenesc, în fața lui Dumnezeu Tatăl și a Sfintei Treimi în general, și mijlocirea Maicii Domnului la Fiul ei Hristos, aceasta din urmă fiind inseparabilă de mijlocirile tuturor sfinților din cer.

În ultima secțiune, a patra, *Preacinstirea Maicii Domnului în cultul și spiritualitatea Bisericii Ortodoxe*, autorul evidențiază dogma teotokologică în viața acestei Biserici.

Dimensiunea doxologică a oricărei dogme sau învățături de credință este ușor de identificat și în cazul dogmei teotokologice, întrucât întreg cultul ortodox este străbătut ca un fir roșu de imnologia consacrată Maicii Domnului, de sărbătorile închinatelor ei, de sinaxarele, panegiricile și cuvântările de laudă, toate completate de imnografia bisericească.

Alături de imnologie și iconografia ortodoxă constituie o ilustrare concretă a dogmei teotokologice. și aici, accentul este pus în primul rând pe atributul de Născătoare de Dumnezeu. Icoana Maicii Domnului o înfățișează în general împreună cu dumnezeiescul Prunc.

În final, putem spune că lucrarea de față este de o înaltă ținută teologică. Făcând parte din rândul cărților de sinteză, volumul încântă prin tema abordată, cât și prin stilul utilizat de autor. Sperăm să fie apreciată de profesorii din domeniu, cât și de studenții, masteranzii și doctoranzii teologi, întrucât se înscrie pe coordonata modernă a teologiei ortodoxe. În afară că se bazează pe teologia Sfinților Părinți, pune în valoare și corpusul publicistic al teologilor ortodocși români și străini contemporani.

CONSTANTIN COSTACHE

Jean-Claude Larchet, *Tradiția ortodoxă despre viața de după moarte*, Ed. Sophia, București, 2006, 392 p.

Cum arată în *Cuvânt înainte* însuși Jean-Claude Larchet, volumul de față înfățișează învățătura despre moarte și viața de după moarte în Tradiția creștină ortodoxă.

Autorul acestei izbutite lucrări, tradusă în românește de d-na. Marinela Bojin, care a oferit cititorului român în traducere alte două lucrări ale aceluiași Jean-Claude Larchet, apărute tot la Editura Sophia: *Terapeutică bolilor spirituale* (2001) și *Etica procreației în învățătura Sfinților Părinți* (2003), este ortodox din Franța, doctor în litere și științe umanistice și profesor de filozofie. Redutabil teolog a scris numeroase cărți teologice, excepționale sinteze patristice, care s-au bucurat de o bună primire în rândul publicului iubitor de carte teologică.

Volumul de față a fost conceput în 12 secțiuni:

I-Originia și înțelesul duhovnicesc al morții, II-Ceasul morții, III-Răstimpul dintre prima și a doua zi după moarte: despărțirea sufletului de trup, IV-Răstimpul dintre a treia și a noua zi, călătoria prin văzduhul de sub cer. Vămile, V-Răstimpul dintre a noua și a patruzecia zi: întoarcerea sufletului în cealaltă lume, VI – Cea de-a patruzecia zi: judecata particulară, VII-Răstimpul dintre cer și a patruzecia zi și Judecata din urmă: starea provizorie și nedeplină a sufletului, VIII-Problema Purgatoriului, IX-Legăturile dintre via și morți, X-Învieria morților și Judecata din urmă, XI-Viața cea veșnică. Împărăția cerurilor și iadul, XII-Gătirea de moarte și de viața veșnică.

Autorul prezintă învățătura Părinților Bisericii cu privire la urmările dramatice ale păcatului strămoșesc asupra omului, care culminează cu apariția păcatului și a morții.

După învățătura creștină, moartea corespunde despărțirii ființei umane în cele două părți constitutive: trupul și sufletul. Înțeleasă ca fenomen fizic, moartea survine fie din cauza

deteriorării celulelor vii prin îmbătrânire, fie în urma unei boli, sau a unor accidente care stopează funcțiile vitale ale organismului. Moartea este urmarea păcatului neascultării protopărinților noștri Adam și Eva, și a fost impusă ca stavilă împotriva înmulțirii fărădelegii.

Autorul francez în expunerea sa se folosește într-un mod covârșitor de surse ortodoxe, redescoperind o perspectivă patristică ce oferă adevăratul răspuns asupra mării taine a morții. Sfinții Părinți au abordat în scrierile lor tema despărțirii sufletului de trup, reliefând caracterul tainic al morții.

În accepțiunea Părinților Dumnezeu nu este autorul morții, ci a îngăduit ca aceasta să pătrundă în existența omului. Sufletul după părăsirea trupului supraviețuiește, moartea neînsemnând sfârșitul existenței noastre, Părinții Bisericii vorbind despre petrecerea sufletului după moarte într-o lume nouă.

Autorul nu scapă din vedere în a arăta că în unele puncte învățătura ortodoxă este diferită de cea catolică și protestantă, aspect pe care autorul nu uită să-l illustreze, arătând că aceste deosebiri au apărut în veacul al V-lea și s-au accentuat în veacul al XII-lea, când catolicismul a început să învețe despre purgatoriu.

Moartea pentru protestanți apare ca o ruptură și nu ca o deschidere, chiar ca sfârșit definitiv al omului odată cu încetarea vieții biologice. Pentru o mare parte dintre creștinii apuseni este o intensă preocupare de așa-numitele trăiri după moarte. Deoarece existența vieții de după moarte a fost în mare parte uitată în Occident, cărțile scrise de dr. R. Moody și E. Kubler-Rooss, care istorisesc experiențe limită dintre viață și moarte sau post-mortem au avut un mare succes. Însă acestea răspândesc învățături false despre moarte și lumea de dincolo, neconforme cu învățătura Bisericii.

Ideea de fond pe care o accentuează aici Jean-Claude Larchet este faptul că numai Sfânta Scriptură și tâlcuirile Sfinților Părinți ne luminează și ne limpezesc deopotrivă pe această temă. Numai Biserica Ortodoxă ne arată calea adevărată ce trebuie urmată de fiecare creștin. Tradiția vie a Bisericii Ortodoxe, care s-a păstrat nealterată până astăzi, este singura temelie pe care se întemeiază învățătura despre moarte și viața de dincolo.

Sfânta noastră Biserică susține învățătura despre posibilitatea de a veni în ajutorul celor adormiți, care au plecat din lumea aceasta în lumea de dincolo. Biserica se roagă pentru ei, căci crede cu adevărat că cei adormiți, care sunt vrednici de rugăciuni, pot fi mântuiți prin mijlocirea celor vii.

Biruiitorul morții, Care ne-a înlesnit triumful vieții asupra morții, este Domnul nostru Iisus Hristos, Cel ce ne-a câștigat viața prin învierea Sa. Biserica învață că Hristos a înviat și a dat viață celor din mormânt. Învierea și viața nu sunt date decât prin harul Domnului nostru Iisus Hristos. Să credem cu tărie în ce învață Biserica lui Hristos, căci slujba de înmormântare, parastasele înțelept rânduite, rugăciunile pentru cei adormiți, milosteniile făcute în numele lor, toate acestea arată că viața nu încetează prin moarte, iar moartea nu este decât trecerea din viața pământească la viața veșnică.

Istoria ne spune că nu este popor care să nu fi crezut în nemurirea sufletului și în viața veșnică. Dintotdeauna omul s-a întrebat ce-i dincolo de mormânt. Știm că toți vom muri și că „*locuința noastră pământească se va strica*” (II Cor. 5, 1). ÎI avem pe Hristos. Nu suntem singuri, ci împreună cu El putem dobândi viața veșnică, fiind siguri că în ceruri avem o locuință veșnică, nefăcută de mână omenească.

Lucrare de înaltă ținută duhovnicească, volumul de față să ne fie nouă îndemn în a ne pregăti de moarte în tot ceasul, căci moartea ca și viața este o realitate. Ea vine pe neașteptate și să ne găsească pregătiți pentru întâmpinarea clipei sfinte și vrednice de Împărăția cerurilor.

CONSTANTIN COSTACHE

C U P R I N S

EDITORIAL

- † DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe, *Nu vrem liceu fără Dumnezeu. Predarea Religiei în sistemul de învățământ public, un act de dreptate și o necesitate permanentă*..... 3

PASTORALE

- Pastorala Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la Duminica Ortodoxiei – 8 martie 2009* 7
- Pastorala Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL, la Praznicul Învierii Domnului – 19 aprilie 2009* 16
- Pastorala Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL adresată Preasfințitului Episcop SILUAN, clerului și credincioșilor din Episcopia Ortodoxă Română a Italiei în Duminica Sfintei Cruci (a treia din Postul Mare) – 22 martie 2009* 27

VIAȚA BISERICESCĂ

- Lucrările Consiliului Național Bisericesc pe anul 2008. Sumarul Ședinței de lucru din ziua de luni, 23 februarie 2009* 31
- Lucrările Sesiunii Adunării Naționale Bisericești pe anul 2009. Sumarul Ședinței de lucru din ziua de marți, 24 februarie 2009*..... 131
- Lucrările Sesiunii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române pe anul 2009. Sumarul Ședințelor de lucru din zilele de miercuri 25 și joi, 26 februarie 2009*..... 212
- AGENDA DE LUCRU A PREAFERICITULUI PĂRINTE PATRIARH DANIEL (1 ianuarie-30 aprilie 2009) – Pr. Consilier patriarhal Remus Marian, Secretarul Cabinetului Patriarhal)..... 296

EVENIMENTE BISERICEȘTI – COMUNICATE OFICIALE

- Hramul Facultății de Teologie Ortodoxă "Justinian Marina" din București (Redacția)* 331
- Înțelesul și folosul pelerinajului de Florii (Redacția)*..... 332
- Vizita Înaltpreasfințitului LAURENȚIU, Mitropolitul Ardealului, în Episcopia Europei de Nord (Diac. Aurel Dumitru Răduleț)* 336

<i>Doi ierarhi ai Bisericii noastre, pe calea veșniciei: Preasfințitul DAMASCHIN Coravu, Episcopul Sloboziei și Călărașilor, și Preasfințitul IOACHIM, Episcopul Hușilor (Redacția).....</i>	338
<i>Sfântul Sinod solicită aleternativă la pașapoartele biometrice (Redacția)</i>	342
<i>Scrisoarea Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL adresată Ministerului Administrației și Internelor în legătură cu pașapoartele biometrice.....</i>	343
<i>Scrisoarea de răspuns a Ministerului Administrației și Internelor adresată Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL</i>	345

ANIVERSĂRI – COMEMORĂRI

<i>Biserica Ortodoxă Română și Unirea Principatelor (Diac. Radu Mișu)</i>	349
<i>Moment aniversar dedicat Unirii Principatelor la Patriarhia Română (Augustin Punoiu și Diac. George Aniculaie).....</i>	355
<i>Mesajul Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu ocazia aniversării a 150 de ani de la Unirea Principatelor Române</i>	358
<i>91 de ani de la Unirea Basarabiei cu România au fost marcați la Catedrala Patriarhală (Redacția).....</i>	362
<i>Un luptător pentru unitatea poporului român și demnitatea Bisericii, Patriarhul MIRON Cristea. 70 de ani de la trecerea sa la cele veșnice (Redacția)</i>	363
<i>Mitropolitul VISARION Puiu, o condamnare nedreaptă (Arhim. Mihail Daniliuc)</i>	368
<i>Omagiu Părintelui Arhimandrit Teofil Părăian la împlinirea vârstei de 80 de ani (Ciprian Bâra)</i>	372
<i>Mesajul de felicitare al Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL adresat Părintelui Arhimandrit Teofil Părăian la împlinirea vârstei de 80 de ani ..</i>	374
<i>Trecerea la cele veșncie a Prof. Mihai Rădulescu (1936-ian. 2009) (Constantin Costache).....</i>	375

DOCUMENTARE

<i>Pr. prof. dr. Alexandru M. Ioniță, 150 de ani de la Unirea Principatelor Române. Slujitorii Altarului străbun participanți la Unirea Principatelor (24 ianuarie 1859-24 ianuarie 2009)</i>	377
---	-----

Pr. prof. dr. Marin Velea, <i>Profesorul, dirijorul, compozitorul și folcloristul Francisc Hubic. 126 de ani de la naștere (1883–2009)</i>	420
Pr. drd. Nicolae-Cristian Cădă, <i>Scripturile și Liturghia în experiența eclesială</i>	425
Prep. drd. Ștefan Ionescu-Berechet, <i>Implicațiile teologice ale restaurării icoanei</i>	442

RECENZII

Arhim. Sofian Boghiu, <i>Buchet de cuvântări. Predici și meditații</i> , Ed. IBMBOR, București, 2006, 288 p. (Constantin Costache).....	454
Pr. conf. dr. Ștefan Buchiu, <i>Maica Domnului. O introducere în teotologia ortodoxă</i> , Ed. Sigma, București, 2006, 224 p. (Constantin Costache).....	455
Jean-Claude Larchet, <i>Tradiția ortodoxă despre viața de după moarte</i> , Ed. Sophia, București, 2006, 392 p. (Constantin Costache).....	457
C u p r i n s.....	459
Table de matières.....	462

TABLE DES MATIÈRES

ARTICLE ÉDITORIAL

- †DANIEL, Patriarche de l'Église Orthodoxe Roumaine, *Nous ne voulons pas de lycée sans Dieu. L'enseignement de la religion dans le cadre du système de l'enseignement publique – acte de justice et nécessité permanente* 3

LETTRES PASTORALES

- Lettre Pastorale du Saint Synode de l'Église Orthodoxe Roumaine prononcée à l'occasion du Dimanche de l'Orthodoxie – le 8 mars 2009* 7
- Lettre Pastorale de Sa Béatitude le Père Patriarche DANIEL prononcée à l'occasion de la Résurrection du Seigneur – le 19 avril 2009* 16
- Lettre Pastorale de Sa Béatitude le Père Patriarche DANIEL adressée à Son Excellence l'Evêque SILUAN, au clergé et aux fidèles du Diocèse Orthodoxe Roumain de l'Italie, à l'occasion du Dimanche de la Sainte Croix – le troisième dimanche du Carême – le 22 mars 2009* ... 27

VIE DE L'ÉGLISE

- Les travaux du Conseil National de l'Église, en 2008. L'abrégé de la Séance de travail de lundi, le 23 février 2009* 31
- Les travaux de la Session de l'Assemblée Nationale de l'Église, en 2009. L'abrégé de la Séance de travail du 24 février 2009* 131
- Les travaux de la Session du Saint Synode de l'Église Orthodoxe Roumaine, en 2009. L'abrégé des Séances de travail du 25-26 février 2009* 212
- AGENDA DE TRAVAIL DE SA BÉATITUDE LE PÈRE PATRIARCHE DANIEL (le 1-er janvier-le 30 avril 2009) – R.P. Conseiller Remus Marian, Secrétaire du Cabinet Patriarcal 296

ÉVÉNEMENTS DE L'ÉGLISE – COMMUNIQUÉS OFFICIELS

- La fête patronale de la Faculté de Théologie Orthodoxe, "Justinian Marina" de Bucarest (La Rédaction)* 331
- Signification et profit du pèlerinage à l'occasion des Pâques fleuries (La Rédaction)* 332
- La visite de Son Éminence LAURENȚIU, le Métropolitain de la Transylvanie, au Diocèse de l'Europe de Nord (Diacre Aurel Dumitru Răduleț)* .. 336
- Deux prélats distingués de notre Église, dans la voie de l'éternité. Son Excellence DAMASCHIN Coravu, l'Evêque de Slobozia et de Călărași, et Son Excellence IOACHIM MAREȘ, l'Evêque de Huși (La Rédaction)* 338

<i>Le Saint Synode sollicite une alternative aux passeports biométriques</i> (La Rédaction)	342
<i>La lettre de Sa Béatitude le Père Patriarche DANIEL, adressée au</i> <i>Ministère de l'Administration et de l'Intérieur concernant les</i> <i>passeports biométriques</i>	434
<i>La lettre de réponse du Ministère de l'Administration et de l'Intérieur</i> <i>adressée à Sa Béatitude le Père Patriarche DANIEL</i>	345

ANNIVERSAIRES – COMMÉMORATIONS

<i>L'Eglise Orthodoxe Roumaine et l'Union des Principautés</i> (Diacre Radu Mişu)	349
<i>Événement anniversaire au Patriarcat Roumain dédié à l'Union des</i> <i>Principautés</i> (Augustin Păunoiu et Diacre George Aniculaie)	355
<i>Le message de Sa Béatitude le Père DANIEL, Patriarche de l'Église</i> <i>Orthodoxe Roumaine, à l'occasion de l'anniversaire de 150 ans</i> <i>depuis l'Union des Principautés Roumaines</i>	358
<i>Les 91 ans depuis l'Union de la Bessarabie avec la Roumanie ont été</i> <i>anniversés à la Cathédrale Patriarcale</i> (La Rédaction)	352
<i>Le Patriarche MIRON Cristea – un combattant pour l'unité du peuple</i> <i>roumain et pour la dignité de l'Église. 70 ans depuis son passage dans</i> <i>l'éternité</i> (La Rédaction)	363
<i>Le Métropolitain VISARION Puiu – une condamnation injuste</i> (Archimandrite Mihail Daniliuc)	368
<i>Hommage au Père Archimandrite Teofil Părăian à l'occasion de ses</i> <i>80 ans accomplés</i> (Ciprian Bâra)	372
<i>Le message de félicitation de Sa Béatitude le Père Patriarche DANIEL</i> <i>adressé au Père Archimandrite Teofil Părăian à l'occasion de ses</i> <i>80 ans accomplés</i>	374
<i>Le passage dans l'éternité du Prof. Mihai Rădulescu (1936-2009)</i> (Constantin Costache)	375

ARTICLES DOCUMENTAIRES

R. P. Prof. Dr. Alexandru M. Ioniță, <i>150 ans depuis l'Union des Principautés</i> <i>Roumaines. Les officiants de nos autels ancestraux participants à</i> <i>l'Union des Principautés (le 24 janvier 1859-le 24 janvier 2009)</i> . . .	377
R. P. Prof. Dr. Marin Velea Francisc Hubic, <i>on tant que professeur,</i> <i>chef d'orchestre, compositeur et folkloriste. 126 ans depuis sa</i> <i>naissance (1883-2009)</i>	420

- R. P. Nicolae-Cristian Cădă (Candidat au Doctorat), *Les Écritures et la Liturgie dans l'expérience ecclésiale* 425
- Prép. Ștefan Ionescu-Berechet (Candidat au Doctorat), *Les implications théologiques de la restauration de l'icône* 442

RECENSIONS

- Archim. Sofian Boghiu, *Florilège d'allocutoins. Sermons et méditations*, Bucarest, Editions de l'Institut Biblique et de Mission de l'Église Orthodoxe Roumaine, 2006, 288p. (Constantin Costache) 454
- R.P. Dr. Ștefan Buchiu (Maître de conférence), *La Mère de Dieu. Une introduction à la theotokologie orthodoxe*, Bucarest, Éditions Sigma, 2006, 224p.(Constantin Costache) 455
- Jean-Claude Larchet, *La vie après la mort selon la Tradition orthodoxe*, Bucarest, Éditions Sophia, 2006, 392p.(Constantin Costache) 457

Traducere în lb. franceză de Prof. CAMIL MARIUS DĂDĂRLAT

Materialele trimise pentru publicare și corespondența privitoare la revistă se expediază pe adresa: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Intr. Miron Cristea, nr. 9, sectorul 4, cod. 040162, București. Abonamentele se fac la Tipografia Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, valoarea lor depunându-se în contul RO 48RNCB504000000250025 la B.C.R., filiala sector 4, București, cu mențiunea: pentru “Biserica Ortodoxă Română”, buletinul oficial al Patriarhiei Române.

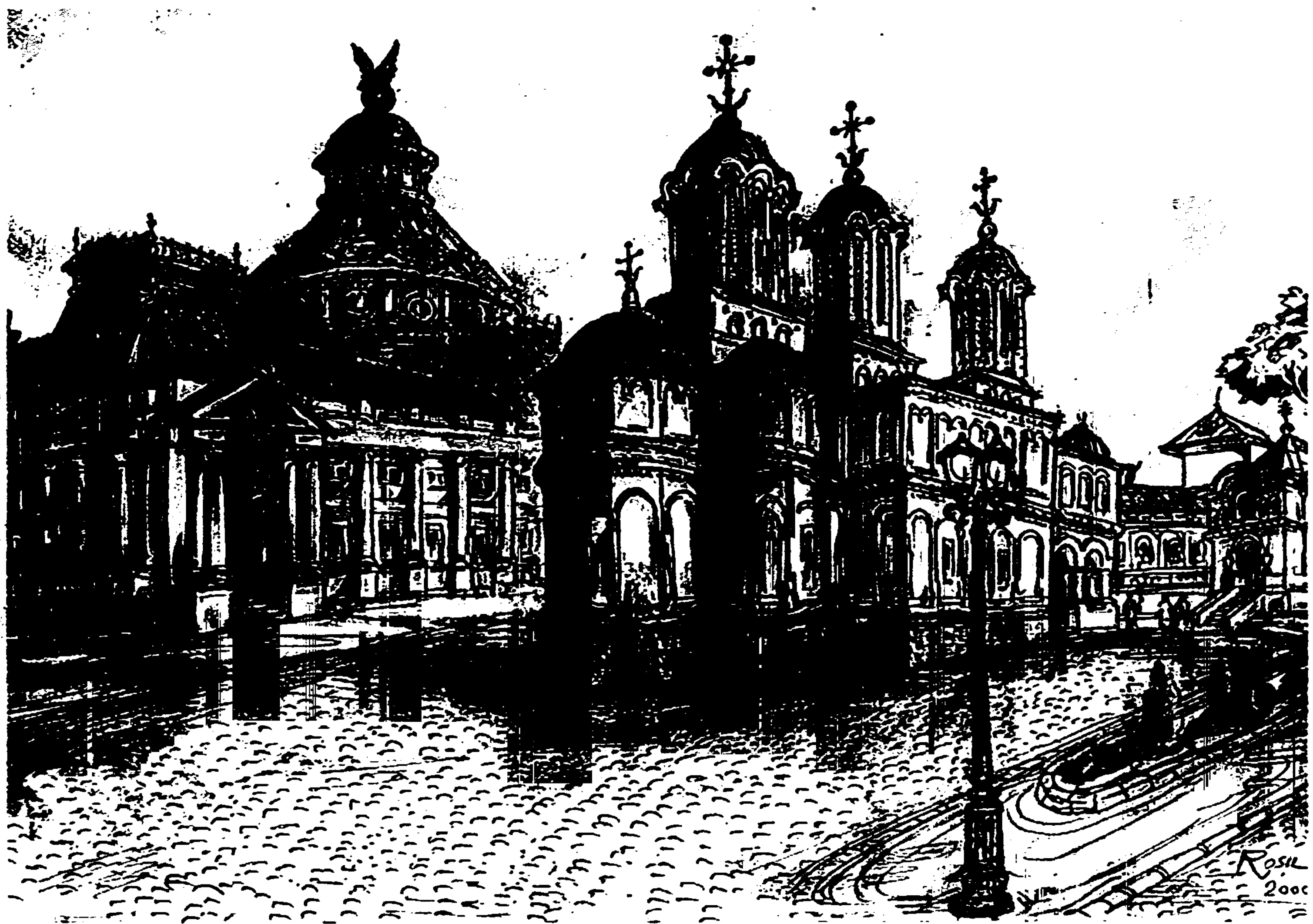
*

Opiniile sau punctele de vedere exprimate în materialele publicate (în afara celor oficiale) aparțin autorilor. Materialele nepublicate nu se restituie. Colaboratorii sunt rugați să-și păstreze copie după materialele (dactilografiate sau pe suport electronic) pe care le trimit redacției revistei “Biserica Ortodoxă Română”.

Redacția: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române,
Intr. Miron Cristea 9, cod. 040162 – București, sector 4,
Tel. 00-40-21-4067191; 00-40-21-4067192; e-mail: eibmbor@rdslink.ro

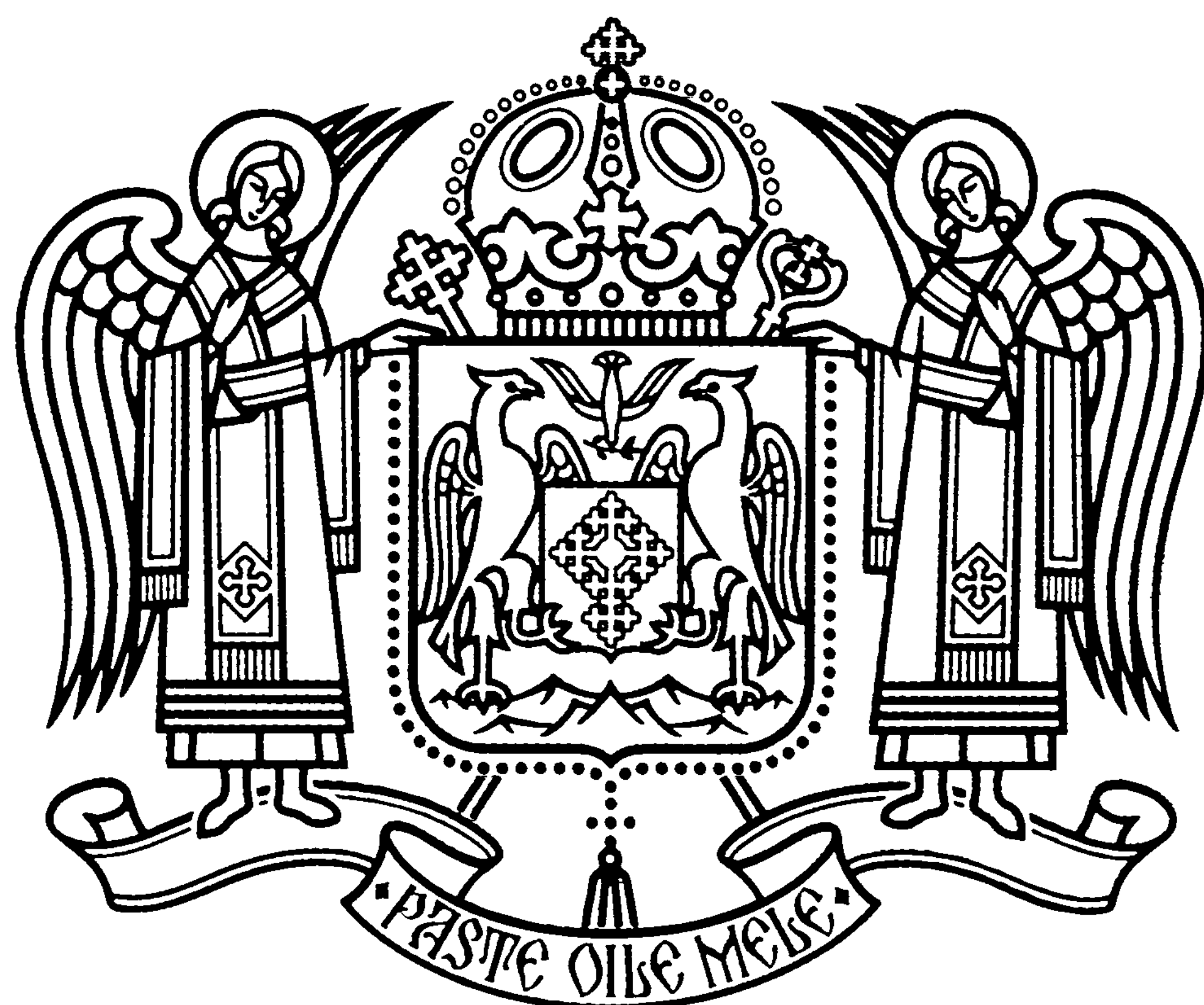
Administrația: Tipografia Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române,
Intr. Miron Cristea 6, cod. 040162 – București, sector 4,
Tel. 00-40-21-406.71.93; 00-40-21-406.71.94; Fax: 00-40-21-300.05.53.
e-mail: tipogr.inst.biblic@rdslink.ro; magazin@editurapatriarhiei.ro
web: editurapatriarhiei.ro

◆◆◆ISSN 0257-4667◆◆◆

**TIPOGRAFIA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
BUCUREȘTI**

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

- **PROCLAMAREA CINSTIRII
SFÂNTULUI ATANASIE PATELARIE**
- **VIZITELE PATRIARHULUI DANIEL:
PATRIARHIA ECUMENICĂ, AUSTRIA, FRANȚA,
MITROPOLIILE ARDEALULUI ȘI BANATULUI**
- **ALEGERI DE NOI IERARHI ÎN
BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ**

**BULETINUL OFICIAL AL PATRIARHIEI ROMÂNE
ANUL CXXVII, Nr. 5-8, MAI – AUGUST, 2009**

Centrul de Presă „BASILICA”

RADIO TRINITAS RADIO TRINITAS

București-Muntenia	95, 30 Mhz	Vaslui	106, 70 Mhz
Galăț	96, 50 Mhz	Bârlad	93, 70 Mhz
Iași	92, 70 Mhz	Sibiu	93, 30 Mhz
Piatra Neamț	91, 20 Mhz	Harghita-Gheorgheni	93, 00 Mhz
Târgu-Neamț	106, 80 MHz	Toplița	90, 10 Mhz
Bicaz-Toaca	93, 30 Mhz	Zalău	93, 10 Mhz
Durău	91, 80 Mhz	Baia Mare-Mogoș	94, 30 Mhz
Botoșani	88, 90 Mhz	Craiova	100,00 Mhz
Hârlău	92, 20 Mhz	Băilești	98,20 Mhz
Darabani	95, 60 Mhz	Novaci	96,20 Mhz
Suceava	106, 90 Mhz	Tg. Jiu	93,40 Mhz
Gura Humorului	92, 80 Mhz	Becet	103,10 Mhz
Rădăuți	97,80 Mhz	Tg. Cărbunești	95,40 Mhz
Brodina	94, 80 Mhz	Timișoara	90,30 Mhz
Bacău	96, 80 Mhz	Arad	94,20 Mhz
Onești	88, 40 Mhz	Moldova Nouă	104, 30 Mhz
Moinești	99, 80 Mhz	Hățeg	100, 20 Mhz

Radio TRINITAS poate fi ascultat și pe INTERNET la adresele www.radiotrinitas.ro, www.trinitas.ro sau www.patriarhia.ro, prin Satelit Amos 2, frecvența de recepție: 11592,500 Mhz polarizare: H, Sr: 21.350 Msym/s, Fec: 3/4, Modulație: QPSK. De la 30.11.2008, Radio TRINITAS emite pentru SUA, Canada și Mexic prin satelit, având următorii parametri: Satelit GALAXY 25 - este amplasat la 93 grade Vest, Frequency: 12.053 Mhz, D-L Polarity: Vertical, Symbol Rate: 22.000 Msym, FEC: 3/4

TELEVIZIUNEA TRINITAS

Televiziunea TRINITAS a Patriarhiei Române poate fi recepționată în prezent de **aproximativ 75% din publicul de televiziune din România**: prin rețeaua RCS&RDS, prin platformele digitale de satelit DIGI, DOLCE și BOOM, prin rețelele medii și mici de cablu tv din orașe și comune din întreaga țară.

TRINITAS TV este preluată de compania UPC în întreaga sa rețea de cablu tv digital, iar în rețeaua de cablu tv analogic în aproximativ 30 de orașe. În scurt timp, compania UPC va prelua TRINITAS TV în întreaga sa rețea de cablu tv analogic la nivel național.

Putem fi recepționați în întreaga Europă prin satelitul AMOS 2, frecvența de recepție: 11592,5 MHz, polaritate: orizontală (H), SR: 21,350 MSym/s, modulație: QPSK, FEC: 3/4. TRINITAS TV poate fi recepționată și în Statele Unite ale Americii și în Canada, prin cablu, într-un pachet de programe tv românești (detalii pe www.itvrsn.com).

www.trinitastv.ro

PRIMUL COTIDIAN CREȘTIN DIN ROMÂNIA

Ziarul Lumina

info@ziarullumina.ro

DE DUMINICĂ

Lumina

www.ziarullumina.ro

Abonamentele la cotidianul „Ziarul Lumina” și săptămânalul „Lumina de Duminică” pot fi contractate la orice oficiu poștal al Poștei Române, sau la sediile redacțiilor din București ori Iași până la data de 20 ale lunii în curs pentru luna următoare, sau achitând contravaloarea abonamentului în contul RO85RNCB0075004895030115, BCR Fil. Sector 4 și trimițând datele de abonare prin e-mail la adresa abonamentelumina@gmail.com.

Prețul unui exemplar al cotidianului „Ziarul Lumina” este de 1 RON iar al unui abonament lunar este de 15 RON. Pentru săptămânalul „Lumina de Duminică” prețul unui exemplar este de 1,5 RON iar al unui abonament lunar este de 5 RON.

Adresa redacției din București:
Intrarea Miron Cristea nr. 6, Sector 4,
București.
Telefon: 031 4100125
E-mail: info@ziarullumina.ro
www.ziarullumina.ro

Adresa redacției din Iași:
Str. Petru Movilă nr 69, Iași.
Tel: 0232 406224

AGENȚIA DE ȘTIRI BASILICA: www.basilica.ro; e-mail: info@basilica.ro

BIROUL DE PRESĂ: www.patriarhia.ro; e-mail: presa@patriarhia.ro

INV: 15.463

MITROPOLIA MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI
BIBLIOTECA "DUMITRU STĂNILOAE"
Secția Ecumenică

COTA: P1-4

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

BULETINUL OFICIAL AL PATRIARHIEI ROMÂNE
ANUL CXXVII, Nr. 5-8, MAI-AUGUST, 2009
BUCUREȘTI

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte: *Preafericitul Părinte D A N I E L*
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Membri: *P.S. VINCENTIU PLOIEȘTEANUL, Episcop-Vicar Patriarhal, Secretarul Sfântului Sinod; P.S. CALINIC BOTOȘĂNEANUL, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor; P.S. CASIAN, Episcopul Dunării de Jos; P.S. NICODIM, Episcopul Severinului și Strehaiei; P.S. PAISIE LUGOJANUL, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei; Acad. Pr. Prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU, Pr. Prof. Dr. FLORIN ȘERBĂNESCU, Consilier Patriarhal.*

Redactori: *Pr. dr. CORNELIU ZĂVOIANU*
CONSTANTIN COSTACHE

COLABORATORI

Înaltpreasfințiții Mitropoliți, Preasfințiții Episcopi, Profesorii Facultăților de teologie și Seminariilor teologice; Preacucernicii Consilieri patriarhali și eparhiali, protopopi, preoți, candidați la titlul de doctor în teologie ș.a.

Redacția aduce cordiale mulțumiri, pentru materialul fotografic pus la dispoziție, redacției cotidianului creștin *Ziarul Lumina*.

SĂ FOLOSIM LIBERTATEA PENTRU A SPORI COOPERAREA PANORTODOXĂ*

† DANIEL, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Preafericirea Voastră, Biserica Ortodoxă Română, care a primit lumina credinței de la Sfântul Apostol Andrei, cel Întâi Chemat, de la ucenicii Sfântului Apostol Pavel și mai târziu de la Sfântul Niceta de Remesiana, își desfășoară misiunea nu doar în patrie, ci și în Canada, SUA, Anglia, Franța, Italia, Spania și alte țări. Către sfinții cinstiți de atâtea veacuri, printre care amintim pe Sfinții Dimitrie din Basarabi, Nicodim de la Tismana sau Paisie Velicicovschi, își pleacă genunchii, cu nădejdea în ajutor, nu numai credincioșii ortodocși români, ci și credincioșii din alte părți ale lumii. Activitatea misionară istorică, exemplele de asceză, luminare, precum și tradițiile școlii isihaste sunt, fără îndoială, meritul Bisericii Române. Cât de bine și de folositor, pentru popor și Biserică, se dezvoltă astăzi practica religioasă și se formează sistemul științei și educației teologice?

Avându-se în vedere că Biserica a jucat un rol considerabil în formarea culturii române, una dintre cele mai importante reparații morale care s-a realizat după colapsul regimului comunist a fost **reintroducerea educației religioase în școlile publice**, potrivit tradiției românești de dinainte de perioada comunistă (1945). În 1992 a urmat **reintegrarea școlilor teologice, facultăți și seminarii, în sistemul educației publice**, cu scopul de a facilita dialogul dintre credință și știință, spiritualitatea religioasă și cultura laică. Merită să menționăm că, la unul din sondajele de opinie, în 1992, 90% dintre cetățeni și-au afirmat credința în Dumnezeu. Toți profesorii de Religie și Teologie

* Interviu acordat de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel revistei rusești *Spre unitate* (apărut în nr. 3 – mai-iunie 2009) a Fundației internaționale pentru unitatea popoarelor ortodoxe.

ai cultelor recunoscute oficial de Statul român sunt remunerați de la bugetul de stat.

O importanță particulară este acordată în România **restaurării monumentelor istorice și artei sacre**, deși criza economică și financiară cu care se confruntă și România face ca finalizarea lucrărilor de restaurare și conservare deja începute să fie dificilă. Noile secții de restaurare, conservare și creație de artă religioasă din cadrul unor facultăți de teologie ortodoxă din țară au ca scop evidențierea universului spiritual românesc și european, care a motivat și inspirat arta sacră. Astăzi descoperim că arta sacră poate deveni un limbaj teologic util misiunii Bisericii în educație și în dialogul dintre credință și cultură, în special în rândul intelectualilor, artiștilor și oamenilor sensibili la frumusețea artistică, inspirată de frumusețea sfințeniei sufletului în comuniunea de iubire cu Dumnezeu.

Ridicarea de noi biserici și capele, mănăstiri și schituri, care pot fi întâlnite astăzi în România, este permanent însoțită de crearea de unități social-filantropice, cum ar fi cantinele pentru săraci, case pentru copii orfani sau abandonăți, aziluri de bătrâni, cabinete medicale, farmacii etc. Criza economică, șomajul, problemele de sănătate, migrația, singurătatea și suferința îndeamnă Biserica noastră să fie mai dinamică în activitatea pastorală și social-filantropică.

După cum bine știți, prin hotărârea Fundației internaționale pentru unitatea popoarelor ortodoxe, Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, care își desfășoară activitatea sub omoforul de Întâistător al Preafericirii Voastre, a fost premiată „Pentru activitate deosebită spre întărirea unității popoarelor ortodoxe. Pentru promovarea valorilor creștine în viața societății” – premiu pe anul 2008. Ce particularități ale dezvoltării gândirii teologice, ale educației spirituale, cât și ale realizărilor facultății ați remarca în mod deosebit? Cât de mare este interesul tinerilor contemporani pentru educația religioasă?

Ne bucură o astfel de decizie, care vine să confirme, o dată în plus, valoarea Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul“ a Universității din București, care, de aproape un veac și jumătate, pregătește tinerii români pentru a păstori sufletele credincioșilor din altare, de la amvon, de la catedra școlară sau din instituțiile cu scop filantropic.

Școlile de teologie, 11 facultăți de teologie și 4 departamente de teologie, incluse în cadrul altor facultăți, 33 de seminarii teologice ortodoxe liceale, 3 licee teologice ortodoxe și 3 licee pedagogice cu clase de profil teologic au o importantă vocație misionară pentru viața și activitatea Bisericii Ortodoxe Române, deoarece aceste instituții formează slujitori și misionari ai Bisericii pentru românii ortodocși din țară și cei din diasporă, mai ales acum, când numărul românilor din afara granițelor României a crescut fără precedent.

În această lucrare deosebit de necesară, profesorii, conferențiarii, lectorii, asistenții și preparatorii de Teologie sunt, în același timp, preoți și diaconi ai Bisericii, iar mai mulți ierarhi sunt profesori la Teologie în diferite facultăți ale Patriarhiei Române.

Pe parcursul secolului al XX-lea, la Facultatea de Teologie din București au predat mari profesori universitari, care au marcat, prin scrierile lor, teologia ortodoxă românească, și s-au făcut cunoscuți dincolo de granițele României. Amintim dintre aceștia pe vrednicul de pomenire patriarhul Iustin (Moisescu), specialist în Noul Testament, pe mitropolitul Irineu Mihălcescu, profesor de Dogmatică și Apologetică, pe părintele Ioan G. Coman, patrolog, Teodor M. Popescu, istoric, Ene Braniște, liturgist, dar mai ales părintele Dumitru Stăniloae, a cărui teologie ar putea fi caracterizată prin trei expresii: *teologie mărturisitoare, filosofie filocalică și hristologie cosmică*. Unii dintre acești profesori au fost adevărați mărturisitori ai Ortodoxiei în timpul comunismului.

În zilele noastre, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București studiază aproape două mii de studenți (cu specializările Teologie Pastorală, Teologie Didactică, Teologie Socială și Artă Sacră). Facultatea are cursuri de master și doctorat pentru absolvenții doritori să se specializeze în domeniul teologic prin studii postuniversitare. Conferințele teologice internaționale organizate la Facultatea de Teologie din București, schimbul de bursieri cu alte facultăți din Europa, precum și implicarea studenților în proiecte culturale și sociale vădesc interesul tinerilor studenți teologi pentru viața și misiunea Bisericii. Desigur, foarte mulți absolvenți ai Facultății de Teologie din București studiază acum în Grecia și în Occident.

Care sunt problemele actuale ale Ortodoxiei mondiale și ce se întreprinde de către Bisericile Ortodoxe locale pentru rezolvarea acestora? Ce măsuri, după părerea Preafericirii Voastre, trebuie luate astăzi în vederea întăririi unității Ortodoxiei?

Un element esențial îl constituie continuitatea și intensificarea relațiilor interortodoxe. Avem nevoie de mai multe întruniri panortodoxe, *cu regularitate, ritmice*; nu cred că trebuie să ne întâlnim doar atunci când un Întâistătător trece la Domnul sau atunci când este instalat un nou Patriarh. În acest sens, noi am propus, de mai multe ori, ca, o dată la trei ani, toți Întâistătătorii de Biserici Autocefale să se întrunească nu în ședințe aniversare sau comemorative, ci *în ședințe de lucru*, pentru a arăta că în Ortodoxie sinodalitatea este un exercițiu al comuniunii frățești și al coresponsabilității *nu numai la nivel național, ci și universal*. Este necesar să afirmăm atât libertatea autocefaliei, cât și coresponsabilitatea sinodalității panortodoxe. În același timp, se impune o manifestare mai concretă și mai organizată a solidarității panortodoxe prin ajutorare reciprocă, deoarece Bisericile Ortodoxe sunt în situații foarte diferite din punct de vedere economic și social. O consultare periodică și o cooperare mai eficientă ar da mai multă credibilitate Ortodoxiei atât pe plan național, cât și pe plan internațional. O asemenea inițiativă a fost propusă de Biserica Ortodoxă Română în anul 2005, când Sanctitatea Sa Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic, a fost prezent la București, dar și cu alte ocazii. În principiu, nimeni nu e împotriva, dar, în realitate, exercițiul ritmic, cu regularitate, al sinodalității panortodoxe este mai dificil din cauza unei polarizări excesive între tentația de a înțelege primatul ca hegemonie și tentația de a înțelege autocefalia ca autarhie sau autosuficiență. De aceea, *e nevoie de reguli clare ale funcționării sinodalității panortodoxe ritmice (periodice), pe de o parte, și relația sinodalității panortodoxe a primatilor cu sinodalitatea din interiorul Bisericilor locale, pe de altă parte*. Mai precis, legătura între sinodul panortodox al primatilor și sinodul autocefal local. Trebuie evitată deodată ispita unui primat de jurisdicție universală și a unui autocefalism autarhic, întrucât ambele sunt contrare comuniunii trinitare.

Noi considerăm că aceste întruniri sinodale panortodoxe ritmice ar trebui să fie organizate în diferite țări, nu în același loc; potrivit disponibilităților practice, pentru ca ele să fie și evenimente misionare, și manifestări de frățietate între Bisericile Ortodoxe surori. *Avem nevoie de un ritm mai intens al consultării și al cooperării.* În acest sens, s-ar impune crearea *unei reviste, a unui institut pastoral, misionar și liturgic panortodox, care să cultive conștiința panortodoxă și să stimuleze cooperarea practică panortodoxă.*

Sentimentele religioase și naționale ale omului au un aport hotărâtor la definirea identității sale și la formarea personalității sale spirituale și a demnității. Se întâmplă însă ca elementul conștiinței naționale să le reprime pe celelalte și să împiedice dezvoltarea completă a personalității spirituale. Cum trebuie să învingem această contradicție, deoarece, în final, ea ajunge să împiedice unitatea Ortodoxiei?

Nu considerăm că sentimentele naționale sincere ale vreunui popor ar putea dăuna unității Ortodoxiei. Sentimentul de apartenență la un popor, care are o limbă și o cultură aparte, este unul firesc, dat de Dumnezeu, iar țara în care te-ai născut reprezintă ceva aparte pentru fiecare om. Nu ne putem dezice de identitatea noastră națională, căci aceasta ar însemna să ne renegăm părinții și strămoșii. În cazul nostru, poporul român s-a născut creștin, din daci și romani, adică s-a botezat lent, treptat, pe când se forma ca popor nou în istorie, începând cu secolul al II-lea d.Hr., ca urmare a predicii Sfinților Apostoli Andrei și Filip. Demnitatea națională, apartenența la un popor creștin-ortodox, de limbă română, a fost liantul principal între românii din voievodatele medievale de o parte și de alta a curburii Carpaților, care a asigurat și rezistența Ortodoxiei în fața migrației atâtor popoare războinice păgâne.

Vecinătatea cu popoarele slave, venite mai târziu în Europa (sec. al VII-lea) și creștinate în sec. al IX-lea și al X-lea, explică și unele influențe slave la români. Pe de altă parte, deformarea sentimentului național firesc într-o atitudine de superioritate față de alte națiuni, precum și tendința de a domina asupra altora creează, ca reacție, un naționalism defensiv izolaționist. Înglobarea forțată a popoarelor în structuri supranaționale și desființarea identității lingvistice și cultu-

rale sub pretextul unității creează tensiuni și resentimente greu de vindecat. *Ortodoxia sănătoasă nu uniformizează diversitatea etnică, ci o pune în comuniune, adică în unitatea care cultivă libertatea persoanei și a popoarelor în Biserica Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească.* Prin aceasta, adevărata Biserică se deosebește de imperiul politic totalitar. Împărăția lui Hristos este împărăția libertății și a iubirii sfinte. Iar iubirea sfântă este iubire pacificată, adică eliberată de patimile egoiste, individuale și colective. Din acest motiv, nici o ideologie de putere nu poate înlocui o spiritualitate profundă bazată pe pocăință (convertire), smerenie și iubire frățească.

Preafericirea Voastră, ce probleme trebuie să fie discutate în cadrul întâlnirilor, al dialogului dintre culturi și religii în lumea contemporană, pentru a surmonta problema conflictelor de natură națională și religioasă?

Sfinții lui Dumnezeu ne învață că pacea interioară a omului și cultivarea sinceră a păcii între oameni sunt manifestări ale darurilor Duhului Sfânt, cultivate de om prin rugăciune, pocăință și fapte bune. Astfel, când manifestăm blândețe și bunătate față de toți oamenii, simțim prezența lui Hristos în noi și în jurul nostru, vedem în chipul fiecărui om lumina chipului lui Dumnezeu în el și rămânem în comuniune de dragoste cu Dumnezeu. Când însă un om se manifestă în mod violent și agrează un alt om, agresivul se dezumanizează, iar relația interumană dintre el și ceilalți se degradează. De aceea, pe baza Sfințelor Canoane ale Bisericii nu pot fi justificate nici dictatura, nici anarhia, nici dominația asupra altora, nici separarea de alții, ci numai respectul reciproc și ajutorarea reciprocă, ascultarea reciprocă și cooperarea pastorală sau misionară. Astfel, responsabilitatea noastră pastorală trebuie să învingă deodată ideologia puterii individualiste și colectiviste, naționaliste și imperialiste, adică atât izolarea identității noastre, cât și dizolvarea identității noastre.

Prin urmare, datoria noastră este să cerem permanent de la Dumnezeu darul păcii și al iubirii frățești, pe care să îl cultivăm în sufletul nostru și în relația noastră cu oamenii; să promovăm legi, instituții și programe care să protejeze lumea de violență, hegemonie și de anarhie; să dezvoltăm constant și consecvent atât un dialog între

Biserici și popoare ortodoxe, cât și o educație sau o civilizație a păcii între toți oamenii, nu o cultură a violenței, a profitului material obsesiv sau a afirmării noastre agresive asupra altora. În această privință, trebuie să urmăm cu prioritate lumina sfinților rugători și făcători de pace, care au biruit în ei înșiși răul cu binele, violența cu blândețea, lucrând apoi pentru pace și frățietate între persoane și între popoare. Este o lucrare dificilă, dar, totuși, posibilă cu ajutorul lui Dumnezeu.

Cum reușește Biserica Ortodoxă Română să pună în practică activitatea sa de peste hotare? Ce este particular și ce anume afectează viața diasporei românești? Ce fel de greutăți sunt întâmpinate de către aceasta?

Fiecare Biserică Ortodoxă Autocefală are datoria pastorală de a se îngriji de credincioșii ei care sunt plecați în afara granițelor țării și pe care, ca o mamă spirituală, nu-i poate abandona sau preda altcuiva. În acest sens, în conformitate cu noul său Statut de Organizare și Funcționare, Biserica Ortodoxă Română, ținând cont de noile realități social-politice și economice în care trăiesc credincioșii săi, emigranți, a înființat în diasporă mai multe eparhii organizate în mitropolii, în funcție de densitatea românilor din anumite zone ale lumii, pentru a-i păstori pe cei care se află în afara granițelor României. Români din diasporă, stabiliți definitiv sau temporar în străinătate, se adună mai ales în jurul unui preot de parohie, căruia îi spun în limba maternă nu doar păcatele la Spovedanie, ci și problemele cotidiene. S-a observat o mai mare apropiere față de biserică la credincioșii români care sunt departe de patrie și de rudele din țară, ceea ce ne confirmă nevoia de pastorație intensă și de strânsă legătura cu Biserica Mamă.

Astfel, Biserica Ortodoxă Română trimite preoți în diaspora sa și îi susține spiritual și material, după posibilități. Credincioșii ortodocși români din diaspora se confruntă mai ales cu lipsa spațiilor liturgice ortodoxe în care pot să participe la slujbe. Construcția unor biserici noi, ortodoxe, necesită resurse financiare considerabile și, de aceea, românii ortodocși recurg la închirierea pentru anumite ore, în duminici și sărbători, a bisericilor aparținând altor confesiuni creștine (catolici, protestanți sau anglicani).

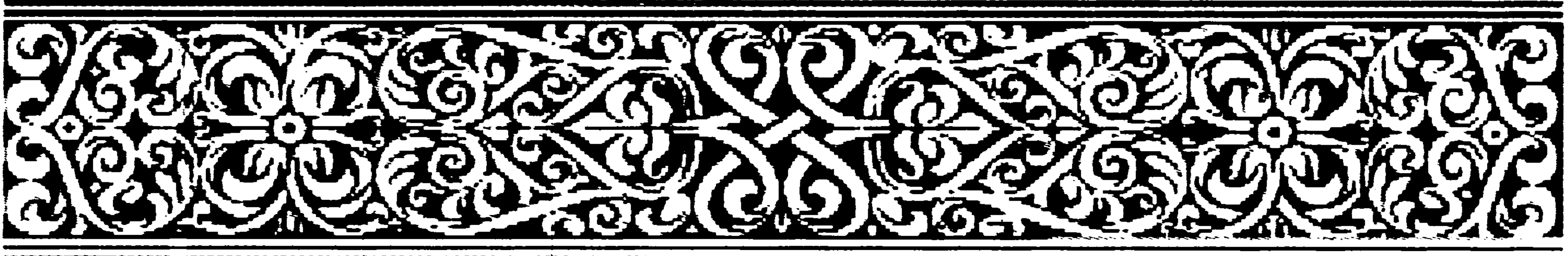
Legat de subiectul discutat, Sfântul Sinod al Bisericii noastre a hotărât ca prima duminică după praznicul Adormirii Maicii Domnului să fie dedicată *emigranților români*, ca dovadă a permanentei griji pastorale a Bisericii Ortodoxe Române față de românii plecați în străinătate la muncă sau studii, dar care vin în România să-și petreacă concediul în luna august. Rugăciunile pentru emigranți și convorbirile cu ei sunt foarte utile. Desigur, este nevoie de o cooperare ortodoxă mai intensă în diasporă, între ierarhii din diferite jurisdicții, însă în această fază legătura emigranților cu Biserica Mamă este prioritară pentru menținerea identității culturale, etnice și ecleziale ortodoxe.

Realizările contemporane ale biologiei, biotehnologiei și ingineriei genetice intră în contradicție tot mai des cu înțelesurile evanghelice ale vieții, ca dar al lui Dumnezeu către om, cu sensul creștin al drepturilor și libertăților sale fundamentale. Care este poziția Bisericii referitoare la aceste probleme complicate ale lumii contemporane?

Știm că Biserica Ortodoxă Rusă a adoptat deja un document în care prezintă pe larg atitudinea Ortodoxiei față de problemele ridicate de ingineria genetică, în special, și de medicina contemporană, în general. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat înființarea unei Comisii de bioetică, formată din specialiști medici și teologi, care elaborează documente privind necesitatea respectării moralei creștin-ortodoxe în condițiile noilor descoperiri științifice din domeniul medicinei. Comisia de bioetică formulează principii orientative pentru îndrumarea medicilor și pacienților ortodocși. Totuși, o cooperare interortodoxă în acest domeniu este foarte necesară și utilă.

Felicităm încă o dată, Preafericirea Voastră, Facultatea de Teologie Ortodoxă din București pentru premiul pe care l-a primit, dorindu-i, sub oblăduirea râvnei apostolice a Preafericirii Voastre, succes pe viitor în educația teologică.

Vă mulțumim pentru premiul acordat Facultății noastre de Teologie din București și vă felicităm și noi pentru contribuția pe care *Fundația internațională pentru unitatea popoarelor ortodoxe* și revista *Spre unitate* o aduc astăzi la intensificarea comuniunii și cooperării ortodoxe.

• VIATA • BISERICESCA •

LUCRĂRILE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE PE ANUL 2009*

Sumarul ședințelor de lucru din zilele de Joi, 18- Vineri, 19 iunie 2009

Potrivit prevederilor art. 10 alin. (3) din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, prin adresa nr. 3530 din 20 mai 2009 a Cancelariei Sfântului Sinod, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a convocat Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședință de lucru pentru zilele de joi, 18, și vineri, 19 iunie 2009**, în vederea examinării problemelor de competența acestui organism central bisericesc deliberativ.

Joi, 18 iunie 2009

a. Oficierea Sfintei Liturghii și a Te-Deum-ului pentru deschiderea lucrărilor.

Joi, 18 iunie 2009, la orele 7³⁰, a fost oficiată Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală, după care, la orele 9⁰⁰, s-a săvârșit slujba *Te-Deum-ului* de către Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii, în prezența Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și a celorlalți ierarhi ai Sfântului Sinod.

b. Deschiderea lucrărilor și Apelul nominal.

După ce la orele 9³⁰ a avut loc ședința Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române, la orele 10⁰⁰, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, împreună cu Înaltpreasfințiii Părinți Mitropoliți intră în sala sinodală din Reședința Patriarhală.

Luând cuvântul, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel** arată că întrunirea Sfântului Sinod are un dublu scop, și anume: *alegerea titularilor în scaunele vacante de Episcop al Sloboziei și Călărașilor și de Episcop al Hușilor*, precum și examinarea problemelor de competența Sfântului Sinod înscrise în ordinea de zi, pe care fiecare membru al Sfântului Sinod a primit-o odată cu convocarea.

*Prezentul sumar a fost pregătit pentru tipar de Pr. Augustin Rusu, consilier patriarhal, pe baza Procesului-verbal al ședinței, aflat la Cancelaria Sfântului Sinod.

Adresând mulțumiri membrilor Sfântului Sinod pentru că au răspuns la convocare, invită pe Preasfințitul Părinte Episcop-vicar patriarhal, Vincențiu Ploieșteanul, Secretarul Sfântului Sinod să dea citire Apelului nominal.

Sunt prezenți: Preafericitul Părinte **Daniel**, Arhiepiscopul Bucureștilor, Mitropolitul Munteniei și Dobrogei, Locțiitor al tronului Cezareei Capadociei și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române; *Înaltpreasfințiii Părinți:* **Teofan**, Arhiepiscopul Iașilor și Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, **Laurențiu**, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, **Irineu**, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei, **Nicolae**, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, **Petru**, Arhiepiscopul Chișinăului, Mitropolitul Basarabiei și Exarhul Plaiurilor, **Serafim**, Arhiepiscopul Ortodox Român al Germaniei, Austriei și Luxemburgului și Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord, **Iosif**, Arhiepiscopul Ortodox Român al Europei Occidentale și Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale, Mitropolitul **Nifon**, Arhiepiscopul Târgoviștei, **Teodosie**, Arhiepiscopul Tomisului, **Pimen**, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, **Andrei**, Arhiepiscopul Alba Iuliei; *Preasfințiii Părinți:* **Gherasim**, Episcopul Râmnicului, **Epifanie**, Episcopul Buzăului și Vrancei, **Calinic**, Episcopul Argeșului și Muscelului, **Casian**, Episcopul Dunării de Jos, **Timotei**, Episcopul Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei, **Lucian**, Episcopul Caransebeșului, **Sofronie**, Episcopul Ortodox Român al Oradiei, **Justinian**, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmarului, **Nicodim**, Episcopul Severinului și Strehaiei, **Ioan**, Episcopul Covasnei și Harghitei, **Galaction**, Episcopul Alexandriei și Teleormanului, **Ambrozie**, Episcopul Giurgiului, **Sebastian**, Episcopul Slatinei și Romanaților, **Visarion**, Episcopul Tulcii, **Petroniu**, Episcopul Sălajului, **Daniil**, Episcop-loțiitor (administrator) al Episcopiei Daciei Felix (Serbia), **Siluan**, Episcopul Ortodox Român al Ungariei, **Siluan**, Episcopul Ortodox Român al Italiei, **Timotei**, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei, **Macarie**, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, **Mihail**, Episcopul Ortodox Român al Australiei și Noii Zeelande; **Vincențiu Ploieșteanul** și **Ciprian Câmpineanul**, Episcopi-vicari patriarhali, **Varsanufie Prahoveanul**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, **Calinic Botoșăneanul**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, **Andrei Făgărășeanul**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, **Irineu Bistrițeanul** și **Vasile Someșeanul**, Episcopi-vicari ai Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, **Gurie Gorjeanul**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Craiovei, **Paisie Lugojeanul**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, **Marc Nemțeanul**, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Europei Occidentale, **Ioachim Băcăuanul**, Arhiereu-vicar al Episcopiei Romanului, **Corneliu Bârlădeanul**, Arhiereu-vicar al Episcopiei Hușilor, **Iustin Sigheteanul**, Arhiereu-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului.

Sunt absenți motivat: Înaltpreasfințiții Părinți: Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, Mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, Nicolae Arhiepiscopul Ortodox Român al celor două Americi; Preasfințiții Părinți: Eftimie, Episcopul Romanului, Sofian Brașoveanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germaniei, Austriei și Luxemburgului și Ioan Casian de Vicina, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a celor două Americi.

Constatând prezența statutară, Preafericitul Părinte Președinte **declară Sfântul Sinod constituit statutar și deschide ședința de lucru a Sfântului Sinod.**

c. Aprobarea componentei Comisiilor sinodale.

În continuare, pentru operativitate, Preafericitul Părinte Patriarh Președinte supune aprobării Sfântului Sinod **componenta comisiilor sinodale**, după cum urmează:

Comisia pastorală, monahală și socială:

1. Preafericitul Părinte Patriarh Daniel	Președinte
2. IPS Petru, Mitropolitul Basarabiei	Copreședinte
3. IPS Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților	Membru
4. PS Eftimie, Episcopul Romanului	Membru
5. PS Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului	Membru
6. PS Visarion, Episcopul Tulcii	Raportor
7. PS Daniil, Episcop-loțiitor al Episcopiei <i>Daciei Felix</i> (Serbia)	Membru
8. PS Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei	Membru
9. PS Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord	Membru
10. PS Episcop-vicar Vasile Someșeanul	Membru
11. PS Episcop-vicar Paisie Lugojeanul	Membru
12. PS Episcop-vicar Sofian Brașoveanul	Membru
13. PS Arhieru-vicar Iustin Sigheteanul	Membru

Comisia teologică, liturgică și didactică:

1. IPS Laurențiu, Mitropolitul Ardealului	Președinte
2. IPS Bartolomeu, Mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului	Copreședinte
3. IPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului	Membru
4. PS Casian, Episcopul Dunării de Jos	Raportor
5. PS Petroniu, Episcopul Sălajului	Membru
6. PS Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul	Membru

7. PS Episcop-vicar Varsanufie Prahoveanul	Membru
8. PS Episcop-vicar Irineu Bistrițeanul	Membru
9. PS Episcop-vicar Gurie Gorjeanul	Membru
10. PS Arhiereu-vicar Ioachim Băcăuanul	Membru

Comisia canonică, juridică și pentru disciplină:

1. IPS Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei	Președinte
2. IPS Irineu, Mitropolitul Olteniei	Copreședinte
3. IPS Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei	Membru
4. PS Calinic, Episcopul Argeșului și Muscelului	Raportor
5. PS Gherasim, Episcopul Râmnicului	Membru
6. PS Epifanie, Episcopul Buzăului și Vrancei	Membru
7. PS Lucian, Episcopul Caransebeșului	Membru
8. PS Justinian, Episcopul Maramureșului și Sătmarului	Membru
9. PS Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei	Membru
10. PS Sebastian, Episcopul Slatinei	Membru
11. PS Episcop-vicar Calinic Botoșăneanul	Membru
12. PS Episcop-vicar Andrei Făgărășeanul	Membru
13. PS Episcop-vicar Marc Nemțeanul	Membru
14. PS Arhiereu-vicar Corneliu Bârlădeanul	Membru

**Comisia pentru comunități externe, relații interortodoxe,
intercreștine și interreligioase:**

1. IPS Mitropolit Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei	Președinte
2. IPS Iosif, Mitropolitul Ort. Român al Europei Occidentale și Meridionale	Copreședinte
3. IPS Nicolae, Mitropolitul Banatului	Membru
4. IPS Serafim, Mitropolitul Ort. Rom. al Germaniei, Europei Centrale și de Nord	Membru
5. IPS Nicolae, Arhiepiscopul Ortodox Român al celor două Americi	Membru
6. PS Timotei, Episcopul Aradului	Membru
7. PS Sofronie, Episcopul Oradiei	Membru
8. PS Ioan, Episcopul Covasnei și Harghitei	Membru
9. PS Ambrozie, Episcopul Giurgiului	Raportor
10. PS Siluan, Episcopul Ortodox Român al Ungariei	Membru
11. PS Siluan, Episcopul Ortodox Român al Italiei	Membru
12. PS Mihail, Episcopul Ortodox Român al Australiei și Noii Zeelande	Membru

13. PS Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul Membru

14. PS Episcop-vicar Ioan Casian de Vicina Membru

În urma examinării componenței comisiilor sinodale și la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Președinte, Sfântul Sinod hotărăște:

– *Aprobă componența comisiilor sinodale pentru prezenta ședință de lucru, așa cum s-a prezentat plenului.*

d. Aprobarea ordinii de zi și repartizarea lucrărilor la comisiile sinodale.

După aprobarea comisiilor sinodale, Preafericitul Părinte Patriarh Președinte supune Sfântului Sinod, spre discuție și aprobare, ordinea de zi care s-a întocmit și s-a prezentat.

Întrucât nimeni nu a solicitat completarea ordinii de zi, la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Sfântul Sinod hotărăște:

– *Aprobă ordinea de zi a prezentei ședințe de lucru și repartizarea ei la comisiile de lucru ale Sfântului Sinod, după cum urmează:*

În plenul Sfântului Sinod:

1. **Temei nr. 3953/2009** – Alegerea de Episcop al Sloboziei și Călărașilor (prezidată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, Mitropolitul Munteniei și Dobrogei).

2. **Temei nr. 4081/2009** – Alegerea de Episcop al Hușilor (prezidată de Înalt-preasfințitul Părinte Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei).

La Comisia pastorală, monahală și socială:

3. **Temei nr. 4036/2009** – Referatul Sectorului economic-financiar al Administrației Patriarhale, privind rezultatul colectei din Duminica Ortodoxiei pe anul 2009 și proiectul Bugetului de venituri și cheltuieli al Fondului Central Misionar pe anul 2009.

4. **Temei nr. 3918/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod și Oficiului canonic-juridic privind situația proceselor cu greco-catolicii finalizate sau aflate pe rol în cuprinsul Mitropoliei Ardealului, Mitropoliei Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului și Mitropoliei Banatului.

5. **Temei nr. 4159/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu necesitatea ocupării posturilor vacante sau înființării unor posturi de episcopi-vicari și arhieriei-vicari la unele eparhii în scopul intensificării activității liturgice și pastoral-misionare de teren, precum și a coordonării activității social-filantropice și administrative la nivelul unităților bisericești.

6. **Temei nr. 3921/2009** – Referatul Sectorului patrimoniu cultural al Administrației Patriarhale în legătură cu construirea de noi biserici și grija pentru monumentele istorice bisericești.

7. **Temei nr. 2894/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu situația Bisericii Parohiale *Sfântul Ilie-Hanul Colțea* din București și a casei parohiale aferente, care au fost date în folosință temporară Comunității Ortodoxe Bulgare din București în anul 1954.

8. **Temei nr. 3917/2009** – Adresa 4034/2009 a Arhiepiscopiei Bucureștilor cu propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel de acordare a rangului de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Cleopa (Constantin) Nistor, slujitor la Mănăstirea Stavropighie Patriarhală *Sfânta Maria*, loc. Techirghiol, jud. Constanța și administrator al *Centrului Social-Pastoral „Sfânta Maria”* din aceeași localitate.

9. **Temei nr. 1416/2009** – Adresa nr. 54/2009 a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților cu propunerea IPS Arhiepiscop Pimen de acordare a rangului de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Grichentie (Gheorghe) Natu, slujitor la Catedrala Arhiepiscopală din Suceava și duhovnic la Seminarul Teologic „*Mitropolitul Dosoftei*” din Suceava.

10. **Temei nr. 3600/2009** – Adresa nr. 654-A/2009 a Episcopiei Caransebeșului cu propunerea PS Episcop Lucian de acordare a rangului de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Justinian (Ionel) Tibil, starețul Mănăstirii „*Adormirea Maicii Domnului*”, loc. Teiuș, jud. Caraș-Severin.

11. **Temei nr. 3845/2009** – Adresa nr. 7304-A/2009 a Episcopiei Caransebeșului cu propunerea PS Episcop Lucian de acordare a rangului de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Casian (Ciprian-Sebastian) Oniță, starețul Mănăstirii „*Acoperământul Maicii Domnului*”, loc. Călugăra, jud. Caraș-Severin.

Primește raportor: Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii

La Comisia teologică, liturgică și didactică:

12. **Temei nr. 3630/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu proclamarea de către Patriarhia Română a anului 2010 ca „*Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei românești*”.

3. **Temei nr. 3841/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu unele completări la textul Calendarului bisericesc pe anul 2010, lista rânduielilor bisericești pentru anii 2010 și 2011, stabilirea prețului de difuzare, precum și analizarea modului în care unele eparhii ortodoxe române din afara granițelor țării au introdus în calendarul ortodox bisericesc sfinți catolici.

14. **Temei nr. 4073/2009** – Adresa nr. 5029/2009 a Arhiepiscopiei Bucureștilor cuprinzând hotărârea Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei din 5 iunie 2009 în legătură cu proiectul *Slujbei Preasfintei Treimi* și solicitarea de aprobare a acesteia de către Sfântul Sinod.

15. **Temei nr. 4074/2009** – Procesul-Verbal al Comisiei pentru canonizarea Sfinților Români cu privire la hotărârea Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei în legătură cu propunerea de canonizare a Cuviosului

Ioanichie Schimonahul de la Valea Chiliilor, Mănăstirea Negru Vodă, precum și de aprobare a textelor liturgice (Acatist, Vecernie, Utrenie), Icoanei și proiectului de Tomos Sinodal.

16. **Temei nr. 2768/2009** – Referatul Sectorului teologic-educational privind revizuirea de către Ministerul Educației, Cercetării și Inovării a planurilor cadru pentru clasele a IX-a – a XII-a, filiera vocațională, profilul teologic.

17. **Temei nr. 3769/2009** – Referatul Sectorului teologic-educational cu privire la aprobarea cererii de finanțare nerambursabilă de la Fondul Social European a proiectului „*Alege școala!*”, prin *Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013*.

18. **Temei nr. 3770/2009** – Solicitarea Episcopiei Ortodoxe Române a Oradei pentru aprobarea titulaturii Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității din Oradea în *Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman” Oradea*.

Primește raportor: Preasfințitul Părinte Casian, Episcopul Dunării de Jos

La Comisia canonică, juridică și pentru disciplină:

19. **Temei nr. 1375/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod și al Oficiului canonic-juridic în legătură cu adresa nr. 368 din 26 mai 2009 prin care PS Episcop Siluan a solicitat aprobarea Statutului pentru organizarea și funcționarea Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, adoptat de Adunarea eparhială a acestei eparhii în ședința din 4 februarie 2009 și avizat de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale la 8 mai 2009.

20. **Temei nr. 3621/2009** – Procesul-Verbal al ședinței Sinodului Permanent cuprinzând propuneri de criterii pentru ridicarea unor episcopii vechi la rangul de arhiepiscopii și pentru acordarea rangului de arhiepiscop onorific unor episcopi cu activitate ierarhică pilduitoare și slujire chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii.

21. **Temei nr. 4191/2009** – Adresa nr. 1780-B din 12 iunie 2009 a Episcopiei Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei cu propunerea de examinare de către Sfântul Sinod a hotărârii Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Banatului și a punctului de vedere al Permanenței Consiliului Eparhial Arad prin care se solicită înființarea Episcopiei Devei și Hunedoarei.

22. **Temei nr. 3781/2009** – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu proiectul Codului de măsuri privind „*Disciplina administrativ-financiară în Biserică în conformitate cu legiurile bisericești și legislația în vigoare. Principii, norme și sancțiuni canonice, statutare, regulamentare și legale*”.

23. **Temei nr. 3275/2009** – Cererea fostului preot paroh Guriță Vasile de la Parohia Eforie Nord II, Protoieria Mangalia, prin care introduce recurs împotriva

sentinței nr. 5/2009 a Consistoriului Eparhial al Arhiepiscopiei Tomisului prin care i-a fost aplicată pedeapsa caterisirii.

24. **Temei nr. 3276/2009** – Cererea fostului preot II Guriță Ciprian-Nicu de la Parohia Eforie Nord II, Protoieria Mangalia, prin care introduce recurs împotriva sentinței nr. 6/2009 a Consistoriului Eparhial al Arhiepiscopiei Tomisului prin care i-a fost aplicată pedeapsa caterisirii.

Primește raportor: Preasfințitul Părinte Calinic, Episcopul Argeșului și Muscelului

La Comisia pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase:

25. **Temei nr. 2241/2009** – Referatul Sectorului relații bisericești și inter-religioase în legătură cu vizita irenică efectuată de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel la Constantinopol și în Cezareea Capadociei (Turcia, 27 mai-2 iunie 2009).

26. **Temei nr. 397/2009** – Referatul Sectorului comunități externe în legătură cu vizita pastorală efectuată de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel în Austria (12-16 iunie 2009).

27. **Temei nr. 992/2009** – Referatul Sectorului relații bisericești și interreligioase în legătură cu întrunirea celei de a IV-a Conferințe Panortodoxe Presinodale cu tema *Diaspora ortodoxă* (Chambésy, 6-13 iunie 2009).

28. **Temei nr. 3982/2009** – Referatul Sectorului relații bisericești și interreligioase cu privire la participarea Înaltpreasfințitului Mitropolit Nifon, Arhiepiscop al Târgoviștei, la întâlnirea cu reprezentanți religioși din Europa (Bruxelles, 11 mai 2009).

29. **Temei nr. 3140/2009** – Referatul Sectorului comunități externe privind recunoașterea de către autoritățile de stat din Serbia, la data de 28 aprilie 2009, a Episcopiei Ortodoxe Române *Dacia Felix* în hotarele geografice ale Banatului Sârbesc.

30. **Temei nr. 3613/2009** – Referatul Sectorului comunități externe în legătură cu unele aspecte din viața comunității ortodoxe românești din München, Germania.

31. **Temei nr. 4158/2009** – Referatul Sectorului comunități ortodoxe române în legătură cu adresa nr. 431/2009 a Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei prin care PS Episcop Siluan informează despre cererea de integrare în jurisdicția acestei eparhii a Comunității Ortodoxe Române din Avezzano (Provincia Aquila, Italia), depinzând de Arhiepiscopia Greacă pentru Italia și Malta (Patriarhia Constantinopolului).

Primește raportor: Preasfințitul Părinte Ambrozie, Episcopul Giurgiului

După repartizarea lucrărilor la Comisiile Sinodale, Preafericitul Părinte Președinte anunță **agenda desfășurării lucrărilor Sfântului Sinod** pentru zilele de 18 și 19 iunie 2009, astfel:

Joi, 18 iunie – dimineața, după deschiderea ședinței sinodale, vor avea loc lucrările Sfântului Sinod pentru alegerea de Episcop al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, apoi lucrările pentru alegerea de Episcop al Episcopiei Hușilor. În continuare, până la masa de prânz (14³⁰), comisiile sinodale vor examina lucrările care au fost repartizate, în vederea elaborării referatelor.

Joi, 18 iunie, începând cu orele 17,00 și vineri, 19 iunie, se vor examina, în plenul Sfântului Sinod, referatele comisiilor sinodale asupra lucrărilor repartizate spre examinare.

Ca urmare, la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Președinte, Sfântul Sinod hotărăște:

– *Aprobă agenda de lucru a ședinței Sfântului Sinod pentru zilele de 18-19 iunie 2009, în forma prezentată de Preafericitul Părinte Patriarh Președinte.*

Lucrări în plenul Sfântului Sinod

e. Ședințele de lucru pentru alegerea de Episcop al Sloboziei și Călărașilor, precum și pentru alegerea de Episcop al Hușilor.

La orele 10³⁰, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel**, luând cuvântul, subliniază îndatorirea ce îi revine ca Întâistătător al Bisericii pentru asigurarea continuității activității la eparhii, în caz de vacanțe, precum și atribuțiile Sfântului Sinod privind alegerile de ierarhi eparhioți. Evocă apoi personalitatea celor doi ierarhi mutați la Domnul, vrednicii de pomenire *Episcopul Damaschin al Sloboziei și Călărașilor și Episcopul Ioachim al Hușilor*, care au lucrat cu râvnă și au condus eparhiile cu pricepere în limitele Sfintelor Canoane și a legiurilor bisericești, ca buni păstori și chivernisitori ai treburilor bisericești, care s-au bucurat de iubire și respect din partea clerului, credincioșilor și a personalului monahal, precum și a membrilor Sfântului Sinod.

La propunerea Preafericitului Părinte Patriarh, membrii Sfântului Sinod păstrează un moment de reculegere și intonează „*Veșnica pomenire*”.

Temei nr. 3953/2009 – Alegerea de Episcop al Sloboziei și Călărașilor.

Referatul arată că la Cancelaria Sfântului Sinod s-a primit *Procesul-Verbal al ședinței Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei din 5 iunie 2009* care, în consultare cu membrii clerici și mireni ai Adunării Eparhiale a Sloboziei și Călărașilor și cu participarea directorului Seminarului Teologic *Sfântul Ioan Gură de Aur* din Slobozia, a propus doi candidați pentru alegerea de Episcop eparhiot: PS Părinte Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul și PS Părinte Episcop-vicar Varsanufie Prahoveanul al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Întrucât PS Părinte Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul, Secretarul Sfântului Sinod, este în cauză, Preafericirea Sa invită pe PS Părinte Episcop-vicar

patriarhal Ciprian Câmpineanul să dea citire referatului întocmit de Cancelaria Sfântului Sinod privind alegerea de episcop la Episcopia Sloboziei și Călărașilor.

Din referatul asupra cauzei reiese că, **la data de 23 aprilie 2009, scaunul de Episcop al Sloboziei și Călărașilor a devenit vacant prin mutarea la Domnul a vrednicului de pomenire Episcop Damaschin (Coravu), care a fost înmormântat în ziua de duminică, 26 aprilie 2009, în cripta Catedralei Episcopale din Municipiul Slobozia.**

În conformitate cu prevederile **art. 114 lit. e) și art.134 alin. (2) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române** și a celorlalte prevederi statutare și regulamentare bisericești referitoare la vacantarea scaunelor de arhiepiscopi și episcopi, la data de 27 aprilie 2009, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, în calitate de Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, a preluat conducerea acestei eparhii ca Locțiitor de Episcop al Sloboziei și Călărașilor până la alegerea Chiriarhului canonic, acest fapt fiind adus la cunoștința Consiliului Eparhial și Permanenței Consiliului Eparhial al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor cu adresa Cancelariei Sfântului Sinod nr. 2879 din 27 aprilie 2009.**

În temeiul prevederilor **art. 26 lit. h)** coroborate cu prevederile **art. 126 alin. (1) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române** privind atribuțiile Patriarhului României de a se îngriji *de îndeplinirea prevederilor statutare pentru completarea eparhiilor vacante, în termen de cel mult 60 de zile de la vacantarea scaunelor respective*, precum și în conformitate cu prevederile **art. 114 alin. (3) lit. a)** din Statut referitoare la îndatoririle canonice care-i revin Mitropolitului, de a veghea la bunul mers al vieții bisericești, sub toate aspectele ei, în eparhiile sufragane Mitropoliei pe care o păstorește, coroborate cu prevederile **art. 130** din Statut privind responsabilitățile Mitropolitului în legătură cu alegerea chiriarhilor eparhiilor vacante, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, în calitate de Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, cu adresa nr. 2880 din 11 mai 2009, **a convocat la Reședința Patriarhală din București, pentru ziua de vineri, 5 iunie 2009, ședința Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, precum și ședința specială de consultare a Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei cu membrii Adunării eparhiale a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, la care a participat și directorul Seminarului Teologic Liceal „Sfântul Ioan Gură de Aur” din Mun. Slobozia.**

Ca urmare a desfășurării lucrărilor celor două organisme bisericești la data și locul convocării, conform prevederilor **art.130 alin. (5)** din Statut, cu adresa nr. 4911 din 9 iunie 2009 a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a înaintat Sfântului Sinod *Procesul-Verbal al ședinței Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei din 5 iunie 2009 și Procesul-Verbal al ședinței speciale de consultare a Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei*

Munteniei și Dobrogei cu Adunarea eparhială a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor din 5 iunie 2009, inclusiv câte un curriculum vitae al candidaților desemnați.

a. Din Procesul-Verbal al Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei rezultă că:

– *Lucrările au fost deschise de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, Mitropolitul Munteniei și Dobrogei, care a adus la cunoștință dispozițiile statutare privind desemnarea candidaților de către Sinodul Mitropolitan.*

– *În urma consultării deschise și a votului secret consultativ, Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei a stabilit următorii doi candidați pentru ocuparea scaunului vacant de Episcop al Sloboziei și Călărașilor: PS Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal – 10 voturi din 10 membri prezenți; PS Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor – 9 voturi din 10 membri prezenți.*

b. Din Procesul Verbal al ședinței speciale de consultare a Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei cu Adunarea eparhială a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, la care a participat și directorul Seminarului Teologic Liceal „Sfântul Ioan Gură de Aur” din mun. Slobozia, rezultă că:

– *La apelul nominal s-a constatat că au fost prezenți 25 de membri din 30 membri înscriși pe listă (1 vacanță și 4 absenți), ședința specială constituindu-se statutar.*

– *S-a dat citire prevederilor art.130 alin. (3)-(4) din Statut, referitoare la alegerea arhiepiscopului și episcopului eparhiot.*

– *S-a adus la cunoștință hotărârea Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei în legătură cu desemnarea de către acest organism bisericesc a următorilor doi candidați: PS Vincențiu Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal, și PS Varsanufie Prahoveanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.*

– *Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a prezentat datele biografice și activitatea desfășurată de cei doi candidați desemnați de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei.*

– *A fost desemnat apoi Biroul ședinței speciale format din 3 membri, care a asigurat secretariatul ședinței.*

– *După discuțiile care au avut loc, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a invitat pe membrii Adunării Eparhiale a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor să-și exercite dreptul de vot secret consultativ în legătură cu lista de candidați întocmită de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei.*

– *În urma votului secret consultativ exprimat, Adunarea Eparhială a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, la care a participat și directorul Seminarului Teologic Liceal din mun. Slobozia, a fost de acord cu candidații înscriși pe lista întocmită de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei și a desem-*

nat pe PS Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal (19 voturi) și PS Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor (14 voturi), pentru a candida la alegerea ce se va face de către Sfântul Sinod în vederea ocupării postului vacant de Episcop al Sloboziei și Călărașilor.

Ca urmare, Sfântul Sinod Plenar, la propunerea Președinției, a procedat la îndeplinirea prevederilor statutare privind alegerea ce trebuie să se facă de către Sfântul Sinod în vederea ocupării scaunului vacant de Episcop al Sloboziei și Călărașilor.

Astfel, Sfântul Sinod a procedat la **constituirea biroului electoral** care a avut următoarea componență: *Președinte* – Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, *Bărbați de încredere* – PS Părinte Episcop-vicar Calinic Botoșăneanul și PS Părinte Episcop-vicar Irineu Bistrițeanul, *Secretar* – PS Părinte Episcop-vicar Andrei Făgărășeanul.

Apoi Preafericitul Părinte Patriarh Președinte a dispus numărarea buletinelor de vot și distribuirea acestora către electori, la strigarea apelului nominal.

În urma desfășurării votării secrete, la despuierea scrutinului de către Preafericitul Părinte Patriarh Președinte s-a constatat următorul rezultat: **Preasfințitul Părinte Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul a obținut 39 de voturi** din 46, iar Preasfințitul Părinte Episcop-vicar Varsanufie Prahoveanul a obținut 7 voturi din 46.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel proclamă rezultatul votării secrete în urma căreia *Preasfințitul Părinte Episcop-vicar patriarhal Vincențiu (Grifoni) Ploieșteanul a fost ales Episcop al Sloboziei și Călărașilor.*

După îndeplinirea procedurii statutare de alegere și proclamare a rezultatului acesteia, *Preafericitul Părinte Patriarh Președinte* îi adresează noului ales urări de rodnică și bună colaborare cu clerul și credincioșii, exprimându-și speranța că experiența ca Episcop-vicar patriarhal îi va fi de folos în conducerea noii episcopii. În acest context, Preafericirea Sa adaugă că Episcopia Sloboziei și Călărașilor nu este cu trecut istoric ca altele, dar are o administrație foarte bună, un grup administrativ bine instruit, și o activitate pastorală și misionară foarte frumoasă. De asemenea, datorită vrednicului de pomenire Episcopul Damaschin, eparhia are o catedrală nouă și, având două județe, constituie un câmp administrativ destul de întins, care cere eforturi pentru conducere și administrare, calități pe care Preasfințitul Vincențiu Ploieșteanu a dovedit că le are.

Preasfințitul Părinte Episcop Vincențiu, la rândul său, adresează mulțumiri membrilor Sfântului Sinod pentru votul și încrederea pe care i-au acordat-o și asigură pe colaboratorii de la Episcopia Sloboziei și Călărașilor că va fi un episcop al păcii și al lucrării duhovnicești.

Constatând că în urma votării, **PS Părinte Vincențiu (Grifoni) Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal** a obținut voturile a jumătate plus unu din numărul membrilor Sfântului Sinod prezenți;

Luând act de propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, făcută în calitate sa de Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, ca întronizarea PS Părinte Vincențiu ca Episcop al Sloboziei și Călărașilor să se facă, potrivit rânduielilor canonice și după datinile Bisericii Ortodoxe Române, la data de 28 iunie 2009;

În conformitate cu prevederile **art. 130 alin.(10)** din **Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române** și la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Președinte, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Ia act că desemnarea ierarhilor eligibili propuși prin vot secret consultativ de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, precum și de clericii și mirenii participanți la consultare, în vederea alegerii Episcopului Sloboziei și Călărașilor, s-a făcut cu respectarea prevederilor Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

*2. Ia act că în urma votului secret exprimat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și a obținerii numărului de voturi necesar, **Preasfințitul Părinte Vincențiu (Grifoni) Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal, a fost proclamat ales în înalta demnitate bisericească și publică de Episcop al Sloboziei și Călărașilor.***

*3. Aprobă ca întronizarea Preasfințitului Părinte **Vincențiu (Grifoni)** ca Episcop al Sloboziei și Călărașilor să se facă, potrivit rânduielilor canonice și după datinile Bisericii Ortodoxe Române, la data de 28 iunie 2009, pe care a propus-o Preafericitul Părinte Patriarh Daniel al Bisericii Ortodoxe Române.*

4. Ia act că Gramata de întronizare se va emite de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel al Bisericii Ortodoxe Române, în calitate de Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, care va comunica Președintelui României, Primului-ministru, precum și Ministrului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național numele noului ales ca Episcop al Sloboziei și Călărașilor.

Temei nr. 4081/2009 – Alegerea de Episcop al Hușilor.

În conformitate cu prevederile **art.130 alin. (7)** din **Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române**, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel încredințează Înaltpreasfințitului Părinte Teofan, în calitate sa de Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, președinția ședinței sinodale, pentru alegerea de Episcop al Hușilor.

Mulțumind Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru încredințarea statutară a președinției, **Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Teofan** evocă, mai întâi, personalitatea și lucrarea vrednicului de pomenire Episcopul Ioachim (Mareș), de curând trecut la Domnul, și solicită membrilor Sfântului Sinod să-și exprime votul cu obiectivitate, pentru care se vor prezenta propunerile Sinodului Mitropolitan al

Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, făcute în consultare cu membrii clerici și mireni ai Adunării Eparhiale a Episcopiei Hușilor.

Ca urmare, adresează PS Părinte Episcop-vicar patriarhal, Vincențiu Ploieșteanul, Secretarul Sfântului Sinod să prezinte referatul Cancelariei Sfântului Sinod asupra problemei în cauză.

Din referatul respectiv reiese că, **la data de 23 aprilie 2009, scaunul de Episcop al Hușilor a devenit vacant prin mutarea la Domnul a vrednicului de pomenire Episcop Ioachim (Mareș)**, care a fost înmormântat în ziua de duminică, 27 aprilie 2009, în cripta *Catedralei „Înălțarea Domnului”* din mun. Bacău.

În temeiul prevederilor **art. 26 lit. h)** coroborate cu prevederile **art. 126 alin. (1)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* privind atribuțiile Patriarhului României de a se îngriji de îndeplinirea prevederilor *statutare pentru completarea eparhiilor vacante, în termen de cel mult 60 de zile de la vacantarea scaunelor respective*, cu adresa nr. 3151 din 11 mai 2009 a Cancelariei Sfântului Sinod, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a înștiințat pe IPS Părinte Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei, Locțiitor de Episcop al Hușilor, în legătură cu îndatoririle statutare (**art. 114 alin. (3) lit. a)** și **art.130**) de a se îngriji de stabilirea datei și convocarea organismelor statutare pentru desemnarea candidaților în vederea alegerii de Episcop al Hușilor de către Sfântul Sinod.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei a **convocat** la Reședința Mitropolitană din Iași, **pentru ziua de sâmbătă, 13 iunie 2009, ședința Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei**, precum și *ședința specială de consultare a Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei cu membrii Adunării eparhiale a Episcopiei Hușilor*, la care a participat și directorul Seminarului Teologic Liceal „*Sfântul Ioan Gură de Aur*” din mun. Huși.

Ca urmare a desfășurării lucrărilor celor două organisme bisericești, la data și locul convocării, conform prevederilor **art.130 alin. (5)** din Statut, cu adresa nr. 5139 din 13 iunie 2009 a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Teofan a înaintat Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, pentru a fi supuse examinării Sfântului Sinod:

a. Procesul-Verbal al ședinței Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei din 13 iunie 2009 și Procesul-Verbal al ședinței speciale de consultare a Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei cu Adunarea eparhială a Episcopiei Hușilor din 13 iunie 2009, inclusiv câte un curriculum vitae al candidaților desemnați, din care rezultă că:

– *Lucrările Sinodului Mitropolitan au fost deschise de Înaltpreasfințitul Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei, care a adus la cunoștință dispozițiile statutare privind desemnarea candidaților de către Sinodul Mitropolitan.*

– *În urma consultării deschise au fost propuși pentru a fi înscriși pe buletinul de vot: PS Părinte Episcop Sebastian al Slatinei și Romanașilor, PS Părinte Cor-*

neliu Bârlădeanul, Arhiereu-vicar al Episcopiei Hușilor și PC Arhimandrit Nichifor Horia, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Iașilor.

– Voturile au fost exprimate după cum urmează: PS Părinte Corneliu Bârlădeanul, Arhiereu-vicar al Episcopiei Hușilor – 5 voturi; PS Părinte Episcop Sebastian al Slatinei și Romanașilor – 4 voturi; PC Arhimandrit Nichifor Horia, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Iașilor – 1 vot.

– Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei a stabilit următorii doi candidați pentru ocuparea scaunului vacant de Episcop al Hușilor: PS Părinte Corneliu Bârlădeanul, Arhiereu-vicar al Episcopiei Hușilor – 5 voturi și PS Părinte Episcop Sebastian al Slatinei și Romanașilor – 4 voturi;

b. Procesul-Verbal al ședinței speciale de consultare a Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei cu Adunarea eparhială a Episcopiei Hușilor, la care a participat și directorul Seminarului Teologic Liceal „Sfântul Ioan Gură de Aur” din mun. Huși:

– La apelul nominal s-a constatat că au fost prezenți 29 de membrii din 31 membri înscriși pe listă (2 absenți), ședința specială constituindu-se statutar.

– A fost desemnat Biroul ședinței speciale format din 3 membri, care a asigurat secretariatul ședinței.

– Înaltpreasfințitul Mitropolit Teofan a evocat personalitatea vrednicului de pomenire Episcop Ioachim, iar cei prezenți au intonat imnul „ Veșnică pomenire”.

– S-a dat citire prevederilor art.130 alin. (3)-(4) din Statut, referitoare la alegerea arhiepiscopului și episcopului eparhiot.

– S-a adus la cunoștință hotărârea Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei

– În legătură cu desemnarea de către acest organism bisericesc a următorilor doi candidați: PS Părinte Corneliu Bârlădeanul, Arhiereu-vicar al Episcopiei Hușilor și PS Părinte Episcop Sebastian al Slatinei și Romanașilor.

– După discuțiile care au avut loc, în cadrul cărora s-a exprimat dorința ca lista propusă de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei să nu fie completată și cu alți candidați, Înaltpreasfințitul Mitropolit Teofan a invitat pe membrii Adunării Eparhiale a Episcopiei Hușilor să-și exercite dreptul de vot secret consultativ în legătură cu lista de candidați întocmită de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei.

– În urma votului secret consultativ exprimat, Adunarea Eparhială a Episcopiei Hușilor, la care a participat și directorul Seminarului Teologic Liceal din mun. Huși, a votat lista întocmită de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, prin care PS Părinte Corneliu Bârlădeanul, Arhiereu-vicar al Episcopiei Hușilor și PS Episcop Părinte Sebastian al Slatinei și Romana-

ților au fost desemnați candidați pentru alegerea ce se va face de către Sfântul Sinod în vederea ocupării postului vacant de Episcop al Hușilor.

În legătură cu lucrarea și propunerile celor două organisme privind desemnarea candidaților pentru alegerea de către Sfântul Sinod a chiriarhului Episcopiei Hușilor, **Cancelaria Sfântului Sinod relevă faptul că, deși participarea Preasfințitului Părinte Episcop Sebastian al Slatinei și Romanaților pe lista candidaților desemnați de cele două organisme este statutară, totuși ea contravine prevederilor Can. 14 și 15 Apostolic, Can. I Sardica, precum și Can. 21 Antiohia, care prevăd următoarele:**

Can. 14 Apostolic: „Nu este îngăduit ca un episcop, părăsindu-și parohia (eparhia) sa, să pună stăpânire (să treacă la alta), chiar dacă ar fi silit (la aceasta) de către mai mulți episcopi, fără numai dacă ar fi vreo cauză binecuvântată care-l silește să facă aceasta, și adică, putând el să aducă celor de acolo (din altă eparhie) vreun folos mai mare în ceea ce privește dreapta credință. Dar și aceasta (să nu o facă) de la sine, ci prin chibzuința multor episcopi și cu cea mai mare rugămintă (în urma celei mai mari stăruințe).”

Can. 15 Apostolic: „Dacă vreun prezbiter sau diacon sau în general, oricare din rândul clericilor, părăsind parohia (eparhia) sa s-ar duce la alta și mutându-se cu totul va trece în altă parohie (eparhie), contrar socotinței (fără voia) episcopului său, poruncim ca acela să nu mai slujească, mai ales dacă, după ce a fost chemat de episcopul său să se reîntoarcă, nu s-a supus, rămânând (persistând) în neorânduială; să fie totuși primit acolo, în comuniune, ca un laic.”

Can. 1 Sardica: „Nu atât obiceiul cel rău, cât mai vârtos corupția cea preavătămătoare a cârmuirii afacerilor bisericești trebuie să se dezrădăcineze chiar din temelii ei, ca nici unuia dintre episcopi să nu-i fie iertat a se muta dintr-o cetate mică în altă cetate...”

Can. 21 Antiohia: „Episcopul să nu se mute de la o eparhie la alta, nici din voia sa aruncându-se, nici silit de popor, nici constrâns de episcopi, ci să rămână la biserica pentru care a fost sortit de la început de Dumnezeu; și să nu se strămute de la ea, potrivit hotărârii date acum mai înainte în această privință.”

Cancelaria Sfântului Sinod mai relevă faptul că din Procesul-verbal al Adunării Eparhiale rezultă că cei doi candidați propuși nu au fost votați nominal de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei ci numai lista întreagă, neputând fi evidențiată diferența de voturi între cei doi candidați.

În legătură cu aspectele relevate de Cancelaria Sfântului Sinod au luat cuvântul:

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care arată că „în graba în care a fost redactat Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române s-au omis prevederile canonice referitoare la alegerea ierarhilor, dându-se prioritate formulării de prevederi statutare, întrucât alegerile de ierarhi în Biserica

noastră se făceau de Colegiul Electoral Bisericesc, organism în care ierarhii se aflau în minoritate față de ceilalți membri clerici și mireni ai acestui organism electoral. Oricât am ține noi la Statut, prevederile Sfintelor Canoane trebuie respectate.

Sfintele Canoane prevăd statornicia episcopului în eparhia pentru care a fost ales, așa cum se prevede și statornicia preotului în parohie.

Este necesar să avem în vedere prioritar modificarea și introducerea în Statutul Bisericii noastre a prevederilor canonice referitoare la alegerea ierarhilor. Să avem o disciplină care să ne permită statornicia ierarhilor în eparhia pentru care au fost aleși. Să vedem câți ani a lucrat și a slujit în eparhia respectivă. Să ținem seamă de râvna, fidelitatea și dăruirea cu care a slujit în acești ani și să se analizeze profund necesitatea unui eventual transfer în folosul lucrării misionare în eparhia la care se transferă și al creșterii ei duhovnicești.

Noi am reușit ca, în privința alegerilor de ierarhi, să revenim la modalitatea canonică a alegerii, ca aceștia să fie aleși de Sfântul Sinod, dar trebuie să pășim și la respectarea celorlalte prevederi și practici canonice, care să fie incluse în statut ca prevederi statutare.

Noi i-am dat binecuvântarea Preasfințitului Episcop vicar Sebastian să candideze la Episcopia Slatinei, pentru că mergea din statutul de episcop vicar la cel de episcop titular, situație care nu este asemănătoare cu candidatura la episcopia Hușilor. Socotim că este bine să avem un respect pentru clerul și credincioșii la care am venit și pentru care am fost aleși și, de asemenea, să protejăm demnitatea episcopului, dar și dreptul altora care sunt îndreptățiți la alegere. Să ținem ca lucrurile să se desfășoare firesc. Cu prilejul vizitei noastre la Viena, catolicii ne-au declarat că sunt impresionați de respectul clericilor și credincioșilor în biserica Ortodoxă română față de ierarhii lor. Personal, socotim că este bine ca ierarhul să stea în eparhia pentru care a fost ales, cel puțin șapte ani și să nu părăsească eparhia. Socotim că nu este de vină Preasfințitul Episcop Sebastian pentru candidatură, fiindcă statutul nostru a fost lacunar și n-a conținut o prevedere canonică în sensul canoanelor citate. De aceea, socotim necesar ca până la sfârșitul acestui an să modificăm statutul și să introducem respectarea prevederilor canonice la alegerea ierarhilor.”

Ca urmare a celor prezentate de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și în urma consultării plenului, Sfântul Sinod hotărăște:

1. În baza Sfintelor Canoane, nici un ierarh eparhiot nu se cheamă pentru alegere (transfer) la altă eparhie într-un timp mai scurt de 7 (șapte) ani de la data alegerii în eparhia pe care o păstorește.

2. Cazurile de excepție vor fi examinate și aprobate de Sfântul Sinod într-o ședință, înainte de consultarea pe plan local a Sinodului Mitropolitan și a Sinodului Mitropolitan cu Adunarea Eparhială, luându-se în considerare statornicia,

fidelitatea și lucrarea ierarhilor respectivi, respectul pentru clerul și credincioșii încredințați spre păstorire, precum și posibilitatea statutară de promovare în rândul chiriarhilor a ierarhilor-vicari.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Teofan mulțumește Preafericitului Părinte Patriarh pentru explicațiile aduse și pentru hotărârea adoptată, dar explică faptul că Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei și reprezentanții Adunării Eparhiale a Episcopiei Hușilor au respectat prin hotărârea lor prevederile statutului nostru, care nu se referă la Sfintele Canoane.

Preasfințitul Părinte Episcop Sebastian declară că nu dorește să devină Episcop al Hușilor și **anunță plenul Sfântului Sinod că își retrage candidatura.**

Preasfințitul Părinte Episcop Ambrozie propune ca Sfântul Sinod să desemneze un alt candidat.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Irineu propune ca, pentru împlinirea prevederilor statutare privind existența a cel puțin doi candidați, Sfântul Sinod să **aprobe desemnarea drept candidat pentru alegerea de Episcop al Hușilor pe Preasfințitul Părinte Episcop-vicar Gurie Gorjeanul al Arhiepiscopiei Craiovei.**

Luând act de sugestia IPS Părinte Mitropolit Irineu, la propunerea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Teofan, președintele ședinței sinodale electivă și în urma votului consultativ exprimat, Sfântul Sinod hotărăște:

– *Aprobă desemnarea Preasfințitului Părinte Gurie Gorjeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Craiovei drept candidat pentru alegerea de Episcop al Hușilor și înscrierea numelui Preasfinției Sale pe buletinul de vot, după numele Preasfințitului Părinte Corneliu Bârlădeanul, Arhiereu-vicar al Episcopiei Hușilor.*

În continuare, la propunerea IPS Mitropolit Teofan, președinte de ședință, în conformitate cu prevederile **art. 128 alin (2)** din Statut, Sfântul Sinod aprobă **constituirea biroului electoral** în următoarea componență: *Președinte* – IPS Părinte Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei, *Bărbați de încredere* – PS Părinte Episcop-vicar Calinic Botoșăneanul și PS Părinte Episcop-vicar Irineu Bistrițeanul, *Secretar* – PS Părinte Episcop-vicar Andrei Făgărășeanul.

Apoi, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Președinte dispune numărarea buletinelor de vot și distribuirea acestora ierarhilor electori la strigarea apelului nominal.

În urma desfășurării votării secrete, la despuierea scrutinului de către IPS Părinte Mitropolit Președinte, s-a constatat următorul rezultat: **Preasfințitul Părinte Arhiereu-vicar Corneliu Bârlădeanul a obținut 43 de voturi** din 46 votanți, iar Preasfințitul Părinte Episcop-vicar Gurie Gorjeanul a obținut 3 voturi din 46 de votanți.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Președinte proclamă rezultatul votării secrete în urma căreia PS Părinte Arhiereu-vicar al Episcopiei Hușilor Corneliu (Onilă) Bârlădeanul a fost ales Episcop al Hușilor.

În continuare, **Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Președinte** adresează noului ales felicitări pentru alegere, urări de sănătate și putere de muncă în această

zonă istorică a Bisericii noastre, cu rezultate cât mai bune, pe măsura dorinței clerului și credincioșilor acestei episcopii și a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Preasfințitul Părinte Corneliu Bârlădeanul, în cuvântul său, adresează mulțumiri membrilor Sinodului Mitropolitan și membrilor Adunării Eparhiale pentru propunere, precum și membrilor Sfântului Sinod pentru încrederea și votul pe care i l-au acordat, spre a fi continuatorul lucrării înaintașului său de vrednică pomenire. Făgăduiește Sfântului Sinod ascultare și supunere, iar lui Dumnezeu rugăciune permanentă.

Încheindu-se alegerea de Episcop al Hușilor, Înaltpreasfințitul Mitropolit Teofan roagă pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel să preia statutar președinția ședinței de lucru a Sfântului Sinod.

Constatând că în urma votării, **PS Părinte Corneliu (Onilă) Bârlădeanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Hușilor** a obținut voturile a jumătate plus unu din numărul membrilor Sfântului Sinod prezenți;

Luând act de propunerea IPS Părinte Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei ca întronizarea PS Părinte Corneliu ca Episcop al Hușilor să se facă, potrivit rânduielilor canonice și după datinile Bisericii Ortodoxe Române, la data de 29 iunie 2009, hramul Catedralei Episcopale din Huși;

În conformitate cu prevederile **art. 130 alin. (10) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române** și la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Președinte, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Ia act că desemnarea ierarhilor eligibili propuși prin vot secret consultativ de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, precum și de clericilor și mireni participanți la consultare, în vederea alegerii Episcopului Hușilor, s-a făcut cu respectarea prevederilor Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

2. Ia act că în cadrul ședinței Sfântului Sinod, Preasfințitul Părinte Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților și-a retras candidatura, după care, în temeiul art. 130 alin. (5) din Statut, cu majoritate de voturi, ierarhii Sfântului Sinod au completat lista de candidați cu numele Preasfințitului Părinte Gurie Gorjeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Craiovei.

3. Ia act că în urma votului secret exprimat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința din ziua de 18 iunie 2009 și a obținerii numărului de voturi necesar, Preasfințitul Părinte Corneliu (Onilă) Bârlădeanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Hușilor, a fost proclamat ales în înalta demnitate bisericească și publică de Episcop al Hușilor.

4. Aprobă ca întronizarea Preasfințitului Părinte Corneliu (Onilă) ca Episcop al Hușilor să se facă, potrivit rânduielilor canonice și după datinile Bisericii

Ortodoxe Române, la data de 29 iunie 2009, pe care a propus-o Înaltpreasfințitul Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei.

5. Ia act că Gramata de întronizare se va emite de către Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, urmând ca Patriarhia Română să comunice Președintelui României, Primului-ministru, precum și Ministrului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național numele noului ales ca Episcop al Hușilor.

f. Suspendarea ședinței de lucru pentru desfășurarea lucrărilor în comisiile sinodale.

Încheindu-se prima parte a ședinței destinată alegerilor de noi ierarhi eparhioți la Episcopia Sloboziei și Călărașilor și la Episcopia Hușilor, Preafericitul Părinte Patriarh Președinte adresează ierarhilor din comisiile sinodale rugămintea ca, în răstimpul rămas până la vremea mesei de prânz, să procedeze la examinarea în comisii a lucrărilor care li s-au repartizat, după care, la orele 11³⁰, dispune **suspendarea ședinței.**

g. Reluarea lucrărilor în plen.

Potrivit agendei stabilite la începutul ședinței, la orele 17⁰⁰, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, **se reiau lucrările ședinței Sfântului Sinod**, fiind prezenți toți ierarhii care au participat și la prima parte a ședinței de lucru.

Comisia pastorală, monahală și socială

Preafericitul Părinte Patriarh Președinte invită pe *PS Părinte Episcop Visarion al Tulcii, raportorul Comisiei pastorale, monahale și sociale*, să prezinte referatele acesteia, după cum urmează:

Temei nr. 4036/2009 – Referatul Sectorului economic-financiar al Administrației Patriarhale privind rezultatele colectei din Duminica Ortodoxiei pe anul 2009 și Proiectul Bugetului de venituri și cheltuieli al Fondului Central Misionar pe anul 2010.

Având în vedere că urmare apelului transmis clerului și credincioșilor de la parohii, prin Pastorală Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe din Duminica Ortodoxiei a anului 2009, s-a realizat colecta pentru Fondul Central Misionar;

Ținând seama că, în conformitate cu hotărârea nr.1947, luată de Sfântul Sinod în ședința de lucru din 18-19 iunie 2003, Centrele eparhiale au transmis la Administrația Patriarhală cota de 60% reprezentând **1.196.487,75 lei**, pentru împlinirea cerințelor locale, eparhiile reținând cota de 40% din colecta realizată, estimată la circa **797.658,50 lei**;

Luând act că cifrele realizate în Duminica Ortodoxiei din anul 2009 **reprezintă o depășire a colectei realizate în anul 2008 cu 17,75%, adică 180.436 lei**,

Sectorul economic-financiar al Administrației Patriarhale prezentă pe baza acestor date, proiectul de buget al Fondului Central Misionar pe anul 2009;

Constatând că, în cursul anului 2008, eparhiile au pus în aplicare măsurile stabilite de Sfântul Sinod prin hotărârea nr. 4546 din 16 iulie 2008, privind destinația cotei de 40% din colecta realizată pentru Fondul Central Misionar în Duminica Ortodoxiei din anul 2008, fiind necesară continuarea acestui proiect la nivelul eparhiilor;

În urma considerațiilor exprimate în cadrul discuțiilor, potrivit cărora sumele ce se alocă parohiilor cu posibilități materiale reduse de la Fondul Central Misionar prin Administrația Patriarhală din cota de 40% realizată pe plan local pentru Fondul Central Misionar, constituie o expresie a fraternității, solidarității și conlucrării misionare din Biserica noastră;

La propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Ia act de colecta realizată în Duminica Ortodoxiei din anul 2009 și transmisă în cotă de 60% la Patriarhia Română, conform celor aprobate de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința din 18-19 iunie 2003;

2. Să se aprobe proiectul Bugetului de venituri și cheltuieli al Fondului Central Misionar pe anul 2009 în următoarea structură elaborată de Sectorul economico-financiar al Administrației Patriarhale, urmând ca administrarea lui să se facă prin organele statutare bisericești:

Venituri

din colecta realizată în “Duminica Ortodoxiei”

(cotă de 60% transmisă de eparhii) 1.196.487

Cheltuieli

A. Subvenții acordate centrelor eparhiale pentru completarea Fondului de întrajutorare destinat completării salariilor preoților de la parohiile cu posibilități materiale reduse (30%), din care: 598.243

– 70% Episcopia Covasnei și Harghitei 418.693

– 30% repartizat în mod egal Centrelor eparhiale din cuprinsul Bisericii Ortodoxe 179.550

B. Subvenții acordate Centrelor Eparhiale pentru nevoile acestora (40% din colecta realizată și reținută la eparhii) –

C. Subvenții pentru acoperirea cheltuielilor misionare externe la dispoziția Patriarhiei Române (30%) 598.244

Total lei **1.196.287**

3. Adresează mulțumiri ierarhilor Sfântului Sinod, preoților și credincioșilor mireni pentru eforturile depuse în vederea realizării colectei Fondului Central

Misionar din Duminica Ortodoxiei a anului 2009, urmând ca rezultatul colectelor realizate în eparhii să fie dat publicității în presa eparhială, pentru informarea clerului și credincioșilor.

4. Această hotărâre se va comunica, pentru îndeplinire, Centrelor eparhiale din Patriarhia Română și Sectorului Economic financiar al Administrației Patriarhale.

Temei nr. 3918/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod și al Oficiului canonic-juridic al Patriarhiei Române privind situația proceselor cu greco-catolicii, finalizate, sau aflate pe rol în cuprinsul Mitropoliei Ardealului, Mitropoliei Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului și Mitropoliei Banatului.

Din datele prezentate, reiese că, în temeiul hotărârii Sfântului Sinod nr. 1070 din 25 februarie 2009 și a adresei Cancelariei Sfântului Sinod nr. 3581 din 21 mai 2009 prin care s-a solicitat *întocmirea la nivelul Patriarhiei Române a unei situații centralizate cu privire la procesele finalizate sau aflate pe rol*, Cancelaria Sfântului Sinod și Oficiul canonic-juridic au analizat informațiile transmise de eparhiile din Transilvania și Banat și le-au sistematizat în funcție de numărul litigiilor, de anul începerii acestora, de soluția pronunțată, reținându-se și o serie de aspecte relevante privind comunitățile din localitățile afectate de litigii în instanță (*redate în tabelul anexat*).

Din datele respective reiese că: există un număr de **187 litigii în instanță**, dintre care **câștigate 12 și pierdute 28 de unitățile de cult ortodoxe**, celelalte fiind în curs de soluționare și că, din totalul dosarelor, un număr de **31 au fost pornite până în anul 2004**, iar **114 după modificarea cadrului legislativ în anul 2004**, despre altele neaducându-se precizări.

De asemenea, a rezultat că în **106 dintre localitățile în care există litigii, numărul ortodocșilor este de peste 10 ori mai mare decât al greco-catolicilor**, în șase situații neexistând nici o persoană declarată greco-catolică, iar în 76 de situații, greco-catolicii dețin biserică în localitate sau construiesc una (în unele situații chiar cu sprijinul părții ortodoxe).

În referatul prezentat s-a reținut că există și o serie de **inadvertențe între situațiile prezentate de aceleași eparhii la nivelul anului 2008 și cele transmise acum** (în general în sensul că **nu sunt menționate toate litigiile pierdute în instanță**), precum și faptul că, la unele eparhii, **documentațiile transmise nu sunt întocmite sau contrasemnate de către jurist** (au contrasemnat doar la Sibiu, Cluj, Alba Iulia și Oradea).

Având în vedere că prin adresa nr. 4079 din 15 iunie 2009 Cancelaria Sfântului Sinod și Oficiul canonic-juridic au transmis Ministerului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național – Secretariatul de Stat pentru Culte situația centralizată a litigiilor dintre greco-catolici și ortodocși, pe baza datelor comunicate de eparhii, *cu solicitarea accelerării demersurilor în scopul promovării unei ordonanțe de urgență pentru modificarea Decretului-Lege nr. 126/1990 privind unele măsuri*

referitoare la Biserica Română Unită cu Roma (greco-catolică), în sensul acordării unor termene de grație de 10 ani pentru locașul de cult și 5 ani pentru casa parohială de la momentul pierderii în instanță până la cel al predării bunurilor;

Ținând seama că este necesară finalizarea revizuirii și actualizării, cu sprijinul Patriarhiei Române, a datelor cuprinse în broșura „*Relația actuală dintre ortodocși și greco-catolici în România 2006*”, sinteză alcătuită de Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, apărută la Editura „*Renașterea*”, Cluj-Napoca, 2006, care va fi dată publicității în limbi de circulație europeană (engleză, franceză, italiană, spaniolă), urmând ca anual această broșură să fie reactualizată, așa cum a hotărât Sfântul Sinod în ședința din 25 februarie 2009;

Luând act că, în cadrul dezbaterilor din plen, s-a opinat că este necesară finalizarea broșurii „*Relația actuală dintre ortodocși și greco-catolici în România 2006*”, pentru a oferi autorităților competente din România și eparhiilor ortodoxe române din afara granițelor un instrument de lucru și de prezentare a situației reale în legătură cu diferendul privind regimul juridic al bunurilor imobiliare, aparținând cultelor religioase ortodox și greco-catolic din România;

Constatând că, în temeiul prevederilor **art. 10 alin. (6)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, potrivit căroră „*Hotărârile organismelor centrale deliberative și executive sunt obligatorii pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română*”, este necesar să se reamintească hotărârea Sfântului Sinod nr. 852/2009 prin care s-a recomandat ca **fiecare centru eparhial să aibă 1-2 juriști angajați permanent, dintre care cel puțin un specialist în probleme patrimoniale;**

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Ia act de situațiile transmise de către eparhiile din Transilvania și Banat în aplicarea hotărârii Sfântului Sinod din data de 25 februarie 2009, centralizate de Cancelaria Sfântului Sinod și Oficiul canonic-juridic (redată în tabelul anexat referatului), și de demersurile Preafericitului Părinte Patriarh Daniel către autoritățile de stat în vederea promovării de către Guvernul României a unei ordonanțe de urgență pentru modificarea Decretului-lege nr. 126/1990 privind unele măsuri referitoare la Biserica Română Unită cu Roma (greco-catolică), în sensul acordării unor termene de grație de 10 ani pentru locașul de cult și 5 ani pentru casa parohială de la momentul pierderii în instanță până la cel al predării bunurilor.

2. Reamintește eparhiilor din Transilvania și Banat urgența aducerii la îndeplinire a hotărârii Sfântului Sinod nr. 1070/2009, adoptată în ședința de lucru din 25 februarie 2009, privind finalizarea revizuirii și actualizării, cu sprijinul Patriarhiei Române, a datelor cuprinse în broșura „Relația actuală dintre ortodocși și greco-catolici în România 2006”, alcătuită de Mitropolia Clujului, Albei,

Crișanei și Maramureșului, apărută la Editura „Renașterea”, Cluj-Napoca, 2006, în scopul publicării în limbi de circulație europeană (engleză, franceză, italiană, spaniolă), urmând ca anual această broșură să fie reactualizată. În acest sens, reînnoiește rugămintea adresată Sinoadelor Mitropolitane din Transilvania și Banat prin aceeași hotărâre, de a lua măsurile necesare pentru aducerea la îndeplinire a celor de mai sus, cu participarea ierarhilor de la eparhiile ortodoxe române din Europa Occidentală.

3. În temeiul prevederilor art.10 alin. (6) din Statut, reamintește tuturor eparhiilor hotărârea Sfântului Sinod nr. 852/2009, adoptată în ședința din 25 februarie 2009, prin care s-a recomandat ca fiecare centru eparhial să aibă 1-2 juriști angajați permanent, dintre care cel puțin un specialist în probleme patrimoniale.

Temei nr. 4159/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu necesitatea ocupării posturilor vacante sau înființării unor posturi de episcopi-vicari și arhieriei-vicari la unele eparhii în scopul intensificării activității liturgice și pastoral-misionare de teren, precum și a coordonării activității social-filantropice și administrative la nivelul unităților bisericești.

Având în vedere că urmare hotărârii Sfântului Sinod nr. 7616/1967, prin care s-a aprobat reactivarea instituției episcopului-vicar la arhiepiscopie și a arhierelui-vicar la episcopie, în Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, precum și în regulamentele bisericești au fost introduse prevederi referitoare la: modul de alegere a episcopului-vicar și arhierelui-vicar, responsabilitățile în cadrul organismelor bisericești centrale, mitropolitane și eparhiale, relația cu ierarhul eparhial, atribuții și competențe în cadrul eparhiei, prevederi completate prin hotărârea Sfântului Sinod nr.1681/1969, care a stabilit atribuțiile de principiu ale acestora, pe baza cărora, aceștia primesc din partea chiriarhului Decizia de atribuții care se aprobă de către Sfântul Sinod;

Întrucât, pentru promovarea activității misionare și pastorale de teren în eparhii, a activității catehetice și de educație creștină, pentru coordonarea instituțiilor de învățământ teologic și a administrației bisericești, prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 4334/1987 a fost aprobat *Planul de măsuri și metode practice misionare pentru promovarea activității misionar-pastorale în eparhii*, reînnoit prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 8400/1995, care cuprinde și reglementări ale activității episcopilor-vicari și arhierilor-vicari în aceste domenii;

Luând act că este necesară intensificarea activității pastoral-misionare pe teren în contextul provocărilor societății contemporane, dinamizarea activității preoților în combaterea prozelitismului sectar care afectează unitatea de credință și unitatea bisericească locală, mobilizarea resurselor bisericești locale în scopul desfășurării unei activități coerente și susținute la nivelul parohiilor în toate domeniile vieții bisericești (misionar-pastoral, catehetic, social-filantropic, patri-

monial, administrativ-gospodăresc etc.), stimularea solidarității și întrajutorării între parohii;

Apreciind, pe de o parte, că se impune ca toți chiriarhii care au împlinit vârsta de 75 de ani și care nu au episcop-vicar sau arhieru-vicar, să propună statutar candidați pentru a fi aleși în aceste posturi, iar pe de altă parte, că este necesară cooperarea în rândul ierarhilor Sfântului Sinod a unor tineri arhimandriți cu pregătire teologică, cu viață curată, demnitate eclesială, zel misionar și simț gospodăresc;

Constatând că, în cadrul dezbaterilor din plen, au fost formulate o serie de sugestii cu privire la: *necesitatea ca propunerile de ierarhi-vicari să se facă în timp de trei luni de la data comunicării acestei hotărâri; cei propuși să fie tineri (recomandabil între 30-45 ani), întrunind condițiile statutare pentru alegere; îndatorarea Cancelaria Sfântului Sinod cu actualizarea și completarea Planului de măsuri misionare aprobat de Sfântul Sinod în 1987, care să includă și hotărâri ulterioare ale Sfântului Sinod privind activitatea liturgică și pastoral-misionară de teren, activitatea social-filantropică, catehetică și administrativ-gospodărească la nivelul unităților bisericești din Patriarhia Română (eparhie, protopopiat, parohie);*

În urma discuțiilor care au avut loc, a sugestiilor formulate și la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Aprobă ca toți chiriarhii care au împlinit vârsta de 75 de ani și care nu au episcop-vicar sau arhieru-vicar să propună statutar, în timp de trei luni de la data comunicării acestei hotărâri, candidați pentru a fi aleși în aceste posturi, recomandabil tineri (între 30-45 ani), eligibili pentru această demnitate bisericească.*

2. *Ia act de necesitatea intensificării activității liturgice și pastoral-misionare de teren, precum și a coordonării activității social-filantropice și administrative la nivelul unităților bisericești (eparhie, protopopiat, parohie), cu mențiunea că episcopul-vicar și arhieru-vicar au îndatorirea pastorală și misionară de a fi prezenți pe teren, cel puțin 3 (trei) zile pe săptămână.*

3. *Cancelaria Sfântului Sinod este îndatorată cu actualizarea și completarea Planului de măsuri misionare aprobat de Sfântul Sinod în 1987, care să includă și hotărâri ulterioare ale Sfântului Sinod privind activitatea liturgică și pastoral-misionară de teren, activitatea social-filantropică, catehetică și administrativ-gospodărească la nivelul unităților bisericești din Patriarhia Română (eparhie, protopopiat, parohie), urmând ca proiectul de text definitivat, cu aprobarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, să fie supus examinării Sfântului Sinod într-o ședință specială.*

Temei nr. 3915/2009 – Referatul Sectorului patrimoniu cultural al Administrației Patriarhale privind construirea de noi biserici și grija pentru monumentele istorice bisericești.

În scopul analizării problemei adusă în dezbatere, Sectorul patrimoniu cultural al Administrației Patriarhale a prezentat următoarele considerente:

– biserica este loc al cinstirii celor care au ctitorit-o, au sprijinit-o și au înfrumusețat-o, precum și a acelor mulți înaintași care s-au rugat, de-a lungul secolelor, în spațiul său sacru;

– edificarea de biserici noi constituie expresia unor necesități obiective ale comunităților de credincioși, motiv pentru care, în mod firesc, inițiativele în acest sens aparțin, în primul rând, acestor comunități și nu Patriarhiei Române, ca instituție bisericească centrală;

– zidirea de noi sfinte lăcașuri răspunde unor necesități locale reale și a fost pusă în evidență prin însăși Legea Bugetului pe anul în curs, votată de Parlamentul României, unde fondurile alocate sprijinirii acestor obiective sunt menționate distinct;

– conservarea și restaurarea monumentelor istorice bisericești a fost și rămâne o necesitate și o preocupare constantă, atât a Bisericii, cât și a instituțiilor de stat abilitate;

– cele două domenii de activitate, construirea de noi biserici, precum și conservarea și restaurarea monumentelor istorice bisericești, nu se află în contrapondere unul față de celălalt, ci în complementaritate, ele având, deopotrivă, semnificații spirituale, istorice și culturale și răspunzând, deodată, necesităților locale și interesului general.

În cadrul discuțiilor care au urmat, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, pe baza datelor primite de la autoritățile de stat centrale și locale cu competențe în domeniul patrimoniului cultural-național, a adus la cunoștința plenului următoarele **direcții de bază**, pe care eparhiile trebuie să le aibă în vedere, **cu caracter de urgență**, în activitatea de conservare și restaurare a bunurilor din patrimoniul cultural-național bisericesc mobil și imobil aflate pe teritoriul lor:

a. Inventarierea urgentă a tuturor obiectelor de patrimoniu mobil și imobil, potrivit normelor europene în vigoare (descriere, fotografiere digitală etc.), în contextul în care, în problema conservării, restaurării și valorificării științifice a acestor bunuri, pe bază de proiecte se pot obține finanțări europene. În acest scop, toate unitățile bisericești și, în mod special, cele care dețin bunuri de patrimoniu mobil și imobil, vor evidenția în inventare și bunurile care lipsesc fizic, iar dacă sunt identificate în alte locații, vor face demersuri pentru recuperarea acestora. De asemenea, este necesar ca lista monumentelor istorice bisericești să fie completată și cu alte biserici care se încadrează în categoria monumentelor istorice și care necesită restaurări și conservări, pentru a putea beneficia de finanțări prin programele culturale europene;

b. Se vor evidenția, pe liste întocmite de eparhii, toate bunurile care au fost transferate în alte locații, cu sau fără proces-verbal de predare-primire, în contextul în care multe dintre acestea au fost preluate în mod abuziv de către autoritățile comuniste și incluse în patrimoniul altor instituții publice. În scopul

materializării acestui obiectiv, eparhiile vor întocmi listele acestor bunuri și vor depune eforturi pentru recuperarea lor, iar în situația în care eparhiile nu au condiții pentru păstrare corespunzătoare, de comun acord cu Patriarhia Română, au posibilitatea de a le depozita și expune, în condiții adecvate, în viitorul **Muzeu al creștinismului românesc** din București, pentru care Patriarhia Română a demarat toate procedurile legale de înființare.

c. Toate eparhiile trebuie să adopte măsurile necesare, cu concursul specialiștilor în domeniu, pentru depozitarea obiectelor de patrimoniu în condiții adecvate, cu evitarea excesului de căldură, de lumină sau de umiditate. Pentru realizarea acestui obiectiv, prin Sectorul patrimoniu cultural, eparhiile vor dispune verificarea depozitelor de carte veche și obiecte de patrimoniu din cuprinsul lor, iar acolo unde vor constata nereguli, vor lua măsurile adecvate pentru remedierea lor, potrivit cerințelor și standardelor specifice, în cel mai scurt timp posibil;

d. Sunt necesare măsuri urgente, la nivelul tuturor eparhiilor, pentru conservarea sau/și restaurarea cărților și obiectelor de patrimoniu. În acest scop este necesar ca, în cuprinsul fiecărei mitropolii, în cazul în care nu există sau sunt insuficiente să se înființeze și să funcționeze cel puțin 1-2 centre de conservare și restaurare a bunurilor de patrimoniu potrivit standardelor în domeniu și care pot deservi eparhiile învecinate, în contextul în care, pe de o parte, există programe culturale europene prin care se poate face finanțarea acestora, iar pe de altă parte, în cadrul facultăților de teologie ortodoxă unde există specializare Teologie – Artă sacră (București, Iași, Cluj, Constanța), din ai căror absolvenți vor fi recrutați specialiști cu pregătire și acreditare în domeniu;

e. Asigurarea fizică a bunurilor de patrimoniu prin sisteme de protecție (antifurt, antiincendiu etc.) prevăzute de legislația în domeniul protecției patrimoniului cultural național. Pentru evitarea neajunsurilor ce s-ar putea crea prin lipsa acestor sisteme, eparhiile vor avea în vedere ca, în cel mai scurt timp posibil, cu concursul specialiștilor în domeniu, să adopte măsurile necesare ca toate unitățile bisericesti deținătoare de bunuri de patrimoniu, depozitele de carte veche și de obiecte de patrimoniu din cuprinsul lor să fie dotate cu astfel de sisteme;

f. Sectorul de patrimoniu cultural al fiecărei eparhii să semnaleze și să propună chiriarhului și organismelor bisericesti eparhiale adoptarea de măsuri, precum și urmărirea aplicării acestora, cu privire la conservarea, restaurarea și protejarea obiectelor de patrimoniu cultural al eparhiei, la modul de întocmire a inventarului acestei categorii de bunuri, precum și a listelor cu obiectele de patrimoniu cultural care au fost transferate în alte locații, cu sau fără proces-verbal de predare-primire. Pentru aducerea la îndeplinire vor fi respectate prevederile statutare și regulamentare bisericesti, hotărârile Sfântului Sinod, protocoalele încheiate de Patriarhia Română cu instituții abilitate ale statului, precum și legislația în vigoare.

Pe marginea **direcțiilor de bază**, prezentate de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, au avut loc discuții, în cadrul cărora s-au conturat și **următoarele aspecte** de care să se țină seama în activitatea eparhiilor în activitatea de conservare și restaurare a bunurilor din patrimoniul cultural-național bisericesc mobil și imobil aflate pe teritoriul lor:

– Filmarea și fotografierea obiectelor bisericești de patrimoniu cultural trebuie să se facă numai cu aprobarea scrisă a chiriarhului, cu precizarea că aprobarea se dă „fără dreptul de comercializare”. În cazul în care se dorește comercializarea filmelor și fotografiilor bunurilor bisericești aflate în patrimoniul unităților de cult, trebuie precizate condițiile contractuale în care să se prevadă că plata drepturilor se face către eparhie pentru activitățile de întreținere, reparare, restaurare și conservare a bunurilor bisericești;

– Persoanele care filmează și fotografiază, cu aprobare, în incinta colecțiilor de carte veche, a depozitelor de bunuri de patrimoniu, a muzeelor și colecțiilor bisericești și în incinta locașurilor de cult, trebuie să fie însoțite de un delegat al centrului eparhial, inclusiv cei care vin să microfilleze cărți din bibliotecile bisericești;

– Este necesară respectarea riguroasă a legalității în domeniul restaurării, conservării, păstrării și protejării bunurilor bisericești din patrimoniul cultural, pentru ca unitățile bisericești să nu intre în vizorul organismelor de stat abilitate cu controlul și sancționarea abaterilor de la prevederile legale.

În urma discuțiilor care au avut loc pe marginea propunerilor prezentate de Preafericitul Părinte Patriarh, considerate de plen ca binevenite și orientative pentru activitatea eparhiilor în domeniul patrimoniului bisericesc, la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Adresează un apel comunităților de credincioși din parohii și obștilor așezămintelor monahale de a acorda, dimpreună cu preocuparea pentru construirea de noi locașuri de cult și a altor edificii bisericești cu scop social-filantropic și cultural-educativ, o atenție deosebită și grijă față de lăcașurile de cult monumente istorice, iar acolo unde situațiile concrete o cer, conservarea și restaurarea acestora va fi abordată cu prioritate.

2. Pentru facilitarea execuției, cu mai multă operativitate, a unor intervenții de primă necesitate, centrele eparhiale și unele protopopiate pot avea în vedere organizarea unor echipe proprii, autorizate pentru lucrări de construire, reparare, restaurare și întreținere a locașurilor de cult și a altor edificii bisericești care nu sunt monumente istorice.

3. În același mod se poate proceda și în privința activităților de conservare și restaurare a monumentelor istorice bisericești, cu precizarea că pentru acestea este necesar să fie cooptat personal de înaltă calificare, competență și profesionalism, care să fie autorizat de instituțiile abilitate ale statului pentru astfel de lucrări.

4. *Aprobă următoarele propuneri ale Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, pe care eparhiile trebuie să le aibă în vedere, cu caracter de urgență, în activitatea de conservare și restaurare a bunurilor din patrimoniul cultural-național bisericesc mobil și imobil aflate pe teritoriul lor:*

a. Inventarierea urgentă a tuturor obiectelor de patrimoniu mobil și imobil, potrivit normelor europene în vigoare (descriere, fotografiere digitală etc.), în contextul în care, în problema conservării, restaurării și valorificării științifice a acestor bunuri, pe bază de proiecte se pot obține finanțări europene. În acest scop, toate unitățile bisericești și, în mod special, cele care dețin bunuri de patrimoniu mobil și imobil, sub îndrumarea centrului eparhial, vor evidenția în inventare și bunurile care lipsesc fizic, iar dacă sunt identificate în alte locații, vor face demersuri pentru recuperarea acestora. De asemenea, se va studia posibilitatea ca lista monumentelor istorice bisericești să fie completată și cu alte biserici care se încadrează în categoria monumentelor istorice și care necesită restaurări și conservări, pentru a putea beneficia de finanțări prin programele culturale europene;

b. Se vor evidenția, pe liste întocmite de fiecare eparhie, toate bunurile care au fost transferate în alte locații, cu sau fără proces-verbal de predare-primire, în contextul în care multe dintre acestea au fost preluate în mod abuziv de către autoritățile comuniste și incluse în patrimoniul altor instituții publice. În scopul materializării acestui obiectiv, fiecare eparhie va întocmi listele acestor bunuri și va depune eforturi pentru recuperarea lor, iar în situația în care nu există condiții locale pentru păstrare corespunzătoare, de comun acord cu Patriarhia Română, va exista posibilitatea depozitării și expunerii, în condiții adecvate, în viitorul Muzeu al creștinismului românesc din București, pentru care Patriarhia Română a demarat toate procedurile legale de înființare.

c. Fiecare eparhie trebuie să adopte măsurile necesare, cu concursul specialiștilor în domeniu, pentru depozitarea obiectelor de patrimoniu în condiții adecvate, cu evitarea excesului de căldură, de lumină sau de umiditate. Pentru realizarea acestui obiectiv, prin Sectorul patrimoniu cultural, fiecare eparhie va dispune verificarea depozitelor de carte veche și obiecte de patrimoniu din cuprinsul lor, iar acolo unde se vor constata nereguli, vor fi luate măsuri adecvate pentru remedierea lor, potrivit cerințelor și standardelor specifice, în cel mai scurt timp posibil;

d. Sunt necesare măsuri urgente, la nivelul fiecărei eparhii, pentru conservarea sau/și restaurarea cărților și obiectelor de patrimoniu. În acest scop este necesar ca, în cuprinsul fiecărei mitropolii, în cazul în care aceste centre nu există sau sunt insuficiente, să se înființeze și să funcționeze cel puțin 1-2 centre de conservare și restaurare a bunurilor de patrimoniu potrivit standardelor în domeniu, care pot deservi și eparhiile învecinate, în contextul în care, pe de o parte,

există programe culturale europene prin care se poate face finanțarea acestora, iar pe de altă parte, în cadrul facultăților de teologie ortodoxă unde există specializare Teologie – Artă sacră (București, Iași, Cluj, Constanța), din ai căror absolvenți vor fi recrutați specialiști cu pregătire și acreditare în domeniu;

e. Asigurarea fizică a bunurilor de patrimoniu prin sisteme de protecție (antifurt, antiincendiu etc.) prevăzute de legislația în domeniul protecției patrimoniului cultural național. Pentru evitarea neajunsurilor ce s-ar putea crea prin lipsa acestor sisteme, fiecare eparhie va avea în vedere ca, în cel mai scurt timp posibil, cu concursul specialiștilor în domeniu, să ia măsurile necesare ca toate unitățile bisericești deținătoare de bunuri de patrimoniu, depozitele de carte veche și de obiecte de patrimoniu din cuprinsul lor să fie dotate cu astfel de sisteme;

f Sectorul de patrimoniu cultural al fiecărei eparhii să semnaleze și să propună chiriarhului și organismelor bisericești eparhiale adoptarea de măsuri, precum și urmărirea aplicării acestora, cu privire la conservarea, restaurarea și protejarea obiectelor de patrimoniu cultural al eparhiei, la modul de întocmire a inventarului acestei categorii de bunuri, precum și a listelor cu obiectele de patrimoniu cultural care au fost transferate în alte locații, cu sau fără proces-verbal de predare-primire. Pentru aducerea la îndeplinire vor fi respectate prevederile statutare și regulamentare bisericești, hotărârile Sfântului Sinod, protocoalele încheiate de Patriarhia Română cu instituții abilitate ale statului, precum și legislația în vigoare.

5. Aprobă următoarele măsuri cu caracter obligatoriu, privind protejarea bunurilor bisericești de patrimoniu cultural în cazul filmării și fotografierii acestora:

a. Filmarea și fotografierea obiectelor bisericești de patrimoniu cultural se va face numai cu aprobarea scrisă a chiriarhului „fără dreptul de comercializare”. În cazul în care se dorește comercializarea filmelor și fotografiilor bunurilor bisericești cu valoare de patrimoniu aflate în patrimoniul unităților de cult, trebuie precizate condiții contractuale clare în care să se prevadă că plata drepturilor se face către eparhie pentru activitățile de întreținere, reparare, restaurare și conservare a bunurilor bisericești;

b. Persoanele care filmează și fotografiază, cu aprobare, în incinta colecțiilor de carte veche, a depozitelor de bunuri de patrimoniu, a muzeelor și colecțiilor bisericești și în incinta locașurilor de cult, inclusiv cei care vin să microfilleze cărți din bibliotecile bisericești, trebuie să fie însoțite de un delegat al centrului eparhial;

6. În ce privește disciplina în domeniul construcției locașurilor de cult și a altor edificii bisericești, precum și în cel al conservării, restaurării, păstrării și protejării bunurilor din patrimoniul cultural-național bisericesc mobil și imobil, eparhiile vor lua măsurile necesare pentru înștiințarea personalului bisericesc de la parohii, mănăstiri, muzee și colecții de artă bisericească, depozitele de carte

veche și de obiecte bisericesti, biblioteci și arhive, precum și unități de învățământ teologic deținătoare de astfel de bunuri, privind obligativitatea respectării prevederilor statutare și regulamentare, a hotărârilor organismelor bisericesti abilitate, precum și a legislației specifice în vigoare pentru aceste domenii de activitate: Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării construcțiilor și unele măsuri pentru realizarea locuințelor, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice cu modificările și completările de rigoare.

7. Sectorul patrimoniu cultural al Administrației Patriarhale și Oficiul canonic-juridic vor pregăti și comunica centrelor eparhiale, în cel mai scurt timp posibil, un documentar care va include prevederile statutare și regulamentare bisericesti, hotărârile organismelor centrale bisericesti, precum și legislația specifică în vigoare în domeniul construcțiilor bisericesti și al conservării și restaurării monumentelor istorice bisericesti.

Temei nr. 2894/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu adresa nr. 4700 din 3 iunie 2009 a Arhiepiscopiei Bucureștilor privind situația bisericii parohiale *Sfântul Ilie – Hanul Colței* și a apartamentului parohial aferent, care au fost date în folosință temporară comunității ortodoxe bulgare din București în anul 1954.

Sfântul Sinod a analizat următoarele documente: ***referatul Arhiepiscopiei Bucureștilor și completările aduse de Cancelaria Sfântului Sinod***, în legătură cu situația actuală a bisericii parohiale *Sfântul Ilie-Hanul Colței* și a apartamentului parohial aferent, care au fost date în folosință temporară comunității ortodoxe bulgare din București în anul 1954; **Scrisoarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel transmisă Sanctității Sale Maxim, Patriarhul Bulgariei**, în care a redat motivele expuse în referatul Arhiepiscopiei Bucureștilor, reiterând faptul că părintele Petar Totev se bucură de toată aprecierea, urmând ca acesta să slujească împreună cu preotul paroh român, în limbile slavonă/bulgară pentru credincioșii bulgari și, respectiv, limba română pentru credincioșii români, care se îmbisericesc în acest sfânt locaș, părintele Totev continuându-și activitatea sa pastoral-misionară, liturgică și administrativă pentru credincioșii ortodocși bulgari din București, alături de preotul paroh român; **Scrisoarea Sanctității Sale Maxim, Patriarhul Bulgariei adresată Preafericitului Părinte Patriarh Daniel**, în care se aduce la cunoștință că: *„la întrunirea plenară din 4 iunie 2009, Sfântul Sinod al Episcopilor Bisericii Ortodoxe Bulgare a analizat scrisoarea Preafericirii Voastre referitoare la biserica Sf. Prooroc Ilie din București, unde slujește preotul iconom Petar Totev, reprezentantul Patriarhiei Bulgare. În acest sens, am hotărât să Vă rugăm, Preafericirea Voastră, să binevoiți a accepta să Vă întâlniți personal cu câțiva reprezentanți ai Sfântului Sinod al Episcopilor Bisericii Ortodoxe Bul-*

gare pentru a discuta cu ei problema ivită. Acești reprezentanți vor fi Mitropolitul Dometian de Vidin, Mitropolitul Kiril de Vama, Vélîco Preslav și Mitropolitul Neofit de Ruse”.

Având în vedere că, în anul 1954, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca un act de frățietate și generozitate al Bisericii noastre față de Biserica soră Ortodoxă Bulgară și față de comunitatea credincioșilor ortodocși bulgari din București, a aprobat ca biserica *Sfântul Ilie – Hanul Colței* să fie dată în folosință comunității bulgare din Capitală, „*până când aceasta își va construi o biserică proprie, în București*”;

Întrucât Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române este îndreptățit să revizuiască hotărârea sa din anul 1954, în contextul în care nu se aplică reciprocitatea în privința dării în folosință a unui locaș de cult pe teritoriul Bisericii Ortodoxe Bulgare, iar pe de altă parte, Sfântul Sinod nu poate dispune de bunurile dintr-o eparhie fără acordul acesteia;

Ținând seama de situația nou creată după anul 1989 care permite unităților de cult ortodoxe să-și redobândească patrimoniul confiscat abuziv de regimul comunist, după îndeplinirea condițiilor legale din România, în acest context fiind justificată hotărârea Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor de a aproba reînființarea Parohiei *Sfântul Ilie-Hanul Colței* ca persoană juridică de drept privat și utilitate publică (**art. 41 alin (1)** din Statut), iar pe de altă parte, preotul numit de Arhiepiscopia Bucureștilor a primit mandatul de a începe lucrările de restaurare și consolidare a bisericii și a casei parohiale, deoarece preotul Petăr Totev nu a efectuat astfel de lucrări;

Luând act că, în același spirit de frățietate și generozitate, Arhiepiscopia Bucureștilor nu a interzis preotului Petăr Totev slujirea în biserica Parohiei *Sfântul Ilie – Hanul Colței* ci, i-a oferit posibilitatea de a sluji în limba bulgară, împreună cu preotul paroh român, urmând ca în momentul începerii lucrărilor de restaurare a locașului de cult, preotului Totev să i se ofere posibilitatea de a sluji la *Biserica „Sfântul Nicolae” – Paraclis Universitar* (str. Ion Ghica nr. 9, Sector 3), împreună cu preotul duhovnic al ASCOR, după modelul de la Sofia, unde un preot rus slujește împreună cu doi preoți bulgari la același altar, până când comunitatea credincioșilor ortodocși bulgari din București își va construi propriul locaș de cult;

În urma amplelor discuții care au avut loc pe marginea referatului prezentat, a opiniilor exprimate și la propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Modifică hotărârea nr. 4727/1954 a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, adoptată în ședința din 7 iunie 1954, prin care s-a stabilit ca „Biserica Sfântul Ilie -Hanul Colței să fie dată în folosință comunității bulgare din Capitală, până când aceasta își va construi o biserică proprie, în București”, în sensul că preotul bulgar va sluji împreună cu preotul paroh român, numit de Arhi-

episcopia Bucureștilor cu scopul de a iniția și supraveghea lucrările de restaurare a locașului de cult și a apartamentului aparținând Parohiei „Sfântul Ilie-Hanul Colței”. Activitatea liturgică se va desfășura de către cei doi preoți în limbile română și slavonă/bulgară. Prin această precizare adusă hotărârii din anul 1954, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române oferă un ajutor frățesc Bisericii Ortodoxe Bulgare și preotului reprezentant al acesteia la București, care deservește comunitatea creștinilor ortodocși din București.

2. În momentul în care vor începe lucrările de restaurare la Biserica „Sfântul Ilie-Hanul Colței”, iar locașul de cult nu mai poate fi folosit pentru desfășurarea slujbelor religioase, i se oferă posibilitatea preotului bulgar de a sluji la Biserica „Sfântul Nicolae” – Paraclis Universitar (str. Ion Ghica nr. 9, Sector 3), împreună cu preotul duhovnic al ASCOR, după modelul de la Sofia, unde un preot rus slujește împreună cu doi preoți bulgari la același altar, până când comunitatea credincioșilor ortodocși bulgari din București își va construi propriul locaș de cult.

Temei nr. 3917/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu adresa nr. 4034/2009 a Arhiepiscopiei Bucureștilor cu propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel de a se acorda rangul de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Cleopa (Constantin) Nistor, slujitor la Mănăstirea Stavropighie Patriarhală Sfânta Maria, loc. Techirghiol, jud. Constanța și administrator al Centrului Social-Pastoral „Sfânta Maria” din aceeași localitate.

Luând act de propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel de a i se acorda rangul de arhimandrit și că, potrivit datelor consemnate în autobiografia aflată la dosarul înaintat Sfântului Sinod, cel recomandat întrunește condițiile canonice, de studii și moral-religioase pentru a i se acorda acest rang monahal;

În conformitate cu prevederile **art. 81 alin. (3)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și ale art. 27 alin. 3 din *Regulamentul pentru organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor*, potrivit cărora rangul de arhimandrit se acordă de către chiriarh, cu aprobarea Sfântului Sinod,

La propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Aprobă acordarea rangului de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Cleopa (Constantin) Nistor, slujitor la Mănăstirea Stavropighie Patriarhală Sfânta Maria, loc. Techirghiol, jud. Constanța și administrator al Centrului Social-Pastoral „Sfânta Maria” din aceeași localitate.

2. Conferirea rangului de arhimandrit se va face prin purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, comunicându-se Cancelariei Sfântului Sinod aducerea la îndeplinire a prezentei hotărâri.

Temei nr. 1416/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu adresa nr. 54/2009 a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților cu propunerea Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Pimen al Sucevei și Rădăuților de a se acorda rangul de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Grichentie (Gheorghe) Natu, slujitor la Catedrala Arhiepiscopală din Suceava și duhovnic la Seminarul Teologic *Mitropolitul Dosoftei* din Suceava.

Luând act de propunerea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Pimen al Sucevei și Rădăuților de a i se acorda rangul de arhimandrit și că, potrivit datelor consemnate în autobiografia aflată la dosarul înaintat Sfântului Sinod, cel recomandat întrunește condițiile canonice, de studii și moral-religioase pentru a i se acorda acest rang monahal;

În conformitate cu prevederile art. 81 alin. (3) din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și ale art. 27 alin. 3 din *Regulamentul pentru organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor*, potrivit cărora rangul de arhimandrit se acordă de către chiriarh, cu aprobarea Sfântului Sinod,

La propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Aprobă acordarea rangului de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Grichentie (Gheorghe) Natu, slujitor la Catedrala Arhiepiscopală din Suceava.*
2. *Conferirea rangului de arhimandrit se va face de către Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Pimen al Sucevei și Rădăuților, comunicându-se Cancelariei Sfântului Sinod aducerea la îndeplinire a prezentei hotărâri.*

Temei nr. 3600/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu adresa nr. 654-A/2009 a Episcopiei Caransebeșului cuprinzând propunerea Preasfințitului Episcop Lucian de a se acorda rangul de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Justinian (Ionel) Tibil, starețul Mănăstirii *Adormirea Maicii Domnului*, loc. Teiuș, județul Caraș-Severin.

Luând act de propunerea Preasfințitului Părinte Episcop Lucian de a i se acorda rangul de arhimandrit și că, potrivit datelor consemnate în autobiografia aflată la dosarul înaintat Sfântului Sinod, cel recomandat întrunește condițiile canonice, de studii și moral-religioase pentru a i se acorda acest rang monahal;

Având în vedere prevederile art. 81 alin. (3) din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și ale art. 27 alin. 3 din *Regulamentul pentru organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor* potrivit cărora rangul de arhimandrit se acordă de către chiriarh, cu aprobarea Sfântului Sinod,

La propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Aprobă acordarea rangului de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Justinian (Ionel) Tibil, starețul Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului”, loc. Teiuș, județul Caraș-Severin.*

2. Conferirea rangului de arhimandrit se va face de către Preasfințitul Părinte Episcop Lucian al Caransebeșului, comunicându-se Cancelariei Sfântului Sinod aducerea la îndeplinire a prezentei hotărâri.

Temei nr. 3845/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu adresa nr. 654-A/2009 a Episcopiei Caransebeșului cuprinzând propunerea Preasfințitului Episcop Lucian de a se acorda rangul de arhimandrit Preacuviosului Protosinghel Casian (Ciprian-Sebastian) Oniță, starețul Mănăstirii Acoperământul Maicii Domnului, loc. Călugăra, județul Caraș-Severin.

Luând act de propunerea Preasfințitului Părinte Episcop Lucian de a i se acorda rangul de arhimandrit și că, potrivit datelor consemnate în autobiografia aflată la dosarul înaintat Sfântului Sinod, cel recomandat întrunește condițiile canonice, de studii și moral-religioase pentru a i se acorda acest rang monahal;

Având în vedere prevederile art. 81 alin. (3) din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și ale art. 27 alin. 3 din *Regulamentul pentru organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor* potrivit cărora rangul de arhimandrit se acordă de către chiriarh, cu aprobarea Sfântului Sinod,

La propunerea Comisiei pastorale, monahale și sociale, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Aprobă acordarea rangului de arhimandrit **Preacuviosului Protosinghel Casian (Ciprian-Sebastian) Oniță, starețul Mănăstirii „Acoperământul Maicii Domnului”, loc. Călugăra, județul Caraș-Severin.**

2. Conferirea rangului de arhimandrit se va face de către Preasfințitul Părinte Episcop Lucian al Caransebeșului, comunicându-se Cancelariei Sfântului Sinod aducerea la îndeplinire a prezentei hotărâri.

Comisia teologică, liturgică și didactică

La propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Președinte, *PS Părinte Episcop Casian al Dunării de Jos, raportorul Comisiei Teologice Liturgice și Didactice*, prezintă referatele acesteia, după cum urmează:

Temei nr. 3630/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu proclamarea de către Patriarhia Română a anului 2010 ca „Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei românești”.

Având în vedere că Permanența Consiliului Național Bisericesc, în ședința din 13 mai 2009, și-a însușit inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel de a supune examinării și aprobării Sfântului Sinod proclamarea de către Patriarhia Română a anului 2010 ca „Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei românești”, în contextul aniversării în anul 2010 a 1685 de ani de la primul Sinod

Ecumenic de la Niceea (325) și a 125 de ani de la recunoașterea oficială a autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române (1885);

Ținând seama că pe baza discuțiilor din cadrul Permanenței Consiliului Național Bisericesc și a îndrumărilor Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Cancelaria Sfântului Sinod a elaborat următorul **program-cadru cu caracter național bisericesc** pentru realizarea în anul 2010 a proiectului religios-duhovnicesc, cultural-editorialistic și mediatic intitulat „**2010 – Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei românești**”:

1. În primul trimestru al anului 2010 vor fi tratate complementar capitolele: *Istoria Crezului Ortodox (Simbolul Niceo-Constantinopolitan)* și *Locul Crezului Ortodox în cultul ortodox (text și cântare bisericească)*, în care scop se va apela la profesori și specialiști în teologie istorică și liturgică ce vor avea ca preocupări:

a. Susținerea de emisiuni cu prioritate la Radio Trinitas și la Trinitas TV, la posturile de radio bisericești locale, precum și contribuții în Ziarul Lumina, în presa bisericească centrală și eparhială;

b. Realizarea de studii, comentarii și bibliografii pentru prezentarea *Istoriei Crezului Ortodox (geneza și contextul istoric și teologic al formulării Crezului Ortodox (Simbolului Niceo-Constantinopolitan)*: erezii antitrinitare și simboluri de credință pre-niceene; apariția arianismului și disputele teologice premergătoare Sinodului I Ecumenic; dezbateră teologică și cristalizarea Crezului Ortodox în cadrul lucrărilor Sinodului I Ecumenic de la Niceea (325); sfinți apărători ai învățaturii de credință ortodoxe; rolul împăratului Constantin cel Mare în apărarea credinței ortodoxe; Sinodul I Ecumenic, semnul unității Bisericii; receptarea, locul și rolul Crezului Ortodox în istoria Bisericii Creștine;

c. Elaborarea de studii, comentarii și bibliografii care vor prezenta *Locul Crezului Ortodox în cultul ortodox (text și cântare bisericească)*: Crezul Ortodox (Simbolul Niceo-Constantinopolitan), sinteză a învățaturii de credință creștin-ortodoxe în trecut și astăzi; Crezul Ortodox în Sfânta Liturghie și în Sfintele Taine (crezul euharistic și crezul baptismal); întreita mărturisire a Crezului Ortodox la hirotonia arhiereului, expresie a plinătății slujirii sfințitoare, învățătorești și pastoral-conducătoare; Crezul Ortodox în celelalte slujbe bisericești (Laude, Ierurgii, Acatiste etc.); forme de exprimare a Crezului Ortodox în tradiția liturgică (lectură, recitare, cântare bisericească); pomenirea Sinodului I Ecumenic și a celorlalte Sinoade Ecumenice în cultul ortodox (*Sinodul I Ecumenic* – duminica după Înălțarea Domnului; *Sinodul IV Ecumenic* – 13 iulie sau duminica următoare; *Sinodul VII Ecumenic* – 11 octombrie sau duminica următoare).

2. În al doilea trimestru al anului 2010 vor fi tratate complementar capitolele: *Locul Crezului Ortodox în cateheza ortodoxă (inclusiv ora de Religie și programul Hristos împărtășit copiilor)* și *Crezul Ortodox în dialog cu alte*

Biserici Creștine (problema adaosului Filioque), în care scop se va apela la profesori și specialiști în teologie catehetică-omiletică, pastorală, drept bisericesc și misionar-ecumenică ce vor avea ca preocupări:

d. Susținerea de emisiuni cu prioritate la Radio Trinitas și la Trinitas TV, la posturile de radio bisericești locale, precum și contribuții în Ziarul Lumina, în presa bisericească centrală și eparhială;

e. Realizarea de studii, comentarii și bibliografii care vor prezenta **Locul Crezului Ortodox în cateheza ortodoxă (inclusiv ora de Religie și programul Hristos împărtășit copiilor) și în activitatea pastoral-misionară a Bisericii: De ce mărturisim Crezul Ortodox astăzi?**;

Folosul aprofundării Crezului Ortodox la ora de Religie și în programul *Hristos împărtășit copiilor*, pentru facilitarea deprinderii învățaturii de credință ortodoxă de către copii și tineri;

Crezul Ortodox ca mijloc de catehizare al adulților; importanța pastoral-misionară a Crezului Ortodox în predica de astăzi a Bisericii; necesitatea comentariului pastoral-misionar al Crezului Ortodox pentru viață și credință creștină ortodoxă în zilele noastre;

Disciplina bisericească în lumina Sinodului I Ecumenic;

f. Realizarea de studii, comentarii și bibliografii care vor prezenta **Crezul Ortodox în dialog cu alte Biserici Creștine (problema adaosului Filioque):** Crezul Ortodox mărturie a unității panortodoxe; Problema adaosului *Filioque* și consecințele lui pentru unitatea de credință.

Căi și mijloace pentru depășirea acestui obstacol; Crezul Ortodox ca bază a dialogului ecumenic și intercreștin pe calea unității Bisericii (acțiuni, dezbateri și documente ecumenice); Crezul Ortodox, prilej de dezbateri a raportului credință-necredință, credință religioasă și credință intelectuală într-o lume secularizată.

3. În al treilea trimestru al anului 2010 se va trata tema **Autocefaliei românești**: Autocefalia bisericească: unitate de credință și libertate religioasă; Considerații privind vechimea și afirmarea autocefaliei românești de-a lungul timpului; Recunoașterea autocefaliei (25 aprilie 1885), confirmare a demnității și prestigiului Bisericii Ortodoxe Române în cadrul Ortodoxiei universale; Sfințirea Sfântului și Marelui Mir – mărturie văzută a autocefaliei bisericești; Autocefalia în dialogul panortodox.

a. Susținerea de emisiuni cu prioritate la Radio Trinitas și la Trinitas TV, la posturile de radio bisericești locale, precum și contribuții în Ziarul Lumina, în presa bisericească centrală și eparhială;

b. Se va studia posibilitatea republicării într-un singur volum cu titlul „**Autocefalia – libertate, demnitate și responsabilitate**” a lucrării intitulată „*Centenarul Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române*” (București, 1987) și a capitolului *Autocefalie*, din lucrarea intitulată „*Autocefalie, Patriarhie, Slujire Sfântă*” (București,

1995), inclusiv republicarea bilingvă a **Tomosului de recunoaștere a Autocefaliei (1885) și a Tomosului de ridicare la rangul de Patriarhie a Bisericii Ortodoxe Române (1925) – într-o nouă traducere**, volum îmbogățit cu studii și articole de dată recentă privind autocefalia în viața Ortodoxiei românești și în dialogul panortodox.

4. În ultimul trimestru din anul 2010, la Palatul Patriarhiei se va organiza o **ședință solemnă a Sfântului Sinod** cu tema „*Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei românești*”, lansarea albumului „*Ortodoxia în arta sacră*” și a volumului „*Viața și activitatea (Sinaxarul) Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic de la Niceea (325)*”, precum și **organizarea unei expoziții tematice** cuprinzând cele mai frumoase și reprezentative fresce, icoane, miniaturi, broderii și țesături, mozaicuri, vitralii și obiecte de orfevrărie ortodoxă, care să reflecte geneza și contextul istoric al formulării învățaturii de credință ortodoxe, sinoadele ecumenice și sfinții apărători ai Ortodoxiei.

5. Pe toată durata anului 2010, la nivelul eparhiilor și al instituțiilor de învățământ teologic se vor organiza **dezbateri și colocvii teologice, elabora studii istorico-teologice și comentarii pastoral-misionare, desfășura concursuri artistice** (iconografice, muzicale) pe diverse niveluri (elevi, studenți, artiști profesioniști).

6. Ca parte a programului-cadru național bisericesc, la **Conferința pastoral-misionară semestrială din primăvara anului 2010** se va trata tema „*2010 – Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei românești*”, cu posibilitatea ca tema *Autocefaliei românești* să poată fi tratată distinct fie în Conferința pastoral-misionară semestrială din toamna anului 2010, fie la una din **conferințele preoțești administrative lunare** pe care o va stabili fiecare eparhie.

7. În scopul realizării unor materiale vizuale despre Crezul Ortodox, **redactorii postului de televiziune Trinitas TV și ai Ziarului Lumina vor solicita colaborarea centrelor eparhiale** pentru identificarea în biserici și mănăstiri, precum și în biblioteci, a celor mai frumoase și reprezentative fresce, icoane, miniaturi, mozaicuri, vitralii, broderii, țesături și obiecte de orfevrărie ortodoxă, care să reflecte geneza și contextul istoric al formulării învățaturii de credință ortodoxe, sinoadele ecumenice și sfinții apărători ai Ortodoxiei.

8. Pentru folosul duhovnicesc al credincioșilor și ca mijloc de catehizare și educare a tineretului ortodox se va publica un volum intitulat „*Viața și activitatea (Sinaxarul) Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic de la Niceea (325)*”, care va cuprinde lista participanților, inclusiv sfinții dobrogeni, despre care există date și consemnări în sinaxare, minee, colecții istorice etc. În acest scop, **Patriarhul României va desemna un colectiv de autori care să pregătească volumul pentru tipar.**

9. Pentru elaborarea și publicarea albumului intitulat „Ortodoxia în arta sacră” care va cuprinde cele mai frumoase și reprezentative fresce, icoane, miniaturi, mozaicuri, vitralii broderii, țesătorii și obiecte de orfevrărie ortodoxă, care să reflecte geneza și contextul istoric al formulării învățaturii de credință ortodoxe, sinoadele ecumenice și sfinții apărători ai Ortodoxiei, **Patriarhul României va desemna un colectiv de autori care-și va desfășura activitatea potrivit etapelor redată la punctul 4 din acest program-cadru.**

Având în vedere caracterul național bisericesc al acestui proiect de program-cadru cu importante implicații în apărarea dreptei credințe, susținerea activității misionar-pastorale, catehetic-predicatoriale, cultural-educative, a dialogului Bisericii cu societatea, precum și necesitatea evidențierii acestuia prin mijloacele media și publicistice ale Bisericii noastre;

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Ia act și aprobă inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel privind proclamarea de către Patriarhia Română a anului 2010 ca „Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei românești”.

2. Aprobă programul-cadru național bisericesc în 9 puncte (redat în prezenta comunicare), inițiat și propus de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, pentru realizarea proiectului religios-duhovnicesc, cultural-editorialistic și mediatic intitulat „2010 -Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei românești”.

3. Aprobă ca în fiecare eparhie și în fiecare școală teologică, ierarhii eparhioți să ia măsurile necesare pentru a reflecta programul-cadru național bisericesc intitulat „2010 – Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei românești”, prin acțiuni și manifestări locale (media, publicistice, conferințe, întruniri și simpozioane pastorale, teologice, cultural-educative) pentru a sublinia importanța Crezului Ortodox în viața Bisericii și a credincioșilor, cu contribuția profesorilor de teologie, a specialiștilor, a preoților și monahilor, o atenție specială acordându-se receptării acestui program de către tineret.

4. Aprobă republicarea într-un singur volum cu titlul „Autocefalia – libertate, demnitate și responsabilitate” a lucrării intitulată „ Centenarul Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române” (EIBMO, București, 1987), precum și a capitolului „Autocefalie”, din lucrarea intitulată „Autocefalie, Patriarhie, Slujire Sfântă” (EIBMO, București, 1995), inclusiv republicarea bilingvă a Tomosului de recunoaștere a Autocefaliei (1885) și a Tomosului de ridicare la rangul de Patriarhie a Bisericii Ortodoxe Române (1925) – într-o nouă traducere după originalul grecesc, volum îmbogățit cu studii și articole de dată recentă privind autocefalia în viața Ortodoxiei românești și în dialogul panortodox.

5. Aprobă elaborarea și publicarea unui volum intitulat „Viața și activitatea (Sinaxarul) Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic de la Niceea (325)”, care

va cuprinde lista participanților, inclusiv sfinți dobrogeni, despre care există date și consemnări în sinaxare, mineie, colecții istorice etc.

6. Aprobă elaborarea și publicarea unui **album** intitulat „**Ortodoxia în arta sacră**”, care va cuprinde cele mai frumoase și reprezentative fresce, icoane, miniaturi, mozaicuri, vitralii broderii, țesături și obiecte de orfevrărie ortodoxă, care să reflecte geneza și contextul istoric al formulării învățăturii de credință ortodoxe, sinoadele ecumenice și sfinții apărători ai Ortodoxiei.

În scopul pregătirii volumului „**Ortodoxia în arta sacră**”, eparhiile sunt rugate să comunice Editurii Basilica numele și adresa exactă a bisericilor parohiale și a mănăstirilor unde se află icoane și picturi cu reprezentări ale sinoadelor ecumenice.

7. Ca parte a programului-cadru național bisericesc, aprobă ca la **Conferința pastoral-misionară semestrială de primăvară din anul 2010** să se trateze subiectul intitulat „**2010 – Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei românești**”, cu următoarele subpuncte:

- a. Istoria Crezului Ortodox (Simbolul Niceo-Constantinopolitan);
- b. Locul Crezului Ortodox în cultul ortodox (text și cântare bisericească);
- c. Locul Crezului Ortodox în cateheza ortodoxă (inclusiv ora de Religie și programul Hristos împărtășit copiilor);
- d. Crezul Ortodox în dialog cu alte Biserici Creștine (problema adaosului Filioque).

8. Aprobă ca la una din conferințele preoțești administrative din partea a doua a anului 2010 să se trateze distinct tema „**Autocefalia Bisericii Ortodoxe Române**”, sub toate aspectele redată la punctul 3 din programul-cadru național bisericesc.

Temei nr. 3841/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu unele completări ale textului Calendarului bisericesc pe anul 2010, lista rânduielilor bisericești pentru anii 2010 și 2011, stabilirea prețului de difuzare, precum și analizarea modului în care unele eparhii ortodoxe române din afara granițelor țării au introdus în calendarul ortodox bisericesc sfinți apuseni.

În examinarea problemei adusă în dezbaterea Sfântului Sinod s-a ținut seama de următoarele considerații prezentate de Cancelaria Sfântului Sinod:

– mențiunea că, din încredințarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Pr. Constantin Pârvu, vicar administrativ patriarhal a elaborat textul calendarului bisericesc pe anul 2010, care are caracter unitar în întreaga Biserică Ortodoxă Română după aprobarea de către Sfântul Sinod, care include și unele îndreptări propuse de IPS Părinte Mitropolit Laurențiu al Ardealului, precum și completări ulterioare aprobate de Sfântul Sinod în legătură cu începutul Anului bisericesc și sărbătorirea Sfântului Cuvios Dionisie Exiguul, la 1 septembrie, precum și înscrierea Sfântului Ierarh Atanasie al III-lea, Patriarhul Constantinopolului;

– mențiunea că, întrucât Sfintele Paști se vor prăznuși în ziua de duminică, 4 aprilie, cele mai importante date din ciclul pascal al anului 2010 se succed potrivit precizărilor tipiconale și calendaristice specifice;

– consemnarea rânduielilor bisericești pentru anii 2010 și 2011, care se înscriu în calendarul anului 2010;

– semnalarea necesității menținerii hotărârilor Sfântului Sinod nr. 8250/1994 și 2505/2001, potrivit cărora tipărirea calendarului se va face, pe cât posibil, numai în tipografiile bisericești și numai în ultimul trimestru al anului, cu imprimarea stemei Patriarhiei Române, a stemei eparhiale, a prețului de vânzare și a tipografiei în care se tipărește;

– constatarea că în unele calendare bisericești tipărite de eparhiile ortodoxe române din Occident pentru uzul credincioșilor ortodocși români au fost introduși unii sfinți cu cinstire în bisericile apusene, care nu sunt oficial preluați în calendarul Bisericii Ortodoxe Române aprobat de Sfântul Sinod și necesitatea stabilirii unor criterii privind eventuala înscriere a acestora în calendar în rubrici distincte.

În cadrul discuțiilor care au avut loc pe marginea considerațiilor prezentate, au fost formulate o serie de propuneri în legătură cu introducerea unor sfinți apuseni în calendarele bisericești ale eparhiilor ortodoxe române din Occident, din America și din Australia: *1). Eparhiile ortodoxe române din Occident, din America și din Australia vor întocmi o listă cu cel mult 12 propuneri de nume de sfinți (unul pentru fiecare lună) din Biserica nedespărțită (până la anul 1054), recomandabil până în secolul al VIII-lea, spre a se evita suspiciunea rătăcirii de la dreapta credință, dar cu o anumită cinstire pe plan local, în rândul credincioșilor ortodocși români; 2). Listele cu propunerile respective, întocmite pe fiecare țară sau regiune, împreună cu viața și icoana acestora (dacă există), precum și cu motivarea fiecărei propuneri în parte, vor fi înaintate Sfântului Sinod, în vederea aprobării la ședința de lucru din toamna acestui an; 3). Se va avea în vedere ca, în cazul acceptării unora dintre aceste propuneri, înscrierea în calendarul bisericesc al eparhiilor ortodoxe române din Occident, America și Australia să se facă, după sfinții ortodocși înscriși la ziua respectivă, cu o altă culoare și un corp de literă distinct.*

De asemenea a fost analizată propunerea de stabilire a prețului de desfacere a calendarului bisericesc pe anul 2010, distinct pentru cele de perete (foaie) și pentru agende sau de birou, reținându-se următoarele propuneri: *1). Calendarul bisericesc de perete (foaie) să aibă prețul unitar de desfacere la unitățile bisericești de 4 (patru) lei, imprimat; 2). Prețul calendarul bisericesc agendă și de birou se va stabili de către fiecare eparhie la prețuri accesibile, pentru a nu crea mari diferențe față de prețul de desfacere al calendarului de perete.*

Ca urmare a propunerilor Comisiei teologie, liturgice și didactice, a celor formulate în cadrul discuțiilor și a votului unanim cu privire la prețul de desfacere a calendarului bisericesc pe anul 2010, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act că în anul 2010 Sfintele Paști se vor sărbători duminică, 4 aprilie.*
2. *Ia act și aprobă proiectul Calendarului bisericesc pe anul 2010, definitivat de Pr. Constantin Pârvu, vicar administrativ patriarhal, urmând ca acesta să aibă caracter unitar în întreaga Biserică Ortodoxă Română.*
3. *Aprobă înscrierea rânduielilor bisericești pe anii 2010 și 2011 în calendarul bisericesc pe anul 2010.*
4. *Aprobă ca textul calendarului bisericesc pe anul 2010 să fie difuzat la eparhii, în vederea tipăririi, în perioada 1 octombrie – 1 noiembrie 2009, spre a asigura protejarea acestuia, în care scop se vor respecta hotărârile Sfântului Sinod nr.8250/1994 și 2505/2001.*
5. *Centrele eparhiale sunt informate că Tipografia Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe dispune de mijloace tehnice performante pentru tipărirea în policromie a calendarului, cu prețuri de cost reduse. În acest scop, Tipografia Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe va comunica eparhiilor ofertele de prețuri pe baza cărora se pot face comenzi ferme de imprimare.*
6. *Aprobă ca prețul de desfacere al calendarului bisericesc de perete (foaie) pe anul 2010 să fie de 4 (patru) lei, cu obligativitatea imprimării acestuia, urmând ca pentru desfacerea calendarului bisericesc, format agendă și de birou, să se stabilească de către fiecare eparhie prețuri accesibile, pentru a nu crea mari diferențe față de prețul de desfacere al calendarului de perete.*
7. *Aprobă ca eparhiile ortodoxe române din Occident, din America și din Australia să folosească textul calendarului bisericesc pe anul 2010 aprobat de Sfântul Sinod, iar în cazul existenței unor propuneri în legătură cu introducerea unor sfinți apuseni în cadrul acestora, se va ține seamă de următoarele criterii:*
 - a. *Fiecare eparhie va întocmi o listă cu cel mult 12 propuneri de nume de sfinți (unul pe fiecare lună) din Biserica nedespărțită (până la anul 1054), recomandabil până în secolul al VIII-lea, spre a se evita suspiciunea rătăcirii de la dreapta credință, dar cu o anumită cinstită pe plan local în rândul credincioșilor ortodocși români;*
 - b. *Listele cu propunerile respective, întocmite pe fiecare țară sau regiune, împreună cu viața și icoana acestora (dacă există), precum și cu motivarea fiecărei propuneri în parte, vor fi înaintate Sfântului Sinod în vederea aprobării la ședința de lucru din toamna acestui an;*
 - c. *În cazul acceptării unora dintre aceste propuneri de către Sfântul Sinod, se va avea în vedere ca înscrierea în calendarul bisericesc al eparhiilor ortodoxe române din Occident, America și Australia să se facă, după sfinții ortodocși înscriși la ziua respectivă, cu o altă culoare și un corp de literă distinct.*

h. Suspendarea lucrărilor.

La orele 20³⁰, Preafericitul Părinte Patriarh Președinte **dispune suspendarea lucrărilor ședinței Sfântului Sinod**, anunțând reluarea și continuarea ședinței în ziua următoare, vineri, 19 iunie 2009, începând cu orele 9⁰⁰.

Vinei, 19 iunie 2009***i. Reluarea lucrărilor în plen.***

Vineri, 19 iunie 2009, începând cu orele 9⁰⁰, se reiau lucrările ședinței Sfântului Sinod, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, cu aceeași prezență ca în ziua precedentă.

Se rostește rugăciunea „*Împărate Ceresc*”.

Comisia teologică, liturgică și didactică (continuare)

În deschiderea ședinței, Preafericitul Părinte Patriarh Președinte reia discuțiile privitoare la **Calendarul bisericesc** și la îndatoririle care revin ierarhilor eparhioți ortodocși români din afara granițelor în aplicarea hotărârii sinodale adoptate în ziua precedentă privind calendarul bisericesc pe anul 2010, potrivit căreia urmează a face propuneri de sfinți apuseni de până în secolul VIII, respectați și cinstiți în evlavia locală a unor comunități ortodoxe române din afara granițelor țării, spre a se studia posibilitatea introducerii lor în calendarele care se folosesc în eparhiile ortodoxe române din diaspora.

Unii ierarhi din afară invocă faptul că românii ortodocși, sub influențe locale, cinstesc pe unii sfinți apuseni și ar dori să fie înscriși în calendarul bisericesc ortodox.

Preafericitul Părinte Patriarh Președinte explică importanța factorului local, arătând că dorința lor nici nu poate fi ignorată, datorită popularității pe plan local a sfinților respectivi, dar nici nu poate fi acceptată cu ușurință, fără a fi examinată de Sfântul Sinod, acesta fiind și scopul hotărârii sinodale adoptate.

În contextul analizării aspectelor respective, incidental au avut loc **discuții legate de unele aspecte referitoare la administrarea Tainei Cununii în parohii și mai cu seamă la cele din eparhiile ortodoxe române de peste hotare** (temei nr. 4153/2009), și anume:

– *oficierea Tainei cununii în afara locașului de cult, în spații publice, parcuri, păduri, peluze, localuri, unde nu sunt prezente sfinte icoane și fără binecuvântarea Chiriarhului;*

– *acceptarea cu ușurință la Taina Cununii a unor tineri în grade de rudenie apropiată, fără cunoașterea prealabilă a situației;*

– *prezentarea pentru Taina Cununii a unor tineri provenind din confesiuni diferite;*

– alegerea nașilor, mai mult pentru considerente materiale, neținându-se seama de rânduielile canonice și tradiția bisericească privind ortodoxia credinței lor și dacă sunt căsătoriți religios.

Aspectele relevate au fost reținute din intervențiile în plenul Sfântului Sinod ale **IPS Părinți Mitropoliți Iosif și Serafim, PS Părinte Episcop Siluan, ale altor ierarhi**, precum și ale **Preafericitului Părinte Patriarh Daniel**.

În concluziile asupra discuțiilor, **Preafericitul Părinte Patriarh Președinte** arată că situațiile semnalate se datorează faptului că în astfel de cazuri nu are loc totdeauna o catehizare prealabilă, spovedanie și împărtășanie și nu se are în vedere nașterea copiilor proveniți din familiile mixte, ajungându-se la desacralizarea misterului Tainei Cununiei, opinând că este necesar ca toate aceste aspecte să fie analizate într-o ședință sinodală din toamna acestui an.

Luând act că, în cadrul dezbaterilor, s-a convenit ca ierarhii eparhiilor celor două Mitropolii Ortodoxe Române din Europa să alcătuiască o broșură de cel mult 100 pagini privind „**Pastorația familiei ortodoxe astăzi. Probleme și perspective**” în scopul utilizării în activitatea de catehizare a tinerilor care vin la cununie, a nașilor și copiilor din familiile mixte, în contextul prozelitismului sectar, a realităților pastorale și misionare actuale, precum și a crizei economico-financiare, urmând ca propunerile și constatările ce se vor face să fie supuse examinării Sfântului Sinod;

În urma discuțiilor care au avut loc și a cerințelor care s-au semnalat în cadrul acestora, la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act de aspectele privitoare la Taina Cununiei, care s-au adus în dezbaterile Sfântului Sinod și recomandă tuturor membrilor Sfântului Sinod să vegheze la respectarea învățăturii de credință, a practicii liturgice și canonice, cu privire la Taina Cununiei, dispunând măsurile cuvenite în eparhiile pe care le păstoresc.*

2. *Aprobă ca ierarhii eparhiilor ortodoxe române din cele două Mitropolii Ortodoxe Române din Europa să întocmească o broșură de cel mult 100 pagini, intitulată „Pastorația familiei ortodoxe astăzi. Probleme și perspective”, în vederea examinării de către Sfântul Sinod la o viitoare ședință sinodală, în scopul păstrării, apărării și întăririi dreptei credințe, a pregătirii pentru Taina Cununiei în contextul actual al existenței familiilor mixte, a prozelitismului sectar, a secularizării și a crizei care a cuprins întreaga omenire.*

3. *Sfântul Sinod va examina această broșură cu constatările și propunerile respective într-o ședință specială din toamna anului 2009. În acest scop, Înaltpreasfințitul Mitropolit Iosif și Înaltpreasfințitul Mitropolit Serafim sunt rugați să transmită în cel mai scurt timp textul broșurii care se va elabora.*

În continuare, la invitația Preafericitului Părinte Patriarh Președinte, PS Părinte Episcop Casian al Dunării de Jos, raportorul Comisiei teologice, litur-

gice și didactice continuă prezentarea referatelor acestei comisii, după cum urmează:

Temei nr. 4073/2009 – Adresa nr. 5029/2009 a Arhiepiscopiei Bucureștilor cuprinzând hotărârea Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei din 5 iunie 2009 în legătură cu proiectul *Slujbei Preasfintei Treimi* și solicitarea de aprobare a acesteia de către Sfântul Sinod.

Având în vedere că din studierea textului *Slujbei Preasfintei Treimi* a reieșit că, în lucrarea de diortosire, completare și revizuire a acestui text liturgic, Comisia Liturgică a Arhiepiscopiei Bucureștilor a ținut seama ca: *Alcătuirea Slujbei Preasfintei Treimi să se facă pe baza slujbei din Lunea după Pogorârea Preasfântului Duh (cuprinsă în Penticostar); Evanghelia zilei să reflecte sensul sărbătorii și să sublinieze iconomia mântuitoare a lucrării Sfintei Treimi; Textul slujbei să fie completat, potrivit rânduielilor tipiconale, cu o serie de texte liturgice întru cinstea Preasfintei Treimi, deja existente în alte slujbe și cărți de cult (Acatistul Preasfintei Treimi; Slujba Miezonopticii Duminicii etc.); Sinaxarul să reflecte locul și importanța duhovnicească a sărbătorii Sfintei Treimi, fiind alcătuit de Pr. prof. univ. dr. Nicolae Necula și diortosit de Comisia Liturgică a Arhiepiscopiei Bucureștilor;*

Ținând seama că în procesul de diortosire, completare și revizuire a *Slujbei Preasfintei Treimi* Comisia Liturgică a Arhiepiscopiei Bucureștilor a folosit *cărți de slujbă în limba română: Penticostar* (Ed. IBMBO, București, 1999), *Ceaslov* (Ed. IBMBO, București, 1990), *Octoiul Mare* (Ed. IBMBO, București, 2003), *Catavasier* (Ed. IBMBO, București, 2000), *Sfânta Scriptură* (Ed. IBMBO, București, 2001), precum și *cărți de slujbă în limba greacă: Penticostar* (Atena, 2005), *Octoiul Mare* (Atena, 2000) și *Ceaslov* (Atena, 2002);

Luând act că textul *Slujbei Preasfintei Treimi* corespunde cerințelor liturgice și tipiconale prin care se sărbătorește în cultul bisericii noastre Preasfânta Treime, luni, după Pogorârea Sfântului Duh, Comisia teologică, liturgică și didactică propunând ca slujba să fie completată cu *rânduiala Litiei*, pe care a prezentat-o plenului, cu precizări privind săvârșirea acesteia;

Întrucât este necesar ca *Slujba Preasfintei Treimi* să fie inclusă în cartea de cult *Penticostar*, iar textul *Vecerniei* din *Slujba Preasfintei Treimi* să fie inclusă în *Molitfelnic* cu titlul "*Slujba vecerniei din Duminica Pogorârii Duhului Sfânt, adică de Rusalii*" în viitoarele ediții ce se vor imprima;

Constatând, în cadrul discuțiilor din plen, că este necesară elaborarea unui studiu pentru lămurirea următoarelor aspecte: *a. când a apărut sărbătoarea Sfintei Treimi în calendarul Bisericii Ortodoxe Române și în Penticostar, cu rânduială aparte; b. care este motivația și când a apărut practica oficerii Vecerniei de la Slujba Preasfintei Treimi imediat după Liturghia din Duminica Pogorârii Duhului Sfânt;*

În urma completărilor făcute în cadrul discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Aprobă textul **Slujbei Preasfintei Treimi** în forma prezentată Sfântului Sinod de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, exprimând mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru această inițiativă și modul de aducere la îndeplinire.*

2. *Aprobă completarea **Slujbei Preasfintei Treimi** cu rânduiala **Litiei**, în forma propusă de Comisia teologică, liturgică și didactică, cu următoarele indicații tipiconale:*

a. *În situațiile în care slujba Vecerniei speciale se oficiază îndată după Sfânta Liturghie din ziua Pogorârii Duhului Sfânt, rânduiala Litiei se va săvârși în cadrul Pavecerniței Mari, asemeni rânduiei din ajunul sărbătorii Nașterii Domnului și a sărbătorii Botezului Domnului;*

b. *În situațiile în care slujba Vecerniei se oficiază seara, aceasta va include și rânduiala Litiei la locul potrivit din slujbă.*

3. *Aprobă ca textul **Slujbei Preasfintei Treimi** să fie inclus în **Penticostar**, iar textul **Vecerniei** de la Slujba Preasfintei Treimi să fie inclus în **Molitfelnic** cu titlul "**Slujba vecerniei din Duminica Pogorârii Duhului Sfânt, adică de Rusalii**" în viitoarele ediții ce se vor imprima.*

4. *Aprobă elaborarea unui studiu științific pentru lămurirea următoarelor aspecte: a. Când a fost înscrisă sărbătoarea Sfintei Treimi în calendarul Bisericii Ortodoxe Române și în Penticostar, cu rânduială aparte și b. Care este motivația și când a apărut practica oficierei Vecerniei de la Slujba Preasfintei Treimi imediat după Liturghia din Duminica Pogorârii Duhului Sfânt.*

Temei nr. 4074/2009 – Procesul-Verbal al Comisiei pentru canonizarea Sfinților Români din 18 iunie 2009 privind hotărârea Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei în legătură cu propunerea Episcopiei Argeșului și Muscelului de canonizare a Cuviosului Ioanichie Schimonahul de la Valea Chiliilor, Mănăstirea Negru Vodă (26 iulie), precum și de aprobare a textelor liturgice (Acatist, Vecernie, Utrenie), Icoanei și proiectului de Tomos Sinodal.

Din dosarul prezentat reiese că, în sprijinul propunerii formulate, Mitropolia Munteniei și Dobrogei, cu adresa nr.5028/2009, a înaintat la Patriarhia Română documentele prezentate de Episcopia Argeșului și Muscelului cuprinzând: **Studiul-Document cu argumentele pentru canonizarea Cuviosului Ioanichie Schimonahul, textele liturgice** (tropar, condac, sinaxar, acatist, slujba vecerniei și utreniei), precum și **icoana** acestuia, care au fost avizate și însușite de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei în ședința din 5 iunie 2009.

În conformitate cu prevederile statutare bisericești în vigoare **art.14 lit. d); art.113 lit. b)** și ale *Metodologiei de cercetare a propunerilor de canonizare sau*

înscrisoare a sfinților în calendarul Bisericii Ortodoxe Române, aprobate prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 5.085/2005, Cancelaria Sfântului Sinod a trimis Comisiei sinodale pentru canonizarea sfinților români întreaga documentație primită de la Mitropolia Munteniei și Dobrogei, în vederea cercetării și formulării de propuneri care să fie supuse examinării și hotărârii Sfântului Sinod prin Comisia teologică, liturgică și didactică.

Comisia pentru canonizarea sfinților români, în ședința din 18 iunie 2009, în urma analizării documentelor prezentate, a constatat că Mitropolia Munteniei și Dobrogei aduce în susținerea propunerii de canonizare a Cuviosului Ioanichie Schimonahul argumente canonice, istorice, pastoral-misionare din care reies: *Ortodoxia credinței, viața sihăstrească a cuviosului, descoperirea moaștelor cuviosului, ostenele viețuirii monahale a cuviosului, minunile cuviosului și mărturia poporului dreptcredincios privind viața de sfințenie a cuviosului;*

În vederea aprobării canonizării, Comisia pentru canonizarea sfinților români a cercetat și avizat Troparul, Condacul, Acatistul, Slujba (Vecernia și Utrenia) întocmite de PS Părinte Ioachim Băcăuanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Romanului, diortosite de PS Părinte Episcop Calinic al Argeșului și Muscelului și însușite de Sinodul Mitropolitan al Munteniei și Dobrogei, precum și icoana realizată la Episcopia Argeșului și Muscelului, considerându-le corespunzătoare și bune a fi aprobate de Sfântul Sinod, *cu propunerea de aprobare a textului Sinaxarului în forma nouă prezentată de Comisia de canonizare a sfinților români;*

În urma celor constatate, Comisia sinodală pentru canonizarea sfinților români, *formându-și convingerea despre Cuviosul Ioanichie Schimonahul că întrunește condițiile pentru canonizare*, a înaintat Sfântului Sinod acordul său pentru aprobarea canonizării acestuia, pentru aprobarea textelor liturgice avizate de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, cu Sinaxarul prezentat de Comisie, precum și a Tomosului Sinodal de proclamare a canonizării;

Ținând seama de propunerile Comisiei sinodale pentru canonizarea sfinților români formulate pe temeiul argumentelor prezentate și pe acordul Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei;

În urma consultării plenului Sfântului Sinod în cadrul căreia s-a opinat că **înscrisoare în calendar a Cuviosului Ioanichie Schimonahul de la Valea Chiliilor, Mănăstirea Negru Vodă, trebuie să se facă sub numele Sfântul Cuvios Ioanichie cel Nou de la Muscel;**

La propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act de rezultatul cercetării și examinării Comisiei sinodale pentru canonizarea sfinților români și aprobă canonizarea Sfântului Cuvios Ioanichie cel Nou de la Muscel, cu zi de prăznuire la 26 iulie.*

2. *Aprobă înscrisoare în calendar cu cruce neagră simplă, ca sfânt cu polieleu, după sfinții deja înscrisi în calendar în ziua respectivă.*

3. *Aprobă textele liturgice în cinstea Sfântului Cuvios Ioanichie cel Nou de la Muscel: Troparul, Condacul, Sinaxarul (în forma redactată de Comisia pentru canonizarea sfinților români), Slujba (Vecernia și Utrenia) și Acatistul.*

4. *Aprobă icoana zugrăvită în cinstea lui, așa cum s-a prezentat.*

5. *Aprobă ca biserici și mănăstiri, care se vor zidi, să poarte hramul acestui Sfânt Cuvios.*

6. *Aprobă Tomosul Sinodal pentru proclamarea canonizării Sfântului Cuvios Ioanichie cel Nou de la Muscel.*

7. *Adresează Preasfințitului Părinte Episcop Calinic al Argeșului și Muscelului rugămintea ca, în consultare cu Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, să vegheze la aducerea la îndeplinire a prezentei hotărâri prin stabilirea datei și a măsurilor necesare pentru desfășurarea ceremoniilor religioase în vederea proclamării canonizării Sfântului Cuvios Ioanichie cel Nou de la Muscel.*

Temei nr. 2768/2009 – Informarea Sectorului teologic-educational al Patriarhiei Române, privind revizuirea de către Ministerul Educației, Cercetării și Inovării a planurilor cadru pentru clasele a IX-a-a XII-a, filiera vocațională, profilul teologic.

Referatul aminteste că, la începutul anului 2009, Ministerul Educației, Cercetării și Inovării (MECI) a demarat un amplu program de restructurare a *Curriculumului Național* din cauza supraîncărcării orarului zilnic al elevilor din învățământul liceal. Astfel, prin **Ordinul nr. 3410/16.03.2009**, MECI a aprobat noile *Planuri-cadru de învățământ pentru clasele a IX-a – a XII-a, filierele teoretică și vocațională*, ce vor intra în vigoare începând cu anul școlar 2009-2010.

Cu privire la predarea religiei în învățământul liceal, ordinul menționat reproduce **art. 9** din *Legea Învățământului nr. 84/1995* astfel:

„Art. 6 – (1) Planurile-cadru ale învățământului liceal includ religia ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun; elevul, cu acordul părinților sau al tutorelui legal instituit, alege, pentru studiu, religia și confesiunea.

(2) La solicitarea scrisă a părinților sau a tutorelui legal instituit, elevul poate să nu frecventeze orele de religie”.

Cu privire la învățământul teologic preuniversitar, Ordinul MECI menționează în cadrul filierei vocaționale-profilul teologic, specializările: *teologie ortodoxă, patrimoniu cultural și muzică bisericească*, aceasta din urmă fiind inclusă în *Planurile-cadru de învățământ pentru clasele a IX-a – a XII-a, profilul teologic*, ca urmare a transformării școlilor de arte și meserii în licee tehnologice.

Numărul de 33 de ore din planurile-cadru anterioare a fost redus prin restrângerea altor ore din trunchiul comun, decât cele din profilul teologic, iar numărul de ore de la profilul teologic a fost reglementat prin **Ordinul nr. 3608/03.04.2009**. Orele de ansamblu sau de formațiuni artistice pot fi folosite la disciplina *muzică bisericească*.

Pe marginea celor prezentate au luat cuvântul *IPS Părinte Mitropolit Laurențiu al Ardealului și PS Părinte Episcop Epifanie al Buzăului și Vrancei*.

În încheierea dezbaterilor a luat cuvântul **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel**, care a precizat că „*revizuirea programei de religie trebuie să țină seama de învățătura de credință, ca fundament neclintit al unei creșteri spirituale autentice. Credința presupune relația personală a omului cu Dumnezeu, manifestată și în acte de cult. De aceea trebuie accentuată importanța participării tinerilor la Sfânta Liturghie și la celelalte slujbe ale Bisericii. Revizuirea nu trebuie făcută prin pierderea dimensiunii duhovnicești a orei de religie, pentru că în acest fel ora de religie s-ar reduce la etică socială*”. În continuare, Preafericirea Sa a arătat că „*prin înființarea specializării muzică bisericească în cadrul seminariilor teologice s-a avut în vedere tocmai posibilitatea de a pregăti în continuare cântăreți bisericești. Deficitul de cântăreți bisericești cu care se confruntă majoritatea eparhiilor este consecința statutului incert al cântărețului bisericesc în Biserica Ortodoxă Română. Este necesar ca fișa postului de cântăreț bisericesc să cuprindă nu doar activitatea de organizare și conducere a cântării de la strană, ci și activități cu tineretul din parohie: cateheze săptămânale, organizarea de pelegrinaje și tabere în cadrul cărora să se aibă în vedere formarea spirituală și culturală a tinerilor. Ca urmare, este necesar să se precizeze atribuțiile liturgice și educaționale, dar și drepturile de care se bucură cântărețul bisericesc, pentru ca această ocupație să devină atractivă*”.

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act cu aprobare de noile Planuri-cadru de învățământ pentru clasele a IX-a – a XII-a, filieră vocațională, profilul teologic, specializările teologie ortodoxă, patrimoniu cultural și muzică bisericească.*

2. *Comisia teologică, liturgică și didactică a Sfântului Sinod se va întruni într-o ședință de lucru (la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus), pentru a revizui programa actuală la disciplina religie. La lucrările Comisiei vor participa și cadre didactice specializate, cu activitate deosebită în acest domeniu, recomandate de Sectorul teologic-educațional al Patriarhiei Române.*

3. *Sectorul teologic-educațional va pregăti un proiect de Statut al cântărețului bisericesc, ce va fi propus spre aprobare Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la proxima ședință.*

Temei nr. 3769/2009 – Informarea Sectorului teologic-educațional al Patriarhiei Române, cu privire la aprobarea cererii de finanțare nerambursabilă de la Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, a proiectului „Alege școala!”

Referatul subliniază că Patriarhia Română, prin Sectorul teologic-educațional și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a depus la *Autoritatea*

de Management pentru Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (AMPOSDRU) o cerere de finanțare nerambursabilă de la Fondul Social European a proiectului „**Alege școala!**”, amintind că proiectul se încadrează în linia de finanțare a proiectelor strategice nr. 61, „*A doua șansă în educație*”, axa prioritară 2, „Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii”, domeniul major de intervenție 2.2., „*Prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii*”.

Cererea a fost aprobată pentru o finanțare nerambursabilă de maximum **5.293.936,00 lei**, reprezentând **97,98%** din totalul cheltuielilor eligibile ale proiectului, diferența de **2,02%** urmând a fi suportată de către Fundația *World Vision România*, conform *Acordului de parteneriat* încheiat în data de 17.12.2008.

Proiectul se va desfășura pe o perioadă de **34 de luni** în trei regiuni de dezvoltare: **București și Ilfov, Nord-Est** (județele Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vaslui) și **Sud** (județele Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova, Teleorman).

Beneficiarii direcți ai proiectului vor fi **1206 preoți** (dintre care 300 profesori de religie) din cuprinsul *Mitropoliei Munteniei și Dobrogei și Mitropoliei Moldovei și Bucovinei*, iar **beneficiarii indirecti 35.000 de copii** de vârstă școlară, aflați sub riscul abandonului școlar. Activitățile din proiect presupun 92 de sesiuni de formare pentru preoți, 91 de tabere școlare, concursuri regionale etc.

Până pe data de 17 august 2009, Patriarhia Română poate depune o nouă cerere de finanțare nerambursabilă la AMPOSDRU, în vederea implementării aceluiași proiect, „**Alege școala!**” și în celelalte eparhii din cuprinsul Patriarhiei Române. În acest caz, se va avea în vedere posibilitatea unei cofinanțări din partea eparhiilor respective, ce reprezintă 2% din valoarea cheltuielilor eligibile ale proiectului.

În urma discuțiilor care au avut loc și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act de aprobarea cererii de finanțare nerambursabilă de la Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013.*

2. *Sectorul teologic-educational al Patriarhiei Române va informa eparhiile din cuprinsul Mitropoliei Munteniei și Dobrogei și Mitropoliei Moldovei și Bucovinei cu privire la derularea proiectului „Alege școala!”.*

3. *Inspectorii eparhiali pentru cateheza parohială, din cadrul eparhiilor implicate în proiect, vor întocmi lista cu preoții care vor participa la sesiunile de formare din cadrul proiectului „Alege școala!” și vor sprijini activitățile proiectului.*

4. *Sectorul teologic-educational va face demersuri la Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, în vederea obținerii unei noi finanțări de la Fondul Social European pentru implementarea proiectului „Alege școala!” în celelalte eparhii din țară.*

5. Eparhiile implicate în derularea programului vor identifica posibile surse de finanțare, care să reprezinte 2% din valoarea cheltuielilor eligibile, pentru a beneficia de activități finanțate, conform proiectului, în valoare de 98% din totalul sumei care poate fi obținută de la Fondul Social European.

Temei nr. 3770/2009 – Solicitarea Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei ca titlatura Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității din Oradea să fie *Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman” – Oradea.*

În data de 11 mai 2009, la Facultatea de Teologie din Oradea a avut loc o întâlnire a cadrelor didactice de la școlile teologice din Episcopia Ortodoxă Română a Oradiei, cu prilejul omagierii personalității Sfântului Vasile cel Mare, în contextul *Anului comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare și al celorlalți sfinți capadocieni*. Cu acest prilej, a fost luată în discuție personalizarea titlaturii Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității din Oradea. Această idee a fost îmbrățișată cu bucurie de conducerea, corpul profesoral și studenții facultății respective, astfel încât ea a fost oficializată, ulterior, prin hotărârea Consiliului profesoral al facultății din data de 12 mai 2009 și prin hotărârea Permanenței Consiliului Eparhial, în ședința din 27 mai 2009.

Având în vedere că majoritatea instituțiilor de învățământ superior din cadrul Patriarhiei Române au deja patroni spirituali și ținând seama de faptul că vrednicul de pomenire Episcop Dr. Vasile Coman este ctitorul Facultății de Teologie Ortodoxă din Oradea;

În urma lămuririlor date de PS Părinte Episcop Sofronie și la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod hotărăște:

– *Aprobă titlatura Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității din Oradea după cum urmează: **Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman” – Oradea.***

Comisia canonică, juridică și pentru disciplină

La invitarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, *PS Părinte Episcop Calinic al Argeșului și Muscelului, raportorul Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină*, prezintă referatele comisiei, după cum urmează:

Temei nr. 1375/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod și al Oficiului canonic-juridic în legătură cu adresa nr. 368 din 26 mai 2009 prin care PS Episcop Siluan a solicitat aprobarea proiectului de *Statut pentru organizarea și funcționarea Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei*, adoptat de Adunarea eparhială a acestei eparhii în ședința din 4 februarie 2009 și avizat de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale la 8 mai 2009.

Având în vedere că proiectul *Statutului pentru organizarea și funcționarea Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei*, adoptat de Adunarea Eparhială (4 februarie 2009) și avizat de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale (8 mai 2009), redactat în 81 articole, cuprinde **principiile canonice fundamentale referitoare la organizarea, funcționarea și activitatea pastorală și misionară** a Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, în concordanță cu noua organizare a eparhiilor ortodoxe române din afara granițelor țării, redată la **art. 6 alin. (2) lit. B** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*;

Ținând seamă că prin prevederile înscrise în *Statutul pentru organizarea și funcționarea Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei* s-a ținut cont de reglementările înscrise în *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și de cele înscrise în *Statutul pentru organizarea și funcționarea Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale*, luându-se în considerare și specificul vieții ecleziastice ortodoxe de pe teritoriul Republicii Italia, al Republicii San Marino și al Republicii Malta;

Luând act că particularitățile redată în *Statutul pentru organizarea și funcționarea Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei* țin cont de realitățile pastoral-misionare din cuprinsul Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei și de faptul că eparhia are arie jurisdicțională în Italia, San Marino și Malta, fiind necesar să se țină seama de legislația statelor respective;

În temeiul prevederilor art. 79, 80 și 81 din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei* potrivit cărora Statutul „se aprobă de Adunarea Eparhială și intră în vigoare după validarea de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române”;

Potrivit prevederilor **art. 8 alin. (2)** și **art. 14 lit. k)** din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, potrivit cărora Sfântul Sinod „aprobă statutele eparhiilor, mitropoliilor și ale altor unități bisericești din afara granițelor României”;

Ca urmare a discuțiilor care au avut loc și a precizărilor suplimentare prezentate de PS Părinte Episcop Siluan a românilor ortodocși din Italia;

La propunerea Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină și în urma votului exprimat, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act de lucrările Adunării Eparhiale a Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei (4 februarie 2009) și ale Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale (8 mai 2009), în cadrul cărora a fost aprobat și avizat Statutul pentru organizarea și funcționarea Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, spre a fi supus aprobării Sfântului Sinod.*

2. *Aprobă Statutul pentru organizarea și funcționarea Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei (81 articole), care va sta la baza organizării și funcționării*

fiecărei unități din cadrul Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei și care va fi prezentat spre aprobare autorităților de stat din țările pe teritoriul cărora își desfășoară activitatea Episcopia Ortodoxă Română a Italiei.

Temei nr. 3621/2009 – Procesul-verbal al ședinței Sinodului Permanent din 18 iunie 2009 cuprinzând propuneri de stabilire a unor criterii pentru ridicarea în rang de arhiepiscopie a unor episcopii vechi, precum și de acordare a rangului de arhiepiscop onorific unor episcopi cu activitate ierarhică și slujire chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii.

În Procesul-verbal al Sinodului Permanent s-a consemnat că: *pe temeiul prevederilor art. 17 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, ședința de lucru a fost convocată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel care a și prezidat-o; au fost prezenți ierarhii prevăzuți la art. 17 alin. (2) din Statut, inclusiv cei desemnați prin hotărârea nr. 636/26 februarie 2009 a Sfântului Sinod; a absentat motivat IPS Părinte Mitropolit Bartolomeu al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului.*

Plenul Sfântului Sinod a fost informat că, pe baza referatului întocmit de Cancelaria Sfântului Sinod, cu aprobarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, **Sinodul Permanent a luat act și a aprobat, cu unanimitate, următoarele considerații în legătură cu prevederile statutare, motivațiile și criteriile pentru ridicarea în rang de arhiepiscopie a unor episcopii vechi, precum și de acordare a rangului de arhiepiscop onorific unor episcopi cu activitate ierarhică și slujire chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii:**

A. Prevederile art. 7 alin. (3) din Statut referitoare la ridicarea unor episcopii în rang de arhiepiscopii și a chiriarhilor lor în rang de arhiepiscopi și practica din trecut a Bisericii noastre în această problemă, cu precizarea că propunerile de ridicare în rang de arhiepiscopii a unor episcopii vechi se fac de către Patriarh în consultare cu Sinodul Permanent, întrucât nu produc modificări administrativ-teritoriale;

B. Prevederile art. 7 alin. (3)-(5) din Statut în legătură cu acordarea rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific unor episcopi, cu reamintirea modului similar în care Sfântul Sinod a mai soluționat astfel de propuneri în trecut;

C. Motivațiile care au determinat propunerile de ridicare în rang de arhiepiscopii a unor episcopii vechi și pentru acordarea rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific unor episcopi: a). În anul 2009 – se aniversează 650 de ani de la întemeierea Mitropoliei Țării Românești (Ungro-Vlahiei); b). În anul 2010 – se aniversează 125 de ani de la recunoașterea Autocefaliei și 85 de ani de la înălțarea la rangul de Patriarhie a Bisericii Ortodoxe Române; c). În ultimii 19 ani s-au înființat multe episcopii noi, iar cele cu vechime de 600, 500 sau 300 de ani nu au fost ridicate în rang; d). Acordarea titlului personal de

arhiepiscop onorific constituie **un gest de apreciere și încurajare a unor ierarhi care-și desfășoară activitatea într-un anumit context misionar;**

D. Criteriile pentru ridicarea în rang de arhiepiscopii a unor episcopii vechi: a). **Consolidarea** instituțională a unor episcopii cu o vechime neîntreruptă de 300 de ani sau/și care au avut în trecut rang de mitropolie sau arhiepiscopie; b). **Consacrarea** importanței unor scaune episcopale mai vechi de 200 de ani, dobândită de-a lungul istoriei prin contribuțiile la păstrarea și consolidarea unității interne a Bisericii Ortodoxe Române; c). **Contribuția** la susținerea și promovarea duhovnicească a vieții bisericești, păstrarea identității ortodoxe, îmbogățirea patrimoniului spiritual-cultural, bisericesc și național, susținerea și dezvoltarea culturii, scrisului și învățământului teologic, precum și a vieții monahale; d). **Aprecierea** activității unor episcopi care păstoresc la episcopii cu trecut istoric recunoscut și pe teritoriul cărora au existat arhiepiscopii sau mitropolii a căror existență a fost curmată din cauza vitregiilor vremii.

E. Criteriile pentru acordarea rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific unor episcopi: a). **Ridicarea nivelului de reprezentare administrativ-bisericească a unor eparhii** în contextul realităților multiconfesionale din zonele pastoral-misionare respective; b). **Evidențierea** unor episcopi care s-au remarcat printr-o activitate ierarhică pilduitoare, precum și slujire chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii.

De asemenea, pe baza considerațiilor prezentate la punctele A-D, Comisia canonică, juridică și pentru disciplină a prezentat Sfântului Sinod, spre examinare și aprobare, următoarele propuneri făcute de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel în consultare cu Sinodul Permanent privind:

I. Ridicarea unor episcopii în rang de arhiepiscopii și pentru acordarea rangului de arhiepiscop chiriarhilor acestora:

1. Episcopia Râmnicului, din Mitropolia Olteniei, funcționează neîntrerupt, la Râmnic, din anul 1503 (506 ani), fiind înființată în vremea Sfântului Ierarh Nifon, Patriarhul Constantinopolului, organizator al vieții bisericești din Țara Românească, care păstorea ca Mitropolit al Țării Românești;

2. Episcopia Romanului, din Mitropolia Moldovei și Bucovinei, funcționează neîntrerupt ca episcopie, la Roman, din anul 1408 (601 ani), socotit anul întemeierii acesteia de către domnitorul Alexandru cel Bun;

3. Episcopia Buzăului și Vrancei, din Mitropolia Munteniei și Dobrogei, funcționează neîntrerupt ca episcopie, la Buzău, din anul 1503 (506 ani), fiind înființată în vremea Sfântului Ierarh Nifon, Patriarhul Constantinopolului, organizator al vieții bisericești din Țara Românească, care păstorea ca Mitropolit al Țării Românești;

4. Episcopia Argeșului și Muscelului, din Mitropolia Munteniei și Dobrogei, are 333 ani de existență până în prezent, dintre care 158 ca scaun mitropo-

litan al Țării Românești (1359-1517) și 175 de ani ca scaun episcopal (reînființat la Curtea de Argeș, la 17 octombrie 1793-1949 și apoi, din 1990 până în prezent);

5. Episcopia Dunării de Jos, din Mitropolia Munteniei și Dobrogei, este continuatoarea istoricului scaun al Mitropoliei Proilaviei cu o vechime de 248 ani (1580-1828), iar ca episcopie are o vechime de 148 ani (înființată prin decretul domnitorului Alexandru Ioan Cuza, la 17 noiembrie 1864, cu sediul la Ismail, iar din 1879 cu sediul la Galați);

6. Episcopia Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei, din Mitropolia Banatului, funcționează neîntrerupt ca episcopie, la Arad, din anul 1706 (303 ani), după ce Episcopul *Isaia Diacovici* mută sediul Episcopiei de la Ienopole-Lipova la Arad, eparhia fiind recunoscută prin diploma imperială din 15 aprilie 1706.

II. Acordarea rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific:

1. Preasfințitul Părinte Episcop Justinian al Maramureșului și Sătmarului, luând în considerare: faptul că Episcopia Maramureșului și Sătmarului are o istorie glorioasă și își desfășoară activitatea într-un context pastoral-misionar multiconfesional; situarea într-o zonă frontalieră (Ucraina) cu o populație românească densă; activitatea ierarhică pilduitoare și slujirea chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii desfășurată de Preasfințitul Episcop Justinian vreme de 36 ani, din care 27 ani (1973-1990) în calitate de episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului (hirotonit arhieru la 9 septembrie 1973) și apoi 19 ani ca Episcop al Maramureșului și Sătmarului (întronizat la 11 noiembrie 1990); bogata activitate desfășurată ca episcop eparhiot în diferite domenii ale vieții bisericești: liturgic, spiritual-duhovnicesc, pastoral-misionar de apărare a identității ortodoxe, cultural-editorial administrativ-gospodăresc, de restaurarea și consolidarea vieții monahale prin înființarea sau reînființarea a 23 de mănăstiri;

2. Preasfințitul Părinte Episcop Ioan al Covasnei și Harghitei, luând în considerare: faptul că Episcopia Covasnei și Harghitei își desfășoară activitatea într-un context misionar multiconfesional și multiethnic cu totul special; activitatea misionar-pastorală și administrativă de excepție desfășurată de Preasfințitul Episcop Ioan în cei 15 ani de păstorire (hirotonit arhieru la 20 iulie 1994 și întronizat ca Episcop al Covasnei și Harghitei la 25 septembrie 1994), în sprijinul consolidării vieții bisericești la nivel parohial și mănăstiresc: slujiri liturgice, vizite pastorale; creșterea numărului unităților bisericești, edificarea de noi locașuri de cult, asigurarea personalului de cult necesar și a personalului neclerical; restaurarea și consolidarea vieții monahale; activități educative, cultural-religioase și editoriale în sprijinul întăririi prezenței ortodoxe și românești în zonă.

Având în vedere că potrivit prevederilor art. 7 alin. (3) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, atât ridicarea unor episcopii vechi în rang de arhiepiscopii, cât și acordarea rangului cu titlu

personal de arhiepiscop onorific unor episcopi se aprobă de către Sfântul Sinod la propunerea Patriarhului României făcută în consultare cu Sinodul Permanent;

Apreciind ca îndreptățite argumentele și criteriile prezentate de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și însușite de Sinodul Permanent în sprijinul ridicării la rangul de arhiepiscopie a unor episcopi cu o vechime neîntreruptă de peste 300 de ani și a acelor care au avut în trecut titlul de mitropolie sau arhiepiscopie, precum și a acordării rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific unor episcopi care s-au remarcat prin activitate ierarhică pilduitoare și slujire chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii;

Luând act că este necesar ca Sfântul Sinod să aprobe ordinea în dipticele Bisericii Ortodoxe Române a episcopiiilor propuse pentru ridicarea la rangul de arhiepiscopie ținând seama de: *vechimea și ordinea celorlalte scaune arhiepiscopale existente, de înșiruirea tradițională în dipticele Bisericii noastre a episcopiiilor propuse pentru ridicarea în rang de arhiepiscopii, în considerarea vechimii acestora, a împărțirii administrativ-teritoriale de stat (Can. 17^{IV} Ec.; 38^{VI} Ec.) și a importanței cultural-sociale a municipiilor în care își au sediul, principii consemnate la adoptarea hotărârii nr. 3504/1998 a Sfântului Sinod în ședința de lucru din 15 iulie 1998;*

Ținând seama că în conformitate cu prevederile Can. 12^{IV} Ec., precum și în aplicarea prevederilor art. 7 alin. (2) din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române potrivit cărora „Titulatura mitropoliților, arhiepiscopilor și episcopilor este cea a eparhiei pe care o păstoresc”, este necesar ca Sfântul Sinod să aprobe acordarea rangului de arhiepiscop chiriarhilor episcopiiilor cu vechime neîntreruptă de peste 300 de ani sau celor care au avut în trecut titlul de mitropolie sau arhiepiscopie, propuse pentru ridicarea la rangul de arhiepiscop;*

Cunoscând că potrivit prevederilor statutare bisericești, în cazul acordării rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific unor episcopi, trebuie să se aibă în vedere că *„eparhia își păstrează în continuare locul stabilit în dipticele canonic și administrativ al Bisericii Ortodoxe Române”* (art. 7 alin. (3) din Statut), că *„Membrii Sfântului Sinod cărora li se acordă ranguri onorifice cu titlu personal vor fi înscrși în lista membrilor Sfântului Sinod și pomeniți la slujbele religioase după mitropoliții, respectiv, după arhiepiscopii din ordinea administrativă a Bisericii Ortodoxe Române”* (art. 7 alin. (4) din Statut) și că *„Succesorii în scaunul arhiepiscopilor și episcopilor care au primit ranguri onorifice cu titlu personal nu preiau dreptul de a folosi aceste ranguri”* (art. 7 alin. (5) din Statut);

Întrucât în cadrul discuțiilor care au avut loc au fost prezentate și însușite de plenul Sfântului Sinod următoarele propuneri care să completeze hotărârea Sinodului Permanent: 1). *Necesitatea ca titulatura Arhiepiscopiei Aradu-*

lui Ienopolei și Hălmagiului să fie **Arhiepiscopia Aradului**, pentru a reflecta aria sa pastoral-misionară actuală în conformitate cu organizarea administrativ-teritorială a statului; 2). Necesitatea ca titulatura Arhiepiscopiei Romanului să fie **Arhiepiscopia Romanului și Bacăului**, pentru a reflecta continuitatea istorică a scaunului de la Roman, precum și faptul că cea mai mare parte a ariei pastoral-misionare a Eparhiei este în județul Bacău; 3). Necesitatea ca, în conformitate cu prevederile **art. 88 lit. k) din Statut, la episcopiile ridicate în rang de arhiepiscopie, arhieriei-vicari în funcție sau cei care vor fi aleși să poarte titlul de episcopi-vicari;**

Constatând că este necesar să se țină seama de faptul că ridicarea unor episcopii vechi în rang de arhiepiscopii și acordarea rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific unor episcopi se constituie ca *evenimente misionar-pastorale și spiritual-culturale* în viața eparhiilor respective, fiind necesar ca programul ceremoniilor solemne să fie trimis Patriarhiei Române cu 2-3 luni înainte de proclamare, pentru consultare în vederea definitivării și stabilirii agendei pastorale;

Ca urmare a referatului Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină prin care aceasta și-a însușit propunerile Preafericitului Părinte Patriarh Daniel făcute în consultare cu Sinodul Permanent; a sugestiilor formulate în plenul ședinței sinodale, precum și a votului unanim exprimat, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act și aprobă Procesul-verbal al Sinodului Permanent cuprinzând rezultatul consultărilor cu Preafericitul Părinte Patriarh Daniel privind criteriile și propunerile de ridicare în rang de arhiepiscopie a unor episcopii cu o vechime neîntreruptă de peste 300 de ani și a acelor care au avut în trecut titlul de mitropolie sau arhiepiscopie, precum și de acordare a rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific unor episcopi care s-au remarcat prin activitate ierarhică pilduitoare și slujire chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii.*

2. *Aprobă următoarele criterii pentru ridicarea unor episcopii cu o vechime neîntreruptă de peste 300 de ani și a celor care au avut în trecut titlul de mitropolie sau arhiepiscopie în rang de arhiepiscopii și înălțarea chiriarhilor lor la rangul de arhiepiscopi:*

a. *Consolidarea instituțională a unor episcopii cu o vechime neîntreruptă de 300 de ani sau care au avut în trecut rang de mitropolie sau arhiepiscopie;*

b. *Consacrarea importanței unor scaune episcopale mai vechi de 200 de ani, dobândită de-a lungul istoriei prin contribuțiile la păstrarea și consolidarea unității interne a Bisericii Ortodoxe Române;*

c. *Contribuția la susținerea și promovarea duhovnicească a vieții bisericești, păstrarea identității ortodoxe, îmbogățirea patrimoniului spiritual-cultural bisericesc și național, susținerea și dezvoltarea culturii, scrisului și învățământului teologic, precum și a vieții monahale;*

d. Ridicarea nivelului de reprezentare administrativ-bisericească a unor eparhii în contextul realităților multiconfesionale din zonele pastoral-misionare respective.

3. Aprobă următoarele criterii pentru acordarea rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific unor episcopi eparhioți:

a. Recunoașterea importanței pastoral-misionare, administrativ-sociale și cultural-naționale a unor scaune episcopale vechi, în trecut și astăzi;

b. Evidențierea unor episcopi care s-au remarcat printr-o activitate ierarhică pilduitoare și slujire chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii.

4. Aprobă înălțarea următoarelor episcopii la rangul de arhiepiscopie, cu modificarea adecvată a titulaturilor lor și înscrierea acestora în **art. 6 alin. (2) par. A din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române** astfel:

– Episcopia Râmnicului va fi înscrisă ca **Arhiepiscopia Râmnicului**, cu sediul în municipiul Râmnicu Vâlcea (cap. V pct. 23)

– Episcopia Romanului va fi înscrisă ca **Arhiepiscopia Romanului și Bacăului**, cu sediul în municipiul Roman (cap. II pct. 13);

– Episcopia Buzăului și Vrancei va fi înscrisă ca **Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei**, cu sediul în municipiul Buzău (cap. I pct. 5);

– Episcopia Argeșului și Muscelului va fi înscrisă ca **Arhiepiscopia Argeșului și Muscelului**, cu sediul în municipiul Curtea de Argeș (cap. I pct. 4)

– Episcopia Dunării de Jos va fi înscrisă ca **Arhiepiscopia Dunării de Jos**, cu sediul în municipiul Galați (cap. I pct. 6).

– Episcopia Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei va fi înscrisă ca **Arhiepiscopia Aradului**, cu sediul în municipiul Arad (cap. VI pct. 27).

Noile modificări vor fi incluse de către Comisia sinodală pentru Statut și regulamente în cadrul propunerilor de completare și amendare a Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

5. Aprobă ca noile arhiepiscopii să fie înscrise în dipticele Bisericii Ortodoxe Române după scaunele arhiepiscopale existente în interiorul granițelor țării, astfel:

- Arhiepiscopia Tomisului;
- Arhiepiscopia Târgoviștei;
- Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților;
- Arhiepiscopia Alba Iuliei;
- Arhiepiscopia Râmnicului;
- Arhiepiscopia Romanului și Bacăului;
- Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei;
- Arhiepiscopia Argeșului și Muscelului;
- Arhiepiscopia Dunării de Jos;
- Arhiepiscopia Aradului;

– *Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi.*

6. *Aprobă acordarea rangului de arhiepiscop chiriarhilor episcopiiilor care au fost înălțate la rangul de arhiepiscopie, aceștia urmând a purta următoarele titulaturi în acord cu rangul și titulatura eparhiilor pe care le păstoresc, începând cu data proclamării solemne prin Tomos Patriarhal a acestor înălțări în rang:*

– *Preasfințitul Părinte Gherasim va purta titulatura **Înaltpreasfințitul Părinte Gherasim, Arhiepiscopul Râmnicului;***

– *Preasfințitul Părinte Eftimie va purta titulatura **Înaltpreasfințitul Părinte Eftimie, Arhiepiscopul Romanului și Bacăului;***

– *Preasfințitul Părinte Epifanie va purta titulatura **Înaltpreasfințitul Părinte Epifanie, Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei;***

– *Preasfințitul Părinte Calinic va purta titulatura **Înaltpreasfințitul Părinte Calinic, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului;***

– *Preasfințitul Părinte Casian va purta titulatura **Înaltpreasfințitul Părinte Casian, Arhiepiscopul Dunării de Jos.***

– *Preasfințitul Părinte Timotei va purta titulatura **Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului;***

7. *Aprobă acordarea rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific următorilor episcopi eparhioți: **Preasfințitului Părinte Episcop Justinian al Maramureșului și Sătmarului, precum și Preasfințitului Părinte Episcop Ioan al Covasnei și Harghitei, urmând ca eparhiile pe care le păstoresc să-și păstreze, în continuare, locul stabilit în dipticele canonic și administrativ al Bisericii Ortodoxe Române.***

8. *Aprobă ca titulaturile ierarhilor eparhioți cărora li s-a acordat rangul cu titlu personal de **arhiepiscop onorific** să fie următoarea, începând cu data proclamării solemne prin **Gramată Patriarhală** a acestor acordări de ranguri:*

a. ***Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Justinian, Episcopul Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului;***

b. ***Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Ioan, Episcopul Covasnei și Harghitei.***

9. *Aprobă ca noii arhiepiscopi onorifici să fie înscriși în lista ierarhilor Sfântului Sinod și pomeniți la slujbele religioase după arhiepiscopii din ordine administrativă a Bisericii Ortodoxe Române, în ordinea redată la punctul 5 din prezenta hotărâre.*

10. *Cancelaria Sfântului Sinod va întocmi **Tomosurile Patriarhale** pentru ridicarea în rangul de arhiepiscopie a episcopiiilor care s-au aprobat și acordarea rangului de arhiepiscop chiriarhilor lor, precum și **Gramatele Patriarhale** pentru acordarea rangului de arhiepiscop onorific episcopilor cărora li s-a acordat acest rang cu titlu personal.*

11. Aprobă ca, în conformitate cu prevederile art. 88 lit. k) din Statut, la episcopii ridicate în rang de arhiepiscopie, arhieriei-vicari în funcție sau cei care vor fi aleși să poarte titlul de episcopi-vicari.

12. Întrucât ridicarea unor episcopii vechi în rang de arhiepiscopii și acordarea rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific unor episcopi se constituie ca evenimente misionar-pastorale și spiritual-culturale în viața eparhiilor respective, atât proclamarea solemnă a ridicării în rang de arhiepiscopii și a acordării rangului de arhiepiscop, cât și acordarea rangului cu titlu personal de arhiepiscop onorific, se vor desfășura în cadrul unor ceremonii locale, cu prilejul unor evenimente bisericesti importante ce vor avea loc (canonizări de sfinți, aniversări bisericesti locale deosebite, mari sărbători bisericesti prilejuite de cinstirea unor sfinți etc.), pe baza programelor ce vor fi prezentate cu 2-3 luni înainte, datele urmând a se stabili de către Patriarhul României în acord cu Mitropolitul locului și cu episcopul implicat.

Temei nr. 4191/2009 – Adresa nr. 1780-B din 12 iunie 2009 a Episcopiei Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei cu propunerea de examinare a hotărârii Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Banatului (5 martie 2008), prin care s-a hotărât înființarea Episcopiei Devei și Hunedoarei, cu sediul în municipiul Deva, ca eparhie sufragănă Mitropoliei Banatului.

În anexă la adresa mai sus amintită a fost înaintat și Procesul-Verbal al Permanenței Consiliului Eparhial al Episcopiei Aradului, Ienopolei și Hălmagiului (12 iunie 2009) prin care au fost prezentate o serie de argumente în sprijinul propunerii de înființare a **Episcopiei Devei și Hunedoarei**, cu sediul în municipiul Deva, ca eparhie sufragănă Mitropoliei Banatului.

Din cele două documente, referatul Cancelariei Sfântului Sinod a reținut următoarele **argumente istorice, pastoral-misionare și administrativ-bisericesti** în sprijinul propunerii de înființare a **Episcopiei Devei și Hunedoarei**, cu sediul în municipiul Deva, ca eparhie sufragănă Mitropoliei Banatului:

– *Prezența în zonă a străvechilor vetre-leagăn ale poporului român: Sarmisegetuza Dacică și Ulpia Traiana Romana; existența în zonă a celor mai vechi biserici ortodoxe de piatră din România – în Țara Hațegului;*

– *Activitatea episcopilor Ioan din Caffa Crimeii (1453) la Hunedoara, a episcopului Ioan din Peșteana (jumătatea sec. XVI), activitatea lui Ioan de la Prislop, mitropolitul Ardealului (1595-1601) și a lui Daniil de la Prislop, episcopul Vadului (sec. XVII), precum și menționarea existenței Episcopiei Hațegului din Prislop în lucrarea „Plângerea Sfintei Mânăstiri a Silivașului de la Prislop”, scrisă de călugărul Efreim la 1762;*

– *Faptul că zona a dat Bisericii și neamului mari personalități cu contribuții la istoria, cultura și spiritualitatea poporului român: Iancu de Hunedoara, Nicolae Olahus, Avram Iancu, Mitropolitul Nicolae Mladin, istoricul Silviu Dragomir,*

canonistul Pr. Liviu Stan, părintele Arsenie Boca, istoricul și teologul Academician Pr. Mircea Păcurariu;

– Că în județul Hunedoara activează un număr de 270 preoți și diaconi, deservind 252 parohii, cu 227 filii, 5 protopopiate și 9 așezăminte monahale;

– Desfășurarea în zona Hunedoarei a unui intens prozelitism sectant care afectează unitatea de credință și bisericească a ortodocșilor, precum și o intensă activitate a greco-catolicilor de discreditare a Bisericii Ortodoxe Române și de revendicare a bunurilor în detrimentul comunităților ortodoxe din zona Hunedoarei, aspecte care impun necesitatea unei prezențe ierarhice permanente pentru îndeplinirea activităților liturgic-sacramentale, îndrumarea și coordonarea activității pastoral-misionare, cultural-educative, social-filantropice, administrativ-financiare și patrimoniale, consolidarea vieții monahale.

Având în vedere argumentele de ordin istoric, pastoral-misionar și administrativ-bisericesc, precum și de organizare administrativ-teritorială a țării, prezentate în documentele înaintate Sfântului Sinod de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Banatului și de Episcopia Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei în sprijinul propunerii de înființare a **Episcopiei Devei și Hunedoarei**, cu sediul în municipiul Deva, ca eparhie sufragană Mitropoliei Banatului;

Ținând seama că potrivit celor precizate în adresa nr. 1780-B/2009, conducerea Episcopiei Aradului a avut întrevederi cu factorii din conducerea administrației locale a județului Hunedoara, care și-au exprimat disponibilitatea în ceea ce privește asigurarea sediului administrativ, a reședinței episcopale și a sprijinului material privind funcționarea optimă a noii episcopii;

Luând în considerare că potrivit prevederilor **art. 113 lit. a)** din **Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române**, Sinodul mitropolitan este singurul organism statutar care are atribuții de a „propune Sfântului Sinod înființarea de noi eparhii sau modificarea teritorială a celor existente”;

Constatând că prin aprobarea înființării Episcopiei Devei și Hunedoarei, cu jurisdicție asupra județului Hunedoara care urmează a se desprinde din Episcopia Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei, este necesară modificarea titlaturii Episcopiei Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei, atât pentru a corespunde noii realități administrativ-teritoriale a acesteia, cât și pentru concordanță cu hotărârea nr. 3621/2009 adoptată în prezenta ședință sinodală prin care eparhia a fost ridicată la rangul de arhiepiscopie cu titulatura *Arhiepiscopia Aradului*;

Întrucât, potrivit prevederilor **art. 7 alin. (1)** din Statut „*Înființarea, desființarea, modificarea teritorială și schimbarea titlaturii mitropoliilor, arhiepiscopiiilor și episcopiiilor se fac prin hotărâri ale Sfântului Sinod ținând seama de cerințele pastoral-misionare și luând în considerare organizarea administrativ-teritorială a statului*”, iar potrivit prevederilor **art. 14 lit. j)** din Statut, Sfântul Sinod „*aprobă, cu o majoritate de două treimi din numărul membrilor prezenți,*

înființarea, desființarea, modificarea teritorială și schimbarea titulaturii eparhiilor și mitropoliilor aparținătoare Patriarhiei Române;”

În urma dezbaterilor care au avut loc în plen, în cadrul cărora s-a motivat că este necesar ca noua eparhie să aibă titulatura **Episcopia Devei și Hunedoarei**, ținându-se seama și de următoarele propuneri: **1. În acord cu hotărârea Sfântului Sinod nr. 3621/2009, adoptată în prezenta ședință, titulatura Episcopiei Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei să fie Arhiepiscopia Aradului, cu sediul în municipiul Arad, întrucât eparhia va avea jurisdicție doar asupra județului Arad, cu modificarea corespunzătoare a prevederilor art. 6 par. A cap. VI pct. 27 din Statut și că, 2. Episcopia Devei și Hunedoarei urmează a fi înscrisă ultima în lista generală a eparhiilor Patriarhiei Române din interiorul granițelor țării, ca cea mai nouă eparhie înființată;**

Ca urmare a însușirii sugestiilor formulate în cadrul discuțiilor și a propunerilor Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină, precum și a votului unanim exprimat, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Ia act de decizia Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Banatului luată în ședința de lucru din 5 martie 2008, prin care s-a hotărât înființarea unei Episcopii a Hunedoarei în județul Hunedoarei.

2. Ia act de solicitarea Episcopiei Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei privind aprobarea de către Sfântul Sinod a hotărârii Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Banatului din 5 martie 2008 privind înființarea unei episcopii în județul Hunedoara, cu denumirea **Episcopia Devei și Hunedoarei, cu sediul în municipiul Deva, ca sufragană Mitropoliei Banatului.**

3. Aprobă înființarea **Episcopiei Devei și Hunedoarei, cu sediul în municipiul Deva, ca sufragană Mitropoliei Banatului, prin desprinderea județului Hunedoara din jurisdicția actualei Episcopii a Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei și înscrierea noii eparhii în urma Episcopiei Caransebeșului, la pct. 29 din Statut, cu modificarea corespunzătoare a art. 6 par. A cap. VI din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și renumerotarea adecvată a celorlalte eparhii care urmează, începând cu pct. 30 – Episcopia Daciei Felix, cu sediul administrativ în Vârșeț, noua Episcopie a Devei și Hunedoarei urmând a fi înscrisă ultima în lista generală a episcopiiilor Patriarhiei Române din interiorul granițelor țării.**

4. În acord cu hotărârea Sfântului Sinod nr. 3621/2009, adoptată în aceeași ședință a Sfântului Sinod din 19 iunie 2009, prin care s-a aprobat ridicarea la rangul de arhiepiscopie a Episcopiei Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei, aprobă schimbarea titulaturii acestei eparhii în **Arhiepiscopia Aradului, cu sediul în municipiul Arad, cu jurisdicție în județul Arad, și modificarea corespunzătoare a art. 6, par. A cap. VI pct. 27 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.**

5. Adresează rugămintea IPS Părinte Mitropolit Nicolae al Banatului ca, în consultare cu PS Părinte Episcop Timotei al Aradului, să dispună măsurile statutare și regulamentare bisericești, privind constituirea organelor deliberative și executive eparhiale (Adunarea Eparhială, Consiliul Eparhial) prin: solicitarea Deciziei Patriarhale pentru fixarea datei alegerilor mirenești și preoțești pe baza agendei ce se va stabili, constituirea noii Adunări Eparhiale a Episcopiei Devei și Hunedoarei, în urma alegerilor preoțești și mirenești, precum și înaintarea la Cancelaria Sfântului Sinod a listei membrilor clerici și mireni a acesteia în vederea emiterii Deciziei Patriarhale de confirmare a Adunării Eparhiale a Episcopiei Devei și Hunedoarei.

Temei nr. 3781/2009 – Referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu necesitatea adoptării proiectului de măsuri privind „Disciplina financiar-contabilă și administrativ-patrimonială în Biserică în conformitate cu legiurile bisericești și legislația în vigoare. Principii, norme și sancțiuni canonice, statutare, regulamentare și legale”.

Din studierea referatului-documentar prezentat Sfântului Sinod, Comisia canonică, juridică și pentru disciplină a reținut următoarele considerații în sprijinul adoptării unor măsuri privind „Disciplina financiar-contabilă și administrativ-patrimonială în Biserică în conformitate cu legiurile bisericești și legislația în vigoare. Principii, norme și sancțiuni canonice, statutare, regulamentare și legale”:

– *Dezbaterile din ședința de lucru din 13 mai 2009 (temei nr. 219/20 mai 2009) a Permanenței Consiliului Național Bisericesc, în cadrul căroră s-a conturat necesitatea identificării unor măsuri concrete pentru prevenirea și sancționarea abaterilor de la disciplina administrativă și financiar-contabilă la nivel de parohie, mănăstire, protopopiat, eparhie, mitropolie și patriarhie;*

– *Adoptarea unor măsuri care să vizeze reglementarea răspunderii canonice, statutare, civile și penale a ierarhiei, a clerului de mir și monahal pentru averea (patrimoniul) bisericească mobilă, imobilă și financiară în fața organismelor bisericești (și de stat, în cazul provenienței acestora de la stat);*

– *Măsurile au în vedere și obligația eparhiilor, parohiilor și mănăstirilor de a evidenția cu strictețe veniturile și cheltuielile, de a produce și deține înscrisuri legale privind dreptul de proprietate asupra bunurilor pe care le posedă, precum și asupra acelor bunuri aflate vremelnic în administrare;*

– *Necesitatea sublinierii următoarelor principii fundamentale, care stau la baza organizării și funcționării tuturor organismelor bisericești administrative ale Bisericii și care se desprind din normele canonice, practica administrativă și legislația de stat: a). principiul conducerii întregii administrații bisericești de către un organism colegial central: Sfântul Sinod; b). principiul subordonării ierarhice a tuturor organismelor administrației bisericești, cu respectarea autonomiei; principiul canonicității și legalității în administrația bisericească; c).*

principiul coresponsabilității în activitatea organismelor din administrația bisericească (conducătorul unității de cult la orice nivel semnează documente financiar-contabile contrasemnate de persoana cu atribuții de control financiar preventiv); d). principiul conducerii și responsabilității colegiale întemeiate pe responsabilitatea individuală; e). principiul participării credincioșilor la realizarea administrației bisericești; f). principiul transparenței în administrarea și controlul (auditul) averii bisericești mobile și imobile, precum și al realizării controlului ierarhic (devoluțiune);

– *Precizarea normelor care stau la baza organizării și funcționării administrative și financiare bisericești cuprinse în: Sfintele Canoane, Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, regulamentele de aplicare ale acestuia, hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, precum și Legislația de stat, după cum urmează:*

A. La nivelul Parohiei:

a. activitate curentă:

– *conducere:* parohul – art. 50 lit. d), j) și k) din Statut; Adunarea parohială – art. 55 lit. d), e), f), g), h), i), j), k) din Statut; Consiliul parohial – art. 61 lit. b), c), d), e), f), g), h), i) din Statut;

– *gestiune:* parohul – art. 49 alin. (1), art. 64 alin. (1) din Statut;

– *semnarea documentelor financiar-contabile:* parohul cu epitropul, art. 63 din Statut, Hotărârea Sfântului Sinod nr. 1140/2002;

b. control: *curent* – protoiereul și CFI; *audit* - din dispoziția chiriarhului;

c. răspundere: parohul, statutar-canonice, precum și penală și civilă – can. 39, 41 Ap.; 7, 8 Gangra; art. 64 alin. (1)-(3) și art. 65 lit. a), b), c), d), e), f), g) din Statut; art. 3 lit. s), t), ț) din RP;

– *evidența financiar contabilă a parohiei se ține în partidă simplă; Legea nr. 82/1991 și OMF nr. 1969/2007, anexa 2;*

– *se va reintroduce pe formularele de chitanță pentru încasarea veniturilor și a doua semnătură, a epitropului desemnat de Consiliul Parohial;*

– *aceeași semnătură va fi folosită și trecută și pe formularele ordinelor de plată;*

– *chitanțierele folosite pentru încasări vor fi personalizate, înseriate și fiecare chitanțier va fi șampilat de protoierie; format 14.1.1*

– *plățile din contul parohiei mai mari de 50 mii lei se aprobă de protoiereu (cu excepția plăților pentru lucrări de reparații, construcții etc., aprobate de eparhie);*

– *obligativitatea actualizării anuale a inventarului patrimonial al parohiei;*

B. La nivelul Mănăstirii:

a. activitate curentă:

– *conducere:* Chiriarhul prin stareț, Soborul mănăstiresc, Consiliul duhovnicesc, Consiliul economic, Consiliul de disciplină – art. 79 alin. (3) din Statut; art. 32 Rvm;

– *gestiune*: starețul, economul, casierul – art. 49 și 50 Rvm; OMF 1969/2007 anexa 1, Legea nr. 82/1991;

– *semnarea documentelor financiar-contabile*: starețul, economul, casierul și secretarul (după caz) - art. 38 lit. i); art. 51 lit a), b) Rvm;

b. control: *preventiv* – exarhul și conducătorul compartimentului financiar-contabil al eparhiei (Legea nr. 84/2003 și OUG nr. 119/1999); *curent* – exarhul (consilierul economic al eparhiei), CFI – eparhie și audit – din dispoziția chiri-arhului (art. 120 Rvm);

c. răspundere: starețul, economul (casierul și secretarul, după caz): statutar-canonice precum și răspunderea penală și civilă - art. 49; art. 51 lit. a), b), c), d), e); art. 53; art. 128 lit. e), f), i)

Rvm; Legea nr. 84/2003 și OUG nr. 119/1999;

– evidența financiar contabilă se ține în partidă simplă la mănăstirile mici și în partidă dublă la mănăstirile mari;

– se va reintroduce pe formularele de chitanță pentru încasarea veniturilor și semnătura economului;

– aceeași semnătură va fi folosită și trecută și pe formularele ordinelor de plată;

– chitanțierele folosite pentru încasări vor fi personalizate, înseriate și fiecare chitanțier va fi șampilat de protoierie; format 14.1.1;

– în vederea deschiderii cutiei milei din mănăstire, precum și a contabilizării veniturilor ecleziarhiei, se va constitui o comisie alcătuită din stareț, econom, casier și prin rotație un monah din obște;

– arhondarul și chelarul vor folosi chitanțe de la casieria mănăstirii pentru toate încasările;

– lunar, odată cu citirea Regulamentului vieții monahale (art.147 Rvm), obștea va fi informată despre veniturile, cheltuielile și soldul mănăstirii și se va redacta un proces verbal (art. 52 Rvm);

– plățile din contul mănăstirii mai mari de 50 mii lei se aprobă de exarh (cu excepția plăților pentru reparații, construcții etc., aprobate de eparhie);

C. La nivelul Protopopiatului:

a. activitate curentă:

– *conducere*: (protopopul, conducătorul compartimentului contabilitate) - art. 71 Statut;

– *gestiune*: protoiereul, gestionarul și casierul;

– *semnarea documentelor financiar-contabile*: protoiereul, conducătorul compartimentului financiar-contabil, gestionarul și casierul;

b. control: *preventiv* – protoiereul și conducătorul compartimentului financiar-contabil (Legea nr. 84/2003 și OUG 119/1999); *curent* – vicarul administrativ (consilierul economic) al eparhiei, CFI – eparhie și audit – din dispoziția chiri-arhului;

c. răspundere: protopopul, conducătorul compartimentului financiar-contabil, gestionarul: statutar-canonice, precum și răspunderea penală și civilă – art. 71 lit. e), f), m), n), o) din Statut;

– evidența financiar contabilă în partidă dublă (OMF 1969/2007 anexa 1, Legea nr. 82/1991);

– plățile din contul protoieriei mai mari de 100 mii lei, se aprobă de autoritatea eparhială abilitată (cu excepția perioadei când desfășoară lucrări de reparații, construcții etc);

– contribuțiile financiare ale parohiilor către eparhie și protoierie se stabilesc de Consiliul eparhial și se comunică în scris parohiilor;

D. La nivelul Eparhiei:

a. activitate curentă:

– *conducere:* chiriarul, Adunarea eparhială, Consiliul eparhial și Permanența Consiliului eparhial – art. 85 Statut, can. 26 IV Ec. și 24, 25 Ant.;

– *gestiune:* consilierul economic, conducătorul compartimentul financiar-contabil și gestionarii (magazioner, casier, șef de depozit, conducător tehnic) – can. 26 IV Ec.;

– *semnarea documentelor:* chiriarul (persoana desemnată), consilierul economic, conducătorul compartimentului financiar-contabil;

b. control: *preventiv* – CFI, consilierul economic și șeful compartimentului financiar-contabil

(Legea nr. 84/2003 și OUG nr. 119/1999); *curent* – CFI și audit;

c. răspundere: cu avizul mitropolitului, chiriarul în fața Sinodului Permanent/a Sfântului Sinod – art. 114 lit. i) din Statut;

– în fața chiriarului: consilierul economic și șeful compartimentului financiar-contabil; (OMF 1969/2007 anexa 1, Legea nr. 82/1991);

– dobândirea, înstrăinarea, grevarea unor bunuri din/pentru patrimoniul eparhiei, precum și operațiunile financiar-contabile cu valori de peste 1 milion lei se aduc la cunoștința mitropolitului pentru avizare - art. 176 din Statut, can. 34 Ap.)

E. La nivelul Mitropoliei:

a. activitate curentă:

– *conducere:* mitropolitul – art. 114 alin (1) din Statut, can 34 Ap.;

– *gestiune:* nu are structuri financiar contabile diferite de eparhia unde are reședința;

– *semnarea documentelor:* avizează auditul de la eparhiile sufragane pentru prezentarea în Sinodul mitropolitan;

b. control: *curent:* structurile administrativ financiar contabile de la eparhia de reședință a mitropoliei, ia decizii pentru mitropolie;

c. răspundere: potrivit rapoartelor anuale de audit de la eparhii, unde este cazul propune măsuri de îndreptare, iar în caz de vinovăție gravă informează pe patriarh;

– rapoartele anuale de audit ale eparhiilor sufragane se dezbat în Sinodul mitropolitan;

– raportul anual de audit al mitropoliei se transmite Administrației patriarhale pentru prezentare în Consiliul Național Bisericesc – art. 30 lit. a) și b) din Statut;

F. La nivelul Patriarhiei:

a. activitate curentă:

– *conducere:* patriarhul (art. 24 Statut), Sfântul Sinod, Sinodul Permanent, Adunarea Națională Bisericească, Consiliul Național Bisericesc, Permanența Consiliului Național Bisericesc (art. 9 Statut);

– *gestiune:* Consiliul Național Bisericesc, Permanența Consiliului Național Bisericesc (art. 9 Par. II din Statut);

– *semnarea documentelor:* consilierul economic, consilierul financiar pe baza rapoartelor conducătorilor Cancelariei Sfântului Sinod, Sectoare AP, Sectoarelor Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, precum și ale Instituțiilor media;

b. control: *preventiv* – CFI, *curent* – CFI și audit;

c. răspundere: în fața Patriarhului: consilierul economic și șeful compartimentului financiar-contabil al Administrației Patriarhale; consilierii patriarhali și șefii compartimentelor financiar-contabile de la sectoarele cu gestiune și de producție (OMF 1969/2007 anexa 1, Legea nr. 82/1991), statutar-canonice, precum și penală și civilă.

Având în vedere că autonomia financiară a unităților de cult impune, pe lângă administrarea corectă a veniturilor acestora, și existența propriilor organisme de control (audit) financiar și de sancționare a abaterilor de la disciplina financiar-contabilă și de administrare a patrimoniului bisericesc;

Ținând seama că potrivit prevederilor statutare și regulamentare bisericești, precum și celor legale în vigoare, chiar dacă veniturile din fonduri proprii ale unităților de cult nu sunt supuse verificării organelor locale fiscale sau ale primăriilor, ci numai organismelor de control financiar bisericești, este necesară adoptarea unor măsuri ferme privind întărirea disciplinei financiar-contabile și de administrare a patrimoniului bisericesc la nivelul tuturor unităților bisericești, inclusiv prin creșterea rolului și responsabilităților organismelor proprii de control (audit) financiar și patrimonial;

Luând act că este necesară atenționarea eparhiilor privind achitarea la timp a tuturor obligațiilor financiare ale unităților bisericești din eparhie către stat (taxe, impozite, cotele sociale aferente salariilor), pentru a nu afecta drepturile personalului angajat și a nu se crea prejudicii financiare unităților

de cult din eparhii, în contextul în care acestea sunt supuse controlului instituțiilor specializate ale statului;

Apreciind că este necesar să se reamintească îndatoririle personalului bisericesc de la toate unitățile bisericești, dar și sancțiunile în caz de constatare a abaterilor de la administrarea patrimoniului mobil și imobil al unităților de cult, care nu se diminuează sau înstrăinează, ci se păstrează și se îmbogățește;

Constatând obligativitatea cunoașterii, respectării și aplicării, la nivelul tuturor unităților bisericești, a prevederilor *Sfintelor Canoane*, ale *Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, *regulamentelor de aplicare ale acestuia și hotărârilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române*, precum și a *legislației publice în vigoare* în privința disciplinei financiar-contabile și administrativ-patrimoniale în Biserică;

Luând act că propunerile de măsuri privind „*Disciplina financiar-contabilă și administrativ-patrimonială în Biserică în conformitate cu legiurile bisericești și legislația în vigoare. Principii, norme și sancțiuni canonice, statutare, regulamentare și legale*” trebuie să reglementeze și răspunderea canonic-disciplinară, administrativ-bisericească, civilă și penală a celor care se fac vinovați de abateri și delikte în acest domeniu;

Întrucât, în cadrul discuțiilor care au avut loc în plen, s-au conturat și următoarele **sugestii pentru completarea propunerilor Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină**, cu privire la: *a) faptul că hotărârea ce se va adopta se va constitui în instrucțiuni ale Sfântului Sinod, cu aplicare imediată, în privința disciplinei financiar-contabile și administrativ-patrimoniale în Biserică în conformitate cu legiurile bisericești și legislația în vigoare; b) Hotărârea ce se va adopta să se constituie ca un prim pas în procesul de revizuire, completare și amendare a Regulamentului administrării bunurilor bisericești; c) Necesitatea ca pe lângă prevederile legale privind exercitarea auditului, în situația semnalării unor încălcări ale disciplinei financiar-contabile și administrativ-patrimoniale în cadrul unităților bisericești, personalul cu competență în domeniu să solicite efectuarea controlului (auditului);*

Ca urmare a propunerilor Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină, a sugestiilor formulate în cadrul discuțiilor și a votului unanim exprimat, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Fiecare conducător de unitate bisericească, la nivel de parohie, protopopiat, mănăstire, eparhie, mitropolie și patriarhie, are îndatorirea de a administra averea bisericească numai împreună cu organismele bisericești statutare (prin corespondență cu obligația de control preventiv din legislația de stat).*

2. *La nivelul fiecărei unități bisericești se va respecta obligația legală și statutară de a se institui un organism de control (audit) aflat în directa subordonare*

a ierarhilor, având ca model Normele metodologice proprii privind exercitarea activității de audit intern în cadrul Administrației Patriarhale și a Arhiepiscopiei Bucureștilor, precum și Normele metodologice privind organizarea și exercitarea activității gestionare financiar-contabil, controlul gestionar, financiar-contabil, controlul financiar preventiv, audit intern la nivel de eparhii, mitropolii și patriarhie, anexate prezentei hotărâri.

3. Fiecare eparhie este obligată ca, anual, să prezinte mitropoliei de care aparține raportul financiar-contabil și lista patrimoniului eparhial achiziționat sau vândut (când ar fi cazul) în anul precedent. Arhiepiscopia în care se află sediul unei mitropolii este obligată să trimită Patriarhiei Române raportul financiar-contabil și lista patrimoniului mitropoliei achiziționat sau vândut (când ar fi cazul) în anul precedent, iar Administrația Patriarhală să le trimită Sinodului Permanent.

4. În act de necesitate aplicării prevederii canonice a dreptului de devoluțiune al mitropolitului în eparhii și al patriarhului în mitropolii, dacă se constată nereguli în respectarea legiurilor bisericești și a legislației în vigoare în domeniul disciplinei financiar-contabile și administrativ-patrimoniale în Biserică.

5. Centrele eparhiale vor fi îndatorate a urmări, prin sectoarele de resort, întocmirea, în cel mai scurt timp, a unor evidențe clare a întregului patrimoniu al fiecărei unități de cult din cuprinsul lor.

6. Ierarhii Sfântului Sinod au îndatorirea de a veghea ca toate obligațiile financiare ale unităților bisericești din eparhie către bugetul de stat (taxe, impozite, cotele sociale aferente salariilor etc.) să fie achitate la timp, pentru a nu afecta drepturile personalului angajat și a nu se crea prejudicii financiare unităților de cult din eparhie. În caz contrar, atât ierarhii Sfântului Sinod, cât și personalul responsabil din subordine, care se face vinovat de astfel de abateri, va fi cercetat disciplinar pentru stabilirea vinovăției, în vederea aplicării sancțiunilor canonice, regulamentare și legale.

7. În cazul constatării unor abateri de la disciplina financiar-contabilă și de administrare a patrimoniului imobil al unităților de cult, pe baza cercetării ce se va efectua de organismele de control abilitate la nivelul fiecărei unități bisericești, personalul clerical răspunde canonic-disciplinar, administrativ-bisericesc, civil și penal, urmând a fi deferit instanței de judecată bisericească, potrivit cu starea pe care o ocupă în Biserică: **preot, protopop, personal clerical de conducere de la centrul eparhial** – în judecata Consistoriului eparhial; **stareț, stareț** – în judecata Consistoriului monahal; **ierarh** – în discuția Sinodului Mitropolitan și, apoi în examinarea Sinodului Permanent și, după caz, în judecata Sfântului Sinod.

8. Prezenta hotărâre a Sfântului Sinod, inclusiv prevederile statutare, regulamentare și legale amintite în cuprinsul ei, precum și documentele anexate (Indi-

cele canonic; Hotărârea Normelor metodologice proprii privind exercitarea activității de audit intern în cadrul Administrației Patriarhale și a Arhiepiscopiei Bucureștilor; Normele metodologice privind organizarea și exercitarea activității gestionare financiar-contabile, controlul gestionar, financiar-contabil, controlul financiar preventiv, audit intern la nivel de eparhii, mitropolii și patriarhie; Legea nr. 84/ 2003; Legea nr. 82/ 1991; Ordinele nr. 1753/2004 și nr. 1969/2007 ale ministrului finanțelor publice) se vor comunica tuturor unităților bisericești din Patriarhia Română (parohie, protopopiat, mănăstire, eparhie, mitropolie, patriarhie), pentru stabilirea de măsuri privitoare la activitatea curentă, controlul, răspunderea și sancțiunile în caz de abateri.

Temei nr. 3275/2009 – Cererea fostului preot paroh Guriță Vasile de la Parohia Eforie Nord II, Protoieria Mangalia, prin care a introdus recurs la Sfântul Sinod împotriva sentinței cu nr. 5/2009 a Consistoriului Eparhial al Arhiepiscopiei Tomisului prin care i s-a aplicat pedeapsa caterisirii.

Având în vedere că probele din dosar dovedesc că învinuirile și abaterile care i s-au reținut în sarcină sunt reale și susținute cu acte și că fostul preot s-a aflat în permanentă stare de nesupunere și neascultare față de autoritatea bisericească;

Ținând seama că încadrarea juridică s-a făcut în conformitate cu sfintele canoane, cu prevederile *Regulamentului de procedură bisericească* și că instrumentarea și judecarea procesului a respectat prevederile canonice și regulamente bisericești;

Constatând că cele cinci motive invocate de fostul preot Guriță Vasile în cererea de recurs au fost respinse de Comisia canonică, juridică și pentru disciplină ca netemeinice și nejustificate, întrucât nici unul nu poate fi susținut cu probe documentare aflate în dosarul cauzei;

Luând act că prin acțiunile inițiate și susținute de fostul preot Guriță Vasile, acesta a încercat să demonstreze, fără nici un temei statutar sau regulamentar, că slujește într-o biserică particulară și că nota dominantă a comportamentului fostului preot, a dovedit rămânerea într-o continuă stare de neascultare, nesupunere și lipsă de colaborare cu organismele și instituțiile eparhiei în care și-a desfășurat activitatea;

Ca urmare a constatărilor și propunerilor Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște:

– Respinge recursul fostului preot Guriță Vasile și menține pedeapsa caterisirii aplicată de Consistoriul Eparhial al Arhiepiscopiei Tomisului prin sentința nr.5 din 19 februarie 2009.

Temei nr. 3276/2009 – Cererea fostului preot II Guriță Ciprian Nicu, de la Parohia Eforie Nord II, Protopopiatul Mangalia din Arhiepiscopia Tomisului, prin care a introdus recurs împotriva hotărârii cu numărul 6/2009 a

Consistoriului Eparhial al Arhiepiscopiei Tomisului, prin care i-a fost aplicată pedeapsa caterisirii.

Având în vedere că încadrarea juridică s-a făcut defectuos, necorespunzător, superficial și fără organizarea dispozitivului sentinței potrivit prevederilor regulamentare și faptul că instanța de judecată eparhială a instrumentat neadecvat abaterile și delictele reținute în sarcina recurentului;

Ținând seama că vinovăția fostului preot este evidentă, dar nedovedită în acord cu prevederile *art.82 din Regulamentul de procedură*, potrivit căroră „*învinuirile trebuie dovedite cu martori, informatori, acte scrise și autentice*”, în dosarul cauzei neexistând aceste piese, învinuirea fiind reținută în sarcina recurentului doar prin lipsa de reacție în sprijinul autorităților bisericești și prin similitudine cu faptele tatălui;

Luând în considerare complicitatea evidentă a fostului preot Guriță Nicu Ciprian cu tatăl său, fostul preot paroh Guriță Vasile, dar că instanța nu s-a preocupat de încadrarea juridică în fapt și în drept, dosarul cauzei fiind întocmit superficial, dând astfel posibilitatea ca motivele invocate de recurent să fie admise din punct de vedere formal;

Constatând astfel, că din cele șase motive invocate de către fostul preot Guriță Ciprian Nicu în cererea de recurs, Comisia canonică, juridică și pentru disciplină a admis patru, ca fiind întemeiate;

În urma constatărilor și propunerilor Comisiei canonice, juridice și pentru disciplină, Sfântul Sinod hotărăște:

– *Admite recursul fostului preot Guriță Ciprian Nicu și, în conformitate cu prevederile art. 155 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, aprobă trimiterea cauzei la Consistoriul mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, spre judecare asupra fondului.*

Comisia pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase

La invitația Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, *PS Părinte Episcop Ambrozie al Giurgiului, raportorul Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase*, dă citire referatelor acestei comisii, după cum urmează:

Temei nr. 2241/2009 – Referatul Sectorului relații bisericești și interreligioase privind vizita irenică efectuată de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel la Constantinopol și în Cezareea Capadociei (27 mai-2 iunie 2009).

În perioada 27 mai-2 iunie, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, însoțit de o delegație a Bisericii Ortodoxe Române, a efectuat o vizită irenică frățească la Patriarhia Ecumenică din Constantinopol și în Cezareea Capadociei.

Pelerinajul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel în Cezareea Capadociei se înscrie în seria manifestărilor consacrate anului 2009, proclamat de Sfântul Sinod ca „*Anul comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379), și al celorlalți Sfinți Capadocieni*”. Această călătorie are și o semnificație simbolică deosebită, întrucât Patriarhul României are titlul de „*Locțiitor al Tronului Cezareei Capadociei*”, iar în luna mai a acestui an, s-au împlinit 650 de ani de la recunoașterea Mitropoliei Țării Românești de către Patriarhia Ecumenică.

Din delegația Bisericii Ortodoxe Române, condusă de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, au mai făcut parte Preasfințiții Părinți Casian, Episcopul Dunării de Jos, și Ciprian Câmpineanul, Episcop-vicar Patriarhal.

Plecați miercuri dimineața (27 mai) din București, pelerinii români au fost întâmpinați pe aeroportul din Istanbul de o delegație a Patriarhiei Ecumenice, alcătuită din IPS Părinte Mitropoliți Emanuel al Franței și Ghenadios de Sasima, împreună cu Pr. Silviu State, parohul comunității românești de la Biserica „*Sfânta Muceniță Paraskevi-Pikridion*” din Istanbul. Începând cu ora 12⁰⁰, în Catedrala patriarhală „*Sfântul Mare Mucenic Gheorghe*”, a avut loc o slujbă de *Te Deum* în cinstea sosirii Preafericitului Părinte Patriarh Daniel la Constantinopol.

Apoi, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a fost primit de către Sanctitatea Sa Bartolomeu, Patriarhul Constantinopolului, la Patriarhia Ecumenică. Ceremonia de primire s-a desfășurat în Sala Tronului din Reședința Patriarhală. Sanctitatea Sa a rostit un discurs de întâmpinare, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel răspunzând, de asemenea, cuvântului de bun venit al Întâistătătorului Patriarhiei Ecumenice. Patriarhul Ecumenic a întâmpinat cu bucurie pe Patriarhul României: „*Cu multă dragoste curată și deosebită emoție adresăm preacinstitei și preadoritei Voastre Preafericiri și însoțitorilor Preafericirii Voastre urarea de «bun venit» în Reședința Preasfintei Marii Biserici a lui Hristos, din Constantinopol, Maica noastră duhovnicească, a tuturor!*”. După ce a spus celor prezenți că este prima vizită a noului Patriarh „*al Bisericii Autocefale Române*”, Patriarhul Bartolomeu le-a amintit că Preafericirea Sa Daniel este un cunoscut al Sanctității Sale de mulți ani și a participat „*admirabil, în repetate rânduri, în cadrul diferitelor acțiuni cu caracter bisericesc, interortodox și ecumenic (...). Trebuie să facem pași atenți în direcția pregătirii Sfântului și Marelui Sinod al Ortodoxiei*”.

În persoana Patriarhului Daniel, a continuat Patriarhul Ecumenic, „*am cunoscut pe strălucitul teolog dogmatic, pe lucrătorul neostenit al Evangheliei, pe bunul păstor al Bisericii, pe ierarhul cu sfântă cuviință și împodobit cu toate virtuțile pe care le învățăm din Sfintele Evanghelii, pe distinsa personalitate bisericească cu orizont larg și concepții sănătoase, pe fratele cu sentimente sincere, deschis și curat la inimă! De aceea ați câștigat devreme nu numai dragostea noastră neîntreruptă și ferventă, dar și profunda noastră apreciere! Numele Prea-*

fericirii Voastre este foarte respectat în acest loc de martiriu, iar vestea venirii Preafericirii Voastre la noi a înălțat inimile tuturor celor care duc aici crucea Bisericii, așa cum Simon din Cirene a ridicat Crucea lui Hristos, pe drumul Golgotei, la rugăciune fierbinte de preamărire a Numelui lui Dumnezeu și care acum au bucuria de a Vă întâmpina”.

Patriarhul de la Constantinopol a pomenit și de problemele cu care se confruntă astăzi omenirea, distrugerea progresivă a naturii și a mediului înconjurător, precum și criza economică, izbucnită de câteva luni, „care – așa cum ați descris-o admirabil în strălucita pastorală patriarhală de Paști – este, în primul rând, în fundamentele ei, o criză de natură spirituală și morală, o criză de credință și moravuri. Lumea se află în stare de confuzie, dezorientare și mult zăbucium, de la o latură la cealaltă latură a pământului“. Pe de altă parte, și lumea creștină, cu multiplele ei diviziuni și disensiuni și cu secularizarea progresivă, se găsește „într-o stare de confuzie și dezorientare asemănătoare. De aceea, de multe ori și în multe privințe, nu reușește să ofere omului secolului al XXI-lea, atât de chinuit, consolare, să-l susțină și să-l ajute eficient, să-l lumineze și să-l călăuzească spre limanul duhovnicesc lin și neînvișorât. Toate acestea subliniază tocmai responsabilitatea Ortodoxiei, responsabilitatea noastră, a celor care, cu harul și din mila lui Dumnezeu, păstrăm adevărul Evangheliei, adică adevărul vieții, nealterat, nevătămat și integral”.

Amintind de Sinodul Panortodox ce se află în faza de pregătire, Sanctitatea Sa Bartolomeu și-a mărturisit convingerea că „trebuie să facem pași atenți, dar totodată rezeși și hotărâți în direcția pregătirii Sfântului și Marelui Sinod al Ortodoxiei. După ce va reglementa, după vrerea lui Dumnezeu, toate problemele noastre intrabisericești urgente, rămase încă nerezolvate, acesta va da mărturie unitară și credibilă înaintea celor dinlăuntru Bisericii și înaintea celor din afara ei, conform hotărârilor ultimei Sinaxe binecuvântate a cinstiților Întâistătători și reprezentanți ai Preasfintelor Biserici Ortodoxe, desfășurată aici, în luna octombrie a anului trecut”, la care a Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de IPS Părinte Mitropolit Laurențiu al Ardealului.

La rândul său, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a răspuns cu dragoste primirii cu căldură a Sanctității Bartolomeu: „Dorim să Vă mulțumim, Sanctitatea Voastră, pentru cuvântul de salut și pentru frumoasele aprecieri, care ne onorează și pe care le considerăm ca fiind adresate nu atât Nouă, personal, cât, mai ales, Bisericii Ortodoxe Române, Biserică născută din predica Sfântului Apostol Andrei, pe care, din mila și cu harul lui Dumnezeu, o păstorim ca Patriarh“. Părințele Patriarh Daniel și-a exprimat prețuirea atât pentru „dragostea și prietenia pe care Sanctitatea Voastră le arătați constant Bisericii noastre și poporului român, cât și pentru înțelepciunea și dinamismul cu care mărturișiți Ortodoxia la Constantinopol și în alte mari orașe ale lumii. În acest sens, în timpul vizitelor

efectuate în România, ați avut prilejul să constatați personal prețuirea pe care V-o poartă clerul și credincioșii ortodocși români, ca respect pentru cel dintâi între patriarhii ortodocși, precum și pentru legăturile tradiționale cultivate între Biserica Ortodoxă Română și Patriarhia Ecumenică”.

Patriarhul României a vorbit și de motivele prezenței Sale la Constantinopol: în primul rând, o vizită irenică făcută Sanctității Sale Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, în acest an al împlinirii, prin voia lui Dumnezeu, a 650 de ani de la întemeierea Mitropoliei Țării Românești sau a Mitropoliei Ungrovlahiei, în anul 1359, când Patriarhul Ecumenic Calist I al Constantinopolului a confirmat pe Iachint – ultimul mitropolit al cetății dobrogene a Vicinei – în rangul de mitropolit al Țării Românești sau arhipăstor al Mitropoliei Ungrovlahiei (1359-1372): *„Pelerinajul nostru spiritual în cuprinsul Capadociei se înscrie, de asemenea, în contextul legăturilor frățești existente de-a lungul secolelor între Patriarhia Ecumenică și Biserica Ortodoxă Română, legături care sunt evidențiate chiar în primele secole creștine. Aceste legături de secole capătă o conotație actuală și prin hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de proclamare, în Patriarhia Română, a anului 2009 ca „An comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379 – de la a cărui trecere la cele veșnice se împlinesc 1.630 de ani), și al celorlalți Sfinți Capadocieni”.*

De altfel, legătura specială a Bisericii Ortodoxe Române cu Sfântul Ierarh Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei, este subliniată și în titulatura Patriarhului României, aceea de Locțiitor al Tronului Cezareei Capadociei. *„Această cinste a fost acordată, pentru prima dată, mitropolitului Țării Românești, Grigorie al II-lea (1760-1787), de către Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului Sofronie, la data de 10 octombrie 1776, în semn de prețuire și ca recunoaștere a sprijinului financiar și ospitalier deosebit acordat de Țările Române Patriarhiei de Constantinopol, în vremuri dificile. Din anul 1925, acest titlu îl poartă toți patriarhii României”*, a explicat Preafericitul Părinte Daniel.

În al treilea rând, cu prilejul acestei vizite la Patriarhia Ecumenică, s-a urmărit și întâlnirea cu credincioșii ortodocși români, constituiți într-o comunitate activă, la Biserica *„Sfânta Muceniță Paraskevi-Pikridion”*, pe care Sanctitatea Sa Bartolomeu a oferit-o, cu generozitate, în folosința acestei comunități, pentru nevoile ei liturgice și pastorale, a încheiat Părintele Patriarh, dar nu înainte de a mulțumi *„Preamilostivului Dumnezeu pentru că ne-a învrednicit a fi pelerini în acest loc venerabil și bogat în semnificații spirituale și multă demnitate ortodoxă”.*

În prima zi a vizitei, **miercuri, 27 mai 2009**, după primirea oficială la Patriarhia Ecumenică, Preafericitul Părinte Daniel a participat la slujba Vecerniei, oficiată în Biserica *„Sfânta Muceniță Paraskevi”* din Istanbul de către PS Părinte Episcop Casian. Biserica *„Sfânta Muceniță Paraskevi-Pikridion”*, pe care Patriarhia Ecumenică a dat-o în folosință comunității ortodoxe românești din Turcia, păstorită de

Pr. Silviu State, a fost plină de credincioși români din cadrul comunității, dar și din țară. Plecați în pelerinaj cu ocazia acestei vizite patriarhale, cei peste 400 de pelerini au asistat și la înmânarea, din partea Preafericitului Daniel, a distincției „*Crucea Patriarhală*” părintelui paroh Silviu State.

După Vecernie, delegația română și gazdele s-au deplasat în sala de festivități a bisericii, unde cei doi Întâistătători au sfințit biblioteca înființată de comunitatea românească din Istanbul. Preafericitul Daniel a donat bibliotecii mai multe cărți, printre care cele trei volume din colecția „*Studia Basiliana*”, albume omagiale, „*Sinaxarul Sfinților Capadocieni*” și alte apariții ale Editurii Basilica și ale Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.

Prima Sfântă Liturghie oficiată de cei doi patriarhi a fost în cea de a doua zi a vizitei, **joi, 28 mai 2009**, în Catedrala patriarhală „*Sfântul Mare Mucenic Gheorghe*” din Fanar, la sărbătoarea Înălțării Domnului. Sanctitatea Sa Patriarhul Bartolomeu și Preafericitul Părinte Patriarh Daniel au fost înconjurați de un sobor de ierarhi, din care au făcut parte PS Părinți Episcop Casian și Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul, dar și membri ai Sfântului Sinod al Patriarhiei Ecumenice. După Liturghie, s-au susținut cuvântări oficiale. Sanctitatea Sa a mulțumit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru vizita efectuată și a reiterat mesajul de speranță pentru buna înțelegere între oameni.

În cuvântul adresat, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a vorbit despre semnificația praznicului împărătesc al Înălțării Domnului, punând în lumina sărbătorii Înălțării Domnului și a Pogorârii Sfântului Duh, problemele lumii de astăzi, „*care ne cheamă, pe de o parte, la misiunea sfântă de a vesti și mai mult Evanghelia iubirii lui Hristos și de a chema oamenii la dobândirea mântuirii și a sfințeniei în Biserica lui Hristos, iar, pe de altă parte, ne cheamă la coresponsabilitate, cooperare, consultare și ajutorare frățească reciprocă în situații dificile. De aceea, noi dorim să ne consultăm periodic cu Patriarhia Ecumenică și cu celelalte Biserici Ortodoxe surori, având con-slujirea liturgică drept icoană de lumină și sursă de inspirație pentru coresponsabilitate și conlucrare pastorală și socială*”.

La sfârșit, Patriarhul Ecumenic a oferit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel un set patriarhal de engolpioane, iar Preafericirea Sa i-a dăruit un potir lucrat în filigran, un set patriarhal de engolpioane, medalii cu Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Iachint de Vicina și Sfântul Grigorie Palama și o icoană cu Sfântul Iachint de Vicina, primul mitropolit al Țării Românești recunoscut de Patriarhia Ecumenică.

În cea de-a treia zi a vizitei, **vineri, 29 mai 2009**, delegația română a avut o altă întrevedere la Patriarhia Ecumenică, cu Sanctitatea Sa Patriarhul Bartolomeu și alți reprezentanți ai Patriarhiei Ecumenice pe tema cooperării dintre cele două Biserici Ortodoxe, precum și semnarea acordului de continuare a contractului de dare în folosință a Bisericii „*Sfânta Muceniță Paraskevi-Pikridion*”, pentru încă 5 ani, comunității românilor ortodocși din Turcia, păstoriți de părintele Silviu State.

Următoarea etapă a vizitei a fost Ankara, unde delegația română a fost întâmpinată de Excelența Sa, domnul Ioan Pascu, ambasadorul României în Turcia. În cadrul recepției oferite cu acest prilej, ambasadorul român a subliniat importanța faptului că, pentru prima oară, un patriarh al României vine să viziteze Ambasada Română din Ankara. Delegația Bisericii noastre a vizitat și Muzeul Culturii Anatoliene.

De la Ankara, după un drum de trei ore și jumătate, a început pelerinajul în ținutul Capadociei. După ce s-au vizitat mai multe vestigii creștine de o profundă semnificație teologică, culturală și spirituală din Capadocia – locul de origine al Sfinților Vasile cel Mare, Grigorie Teologul, Grigorie de Nyssa și a mai multor sfinți din primul mileniu creștin – în localitatea Mustafa-pasha, cunoscut ca vechiul oraș Sinassos, PS Părinte Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul a oficiat slujba Vecerniei la Biserica „*Sfinții Împărați Constantin și Elena*”. Au asistat Sanctitatea Sa Patriarhul Bartolomeu, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și membri ai Sfântului Sinod al Patriarhiei Ecumenice. Biserica a fost plină de credincioși români și greci, veniți special pentru acest moment. Au fost prezenți și cei peste 400 de pelerini români care l-au însoțit pe Patriarhul României, dar și 200 de greci. În cuvântul său, Preafericitul Părinte Patriarh a vorbit, printre altele, despre „*frumusețile naturii, ale credinței și ale culturii capadociene, ne îndeamnă să căutăm mai mult frumusețile netrecătoare, cerești, ale iubirii dumnezeiești și ale comuniunii sfinților rugători și nevoitori (asceți), oameni ai păcii și ai faptelor bune de ajutorare a celor săraci, care au arătat că bunătatea sufletului, dobândită prin rugăciune și fapte bune, este cea mai mare frumusețe a omului creat după Chipul lui Dumnezeu Cel veșnic bun și mult milostiv*”. Delegația a fost primită și de primarul localității Mustafa-pasha. Tot în regiunea Capadociei s-a vizitat și o biserică închinată Sfintei Cruci, în care, în prezent, nu se slujește.

Duminică, 31 mai 2009, cei doi Patriarhi au săvârșit Sfânta Liturghie în Biserica „*Sfântul Teodor*” din localitatea Malakopis, alături de cei 400 de pelerini români.

Cu acest prilej, Patriarhul Daniel a rostit un cuvânt de învățătură, în care a vorbit despre importanța Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic din 325, pe care i-a numit apărători ai drepte credințe și ai unității Bisericii, ca reprezentanți ai unității ecleziale: „*Sensul teologic-duhovnicesc al cinstirii celor 318 Sfinți Părinți, care s-au adunat în cetatea Niceea la chemarea Sfântului Împărat Constantin, este acela că învățătura de credință despre Hristos Domnul și despre Preasfânta Treime este stabilită, pe temeiul Sfintei Scripturi și al Tradiției Apostolice, numai de către Biserică, în plenitudinea ei, reprezentată prin vocea și prin conglăsuirea episcopilor ei din toată lumea. Iar această lucrare de dogmatizare și de tâlcuire a drepte credințe o săvârșește Biserica prin insuflarea tainică a Preasfântului Duh, Duhul Adevărului, adică Duhul lui Hristos Domnul, Cel ce*

din ziua Cincizecimii nu părăsește nici o clipă Biserica pe care a constituit-o prin trimiterea Sa în lume de către Tatăl, la cererea Fiului”.

Totodată, a fost reliefată și importanța prezenței continue și neîntrerupte a Mântuitorului Iisus Hristos, prin Trupul Său tainic, Biserica: „*Când Mântuitorul spune: «Iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului» (Matei 28, 20), nu arată că ucenicii vor fi nemuritori, ci că și urmașii acestora, episcopii, vor fi întăriți și înnoiți în întreita lor lucrare, de Însuși Mântuitorul Hristos, prin Duhul Sfânt. Cu această conștiință puternică și vie s-au adunat Părinții din toate zărilor lumii creștine pentru a salva unitatea Bisericii, aflată în pericol de dezbinare din pricina ereziei lui Arie din Alexandria. Dar tot din Alexandria Egiptului va străluci și primul mare apărător al Ortodoxiei ecumenice, și anume Sfântul Atanasie cel Mare, prin al cărui cuvânt inspirat a fost mărturisită dumnezeirea sau deoființimea Fiului cu cea a Tatălui ceresc”.*

Marti, 2 iunie 2009, în cursul dimineții, în ultima zi a vizitei la Patriarhia Ecumenică și în Capadocia a delegației Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel s-a aflat, împreună cu Sancitatea Sa Patriarhul Bartolomeu, în Biserica „*Sfântul Ierarh Nicolae*” situată pe malul Bosforului, unde cei doi Întâistătători au fost întâmpinați de credincioșii greci ai acestei parohii.

În jurul orei 11⁰⁰, delegația română în frunte cu Preafericirea Sa a mers la Consulatul General al României din Istanbul, unde a săvârșit slujba de sfințire a noului sediu al acestei reprezentanțe românești în Turcia. Cu acest prilej, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a adresat un cuvânt celor prezenți, în care a arătat legăturile Sfinților Capadocieni și în special ale Sfântului Vasile cel Mare cu teritoriul creștin nord-dunărean: „*Se împlinesc anul acesta 1.630 de ani de la trecerea la cele veșnice a Sfântului Vasile cel Mare. El a avut legături deosebit de frumoase cu țara noastră, cu teritoriul țării noastre, mai ales cu Dobrogea. Episcopi din Capadocia au păstorit în țara noastră; la Constanța – Tomis fiind cunoscut ca episcop Bretanion, care a fost rudă cu Sfântul Vasile. Iar moaștele Sfântului Sava de la Buzău, care a murit ca martir în anul 372, au fost cerute de către Sfântul Vasile cel Mare guvernatorului roman Junius Soranus, pentru a fi duse în Capadocia.”*

La final, Preafericirea Sa a oferit consulului general al României la Istanbul, ca semn de prețuire și binecuvântare, o icoană a Maicii Domnului și o medalie cu chipul Sfântului Vasile cel Mare. La rândul ei, doamna Ștefana Greavu, consul general al României la Istanbul, i-a mulțumit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru această vizită și pentru slujba de sfințire a noii clădiri unde va funcționa de acum înainte Consulatul General al României din acest oraș. Sfințirea noului sediu al Consulatului a încheiat vizita pe care Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a efectuat-o în patria Părinților Capadocieni, în perioada 27 mai-2iunie 2009.

În seara zilei de 2 iunie 2009, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, împreună cu delegația care l-a însoțit pe tot parcursul vizitei întreprinse la Patriarhia Ecumenică și în Capadocia în perioada 27 mai-2 iunie, a revenit în țară. Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a fost așteptat la Catedrala patriarhală, unde s-a săvârșit o slujbă de mulțumire.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase, Sfântul Sinod hotărăște:

– *Ia act cu mulțumiri de vizita irenică efectuată de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel la Constantinopol și în Cezareea Capadociei (27 mai-2 iunie 2009).*

Temei nr. 397/2009 – Referatul Sectorului comunități externe în legătură cu vizita pastorală efectuată de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în Austria (12-16 iunie 2009).

Elementele principale ale vizitei, care a cuprins întâlniri cu personalități bisericești și cu autorități de stat, aspecte din cadrul slujbelor religioase oficiate în sânul comunităților de români din Austria, pelerinaje și festivități organizate în cinstea delegației române, precum și spicuri din cuvântările rostite sunt prezentate cu prilejul acestei vizite, după cum urmează:

Din delegația Bisericii Ortodoxe Române, alături de Preafericirea Sa, au făcut parte: IPS Părinți Mitropolit Laurențiu al Ardealului, Mitropolit Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei, Pr. conf. dr. Daniel Benga de la Facultatea de Teologie *Justinian Patriarhul* din București, Arhid. Nicolae Dima, director al Trinitas TV și Arhid. Ștefan Ababei, consilier patriarhal.

În prima zi a vizitei, **vineri, 12 iunie 2009**, delegația română a ajuns în orașul Salzburg, unde fost găzduită la *Abația Sfântul Peter*.

În cinstea Bisericii Ortodoxe Române și a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Fundația *Pro Oriente*, filiala Salzburg, și conducerea Facultății de Teologie Catolică din Salzburg au organizat un act festiv, în prezența ES Arhiepiscopul de Salzburg, Dr. Alois Kothgasser și a altor personalități religioase și social-politice din Austria.

Cu această ocazie, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a vorbit despre: „*Situația Bisericii Ortodoxe Române și legăturile ei ecumenice în contextul noii Europe (1989-2009)*”.

La sfârșitul acestui eveniment, Excelența Sa Dr. Alois Kothgasser a oferit o cină festivă în cinstea distinșilor oaspeți. În semn de mulțumire și de prețuire pentru momentul solemn ce s-a organizat, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a oferit celor prezenți diferite medalii, icoane, distincții și Albume cu Catedrala Patriarhală din București.

În dimineața zilei de **sâmbătă, 13 iunie 2009**, a avut loc sfințirea bisericii românești din Salzburg cu hramul *Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil și Sfinții Mucenici Epictet și Astion*.

Slujba de sfințire a fost oficiată de Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, împreună cu un sobor format din ierarhi, preoți și diaconi. La eveniment au participat personalități politice, culturale și sociale și un număr impresionant de credincioși români stabiliți în orașul Salzburg și în împrejurimi.

Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură intitulat *Credința martirilor – izvor de lumină pentru viața Bisericii*, subliniind faptul că „*primele biserici creștine au fost construite pe mormintele martirilor, iar semnificația teologică și spirituală a prezenței relicvelor de martiri în piciorul (interiorul) sfintei mese din sfântul altar provine din legătura ce există între moartea martirilor și taina iubirii lui Hristos mai tare decât moartea, iubire arătată în jertfa lui Hristos pe Cruce, Care S-a rugat pentru cei care L-au răstignit zicând: «Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac» (Luca 23, 34)»*”.

Legătura spirituală dintre jertfa lui Hristos pe Cruce, jertfa Sa euharistică și jertfa sau dăruirea de sine a sfinților mărturisitori și martiri, exprimată simbolic în ritualul sfințirii bisericii, este scoasă în evidență de Sfântul Ioan Evanghelistul și Teologul în cartea Apocalipsei: «Am văzut sub altar (jertfelnic) sufletele celor înjunghiați pentru cuvântul lui Dumnezeu și pentru mărturia pe care au dat-o (...) Aceștia sunt cei ce vin din strâmtorarea cea mare și și-au spălat veșmintele lor și le-au făcut albe în sângele Mielului. Pentru aceea sunt înaintea tronului lui Dumnezeu, și Îi slujesc ziua și noaptea în templul Lui, și Cel ce șade pe tron îi va adăposti în cortul Său» (Apoc. 6,9 și 7, 14-15)».

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a amintit în cuvântul său și de *Sfinții Mucenici Epictet și Astion*, ocrotitorii bisericii românești din Salzburg, menționând faptul că „*astăzi, în fața tentației de secularizare, sfinții ne învață că dacă uităm pe Dumnezeu vom uita și dimensiunea sacră a vieții umane. În fața tentației de a domina asupra altora, sfinții mucenici ne învață să descoperim forța spirituală de a dăruii și altora din ceea ce suntem și avem, precum și de a ne dăruii lui Hristos, Cel ce Se dăruiește nouă în Euharistie»*”.

La sfârșitul cuvântării, Preafericirea Sa a felicitat pe Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Serafim, pe părintele paroh Dumitru Viezuianu dimpreună cu toată comunitatea ortodoxă românească din Salzburg, pentru eforturile depuse în construirea bisericii comunității parohiale.

Totodată, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a mulțumit Eminenței Sale, Cardinalul Christoph Schönborn, Excelenței Sale Dr. Alois Kothgasser, Arhiepiscopul de Salzburg, Abației *Sfântul Peter* și tuturor binefăcătorilor creștini din Austria și din țară care au contribuit la ridicarea bisericii ortodoxe românești din Salzburg, oferind celor vrednici medalii, diplome, distincții și Albume.

Vizita în Austria a continuat cu destinația Viena, acolo unde delegația Bisericii Ortodoxe Române a fost primită de Eminența Sa, Cardinalul Christoph Schönborn, la reședința arhiepiscopală.

În ziua de **duminică, 14 iunie 2009**, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, înconjurat de un sobor de arhieriei, preoți și diaconi, a oficiat sfințirea noii biserici românești din Viena, cu hramul *Sfântul Apostol Andrei*. La acest eveniment a asistat Eminența Sa, Cardinalul Christoph Schönborn, reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe surori și ai altor Biserici creștine, autorități de stat și locale austriece, delegați ai Ambasadei României la Viena, preoți și membri ai comunităților ortodoxe românești din Austria și din alte state europene.

În cadrul acestei ceremonii, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a adresat celor prezenți cuvântul de învățătură intitulat "*Casa lui Dumnezeu și poarta cerului*", în care a prezentat, din punct de vedere scripturistic, dogmatic și liturgic, actul sacramental al sfințirii unei biserici ortodoxe.

Preafericirea Sa a menționat că „*biserica nouă pe care noi o oferim Mântuitorului Iisus Hristos ca ofrandă (Hingabe) a credinței, a hărniciei, a înțelepciunii, a priceperii și a dărnicii noastre devine astăzi o «poartă a cerului» (Fac. 28, 17). Pe această «poartă a cerului» intră Hristos-Împăratul Slavei, Care, după Învierea Sa, S-a înălțat cu trupul la cer și a așezat umanitatea Sa pe tronul slavei Preasfintei Treimi. El intră în mod tainic în biserica Sa în care este mereu prezent prin Sfintele Taine săvârșite aici și dăruiește celor ce se roagă darurile Sale cerești. Astfel, biserica nou sfințită devine casa lui Dumnezeu, casa Preasfintei Treimi, și poarta cerului.*

Biserica sfințită poartă un nume de persoană, numele patronului ei spiritual, anume, Sfântul Apostol Andrei, pentru că în ea se adună în rugăciune persoanele umane botezate în numele Persoanelor divine, în numele Tatălui, și al Fiului și al Sfântului Duh. O biserică nouă se sfințește cu apă sfințită și se unge cu Sfântul și Marele Mir, ca și persoanele botezate în apă sfințită și unse cu Sfântul și Marele Mir, pentru a avea o comuniune spirituală permanentă cu Persoanele Sfintei Treimi, dar și cu Maica Domnului și cu toți sfinții din toate timpurile și din toate locurile, care au mărturisit credința în Sfânta Treime.

Ca locaș sfânt, biserica nou sfințită reprezintă simbolic Biserica rugătoare, adică Trupul tainic al lui Hristos plin de Duhul Sfânt, în care credincioșii sunt membre vii ale acestui Trup mistic (Cf. 1 Cor. 12, 12-13 și 27; Efes. 1, 22-23; 4, 3; Col. 1, 18)”.

La sfârșitul cuvântării, Preafericitul Părinte Daniel a felicitat pe Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Serafim al Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale și de Nord, pe părintele paroh Nicolae Dura, dimpreună cu toată comunitatea ortodoxă românească din Viena, pe toți clericii și credincioșii prezenți la acest eveniment sfânt și solemn de spiritualitate și demnitate creștină, oferind în semn de prețuire, medalii, distincții, diplome și Albume cu Catedrala Patriarhală din București.

După slujba Sfintei Liturghii, ES Cardinalul Christoph Schönborn i-a oferit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel o părticică din moaștele Sfântului Apostol Andrei, care vor fi așezate în **noua Catedrală Patriarhală** din București, cu hramul *Înălțarea Domnului și Sfântul Apostol Andrei*. La rândul său, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, i-a oferit Arhiepiscopului Vienei, în semn de prețuire, distincția „*Crucea Patriarhală*” .

După agapa oferită de Parohia Ortodoxă Română din Viena, delegația Bisericii Ortodoxe Române a vizitat Abația *Sfânta Cruce* (Heiligenkreuz). A fost oficiată slujba de seară la care au asistat distinșii oaspeți, apoi Părintele Gregor Henckel-Donnersmarck, starețul Abației, a prezentat delegației române, renumitul așezământ monahal ce datează din secolul al XII-lea și unde se păstrează spre închinare o părticică din lemnul Sfintei Cruci.

Ziua de **luni, 15 iunie 2009**, a debutat cu vizita la primarul general al Vienei, Dr. Michael Häupl, a urmat apoi vizita la Biserica Greacă *Sfânta Treime* din Viena, delegația română fiind întâmpinată de reprezentantul Patriarhiei Ecumenice, IPS Părinte Mitropolit Michael Staikos, cu această ocazie fiind săvârșită slujba de *Te Deum*.

În aceeași zi, delegația română a vizitat Ambasada României la Viena, unde a fost întâmpinată de Excelența Sa doamna Ambasador Silvia Davidoiu. Cu această ocazie, s-a oferit un prânz festiv, cu participarea membrilor Corpului Diplomatic și a membrilor Consiliului Ecumenic al Bisericilor din Austria.

Vizita a continuat cu întâlnirea oficială dintre Președintele Federal al Austriei, Dr. Heinz Fischer și Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, în fostul palat imperial din Viena. Cu această ocazie, Preafericirea Sa a oferit Excelenței Sale Ordinul „*Sfântul Apostol Andrei – Ocrotitorul României*” și alte daruri.

Un moment aparte l-a constituit vizitarea Bibliotecii Naționale Austriece, unde a fost prezentată o expoziție cuprinzând cărți și manuscrise românești.

Ca o încununare a momentelor desfășurate în ziua de 15 iunie 2009, Fundația *Pro Oriente* a organizat la Viena un act festiv în onoarea Bisericii Ortodoxe Române și a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, căruia i s-a conferit **Diploma de Protector al Fundației Pro Oriente**. Această Fundație a fost înființată în anul 1964 de cardinalul Vienei, ES Franz König, cu scopul dezvoltării relațiilor dintre Biserica Romano-Catolică și Bisericile Ortodoxe. Cu acest prilej, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a susținut o prelegere în care a vorbit despre situația Bisericii Ortodoxe Române și legăturile ei ecumenice, în contextul noii Europe (1989-2009), subliniind aspecte importante din trecutul și prezentul Bisericii Ortodoxe Române și vocația pe care o are poporul român de a promova dialogul și cooperarea în Europa. Preafericirea Sa a evidențiat, totodată, menirea Bisericii „*în această lume secularizată de a mărturisi și promova adevărurile fundamentale ale Evangheliei iubirii lui Hristos, demnitatea persoanei umane, ce poartă în ea chipul lui Dumnezeu, darul sacru al vieții, identitatea etnică a fiecărui popor*”

și solidaritatea între popoare, pentru a ieși din situațiile de criză spirituală și materială”.

Programul ultimei zile a vizitei în Austria, **marți, 16 iunie 2009**, a inclus un popas la Domul *Sfântul Ștefan* și vizitarea Muzeului de Artă din Viena construit între 1872–1891. Înaintea plecării din Austria, delegația română a făcut un pelerinaj la locul unde se află crucea ridicată de domnitorul Șerban Cantacuzino (1678-1688), la anul 1683, în amintirea despresurării Vienei de invazia otomană. Cu această ocazie s-a săvârșit un Trisaghion spre pomenirea vrednicului domnitor.

Delegația Bisericii Ortodoxe Române a fost condusă apoi spre Aeroportul din Viena pentru a reveni în țară.

Vizita Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și a delegației însoțitoare s-a desfășurat pe parcursul a 5 zile (12-16 iunie), scopul fiind, în primul rând, unul pastoral, prin sfințirea celor două biserici aparținând parohiilor românești din Viena și Salzburg. De asemenea, vizita a constituit atât un prilej de reînnoire a bunelor relații ecumenice cu Biserica romano-catolică din Austria, precum și o ocazie de afirmare a valorilor cultural-spirituale și naționale românești în întâlniri cu autoritățile centrale și locale din această țară.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase, Sfântul Sinod hotărăște:

– Ia act cu mulțumiri de vizita pastorală efectuată de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în Austria (12-16 iunie 2009).

Temei nr. 992/2009 – Referatul Sectorului relații bisericești și inter-religioase în legătură cu întrunirea celei de a IV-a Conferințe Panortodoxe Presinodale pe tema Diaspora ortodoxă (Chambésy, 6-13 iunie 2009);

Urmare hotărârilor celor patru Conferințe Panortodoxe (Rhodos 1961, 1963, 1964 și Chambésy 1968), care au clarificat mai multe aspecte legate de posibilitatea convocării unui Sfânt și Mare Sinod al Bisericii Ortodoxe, începând cu anul 1971, s-a trecut la faza pregătitoare a acestui Sinod.

În luna iulie 1971, a avut loc la Centrul Patriarhiei Ecumenice de la Chambésy, Elveția, prima întrunire a Comisiei Interortodoxe Pregătitoare a Sfântului și Marelui Sinod, care a făcut unele propuneri de revizuire a listei temelor elaborate de prima Conferință Panortodoxă și revăzute de către cea de a 4-a Conferință Panortodoxă. Întrunirea din 1971 a propus de asemenea Patriarhiei Ecumenice să convoace prima Conferință Panortodoxă Presinodală, care urma să aibă loc în luna iulie 1972. Întrucât a 4-a Conferință Panortodoxă repartizase mai multor Biserici Ortodoxe câte una sau mai multe teme spre a fi studiate, Patriarhia Ecumenică a apreciat că nu este potrivit să se convoace prima Conferință Presinodală înainte ca Bisericile să fi studiat temele repartizate lor. Biserica Ortodoxă Română a fost singura căreia i s-au încredințat două teme și anume: *Chestiunea calendaru-*

lui și data Paștilor, precum și *Iconomia în Biserică*. Elaborarea unor materiale de interes comun pentru toate Bisericele Ortodoxe pe marginea acestor teme avea rostul să faciliteze lucrările conferințelor care urmau. De aceea prima Conferință Panortodoxă Presinodală nu s-a putut ține în iulie 1972, ci câțiva ani mai târziu.

Prima Conferință Panortodoxă Presinodală s-a desfășurat între 21-28 noiembrie 1976, la Chambésy, stabilind o listă de 10 teme, în legătură cu care urma să se elaboreze texte comune ale tuturor Bisericilor Ortodoxe, spre a fi prezentate la Sfântul și Marele Sinod.

Aceste teme erau: 1. *Diaspora ortodoxă*; 2. *Autocefalia și modul ei de proclamare*; 3. *Autonomia și modul ei de proclamare*; 4. *Dipticele*; 5. *Problema unui calendar comun*; 6. *Impedimentele la căsătorie*; 7. *Readaptarea rânduielilor bisericesti privitoare la post*; 8. *Relațiile Bisericilor Ortodoxe cu restul lumii creștine*; 9. *Ortodoxia și mișcarea ecumenică*; 10. *Contribuția Bisericilor Ortodoxe locale la promovarea idealurilor creștine de pace, libertate, frățietate și dragoste între popoare, precum și înlăturarea discriminărilor rasiale*. Această conferință a decis, de asemenea, să se trimită Bisericilor locale spre studiu special următoarele teme, în vederea unei examinări interortodoxe: 1. Izvoarele revelației divine; 2. Însemnătatea Bisericii; 3. Codificarea sfintelor canoane și a prescripțiilor canonice; 4. Iconomie și acrivie. În acest context, Bisericele locale erau invitate să prezinte rezultatele studiilor întreprinse pe marginea acestor teme. Tot această conferință a luat mai multe hotărâri cu privire la dialogul Bisericilor Ortodoxe cu celelalte Biserici creștine și la cooperarea Bisericilor Ortodoxe cu Consiliul Ecumenic al Bisericilor. Delegația Bisericii Ortodoxe Române la prima Conferință Panortodoxă Presinodală a fost formată din IPS Mitropolit Justin al Moldovei și Sucevei, conducătorul delegației, PS Episcop-vicar patriarhal Antonie Ploieșteanul și Pr. prof. dr. Dumitru Popescu.

Cea de a 2-a Conferință Panortodoxă Presinodală s-a desfășurat la Chambésy, între 3-12 septembrie 1982, și a discutat următoarele teme: 1. *Impedimente la căsătorie*; 2. *Readaptarea regulilor bisericesti privind postul la exigențele epocii actuale*; 3. *Chestiunea calendarului*; studiul acestei chestiuni în funcție de hotărârea primului Sinod Ecumenic privitoare la data Paștilor. Încercare de stabilire a unei practici comune a Bisericilor Ortodoxe cu privire la aceasta temă, precum și asupra chestiunii sărbătoririi comune a Paștilor de către toții creștinii în aceeași duminică; 4. *Definirea normelor viitoare în vederea hirotoniei episcopilor aleși dintre călugării rasofori și nu numai dintre cei care au depus marea schimă*. Conferința a adoptat o serie de decizii în legătură cu aceste teme, care urmează să fie prezentate Sfântului și Marelui Sinod. Delegația Bisericii Ortodoxe Române, la această conferință, a fost alcătuită din: IPS Teoctist, Mitropolitul Moldovei și Sucevei – conducătorul delegației, IPS Mitropolit Nicolae al Banatului, PS Episcop-vicar patriarhal Vasile Târgovișteanul, Pr. prof. dr. Ion Bria și domnul Dan

Ilie Ciobotea, profesor la Institutul Ecumenic de la Bossey, Elveția, actualul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Cea de a 3-a Conferință Panortodoxă Presinodală (Chambésy, 28 octombrie – 6 noiembrie 1986) a elaborat mai întâi un *Regulament al Conferințelor Panortodoxe Presinodale* format din 19 articole. Acest regulament semnat la 29 octombrie 1986 de către șefii delegațiilor tuturor Bisericilor Ortodoxe Autocefale, este normativ pentru convocarea și desfășurarea conferințelor și a întrunirilor panortodoxe în vederea pregătirii Sfântului și Marelui Sinod. Conferința din 1986 a mai aprobat următoarele texte: *1. Importanța Postului și a respectării lui astăzi; 2. Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine; 3. Biserica Ortodoxă și mișcarea ecumenică; 4. Contribuția Bisericii Ortodoxe la realizarea păcii, dreptății, libertății, a fraternității și a dragostei dintre popoare, înlăturarea discriminării rasiale și altele.* Delegația Bisericii Ortodoxe Române la acesta conferință a fost condusă de către IPS Antonie, Mitropolitul Ardealului și compusă din: IPS Mitropolit Nicolae al Banatului, PS Episcop-vicar patriarhal Nifon, Pr. prof. dr. Ion Bria, Pr. prof. dr. Ștefan Alexe (consilier) și Pr. prof. dr. Dumitru Popescu (consilier).

Conferința din 1986 a recomandat ca cea de a 4-a conferință să dezbată primele patru teme din lista stabilită în anul 1976 și anume: 1. Diaspora ortodoxă; 2. Autocefalia și modul ei de proclamare; 3. Autonomia și modul ei de proclamare; 4. Dipticele.

Convocarea celei de a 4-a Conferințe Panortodoxe Preconciliare urma să aibă loc îndată ce Biserica Greciei va prezenta raportul cu privire la primele trei teme, iar Biserica Ciprului raportul cu privire la diptice. Timpul necesar pentru elaborarea și prezentarea studiilor pe marginea acestor teme, ca și acela privind întrunirile comisiilor interortodoxe pregătitoare, a constituit una din cauzele majore ale convocării celei de a 4-a Conferințe Panortodoxe Presinodale la un interval de timp de 23 de ani față de cea precedentă.

Primul pas pe calea pregătirii celei de a 4-a Conferințe Panortodoxe Presinodale l-a constituit întrunirea unei Comisii Interortodoxe Pregătitoare, între 10-17 noiembrie 1990, la Chambésy. Președintele acestei întruniri a fost IPS Mitropolit Bartolomeu de Chalcedon, actualul Patriarh Ecumenic. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de IPS. Mitropolit Antonie al Ardealului și Pr. dr. Mircea Basarab, în calitate de consultant. Scopul acestei întruniri a fost acela de a mijloci un consens al Bisericilor Ortodoxe cu privire la tema *Diaspora ortodoxă*. Astfel, potrivit Comunicatului final adoptat la această întrunire, s-a ajuns în unanimitate la redactarea unui document concis și dens cu privire la criteriile de examinare a acestei chestiuni, precum și la elaborarea unui proiect de tranziție cu privire la organizarea diasporei ortodoxe pe regiuni. Această întrunire a recomandat organizarea unei a doua întruniri a Comisiei Interortodoxe, care ar urma să

precizeze definiția regiunilor în care se vor constitui adunări episcopale, precum și elaborarea unui regulament privind organizarea și funcționarea acestor adunări.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în cadrul ședinței sale din 24-26 ianuarie 1991, a luat în discuție propunerile Comisiei Interortodoxe Pregătitoare și a hotărât ca “la următoarea întrunire a Comisiei să fie invitați și reprezentanții diasporei ortodoxe de diferite etnii, care se află sub jurisdicția canonică a Bisericilor Mame”.

Cea de a doua întrunire a Comisiei Interortodoxe Pregătitoare s-a desfășurat între 7-13 noiembrie 1993, la Chambésy. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de către IPS Mitropolit Antonie al Ardealului și de către Pr. prof. Ion Bria. Această întrunire pregătitoare a elaborat și a adoptat două texte, și anume: unul cu privire la *Diaspora ortodoxă*, iar cel de al doilea cu privire la *Autocefalie și modul ei de proclamare*. În comunicatul emis cu acest prilej se precizează că sarcina și scopul acesteia au fost de a completa consensul la care au ajuns Bisericile Ortodoxe locale cu privire la tema *Diaspora*, precum și acela de a pregăti un text de consens cu privire la *Autocefalie*. Comisia a solicitat Secretariatului pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod să alcătuiască un *Proiect de regulament privind funcționarea Adunărilor episcopale*, care urma să fie supus spre aprobare celei de a 4-a Conferințe Panortodoxe Presinodale. Urmare acestei recomandări, secretariatul de la Chambésy a organizat, între 9-14 aprilie 1995, un Congres al canoniștilor, cu sarcina de a elabora un proiect pentru acest regulament. Congresul, la care Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de IPS Mitropolit Antonie al Ardealului și Pr. dr. Mircea Basarab, a elaborat un *Proiect de Regulament de funcționare a Adunărilor episcopale din diaspora ortodoxă*, care a constituit cel de-al treilea document de discuție la cea de a 4-a Conferință Panortodoxă Presinodală.

Pe baza textelor adoptate la cele două întruniri panortodoxe pregătitoare din 1990 și, respectiv, 1993, precum și prin proiectul de regulament privind funcționarea Adunărilor episcopale elaborat de către Congresul canoniștilor în anul 1995, tema privind *Diaspora ortodoxă* era pregătită să fie prezentată unei conferințe panortodoxe. Rămâneau de pregătit celelalte teme, și anume *Autocefalia*, *Autonomia* și *Dipticele*, care, potrivit recomandării din 1986, trebuiau tratate împreună cu tema privind *Diaspora*. În acest sens, secretariatul de la Chambésy a convocat, între 28 februarie – 6 martie 1999, cea de a treia întrunire a Comisiei Interortodoxe Pregătitoare, cu scopul de a definitiva proiectul de text privind *Autocefalia* și de a elabora proiecte cu privire la *Autonomie* și la *Diptice*. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată la această întrunire de către IPS Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, și de Pr. Alexandru Gherasim, în calitate de consultant. La această întrunire, s-a constatat că timpul disponibil nu era suficient pentru

elaborarea textelor care trebuiau definitivate și s-a recomandat convocarea unei comisii pregătitoare la o dată ulterioară. ținând cont de această situație, *Synaxa Întâistătorilor și reprezentanților Bisericilor Ortodoxe*, din luna octombrie 2008, a recomandat convocarea celei de a 4-a Conferințe Panortodoxe Presinodale pe parcursul anului 2009, cu scopul de a discuta doar tema privind *Diaspora ortodoxă*.

Cea de a 4-a Conferință Panortodoxă Presinodală a avut loc la Chambésy, între 6-13 iunie 2009. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de IPS Părinte Irineu, Mitropolitul Olteniei, PS Părinte Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul și Pr. prof. Viorel Ioniță (consultant).

Lucrările celei de a 4-a Conferințe Panortodoxe Presinodale au fost deschise în biserica Centrului Ecumenic de la Chambésy, în dimineața zilei de luni, 8 iunie, după Sfânta Liturghie. Înainte de deschiderea lucrărilor, președintele a prezentat un proiect de mesaj adresat Sanctității Sale Patriarhului Ecumenic Bartolomeu, precum și tuturor Întâistătorilor celorlalte Biserici Ortodoxe Autocefale surori, după care a adresat un cuvânt de bun venit tuturor delegaților, precizând scopul acestei conferințe, respectiv acela de a adopta cele trei texte elaborate de către Comisiile Interortodoxe Pregătitoare în 1990, 1993 și, respectiv 1995.

IPS Părinte Mitropolit Ieremia al Elveției, Secretar pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod, a prezentat apoi un raport, în care a amintit despre etapele pregătitoare ale acestei Conferințe, precum și scopul acesteia. La sfârșit, au urmat mesajele cu binecuvântări și urări de succes din partea conducătorilor delegațiilor fiecărei Biserici Ortodoxe, IPS Părinte Mitropolit Irineu al Olteniei, conducătorul delegației Bisericii Ortodoxe Române, transmițând, din partea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, urările ca această conferință să fie încununată de succes, în păstrarea și consolidarea unității Bisericii Ortodoxe.

În ziua de luni, 8 iunie, după Sfânta Liturghie, s-a trecut la discutarea textului privind *Diaspora ortodoxă*, adoptat la întrunirea pregătitoare din anul 1990. Prima serie de discuții în legătură cu acest text s-a purtat în jurul propunerii făcută de Prof. Galitis de a se completa paragraful 1, alin. 1 al documentului din 1990, cu o referire expresă la can. 8 I Ec., care prevede existența într-un oraș a unui singur episcop. PS Părinte Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul a subliniat că nu este înțelept să se adauge o astfel de referință la canonul menționat, de vreme ce există diferențe de interpretare a prevederilor acestui canon din partea unor Biserici Ortodoxe, mai ales raportate la problema Diasporei. Să nu se uite că acest text a fost deja adoptat de către Biserici în această formă și, de aceea, nu trebuie adăugat nimic la el, deoarece există riscul de a nu se ajunge la un rezultat. Expresiile „*ecclesiologia ortodoxă, tradiția canonică și practica Bisericii Ortodoxe*” sunt suficiente pentru a arăta cum trebuie rezolvată, în viitor, problema diasporei, a subliniat reprezentantul Bisericii Ortodoxe Române. Președintele a

fost de acord cu propunerea delegației Bisericii Ortodoxe Române, dar a precizat că deciziile de la această Conferință nu se vor mai întoarce la sinoadele locale, spre aprobare, ci vor fi trimise direct la Sfântul și Marele Sinod. După mai multe intervenții cu privire la același aspect, IPS Părinte Mitropolit Irineu al Olteniei a propus ca paragraful întâi, alineatul 1, să rămână neschimbat, și anume să se păstreze expresia „*la tradition et la praxis canoniques de l’Eglise orthodoxe*”, iar în alineatul 2 al aceluiași paragraf să se facă adaosul „*adică existența unui singur episcop într-un loc*”, punându-l în legătură cu expresia „*ordinea strictă*”.

IPS Părinte Arhiepiscop Ilarion de Volokolamsk a propus apoi două adaosuri în legătură cu paragraful 2 al textului din 1990, care se referea la caracterul Adunărilor episcopale. Propunerile delegatului Bisericii Ruse erau: *1. aceste Adunări episcopale au un caracter consultativ; 2. președinția acestor Adunări să fie asigurată prin alegere de către cei prezenți.* După discuțiile care au urmat, IPS Ilarion a retras propunerea privind alegerea președinților Adunărilor episcopale, cu condiția ca în paragraful 2, alineatul c (privitor la luarea deciziilor în aceste Adunări episcopale) cuvântul „*majoritate*” să fie înlocuit cu „*unanimitate*”. PS Părinte Ciprian Câmpineanul a precizat că delegații Bisericii Ortodoxe Române susțin propunerea Bisericii Ruse cu privire la luarea deciziilor prin **unanimitate**, dar recunosc întâietatea reprezentantului Patriarhiei Ecumenice în ceea ce privește președinția, în ordinea dipticelor. Această propunere a fost în final adoptată de către toți. Cu privire la președinția Adunărilor episcopale, s-a păstrat propunerea ca aceasta să fie exercitată de drept de către reprezentantul Patriarhiei Ecumenice, iar în lipsa acestuia de către reprezentantul Bisericii care urmează în ordinea dipticelor. După revizuirea textului din 1990, acesta a fost adoptat în unanimitate. S-a trecut apoi la discutarea textului din 1993.

Prima contribuție de îmbunătățire a acestui text din 1993 a venit din partea delegației Bisericii Ortodoxe Române și anume în legătură cu lista Adunărilor episcopale. PS Părinte Ciprian Câmpineanul a propus, în numele Bisericii Ortodoxe Române, ca, ținându-se cont de noile realități ale diasporei ortodoxe, în urma migrației masive de credincioși ortodocși spre țări din afara teritoriilor canonice ale Bisericilor Ortodoxe, să se adauge noi regiuni la lista din 1993 și anume:

1. America de Nord și America Centrală
2. America de Sud
3. Australia, *Noua Zeelandă și Oceania*
4. Marea Britanie și *Irlanda*
5. Franța
6. *Belgia, Olanda și Luxemburg*
7. *Austria*
8. *Italia și Malta*
9. *Elveția și Lichtenstein*

10. Germania

11. Țările scandinave (fără Finlanda)

12. Spania și Portugalia

(Regiunile, respectiv țările marcate în litere italice, sunt cele adăugate la lista veche, în urma recomandării Bisericii Ortodoxe Române).

Delegația Bisericii Ruse, susținută de cea a Bisericii Ortodoxe Române, a propus apoi un nou paragraf, care a devenit paragraful 5 din textul final, și anume cu referire la faptul că Adunările episcopale nu pot anula sau limita drepturile episcopilor membri cu privire la competențele lor administrative și canonice. În sfârșit, un alt aspect important în legătură cu textul din 1993 se referea la interzicerea de înființare a unor noi eparhii ortodoxe în diaspora, pe lângă cele existente în anul 1993. La insistența delegațiilor română și rusă, această frază a fost înlăturată. Cu aceste precizări, textul din 1993 a fost adoptat în unanimitate și a fost adăugat celui din 1990. Textul adoptat de către cea de a 4-a Conferință Panortodoxă Presinodală cu privire la Diaspora ortodoxă are, deci, la bază textele din 1990 și 1993 și cuprinde 7 paragrafe, din care paragraful 1 cu două alineate (a și b) și paragraful 2 cu trei alineate (a, b și c).

Au urmat discuțiile pe marginea *Proiectului de Regulament*, care s-au referit mai ales la definirea clară a atribuțiilor președinților Adunărilor episcopale, aspecte care se reflectă în articolul 2, paragraful 4 din acest Regulament. În acest sens, „*președintele Adunării episcopale convoacă întrunirile acesteia, conduce lucrările și prezidează concelebrările. Cu privire la chestiunile care au fost dezbătute pe parcursul întrunirii Adunării episcopale și în legătură cu care s-a luat o hotărâre unanimă, președintele (sau un alt membru al Adunării episcopale desemnat de către acesta) prezintă față de stat, societate și alte organisme religioase poziția comună a Bisericii Ortodoxe din acea regiune*”. După precizarea altor aspecte legate de acest Regulament, acesta a fost de asemenea adoptat în unanimitate. Regulamentul privind funcționarea Adunărilor episcopale conține 13 articole cu un total de 32 paragrafe.

La sfârșitul conferinței cele două texte au fost semnate pe fiecare pagină de către fiecare conducător al delegațiilor celor 14 Biserici Ortodoxe Autocefale surori.

În dimineața zilei de joi, 11 iunie 2009, s-a săvârșit Sfânta Liturghie în cripta Centrului de la Chambésy de către Arhimandritul Bartolomeu Samaras, secretarul conferinței.

În aceeași zi, a fost constituit un comitet de redactare a proiectului de comunicat final, din care au făcut parte: IPS Părinte Arhiepiscop Ilarion de Volokolamsk, PS Părinte Episcop Irineu de Backa, Prof. Vlassios Fidas, Dl. Albert Laham și Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniță, proiect adoptat și dat publicității.

Cea de a 4-a Conferință Panortodoxă Presinodală s-a desfășurat într-un climat de încredere reciprocă și de dorință comună a tuturor participanților de a se

ajunge la un text comun, care să reglementeze, potrivit tradiției canonice a Bisericii Ortodoxe, situația din diaspora ortodoxă. Textele aprobate în unanimitate de către această Conferință au încă un caracter provizoriu, până în momentul când vor fi adoptate de către Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe. Cu toate acestea, documentul adoptat și aprobat de cea de-a 4-a Conferință Panortodoxă Presinodală oferă un cadru canonic necesar desfășurării unei pastorații corespunzătoare a credincioșilor din diaspora, adecvată vremurilor noastre, precum și o serie de linii de orientare, potrivit cărora diaspora ortodoxă ar putea să se organizeze de așa manieră încât să afirme mai clar unitatea Bisericii Ortodoxe. Aceasta ar fi posibil mai ales dacă fiecare Biserică Ortodoxă Mamă ar încuraja propria diasporă să sprijine implementarea hotărârilor celei de a 4-a Conferințe Panortodoxe Presinodale.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel invită pe *PS Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop-vicar patriarhal*, să prezinte unele aspecte ale întâlnirii de la Chambesy. Preasfinția Sa subliniază, în special, aportul delegației Bisericii noastre în definitivarea textului final (de exemplu, în ceea ce privește adăugarea a 4 noi Adunări episcopale și a modului de luare a deciziilor în cadrul acestor Adunări episcopale, prin unanimitate).

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a precizat că este nevoie de clarificarea raporturilor dintre ierarhii care alcătuiesc aceste Adunări episcopale, atât cu Sinoadele Bisericilor din care fac parte, cât și cu Adunarea episcopală respectivă. În acest sens, Preafericirea Sa subliniază importanța libertății pe care o au episcopii ortodocși români din diasporă de a stabili direct relații cu autoritățile civile și bisericești din țara sau regiunea în care păstoresc, pentru binele eparhiei pe care o conduc.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act de participarea delegaților Bisericii Ortodoxe Române la cea de a IV-a Conferință Panortodoxă Presinodală (Chambésy, 6-13 iunie 2009).*

2. *Ia act de documentul aprobat de cea de a IV-a Conferință Panortodoxă Presinodală pe tema Diaspora ortodoxă.*

3. *Să recomande episcopilor ortodocși români din afara granițelor respectarea prevederilor acestui document pentru intensificarea cooperării interortodoxe în diaspora.*

Temei nr. 3982/2009 – Referatul Sectorului relații bisericești și interreligioase cu privire la participarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei, la Întâlnirea liderilor religiilor monoteiste din Europa cu înalți reprezentanți ai Instituțiilor europene (Bruxelles, 11 mai 2009).

Reuniunea a fost co-prezidată de către Președintele Comisiei europene, Dl. José Manuel Barroso, și de Președintele Parlamentului European, Dl. Hans-Gert

Pöttering, la discuții participând și Dl. Joaquin Almunia, Comisarul pentru Afaceri economice și monetare, Dl. Jan Figel, Comisarul pentru educație, formare, cultură și tineret, precum și alți reprezentanți ai Comisiei europene.

Această inițiativă lansată de Președintele Barroso, în anul 2005, a ajuns la cea de a cincea reuniune anuală și este cea de a doua la care a participat un reprezentant al Bisericii Ortodoxe Române. Întâlnirea se înscrie în cadrul dialogului dintre Uniunea Europeană, Biserici și Organizații religioase și este prevăzută de cea de-a 11-a declarație de la Amsterdam, făcând parte din articolul 17 al noului Tratat European (Tratatul de la Lisabona) aflat în proces de ratificare.

Tema acestei întâlniri a fost: „*Criza economică și financiară: contribuții etice la guvernarea economică europeană și globală*”.

Din încredințarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de IPS Părinte Mitropolit Nifon, Arhiepiscop al Târgoviștei, Exarh Patriarhal pentru relațiile Patriarhiei Române cu instituțiile creștine internaționale și cu instituțiile europene.

În cadrul secțiunii introductive, Dl. Jose Manuel Barroso, Președintele Comisiei Europene, a subliniat importanța dialogului, insistând asupra faptului că instituțiile religioase sunt un factor de echilibru și de coeziune socială, în special în această perioadă de criză economică și financiară mondială.

Participanții au reliefat, în special, faptul că impasul economic actual are și rădăcini moral-spirituale. Criza de încredere cu care se confruntă sistemele economice și responsabilii politici este rezultatul unei ierarhii greșite a valorilor, dublată de o lipsă de responsabilitate. De aici, importanța deosebită a valorilor morale în actul de guvernare economică europeană și globală. Uniunea Europeană nu este și nu poate fi numai o comunitate economică, ci și o comunitate a valorilor. Libertatea, democrația, solidaritatea, justiția socială, apărarea și promovarea demnității persoanei umane, sunt numai câteva din valorile complementare și indispensabile acestui modus vivendi european.

Bineînțeles, piața economică comună este unul din pilonii principali ai Uniunii Europene, dar ea nu este numai atât. Chiar și așa-numita „*economie socială deschisă*”, remarcată de Președintele Parlamentului european, Dl. Hans-Gert Pöttering, ca fiind una dintre soluțiile ieșirii din criză, se bazează pe anumite valori ale culturii și a civilizației europene. O economie socială, apropiată de oameni și fundamentată pe principiul demnității umane, postulează ca piața comună să slujească cetățenilor, să fie o piață a solidarității sociale, iar setea după profit imediat nu trebuie să pună în plan secundar preocuparea pentru o dezvoltare durabilă și echitabilă.

Pe de altă parte, criza pe care o resimte astăzi societatea europeană este și una a pierderii încrederii, după cum au evidențiat mai mulți reprezentanți ai Bisericilor și comunităților religioase prezenți la întâlnire. Aceștia au încurajat eforturile

Uniunii Europene de a coordona, stimula și orienta acțiunea de consolidare a reglementării financiare, de relansare a economiei și de impulsione a reducerii șomajului în Europa și în lumea întreagă.

De asemenea, participanții au subliniat nevoia de a se asigura că justiția socială rămâne o prioritate a procesului de luare a deciziilor politice și au reamintit că, într-o perioadă în care șomajul și sărăcia continuă să crească până la niveluri foarte îngrijorătoare, societățile noastre ar trebui să poată acționa împreună pentru a elabora și a pune în aplicare măsuri concrete, în vederea controlării efectelor crizei asupra cetățenilor.

În această perspectivă, reprezentantul Bisericii Ortodoxe Române la întâlnire, IPS Părinte Mitropolit Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei, a subliniat necesitatea depășirii unei mentalități materialiste, fondată doar pe câștigul imediat și pe lăcomie, accentuând în special aspectul social-spiritual al interacțiunii umane și preocuparea constantă a Bisericii pentru cei în nevoie.

Bisericile și comunitățile religioase din Europa au un rol deosebit de important, fiind chemate să dea mărturie comună de angajament social, să contribuie la revigorarea sentimentului de solidaritate în rândul europenilor de toate confesiunile și credințele, precum și să inspire valori morale în comportamentul operatorilor financiari și economici de pe piață.

În cadrul conferinței de presă și în comunicatul final dat publicității de către organizatori s-a subliniat, în mod special, importanța dialogului la nivel înalt între liderii religioși din Europa și reprezentanții Instituțiilor europene, dialog care, în cadrul Tratatului de la Lisabona, va îmbrăca un caracter oficial.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Ia act de participarea Înaltpreasfințitului Mitropolit Nifon, Arhiepiscop al Târgoviștei, la întâlnirea liderilor religiilor monoteiste din Europa cu înalți reprezentanți ai Instituțiilor europene, Bruxelles, 11 mai 2009.

2. Să se continue implicarea Bisericii Ortodoxe Române în astfel de reuniuni, avându-se în vedere evoluția în timp a acestora.

Temei nr. 3140/2009 – Referat al Sectorului Comunități privind recunoașterea de către autoritățile de stat din Serbia a Episcopiei Ortodoxe Române a *Daciei Felix* în hotarele geografice ale Banatului Sârbesc.

La Patriarhia Română, s-a primit o scrisoare din partea PS Părinte Episcoploctiitor Daniil al Episcopiei Ortodoxe Române a *Daciei Felix*, în care se arată că, **la data de 28 aprilie 2009**, la reședința Patriarhiei Sârbe de la Belgrad, **i-a fost înmănat într-un cadru festiv de către Domnul prof. dr. Bogoliub Șiacovici, Ministrul Cultelor din Guvern, actul de înregistrare și recunoaștere a Episcopiei Ortodoxe Române a *Daciei Felix*.**

La eveniment, au participat Excelența Sa Domnul Gabriel Andrei, atașatul cultural al Ambasadei României în Belgrad, și Pr. vicar eparhial Moise Ianeș, iar din partea sârbă, au fost prezenți IPS Părinte Mitropolit Amfilohie de Muntenegru, locțiitor de patriarh, PS Părinte Episcop Atanasie, Episcop-vicar patriarhal, Domnul Dragan Ciurovici, Secretar de Stat în Ministerul Cultelor, precum și un reprezentant al Ministrului de Externe al Serbiei.

În cuvântul luat cu această ocazie, dar și în scrisoarea înmănată tuturor celor prezenți, PS Părinte Episcop-loctiitor Daniil a subliniat faptul că *„această recunoaștere care aduce multă bucurie și împlinire preoților și credincioșilor români din Banat, produce multă întristare și dezamăgire multor români vlahi din Sudul Dunării, care și-ar fi dorit, la cerere, să poată aparține unicei Episcopii Ortodoxe Românești din Serbia, prin care să li se asigure dreptul la slujbă și predică în limba lor”*.

De asemenea, Preasfinția Sa a susținut că Patriarhia Română **nu este de acord cu această recunoaștere** întrucât *„din punctul de vedere al părții române această recunoaștere este doar parțială și nedeplină, deoarece restrânge dreptul tuturor românilor din Serbia de a avea slujbă în limba română și de a aparține aceleiași Biserici mame printr-o unică episcopie românească în Serbia”*.

În încheiere, PS Părinte Episcop-loctiitor Daniil a precizat că *„o consecință a acestei «recunoașteri», ar putea determina ca, în viitorul apropiat, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române să reactiveze o Episcopie Ortodoxă Română pentru frații noștri români de la sud de Dunăre, episcopie care și-ar putea urma și câștiga înregistrarea și recunoașterea din partea Patriarhiei Sârbe și a statului sârb, via Strasbourg”*.

Ca urmare, la încheierea alocuțiunii PS Părinte Episcop-loctiitor Daniil, s-au purtat mai multe discuții între cele două părți, fiecare susținându-și punctul de vedere. Este de reținut faptul că, pentru prima oară, această problemă a fost discutată în mod oficial în prezența unor autorități ale Guvernului Serbiei.

Urmare hotărârii Sfântului Sinod din data de 25-26 februarie 2009, care prevedea *„trimiterea unei scrisori a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Sârbe, scrisoare documentată din punct de vedere istoric, canonic și pastoral, în care se va exprima, cu fermitate, îngrijorarea Bisericii Ortodoxe Române față de discriminarea și persecuțiile la care sunt supuși românii din Valea Timocului, prin nerespectarea atât a drepturilor acestora la folosirea limbii române în cult, cât și a libertății acestei numeroase minorități de a-și stabili singură identitatea etnică, în timp ce sârbii ortodocși din România se bucură de libertate, de toate drepturile și de sprijinul financiar al statului român”*, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a transmis, în acest sens, o scrisoare Înaltpreasfințitului Amfilohie, Mitropolit de Muntenegru-Litoral, Președintele interimar al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Sârbe.

Referitor la hotărârea Ministerului Afacerilor Religioase al Republicii Serbia (nr. 080-00-3/2009-02 din 27.04.2009) de limitare a jurisdicției bisericești a Episcopiei Ortodoxe Române a *Daciei Felix* în hotarele geografice ale Banatului Sârbesc (Voievodina), în scrisoare se precizează că Patriarhia Română nu poate fi de acord cu această decizie deoarece „*Această limitare este contrară principiului reciprocității pe care l-am invocat mai sus. Așa cum Preasfințitului Episcop Lukian al Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timișoara nu i s-a limitat niciodată activitatea pastorală doar într-o anumită zonă geografică (de exemplu, în Banatul Românesc), ci este episcopul tuturor sârbilor ortodocși de pe teritoriul României, tot astfel nici Preasfințitului Episcop ortodox român Daniil nu trebuie să i se limiteze jurisdicția la regiunea Voievodina. De altfel, Preasfinția Sa are mandat din partea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române să se ocupe, din punct de vedere pastoral, și de românii din Valea Timocului, nu doar de cei din Banatul Sârbesc, ca fiind episcop al tuturor românilor ortodocși din Serbia*”.

În același context, Preafericirea Sa reafirmă faptul că „*Biserica Ortodoxă Română nu vrea să lucreze împotriva Bisericii Ortodoxe Sârbe, ci împreună cu ea, în coresponsabilitate pastorală și misionară, în conlucrare frățescă și foloșitoare pentru binele credincioșilor ortodocși care, prin alegere liberă, doresc a asculta cuvântul Evangheliei în limba părinților și strămoșilor lor*”.

În referat se amintește și de faptul că autoritățile din Serbia nu au recunoscut Protopopiatul Ortodox Român al *Daciei Ripensis* și că Pr. Boian Alexandrovici a fost somat să sisteze lucrările la ridicarea celei de a doua biserici ortodoxe române de pe Valea Timocului până când cele două Biserici Ortodoxe surori nu vor ajunge la un acord în această chestiune.

Totodată, prin scrisoarea cu nr. 59/2009, Pr. Boian Alexandrovici comunică Patriarhiei Române că Episcopia Sârbă de Timoc, sprijinită de autoritățile locale, a demarat lucrările la construire a unei biserici sârbești în Malainița.

Luând cuvântul, **PS Părinte Episcop-loctiitor Daniil** consideră că misiunea pe care Sfântul Sinod i-a încredințat-o, aceea de a sluji și pentru românii din alte părți ale Serbiei, în special pentru cei din Valea Timocului, a determinat autoritățile sârbești, atât cele civile, cât și cele bisericești, să grăbească recunoașterea Episcopiei *Dacia Felix* pentru ortodocșii români din Banatul Sârbesc. În același timp, Preasfinția Sa subliniază faptul că această recunoaștere nu mulțumește Biserica noastră întrucât jurisdicția Episcopiei nu se extinde și pentru românii ortodocși din alte părți ale Serbiei, inclusiv din Valea Timocului. În cuvântul adresat cu prilejul înmânării actului de recunoaștere a Episcopiei *Daciei Felix*, la Reședința Patriarhiei Sârbe din Belgrad, la data de 28 aprilie 2009, Preasfinția Sa a adus argumente de ordin istoric și pastoral-misionar, care justifică necesitatea unei pastorații în limba română pentru toți românii din Serbia. De asemenea, Preasfinția Sa mulțumește ierarhilor din eparhiile limitrofe Serbiei pentru ajutorul

acordat în diferite moduri în slujirea românilor, în special a celor din Valea Timocului.

La rândul său, **PS Părinte Episcop Nicodim al Severinului și Strehaiei**, informează Sfântul Sinod asupra unor aspecte ce privesc prezența, în Valea Timocului, cu diferite ocazii, a unor clerici din eparhia pe care o păstorește, precum și a posibilității implementării unor proiecte comune transfrontaliere.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel consideră că este nevoie de o mai bună informare despre aceste activități de întrajutorare a românilor din zonele respective, pentru a fi cunoscute și la nivel central. De asemenea, este nevoie de o difuzare cât mai bună, prin intermediul audio-vizualului, a valorilor spiritual-culturale românești, pentru a putea să-i ajutăm, întrucât mulți români din Serbia nu sunt obișnuiți să citească în limba română. Cele 154 de sate pur românești din zona Timocului, care trebuie să fie incluse în cadrul Episcopiei *Daciei Felix*, conform principiului libertății și al dreptății, sunt prioritare pentru pastorația ierarhului român, căruia Sfântul Sinod i-a încredințat această misiune. În paralel cu dialogul purtat cu Biserica Ortodoxă Sârbă, Biserica Ortodoxă Română va continua să-și afirme dreptul de a-i ajuta pe fiii săi duhovnicești de același neam din Serbia. Ar fi nedemn și nedrept ca celor peste 350.000 de români din zona Timocului să nu li se acorde asistență spirituală, în timp ce Preasfințitul Părinte Lukian al Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timișoara își desfășoară fără restricții activitatea pastorală pentru toți sârbii din România.

PS Părinte Episcop-locuitor Daniil menționează faptul că în Valea Timocului activează 24 de preoți ortodocși români din Banatul Sârbesc, care slujesc în parohii sârbești, dar care nu au voie să slujească în limba română.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase, Sfântul Sinod hotărăște:

1. *Ia act de scrisoarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel adresată Înalt-preasfințitului Amfilohie, Mitropolit de Muntenegru-Litoral, Președintele interimar al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Sârbe în legătură cu punctul de vedere al Patriarhiei Române față de situația bisericească a românilor din Serbia.*

2. *Să se exprime dezacordul față de recunoașterea, de către autoritățile de stat din Serbia, a Episcopiei Ortodoxe Romane a Daciei Felix numai în hotarele geografice ale Banatului Sârbesc.*

3. *Să se continue demersurile pentru extinderea jurisdicției Episcopiei Ortodoxe Romane a Daciei Felix pentru toți românii din sudul Dunării, de pe teritoriul actual al Serbiei.*

Temei nr. 3613/2009 – Referat al Sectorului comunități externe în legătură cu situația bisericească a românilor ortodocși din orașul München, Germania.

Referatul amintește că românii ortodocși din orașul München sunt constituiți în două parohii: *Parohia Ortodoxă Română „Nașterea Domnului”*, înființată în

anul 1976 de Pr. Mircea Basarab, în prezent paroh, și *Parohia Ortodoxă Română „Bunavestire”*, înființată în anii '80 și păstorită din anul 1987 până astăzi de Pr. Simion Felecan.

La 11 mai 2003, la Nürnberg, a fost hirotonit Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germaniei, Austriei și Luxemburgului PS Părinte Sofian Brașoveanul, căruia, în Permanența Consiliului Eparhial din data de 10 septembrie 2003, i s-a stabilit sediul în orașul München, având în vedere numărul mare de credincioși de aici, aproape 20.000, importanța acestui oraș pentru landul Bavaria și Germania și nevoia intensificării misiunii pastorale în rândurile credincioșilor de aici.

Într-o scrisoare trimisă la Patriarhia Română de către PS Părinte Episcop-vicar Sofian Brașoveanul, la data de 1 iunie 2009, se comunică faptul că, de la venirea Preasfinției Sale la München, Pr. Simion Felecan a refuzat categoric orice colaborare cu Centrul Eparhial, motivând că Preasfinția Sa a venit fără acordul său în München. Totodată, Pr. Simion Felecan, conform mărturiilor Preasfinției Sale, nu a mai luat parte nici la ședințele Adunării Eparhiale, a refuzat să răspundă la scrisorile trimise de către Mitropolie, a amânat *sine die* vizita ierarhilor în parohie, sub motiv că nu ar fi pregătiți credincioșii pentru aceasta, a formulat acuze nefondate la adresa IPS Părinte Mitropolit Serafim, iar când Înaltpreasfinția Sa, la solicitarea Părintelui Felecan, a convocat o întâlnire cu preoții pentru a dezbate acuzele respective, Pr. Simion Felecan nu s-a prezentat. În schimb, Preacucernicia sa și-a creat și un grup mic de susținători din rândul preoților certați cu disciplina bisericească, împreună cu care sabotează activitatea Mitropoliei.

Începând cu data de 1 decembrie 2004, Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Germaniei, Austriei și Luxemburgului a închiriat, în zona centrală a orașului München, la adresa Paul-Heyse-Str. 19, un spațiu de locuit, constând din două apartamente, în care s-au amenajat chilii pentru Episcopul-vicar și pentru colaboratorii lui, precum și o sală, care a fost amenajată drept capelă de rugăciune.

De la instalarea PS Părinte Sofian la München, s-a căutat posibilitatea de a se obține un locaș de cult propriu, dar, din motive întemeiate, acest proiect a fost abandonat, deoarece celelalte confesiuni care viețuiesc aici nu au avut biserici disponibile, iar pe piața imobiliară din Germania clădirile sunt foarte scumpe. În cele din urmă, la cererea Preasfinției Sale, Primăria orașului München a oferit un teren de 2.600m², urmând a se obține o concesionare pe termen lung a acestui teren și începerea construcției unei biserici.

Principala problemă care s-a ivit în realizarea acestui proiect și pentru care Preasfințitul Părinte Sofian a contactat Patriarhia Română, este insistența Pr. Felecan de a ocoli proiectul Preasfinției Sale prin cumpărarea, fără binecuvântarea și aprobarea Mitropoliei, a unei clădiri, fostă gară a unei stații de S-Bahn (tramvai) cu un teren aferent de 3.000m² și ducerea unei campanii printre românii din orașul

München și împrejurimi că Preacucernicia sa a început lucrările la „biserica românilor din München”.

După ce Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Serafim al Germaniei face unele precizări asupra respectivei situații, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel opinează că trebuie intensificat dialogul dintre centrul eparhial și parohii, iar orice activitate derulată în parohii trebuie să aibă binecuvântarea chiriarhului, apreciind că proprietatea cumpărată ar putea fi folosită, de exemplu, pentru activități cu tineretul.

În urma discuțiilor purtate și la propunerea Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase, Sfântul Sinod hotărăște:

– Să se solicite Pr. Simion Felecan să intre în rânduielile și disciplina bisericească, în special în ceea ce privește construirea unui locaș de cult reprezentativ pentru toți românii din München, care trebuie să unească eforturile tuturor. Existența Centrului bisericesc din München, ca reședință a episcopului-vicar, cu rol de coordonare a activității pastoral-misionare și administrative, nu exclude posibilitatea desfășurării acestei activități și în cadrul uneia sau mai multor parohii din localitate.

Temei nr. 4158/2009 – Referatul Sectorului comunități externe în legătură cu adresa nr. 431/2009 a Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei prin care PS Părinte Episcop Siluan informează despre cererea de integrare în jurisdicția acestei eparhii a Comunității Ortodoxe Române din Avezzano (Provincia Aquila, Italia), depinzând de Mitropolia Greacă pentru Italia și Malta (Patriarhia Constantinopolului).

În scrisoarea adresată Patriarhiei Române, Preasfințitul Părinte Siluan, Episcop Ortodox Român al Italiei, comunică dorința de integrare în jurisdicția acestei eparhii a Comunității Ortodoxe Române din Avezzano (Provincia Aquila, Italia), care depinde canonic de Mitropolia Greacă pentru Italia și Malta (Patriarhia Constantinopolului) al cărei paroh este Părintele Mircea Dănuț Mititelu.

Preasfinția Sa amintește, de asemenea, de repetatele abuzuri canonice ale IPS Mitropolit Ghenadie, care a înființat parohii ortodoxe române sau moldovenești, în mai multe orașe din Italia, hirotonind și clerici, teologi români sau moldoveni. Mai mult, un număr mare al consilierilor de la alte parohii, din respectiva Mitropolie, sunt de origine română.

În acest context, este menționat și cazul **Mănăstirii Sfântul Ioan Secerătorul din Bivongi**, care a creat disensiuni între Mitropolia Ortodoxă Greacă a Italiei și Maltei și Episcopia Ortodoxă Română a Italiei.

Biserica acestei mănăstiri datează de la sfârșitul sec. XI, fiind construită în timpul dominației normande, dependentă de episcopul de Squilacce (Vivarium). În mănăstire a trăit Sfântul Ioan, un monah smerit, născut la Palermo, în Sicilia, care era ocupată de arabi. Mama sa era originară din Stilo, dar fusese luată în robie de arabi și dusă la Palermo. Ea l-a îndemnat pe micul Ioan să fugă în Calabria și

să se boteze, făcându-se creștin. Ajungând monah iscusit, Ioan a dus o viață sfântă, fiind și făcător de minuni. Cea mai cunoscută minune a sa este cea a secerării minunate, care i-a și adus numele de Secerătorul.

În 1579, odată cu înființarea ordinului basilienilor, mănăstirea devine greco-catolică. În sec. XVII, în urma greutăților provocate de o bandă de tâlhari, monahii se mută la Stilo, luând cu ei moaștele Sfântului Ioan, iar mănăstirea rămâne părăsită. La începutul sec. XIX, ca urmare a legilor napoleoniene, moșia cu ruinele mănăstirii trece în proprietatea comunei Bivongi și după unificarea Italiei este vândută mai multor proprietari, care o transformă după nevoile lor. În 1980, ultimii moștenitori au donat-o primăriei locale. *Prin urmare, mănăstirea nu a fost fondată de Patriarhia Ecumenică și nici nu a aparținut vreodată de-a lungul istoriei jurisdicției acesteia.*

Restaurarea mănăstirii a început în 1990, cu bani publici (2 milioane euro). În anul 1994, mănăstirea a fost dată în folosință pe 10 ani, Mitropoliei Ortodoxe Grecești pentru Italia și Malta, iar în 1995, pentru 99 ani, cu condiția de a fi păstrată în funcțiune ca mănăstire cu o prezență permanentă de călugări și deschisă accesului pelerinilor.

În primăvara anului 2008, primăria de la Bivongi, proprietara ansamblului monastic respectiv, la presiunea opiniei publice și a comunității locale, a denunțat unilateral, prin hotărârea Consiliului comunal, acordul cu Mitropolia Greacă, pe motiv că permanența nu a fost niciodată asigurată în mod coerent (mănăstirea fiind abandonată pe perioade de luni de zile) și că aceasta nu a fost deschisă accesului public, așa cum se stipula în convenția încheiată în 1995.

Concomitent, primăria de la Bivongi a adresat tuturor reprezentanților jurisdicțiilor ortodoxe canonice din Italia o scrisoare prin care își arăta disponibilitatea de a oferi ansamblul monastic respectiv, în vederea stabilirii unei permanențe de viață monastică și a înscrierii acestui monument național în circuitul turistic al zonei.

După o lună de zile de așteptare, la solicitarea expresă a primăriei, datorată prezenței masive a românilor ortodocși din zonă, Episcopia Ortodoxă Română a Italiei a decis să dea curs propunerii de a prelua complexul monahal *Sfântul Ioan Secerătorul* de la Bivongi și de a asigura o viață monahală permanentă, precum și păstrarea și punerea în valoare a acestui patrimoniu creștin, prin deschiderea sa către pelerini. Astfel, în data de 19 iulie 2008, s-a semnat contractul de comodat gratuit pentru 99 de ani prin care Episcopia Ortodoxă Română a Italiei a preluat, spre folosință, mănăstirea, cu clădirile și terenul aferente.

De subliniat faptul că, în cazul în care nu se primea un răspuns pozitiv din partea vreunei jurisdicții ortodoxe prezente în Italia, complexul mănăstiresc de la Bivongi devenea, în mod automat, muzeu, sau era preluat de o comunitate greco-catolică ucraineană, sub jurisdicția Episcopiei de Locri, soluție considerată de pri-

măria din Bivongi ca fiind cea mai nefavorabilă, având în vedere că mănăstirea fusese fondată înainte de schisma din 1054.

În prezent, buna desfășurare a vieții mănăstirești este asigurată de trei monahi, dând deplină satisfacție atât românilor ortodocși din această zonă, cât și primăriei comunei Bivongi și comunității locale.

Prin urmare, retrocedarea mănăstirii *Sfântul Ioan Secerătorul* jurisdicției Patriarhiei Ecumenice este imposibilă, pentru faptul că proprietara ei (primăria din Bivongi) nu este de acord cu acest lucru, dat fiind eșecul înțelegerii din 1995 și litigiul existent datorită acțiunii în justiție întreprinsă de Mitropolia Greacă, ca urmare a denunțării acordului existent. Așadar, acest complex ar deveni în cel mai fericit caz muzeu sau ar fi preluat de către o comunitate greco-catolică. De asemenea, în cazul în care Episcopia Ortodoxă Română a Italiei ar renunța la angajamentele asumate privind complexul mănăstiresc de la Bivongi, aceasta ar aduce un prejudiciu serios credibilității Bisericii Ortodoxe Române atât în fața opiniei publice din Calabria, cât și în sânul comunității ortodoxe române din această zonă.

Referatul amintește că hotărârea Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei este luată în spiritul prevederilor *Statutului de organizare și funcționare a Bisericii Ortodoxe Române* [art. 1; art. 5 ali. (1); art. 8 alin. (1)] și a deciziilor adoptate de recenta întrunire a celei de a IV-a Conferințe Panortodoxe Presinodale pe tema *Diaspora ortodoxă* (Chambésy, 6-13 iunie 2009), care menționează dreptul fiecărei Biserici Ortodoxe Autocefale de a se îngriji spiritual de diaspora sa.

Luând cuvântul, *Preafericitul Părinte Patriarh Daniel* informează Sfântul Sinod despre faptul că, în cadrul discuțiilor de la Patriarhia Ecumenică, din timpul vizitei la Constantinopol, cazul complexului mănăstiresc de la Bivongi a fost menționat în mod expres, Sanctitatea Sa Patriarhul Bartolomeu susținând că această mănăstire nu a aparținut niciodată Patriarhiei Române.

PS Părinte Episcop Siluan al Italiei aduce unele precizări în legătură cu situația creată atât în cazul acestei mănăstiri, cât și în cazul unor parohii ortodoxe române din Italia. Preasfinția Sa reamintește faptul că, atât în cazul complexului mănăstiresc de la Bivongi, cel al Comunității Ortodoxe Române din Avezzano, ca, de altfel, și în alte cazuri, Mitropolia Ortodoxă Greacă pentru Italia și Malta (Patriarhia Constantinopolului) duce o campanie de contracarare și împiedicare a activității pastoral-misionare a Episcopiei române, inclusiv prin racolarea de preoți sau teologi români pentru a-i folosi în comunitățile românești dependente de respectiva Mitropolie.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel consideră că trebuie găsită o rezolvare a diferendului pe cale amiabilă, avându-se în vedere obligațiile pastorale mult mai mari față de comunitățile de ortodocși români din Italia, comparativ cu cele legate de viețuitorii din mănăstirea de la Bivongi. De asemenea, în cazul preoților sau teologilor ortodocși români care se află, din diferite motive, în jurisdicția Mitro-

poliei Ortodoxe Grecești pentru Italia și Malta, această practică nu ajută la crearea unei atmosfere frățești între diferitele jurisdicții ortodoxe din Italia.

Având în vedere discuțiile purtate de delegația Bisericii Ortodoxe Române cu Sanctitatea Sa Patriarhul Bartolomeu, la Constantinopol, referitor la cazul mănăstirii din Bivongi,

Ținând seama de raportul prezentat de Preasfințitul Părinte Episcop Siluan al Italiei în legătură cu relațiile dintre cele două eparhii din Italia,

Luând în considerare ultimele hotărâri din cadrul celei de a 4-a Conferințe Panortodoxe Presinodale (Chambésy, 6-13 iunie 2009), în care se accentuează responsabilitatea Bisericii Mame față de fiii ei duhovnicești aflați în afara granițelor țării.

La propunerea Comisiei pentru comunități externe, relații interortodoxe, intercreștine și interreligioase, Sfântul Sinod hotărăște:

– *În termen de o lună de zile, Preasfințitul Părinte Episcop Siluan va prezenta Cancelariei Sfântului Sinod un raport amănunțit (cronologic și tematic) al situației conflictuale dintre Episcopia Ortodoxă Română a Italiei și Mitropolia Ortodoxă Greacă pentru Italia și Malta, Preasfinția Sa făcând și propuneri în vederea rezolvării situației conflictuale, pe cale amiabilă.*

Temei nr. 4181/2009 – Propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru desemnarea Preasfințitului Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul ca secretar al Sfântului Sinod și al Sinodului Permanent.

Preafericitul Părinte Patriarh Președinte arată că „prin alegerea de către Sfântul Sinod, în ziua de 18 iunie 2009, a Preasfințitului Părinte Vincențiu Ploieșteanul ca Episcop al Sloboziei și Călărașilor și întronizarea care va avea loc în ziua de 28 iunie 2009, funcțiile de Secretar al Sfântului Sinod și de Secretar al Sinodului Permanent vor deveni vacante. Pentru continuitatea activității secretariatului acestor două organisme centrale bisericești deliberative, potrivit prevederilor statutare și regulamentare bisericești este necesar ca Sfântul Sinod, la propunerea Noastră, să hotărască încredințarea funcției de Secretar al Sfântului Sinod și a celei de Secretar al Sinodului Permanent, Preasfințitului Părinte Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul, care a acumulat o bogată experiență administrativă în cei aproape 7 ani de vechime în această demnitate.”

Având în vedere că în conformitate cu prevederile **art. 12, alin. (3) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române** „Secretarul Sfântului Sinod este și Secretarul Sinodului Permanent”;

La propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Sfântul Sinod hotărăște:

– *Aprobă desemnarea Preasfințitului Părinte Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul ca Secretar al Sfântului Sinod și al Sinodului Permanent, începând cu data de 1 iulie 2009.*

j. Închiderea ședinței de lucru a Sfântului Sinod.

Epuizându-se dezbaterile și adoptarea hotărârilor în legătură cu problemele înscrise pe ordinea de zi, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel** ia cuvântul și, mulțumind membrilor Sfântului Sinod care și-au adus contribuția la formularea hotărârilor care s-au luat, precum și referenților care au prezentat propunerile comisiilor sinodale, precizează că: „*A fost o ședință sinodală importantă prin problemele care s-au examinat și prin hotărârile care s-au luat: alegeri de episcopi titulari în două din scaunele vacante, înființarea unei noi episcopii, care să corespundă cerințelor religioase și pastoral-misionare din zona Hunedoarei, ridicarea la rangul de arhiepiscopie a unor vechi episcopii și acordarea rangului de arhiepiscop onorific unor ierarhi cu activitate deosebită pastoral-misionară, socială și administrativă, precum și soluționarea unor probleme pentru promovarea vieții religioase din Biserica noastră.*”

În continuare, Preafericirea Sa adresează tuturor ierarhilor Sfântului Sinod rugămintea de a continua activitatea misionară și pastorală în eparhii și a veghea neconținut la îndeplinirea tuturor dorințelor credincioșilor, clerului și personalului monahal. Apoi, adresează, din nou, felicitări ierarhilor aleși ca episcopi titulari la Episcopia Sloboziei și Călărașilor și la Episcopia Hușilor, precum și factorilor responsabili care în mod justificat au propus înființarea Episcopiei Devei și Hunedoarei.

În încheiere, **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel** precizează: „*Avem vizite peste hotare și prilejul să prezentăm activitatea noastră bisericească plină de realizări. Toate aceste împliniri sporesc credibilitatea Bisericii noastre în rândul Bisericilor Ortodoxe surori și a celorlalte Biserici precum și a Mitropoliei Ortodoxe Române din Franța la care urmează să mergem. Ne bucurăm că este împreună cu noi și Preasfințitul Părinte Episcop Mihail al Australiei și Noii Zeelande, venit de departe, pe care va trebui să-l sprijinim pentru dobândirea unui sediu eparhial, întrucât a înființat noi parohii, pentru care trebuie să se îngrijească să găsească noi locașuri de cult dintre cele dezafectate.*”

La orele 15⁰⁰, Preafericitul Părinte Patriarh **declară închisă ședința de lucru a Sfântului Sinod.**

Se rostește rugăciunea „*Cuvine-se cu adevărat*”.

PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD

† **DANIEL**

ARHIEPISCOPUL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLITUL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOCȚIITOR AL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI ȘI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

SECRETARUL SFÂNTULUI SINOD
† **CIPRIAN CÂMPINEANUL**
EPISCOP-VICAR PATRIARHAL

ANIVERSAREA A ZECE ANI DE LA VIZITA PAPEI IOAN PAUL AL II-LEA ÎN ROMÂNIA (7-9 MAI 1999 – 2009)

Cu prilejul împlinirii a zece ani de la vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România (7-9 mai 1999), Patriarhia Română, Președinția României și Arhiepiscopia Romano-Catolică de București au organizat o serie de manifestări aniversare.

În acest context, Patriarhia Română a organizat în ziua de vineri, 8 mai, la Palatul Patriarhiei, manifestarea cu tema „Întâlnire în Lumina Învierii“, dedicată aniversării a zece ani de la vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România. În debutul manifestării a avut loc vernisajul expoziției de fotografie „Bucuria întâlnirii“, care a inclus imagini cu cele mai importante și semnificative momente din timpul vizitei de acum zece ani. A urmat conferința cu tema „Credința creștină și cultura europeană azi. Moștenire comună, provocări actuale și perspective de cooperare“.

Prima vizită a unui Papă al Romei în România a fost și prima vizită a unui Papă într-o țară majoritar ortodoxă, deschizând, astfel, calea pentru noi întâlniri în alte țări de tradiție ortodoxă, după cum a spus, în cuvântul său, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel: *„De aceea, o putem considera ca fiind o vizită istorică, prin care s-a încercat o mai mare apropiere și cooperare între cele două Biserici într-o vreme în care lumea era foarte învrăjbită și în care Bisericile creștine erau chemate să proclame împreună iubirea lui Dumnezeu pentru lume, arătată în Iisus Hristos.“*

În deschiderea evenimentului care a evocat vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România a avut loc vernisajul expoziției de fotografie „Bucuria întâlnirii“, organizată în Sala „Europa Christiana“, în care au fost expuse imagini cu cele mai importante și semnificative momente din timpul vizitei Papei Ioan Paul al II-lea la București. În deschiderea vernisajului, Preasfințitul Vincențiu Ploieșteanul, Episcop-Vicar Patriarhal, a făcut o scurtă prezentare în care a evocat acele momente memorabile pentru cele două Biserici.

În cadrul manifestării cu tema „Întâlnire în Lumina Învierii“, dedicată aniversării a zece ani de la prima vizită a unui episcop al Romei într-o țară majoritar ortodoxă, în Aula Magna „Teoctist Patriarhul“, Preafericitul Părinte Daniel,

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, domnul Traian Băsescu, Președintele României, Excelența Sa Arhiepiscopul Dominique François Joseph Mamberti, delegatul Sanctității Sale Papa Benedict al XVI-lea, ierarhi ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ai Bisericii Romano-Catolice din România, înalte autorități de stat centrale și locale, foști demnitari români, personalități ale vieții academice, culturale și numeroși invitați au vizionat un film documentar despre vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România, realizat de TRINITAS TV, postul de televiziune al Patriarhiei Române, în colaborare cu Televiziunea Română.

Mesaje de evocare a istoricului eveniment

Excelența Sa Arhiepiscopul Dominique François Joseph Mamberti, delegatul Sanctității Sale Papa Benedict al XVI-lea, a citit mesajul episcopului Romei, în care s-a subliniat faptul că România a fost prima țară ortodoxă care a primit vizita episcopului Romei, iar Papa „a admirat această cultură care s-a format într-o tradiție de sfințenie și care își are izvoarele în chiliile nenumăraților călugări și călugărițe, care și-au dedicat viața aducând laude Domnului cu brațele întinse asemenea lui Moise, pentru ca lupta credinței în folosul poporului de pe acest pământ să fie ziditoare“. A urmat mesajul domnului Traian Băsescu, președintele României, care a marcat importanța istorică a evenimentului de acum zece ani, care a lăsat o vie impresie românilor și întregii lumi. Președintele României a evidențiat că această vizită este unică prin semnificația sa în planul dialogului ecumenic și al istoriei recente a națiunii noastre: „Prima vizită a unui Suveran Pontif într-o țară majoritar ortodoxă a avut, pe lângă semnificațiile sale profunde în spațiul dialogului și al reconcilierii dintre Biserici, și sensul unei confirmări a unei recunoașteri a vocației europene a României, țară-punte între Orient și Occident, cum o numea Ioan Paul al II-lea.“

În continuare, evenimentele de acum zece ani au fost rememorate și de Înaltpreasfințitul Ioan Robu, Arhiepiscop și Mitropolit romano-catolic de București. „Patriarhul Teoctist și Papa Ioan Paul al II-lea s-au rugat împreună, iar rugăciunea îi apropie pe oameni, fără ca identitatea să dispară“, a spus Înaltpreasfințitul Ioan Robu. „Rugăciunea ne dă aceeași statură pe care Dumnezeu vrea să o avem în fața Lui, de aceea, evocând memoria Patriarhului Teoctist și a Papei Ioan Paul al II-lea și văzându-i în rugăciune, să păstrăm nu doar imaginea aceasta, dar și duhul rugăciunii împreună“, a îndemnat Înaltpreasfinția Sa.

El a menționat două aspecte prezente în cuvântările Papei: înalta considerație pe care a acordat-o Bisericii Ortodoxe Române și sublinierea valorilor comune pe care le au cele două Biserici. „Cuvintele Papei Ioan Paul al II-lea sunt și cuvintele noastre, de prețuire a Bisericii Ortodoxe Române, de punere în centrul atenției noastre a valorilor comune care ne unesc, sângele martirilor, succesiunea apostolilor, Sfintele Scripturi, aceeași preoție care celebrează unicul sacrificiu al lui Hristos“, a spus Înaltpreasfințitul Ioan Robu. În încheierea mesajelor transmise cu

acest prilej, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a prezentat mesajul intitulat „Recunoștință și speranță“.

Evaluări ale importanței, semnificațiilor, consecințelor și perspectivelor vizitei Papei Ioan Paul al II-lea în România au fost transmise de către Înaltpreasfințitul Mitropolit Nifon Mihăiță, Arhiepiscopul Târgoviștei, și de către profesorul Andrea Riccardi, titularul disciplinei Istoria contemporană de la Universitatea Roma Tre, pe care le redăm integral mai jos.

La finalul acestei conferințe a fost lansat volumul *Convivere (Despre civilizația conviețuirii)*, al profesorului Andrea Riccardi, fondatorul Comunității Sant Egidio, apărut la Editura Humanitas. Theodor Paleologu, ministrul Culturii și Cultelor și Patrimoniului Național, a prezentat cuprinsul noii apariții ca fiind o panoramă a relațiilor internaționale, a lumii în care trăim, privite cu ochiul teologului erudit.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a încheiat conferința printr-un cuvânt în care a făcut referiri la cartea profesorului Andrea Riccardi și în care a propus organizarea unor conferințe pe teme de actualitate, manifestări organizate în parteneriat de Patriarhia Română și Comunitatea Sant Egidio. De asemenea, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a mulțumit lui Dumnezeu pentru evenimentul providențial al primei vizite a unui episcop al Romei într-o țară majoritar ortodoxă, în urmă cu zece ani, și celor care au rostit alocuțiuni care au evidențiat acest moment istoric.

Placă aniversară în Sala „Conventus“

Manifestările dedicate împlinirii a zece ani de la vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România, intitulate „Întâlnire în lumina Învierii“, s-au încheiat cu ceremonia de dezvelire a plăcii aniversare din Sala „Conventus“ a Palatului Patriarhiei, acolo unde a avut loc întâlnirea Papei Ioan Paul al II-lea cu membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Evenimentele comemorative s-au încheiat sâmbătă, 9 mai, când, la Catedrala patriarhală ortodoxă și la Catedrala romano-catolică din București, după săvârșirea Sfintei Liturghii, a fost săvârșit un parastas pentru pomenirea vrednicului de pomenire Teoctist Patriarhul și al Papei Ioan Paul al II-lea.

A consemnat CIPRIAN BĂRA

Mesajul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, adresat participanților la Simpozionul aniversar „Întâlnire în lumina Învierii“, de la Palatul Patriarhiei din București, vineri 8 mai.

„Aniversăm zilele acestea zece ani de la vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România (7, 8 și 9 mai 1999). Cu acest prilej, dorim să evidențiem, prin întâlnirea noastră în lumina Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, semnificația deosebită a acestui eveniment.

Vizita Episcopului Romei în țara noastră a marcat nu doar viața Bisericii Ortodoxe Române și a Bisericii Catolice din România, ci și relațiile dintre ortodocși și catolici pe plan internațional. Prima vizită a unui Papă al Romei în România a fost și prima vizită a unui Papă într-o țară majoritar ortodoxă, deschizând, astfel, calea pentru noi întâlniri în alte țări de tradiție ortodoxă (Georgia – noiembrie 1999, Grecia – mai 2001, Ucraina – iunie 2001, Bulgaria – mai 2002). De aceea, o putem considera ca fiind o vizită istorică, prin care s-a încercat o mai mare apropiere și cooperare între cele două Biserici, într-o vreme în care lumea era foarte învrăjbită și în care Bisericile creștine erau chemate să proclame împreună iubirea lui Dumnezeu pentru lume, arătată în Iisus Hristos.

În același timp, vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România se explică și prin faptul că Biserica Ortodoxă Română, latină ca origine etnică, dar de credință ortodoxă răsăriteană, este o Biserică deschisă dialogului internațional, intercreștin sau ecumenic. Prin urmare, vocația particulară a Bisericii Ortodoxe Române este aceea de a fi un pod, o punte de legătură între Răsărit și Apus.

Totodată, trebuie spus că Papa n-a venit în România doar pentru ortodocșii români cu care Biserica Romano-Catolică, în general, are relații bune, ci și pentru faptul că în România se află cea mai bine organizată și dinamică minoritate catolică dintr-o țară majoritar ortodoxă. Astfel, vizita Papei nu a fost numai una ecumenică, ci și una cu semnificații pastorale pentru episcopii, preoții și credincioșii romano-catolici și greco-catolici din România, care s-au bucurat în mod deosebit de prezența episcopului Romei în România.

Vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România rămâne, așadar, un eveniment cu profunde semnificații ecumenice și pastorale. Ea a evidențiat faptul că adevărul credinței și iubirea creștină frățească trebuie unite între ele pentru că unitatea exterioară, care nu este și comuniune spirituală profundă, nu se poate impune conștiinței și libertății umane, nici nu devine izvor de bucurie. Deci, prietenia și respectul reciproc apropie între ele Biserici și popoare diferite.

Aniversarea unui deceniu de la vizita Papei în România constituie, de asemenea, un prilej de evocare a personalității sale deosebite. Personalitatea sa a fost un dar nu numai pentru Biserica Romano-Catolică, ci și pentru lumea de astăzi, în general, din ce în ce mai secularizată și confuză din punct de vedere spiritual și moral. Papa Ioan Paul al II-lea a fost un apostol al păcii și al unității, apreciat la nivel mondial, un misionar al libertății întru Hristos, libertate mai tare decât orice sistem totalitar de dreapta sau de stânga. Este semnificativ faptul că primul Papă de origine slavă din istorie a subliniat permanent în cuvântările sale importanța spiritualității ca dimensiune centrală a vieții umane, convingere care nu venea doar din studiile sale teologice și filosofice, ci mai ales din istoria vieții sale personale, din experiența ajutorului lui Dumnezeu în încercările dramatice ale vieții sale, atât din timpul războiului, cât și din perioada grea a comunismu-

lui totalitar. Din acest motiv, apărarea libertății și a demnității umane, prin promovarea unei adevărate „culturi a vieții“, în contextul confuz al provocărilor lumii de azi, a fost o constantă a activității sale. Mai mult decât atât, atitudinea profund spirituală izvorâtă din această experiență personală a făcut din Papa Ioan Paul al II-lea un promotor smerit al pocăinței ca premisă a reînnoirii, a reconcilierii și a refacerii unității creștine.

Vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România, ca invitat al Patriarhului Teoctist, un alt mărturisitor al credinței creștine în timpul comunismului, și receptarea pozitivă a acestei vizite pe plan internațional au făcut ca Papa să fie considerat un prieten al României, iar dimensiunea ecumenică a vizitei, în care Papa Romei și Patriarhul României s-au rugat împreună pentru unitatea creștină, a fost apreciată drept un semn de speranță și bucurie într-o lume tensionată, adesea confuză în orientarea ei.

În lumina Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România capătă, acum, după zece ani, valoarea permanentă a unui simbol de apropiere, dialog și cooperare între Biserici, prin promovarea iubirii sfinte în viața persoanelor, a comunităților și a popoarelor. Vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România a contribuit, la nivel politic, la aderarea României la NATO și Uniunea Europeană, iar în plan pastoral-ecumenic, la o detensionare a relațiilor dintre greco-catolici și ortodocși în România, deși nu au fost rezolvate toate problemele lor patrimoniale. Totuși, lumina acelor zile de 7, 8 și 9 mai 1999 nu poate fi niciodată separată de lumina și bucuria Sfințelor Paști, izvor de speranță și iubire frățască în Hristos. Mulțumim lui Dumnezeu pentru că această lumină a fost mărturisită atunci împreună, de un papă catolic și un patriarh ortodox, cu speranța comuniunii și conlucrării între creștini, spre slava Preasfintei Treimi și spre binele Bisericii lui Hristos“.

Cuvântul Înaltpreasfințitului Mitropolit Nifon Mihăiță, Arhiepiscopul Târgoviștei

„S-au împlinit, iată, zece ani de când, prin voința lui Dumnezeu, Stăpânul desăvârșit al istoriei și Singurul, cu adevărat, creator de evenimente, pentru prima dată un papă de la Roma a pășit pe pământul locuit, în majoritate, de credincioși ortodocși.

Vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România a fost un semn de speranță, de încredere și de iubire, dar și un simbol al deschiderii, al reconcilierii și al aprecierii reciproce dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Romano-Catolică, moment care a marcat debutul unei noi relații între cele două Biserici.

S-a scris mult despre această vizită și au fost făcute numeroase aprecieri, fie de către teologi, fie de către jurnaliști, ori, chiar de către politologi sau literați, dar ceea ce este cu adevărat important, acum, la un deceniu de la acest eveniment istoric, când cei doi protagoniști ai vizitei: Papa Ioan Paul al II-lea și Patriarhul

Teoctist au trecut la cele veșnice, este faptul că, acest moment a inaugurat o nouă etapă, “o nouă dimensiune ecumenică”¹, în relațiile dintre Răsăritul și Apusul creștin, marcând un adevărat progres în dialogul ecumenic și mărturisind că nu există vreun blocaj sau vreo barieră confesională, care să discrimineze Europa din punct de vedere religios.

Nu întâmplător impactul istoric al acestei vizite a fost comparat cu cel al dezghețului și deschiderii realizate cu alți zece ani în urmă, astfel că anul 1999, reverberează în istorie ca un alt transformator an 1989.

Înstrăinarea religioasă dintre Răsărit și Apus, de după ruperea unității de după sfârșitul primului mileniu creștin, a creat, de-a lungul timpului, o atmosferă de teamă, de suspiciune și de neîncredere. Iar, fiecare tensiune, neînțelegere, ori conflict, politic, economic, social și militar, dintre cele două toposuri, nu doar geografice, ci și religioase, s-a resimțit din plin și în plan bisericesc. De aceea, se apreciază, ca un fapt extraordinar, vizita unui Suveran Pontif într-o țară cu populație majoritar ortodoxă.

Ca unul dintre aceia care m-am ocupat de organizarea vizitei Papei Ioan Paul al II-lea în România, vă pot spune că aceasta a fost posibilă, nu doar pentru că a fost voită de autoritatea politică, de stat, ci și pentru că a fost dorită de către Biserica Ortodoxă Română, care prin vocea Sfântului Sinod a lansat, de asemenea, o invitație Sanctității Sale de a veni în România. Și, așa cum știți, întotdeauna, un papă acceptă o invitație oficială de a vizita un anume stat, doar dacă religia, ori cultul majoritar, de acolo, dorește vizita sa și îi adresează o invitație în acest sens, care o dublează pe cea de stat.

Istoricul eveniment din 7-9 mai 1999 a reflectat, atât deschiderea ecumenică a Bisericii Ortodoxe Române, voința sa de reconciliere, de dialog și de promovare a valorilor comune ale Creștinismului, cât mai ales sarcina Ortodoxiei românești de a fi creatoare de punți și deschizătoare de noi drumuri.

Cel de al doilea mileniu creștin a debutat cu nefericita și nedorita Schismă (1054), dar, prin bunăvoința divină și prin neașteptata deschidere a oamenilor, el s-a încheiat cu un semn de unitate și de speranță. A început cu o ruptură și s-a finalizat cu un dialog. De aceea, această vizită-simbol ne face să sperăm, cu putere, că cel de al treilea mileniu creștin va aprofunda și mai mult redescoperirea unității văzute a Bisericii lui Hristos, așa cum aprecia și Patriarhul Teoctist, în discursul său de primire a papei: “*Mileniul al doilea al istoriei creștine a început cu o dureroasă sfâșiere a unității Bisericii. El se încheie însă sub semnul afirmării unei dorințe sincere și al unor eforturi de unitate, oglindite în strădaniile Bisericilor creștine de pretutindeni, pentru vindecarea acestei răni din trupul lui Hristos. Biserica Ortodoxă din România își asumă cu responsabilitate lucrarea ce-i*

1. N. Mares, *Ioan Paul al II-lea, Papa pentru mileniul al III-lea*, Ed. Hiparion, Cluj-Napoca, 2001, p.262.

revine, în contextul eforturilor tuturor Bisericilor, de apropiere și refacere a unității de credință a creștinilor².”

Timidul început al dialogului dintre “cei doi plămâni ai Bisericii lui Hristos”³, marcat de întâlnirea dintre Patriarhul Ecumenic Athenagora și Papa Paul al VI-lea de la Ierusalim și Constantinopol, își descoperă un sens plinar și plin de reverberații profunde, în dialogul dintre Papa Ioan Paul al II-lea și Patriarhul Teoctist, în România anului 1999, dialog care a apreciat tezaurul comun de credință, dar și identitatea specifică celor două Biserici, într-o manieră nouă și plină de speranță.

Venit dintr-o țară din est, din Polonia, Papa Ioan Paul al II-lea cunoștea bine problemele cu care se confruntă țările din fostul *bloc socialist*, nu doar pe cele de natură economică și politică, dar mai ales pe cele de natură religioasă și morală, astfel că realitățile societății românești de atunci, similare celor ale societății poloneze, vorbeau despre o urgență a înnoirii morale, a depășirii problemelor trecutului, în lumina transformatoare, vindecătoare și mântuitoare a Evangheliei lui Iisus Hristos.

Legat, într-un fel tainic, de lumea Orientului creștin, nu doar prin descendența sa slavă, dar și prin tezaurul inepuizabil de frumusețe creștină a trăitorilor Ortodoxiei, pe care-l cunoștea și îl aprecia, Papa Ioan Paul al II-lea a venit în România, ca “*pelerin al păcii, al fraternității și al înțelegerii*”⁴, dorind să omagieze “*multele mărturii luminoase înflorite pe pământ românesc*”⁵, apreciind forța credinței, a deschiderii, spiritul ecumenic al Ortodoxiei românești, dar și calitatea națiunii române de a fi “*sinteză de gândire și de trăire creștină între Răsărit și Apus*”⁶.

Toate gesturile, cuvintele și simbolurile acestei vizite extraordinare de acum un deceniu, au și astăzi un puternic caracter profetic și simbolic, fapt ce se descoperă încă din discursul inaugural, ținut de către Sanctitatea Sa, atunci când a pășit prima dată pe pământ românesc: “*Românie, țară-punte între Orient și Occident, punct de răscruce între Europa Centrală și cea Orientală, Românie, pe care tradiția o numește cu frumosul titlu de "Grădina Maicii Domnului", vin la tine în numele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu și al Preasfintei Fecioare Maria*”⁷.

De remarcat faptul că, în discursurile sale, Sfântul Părinte Ioan Paul al II-lea nu a amestecat Ortodoxia românească cu cea ruso-bizantină, ci a vorbit în mod specific și concret despre simbioza *sui-generis* dintre Ortodoxie și latinitate, în

2. P.F. Patriarh TEOCTIST, *Mesajul de omagiu*, în *** “*Vizita apostolică a lui Ioan Paul al II-lea în România*”, “L’Osservatore Romano”, Cahiers special, Roma, 1999, p. 7.

3. IOAN PAUL al II-lea, „*Audiența generală*” din Piața San Pietro. *Alocuțiune adresată în limba română educatorilor și studenților Colegiului greco-catolic Pio Romeno din Roma*, 12 mai 1999.

4. ****Papa Ioan Paul al II-lea în România, Discursuri și omilii*, EARCB, București, 1999, p. 14.

5. *** “*Vizita apostolică a lui Ioan Paul al II-lea în România*”, p. 6.

6. Patriarhul TEOCTIST, “*Siliți-vă să păziți unitatea Duhului întru legătura păcii*” – Mesaj pentru volumul dedicat memoriei papei Ioan Paul al II-lea în volumul *** *Un buchet de laude pentru S.S. Papa Ioan Paul al II-lea*, (coord. I.Bisoc), Ed. Serafica, Roman, 2006, p.18.

7. ****Papa Ioan Paul al II-lea în România, Discursuri și omilii*, p. 4.

acest spațiu cultural și religios. De asemenea, și Preafericitul Părinte Patriarh Teoctist, în același sens, a insistat asupra temei "*punte între Orient și Occident*". Pleroma ortodoxă este, deci, o comunitate polifonică și policentrică, având în vedere faptul că structura tradiției prin inculturație – adică echilibrul dintre Evanghelie, cultură, națiune și Biserică –, s-a realizat pe pământul românesc într-un mod fericit. S-a remarcat în cuvântările celor două părți, o abordare ecumenică, frățească, în sensul nerecurgerii la accentuarea faptului că Ortodoxia și Catholicismul, Orientul și Occidentul ar fi două entități care se exclud. Nu s-a folosit logica schismei de la 1054, ci s-a folosit o altă eclesiologie, aceea a comuniunii, și o altă terminologie, cea de "*Biserici surori*", ambele rezultate, în mare parte, din dialogul teologic, bilateral, din vremea noastră.

Fiind o țară așezată în Răsăritul Europei, cu o populație și o limbă de origine preponderent latină, dar cu o credință răsăriteană, România este un semn de unitate, o adevărată punte, așa cum probabil că, Suveranul Pontif s-a gândit că este și Polonia, țară cu populație slavă, orientală, dar cu credință catolică, apuseană.

"*Pământul vostru românesc, între "latinitas" și Bizanț, poate deveni punct de întâlnire și comuniune*"⁸. "*Datorită credinței creștine, aceasta țară, care este legată de memoria lui Traian și de romanitate, dar care evocă chiar prin numele ei Imperiul Roman de Răsărit și civilizația bizantină, a devenit în decursul secolelor o punte de legătură între lumea latină și Ortodoxie, ca și între civilizația elenă și popoarele slave*"⁹. "*Țara voastră are ca și înscrisă în rădăcinile ei o singură vocație ecumenică. Prin poziția geografică și prin lunga ei istorie, prin cultură și tradiție, România este o casă unde Orientul și Occidentul se regăsesc în dialog natural*"¹⁰.

Faptul că papa, cel despre care se spune că este *creator de punți*, deschizător de dialog, prin însăși vocația sa, vorbește despre România, ca despre o țară "*punte între Orient și Occident*"¹¹, numind-o și "*Grădina Maicii Domnului*"¹², arată o profundă cunoaștere și o frumoasă apreciere adusă istoriei și spiritualității noastre ortodoxe și românești, a faptului că Evanghelia a adus rod bogat, căzând aici "*în pământ fertil*" și producând "*roade abundente de sfințenie și de martiriu*"¹³.

Vorbind despre personalități marcante ale Creștinismului românesc, despre vechimea și bogăția mărturiei de credință a românilor, Papa Ioan Paul al II-lea a reafirmat cu tărie că Iisus Hristos și speranța Evangheliei Sale mântuitoare, rămân steaua luminoasă care risipește întunericul consumismului, al secularismului și al indiferentismului, care macină rădăcinile creștine ale civilizației noastre. De

8. *Ibidem*, p.20.

9. *Ibidem*, p.8.

10. *Ibidem*, p.31.

11. ****Papa Ioan Paul al II-lea în România, Discursuri și omilii*, p. 4.

12. *Ibidem*.

13. *Ibidem*, p.3.

aceea, a și rostit profeticele cuvinte: *“România, cu ajutorul lui Hristos vei fi protagonistă unei noi perioade de entuziasm și curaj. Vei fi națiune prosperă, pământ roditor de bine, popor solidar și făcător de pace. Dumnezeu să te binecuvânteze mereu”*¹⁴.

Edificarea unității continentului nostru, ca paradigmă de cultură și de civilizație, nu se poate face decât numai împreună cu procesul de unitate al Bisericii lui Hristos, deoarece Creștinismul este acela care a dat chip continentului nostru și care susține, asemenea unei coloane, *frumosul templu-Europa*. Acesta este și motivul pentru care Sanctitatea Sa lansa un puternic îndemn la unitate: *“Suntem chemați să arătăm, cu cuvintele și gesturile de azi, bogățiile imense păstrate de Bisericile noastre în tezaurul tradiției lor... Avem totul în comun și avem în comun mai ales dorința sinceră de unitate”*¹⁵. Un teolog care citește cu atenție mesajele celor doi primați constată că există în ele o reflexie teologică și pastorală despre unitate, inedită, constând în aceea că modelele de unitate particulare sunt resituate într-o nouă perspectivă istorică. Cert, această nouă tipologie are la bază o relectură a istoriei Schismei din 1054 și a mileniului excomunicărilor, față de care Bisericile au libertatea lor, nefiind blocate într-un episod sau timp istoric. Ambele Biserici se simt decomplexate, dezlegate de moștenirea excomunicării și a anatemelelor.

Tocmai de aceea ele pot să arunce și să expună într-o dezbatere ecumenică nouă, modelele de unitate extrase din epoca polemicilor sterile. Istorică vizita a papei în România are, în mod profund, un caracter ecumenic, căci a dorit să marcheze depășirea unei înstrăinări, a sfâșierii unității Bisericii lui Hristos și să dea mărturie strălucitoare despre necesitatea redescoperirii chipului lui Hristos din celălalt, a împreună-lucrării pentru acea unitate voită de Domnul, așa cum mărturisea Patriarhul Teoctist, când spunea: *“...am trăit, pe de o parte, bucuria întâlnirii cu Sanctitatea Voastră, iar pe de altă parte, durerea unei separări încă persistente, neputând să ne împărtășim din același Potir. Cu adevărat noi, creștinii, trebuie să fim conștienți de responsabilitatea pe care o purtăm pentru înstrăinarea din secolele trecute, de contra-mărturia pe care această stare o prezintă în fața lumii și să ne rugăm lui Dumnezeu pentru unirea tuturor. Să facem, de asemenea, tot ce ne stă în putință pentru redescoperirea noastră, începând cu respectul izvorât din iubirea față de tradiția fiecăruia. Prezența Sanctității Voastre la Liturghia Ortodoxă, precum și a noastră la Missa catolică, arată tocmai acest respect față de identitatea Bisericilor noastre, care tind spre unitatea deplină întru credință. Drumul este greu și obstacolele nu puține. Dumnezeu ne va calăuzi pașii spre împlinirea acestui deziderat”*¹⁶.

14. *Ibidem*, p.4.

15. D. Popescu, „Eveniment istoric la sfârșit de mileniu – vizita Papei Ioan Paul al doilea în România”, în „Almanah Bisericesc”, Arhiepiscopia Bucureștilor, 2000, p. 99.

16. *** „Vizita apostolică a lui Ioan Paul al II-lea în România”, p. 28.

Papa Ioan Paul al II-lea a voit ca vizita Sa în România să aibă un caracter eminent ecumenic, fără să se treacă cu vederea caracterul ei pastoral, fiindcă papa a vizitat atât Biserica Ortodoxă Română, cât și Biserica Catolică, ori Greco-Catolică din țară, care se află în comuniune deplină cu Episcopul de Roma, ca urmaș al Sfântului Petru. Cu toate acestea, s-a insistat însă asupra dimensiunii ecumenice a vizitei, fiindcă Sanctitatea Sa a dorit ca ea să constituie „o etapă importantă pe calea unității creștine”. Dorința unității dintre cele două Biserici și-a găsit expresia ei majoră în cuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Teoctist, precum și a Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea, cu prilejul Liturghiilor săvârșite în centrul Capitalei.

„Datorită acestui fapt, a spus Preafericirea Sa, am trăit, pe de o parte, bucuria întâlnirii cu Sanctitatea Voastră, iar pe de altă parte, durerea unei separări încă persistente, neputând să ne împărtășim din același Potir. Cu adevărat noi, creștinii, trebuie să fim conștienți de responsabilitatea pe care o purtăm pentru înstrăinarea din secolele trecute, de contra-mărturia pe care această stare o prezintă în fața lumii și să ne rugăm lui Dumnezeu pentru unirea tuturor. Să facem, de asemenea, tot ce ne stă în putință pentru redescoperirea noastră, începând cu respectul izvorât din iubirea față de tradiția fiecăruia. Prezența Sanctității Voastre la Liturghia Ortodoxă precum și a noastră la Missa Catolică arată tocmai acest respect față de identitatea Bisericilor noastre, care tind spre unitatea deplină întru credință. Drumul este greu și obstacolele nu puține. Dumnezeu ne va călăuzi pașii spre împlinirea acestui deziderat”¹⁷.

Papa însuși recunoștea această profundă dorință de unitate, mai ales atunci când exprima, asemenea unui imn, marea sa dorință de fraternă colaborare, spre o cât mai deplină comuniune între Răsărit și Apus: *„Să izbucnească din Biserica Ortodoxă Română și din cea Catolică o singură cântare de preamărire a Numelui Domnului. Să formeze o simfonie de glasuri exprimând frățietatea raporturilor reciproce și implorând comuniunea deplină a tuturor credincioșilor. Întemeiate pe succesiunea apostolică, Biserica Ortodoxă Română și cea Catolică au același Cuvânt al Domnului, păstrat în Sfintele Scripturi și aceleași Taine sau Sacramente. În special, ea conservă aceeași preoție și celebrează unicul Sacrificiu al lui Hristos, prin care El face să crească Biserica Sa”¹⁸.*

Sanctitatea Sa a enumerat astfel elementele principale care permit celor două Biserici să-și recunoască sacramentalitatea lor și să pășească împreună pe calea unității creștine. Schimbul de potire între cei doi iluștri întâistătători, care a avut loc în prezența unui mare număr de credincioși ortodocși și catolici, ca niciodată în trecut, a constituit expresia simbolică a dorinței de comuniune deplină între

17. *Ibidem*, p. 28.

18. *Ibidem*, p. 24.

cele două Biserici apostolice. Dar nu este vorba numai de cunoaștere, ci și de împreună lucrare din câmpul misiunii creștine, în societatea contemporană.

„Socotim că Biserica trebuie să-și manifeste vocația sa profetică printr-o cercetare riguroasă – după pilda Părinților Bisericii și, în special, a Părinților Capadocieni – a spiritului culturii actuale, asimilând ceea ce este ziditor pentru om și lume și înlăturând acele aspecte care îndepărtează pe om de Dumnezeu Cel Adevărat și de calea împlinirii sale plenare. Îngrijorată de agravarea pericolelor care amenință umanitatea – imoralitatea, dezechilibrele economice, conflictele armate, problema ecologică etc. – Biserica atrage luarea aminte că rădăcina tuturor relelor se află în îndepărtarea omului de Dumnezeu, exacerbaria egocentrismului, pe fondul unei societăți umane tot mai secularizate. De aceea, suntem conștienți că energiile Bisericii, eliberate în ultimii ani, trebuie îndreptate spre lucrarea misionară și ecumenică comună. Ortodoxia noastră românească, ca de altfel întreaga zestre spirituală a României, poate constitui o putere inspiratoare pentru menținerea și îmbogățirea sufletului creștin al Europei”¹⁹.

La rândul Său, Papa Ioan Paul al II-lea, adresându-se membrilor Sfântului Sinod spunea: *„Preafericirea Voastră, am venit aici ... pentru a atesta cât de aproape este în simțire întreaga Biserică Catolică de strădania episcopilor, clerului și credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române, acum când un mileniu se încheie și un altul apare la orizont. Sunt alături și părtaș, cu stimă și admirație, la programul eclesial de reînnoire pe care Sfântul Sinod l-a întreprins în domeniile atât de esențiale ale formării teologice și catehetice, pentru a face să reînvie acel suflet creștin care este una cu istoria voastră. Trebuie să știți, Preafericirea Voastră, că în această lucrare binecuvântată de Dumnezeu, catolicii sunt alături de frații ortodocși cu răgăciunile și disponibilitatea pentru orice colaborare utilă”²⁰.*

Cooperarea dă posibilitatea creștinilor să depășească sentimentul înstrăinării lor și să se apropie reciproc, unii de alții. Spiritul ecumenic al întâlnirii de la București dintre Papă și Patriarh se observă deci în faptul că, pentru ei, ruptura din 1054 nu mai are nicio rațiune să existe, nu pentru că aceasta nu s-a întâmplat, ci din cauza evoluției istoriei bisericești din secolul al XX-lea. Dialogul teologic dintre cele două Biserici a generat noi concepte, interpretări și sensuri ale tradiției comune, care le unește pe calea spre deplină comuniune. Există încă probleme și tensiuni nerezolvate, dar există acum alte categorii și mijloace necesare dialogului, pe care polemica din trecut nu le-a cunoscut. Există apoi o disciplină ecumenică potrivit căreia unirea nu se face prin impunerea unui model de unitate exclusiv, a unei culturi dominante sau strategii unice de evanghelizare. De aceea, și anumite modele de unitate propuse în trecut, ca și metodele de a le concretiza, trebuie să fie revizuite și abandonate (cf. *Declarația comisiei mixte de la Bala-*

19. *Ibidem*, p.22.

20. ****Papa Ioan Paul al II-lea în România, Discursuri și omilii*, p.14.

mand, 1993). Unitatea nu înseamnă nici uniformizare sau globalizare, oricât de exagerată ar fi amenințarea cu „șocul civilizațiilor”. Nici integrarea României, țară latină și ortodoxă în același timp, în Europa, nu înseamnă intrarea ei în sfera de influență a lumii occidentale, catolice. Oricât de dificile ar fi tratativele cu greco-catolicii în privința restituirii lăcașurilor de cult, Biserica Ortodoxă Română nu trebuie să renunțe la procesul de unitate început la București. Căci, obstacolul esențial între Ortodoxie și Catolicism – spiritul schismei –, a fost ridicat tocmai prin vizita Papei pe teritoriul României, de spiritul ei ecumenic, nou.

După vizita sa în România, prin gesturi și fapte de o autentică cordialitate, Papa Ioan Paul al II-lea s-a manifestat ca un adevărat ambasador al României, în Europa și în lume, mărturisind tot ceea ce este bine și frumos din strălucirea acelei lumini, care între 7 și 9 mai 1999, în România, i-a luminat sufletul cu amprenta unui autentic creștinsim apostolic.

Un nou avânt ecumenic începuse. Biserica Ortodoxă Română a dovedit un rol de înaintemergător pentru Ortodoxia universală, căci, după vizita în România, papa a mers în Bulgaria, în Grecia, în Ucraina sau Armenia.

Necesitatea aprofundării unității Bisericii lui Hristos, a unei tot mai bune colaborări între Biserica Ortodoxă și cea Catolică, reiese cel mai bine din aceea că, provocările postmodernismului, problemele lumii noastre, cu accentuarea majoră a secularismului, a superficialității și a materialismului, cer, cu necesitate, un răspuns creștin unitar, bine articulat și solid. Lumea noastră are nevoie de mărturia unității, nu doar ca să creadă, ci să creadă cu putere multă, pentru ca împreună, cu acea forță indestructibilă a solidarității și a fraternității să schimbăm lumea, în lumina magnifică a Învierii Domnului, a Evangheliei Sale de viață dătătoare.

Vizita primului papă, într-un spațiu majoritar ortodox, a fost dorită îndelung de Ioan Paul al II-lea, pontiful care a dăruit Bisericii una din cele mai mari deschideri spre problemele lumii contemporane, promovând un limbaj nou și vestind cu mare entuziasm milostivirea lui Dumnezeu unei lumi cuprinse, adesea, de ură, întuneric și rău. Acestei lumi greșit orânduite, Sanctitatea Sa i-a vestit speranța și iubirea, îndemnând-o să nu se lase pradă disperării, ci să treacă „*pragul speranței*”²¹.

Considerat de către unii un „*om providențial*”²² „*pelerin smerit prin istoria secolului XX*”²³ sau „*omul sfârșitului de mileniu II*”²⁴, cel care a inaugurat un nou capitol în istoria Bisericii Apusene²⁵, Ioan Paul al II-lea a fost primul papă

21. Cf. IOAN PAUL al II-lea, *Să trecem pragul speranței*, Ed. Humanitas, București, 1995.

22. *Ibidem*, p. 20.

23. Gh. Popa, „*Construiți o civilizație a libertății, a dreptății și a iubirii*” în *** *Un buchet de laude pentru S.S. Papa Ioan Paul al II-lea*, p. 75.

24. Cf. L. Accatoli, *Karol Wojtyła-omul sfârșitului de mileniu*, Ed. Viața Creștină, Cluj-Napoca, 2002.

25. A. Franzen, R. Baumer, *Istoria papilor*, EARCB, București, 1996, p. 455.

care a intrat într-o sinagogă (Roma, 1986) și într-o moschee (Casablanca, 1987), a recunoscut valoarea și importanța celorlalte mari religii monoteiste pentru omenire (Assisi, 1986), a deschis dialogul și acțiunea comună cu toate religiile lumii. A recunoscut greșelile oamenilor Bisericii apusene, de-a lungul timpului (Roma, 2000), persecuțiile împotriva evreilor, musulmanilor, protestanților, indigenilor din țările colonizate de europeni, oamenilor de știință, a avut tăria să recunoască greșelile și să ceară iertare lui Dumnezeu și oamenilor. A apreciat nespun valoarea ființei umane, reabilitând, pe baze biblice, iubirea și demnitatea umană. A revigorat dialogul ecumenic afirmând mereu: *“să redăm Bisericii unitatea vizibilă, pentru că altfel această lume va fi lipsită de o mărturie pe care numai urmașii Fiului lui Dumnezeu, mort și înviat din iubire, o pot duce până la cele din urmă consecințe”*²⁶.

Apreciind *“lumina Orientului”*²⁷, Papa Ioan Paul al II-lea a iubit și a respectat nespun de mult tezaurul de credință și de viață al Bisericii Răsăritene, crezând cu mare tărie în ceea ce unește și nu în ceea ce desparte: *“ce bogăție este a respira în calitate de creștini, cu ambii plămâni, al tradiției orientale și al celei occidentale, și dorința ca toți să fie una”*²⁸. A apreciat ca nimeni altul România și pe credincioșii ei, și, parcă și azi ne răsună în minte: *“România, națiune mult dragă mie...România! Urez ca în acest efort de reînnoire socială, națiunea să nu fie lipsită de sprijinul politic și financiar al Uniunii Europene, din care Romania face parte prin istorie și cultură. Pentru a cicatriza rănilor unui trecut crud și dureros este nevoie de răbdare și chibzuință, de spirit întreprinzător și de onestitate.... Cu ajutorul lui Hristos, vei fi protagonista unei perioade de entuziasm și curaj. Vei fi națiune prosperă, pamânt roditor de bine, popor solidar și făcător de pace. Dumnezeu să te ocrotească și să te binecuvânteze mereu!”*²⁹.

Vizita Papei, în mod natural, a generat interpretări și comentarii diverse, uneori de împotrivire, alteori de marginalizare a evenimentului. Teologi, ierarhi, preoți, redactori de diverse categorii au încercat să reînnoade polemica în jurul schismei de la 1054, alții au fost de partea unei gândiri pozitive, în spiritul unui ecumenism ponderat, echilibrat, necesar pentru unitatea creștină. Nu trebuie uitat faptul că opinia publică seculară a perceput valoarea simbolică a acestei vizite, ca și impactul ei asupra procesului de integrare europeană a României, dar și opinia exprimată de mulți slujitori ai gândirii și practicii teologice misionare, ca o manifestare a valorilor creștine într-o lume a globalizării și secularizării.

Fără să camufleze tensiunile și, uneori, divergențele care subzistă în relațiile dintre Bisericile lor, cei doi întâistătători, Sanctitatea Sa Papa Ioan Paul al II-lea

26. ***Papa Ioan Paul al II-lea în România, Discursuri și omilii, p. 38.

27. Cf. Papa IOAN PAUL al II-lea, *Oriental lumen, Scrisoare pastorală*, Paris, 1995, p. 1.

28. IOAN PAUL al II-lea, „Audiența generală” din Piața San Pietro. *Alocuțiune adresată în limba română educatorilor și studenților Colegiului greco-catolic Pio Romeno din Roma*, 12 mai 1999.

29 ***Papa Ioan Paul al II-lea în România, Discursuri și omilii, p. 4.

și Preafericirea Sa Patriarhul Teoctist au afirmat unitatea fundamentală a creștinătății europene și nu numai, în sensul ei larg.

Importanța pe care vizita Papei Ioan-Paul al II-lea în România o poate lua la acest sfârșit al secolului al XX-lea este considerabilă. Ea decurge nu numai din personalitatea harismatică a episcopului de Roma, ci și din forța angajamentului său ecumenic față de Ortodoxie, începând cu cea română.

Mulțumind lui Dumnezeu pentru această importantă amplificare a dialogului ecumenic, pentru felul cum a lucrat și atunci ca și acum prin oameni, dăruindu-ne un adevărat eveniment istoric, ecumenic, profetic și bisericesc, Îl rugăm, ca pe Domnul și Stăpânul timpului, al istoriei și al nostru, să sporească adâncirea frățietății creștinilor, pentru ca să ajungem la împlinirea aceluia dorit ideal creștin: "*ca toți să fie una*" (Ioan 17, 25).

Cuvântul Prof. Dr. Andrea Riccardi (titularul disciplinei „Istoria contemporană“ de la Universitatea Roma Tre, fondatorul Comunității Sant'Egidio – Italia)

În urmă cu zece ani, Ioan Paul al II-lea a vizitat România. Lumea a cunoscut profunde transformări de atunci. Dar acea vizită a fost un eveniment ce a contribuit la schimbare. Din acest motiv este oportun să amintim astăzi acea zi de 7 mai, când Ioan Paul al II-lea, bolnav și cu pasul nesigur, a coborât din avion pe pământ românesc. Istoria are o dimensiune spirituală, adesea ignorată, în care se înscrie acest eveniment. Există curenți profunzi ce pun în mișcare istoria într-o mai mare măsură decât vedem și credem noi.

România cunoscuse o înviere: cu zece ani înainte de vizita Papei luase sfârșit regimul comunist și avuseseră loc alegeri libere. Se realizase ceva ce păruse imposibil până cu puțin timp în urmă: prăbușirea unui regim bazat pe minciună și violență.

Ioan Paul al II-lea era unul dintre puținii europeni care crezuseră că țările din Est nu erau sortite pentru totdeauna aceluia sistem: "nu fiți sclavi!" – le strigase polonezilor în timpul primei sale călătorii în țara sa, în 1979. Lupta lui nu era una politică, ci deriva din misiunea de a ține în viață acea sămânță de speranță și de umanitate prin mijlocirea credinței. Cardinalul Wojtyła, ales Papă în 1978, păruse un utopist când declarase că țările Europei, de la Atlantic până la Urali, au un destin comun. Visul său de unitate se lovea de zidul care ținea prizoniere popoarele din Est. Un vis al unui utopist polonez: El știa că în Est creștinismul păstra semințele speranței și ale umanității, chiar dacă sub stratul de gheață al unei ierni fără sfârșit.

Aceasta s-a produs și în România. Voi, dragi prieteni români, știți bine acest lucru. S-au păstrat semințele speranței și ale umanității de-a lungul unei ierni lungi. Le-au conservat Liturghia, viața monahală apropiată de popor. Orientul

comunist și Occidentul sceptic considerau aceste forme de expresie ca semne ale unei culturi arhaice destinate să dispară o dată cu cei în vârstă.

Aceste semințe i-au ajutat pe foarte mulți să trăiască, au sabotat în profunzime un regim al resemnării și al opresiunii, au permis ca, după prăbușirea lui, poporul să-și regăsească rădăcinile.

Oameni, precum părintele Cleopa de la Sihăstria, își manifestă paternitatea spirituală care eliberează și salvează sufletele multora. Nu făcea politică, dar amintea, cu autoritatea unui părinte spiritual, că nimeni nu este orfan și uitat: "să știți că Biserica este mama noastră spirituală" – a spus în ultimul său discurs. Bătrânul, care a suferit și s-a rugat atât de mult, a avut bucuria să vadă învierea țării lui și a murit la sfârșitul lui 1998, cu puțin înainte de vizita papei.

Sămânța a supraviețuit sub gerul unei ierni ce părea fără sfârșit. Dar au existat oameni care au săpat sub gheață. Dumitru Stăniloae, un teolog ce a cunoscut nu doar bibliotecile ci și închisoarea, a educat generații de intelectuali și oameni din popor în spiritul filocaliei, în timp ce regimul îi împingea pe oameni către filautie: căutarea resemnată a unui dram de bunăstare personală într-o logică materialistă: "Numai în acest fel creștinismul poate sluji progresului umanității: printr-o spiritualizare permanentă" – încheia părintele Stăniloae. Nu erau cuvinte banale, ci non-conformiste și revoluționare: doar spiritualizarea marchează progresul. Progresul și spiritualitatea sunt un binom inseparabil, părea o concepție complet arhaică, în schimb era o profeție. Dacă progresul este posibil, acest lucru se datorează femeilor și bărbaților spirituali. Ei au trăit o puternică rezistență. Atât de puternică, încât întrece orice imaginație. Există un martirologiu al creștinilor români, foarte grăitor. Cine îl poate uita pe Cardinalul Alexandru Todea, caracterizat de Ioan Paul al II-lea drept „simbolul rezistenței eroice al acestei Biserici”? – șaisprezece ani de închisoare și douăzeci și șapte de domiciliu forțat. Puternic mișcat, bătrân și bolnav, l-a întâlnit pe papă în catedrala catolică: ceea ce vedea era visul vieții sale. Asemenea bătrânului Simeon. Mulți îi spusese că suferea în mod inutil pentru un vis iluzoriu. El însă rezistase, luptând cu mâinile goale și cu forța spiritului. Asemenea lui, numeroși alți ortodocși, catolici, protestanți.

Nu pot să nu amintesc faptul că Patriarhul Teoctist, în timpul vizitei sale făcute lui Ioan Paul al II-lea, la Roma, a adus în Bazilica San Bartolomeo, încredințată Comunității Sant'Egidio, ca loc de amintire a noilor martiri din secolul XX, paramantul arhimandritului Sofian Boghiu, în semn de amintire a suferinței creștinilor români.

Forța creștinismului este umilă, dar uneori este mai rezistentă decât puterile acestei lumi. „Mă apucă toate furiile când văd cum creștinismul este confundat cu prostia, un fel de devoțiune idioată și plină de lașitate... Ca și cum destinul creștinismului nu ar fi altul decât acela de a lăsa omenirea batjocorită de forțele răului..." – mărturisese Nicu Steinhardt, care a petrecut cinci ani în închisoare și a murit în zorii eliberării, „o figură excepțională de credincios și om de cultură” –

după papa Wojtyła. Sub suprafața înghețată a unei ierni lungi sălășluia o mare forță spirituală și umană.

Ioan Paul al II-lea, în 1999, recunoștea această forță. Venea să salute învierea României. Această forță spirituală este o forță de unitate: împingea această țară, latină și ortodoxă, să-și joace rolul de punct de răscruce al Europei. O țară ce fusese copleșită de o istorie tragică: separată, închisă, ce a cunoscut ruperea de relațiile sale firești. Avusese loc cumplita invazie sovietică în țară. Mircea Eliade a vorbit despre o teroare a marii istorii, abătute asupra românilor: istoria mare – națiuni puternice, vecine sau îndepărtate – adesea s-a revărsat în mod violent asupra țării, distrugând-o, ocupând-o, marginalizând-o.

Ioan Paul al II-lea, Papă al Romei și profetul unei Europe diferite, i-a spus Patriarhului Teoctist, vorbind în cadrul sinodului român (era prima dată când un Papă roman participa la un sinod): *„Prea Fericite, amândoi, în istoria noastră personală, am experimentat lanțurile și opresiunea unei ideologii care dorea să extirpe din sufletul popoarelor noastre credința în Domnul Iisus. Totuși, porțile infernului nu au avut câștig de cauză...”*

România, Biserica sa, poporul său nu aveau să mai fie singure, ci unite cu Europa și creștinii! Patriarhul Teoctist, cu acel curaj al bătrânilor venerabili, a declarat în timpul Sfintei Liturghii (la care asista papa – și acesta un eveniment în premieră): *„Acesta este mesajul pe care noi îl vestim astăzi cu o singură inimă și cu o singură gură, cum au făcut și Apostolii, marii și sfinții Părinți ai Bisericii. Biserica Una a Orientului și a Occidentului”*.

Biserici surori, popoare înfrățite! – spunea marele patriarh Athenagoras. O Românie soră a popoarelor europene, creștini mai apropiați ca frați...

Astăzi, după zece ani, vedem măreția evenimentului din 1999. S-a spus: călătoria Papei a fost dictată de politică. Biserica Ortodoxă a trebuit să o accepte. și cea catolică, în special cea greco-catolică. Nu este adevărat. Procesul care a dus la această decizie nu a fost simplu, deoarece existau probleme deschise. A fost prima vizită a unui Papă într-o țară majoritar ortodoxă. Cealaltă vizită făcută unei Biserici Ortodoxe a fost la Istanbul, în 1979. Dar nu era o țară ortodoxă. Acolo s-a urzit atentatul lui Ali Agca: prețul plătit pentru un pas ecumenic, cum scrie Olivier Clement. După Istanbul, nimic, timp de douăzeci de ani, până la București. Cine, asemenea mie, a avut ocazia să participe la pregătirea marii întâlniri de rugăciune între religii, ce a avut loc la București, între 30 august și 1 septembrie 1998, putuse constata dificultățile existente între catolici și ortodocși. Acea întâlnire din 1998 a rămas însă memorabilă: a demonstrat că fraternitatea era posibilă. Îmi amintesc de momentul în care Patriarhul m-a invitat să explic semnificația întâlnirii în fața episcopilor români. Aduc omagiu încrederii pe care au acordat-o Comunității Sant'Egidio cu ocazia unei întâlniri ce a adus la București numeroși lideri creștini și aparținând altor religii, printre care șapte șefi de Biserici Ortodoxe și șapte cardinali.

Există anumite momente ce rămân de neuitat, precum acela în care pentru prima dată Patriarhul Teoctist a venit să asiste la Liturghia catolică de inaugurare a întâlnirii în catedrala latină. Nu se așteptau să vină și, la sfârșit, oamenii plângeau când l-au văzut. Îmi amintesc momentul când mitropolitul Mureșan a luat cuvântul, în prezența a numeroși ortodocși, catolici și protestanți, la rugăciunea finală a creștinilor. Rațiunile fraternității au câștigat, deschizând calea spre vizita papei, după cum mi-a spus el. În seara de 1 septembrie 1998, într-o atmosferă de sărbătoare, un mitropolit ortodox foarte respectat mi-a spus, îmbrățișându-mă: „După aceste zile nu va mai fi ca înainte”. De altfel, apelul final al acelei întâlniri spunea: „Nicio formă de ură, niciun conflict nu pot rezista rugăciunii, iertării și iubirii. Din acest motiv, să cerem iertare și să iertăm. Din acest motiv, am trăit, în aceste zile, ca într-un fel de școală a dialogului. Medicamentul dialogului permite vindecarea a numeroase neînțelegeri și conflicte între popoare și religii... Nimic nu se pierde prin dialog. Totul este posibil cu pacea!”.

De la acest apel până la vizita Papei au trecut opt luni, care au netezit drumul. Un rol determinant l-au jucat Patriarhul Teoctist și Sinodul. Trebuie să amintesc că tot Patriarhul îl vizitase pe Papă la Vatican în perioada comunistă. Daniel, mitropolit pe atunci, a declarat: „*Vizita papei în România are, așadar, valoarea perenă de simbol al apropierii, al dialogului și al cooperării între Biserici*”.

Da, constituie un model ecumenic. Există o cerere de unitate între popoarele europene, între creștini, în fața unei Europe care să nu fie o instituție rece și îndepărtată de popoare. În Europa, Bisericele nu mai pot trăi și acționa singure. Nu este o alianță tactică: cele două Biserici s-au iubit în 1999. Românii au strigat cu bucurie: „Unitate, Unitate”. Întreaga lume își amintește încă.

Au trecut zece ani și lumea este schimbată. Care este moștenirea evenimentului de atunci?

Este nevoie să reflectăm într-un mod nou pe tema unității. O unitate care nu înseamnă absorbție. „Cu toții rude, cu toții diferiți” – spunea o mare femeie de cultură, Germane Tillon, care cunoscuse lagărul german. România este o țară a Uniunii Europene. O puternică emigrație românească s-a revărsat asupra Occidentului și în Italia. Au existat polemici împotriva românilor și episoade de intoleranță. Rămâne un fapt istoric: în Italia are loc o întâlnire la nivel de masă între cele două popoare, cel italian și cel român. Aproximativ 800.000-850.000 de români muncesc în Italia; peste 100.000 de italieni sunt activi în România în firme cu capital italian sau mixt (Italia se află pe primul loc în rândul investitorilor străini). Peste 100.000 de copii români s-au născut în Italia. Există o rețea incredibilă de legături aeriene între cele două țări: peste 300 pe săptămână. Este o întâlnire istorică între două popoare de sorginte latină, fără precedent în istorie.

Așa se face că Biserica Ortodoxă din Italia a devenit a doua comunitate religioasă din țară. Comunitatea Sant'Egidio urmărește cu atenție acest fenomen al emigrației, deoarece este convinsă că întâlnirea dintre cele două culturi, deși cu difi-

cultăți, reprezintă creuzetul unei Europe unite. În acest mod urmărește efortul Bisericii române de a-i însoți pe emigranți. O moștenire a vizitei din 1999 este solidaritatea, este considerarea nevoilor credincioșilor unei alte Biserici ca pe ale tale proprii. Acestea sunt sentimentele pe care Biserica le trăiește în Italia și în alte părți.

Ne aflăm într-o altă etapă a istoriei. Astăzi România nu mai este singură în fața unei istorii care adesea a fost ca o mamă vitregă pentru ea. Astăzi se plasează cu seninătate în rândul națiunilor. Astăzi marea istorie se numește Europa și este istoria apropierei între națiunile europene.

Ioan Paul al II-lea intuise, venind în România, că era nevoie să se construiască unitatea europeană cu România. O iubea. Nu a uitat loialitatea românilor față de polonezi în 1939. Moștenirea acelei vizite este unitatea europeană. Dar aceasta nu poate fi doar una economică. Are nevoie de suflet, pentru ca focul arzător – nu iarna de dinainte – a unei lumi devenite în întregime o piață să nu distrugă semințele de umanitate și de credință. Chiar și vremurile pe care le trăim, chiar dacă într-un mod blând, pot extirpa sufletul.

Acest deceniu nu amintește doar vizita prin care s-a încheiat o iarnă lungă. Aruncă și o rază de lumină asupra viitorului. Este nevoie de o viziune.

Iubirea și colaborarea între creștini, între catolici și ortodocși, între Biserici, trebuie să însuflețească unitatea Europei, să o proiecteze în lume cu o misiune proprie. Noi, europenii, așteptăm de la România un mare impuls.

Fie ca amintirea vizitei lui Ioan Paul al II-lea, fie ca amintirea Patriarhului Teoctist, care a făcut posibil acel eveniment, cu mult curaj, să ne îndemne să cultivăm o viziune măreață de unitate: în Europa, între creștini. Există o sfințenie a profeției făcute de cei doi bătrâni cu mare prestanță spirituală. Dorința lor neîmplinită de unitate mai profundă rămâne moștenirea pe care ne-au lăsat-o și datoria noastră. Dar pentru aceasta, pentru a merge pe această cale, poate că trebuie să fim cu toții mai mari în sens evanghelic: „dacă vom fi mari unirea se va realiza” – spunea Patriarhul Athenagoras. Lumea globalizată este încă foarte divizată. Noi creștinii deținem secretul unității și al păcii pe care lumea nu știe să le ofere. Dacă vom fi mari, ceva profund se va întâmpla. Vizita din 1999 nu va mai fi o amintire, ci zorii unui nou anotimp.

Cu prilejul împlinirii a zece ani de la istorica vizită a Papei Ioan Paul al II-lea în România, în Aula Academiei Române s-a organizat un Simpozion, în ziua de 7 mai, la care a fost invitat și Preafericitul Părinte Patriarh Daniel. Cu acest prilej Preafericirea Sa a adresat participanților următorul mesaj:

„Cu un deceniu în urmă, între 7 și 9 mai 1999, a avut loc un eveniment deosebit în viața Bisericii Ortodoxe Române, a tuturor creștinilor din România și a Statului român, și anume vizita Papei Ioan Paul al II-lea la București, prima vizită

a unui Papă al Romei în România și prima vizită a unui Papă într-o țară majoritar ortodoxă.

Ea a reprezentat atunci convergența concretă a mai multor lumini și speranțe. În primul rând, vizita Papei în România a evidențiat obișnuința Bisericii Ortodoxe Române cu practica dialogului internațional, intercreștin sau ecumenic și interreligios. În al doilea rând, vizita Papei Ioan Paul al II-lea a constituit împlinirea dorinței Statului român de a-l invita în România pe Suveranul Pontif, cu speranța că Vaticanul va putea ajuta România să se integreze în structurile europene și euroatlantice. În al treilea rând, Papa n-a venit în România doar pentru a fi primit de ortodocșii români, ci și pentru a efectua o vizită pastorală în Biserica Catolică din România, pentru a se întâlni cu episcopii, preoții și credincioșii romano-catolici și greco-catolici veniți la București. În al patrulea rând, vizita a fost împlinirea unei dorințe vii a Papei Ioan Paul al II-lea, care, încă de la începutul pontificatului său, și-a exprimat vocația sa de a contribui la apropierea dintre Catholicism și Ortodoxie, dintre Europa apuseană și Europa răsăriteană. Mai târziu, Enciclica Ut unum sint (Ca toți să fie una), din 1995, și Scrisoarea apostolică Orientale Lumen (Lumina răsăriteană), din același an, au scos în evidență atât valorile spirituale ale creștinismului răsăritean, cât și dorința Papei ca Ortodoxia și Catholicismul să colaboreze mai mult în plan spiritual și social.

De fapt, valorile autentice și mari nu pot fi închise în frontiere și tipare înguste. Ca și lumina, ele se revarsă dincolo de sursa sau contextul care le-a generat. Ceea ce este profund uman, lumină sau frumusețe spirituală a chipului lui Dumnezeu în om, se împărtășește și se recunoaște pe plan universal, devenind patrimoniu spiritual al umanității, care deodată include și transcende specificul individual, național, religios și cultural.

Papa Ioan Paul al II-lea, prin profilul său spiritual deosebit, s-a înscris în perspectiva amintită mai sus. Deși între Ortodoxie și Catholicism există încă deosebiri și obstacole în refacerea unității eclesiale, totuși aceste două Biserici majore percep, proclamă și promovează, în comun sau în paralel, valorile Evangheliei, transcendența persoanei și sfințenia vieții, demnitatea și eternitatea umanului iubit de Dumnezeu și iubitor de Dumnezeu.

Aniversarea unui deceniu de la vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România ne îndeamnă pe toți – catolici, ortodocși și alți creștini – să privim înainte, să apărăm și să promovăm valorile creștine, identitatea și demnitatea persoanelor și a popoarelor, darul sacru al vieții, solidaritatea și responsabilitatea umană în fața noilor provocări ale lumii contemporane, având, însă, drept scop final al credinței noastre mântuirea și viața veșnică în Hristos cel răstignit și înviat, spre slava Preasfintei Treimi și fericirea oamenilor“.

PROCLAMAREA CINSTIRII SFÂNTULUI IERARH ATANASIE PATELARIE, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI, ÎN CALENDARUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

În zilele de 1–3 mai 2009 la Galați, în Catedrala Episcopală a Dunării de Jos, a avut loc, în prezența Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și a altor ierarhi ai Sfântului Sinod, proclamarea solemnă a cinstirii în calendarul Bisericii Ortodoxe Române a Sfântului Ierarh Atanasie Patelarie, Patriarh al Constantinopolului și viețuitor în Cetatea Sfântului Andrei de la Dunărea de Jos, Galați, timp de 12 ani (1642-1655).

La acest eveniment au fost invitați de către Preasfințitul Episcop Casian, gazda acestei sărbători, Înaltpreasfințitul Mitropolit Iosif de Prykonnis, delegatul Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, Înaltpreasfințitul Mitropolit Pantelimon de Veria, Kampania și Naussa, și alte personalități ale vieții spirituale, teologice și culturale din țară și din străinătate. De asemenea, Înaltpreasfințitul Mitropolit Vladimir al Kievului și a toată Ucraina, precum și Înaltpreasfințitul Mitropolit Nicodim de Harkov și Bogoduhov, Mitropolitul localității unde se păstrează moaștele sfântului, au adresat mesaje și felicitări.

Cu acest prilej, la inițiativa chiriarhului Dunării de Jos, Preasfințitul Episcop Casian și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, au fost aduse, de la Veria (Grecia), Moaștele Sfântului Ierarh Grigorie Palama.

Sfântul Atanasie, „povățuitor sfințit al creștinilor de la Dunăre”

Biserica noastră Ortodoxă învață pe credincioșii ei, prin gura fericitului Apostol Pavel, să: „*ne aducem aminte de mai-marii noștri, care ne-au grăit nouă cuvântul lui Dumnezeu; să privim cu luare aminte cum și-au încheiat viața și să le urmăm credința!*” (Evr. 13, 7). Pe acest temei, credincioșii de la Dunărea de Jos nu au uitat pe cel care le-a fost „povățuitor sfințit” timp de 12 ani, în vremuri tulburi pentru Ortodoxie, pe Sfântul Ierarh Atanasie Patelarie, unul dintre înțelepții

și bunii păstori ai scaunului Ecumenic de la Constantinopol. S-a cinstit icoana lui, s-au venerat sfintele sale moaște, s-a zidit biserică și s-a sărbătorit ziua închinată lui, iar Dumnezeu „*Cel minunat întru Sfinții Săi*” a rânduit ca preaslăvirea sa să se facă și în Biserica Ortodoxă Română, în ziua de 3 mai.

Episcopia Dunării de Jos a făcut toate demersurile necesare în acest sens, astfel că, în data de 5 martie 2008, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la propunerea Preasfințitului Episcop Casian, decide (prin hotărârea nr. 1968/2008) introducerea și în calendarul Bisericii Ortodoxe Române a Sfântului Ierarh Atanasie al Constantinopolului.

În zilele de 1-3 mai 2009, fiii duhovnicești „de peste timp” ai Sfântului Atanasie au pregătit la Galați, la locurile unde sfântul ierarh a viețuit o vreme, și anume la biserica „Sfântul Nicolae”, fosta reședință a Sfântului, și la biserica „Sfântul Atanasie Patriarhul” - prima biserică din țară închinată lui, dar și la Catedrala Episcopală din Galați, locul unde se păstrează o părticică din sfintele sale moaște, ceremonia solemnă de proclamare a introducerii în calendar a Sfântului Ierarh Atanasie.

La această sărbătoare pentru întreaga suflare creștinească de la Dunărea de Jos și pentru Biserica Ortodoxă Română, la rugămintea Preasfințitului Episcop Casian și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, au fost aduse moaștele Sfântului Ierarh Grigorie Palama, cel ce a fost înaintaș pe scaunul Arhiepiscopiei Tesalonicului, în sec. al XIV-lea, al Sfântului Ierarh Atanasie – o nouă mărturie a comuniunii sfinților, care se întâlnesc nu numai în ceruri, la tronul slavei dumnezeiești, dar și pe pământ, pentru a cerceta și a-i sfinți pe oameni.

Sfințirea altarelor închinată Sfântului Atanasie

Sărbătoarea liturgică propriu-zisă, închinată Sfântului Atanasie, a început joi, 30 aprilie 2009. În această zi au fost sfințite cele două altare ale bisericilor din Galați închinată Sfântului Ierarh.

Mai întâi, la ora 11:00, a fost sfințit altarul noii biserici din Parohia „Atanasie Patriarhul”, într-un cadru cu totul deosebit, prin prezența mulțimii copiilor.

Biserica a avut, am putea spune, două altare: altarul tuturor copiilor din navă și altarul propriu-zis. Noutatea acestei sfințiri a constat în aceea că, în Sfânta Masă au fost așezate în răclița respectivă, fragmente din moaștele Sfântului Atanasie. Astfel, cu doar două zile mai înainte proclamării sale ca sfânt recunoscut în întreaga Biserică Ortodoxă Română, s-a oficializat cinstirea prin așezarea sfințelor sale moaște în Sfântul Altar al bisericii.

Astfel, la orice slujbă, de fiecare dată când se face pomenirea ocrotitorului spiritual, preotul și credincioșii știu că Sfântul Atanasie este prezent la dumnezeiasca jertfă euharistică, act de mulțumire adusă lui Dumnezeu, dar și actualizare a slujirii în Altarul cel ceresc împreună cu Mântuitorul Hristos a Sfântului Atanasie.

Entuziasmul copiilor a fost mare, mai ales pentru că de data aceasta sfintele moaște au trecut prin mâinile lor, ei înșiși „altare vii”, apoi au fost așezate în altarul sfintei biserici. Imaginea, elocventă și grăitoare, arată comuniunea sfântă dintre creștini, înconjurând ca un zid viu de rugăciune biserica, iar în interiorul său, copiii și pruncii – „lumini vii” care au lumina lui Hristos în sufletele lor în dialog cu Sfântul Atanasie, devin ei înșiși purtători de lumină.

În aceeași zi, la ora 16:00, mulțime de slujitori și credincioși au așteptat momentul revenirii Sfântului Atanasie, de data aceasta, în fața altarului la care a slujit. Ca și la biserica „Sfântul Atanasie”, scopul sfințirii altarului actualei biserici „Sfântul Nicolae”, fostă mănăstire și prima Catedrală Episcopală din Galați, a fost de a evoca, la ceas istoric, prezența în acel loc a Sfântului Atanasie, dar și de a sincroniza evenimentul cu sfințenia Sfântului, care unește Altarul de pe pământ cu Altarul din ceruri.

Punerea sau așezarea sfințelor sale moaște la temelia Altarului pe care l-a slujit este o formă de a-l aduce, în mod vizibil, mai aproape de noi pe Sfântul Atanasie. Unindu-se în zidul Sfântului Altar cu Domnul Hristos, Cel Care, în mod permanent, aduce pe această Sfântă Masă Trupul Său ca jertfă euharistică, Sfântul Atanasie oferă trupul său de mare misionar, de păstor unificator prin rugăciune al ortodocșilor greci, români și slavi.

Prin sfințirea altarelor închinat lui, Sfântul Atanasie a revenit în toate momentele vieții bisericești de parohie, la toate slujbele, spre a încuraja și a-i ajuta pe toți slujitorii și credincioșii spre mai multă comuniune, spre mai multă dragoste și spre mai multă lucrare misionară în lumea în care trăim astăzi.

Astfel, cu altarele sfințite, am putea spune că odată cu Sfântul Atanasie a sosit și înaintașul său, în tronul Tesalonicului, Sfântul Grigorie Palama care, prin viața și învățătura sa, luminează și sfințește sufletele noastre.

Aducerea moaștelor Sfântului Grigorie Palama la Galați

În prima zi a lui Florar, când credincioșii gălățeni privegheau în biserici pentru sărbătoarea Sfântului Atanasie din ziua care urma, la Galați, pe calea îndă-

tinată „a sfinților” Strada Domnească, luminată ca la Praznicul Învierii Domnului, au sosit moaștele Sfântului Ierarh Grigorie Palama, care au fost aduse aici de o delegație a Bisericii Elene, condusă de către Înaltpreasfințitul Pantelimon, Mitropolit de Veria, Naussa și Kampania. Cinstitele moaște au poposit mai întâi la București, în Catedrala Patriarhală, bucurând pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, dimpreună cu clerul și credincioșii Capitalei, iar apoi în Paraclisul campusului Universității Politehnice București, ce poartă hramul sfântului, binecuvântând pe studenții de aici.

În ziua de 1 mai, la vremea vecerniei, într-o atmosferă de profundă rugăciune, sfintele moaște au fost întâmpinate în fața Catedralei Episcopale din Galați de o mare de credincioși, slujitori ai sfintelor altare din întreaga eparhie, de copii, elevi, studenți, profesori, armată, și de chiriarhul locului, Preasfințitul Episcop Casian. Alături de Preasfințitul Casian s-au aflat Preasfințitul Episcop Calinic al Argeșului și Muscelului, Preasfințitul Episcop Visarion al Tulcii și Preasfințitul Arhiepiscop-Vicar Corneliu Bârlădeanul.

După oficierea Te Deum-ului în catedrală, moaștele au fost depuse, spre venerare, pe baldachinul special amenajat cu acest prilej, unde pelerinii veniți la sărbătoare s-au putut închina zile întregi.

Mulțumind Ierarhului oaspete pentru bucuria întâlnirii cu Sfântul Grigorie Palama, Preasfințitul Casian a spus: „Lumina Învierii este prelungită atât de sărbătoarea Duminicii Mironosițelor, dar ea ne luminează acum, în chip cu totul special, prin Sfântul lui Hristos, Grigorie Palama, pentru care, din smerenie, soarele s-a ascuns și norii au dat ploaie, ca o agheasmă, și au împospătat calea și văzduhul, pentru a putea respira aerul curat. Spiritual, prin respirarea aerului curat Îl respirăm pe Hristos. Când inspirăm și zicem: «Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu...», ne aducem aminte de învățătura Sfântului Grigorie Palama, să inspirăm aerul bun, înmiresmat prin dreapta credință ortodoxă și să ne luminăm cu lumina lui Hristos, pe Care să-L lăsăm să intre în minte și, din minte, în inimile noastre.

«Luminează-mi, Doamne, întunericul!». Așa s-a rugat mai întâi în Muntele Athos, iar mai apoi în peștera Mănăstirii «Sfântului Ioan Botezătorul» din Veria, unde a viețuit timp de cinci ani Sfântul Grigorie. El a cunoscut lupta cu întunericul din suflet, a recunoscut povara întunericului. Așa l-a luminat Hristos și el ne-a învățat să facem și noi din sufletele noastre «candele» în care, în loc de ulei, să așezăm faptele cele bune, iar în loc de feștilă dragostea, și să aprindem această candelă cu lumina harului Duhului Sfânt. Așa ne învață Sfântul Grigorie: să ne lăsăm pătrunși de lumina lui Hristos!”.

La rândul său, Înaltpreasfințitul Mitropolit Pantelimon și-a exprimat bucuria de a se afla în mijlocul credincioșilor gălățeni: „O împrejurare deosebită este că în aceste zile, în care sărbătoriți, aici, pe Sfântul Atanasie Patelarie, se află în mijlocul nostru înaintașul său la tronul Bisericii din Tesalonic, Sfântul Grigorie

Palama. Vă sunt recunoscător că mi-ați oferit acest binecuvântat prilej să prăznuim împreună cu Preafericirea Sa, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, cu reprezentantul Sanctității Sale, Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, cu frații arhieriei de aici, din Biserica locală, împreună cu dragostea Preasfinției Voastre, a clerului și a poporului, sărbătoarea Sfântului Atanasie Patelarie aici, la Galați.

Aș dori să mă adresez poporului binecredincios acum cu cuvintele Sfântul Grigorie Palama: «Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul!» și să ne învrednicim cu toții, iubiții mei frați, să fim părtași, și noi, celor ce «ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit», să fim părtași bucuriei cerești și luminii lui Hristos”.

Moaștele Sfântului Grigorie Palama au rămas la Galați pe toată durata sărbătorii închinată Sfântului Atanasie, binecuvântând și sfințind pe toți pelerinii ce s-au închinat cu credință și evlavie.

Sfințirea picturii și a lucrărilor la bisericile din Galați închinată Sfântului Ierarh Atanasie

În ziua de sâmbătă, 2 mai, zi de cinstire a Sfântului Atanasie, în toate bisericile din cuprinsul Eparhiei s-a auzit pentru prima dată slujba Sfântului Atanasie, slujbă alcătuită de comisia liturgică a Centrului Eparhial și aprobată de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în cadrul aceleiași ședințe ținută în data 5 martie 2008.

Însă bucuria cea mai mare a fost resimțită de către credincioșii celor două parohii din Galați, care au ca patron spiritual pe Sfântul Ierarh Atanasie: Mănăstirea „Sfântul Nicolae și Sfântul Atanasie” – locul de reședință al Sfântului și biserica „Sfântul Atanasie Patriarhul” din cartierul Micro 18 – prima biserică din România închinată, din anul 2005, Sfântului Ierarh.

Astfel, în această zi, cele două biserici au fost sfințite, după ce cu două zile înainte au fost târnosite altarele lor.

La biserica „Sfântul Nicolae și Sfântul Atanasie” din Galați, slujba de sfințire a lucrărilor de restaurare a fost oficiată la ora 9, 30, de către un sobor de ierarhi și preoți, în prezența credincioșilor acestei parohii, dar și de la parohiile vecine.

După sfințire, Preasfințitul Episcop Casian a reliefat importanța acestui moment, spunând: „Purtăm și noi astăzi lumină în suflete, pentru că am participat la luminarea, la sfințirea unei biserici din care facem parte cu toții și unde vedem și noi luminile vieții sfinților. Această lumină sfântă este aprinsă în orașul nostru și de moaștele Sfântului Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului. Dar aici, cu emoție, primim acum lumina de la Sfântul Patriarh Atanasie, care timp de 12 ani și-a făcut la Galați «biserica sfântă» și am putea spune că aici a respirat credința Patriarhiei Ecumenice, adică a Ortodoxiei noastre, a Ortodoxiei martire.

Ortodoxia s-a salvat adesea prin lumânările din mâna credincioșilor! Lumina s-a oferit mereu de la Sfântul Altar și ea a luminat poporul prin candela din sufletele și din casele noastre... Când Patriarhul Atanasie al III-lea nu a mai avut popor creștin la Constantinopol, voievodul Vasile Lupu și Sfântul Mitropolit Varlaam i-au arătat poporul de aici și împreună au slujit, și împreună s-au rugat.”

Prezent la Galați, Înaltpreasfințitul, Mitropolitul de Prykonnis și delegatul Sanctității Sale, Patriarhul Bartolomeu I al Constantinopolului, a spus: „Cu multă emoție și cu multă bucurie mă aflu pentru prima dată pe aceste sfinte meleaguri ale dumneavoastră. Am transmis binecuvântare de la Biserica Sfântă și Martiră a Constantinopolului, împreună cu binecuvântările Sanctității Sale, ale Patriarhului Ecumenic Bartolomeu I, și ale Sfântului Sinod, atât păstorului acestei eparhii cât și dumneavoastră, tuturor, cu ocazia proclamării solemne a înscrierii în calendar a sărbătorii Sfântului Atanasie Patelarie. El a sfințit, mai înainte de toate, locurile în care s-a născut din Insula Creta, apoi cetatea Tesalonicului, apoi Constantinopolul și locul acesta al dumneavoastră, în mod special această biserică, această mănăstire și întregul pământ, cel ce naște sfinți, al României. Viața lui este legată și de mănăstirea de la Muntele Sinai, pentru că a devenit monah rugător al acestei mănăstiri. Viața lui este legată și de Sfântul Munte pentru că acolo, în Sfântul Munte, a întemeiat și Schitul «Sfântul Andrei» și este unul dintre mulții sfinți care a trecut pe la Mănăstirea Vatoped.

Astfel, proclamarea solemnă a canonizării Sfântului Atanasie este motiv de bucurie pentru întregul pământ, pentru Creta, pentru Grecia, pentru Sfântul Munte, pentru Mănăstirea Sinai, pentru Constantinopol, pentru Galați și pentru întreaga Românie. Toți sfinții acestor Biserici se bucură împreună cu noi de acest eveniment organizat aici, la Galați!

Sfântul Grigorie Palama, «Teologul luminii celei necreate», ne arată prin sfintele sale moaște, aici, la Galați, că este înaintașul Sfântului Atanasie pe tronul Tesalonicului. El ne cheamă la o priveghere a Sfântului Atanasie Patelarie, căci numele lui înseamnă «cel care priveghează». Ne cheamă pe toți să fim în priveghere, să fim în așteptare! Priveghem pentru a păstra neștirbită Ortodoxia, credința noastră care mântuiește. Să priveghem în întreaga noastră viață pentru a depăși cursele pe care diavolul ni le întinde. Să priveghem pentru urcușul nostru duhovnicesc. Astfel, prin aceste daruri, vom dobândi și noi nemurirea, întrucât numele Sfântului Atanasie înseamnă «nemuritor, fără de moarte».

Numele celor doi sfinți se înfățișează unul pe altul și se completează și numai auzindu-le rostite, învățăm cum trebuie să trăim și spre Cine ne îndreptăm, căci Hristos zice: «*Eu sunt Calea, Adevărul și Viața și Lumina lumii*».

Biserica sfântă a Constantinopolului este întotdeauna răstignită și trăiește o viață grea, ca o noapte foarte întunecoasă acolo, în cetatea sa, dar în această «iarnă grea» se simte «bucuria primăverii», în această «toamnă întunecoasă» se simte

lumina lui Hristos, și așa răstignită, ea propovăduiește Învierea și viața cea veșnică, pe care vi le doresc atât din partea Sanctității Sale Bartolomeu I – Patriarhul Ecumenic, cât și a mea, personal.

Vă doresc dumneavoastră tuturor, Preafericirii Sale, Preafericitului Patriarh Daniel, întregului sobor de arhieriei al Bisericii Ortodoxe Române, clerului și dumneavoastră, tuturor credincioșilor, ca lumina Evangheliei, lumina lui Hristos, lumina adevărului, lumina vieții celei veșnice să vă lumineze sufletele și inimile, să lumineze orașul Galați și întreaga Eparhie a Dunării de Jos, să lumineze Sfânta Patriarhie Română și pe toți românii care se găsesc aici, în România, dar și în toate locurile din lume, până la marginile pământului.”

La sfârșit, profund emoționat, Părintele Ioan Postolache, preotul paroh al bisericii, a mulțumit ierarhilor slujitori, dăruind fiecăruia câte o frumoasă icoană a Sfântului: „În numele enoriașilor, al Consiliului, al Comitetului și al preoților de la această biserică, mărturisim marea bucurie pe care ne-ați făcut-o, pentru care vă adresăm mulțumirile noastre din toată inima!

Vă păstrăm în rugăciunile noastre, vă păstrăm în amintirea și în inimile noastre. Bucuria este de nedescris; va fi, pentru noi, veșnică! Ne-ați adus, Preasfinția Voastră, aici, părticică din trupul sfânt al Sfântului Ierarh Atanasie Patelarie. Este sfințitorul acestei biserici! El ne va călăuzi de acum încolo! Ne-ați făcut un dar, cel mai mare și cel mai sfânt dar, pentru care vă mulțumim din toată inima!

Tuturor celor care ne-au sprijinit, credincioșii care au jertfit din puținul lor, Primăria Galați, Ministerului Culturii, Cultelor și al Patrimoniului Național le mulțumim. De asemenea, mulțumim din toată inima și tuturor creștinilor darnici care ne-au ajutat și am realizat înfrumusețarea sfântului lăcaș pentru acest eveniment istoric din biserica noastră.”

Bucuria s-a întregit cu săvârșirea Sfintei Liturghii sub protia Preasfințitului Ioachim Băcăuanul, Arhiepiscop Vicar al Episcopiei Romanului, momentul purtând în sine o semnificație profundă. După cum spunea Preasfințitul Episcop Casian „după Sfântul Atanasie, al doilea ierarh care a slujit aici și a stabilit prima reședință episcopală de la Ismail la Galați este marele Melchisedec Ștefănescu al Dunării de Jos și apoi al Romanului, unde și el așteaptă, cândva poate, același moment ca și Sfântul Atanasie astăzi.”

La biserica „Sfântul Atanasie Patriarhul” din Galați, slujba de sfințire a noului lăcaș a fost oficiată la ora 10, 30 de către același sobor de ierarhi, după săvârșirea Sfintei Liturghii prezidate de Preasfințitul Visarion, Episcop al Tulcii și Corneliu Bârlădeanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Hușilor.

După aceeași rânduială, a fost sfințit lăcașul închinat Sfântului Atanasie, iar Sfântul a trimis de sus, din cer, ploaie lină – precum stropii mici de agheasmă, binecuvântând pe rugătorii săi.

La sfârșit, Preasfințitul Episcop Casian a mulțumit tuturor celor care au făcut posibilă această sărbătoare a sfințirii noului locaș, precum și a hramului, spunând: „După sărbătoarea de joi a sfințirii altarului, astăzi este ziua parohiei acesteia, a Ocrotitorului ei spiritual – Sfântul Atanasie. Pentru aceasta, de dimineață, Preasfințiii Părinți Episcop Visarion al Tulcii și Corneliu, Arhiepiscop-vicar la Huși au întărit lucrarea duhovnicească prin Dumnezeiasca Liturghie. Apoi, după ce am săvârșit sfințirea picturii la biserica «Sfântul Nicolae și Sfântul Atanasie», am venit aici, cu înalții oaspeți, cu delegatul Preafericitului nostru Daniel, Preasfințitul Episcop - Vicar Patriarhal Ciprian și ierarhi ai Sfântului Sinod, cu Înaltpreasfințitul Mitropolit Iosif, delegatul Sanctității Sale, Bartolomeu I, Patriarhul Ecu-
menic de Constantinopol.

Înaltpreasfințitul Iosif e născut acolo unde s-a născut și Sfântul Atanasie. Dânsul a arătat aceasta prin cuvântul său înflăcărat, că între noi și Sfânta Biserică a lui Hristos de la Constantinopol stau lumânările aprinse în mâinile dumnea-voastră. Aceasta este Ortodoxia! Acesta e crezul nostru, căci ocrotitorul Sfântului Atanasie, pe care astăzi îl cinstim, e Sfântul Atanasie cel Mare, care ne-a învățat Crezul, și îl cinstim, astăzi, și pe el, prin prăznuirea aducerii sfintelor sale moaște la Alexandria, cum citim în calendar la 2 mai.

O mare bucurie ne face Înaltpreasfințitul Mitropolit Pantelimon de Veria, care a purtat pe brațele sale până aici, la Galați, moaștele Sfântului Grigorie Palama, pe care toți le sărutați astăzi și mâine, până poimâine, la Sfânta Episcopie. Ne bucură cu prezențele lor, Preasfințiii Calinic al Argeșului și Muscelului și Ambrozie al Giurgiului, care, împreună cu Preasfințiii care au slujit aici, alcătuiesc, așa după cum zicea Preafericitul Teoctist, de vie memorie: «o coroană de arhieriei», care se așează în jurul acestui Altar. Fericit este acest Altar care are în interior moaște de la Sfântul Atanasie și care are cununa ierarhilor ortodocși de la Constantinopol, din Elada și din România!”

În cuvântul său, Înaltpreasfințitul Mitropolit Pantelimon de Veria, Naussa și Kampania a evidențiat „*bucuria zilei*”, vorbind despre binecuvântarea sfinților în viața Bisericii: „Unul din profeții Vechiului Testament spunea: «Iată eu voi deschide mormintele voastre și vă voi scoate pe voi, poporul meu, din morminte și vă voi duce în țara lui Israel și voi pune în voi Duhul meu și veți învia!». Aceste cuvinte ale profeției lui Iezechiel, cuvinte pe care le-am auzit citindu-se cu câteva zile în urmă în bisericile noastre, în Sfânta și Marea Vineri seara, după întoarcerea în biserici a Sfântului Epitaf, se adevăresc în Biserică prin însăși viața ei. Aceste cuvinte nu sunt doar o certitudine doar la timpul viitor, cu referire la ziua cea înfricoșătoare a celei de-a Doua Veniri a Domnului și a învierii tuturor celor adormiți, dar se adevăresc și ieri, și astăzi, și în fiecare zi, pentru cei credincioși. Dovada împlinirii acestei profeții sunt sfintele moaște cele făcătoare de minuni ale sfinților Bisericii noastre.

Sfintele moaște propovăduiesc, cu glas înalt, minunea Învierii pe care Dumnezeu, prin proorocul, a promis-o nu numai Fiului Său cel Unul-Născut, ci și pentru toți ceilalți fii ai Săi. Sfinții noștri, fiii cei aleși ai lui Dumnezeu, au prilejul de a pregusta această participare la Înviere, pe care și noi o vom dobândi în viitor, în ziua învierii tuturor celor adormiți. Altfel, cum ar putea cineva să explice această minune ce se petrece cu Sfintele Moaște ale sfinților Bisericii noastre? Cum poate percepe și cum poate explica cineva că oasele întru totul «uscate», după cum spune proorocul, sunt adevărate minuni despre care nu pot vorbi nici cei mai pricepuți oameni? Cum ar putea să explice cineva această minune, pe care Biserica o trăiește de veacuri, aceea că trupurile sfinților sunt pline de har dumnezeiesc, pe care îl împărtășesc oamenilor?

La fel se întâmplă și cu cinstitele moaște ale Sfântului pe care îl prăznuim astăzi, ale Sfântului Atanasie Patelarie, Patriarhul Constantinopolului, a cărui sfințenie este recunoscută în întreaga lume prin minunile pe care le săvârșesc sfintele sale moaște. La fel se întâmplă și cu cinstitele moaște ale înaintașului Sfântului Atanasie pe tronul Tesalonicului, ale Sfântului Grigorie Palama, pe care, ca pe un tezaur de mare preț, le păstrăm în Sfânta noastră Mitropolie a Veriei, Naussei și Kampaniei, în Schitul Veriei, acolo unde sfântul s-a nevoit vreme de câțiva ani. Am adus de acolo o parte din cinstitele sale moaște, în aceste zile, aici, în orașul dumneavoastră, spre sfințirea și binecuvântarea tuturor.

Bineînțeles, ne împărtășim cu toții de o mare binecuvântare, acum, cinstindu-l pe Sfântul Atanasie Patelarie, simțind prezența lui aici, nu numai în duh, dar și concret, prin cinstitele sale moaște și ale predecesorului său la tronul Bisericii din Tesalonic, ale Sfântului Grigorie Palama, Marele Părinte și Dascăl al lumii. Sfântul Grigorie Palama este, prin excelență, «mare», întrucât, trăind în vremuri grele pentru Biserică, a fost cel care a exprimat într-un mod teologic excepțional ceea ce Biserica trăia și experimenta de veacuri și care se referă nu numai la Întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul, ci și la îndumnezeirea omului. «Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit întru noi», scrie Sfântul Ioan Evanghelistul în începutul Evangheliei sale. Așadar, omul poate să devină dumnezeu prin Cuvântul lui Dumnezeu cel întrupat, prin harul Duhului Sfânt. Aceasta este și misiunea Bisericii, aceasta este și trăirea Evangheliei. Aceasta a formulat oficial și Sfântul Grigorie Palama, Mare Părinte și Teolog al Bisericii. «Dumnezeu S-a făcut Om pentru ca pe om să-l îndumnezeiască» – spune Sfântul Atanasie cel Mare –, să-l conducă pe om la Dumnezeu. A mai spus că îndumnezeirea este scopul vieții în Hristos și că scopul Bisericii și al Evangheliei este acela de a împărtăși oamenilor experiența vieții în Hristos, harul dumnezeiesc cel viu și energiile cele vii ale Duhului Sfânt.

Sfântul Grigorie Palama a dăruit oamenilor o armă nebiruită pentru împlinirea acestui scop. Este vorba de rugăciunea neîncetată cu cuvintele: «Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!» Sfântul l-a

renegat, precum mai târziu și Sfântul Atanasie, pe Varlaam și pe cei dimpreună cu el și toate învățăturile cele deșarte și s-a străduit cu vitejie să sprijine credința ortodoxă. Această învățătură a mărturisit-o aici Sfântul Atanasie Patelarie, trăind în Duhul Sfânt în acest oraș și slujind poporul lui Dumnezeu de la Galați. La fel se întâmplă și cu minunea pe care o trăim astăzi, iubiți frați în Domnul, văzând mulțimea nenumărată de credincioși care, cu răbdare, așteaptă să se închine sfințelor moaște. Această mulțime este adevărul că moaștele nu sunt «oase uscate», ci sunt purtătoare de duh, de harul lui Dumnezeu. Dumnezeu, din dragoste pentru fiii Săi, a dăruit sfintele moaște ale sfinților spre întărirea împlinirii cuvintelor Sale, dar și pentru ca noi să ne împărtășim de harul divin prin sfintele moaște.”

A urmat un scurt cuvânt de mulțumire al preotului paroh al bisericii, Părintele Marius Cristea, care a spus: „Două sunt gândurile care mă încearcă în aceste momente de bucurie. Primul mă întoarce în timp, pe 11 decembrie 2005, când ați sfințit locul acesta pentru biserica «Sfântul Atanasie Patelarie». Atunci, în cuvântul Preasfinției Voastre, ne-ați dus cu gândul la patriarhul Iacov, care a văzut în vis o scară cu îngeri, care urcau și coborau din cer și uneau cerul cu pământul. Ne-ați îndemnat atunci să facem și noi scară spre cer, ridicând aici biserica «Sfântului Atanasie Patelarie». Ne-am străduit mult și, cu ajutorul Bunului Dumnezeu, nădăjduim că am reușit ceea ce ne-ați îndemnat să facem.

Al doilea gând îmi zboară spre evenimentul biblic preafrumos, în care patriarhul Avraam a avut oaspeți cerești, la Stejarul din Mamvri. Și la biserica noastră din lemn, avem oaspeți de seamă, oaspeți cerești, care au slujit cu noi la Dumnezeiasca Liturghie a Mântuitorului Hristos și Sfântului Atanasie Patelarie. Și șansa de a avea și rugăciunile Sfântului Grigorie Palama întregeste această bucurie duhovnicească pe care ne-ați făcut-o. Trăim aceste clipe de acum, așa cum ne spune rugăciunea și simțim că «în cer ni se pare a fi».

Mulțumim tuturor celor care au fost alături de noi și vor fi în continuare. Mulțumesc, în primul rând Preasfinției Voastre, pentru grija părintească pe care mi-ați acordat-o, încă din anii de seminar și după aceea, pentru toate gândurile și sfaturile pe care mi le dăruiați necondiționat. Simt mereu rugăciunea și grija părintească pe care ni le purtați și gândul nostru este că ne-ați fost mai mult decât un Episcop, ne-ați fost aproape ca un tată! Vă mulțumim pentru lucrul acesta, vă mulțumim pentru toate lucrurile pe care le faceți pentru noi și pentru că mereu ne țineți treji, pentru a simți și noi, prin aducerea moaștelor sfinților, mireasma Duhului Sfânt.”

La final, membrii Consiliului parohial au dăruit ierarhilor prezenți câte o icoană cu Sfântul Atanasie, ca semn de amintire a acestei zile deosebite.

O nouă „minune” a Sfântului s-a întâmplat chiar atunci: Sfântul Atanasie a chemat la sfințirea noului său locaș din Galați pe părinții slujitori de la biserica

din Axo, localitatea sa natală, din Insula Creta. Ei au fost întâmpinați, chiar în acele momente solemne, cu icoana Sfântului, ca mărturie a comununii create de Sfântul Ierarh Atanasie și pentru a se simți, ca și acolo, „acasă la Sfântul Atanasie”.

În numele Înaltpreafințitului Mitropolit Antim de Rhetimno și Aulopotamou, a vorbit Arhim. Antim, vicar eparhial, care a oferit parohiei, pentru icoana Sfântului Atanasie, o frumoasă candelă din argint.

La sfârșit, grupul coral al Parohiei „Sfânta Duminică” din Alexandroupolis – o altă frumoasă surpriză – a cântat câteva imne religioase în „graiul natal” al Sfântului Atanasie.

Întâmpinarea și participarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel la festivitățile dedicate Sfântului Atanasie

În aceeași zi, credincioșii gălățeni au avut parte de încă o bucurie duhovnicească: întâmpinarea, la Galați, după datină – pentru prima dată a Preafericitului Părinte Daniel, în calitate de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Preafericirea Sa a fost întâmpinat pe esplanada Catedralei Episcopale de către chiriarhul Dunării de Jos, Preasfințitul Episcop Casian, înconjurat de ierarhii invitați la sărbătoare.

Întâistătorului Bisericii Ortodoxe Române i s-a oferit, la intrarea în Catedrală, tradiționala pâine și sare, dar mai ales dragostea și bucuria preoțimii, ale cinului monahal și ale credincioșilor de la Dunărea de Jos, prezenți în număr mare la acest eveniment.

În Catedrală, Preafericitul Părinte Patriarh a sărutat moaștele Sfântului Ierarh Atanasie, primite în dar de către Preasfințitul Episcop Casian de la Mitropolitul Nicodim de Harkov și Bogoduhov (Ucraina) și așezate într-o nouă și frumoasă raclă, special confecționată pentru acest eveniment.

După Te-Deum, Preasfințitul Episcop Casian a rostit un cuvânt de bun-venit adresat Preafericitului Părinte Patriarh Daniel: „Vă întâmpinăm în Catedrala Galaților mai înainte de a se cânta în biserică «Lumină lină», la slujba de priveghere din această zi de 2 mai, când în calendarul Bisericii Ortodoxe Române, alături de Sfântul Atanasie cel Mare, Patriarhul Alexandriei, cu rânduiala lui Dumnezeu, Sfântul nostru Sinod, cu binecuvântarea Preafericirii Voastre, a chemat un nou mare rugător pentru noi, toți creștinii ortodocși români, în comuniune cu Patriarhia Ecumenică de Constantinopol și cu Biserica Ortodoxă a Ucrainei. Este Sfântul Atanasie al III-lea, Patriarhul Constantinopolului care, prin viața sa, unește, astăzi, pe românii credincioși cu Ortodoxia întregă. Aici, la Galați, a viețuit 12 ani, în timpul Voievodului Vasile Lupu, cu încuviințarea Sfântului Mitropolit Varlaam, la Mănăstirea „Sfântul Nicolae”.

Ați venit, Preafericirea Voastră, cu pacea luminii Învierii Mântuitorului Iisus Hristos așezată în «candelele» sufletelor noastre pentru a ne bucura și de prezența

Sfântului Grigorie Palama, Teologul Luminii și al Harului. Mai întâi, Sfântul Grigorie a fost întâmpinat de Preafericirea Voastră la București, spre a cinsti astfel cei 650 de ani de la mutarea lui la cereștile locașuri și cei 650 de ani de la recunoașterea Mitropoliei Țării Românești de către Patriarhia de Constantinopol. Ne-ați arătat, adesea, bucuria de a ne întâlni pe «calea sfinților»! Sunteți ctitorul atâtor întâlniri și cel ce a chemat moaștele Sfântului Apostol Andrei în România! De atunci, orașul Galați și orașul Iași au cunoscut un pod de rugăciune, pe «calea sfinților», iar noi toți ne-am bucurat și de binecuvântările sfinților și de sfaturile înțelepte ale Preafericirii Voastre, ca Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, și acum ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

De mai multe ori ați venit și ați slujit în Catedrala din Galați. Dar starea noastră duhovnicească o prezentăm în această seară în chip de smerită mulțumire înaintea lui Dumnezeu pentru întâia vizită oficială a Preafericirii Voastre aici în istoricul scaun al Dunării de Jos, continuator al Mitropoliei Proilaviei, pe urmele slujirii Sfântului Patriarh Atanasie!

Împreună cu Înaltpreasfințiții frați, împreună cu preoțimea, cu cinul monahal, cu profesorii de teologie, cu seminariștii și cu credincioșiii care V-au așteptat cu drag, vă spunem din toată inima: Bine ați venit, Preafericirea Voastră, la ora rugăciunii de seară, a «luminii line»! Și fie ca «lumina lină a sfintei slave» să lumineze viața noastră, a tuturor, așa cum ne-au învățat Sfântul Grigorie Palama și Sfântul Atanasie a cărui proclamare solemnă se va oficia de către Preafericirea Voastră, după tradiția Sfintei Ortodoxii”.

După frumoasa primire făcută de ierarhii și credincioșii prezenți la Catedrala Episcopiei Dunării de Jos din Galați, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a mulțumit pentru cuvântul cald de întâmpinare și a adresat celor invitați un cuvânt de folos, în care a prezentat legătura profundă dintre oameni și sfinți: „*Felicităm pe Preasfinția Voastră pentru acest mare eveniment sfânt, care înseamnă recunoașterea unei sfințenii date de Dumnezeu. Duhul Sfânt dăruiește sfințenie oamenilor, iar Sinodul recunoaște lucrarea Duhului Sfânt în oameni. Când noi cinstim Sfinții, nu intrăm în concurență cu Hristos, cel «Unul Sfânt, Unul Domn», ci când noi cinstim Sfinții, recunoaștem harul dumnezeiesc sfinților lucrător în oameni, așa cum a spus psalmistul: «Minunat este Dumnezeu întru Sfinții Săi!»*, El este minunat în ei, sfințenia lor este Sfințenia lui Dumnezeu împărtășită oamenilor. De aceea, creștinii care nu cinstesc pe sfinți, sub pretextul că numai Dumnezeu este Sfânt, se află în eroare pentru că sfinții nu intră în competiție cu Dumnezeu cel Sfânt, ci Dumnezeu cel Sfânt și Bun, din bunătate împărtășește sfințenia Sa oamenilor.

Părintele Dumitru Stăniloae a scris o carte – «Dogmatica», în care prezintă însușirile lui Dumnezeu printre care sfințenia, bunătatea și toate însușirile principale ale lui Dumnezeu. Apoi arată și împărtășirea lor, oamenilor. Deci, Dumnezeu este Sfânt și El dăruiește Sfințenia Lui oamenilor, care cred în El, Îl iubesc și

împlinesc voia Lui. Dumnezeu, Care este prezent în Biserica Sa și în Sfinții Lui, nu numai în Ceruri, arată prin Sfinți cea mai realistă și completă prezentare a Sa ca Sfințitor al oamenilor, creați după Chipul Său și chemați la asemănare cu El.

Deci sfântul este un om care a mers pe drumul asemănării cu Dumnezeu, așa cum îndeamnă Evanghelia: «Fiți sfinți, precum Tatăl vostru Cel din Ceruri, Sfânt este!» sau «Fiți buni și milostivi, precum și Tatăl Cel din Ceruri, Milostiv este!».

Această lucrare a lui Dumnezeu în oameni este cinstită în sfinți. Noi nu cinstim natura umană autosuficientă, separată de Dumnezeu, plină de orgoliu și de izolare, ci noi cinstim pe Dumnezeu în sfinți. El este lucrător în ei, pentru că au fost credincioși și smeriți, rugători și împlinitori ai cuvântului Lui.

Aceasta este Ortodoxia. Este credința sfințitoare, care ridică pe om atât de mult în iubirea lui Dumnezeu, cât a coborât Dumnezeu în umanitatea noastră. Așa ne spune Sfântul Maxim Mărturisitorul că «pe cât s-a înomenit El, atâta ne îndumnezeiește El pe noi». Acești Sfinți ai lui Dumnezeu – Sfântul Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului, în sec. al XIV-lea, și Sfântul Atanasie Patelarie, în sec. al XVII-lea, au fost mărturisitori ai drepte credințe, dar o credință nu pur intelectuală, ci o credință lucrătoare a sfințeniei în oameni. Și iată că Dumnezeu i-a învrednicit să fie în comuniunea sfinților, fiindcă au mărturisit credința dreaptă, sfințitoare. De aceea, credința ortodoxă nu este numai dreaptă, ca adevăr, ci este sfințitoare și dătătoare de viață veșnică.

Noi ne bucurăm că îi avem aproape. Nu i-am văzut, căci nu am fost contemporani cu ei, dar acum suntem contemporani cu ei, prin rugăciune, prin iubire smerită față de sfinții mărturisitori, și ei știu, ei cunosc sufletele noastre, jertfa, dragostea, frumusețea sărbătorii închinată lor. Noi trăim marele adevăr pe care l-a spus Origen: «numai Sfinții sunt vii». Și, cu adevărat, sunt vii! Deși ei au trecut la Domnul cu foarte multe secole în urmă, ei sunt prezenți. Când noi prăznuim un sfânt, îl considerăm ca și când ar fi contemporan cu noi; când citim cărțile Sfinților Părinți, parcă sunt contemporani cu noi. Aceasta nu este o simplă comemorare, ci ea este o concelebrare cu sfinții, vii, în Biserica cea vie a lui Hristos, este o întărire în credință și, mai ales, o întărire în comuniune frățescă.

Trăim într-o vreme în care este multă singurătate, pentru că este puțină rugăciune și mult egoism, pentru că dragostea multora s-a răcit. De aceea sfinții sunt necesari nu numai ca dascăli, ca învățători ai noștri, ci și ca rugători pentru noi, ca să se întărească rugăciunea noastră, să se încălzească inima noastră, să se lumineze mintea noastră. Adesea știm teoretic ce trebuie să facem, dar nu mai avem puterea sufletească și cerem rugăciunea sfinților, ca să se roage împreună cu noi și pentru noi. Lucrarea aceasta este puternică pentru întărirea unității de credință ortodoxă, dar și pentru misiunea Bisericii.

Evenimentul acesta nu este numai un moment comemorativ, ci și unul misionar – misiune înțeleasă ca aducere a Duhului lui Hristos în lume. El a spus: «...nu

vă îndepărtați de Ierusalim, până ce nu vă îmbrăcați cu putere de sus» – deci nu este suficient să cunoaștem doctrina lui Hristos, ci trebuie să avem și Duhul lui Hristos în inimi. Altfel doctrina devine ideologie; fără spiritualitate, fără rugăciune, doctrina poate deveni o simplă ideologie.

Sfinții aceștia rugători sunt împreună-misionari cu noi. Ei lucrează asupra credincioșilor care le sărută moaștele, ei ascultă și le schimbă inimile, ei convertesc sufletele, ei aduc pacea și bucuria pe care noi nu le putem dărui, dar le putem cere, căci acestea vin de la Hristos.

În aceste zile trăim evenimente de sărbătoare, dar și momente misionare, pentru că participăm la acest eveniment misionar, în care Duhul Sfânt folosește vocea noastră, mâinile noastre, ca să preamărim pe Hristos și să ne bucurăm de bucuria Sfinților.

Tuturor vă dorim binecuvântarea Preasfintei Treimi, pentru rugăciunile Sfântului Grigorie Palama și ale Sfântului Atanasie Patelarie, care sunt și astăzi învățătorii noștri și mult-rugători în fața lui Dumnezeu, în fața Preasfintei Treimi, spre a noastră bucurie.”

Sfântul Atanasie, un nou rugător în ceruri pentru noi

În Duminica a treia după Paști, a Mironosițelor, în Catedrala Episcopală din Galați, în prezența Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și a ierarhilor invitați, a avut loc ceremonia de proclamare solemnă a canonizării Sfântului Ierarh Atanasie, Patriarhul Constantinopolului în Biserica Ortodoxă Română.

Slujba Sfintei Liturghii a început la ora 9,30 și a fost prezidată de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, înconjurat de un sobor de ierarhi, preoți și diaconi. Din soborul ierarhilor slujitori au făcut parte, alături de Preafericirea Sa și de ierarhul gazdă, Preasfințitul Casian al Dunării de Jos: Înaltpreasfințitul Iosif, Mitropolit de Prykonnis și delegatul Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecu-menic, Înaltpreasfințitul Pantelimon, Mitropolit de Veria, Naussa și Kampania, care a adus în țara noastră moaștele Sfântului Grigorie Palama, Înaltpreasfințitul Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Înaltpreasfințitul Irineu, Mitropolitul Olteniei, Înaltpreasfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, Înaltpreasfințitul Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, Înaltpreasfințitul Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei, Preasfințitul Calinic, Episcop al Argeșului și Muscelului, Preasfințitul Ambrozie, Episcopul Giurgiului, Preasfințitul Visarion, Episcopul Tulcii, Preasfințitul Macarie, Episcopul pentru românii ortodocși din Europa de Nord, Preasfințitul Ciprian Câmpineanul, Episcop-Vicar Patriarhal și Preasfințitul Ioachim, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Romanului. Prin prezența înalților ierarhi au fost reprezentate toate zonele țării, chiar și diaspora românească, semn că Sfântul Atanasie a chemat la sărbătoarea sa pe toți românii, pentru că de astăzi aparține tuturor românilor creștini ortodocși.

Înainte de începerea Sfintei Liturghii, din clădirea Așezământului social-pastoral „Sfântul Ioan Casian” din incinta Centrului Eparhial – Galați, acolo unde înalții slujitori s-au înveșmântat pentru sfânta slujbă, și până la Catedrala Episcopală a avut loc o procesiune, în care s-a adus în biserică icoana Sfântului Atanasie. Procesiunea a fost precedată de copii și tineri, îmbrăcați în costume populare, care fac parte din grupurile de cateheză „Hristos împărtășit copiilor”, de la parohii din eparhie, care au cântat cântări pascale.

Datorită mulțimii mari de credincioși și de pelerini, cei care nu au reușit să intre în Catedrală, au urmărit sfânta slujbă și ceremonia de canonizare pe un ecran mare, instalat pe esplanadă. Deși timpul, la primele ore ale dimineții, nu părea prietenos, mult popor a venit la Catedrala Episcopală din Galați să se închine la moaștele sfinților și să asiste la ceremonie.

Au mai participat, pe lângă autoritățile locale, militare și civile din Galați, dl Teodor Paleologu, Ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, dl Adrian Lemeni, ministru-secretar de stat în cadrul aceluiasi minister și alte oficialități.

După citirea pericopei evanghelice, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a tâlcuit cuvântul biblic despre Sfintele Femei Mironosițe.

Ceremonia de proclamare a cinstirii Sfântului Atanasie

După săvârșirea Sfintei Liturghii a avut loc Ceremonia de proclamare.

Mai întâi a fost citit Tomosul sinodal de către Preasfințitul Ciprian Câmpineanul, Episcop-Vicar Patriarhal, pe care îl redăm în continuare:

„Sfânta Biserică Ortodoxă de pretutindeni cinstește cu evlavie și recunoștință pe cei care, prin viața lor plină de credință și de fapte bune, s-au arătat lumii următori și împlinitori ai Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos, iar astăzi sunt mijlocitori la Dumnezeu pentru noi și povățuitori pe calea mântuirii.

Un astfel de plăcut și ales al lui Dumnezeu este și vrednicul de pomenire Sfântul Ierarh Atanasie al III-lea Patelarie, Patriarh al Constantinopolului, trăitor al veacului al XVII-lea și pribeag pe pământ românesc, în Moldova domnitorului Vasile Lupu, vreme de 12 ani, cinstit ca sfânt în Creta, locul nașterii sale și în Ucraina, locul adormirii sale, la Harkov avându-se spre închinare Moaștele sale.

Viața sa este o pildă desăvârșită de neostenită râvnă pentru propovăduirea dreptei credințe, de răbdare și smerenie în multele încercări la care a fost supus, de dragoste pentru păstoriții săi și de milostenie pentru toți cei care așteptau de la el ajutor sau sprijin în suferință. Iar după mutarea sa la cer, în anul 1654, Sfântul ne dăruiește, prin preacinstitele sale moaște, grabnică tămăduire și întărire sufletească și trupească.

Pentru aceasta, Noi, membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Autocefale Române, luând aminte la viața și la minunile pline de slavă ale celui între sfinți Părintelui nostru Atanasie, precum și la deplina cinstire care i se acordă de

către Bisericile Ortodoxe surori, purtând grijă de folosul sufletesc al credincioșilor români, moștenitori ai harurilor duhovnicești dăruite străbunilor noștri, în timpul viețuirii sale în Moldova, de către marele ierarh, la solicitarea Episcopiei Dunării de Jos și la propunerea Sinodului Mitropoliei Munteniei și Dobrogei urmând învățătura Bisericii și rânduiala sinodală și chemând în ajutorul nostru puterea lui Dumnezeu, Celui în Treime închinat și preamărit, Noi, Ierarhii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, hotărâm: **De acum înainte și în veci, Sfântul Ierarh Atanasie al III-lea, Patriarhul Constantinopolului, să fie înscris în calendarul Bisericii Ortodoxe Române și să fie pomenit și cinstit cu cântări de laudă în ziua a doua a lunii mai.**

Poruncim, de asemenea, în Duhul Sfânt, ca viața, slujba și icoana lui să fie primite cu evlavie de cucernicii preoți, de cuviosul cin monahal și de toți dreptmăritorii creștini ai Bisericii noastre.

Spre deplina statornicire a celor pe care le-am hotărât în chip sinodal și canonic, întărim cu semnăturile noastre acest Tomos Sinodal de înscriere în calendarul Bisericii Ortodoxe Române a Sfântului Ierarh Atanasie al III-lea, Patriarhul Constantinopolului aducându-l la cunoștința clerului și a tuturor dreptcredincioșilor creștini din cuprinsul întregii Patriarhii Române.

Acest tomos sinodal se proclamă astăzi, Duminică 3 mai, din anul mântuirii 2009, în Catedrala Episcopală din municipiul Galați, cu hramurile Sfântul Ierarh Nicolae și Sfântul Apostol Andrei cel întâi chemat, Ocrotitorul României.”

După proclamarea cinstirii Sfântului Ierarh Atanasie al III-lea, Patriarhul Constantinopolului, de către Preasfințitul Ciprian Câmpineanul, în Catedrala Episcopală din Galați, s-a intonat troparul Sfântului Atanasie, după care Înaltpreasfințitul Mitropolit Iosif de Prykonnis a dat citire mesajului Sanctității Sale, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I, adresat cu acest prilej:

„Pentru mine, este, într-adevăr, un privilegiu, o binecuvântare deosebită și o onoare faptul de a mă afla astăzi în mijlocul dumneavoastră, reprezentându-l pe Sanctitatea Sa, Patriarhul Bartolomeu și preacinstita Biserică martiră a Constantinopolului, precum și toate eparhiile sale din întreaga lume, la această Sfântă Liturghie istorică și la ceremonia de înscriere oficială, în calendarul Bisericii Ortodoxe Române, a celui între sfinți părintelui nostru Atanasie al III-lea Paterlarie, Arhiepiscopul Constantinopolului și Patriarh Ecumenic.

Fără îndoială, este cunoscut faptul că Preasfânta Biserică a României a avut dintotdeauna legături frățești cu Biserica-mamă a Constantinopolului, atât datorită sfinților, cât și unor instituții istorice, prin intermediul cărora, după secole de ocrotire bisericească directă, Biserica Ortodoxă din România mai întâi a primit autocefalia, apoi demnitatea și cinstea patriarhală. Așa încât suntem nu pur și simplu înrudiți în Domnul, ci cu adevărat frați întru aceeași credință, deoarece avem aceeași credință, Îl preaslăvim pe Dumnezeu în același fel, gândim la fel și simțim la fel: „suntem un trup și un duh, întru toate”. Și așa dorim să fim până

la sfârșitul veacurilor, când, împreună cu ceilalți frați ortodocși, ne vom învrednici să moștenim Împărăția lui Dumnezeu, trăind veșnic în comuniune cu sfinții Săi și cu Domnul nostru Iisus Hristos.

Există însă și alte legături sfinte care apropie Fanarul răstignit de binecuvântata dumneavoastră patrie, România. Iar aceste legături sunt sfinții, care, în diferite feluri, au lucrat în mod direct în ambele Biserici. Unul dintre aceștia este și sfântul cinstit în mod deosebit astăzi, anume Patriarhul Constantinopolului, Atanasie Patelarie. Acesta a fost chemat să slujească Biserica lui Hristos în vremuri grele, întâmpinând multe primejdii din partea necreștinilor, dar și a unor frați creștini, îndeosebi din Apus. A păstrat, însă, ca un bun păstor, dreapta credință neștirbită. Aceasta l-a costat tronul patriarhal, din care a fost înlăturat ca urmare a mărturisirii cu mult curaj a credinței creștine ortodoxe și a combaterii ferme a așa-numitei dogme despre primatul papal, specifică Bisericii apusene. În acest context, țara dumneavoastră i-a oferit găzduire și afecțiune, iar el a întărit poporul dumneavoastră în păstrarea credinței ortodoxe și trăirea autentică a acesteia, fiind pentru credincioși un model de părinte iubitor, înțelept învățător și luminător. Rugăciunile sale, lacrimile sale, nevoițele sale ascetice, învățătura sa, exemplul său luminos de viață creștină, au sfințit cetatea Galaților și întreaga Românie, așa cum sfințise mai înainte insula Creta, Sfântul Munte Athos, orașul Tesalonic și Cetatea împărătească a Constantinopolului.

Astăzi îi acordați, în mod oficial, respectul ce i se cuvine și recunoștința dumneavoastră. A fost deja înscris în calendarul Bisericii Ortodoxe Române, au fost deja sfințite două biserici în numele său în orașul Galați, din care una se află pe locul mănăstirii de altă dată, cu hramul «Sfântul. Nicolae», în care a viețuit multă vreme Sfântul Atanasie. Icoana sa, precum și o părticică din sfintele sale moaște, care îmbogățesc orașul dumneavoastră, se bucură deja de o deosebită cinstire din partea evlaviosului popor român. Pentru aceasta, se bucură cerul! Se bucură cetele Sfinților Apostoli, ale profeților, ierarhilor, cuvioșilor, mărturisitorilor, învățătorilor și mucenicilor credinței! Se bucură îngerii și arhanghelii! Se bucură Preasfânta Născătoare de Dumnezeu! Se bucură Preasfânta Treime, Care ne dăruiește tuturor bogăția harului, milă și mântuire. Slavă lui Dumnezeu pentru aceasta!

Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, vă felicită pentru acest mare eveniment, care s-a desfășurat în această zi istorică. Rugăciunea sa, ca și a celorlalți ierarhi ai Sfântului Sinod al Bisericii Constantinopolului, vă însoțește îndeaproape cu toată căldura. Dragostea noastră și respectul nostru profund le prezentăm înaintea Preafericirii Voastre cu toată sinceritatea. Iar Constantinopolul, care continuă să fie Cetatea Împărătească – nu în sens lumesc, ci în sens bisericesc –, așteaptă să vă întâmpine cât mai curând, împreună cu delegația însoțitoare, și să pecetluiască, prin împreună-slujirea patriarhală, unitatea noastră în Hristos Domnul și, totodată, să vă exprime simțămintele sale cordiale atât față de cinstita persoană a Preafericirii Voastre, cât și față de Sfânta Biserică Autocefală a României și față de întregul popor român evlavios și patria dum-

neavoastră roditoare de sfinți. Vă așteaptă Patriarhul Ecumenic să vizitați împreună Constantinopolul și Capadocia sfinților, orașul Cezareea, al cărui tron vă este încredințat ca locțiitor, ca urmare a mărinimiei Bisericii Mame și ca semn văzut al afecțiunii și dragostei sale. La acestea se adaugă și celelalte orașe care au dat Bisericii atâția mari Sfinți Părinți cu numele de Vasilie, Grigorie și alții, atâția cuvioși, atâția martiri și neomartiri.

Veți sluji Sfânta Liturghie și acolo. Căldura pentru Sfântul Potir nu va fi însă apă, ci lacrimi! Lacrimi atât pentru vremurile grele pe care le-am trăit în trecut, cât și pentru cele de acum, la fel de dureroase. Însă Sfântul Sânge va fi același: Sângele lui Hristos. Același va fi și Trupul. Dar cunoașteți mai bine decât mine că ultimul cuvânt în această viață aparține lui Hristos, nu oamenilor. De aceea, să mergeți cu fruntea sus în Capadocia și cu inima pregătită pentru harul și binecuvântarea pe care Însuși Hristos le va revarsa asupra Preafericirii Voastre din ceruri.

De asemenea, iubiții mei, Biserica-Mamă a Constantinopolului felicită pe Preasfințitul Episcop Casian, păstor al de Dumnezeu păzitei Eparhii a Dunării de Jos, și recunoaște cu cinste multele sale osteneli, de a-l face cunoscut credincioșilor din România, în mod oficial, pe Sfântul Atanasie al III – lea, Patriarh Ecumenic.

Fie ca Sfântul Atanasie să fie un permanent mijlocitor pentru noi și Bisericile noastre, Patriarhia Ecumenică și Patriarhia Română, înaintea Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Cel înviat într-o slavă din morți și pururea viu.”

La acest cuvânt, Înaltpreasfinția Sa a adăugat felicitările Sanctității Sale, Patriarhului Ecumenic Bartolomeu I, și a oferit Preasfințitului Episcop Casian o frumoasă icoană a Sfântului Atanasie, „ca să rămână aici pentru totdeauna, ca o binecuvântare văzută a Bisericii Constantinopolului, în Sfânta Episcopie a Dunării de Jos.”

În continuare, Preasfințitul Casian a dat citire mesajelor venite din Biserica Ucrainei. Mai întâi, a fost citit mesajul Înaltpreasfințitului Vladimir, Mitropolitul Kievului și a toată Ucraina, în care s-a arătat: „Astăzi, în această luminată zi a bucuriei, doresc să-mi exprim profundele și sincerele felicitări în legătură cu evenimentul care ne-a adunat pe toți cei de față. Din nou vedem cum Dumnezeu, după a Sa nespusă și nesfârșită milă către noi, ne descoperă nouă pe aleșii Săi.

Cu 3000 de ani în urmă, sfântul psalmist David a pronunțat aceste cuvinte: «Lăuda-vor cerurile minunile Tale, Doamne și adevărul Tău, în adunările sfinților!» (Ps. 88,6). Aceste cuvinte implică faptul că Dumnezeu Însuși Se deschide pentru noi, nu numai prin Scriptură, ci și prin intermediul acelor oameni, care toată viața și-au depus-o lui Hristos, îndeplinind porunca iubirii Sale, care, urmându-i dumnezeiescului Pavel, să zică: „și nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine!” (Gal. 2, 20).

Un exemplu ilustrativ în acest sens este viața Sfântului Atanasie al III-lea (Patelarie), Patriarhul de Constantinopol. Perioada pastorației sale a fost o grea încercare pentru Biserică. Răbdând persecuțiile necreștinilor, Sfântul Atanasie nu

și-a lăsat turma, dar a încercat, după posibilitate, să le ușureze suferințele, având grijă de protecția ei. Având crucea grea a slujirii arhieresti, Sfântul Atanasie, până la ultimele momente ale vieții sale, nu a încetat să aibă grijă de turma care i-a fost încredințată de Dumnezeu.

Aș vrea să rețin că în Rusia, Patriarhul – mărturisitor a fost canonizat încă din anul 1662. Moaștele lui, preaslăvite prin multe minuni, se află în Catedrala „Buna Vestire” din Harkov, unde se închină mii de pelerini.

În aceste zile de mai, Biserica Ortodoxă din România proclamă pe Sfântul Atanasie în rândul cetei sfinților lui Dumnezeu. Acest eveniment este o afirmare a soborniciei bisericești, armonizarea în gândurile și faptele noastre, lucrare harică a Sfântului Duh între credincioși. Și astăzi Duhul Sfânt ne-a adunat pe toți aici, pentru a aduce laudă Sfântului Atanasie, ca într-un cor și cu aceleași buze să-l preaslăvim pe păstorul care și-a depus sufletul pentru oi. Această sfințire este un semn vizibil de frățescă unitate în Hristos, între Biserica Ortodoxă Română și Ucraineană, dovadă că dragostea este principala garanție a unității religioase, care a fost cerută, de asemenea, de Domnul nostru Iisus Hristos, în rugăciunea către Tatăl Său (Ioan 17, 11; 26).

Preafericirea Voastră,

Dați-mi voie să vă urez toate mângâierile dumnezeiești în lucrarea slujirii Voastre Arhieresti. Îngrijiți de turmă în dragostea jertfitoare și miluitoare a lui Hristos, pe pământul României neconținut să crească și să se întărească!

Fie ca Bunul Dumnezeu să ne binecuvânteze pe noi toți, pentru rugăciunile Sfântului nostru părinte Atanasie, Patriarhul Constantinopolului”.

S-a continuat cu mesajul de felicitare din partea Înaltpeasfințitului Mitropolit Nicodim de Harkov și Bogoduhov (Ucraina): „Cu bucurie duhovnicească, prin grija Bunului Dumnezeu, „minunat întru sfinții Săi” am primit înștiințarea Voastră despre hotărârea luată de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de canonizare a Sfântului Atanasie, Patriarhul Constantinopolului, făcătorul de minuni al Harkovului și Lubenskului, în rândul sfinților Bisericii Ortodoxe Române.

Vă mulțumesc din inimă pentru invitația de a participa la manifestările din ziua de 2 mai 2009, din orașul Galați, în cinstea canonizării Sfântului Atanasie.

Dar datorită unor cauze obiective: pregătirile pentru sărbătorirea a 210 ani de existență a Eparhiei Harkovului și împlinirea a 88 de ani de la ziua mea de naștere, la care aștept sosirea unui mare număr de oaspeți oficiali, spre regretul meu, nu voi putea lua parte la aceste manifestări, fapt pentru care cu respect, Vă rog să mă iertați.

Pentru ziua de sărbătoare, vă transmitem în dar Eparhiei Dunării de Jos o icoană a Sfântului Atanasie, Patriarhul Constantinopolului, împreună cu o participantă a sfințelor sale moaște, ca un simbol al comuniunii spirituale a Eparhiei Harkovului, a Bisericii Ortodoxe a Ucrainei și de Dumnezeu ocrotita Eparhie a Dunării de Jos, a Bisericii Ortodoxe Române.

În pragul Luminatei Învieri, Vă felicit prin cuvintele veșnic vii „Hristos a înviat! Adevărat a înviat!”.

În continuarea discursurilor ținute cu ocazia acestui eveniment, Înaltpreasfințitul Mitropolit Pantelimon, cel ce a adus moaștele Sfântului Ierarh Grigorie Palama în România, a adresat un scurt cuvânt de bucurie:

„În momente asemănătoare celor pe care le-am trăit astăzi la Sfânta Liturghie arhierească, ar fi fost mai potrivit să tăcem acum, întrucât este aproape cu nepuțință, așa cum spune un sfânt imnograf, să alcătuim imne potrivite pentru fiecare împrejurare. Nu putem însă să tăcem, întrucât sentimentele ce ne cuprind acum sufletele se exprimă cu o intensitate mai mare și trăirile ce ne stăpânesc inimile ar vorbi mult mai bine decât cuvintele smerite pe care le rostesc buzele noastre.

Așadar, la praznicul ce a trecut, «Învierea lui Hristos văzând...», am devenit martori ai unui eveniment despre care nu se poate vorbi în cuvinte și care se reactualizează la fiecare Liturghie. Am devenit martori ai Învierii, făcându-ne părtași ai unității în Biserica Ortodoxă de-a lungul veacurilor, fără întrerupere. Unitatea membrilor Bisericii luptătoare și a Bisericii triumfătoare, indiferent de naționalitate, de limbă, de loc sau de timp se constituie într-un argument în favoarea minunii Învierii. Numai în Persoana Mântuitorului Hristos se împlinește cerința, prin rugăciunea Sa arhierească, atunci când cere «ca toți să fie una, precum și Noi una suntem». Numai în Biserica lui Hristos Cel Înviat cei ce au adormit în Domnul continuă să fie mădulare ale Trupului lui Hristos, născuți pentru ceruri, rugători înaintea Tronului prin harul Lui. Iar cei de pe pământ rămân creștini luptători, având în înălțimile cerului mijlocitori pe cei ce-i pomenesc cu drag la fiecare Sfântă Liturghie. Numai în Biserica lui Hristos învățătura Sfinților și a Părinților nu este expresia părerilor personale, nici o înțelepciune după bunul lor plac, ci este pentru toți, din toate veacurile, o trăire a credinței și a evlaviei care poate să ne conducă pe noi, mădularele cele vii ale Bisericii, la îndumnezeire.

Numai în Biserica lui Hristos Cel înviat moaștele sfinților nu sunt oase uscate, ci împărtășesc din belșug har și minuni, așa cum se întâmplă cu moaștele Sfântului Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului, ce se găsesc acum în mijlocul nostru, precum și ale urmașului său, în tronul Constantinopolului, Atanasie Patelarie, cel ce a luminat cu prezența sa această Sfântă Liturghie și în cinstea căruia ne-am adunat astăzi, aici, în istoricul oraș Galați.

Unitatea aceasta se regăsește și în inițiativa Preafinției Sale, Preasfințitul Părinte Casian al Dunării de Jos, un neobosit organizator al manifestărilor din aceste zile, dedicate Sfântului Atanasie Patelarie, și, în paralel, a aducerii a unei părți a cinstitelor moaște ale Sfântului Grigorie Palama în orașul Galați. Sfântul Grigorie i-a fost înaintaș Sfântului Atanasie nu numai la Mitropolia Tesalonicului, ci și în teologie, în exemplul pastoral și misionar, așa cum Sfântul Grigorie Palama, la rândul său, a fost urmașul tradiției teologice și pastorale a Părinților

Capadocieni. Unitatea se regăsește și în prezența smereniei noastre aici, împreună cu ceilalți frați arhierei.

Recunoscători fiindu-vă pentru dragostea pe care iarăși și de multe ori ne-o împărtășiți, cu smerenie vă doresc ca, prin rugăciunile Sfântului Atanasie și ale Sfântului Grigorie Palama, Domnul Dumnezeu să binecuvinteze Biserica României, clerul și pe credincioșii ei”

Din locul de naștere a Sfântului Atanasie, din Insula Creta, Arhimandritul Antim a adus mesajul Înaltpreașfințitului Mitropolit Antim de Rhetimno și Aulopotamou:

„Venim din insula care a odrăslit o mare personalitate duhovnicească, pe Sfântul Atanasie Patelarie, Patriarhul Constantinopolului. Am venit astăzi aici ca și noi, la rândul nostru, ca smeriți pelerini, să ne unim în rugăciune cu dumnea-voastră, în timpul sfintei slujbe. Iar această rugăciune va fi o Euharistie, o slujbă de mulțumire către Dumnezeu Cel în Treime închinat, către Preasfânta Maică Născătoare de Dumnezeu și către toți sfinții și îndeosebi către Sfântul pe care noi astăzi l-am cinstit și sărbătorit în Biserică, Sfântul Atanasie, Patriarhul Constantinopolului.

Preafericite Părinte Patriarh, vă transmitem gândul călduros, dragostea, cinstirea și respectul Înaltpreașfințitului Mitropolit de Rethimno și Aulopotamou, Antim, care din motive independente de voința sa nu a putut să fie astăzi prezent în mijlocul nostru. Vă mulțumim, din suflet, pentru invitația pe care ne-ați adresat-o. Este pentru noi o deosebită cinste și binecuvântare să fim aici, astăzi. Vă mulțumim călduros, de asemenea, și Preașfinției Voastre, Preașfințite Părinte Casian, Episcop al Dunării de Jos pentru filoxenie, pentru dragostea, entuziasmul și generozitatea cu care ne-ați primit și ne-ați găzduit aici. Mulțumim, de asemenea, tuturor părinților și fraților noștri din poporul român pentru întâmpinarea deosebit de călduroasă pe care ne-ați rezervat-o.

În sfârșit, Preafericite Părinte Patriarh, vă mulțumim din adâncul sufletului pentru că vedem în persoana Preafericirii Voastre pe înșiși îngerii cei din ceruri care se pogoară ca să ne descopere nouă dragostea lui Dumnezeu și nu ar fi o exagerare acest cuvânt, pentru că în vremurile grele pe care le trăim, prezența Preafericirii Voastre constituie pentru noi o încurajare în depășirea problemelor cu care se confruntă Biserica Ortodoxă astăzi.”

Din partea Înaltpreașfințitului Mitropolit Antim de Rethimno, Părintele Arhimandrit și vicar Antim a dăruit Preașfințitului Casian un engolpion, iar Preafericitului Părinte Daniel un disc pe care sunt reprezentați cei 12 Apostoli.

Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, a mulțumit pentru mesajele adresate cu acest prilej și a continuat, la rândul său, cu un cuvânt duhovnicesc privind legătura și asemănarea dintre cei doi sfinți – Sfântul Atanasie Patelarie și Sfântul Grigorie Palama:

„Mai întâi de toate, dorim să mulțumim lui Dumnezeu pentru sfinții Lui minunați și pentru ziua minunată de astăzi, când aici se află, în mijlocul nostru, Sfântul Ierarh, mare apărător al Ortodoxiei în secolul al XIV-lea, Sfântul Grigorie Palama, Mitropolitul Tesalonicului, și Sfântul Patriarh al Constantinopolului, Atanasie Patelarie.

Este o binecuvântare deosebită a lui Dumnezeu ca să ne adune în jurul sfinților și sfinții să fie rugători pentru noi. Felicităm, în mod deosebit, pe Preasfințitul Episcop Casian al Dunării de Jos pentru această inițiativă, însușită de către Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei și apoi de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, de a înscrie în calendarul Bisericii Ortodoxe Române, ca sfânt cu dată de prăznuire 2 mai a fiecărui an, pe Sfântul Atanasie Patelarie și de a-l cinsti după cuviință.

Este foarte semnificativă asemănarea dintre cei doi sfinți, care au fost mai întâi mitropoliți ai Tesalonicului și apoi mărturisitori ai sfințeniei și ai dreptei credințe. Sfințenia lor a fost recunoscută la scurt timp după trecerea lor la cele veșnice: opt ani în cazul Sfântului Grigorie Palama și opt ani în cazul Sfântului Atanasie Patelarie. Sfântul Atanasie Patelarie a fost înainte pe pământul românesc, înainte de a fi Mitropolit al Tesalonicului și Patriarh al Constantinopolului, a și tradus aici Psaltirea neo-greacă pe la anul 1626. În 1631 a devenit Arhiepiscop al Tesalonicului, în vremuri grele, când Tesalonicul și Constantinopolul se aflau sub stăpânirea otomană. La scurt timp după aceea, în 1634, a devenit locțiitor al tronului Constantinopolului, când părintele său spiritual Kiril Lucaris a fost trimis în exil și apoi a fost ucis. A fost ales patriarh în 1652; doar două săptămâni a stat patriarh al Constantinopolului și a fost alungat și trimis după ajutoare financiare, ca Patriarhia să plătească impozitele față de Înalta Poartă.

Foarte adesea, patriarhii ecumenici care erau pribegi în Țările Române și în Rusia au fost ajutați de Bisericele Ortodoxe surori. Această solidaritate, ajutorare interortodoxă și panortodoxă a fost însoțită și de sfințenia rugăciunilor celor care au fost ajutați și au făcut aici lucrare misionară și pastorală. Deci sfântul acesta, care numai două săptămâni a fost Patriarh Ecumenic, a murit după 12 ani în Ucraina, în 1654, iar în februarie 1662, la opt ani, trupul său a fost găsit neputrezit. Acesta era un semn al sfințeniei lui, o binecuvântare de la Dumnezeu și o mângâiere pentru creștinii din Ucraina, din Țările Române și din toată Grecia și Patriarhia de Constantinopol.

Această asemănare dintre cei doi sfinți este pentru noi o binecuvântare, ca să vedem cum Dumnezeu lucrează în timp. și astăzi noi suntem bucuroși că sfinții care au pătimit mult altădată, aduc multă bucurie celor care îi iubesc și îi cinstesc.”

Distincții și felicitări

La sfârșitul cuvântului, Preafericirea Sa a felicitat, în mod deosebit, pe chiri-arhul Dunării de Jos, Preasfințitul Episcop Casian și pe colaboratorii săi pentru

pregătirea deosebită a acestui eveniment, dar și pentru toată activitatea pastorală din această eparhie, spunând:

„Și pentru că Preasfinția Sa, ca monah de vocație, știe că lucrurile în Biserică se fac cu ascultare și consultare prealabilă, a cerut binecuvântarea ca moaștele Sfântului Grigorie Palama să fie aduse la Galați. În trecerea lor spre Galați, ne-a cerut binecuvântarea să ne facă o bucurie, și anume să stea două zile moaștele Sfântului Grigorie Palama în București. Noi am acceptat propunerea cu multă bucurie. În aceste două zile (29 aprilie-1 mai), moaștele Sfântului Grigorie Palama au fostenerate la Catedrala Patriarhală, dar și la prima biserică din România care are hramul Sfântului Grigorie Palama, și anume biserica studenților și profesorilor de la Universitatea Politehnică din București.

A creat o bucurie deosebită această prezență a moaștelor, mai ales că preotul paroh de acolo are soție grecoaică, Aritina, o studentă grecoaică, foarte evlavioasă, care a hotărât să se căsătorească cu un român și nu s-a mai întors în Grecia decât pentru scurte vizite. Ieri am felicitat-o pentru că este și mamă la 5 copii și așteaptă pe al 6-lea. Și atunci noi dorim ca să oferim Preasfințitului Casian, ca semn de prețuire pentru inițiativă și pentru gestul Preasfinției Sale de a lăsa două zile în București moaștele Sfântului Grigorie Palama, o medalie foarte frumoasă, de argint aurit, confecționată la Monetăria Statului, într-un număr foarte limitat, dar cu atât mai valoroasă, pe care scrie «Sfântul Ierarh Grigorie Palama», dar care amintește și de momentul omagial comemorativ „650 de ani de la trecerea sa la Domnul”, ca rugător în ceruri, în 1359. Este același an în care Mitropolia Țării Românești a fost înființată. O Mitropolie înființată în timpul isihasmului, cu vocație isihastă, ca și în statul feudal Moldova, care s-a înființat în același timp ca stat și care a primit, de asemenea, o vocație isihastă.

Vă dorim, Preasfinția Voastră, să îmbinați isihasmul palamit cu activitatea socială și misionară a Sfinților Părinți Capadocieni, spre slava lui Dumnezeu și spre a noastră bucurie și mântuire”.

În semn de cinstire și prețuire, Preafericitul Părinte Patriarh a mai dăruit Preasfințitului Episcop Casian un set cu cruce și engolpion.

De asemenea, Preafericirea Sa a înmânat medalii jubiliare cu chipul Sfântului Grigorie Palama dlui Teodor Paleologu, ministru al Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, dlui Adrian Lemeni, ministru secretar de stat în cadrul aceluiași minister, dlui Dumitru Nicolae, Primarul municipiului Galați, și dlui Viorel Mânzu, rectorul Universității „Dunărea de Jos” din Galați:

„Primiți, domnule ministru, această medalie comemorativă omagială a Sfântul Grigorie Palama pentru că așa cum a fost Sfântul Grigorie Palama un bun cuvântător, așa sunteți și dumneavoastră dle. ministru al Culturii și Cultelor. La ora actuală, la sate, preoții fac cea mai mare cultură a sufletului. Și s-a spus așa: „sufletul culturii este cultura sufletului”. Adică, în România cultul este sufletul culturii. Să ne ajute Dumnezeu să lucrăm spre slava Lui și spre binele poporului nostru.

De asemenea, dlui secretar de stat Adrian Lemeni oferim această medalie frumoasă, pentru că se ocupă de dialogul dintre teologie și știință, pe baza Sfinților Părinți, iar Sfântul Grigorie Palama a rezumat, sintetizat și dezvoltat gândirea patristică în sec. al XIV-lea.

Pentru frumoasa cooperare dintre Eparhie și Primărie, dlui Dumitru Nicolae, care este Primarul municipiului Galați, dorim să-i oferim această medalie comemorativă-omagială, dorindu-i ajutor de la Dumnezeu, multă înțelepciune și să găsească noi modalități de a ajuta Eparhia Dunării de Jos, chiar și în timpul crizei economice, că este bogat sufletește. Sănătate și bucurii să vă dăruiască Dumnezeu!

Întrucât, cu câțiva ani în urmă – aici am primit titlul de „Senator de onoare” al Universității din Galați, chiar aici în Catedrală – dorim să oferim dlui rector Viorel Mânzu această medalie comemorativă omagială, ca să arătăm că nu am uitat nici Universitatea din Galați și vom dezvolta în viitor o cooperare mai intensă.

Vă mulțumim.”

Cu acest prilej, ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, dl Teodor Paleologu a ținut să menționeze:

„Nu este niciodată bucurie mai mare pentru poporul credincios, decât înscrierea unui sfânt în calendar. Desigur, Sfântul Atanasie fusese recunoscut ca sfânt, deja, de către ruși. Cu alte cuvinte, intrăm în rândul lumii, în Europa bizantină, care pentru inima noastră este cel puțin la fel de scumpă. Și aici, Sfântul Atanasie a venit ca emigrant bizantin, ca atâția alți oameni de seamă, ierarhi și nu numai ierarhi, care au slujit România. Aici a venit ca emigrant, iar acum ne adună pe toți, ne adună tot Bizanțul la un loc cu reprezentanți ai Patriarhiei Ecumenice, ai Bisericii Greciei, ne amintește de această sobornicitate atât de importantă a Ortodoxiei, ne amintește de continuarea Bizanțului, „după Bizanț”, ca să-l citez pe Nicolae Iorga”.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel – „Cetățean de Onoare” al Municipiului Galați

În această atmosferă de sărbătoare, primarul orașului Galați, dl Dumitru Nicolae, în numele Consiliului Local, a decernat Preafericitului Părinte Patriarh Daniel titlul de „Cetățean de Onoare” al orașului Galați, pentru „ajutorul părintesc și pentru darul unui sfânt patriarh de Constantinopol, care a viețuit 12 ani și astăzi ne ocrotește, ne ajută și ne dă tăria de a crede în mai-binele nostru și al întregului popor.”

În același cadru, dl Viorel Mânzu, rectorul Universității „Dunărea de Jos” din Galați a adresat Preafericitul Patriarh invitația de a primi, într-un cadru festiv, distincția de „Doctor Honoris Causa” a Universității din Galați. Acest fapt se datorează „operei de susținere și cunoaștere a tineretului studios din Episcopia Dunării de Jos și a cadrelor didactice din Universitatea noastră”, cum a declarat domnia sa.

La finalul acestei ceremonii, Preasfințitul Casian a mulțumit Preafericitului Părinte Patriarh și tuturor ierahilor prezenți la această sărbătoare pentru Eparhia Dunării de Jos și pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română și a oferit Preafericitului Sale un engolpion și o icoană cu Sfântul Atanasie, iar celorlalți ierarhi invitați câte un engolpion și un ștergar tradițional românesc.

Încă din preziua închinată cinstirii Sfântului Atanasie, la slujba privegherii, moaștele sale au fost așezate spre închinare lângă cele ale Sfântului Ierarh Grigorie Palama, unde mii de credincioși au putut să se închine cu evlavie și să ceară ajutor de la „*sfinții bineplăcuți lui Dumnezeu*”. Sfântul Atanasie va veni nemijlocit în ajutorul tuturor celor care se vor ruga cu credință, căci, de astăzi Sfântul Atanasie a rămas sfânt al întregii suflări românești, ocrotind cetatea Galațiului și toată țara noastră.

Ca și la Harkov, unde se află sfintele sale moaște, și aici, la Galați – o altă „casă” a sa de pe pământ, va continua să săvârșească lucrări tainice și minunate, pentru ca să mărturisim cu toții, după îndrumarea imnului său acatist: „*Cântând și slăvind viața ta cea plină de virtute și minunile tale pe care pururea le faci pentru noi, mărite Ierarhe, te cinstim ca pe o mărturie văzută a unității Bisericii lui Hristos. Căci tu ai adus laolaltă, la Dumnezeu, pe creștinii greci, români și slavi, răspândiți în laturile lumii și i-ai înfățișat ofrandă bine-plăcută Mântuitorului Hristos!*” (Icosul al 12-lea).

Ecourile sărbătorii nu se vor stinge în inimile dreptmăritorilor creștini, ci ele vor fi purtate veșnic – ca o candelă mereu aprinsă către Sfântul Atanasie, de la Dunărea de Jos, din țara noastră, în Biserica Ucrainei, în Elada și în toată lumea. Redăm aici mesajul de mulțumire adresat de către Înaltpreasfințitul Mitropolit Antim de Rhetimno și Aulopotamou, Preasfințitului Episcop Casian, referitor la sărbătoarea Sfântului Atanasie de la Galați: „*Cei trei membri ai delegației care a reprezentat Sfânta noastră Mitropolie, care au participat la manifestările religioase din 2 și 3 mai 2009 în Galați, s-au întors cu o mare bucurie sufletească, după toate cele trăite aproape de dumneavoastră și de dragostea cea părintească cu care i-ați înconjurat. Atât ei, cât și eu personal, simțim obligația să vă transmitem din inimă cele mai calde și profunde mulțumiri.*”

Vă mulțumesc, în mod aparte, pentru distinsul engolpion arhieresc, pentru icoana frumoasă a sfântului nostru comun, Atanasie Patelarie, cât și pentru toate celelalte daruri deosebite.

Vă doresc, cu frățească dragoste, ca slujirea sfințitoare arhierescă, cât și cea pastorală să continue fără dificultăți, cu ajutor de la Domnul nostru înviat din morți, de la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și de la Sfântul Atanasie.“

Iată, așadar, cum Sfântul Ierarh Atanasie, deși prigonit în timpul vieții pământești, creează astăzi punți de comuniune între creștinii de pretutindeni!

A consemnat ADRIAN PORTASE

VIZITA IRENICĂ A PREAFERICITULUI PĂRINTE DANIEL, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, LA PATRIARHIA ECUMENICĂ (27 MAI – 2 IUNIE 2009)

În perioada 27 mai-2 iunie, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, însoțit de o delegație a Bisericii Ortodoxe Române, a efectuat o vizită frățească la Patriarhia Ecumenică din Constantinopol – Turcia. Această vizită se încadrează în spiritul tradiției și al practicii curente, Preafericitul Părinte Daniel, ca nou Patriarh al României, făcând prima vizită protocolară la Patriarhia Ecumenică, cea care este considerată „Biserica Mamă“, iar Patriarhul Ecumenic: „primul între egali“. Pelerinajul Părintelui Patriarh Daniel se înscrie în seria manifestărilor consacrate anului 2009, proclamat de Sfântul Sinod „An comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379), și al celorlalți Sfinți Capadocieni“. Această călătorie are și o semnificație simbolică deosebită, întrucât Patriarhul României are titlul de „Locțiitor al tronului Cezareei Capadociei“. În luna mai a acestui an s-au împlinit 650 de ani de la recunoașterea Mitropoliei Țării Românești de către Patriarhia Ecumenică.

Din delegația Bisericii Ortodoxe Române, condusă de Părintele Patriarh Daniel, au mai făcut parte Preasfințitul Casian, Episcopul Dunării de Jos, și Preasfințitul Ciprian Câmpineanul, Episcop-Vicar Patriarhal. Plecați miercuri dimineața (27 mai) din București, pelerinii români au fost întâmpinați pe aeroportul din Istanbul de o delegație a Patriarhiei Ecumenice, alcătuită din Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Emanuel al Franței și Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ghenadios de Sasima, împreună cu părintele Silviu State, parohul comunității românești de la biserica „Sfânta Muceniță Paraschevi“ din Istanbul. Începând cu ora 12, în Catedrala patriarhală „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe“ a avut loc o slujbă de Te Deum în cinstea sosirii Preafericitului Părinte Patriarh Daniel la Constantinopol.

Primirea oficială la Patriarhia Ecumenică

Tot în cursul zilei de 27 mai, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a fost primit de Preafericitul Bartolomeu I, Patriarhul Constantinopolului, la Patriarhia Ecumenică. Ceremonia de primire s-a desfășurat în Sala Tronului din Reședința patriarhală. Sanctitatea Sa Bartolomeu I a rostit un discurs de întâmpinare, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel răspunzând, de asemenea, cuvântului de bun venit al Întâistătorului Patriarhiei Ecumenice, rostind un cuvânt pe care îl redăm în întregime:

„Sanctitatea Voastră,
 Înaltpreasfinții și Preasfinții Voastre,
 Excelențele Voastre,
 Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
 Iubiți credincioși,
ADEVĂRAT A ÎNVIAT!

Mai întâi, dorim să Vă mulțumim, Sanctitatea Voastră, pentru cuvântul de salut și pentru frumoasele aprecieri, care ne onorează și pe care le considerăm ca fiind adresate nu atât Nouă, personal, cât, mai ales, Bisericii Ortodoxe Române, Biserică născută din predica Sfântului Apostol Andrei, pe care, din mila și cu harul lui Dumnezeu, o păstorim ca Patriarh.

În același timp, la rândul Nostru, ne exprimăm prețuirea atât pentru dragostea și prietenia pe care Sanctitatea Voastră le arătați constant Bisericii noastre și poporului român, cât și pentru înțelepciunea și dinamismul cu care mărturișiți Ortodoxia la Constantinopol și în alte mari orașe ale lumii. În acest sens, în timpul vizitelor efectuate în România, ați avut prilejul să constatați personal prețuirea pe care V-o poartă clerul și credincioșii ortodocși români, ca respect pentru cel dintâi între patriarhii ortodocși, precum și pentru legăturile tradiționale cultivate între Biserica Ortodoxă Română și Patriarhia Ecumenică.

De asemenea, Ne exprimăm bucuria de a ne afla, din nou, cu voia și binecuvântarea lui Dumnezeu, în această venerabilă Catedrală patriarhală închinată Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, împreună cu ierarhi, clerici și credincioși ai Bisericii Ortodoxe Române, care ne însoțesc în această vizită-pelerinaj, aici, în cetatea Sfântului Împărat Constantin, cel cinstit întocmai cu Apostolii, precum și în regiunea binecuvântată a Capadociei.

Prezența noastră la Constantinopol este, în primul rând, o vizită irenică făcută Sanctității Voastre, iubit frate întru slujirea arhierescă, în acest an al împlinirii, prin voia lui Dumnezeu, a 650 de ani de la întemeierea Mitropoliei Țării Românești sau a Mitropoliei Ungrovlahiei, în anul 1359, în același an când Sfântul Grigorie Palama a trecut la Domnul. La solicitarea domnitorului Țării Românești, Nicolae Alexandru Basarab, Patriarhul Ecumenic Calist I al Constantinopolului a confirmat pe Iachint – ultimul mitropolit al cetății dobrogene a Vicinei – în rangul de mitropolit al Țării Românești sau arhipăstor al Mitropoliei Ungrovlahiei (1359-1372).

Pelerinajul nostru spiritual în cuprinsul Capadociei se înscrie, de asemenea, în contextul legăturilor frățești existente de-a lungul secolelor între Patriarhia Ecumenică și Biserica Ortodoxă Română, legături care sunt evidențiate chiar în primele secole creștine. De exemplu, din citirea atentă a actului martiric al Sfântului Sava de la Buzău († 372) reiese că redactarea lui s-a făcut „pe pământ roman“, de unde fuseseră aduse moaștele Sfântului Sava, din ordinul guverna-

torului Scythiei, Iunius Soranus. Același guvernator, care era capadocian de neam, trebuie să fi dispus și redactarea actului martiric respectiv, fapt care a fost realizat tot în secolul al IV-lea, de episcopul Bretanion de Tomis, el însuși capadocian, sau de oamenii din jurul său, moaștele fiind cerute guvernatorului de către însuși Sfântul Ierarh Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379).

Aceste legături de secole capătă o conotație actuală și prin hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de proclamare, în Patriarhia Română, a anului 2009 ca „An comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379 – de la a cărui trecere la cele veșnice se împlinesc 1.630 de ani) și al celorlalți Sfinți Capadocieni”. Multiplele proiecte dedicate acestor manifestări au menirea să evidențieze, o dată în plus, contribuția deosebită a Sfântului Vasile cel Mare și a celorlalți Sfinți Capadocieni la definirea și apărarea învățăturii de credință, la dezvoltarea tâlcuirii Sfintei Scripturi, la îmbogățirea tezaurului liturgic și canonic, precum și aportul lor la dezvoltarea vieții monahale și a operei social-filantropice a Bisericii Ortodoxe. Toate aceste exemple sunt pentru noi, astăzi, izvor de lumină în lucrarea Bisericii Ortodoxe.

De altfel, legătura specială a Bisericii Ortodoxe Române cu Sfântul Ierarh Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei, este subliniată și în titulatura noastră, aceea de Locțiitor al Tronului Cezareei Capadociei. Această cinste a fost acordată, pentru prima dată, Mitropolitului Țării Românești, Grigorie al II-lea (1760-1787), de către Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului Sofronie, la data de 10 octombrie 1776, în semn de prețuire și ca recunoaștere a sprijinului financiar și ospitalier deosebit acordat de Țările Române Patriarhiei de Constantinopol în vremuri dificile. Din anul 1925, acest titlu îl poartă toți Patriarhii României, ei fiind, totodată, și mitropoliți ai Ungrovlahiei (azi ai Munteniei și Dobrogei).

Astfel, pelerinajul nostru în Capadocia ne oferă prilejul de a ne împărtăși de binecuvântarea Sfinților Capadocieni și de lumina pe care ei au răspândit-o cu multă jertfelnicie, prin viața și cuvântul lor. De aceea, întâlnirea cu locurile sfinte în care s-au nevoit Sfinții Capadocieni devine pentru noi toți izvor de bucurie sfântă, iubire, pace și evlavie.

În al treilea rând, cu prilejul acestei vizite la Patriarhia Ecumenică, ne bucurăm că avem și posibilitatea unei întâlniri cu credincioșii ortodocși români, fii și fiice ale neamului românesc, constituiți într-o comunitate activă, la Biserica „Sfânta Paraschevi -Pikridion“, pe care Sanctitatea Voastră ați dat-o, cu generozitate, în folosința acestei comunități, pentru nevoile ei liturgice și pastorale. În acest context, ne exprimăm speranța că vom reînnoi acordul dintre Patriarhia Ecumenică și Patriarhia Română cu privire la folosirea în continuare a Bisericii „Sfânta Paraschevi“ din Istanbul de către comunitatea ortodoxă română de aici. Acest act de iubire creștinească este cu atât mai important în zilele noastre,

deoarece, ca urmare a fenomenului migrației, comuniunea liturgică fraternă între Bisericile Ortodoxe surori se întărește și mai mult prin atitudini și acțiuni de întrajutorare pastorală și misionară, de respect reciproc între etnii diferite, dar unite între ele prin aceeași credință ortodoxă, prin iubire frățescă și prin responsabilitate misionară.

În încheiere, mulțumim Preamilostivului Dumnezeu pentru că ne-a învrednicit a fi pelerini în acest loc venerabil și bogat în semnificații spirituale și multă demnitate ortodoxă, iar Sanctității Voastre mulțumim pentru căldura cu care ne-ați întâmpinat aici, în lumina Învierii și a Înălțării Domnului nostru Iisus Hristos, Izvorul Bucuriei veșnice”.

Apoi Patriarhul Ecumenic a întâmpinat cu bucurie pe Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române: „Cu multă dragoste curată și deosebită emoție adresăm preacinstitei și preadoritei Voastre Preafericiri și însoțitorilor Preafericirii Voastre urarea de „bun venit” în Reședința Preasfinteii Marii Biserici a lui Hristos din Constantinopol, Maica noastră duhovnicească, a tuturor!”. După ce a spus celor prezenți că este prima vizită a noului Patriarh „al Bisericii Autocefale Române“, Patriarhul Bartolomeu le-a amintit că Preafericirea Sa Daniel este un cunoscut al Sanctității Sale de mulți ani și a participat „admirabil, în repetate rânduri, în cadrul diferitelor acțiuni cu caracter bisericesc, interortodox și ecumenic“.

În persoana Patriarhului Daniel, a continuat Patriarhul Ecumenic, „am cunoscut pe strălucitul teolog dogmatic, pe lucrătorul neostenit al Evangheliei, pe bunul păstor al Bisericii, pe ierarhul cu sfântă cuviință și împodobit cu toate virtuțile pe care le învățăm din Sfintele Evanghelii, pe distinsa personalitate bisericească cu orizont larg și concepții sănătoase, pe fratele cu sentimente sincere, deschis și curat la inimă! De aceea ați câștigat devreme nu numai dragostea noastră neînteruptă și ferventă, dar și profunda noastră apreciere! Numele Preafericirii Voastre este foarte respectat în acest loc de martiriu, iar vestea venirii Preafericirii Voastre la noi a înălțat inimile tuturor celor care duc aici crucea Bisericii, așa cum Simon din Cirine a ridicat Crucea lui Hristos, pe drumul Golgotei, la rugăciune fierbinte de preamărire a Numelui lui Dumnezeu, și care acum au bucuria de a Vă întâmpina“, a mai spus Sanctitatea Sa Bartolomeu I.

Patriarhul de la Constantinopol, Bartolomeu I, a pomenit și de problemele cu care se confruntă astăzi omenirea, distrugerea progresivă a naturii și a mediului înconjurător, precum și criza economică, izbucnită de câteva luni, „care – așa cum ați descris-o admirabil în strălucita pastorală patriarhală de Paști – este, în primul rând, în fundamentele ei, o criză de natură spirituală și morală, o criză de credință și moravuri. Lumea se află în stare de confuzie, dezorientare și mult zbucium, de la o latură la cealaltă latură a pământului“. Pe de altă parte, și lumea creștină, cu multiplele ei diviziuni și disensiuni și cu secularizarea progresivă, se găsește

„într-o stare de confuzie și dezorientare asemănătoare. De aceea, de multe ori și în multe privințe, nu reușește să ofere omului secolului al XXI-lea, atât de chinuit, consolare, să-l susțină și să-l ajute eficient, să-l lumineze și să-l călăuzească spre limanul duhovnicesc lin și neînvințat. Toate acestea subliniază tocmai responsabilitatea Ortodoxiei, responsabilitatea noastră, a celor care, cu harul și din mila lui Dumnezeu, păstrăm adevărul Evangheliei, adică adevărul vieții, nealterat, nevătămat și integral“.

Amintind de Sinodul panortodox ce se află în faza de pregătire, Sanctitatea Sa Bartolomeu I și-a mărturisit convingerea că „trebuie să facem pași atenți, dar totodată rezezi și hotărâți în direcția pregătirii Sfântului și Marelui Sinod al Ortodoxiei. După ce va reglementa, după vrerea lui Dumnezeu, toate problemele noastre intrabisericești urgente, rămase încă nerezolvate, acesta va da mărturie unitară și credibilă înaintea celor dinlăuntrul Bisericii și înaintea celor din afara ei, conform hotărârilor ultimei Sinaxe binecuvântate a cinstiților Întâistătători și reprezentanți ai Preasfintelor Biserici Ortodoxe, desfășurată aici, în luna octombrie a anului trecut“, la care Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Înaltpreasfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului.

La rândul său, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a răspuns cu dragoste primirii cu căldură a Sanctității Bartolomeu I: „*Dorim să Vă mulțumim, Sanctitatea Voastră, pentru cuvântul de salut și pentru frumoasele aprecieri, care ne onorează și pe care le considerăm ca fiind adresate nu atât Nouă, personal, cât, mai ales, Bisericii Ortodoxe Române, Biserică născută din predica Sfântului Apostol Andrei, pe care, din mila și cu harul lui Dumnezeu, o păstorim ca Patriarh*“. Părintele Patriarh Daniel și-a exprimat prețuirea atât pentru „*dragostea și prietenia pe care Sanctitatea Voastră le arătați constant Bisericii noastre și poporului român, cât și pentru înțelepciunea și dinamismul cu care mărturișiți Ortodoxia la Constantinopol și în alte mari orașe ale lumii. În acest sens, în timpul vizitelor efectuate în România, ați avut prilejul să constatați personal prețuirea pe care V-o poartă clerul și credincioșii ortodocși români, ca respect pentru cel dintâi între patriarhii ortodocși, precum și pentru legăturile tradiționale cultivate între Biserica Ortodoxă Română și Patriarhia Ecumenică*“.

Patriarhul României a vorbit și de motivele prezenței Sale la Constantinopol: în primul rând, o vizită irenică adresată Sanctității Sale Bartolomeu I, în acest an al împlinirii, prin voia lui Dumnezeu, a 650 de ani de la întemeierea Mitropoliei Țării Românești sau a Mitropoliei Ungrovlahiei, în anul 1359, când Patriarhul Ecumenic Calist I al Constantinopolului a confirmat pe Iachint – ultimul mitropolit al cetății dobrogene a Vicinei – în rangul de mitropolit al Țării Românești sau arhipăstor al Mitropoliei Ungrovlahiei (1359-1372). „*Pelerinajul nostru spiritual în cuprinsul Capadociei se înscrie, de asemenea, în contextul legăturilor*

frățești existente de-a lungul secolelor între Patriarhia Ecumenică și Biserica Ortodoxă Română, legături care sunt evidențiate chiar în primele secole creștine.

Aceste legături de secole capătă o conotație actuală și prin hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de proclamare, în Patriarhia Română, a anului 2009 ca «An comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379 – de la a cărui trecere la cele veșnice se împlinesc 1.630 de ani), și al celorlalți Sfinți Capadocieni». De altfel, legătura specială a Bisericii Ortodoxe Române cu Sfântul Ierarh Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei, este subliniată și în titulatura Patriarhului României, aceea de Locțiitor al Tronului Cezareei Capadociei. „Această cinste a fost acordată, pentru prima dată, mitropolitului Țării Românești, Grigorie al II-lea (1760-1787), de către Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului Sofronie, la data de 10 octombrie 1776, în semn de prețuire și ca recunoaștere a sprijinului financiar și ospitalier deosebit acordat de Țările Române Patriarhiei de Constantinopol, în vremuri dificile. Din anul 1925, acest titlu îl poartă toți patriarhii României“, a explicat Preafericitul Părinte Patriarh Daniel.

În al treilea rând, cu prilejul acestei vizite la Patriarhia Ecumenică, s-a urmărit și întâlnirea cu credincioșii ortodocși români, constituiți într-o comunitate activă, la Biserica „Sfânta Paraschevi“, pe care Sanctitatea Sa Bartolomeu a dat-o, cu generozitate, în folosința acestei comunități, pentru nevoile ei liturgice și pastorale, a încheiat Părintele Patriarh, dar nu înainte de a mulțumi „Preamilostivului Dumnezeu pentru că ne-a învrednicit a fi pelerini în acest loc venerabil și bogat în semnificații spirituale și multă demnitate ortodoxă“.

Vizita Preafericitului Părinte Patriarh Daniel la biserica „Sfânta Paraschevi” a comunității române din Istanbul

În prima zi a vizitei, după primirea oficială la Patriarhia Ecumenică, Preafericitul Părinte Daniel a participat la slujba Vecerniei, oficiată în biserica „Sfânta Paraschevi“ din Istanbul de către Preasfințitul Casian, Episcopul Dunării de Jos. Cântările protopsalților de la strană au fost conduse de Preasfințitul Ciprian Câmpineanul. Biserica „Sfânta Paraschevi“, pe care Patriarhia Ecumenică a dat-o în folosință comunității ortodoxe românești din Turcia, păstorită de preotul Silviu State, a fost plină de credincioși români din cadrul comunității, dar și din țară. Plecați în pelerinaj cu ocazia acestei vizite patriarhale, cei peste 400 de pelerini au asistat și la înmânarea, din partea Preafericitului Daniel, a distincției „Crucea Patriarhală“ părintelui paroh Silviu State.

După Vecernie, s-a mers în sala de festivități a bisericii, unde cei doi Întâistătători au sfințit biblioteca înființată de comunitatea românească din Istanbul. Preafericitul Daniel a donat bibliotecii mai multe cărți, printre care cele trei volume din colecția „Studia Basiliana“, albume omagiale, „Sinaxarul Sfinților

Capadocieni“ și alte apariții ale Editurii Basilica și ale Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.

Prima Sfântă Liturghie oficiată de cei doi patriarhi a fost joi (28 mai), în Catedrala patriarhală „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe“ din Fanar, la sărbătoarea Înălțării Domnului. Sanctitatea Sa Bartolomeu I și Preafericirea Sa Daniel au fost înconjurați de un sobor de ierarhi, din delgația română făcând parte Preasfințitul Casian și Preasfințitul Ciprian, dar și membri ai Sfântului Sinod al Patriarhiei Ecumenice. După Liturghie s-au susținut cuvântările oficiale. Sanctitatea Sa Bartolomeu I a mulțumit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru vizita efectuată și a reiterat mesajul de speranță pentru buna înțelegere între oameni: „Este o vizită care ne aduce mângâiere și mare bucurie, ne susține și ne întărește! De aceea exclamăm: «Binecuvântat este Cel ce vine în numele Domnului!». Ați venit la noi ca un înainte-mergător și înainte-vestitor al Mângâietorului! Ați venit înveșmântat în alb, ca Îngerul vestitor al Învierii, „cu podoabă în îmbrăcăminte”, cu chipul senin și voios, cu privirea purtătoare de har și încântare, cu inima curată, cu rugăciunea evlavioasă, cu simțăminte calde, cu cuvinte dulci, cu purtare pașnică! Din adâncul sufletului și al inimii Vă mărturisim, încă o dată, „ce bine este că ați sosit, Preafericirea Voastră!“.

„Toată ființa Preafericirii Voastre răspândește în jur mirosul de bună mireasmă duhovnicească al rugăciunilor curate, al lacrimilor, nevoițelor sihăstrești, al sângelui mucenicesc, al buneii mărturisiri, al harului Duhului și al minunilor mai presus de fire săvârșite de marea oștire a sfinților pe care i-a dat pământul românesc. Pe fruntea Preafericirii Voastre vedem cu majuscule numele scrise cu litere de aur în Cartea Vieții! În mâini țineți „toiagul puterii”, pe care Domnul Vi l-a încredințat să păstoriți apostolește un mare popor! Este poporul care de veacuri are legături duhovnicești indistructibile cu Biserica cea Mare a lui Hristos, din Constantinopol, și este „os din oasele» ei și «trup din trupul» ei!

Dar ați venit aici și ca Locțiitor al Tronului mitropolitan al Cezareei Capadociei, deoarece, prin acest titlu scurt, dar de foarte mare cinste, a binevoit preasfântul nostru Scaun Ecumenic, Apostolic și Patriarhal să onoreze pe Preafericiții Patriarhi ai României. Titlul acesta s-a acordat cu scopul de a reaminti legăturile istorice sfinte indisolubile dintre Constantinopol și București, de a sublinia că este necesar să pășim împreună pe calea desăvârșirii duhovnicești, să fim uniți în cuget și să dăm împreună mărturia cea bună, spre a exprima adevărul că pururea „un trup suntem în Hristos și fiecare suntem mădulare unii altora”.

„În timp, aceasta din urmă s-a emancipat și, în urmă cu 124 de ani, a fost proclamată din Biserică fiică, Biserică soră, egală în rang. Mai târziu a fost proclamată Patriarhie, ocupând locul al VII-lea în ordinea canonică. Toate acestea constituie mărturii despre faptul că, între Bisericile noastre, „dragostea nu cade niciodată”. Mulți patriarhi ecumenici, între care și Atanasie al III-lea Patelarie, trecut

recent în calendarul Bisericii Ortodoxe Române, vrednicii de pomenire Partenie I, Partenie al II-lea, Calinic al II-lea, Sfântul Nifon ș.a., au păstorit odinioară diferite regiuni ale Bisericii Ortodoxe Autocefale Române de astăzi. Totodată, Sfinții Sfinți Mucenici Evangelikos Tracul, Tit și Gordian, episcopi ai Tomisului, originari din Capadocia, Cuviosul Nichita Preotul și Bretanion, episcopul Tomisului – și aceștia Capadocieni – împreună cu Sfânta Parascheva de la Iași și cu mulți alți sfinți de aici constituie inelul de legătură dintre Bisericile noastre. Slavă lui Dumnezeu pentru toate!“, a încheiat Preafericitul Bartolomeu I.

În cuvântul adresat, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a vorbit despre semnificația praznicului împărătesc al Înălțării Domnului, punând în lumina sărbătorii Înălțării Domnului și a Pogorârii Sfântului Duh, problemele lumii de astăzi, „care ne cheamă, pe de o parte, la misiunea sfântă de a vesti și mai mult Evanghelia iubirii lui Hristos și de a chema oamenii la dobândirea mântuirii și a sfințeniei în Biserica lui Hristos, iar, pe de altă parte, ne cheamă la coresponsabilitate, cooperare, consultare și ajutorare frățescă reciprocă în situații dificile. De aceea, noi dorim să ne consultăm periodic cu Patriarhia Ecumenică și cu celelalte Biserici Ortodoxe surori, având con-slujirea liturgică drept icoană de lumină și sursă de inspirație pentru coresponsabilitate și conlucrare pastorală și socială“.

Slăvitul praznic al Înălțării Domnului „ne oferă, încă o dată, prilejul de a exprima dragoste și prețuire deosebită față de venerabilul Tron Ecumenic, acesta fiind primul între Scaunele patriarhale ortodoxe și Biserica Mamă de la care Biserica Ortodoxă Română a primit autocefalia, în anul 1885, și recunoașterea rangului de Patriarhie, în anul 1925. În același timp, considerăm că, pe baza autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române din anul 1885 și a rangului de Patriarhie din anul 1925, libertatea deplină și demnitatea cea mai înaltă în Biserica lui Hristos cheamă la mai multă coresponsabilitate, conlucrare și împreună-slujire a Ortodoxiei. Astfel, având în vedere chiar cele cuprinse în Tomosul de acordare a autocefaliei (25 aprilie 1885), respectiv faptul că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române este declarat „frate în Hristos“, acesta are datoria de-a arăta permanent coresponsabilitate fraternă în păstrarea și promovarea credinței ortodoxe și în intensificarea misiunii Ortodoxiei în lume. Întrucât în cuvântul Sanctității Voastre rostit azi ați reamintit că Biserica Ortodoxă Română, în anul 1885, a fost „proclamată din Biserică fiică, Biserică soră, egală în rang“, aceasta ne obligă să fim mai cooperanți în a păstra și promova valorile Ortodoxiei astăzi.

De asemenea, apreciem, în mod deosebit, dragostea și prețuirea arătată de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol față de Mitropolia Țării Românești, oferindu-i mitropolitului de la București, în anul 1776, titlul onorific de „Locțiitor al Tronului Cezareei Capadociei“. Acesta ne obligă să prețuim și noi, prin cuvânt și faptă, strălucita moștenire spirituală primită de la Sfinții Capadocieni“.

La sfârșit, Patriarhul Ecumenic a oferit Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul românilor, un set patriarhal de engolpioane, iar Patriarhul nostru i-a dăruit un potir lucrat în filigran, un set patriarhal de engolpioane, medalii cu Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Iachint de Vicina și Sfântul Grigorie Palama și o icoană cu Sfântul Iachint de Vicina, primul mitropolit al Țării Românești recunoscut de Patriarhia Ecumenică.

Joi, 28 mai 2009, în cea de-a doua zi a vizitei, la praznicul Înălțării Domnului, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, însoțit de Preasfințitul Casian, Episcopul Dunării de Jos, și de Preasfințitul Ciprian Câmpineanul, Episcop-Vicar Patriarhal, a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă alături de Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, în Catedrala patriarhală cu hramul „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe“ din Constantinopol. Cu această ocazie, Preafericirea Sa a rostit un cuvânt de învățătură, pe care îl oferim integral cititorilor noștri.

„Cu adevărat mare este bucuria pe care o trăim astăzi! Ne bucurăm că împreună-slujirea și convorbirea cu Sanctitatea Voastră ne oferă binecuvântat prilej de a trăi în unitatea Duhului și în legătura păcii (cf Efes. 4, 3). Astăzi, îndeosebi, la praznicul Înălțării Domnului, ne bucurăm de încununarea tainei de ridicare în slavă veșnică a firii noastre umane, și prin ea, a întregii creații, „nu de la cele mai dedesubt ale pământului la cele pământești, ci de la cele pământești la cerul cerului și până la tronul de dincolo de acestea al Celui ce peste toate stăpânește“, cum atât de frumos spune Sfântul Grigorie Palama¹.

Sanctitatea Voastră,

Taina minunată a Înălțării Domnului nostru Iisus Hristos la cer îmbracă semnificații multiple și profunde. Dintre ele, dorim să evidențiem doar trei.

1) Înălțarea Domnului înseamnă îndumnezeirea umanului.

Înălțarea cu trupul la cer a Mântuitorului nostru Iisus Hristos reprezintă în primul rând ridicarea firii umane la slava divină, la o demnitate și o cinste nemai-întâlnite până atunci. „Și cu milostivire înălțând firea noastră cea căzută ai pus-o să șadă împreună cu Tatăl“, se spune în Penticostar², iar Sfântul Ioan Hrisostom spune că, prin Înălțarea lui Hristos, firea noastră umană „a trecut mai presus de îngeri, s-a înălțat peste arhangheli, peste heruvimi și serafimi, și nu s-a oprit până ce a șezut pe tronul lui Dumnezeu“³.

Slujba Vecerniei praznicului Înălțării Domnului arată că Înălțarea Domnului este ieșirea deplină din întunericul morții și al iadului și intrarea în lumina cerească a vieții veșnice, adică ridicarea firii noastre umane în iubirea Preasfintei

1. Sf. Grigorie Palama, *Omilia 21 – La Sfânta Înălțare*, în *Omilii*, vol. II, Ed. Anastasia, București, 2004, pp. 7-8.

2. Slujba Înălțării Domnului – Vecernia Mare, *Stihira V idiomela*, în *Penticostar*, Ed. IBMBOR, București, 1999, p. 245.

3. Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvânt la Înălțarea Domnului*, în *Predici la duminici și sărbători*, Ed. Bunavestire, Bacău, 2005, p. 20.

Treimi și primirea ei pe tronul slavei divine: „Îngerii se minunează văzând un om mai presus decât ei. Tatăl primește în sânuri pe Acela pe Care Îl are în sânuri de-a pururea; Duhul Sfânt poruncește tuturor îngerilor Săi: Ridicați, căpetenii, porțile voastre! Toate neamurile bateți din palme, că S-a suit Hristos unde era mai înainte”⁴.

Această înălțare a umanului a fost posibilă pentru că Hristos Cel înălțat întru slavă nu a lepădat firea umană, ci a asumat-o total și a condus-o în însuși centrul vieții Sfintei Treimi. Hristos nu Se întoarce la ceruri și nu Se înfățișează Tatălui numai ca Dumnezeu, ci și ca Om, ca pe noi, oamenii, să ne facă fii după har ai Tatălui ceresc în slava împărăției cerurilor (cf. Ioan 1, 12 și 17, 24).

Teologia ortodoxă învață că Înălțarea lui Hristos întru slavă și șederea Sa de-a dreapta Tatălui reprezintă deplina îndumnezeire a umanității Lui și eternizarea umanului în Dumnezeu, pnevmatizarea sau transfigurarea desăvârșită a trupului Său omenesc, adică ridicarea Lui supremă la starea de „mediu transparent al iubirii infinite a lui Dumnezeu”⁵ – după cum spune părintele Dumitru Stăniloae. Omul este ridicat la cinstea supremă, în maximă apropiere și comuniune desăvârșită cu Creatorul său, în chiar intimitatea existenței divine a Preasfintei Treimi. Astfel, se vede că înălțarea omului în slava divină a fost scopul coborârii sau al Întrupării Fiului lui Dumnezeu. Într-o predică la sărbătoarea Înălțării Domnului, Sfântul Grigorie Palama arată că Hristos „S-a înălțat în slavă și a intrat în Sfânta Sfintelor cea nefăcută de mână și a șezut de-a dreapta mării în ceruri, pe același tron al Dumnezeirii, pentru ca de-aceeași Dumnezeire să facă (părtaşă, n.n.) firea noastră cu care S-a amestecat (unit, n.n.)”⁶. Așadar, Înălțarea lui Hristos întru slavă înseamnă îndumnezeirea și preaslăvirea omului în iubirea veșnică a lui Dumnezeu.

2) Hristos Cel înălțat în slavă devine Viața vieții creștinului.

Ridicarea supremă a omenității lui Hristos în centrul slavei Sfintei Treimi, așezarea ei de-a dreapta Tatălui, nu înseamnă însă ruperea comuniunii cu ucenicii Săi, nu înseamnă izolarea sau distanțarea Lui de cei care cred în El. Oricât de paradoxal ar părea, Înălțarea Domnului reprezintă, în același timp, o apropiere supremă a lui Dumnezeu de om. Datorită pnevmatizării sau transfigurării supreme a trupului lui Hristos prin Înălțare, Hristos poate deveni interior celor care cred în El (cf. Ioan 17, 26). Firea Lui umană, înălțată în intimitatea slavei Sfintei Treimi, devine centrul de transparență al harului divin comunicat oamenilor prin Sfântul Duh, Care face pe Hristos prezent și lucrător în viața creștinilor (cf. Ioan 14, 16-21; 16, 13-15; Gal. 2, 20).

4. Slujba Înălțării Domnului - Vecernia Mare, *Stihira I idiomela*, în *Penticostar*, ed. cit., p. 245.

5. D. Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, Ed. IBMBOR, București, 1996, p. 123. „O inimă omenească bate în Treime” (Stăniloae).

6 Sf. Grigorie Palama, *op. cit.*, p. 15.

Deci, pnevmatizarea sau transfigurarea deplină a umanului din Hristos nu are doar sensul de ridicare a Lui în slava dumnezeiască, ci și unul de interiorizare a prezenței Sale în alți oameni, ca sălășluire a lui Hristos Cel răstignit și preaslăvit în cei care cred în El și-L iubesc pe El, pentru ca ei să devină hristofori (purtători de Hristos), potrivit făgăduinței lui Hristos: „Dacă Mă iubește cineva, va păzi cuvântul Meu, și Tatăl Meu îl va iubi, și vom veni la el și vom face locaș la el“ (Ioan 14, 23).

Deci, Dumnezeu-Omul, Cel din ceruri, șade pe tronul dumnezeiesc al slavei și locuiește în inima celor ce-L iubesc. El Se află deodată în intimitatea Sfintei Treimi și în centrul vieții Bisericii, Se înalță întru slavă la cer și coboară tainic în inimile celor de pe pământ (cf Efes. 1, 20; 2, 22; 3, 17 și Colos. 1, 27). În acest sens, Fericitul Augustin spune că Domnul „nu S-a depărtat de cer când S-a pogorât pentru a veni la noi; nu S-a depărtat de noi când S-a înălțat pentru a reveni în cer. Era deja acolo sus, fiind aici jos; cum o atestă El Însuși: «Nimeni nu s-a suit în cer, decât Cel ce S-a coborât din cer, Fiul Omului, Care este în cer» (cf. Ioan 3, 13) ⁷.

În textul liturgic ortodox al sărbătorii Înălțării Domnului se arată același adevăr. Astfel, în Condacul de la sărbătoarea Înălțării Domnului se spune: „Plinind rânduiala cea pentru noi și pe cele de pe pământ unindu-le cu cele cerești, Te-ai înălțat întru slavă, Hristoase, Dumnezeul nostru, de unde nicicum nu Te-ai despărțit; ci, rămânând nedepărtat, strigi celor ce Te iubesc pe Tine: Eu sunt cu voi și nimeni împotriva voastră!“.

3) Biserica este spațiul ridicării omului la viața veșnică.

Sfântul Grigorie Palama subliniază legătura dintre Taina Înălțării Domnului Hristos și întemeierea Bisericii prin Pogorârea Sfântului Duh la Cincizecime, când zice că Stăpânul Cel mai presus de ceruri „Se înalță, ori de câte ori Se pogoară, ca pe cele de jos să le aducă împreună cu cele de sus și să întemeieze o singură Biserică, cerească și pământească, întru slava iubirii Sale de oameni. Așadar, bucurându-se, ucenicii s-au întors la Ierusalim și erau pururea în altar, adică aveau mintea la ceruri, și binecuvântau pe Domnul, pregătindu-se pentru primirea binevestită a Pogorârii dumnezeiescului Duh“⁸.

Astfel, Biserica este manifestarea sălășluirii lui Hristos, prin Duhul Sfânt, în inimile oamenilor, ea fiind constituită în mod vizibil la Cincizecime ca revărsare a vieții lui Hristos Cel Unul Sfânt în oamenii cei mulți care cred în El, Capul Bisericii, ca aceștia să devină sfinți și fii după har ai lui Dumnezeu (cf Ioan 1, 12 și Efes. 2, 18).

Sărbătoarea Învierii Domnului, sărbătoarea Înălțării Domnului și sărbătoarea Cincizecimii sunt legate tainic între ele prin lucrarea Sfântului Duh asupra

⁷ Augustin, Sermon 263, Pour le jour de l'Ascension, 2.

⁸ Sf. Grigorie Palama, op. cit., p. 15.

Trupului înviat al lui Hristos, ca prin Trupul Lui răstignit, înviat și înălțat în slavă să se reverse apoi viața veșnică divino-umană a lui Hristos în Biserica Sa, ca să o pregătească ca pe o mireasă pentru viața veșnică (cf. Ioan 6, 40 și 47; Rom. 6, 22-23; Efes. 2, 6), pentru slava împărăției lui Dumnezeu sau slava Ierusalimului ceresc (cf. Apoc. cap. 21).

Așadar, Hristos cel înălțat în slavă este prezent în Biserică prin Duhul Sfânt, îndreptând neconținut viața creștinilor spre Învierea de obște și spre împărăția cerească a slavei Preasfintei Treimi, potrivit făgăduinței Sale: „Iar Eu, când Mă voi înălța de pe pământ, îi voi trage pe toți la Mine“ (Ioan 12, 32).

Deci, destinația ultimă a Bisericii este împărăția cerească a Preasfintei Treimi, celebrată ca arvună sau anticipată în Sfintele Taine și în întreaga viață liturgică a Bisericii Ortodoxe. De aceea, se spune că „Biserica este plină de Sfânta Treime“ (Origen) și că ea este „antecamera împărăției cerurilor“ (Sfântul Nicolae Cabasila). Iar o cântare liturgică spune: „În Biserica slavei Tale stând, în cer ni se pare a sta“ (slujba Utreniei).

Sanctitatea Voastră,

În lumina sărbătorii Înălțării Domnului și a Pogorârii Sfântului Duh, problemele lumii de astăzi pe care le-ați amintit ne cheamă, pe de o parte, la misiunea sfântă de a vesti și mai mult Evanghelia iubirii lui Hristos și de a chema oamenii la dobândirea mântuirii și a sfințeniei în Biserica lui Hristos, iar, pe de altă parte, ne cheamă la coresponsabilitate, cooperare, consultare și ajutorare frățescă reciprocă în situații dificile.

De aceea, noi dorim să ne consultăm periodic cu Patriarhia Ecumenică și cu celelalte Biserici Ortodoxe surori, având conslujirea liturgică drept icoană de lumină și sursă de inspirație pentru coresponsabilitate și conlucrare pastorală și socială.

Slăvitul praznic al Înălțării Domnului ne oferă, încă o dată, prilejul de a exprima dragoste și prețuire deosebită față de venerabilul Tron Ecumenic, acesta fiind primul între Scaunele patriarhale ortodoxe și Biserica Mamă de la care Biserica Ortodoxă Română a primit autocefalia, în anul 1885, și recunoașterea rangului de Patriarhie, în anul 1925.

În același timp, considerăm că, pe baza autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române din anul 1885 și a rangului de Patriarhie din anul 1925, libertatea deplină și demnitatea cea mai înaltă în Biserica lui Hristos cheamă la mai multă coresponsabilitate, conlucrare și împreună-slujire a Ortodoxiei. Astfel, având în vedere chiar cele cuprinse în Tomosul de acordare a autocefaliei (25 aprilie 1885) – respectiv faptul că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române este declarat „frate în Hristos“ –, acesta are datoria de a arăta permanent coresponsabilitate fraternă în păstrarea și promovarea credinței ortodoxe și în intensificarea misiunii Ortodoxiei în lume.

Întrucât în cuvântul Sanctității Voastre rostit azi ați reamintit că Biserica Ortodoxă Română, în anul 1885, a fost „proclamată din Biserică fiică, Biserică soră, egală în rang“, aceasta ne obligă să fim mai cooperanți în a păstra și promova valorile Ortodoxiei astăzi.

De asemenea, apreciem, în mod deosebit, dragostea și prețuirea arătate de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol față de Mitropolia Țării Românești, oferindu-i mitropolitului de la București, în anul 1776, titlul onorific de „Locțiitor al Tronului Cezareei Capadociei“. Acesta ne obligă să prețuim și noi, prin cuvânt și faptă, strălucita moștenire spirituală primită de la Sfinții Capadocieni. În acest sens, dorind să evidențieze odată mai mult personalitatea spirituală deosebită a Sfinților Capadocieni, în general, și pe cea a Sfântului Vasile cel Mare, în special, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la propunerea Noastră, a hotărât proclamarea, în întreg cuprinsul Patriarhiei Române, a anului 2009 ca An comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379 - de la a cărui trecere la cele veșnice se împlinesc 1630 de ani), și al celorlalți Sfinți Capadocieni.

În acest context, Patriarhia Română publică anul acesta, 2009, în limba română, pentru prima dată, opera omnia (opera integrală) a Sfântului Vasile cel Mare în ediție critică, precum și o serie de studii academice sub titlul „Studia Basiliana“, cuprinse în trei volume, urmând ca în anii următori să fie publicate și operele integrale ale Sfântului Grigorie de Nazianz și ale Sfântului Grigorie de Nyssa.

La acestea se adaugă și o mulțime de cărți de popularizare, care prezintă selectiv și tematic cele mai frumoase învățături ale Sfântului Vasile și ale altor Sfinți Capadocieni, atât de necesare și folositoare duhovnicește pentru clerul și credincioșii Bisericii noastre.

Tot în acest an comemorativ-omagial a fost emisă și o medalie de argint aurit cu chipul Sfântului Vasile cel Mare, pe care o oferim cu multă dragoste Sanctității Voastre și tuturor membrilor Sfântului Sinod al Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol.

În aceeași perspectivă, am hotărât ca, în acest an, Centrul de Pelerinaj Sfântul Apostol Pavel al Patriarhiei Române să intensifice pelerinajele în Capadocia. O dovadă a acestei acțiuni este mulțimea credincioșilor ortodocși români din țară și din Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord (Scandinavia), care s-au alăturat nouă în această călătorie spirituală la Constantinopol și în Capadocia.

De aceea, sperăm ca lumina praznicului Înălțării Domnului să ne călăuzească pașii de pelerini pe urmele marilor Sfinți Capadocieni, ca mărturisitori ai lui Hristos, care ne cheamă „să ridicăm ochii și cugetele noastre la înălțime, să ne înălțăm... spre porțile cerești“⁹, spre iubirea Preasfintei Treimi.

9. Slujba Înălțării Domnului – Utrenia, Icos, în *Penticostar*, ed. cit., p. 255.

Să priveghem, aşadar, şi să îndreptăm ochii sufletului nostru către bunurile împărăţiei lui Dumnezeu, întrucât Înălţarea Domnului ne cheamă la speranţă şi iubire, la demnitate şi sfinţenie, ne înalţă dincolo de toate ispitele şi căderile lumii acesteia, ne îndeamnă pe fiecare dintre noi la gândire cerească, la dobândirea „gândului lui Hristos” (cf I Cor. 2, 16), dăruitor de pace şi bucurie duhovnicească.

Ca semn de profundă recunoştinţă pentru bucuria de a fi coliturghisit astăzi în Catedrala patriarhală din Constantinopol, dorim să oferim Sanctităţii Voastre, cu profund respect şi iubire frăţească, un sfânt potir şi un set de sfinte engolpioane din partea Patriarhiei Române, rugând pe Hristos Domnul să Vă dăruiască pace şi bucurie, sănătate şi mult ajutor în slujirea Patriarhiei Ecumenice şi a comuniunii fraterne panortodoxe”.

În cea de-a treia zi a vizitei, vineri 29 mai, la ora 10, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a avut o altă întrevedere la Patriarhia Ecumenică cu Sanctitatea Sa, Bartolomeu I, unde, în Sala Sinodală (Sala Episcopilor), au avut loc discuţii despre cooperarea dintre cele două Biserici Ortodoxe, dar şi semnarea acordului de continuare a contractului de dare în folosinţă a bisericii „Sfânta Paraschevi”, pentru încă 5 ani, comunităţii românilor ortodocşi conduşi de părintele Silviu State. La această întâlnire a participat Sinodul Permanent al Patriarhiei Ecumenice, Preasfînţitul Casian, Preasfînţitul Ciprian Câmpineanul şi preotul Silviu State.

Următoarea etapă a călătoriei, a patra zi, a fost Ankara, unde, la ora 16:30, avionul cu delegaţia Bisericii Ortodoxe Române a aterizat pe aeroportul capitalei Turciei. Întâmpinaţi de Excelenţa sa, domnul ambasador Ioan Pascu, ambasadorul României în Turcia, membrilor delegaţiei li s-a oferit o recepţie oficială, momente organizate de Ambasada Română din Ankara. În cadrul întâlnirii, ambasadorul român a subliniat cât de important este faptul că pentru prima oară un Patriarh al României vine să viziteze Ambasada Română din Ankara. La Ankara, delegaţia Bisericii noastre a vizitat şi Muzeul Culturii Anatoliene, sâmbătă (30 mai), în jurul 8:30. Delegaţia a fost însoţită de Ambasadorul României, Ioan Pascu, şi de secretarul de stat pentru Cultură din Turcia, Fahir Kemal Genc.

Vizita în ţinutul Capadociei

De aici s-a plecat cu maşini în pelerinajul efectiv, un drum de trei ore şi jumătate, spre ţinutul Capadociei. După ce s-au vizitat mai multe vestigii creştine de o profundă semnificaţie teologică, culturală şi spirituală din Capadocia – locul de origine al Sfinţilor Vasile cel Mare, Grigorie Teologul, Grigorie de Nyssa şi a mai multor sfinţi din primul mileniu creştin –, la ora 17:30, în localitatea Mustafapasha, cunoscută ca vechiul oraş Sinassos, Preasfînţitul Ciprian Câmpineanul a oficiat slujba Vecerniei la biserica „Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena”. Au asistat Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Preafericitul Patriarh Daniel şi membri ai Sfântului

Sinod al Patriarhiei Ecumenice. Biserica a fost plină de credincioși români și greci, veniți special pentru acest moment. Au fost și cei peste 400 de pelerini români, care l-au însoțit pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, dar și 200 de greci. După ce Preafericitul Părinte Patriarh a vorbit despre „*frumusețile naturii, ale credinței și ale culturii*” (capadociene, n.r.) ne-a îndeamnat „*să căutăm mai mult frumusețile netrecătoare, cerești, ale iubirii dumnezeiești și ale comuniunii sfinților rugători și nevoitori (asceți), oameni ai păcii și ai faptelor bune de ajutorare a celor săraci, care au arătat că bunătatea sufletului, dobândită prin rugăciune și fapte bune, este cea mai mare frumusețe a omului creat după Chipul lui Dumnezeu Cel veșnic bun și mult milostiv*“, delegația a fost primită și de primarul localității Mustafapasha. Tot în regiunea Capadociei s-a vizitat și o biserică închinată Sfintei Cruci, acum nefolosită pentru cultul divin.

Duminică, 31 mai 2009, în cea de-a cincea zi a vizitei, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a oficiat Sfânta Liturghie împreună cu Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, în biserica „Sfântul Teodor” din localitatea Malakopis, Capadocia. Cu acest prilej, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a rostit un cuvânt de învățătură, în care a vorbit despre importanța Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic din 325, pe care i-a numit apărători ai drepte credințe și ai unității Bisericii, ca reprezentanți ai unității ecleziale: „*Sensul teologic-duhovnicesc al cinstirii celor 318 Sfinți Părinți, care s-au adunat în cetatea Niceea, la chemarea Sfântului Împărat Constantin, este acela că învățătura de credință despre Hristos Domnul și despre Preasfânta Treime este stabilită, pe temeiul Sfintei Scripturi și al Tradiției Apostolice, numai de către Biserică, în plenitudinea ei, reprezentată prin vocea și prin conglăsuirea episcopilor ei din toată lumea. Iar această lucrare de dogmatizare și de tâlcuire a drepte credințe o săvârșește Biserica prin insuflarea tainică a Preasfântului Duh, Duhul Adevărului, adică Duhul lui Hristos Domnul, Cel ce din ziua Cincizecimii nu părăsește nici o clipă Biserica pe care a constituit-o prin trimiterea Sa în lume de către Tatăl, la cererea Fiului*”.

Totodată, a fost reliefată și importanța prezenței continue și neîntrerupte a Mântuitorului Iisus Hristos, Trupul Său tainic, adică în Biserică: „*Când Mântuitorul spune: «Iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului», nu arată că ucenicii vor fi nemuritori, ci că și urmașii acestora, episcopii, vor fi întăriți și înnoiți în întreita lor lucrare, de Însuși Mântuitorul Hristos, prin Duhul Sfânt. Cu această conștiință puternică și vie s-au adunat Părinții din toate zările lumii creștine pentru a salva unitatea Bisericii, aflată în pericol de dezbinare din pricina ereziei lui Arie din Alexandria. Dar tot din Alexandria Egiptului va străluci și primul mare apărător al Ortodoxiei ecumenice, și anume Sfântul Atanasie cel Mare, prin al cărui cuvânt inspirat a fost mărturisită dumnezeirea sau deoființimea Fiului cu cea a Tatălui ceresc*”.

În continuarea cuvântului, Preafericirea Sa a mai arătat importanța comuniunii păstorilor Bisericii lui Hristos, păstrători ai adevăratei învățături de credință:

„Dar nu un singur Părinte, oricât de înțelept și plin de har ar fi fost el, trebuia să mărturisească nașterea din veci a Fiului și deoființimea Ipostaselor divine, ci vocea păstorilor celor mulți, a celor rămași în comuniunea Bisericii, episcopi care nu pregetau să-și pună viața pentru oile lor duhovnicești, după chipul și cu ajutorul Păstorului Cel Bun și Veșnic. Printre aceștia s-a arătat atunci și Sfântul Nicolae al Mirelor Lichiei, cel blând cu inima, dar nestrămutat în apărarea dreptei credințe, și Sfântul Spiridon al Trimitundei, cel smerit în cuget, dar purtător al darului facerii de minuni, care prin rugăciune a făcut să se arate, prin materia cea neînsuflețită, taina Preasfintei Treimi. Deși diferiți ca origine etnică și geografică, episcopii ortodocși s-au arătat uniți în cuget ca adevărate turnuri de pază ale Ortodoxiei, faruri prealuminoase ale creștinătății universale, aprinse din lumina cea neînserată a Sfintei Treimi“.

„Având în ei de-a pururi lucrătoare mintea sau gândirea lui Hristos și călăuziți fiind de lumina Duhului Sfânt, Părinții Arhipăstori ai Bisericii dreptmăritoare ne învață și pe noi, cei de astăzi, cum se păstrează unitatea Bisericii, cea după chipul Treimii Celei veșnice. Sfinții Părinți de la Sinodul I Ecumenic au arătat că în ei lucrează cuvântul evanghelic al rugăciunii lui Iisus din noaptea sfintelor și mântuitoarelor Sale pătimiri: «Părinte Sfinte, păzește-i în numele Tău pe cei pe care Mi i-ai dat, ca să fie una precum suntem și Noi»“, a mai continuat Patriarhul Daniel.

Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a mai arătat că un alt aspect important al unității Bisericii îl reprezintă și păstrarea ei prin împărtășirea continuă de sfințenia Mântuitorului, Capul nevăzut al Bisericii: *„În cuprinsul aceleiași rugăciuni arhieresti, Mântuitorul a cerut Tatălui Său ceresc și veșnic ca să-i sfințească pe ucenici întru adevărul Său, adică prin cuvântul Său (cf. Ioan 17, 17). La această rugăciune de sfințire a ucenicilor, Hristos Domnul va adăuga, câteva ceasuri mai târziu, jertfa Sa de pe Cruce, prin care „S-a sfințit pe Sine Însuși, ca om, pentru ca și ei să fie sfințiți în adevăr“. Fără participarea continuă la sfințenia dumnezeiască, împărtășită oamenilor de către Tatăl prin Fiul în Sfântul Duh, nici Apostolii, nici urmașii acestora și nici cei ce cred în Dumnezeu prin cuvântul lor n-ar fi putut păstra unitatea Bisericii. De ce? Pentru că păcatul orgoliului nemăsurat, al mândriei, care întunecă mințile ereticilor, se află la baza rătăcirilor și dezbinărilor care, aidoma unor valuri dezlănțuite, lovesc necurmat corabia Bisericii. Așa trebuie să înțelegem alăturarea în Simbolul de credință a primelor două atribute ale Bisericii, «una» și «sfântă», care stau sau cad împreună; ele izvorăsc din Persoana cea Una și Sfântă a Mântuitorului Hristos și se comunică Bisericii prin lucrarea Duhului Sfânt, «Duhul Adevărului» și al unității «în legătura păcii», pentru a arăta că Biserica este icoana iubirii Preasfintei Treimi“.*

Apoi, Preafericitul Părinte Daniel a oferit exemplul Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareii Capadociei, ca luptător împotriva marelui pericol al ereziilor și al dezbinării Bisericii: *„Să-l ascultăm însă pe Sfântul Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareii Capadociei, luptător neobosit pentru dreapta credință și unitatea Bisericii, vorbindu-ne despre pericolul cel mare al ereziilor din vremea*

sa: *«Tulburarea Bisericilor este mai violentă decât o furtună pe mare. Din pricina ei, toate granițele fixate de Părinți sunt mutate din loc, toate temeliile, tot ceea ce constituie zid de apărare a învățăturilor este zdruncinat!... Biserici întregi au căzut în capcanele eretice, lovindu-se ca de niște stânci... O noapte întunecoasă, adâncă și tristă s-a lăsat peste Biserică, pentru că „luminile lumii“, puse de Dumnezeu să lumineze sufletele popoarelor, au fost izgonite...»“.*

„Acest pericol al ereziilor s-a perpetuat și în zilele noastre, sub alt chip, acela al neoarianismului, gnosticismului și agnosticismului, al neoiconoclasmului și al secularismului. În fața acestor noi provocări, grija Păstorilor Bisericii Ortodoxe Universale trebuie să fie aceea de a păstra și adânci unitatea de credință, liturgică și canonică, pentru ca «toți cei care se împărtășesc dintr-o pâine și dintr-un potir să fie uniți unul cu altul prin împărtășirea Aceluiași Sfânt Duh», cum se spune în Anafora din Liturghia Sfântului Vasile cel Mare. Unitatea Bisericii este, deodată, un dar al lui Dumnezeu și o fructificare de către noi a darului comuniunii Sfântului Duh, prin frățietate, jertfelnicie și iertare“, a mai afirmat Preafericirea Sa.

În încheierea cuvântului Său, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a reliefat importanța vieții și operei teologice a marelui ierarh capadocian, omagiat anul acesta în toată Biserica Ortodoxă Română: „Comemorând și omagiind anul acesta pe Sfântul Vasile cel Mare și pe ceilalți Sfinți Capadocieni, suntem datori să apărăm în mod statornic credința ortodoxă pentru care ei au luptat cu ereziile și au înfruntat pe prigonitorii Bisericii. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române va fi solicitat de către Noi să declare următorii doi ani, 2010 și 2011, ca ani ai Crezului Ortodox Niceo-Constantinopolitan, formulat la Sinoadele I (325) și II (381) Ecumenice, tocmai pentru a cinsti pe Sfinții Părinți Capadocieni și din alte țări care au contribuit la apărarea și promovarea credinței ortodoxe. Astfel, cinstirea arătată Sfinților Părinți ai Bisericii ne ajută să ne întărim în credință și în viață de sfințenie, să creștem duhovnicește și să ne bucurăm de prezența și lucrarea Sfântului Duh în Biserică, spre slava Preasfintei Treimi și mântuirea noastră. Amin“.

Sfințirea Consulatului general al României din Istanbul

Marti, 2 iunie 2009, în ultima zi a vizitei la Patriarhia Ecumenică și în Capadocia a delegației bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel s-a aflat, împreună cu Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, în cursul dimineții, în biserica „Sfântul Ierarh Nicolae“ situată pe malul Bosforului, unde cei doi întâistătători au fost întâmpinați de credincioșii greci ai acestei parohii.

În jurul orei 11:00, delegația română în frunte cu Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a mers la Consulatul general al României din Istanbul, unde a săvârșit slujba de sfințire a noului sediu al acestei reprezentanțe românești în Turcia. Cu acest prilej, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a adresat un cuvânt celor pre-

zenți, în care a arătat legăturile Sfinților Capadocieni și în special ale Sfântului Vasile cel Mare cu teritoriul creștin nord-dunărean: *„Se împlinesc anul acesta 1.630 de ani de la trecerea la cele veșnice a Sfântului Vasile cel Mare. El a avut legături deosebit de frumoase cu țara noastră, cu teritoriul țării noastre, mai ales cu Dobrogea. Episcopi din Capadocia au păstorit în țara noastră; la Constanța – Tomis fiind cunoscut ca și episcop Bretanion, care a fost rudă cu Sfântul Vasile. Iar moaștele Sfântului Sava de la Buzău, care a murit ca martir în anul 372, au fost cerute de către Sfântul Vasile cel Mare guvernatorului roman Junius Soranus, pentru a fi duse în Capadocia“*. La final, Preafericirea Sa a oferit consulului general al României la Istanbul, ca semn de prețuire și binecuvântare, o icoană a Maicii Domnului și o distincție cu chipul Sfântul Vasile cel Mare. La rândul ei, doamna Ștefana Greavu, Consul general al României la Istanbul, i-a mulțumit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru această vizită și pentru slujba de sfințire a noii clădiri unde va funcționa de acum înainte Consulatul general al României din Istanbul.

În seara zilei de 2 iunie, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, împreună cu delegația care l-a însoțit pe tot parcursul vizitei întreprinse la Patriarhia Ecumenică și în Capadocia în perioada 27 mai-2 iunie, a revenit în țară. Întâistătorul Bisericii Ortodoxe Române a fost așteptat la Catedrala patriarhală, unde s-a săvârșit o slujbă de mulțumire. Cu ocazia întoarcerii din Capadocia, Preafericirea Sa a făcut o declarație de presă:

„Suntem bucuroși să descoperim legăturile pe care Capadocia le-a avut cu pământul țării noastre, România. În timpul pelerinajului nostru am admirat frumusețea credinței, a picturii bizantine, alături de frumusețea naturii. Suntem foarte bucuroși că în aceste zile au venit împreună cu noi și mulți ierarhi greci și români, precum și foarte mulți credincioși pelerini. Împreună ne-am rugat sâmbătă, 30 mai, la slujba Vecerniei, în Biserica «Sfinții Împărați Constantin și Elena» din localitatea Sinassos, iar duminică, 31 mai, am participat împreună la Sfânta Liturghie oficiată în biserica «Sfântul Teodor» din localitatea Malakopis, la care au cântat atât credincioșii pelerini greci, cât și cei români. De asemenea, în timpul călătoriei noastre, am avut întâlniri cu mai multe autorități locale turce din zonă, care ne-au asigurat că vom putea trimite în Capadocia cât mai mulți pelerini pentru a vizita locurile creștine și bisericile care, odinioară, au aparținut creștinilor ortodocși greci de aici. Personal, simt această vizită ca o bucurie și o binecuvântare, întrucât Noi purtăm în titulatura noastră titlul onorific de Locțiitor al Tronului Cezareei Capadociei, dăruit de Patriarhia Ecumenică mitropolitului Ungrovlahiei din anul 1776. Ne bucurăm că au fost împreună cu noi, atât televiziunea greacă, cât și televiziunea Patriarhiei Române, TRINITAS, cărora le mulțumim pentru misiunea mediatică pe care o desfășoară, punând în evidență bogăția și frumusețea Ortodoxiei“.

A consemnat Diac. GEORGE ANICULOAIE

VIZITA PASTORALĂ A PREAFERICITULUI PĂRINTE DANIEL, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, ÎN AUSTRIA (12-16 IUNIE 2009)

În perioada 12-16 iunie 2009, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, însoțit de o delegație formată din Înaltpreasfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, Înaltpreasfințitul Nifon, Arhiepiscopul și Mitropolitul Târgoviștei, Pr. conf. dr. Daniel Benga, prodecanul Facultății de Teologie „Justinian Patriarhul“ a Universității din București, arhidiaconul consilier patriarhal Nicolae Dima, directorul TRINITAS TV, și arhidiaconul Ștefan Ababei, a efectuat o vizită pastorală în Austria.

Momentul central al vizitei l-a constituit sfințirea a două biserici românești, recent construite în Salzburg și Viena, și întâlnirea cu credincioșii ortodocși români din Austria. Pe lângă caracterul pastoral, vizita Preafericitului Părinte Patriarh Daniel a avut și o pronunțată dimensiune interortodoxă și ecumenică, prin întâlnirile și discuțiile purtate cu ierarhi, preoți și credincioși ai Bisericilor Ortodoxe surori, cât și cu reprezentanți de seamă ai Bisericii Romano-Catolice, în frunte cu Cardinalul Christoph von Schönborn, Arhiepiscopul Vienei, și ai celorlalte confesiuni creștine din Austria. Întâlnirile avute cu autoritățile de stat, române și austriece, în special cu președintele federal al Austriei, dr. Heinz Fischer, cu primarul general al Vienei, dr. Michael Häupl, cât și cu membri ai corpului diplomatic au constituit o altă dimensiune fundamentală a vizitei Întâistătorului Bisericii Ortodoxe Române în Austria. Actele festive ale Fundației „Pro Oriente“ de la Salzburg și Viena, în cadrul cărora Patriarhul României a fost distins cu Diploma de Protector al acestei Fundații și a ținut o prelegere despre „Situația Bisericii Ortodoxe Române și legăturile ei ecumenice în contextul noii Europe (1989-2009)“ au marcat dimensiunea culturală și academică a vizitei Întâistătorului Bisericii Ortodoxe Române, alături de vizitarea Bibliotecii Naționale a Austriei și de întâlnirea cu doamna dr. Johanna Rachinger, directorul general al acestei biblioteci.

Delegația a plecat de la Reședința patriarhală spre Aeroportul Otopeni în ziua de vineri, 12 iunie 2009, de unde, la ora 13:00 a decolat spre München. Pe aeroportul din München, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a fost întâmpinat de Înaltpreasfințitul Serafim, Mitropolitul Germaniei, Europei Centrale și de Nord, de Preasfințitul Macarie, Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord, de Preasfințitul Sofian, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Germaniei, Austriei și Luxemburgului, de Pr. dr. Dumitru Viezuianu, preotul paroh al românilor din Salzburg, alături de numeroși preoți și credincioși. De aici s-a plecat spre Salzburg, unde delegația a fost întâmpinată de superiorul Bruno Becker al Abației Benedictine „Sfântul Petru“.

La ora 19:00 a avut loc un moment festiv al Fundației „Pro Oriente” – Secția Salzburg, în cinstea Bisericii Ortodoxe Române și a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în Centrul de conferințe „St. Virgil” al Arhiepiscopiei de Salzburg. Fostul guvernator al landului Salzburg, în prezent membru în Consiliul Director al Fundației „Propter Homines” și președintele Fundației „Pro Oriente”, secția Salzburg, dr. Hans Katschthaler, a evocat personalitatea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. Excelența Sa, dr. Alois Kothgasser, Arhiepiscopul de Salzburg, a rostit, de asemenea, un cuvânt de bun venit Patriarhului României. Întâistătorul Bisericii Ortodoxe Române a susținut prelegerea festivă intitulată: „Situația Bisericii Ortodoxe Române și legăturile ei ecumenice în contextul noii Europe (1989-2009)”, în fața unui distins auditoriu, format din înalți prelați ai Bisericii Romano-Catolice și ai celorlalte culte creștine, reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe surori, reprezentanți ai autorităților de stat, profesori de teologie, studenți, monahi, credincioși români etc.

După cuvântul de mulțumire al Pr. dr. Dumitru Viezuianu, seara s-a încheiat cu o agapă oferită de Arhiepiscopul dr. Alois Kothgasser și de Fundația „Pro Oriente”, la care au participat toți cei prezenți la eveniment.

Sfințirea bisericii românești din Salzburg

Sâmbătă, 13 iunie 2009, la ora 10:00 a început slujba de sfințire a noii biserici românești din Salzburg, cu hramurile „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” și „Sfinții Martiri Epictet și Astion”, urmată de Sfânta Liturghie patriarhală, care s-a săvârșit pe un podium special amenajat. Ambele slujbe au fost săvârșite de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, alături de Înaltpreasfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, Înaltpreasfințitul Serafim, Mitropolitul Germaniei, Europei Centrale și de Nord, Înaltpreasfințitul Nifon, Arhiepiscopul și Mitropolitul Târgoviștei, Preasfințitul Macarie, Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord, și de Preasfințitul Sofian, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Germaniei, Austriei și Luxemburgului, împreună cu un sobor de peste 20 de preoți și diaconi.

La ceremoniile liturgice legate de sfințirea bisericii românești din Salzburg au asistat Arhiepiscopul dr. Alois Kothgasser, Superintendenta Luise Müller, reprezentanți ai autorităților locale, numeroși membri ai comunităților ortodoxe românești din Austria și din alte state europene. În cadrul slujbei de sfințire a bisericii, Întâistătorul Bisericii noastre a rostit un cuvânt de învățătură pe care l-a intitulat „Credința martirilor – izvor de lumină pentru viața Bisericii”, explicând semnificația ritualului de sfințire a unei biserici. Redăm în continuare acest cuvânt, integral:

„Când se sfințește o biserică nouă în tradiția ortodoxă se înconjoară biserica purtând părțile din relicve de martiri, care apoi, la sfințirea altarului, se fixează

în interiorul Sfintei Mese, pe care se săvârșește apoi Sfânta Jertfă euharistică a lui Hristos.

Această practică nu numai că amintește de faptul că multe din primele biserici creștine au fost construite pe mormintele martirilor, ci are și o semnificație teologică. Semnificația teologică și spirituală a prezenței relicvelor de martiri în piciorul (interiorul) Sfintei Mese din Sfântul Altar provine din legătura ce există între moartea martirilor și taina iubirii lui Hristos mai tare decât moartea, iubire arătată în jertfa lui Hristos pe Cruce, Care S-a rugat pentru cei care L-au răstignit zicând: „Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac” (Luca 23,34)

Iubirea lui Hristos mai tare decât ura și decât moartea este iubirea smerită și atotputernică a lui Dumnezeu. Această iubire este comunicată prin Sfântul Duh martirilor, pentru a se arăta în ei puterea Crucii și a Învierii lui Hristos. Legătura spirituală dintre jertfa lui Hristos pe Cruce, jertfa Sa euharistică și jertfa sau dăruirea de sine a sfinților mărturisitori și martiri, exprimată simbolic în ritualul sfințirii bisericii, este scoasă în evidență de Sfântul Ioan Evanghelistul și Teologul în cartea Apocalipsei: „Am văzut sub altar (jertfelnic) sufletele celor înjunghiați pentru cuvântul lui Dumnezeu și pentru mărturia pe care au dat-o (...) Aceștia sunt cei ce vin din strâmtorarea cea mare și și-au spălat veșmintele lor și le-au făcut albe în sângele Mielului. Pentru aceea sunt înaintea tronului lui Dumnezeu, și Îi slujesc ziua și noaptea în templul Lui, și Cel ce șade pe tron îi va adăposti în cortul Său” (Apoc. 6,9 și 7, 14-15).

Mărturisitorii și martirii credinței sunt oamenii cei mai vii spiritual și mai rugători în fața tronului lui Hristos (cf. Apoc. 8, 3-4), pentru că în ei s-a arătat în modul cel mai deplin puterea iubirii mai tare decât moartea, în ei credința vie a biruit teama morții. De aceea, Biserica îi numește „buni, biruitori mucenici”, iar slujba sfințirii bisericii este o venerare deosebită a martirilor. Calendarul Bisericii este plin de nume ale sfinților martiri și mărturisitori ai credinței. Desigur, în calendar sunt trecuți doar o parte din mulțimea martirilor și mărturisitorilor iubirii lui Hristos mai tare decât moartea.

Martirii și mărturisitorii sunt numiți „biruitori” (învingători) cu toate că au murit cu trupul, pentru că ei au învins duhul păcatului, al egoismului, al violenței și al răutății. În martiri existența biologică se transformă în existență teologică, existența posesivă a vieții se transformă în dăruire de sine, instinctul conservării se transformă în elan al comuniunii, teama de moarte se transformă în arvună (pregustare) a Învierii. În martiri lucrează harul Sfântului Duh pe care Hristos-Domnul și Dumnezeu-Tatăl îl dăruiesc celor care sunt mărturisitori ai credinței, iubitori de dreptate și adevăr, apărători ai demnității umane umilite sau desfigurate de păcatul individual și colectiv.

Mărturisitori și martiri ai credinței s-au „născut” și în vremurile noastre, iar lumina mărturiei lor trebuie comemorată cu recunoștință și venerație, ea fiind izvor de putere spirituală în viața și misiunea Bisericii astăzi.

Mulțimea mărturisitorilor și martirilor credinței din fostele țări cu regim comunist din Europa centrală și orientală ne îndeamnă mereu să nu uităm cât de mare este puterea jertfei și cât de necesară este lucrarea de vindecare și înnoire a umanității, rănită de ură și violență, de discriminare și dominație, de intoleranță și indiferență, de multe forme ale morții fizice și spirituale.

În timpul persecuției comuniste din Europa răsăriteană, o mulțime de episcopi, preoți, monahi și laici au murit în închisori sau au suferit pentru credința lor. Acești martiri și mărturisitori ai credinței și luptei pentru libertate sunt pomeniți azi în rugăciunile Bisericii noastre în mod permanent la Sfânta Liturghie. Pilda vieții lor și rugăciunile lor sunt izvor de inspirație și înnoire pentru viața Bisericilor noastre azi. Ei ne cheamă azi să nu despărțim darul libertății de darul credinței și al sfințeniei vieții.

Această biserică nouă are ca ocrotitori și doi mucenici, pe Sfinții Mucenici Epictet și Astion, ale căror moaște au fost descoperite la noi în țară, în județul Tulcea, în străvechea cetate Halmyris, în apropierea căreia se construiește acum o mânăstrie nouă închinată acestor sfinți mărturisitori și prieteni ai lui Hristos.

Jertfa și pilda vieții lor au fost izvor de inspirație pentru ctitorii care au așezat în temelie acestei biserici pe care o sfințim astăzi fragmente din moaștele acestor sfinți mucenici, chemându-i în ajutor pentru a ridica aici o casă a Domnului și a cultiva darul credinței, al sfințeniei și al iubirii jertfelnice.

Astăzi, în fața tentației de secularizare, sfinții ne învață că dacă uităm pe Dumnezeu vom uita și dimensiunea sacră a vieții umane.

În fața tentației de a domina asupra altora, sfinții mucenici ne învață să descoperim forța spirituală de a dăru și altora din ceea ce suntem și avem, precum și de a ne dăru lui Hristos, Cel ce Se dăruiește nouă în Euharistie.

În fața tentației de a ne afirma în iubire de sine, sfinții ne învață să găsim bucuria în frumusețea dobândirii iubirii smerite a lui Hristos pentru toți oamenii.

Întrucât în sfinți transpare viața și sfințenia lui Dumnezeu Cel viu și Sfânt, cu adevărat spiritual vii sunt numai sfinții. De aceea, s-a spus în Biserica primelor veacuri că: „Sfinții sunt (cu adevărat) vii. Iar vii sunt sfinții”.

Frumusețea artistică a arhitecturii acestei noi biserici inspirate din arhitectura bisericilor românești maramureșene din lemn, sub formă de navă, de corabie a mântuirii noastre, cu turla înaltă ca un catarg, ne îndreaptă spiritual spre frumusețea eternă a Împărăției cerurilor.

Numită „laborator al Învierii” sau „anticameră a Împărăției cerurilor”, fiecare biserică ortodoxă preînchipuie „cerul pe pământ”, cum spunea Patriarhul Gherman al Constantinopolului, pentru ca pe om să-l înalțe la ceruri. Ca

spațiu sacru de întâlnire a omului cu Dumnezeu, o biserică sfințită este „Casa Domnului și poarta cerului” (Fac. 28, 17).

Spațiu sacru de rugăciune, biserica nouă devine un simbol al Bisericii ca adunare a oamenilor în iubirea Preasfintei Treimi. Prin sfințire, această biserică nouă și întregul Centru Parohial Cultural-Ecumenic Românesc ni se arată ca binecuvântare a lui Dumnezeu pentru oameni și ca ofrandă de recunoștință (euharistie) a oamenilor adusă lui Dumnezeu.

Construirea acestei biserici ortodoxe românești de lemn la Salzburg este unul din exemplele cele mai recente de dialog și ajutorare ecumenică la nivel practic.

Înălțarea acestei biserici a devenit posibilă prin bunăvoința creștină fraternă arătată de părinții benedictini de la Abația Sankt Peter, care au oferit în mod avantajos terenul pentru construcția acestei biserici, precum și prin susținerea financiară importantă de către Fundația Propter Homines (Vaduz-Liechtenstein), a altor binefăcători de aici sau din țară. Eminența Sa, Cardinalul Christoph Schönborn, Arhiepiscopia de Salzburg și îndeosebi întâistătătorul său, Arhiepiscopul Dr. Alois Kothgasser, și-au arătat sprijinul deosebit față de acest proiect.

Întrucât parohia aceasta s-a „născut” cu binecuvântarea vrednicilor de pomenire patriarhi ai României, pomenim acum cu evlavie numele Preafericitului Părinte Justinian Marina, care a dat binecuvântarea înființării acestei parohii în anul 1976, a Preafericitului Justin Moiescu, care a numit, în anul 1985, preot paroh pe Părintele Dumitru Viezuianu și aducem prinos de recunoștință memoriei Preafericitului Părinte Teoctist, care a binecuvântat, în anul 2007, construirea acestei noi biserici.

Totodată, felicităm pe Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Serafim, al Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și de Nord, cu ocazia sfințirii acestei biserici, pe părintele paroh Dumitru Viezuianu dimpreună cu toată comunitatea ortodoxă românească, harnică și misionară, luminată de evlavie și simțire românească, pe toți ctitorii și ajutătorii acestui sfânt lăcaș, precum și pe toți clericii și credincioșii prezenți la acest eveniment sfânt și solemn de spiritualitate și demnitate creștină.

Rugăm pe Hristos-Domnul, Cel răstignit și înviat, să ocrotească această biserică cu rugăciunile bunilor biruitori mucenici Epictet și Astion și să dăruiască ajutor sfânt și bună sporire acestei parohii, precum și tuturor închinătorilor și binefăcătorilor ei”.

Părintele Dumitru Viezuianu a primit din partea Patriarhului României „Crucea Patriarhală”, iar enoriașii care au susținut construirea acestei biserici au primit din partea Întâistătătorului Bisericii noastre distincții și diplome de merit.

După agapa oferită de Parohia Ortodoxă Română din Salzburg și Abația „Sfântul Petru”, delegația Bisericii Ortodoxe Române s-a îndreptat, în după-amiaza zilei de 13 iunie 2009, spre Viena.

Sfințirea bisericii românești din Viena, împlinirea unui vis

Duminică, 14 iunie 2009, la ora 9:30 a început slujba de sfințire a noii biserici românești din Viena, cu hramurile „Învierea Domnului” și „Sfântul Apostol Andrei”, urmată de Sfânta Liturghie patriarhală. Dorința românilor de a avea o biserică proprie în Viena datează din anul 1906, împlinindu-se abia după 103 ani. Alături de Patriarhul României și de delegația română care îl însoțea a slujit și Înaltpreasfințitul Mihail, Mitropolitul orthodox grec al Austriei, alături de un sobor de peste 20 de preoți și diaconi, reprezentând Bisericele Ortodoxe Greacă, Antiohiană, Rusă, Sârbă și Georgiană.

La eveniment a participat și Eminentă Sa, Cardinalul Christoph von Schönborn, Arhiepiscopul Vienei, alături de reprezentanți ai celorlalte confesiuni creștine din Austria, autorități de stat și locale austriece, delegați ai Ambasadei României la Viena, preoți și membri ai comunităților ortodoxe românești din Austria, din țară și din alte state europene.

În cadrul cuvântului de învățătură rostit la Viena, pe care îl redăm în întregime mai jos, intitulat „Casa lui Dumnezeu și poarta cerului. Semnificația sfințirii unei biserici ortodoxe românești”, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a comentat întreg ritualul de sfințire a unei biserici după tradiția liturgică ortodoxă, explicând semnificația teologică a actelor liturgice:

„Construirea și sfințirea unei noi biserici ortodoxe românești într-o capitală europeană a culturii creștine – Viena – reprezintă o dovadă a credinței vii și jertfelnice a unei comunități de migranți români care au primit însă și sprijin fratern de la Arhiepiscopia Catolică de Viena.

Această biserică nouă este „căminul duhovnicesc” al celei mai mari comunități de români din Austria.

Sfințirea unei biserici este un eveniment mare, sfânt și binecuvântat. Zidirea unei biserici și sfințirea ei are loc odată la 100-200 de ani și înseamnă în istoria comunității respective un moment deosebit prin care se aduce mulțumire lui Dumnezeu pentru tot ceea ce s-a realizat și în același timp se cere harul Lui sfințitor ca această lucrare - ofrandă a credincioșilor – să fie sfințită așa cum sfințim în biserică ofrandele (darurile) pe care le aducem la Sfântul Altar.

Ca spațiu sacru de rugăciune, biserica nouă devine un simbol al recunoștinței (euharistiei) aduse lui Dumnezeu și un simbol al Bisericii în înțelesul ei de adunare a oamenilor în iubirea Preasfintei Treimi. Prin urmare, o biserică în care se oficiază Sfintele Taine sau Sacramente ale iubirii eterne a lui Dumnezeu pentru oameni este un semn de binecuvântare asupra comunității respective și asupra orașului în care s-a construit această biserică.

Biserica nouă pe care noi o oferim Mântuitorului Iisus Hristos ca ofrandă (Hingabe) a credinței, a hărniciei, a înțelepciunii, a priceperii și a dărniciei noas-

tre devine astăzi o „poartă a cerului” (Fac. 28, 17), așa cum auzim în rugăciunile de sfințirea noii bisericii.

Pe această „poartă a cerului” intră Hristos-Împăratul Slavei, Care, după Învierea Sa, S-a înălțat cu trupul la cer și a așezat umanitatea Sa pe tronul slavei Preasfintei Treimi. El intră în mod tainic în biserica Sa în care este mereu prezent prin Sfintele Taine săvârșite aici și dăruiește celor ce se roagă darurile Sale cerești. Astfel, biserica nou sfințită devine casa lui Dumnezeu, casa Preasfintei Treimi și poarta cerului.

Biserica sfințită poartă un nume de persoană, numele patronului ei spiritual, de pildă, Sfântul Apostol Andrei, pentru că în ea se adună în rugăciune persoanele umane botezate în numele Persoanelor divine, în numele Tatălui, și al Fiului și al Sfântului Duh. O biserică nouă se sfințește cu apă sfințită și se unge cu Sfântul și Marele Mir, ca și persoanele umane botezate în apă sfințită și unse cu Sfântul și Marele Mir, pentru a avea o comuniune spirituală permanentă cu Persoanele Sfintei Treimi, dar și cu Maica Domnului și cu toți sfinții din toate timpurile și din toate locurile, care au mărturisit credința în Sfânta Treime.

Ca lăcaș sfânt biserica nou sfințită reprezintă simbolic Biserica rugătoare, adică Trupul tainic al lui Hristos plin de Duhul Sfânt, în care credincioșii sunt membre vii ale acestui Trup mistic (cf 1 Cor. 12, 12-13 și 27; Efes. 1, 22-23; 4, 3; Colos. 1, 18).

Edificiul bisericii noi se sfințește mai întâi în exterior pentru a delimita spațiul sacru, ca fiind „casa lui Dumnezeu” și „poarta cerului” (Fac. 28, 17). Mai întâi se citește în fața bisericii noi rugăciunea lui Solomon de la sfințirea Templului din Ierusalim, (III Regi, 8, 22-31) în care se cere lui Dumnezeu: „să fie ochii Tăi deschiși ziua și noaptea spre casa aceasta, și oricâte vor cere în locul acesta să ascuți din locul locuinței Tale celei din cer (...) și milostiv să le fii lor”. (...) Urmează apoi trei lecturi din Sfintele Evanghelii: de la Matei (16, 13-19), Luca (10, 38-42 și 11, 27-28) și Ioan (10, 22-28). La sfârșitul fiecărei lecturi din aceste Evanghelii se enunță mesajul principal al Evangheliei citite și anume:

În timpul lecturii primei Evanghelii se spune: „Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea” (Matei 16, 18), adică pe credința mărturisită de Sfântul Apostol Petru că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, iar la sfârșit se spune: „Orice vei lega pe pământ va fi legat și în ceruri și orice vei dezlega pe pământ va fi dezlegat și în ceruri” (Matei 16, 19). Astfel se arată că biserica este locul în care se iartă păcatele pe pământ și ca atare sunt iertate și în ceruri. Biserica este singura instituție din lumea aceasta care a primit darul dumnezeiesc de a ierta păcatele oamenilor, pentru ca ei să dobândească mântuirea sau viața veșnică.

A doua lectură din Sfânta Evanghelie este luată de la Sfântul Evanghelist Luca (10, 38-42 și 11, 27-28) și are loc în dreptul Sfântului Altar, în exteriorul bisericii. La finalul acestei lecturi Mântuitorul Iisus Hristos ferește pe cei care

ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc, adică îl împlinesc în viața lor Aflăm din lectura acestei Evanghelii că adevărata fericire este legătura sau comuniunea omului cu Dumnezeu, prin ascultarea cuvântului lui Dumnezeu și împlinirea poruncii iubirii față de Dumnezeu și față de aproapele. Deci numai când iubim pe Dumnezeu în rugăciune și pe semenii noștri în fapte bune atunci suntem cu adevărat fericiți!

A treia Evanghelie care se citește la sfințirea bisericii (Ioan 10, 22-28) ne spune că Mântuitorul Iisus Hristos este adevăratul Păstor, Păstorul cel Bun pentru oile Sale, iar celor care Îl urmează pe El, Păstorul cel Bun le dăruiește viață veșnică! Prin aceasta ni se arată care este rostul Bisericii în lume: acela de a ne pregăti pentru a primi viața veșnică.

Așadar, în biserică sfințită sau consacrată primim iertarea păcatelor, învățăm că fericirea izvorăște din iubire față de Dumnezeu și de oameni, iar prin rugăciune și Sfintele Taine primim arvuna sau pregustarea vieții veșnice. De aceea, când ne împărtășim din Sfântul Potir în duminici și sărbători la Sfânta Liturghie Euharistică se cântă cântarea: „Trupul lui Hristos primiți și din Izvorul cel fără de moarte gustați!”. Iar când preotul ne oferă Sfânta Euharistie zice: „Se împărtășește robul sau roaba lui Dumnezeu (N), spre iertarea păcatelor și spre viața de veci!”. Deci, aici, în biserică aceasta, primim iertarea păcatelor și de aici, din biserică, pregustăm în mod mistic viața de veci și lumina Învierii. De aceea Biserica a fost numită de Sfântul Maxim Mărturisitorul († 662) „Laboratorul Învierii”, iar de Sfântul Nicolae Cabasila (†1391 „Anticamera Împărăției cerurilor”.

Prin Biserică trecem din lumea aceasta pământească la viața cerească. Ca spațiu sacru, biserică este construită în general în formă de corabie pentru că ne trece din lumea valurilor învolburate ale vieții pământești în Împărăția lui Dumnezeu, care este dreptate și pace și bucurie în Duhul Sfânt (cf. Rom. 14,17).

Când înconjurăm biserică nouă purtăm în procesiune moaște ale sfinților mucenici sau martiri, care apoi se depun în piciorul Sfintei Mese. Aceasta pentru că mucenicii sau martirii au arătat cea mai mare iubire față de Hristos, iubire mai tare decât teama de moarte. De aceea primele biserici creștine au fost construite pe mormintele martirilor. Întrucât întreaga slujbă de sfințire a unei biserici ortodoxe este și o laudă adusă sfinților martiri, veți auzi cântându-se de mai multe ori cântarea aceasta: „Sfinților mucenici care bine v-ați nevoit și v-ați încununat rugați-vă lui Dumnezeu să se mântuiască sufletele noastre!”

După sfințirea exterioară a bisericii, episcopul bate în porțile bisericii noi ca fiind porți ale cerului. Când se deschid porțile bisericii și intrăm în interiorul ei, vedem cerul pe pământ, întrucât biserică pictată sau împodobită cu icoane simbolizează cerul care coboară la oamenii de pe pământ, pentru ca ei să se înalțe prin rugăciune la viața cerească. Pictura eclesială ortodoxă, ca vedere spirituală a apropiării Împărăției cerurilor de oameni, este deodată memorial vizual al isto-

riei mântuirii și anticipare profetică a Împărăției cerurilor în lumina căreia se află prooroci, apostoli, martiri, monahi, împărați, mireni, bărbați și femei, oameni din timpuri și locuri diferite adunați în Duhul Sfânt și constituind Biserica, „Popor al lui Dumnezeu”, „Trup al lui Hristos” și „Templu al Sfântului Duh”. Liturghia cerească permanentă a îngerilor și sfinților din ceruri se unește cu Liturghia Bisericii de pe pământ, într-o eshatologie anticipată celebrată în Sfintele Taine (Sacramente) și în toate sinaxele liturgice ale rugăciunii eclesiale. Apoi urmează sfințirea Altarului bisericii, care Îl reprezintă pe Hristos-Domnul Cel răstignit, mort și înviat, adică Sfânta Masă simbolizează deodată: masa de la Cina cea de Taină, mormântul lui Hristos și tronul Său de slavă. După sfințirea Altarului se sfințește biserica nouă în interior, tot cu apă sfințită și cu Sfântul și Marele Mir, iar apoi se binecuvintează și se stropesc toți cei prezenți cu aceeași apă sfințită, în care s-a turnat parfum ca simbol al bunei miresme a harului Duhului Sfânt, care sfințește deodată biserica, sufletele și trupurile credincioșilor.

Către sfârșitul slujbei de sfințire cântăm: „Această casă Tatăl a zidit-o; această casă Fiul a întărit-o; această casă Duhul Sfânt a înnoit-o, a luminat-o și a sfințit sufletele noastre”. Deci, odată cu sfințirea bisericii are loc și sfințirea sufletelor noastre. Se sfințește biserica aceasta din zid, dar se sfințesc și persoanele care participă la sfințirea ei și la sfintele slujbe care se săvârșesc în această biserică. Biserica din zid este învelișul arhitectonic al Bisericii celei vii, al comunității euharistice formată din cler și credincioși în stare de rugăciune, de unire cu Persoanele divine ale Preasfintei Treimi.

Această bogăție de sensuri spirituale a sfințirii unei biserici ortodoxe ne invită la un pelerinaj în interiorul edificului consacrat, ca o procesiune-înaintare către Împărăția cerurilor simbolizată de Sfântul Altar cu porțile sale împărătești și cu catapeteasma-ecran liturgic al Parusiei Domnului, al prezenței Sale tainice sau smerite, dar și simbol al venirii glorioase a lui Hristos la sfârșitul veacurilor, înconjurat de Sfinții Apostoli și Sfinții Îngeri (cf. Matei 25, 31). Sfințirea bisericii ne invită, de asemenea, la un pelerinaj interior intim, la un progres spiritual, ca înnoire a omului după chipul lui Hristos sau ca interiorizare a vieții lui Hristos în viața creștinului (cf. Gal. 2, 20). În acest sens, după sfințirea noii bisericii, toți credincioșii ortodocși prezenți au permisiunea să intre în Sfântul Altar pentru a săruta Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și Sfânta Masă din Altar.

Într-o lume din ce în ce mai secularizată, semnificațiile teologice și duhovnicești ale sfințirii bisericii, precum și întreaga bogăție a spiritualității creștine ne cheamă azi să redescoperim adevărul că omul este chemat la sfințire în relație cu Dumnezeu Cel Sfânt, iar pierderea dimensiunii sacre sau sfinte a vieții duce la o criză de umanitate. Cu alte cuvinte, secularizarea vieții umane duce la sărăcirea vieții umane ca și comuniune de iubire cu Dumnezeu și cu semenii.

Multe probleme grave de astăzi precum înstrăinarea, individualismul, lipsa de sens, teama, agresivitatea, dezbinările și tensiunile, criza economică și financiară sunt în mare măsură semnele unei crize spirituale, o criză de comuniune în iubire față de Dumnezeu-Creatorul, față de oameni și față de creație. Când rațiunea umană lucrează împreună cu Rațiunea divină prin harul Duhului Sfânt, toate cele materiale devin mijloc de comuniune; dar când rațiunea este robită de egoismul autosuficienței și de lăcomie pentru cele materiale, viața umană se desfigurează sau se degradează până la ură și violență. Din acest motiv Sfântul Grigore Sinaitul afirma: „Cu adevărat – dintre oameni – raționali s-au dovedit a fi numai sfinții”. De ce? Pentru că ei și-au cultivat și sfințit rațiunea prin iubire față de Dumnezeu și de semenii. Toți oamenii sunt chemați să devină sfinți, dar devin sfinți numai cei care cultivă comuniunea lor de iubire cu Dumnezeu, Cel Unul Sfânt, prin rugăciune, iar cu semenii lor prin fapte bune de ajutorare, de solidaritate.

Viața spirituală religioasă este mereu actuală. Ea este o necesitate permanentă pentru umanitate. Întrucât omenirea are nevoie mereu de iubire și comuniune nici știința și nici tehnica nu pot să înlocuiască viața duhovnicească, ca izvor de iubire sfântă, dezinteresată, ca bunătate arătată către ceilalți oameni, în familie și în societate.

Felicităm pe Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Serafim, al Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și de Nord, cu ocazia sfințirii acestei biserici, pe părintele paroh Nicolae Dură dimpreună cu toată comunitatea ortodoxă românească din Viena, harnică și misionară, luminată de evlavie creștină și simțire românească, pe toți ctitorii și ajutătorii acestui sfânt lăcaș, precum și pe toți clericii și credincioșii prezenți la acest eveniment sfânt și solemn de spiritualitate și demnitate creștină.

Rugăm pe Hristos-Domnul, Cel răstignit și înviat, să ocrotească această biserică și pe toți închinătorii și binefăcătorii ei, pentru rugăciunile Sfântului Apostol Andrei, patronul sau ocrotitorul spiritual al României, al tuturor românilor și al acestei biserici din Viena!”

Părintele Nicolae Dura a primit din partea Patriarhului României „Crucea Patriarhală” pentru preoți, iar enoriașii care au susținut construirea acestei biserici au fost răsplătiți de Întâistătătorului Bisericii noastre cu distincții și diplome de merit.

Arhiepiscopul Vienei a primit, la sfârșitul slujbei, din partea Întâistătătorului Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, „Crucea Patriarhală” pentru Episcopi, cele trei medalii jubiliare cu chipul Sfântului Vasile cel Mare, al Sfântului Iachint de Vicina și al Sfântului Grigorie Palama, precum și o icoană în mozaic a Sfântului Apostol Andrei. Eminentă Sa, Cardinalul Christoph von Schönborn, a oferit Patriarhului României o părticică din sfintele moaște ale Sfântului Apostol Andrei într-o frumoasă monstranță aurită.

Spiritualitatea vasiliană în Mănăstirea cisterciană Heiligenkreuz din Wienerwald

Seara zilei de 14 iunie 2009 a fost dedicată vizitei pe care delegația română a făcut-o la Mănăstirea cisterciană Heiligenkreuz, aflată la 30 de kilometri de Viena. Delegația a fost întâmpinată de părintele stareț Gregor Henckel-Donnersmarck, care a vorbit despre istoria acestei abații și a prezentat delegației cele mai importante obiective arhitectonice, dar și viața spirituală desfășurată aici.

Înainte de slujba Pavcerniței, monahii cistercieni au citit câteva fragmente din regulile monahale ale Sfântului Vasile cel Mare. După ce au asistat la rugăciunea Pavcerniței, cântată în stil gregorian în biserica mare a mănăstirii, Patriarhul României și delegația care îl însoțea s-au închinat unei părți din lemnul Sfintei Cruci, care se păstrează în mănăstire din anul 1188, când a fost dăruită de Ducele Austriei, Leopold al V-lea, care a primit-o la rândul său ca dar din partea regelui Balduin al V-lea al Ierusalimului, în 1182. Delegația a cântat imnul „Crucii Tale ne închinăm Hristoase și Sfântă Învierea Ta o lăudăm și o mărim...“, în timp ce s-a închinat la cea mai mare părticică din lemnul Sfintei Cruci păstrată la Nord de Alpi.

Întâlnirea cu autoritățile de stat austriece și române

Ziua de luni, 15 iunie 2009, a fost dedicată întâlnirilor cu autoritățile locale și de stat austriece, vizitei la reședința Mitropoliei grecești din Viena, cât și întâlnirii cu corpul diplomatic al Ambasadei României la Viena.

Prima întâlnire a fost cea cu primarul general al Vienei, dr. Michael Häupl, în sala de festivități a Primăriei Vienei. După ce Patriarhul României a mulțumit pentru sprijinul acordat românilor prezenți la Viena, i-a acordat domnului dr. Michael Häupl Ordinul „Sfântul Apostol Andrei – Ocrotitorul României“ (Clasa II), alături de medaliile omagiale ale anului 2009 și de unele lucrări editate de Patriarhia Română. Acesta l-a invitat pe Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române să semneze în Cartea de aur a orașului Viena.

La ora 12:00, s-a vizitat Biserica greacă din Viena, unde delegația română a fost așteptată de Înaltpreasfințitul Mihail Staikos, Arhiepiscopul grec al Vienei. După Te Deum-ul oficiat în cinstea Patriarhului României, Mitropolitul grec a mulțumit Părintelui Patriarh Daniel pentru vizită, oferindu-i o cruce de binecuvântare. La rândul-i, Patriarhul Daniel a adresat un scurt cuvânt prin care a apreciat lucrarea misionară a înaltului ierarh grec, oferindu-i un engolpion și o cruce, cât și o icoană cu Sfântul Vasile cel Mare.

La ora 13:00, delegația a ajuns la Ambasada României din Viena, unde a fost întâmpinată de doamna ambasador Silvia Davidoiu, de domnul Cornel Feruță, ambasadorul României la Organizațiile Internaționale din Viena, precum și de

ceilalți membri ai Corpului Diplomatic al României în capitala Austriei. La prânzul de lucru oferit de Ambasada României au participat și membrii Consiliului Ecumenic al Bisericilor din Austria, în frunte cu Mitropolitul grec Mihail Staikos al Austriei.

La ora 17:00 a urmat întâlnirea cu președintele federal al Austriei, dr. Heinz Fischer, în fostul Palat Imperial din Viena, unde a locuit familia celebrei împărătese Maria Tereza. Aici au fost discutate probleme legate de relația dintre stat și Biserică în România și Austria, țări aparținând Uniunii Europene. În semn de prețuire și recunoaștere a ajutorului acordat românilor din Austria, președintele Heinz Fischer a fost distins de Patriarhul României cu Ordinul „Sfântul Apostol Andrei – Ocrotitorul României“ (Clasa I).

La ora 18.30, delegația românească s-a întâlnit cu dr. Johanna Rachinger, directorul general al Bibliotecii Naționale a Austriei, care a pregătit cu ocazia vizitei Întâistătorului Bisericii noastre o expoziție de carte veche românească restaurată.

De la ora 19:00, Fundația „Pro Oriente“ a organizat la Viena un moment festiv în onoarea Bisericii Ortodoxe Române și a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, căruia i s-a conferit Diploma de Protector al Fundației „Pro Oriente“. Această fundație a fost înființată în anul 1964 de cardinalul Vienei, Franz König, cu scopul dezvoltării relațiilor dintre Biserica Romano-Catolică și Bisericile Ortodoxe. Momentul festiv s-a desfășurat în Sala de Onoare (Prunksaal) a Bibliotecii Naționale a Austriei, fiind de față câteva sute de persoane, reprezentanți ai Bisericilor din Viena, ai autorităților locale și de stat, membrii ai Fundației „Pro Oriente“, studenți și credincioși din Viena. După cuvântul de salut adresat de directorul Fundației, Dr. Johannes Marte, a urmat Laudatio în cinstea Patriarhului României, susținut de Prof. dr. em. Ernst Christoph Suttner. După acest cuvânt festiv, Preafericitul Părinte Patriarh a primit Diploma de Protector al Fundației „Pro Oriente“. Cu acest prilej, Întâistătorul Bisericii noastre a susținut o prelegere în care a vorbit despre situația Bisericii Ortodoxe Române și legăturile ei ecumenice în contextul noii Europe (1989-2009), pe care o redăm integral:

„Biserica Ortodoxă Română este, după Biserica Ortodoxă Rusă, cea de-a doua Biserică Ortodoxă din lume în ceea ce privește numărul de credincioși. Potrivit ultimului recensământ (2002), 86,7% din cei 21.794.793 de locuitori ai României s-au declarat creștini ortodocși. După ce a devenit autocefală, la 25 aprilie 1885, Biserica Ortodoxă Română a fost ridicată la rangul de Patriarhie la 25 februarie 1925.

Biserica noastră, la fel ca multe alte Biserici din Răsăritul Europei, a trebuit să treacă, în a doua parte a secolului al XX-lea, prin „Marea Roșie a comunismului“, ajungând la limanul libertății după aproape o jumătate de secol de existență sub dictatură atee.

Imediat după căderea cortinei de fier, Biserica Ortodoxă Română s-a aflat în fața unor imense provocări, determinate de noua realitate politică a țării și a Europei. Noul context european, caracterizat prin secularizare crescândă și fenomenul de globalizare, a devenit evident și în țara noastră în ultimii ani, astfel că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a fost nevoit să emită documente și hotărâri cu privire la multitudinea problemelor de etică și bioetică, care frământă lumea contemporană: avortul, eutanasia, transplantul de organe, ingineria genetică, clonarea etc. Biserica a trebuit să se transforme rapid dintr-o instituție careia i-a fost permis să activeze doar intra muros într-o instituție capabilă să răspundă necesităților societății extra muros.

Astfel, prin eforturile susținute ale ierarhilor, preoților, profesorilor de teologie, monahilor și cu sprijinul laicului și al milioane de credincioși români, s-a reintrodus religia în școală, au fost redeschise vechile Facultăți de Teologie desființate de comuniști și au fost înființate altele noi, s-a început rezidirea bisericilor demolate de comuniști și ridicarea a sute de biserici la sate și în special în orașe, în cartierele construite în timpul regimului comunist, unde nu existau lăcașuri de cult, și s-au redeschis și înființat sute de noi mănăstiri. Lucrarea social-filantropică a Bisericii s-a extins în unități ale statului, ca: spitale, unități militare, penitenciare. Biserica și-a creat propriile instituții sociale de caritate – cantine pentru săraci, cămine pentru copii și bătrâni, dispensare, centre medicale etc. –, înțelegând Tradiția într-un mod viu și creator și oferind câmp misionar credinței lucrătoare prin iubire.

Pentru a susține această nouă situație în cadrul statului și societății române, Biserica Ortodoxă Română a trebuit, după 1990, să aducă peste 100 de amendamente vechiului Statut pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, publicat în 1948, și să elaboreze unul nou, adoptat în ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din data de 13 februarie 2007, dezvoltându-se constant și consecutiv în mai multe domenii de activitate: pastoral-liturgic, cultural-misionar, social-filantropic, economic-financiar și patrimonial-imobiliar.

Printre notele specifice ale noului Statut, dorim să evidențiem puternica accentuare a legăturii dintre libertate și responsabilitate, dar și dintre autonomie și cooperare, la toate nivelurile bisericești, accentuarea sinodalității, cooperarea dintre cler și mireni la realizarea misiunii Bisericii în lume, prezența activă a Bisericii în viața societății, mai buna administrare a bunurilor bisericești și dinamizarea misiunii în rândul diasporei ortodoxe române. Toate acestea constituie elemente esențiale ale identității și activității Ortodoxiei românești la începutul secolului al XXI-lea, în context european și panortodox¹.

1. † Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Libertate și responsabilitate pentru comuniune în Biserică, prefață la Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, Ed. IBMBOR,, București, 2008, pp. 5-12.

Cele aproape 2.000 de biserici construite în România în ultimii 20 de ani sunt o mărturie a rodirii libertății, dar și a evlaviei, dărnicii și hărniciei preoților și a credincioșilor ortodocși din țara noastră, urmași ai marilor voievozi români, citori de biserici și mănăstiri. Evlavia profundă a poporului nostru poate fi măsurată și dacă se are în vedere faptul că Biserica Ortodoxă Română are azi 637 de mănăstiri și schituri, cu peste 8.000 de monahi și monahii, multe dintre acestea fiind redeschise sau înființate după 1989.

În interiorul granițelor țării, Patriarhia Română este împărțită administrativ în 6 Mitropolii, formate din Arhiepiscopii și Episcopii, cu un total de 13.527 de parohii și filii, deservite de 14.513 preoți și diaconi, care slujesc în 15.218 lăcașuri de cult. În ultimii doi ani, la inițiativa Noastră, au fost create noi eparhii pentru românii ortodocși din diaspora, în vederea intensificării lucrării pastoral-misionare în rândul acestor comunități aflate în Europa apuseană, dar și pe alte continente. Anul trecut au fost înființate patru noi eparhii în diaspora: Episcopia Ortodoxă Română a Italiei, Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei, Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord și Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande. În prezent, Biserica Ortodoxă Română are 3 Mitropolii în Europa (constituite din 3 Arhiepiscopii și 7 Episcopii) și o Arhiepiscopie pe continentul american. Au fost înființate recent două noi parohii ortodoxe române în Japonia (Tokyo și Osaka) și una în Siria, la Damasc. La acestea se adaugă Biroul Patriarhiei Române pe lângă instituțiile europene (Bruxelles).

În plan social-filantropic, Biserica noastră a înțeles că este necesară o legătură specială între Liturghie și Filantropie, avându-i drept modele pe Sfântul Vasile cel Mare și pe Sfântul Ioan Gură de Aur, căci despărțirea rugăciunii și a spiritualității de social duce la pietism, iar despărțirea socialului de spiritualitate conduce la secularizare.

Biserica Ortodoxă Română este conștientă că cel mai credibil discurs despre iubirea lui Dumnezeu pentru această lume sunt faptele vizibile de iubire.

Fidelă acestei înțelegeri, Biserica noastră a dezvoltat după 1990 un sistem organizat de asistență socială, care a cunoscut o dinamică deosebită, în special în ultimii ani. Astfel, în Patriarhia Română funcționează în prezent 345 de așezăminte social-filantropice, dintre care 109 așezăminte pentru copii, 51 de așezăminte pentru vârstnici, 106 cantine și brutării sociale, 23 de cabinete medicale și 2 farmacii sociale, 11 centre de diagnostic și tratament medical pentru persoane cu nevoi speciale, 33 de centre de consiliere, 2 centre pentru victimele traficului de ființe umane și 19 centre pentru asistența familiilor în dificultate. De serviciile și proiectele sociale desfășurate în eparhiile Patriarhiei Române beneficiază peste 400.000 de persoane (familii sărace, copii și bătrâni din așezămintele soci-

ale ale Bisericii și ale Statului, persoane cu diferite dizabilități și deficiențe, șomeri etc.)².

În data de 2 octombrie 2007, imediat după întronizarea Noastră în calitate de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, am încheiat Protocolul de cooperare în domeniul incluziunii sociale între Guvernul României și Patriarhia Română, pentru ca, la data de 24 iulie 2008, Patriarhia Română și Ministerul Sănătății Publice să semneze Protocolul de cooperare privind parteneriatul în domeniul asistenței medicale și spirituale. De asemenea, în scopul dezvoltării și extinderii activităților social-filantropice, în cooperare cu mai multe eparhii, a fost înființată în anul 2007 Federația Filantropia a Patriarhiei Române.

Deoarece nevoile sunt mult mai mari, dorim să extindem și să intensificăm această activitate socială, mai ales astăzi, când criza economică produce multă sărăcie și suferință umană, iar Bisericele sunt chemate să aducă bucurie și speranță acolo unde este tristețe și incertitudine.

În întreaga ei lucrare pastoral-misionară, Biserica Ortodoxă Română este sprijinită azi spiritual și de rugăciunile celor 97 de Sfinți Români înscriși în calendarul ortodox român. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a canonizat, după eliberarea de dictatura comunistă, 36 de noi Sfinți Români și a extins cinstirea a 42 de Sfinți Români, preluați din sinaxare mai vechi sau cu cinstire locală, la nivelul întregii Patriarhii Române - ierarhi, preoți, cuvioși și cuvioase, domnitori și țărani.

Pentru a susține întreaga lucrare pastorală, catehetică și misionară a Bisericii Ortodoxe Române, am reușit să înființăm, cu ajutorul lui Dumnezeu, la data de 27 octombrie 2007, Centrul de Presă BASILICA al Patriarhiei Române, din care fac parte: postul de televiziune TRINITAS TV, postul de radio TRINITAS, publicațiile „Ziarul Lumina“, „Lumina de duminică“ și „Vestitorul Ortodoxiei“, Agenția de știri BASILICA și Biroul de Presă și Comunicații al Patriarhiei Române. Acest centru mass-media reprezintă o lucrare de mare importanță misionară, întrucât, prin intermediul său, sunt transmise în direct slujbele liturgice și principalele evenimente din viața Bisericii noastre, dar, în același timp, sunt reflectate din punct de vedere creștin toate aspectele vieții sociale, politice, economice și culturale în noul context european multireligios, multiethnic și multicultural.

Aderarea României la Uniunea Europeană a fost susținută de Biserica noastră încă de la început, Biserica Ortodoxă Română aflându-se printre semnatarii Declarației Cultelor privind integrarea României la Uniunea Europeană (Snagov, 16 mai 2000). Având în vedere viața religioasă intensă a credincioșilor săi, Biserica noastră s-a angajat, alături de celelalte culte din România, „să contribuie la

2. Cf. Cuvântul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel rostit la deschiderea lucrărilor Consultației pe tema diaconiei sociale, organizată de Consiliul Mondial al Bisericilor, Palatul Patriarhiei, 18-20 mai 2009. www.basilica.ro/ro/documente.

îmbogățirea patrimoniului spiritual și cultural european, reafirmând respectul pentru viața, demnitatea persoanei umane, dreptul la proprietate, valoarea familiei și a solidarității umane”³, pentru a mări valoarea tezaurului spiritual și cultural european. Conștientă de faptul de a fi cea mai numeroasă Biserică Ortodoxă a unui stat membru al Uniunii Europene, Biserica noastră a organizat conferințe pastoral-misionare în întreaga țară, cu privire la exigențele, problemele și perspectivele integrării europene, conștientizând faptul că integrarea înseamnă o șansă, dar și o mare responsabilitate⁴.

În perioada dictaturii comuniste s-a dezvoltat în România „un ecumenism sub cruce”⁵. După 1990, relațiile ecumenice ale Bisericii Ortodoxe Române cu alte Biserici au fost influențate de noile evoluții europene, dar și de provocările din interiorul țării. Implicarea ecumenică a Bisericii Ortodoxe Române se desfășoară la trei niveluri: național, european și mondial.

La nivel național, Biserica Ortodoxă Română este, din 1991, membră a Asociației Ecumenice a Bisericilor din România (AIDRom), susținând proiectele inițiate de aceasta cu privire la continuarea dialogului teologic între Bisericile din România, formarea ecumenică, dezvoltarea comunitară a minorităților religioase și etnice din țara noastră și programele pentru femei, dar și dezvoltând proiecte comune în domeniul diaconiei.

Din anul 1992, Biserica Ortodoxă Română este membră a Societății Biblice Interconfesionale din România, din care fac parte 12 Biserici, contribuind în spirit de deschidere ecumenică la răspândirea cuvântului lui Dumnezeu în școli, penitenciare, cămine de copii sau bătrâni. Societatea Biblică se află în pragul de a finaliza transpunerea în format Braille a Sfintei Scripturi, cât și o traducere interconfesională în limba română a Noului Testament.

O recomandare majoră a celei de-a doua Adunări Ecumenice Europene de la Graz, din anul 1997, se referea la necesitatea implicării Bisericilor noastre în depășirea situațiilor de conflict în duhul dragostei creștine. Astfel, în ultimii ani s-au născut concepte ca „vindecarea memoriilor” sau „memorii reconciliate”. Ca urmare a acestei recomandări, chiar Fundația „Pro Oriente” din Viena, în colaborare cu Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, a demarat un proiect de cercetare științifică a istoriei relațiilor dintre Biserica Greco-Catolică și Biserica Ortodoxă din Transilvania.

3. Cf. Miruna Tătaru-Cazaban, *Declarația Cultelor privind integrarea României în Uniunea Europeană*, în *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 4-6/ 2000, pp. 121-122.

4. Cf. „Conferința pastoral-misionară «Biserica Ortodoxă Română și integrarea europeană. Exigențe, probleme și perspective»”, în *Candela Moldovei*, an XV, nr. 8-9, august-septembrie 2006, p. 11.

5. † Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Exigențele ecumenismului actual din punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe Române, conferință susținută în Aula Senatului Universității Ludwig Maximilian din München (9 mai 2003)*, în *Biserica Ortodoxă Română*, CXXI (2003), nr. 1-6, p. 29.

Un alt proiect intitulat „Vindecarea rănilor trecutului” a debutat în România, tot în Transilvania, în 2005, fiind mai apoi extins la nivelul întregii țări. Este vorba de o abordare interconfesională, cu scopul de cunoaștere reciprocă a istoriei tuturor confesiunilor creștine, la care au participat mai multe instituții: eparhii ortodoxe, alte confesiuni creștine, opt Facultăți de Teologie, două Facultăți de Istorie, o Facultate de Psihologie și două Facultăți de Sociologie.

Pe lângă aceste proiecte interconfesionale, Biserica Ortodoxă Română, împreună cu celelalte Biserici din România, a fost gazda celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene, organizată de Conferința Bisericilor Europene și de Consiliul Conferințelor Episcopale Europene, desfășurată în perioada 4-9 septembrie 2007, la Sibiu. Acesta a fost cel mai important eveniment ecumenic european al anului 2007.

Tema dezbătută la Sibiu, „Lumina lui Hristos luminează tuturor. Speranță pentru reînnoire și unitate în Europa”, are relevanță deosebită pentru viața Bisericilor și a creștinilor din Europa. Lumina lui Hristos strălucește în Biserici, în viața familiilor creștine, acolo unde dragostea și solidaritatea înving egoismul individual și colectiv, unde cercetarea științifică se întâlnește cu căutarea sensului vieții și al sfințeniei, în pasiunea pentru adevăr, în lupta pentru dreptate, pace și reconciliere, la nivel local și în întreaga lume⁶.

Această orientare ecumenică a Bisericii Ortodoxe Române este evidentă în cooperarea strânsă pe care o avem cu Conferința Bisericilor Europene în multe dintre proiectele de anvergură europeană ale acesteia, dar și cu Consiliul Ecumenic al Bisericilor. Din anul 1979, Biserica Ortodoxă Română a dezvoltat un dialog teologic actual cu Biserica Evanghelică din Germania, ultima sesiune cu tematică ecleziologică desfășurându-se la Eisenach, în anul 2006.

Cu aceeași deschidere ecumenică pentru dialog, Biserica Ortodoxă Română este reprezentată constant în Comisia mixtă internațională pentru dialog teologic între Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică. Acordul teologic ortodoxo-catolic de la Ravenna (8-15 octombrie 2007) aduce speranță pentru continuarea dialogului⁷.

Printre marile realizări ecumenice ale celor 20 de ani de libertate se numără vizita Papei Ioan Paul al II-lea la București, în mai 1999, precum și a Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul României, la Vatican, în octombrie 2002. Aceasta a fost prima vizită a unui Papă al Romei în România, dar și prima vizită a unui

6. Cf. Mihai Săsăujan, *A III-a Adunare Ecumenică Europeană de la Sibiu (4-9 septembrie 2007)*, în *Studii Teologice*, Seria a III-a, III (2007), nr. 3, pp. 181-182.

7. Cf. Arhid. Ioan I. Ică jr., *Important acord teologic ortodox-catolic pe tema sinodalității și autorității pe marginea celei de-a X-a sesiuni plenare a Comisiei mixte internaționale pentru dialog teologic între Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică. Ravenna, 8-15 octombrie 2007*, în *Studii Teologice*, Seria a III-a, III (2007), nr. 3, pp. 227-256.

Papă într-o țară majoritar ortodoxă, deschizând, astfel, calea pentru noi întâlniri în alte țări de tradiție ortodoxă (Georgia – noiembrie 1999, Grecia – mai 2001, Ucraina – iunie 2001, Bulgaria – mai 2002). Aceste vizite au marcat relațiile dintre ortodocși și catolici în mod profund.

În acest an (8 mai 2009), ortodocșii și catolicii din România au celebrat împreună 10 ani de la această vizită istorică, îndeosebi pentru că „Papa Ioan Paul al II-lea a fost un apostol al păcii și al unității”⁸.

Fiind moștenitori și păstrători ai civilizației și culturii creștine a continentului european și situându-ne geografic la întâlnirea dintre Răsărit și Apus, noi, românii, avem vocația de a promova dialogul și cooperarea în Europa. În acest sens, considerăm însă că unitatea Europei nu trebuie să se reducă numai la nivelul economic și politic, ci trebuie extinsă și la valorile spirituale și morale creștine. Într-o lume a pieței și a profitului material cu orice preț, Bisericile au vocația de a mărturisi și promova adevărurile fundamentale ale Evangheliei iubirii lui Hristos, demnitatea persoanei umane, ce poartă în ea chipul lui Dumnezeu, darul sacru al vieții, identitatea etnică a fiecărui popor și solidaritatea între popoare, pentru a ieși din situațiile de criză spirituală și materială.

Deși între Ortodoxie și Catholicism există încă deosebiri și obstacole în refacerea unității eclesiale, totuși aceste două Biserici majore percep, proclamă și promovează, în comun sau în paralel, transcendența persoanei și sfințenia vieții, demnitatea și eternitatea umanului iubit de Dumnezeu și iubitor de Dumnezeu. Valorile autentice și mari nu pot fi închise în frontiere și tipare înguste. Ca și lumina, ele se revarsă dincolo de sursa sau contextul care le-a generat. Ceea ce este profund uman, lumină sau frumusețe spirituală a chipului lui Dumnezeu în om se împărtășește și se recunoaște pe plan universal, devenind patrimoniu spiritual al umanității, care, deodată, include și transcende specificul individual, național, religios și cultural. Aceste valori spirituale universale trebuie să fie mereu în centrul reflecției și misiunii Bisericii lui Hristos, întrucât Biserica trăiește din Sfânta Euharistie ca prezență și iubire a lui Hristos, Mântuitorul lumii”.

La sfârșitul manifestării, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României a oferit președintelui Fundației, dr. Johannes Marte, o icoană cu Mântuitorul Iisus Hristos, pe care l-a declarat adevăratul protector al Fundației. Programul a fost încheiat de piese corale bisericești și românești intonate de corala Parohiei Ortodoxe Române din Viena, parohul acesteia, părintele dr. Nicolae Dura, rostind și cuvântul de încheiere a ceremoniei. Acesta a evidențiat profundul act de cultură și credință românească desfășurat în Biblioteca Națională a Austriei, un adevărat sanctuar al culturii universale.

⁸ *Recunoștință și speranță – Mesajul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel adresat participanților la Simpozionul aniversar Întâlnire în lumina Învierii, Palatul Patriarhiei, 8 mai 2009, www.basilica.ro/ro/documente”.*

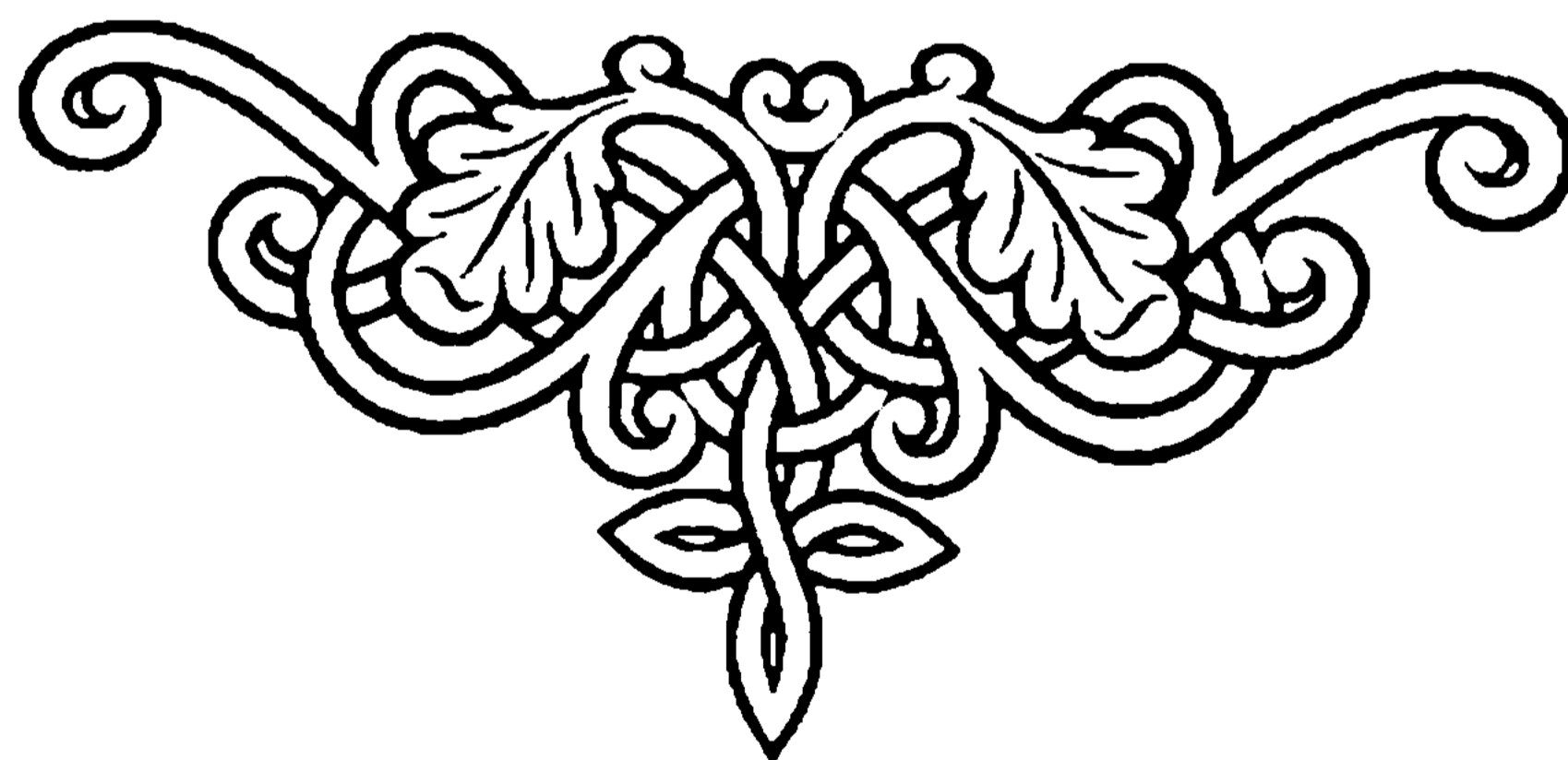
Vizitarea Domului „Sfântul Ștefan“ și a camerei tezaurului

Programul ultimei zile (marți, 16 iunie 2009) a inclus vizitarea Domului „Sfântul Ștefan“ din Viena, adevăratul simbol al Austriei, construit vreme de 400 de ani, între veacurile XII și XVI. Delegația s-a închinat mai întâi la icoana făcătoare de minuni Maria von Pocz, iar mai apoi a coborât în cripta episcopilor situată sub Dom, la mormântul Cardinalului Franz König, întemeietorul Fundației „Pro Oriente“ și deschizătorul de drumuri între Austria și România, încă în timpul Războiului Rece. S-a vizitat, de asemenea, camera tezaurului de relicve (Reliquienschatzkammer) din Domul „Sfântul Ștefan“, unde delegația s-a închinat la mai multe sfinte moaște de sfinți martiri și mărturisitori ai credinței, ce sunt păstrate acolo de sute de ani.

Înainte plecării din Austria, s-a săvârșit o slujbă de pomenire la Crucea domnitorului Țării Românești, Șerban Cantacuzino, ridicată chiar de domnitor la Viena, în anul 1863, după asediul acestui oraș.

În seara zilei de marți, 16 iunie 2009, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Biseicii Ortodoxe Române și delegația care l-a însoțit s-au întors la București. La sosirea la Catedrala patriarhală s-a săvârșit o slujbă de Te Deum, condusă de Preasfințitul Vincențiu Ploieșteanul, Episcop-Vicar Patriarhal, după care Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a rememorat principalele momente ale vizitei pastorale din Austria și a oferit spre închinare tuturor celor prezenți sfintele moaște ale Sfântului Apostol Andrei, ce vor fi depuse în piciorul sfintei mese a viitoarei Catedrale patriarhale.

Pr. conf. dr. DANIEL BENGA

ALEGEREA ȘI ÎNTRONIZAREA PREASFINȚITULUI VINCENTIU, NOUL EPISCOP AL EPISCOPIEI SLOBOZIEI ȘI CĂLĂRAȘILOR, ȘI A PREASFINȚITULUI CORNELIU, NOUL EPISCOP AL EPISCOPIEI HUȘILOR

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, întrunit în ședință de lucru la Reședința patriarhală, a ales joi, 18 iunie, noi episcopi titulari pentru Eparhia Sloboziei și Călărașilor, respectiv Hușilor.

Preasfințitul Părinte Episcop Vincențiu (Grifoni) a fost ales ca Episcop al Sloboziei și Călărașilor cu 39 de voturi, iar Preasfințitul Părinte Corneliu (Onilă) a fost ales cu 43 de voturi ca Episcop al Hușilor. Cele două eparhii au fost vacante după trecerea la Domnul a Episcopului Damaschin Coravu (23 aprilie 2009) și a Episcopului Ioachim Mareș (24 aprilie 2009)

Ședința Sfântului Sinod al Bisericii noastre a început cu un moment de reculegere, urmat de „Veșnica pomenire“. Apoi, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în calitate de Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, a avut loc alegerea prin vot secret a noului Episcop al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor. Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop-Vicar patriarhal, și Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, au fost candidații propuși Sfântului Sinod de către Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, în consultare cu Adunarea Eparhială a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor. În urma votării, Preasfințitul Părinte Episcop Vincențiu (Grifoni) a fost ales cu 39 de voturi, iar Preasfințitul Părinte Episcop Varsanufie Prahoveanul a obținut 7 voturi, din totalul de 46 de voturi valabil exprimate.

În urma aflării votului, Preasfințitul Vincențiu, noul episcop ales al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, a declarat: „M-a ajutat foarte mult experiența de 16 ani, de la Patriarhia Română, și nădăjduiesc ca și la Episcopia Sloboziei și Călărașilor să pot duce cuvânt bun și, mai ales, pace. Mi-a plăcut să cred că sunt un făcător de pace, pentru că Mântuitorul îi fericește pe făcătorii de pace. Mă duc ca un părinte, ca un frate pentru toți slujitorii care sunt în această binecuvântată eparhie și cu speranța ca împreună să putem să arătăm tuturor calea spre mântuire, să fim noi înșine făclii luminoase care să lumineze tuturor celor dintru întuneric“.

Ceremonia de întronizare a Preasfințitului Episcop Vincențiu, noul chiriarh ales al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, a fost oficiată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, în Catedrala episcopală din Slobozia, duminică, 28 iunie 2009.

În continuare, sub președinția Înaltpreasfințitului Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, a avut loc alegerea prin vot secret a noului Episcop al Episcopiei Hușilor. Preasfințitul Părinte Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților, și Preasfințitul Părinte Corneliu Bârlădeanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Hușilor, au fost candidații propuși Sfântului Sinod de către Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, în consultare cu Adunarea Eparhială a Episcopiei Hușilor. Întrucât Preasfințitul Părinte Episcop Sebastian și-a retras candidatura, Sfântul

Sinod a completat lista candidaților cu numele Preasfințitului Părinte Gurie Gorjeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Craiovei. În urma votării, Preasfințitul Părinte Corneliu (Onilă) a fost ales cu 43 de voturi, iar Preasfințitul Părinte Gurie Gorjeanul a obținut 3 voturi din cele 46 valabil exprimate.

Preasfințitul Corneliu, noul episcop ales al Episcopiei Hușilor, după ce a mulțumit lui Dumnezeu, a mărturisit că „a sluji în via Domnului presupune mult sacrificiu, și sunt conștient de aceasta, dar în același timp presupune și bucuria împlinirii pe care am primit-o de la Mântuitorul, de a vesti Cuvântul Evangheliei harului Său. Tuturor credincioșilor din Episcopia Hușilor le promit și le făgăduiesc dragostea și rugăciunea mea, în același timp doresc ca pe toți să-i asigur de purtarea mea de grijă pentru sufletul fiecăruia, pentru că misiunea unui episcop este, în primul rând, de a păstra dreapta credință și de a arăta credincioșilor calea care este Hristos Dumnezeu Cel Întrupat, Cel Care a biruit moartea, a înviat din morți și ne-a chemat pe toți să fim martorii Învierii și a bucuriei Sale cerești“.

Ceremonia de întronizare a Preasfințitului Episcop Corneliu, noul chiriarh ales al Episcopiei Hușilor, a fost oficiată de Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, în Catedrala episcopală din Huși, luni, 29 iunie 2009, la sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, hramul Catedralei episcopale din Huși.

Preasfințitul Episcop Vincențiu Ploieșteanul s-a născut la București, în 1954. A studiat, între anii 1974-1978, la Institutul Teologic Universitar din Sibiu. În perioada 1978-1983 a fost corector și secretar de editură la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă din București.

La 1 octombrie 1983, a intrat ca frate în obștea Mănăstirii Lainici, Arhiepiscopia Craiovei (jud. Gorj), unde a fost tuns în monahism sub numele de Vincențiu. Tot în 1983 a fost hirotonit ierodiacon și apoi ieromonah. Între 1983-1990 a fost redactor la Editura Mitropolia Olteniei, iar între 1990-1994 – Superior al Așezămintelor Românești din Țara Sfântă, precum și reprezentant al Patriarhiei Române pe lângă Patriarhia Ierusalimului. În ședința din 12 ianuarie 1994, Sfântul Sinod l-a ales în postul de Episcop-Vicar patriarhal, cu titlul de Ploieșteanul, fiind hirotonit arhieru la praznicul Întâmpinării Domnului, 2 februarie 1994, în Catedrala „Sfântul Spiridon – Nou“ din București.

De atunci a desfășurat activități de coordonare a Cancelariei Sfântului Sinod și a unor sectoare din cadrul Administrației Patriarhale, precum și ale Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă (editură, tipografie, ateliere), iar de la 18 februarie 2001 a fost desemnat ca Secretar al

Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și Secretar al Sinodului Permanent.

Preasfințitul Corneliu Onilă Bârlădeanul a intrat în monahism în 1997. A studiat în țară (București) și în străinătate, la Facultatea de Teologie Protestantă din cadrul Universității Marburg – Germania; din anul 1996 a funcționat ca asistent în cadrul aceleiași facultăți, la catedra de Teologie și Spiritualitate a Bisericii Ortodoxe, sub îndrumarea prof. Hans-Martin Barth.

În Eparhia Hușilor a activat mai întâi ca profesor de Seminar și consilier cultural la Centrul Eparhial. În anul 1998 a fost numit vicar administrativ al Eparhiei, iar la 27 octombrie 1999 a fost ales Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Hușilor, fiind hirotonit în această treaptă la 21 noiembrie 1999.

La Episcopia Hușilor s-a ocupat de organizarea Sectorului diaconal-caritativ, organizând cu ajutorul mai multor asociații similare, din vestul Europei, Biroul de Asistență Socială din cadrul Episcopiei Hușilor. A fost delegat de Patriarhia Română să participe la numeroase simpozioane, conferințe și congrese internaționale, a publicat studii și articole teologice în publicațiile bisericești.

Întronizarea Preasfințitului Vincențiu ca Episcop al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor

Duminică, 28 iunie, în duminica a treia după Rusalii, în Catedrala episcopală din Slobozia, cu hramul „Înălțarea Domnului“, la sfârșitul Sfintei Liturghii săvârșite de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, înconjurat de un ales sobor de 19 ierarhi ai Sfântului Sinod, precum și de mulți preoți și diaconi, a avut loc întronizarea Preasfințitului Vincențiu, noul Episcop ales al Sloboziei și Călărașilor.

Preasfințitul Vincențiu a fost întâmpinat cu multă căldură de preoții și credincioșii eparhiei, de autoritățile locale și de stat, care și-au exprimat bucuria și emoția momentului în cuvinte solemne de felicitare a păstorului lor sufletesc.

În cadrul Sfintei Liturghii la care au participat și foarte mulți credincioși și preoți din Episcopia Sloboziei și Călărașilor, care au venit să-și întâmpine noul păstor, Părintele Patriarh Daniel a ținut un cuvânt de învățătură în care a explicat înțelesurile duhovnicești ale Evangheliei, în care ni s-a arătat că nu trebuie să fim prea îngrijorați de hrană și îmbrăcăminte, de ce vom mânca și ce vom bea și cu ce ne vom îmbrăca, mai mult decât de hrana duhovnicească, de căutarea împărăției lui Dumnezeu.

Preafericirea Sa a subliniat că această Evanghelie stabilește prioritățile în viața noastră, arătând că omul nu este doar o ființă biologică, iar valoarea fiecărui suflet uman este mai mare decât universul întreg. *„Mântuitorul vrea să ne arate că suntem făcuți pentru viața veșnică, iar viața aceasta veșnică în comuniune de iubire cu Dumnezeu, cu sfinții Săi îngeri și cu oamenii sfinți din toate timpurile și din toate locurile se numește împărăția lui Dumnezeu. Împreuna-viețuire a lui Dumnezeu cu sfinții îngeri și cu oamenii sfinți este împărăția lui Dumnezeu. Ea trebuie căutată, mai întâi, pentru că nu este pământească și nu este trecătoare, ci este cerească și veșnică. Viața noastră pe pământ trebuie trăită cu gândul la cer, pentru că în cer este patria noastră ultimă, dar timpul vieții pe pământ este un timp foarte important, foarte prețios, pentru că numai cei care se pregătesc pentru viața cerească vor intra în împărăția cerurilor“*, a spus Patriarhul României. Întâistătorul Bisericii noastre a evidențiat, de asemenea, că în tot cultul nostru ortodox, atât cuvintele din sfintele slujbe, cât și întreaga pictură a bisericii *„ne îndeamnă să ne gândim la împărăția lui Dumnezeu. Toți sfinții pictați sunt sfinți care trăiesc acum în împărăția cerurilor, se roagă împreună cu noi și ne ajută, ne luminează, ne călăuzesc și ne susțin cu rugăciunile lor, ca să dobândim împărăția cerurilor“*.

Împuternicirea canonică de păstorire ca Episcop al Sloboziei și Călărașilor

La finalul Sfintei Liturghii a avut loc festivitatea solemnă a întronizării Preasfințitului Vincențiu ca Episcop al Sloboziei și Călărașilor, la care au fost prezenți domnul Traian Băsescu, președintele României, autorități centrale, locale și de stat, preoți din cadrul Administrației patriarhale, slujitori din eparhie și foarte mulți credincioși.

Preasfințitul Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, a dat citire Gramatei mitropolitane semnată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care este și Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, prin care s-a făcut cunoscut tuturor că, potrivit Sfintelor Canoane și prevederilor cuprinse în Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, s-a dat Preasfințitului Vincențiu *„împuternicirea canonică de păstorire ca Episcop al de Dumnezeu păzitei Episcopii a Sloboziei și Călărașilor, cu toate orașele și satele care țin astăzi și vor ține și în viitor de această Sfântă Episcopie, drept mărturie că Preasfinția Sa, dobândind jurisdicția de Episcop al Sloboziei și Călărașilor, are dreptul și puterea de a așeza, după rânduielile Sfintei noastre Biserici și după legile țării: citeți, cântăreți, ipodiaconi, diaconi, preoți și protopopi la toate bisericile din Episcopia Preasfinției Sale, iar stareți și starețe, egumeni și egumene la mănăstiri și schituri și de a rândui toate câte i se cuvin ca ierarh, spre folosul duhovnicesc al eparhiei pe care o păstorește pe calea mântuirii“*.

S-a arătat, de asemenea, în Gramata mitropolitană, că textul Canonului 34 Apostolic îl cheamă pe noul Episcop al Sloboziei și Călărașilor să aducă *„cinstire și ascultare față de Mitropolitul locului și Patriarhul României, precum și respon-*

sabilitate deplină față de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române; să lucreze în comuniune cu ceilalți ierarhi din Mitropolia Munteniei și Dobrogei, să arate iubire de neam, grijă pastorală pentru parohii și mănăstiri, pentru valorile credinței ortodoxe, pentru cultura creștină, pentru învățământul teologic și religios, precum și dragoste părintească față de clerul și drept-credincioșii creștini, tineri și vârstnici, făcându-se tuturor călăuză întru păstrarea neștirbită a drepte credințe și a rânduielilor Bisericii noastre străbune; să se arate bun și demn chivernisitor al bunurilor bisericești ale eparhiei; să se consulte și să coopereze cu autoritățile de stat spre binele Bisericii și al poporului român; să cultive relații de respect reciproc cu alte culte religioase oficial recunoscute“.

După citirea Gramatei, Patriarhul Daniel a oferit noului Episcop al Sloboziei și Călărașilor mantia arhierescă, crucea, engolpionul, camilafca și toiagul, însemnele specifice deplinei slujiri arhieresti, și l-a condus pe acesta în scaunul arhieresc, de unde Preasfințitul Vincențiu a binecuvântat poporul prezent.

Felicitat de Președintele României

Președintele Traian Băsescu a adresat un cuvânt de felicitare pentru noul Episcop al Sloboziei și Călărașilor, evidențiind buna colaborare între Instituțiile Statului și Biserica Ortodoxă Română.

Gândurile de bucurie și sentimentele de căldură sufletească ale clericilor, monahilor și poporului dreptcredincios din eparhie, la acest moment istoric al primirii noului lor păstor sufletesc, au fost transmise de părintele consilier Dumitru Păduraru, care a subliniat că, prin grija și lucrarea lui Dumnezeu, clericii și credincioșii din pământul Bărăganului au fost binecuvântați, ca fii duhovnicești ai acestei eparhii, „cu un vrednic arhieru, slujitor ales în rândul ierarhilor Bisericii noastre dreptmăritoare“.

În continuare, părintele consilier eparhial Dumitru Păduraru a arătat bucuria darului înțelepciunii, pentru care se bucură orice ocârmuitor de suflete, exprimându-și nădejdea față de noul ierarh al Sloboziei, că poporul credincios și slujitorii sfintelor altare îl vor purta permanent în gând și rugăciune pe arhipăstorul lor: „Astăzi, Preasfinția Voastră, Preasfințite Părinte Vincențiu, ne-ați fost dăruit ca arhipăstor. Amintindu-ne de vrednicii conducători ai poporului sfânt, pomenim pe înțeleptul Solomon, care, chemat fiind la demnitatea regalității, a primit de la Dumnezeu alegerea unui dar. Dintre cele două daruri, l-a ales pe cel mai potrivit unui conducător: înțelepciunea. Însăși alegerea înțelepciunii este o cugetare înțeleaptă, cea mai fericită alegere. Știm că Preasfinția Voastră sunteți dăruit cu acest har. De acum însă, ne vom bucura de lucrarea acestuia, avându-vă în mijlocul nostru și în rugăciunile noastre. Slujirea întru arhierie, începând aproape din vremea în care a fost înființată această episcopie, mărturisește lucrarea și experiența Preasfinției Voastre“, a mai spus părintele consilier Păduraru.

Pe lângă gândul bun de primire călduroasă venit din partea clericilor și a credincioșilor, instalarea ca Episcop al Sloboziei și Călărașilor a Preasfințitul Vincențiu

a fost salutată în acest cadru festiv și de către primarul orașului, Gabriel Ionașcu, care, la finalul cuvântului său, a oferit Patriarhului României, șefului statului și noului Episcop al Sloboziei și Călărașilor însemnele-simbol ale orașului. „Vă mulțumim, Preafericite Părinte Patriarh Daniel, că ați fost alături de noi atunci când Dumnezeu a luat de-a dreapta Sa pe cel ce a fost păstorul nostru, Episcopul Damaschin Coravu. Vă mulțumim pentru că ne-ați avut în grijă pe toată durata vacanței scaunului de episcop al Sloboziei și Călărașilor și pentru că împreună cu Preafericirea Voastră am mai pus câteva pietre de temelie la dreapta credință a credincioșilor“, a spus primarul Sloboziei, iar mai apoi a adresat un cald cuvânt de primire noului părinte sufletesc al credincioșilor din Bărăgan.

„Te rugăm, Preasfințite Părinte Vincențiu, să ne păstorești mai departe și să continuăm împreună ctitoriile începute de Înaltpreasfințitul Nifon și de înțeleptul episcop Damaschin Coravu. Te rugăm să ne fii un părinte bun și harnic, să ne ierți greșelile noastre cu voie și fără de voie, să ne călăuzești pașii spre lumină, spre credință și mântuire“.

La finalul momentului festiv al întronizării sale, Preasfințitul Episcop Vincențiu a ținut un cuvânt solemn în care a evidențiat că la marile îndatoriri și responsabilități pe care le are episcopul față de Dumnezeu, față de Biserică, față de oameni și, în mod special, față de clerul și credincioșii care i se dau spre păstorie, pentru a-i conduce pe calea mântuirii, care sunt valabile pentru toți episcopii din toate timpurile, se adaugă și îndatorirea de a rezolva problemele și provocările specifice epocii și spațiului geografic în care trăiesc aceștia. „În societatea noastră de astăzi, Biserica și, deci, episcopul se confruntă cu o mulțime de probleme, care se cer a fi rezolvate. Crizei valorilor ce caracterizează societatea contemporană, implicit cea românească, Biserica îi opune valorile revelate ale moralei creștine, care sunt veșnice, pentru că sunt garantate de autoritatea lui Dumnezeu, care le-a descoperit. Crizei economice, care generează probleme sociale, Biserica îi opune opera filantropică, după porunca Mântuitorului de a iubi pe aproapele și a-l ajuta pe cel în lipsuri, El însuși identificându-Se cu cei în nevoi.

Așadar, misiunea pe care o încep astăzi, aici între frațiile voastre și împreună cu frațiile voastre, misiune pe care de altfel toți o avem, de a ne lucra mântuirea proprie și de a ne sprijini unii pe alții în vederea mântuirii, nu este deloc ușoară, dar harul lui Dumnezeu pe cele cu lipsă împlinește“, a spus Preasfințitul Vincențiu.

La finalul cuvântului său, Preasfințitul Vincențiu a mai primit în dar de la Preafericitul Părinte Patriarh Daniel o cruce de binecuvântare, realizată la atelierele Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, cu care Preasfinția Sa a binecuvântat pe toți cei prezenți.

Întronizarea Preasfințitului Corneliu ca Episcop al Episcopiei Hușilor

Luni, 29 iunie, de praznicul Sfinților Apostoli Petru și Pavel ceremonia de întronizare a Preasfințitului Corneliu, noul Episcop ales al Hușilor, a fost oficiată de

hramul Catedralei episcopale din Huși, după Sfânta Liturghie, de Înaltpreasfințitul Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, alături de alți 20 de arhieri din Biserica noastră. Au fost prezenți aproximativ 5.000 de credincioși, zeci de clerici, autorități locale și centrale.

Slujba Sfintei Liturghii, care a precedat ceremonia de întronizare, a fost oficiată de Înaltpreasfințitul Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, împreună cu 20 de ierarhi ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, înconjurați de un sobor de 20 de preoți și diaconi. Aproximativ 100 de preoți au stat în mulțimea de credincioși, purtând epitrahile. Ceremonia a avut loc pe o scenă amenajată în curtea Catedralei episcopale din Huși, care și-a serbat ieri hramul. Au participat oficialități centrale și locale, dar și Preasfințitul Petru Gherghel, Episcopul romano-catolic de Iași.

După ce ierarhii și preoții s-au împărtășit, Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Romanului, a citit Gramata mitropolitană de instalare, prin care Preasfințitul Corneliu a primit împuternicirea canonică de arhipăstorire ca Episcop al Hușilor, cu toate orașele și satele care țin astăzi și vor ține și în viitor de această eparhie. În gramată sunt amintite calitățile care au cântărit în fața Sfântului Sinod când a fost ales: „Pregătirea teologică, râvna pentru misiunea Bisericii, ascultarea față de Sfântul Sinod, Sinodul Mitropolitan al Moldovei și Bucovinei, de Preasfințitul Episcop Ioachim al Hușilor și de rânduielile canonice ale Bisericii Ortodoxe” au constituit motivația alegerii Preasfințitului Corneliu ca Episcop al Hușilor în data de 18 iunie 2009. În continuare Mitropolitul Teofan a spus: "în cadrul exercitării slujirii de Mitropolit al Moldovei și Bucovinei înmănez, cu credință în ajutorul lui Dumnezeu, Preasfințitului Episcop Corneliu cărja arhipăstorească, așezându-l în scaunul de Episcop al Hușilor (...) Preasfinția Sa este îndatorat să păstreze neștirbită credința Bisericii Ortodoxe a lui Hristos chiar cu prețul vieții sale; să dea dovadă de jertfelnicie în lucrarea pastoral-misionară și în opera filantropică; să aibă grijă deosebită pentru construcția de noi biserici; să sprijine viața mănăstirească și să înființeze grădinițe și școli; să manifeste atenție deosebită față de pastorația tinerilor, a celor bătrâni și bolnavi; să lupte pentru întoarcerea la credință a celor rătăciți; să sprijine pe creștinii ortodocși români din Basarabia; să aibă dragoste față de toți. Din partea Preasfinției Sale așteptăm cinstită și ascultare față de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române".

Folosindu-se de modelul Sfinților Apostoli Petru și Pavel, Preasfinția Sa s-a arătat conștient de dificila slujire pe care a primit-o, având în vedere mai ales provocările lumii actuale.

La final, Preasfințitul Episcop Corneliu a mulțumit tuturor celor care i-au fost alături în slujire și misiune până acum: Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cel care acum 10 ani, în această Catedrală, l-a hirotonit arhiepiscop, Înaltpreasfințitului Mitropolit Teofan, tuturor episcopilor frați ai săi, membrilor Adunării Eparhiale a Episcopiei Hușilor, primarului Ioan Ciupilan, tuturor preoților, monahilor, credincioșilor, cărora „le transmit binecuvântarea și

dragostea mea, îndemnându-i să descopere taina iubirii lui Dumnezeu, bucuria iertării și calea spre viața veșnică“.

În final, ca o rugăciune către Sfinții Apostoli Petru și Pavel, prăznuiți pe 29 iunie, Preasfințitul Corneliu a spus: „În această zi a pomenirii voastre, vă rog să-mi fiți sprijin, ajutor, mângâiere și mijlocire către Mântuitorul nostru, călăuziți-mă prin prezența voastră în viața acestei Sfinte Episcopii, rugați-vă ca Domnul slavei să-mi dăruiască înțelepciune, răbdare, ca să ascult, să înțeleg, să sprijin, să rânduiesc, să caut și să aflu pe cel pierdut, să lucrez vestind Evanghelia, să mângâi pe cel întristat, singur, uitat și părăsit, să fiu lumină celor dintru întunericul păcatului, aflați pe calea ce duce la moarte. Dăruiți-mi credința voastră, înțelepciunea, puterea, răbdarea și curajul de a fi următor vrednic al vostru. Învățați-mă, povățuiți-mă, ocrotiți-mă, căci sunt tânăr și nu le știu pe toate, slab și am nevoie de întărire, nerăbdător și am nevoie de multă și îndelungă-răbdare, ca din cele peste 400.000 de suflete ale acestei Episcopii pe toate să le câștig pentru viața veșnică și împreună să fim așteptați și primiți în împărăția cea fără sfârșit a Mântuitorului nostru Dumnezeu“.

Au consemnat

Diac. GEORGE ANICULOAIE, CIPRIAN BĂRA și CONSTANTIN CIOFU

*

Mesajul Prefericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, adresat cu ocazia întronizării noului Episcop al Hușilor, Preasfințitul Corneliu

„Astăzi, prin voia Bunului Dumnezeu, la sărbătoarea Sfinților Petru și Pavel, corifei ai apostolilor și dascăli ai slujirii și misiunii Bisericii, ocrotitorii spirituali ai acestei sfinte Catedrale episcopale, împreună cu întreaga Biserică Ortodoxă Română, cu clerul și credincioșii din Eparhia Hușilor în special, sărbătorim întronizarea Preasfințitului Părinte Corneliu, ca Episcop al Episcopiei Hușilor.

Zidiți fiind pe temelia apostolilor (Cf. Efes. 2, 20), următori și moștenitori ai aceluiasi dar și har dumnezeiesc, vă punem înaintea, Preasfinția Voastră, îndemnul Sfinților Apostoli sărbătoriți astăzi, când vi se încredințează odorul cel de mare preț, dreapta credință și dreapta viețuire în Hristos a clerului, monahilor și credincioșilor din binecuvântata Episcopie a Hușilor. Sfântul Apostol Pavel îndeamnă pe episcopul Timotei zicând:

„Tu, omule al lui Dumnezeu, (...) urmează dreptatea, evlavia, credința, dragostea, răbdarea, blândețea, luptă-te lupta cea bună a credinței, cucerește viața veșnică la care ai fost chemat. Păzește porunca fără pată, fără vină, până la arătarea Domnului nostru Iisus Hristos“ (I Tim. 6, 11-14).

„Ține dreptarul cuvintelor sănătoase (...) cu credința și cu iubirea ce este în Hristos. Comoara cea bună ce ți s-a încredințat păzește-o cu ajutorul Sfântului Duh, Care sălășluiește întru noi“ (II Tim. 1, 13-14). „Deprinde-te cu dreapta cre-

dință..., căci dreapta credință spre toate este de folos, având făgăduința vieții de acum și a acelei ce va să vină“ (I Tim. 4, 7-8).

„Silește-te să te arăți încercat înaintea lui Dumnezeu, lucrător cu fața curată, drept învățând cuvântul adevărului“ (II Tim. 1, 15).

„Propovăduiește cuvântul, stăruiește cu timp și fără timp, muștră, ceartă, îndeamnă, cu toată îndelunga-răbdare și învățătură... Fii treaz în toate, suferă răul, fă lucru de evanghelist, slujba ta fă-o deplin“ (I Tim. 4, 5).

Iar Sfântul Apostol Petru îi îndeamnă pe păstorii de suflete cu aceste cuvinte:

„Păstoriți turma lui Dumnezeu dată în paza voastră, cercetând-o nu cu silnicie, ci cu voie bună, după Dumnezeu, nu pentru câștig urât, ci din dragoste; nu ca și cum ați fi stăpâni peste Biserici, ci pilde făcându-vă turmei. Iar când se va arăta Mai-Marele păstorilor veți lua cununa cea neveștejită a măririi“ (I Petru 5, 2-4).

Toate aceste îndemnuri, pe care odinioară Sfinții Apostoli ai lui Hristos le-au dat episcopilor și păstorilor de suflete în general, vi le adresăm și Noi astăzi, pentru că slujim pe același Hristos și lucrăm pentru același scop: mântuirea sufletelor celor păstoriți și binele Bisericii lui Dumnezeu.

Comoara de mare preț sau dreapta credință și dreapta viețuire în Hristos a Eparhiei Hușilor a fost păstrată din generație în generație, prin râvna, priceperea și osteneala atâtor vrednici episcopi înaintași ai Preasfinției Voastre, care au îndrumat pe calea mântuirii și a sfințeniei sufletul profund religios al poporului nostru român de pe aceste plaiuri.

Urmând pilda lor, vă revine astăzi, în primul rând, datoria sfântă și mare de a apăra și promova dreapta credință a ierarhilor mărturisitori și cărturari, a marilor voievozi jertfelnici, a cuvioșilor și cucernicilor slujitori ai altarelor și a credincioșilor statornici în Ortodoxie.

Calitățile teologice și administrative deosebite pe care le-ați dovedit în slujirea ca Arhiepiscop-Vicar al acestei eparhii vreme de 10 ani ne îndreptățesc speranța că lucrarea pe care o începeți astăzi va fi o lucrare binecuvântată de Dumnezeu și folositoare Bisericii.

Vă adresăm părintești urări de sănătate, de pace și bucurie, rugând pe Hristos Domnul să dăruiască pentru rugăciunile Sfinților Săi Apostoli Petru și Pavel, prăznuiți astăzi, harul Său Cel mântuitor Preasfinției Voastre, tuturor clericilor și credincioșilor din Episcopia Hușilor și tuturor celor care vă sprijină și vă vor sprijini în activitatea sfântă pe care o împliniți.

Folosind cuvintele Sfântului Apostol Pavel adresate episcopului Timotei: „Nimeni să nu disprețuiască tinerețile tale, ci fă-te pildă credincioșilor cu cuvântul, cu puterea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția“ (I Tim. 4, 12), vă încredințăm, Preasfinția Voastră, de sprijinul Nostru personal și al ierarhilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în lucrarea sfântă la care ați fost chemat, spre slava Preasfintei Treimi și mântuirea celor binecredincioși.

Cu frățească îmbrățișare în Hristos Domnul și părintească binecuvântare”.

VIZITA CANONICĂ A PREAFERICITULUI PĂRINTE DANIEL, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, ÎN MITROPOLIA BANATULUI (3-6 IULIE 2009)

În perioada 3-6 iulie 2009, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Daniel, a efectuat o vizită canonică în Mitropolia Banatului, la invitația Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Nicolae.

Sâmbătă, 4 iulie, a avut loc primirea oficială în Catedrala mitropolitană din Timișoara, când s-a săvârșit slujba de Te Deum. În aceeași zi, la sediul Primăriei din Timișoara, Patriarhul a primit titlul de cetățean de onoare al municipiului Timișoara, după care a vizitat și sediul Consiliului Județean Timiș.

Duminică, 5 iulie, a sfințit biserica cu hramurile „Învierea Domnului“ și „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil“, din orașul Lugoj. Luni, 6 iulie, Patriarhul Daniel a mers în localitatea natală, Dobrești, din județul Timiș, unde a vizitat casa părintească și șantierul de la biserica mănăstirii cu hramurile „Cuvioasa Parascheva“ și „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul“, ctitorie a Preafericirii Sale.

Ceea ce s-a dorit a fi o primire oficială, marcată prin săvârșirea slujbei de Te Deum, s-a transformat într-o primire caldă din partea celor câteva mii de bănățeni care au ocupat întreaga esplanadă din fața Catedralei mitropolitane din Timișoara, umplând apoi până la refuz Catedrala. Cei prezenți chiar au recunoscut că un număr atât de mare de oameni nu au mai văzut în Catedrală decât la marile sărbători.

Odată venit momentul cuvântării mult așteptate, care a precedat salutul de bun venit al Înaltpreasfințitului Nicolae, ochii tuturor s-au îndreptat spre Întâistătorul Bisericii Ortodoxe Române, care și-a petrecut copilăria și adolescența pe aceleași meleaguri cu ei.

Preafericirea Sa a amintit în primul rând că de această Catedrală se leagă fericitul eveniment al primirii harului arhieriei, pe 4 martie 1990, în Duminica Ortodoxiei, ca episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei: *„Această amintire a zilei solemne în care am primit harul arhieriei în această Catedrală ne determină să exprimăm recunoștință, să aducem mulțumire lui Dumnezeu pentru darurile primite de la El și, în același timp, să exprimăm recunoștință față de Înaltpreasfințitul Mitropolit Nicolae, care ne-a recomandat Sfântului Sinod pentru a deveni Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, în această Catedrală, una dintre cele mai frumoase catedrale din România și, așa zice, chiar din întreaga Ortodoxie“*. Și a continuat nostalgic: *„Anii au trecut foarte repede, entuziasmul libertății și al tinereții de după schimbările din 1989 au făcut ca noi să lucrăm pentru Ortodoxie, pentru promovarea dreptei credințe fiind hirotonit în Duminica Ortodoxiei, care a devenit pentru noi un program pastoral misionar“*.

Părintele Patriarh Daniel și-a amintit și de momentele de rugăciune la moaștele Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, mitropolitul Timișoarei – așezate în Catedrala mitropolitană –, din timpul anilor de studenție, când era student la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu și venea la Timișoara, pentru că era bursier al Arhiepiscopiei Timișoarei.

Titlul de „Cetățean de Onoare” – o prețuire, dar și o responsabilitate

Credincioșii prezenți în Catedrala Banatului s-au așezat la ieșirea din sfântul lăcaș pentru binecuvântarea patriarhală. Așteptat apoi de membrii Consiliului Local, dar și de intelectualii și oamenii de vază ai municipiului, Preafericitul Daniel a fost întâmpinat de primarul Timișoarei, Gheorghe Ciuhandu. Tot acesta a dat citire și motivelor conferirii titlului de cetățean de onoare al Timișoarei – un CV mai dezvoltat al Patriarhului României. Potrivit primarului, onoarea pe care Consiliul Local a acordat-o Părintelui Patriarh Daniel a avut două motivații: „În primul rând, că este Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe, Biserică strămoșească, Biserică națională, adânc înrădăcinată în istoria poporului român. În al doilea rând, a constatat foarte mult faptul că este bănățean. Trebuie să fim mândri că suntem bănățeni și că avem un Patriarh originar din Banat; cred că este un îndemn, atât pentru noi de a-l susține, cât și pentru Preafericirea Sa de a susține interesele Banatului“.

După ce a primit titlul de cetățean de onoare, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și-a exprimat bucuria originii sale, fiind, în același timp, și un prilej de recunoștință. „*Titlul de cetățean de onoare trebuie înțeles, în primul rând, ca o prețuire, dar și ca o responsabilitate. În Biserică, onoarea derivă numai din slujire. Orice onoare care nu are acoperire în slujire este una lipsită de conținut, și deci, pentru Noi, onoarea aceasta înseamnă o chemare la a ajuta această zonă și acest oraș mai mult*“, a punctat Preafericitul Părinte Patriarh.

Vizita la Mănăstirea Timișeni – Șag

Tot sâmbătă, 4 iulie, dar în a doua parte a zilei, coloana oficială s-a îndreptat spre Mănăstirea Timișeni – Șag. Curtea mănăstirii ctitorite de mitropolitul Vasile Lăzărescu și terminată în 1944 era, și aici, plină de credincioși, care, auzind de vizita Patriarhului nostru, au venit cu speranța de a primi binecuvântarea-i arhierască. Mai mult decât atât, s-au împărtășit și din cuvintele Întâistătătorului Bisericii Române, care le-a dăruit la plecare și câte o iconiță. Patriarhul a rămas plăcut impresionat constatând că la această mănăstire, pe care o știa din timpul studenției, s-au făcut multe lucrări și s-a extins spațiul pentru cazare, cât și pentru slujire, prin ridicarea unei noi biserici, care momentan se află în stadiu de pictură. Le-a reamintit celor prezenți și că la această mănăstire, care a fost închisă în timpul comunismului, fiind redeschisă de ultimul ei ctitor, Înaltpreasfințitul Mitropolit Nicolae, după anul 1989, „*numărul mare al credincioșilor care vin aici în*

fiecare zi, dar mai ales în duminici și sărbători este o mare bucurie, pentru că mănăstirile sunt laboratoare ale învierii sufletului și ale speranței“.

Dobrești, loc pentru tabere de copii și tineri

Bănățenii nu s-au dezis nici la sosirea Preafericirii Sale în satul natal, Dobrești, din comuna Bara, așezat la o distanță de aproximativ 35 km de orașul Lugoj. L-au întâmpinat cu pâine și sare și îmbrăcați în tradiționalul port bănățean. Aici a vizitat casa părintească și șantierul de la biserica mănăstirii cu hramurile „Cuvioasa Parascheva“ și „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul“, ctitorie a Preafericirii Sale. Pe placa ce acoperă demisolul – unde se va ridica biserica mănăstirii – s-a ținut un moment de rugăciune. Tot aici, Părintele Patriarh Daniel a adresat consătenilor, celor veniți din localitățile din jur, dar mai ales monahilor mănăstirii și tuturor celor care susțin ridicarea noului lăcaș de rugăciune sfințit la 23 octombrie 2005 mulțumiri, binecuvântându-i pentru a-l desăvârși. Despre adăugarea noului hram, „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul“, Patriarhul Daniel a menționat că Sfântul Prooroc se prăznuiește la 20 iulie, *„când copiii în general sunt în vacanță; și o să facem aici, la Dobrești, tabere cu copii și tineri. Școala din Dobrești a devenit arhondaric, unde se poate lua masa, iar fosta școală din Lăpușnic are trei clădiri părăsite care pot fi dormitoare pentru pelerini. Deci, foarte aproape, aici, la biserică, se roagă, dincolo, în dreapta, iau masa, în stânga se odihnesc și, uite așa, se aduce din nou viață în zona aceasta. Izlazurile de altă dată sunt niște spații pentru organizarea de concursuri și multe activități ecologice și de reorganizare a izvoarelor care erau înainte, când mergeam noi cu vitele la păscut pe izlazul din preajmă“*, și-a amintit Patriarhul românilor.

Părintele Patriarh Daniel a dăruit mănăstirii un rând de vase sfinte, o cruce de binecuvântare și un dicher și un tricher pentru binecuvântarea episcopului. Iar, pentru a scoate în evidență meritele celor care susțin ridicarea lăcașului de rugăciune, a acordat mai multor persoane distincții.

Sfințirea de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a bisericii cu hramurile „Învierea Domnului” și „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Lugoj

Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a sfințit Duminică, 5 iulie, biserica cu hramurile „Învierea Domnului“ și „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil“, din orașul Lugoj. La slujba de sfințire au participat și Preasfințitul Episcop Timotei al Aradului, Preasfințitul Lucian al Caransebeșului, Preasfințitul Siluan al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, Preasfințitul Paisie Lugojanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a fost întâmpinat de mulțime mare de credincioși, adunată în fața noii biserici, care, prin vocea primarului Lugojuului,

Francisc Boldea, i-a urat „Bine ați venit acasă!“, deoarece Preafericirea Sa s-a născut în această parte a țării.

Slujba Sfintei Liturghii a fost săvârșită de către Părintele Patriarh Daniel împreună cu cei patru episcopi amintiți mai sus, în noua biserică sfințită din orașul Lugoj. Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a explicat înțelesul duhovnicesc al Evangheliei despre Vindecarea slugii sutașului, a Duminicii a IV-a după Rusalii, prăznuită duminică, 5 iulie. Această Evanghelie, potrivit Preafericirii Sale, ne arată în mod surprinzător cum Hristos Domnul găsește credință puternică acolo unde nu se aștepta nimeni. El descoperă credință într-un centurion roman care făcea parte din trupele de ocupație ale țării Sfinte. Iar, la sfârșitul Evangheliei, Mântuitorul arată că neamuri de la apus și de la răsărit vor veni să intre în împărăția lui Dumnezeu împreună cu Avraam, Isaac și Iacob, iar cei aleși, fiii împărăției prin vocație, dacă nu cred în Hristos vor rămâne în afară de ea, prin aceasta Mântuitorul Hristos arătând că El întâi a venit pentru poporul ales, pentru poporul evreu, dar că Evanghelia Sa se va adresa tuturor popoarelor, tuturor etniilor, tuturor neamurilor, pentru că El iubește nu numai un popor, ci iubește pe toți oamenii deopotrivă și dorește mântuirea tuturor, ca fiecare om să se întoarcă de la rău la bine și să creadă în Hristos, dobândind mântuirea și viața veșnică. *„Ceea ce este, însă, deosebit de semnificativ în comportamentul acestui centurion sau sutaș, care avea în subordine 100 de soldați, este viața sa spirituală, caracterul său și în special credința sa că Iisus din Nazaret, despre care auzise că a vindecat o mulțime de bolnavi, poate să vindece și pe slujitorul său, sluga sa. Avea credința aceasta puternică; încă a simțit că Iisus face minuni nu pentru a fi lăudat de oameni, ci pentru că este iubitor de oameni, este milostiv, este milos, compătimitor“*, a mai spus Părintele Patriarh.

Sutașul sau centurionul despre care vorbește Evanghelia este, în primul rând, un om bun. Deși era urât, împreună cu toți soldații romani din trupele de ocupație, de către evrei, el nu răspunde cu violență și cu răutate, deși avea putere asupra celor care se aflau sub stăpânire romană. *„Acest centurion, se spune în Sfânta Scriptură și în Tradiție că ar fi reparat sau chiar zidit din nou sinagoga din Capernaum. Este un om bun dincolo de obligațiile pe care le are ca un militar. El nu era obligat să zidească sinagogi, dar pentru că a vrut să ajute pe cei care se aflau sub stăpânire romană, respectându-le credința lor, cu toate că el, oficial, era politeist, totuși bunătatea lui sufletească a fost mai mare decât datoria funcției, decât orice politică, orice strategie diplomatică. Această bunătate a lui se vede nu numai față de evreii cărora le-a zidit sinagogă, ci se vede față de servitorul său, unul dintre soldați, care era bolnav. Un centurion roman obișnuit îl înlocuia imediat cu un altul, sănătos. În cazul de față, însă, centurionul roman care l-a întâlnit pe Mântuitorul Hristos nu este unul obișnuit, pentru el omul este mai mult decât funcția pe care o îndeplinește la un moment dat, pentru el omul are valoare și atunci când persoana umană nu mai este eficientă, nu mai este pro-*

ductivă, nu mai este utilă imediat, fie din cauza bolii, fie din altă cauză“, a explicat Preafericitul Părinte Patriarh Daniel.

Centurionul roman nu are în față doar un servitor bolnav, ci un om căruia îi atribuie valoare egală cu a sa, ceea ce era cu totul neobișnuit în timpul imperiului roman, și, văzând bunătatea lui, cunoscând inima lui, Hristos Domnul, atunci când a aflat că sutașul dorește să-i ceară vindecarea servitorului său, a spus îndată: *„Voi veni și-l voi vindeca*“. *„La bunătatea lui a răspuns bunătatea lui Hristos, la profunda sa atitudine umană a răspuns Dumnezeu-Omul, pentru că bunătatea este cea dintâi trăsătură a Chipului lui Dumnezeu în om. Oamenii cei buni și milostivi se aseamănă cu Dumnezeu Cel bun și milostiv. În mod neașteptat, pe lângă marea virtute a bunătății milostive a acestui centurion, Mântuitorul descoperă și altceva, multa lui smerenie, dovedită prin cuvintele: «Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperișul casei mele. Zi doar un cuvânt și se va vindeca servitorul meu». Deci, centurionul roman cunoștea pe Mântuitorul, dacă intră în casa sa, a romanului militar din trupele de ocupație a țării sfinte, va trebui să suporte oprobriul, critica mulțimilor evreilor care nu vedeau cu ochi buni ca cineva să aibă legătură cu păgânii, cu cei de alt neam și de altă credință. Deci, centurionul a vrut să-L protejeze pe Mântuitorul Hristos ca să nu fie vorbit de rău. Dar Mântuitorul nu avea grijă de această atitudine a celor care-L judecă atunci când El face binele*“, a spus Patriarhul României.

Dar, dincolo de această prevenire a Mântuitorului de către centurion, centurionul arată și smerenie multă. El a simțit sfințenia Mântuitorului Iisus Hristos și a spus: *„Nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu, zi doar un cuvânt și se va tămădui servitorul meu*“. *„Vedem cum smerenia lui se adaugă la bunătatea lui sufletească, și acum vine ceva și mai profund, modul în care un militar argumentează atitudinea sa, și anume aceea de a cere Mântuitorului să vindece de la distanță numai cu cuvântul pe servitorul său bolnav și spune: «Doamne, și eu sunt sub stăpânire, și am în subordinea mea soldați, și zic unuia du-te și se duce, și altuia vino și vine, și îi spun servitorului meu când el este sănătos fă aceasta și el face*». *Cu alte cuvinte, acest centurion crede în puterea mobilizatoare a cuvântului care pune în mișcare persoane, du-te și se duce, vino și vine, cuvântul are o putere mobilizatoare*“, a mai spus Preafericirea Sa.

La finalul slujbei, Patriarhul Daniel a oferit părintelui paroh Crucea Patriarhală, cea mai înaltă distincție pentru clerici, datorită râvnei cu care a luptat pentru ridicarea noii biserici. Cu „Diploma de onoare Sfântul Apostol Andrei, Ocrotitorul României“ au fost onorați deputatul Sorin Strajă, primarul Lugojului, Francisc Constantin Boldea, sculptorul noului lăcaș, Viorel Mihiș și Consiliul parohial. Menționăm că ridicarea bisericii a început în anul 1993, fiind terminată anul trecut. În prezent, biserica se află în stadiul de finalizare a picturii.

A consemnat Diac. GEORGE ANICULOAIIE

VIZITA CANONICĂ A PREFERICITULUI PĂRINTE DANIEL, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, ÎN FRANȚA (9-17 IULIE 2009)

În perioada 9-17 iulie 2009, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, însoțit de o delegație a Bisericii Ortodoxe Române, a efectuat o vizită canonică în Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale, cu sediul la Paris. De asemenea, Preafericirea Sa a participat la cea de-a XIII-a Adunare Generală a Conferinței Bisericilor Europene, care a avut loc la Lyon, între 15-21 iulie 2009. În cadrul vizitei în Franța, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a primit titlul de „Doctor Honoris Causa” al Institutului Teologic Ortodox „Sfântul Serghie” din Paris și a sfințit două biserici. Tot în cadrul acestei vizite, pe 10 iulie 2009, delegația Bisericii Ortodoxe Române s-a întâlnit cu reprezentanții Adunării Episcopilor Ortodocși din Franța. Din program au mai făcut parte o vizită oficială la Ambasada României la Paris, întrevederi cu reprezentanți ai unor Biserici Ortodoxe surori și ai altor Biserici creștine, precum și vizitarea unor obiective religioase și culturale din Paris. Vizita Patriarhului Daniel în Franța a fost prima vizită a unui patriarh român în această țară din ultimii 70 de ani.

Delegația Bisericii Ortodoxe Române, condusă de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, a ajuns în după-amiaza zilei de joi, 9 iulie, în capitala Franței, fiind întâmpinată la Catedrala mitropolitană „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” de Înaltpreasfințitul Mitropolit Iosif al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, și de foarte mulți credincioși. Din delegația Bisericii Ortodoxe Române au făcut parte mai mulți ierarhi români, majoritatea foști studenți ai Institutului „Sfântul Serghie”: Înaltpreasfințitul Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Înaltpreașfințitul Irineu, Mitropolitul Olteniei, Înaltpreasfințitul Serafim, Mitropolitul Germaniei, Europei Centrale și de Nord, Înaltpreasfințitul Iosif al Mitropoliei Române a Europei Occidentale și Meridionale, Preasfințitul Siluan al Italiei, Preasfințitul Timotei al Spaniei și al Portugaliei, Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Romanului. Au fost prezenți, de asemenea, și Înaltpreasfințitul Natanael al Americii, Preasfințitul Macarie al Europei de Nord, Preasfințitul Marc Nemțeanul, Episcop-Vicar al Mitropoliei Europei Occidentale și Meridionale.

În cuvântul rostit cu prilejul sosirii în Catedrala din Paris, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și-a exprimat bucuria întâlnirii cu românii în această Catedrală-simbol: *„În această biserică, o mulțime de intelectuali, scriitori, artiști, oameni de știință români au păstrat legătura cu moșii și strămoșii noștri prin rugăciune și întreolaltă au păstrat simțirea românească. Era un colț de țară în mijlocul Parisului, o prezență românească care a contribuit la păstrarea identității noas-*

tre etnice, dar în același timp și la dialogul, cooperarea și înfrățirea dintre români și francezi. Această biserică este o biserică simbol, iar la strana acestei biserici a cântat ca și cântăreț marele Constantin Brâncuși, după ce a fost cântăreț la Craiova, la Biserica Mnadona Dudu, iar la București la Biserica Mavrogheni și, apoi, aici la Paris” a menționat Părintele Patriarh la sosirea în capitala Franței.

Patriarhul României, Doctor Honoris Causa al Institutului „Sfântul Serghie“

Pe 9 iulie, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a primit titlul de „Doctor Honoris Causa” al Institutului de Teologie Ortodoxă „Sfântul Serghie“. În cuvântul de Laudatio, prof. Jean-François Colosimo, profesor de Patrologie, a făcut elogiul marilor personalități române (Eugen Ionescu, Constantin Brâncuși, Mircea Eliade etc.) care au trecut prin Paris, arătând legătura de „înrudire“ dintre România și Franța. Preafericitul Părinte Daniel a fost pus laolaltă cu aceste mari personalități, fiind numit „un intelectual de seamă și un teolog“ prin prisma activității sale profesionale timp de 10 ani și a diferitelor apariții editoriale.

Preafericirea sa este fondator de școli teologice, de biblioteci, de seminarii, dar cel mai important, este fondatorul unui „veritabil ansamblu mass-media“ al Bisericii Ortodoxe Române, care face ca cuvântul Evangheliei să intre, prin aceste mijloace, în casele tuturor românilor, este fondator de cantine și dispensare pentru săraci, de spații socioculturale pentru studenți etc., ceea ce face ca activitatea sa să fie cu adevărat vastă și complexă“, a motivat Colosimo decizia ca cel de-al șaselea Patriarh al Bisericii noastre să fie distins cu titlul de „Doctor Honoris Causa” al instituției de învățământ teologic francez.

Părintele Patriarh Daniel a rostit, cu acest prilej, prelegerea cu titlul „Libertate și responsabilitate în Biserică“, precizând că nu putem vorbi despre libertate și responsabilitate în Biserică fără a ne raporta la tema comuniunii, căci teologia eclesială ortodoxă este, în esență, o teologie a comuniunii la toate nivelurile vieții Bisericii, în care libertatea este percepută în relația concretă a omului cu Dumnezeu, cu aproapele și cu întreaga creație.

Vorbind despre „o eclesiologie a libertății în Duhul Sfânt“, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a menționat că lucrarea mântuirii, al cărei temei este Persoana divino-umană a lui Hristos, se împărtășește, prin Duhul Sfânt, în viața Bisericii, care este tocmai comuniunea oamenilor cu Dumnezeu și între ei, adică koinonia după chipul Sfintei Treimi. „Se ridică totuși o întrebare: «Cum pot structurile unei Biserici ierarhizate oferi experiența libertății?». Această întrebare este legată de modul în care este înțeleasă Biserica și de felul în care este definită libertatea. Fără a intra în dialectica conflictuală care opune instituția evenimentului, structura profetismului, stabilitatea dinamismului, să spunem doar că, dacă Biserica este înțeleasă în termeni de autoritate și de putere, atunci

libertatea în Biserică se definește în raport cu această autoritate; dar dacă Biserica este, în primul rând, spiritualitate, adică este viața Duhului Sfânt împărtășită oamenilor, libertatea este tocmai această experiență a Duhului Sfânt, căci «acolo unde este Duhul Domnului, acolo este libertate» (II Corinteni 3, 17) și, prin urmare, nu mai trebuie început cu problema libertății în Biserică, ci cu aceea a Bisericii ca libertate», a subliniat Patriarhul României

Părintele Patriarh Daniel a vizitat sediul Editurii „Serge”, care a editat cartea Preafericirii Sale, intitulată *Teologie Ortodoxă și spiritualitate*, o carte în limba franceză, în care îi sunt adunate studii despre Teologia ortodoxă și relația Teologiei ortodoxe cu spiritualitatea.

Întâlnire cu reprezentanții Adunării Episcopilor Ortodocși din Franța

Tot în cadrul vizitei canonice în Mitropolia Ortodoxă a Europei Occidentale și Meridionale, vineri, 10 iulie 2009, delegația Bisericii Ortodoxe Române s-a întâlnit la Catedrala ortodoxă română din Paris cu reprezentanții Adunării Episcopilor Ortodocși din Franța.

Această adunare este compusă din toți episcopii ortodocși din Franța, reprezentanți ai diferitelor Patriarhii, și este condusă de Înaltpreasfințitul Emanuel, reprezentant al Patriarhiei Ecumenice. Au mai participat din partea Patriarhiei Moscovei, Înaltpreasfințitul Mitropolit Inochentie, care se ocupă de parohiile ortodoxe ruse din Franța, precum și Înaltpreasfințitul Gabriel, Mitropolitul care se ocupă de credincioșii ruși din Franța, cu ascultare canonică față de Patriarhia Ecumenică. S-a discutat despre unitatea Ortodoxiei în Franța, ca paradigmă pentru unitatea ortodoxă dintre Bisericile autocefale. Tot în cursul acestei întâlniri s-a vorbit despre legăturile media care ar trebui să se realizeze între Bisericile Ortodoxe autocefale și comunitățile din diaspora, în acest sens Părintele Patriarh propunând ca, anul viitor, Centrul de Presă BASILICA al Patriarhiei Române să organizeze o astfel de întâlnire cu presa ortodoxă din Franța.

Resfințirea de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a altarului Catedralei mitropolitane din Paris

În Duminica a V-a după Rusalii, 12 iulie, Patriarhul României, Preafericitul Părinte Daniel, a săvârșit slujba de resfințire a altarului Catedralei mitropolitane din Paris, de pe strada Jean de Beauvais, cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail, Gavriil și Rafail” și „Sfântul Ioan Evanghelistul”. Alături de Preafericirea Sa au slujit 13 ierarhi ai Bisericii noastre: Înaltpreasfințitul Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei; Înaltpreasfințitul Irineu, Mitropolitul Olteniei; Înaltpreasfințitul Serafim, Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord;

Înaltpreasfințitul Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale, gazda acestui eveniment; Înaltpreasfințitul Nicolae al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a celor două Americi; Înaltpreasfințitul Natanael, Arhiepiscop de Detroit și al Episcopiei Ortodoxe Române din America; Preasfințitul Siluan, Episcopul Italiei; Preasfințitul Timotei, Episcopul Spaniei și Portugaliei; Preasfințitul Macarie, Episcopul Europei de Nord; Preasfințitul Marc Nemțeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Române a Europei Occidentale; Preasfințitul Sofian Brașoveanul, Episcop-Vicar al Germaniei, Europei Centrale și de Nord; Preasfințitul Ioan Casian de Vicina, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a celor două Americi, și Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Romanului. La acest eveniment de importanță istorică pentru comunitatea românească ortodoxă din Paris au participat ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Theodor Paleologu; secretarul de stat pentru Culte, Adrian Lemeni; ambasadorul României la Paris, Teodor Baconsky; alte oficialități și foarte mulți preoți și credincioși din toate părțile Franței și din alte țări ale Europei.

Tot în această zi a fost inaugurat și Centrul de studii teologice „Dumitru Stăniloae“, din strada Jean de Beauvais.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a rostit un cuvânt de învățătură despre semnificația ritualului resfințirii altarului, prin care a subliniat faptul că *„această slujbă arată legătura noastră cu Sfânta Scriptură, cu Sfânta Tradiție, dar și modul în care Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție au fost gândite teologic și exprimate de toți. Resfințirea altarului bisericii cu hramul „Sfinții Arhangheli“ de pe strada Jean de Beauvais din Paris este un eveniment mare și binecuvântat pentru toți românii, în mod special pentru clericii și credincioșii români care se adună în această sfântă biserică plină de istorie și spiritualitate, pentru a păstra vie flacăra credinței ortodoxe strămoșești și dragostea față de țară și de valorile autentice românești“*.

Ambasadorul român la Paris, domnul Teodor Baconsky, prezent la acest eveniment, a transmis mesajul președintelui României, Traian Băsescu, pentru comunitatea Bisericii „Sfinții Arhangheli“, care a spus că *„este de datoria mea să vă cer iertare pentru toate neplăcerile suferite de membrii comunității dumneavoastră pe perioada regimului comunist și vă asigur de tot respectul și de toată prețuirea mea“*.

De asemenea, a vorbit și Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Natanael, cel care, pe o perioadă de 10 ani, a fost episcop și părinte al acestei comunități. Înaltpreasfințitia Sa a spus că este bucuros că a putut păstori această biserică în drumul ei spre „Biserica-mamă“ și că decizia de la data de 10 mai, aceea ca această biserică să revină sub Biserica-mamă, a fost o decizie călăuzită de Duhul Sfânt.

La sfârșit, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Natanael a dăruit Înaltpreasfințitului Mitropolit Iosif cârja arhierească a mitropolitului Visarion Puiu († 1964), între-

meietorul Mitropoliei Române Ortodoxe din Franța, în anul 1949, menționând că ea trebuie să aparțină păstorului ei de drept.

Domnul Perifan Iancu, unul dintre cei mai în vârstă membri activi și consilier al acestei biserici, care a participat la multe evenimente importante din istoria ei, a făcut o scurtă prezentare a istoriei acestei comunități sub regimul comunist și a personalităților române care au trecut prin această biserică. El a concluzionat mulțumindu-i Preafericitului Părinte Daniel că i-a readus la sânul Bisericii-mamă: „Vă mulțumim Preafericite Părinte Patriarh și-L rugăm pe Bunul Dumnezeu să vă ajute, să vă dea viață lungă și plină de împliniri, spre binele Bisericii și al neamului românesc“.

Preotul paroh, iconom stavrofor Constantin Târziu, mulțumind lui Dumnezeu că toate suferințele din trecut au luat sfârșit și că această comunitate a Bisericii „Sfinții Arhangheli“ a ieșit biruitoare din ele, a mulțumit Înaltpreasfințitului Nata-nael că a acceptat să păstorească aceasta biserică într-o perioadă atât de dificilă, apoi a mulțumit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și Înaltpreasfințitului Mitropolit Iosif pentru primirea comunității ortodoxe române din Jean de Beauvais în sânul Bisericii mamă.

La sfârșitul slujbei de resfințire a altarului, Întâistătorul Bisericii Ortodoxe Române a dăruit Catedralei mitropolitane o icoană a Sfântului Vasile cel Mare, un set de sfinte vase, o cruce de binecuvântare și un Litughier în ultima ediție. Apoi a dăruit părintelui paroh Crucea Patriarhală, distincția de iconom stavrofor preoților Iulian Nistea și Jean Boboc, diploma de onoare „Sfântul Apostol Andrei“ diaconilor slujitori ai acestui sfânt lăcaș și tuturor membrilor celor două asociații („L'Association pour la pratique de Culte Orthodoxe Roumain“ și „L'Association d' Eparchie Orthodoxe Roumaine“) și tuturor celor care contribuie la viața acestei Catedrale.

De asemenea, Mitropolitul Iosif a dăruit o medalie, care a marcat acest eveniment, Patriarhului Daniel și Arhiepiscopului Natanael, ca semn de mulțumire pentru osteneala și dragostea arătate.

Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail, Gavriil și Rafail“, situată în cartierul Latin din Paris, pe strada Jean de Beauvais, datează din secolul al XIV-lea. În 1882, Carol I de Hohenzollern-Sigmaringen a cumpărat vechea capelă a colegiului Dormans-Beauvais, transferând aici sediul parohiei ortodoxe române din Paris, înființată în 1853.

După o istorie zbuciumată, lăcașul de cult a reintrat anul acesta, la data de 10 mai, în comuniune canonică cu Patriarhia Română. O dată cu sfintele slujbe de pe 12 iulie, lăcașul de cult a devenit Catedrală mitropolitană a Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale. Prezentăm pe scurt un documentar despre istoria acestei Biserici.

Pentru toți românii stabiliți în capitala franceză, din trecut sau din prezent, era nevoie de un loc în care să se simtă acasă, în care să-și păstreze identitatea religioasă și națională neștirbite. El se identifică cu Catedrala „Sfinții Arhangheli Mihail, Gavriil și Rafail“, iar toți românii care fac parte din această parohie sunt uniți în același gând cu marele Eugen Ionescu: „Viața unui popor se fondează și este perpetuată prin spiritualitatea sa. Când libertatea acestui popor este amenințată, când însăși existența sa este amenințată, el subzistă și supraviețuiește prin spiritualitatea sa. Biserica «Sfinții Arhangheli» este, pentru România, nu departe de Notre-Dame, acest loc spiritual, un gardian al vieții împotriva tuturor vicisitudinilor istorice și personale, care aici se transformă în speranță“.

Înainte de a fi atribuită cultului ortodox român, Catedrala mitropolitană din Paris, situată în inima Cartierului Latin, pe strada Jean de Beauvais, nr. 9, ridicată în secolul al XIV-lea pentru a servi drept capelă studenților care urmau cursurile cu același nume, a avut o lungă și glorioasă istorie.

Cel care a pus bazele Colegiului „Jean de Beauvais“ este cardinalul Jean II de Dormans, în secolul al XIV-lea, cu scopul de a instrui tinerii săraci din ținuturile sale de origine. La data de 12 iulie 1359 el ajunge episcop de Beauvais, devenind astfel „Jean de Beauvais“, așa cum atestă până în zilele noastre și numele străzii pe care se ridică biserica colegiului său parizian. În acest scop el cumpără, într-o zi de duminică, la data de 29 iunie 1365, „Casa Imaginilor“, strada Clos Bruneau, și apoi, pe 11 iulie, casa numită Gago. Cinci ani mai târziu, la 8 mai 1370, va promulga documentul fondării colegiului.

După moartea lui Jean de Beauvais (1373), regele Carol V, având o recunoștință fidelă pentru cancelarul pe care-l numea „prietenui său“, ia asupra sa protecția colegiului. Astfel, pentru a arăta acest lucru, vine el însuși și pune piatra de temelie la capela colegiului, la data de 30 ianuarie 1374. O altă atenție delicată pe care Carol V i-o arată este oferirea propriului său arhitect, Raymond de Temple, pentru construcția capelei, cel care lucrase deja la construcția Louvre-lui și a Catedralei Notre-Dame, ajutat la construcție de cei mai buni meșteri și artiști în domeniu. Biserica este terminată în anul 1380 și este sfințită într-o zi de duminică, la data de 29 aprilie 1380, și închinată Sfântului Evanghelist Ioan, numit și Teologul. Începând cu această dată colegiul începe să funcționeze ca un așezământ dedicat spațiului educațional, în special cel teologic, vreme de câteva secole trecând pe aici multe dintre figurile marcante ale catolicismului francez (Sfântul François Xavier, apostolul Indiei și al Japoniei, Ignățiu de Loyola), până în anul 1865, când devine mănăstire de ordin dominican, rămânând așa doar vreme de 13 ani și jumătate, perioadă scurtă, dar în care cunoaște o importantă restaurare din partea călugărilor dominicani: biserica este restaurată, vitraliile schimbate, clădirile din împrejur renovate etc.

Cel care a fondat prima biserică ortodoxă română la Paris este arhimandritul Iosafat, egumenul Mănăstirii Snagov (1797-1872). Se pare că în 1821 a participat la răscoală alături de Tudor Vladimirescu împotriva dominației fanariote în Principatele Române. În 1829, este hirotonit preot de episcopul Chesarie al Buzăului, iar după ce își pierde soția și copiii, în urma mării epidemii de holeră din 1832, devine călugăr sub numele de Iosafat, apoi, câțiva ani mai târziu, stareț al Mănăstirii Snagov. Revoluția din 1848 îl va înflăcăra și îl va aduce la București, unde, după abdicarea prințului Gheorge Bibescu, este însărcinat să se ocupe de eliberarea țăganilor sclavi. După o perioadă în care trece în Transilvania, la Brașov, apoi în Dobrogea, unde slujește într-o parohie încredințată lui de mitropolitul Denis, cu economiile agonisite și cu titlul de arhimandrit, pe care tocmai îl primise, pleacă la Constantinopol, cerând binecuvântarea patriarhului ecumenic Gherman pentru proiectul său de a fonda la Paris o parohie ortodoxă română pentru toți românii exilați și toți studenții români atrași de prestigioasa Universitate Sorbona. Astfel, în iunie 1853 ajunge la Paris. Încă din 1839 se constituise în capitala franceză o „Societate a Studenților români din Paris“ al cărui sediu era la nr. 3, Place de la Sorbonne.

În 1853, guvernul francez acordă arhimandritului Iosafat autorizația deschiderii unei capele române și aceasta își deschide porțile pe 22 noiembrie, într-un apartament cumpărat din fonduri proprii, situat pe strada Racine, nr. 22. Înainte de fondarea acestei capele românii nu puteau participa la slujbe decât la capela rusă. Mai târziu, în 1855, prințul Grigore Ghica va fixa o subvenție de 7.000 de franci pe an pentru ajutorarea capelei.

Un alt rol important l-a avut arhimandritul Iosafat la înfăptuirea unirii statelor românești, atunci când, împreună cu Nicolae Golescu, Ioan Filipescu, George Cantacuzino și Pericle Ghica semnează un memorandum și îl înmânează lui Napoleon al III-lea, implorându-l să intervină pentru a reuni toți românii într-un singur stat. Acest lucru este înfăptuit în anul 1859 prin dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza ca principe unic al Moldovei și al Țării Românești. În februarie 1862, cu ocazia primului Ansamblu național al Valahiei și al Moldovei, arhimandritul va ține un energic discurs patriotic, propunând ca data de 24 ianuarie/5 februarie să devină sărbătoare națională.

În 1860, episcopul Melchisedec al Romanului trimite, la cerere, la Paris un preot și un diacon, iar în octombrie același an Iosafat merge la București și plasează parohia sa sub jurisdicția mitropolitului Nifon al Ungrovlahiei. Pe perioada sejurului în România, lansează și un apel prin care cere crearea la Paris a unei biserici mult mai mari decât capela inițială, susținându-și cererea pe baza numărului mare de studenți români care frecventau capela (aproximativ 400-500), dar și de alte naționalități, ca greci, bulgari etc. (circa 200-300). Acest lucru va fi împlinit în anul 1882 prin cumpărarea capelei de pe strada Jean de Beauvais de către regele

Carol I al României, dar arhimandritul Iosafat nu va apuca să vadă această realizare, căci trece la Domnul la data de 3/15 noiembrie 1872, în vârstă de 75 de ani.

În România, lucrurile începeau să se complice odată cu abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza, la data de 23 februarie 1866, dar se clarifică odată cu venirea lui Carol I de Hohenzollern-Sigmaringen, în 1867, cel care devine apoi, în 1881, primul rege al României independente. El va cumpăra în anul 1882 vechea capelă a colegiului Dormans-Beauvais și va transfera aici parohia ortodoxă română din strada Racine. Astfel, una dintre cele mai prestigioase biserici ale Cartierului Latin, care văzuse înflorind gândirea franceză și a atras atâția studenți români, devine sanctuarul național al românilor din Franța și din Europa Occidentală. Capela, de acum catedrală română, intră într-o lungă perioadă de reamenajare conform cu exigențele cultului ortodox. Aceste lucrări durează din 1883 până în 1891, de ele ocupându-se preotul Ioan Severin, ajutat de arhitectul guvernului francez și inspector general al monumentelor istorice, P. Selmersheim. Sub indicațiile părintelui Ioan, arhitectul va desena planurile viitorului mobilier liturgic.

Un iconostas de lemn, purtând patru mari icoane îmbrăcate în argint, este donat parohiei de către marile familii române din Paris. Jos, lângă solee, un pupitru poartă icoana Sfântului Ioan Teologul, amintind de vechiul ocrotitor al bisericii, apoi o icoană a Sfinților Arhangheli, ocrotitorii actuali ai acesteia. Un amvon și strane de lemn acoperă zidurile naosului, împodobit de o cruce mare și de o frumoasă icoană a Sfintei Parascheva.

Duminică, 2 februarie 1892, preotul Ioan Severin a efectuat o primă binecuvântare a bisericii, ca apoi, pe 31 mai, să aibă loc sfințirea solemnă efectuată de Preasfântul Inochentie Ploieșteanu (Moisiu), vicarul mitropolitului primat Iosif Gheorghian.

Încă de la înființarea ei (începând cu arhimandritul Iosafat), parohia ortodoxă română din Paris a avut parte de preoți educați, cunoscători ai mai multor limbi străine, licențiați în teologie, câteodată dublu licențiați sau doctori în teologie (ca Vasile Radu, Petre Vintilescu - renumit liturgist român, episcopul Teofil Ionescu etc.) sau filosofie, ca Vartolomeu Stănescu.

În timpul studiilor sale la Sorbona (1857-1858), Iosif Gheorghian, viitorul mitropolit primat al României, a fost diacon aici. El este primul, dar nu singurul de acest fel, căci mulți dintre clericii de aici vor deveni episcopi. Dintr-un număr de douăzeci și cinci de preoți superiori, șapte vor deveni episcopi, plus încă doi proveniți dintre diaconi.

Un număr semnificativ din preoții de aici au dus o asiduă muncă științifică, încununată cu publicarea multora dintre operele lor. Pe lângă editarea de cărți și manuale, ei au fost implicați și în proiecte de traducere, fie a cărților vechi de teologie, fie a Bibliei, așa cum este cazul părintelui Vasile Radu, care a colaborat cu părintele Gala Galaction la traducerea Bibliei publicată în anul 1936.

Multe nume importante au slujit la această biserică. Unul dintre ele este cel al preotului Petrescu, cel care a avut o vastă activitate în domeniul muzicii bisericești. Între 1905-1909 a fost diacon aici Vartolomeu Stănescu, viitor episcop de Râmnic, care studiază la Sorbona, luându-și doctoratul în sociologie și avându-l ca profesor pe renumitul sociolog Emil Durkheim. Preotul Virgil Gheorghiu este cunoscut pentru frumoasa sa operă literară, în special *La Vingt-cinquième heure* (1949). Preotul Vasile Boldeanu (1902-1992) reacționează cu vigoare împotriva comunismului român prezent la Paris prin intermediul ambasadei. El este figura emblematică a acestei biserici, care devine un centru de rezistență anticomunist și unde toți refugiații s-au adunat. Preotul Vasile Boldeanu este cel care, prin activitatea sa, a dat Catedralei caracterul și numele de „Biserica exilului”. A fost ales episcop din partea comunității, dar nu a fost sfințit din considerente politice și este pomenit de credincioși cu o profundă cinste.

În prezent, în Catedrala mitropolitană slujesc: preotul stavrofor Constantin Târziu – preot paroh, preotul Iulian Nistea, preotul Jean Boboc, ierodiaconul Iosif și diaconul Viorel Nedelcu.

De asemenea, trebuie menționate aici și nume românești de prestigiu, care, chiar dacă nu făceau parte din cler, au participat la slujbe aici sau și-au adus aportul în măsura posibilă fiecăruia. George Enescu (1881-1955) a frecventat această biserică în timpul studiilor sale la Paris, slujba Înzmormântării sale fiind săvârșită tot în această biserică. Mircea Eliade (1907-1986) este, între 1952-1955, un membru activ al Consiliului parohial. Filosoful Emil Cioran vizita regulat acest edificiu. Marele Eugen Ionescu (1912-1994) era un membru activ al acestei biserici, iar la moartea sa, în 1994, slujba Înzmormântării este săvârșită aici în prezența regelui Mihai I și a familiei regale. Tot aici este săvârșită ultima slujbă pentru actrița Elvira Popescu. Prințesa Marta Bibescu venea aici la biserică, iar prințul Constantin Moruzi se va căsători în această biserică cu nepoata cardinalului de Belloy. Inginerul Henri Coandă participa regulat la slujbe. Constantin Brâncuși (1876-1957), ajuns la Paris, se va atașa de această biserică, unde îi va fi atribuită și funcția de cântăreț la strană.

Una dintre figurile românești de seamă din perioada interbelică, dar și postbelică, este mitropolitul Visarion Puiu (1879-1964), ajuns în Paris în 1949, unde va fonda dieceza românească a Europei Occidentale, fără nici o legătură cu Patriarhia Română de București. La data de 21 februarie 1946, dată după care pleacă în străinătate, el este condamnat la moarte de către Tribunalul Popular de la București din cauza refuzului său de a servi regimul comunist, iar la 28 februarie 1950, din cauza presiunilor politice, patriarhul Justinian îl va depune din funcție în cursul ședinței plenare a Sfântului Sinod, întrunit cu ocazia sărbătoririi a 25 de ani de la data înființării Patriarhiei Române.

Odată cu venirea la putere a lui Gheorghiu-Dej, prin intermediul ambasadei sale la Paris, guvernul comunist va încerca să obțină proprietatea bisericii și dreptul de a numi preoții de aici, ba chiar va încerca să transforme edificiul într-un simplu muzeu de cultură română. În ciuda rezistenței credincioșilor, biserica va rămâne închisă timp de doi ani, timp în care ea se rupe de sub jurisdicția Patriarhiei Române și doar intervenția autorităților franceze și a Consiliului parohial va face ca în ea să se officieze slujbe din nou. Totuși, comunitatea (în frunte cu preoții parohiei), nemaidepinzând de patriarhat, rămâne fără episcop, în ciuda canoanelor bisericești.

Părintele Boldeanu se va adresa mai multor episcopi. Aceștia sunt episcopul grec Mihail al Americii, care nu se va pronunța în această problemă, și apoi doi dintre cei mai renumiți episcopi ai Bisericii Ruse din afara frontierelor, Natanael de Cartagina și Ioan Maximovici de Bruxelles (canonizat în 1994), care au asigurat pe părintele Boldeanu de sprijinul lor, și cu toate acestea și ei au menționat faptul că o biserică, „pentru a fi canonică și legală, trebuie să fie neapărat supusă unui episcop canonic“. Or, mitropolitul Visarion era singurul episcop român rămas liber în Europa Occidentală, iar odată cu festivitățile celebrării a 100 de ani de la înființare (1854-1954) el este propus și acceptat în unanimitate.

La data de 26 decembrie 1954, Sfântul Arhiepiscop Ioan Maximovici de Bruxelles, episcopul Natanael al Cartaginei și al Tunisiei și Mitropolitul Visarion, cu acordul Mitropolitului Primat Anastasie al diasporei ruse, se vor reuni în Biserica rusă „Sfântul Nicolae“ de la Versailles pentru a sfinți ca episcop pe arhimandritul Teofil Ionescu (1896-1975). După sfințirea sa ca episcop, Teofil va ocupa un timp scaunul din Detroit, până ce va succeda mitropolitului Visarion.

După 1998, comunitatea a cerut să treacă sub jurisdicția Preasfințitului Natanael de Detroit al Arhiepiscopiei Române din America. Această soluție românească a salvat biserica de diferitele tendințe ighemonice. Înaltpreasfințitul Natanael a acceptat această iconomie sub condiția ca biserica și comunitatea de aici să se gândească pe viitor la o soluție canonică acceptabilă.

Între 15-19 aprilie 2004 are loc în această biserică întâlnirea tuturor episcopilor români din diaspora, iar pe 7 mai 2005 se oficiază aici slujba de sfințire la înalta treaptă a arhieriei a Preasfințitului Marc, Episcop-Vicar al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, pe atunci Arhiepiscopul Iașilor și Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Înaltpreasfințitul Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale, Înaltpreasfințitul Serafim, Mitropolitul Germaniei, Europei Centrale și de Nord, Înaltpreasfințitul Nathaniel, Arhiepiscop de Detroit și al Episcopiei Ortodoxe Române din America, Preasfințitul Sofian, Episcop-Vicar al Mitropoliei Germaniei și Europei Centrale și de Nord, Preasfințitul Siluan al Italiei, pe atunci Episcop-Vicar al Mitropoliei Europei Occidentale și Meridionale, Preasfințitul Ioachim, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Romanului.

Pe data simbolică de 10 mai 2009, comunitatea Bisericii „Sfinții Arhangheli“ din Paris, într-o Adunare Generală Extraordinară, a votat în unanimitate (o singură abținere) unirea cu „Biserica mamă“ prin Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale, sub jurisdicția Înaltpreasfințitului Iosif, iar biserica devine Catedrala acestei Mitropolii.

Sfințirea bisericii din lemn de la Limours

Sute de români, clerici și credincioși, din Franța, au participat, sâmbătă, 11 iulie, la sfințirea bisericii din lemn cu hramurile „Soborul Maicii Domnului“, „Acoperământul Maicii Domnului“ și „Sfântul Ilie“, aflată în curtea Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, cu sediul la Limours.

Slujba de sfințire a fost săvârșită de Patriarhul Daniel, împreună cu cei 15 ierarhi români din delegație și cu Înaltpreasfințitul Emanuel, Mitropolit al Patriarhiei Ecumenice în Franța, și Înaltpreasfințitul Mitropolit Inochentie, reprezentant al Patriarhiei Moscovei.

La acest mare eveniment pentru comunitatea română ortodoxă din Franța au participat ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, domnul Theodor Paleologu, secretarul de stat pentru Culte, domnul Adrian Lemeni, alte oficialități și foarte mulți preoți și credincioși din toate părțile Franței și din toată Europa.

În cuvântul rostit la finalul sfințirii bisericii, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a vorbit despre chemarea la sfințenie, subliniind că cea mai mare demnitate în Biserică este sfințenia. De asemenea, a subliniat că bisericile din lemn simbolizează căldura spirituală a rugăciunii, a comuniunii oamenilor cu Dumnezeu, dar și fragilitatea materiei. În continuare a arătat semnificațiile spirituale ale lemnului din care sunt construite bisericile, precizând că „stejarul simbolizează în special soliditatea credinței, permanența și continuitatea vieții ecleziale a unui popor credincios, cum este și poporul român“, iar bradul este simbolul elevației și al verticalității, al permanenței și al prospețimii, al tinereții și al frumuseții, al ceresului și al vieții veșnice.

Demersurile construcției bisericii de la Limours au început în anul 2002. Aceasta este lucrată în lemn de brad și, parțial, de stejar și este așezată pe o fundație din beton.

Participarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel la a XIII-a Adunare a Conferinței Bisericilor Europene

750 de reprezentanți ai Bisericilor ortodoxe, protestante, anglicane și vechi-catolice din Europa s-au reunit în perioada 15-21 iulie, la Lyon, pentru a XIII-a Adunare a Conferinței Bisericilor Europene (CBE). Reuniți în jurul temei „Chemați la o singură nădejde în Hristos“, delegații celor 120 de Biserici membre și ai

celor 40 de organizații asociate, împreună cu observatori și oaspeți, au analizat activitatea CBE și a Comisiilor acesteia de la cea de-a XII-a Adunare (Trondheim, Norvegia, 2003), au stabilit prioritățile pentru următorii șase ani și au reflectat asupra unei posibile „viziuni” a mișcării ecumenice în următoarele două decenii.

Lucrările Adunării care s-a desfășurat la Centrul de Conferințe al Cité Internationale de Lyon au constat în sesiuni plenare, grupe de lucru, audieri și seminarii, precum și rugăciuni. Ziua de 16 iulie a fost ziua „Ziua Nădejdi”, cu reflecții asupra temei Adunării, iar cea de 17 iulie – „Ziua Viziunii”, prilej de evaluare a viitorului mișcării ecumenice în Europa.

În cadrul plenarei „Ziua Nădejdi”, Patriarhul Bisericii noastre, Preafericitul Părinte Daniel, a susținut alocuțiunea cu titlul „Speranța se naște din credință și se manifestă prin iubire”, pe care o redăm mai jos integral:

Tema propusă de Conferința Bisericilor Europene pentru cea de-a XIII-a Adunare Generală: „Chemați la o singură speranță în Hristos” este cât se poate de potrivită pentru perioada prin care trece astăzi atât această organizație, cât și toate Bisericile din Europa. În vremurile acestea de criză financiară, de căutare a unor noi soluții pentru ieșirea din atâtea impasuri, creștinii trebuie să reflecteze împreună la ceea ce înseamnă pentru ei speranța în Hristos, sau, mai bine zis, cum pot ei mai bine să-și armonizeze speranțele lor cu speranța cea una în Iisus Hristos, Domnul nostru.

În scrierile Noului Testament, speranța creștină este descrisă ca fiind „o speranță mai bună”, prin care ne apropiem de Dumnezeu (cf. Evr. 7, 19). Această speranță mai bună este identificată, de fapt, de Sfântul Apostol Pavel, cu Hristos Însuși – „Speranța noastră” (cf. I Tim. 1, 1; Col. 1, 27). 9

Iisus Hristos este Speranța noastră, deoarece El este deodată Dumnezeu desăvârșit și om deplin. El este Cel prin care „toate s-au făcut; și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut” (Ioan 1, 3); „toate s-au făcut prin El și pentru El. El este mai înainte decât toate și toate prin El sunt așezate... El este Începutul, Întâiul născut din morți, ca să fie El Cel dintâi întru toate. Căci în El a binevoit (Dumnezeu) să sălășluiască toată plinirea. Și printr-Însul toate cu Sine să le împace, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, făcând pace prin El, prin sângele crucii Sale” (Col. 1, 16-20).

Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu arătată către noi, este Speranța noastră, pentru că El este „Chipul lui Dumnezeu Cel nevăzut” (Col. 1, 15), Creatorul, Proniatorul și destinația ultimă a lumii și a existenței create. El este Fiul lui Dumnezeu Cel Unul născut, întrupat pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, după cum afirmă Sfântul Evanghelist Ioan, „atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 16).

Iisus Hristos, Creatorul și Mântuitorul lumii, este Speranța noastră, pentru că prin El avem viață (cf. I Ioan 4, 9), Cuvântul lui Dumnezeu fiind trimis în lume de către Tatăl, pentru ca lumea „viață să aibă și încă din belșug“ (Ioan 10, 10). Sfântul Apostol Pavel spune că „viața noastră este ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu“ (Col. 3, 3), iar cei ce nu sunt în Hristos sunt „lipsiți de nădejde și fără de Dumnezeu“ (cf. Efes. 2, 12).

Iisus Hristos, „Lumina lumii“ (Ioan 8, 20), este Speranța noastră, pentru că El este Adevărul suprem și veșnic (cf. Ioan 14, 6), Cel ce ieri și azi și în veci este Același (cf. Evr. 13, 8), iar cuvântul Său este cuvântul adevărului (cf. Ioan 17, 17; I Tim. 2, 15).

Iisus Hristos, Biruitorul păcatului, al morții și al iadului, este Speranța noastră, pentru că El este Pacea noastră, Cel ce a împăcat pe om cu Dumnezeu (cf. Efes. 2, 14), prin El având toți apropiere către Tatăl, într-un Duh (cf. Efes. 2, 18).

Iisus Hristos, Miluitorul și Binefăcătorul nostru, este Speranța noastră, pentru că El a asumat firea umană, a curățit-o, a sfințit-o și a ridicat-o în slavă, în intimitatea iubirii veșnice a Preasfintei Treimi. Hristos-Domnul este Ușa care ne conduce în interiorul vieții și al comuniunii dumnezeiești, Ușa prin care dacă va intra cineva se va mântui (cf. Ioan 10, 9). De aici și legătura intimă dintre speranță și mântuire, afirmată în mod repetat de Noul Testament: „prin speranță ne-am mântuit“ (Rom. 8, 24), căci „oricine și-a pus în El speranța, acesta se curățește pe sine, așa cum Acela curat este“ (I Ioan 3, 3).

În învățăturile și faptele lui Iisus Hristos se arată taina iubirii smerite și atotputernice a Preasfintei Treimi pentru om și posibilitatea omului de a participa la viața veșnică a Preasfintei Treimi. În legătură cu aceasta, Sfântul Apostol Pavel spune că prin Hristos, Cel răstignit și Înviat, Dumnezeu „împreună cu El ne-a sculat și împreună ne-a așezat întru ceruri, în Hristos Iisus“ (Efes. 2, 6). De aceea, pentru toți cei ce prin El au crezut în Dumnezeu, spune și Sfântul Apostol Petru, El este „speranța noastră în Dumnezeu“ (cf. I Petru 1, 21).

Întemeiați fiind pe promisiunea divină, conform căreia: „credincios (fidel) este Dumnezeu, prin Care ați fost chemați la împărțășirea cu Fiul Său Iisus Hristos, Domnul nostru“ (I Cor. 1, 9), creștinii, cu smerenie, trebuie să-și pună toată speranța în iubirea infinită a lui Hristos, întrucât Dumnezeu celor smeriți le ajută, dăruindu-le harul Său (cf. Pilde 3, 34). După cuvintele Sfântului Apostol Pavel, creștinii sunt cei ce „mai înainte au nădăjduit în Hristos“ (Efes. 1, 12), fiind pecetluiți cu făgăduința Sfântului Duh (cf. Efes. 1, 13). Această speranță în Hristos, în care și prin care Dumnezeu Se autocomunică sau Se autodăruiește omului, este, de asemenea, o garanție că în El, în Hristos, „toți vor învia“ (I Cor. 15, 22).

Credința în Dumnezeu este întărită prin nădejdea Evangheliei (cf. Col. 1, 23) și pusă în practică prin dragostea cu care omul răspunde dragostei necondiționate a lui Dumnezeu, ca și prin dragostea față de aproapele. În prima sa epistolă

către tesaloniceni, Sfântul Apostol Pavel subliniază foarte bine legătura dintre credință, nădejde și dragoste, vorbind despre „lucrul credinței voastre și de osteneala iubirii și de stăruința speranței voastre în Domnul nostru Iisus Hristos“ (I Tes. 1, 3). Potrivit Sfântului Maxim Mărturisitorul, cunoașterea lui Dumnezeu este credința vie care dă naștere speranței, iar speranța naște dragostea.

Speranța creștină crește și aduce roade prin cooperarea omului cu Dumnezeu. Speranța este dar făcut de Dumnezeu ființei umane, însă un dar care trebuie cultivat. De aceea, creștinul are datoria de a lupta în această viață împotriva a tot ceea ce-l poate împiedica să împlinească voia lui Hristos. Însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos a arătat, prin cuvintele Sale și prin viața Sa, că în lumea căzută, marcată profund de păcat, de patimi egoiste, de lucrare demonică și de moarte, este greu, dar nu imposibil, ca omul să trăiască potrivit vocii lui Dumnezeu, Care dorește eliberarea omului de păcat și de moarte și dobândirea vieții și fericirii veșnice.

Ispitele cu care s-a confruntat Iisus în pustie (cf. Matei 4, 4), și anume: lăcomia materială (problema economică), obsesia afirmării de sine egoiste (problema slavei deșarte), pofta de a stăpâni lumea aceasta (problema politică), aceste ispite, numite de Sfântul Maxim Mărturisitorul „ispitele plăcerii“, sunt o constantă a luptei spirituale a creștinului în lumea aceasta materială, care tinde permanent să se substituie Creatorului și să devină idol (cf. Rom. 1, 23). Din vocația ei de a fi scară către cer, prin păcat, ea tinde să devină poartă către infern, din fereastră către Dumnezeu, ea tinde să devină zid opac de izolare. Dar toate ispitele enumerate mai sus au fost respinse de Iisus, arătând că „nu numai cu pâine va trăi omul, ci și cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu“ (Matei 4, 4). Omul nu poate exista doar ca ființă biologică, întrucât el este ființă teologică, creată după chipul lui Dumnezeu, care se hrănește din relația lui de viață și iubire cu Dumnezeu. Nădejdea sau bogăția slavei moștenirii Lui (cf. Efes. 1, 18) la care a fost chemat omul este, de fapt, comuniunea cu El, Persoană veșnică, comuniune care începe în Biserica Sa și se desăvârșește în împărăția lui Dumnezeu (cf. I Cor. 15, 19).

Patima egoistă de a stăpâni sau domina lumea terestră, de a face domenii, imperii și paradisuri din lumea materială limitată și trecătoare, este, de fapt, o pervertire sau o deviere a dorinței omului după iubirea și bogăția infinită a lui Dumnezeu; această deviere este – după cum spunea Maurice Blondel – „căutarea pătimașă a infinitului în lucrurile finite“. Numai folosită în stare de rugăciune și de recunoștință față de Dumnezeu-Creatorul, lumea creată devine limbaj multiplu sau dialog pluriform al omului cu Dumnezeu și al oamenilor întreolaltă. Iar acesta este posibil în măsura în care creștinul are în el Duhul lui Hristos, este mărturisitor și următor lui Hristos, în sensul că gândește, trăiește și se luptă în lumea aceasta, așa cum a învățat, a trăit și a luptat Iisus Hristos, Domnul nostru. În acest sens, viața creștină este în primul rând luptă duhovnicească, răstignire a patimilor egoiste și biruință a iubirii smerite asupra egoismului, pentru a trăi viața în comuniune de iubire fraternă, nu în confruntare egoistă, după îndemnul

Sfântului Apostol Pavel, care zice: „cei ce sunt ai lui Hristos Iisus și-au răstignit trupul împreună cu patimile și cu poftetele. Dacă trăim în Duhul, în Duhul să și umblăm. Să nu fim iubitori de mărire deșartă, supărându-ne unii pe alții și pizmuindu-ne unii pe alții“ (Gal. 5, 24-26).

Lupta credinciosului în lume cu lăcomia de avere și de bani, cu dorința de stăpânire și de superioritate față de alții este mai mult decât un exercițiu moral, ea este o luptă spirituală în care se face experiența concretă a speranței că numai cu ajutorul lui Dumnezeu putem birui păcatul din natura umană și faptele răului sau duhurile răutății: „Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătoriilor, împotriva stăpâniilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduh. Pentru aceea, luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva în ziua cea rea, și, toate biruindu-le, să rămâneți în picioare“ (Efes. 6, 12-13). Iar aceste arme sunt: platoșa dreptății; Evanghelia păcii; pavăza credinței; coiful mântuirii și sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu (cf Efes. 6, 14-17). În plus, Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă zicând: „faceți în toată vremea, în Duhul, tot felul de rugăciuni și de cereri, și întru aceasta priveghind cu toată stăruința și rugăciunea pentru toți sfinții“ (Efes. 6, 18).

Greutatea luptei creștinului în lume este compensată de bucuria biruinței pe care o aduce harul lui Dumnezeu în cei care-L iubesc pe Hristos și este întărită prin nădejdea în Hristos. De aceea, tensiunea dintre fragilitatea sau neputința firii umane, pe de o parte, și puterea harului lucrător în creștinii luptători care ține trează speranța biruinței, pe de altă parte, a fost descrisă de același Apostol, teolog al speranței și păstor al Bisericii universale în cuvintele: „Avem comoara aceasta în vase de lut, ca să se învedereze că puterea covârșitoare este a lui Dumnezeu și nu de la noi, în toate pătîmind necaz, dar nefiind striviți; lipsiți fiind, dar nu deznădăjduiți; prigoniți fiind, dar nu părăsiți; doborâți, dar nu nimiciți; purtând totdeauna în trup moartea lui Iisus, pentru ca și viața lui Iisus să se arate în trupul nostru“ (II Cor. 4, 7-10). Când omul încetează de a fi luptător împotriva păcatului ca existență egoistă individuală și colectivă, el nu mai poate fi în mod deplin și constant un smerit iubitor de Dumnezeu și de oameni, nici un promotor curajos al speranței evanghelice. Criza de speranță a omului secularizat se vede azi mai ales în practica suicidului, eutanasiei, avortului, drogurilor, violenței domestice și sociale și în alte forme ale disperării și dezorientării spirituale.

La aniversarea a 50 de ani de la înființarea Conferinței Bisericilor Europene (1959-2009), constatăm că sublinierea importanței nădejzii în Hristos pentru viața Bisericilor de pe continentul nostru a fost o preocupare permanentă a acestei organizații. Nădejdea într-o lume mai dreaptă și pașnică, inspirată din credința în Dumnezeu Cel în Treime preaslăvit a fost liantul prin care Conferința Bisericilor Europene a încurajat Bisericile din Europa într-o perioadă de timp când oamenii de pe acest continent trăiau divizați în blocuri ideologice și militare

antagoniste și ostile. Conferința Bisericilor Europene privește astăzi în viitor cu încrederea că nădejdea în Iisus Hristos va inspira Bisericile din Europa prin harul Duhului Sfânt și din iubirea nemărginită a Tatălui, ca să continue lucrarea lor comună întru slujirea oamenilor de astăzi.

Multe din problemele cu care se confruntă Bisericile din Europa astăzi sunt concentrate încă în procesul complex de integrare europeană. Dar integrarea europeană privită numai din punct de vedere economic, juridic, financiar sau strategico-militar nu este suficientă. Dacă rămânem numai cu aceasta, multe aspecte ale identității și capacității de dialog ale Bisericilor rămân uitate, nefolosite și poate chiar umilite. Ca atare, vorbind despre o integrare europeană autentică și reală, factorii spirituali și culturali devin foarte importanți. Factorul spiritual și în primul rând cel religios, pentru că religia este dimensiunea cea mai profundă a spiritualității umane, nu poate fi trecut cu vederea. Ne exprimăm aici bucuria că în ultimii ani instituțiile europene au arătat tot mai mult interes dimensiunii culturale a integrării europene în general, precum și față de dialogul cu Bisericile din Europa. Pe parcursul celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene, găzduită de către Biserica Ortodoxă Română la Sibiu, România, în septembrie 2007, s-au evidențiat mai multe posibilități de cooperare dintre Biserici și instituțiile europene, în vederea unei lumi mai drepte și mai sigure pe continentul nostru.

Lumea întreagă este astăzi preocupată de criza economică cu care se confruntă și față de care Bisericile nu pot rămâne indiferente. Criza economică, care are la bază și o criză spirituală, aceea a lăcomiei după bani, poate însă fi convertită într-o șansă de progres, chiar dacă aceasta generează o serie întreagă de probleme sociale, pe care Bisericile nu le pot ocoli. Evanghelia arată că Iisus Hristos are o preferință pentru săraci, pentru cei suferinzi, pentru cei ce nu pot conta doar pe ei înșiși, iar Biserica, fiind Trupul tainic al lui Hristos, nu poate avea o altă atitudine. Deci, în acest context de criză economică, cooperarea Bisericilor din Estul Europei cu cele din Vestul Europei trebuie să fie una misionară, care poate aduce speranțe, pregătite de observații critice, de schimbare de atitudini, de regândire a relației dintre spiritual și material, dintre acumulare de bogăție și solidaritate cu cei săraci.

În contextul european actual, marcat de această profundă criză spirituală, există o tensiune între tradiție și modernitate, o pierdere a valorilor creștine tradiționale, o dureroasă instabilitate a familiei, un conflict între generații și foarte mult agnosticism, individualism, dublat de sectarism, prozelitism și fundamentalism religios.

Deci, există o criză spirituală, pentru că secularismul (ca atitudine de construire a societății și a vieții persoanei fără referință la valori transcendente eterne, ca și când Dumnezeu nu ar exista) nu rezolvă problema vieții personale și sociale. Secularismul lasă un vid care, dacă nu este umplut de creștinismul autentic, este din ce în ce mai mult umplut cu o religiozitate difuză și sincretistă sau

de o religiozitate radicală și violentă, ca reacție la indiferentismul nihilist al omului secularizat.

Constatăm că, din cauza unei deplasări masive a oamenilor dintr-o regiune într-alta, din cauza migrației, un fenomen atât de complex în Europa de astăzi, ca urmare a căutării permanente a oamenilor de a trăi mai bine, s-au produs pe harta religioasă a Europei schimbări radicale. În contextul acesta foarte complex, care desigur este o permanentă noutate și constituie o mare provocare pentru Biserici, nu putem fi nostalgici, încercând să restaurăm o Europă creștină medievală. Fiind vorba de o realitate nouă care presupune noi provocări, Bisericile trebuie să găsească împreună soluții noi pentru probleme noi. Va trebui să ne obișnuim tot mai mult cu pluralismul religios, cu respectul față de ceilalți, fără să cădem în relativism doctrinar sau moral. Dar cum putem păstra propria identitate, când totul se schimbă în jurul nostru? Desigur, numai cultivând și îmbogățind relația noastră cu Iisus Hristos, Cel ce ieri și azi și în veci este Același (cf. Evr. 13, 8), în Biserica Sa, Trupul Său tainic.

În general, societatea europeană de astăzi – adesea, mai mult indiferentă decât necredincioasă – are nevoie de Biserică, întrucât are nevoie de vindecare și de comuniune spirituală. Are nevoie de vindecare tocmai pentru că identifică libertatea persoanei cu individualismul egoist și cu posesia lucrurilor limitate și trecătoare; or, viața omenească nu se poate construi temeinic și constant pe vidul spiritual al uitării de Dumnezeu și de vocația cerească sau transcendentă a persoanei umane. Fără perspectivă spirituală sau metafizică, viața umană se reduce repede la „matematică“, și anume, număr de indivizi robotizați și cantități de produse finite, pentru scopuri bine definite, dar trăind într-o lume închisă în sine, autosuficientă.

Pe de altă parte, viața creștină adevărată nu se mulțumește doar cu convingerea că Dumnezeu există undeva în cer; ea se realizează ca gustare sau experiență vie a prezenței lui Hristos în cei care-L iubesc pe El, Evanghelia și Biserica Sa. Să ne aducem aminte că Evanghelia după Matei se termină cu cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos pe care le-a rostit înainte de a Se înălța la cer: „Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor“ (Matei 28, 20).

Încredințați de această promisiune, să ne punem nădejdea în El, Care ne va lumina cu Duhul Său cel Sfânt, pentru a simți iubirea lui Dumnezeu Tatăl și pentru a binevesti lumii Evanghelia iubirii lui Dumnezeu pentru întreaga umanitate, pentru toate popoarele și pentru toate persoanele umane”.

În seara zilei de vineri, 17 iulie, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și delegația care l-a însoțit s-au întors în București.

A consemnat LUCIAN GHEORGHE DUICĂ

VIZITA CANONICĂ A PREAFERICITULUI PĂRINTE DANIEL, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, ÎN MITROPOLIA ARDEALULUI (16-24 august 2009)

Începând cu data de 16 august și până pe data de 24 august, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a efectuat o vizită canonică în Mitropolia Ardealului, la invitația Înaltpreasfințitului Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului.

Primirea a avut loc luni, 17 august 2009, la Catedrala nouă din Făgăraș, cu hramurile „Sfântul Ioan Botezătorul“ și „Sfinții Martiri Brâncoveni“, unde s-a săvârșit o slujbă de Te Deum și a avut loc citirea Hrisovului de proclamare a Sfinților Brâncoveni drept ocrotitori ai municipiului Făgăraș și ai Țării Făgărașului. Cu acest prilej, Patriarhul Daniel a primit titlul de „Cetățean de Onoare“ al municipiului Făgăraș din partea Primăriei Municipiului Făgăraș.

La finalul slujbei de mulțumire, la care au participat toți preoții din Protopopiatul Făgăraș, călugări, credincioși și oameni veniți de pretutindeni pentru a lua parte la acest moment deosebit, Înaltpreașfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, a mulțumit Părintelui Patriarh pentru prezența pe aceste meleaguri. „Istoria țării Făgărașului este încărcată de evenimente deosebite. Românii ardeleni au trăit cu toții martirajul lui Brâncoveanu și de aceea ei sunt foarte sensibili și apropiați de lucrarea aceasta, de mărturia pe care a dat-o un voievod împreună cu familia sa, cu fiii și cu sfetnicul său. Considerăm că este un dar de la Dumnezeu șansa aceasta de a-i avea ocrotitori și, în același timp, este un dar de la Dumnezeu prezența Preafericirii Voastre“, a spus Înaltpreașfințitul Laurențiu.

În continuare, părintele Ioan Ciocan, protopop de Făgăraș, a citit Hrisovul de proclamare a Sfinților Brâncoveni drept ocrotitori ai municipiului Făgăraș și ai Țării Făgărașului, hrisov semnat și binecuvântat și de Patriarhul României, care va rămâne mărturie peste veacuri a dragostei credincioșilor față de istoria martirică a neamului nostru. „În conștiința poporului dreptmăritor de pe aceste meleaguri, acești sfinți mucenici sunt vii și prezenți nu doar prin lăcașurile de cult ctitorite de voievodul martir, cât mai ales prin jertfelnicia lor pilduitoare și prin moștenirea spirituală, culturală și națională lăsată neamului românesc. Apreciind evlavia poporului arătată acestor mari Sfinți Mucenici, Permanența Consiliului Eparhial a de Dumnezeu păzitei Arhiepiscopii a Sibiului, în ședința sa de lucru din 13 iulie 2009, a hotărât ca Sfinții Martiri Brâncoveni, prăznuiți la 16 august, să fie de acum și până în veac ocrotitorii spirituali ai cetății și țării Făgărașului și rugători

înaintea Tronului ceresc pentru primirea darurilor milostivirii dumnezeiești“, s-a arătat în hrisovul de proclamare citit luni, 17 august 2009.

De asemenea, la acest ceas de sărbătoare a fost citită de către primarul orașului, domnul Constantin Sorin Mănduc, hotărârea de proclamare a Sfinților Brâncoveni drept ocrotitori ai orașului Făgăraș, care s-a făcut la propunerea Primăriei, iar apoi primarul i-a înmănat Părintelui Patriarh titlul de „Cetățean de Onoare“ al acestei localități și, de asemenea, a salutat prezența în mijlocul credincioșilor și a tuturor cetățenilor din Făgăraș a tuturor oaspeților.

Cu acest prilej, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a ținut un cuvânt în care a vorbit despre spiritul jertfelnic al Sfântului Martir Constantin Brâncoveanu, ca mărturisire a dreptei credințe ortodoxe în vremuri de încercare. *„Pe lângă jertfelnicia lui în calitate de ctitor de biserică, astăzi noi ne amintim, trăim intens și sentimentul jertfelniciei ca mărturisire a dreptei credințe ortodoxe în vremuri de încercare. Este ușor să fii credincios când totul merge bine, dar este foarte greu să fii fidel, credincios, în vreme de ostilitate, de adversitate, de răutate. Sfântul Voievod Constantin Brâncoveanu era un om foarte cult, un om foarte învățat și a unit cultura și credința, dar credința lui a fost mai tare decât cultura pe care a adunat-o ca un om harnic“*, a spus Întâistătorul Bisericii noastre. Preafericirea Sa a subliniat că Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu a fost recunoscut ca valoare și demnitate nu numai de către români, ci de către mulți creștini. Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu este un mărturisitor al credinței, nu doar un om promotor al culturii. Într-o vreme de secularizare există foarte mulți oameni de cultură, dar puțini unesc atât de profund cultura cu credința, până la jertfelnicie. Acest principe român credincios, jertfelnic, era harnic și darnic. Era un bun organizator, un ctitor de credință și cultură.

Întâistătorul Bisericii noastre a subliniat, de asemenea, că trebuie să *„cultivăm virtuțile sfinților, ctitori de biserică, și să cultivăm legăturile noastre de întrajutorare între diferitele regiuni și mai ales să cultivăm demnitatea noastră de români ziditori de altare sfinte“*.

Ca semn de prețuire pentru lucrarea de zidire a bisericii și de lucrare misionară desfășurată la Făgăraș, Părintele Patriarh a oferit pentru Altarul Catedralei o icoană cu Sfinții Brâncoveni, un Liturghier în noua ediție și un album cu Catedrala patriarhală din București.

De asemenea, Patriarhul a oferit președintelui Consiliului Județean Brașov, domnul Aristotel Căncescu, membru în Adunarea Eparhială a Sibiului, ordinul „Sfinții Împărați Constantin și Elena“. Preafericirea Sa a evidențiat și vrednicia, hărnicia și atașamentul față de Biserică a domnului primar Sorin Constantin Măndruc, căruia i-a oferit ordinul „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare“.

Primarul Mândruc a oferit Patriarhului Daniel, în numele tuturor locuitorilor Țării Făgărașului, o icoană cu Sfinții Martiri Brâncoveni, pictată la Mănăstirea Sâmbăta de Sus.

Vizita la Mănăstirea Brâncoveanu

Momentele de sărbătoare de luni s-au încheiat printr-o vizită la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, unde părintele stareț Ilarion Urs i-a oferit Patriarhului României, în Biserica „Adormirea Maicii Domnului“, o icoană reprezentând Mutarea la cer a Maicii Vieții. Întâistătorul Bisericii noastre a mulțumit pentru darul primit și a evidențiat că *„Mănăstirea Sâmbăta de Sus este un simbol al credinței puternice, al dărnicii și al vredniciei Sfântului Voievod Constantin Brâncoveanu, care, prin activitatea, prin evlavie și prin dragostea sa față de toți românii, a simbolizat legăturile dintre Țara Românească și Transilvania“*.

Aici, la mănăstirea „Sâmbăta de Sus“, a doua zi, marți, 18 august, promoția 1970-1974 a Institutului Teologic Universitar din Sibiu, din care a făcut parte și Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, s-a întâlnit într-un cadru festiv, după 35 de ani de la absolvire. Cu această ocazie s-a săvârșit Sfânta Liturghie, urmată de slujba de pomenire a profesorilor, colegilor, cât și a mitropoliților Transilvaniei trecuți la Domnul.

Începând cu ora 8:00, cei peste 75 de absolvenți ai Institutului Teologic Universitar din Sibiu, promoția 1970-1974, au participat la Sfânta Liturghie săvârșită în Biserica „Sfinții Martiri Brâncoveni“ a Mănăstirii Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus. La slujba oficiată de Înaltpreasfințitul Serafim, Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord, de Preasfințitul Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, și de Preasfințitul Andrei Făgărășanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, au asistat Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și Înalt Preasfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului.

După Sfânta Liturghie a fost oficiată slujba de parastas pentru profesorii, colegii și mitropoliții Transilvaniei trecuți la Domnul. Slujba a fost oficiată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, Înaltpreasfințitul Mitropolit Laurențiu și Înaltpreasfințitul Mitropolit Serafim. Slujba de parastas a fost încheiată de cuvântul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, care a mulțumit Preasfintei Treimi pentru binefacerile pe care le-a revărsat asupra tuturor celor care sunt slujitori ai Bisericii lui Hristos: *„Suntem deosebit de iubiți de Dumnezeu, noi, cei care am fost chemați pentru ai sluji, deși totdeauna erau alții mai buni decât noi. Dar pentru că ne-a preferat pe noi, trebuie să aducem mai multă recunoștință, pentru că recunoștința este liantul care leagă darurile între ele, face pe om să crească duhovnicește și creează comuniunea“*.

Părintele Patriarh Daniel a mărturisit că în timpul slujbei de pomenire a celor trecuți la Domnul și-a amintit de chipurile lor luminoase și de darurile pe care

Dumnezeu le-a revărsat „prin profesorii și colegii noștri asupra noastră, fiindcă fiecare persoană umană este, ca formare, rezultatul unei înmănuncheri de daruri primite de la părinții după trup, de la părinții duhovnicești, profesori și alți oameni care au contribuit la formarea noastră. Deci, ceea ce avem noi propriu este numai modul în care am organizat, sistematizat și am cultivat darurile primite. Deci noi purtăm în ființa, în gândirea și simțirea noastră ceea ce am primit de la părinții trupești și duhovnicești, de la prieteni și vecini“.

„Am observat că sunt mulți colegi de-ai noștri care deja au trecut la Domnul. Noi am fost un an foarte bogat în număr de studenți. În anul I am fost peste 200, și, desigur, nu toți au terminat cei patru ani, dar a fost o promoție cu foarte multe talente și cu o dorință deosebită de a sluji Biserica lui Hristos într-o vreme foarte grea, în timpul comunismului. Erau mulți absolvenți de liceu, pentru că la București, în general, nu se primeau absolvenți de liceu, ci numai de seminar, și de aceea am avut și colegi din alte regiuni ale țării decât Transilvania. Era, totuși, surprinzător ca într-un stat comunist o mulțime de absolvenți de liceu, care au învățat în școală că Dumnezeu nu există, să se înscrie la Teologie. A fost o lucrare a lui Dumnezeu deosebit de surprinzătoare pentru cei de afară, dar foarte firească pentru oamenii care au credință puternică în poporul român. Dumnezeu dă dar slujitorilor Bisericii după râvnă și dorința sfântă a credincioșilor“ a spus Părintele Patriarh Daniel.

Părintele Patriarh și-a amintit și de aplecarea spre rugăciune a studenților, nu numai spre studiu. „Uneori, la capela de la institut participam la Liturghie de dimineață, săvârșită duminica mai ales de părintele Vasile Cornilă, iar la 9:30 mergeam la Catedrală. Deci participam la două Liturghii, nu ne împărtășeam de două ori, dar participam la două Liturghii într-o duminică. Și majoritatea studenților, nu numai din anul nostru, ci și din alți ani, înainte de culcare, pe la 11-12 noaptea, când plecau de la bibliotecă mai treceau o dată pe la capelă să se roage, deși mergeau și la rugăciunea de seară de la ora 7 sau 8. Deci, pe lângă dorința mare de a cunoaște teologia ortodoxă, de a citi mai mult decât se preda la cursuri, era și o râvnă mare de a ne îmbogăți duhovnicește din rugăciune, din viața liturgică“.

În continuarea programului s-a ținut ora festivă în „Academia Sâmbăta – spiritualitate, cultură, artă, știință“. Gazda, Înaltpreasfințitul Mitropolit Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului, în calitate de decan al Facultății de Teologie Ortodoxă din Sibiu, a mulțumit tuturor absolvenților pentru că au reușit să se întâlnească după 35 de ani. Cu această ocazie le-a urat ca „Bunul Dumnezeu să vă rânduiască și să vă sporească tot ceea ce dumneavoastră ați realizat până acum, în așa fel încât Biserica noastră să se bucure de slujitori devotați și vrednici“.

Îndrumătorul promoției, Pr. prof. Mircea Păcurariu, și-a rostit discursul festiv legat de specialitatea sa, respectiv Istoria Bisericii Ortodoxe Române. A vorbit despre împlinirea în 2008 a 500 de ani de la tipărirea primei cărți pe pământ românesc, a *Liturghierului lui Macarie*, care a fost și prima ediție a *Liturghierului*

în limba română; despre împlinirea, în 2009, a 650 de ani de la întemeierea Mitropoliei Ungrovlahiei; despre anul 2009 închinat pomenirii Sfinților Capadocieni, în speță a Sfântului Vasile cel Mare, „căruia trebuie să-i acordăm cinstea deosebită pentru faptul că a avut legături directe cu ierarhi care au păstorit pe teritoriul țării noastre“, dar și despre împlinirea, în 2014, a 300 de ani de la moartea martirică a Sfântului Voievod Constantin Brâncoveanu, a celor patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei, și a sfetnicului Ianache“.

Inaugurarea Casei Memoriale „Dumitru Stăniloae”

Continuându-și vizita canonică în Mitropolia Ardealului, vineri, 21 august, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a participat la inaugurarea Casei Memoriale „Dumitru Stăniloae“ din Vlădeni, jud. Brașov. La acest moment festiv au mai participat și Înaltpreasfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, Preasfințitul Calinic, Episcopul Argeșului și Muscelului, Preasfințitul Macarie, Episcopul românilor ortodocși din Europa de Nord, și Preasfințitul Andrei Făgărășanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului. Evenimentul s-a desfășurat în localitatea natală a teologului român în prezența unui număr impresionant de credincioși.

Lucrările de restaurare și amenajare ale casei au început în 2007.

În deschiderea inaugurării Casei Memoriale a fost oficiată o slujbă de binecuvântare, iar după aceea s-a săvârșit o slujbă de pomenire pentru părintele Dumitru Stăniloae.

Cu acest prilej Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a rostit un cuvânt în care a subliniat că această lucrare „*ne ajută să păstrăm vie în memoria noastră imaginea locului unde s-a născut și a viețuit părintele profesor. Este o mare binecuvântare pentru noi ca de acum înainte să venim în această casă, ca pelerini, la un loc binecuvântat, la un loc în care munca și rugăciunea s-au împletit, în care omenia și ospitalitatea, hărnicia și dărnicia s-au armonizat, iar mai presus de toate, credința puternică și cultura sufletului românesc. Această casă memorială sau comemorativă este mărturia locului pe unde a călcat, unde a lucrat și unde a primit părintele Stăniloae o mulțime de oameni și i-a sfătuit ca preot, ca profesor la Facultatea de Teologie din Sibiu, apoi din București*“, a spus Preafericitul Părinte Patriarh Daniel.

Cu acest prilej, Întâistătătorul Bisericii noastre a dăruit Casei Memoriale icoana Sfântul Vasile cel Mare, un tablou cu părintele Dumitru Stăniloae și primele trei volume ale *Filocaliei*, apărute într-o nouă ediție la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.

În cadrul acestui moment evocator al părintelui profesor a luat cuvântul și primarul comunei Dâmbovița, care i-a oferit Patriarhului Daniel titlul de „Cetățean de Onoare“ al comunei.

Mitropolitul Laurențiu a mulțumit Preafericirii Sale pentru vizita canonică în Mitropolia Ardealului și celor care s-au implicat în restaurarea Casei Memoriale „Dumitru Stăniloae”. „Am trăit acum câteva clipe rupte din Sfânta Liturghie, pentru că, de fapt, a fost o liturghie, o mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru darurile pe care le-a revărsat asupra Bisericii noastre și asupra Ortodoxiei prin părintele Dumitru Stăniloae. Cei care l-au cunoscut sunt mândri că au fost contemporani cu un astfel de teolog, iar cei care citesc astăzi din lucrările atât de încărcate de teologie sunt, într-adevăr, încântați că ajung la surse, la izvoare prin intermediul părintelui Stăniloae. Cine intră aici poate simți ceea ce simte un teolog când citește un studiu, un cuvânt de la părintele Stăniloae. Mulțumim tuturor, mulțumim domnului primar pentru implicarea directă, Consiliului Județean, Protopopiatului Brașov și Protopopiatului Bran Zărnești. Toți preoții noștri sunt mândri și au fost vrednici prin contribuția lor avută la restaurarea acestei case, care a devenit un monument”, a spus Înaltpreasfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului.

Vizita ia biserica „Sfântul Nicolae” din Șcheii Brașovului

Tot în cursul zilei de 21 august, după ce a părăsit satul Vlădeni, locul unde marele teolog român, părintele Dumitru Stăniloae, a copilărit, delegația oficială, care a însoțit pe Întâistătătorul Bisericii noastre, s-a îndreptat spre Șcheii Brașovului. Aici, întâmpinați de junii șcheieni, în tradiționalul lor port și cu steaguri în mâini, membrii delegației s-au închinat în Biserica „Sfântul Nicolae”. În catedrala care a devenit neîncăpătoare pentru mulțimea de credincioși s-a oficiat un Te Deum pentru primul patriarh al României care îi trece pragul. De altfel, în a doua parte a vizitei canonice în zona Brașovului, dar și în Episcopia Covasnei și Harghitei, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a vizitat mai multe lăcașuri de cult și de cultură, lipsite până atunci de binecuvântarea vreunuia din cei șase patriarhi ai Bisericii Ortodoxe Române.

Fiind gazdă, Înaltpreasfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, acesta i-a mulțumit Părintelui Patriarh pentru vizita în biserica în care este „concentrată toată istoria Brașovului; la Prima școală Românească (aflată în curtea bisericii), atestată documentar încă din secolul al XV-lea, prin care generații întregi de preoți și credincioși au trecut, păstrându-și tradițiile ca nimeni alții. Un exemplu sunt și străjerii aceștia care ne-au întâmpinat, junii din Șcheii Brașovului”.

Această aplecare spre tradiția și credința străbună și-au arătat-o șcheienii și prin modul în care l-au întâmpinat pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel. „Am primit foarte multe flori și am simțit dragostea dumneavoastră, a clerului și a credincioșilor, pentru acest moment de binecuvântare pe care Dumnezeu o trimite prin rugăciunile pe care noi le înălțăm către Preasfânta Treime. Vă felicităm pentru că ați păstrat credința ortodoxă tot timpul. În mod deosebit, brașovenii au contribuit la misiunea Bisericii noastre cu primile tipărituri în limba română și cu mulțimea ajutoarelor pe care această biserică, «Sfântul Nicolae» din Șcheii

Brașovului, a arătat-o de-a lungul timpului. Este simbolul unui izvor de lumină a Evangheliei Mântuitorului Iisus Hristos și simbolul legăturii dintre credință și cultură. În tinda bisericilor s-au format primele școli; de către Biserică au fost tipărite primele cărți; și tot în preajma Bisericii s-au format primele instituții filantropice. Această lucrare, de-a lungul timpului, arată vrednicia, hărnicia și dărnicia brașovenilor“, a mai spus Părintele Patriarh.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, cu toate că este un erudit teolog, nu s-a opus atunci când părintele Vasile Olteanu, directorul Muzeului Primei Școli Românești, i-a propus să se așeze în prima bancă, ca un elev de clasa întâi, în sala de studiu expusă aici. Pentru aceasta a primit și un premiu care a constat în mai multe cărți și o hartă a Daciei din timpul Imperiului Roman – de pe care învățau elevii; dar dintre toate darurile, cel mai important a fost Biblia (Sibiu 1858), în original, a Sfântului Mitropolit Andrei Șaguna al Ardealului. Și Patriarhul românilor a oferit în dar mai multe cărți, printre care și primele trei volume din colecția Basiliana. Aici se află și tiparul diaconului Coresi, cu care a tipărit cărți în limba română.

Vizita canonică în Episcopia Covasnei și Harghitei

Sâmbătă, 22 august, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, însoțit de Mitropolitul Laurențiu, dar și de alți ierarhi, membri ai Sfântului Sinod, începând de dimineață, s-au îndreptat spre Episcopia Covasnei și Harghitei, unde au vizitat mai multe biserici și mănăstiri. La graniță, delegația oficială a fost întâmpinată și preluată de Arhiepiscopul Ioan al Episcopiei Covasnei și Harghitei, alături de autoritățile locale. Prima oprire s-a făcut la polul cel mai rece al României, Întorsura Buzăului, care însă s-a dovedit a avea locuitori cu o căldură sufletească mai puternică decât natura. Aceștia au ținut cu tot dinadinsul să arate primului Patriarh al României care îi vizitează Catedrala „Sfânta Treime“ care se construiește în orașelul lor. Îmbrăcați cu straie populare și cu flori în mâini, credincioșii l-au primit cu bucurie, petrecându-l cu cântări și sunete de clopot. Aici trăiesc foarte mulți ortodocși, în comparație cu celelalte localități din Covasna și Harghita. Acest fapt se datorează și „legăturilor lor cu Moldova, dar și cu Brașovul, formându-se punga aceasta de creștini ortodocși și români“, după cum a spus Arhiepiscopul Ioan, care este foarte atașat de această comunitate, deoarece a fost primul loc unde a pus o piatră de temelie de la înființarea Episcopiei Covasnei și Harghitei, în urmă cu 15 ani. Biserica adăpostește în subsolul ei un centru de caritate pentru cei nevoiași, un spațiu cu aparatură modernă pentru apropierea tinerilor de biserică, dar și un muzeu religios și etnografic al zonei.

În cuvântul adresat credincioșilor, Preafericirea Sa le-a spus că în acest loc, numit Întorsura Buzăului, prin lucrările pe care Arhiepiscopul Ioan le-a făcut în această parte a țării, „se vede o cotitură în istoria bisericească a acestor plaiuri. Prin faptul că s-a înființat o episcopie nouă, păstorită de un episcop dinamic, înțelept, harnic și cu mult elan misionar și, în același timp, cu suflet bun; un om

pașnic care știe să conviețuiască aici, pe pământ românesc, cu alte etnii și confesiuni și prin aceasta are în suflet pacea Ierusalimului. Și deși este un om pașnic, este și un om luptător, în înțelesul că dorește binele, să construiască biserici, mănăstiri, și mai ales să se construiască comuniunea românească și creștină. Noi am venit aici pentru a confirma și onora o lucrare foarte bogată și binecuvântată de Dumnezeu. Vedem în această biserică un simbol al demnității românești și un simbol al credinței strămoșești“.

Tuturor bisericilor și mănăstirilor vizitate sâmbătă, cum ar fi Biserica „Adormirea Maicii Domnului“ din Sita Buzăului, Mănăstirea „Schimbarea la Față“ din Sita Buzăului și Mănăstirea „Sfântul Ioan Botezătorul“ din Valea Mare, Patriarhul Daniel le-a dăruit noua ediție a *Liturghierului* și o cruce de binecuvântare. Ca semn al vizitei Sale, Întâistătătorul Bisericii noastre a lăsat și câteva cuvinte în Evangheliile lăcașurilor de cult.

Un moment emoționant s-a desfășurat în Târgul Secuiesc, la Biserica „Pogorârea Sfântului Duh“, aflată în minoritate în acest oraș. Preafericitul Părinte Patriarh le-a oferit binecuvântarea patriahală celor câțiva credincioși care îl așteptau cu lacrimi în ochi. Pentru mica comunitate a românilor dintre secui, această zi a intrat în istoria mult zbuciumată a credincioșilor ortodocși din Transilvania.

Ziua s-a încheiat cu primirea solemnă și săvârșirea slujbei de Te Deum la Catedrala episcopală din Miercurea Ciuc. Românii Episcopiei Covasnei și Harghitei nu s-au dezis nici aici, cu toate că fac parte din județele cu numărul cel mai mic de ortodocși, și au venit în număr la fel de mare. Mulțumind tuturor acestor români minoritari în țara lor, Părintele Patriarh a recunoscut că, *„peste tot pe unde am trecut, am văzut șantiere, lucrare misionară, hărnicie și dărnicie, și am văzut multă vrednicie sau demnitate ortodoxă românească. Suntem bucuroși să vedem și să confirmăm că aceste lucrări sunt rodul harului Duhului Sfânt cultivat însă prin osteneală, prin nevoință de către Arhiepiscopul Ioan al Covasnei și Harghitei. Toate acestea ne arată că, dacă noi conlucrăm cu harul lui Dumnezeu, ne bucurăm, și se bucură împreună cu noi și îngerii din ceruri“.*

Preasfințitul Ioan Selejan a fost ridicat în rang de Arhiepiscop onorific

Duminică, 23 august, la Miercurea Ciuc s-a sărbătorit împlinirea a 15 ani de la înființarea Episcopiei Covasnei și Harghitei. Cu acest prilej, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a săvârșit slujba Sfintei Liturghii, alături de un sobor de 15 ierarhi, la care au asistat peste 100 de preoți și aproximativ 5.000 de credincioși. La final s-a oficiat ceremonia de ridicare în rang de Arhiepiscop onorific a Preasfințitului Ioan, Episcopul Covasnei și Harghitei, pentru merite deosebite, pentru lucrările sale multiple care au ridicat această episcopie pe trepte noi de activitate pastorală și misionară.

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop onorific, Ioan Selejan, a primit, în fața românilor ortodocși dintre unguri – adunați în piața catedralei din Miercurea Ciuc, la

sărbătoarea împlinirii celor 15 ani de la înființarea Episcopiei lor –, din mâinile Patriarhului Daniel al României, mantia, engolpionul, crucea pectorală, camilafca și cârja de arhiepiscop. Această ridicare în rang onorifică se acordă ad personam Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Ioan Selejan, și nu Episcopiei, pentru că „*episcopia nu poate fi ridicată la rang de Arhiepiscopie întrucât este foarte tânără, are numai 15 ani. Au fost ridicate la rang de arhiepiscopie episcopiile care au peste 300 de ani de vechime neîntreruptă sau au fost cândva în istorie arhiepiscopii și mitropolii. Dar statutul de organizare și funcționare al Bisericii Ortodoxe Române prevede și titlul de Arhiepiscop și Mitropolit onorific care se dă doar persoanei, nu tronului, scaunului episcopal, iar succesorii în scaunul respectiv sunt din nou doar episcopi*“, după cum a spus Patriarhul României, care a menționat că acest titlu i s-a acordat Înaltpreasfințitului Ioan „*pentru merite deosebite, pentru lucrările sale multiple care au ridicat această episcopie pe trepte noi de activitate pastorală și misionară*“.

Și textul Gramatei patriarhale, citit de Înaltpreasfințitul Laurențiu al Ardealului, recunoaște meritele arhipăstorului: „S-a remarcat prin activitate ierarhică pilduitoare, slujire chiriarhală deosebită a Bisericii noastre vreme de 15 ani, constând în lucrări misionar-pastorale și administrative de excepție, în scopul consolidării vieții bisericești, creșterea numărului unităților bisericești, edificarea de noi lăcașuri de cult, asigurarea personalului de cult și a personalului neclerical necesar, restaurarea și întărirea vieții monahale, activități educative, cultural-religioase și editoriale în sprijinul întăririi prezenței ortodoxe și românești în acest ținut străbun“.

Apoi, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel i-a acordat Preasfințitului Ioan însemnele arhieresti. Noul arhiepiscop onorific a mulțumit Patriarhului nostru, spunând că mărturie a acestei distincții sunt „*acești credincioși pe care am încercat, prin cuvântul lui Dumnezeu, prin har și prin putere, să-i ajut, să-i ocrotesc și să-i păzesc. Mă bucur că turma cuvântătoare, turma lui Hristos din eparhia noastră s-a mărit și numărul de credincioși care sunt acum de față sunt mai mulți decât au fost în urmă cu 15 ani, la înființarea episcopiei și la instalarea mea aici. Asta înseamnă că harul lui Dumnezeu a lucrat în preoții slujitori și cred că și prin smerenia mea. Să ne ajute Dumnezeu să vă putem conduce pe toți la poarta raiului*“, a spus IPS Ioan, care a mărturisit că, în decursul celor 15 ani, credincioșii de aici au refăcut peste 130 de biserici, au ridicat 30 și au construit 6 mănăstiri, încât acum sunt 8 mănăstiri și 2 schituri.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a menționat că lumea prezentă este semn de întărire a noului rang și „*Sfântul Sinod în mod inspirat a hotărât ridicarea în rang. Lumea vă iubește Înaltpreasfințite, pentru că îi iubiți pe toți acești buni creștini încredințați să-i conduceți pe calea mântuirii*“.

La eveniment au participat 14 ierarhi români, pe lângă Patriarhul Daniel și Înaltpreasfințitul Ioan. Dintre aceștia amintim pe Înaltpreasfințitul Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei, Înaltpreasfințitul Laurențiu al Ardealului, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Andrei al Alba Iuliei, Preasfințitul Episcop Calinic al

Argeşului și Muscelului, Preasfințitul Casian al Dunării de Jos, Preasfințitul Nicodim al Severinului și Strehaiei, Preasfințitul Galaction al Alexandriei și Teleormanului, Preasfințitul Ambrozie al Giurgiului, Preasfințitul Visarion al Tulcii, Preasfințitul Daniil al Daciei Felix, Preasfințitul Macarie al Europei de Nord, Preasfințitul Andrei Făgărășanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Preasfințitul Gurie Gorjeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Craiovei, Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, Arhieru-Vicar al Episcopiei Romanului.

Episcopia Covasnei și Harghitei a fost înființată în anul 1994.

Aceasta s-a petrecut după multe lupte. După decembrie 1989, pe fondul frământărilor existente în viața credincioșilor din județele Covasna și Harghita, a fost reluată propunerea de înființare a unei Episcopii pentru credincioșii români ortodocși din județele Harghita și Covasna. Asociațiile locale, Liga cultural-creștină „Andrei Șaguna“ din Sfântu Gheorghe și Fundația cultural-creștină „Miron Cristea“ din Miercurea Ciuc, întreprind numeroase demersuri pentru sprijinirea Bisericii Ortodoxe de aici, printre care amintim: audiența la patriarhul Teoctist și la mitropolitul Antonie Plămădeală al Ardealului (1991, 1992).

În cadrul Zilelor „Nicolae Colan“ de la Sfântu Gheorghe, din 4-5 decembrie 1993, în prezența Mitropolitului Antonie Plămădeală, se discută problema înființării unei Episcopii cu sediul la Sfântu Gheorghe (Arcus) sau Covasna. În ședința Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului din 9 ianuarie 1994 a fost propusă pe ordinea de zi, de către mitropolitul Antonie, după discuția preliminară cu patriarhul Teoctist și membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, înființarea unei episcopii pentru zona Harghita-Covasna. La data de 11 ianuarie 1994, Adunarea Națională Bisericească a hotărât înființarea acestei noi eparhii. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat, în ședința din zilele de 22-23 martie 1994, la propunerea Adunărilor Eparhiale ale Arhiepiscopiei Sibiului și Episcopiei Albei Iulia, organizarea și delimitarea teritorială a Episcopiei Covasnei și Harghitei, cu reședința în Miercurea Ciuc.

În prezența mitropolitului Antonie, în 31 mai 1994, la Catedrala Ortodoxă din Miercurea Ciuc s-a constituit Adunarea Eparhială a Episcopiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei, iar în 12 iulie 1994, Colegiul Electoral Bisericesc a procedat la alegerea întâistătorului nou-înființatei Episcopii a Covasnei și Harghitei, cu sediul la Miercurea Ciuc, sufragana a Mitropoliei Ardealului, în persoana arhimandritului Ioan Selejan, superiorul Așezămintelor românești de la Ierusalim și Iordan.

Cu prilejul praznicului Sfântului Prooroc Ilie Tesviteanul, în 20 iulie 1994, la Mănăstirea „Sfântul Ilie“ din Toplița, s-a săvârșit hirotonia arhim. Ioan Selejan ca Episcop al Covasnei și Harghitei, fiind întronizat la 25 septembrie același an, la Miercurea Ciuc.

Au consemnat CIPRIAN BÂRA și Diac. GEORGE ANICULOAIE

AGENDA DE LUCRU
A PREAFERICITULUI PĂRINTE DANIEL
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
(1 mai – 31 august 2009)

Vineri, 1 mai

– A adresat un cuvânt de mulțumire delegației Bisericii elene conduse de Înaltpreasfințitul Părinte Panteleimon, Mitropolit de Veria, Naussa și Kampania, care a adus în România Moaștele Sfântului Grigorie Palama din Grecia, la plecarea din Catedrala patriarhală către paraclisul Universității „Politehnica” din București, prima biserică din România închinată acestui arhipăstor al Tesalonicului.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Iosif, Mitropolit de Prikonnisos, din cadrul Patriarhiei Ecumenice.

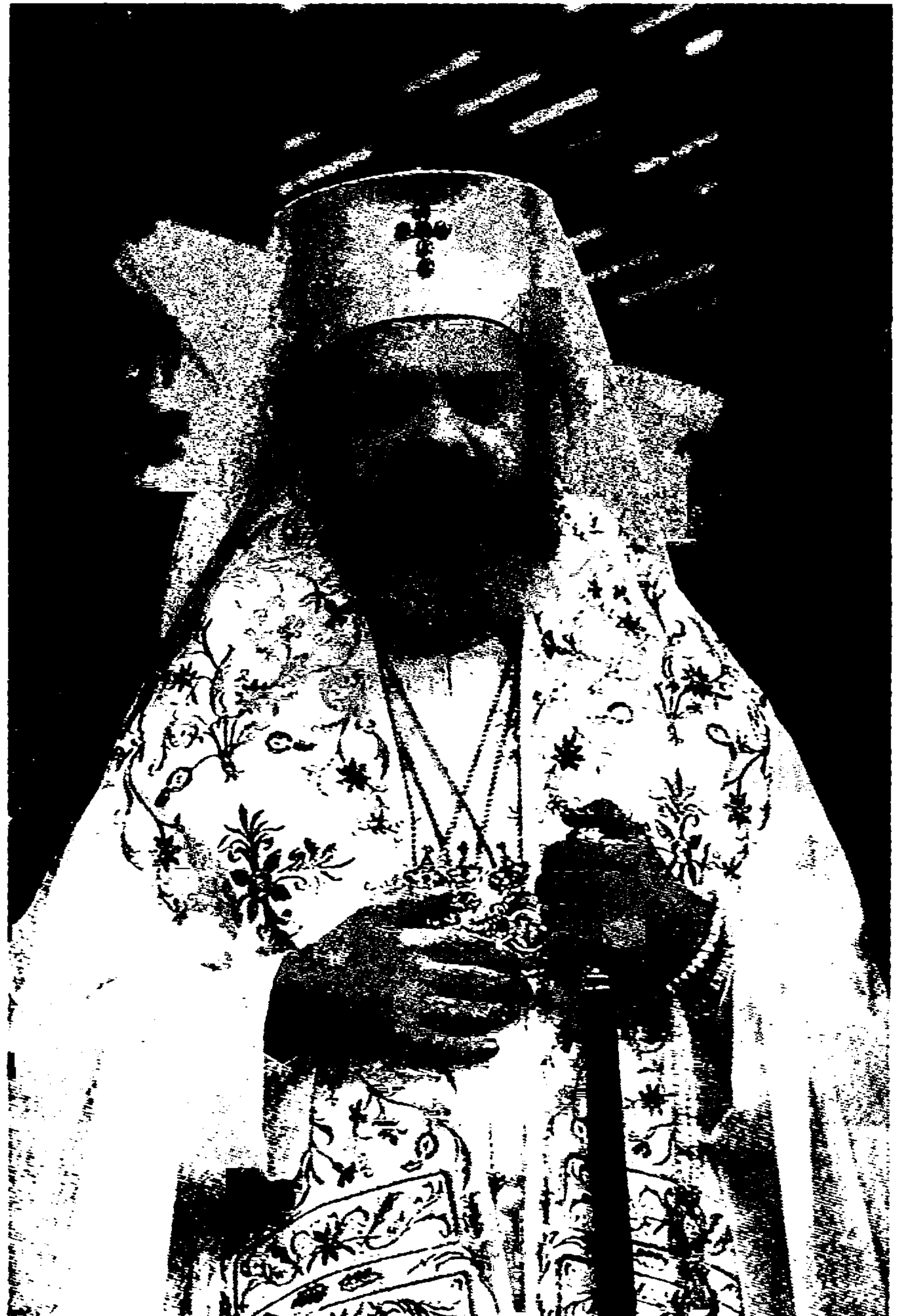
– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Hans Brennsteiner Senior, din Germania.

Sâmbătă, 2 mai

– A acordat, la Reședința patriarhală, în semn de recunoștință și apreciere, *Diplome de onoare* unor angajate ale Administrației patriarhale și mai multor soții de preoți din Arhiepiscopia Bucureștilor, mame cu cinci sau mai mulți copii. Această acțiune a fost organizată pentru a scoate în evidență și a arăta prețuirea față de femeile care, asemenea mironosițelor din Evanghelie, au o activitate misionară, apărând credința ortodoxă și lucrând pentru binele Bisericii.

– În debutul manifestării, Preafericirea Sa a acordat o distincție de vrednicie doamnei Ana Gabriela Negulescu, coordonatoare la Revista „*Chemarea credinței*”, care s-a ocupat de creșterea spirituală a copiilor care au citit și citesc această revistă.

– Pe lângă diplomele înmânate preoteselor, Preafericirea Sa a oferit și albumul „*Duhul Sfânt a înnoit-o*”, care prezintă Catedrala patriarhală după restaurarea și resfințirea petrecute în anul 2008. Totodată, copiii care și-au însoțit părinții la acest eveniment au primit dulciuri din partea Părintelui Patriarh Daniel.

– În cursul după amiezii a plecat spre Galați, unde a fost întâmpinat, la Catedrala episcopală, de către Preasfințitul Părinte Casian, Episcopul Dunării de Jos, înconjurat de preoți, profesori de teologie, elevi seminariști și foarte mulți credincioși. Cu acest prilej s-a oficiat o slujbă de mulțumire la care au participat, alături de Preafericirea Sa, reprezentanții celorlalte Biserici, precum și opt ierarhi români. Părintele Patriarh a binecuvântat poporul și a rostit un cuvânt de învățătură.

Duminică, 3 mai

– A săvârșit, în *Duminica mironosițelor*, Sfânta Liturghie în Catedrala episcopală cu hramurile „*Sfântul Ierarh Nicolae*“ și „*Sfântul Apostol Andrei – Ocrotitorul României*” din Galați, împreună cu alți 12 ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, Înaltpreasfințitul Părinte Iosif, Mitropolit de Prikonnisos, reprezentantul Sanctității Sale Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, Înaltpreasfințitul Părinte Panteleimon, Mitropolit de Veria, Naussa și Kampania, precum și un ales sobor de preoți, profesori de teologie și slujitori ai Centrului Eparhial de la Dunărea de Jos.

Preafericitul Părinte Daniel a rostit, după citirea Sfintei Evanghelii, o predică, în care a vorbit despre semnificațiile celei de-a treia duminici de după Sfintele Paști, când sunt cinstite femeile ce au venit la mormântul Mântuitorului Hristos cu miruri.

La finalul Sfintei Liturghii Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop-Vicar Patriarhal, a dat citire *Tomosului sinodal* de înscriere a Sfântului Atanasie al III-lea al Constantinopolului, care în secolul al XVII-lea a locuit și a slujit vreme de 12 ani la Mănăstirea „*Sfântul Nicolae*“ din orașul Galați, în calendarul Bisericii Ortodoxe Române cu zi de pomenire la 2 mai.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a felicitat în mod deosebit pe Preasfințitul Părinte Casian, Episcopul Dunării de Jos, pentru această inițiativă însușită de Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei și apoi de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, de a înscrie în calendarul Bisericii noastre, ca sfânt cu dată de prăznuire 2 mai a fiecărui an, pe Atanasie Patelarie, felicitându-l, de asemenea, pentru osârdia depusă și pentru activitatea pastoral-misionară desfășurată în episcopia pe care o păstorește și i-a dăruit cu această ocazie *o cruce pectorală și un engolpion*, precum și *o medalie de argint aurit cu chipul Sfântului Grigorie Palama*, la 650 de ani de la mutarea sa la Domnul. Preafericirea Sa a mai dăruit medalia cu chipul Sfântului Grigorie Palama și domnului Theodor Paleologu, Ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, domnului Adrian Lemeni, Ministru Secretar de stat în cadrul aceluiași minister, precum și domnului Dumitru Nicolae, primarul municipiului Galați.

În acest cadru festiv, primarul orașului a oferit Părintelui Patriarh titlul *decetățean de onoare* al orașului Galați, încredințându-l de permanentă prețuire și cinste.

La finalul acestei solemne festivități, Preasfințitul Părinte Casian a mulțumit Preafericirii Sale și tuturor ierarhilor prezenți la acest ceas de rugăciune și de binecuvântare pentru Eparhia Dunării de Jos și a dăruit Părintelui Patriarh, cu acest prilej, *un engolpion și o icoană cu chipul noului sfânt* din calendarul Bisericii noastre, Atanasie al III-lea (Patelarie) al Constantinopolului.

– În cursul după amiezii a plecat spre Mănăstirea „*Adormirea Maicii Domnului*”, stavropighie patriarhală, de la Techirghiol, pentru a vizita șantierul noii biserici în construcție.

Marti, 5 mai

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Hans Brennsteiner Senior, din Germania.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru a Permanenței Episcopiei Sloboziei și Călărașilor.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, delegația Bisericii Ortodoxe Ruse, compusă din Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Ilarion de Volokalamsk, Președintele Departamentului pentru Relații Externe al Patriarhiei Moscovei, Pr. Nikolai Balașov, Președinte adjunct al aceluiași departament și Pr. Prof. Vladislav Țâpin de la Academia Teologică din Moscova, care a sosit în România, cu binecuvântarea Sanctității Sale, Patriarhul Kiril al Moscovei și al întregii Rusii, pentru consultări teologice privind relațiile interbisericești.

Miercuri, 6 mai

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. Cuv. Arhim. Qais Sadiq, din Patriarhia Antiohiei.

– S-a întâlnit din nou, la Reședința patriarhală, cu Delegația Patriarhiei Moscovei.

Joi, 7 mai

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

– A participat în Aula Academiei Române la simpozionul aniversar „*10 ani de la vizita Papei Ioan Paul al II-lea*”, eveniment la care au participat reprezen-

tanți ai Bisericilor Romano-Catolice, Greco-Catolice și Ortodoxe, academicieni, oameni de cultură și politicieni.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a evidențiat în discursul său („*Lumină peste timp*”) adresat participanților, importanța vizitei în țara noastră a suveranului pontif în zilele de 7-9 mai 1999.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Prof. Dr. Andrea Riccardi, fondatorul Comunității *Sant'Egidio*, din Italia.

Vineri, 8 mai

– A participat la Palatul Patriarhiei la manifestarea cu tema „*Întâlnire în Lumina Învierii*”, dedicată aniversării a zece ani de la vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România (7-9 mai 1999 – 2009).

În deschiderea evenimentului Preafericirea Sa a luat parte la vernisarea expoziției de fotografie „*Bucuria întâlnirii*”, organizată în Sala „*Europa Christiana*”, care a inclus imagini cu cele mai importante și semnificative momente din timpul vizitei Papei Ioan Paul al II-lea la București.

Părintele Patriarh a vizionat apoi, în Aula Magna „*Teoctist Patriarhul*”, împreună cu domnul Traian Băsescu, președintele României, Excelența Sa Arhiepiscopul Dominique François Joseph Mamberti, delegatul Sanctității Sale Papa Benedict al XVI-lea, ierarhi ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ai Bisericii Romano-catolice din România, Excelența Sa Domnul Theodor Paleologu, Ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, înalte autorități de stat centrale și locale, foști demnitari români, personalități ale vieții academice, culturale și numeroși invitați, un film documentar despre vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România, realizat de TRINITAS TV, postul de televiziune al Patriarhiei Române, în colaborare cu Televiziunea Română.

– A urmat conferința cu tema „*Credința creștină și cultura europeană azi. Moștenire comună, provocări actuale și perspective de cooperare*”, în încheierea căreia Preafericirea Sa a adresat participanților un mesaj intitulat „*Recunoștință și speranță*”.

La final, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a rostit un cuvânt de mulțumire în care a făcut referiri la cartea „*Convivere*” („*Despre civilizația conviețuirii*”) a profesorului Andrea Riccardi, care a fost lansată, și a propus organizarea unor conferințe pe teme de actualitate, manifestări organizate în parteneriat de Patriarhia Română și Comunitatea *Sant'Egidio*.

– A participat, în încheiere, la ceremonia de dezvelire a plăcii aniversare din Sala „*Conventus*” a Palatului Patriarhiei, acolo unde a avut loc în 8 mai 1999

întâlnirea Papei Ioan Paul al II-lea cu membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

– A participat în cursul serii la *Ziua Europei*, organizată de Președinția României în Grădina Palatului Cotroceni.

Sâmbătă, 9 mai

– A participat în Catedrala patriarhală la parastasul oficiat pentru fericitul întru pomenire Patriarh Teoctist, de către Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop-Vicar Patriarhal, împreună cu un sobor de preoți și diaconi. Au asistat reprezentanți ai Bisericii Romano-Catolice, cărora Părintele Patriarh le-a mulțumit pentru prezență, subliniind importanța vizitei suveranului pontif pentru Biserica Ortodoxă. Urmare acestei vizite istorice, multe parohii ortodoxe românești din Europa Occidentală au primit în folosință biserici pentru a săvârși în ele slujbele ortodoxe.

– În cursul după amiezii a asistat la Catedrala romano-catolică „*Sfântul Iosif*” din Capitală la o slujbă de pomenire săvârșită pentru Papa Ioan Paul al II-lea, prilej cu care a rostit cuvântul „*Rugăciunea – putere spirituală pentru misiune*”.

Duminică, 10 mai

– A participat la Sfânta Liturghie săvârșită în paraclisul Reședinței patriarhale, unde a ținut un cuvânt de învățătură explicând înțelesurile duhovnicești ale Evangheliei Duminicii a IV-a după Paști, numită și a slăbănogului de la Vitezda. Preafericirea Sa a evidențiat că trebuie să reținem în mod deosebit din această Evanghelie marea milostivire a lui Hristos față de oameni și înțelepciunea Sa dumnezeiască în calitate de duhovnic, de cunoscător și de vindecător de suflete.

Luni, 11 mai

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Excelența Sa Dl. Marius Lazurca, Ambasadorul României pe lângă Sfântul Scaun (Vatican).

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Excelența Sa Mons. Dominique Mamberti, Secretar pentru Raporturile cu Statele (Ministru de Externe) al Sfântului Scaun, secretarul acestuia și Excelența Sa Arhiepiscopul Francisco-Javier Lozano, Nunțiu Apostolic la București.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Daniel Codrescu.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Pr. Gheorghe Costea, din Damasc – Siria.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Prof. Ioan Mihoc, Pr. Prof. Ion Păvăleanu și Pr. Prof. Viorel Irina de la Seminarul Teologic Ortodox *Veniamin Costachi* – Mănăstirea Neamț.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Eugen Tomac, Secretar de Stat în Ministerul Afacerilor Externe, împreună cu Preasfințitul Părinte Ciprian Cămpineanul, Episcop Vicar Patriarhal.

Marti, 12 mai

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Varsanufie, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului.

Miercuri, 13 mai

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Pr. Ilie Valentin, Secretar Eparhial și pe Arhid. Iustin Tănase de la Episcopia Sloboziei și Călărașilor.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Excelența Sa Dl Bronislaw Komorowski, Mareșalul Seimului Republicii Polonia, aflat într-o vizită oficială în România, însoțit de o delegație parlamentară polonă. La întrevvedere a mai participat Excelența Sa Dl. Wojciech Zajaczkowski, Ambasadorul Republicii Polonia în România.

Părintele Patriarh a subliniat relațiile de prietenie dintre cele două țări, precum și legăturile tradiționale dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Ortodoxă, respectiv, Biserica Romano-Catolică din Polonia. În acest context, Preafericirea Sa a reafirmat importanța promovării valorilor creștine în Europa de astăzi, mai ales că cele două popoare se numără printre cele mai religioase popoare ale Europei.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Pr. Consilier eparhial Radu Popescu, Arhitect Bogdan Brădățeanu, Arhitect Corina Brădățeanu și Arhitect Andrei Șerbescu, în legătură cu proiectarea unui centru social-cultural lângă Mănăstirea Plumbuita.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe D-na Nela Păvăloiu de la Bruxelles.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Pr. Consilier patriarhal Sorin Șelaru și pe P. C. Diac. Asist. Sorin Mihalache, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași.

Joi, 14 mai

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Diac. Asist. Sorin Mihalache.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Pr. Asist. Univ. Silviu Tudose, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „*Justinian Patriarhul*” din București.

– A participat, în Sala „*Conventus*” a Palatului Patriarhiei, la prima sesiune a lucrărilor celei de-a III-a ediții a Simpozionului „*Dialogul dintre teologie și filosofie*”, cu tema „*Semnificația universului și valoarea vieții umane – abordare teologică, filosofică și științifică actuală*”, organizat de Patriarhia Română în colaborare cu Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, la care au fost prezenți și Dl. Ministru Theodor Paleologu, profesori de teologie ortodoxă și filosofie de la universitățile din București și din țară, precum și alți invitați.

Părintele Patriarh Daniel a rostit primul un cuvânt de deschidere intitulat „*Dialogul dintre teologie, filosofie și știință – o cale necesară de a înțelege viața*”.

Vineri, 15 mai

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Pr. Petru Pușcaș de la Parohia *Sfânta Cuvioasă Parascheva* din orașul Gyula, Ungaria.

Sâmbătă, 16 mai

– A sfințit Centrul socio-medical „*Sfântul Spiridon-Vechi*”, situat pe str. Piața Națiunilor Unite nr. 5-7, din București, în curtea Bisericii „*Sfântul Spiridon-Vechi*”, care a fost construit sub atenta supraveghere a preotului paroh Ioan Iordache, vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, și care este prima clinică de acest gen din Capitală a Patriarhiei Române.

Cu ocazia sfințirii ansamblului de clădiri destinat ajutorării oamenilor în nevoi, Părintele Patriarh Daniel a apreciat efortul preotului paroh de a înființa noul centru, dar și îndelungata misiune a acestuia în cadrul parohiei, începută cu rezidirea Bisericii „*Sfântul Spiridon-Vechi*”, dărâmată în timpul regimului comunist.

Pentru întreaga activitate misionar-filantropică desfășurată până acum, Preafericirea Sa i-a oferit părintelui Ioan Iordache *Crucea Patriarhală*.

Cu ocazia sfințirii noului așezământ, Părintele Patriarh a oferit Nadiei Comăneci Ordinul „*Sfinții Împărați Constantin și Elena*”, diplome de onoare celorlalți doi ctitori, domnului Sorin Marin de la Fundația «*Anonimul*» și domnului Tudor Mircea, precum și altor generoși care au ajutat la ridicarea acestui așezământ, cum ar fi: Dan Sucu, manager Mobexpert, Iuliana Marciuc, Andreea Marin Bănică și alții.

Duminică, 17 mai

– A participat de dimineață la Sfânta Liturghie la Paraclisul *Sfântul Mare Mucenic Gheorghe* de la Reședința patriarhală.

Apoi, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a oficiat slujba de sfințire a bisericii cu hramurile „*Nașterea Maicii Domnului*“, „*Sfinții Împărați Constantin și Elena*“ și „*Sfântul Mucenic Emilian de la Durostorum*“, situată în cartierul Drumul Taberei, str. Târgu Neamț, nr. 12 C, în apropierea Parcului Drumul Taberei.

După săvârșirea Sfintei Liturghii de către Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, Preafericirea Sa, în fața miilor de credincioși prezenți, a rostit un cuvânt de învățătură în care a explicat înțelesurile duhovnicești ale Evangheliei Duminicii a cincea după Paști, a femeii samarince, care se referă și la taina Bisericii lui Hristos, explicând legătura cu semnificația sfințirii noii biserici.

La finalul slujbei de sfințire, la care au participat și numeroase autorități locale și de stat, Părintele Patriarh a oferit unor ctitori de seamă ai noului lăcaș sfințit diploma de onoare „*Sfinții Împărați Constantin și Elena*“, iar altor binefăcători ai sfântului lăcaș le-a oferit diploma de vrednicie „*Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou*“.

Părintelui paroh Constantin Țincu, precum și părintelui slujitor Emilian Țincu Preafericirea Sa le-a oferit *Crucea Patriarhală*, iar preoții slujitori Ristea Sergiu și Ivan Mihail, care au ajutat și ei la ducerea la bun sfârșit a lucrărilor, au primit rangul de *iconom stravofo*.

În încheiere, parohul bisericii, părintele Constantin Țincu, a oferit, în biserica de lemn a parohiei, Părintelui Patriarh Daniel o icoană a hramului cu praznicul „*Nașterea Maicii Domnului*“, iar Preafericirea Sa a mai oferit părinților slujitori o *cruce de binecuvântare*, precum și albumul „*Duhul Sfânt a înnoit-o*“, dedicat în exclusivitate restaurării și resfințirii Catedralei patriarhale, precum și primul volum din seria *Studia Basiliana*, intitulat „*Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani*“.

Luni, 18 mai

– A deschis în Sala *Conventus* a Palatului Patriarhiei lucrările consultărilor ecumenice internaționale pe tema „*Asistența socială la nivel local*“ (*Diaconia locală*), întâlnire organizată de Consiliul Mondial al Bisericilor, împreună cu Patriarhia Română, cu mesajul: *Iubirea lui Hristos, împărtășită oamenilor prin Diaconia Bisericii Sale*.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Excelența Sa Noël A. Kinsella, președintele Senatului Canadei, aflat într-o vizită oficială în România împreună cu o delegație parlamentară. La întrevvedere a mai participat Excelența Sa Marta Moszczenska, ambasadorul Canadei la București.

Părintele Patriarh Daniel a apreciat relațiile tradiționale de prietenie dintre cele două țări și a salutat exemplul de respectare, de către autoritățile canadiene,

a drepturilor, tradițiilor și credințelor religioase ale tuturor celor care s-au stabilit în Canada. În acest sens, Preafericirea Sa consideră că cele 22 de parohii ortodoxe românești din Canada, aflate în comuniune spirituală directă cu Patriarhia Română, se bucură de toate drepturile și libertățile, ceea ce le asigură păstrarea identității culturale și spirituale, ca expresie a multiculturalității Canadei.

Părintele Patriarh a apreciat că, în țara noastră, după 1989, se respectă autonomia Cultelor față de Stat, dar și a Statului față de Culte, principiu stabilit prin Legea Cultelor – una dintre cele mai echilibrate din Europa, care îmbină experiența statelor moderne cu tradiția românească.

S-a exprimat de ambele părți dorința ca tineri teologi români să studieze în Canada, iar tineri canadieni de origine română să studieze teologia în România.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, șapte membri ai *Grupului Ecumenic de Rugăciune din Parlamentul României*, cu care a discutat despre extinderea colaborării Patriarhiei Române cu *Grupul Ecumenic de Rugăciune* din Parlamentul României, s-au dezbătut puncte de vedere privitoare la unele legi aflate în dezbaterile Parlamentului, precum și despre reprezentarea României la Uniunea Interparlamentară a Ortodoxiei.

S-a evidențiat nevoia intensificării colaborării cu diaspora ortodoxă română, iar Părintele Patriarh Daniel a subliniat nevoia unei educații pentru o libertate responsabilă și s-a referit, de asemenea, la raportul României, din punct de vedere spiritual, cultural și economic, cu Uniunea Europeană. În cadrul discuțiilor a fost subliniat rolul grupului de rugăciune în Parlamentul României, ca prezență care apără valorile credinței și moralei creștine.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop Vicar patriarhal, și pe Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Marti, 19 mai

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru a Permanenței Episcopiei Sloboziei și Călărașilor.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Ion Munteanu.

Miercuri, 20 mai

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Nicolae Nemirschi, Ministrul Mediului.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Deputat Ioan Oltean, Vicepreședinte al Camerei Deputaților și Vicepreședinte al PDL, și pe Dl. Deputat Daniel Buda, Președintele Comisiei Juridice, din Camera Deputaților.

Joi, 21 mai

– A săvârșit în Catedrala patriarhală, la praznicul *Sfinților Împărați Constantin și Elena*, sărbătoarea hramului Catedralei, slujba Sfintei Liturghii împreună cu Preasfințitul Părinte Episcop Casian al Dunării de Jos, Preasfințitul Părinte Ambrozie, Episcopul Giurgiului, Preasfințiii Părinți Vincențiu Ploieșteanul și Ciprian Câmpineanul, Episcopi-Vicari Patriarhali, Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, precum și numeroși preoți și diaconi.

După Sfânta Evanghelie, Părintele Patriarh a ținut un cuvânt de învățătură în care a evidențiat faptul că Apostolul și Evanghelia ce s-au citit la Sfânta și dumnezeiasca Liturghie sunt pline de semnificații duhovnicești și au o legătură deosebită cu praznicul Sfinților Împărați Constantin și Elena, arătând că sărbătoarea hramului este un prilej deosebit de a mulțumi lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra Catedralei patriarhale, care are drept prim hram această sărbătoare a Sfinților Împărați Constantin și Elena. În continuare Preafericirea Sa a evocat pe scurt istoricul Catedralei patriarhale.

Cu prilejul hramului de ieri, în cadrul Sfintei Liturghii, Părintele Patriarh a săvârșit hirotonia întru diacon a tânărului teolog Ioan Grigore, șef serviciu distribuție la „*Ziarul Lumina*“ al Patriarhiei Române.

La finalul Sfintei Liturghii, Preafericirea Sa, cu ocazia praznicului hramului Catedralei patriarhale, a oferit câtorva personalități, care au contribuit la consolidarea, restaurarea și împodobirea Catedralei, precum și la susținerea vieții și activității bisericești, Ordinul patriarhal „*Sfinții Împărați Constantin și Elena*“, clasa I, aprobat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Au primit această distincție domnul Constantin Mugur Isărescu, guvernatorul Băncii Naționale a României, domnul Sorin Oprescu, primarul general al Capitalei, primarii celor șase sectoare din Capitală și domnul Cătălin Alexandru Barbu, director al Băncii Naționale a României.

– A participat în Sala Palatului din Capitală la momentul cultural-artistic dedicat memoriei poetului Grigore Vieru, eveniment desfășurat sub genericul „*Lumina din Lumină. Taina care ne apără*” și organizat de Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național.

Seara târziu, a oferit, la Palatul Patriarhiei, o cină tuturor artiștilor basarabeni care au contribuit la acest moment omagial comemorativ.

Vineri, 22 mai

Primiri

– A primit în vizită de prezentare, la Reședința patriarhală, pe Excelența Sa Domnul Yacub Yousif Alhosani, Ambasadorul Emiratelor Arabe Unite la București.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a subliniat importanța unei mai bune cunoașteri reciproce între popoare aparținând unor tradiții și culturi diferite, apreciind că se pot găsi permanent noi forme de cooperare, în special în domeniul social-filantropic și medical. În acest sens, Preafericirea Sa a considerat benefică orice formă de dialog care creează un climat de înțelegere bazat pe respectul celuilalt și pe cooperare pentru binele comun, cu atât mai mult în contextul unor fenomene sociale actuale, ca de exemplu migrația, care, de multe ori, provoacă însingurarea și izolarea omului. În Emiratele Arabe lucrează mai mulți români, în general medici și ingineri.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Radu Safta, Ambasadorul României în Africa de Sud.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Iulian Fota, Consilier prezidențial.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Alteța Sa Regală Hassan Bin Talal, Prințul Iordaniei și membru al Familiei Regale Hașemite din Iordania.

Prințul Iordaniei a oferit în dar Preafericitului Părinte Patriarh Daniel o ediție de lux a cărților sfinte ale celor trei religii monoteiste: iudaismul, creștinismul și islamul (Tora, Noul Testament și Coranul), tipărite în limbile originale, ebraică, greacă și arabă, drept simbol al dialogului și păcii între popoare credincioase monoteiste.

Preafericirea Sa a mulțumit pentru aceste daruri simbolice și a subliniat importanța unor demersuri care contribuie la o mai bună cunoaștere și înțelegere între slujitorii și credincioșii celor trei religii monoteiste. În acest sens, Părintele Patriarh a menționat coexistența pașnică îndelungată dintre creștinii, musulmanii și evreii din România, în special în Dobrogea, și a reliefat rolul dialogului și al conlucrării responsabile dintre popoare de culturi și credințe diferite, drept singură cale de promovare în societatea de astăzi a unor valori religioase și morale comune, într-o lume afectată nu doar de criza economică, ci, mai ales, de o criză spirituală profundă, ca urmare a secularizării.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Excelența Sa Doamna Ayşe Sinirlioglu, ambasadorul Republicii Turcia în România. Cu acest prilej, Preafericirea Sa a prezentat doamnei ambasador date despre vizita pe care o va

desfășura, în fruntea unei delegații a Bisericii Ortodoxe Române, în perioada 27 mai-2 iunie 2009, la Istanbul, Ankara și Capadocia. Părintele Patriarh a reliefat importanța acestei vizite și pentru că între Dobrogea (fosta provincie *Scythia Minor*) și Capadocia au existat legături spirituale intense încă din secolul al IV-lea, legături care au continuat și în secolele următoare, fapt evidențiat chiar și de titlul de „*Locum tenens al Tronului Cezareei Capadociei*” acordat mitropolitului Țării Românești în anul 1776, iar, mai apoi, Patriarhului României (1925).

Sâmbătă, 23 mai

– În cursul după amiezii a plecat spre Fetești, județul Ialomița.

Duminică, 24 mai

– În calitate de locțiitor de Episcop al Sloboziei și Călărașilor, a sfințit biserica cu hramul „*Sfânta Treime*” din centrul orașului Fetești (Episcopia Sloboziei și Călărașilor). La sfârșitul Sfintei Liturghii săvârșită de către Preasfințitul Părinte Casian, Episcopul Dunării de Jos, Părintele Patriarh le-a recomandat celor prezenți, în special celor doi preoți slujitori, să reușească să și picteze această nouă biserică, pentru că, momentan, au fost finalizate doar catapeteasma, mobilierul și pardoseala din marmură.

Noul lăcaș de închinăciune din Fetești, cu hramurile „*Sfânta Treime*” și „*Sfântul Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei*”, a primit și un Sfânt Antimis din partea Preafericitului Părinte Patriarh. Iar cei care au oferit ajutor la ridicarea monumentalei biserici (lungime – 36 de metri, lățime – 18 metri și înălțime – 33 de metri) au primit distincții. Cea mai importantă dintre ele, *Crucea Patriarhală*, a primit-o Pr. Nicolae Păun, parohul bisericii „*Sfânta Treime*” din Fetești.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop Vicar Patriarhal, pe Preacuviosul Protosinghel Justinian de la Schitul românesc *Prodromu* din Sfântul Munte Athos și pe Dl. Bogdan Tătaru Cazaban, consilier prezidențial.

Luni, 25 mai

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. Cuv. Arhim. Melchisedec Velnic, starețul Mănăstirii Putna.

– A prezidat o ședință de lucru, la Reședința patriarhală, la care au participat Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcopi Vicari patriarhali, și părinți consilieri patriarhali, în legătură cu vizita în Capadocia.

Marti, 26 mai

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru a Permanenței Episcopiei Sloboziei și Călărașilor.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Iosif al Mitropoliei Europei Occidentale și Meridionale și pe Preasfințitul Părinte Episcop Casian al Dunării de Jos.

Miercuri, 27 mai

– A început vizita irenică, prima efectuată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel la Patriarhia Ecumenică în calitate de Întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române, însoțit de o delegație a Bisericii Ortodoxe Române, din care au făcut parte Preasfințitul Părinte Casian, Episcopul Dunării de Jos, Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop vicar patriarhal, P. C. Arhid. Ștefan Ababei, Consilier patriarhal, P. C. Arhid. Nicolae Dima, Directorul Postului de Televiziune TRINITAS TV, și P. C. Diacon Theodor Gradinaciuc, Redactor la Radio TRINITAS.

– A fost întâmpinat la aeroportul din Istanbul de o delegație a Patriarhiei Ecumenice, alcătuită din Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Emanuel al Franței și Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ghenadios de Sasima, împreună cu Părintele Silviu State, parohul bisericii „*Sfânta Muceniță Paraschevi*” din Istanbul, locaș de închinare al comunității ortodoxe românești din Turcia.

– A asistat, începând cu ora 12, în Catedrala patriarhală „*Sfântul Mare Mucenic Gheorghe*”, la slujba de *Te Deum* săvârșită în cinstea sosirii Preafericirii Sale la Constantinopol.

– Apoi, Părintele Patriarh a fost primit, împreună cu delegația Bisericii Ortodoxe Române, de Sanctitatea Sa Bartolomeu, Arhiepiscopul Constantinopolului și Patriarh Ecumenic, la sediul Patriarhiei Ecumenice. Ceremonia de primire s-a desfășurat în *Sala Tronului* din Reședința patriarhală. Sanctitatea Sa Bartolomeu a rostit un discurs de întâmpinare, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel răspunzând cuvântului de bun venit al Întâistătătorului Patriarhiei Ecumenice cu un mesaj (*Legături frățești existente de-a lungul secolelor între Patriarhia Ecumenică și Biserica Ortodoxă Română*).

Părintele Patriarh a vorbit și de motivele prezenței Sale la Constantinopol. În primul rând, o vizită irenică făcută Sanctității Sale Bartolomeu, în acest an al împlinirii, prin voia lui Dumnezeu, a 650 de ani de la recunoașterea Mitropoliei Țării Românești sau a Mitropoliei Ungrovlahiei, în anul 1359, când Patriarhul Ecumenic Calist I al Constantinopolului a confirmat pe Iachint – ultimul mitropolit al cetății dobrogene a Vicinei – în rangul de mitropolit al Țării Românești sau arhipăstor al Mitropoliei Ungrovlahiei (1359-1372).

În al doilea rând, Preafericirea Sa a menționat faptul că pelerinajul spiritual în cuprinsul Capadociei se înscrie, de asemenea, în contextul legăturilor frățești

existente de-a lungul secolelor între Patriarhia Ecumenică și Biserica Ortodoxă Română, legături care sunt evidențiate chiar în primele secole creștine, și care capătă o conotație actuală și prin hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de proclamare, în Patriarhia Română, a anului 2009 ca «*An comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei* († 379 – de la a cărui trecere la cele veșnice se împlinesc 1630 de ani) și *al celorlalți Sfinți Capadocieni*». De altfel, legătura specială a Bisericii Ortodoxe Române cu Sfântul Ierarh Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei, este subliniată și în titulatura Patriarhului României, aceea de *Locțiitor al Tronului Cezareei Capadociei*, cinste care a fost acordată, pentru prima dată, mitropolitului Țării Românești, Grigorie al II-lea (1760-1787), de către Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului Sofronie, la data de 10 octombrie 1776, în semn de prețuire și ca recunoaștere a sprijinului financiar și ospitalier deosebit acordat de Țara Românească Patriarhiei de Constantinopol, în vremuri dificile. Din anul 1925, acest titlu îl poartă toți Patriarhii României.

În al treilea rând, cu prilejul acestei vizite la Patriarhia Ecumenică, s-a urmărit și întâlnirea cu credincioșii ortodocși români, constituiți într-o comunitate activă, la biserica „*Sfânta Paraschevi*”, pe care Sanctitatea Sa Bartolomeu a oferit-o, cu generozitate, în folosința acestei comunități, pentru nevoile ei liturgice și pastorale.

– A participat la Slujba Vecerniei oficiată în biserica „*Sfânta Paraschevi*” din Istanbul oficiată de către Preasfințitul Părinte Casian. Cântările protopsalților de la strană au fost conduse de Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul. Biserica „*Sfânta Paraschevi*” a fost plină de credincioși români din cadrul comunității dar și din țară. Plecați în pelerinaj cu ocazia acestei vizite patriarhale, cei peste 400 de pelerini au asistat și la înmânarea, din partea Preafericitului Daniel, distincției „*Crucea Patriarhală*” părintelui paroh Silviu State.

După vecernie, în sala de festivități a bisericii, cei doi Întâistătători au sfințit biblioteca înființată de comunitatea românească din Istanbul. Preafericitul Părinte Daniel a donat pentru bibliotecă mai multe cărți, printre care *Biblia sinodală* (ediția 2008), cele trei volume din colecția „*Studia Basiliana*”, albume omagiale, „*Sinaxarul sfinților capadocieni*” și alte apariții ale Editurii *Basilica* și ale Editurii *Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă*, ale Patriarhiei Române.

Joi, 28 mai

– La praznicul *Înălțării Domnului*, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, însoțit de Preasfințitul Casian, Episcopul Dunării de Jos, și de Preasfințitul Ciprian Câmpineanul, Episcop-Vicar Patriarhal, a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă alături de Sanctitatea Sa Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic, în Catedrala patriarhală cu hramul „*Sfântul Mare Mucenic Gheorghe*” din Constantinopol, înconju-

rați de un numeros sobor de arhieriei, preoți și diaconi, greci și români. Cu această ocazie, Preafericirea Sa a rostit un cuvânt de învățătură (*Înălțarea Domnului la cer – slava omului îndumnezeit*).

În cuvântul adresat, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a vorbit despre semnificația praznicului împărătesc al Înălțării Domnului, punând în lumina sărbătorii Înălțării Domnului și a Pogorârii Sfântului Duh problemele lumii de astăzi.

La sfârșit, Patriarhul Ecumenic a oferit Preafericitului Părinte Patriarh un set patriarhal de două engolpioane și o cruce, iar Preafericirea Sa i-a dăruit un potir lucrat în filigran, un set patriarhal de două engolpioane și o cruce, medalii de argint aurit cu chipul Sfântului Vasile cel Mare, a Sfântului Iachint de Vicina și a Sfântului Grigorie Palama, precum și o icoană cu chipul Sfântului Iachint de Vicina, primul mitropolit al Țării Românești recunoscut de Patriarhia Ecumenică.

Vineri, 29 mai

– A avut, în cursul dimineții, o altă întrevedere, la Patriarhia Ecumenică, cu Sanctitatea Sa, Bartolomeu, unde, în Sala Sinodală, au avut loc discuții despre cooperarea dintre cele două Biserici Ortodoxe surori, dar și semnarea acordului de continuare a contractului de dare în folosință a bisericii „*Sfânta Paraschevi*”, pentru încă cinci ani, comunității românilor ortodocși păstoriți de părintele Silviu State. La această întâlnire a participat Sinodul Permanent al Patriarhiei Ecumenice, Preasfințitul Părinte Episcop Casian, Preasfințitul Părinte Episcop Ciprian Câmpineanul și Pr. Silviu State.

– A fost întâmpinat la aeroportul din Ankara, capitalei Turciei, de Excelența Sa Domnul Ioan Pascu, Ambasadorul României în Turcia.

– A participat la recepția oficială oferită de Ambasada Română din Ankara. În cadrul întâlnirii, ambasadorul român a subliniat cât de important este faptul că pentru prima oară un patriarh al României vine să viziteze Ambasada Română din Ankara.

Sâmbătă, 30 mai

– A vizitat în cursul dimineții Muzeul Culturii Anatoliene. Delegația a fost însoțită de Ambasadorul României, Ioan Pascu, și de secretarul de stat pentru cultură din Turcia, Fahir Kemal Genc.– A călătorit cu autoturismul timp de trei ore și jumătate spre ținutul Capadociei.

– A asistat împreună cu Sanctitatea Sa Bartolomeu, în localitatea Mustafa pașa, cunoscut ca vechiul oraș Sinassos, la slujba vecerniei oficiată de către Preasfințitul Părinte Episcop Ciprian Câmpineanul la Biserica „*Sfinții Împărați Constantin și Elena*”. Biserica a fost plină de credincioși români și greci veniți special pentru acest moment. Au fost și cei peste 400 de pelerini români care l-au însoțit pe Părintele Patriarh, dar și 200 de pelerini greci. După vecernie, Preafericirea Sa a vorbit celor prezenți în biserică despre iubirea de frumusețe netrecă-

toare la Părinții Capadocieni. Apoi delegația a fost primită de primarul localității Mustafapaşa. Tot în regiunea Capadociei a vizitat și o biserică închinată Sfintei Cruci, acum nefolosită pentru cultul divin.

– A participat în cursul serii, împreună cu Sanctitatea Sa Bartolomeu, la Simpozionul medical cu tema „*Primul simpozion internațional cu privire la medicina personalizată: Promisiuni și provocări în medicina primară*”, organizat la Hotelul *Peri Tower* din localitatea Neapolis (Nevşehir), unde Patriarhul Ecumenic a adresat un cuvânt de salut celor prezenți.

Duminică, 31 mai

– A săvârșit împreună cu Sanctitatea Sa Bartolomeu Sfânta Liturghie în Biserica „*Sfântul Teodor*” din localitatea Malakopis, alături de cei 400 de pelerini români.

Cu acest prilej, Părintele Patriarh Daniel a rostit un cuvânt de învățătură (*Sfinții Părinți de la Sinodul I Ecumenic din 325 – apărători ai drepteii credințe și ai unității Bisericii*). În încheierea cuvântului Său, Preafericirea Sa a reliefat importanța vieții și operei teologice a Sfântului Vasile cel Mare și a altor Sfinți Capadocieni, omagiați anul acesta în toată Biserica Ortodoxă Română.

Pentru a răspunde diferitelor invitații, au fost delegați de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel:

Marti, 5 mai

– Preasfințitul Părinte Vincentiu Ploieșteanul, Episcop Vicar Patriarhal, pentru a participa la recepția oferită de către Excelența Sa Domnul Oren David, Ambasadorul Statului Israel, cu ocazia celebrării celei de-a 61-a aniversări a acestui stat.

Joi, 7 mai

– Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop Vicar Patriarhal, pentru a participa la sărbătorirea celui de-al X-lea an de la vizita apostolică în România a Sanctității sale Papa Ioan Paul II și a celui de-al IV-lea an de la instalarea ca Suveran Pontif a Sanctității Sale Papa Benedict XVI, organizată la Nunțiatura Apostolică din București.

Vineri, 8 mai

– Părintele Diacon Eugen Rogoti, inspector eparhial la Sectorul Relații bisericești și interreligioase al Administrației Patriarhale, pentru a participa la recepția oferită de către Excelența Sa Domnul Alexander Churilin, Ambasadorul Federației Ruse, cu ocazia aniversării Zilei Victoriei.

Sâmbătă, 9 mai

– Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop Vicar Patriarhal, pentru a participa la aniversarea zilei de 9 mai (ziua independenței naționale, ziua victoriei împotriva fascismului, sfârșitul celui de-al doilea război mondial și ziua Europei) organizată de către Dl. Neculai Onțanu, Primarul Sectorului 2 al Capitalei.

Joi, 14 mai

– Preacuviosul Protosinghel Veniamin Goreanu, consilier administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor, pentru a participa la recepția organizată de către Excelența Sa Domnul Wojciech Zajackowski, Ambasadorul Republicii Polone, cu ocazia Zilei Naționale – Ziua Constituției.

Luni, 1 iunie

– A continuat vizita irenică a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, însoțit de către delegația Bisericii Ortodoxe Române, la Patriarhia Ecumenică și pelerinajul în Capadocia, în regiunea istorică a Capadociei, la Parcul Muzeal Göreme (Korama), unde se află un ansamblu de biserici săpate în stâncă.

– A efectuat, de asemenea, o vizită protocolară la Prefectura și la Primăria din orașul Neapoli (Nevşehir).

Marti, 2 iunie

– În ultima zi a vizitei în Turcia, Părintele Patriarh Daniel s-a aflat împreună cu Sanctitatea Sa Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic, în cursul dimineții, în Biserica „Sf. Ierarh Nicolae” din Constantinopol, situată pe malul Bosforului, unde cei doi întâistătători au fost întâmpinați de credincioșii greci ai acestei parohii.

– Delegația română în frunte cu Preafericirea Sa a mers apoi la Consulatul general al României din Istanbul, unde a săvârșit slujba de sfințire a noului sediu al acestei reprezentanțe românești în Turcia. Cu acest prilej, Părintele Patriarh a adresat un cuvânt celor prezenți, în care a arătat legăturile Sfinților Capadocieni și în special ale Sfântului Vasile cel Mare cu teritoriul creștin nord-dunărean și carpato-pontic.

La final, Preafericirea Sa a oferit consulului general al României la Istanbul, ca semn de prețuire și binecuvântare, o icoană a Maicii Domnului și o medalie cu chipul Sfântul Vasile cel Mare. La rândul ei, doamna Ștefana Greavu, consul general al României la Istanbul, i-a mulțumit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru această vizită și pentru slujba de sfințire a noii clădiri unde va funcționa de acum înainte Consulatul general al României din Istanbul.

Cu sfințirea noului sediu al consulatului român s-a încheiat vizita pe care a efectuat-o Preafericitul Părinte Patriarh Daniel la Patriarhia Ecumenică în perioada 27 mai-2 iunie 2009.

– În seara zilei de 2 iunie 2009, Preafericitul Părinte Daniel, împreună cu delegația care l-a însoțit pe tot parcursul vizitei întreprinse la Constantinopol și în Capadocia, a revenit în țară din vizita irenică efectuată de-a lungul a șapte zile, 27 mai-2 iunie 2009. Evenimentul s-a înscris în seria manifestărilor consacrate, „Anului comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei, și al celorlalți Sfinți Capadocieni”. Preafericirea Sa a fost așteptat la Catedrala Patriarhală din București, unde s-a săvârșit o slujbă de mulțumire. În

cuvântul de învățătură, Preafericirea Sa a arătat importanța și beneficiile acestei vizite *irenice* – prin întrevederile și împreună-slujirea cu Sanctitatea Sa Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, *pastorale* – la comunitatea românilor ortodocși din Istanbul, și *omagiale* – prin cinstirea Sfântului Vasile cel Mare și a celorlalți Sfinți Capadocieni în patria lor.

Miercuri, 3 iunie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru a Permanenței Episcopiei Sloboziei și Călărașilor.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Asist. Univ. Silviu Tudose, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București, în legătură cu lucrările de examen la teologie pastorală.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Joi, 4 iunie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Asist. Univ. Silviu Tudose, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe preotul ortodox român Adrian Diaconu de la Geneva și Lausanne (Elveția), împreună cu un grup de elvețieni dornici să viziteze România.

– A săvârșit în Paraclisul „Sf. Mare Mc. Gheorghe” din Reședința patriarhală hirotesia întru duhovnic a șapte preoți: părintele Gheorghe Ion Emil, slujitor la Spitalul Clinic Giulești, părintele Tăleanu Mircea, numit pentru parohia Teșila I din Protopopiatul Câmpina, părintele Toader Vlad, preot la Centrul de îngrijire și asistență pentru bătrâni nr. 2 din București, părintele Niță Dragoș, de la Capela Știrbey, părintele Vâlcu Emilian, slujitor la capela Spitalului Floreasca, părintele Mihai Dima, paroh la Biserica Domnița Bălașa, și părintele Mateș Ciprian, preot la Biserica Sfânta Vineri Nouă.

După slujbă, Preafericirea Sa a adresat un cuvânt de învățătură preoților, în care a vorbit despre responsabilitățile duhovnicului în fața enoriașilor lui, subliniind faptul că duhovnicia nu este doar o demnitate, ci și o misiune pastorală esențială. Apoi, Părintele Patriarh Daniel a subliniat importanța rugăciunii în viața preotului duhovnic. În încheiere, Preafericirea Sa a menționat că duhovnicul trebuie să fie și un pedagog pentru fii săi duhovnicești.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Sorin Oprescu, Primarul General al Capitalei.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Cristian Diaconescu, Ministrul de Externe.

Vineri, 5 iunie

– A oficiat slujba de *Te Deum* în Paraclisul „Sf. Mare Mc. Gheorghe” din Reședința patriarhală în deschiderea lucrărilor Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei.

– A prezidat, în Sala Sinodală din Reședința patriarhală, ședința specială a Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei pentru desemnarea candidaților la scaunul vacant de Episcop al Eparhiei Sloboziei și Călărașilor. În urma consultărilor, Sinodul Mitropolitan a propus candidați pentru scaunul vacant de Episcop al Sloboziei și Călărașilor pe Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop-Vicar Patriarhal, și pe Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

În continuare, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a urmat ședința de consultare a Sinodului Mitropolitan cu Adunarea Eparhială a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor. În urma consultărilor, membrii Adunării Eparhiale au desemnat, prin vot secret, aceiași candidați. Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop-Vicar Patriarhal, a primit 19 voturi, iar Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, a primit 14 voturi. Numele celor doi candidați desemnați au fost prezentate apoi Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române pentru alegerea de episcop.

Duminică, 7 iunie

– A oficiat, în *Duminica Pogorârii Duhului Sfânt (a Rusaliilor)*, Sfânta Liturghie în Catedrala patriarhală. Preafericirea Sa a vorbit despre Duhul Sfânt și despre lucrarea Sa în lume.

Pentru prima dată în Biserica Ortodoxă Română anul acesta s-a sărbătorit *Duminica Părinților și Copiilor*, ca zi specială instituită în Patriarhia Română, prin hotărârea Sfântului Sinod, ca fiind prima duminică după data de 1 iunie.

Cu acest prilej, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a adresat, la sfârșitul Sfintei Liturghii, un mesaj părinților și copiilor din Patriarhia Română.

– A votat la secția de votare 629 de la școala nr. 74 din București reprezentanții României în Parlamentul European.

Luni, 8 iunie

– A participat la Sfânta Liturghie săvârșită în paraclisul Reședinței patriarhale, unde a rostit un cuvânt de învățătură.

– A participat de sărbătoarea *Sfintei Treimi*, la un moment festiv cu ocazia hramului capelei „*Sfânta Treime*“ de la Domeniile Știrbey, din localitatea Buftea, județul Ilfov, în cadrul căruia Preafericitul Părinte Daniel a prezentat un cuvânt de învățătură (*Recunoștință pentru misiune sfântă*) și a oferit Diploma de onoare „BASILICA“ domnului Ion Moraru, acționar în cadrul *Bucharest Arena* (Domeniul Știrbey), precum și unor ostenitori ai Centrului de Presă BASILICA al Patriarhiei Române, care s-au remarcat prin activitate deosebită.

Marti, 9 iunie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Bogdan Țifrea redactor la Radio TRINITAS, studioul din Iași.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Conf. Daniel Benga, prodecan la Facultatea de Teologie Ortodoxă „*Justinian Patriarhul*” din București.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Constantin Nicolescu, Președintele Consiliului Județean Argeș, în legătură cu lucrările de la schitul Dragoslavele din județul Argeș, stavropighie patriarhală.

Miercuri, 10 iunie

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. pictor mozaicar Daniel Codrescu, în vederea realizării unei icoane în mozaic cu chipul Sfântului Apostol Andrei.

– A participat la cea dintâi Conferință pastoral-misionară semestrială de primăvară cu tema: „*2009 – Anul comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379) și al celorlalți Sfinți Capadocieni*”, în Aula Magna „*Teoctist Patriarhul*” a Palatului Patriarhiei, care a reunit preoții din Protoieriile I, II, III Capitală, Ilfov Nord și Ilfov Sud. În cuvântul rostit cu acest prilej, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a punctat câteva caracteristici specifice modului în care Sfântul Vasile cel Mare a inspirat monahismul românesc și a menționat trei legături spirituale care trebuie reținute din viața și opera Sfântului Vasile cel Mare: *legătura dintre Liturghie și filantropie, legătura dintre gândirea dogmatică și activitatea pastorală, respectiv legătura dintre om și creație.*

Părintele Patriarh Daniel a menționat, de asemenea, că atunci când au studiat opera și viața Sfântului Vasile cel Mare, patrologii occidentali l-au numit pe acesta „*un latin printre greci*”, pentru că pe lângă faptul că era un mare teolog, Sfântul Vasile cel Mare era și un bun organizator practic al vieții bisericești.

Joi, 11 iunie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Asist. Silviu Tudose de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Consilier eparhial Daniel George și Pr. Secretar eparhial Valentin Ilie de la Episcopia Sloboziei și Călărașilor.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Pr. Ionuț Cor-duneanu, Consilier patriarhal, împreună cu un arhitect care va întocmi proiectul de restaurare a bisericii *Sf. Spiridon Nou* din București.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Cristian Popescu, Brno (Cehia), în legătură cu o nouă parohie ortodoxă românească în Cehia.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Vasile Timiș, Secretar de Stat la Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național.

Vineri, 12 iunie

– A început vizita canonică și pastorală în Austria, la invitația Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Serafim, al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Centrale și de Nord. Preafericirea Sa a fost însoțit de o delegație a Bisericii Ortodoxe Române, din care au făcut parte Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu al Ardealului, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei, Pr. Conf. Daniel Benga, Prodecanul Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București, Arhid. Nicolae Dima, directorul TRINITAS TV, și Arhid. Ștefan Ababei, consilieri patriarhali.

Înainte de plecare Părintele Patriarh s-a închinat în Paraclisul Reședinței patriarhale.

– A fost întâmpinat la aeroportul din München de o delegație alcătuită din Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Serafim, al Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și de Nord, Preasfințitul Părinte Episcop Macarie al Europei de Nord, Preasfințitul Părinte Sofian Brașoveanu, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germaniei, Austriei și Luxemburgului și de Pr. Dumitru Viezuianu, preotul paroh al românilor ortodocși din Salzburg, alături de numeroși preoți și credincioși. De aici a plecat spre Salzburg, unde delegația a fost întâmpinată de superiorul Bruno Becker al *Abăției Benedictine Sfântul Petru*, din Salzburg.

– Seara a avut loc un act festiv al *Fundației „Pro Oriente” – Secția Salzburg*, în cinstea Bisericii Ortodoxe Române și a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel,

în *Centrul de conferințe St. Virgil* al Arhiepiscopiei catolice de Salzburg. Preafericirea Sa a susținut prelegerea festivă intitulată: „*Situația Bisericii Ortodoxe Române și legăturile ei ecumenice în contextul noii Europe (1989-2009)*“.

Sâmbătă, 13 iunie 2009

– A săvârșit împreună cu ierarhii din delegație și cu Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Serafim, al Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și de Nord, Preasfințitul Părinte Episcop Macarie al Europei de Nord, Preasfințitul Părinte Sofian Brașoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germaniei, Austriei și Luxemburgului, înconjurați de un un sobor de peste 20 de preoți și diaconi, slujba de sfințire a noii biserici românești din Salzburg, construită în stil maramureșean, cu hramurile „*Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil*” și „*Sfinții Martiri Epictet și Astion*“. A urmat apoi Sfânta Liturghie.

În cadrul slujbei de sfințire a bisericii, Preafericirea Sa a rostit un cuvânt de învățătură intitulat „*Credința martirilor – izvor de lumină pentru viața Bisericii*“, explicând semnificația ritualului de sfințire a unei biserici ortodoxe.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a felicitat pe Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Serafim cu ocazia sfințirii acestei biserici și a oferit Părintelui paroh Dumitru Viezuianu „*Crucea Patriarhală*“, iar enoriașilor care au susținut construirea acestei biserici Diploma de onoare „*Sfântul Apostol Andrei – Ocrotitorul României*“.

În cursul după-amiezii Preafericirea Sa împreună cu delegația Bisericii Ortodoxe Române a plecat spre Viena, unde au fost primit de către Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Mihail al Mitropoliei ortodoxe grecești a Austriei și de către Cardinalul Christoph Schönborn, Arhiepiscopul Vienei.

Duminică, 14 iunie

– A săvârșit, împreună cu cei cinci ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române prezenți sâmbătă la Salzburg și cu Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Mihail al Austriei, slujba de sfințire a noii biserici românești din Viena, cu hramurile „*Învierea Domnului*“ și „*Sfântul Apostol Andrei*“, urmată de Sfânta Liturghie, la care a participat și un sobor de peste 20 de preoți și diaconi, reprezentând Bisericile Ortodoxe Greacă, Antiohiană, Rusă, Sârbă și Georgiană, care au parohii în Austria.

În cadrul cuvântului de învățătură rostit la Viena, intitulat „*Casa lui Dumnezeu și poarta cerului. Semnificația sfințirii unei biserici ortodoxe românești*“, Preafericirea Sa a explicat ritualul de sfințire a unei biserici după tradiția liturgică ortodoxă, evidențiind semnificația teologică a actelor liturgice.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a oferit Părintelui paroh Nicolae Dura „*Crucea Patriarhală*“, iar enoriașilor care au susținut construirea acestei biserici diploma de onoare „*Sfântul Apostol Andrei – Ocrotitorul României*“.

Cardinalul Christoph Schönborn, Arhiepiscopul Vienei, prezent la slujbă, a primit la sfârșitul slujbei din partea Părintelui Patriarh „*Crucea Patriarhală pentru Episcopi*“, cele trei medalii jubiliare cu chipul Sfântului Vasile cel Mare, al Sfântului Iachint de Vicina și al Sfântului Grigorie Palama, precum și o icoană în mozaic a Sfântului Apostol Andrei. Cardinalul Christoph Schönborn a oferit Părintelui Patriarh un fragment din Sfintele Moaște ale Sfântului Apostol Andrei într-o frumoasă monstranță aurită, ca dar pentru viitoarea Catedrală Patriarhală „Înălțarea Domnului” și „Sf. Ap. Andrei” din București.

– Seara a vizitat, împreună cu delegația Bisericii Ortodoxe Române, Mănăstirea cisterciană Heiligenkreuz, aflată la 30 de kilometri de Viena, unde membrii delegației au fost întâmpinați de părintele stareț Gregor Henckel-Donnersmarck.

– A asistat împreună cu toată delegația la rugăciunea Pavecerniței, cântată în stil gregorian în biserica mare a mănăstirii de către monahii cistercieni, care au citit și câteva fragmente din regulile monahale ale Sfântului Vasile cel Mare. În timp ce s-a cântat imnul „*Crucii Tale ne închinăm Hristoase și Sfântă Învierea Ta o lăudăm și o mărim...*“, Preafericirea Sa și delegația care îl însoțea au venerat un mare fragment din lemnul Sfintei Cruci a Mântuitorului Iisus Hristos, care se păstrează în mănăstire din anul 1188.

Luni, 15 iunie 2009

– În cursul dimineții s-a întâlnit în sala de festivități a Primăriei Vienei cu Dr. Michael Häupl, primarul general al Vienei, căruia i-a mulțumit pentru sprijinul acordat românilor prezenți la Viena și i-a acordat Ordinul „*Sfântul Apostol Andrei - Ocrotitorul României*“, împreună cu medaliile omagiale ale anului 2009 și unele lucrări editate de Patriarhia Română. Patriarhul României a fost invitat apoi de către primar să semneze în *Cartea de aur a orașului Viena*.

– La amiază a vizitat biserica greacă din Viena, unde delegația română a fost așteptată de Înaltpreasfințitul Părinte Mihail Staikos, Mitropolitul ortodox grec al Austriei. După *Te Deum*-ul oficiat în cinstea Părintelui Patriarh, Mitropolitul Mihail a mulțumit Preafericirii Sale pentru vizită, oferindu-i *o cruce de binecuvântare*. La rându-i, Părintele Patriarh Daniel a adresat un scurt cuvânt prin care a apreciat lucrarea misionară a înaltului ierarh grec, oferindu-i *un engolpion și o cruce*, precum și *o icoană cu Sfântul Vasile cel Mare*.

– În continuare s-a îndreptat către Ambasada României din Viena, unde a fost întâmpinat de doamna Silvia Davidoiu, Ambasadorul României în Austria, de domnul Cornel Feruță, Ambasadorul României la Organizațiile Internaționale din Viena, precum și de ceilalți membri ai Corpului Diplomatic al României în capitala Austriei.

– După amiaza s-a întâlnit cu președintele federal al Austriei, dr. Heinz Fischer, în fostul Palat Imperial din Viena, cu care a discutat probleme legate de relația dintre stat și Biserică în România și Austria, țări aparținând Uniunii Europene.

– Spre seară s-a întâlnit cu doamna dr. Johanna Rachinger, directorul general al Bibliotecii Naționale a Austriei, care a pregătit cu ocazia vizitei Părintelui Patriarh o expoziție de carte veche românească restaurată.

– A participat, de asemenea, în cursul serii la un moment festiv organizat în onoarea Bisericii Ortodoxe Române și a Preafericirii Sale de către *Fundația „Pro Oriente”* în *Sala de Onoare* (Prunksaal) a Bibliotecii Naționale a Austriei. După cuvântul de salut adresat de directorul *Fundației*, dr. Johannes Marte, a urmat *Laudatio* în cinstea Părintelui Patriarh, susținută de Prof. dr. em. Ernst Christoph Suttner. După acest cuvânt festiv, Preafericirea Sa a primit *Diploma de Protector al Fundației „Pro Oriente”* și a susținut o prelegere în care a vorbit despre situația Bisericii Ortodoxe Române și legăturile ei ecumenice în contextul noii Europe (1989-2009). La sfârșitul manifestării, Părintele Patriarh a oferit președintelui *Fundației*, dr. Johannes Marte, o icoană cu chipul Mântuitorului Iisus Hristos, pe care L-a declarat ca fiind adevăratul protector al *Fundației Pro Oriente*.

Marți, 16 iunie 2009

– În cursul dimineții a vizitat Domul (Catedrala) *Sfântul Ștefan* din Viena, adevărat simbol al Austriei. S-a închinat mai întâi la Icoana făcătoare de minuni *Maria-Pócs*, iar mai apoi a coborât în cripta episcopilor situată sub Dom, la mormântul Cardinalului Franz König, întemeietorul *Fundației „Pro Oriente”* și deschizătorul de relații bisericești ecumenice între Austria și România, încă în timpul războiului rece. A vizitat, de asemenea, camera tezaurului de relicve din Dom, unde s-a închinat la mai multe Sfinte Moaște de sfinți martiri și mărturisitori ai credinței, ce sunt păstrate acolo de sute de ani, între care și moaște ale Sf. Apostol Andrei, Sf. Iustin Martirul, Sf. Grigorie de Nazianz ș.a.

– Înaintea plecării din Austria, a săvârșit o slujbă de pomenire la Crucea domnitorului Țării Românești, Șerban Cantacuzino, ridicată de domnitorul român la Viena, în anul 1863, după asediul acestui oraș.

– S-a întors la București în cursul serii împreună cu delegația care l-a însoțit. La sosirea în Catedrala Patriarhală a participat la o slujbă de *Te Deum*, săvârșită de Preasfințitul Vincențiu Ploieșteanul, Episcop Vicar Patriarhal, după care Preafericirea Sa a rememorat principalele momente ale vizitei pastorale din Austria și a oferit spre închinare tuturor celor prezenți Sfintele Moaște ale Sfântului Apostol Andrei, care vor fi depuse în viitoarea Catedrală Patriarhală din București.

Miercuri, 17 iunie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Asist. Silviu Tudose de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „*Justinian Patriarhul*” din București.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru a Permanenței Episcopiei Sloboziei și Călărașilor.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Ionel Ciobotea, Subprefectul municipiului Craiova.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe D-na Anca Oprea, Președintele Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților și pe Dl. Adrian Lemeni, Secretar de Stat pentru Culte.

Joi, 18 iunie

– A participat la slujba de *Te Deum* din Catedrala patriarhală săvârșită în deschiderea lucrărilor Sfântului Sinod.

– A prezidat în Salonul *Teoctist* de la Reședința patriarhală lucrările Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române.

– A prezidat în Sala Sinodală de la Reședința patriarhală ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române care a început cu un moment de reculegere în memoria Preasfințitului Episcop Damaschin, urmat de „*Veșnica pomenire*“. Apoi, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în calitate de Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, a avut loc alegerea prin vot secret a noului Episcop al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor. Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop-Vicar patriarhal, și Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, au fost candidații propuși Sfântului Sinod de către Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, în consultare cu Adunarea Eparhială a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor. În urma votării, Preasfințitul Părinte Episcop Vincențiu (Grifoni) a fost ales cu 39 de voturi, iar Preasfințitul Părinte Episcop Varsanufie Prahoveanul a obținut 7 voturi, din totalul de 46 de voturi valabil exprimate.

– În continuare, a participat și la alegerea prin vot secret a noului Episcop al Episcopiei Hușilor. Preasfințitul Părinte Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanașilor, și Preasfințitul Părinte Corneliu Bârlădeanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Hușilor, au fost candidații propuși Sfântului Sinod de către Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, în consultare cu Adunarea Eparhială a Episcopiei Hușilor. Întrucât Preasfințitul Părinte Episcop Sebastian și-a retras candidatura, Sfântul Sinod a completat lista candidaților cu numele Preasfințitului Părinte Gurie Gorjeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Craiovei. În urma votării, Preasfințitul Părinte Corneliu (Onilă) a fost ales cu 43 de voturi, iar Preasfințitul Părinte Gurie Gorjeanul a obținut 3 voturi din cele 46 valabil exprimate.

Vineri, 19 iunie

– A prezidat în continuare în Sala Sinodală de la Reședința patriarhală ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, care a luat mai multe hotărâri, din-

tre care menționăm: proclamarea anului 2010 în Patriarhia Română drept *Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei românești* în contextul aniversării, anul viitor, a 1685 de ani de la Sinod I Ecumenic de la Niceea (325-2010) și a 125 de ani de la recunoașterea Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române (1885-2010); aprobarea criteriilor pentru ridicarea unor episcopii la rangul de arhiepiscopii și pentru acordarea rangului de arhiepiscop onorific unor episcopi. În consecință, Sfântul Sinod a aprobat ridicarea la rangul de Arhiepiscopie a Episcopiei Romanului, cu titulatura Arhiepiscopia Romanului și Bacăului, a Episcopiei Râmnicului, a Episcopiei Buzăului și Vrancei, a Episcopiei Argeșului și Muscelului, a Episcopiei Dunării de Jos și a Episcopiei Aradului, Ienopolei și Hălmagiului. Pentru activitate ierarhică pilduitoare și slujire chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii, au fost ridicați la rangul de Arhiepiscopi onorifici Preasfințitul Părinte Iustinian Chira, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, și Preasfințitul Părinte Ioan Selejan, Episcopul Covasnei și Harghitei; Aprobarea înființării Episcopiei Deveii și Hunedoarei, cu reședința în municipiul Deva și cu jurisdicția în județul Hunedoara.

În urma alegerii Preasfințitului Părinte Vincențiu în postul de Episcop al Sloboziei și Călărașilor, la propunerea statutară a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Sfântul Sinod a aprobat desemnarea Preasfințitului Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop-Vicar patriarhal, ca secretar al Sfântului Sinod și Sinodului Permanent, începând cu 1 iulie 2009.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Silviu State parohul comunității ortodoxe românești din Turcia (Constantinopol/Istanbul).

Sâmbătă, 20 iunie

– A săvârșit slujba de pomenire a Pr. Prof. Ion Bria, la mormântul acestuia, aflat în cimitirul mănăstirii Cernica. La sfârșitul slujbei, în fața celor prezenți, Părintele Patriarh a rostit un cuvânt de omagiere, intitulat „*Un teolog atent la semnele timpului*“, prin care a evocat personalitatea vrednicului părinte profesor Ion Bria (1929-2002).

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Asist. Silviu Tudose de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „*Justinian Patriarhul*” din București.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. Cuv. Protosinghel Veniamin Goreanu, consilier administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Duminică, 21 iunie

– Înconjurat de un sobor de preoți și diaconi a oficiat, în Duminica a doua după Rusalii, Sfânta Liturghie la Mănăstirea „*Duminica Sfinților români*“, din localitatea Popești-Leordeni, care și-a serbat primul hram.

În cuvântul de învățătură, Preafericirea Sa a vorbit despre chemarea la apostolat a sfinților ucenici și apostoli ai Mântuitorului Iisus Hristos, cât și despre Evanghelia mântuirii propovăduită de Iisus, care este Evanghelia vieții veșnice.

În cadrul Sfintei Liturghii, Părintele Patriarh a hirotonit ieromonah pe ierodiaconul Grigore Artenie, pe seama acestei mănăstiri.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Bogdan Stavarache de la Capela „Mihail Sturdza” din Baden-Baden, Germania.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Episcop Mihail Filimon al Episcopiei Ortodoxe Române a Australiei și Noii Zeelande și pe Preasfințitul Părinte Episcop Macarie Drăgoi al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord.

Luni, 22 iunie

– A primit în audiență, în Salonul *Justinian Patriarhul* de la Reședința patriarhală, pe P. C. Pr. Prof. Ioan Sauca, Directorul Institutului ecumenic de la Bossey (Elveția), însoțit de un grup de 14 persoane, studenți germani, francezi și italieni de la Universitățile din Geneva, Lausanne și Neuchâtel, împreună cu decanii facultăților de teologie de la Geneva și Neuchâtel.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Mitropolitul Olteniei, Preasfințitul Părinte Episcop Macarie al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord, pe Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul și Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcopi Vicari patriarhali, și pe Pr. Prof. Viorel Ioniță de la Conferința Bisericilor Europene de la Geneva.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Pr. Viorel Daniel Pasmangiu, referent la Centrul social-pastoral „Sf. Maria”, Techirghiol, stavropighie patriarhală.

– A participat, în Salonul *Teoctist* de la Reședința Patriarhală, la susținerea Examenului de licență a studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „*Justinian Patriarhul*” din București, care au redactat licența sub îndrumarea Preafericirii Sale.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Pr. David Pristavu de la Așezământul românesc din Ierusalim.

Marți, 23 iunie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința de lucru a Permanenței Episcopiei Sloboziei și Călărașilor.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Ieromonahul Siluan Ionașcu, starețul Mănăstirii Sitaru.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. preot ortodox român Lucian Bârdu din Italia, care a oferit Preafericirii Sale trei măslini roditori, cu valoare de simbol, în speranța că aceștia se vor adapta la clima din București, după cum s-au adaptat românii în Italia.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Theodor Paleologu, Ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național și pe Dl. Adrian Lemeni, Secretar de Stat pentru Culte.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Ciprian Olinici, redactor șef la Radio TRINITAS.

Miercuri, 24 iunie

– A participat la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București la depunerea jurământului de credință față de Biserica Ortodoxă Română a absolvenților promoției 2009, în prezența rectorului Universității București și a profesorilor lor. Felicitându-i pe noii absolvenți, Preafericirea Sa a scos în evidență, în cuvântul rostit cu această ocazie, rolul Sfântului Ioan Botezătorul, cu ocazia prăznuirii Nașterii Proorocului care a unit cele două Testamente.

Tot cu această ocazie, Părintele Patriarh a hirotosit în treapta de *iconom stavrofor* pe Pr. Prof. Vasile Gordon și pe Pr. Conf. Constantin Preda.

După aceea, însoțit de profesori și studenți, a mers în sala „Theodor M. Popescu”, unde Preafericirea Sa a donat bibliotecii centrului universitar colecția în limba germană „*Lexikon für Theologie und Kirche – Lexicon pentru Teologie și Biserică*” (11 volume), apărută la Viena în anul 2006, primele trei volume din colecția BASILICA și albumul „Duhul Sfânt a înnoit-o”, dedicat restaurării și resfințirii Catedralei patriarhale (2008).

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Adrian Lemeni, Secretar de Stat pentru Culte, pe Dl. Ing. Eugeniu Iordăchescu și pe Dl. Arh. Niculae Vlădescu, consilieri patriarhali.

Joi, 25 iunie

– A dăruit, în Reședința patriarhală, Parohiei ortodoxe române din Ostia (un cartier al Romei, capitala Italiei) un fragment din moaștele Sfântului Calinic de la Cernica. Moaștele au fost primite de către Pr. Gheorghe Militaru, parohul comunității ortodoxe române din Ostia, cu hramurile „*Intrarea Domnului în Ierusalim*” și „*Duminica Sfinților români*”. Preafericirea Sa a subliniat cu acest prilej că

Parohia ortodoxă română din Ostia a primit în dar un fragment din moaștele Sfântului Calinic de la Cernica la stăruința Preasfințitului Părinte Siluan al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei. Cu acest prilej, Părintele Patriarh a dăruit, de asemenea, Pr. Gheorghe Militaru o icoană a Sfântului Calinic de la Cernica, precum și certificatul de autenticitate a sfintelor moaște.

Primiri

– A primit în vizită de prezentare, la Reședința patriarhală, pe Excelența Sa Estanislao de Grandes Pascual, Ambasadorul Spaniei în România. La începutul întrevederii, Părintele Patriarh Daniel a mulțumit Excelenței Sale pentru sprijinul constant acordat de către autoritățile spaniole comunităților ortodoxe românești, inclusiv prin acordarea de terenuri pentru construirea de lăcașuri de cult.

Excelența Sa a precizat că va face demersuri pe lângă autoritățile spaniole pentru recunoașterea oficială a Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei cu reședința la Madrid, ținând cont și de faptul că românii reprezintă una dintre cele mai importante comunități străine din această țară.

Preafericirea Sa a mai subliniat faptul că, pe lângă asistența pastoral-misionară, social-filantropică și cultural-educatională pentru românii din diasporă, Biserica Ortodoxă Română acordă o atenție specială copiilor care au de suferit în țară de pe urma fenomenului migrației, fiind lăsați în grija bunicilor sau a altor rude. În acest sens, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a instituit *Duminica migranților*, care este sărbătorită în prima duminică după praznicul *Adormirii Maicii Domnului* (15 august).

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe P. C. Pr. Prof. Cezar Vasiliu, din Montreal (Canada).

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Acad. Prof. Emilian Popescu.

Vineri, 26 iunie

– A participat în Aula Magna „*Teoctist Patriarhul*” a Palatului Patriarhiei la lucrările celui de-al doilea Simpozion Tematic Consultativ: „*Noua Catedrală patriarhală, Catedrala Mântuirii Neamului, arhitectură, structură, utilitate culturală*”, concurs de idei pentru arhitectura Catedralei, organizat pe baza unei tematici date.

Preafericitul Părinte Daniel a subliniat că scopul acestei întâlniri a fost consultarea tematică cu arhitecți și ingineri specialiști care au proiectat biserici de mari dimensiuni în mediul urban, după anul 1990, și acum, pe baza lor, se construiesc catedrale în țară.

Părintele Patriarh a evidențiat că acest al doilea simpozion consultativ tematic, ce s-a concretizat într-o adunare de idei, de propuneri, de sugestii tematice, a fost necesar pentru a completa ceea ce s-a făcut ca propunere de bază pentru viitoarea catedrală, ținând seama de specificul lăcașului creștin și ortodox, de utilitatea și funcționalitatea lui liturgică, de utilitatea și funcționalitatea lui misionară și pastorală.

De asemenea, Preafericirea Sa a vorbit în cuvântul său introductiv despre mistagogia edificiului și despre importanța cunoașterii și păstrării Tradiției ortodoxe, concepția arhitecturală trebuind să exprime tematica și simbolistica teologică ortodoxă. A fost prezentată o primă machetă a viitoarei catedrale, care poate fi perfecționată.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Arhid. Ștefan Ababei, Pr. Sorin Șelaru, consilieri patriarhali.

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Viorel Roman de la Iași.

Sâmbătă, 27 iunie

– A fost întâmpinat în jurul amiezii la sosirea în Catedrala Episcopală din Slobozia de către un sobor de ierarhi, preoți și credincioși, după care a participat la oficierea unui polihroniu.

S-a deplasat în continuare la Centrul Eparhial al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, unde a prezentat noului chiriarh, Preasfințitul Părinte Vincențiu, reședința episcopală și Centrul social *Episcopul Damaschin*.

După amiază a vizitat expoziția *Apa, pământul, focul și sarea – medicină populară românească*, deschisă la Muzeul Național al Agriculturii din Slobozia cu ocazia Sânzienelor și a bisericuței de lemn *Poiana* (sec. XVII-lea), aflată în parcul muzeului.

Duminică, 28 iunie

– A săvârșit Sfânta Liturghie, în duminica a III-a după Rusalii, în Catedrala episcopală din Slobozia, cu hramul „*Înălțarea Domnului*“, înconjurat de un sobor de 19 ierarhi ai Sfântului Sinod, precum și de un sobor de preoți și diaconi. În cadrul Sfintei Liturghii Părintele Patriarh Daniel a ținut un cuvânt de învățătură în care a explicat înțelesurile duhovnicești ale Evangheliei.

La finalul Sfintei Liturghii a avut loc festivitatea solemnă a întronizării Preasfințitului Părinte Vincențiu, ca Episcop al Sloboziei și Călărașilor, la care au fost prezenți domnul Traian Băsescu, președintele României, autorități de stat centrale și locale, preoți din cadrul Administrației patriarhale, slujitori din eparhie și foarte mulți credincioși. Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, a dat citire Gramatei mitropolitane semnată

de Părintele Patriarh Daniel, care este și Mitropolit al Munteniei și Dobrogei. După citirea Gramatei, Preafericirea Sa a oferit noului Episcop al Sloboziei și Călărașilor mantia arhierescă, crucea, engolpionul, camilafca și toiagul, însemnele specifice deplinei slujiri arhieresti, și l-a condus pe acesta în scaunul arhieresc.

După amiază a efectuat o vizită la Mănăstirea „Sf. Maria” – Cricov (Jercălăi) din județul Prahova, gospodărie viticolă a Centrului eparhial București.

Seara a poposit la Mănăstirea Ghighiu, de lângă municipiul Ploiești.

Luni, 29 iunie

– A săvârșit Sfânta Liturghie la *Biserica Domnească* din Ploiești, la prăznuirea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, biserică care a sărbătorit anul acesta, de ziua hramului, 370 de ani de când a fost zidită de Matei Basarab, domnitorul Țării Românești.

După citirea Sfintei Evanghelii, Preafericirea Sa a rostit un cuvânt de învățătură în care a evidențiat personalitățile celor doi corifei ai Apostolilor și importanța lor pentru viața creștină și pentru întreaga creștinătate, în general.

La finalul Sfintei Liturghii Părintele Patriarh a oferit preotului paroh Ion Pârlea pentru parohie o *cruce de binecuvântare* și un album cu Catedrala patriarhală, „*Duhul Sfânt a înnoit-o*“, iar unor personalități locale distincția de vrednicie „*Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou*“, pentru sprijinul acordat activităților pastoral-misionare ale parohiei „*Sfinții Apostoli Petru și Pavel*“ din Ploiești.

În încheiere, Preafericirea Sa, înconjurat de soborul slujitorilor, a dezvelit și sfințit statuia domnitorului Matei Basarab din curtea bisericii, după care a binecuvântat și sfințit o icoană în mozaic a hramului, precum și noul lumânărar.

Marți, 30 iunie

– A participat în Sala *Conventus* a Palatului Patriarhiei la deschiderea consultării cu titlul „*Etica ortodoxă despre pace în creștinismul răsăritean și oriental. O consultare creștină ortodoxă cu privire la învățătura și practica eticii creștine ortodoxe*“, organizată de Patriarhia Română în colaborare cu Institutul pentru Teologie și Pace (Hamburg, Germania), Consiliul Mondial al Bisericilor (Geneva, Elveția), Institutul pentru Studii privind pacea în Creștinismul Răsăritean și Institutul Teologic, ultimele două din Boston, S.U.A., la care au participat reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe surori și ai Bisericilor Ortodoxe Orientale din întreaga lume.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a adresat cu acest prilej un mesaj intitulat: *Pacea – dar divin și responsabilitate umană*.

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Pentru a răspunde diferitelor invitații, au fost delegați de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel:

Duminică-luni, 7-8 iunie

– Preacucernicul Părinte Gheorghe Holbea, Consilier Patriarhal, pentru a participa în Duminica Rusaliilor și la praznicul Sfintei Treimi la hramul bisericii ortodoxe române din Sofia, Bulgaria.

Joi, 11 iunie

– Preasfințitul Părinte Vincențiu Ploieșteanul, Episcop Vicar Patriarhal, pentru a participa la recepția oferită de Excelența Sa, Dl. Alexander Churilin, Ambasadorul Federației Ruse, cu ocazia Zilei Rusiei.

– Preacucernicul Părinte Mihai Hau, consilier eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, pentru a participa la festivitatea de decernarea a premiilor de Excelență ale Fundației Dan Voiculescu pentru Dezvoltarea României.

Joi, 18 iunie

– Preacucernicul Părinte Diacon Cosmin Pricop, director la Departamentul teologic al *Ziarului Lumina*, pentru a participa la recepția oferită de Excelența Sa, Dl. Roland Lohkamp, Ambasadorul Republicii Federale a Germaniei, cu prilejul încheierii misiunii acestuia în România.

Miercuri, 24 iunie

– Preacuviosul Protosinghel Veniamin Goreanu, consilier administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor, pentru a participa la recepția organizată de către Excelența Sa Dl. Ivica Maštruko, Ambasadorul Croației, cu ocazia Zilei Naționale și a Zilei Forțelor Armate.

Vineri, 26 iunie

– Preacucernicul Părinte Dorel Moțoc, Consilier Patriarhal, pentru a participa la recepția organizată de către Excelența Sa Dl. Franz Alfred Graf von Hartig, Ambasadorul Ordinului Suveran Militar de Malta, cu ocazia celebrării Sfântului Ioan Botezătorul, patronul Maltei.

Marti, 30 iunie

– Preacuviosul Protosinghel Veniamin Goreanu, consilier administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor, pentru a participa la recepția organizată de către Dl. Dmitry Shemetov, Însărcinat cu afaceri al Republicii Belarus, cu ocazia Zilei Independenței.

*Miercuri, 1 iulie***Primiri**

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe D-na Arhitect Anca Petrescu.

Joi, 2 iulie

– A participat, în ziua de pomenire a Binecredinciosului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt, la Sfânta Liturghie săvârșită în Paraclisul patriarhal cu hramurile

„*Sfântul Grigorie Luminătorul*“, „*Sfântul Daniil Sihastrul*“ și „*Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul*“. La finalul Sfintei Liturghii a ținut un cuvânt de învățătură, în care a evidențiat personalitatea Sfântului Voievod român, deosebita sa lucrare ctitoricească pentru neam și pentru Biserică și a îndemnat să urmăm virtuțile și faptele luminoase ale Sfântului Voievod Ștefan cel Mare pentru păstrarea, apărarea și promovarea dreptei credințe ortodoxe. În continuare, Părintele Patriarh Daniel a subliniat că Ștefan cel Mare a avut un adânc simț al pocăinței, călăuzit fiind de un duhovnic iscusit, Sfântul Daniil Sihastrul, care l-a învățat smerenia și pocăința.

Preafericirea Sa a mai explicat că pomenirea Sfântului Ștefan în Paraclisul patriarhal s-a săvârșit pentru că Sfântul Voievod este pictat aici în vitraliu alături de alți sfinți români, inaugurându-se astfel „tradiția ca, de fiecare dată când unii din sfinții pictați în vitraliile acestui Paraclis au zi de pomenire, să se săvârșească aici Sfânta Liturghie, pentru cinstirea lor deplină”;

Primiri

- A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Cătălin Băluț, pictor;
- A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe PC Pr. Nicodim Alexandru Gabriel de la Parohia *Sf. Gheorghe*, Tokyo (Japonia);
- A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe PC Pr. Consilier Eparhial Aurel Bundă de la Parohia *Sf. Gheorghe*, Barcelona (Spania);
- A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Vineri, 3 iulie

Primiri

- A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Constantin Nicolescu, Președintele Consiliului Județean Argeș;
- A efectuat, în perioada 3-6 iulie 2009, o vizită canonică în Mitropolia Banatului, la invitația Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Nicolae al Banatului.

Sâmbătă, 4 iulie

- S-a bucurat de o primire caldă din partea a mii de bănățeni care au ocupat întreaga esplanadă din fața Catedralei mitropolitane din Timișoara, umplând apoi până la refuz catedrala. A participat, în continuare, la slujba de *Te Deum*, după care a oferit Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Nicolae *un set de engolpioane* iar Catedralei o *cruce de binecuvântare* și un exemplar din noua ediție a *Liturghierului* (2008). În cuvântul rostit cu acest prilej, Preafericirea Sa a amintit, în primul rând, că de această catedrală se leagă fericitul eveniment al primirii harului arhieriei la data de 4 martie 1990, în Duminica Ortodoxiei, ca episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei. Părintele Patriarh Daniel și-a amintit și de momentele de rugăciune la moaștele Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, mitropolitul

Timișoarei – așezate în Catedrala mitropolitană –, din timpul anilor de studenție, când era student la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu și venea la Timișoara, pentru că era bursier al Arhiepiscopiei Timișoarei.

Așteptat apoi de membrii Consiliului local, dar și de intelectualii și oamenii de vază ai municipiului, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a fost întâmpinat la Primărie de primarul Timișoarei, Gheorghe Ciuhandu, care a dat citire și motivelor conferirii titlului de *cetățean de onoare al Timișoarei*. După ce a primit titlul de cetățean de onoare, Preafericirea Sa și-a exprimat apoi bucuria originii sale bănățene, vizita fiind, în același timp, și un prilej de a exprima recunoștința. A acordat apoi d-lui Gheorghe Ciuhandu, primarul Timișoarei, Ordinul „*Sfântul Voievod Ștefan cel Mare*”;

– A efectuat, în continuare, o vizită la Consiliul Județean Timiș unde a fost întâmpinat de către dl. Constantin Ostaficiuc, Președintele Consiliului Județean Timiș, căruia i-a acordat Ordinul „*Sfinții Împărați Constantin și Elena*”;

– A vizitat, în a doua parte a zilei, Mănăstirea *Timișeni – Șag*. A dăruit mănăstirii o *cruce de binecuvântare*, maicii starețe Casiana Șimon o *cruce pectorală*, iar credincioșilor câte o iconiță. Părintele Patriarh a rămas plăcut impresionat, constatând că la această mănăstire, pe care o cunoaște din timpul studenției, s-au făcut multe lucrări noi, s-a extins spațiul pentru cazare și a fost construită o biserică nouă, care în prezent se află în stadiu de pictură;

– În cursul serii s-a deplasat în municipiul Lugoj, fiind găzduit la „Hotel Royal”, casa de oaspeți a unui harnic credincios ortodox, Nelu George.

Duminică, 5 iulie

– A fost întâmpinat de o mare mulțime de credincioși, adunați în fața noii biserici din Lugoj, care urma să fie sfințită. Primarul Lugojului, Francisc Boldea, i-a urat „*Bun venit acasă!*”, deoarece Preafericirea Sa s-a născut în această parte a țării și a urmat Liceul „*Coriolan Brediceanu*” din Lugoj (1967-1970);

– A săvârșit apoi slujba de sfințire a bisericii cu hramurile „*Învierea Domnului*” și „*Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil*”, din orașul Lugoj, slujbă la care au participat și Preasfințitul Părinte Episcop Timotei al Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei, Preasfințitul Părinte Episcop Lucian al Caransebeșului, Preasfințitul Părinte Episcop Siluan al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria și Preasfințitul Părinte Episcop Paisie Lugojanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei;

– A săvârșit, în continuare, Slujba Sfintei Liturghii, împreună cu cei patru episcopi amintiți mai sus, în noua biserică sfințită din orașul Lugoj. Părintele Patriarh Daniel a explicat înțelesul duhovnicesc al Evangheliei despre Vindecarea slugii sutașului, a Duminicii a IV-a după Rusalii;

– La finalul slujbei, Preafericirea Sa a oferit PC părinte paroh Sidei Mihai *Crucea Patriarhală*, cea mai înaltă distincție pentru clerici, ca semn de prețuire cu care a luptat pentru construirea noii biserici. Cu „*Diploma de onoare Sfântul Apostol Andrei, Ocrotitorul României*“ au fost onorați deputatul Sorin Strajă, primarul Lugojului, Francisc Constantin Boldea, sculptorul noului lăcaș, Viorel Mihiș, și Consiliul parohial;

– După amiază, s-a recules în rugăciune la mormântul mamei Preafericirii Sale, Stela Ciobotea, la Cimitirul Ortodox din Lugoj.

Luni, 6 iulie

– A fost întâmpinat în satul natal Dobrești de copii cu pâine și sare, care erau îmbrăcați în tradiționalul port bănățean. Aici a vizitat șantierul de la biserica mănăstirii cu hramurile „*Cuvioasa Parascheva*“ și „*Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanu*“, ctitorie a Preafericirii Sale, iar apoi casa părintească. Pe placa ce acoperă demisolul noii biserici a mănăstirii a avut loc un moment de rugăciune de mulțumire pentru lucrările deja realizate. Tot aici, Părintele Patriarh Daniel a adresat mulțumiri consătenilor, credincioșilor veniți din localitățile din jur, dar mai ales monahilor mănăstirii și tuturor celor care susțin construirea noului lăcaș de rugăciune, binecuvântându-i pentru a continua lucrările. Preafericirea Sa a dăruit mănăstirii *un rând de vase sfinte, o cruce de binecuvântare și un dicher și un tricher* pentru binecuvântarea arhierescă. Iar pentru a scoate în evidență meritele celor care susțin ridicarea lăcașului de rugăciune, a acordat mai multor persoane distincții de onoare și de vrednicie;

– S-a reîntors în cursul serii la București și a participat la slujba de *Te Deum* oficiată de Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanu, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, în Catedrala patriarhală, după care a vorbit celor prezenți despre semnificația vizitei canonice pe care a efectuat-o în Mitropolia Banatului. Preafericirea Sa a continuat, arătând că această vizită canonică nu este o vizită privată și nu este o vizită întâmplătoare, ci reflectă responsabilitatea patriarhului de-a intensifica și promova unitatea și misiunea Bisericii.

Marti, 7 iulie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, Delegația Bisericii Ortodoxe Bulgare (Înaltpreasfințiii Părinți Mitropoliți Dometian de Vidin, Kirill de Varna și Velico Preslav și Neofit de Ruse);

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe D-na Arhitect Anca Petrescu;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Dr. Ioan Sârbu și Dl. Dr. Dan Barbilian de la Spitalul Clinic de Urgență Militar Central „Dr. Carol Davila” din București.

Miercuri, 8 iulie

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Octavian Morariu, Președintele Comitetului Olimpic și Sportiv Român, D-na Carmen Trocan, Dl. Ion Pojoreanu, Directorul Centrului Olimpic de la Izvorani, PC Pr. Vicar Ioan Iordache, Vicar administrativ eparhial, PC Pr. Radu Popescu Consilier Eparhial, PC Pr. Grigore Butufei, Parohul bisericii de la Izvorani;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, pe Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Mitropolitul Olteniei și pe Preasfințitul Părinte Ioachim Băcăuanul, Arhiereu Vicar al Episcopiei Romanului.

Joi, 9 iulie

– Însoțit de o delegație a Bisericii Ortodoxe Române, din care au făcut parte Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Mitropolitul Olteniei, și Preasfințitul Părinte Ioachim Băcăuanul, Arhiereu Vicar al Episcopiei Romanului, a plecat, într-o vizită canonică în Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale, cu sediul la Paris, și pentru a participa la cea de-a treisprezecea Adunare Generală a Conferinței Bisericilor Europene, care a avut loc la Lyon, între 15-21 iulie 2009;

– În Paris, Preafericirea Sa a fost întâmpinat la Catedrala mitropolitană „*Sfinții Arhangheli Mihail, Gavriil și Rafail*” de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Iosif al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, și de o mulțime de credincioși.

După slujba de Te Deum, Înaltpreasfinția Sa i-a urat Părintelui Patriarh Daniel bun venit în Franța și, de asemenea, a menționat că este prima vizită a unui patriarh al Bisericii Ortodoxe Române în Biserica „*Sfinții Arhangheli*” după 1930, atunci când a fost prezent aici primul patriarh al României, Miron Cristea. Din delegația Bisericii Ortodoxe Române au făcut parte ierarhi care au studiat în Franța, în special la Institutul *St. Serge (Sfântul Serghie)* din Paris. De asemenea, din partea Bisericii Ortodoxe Române a fost prezent Înaltpreasfințitul Părinte

Nathaniel, Arhiepiscopul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America. Au fost prezenți, de asemenea, la momentul liturgic de întâmpinare a Părintelui Patriarh Daniel, ierarhi din Sinodul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, Preasfințitul Părinte Siluan al Italiei, Preasfințitul Părinte Timotei al Spaniei și Portugaliei, Preasfințitul Părinte Marc Nemțeanul, iar din partea Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord a fost prezent Preasfințitul Părinte Macarie, chiriarhul acestei episcopii.

În cuvântul rostit cu prilejul sosirii în Catedrala din Paris, Părintele Patriarh Daniel și-a exprimat bucuria întâlnirii cu românii în această catedrală simbol;

– A participat, în cursul după amiezii, la Centrul de Studii Ecumenice ISTINA din Paris, unde a avut loc lansarea cărții Preafericirii Sale „*La joie de la fidélité*” („*Bucuria fidelității*”), apărută recent la editura pariziană CERF. Cu acest prilej, Părintele Patriarh Daniel a susținut prelegerea cu tema „*Teologie academică și spiritualitate eclesială – Pledoarie pentru unitatea lor*”, în care a subliniat că Părinții Bisericii nu disociau aceste realități, ci le uneau în chip profund, uneori chiar fără a le mai deosebi. Preafericirea Sa a arătat, de asemenea, importanța legăturii dintre teologie și spiritualitate și din punctul de vedere al dialogului ecumenic.

Spre seară, a primit titlul de *Doctor Honoris Causa* din partea Institutului de Teologie Ortodoxă „*Sfântul Serghie*“ din Paris;

Delegația oficială a Bisericii Ortodoxe Române a fost formată din ierarhi români, majoritatea foști studenți ai Institutului „*Sfântul Serghie*“, însuși Părintele Patriarh Daniel menționând de mai multe ori faptul că acesta a fost unul dintre criteriile de bază pentru alegerea și desemnarea acestora ca membri ai delegației: Înaltpreasfințitul Părinte Iosif al Mitropoliei Române a Europei Occidentale și Meridionale, cel care a fost și gazda pe perioada vizitei Preafericitului Daniel în Franța, Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Mitropolitul Olteniei, Înaltpreasfințitul Părinte Serafim, Mitropolitul Germaniei, Europei Centrale și de Nord, Preasfințitul Părinte Siluan al Italiei, Preasfințitul Părinte Timotei al Spaniei și al Portugaliei, Preasfințitul Părinte Ioachim Băcăuanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Romanului.

Au fost prezenți, de asemenea, și Înaltpreasfințitul Părinte Nathaniel al Americii, Preasfințitul Părinte Macarie al Europei de Nord, Preasfințitul Părinte Marc Nemțeanul, Episcop-Vicar al Mitropoliei Europei Occidentale și Meridionale. Din partea Institutului „*Sfântul Serghie*“ au participat: Înaltpreasfințitul Părinte Emanuel al Diocezei Patriarhiei Ecumenice în Franța; Înaltpreasfințitul Părinte Gabriel, Arhiepiscopul Bisericii de tradiție rusă din Europa Occidentală și rector al Institutului, PC Pr. Nicolas Cernokrak, decanul Institutului, profesor de Noul Testament, corpul profesoral al acestei instituții și mulți invitați.

În cuvântul de *Laudatio*, Dl. Prof. Jean-François Colosimo, profesor de Patrologie, a făcut elogiul marilor personalități române (Eugen Ionescu, Constantin Brâncuși, Mircea Eliade etc.) care au trecut prin Paris, arătând legătura de „înrudire“ dintre România și Franța. De asemenea, Dl. Prof. Colosimo a amintit de faptul că părintele Dumitru Stăniloae, în 1920, a scos la lumină manuscrisele Sfântului Grigorie Palama din Biblioteca Națională Franceză, care aveau să revoluționeze teologia contemporană. Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a fost pus laolaltă cu aceste mari personalități, fiind numit „*un intelectual de seamă și un teolog*“ prin prisma activității sale profesionale timp de 10 ani și a diferitelor apariții editoriale.

Preafericirea Sa este fiul spiritual al părintelui Cleopa și fiul „sistematic“ al părintelui Stăniloae, ceea ce face ca în persoana lui să se unească un om spiritual și un intelectual.

După cum a mai spus Dl. Prof. Colosimo, prezența la Paris și la Institutul „*Sfântul Serghie*“ a Preafericirii Sale, în calitate de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, o Biserică numeroasă, este dovada unității dintre toate Bisericile Ortodoxe. Preafericirea Sa este fondator de școli teologice, de biblioteci, de seminarii, dar cel mai important, este fondatorul unui „*veritabil ansamblu mass-media*“ al Bisericii Ortodoxe Române, care face ca cuvântul Evangheliei să intre, prin aceste mijloace, în casele tuturor românilor, este fondator de cantine și dispensare pentru săraci, de spații socioculturale pentru studenți etc., ceea ce face ca activitatea sa să fie cu adevărat vastă și complexă. De aceea, Institutul „*Sfântul Serghie*“ din Paris a avut onoarea de a acorda Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, titlul de *Doctor Honoris Causa*.

În cuvântul rostit, „*Libertate și responsabilitate în Biserică*“, Preafericirea Sa a menționat că își amintește cu drag de o vizită pe care a făcut-o la Institut, pe vremea când era doctorand în Occident, însoțindu-l pe părintele Dumitru Stăniloae. De asemenea, Părintele Patriarh Daniel a precizat faptul că Biserica Ortodoxă Română s-a bucurat de o frumoasă colaborare cu Institutul și acest lucru este dovedit prin numărul mare de ierarhi români care au studiat aici.

La final, Preafericirea Sa a oferit Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Gabriel un *engolpion*, decanului, PC Pr. Nicolas Cernokrak, *Crucea Patriarhală*, iar Dl. Profesor Jean-François Colosimo *medalia omagială a Sfântului Vasile cel Mare* și mai multe cărți.

Vineri, 10 iulie

– S-a întâlnit, în cursul dimineții, la Catedrala ortodoxă română „Sfinții Arhangheli” din Paris, împreună cu delegația însoțitoare, cu reprezentanții Adunării Episcopilor Ortodocși din Franța. Această adunare era compusă din toți episcopii ortodocși din Franța, reprezentanți ai diferitelor Patriarhii, și este condusă de Înaltpreasfințitul Părinte Emanuel, reprezentant al Patriarhiei Ecumenice.

La această întâlnire au mai participat, din partea Patriarhiei Moscovei, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Inochentie, care se ocupă de parohiile ortodoxe ruse din Franța, precum și Înaltpreasfințitul Părinte Gabriel, mitropolitul care se ocupă de credincioșii ruși din Franța, însă ascultarea canonică a Înaltpreasfințitului este față de Patriarhia Ecumenică. De asemenea, din partea Patriarhiei Antiohiei a fost prezent secretarul Mitropoliei Antiohiei în Franța. S-a discutat despre unitatea Ortodoxiei în Franța, ca paradigmă pentru unitatea ortodoxă dintre Bisericile autocefale. Tot în cursul acestei întâlniri s-a vorbit despre legăturile media care ar trebui să se realizeze între Bisericile Ortodoxe Autocefale și comunitățile din diaspora. În acest sens Părintele Patriarh Daniel a propus ca anul viitor Centrul de Presă BASILICA al Patriarhiei Române să organizeze o astfel de întâlnire cu presa ortodoxă din Franța.

– A avut, la amiază, o întrevedere cu Arhiepiscopul romano-catolic al Parisului, cardinalul André Vingt-Trois;

– Împreună cu delegația însoțitoare a făcut o vizită oficială la Ambasada României în Franța, unde Domnul Ambasador Teodor Baconschi a oferit un dejun în onoarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.

– După acest moment delegația Bisericii Ortodoxe Române a efectuat o vizită privată la Catedrala *Notre-Dame* din Paris, locul în care se află, spre cinstirea credincioșilor, coroana de spini a Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Sâmbătă, 11 iulie

– A săvârșit slujba de sfințire a bisericii din lemn cu hramurile „*Soborul Maicii Domnului*“, „*Acoperământul Maicii Domnului*“ și „*Sfântul Ilie*“, aflată în curtea Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, cu sediul la Limours, Franța.

Împreună cu Preafericirea Sa au slujit 15 ierarhi români și străini: Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei; Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Mitropolitul Olteniei; Înaltpreasfințitul Părinte Serafim, Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord; Înaltpreasfințitul Părinte Iosif, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale, gazda acestui eveniment; Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a celor două Americi; Înaltpreasfințitul Părinte Nathaniel, Arhiepiscop de Detroit și al Episcopiei Ortodoxe Române din America; Preasfințitul Părinte Siluan, Episcopul Italiei; Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Spaniei și Portugaliei; Preasfințitul Părinte Macarie, Episcop al Europei de Nord; Preasfințitul Părinte Marc Nemțeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Europei Occidentale; Preasfințitul Părinte Sofian Brașoveanul, Episcop-Vicar al Germaniei, Europei Centrale și de Nord; Preasfințitul Părinte Ioan Casian de Vicina și Preasfințitul Părinte Ioachim Băcăuanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei

Romanului. De asemenea, au slujit: Înaltpreasfințitul Părinte Emanuel, Mitropolitul Diocezei Patriarhiei Ecumenice în Franța, și Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Inochentie, reprezentant al Patriarhiei Moscovei.

La acest mare eveniment pentru comunitatea română ortodoxă din Franța au participat Ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Dl. Theodor Paleologu, Secretarul de stat pentru Culte, Dl. Adrian Lemeni, alte oficialități și foarte mulți preoți și credincioși din toate părțile Franței și din toată Europa.

În cuvântul rostit la finalul sfințirii bisericii („*Biserica – spațiu al vindecării și al sfințirii*”), Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a vorbit despre chemarea la sfințenie, subliniind că cea mai mare demnitate în Biserică este sfințenia. Trecerea prin altarul noii biserici sfințite a tuturor credincioșilor prezenți la slujbă arată tocmai că vocația primă și ultimă a tuturor oamenilor este sfințirea vieții în comuniune cu Sfânta Treime.

La sfârșitul slujbei, Preafericirea Sa a dăruit *Crucea Patriarhală* și un *engolpion* Înaltpreasfințitului Părinte Iosif, Mitropolitul gazdă; un *engolpion* Preasfințitului Părinte Episcop-Vicar Marc Nemțeanul; *Crucea Patriarhală* părintelui protopop Marc Antoine Costa de Beauregard; o machetă din lemn în miniatură a bisericii, primarului localității Limours, și alte daruri, tuturor celor care au ajutat la ridicarea acestui lăcaș de închinare. Pentru biserica nou sfințită a dăruit o icoană a Sfântului Vasile cel Mare, un *set de sfinte vase* și o *cruce de binecuvântare*.

– A participat, după amiază, la o întâlnire cu episcopii, preoții și credincioșii prezenți la sfințire, unii venind din diferite țări ale Europei Occidentale și Centrale.

Duminică, 12 iulie

– A săvârșit, în Duminica a V-a după Rusalii, slujba de resfințire a altarului Catedralei mitropolitane din Paris, de pe strada Jean de Beauvais, cu hramul „*Sfinții Arhangheli Mihail, Gavriil și Rafail*” și „*Sfântul Ioan Evanghelistul*”, numit și Teologul.

Împreună cu Preafericirea Sa au oficiat slujba resfințirii 13 ierarhi români: Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei; Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Mitropolitul Olteniei; Înaltpreasfințitul Părinte Serafim, Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord; Înaltpreasfințitul Părinte Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale, gazda acestui eveniment; Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a celor două Americi; Înaltpreasfințitul Părinte Nathaniel, Arhiepiscop de Detroit și al Episcopiei Ortodoxe Române din America; Preasfințitul Părinte Siluan, Episcopul Italiei; Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Spaniei și Portugaliei; Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Europei de Nord; Preasfințitul Părinte Marc Nemțeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Române a Europei

Occidentale; Preasfințitul Părinte Sofian Brașoveanul, Episcop-Vicar al Germaniei, Europei Centrale și de Nord; Preasfințitul Părinte Ioan Casian de Vicina, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a celor două Americi, și Preasfințitul Părinte Ioachim Băcăuanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Romanului. La acest eveniment de importanță istorică pentru comunitatea românească ortodoxă din Paris au participat Ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Dl. Theodor Paleologu; Secretarul de stat pentru Culte, Dl. Adrian Lemeni; Ambasadorul României la Paris, Dl. Teodor Baconschi; alte oficialități și foarte mulți preoți și credincioși din toate părțile Franței și din alte țări ale Europei.

În cuvântul rostit înaintea slujbei Părintele Patriarh Daniel a subliniat că „*biserica din zid reprezintă comunitatea vie a clericilor și a credincioșilor*“ și a felicitat pe toți cei care s-au ostenit ca altarul acestei biserici să fie restaurat, în frunte cu părintele paroh, iconom stavrofor Constantin Târziu și a celorlalți preoți care slujesc împreună, părintele Iulian Nistea și părintele Jean Boboc, precum și pe Înaltpreasfințitul Părinte Iosif pentru sprijinul acordat.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a rostit apoi un cuvânt de învățătură („*Înnoirea Altarului*”), în care a precizat că slujba resfințirii altarului bisericii „*Sfinții Arhangheli*“ este o rugăciune de reînnoire a harului Mântuitorului Iisus Hristos, o reînnoire a acestei biserici devenită Catedrală mitropolitană a Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale.

La sfârșitul slujbei de resfințire a altarului, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române a dăruit Catedralei mitropolitane o icoană a *Sfântului Vasile cel Mare*, un set de sfinte vase, o cruce de binecuvântare și un *Liturghier* în ultima ediție (2008). Apoi a dăruit părintelui paroh *Crucea Patriarhală*, distincția de *iconom stavrofor* preoților Iulian Nistea și Jean Boboc, diploma de onoare „*Sfântul Apostol Andrei*“ diaconilor slujitori ai acestui sfânt lăcaș și tuturor membrilor celor două asociații („*L'Association pour la pratique de Culte Orthodoxe Roumain*“ și „*L'Association d'Eparchie Orthodoxe Roumaine*“) și tuturor celor care contribuie la viața acestei catedrale.

– După amiază a inaugurat Centrul de studii teologice, spirituale și culturale „*Dumitru Stăniloae*“, din strada Jean de Beauvais.

Miercuri, 15 iulie

– În cursul după amiezii, a fost primit de cardinalul Philippe Barbarin, Arhiepiscopul Lyonului, iar mai târziu, împreună cu delegația Bisericii Ortodoxe Române, a participat la deschiderea celei de-a treisprezecea Adunări Generale a Conferinței Bisericilor Europene, care a debutat la Lyon, în Franța, cu tema „*Cemați la o singură speranță în Hristos*“, și la care au participat 750 de reprezentanți ai Bisericilor ortodoxe, protestante, anglicane și vechi-catolice din Europa (delegați ai celor 120 de Biserici membre și ai celor 40 de organizații asociate);

– S-a întâlnit seara, la Catedrala greacă din Lyon, cu comunitatea română din această localitate.

Joi, 16 iulie

– A susținut, în cea de a doua zi a celei de-a treisprezecea Adunări Generale a Conferinței Bisericilor Europene, alocuțiunea intitulată „*Speranța se naște din credință și se manifestă prin iubire*“.

Vineri, 17 iulie

– A participat seara, la Catedrala Patriarhală, la oficierea unei slujbe de *Te Deum*, cu prilejul revenirii în țară, din Franța, unde a efectuat în perioada 9-17 iulie 2009, o vizită canonică în Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale, și unde a participat, împreună cu delegația Bisericii Ortodoxe Române, la cea de-a treisprezecea Adunare Generală a Conferinței Bisericilor Europene, care s-a desfășurat la Lyon, în Franța.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe D-na Arhitect Anca Petrescu.

– Sâmbătă, 18 iulie

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preacuviosul Protosinghel Onufrie Cotos, Consilier Patriarhal;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe PC Pr. Nicolae Crângașu, Consilier Eparhial și pe Pr. Ionuț Badea, Secretar Eparhial;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe PC Arhidiacon. Ștefan Ababei, Consilier Patriarhal;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe D-nul Radu Băjenaru de la Ambasada României la Chișinău;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe D-na Ileana Rozembaigher, Vice-Președintele Camerei de Comerț Canada-România;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe PC Diac. Nicolae Hulpoi, redactor-șef la Ziarul *Lumina de Duminică*;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preacuviosul Părinte Ierodiacon Justinian Stoica, de la Schitul Prodromu din Muntele Athos.

Duminică, 19 iulie

– A participat la Sfânta Liturghie săvârșită în parohia „*Sfântul Ilie*“ – Rahova, în Duminica a VI-a după Rusalii, a *Sfinților Părinți de la Sinodul al IV-lea Ecumenic*, când s-a citit Evanghelia Vindecării slăbănogului din Capernaum, și a rostit un cuvânt de învățătură. Părintele Patriarh Daniel a explicat înțelesurile duhovnicești ale Evangheliei, care se referă la viața noastră trupească și sufletească.

În încheiere, Preafericirea Sa a oferit părintelui paroh Mihai Hau, consilier cultural la Arhiepiscopia Bucureștilor, *Crucea Patriarhală*, ca semn de recunoaștere și de prețuire pentru activitatea sa în cadrul acestei parohii, precum și a acti-

vității editoriale depuse în cadrul Sectorului Cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor, iar celuilalt slujitor, părintelui Ionuț Codreanu, i-a dăruit Diploma de onoare „*Sfântul Vasile cel Mare*“. Părintele Patriarh a mai dăruit părintelui paroh o *cruce de binecuvântare* și un *Liturghier – ediția 2008*, pentru altarul bisericii.

În cursul serii a plecat spre mănăstirea cu hramul „*Adormirea Maicii Domnului*”, stavropighie patriarhală, de la Techirghiol;

Luni, 20 iulie

– A participat, de sărbătoarea Sfântului Prooroc Ilie Tesviteanul, la hramul bisericii „*Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul*“ din Techirghiol, unde a fost adusă racla cu părțile din moaștele Sfinților Împărați Constantin și Elena, precum și un veșmânt al Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, ambele de la Catedrala patriarhală din București. La finalul Sfintei Liturghii, Preafericirea Sa a hirotosit *arhimandrit* pe Preacuviosul Părinte Protosinghel Cleopa Nistor de la Mănăstirea „*Sfânta Maria*“, stavropighie patriarhală, din Techirghiol.

La acest eveniment prilejuit de împlinirea a 100 de ani de la punerea pietrei de temelie a acestui sfânt locaș, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a ținut un cuvânt de învățătură în care a evidențiat personalitatea Sfântului Prooroc Ilie Tesviteanul.

La final, Preafericirea Sa a felicitat pe toți cei prezenți pentru centenarul bisericii și a dăruit pentru altarul acesteia o *cruce de binecuvântare* și un *Liturghier*, ediție nouă (2008), iar părintelui paroh Viorel Daniel Pasmangiu i-a oferit diploma de onoare „*Sfântul Apostol Andrei*“. Patriarhul României a binecuvântat pe toți cei prezenți, iar din partea Arhiepiscopiei Tomisului, Înaltpreasfințitul Părinte Teodosie i-a dăruit Preafericirii Sale *Crucea Dobrogei*. Cu această ocazie, părintele paroh Pasmangiu a mulțumit lui Dumnezeu pentru darurile primite și a oferit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel o icoană cu Sfântul Ilie Tesviteanul.

Miercuri, 22 iulie

– A participat la Mănăstirea „*Sfânta Maria*“ – Techirghiol, județul Constanța, stavropighie patriarhală, la un *Te Deum* de mulțumire cu ocazia momentului aniversar al împlinirii vârstei de 58 de ani de către Preafericirea Sa.

La finalul slujbei de mulțumire, săvârșită de către Preasfințitul Părinte Episcop Casian al Dunării de Jos, la care au participat ierarhi ai Sinodului Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, Preasfinția Sa a rostit un cuvânt în care a mulțumit Bunului Dumnezeu pentru acest ceas sărbătoresc și a evidențiat personalitatea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, subliniind că Întâistătătorul Bisericii noastre și-a dedicat viața teologiei, monahismului și slujirii Bisericii lui Hristos.

În continuare, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a mulțumit lui Dumnezeu pentru darul vieții, pentru toate binefacerile aduse și a subliniat faptul că în ziua nașterii

suntem datori să mulțumim și pentru oamenii prin care Dumnezeu ne dăruiește darul vieții și ne ajută să cultivăm în libertate și cu responsabilitate acest dar.

La finalul slujbei de mulțumire Preafericirea Sa a binecuvântat poporul prezent și a dăruit fiecăruia câte o iconiță cu Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul.

Sâmbătă, 25 iulie

– A oficiat, în biserica cu hramul „*Adormirea Maicii Domnului*” a Mănăstirii „*Sfânta Maria*” din Techirghiol, o slujbă de pomenire a Părintelui Patriarh Teoctist. Cu această ocazie a rostit un cuvânt de omagiere a personalității celui de-al cincilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, subliniind faptul că vrednicul de pomenire Părintele Patriarh Teoctist a lucrat în toate domeniile și direcțiile vieții bisericești, lucrarea sa aducând o importantă revigorare a vieții pastoral-misionare a bisericii, iar grija deosebită pentru românii din țară și din afară, din punctul de vedere al păstoririi bisericești, a fost dublată de o dragoste părintească pentru poporul român, pentru tineret, pentru bătrâni, pentru toate vârstele și a intensificat opera social-filantropică și culturală a Bisericii. Preafericirea Sa a remarcat și faptul că părintele patriarh Teoctist a avut o deosebită sensibilitate față de eroii neamului nostru și o deosebită prețuire pentru viața monahală.

Duminică, 26 iulie

– A participat la Sfânta Liturghie oficiată pe o scenă amenajată lângă biserica cu hramul „*Adormirea Maicii Domnului*” a Mănăstirii „*Sfânta Maria*” din Techirghiol și rostit un cuvânt de învățătură în care a evidențiat puterea și necesitatea credinței în actul vindecării.

Luni, 27 iulie

– La prăznuirea Sfântului Marelui Mucenic și Tămăduitor Pantelimon, a participat la slujba oficiată de Preasfințitul Părinte Episcop Casian al Dunării de Jos, înconjurat de un ales sobor de preoți și diaconi, la Mănăstirea „*Sf. M Mc. Pantelimon*” din stațiunea Lacu Sărat, județul Brăila, care și-a cinstit ocrotitorul.

– La finalul Sfintei Liturghii, Preafericirea Sa a rostit un cuvânt de învățătură autorităților centrale și locale, precum și tuturor credincioșilor prezenți despre viața Sfântului Pantelimon.

În continuare, Preasfințitul Părinte Casian, Episcopul Dunării de Jos, a mulțumit în numele întregii eparhii Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru prezența la hramul acestei mănăstiri.

În încheiere, Preafericirea Sa a oferit pentru altarul mănăstirii o *cruce de binecuvântare* și un *Liturghier*, ediția nouă (2008), precum și cele trei volume din seria *Studia Basiliana* pentru biblioteca acestui așezământ. Cu acest prilej, maica stareță Pantelimona Corjos a primit rangul de *stravroforă*. Apoi a fost sfințită și inaugurată noua clădire de oaspeți a mănăstirii „*Sf. M. Mc. Pantelimon*” din stațiunea balneară Lacu Sărat.

Pentru a răspunde diferitelor invitații, au fost delegați de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel:

Marti, 7 iulie

Domnul Cosmin Grigorescu, inspector eparhial în cadrul Sectorului Social-filantropic, pentru a participa la Conferința de presă prilejuită de lansarea oficială a *Campaniei naționale de prevenire a exploatării sexuale a femeilor intitulată „Omul cu două fețe”*.

Miercuri, 8 iulie

Preasfințitul Părinte Ciprian Cămpineanul, Episcop Vicar Patriarhal, pentru a participa la recepția oferită de Excelența Sa, Dl. Leo D'Aes, Ambasadorul Belgiei, cu ocazia vizitei de stat a Majestăților Sale Regale;

Preacucernicul Părinte Florin Șerbănescu, Consilier Patriarhal la Sectorul Patrimoniu Cultural, pentru a participa la evenimentul de inaugurare al Fundației Panteonul României, în Sala de Prezidiu a Academiei Române.

Marti, 14 iulie

Preacucernicul Părinte Profesor Ștefan Buchiu, Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București, pentru a participa la recepția oferită de Excelența Sa, Dl. Henri Paul, Ambasadorul Franței, cu ocazia Zilei Naționale.

Joi, 6 august

– A participat, în ziua praznicului *Schimbării la Față a Domnului nostru Iisus Hristos pe Muntele Tabor*, la Mănăstirea „Sfântul Pantelimon” din stațiunea Lacu Sărat, de lângă Brăila, la Sfânta Liturghie oficiată de Preasfințitul Părinte Casian, Episcopul Dunării de Jos, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi și în prezența a numeroși credincioși. Preafericirea Sa a explicat în cuvântul de învățătură rostit cu acest prilej înțelesurile duhovnicești ale acestui praznic împărătesc, vorbind despre slava Învierii, pe care au văzut-o cei trei Apostoli pe Tabor în Persoana Mântuitorului, schimbându-și nu numai înfățișarea feței, ci și a întregului Său Trup.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a explicat, la sfârșit, de ce au rânduit Sfinții Părinți ai Bisericii să se sărbătorească acest praznic în ziua a șasea a lunii august, deși în Evanghelie aflăm că Mântuitorul S-a suit pe Tabor cu puțin înainte de patima Sa, această sărbătoare aflându-se cronologic în Postul Paștilor. Și anume, slava Schimbării la Față este și slava celei de a doua veniri a Domnului Iisus Hristos.

Sâmbătă, 15 august

– A oficiat, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, în prezența a sute de pelerini din toată țara, slujba de sfințire a paraclisului cu hramurile „Sfântul Pan-

telimon“ și „Sfântul Prooroc Moise“, de la demisolul bisericii mari, care se construiește în incinta mănăstirii Techirghiol (stavropighie patriarhală), din județul Constanța, care și-a serbat hramul cu ocazia prăznuirii *Adormirii Maicii Domnului*.

La finalul slujbei de sfințire, Preafericirea Sa a menționat că spațiul sfințit este destinat săvârșirii Sfintei Liturghii și a celorlalte slujbe până la finalizarea lucrărilor de construire și pictare a noii biserici de la Mănăstirea Techirghiol. Lucrările la lăcașul de cult al mănăstirii dobrogene continuă, atunci când vor fi finalizate urmând să se facă târnosirea bisericii cu Sfântul și Marele Mir. Ridicarea bisericii mari a mănăstirii dobrogene a început la inițiativa maicii proinstarețe Semfora Gafton, piatra de temelie fiind pusă în anul 2003.

În continuare, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a săvârșit slujba Sfintei Liturghii pe o scenă special amenajată în curtea mănăstirii. Părintele Patriarh Daniel a vorbit credincioșilor, în cuvântul de învățătură de după Sfânta Evanghelie, despre faptul că Maica Domnului este păzitoare a vieții noastre și rugătoare pentru noi când trecem din viața aceasta la viața veșnică, în ceasul morții și în ziua judecării. Preafericirea Sa a subliniat că această sărbătoare de la jumătatea lunii august descoperă taina Bisericii, care ne trece și pe noi, ca o mamă duhovnicească, de la viața trecătoare, pământească, la viața veșnică, cerească. Întâistătorul Bisericii noastre a explicat de ce se face prăznuirea Adormirii Maicii Domnului la data de 15 august, la nouă zile după Schimbarea la Față a Domnului, întrucât ea se află în slava lui Hristos mai presus de cele nouă cete îngerești.

La finalul Sfintei Liturghii, după ce mai bine de jumătate dintre credincioșii prezenți s-au împărtășit cu Trupul și Sângele Domnului, a avut loc un moment festiv în cadrul căruia acei generoși care au sprijinit până acum construcția bisericii mari a mănăstirii au primit diplome de onoare din partea Părintelui Patriarh, iar Preafericirea Sa a primit titlul de *cetățean de onoare al orașului Techirghiol* din partea primarului Adrian Stan.

Părintele Patriarh Daniel a oferit Diploma de onoare „Sfântul Apostol Andrei, ocrotitorul României” domnului Adrian Lemeni, secretar de stat pentru culte, „pentru activitatea sa rodnică, folositoare Bisericii și societății“, dar și maicii proinstarețe, stavrofora Semfora Gafton, domnului Adrian Stan, primarul orașului Techirghiol, doamnei Fotini Teodorescu, doamnei Elena Corniciuc, domnului Ion Țonoiu, domnului Sorin Alpetrei, precum și familiei Mihălțan, Tiberiu și Ulker.

Actuala stareță a mănăstirii, monahia Lucia Roșu, a oferit Părintelui Patriarh, din partea obștii de maici, o icoană reprezentând Adormirea Maicii Domnului;

– Părintele Patriarh Daniel l-a vizitat în chilia sa de la mănăstirea „Sf. Maria” Techirghiol pe Preacuviosul Părinte Arsenie Papacioc, pentru a-l felicita la împlinirea, pe 15 august 2009, a 95 de ani și pentru activitatea sa de duhovnic al mănăstirii și pelerinilor.

Duminică, 16 august

– A rostit un cuvânt de învățătură, după săvârșirea Sfintei Liturghii, în Duminica a X-a după Rusalii, în Paraclisul patriarhal, cu hramurile „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe“ și „Sfânta Cuvioasă Parascheva“, prin care a explicat înțelesurile duhovnicești ale Evangheliei în care s-a istorisit minunea vindecării unui copil lunatic sau epileptic, stăpânit de un duh rău.

Preafericirea Sa a subliniat că, în Evanghelia din Duminica a X-a după Rusalii, Mântuitorul Iisus Hristos ne arată în cuvinte puține învățături duhovnicești, folositoare pentru mântuirea sufletului, foarte profunde.

Părintele Patriarh Daniel a menționat, de asemenea, că s-a făcut și pomenirea Sfinților Martiri Brâncoveni, iar în prima duminică după sărbătoarea *Adormirii Maicii Domnului*, în Biserica Ortodoxă Română, la propunerea Patriarhiei Române și cu aprobarea Sfântului Sinod, se prăznuiește „Duminica migranților“, duminica creștinilor români ortodocși care sunt plecați la muncă sau la studii în străinătate.

Luni, 17 august

– A început vizita canonică în Mitropolia Ardealului, la invitația Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului.

– În cursul dimineții a avut loc primirea la Catedrala nouă din Făgăraș, unde s-a săvârșit slujba de *Te Deum* într-o atmosferă impresionantă, la care au participat toți preoții din Protopopiatul Făgăraș, călugări, credincioși, oameni veniți de pretutindeni pentru a fi, cu toții, laolaltă la acest moment deosebit. A avut loc apoi citirea *Hrisovului* privind proclamarea Sfinților Brâncoveni drept ocrotitori ai municipiului Făgăraș și ai Țării Făgărașului. În continuare a luat cuvântul Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu, care a mulțumit Părintelui Patriarh Daniel pentru prezență și, de asemenea, pentru efortul pe care l-a făcut venind ca să binecuvinteze pe toți credincioșii.

Apoi municipiul Făgăraș a fost declarat oficial «*oraș al Sfinților Brâncoveni*», iar primarul municipiului Făgăraș, Dl. Constantin Sorin Mănduc, i-a înmănat Părintelui Patriarh Daniel titlul de «*Cetățean de onoare*» al acestei localități. Preafericirea Sa a oferit două distincții deosebite, președintelui Consiliului Județean Brașov, Dl. Aristotel Căncescu, ordinul «*Sfinții Împărați Constantin și Elena*» și, de asemenea, primarului municipiului Făgăraș, Constantin Sorin Mănduc ordinul «*Sfântul Voievod Ștefan cel Mare*», pentru eforturile deosebite de ctitorire pe care le face față de Biserică. Primarul Mănduc a oferit, la rândul lui, Părintelui Patriarh Daniel, în numele tuturor locuitorilor Țării Făgărașului, o icoană cu Sfinții Martiri Brâncoveni, pictată la Mănăstirea Sâmbăta de Sus.

În cuvântul său, Părintele Patriarh Daniel a vorbit despre spiritul jertfelnic al Sfântului Martir Constantin Brâncoveanu, ca mărturisire a drepte credințe ortodoxe în vremuri de încercare, subliniind că Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu a fost recunoscut ca valoare și demnitate nu numai de către români, ci de către mulți creștini. A arătat, de asemenea, că Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu a fost un mărturisitor al credinței, nu doar un om promotor al culturii.

Ca semn de prețuire pentru lucrarea de zidire a bisericii și de lucrare misionară desfășurată la Făgăraș, Părintele Patriarh Daniel a oferit pentru altarul catedralei o icoană cu *Sfinții Brâncoveni*, un *Liturghier* în noua ediție și un *album cu Catedrala patriarhală* din București;

– A fost întâmpinat, în cursul după amiezii, la *Mănăstirea Brâncoveanu* de la Sâmbăta de Sus de către obștea mănăstirii împreună cu părintele stareț Ilarion Urs, care i-a oferit Părintelui Patriarh Daniel, în biserica „Adormirea Maicii Domnului”, o icoană a hramului. Preafericirea Sa a mulțumit pentru darul primit și a evidențiat că Mănăstirea de la Sâmbăta de Sus este un simbol al credinței puternice, al dărnicii și al vredniciei Sfântului Voievod Constantin Brâncoveanu, care, prin activitatea, prin evlavia și prin dragostea sa față de toți românii, a simbolizat legăturile dintre Țara Românească și Transilvania.

Marți, 18 august

– S-a întâlnit, într-un cadru festiv, cu promoția 1970-1974 a Institutului Teologic Universitar din Sibiu, din care face parte și Preafericitul Părinte Daniel, după 35 de ani de la absolvire, la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, din județul Brașov;

– A asistat, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, și cu cei peste 75 de absolvenți ai Institutului Teologic Universitar din Sibiu, promoția 1970-1974, la Sfânta Liturghie săvârșită, începând cu ora 8:00, în Biserica „Sfinții Martiri Brâncoveni” a Mănăstirii Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, de către Înaltpreasfințitul Părinte Serafim, Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord, de Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, și de Preasfințitul Părinte Andrei Făgărășanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului;

– A oficiat, după Sfânta Liturghie, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu și Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Serafim, slujba de parastas pentru profesorii, colegii și mitropoliții Transilvaniei trecuți la Domnul. Slujba de parastas a fost încheiată de cuvântul Preafericitului Părinte Daniel, care a mulțumit Preasfintei Treimi pentru binefacerile pe care le-a revărsat asupra tuturor celor care sunt slujitori ai Bisericii lui Hristos. Părintele Patriarh Daniel a mărturisit că în timpul slujbei de pomenire a celor trecuți la Domnul și-a amintit

de chipurile lor luminoase, precum și de aplecarea spre rugăciune a studenților, nu numai spre studiu;

– A participat, în continuarea programului, la ora festivă, care s-a desfășurat în „Academia Sâmbăta – spiritualitate, cultură, artă, știință“.

Gazda, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului, în calitate de decan al Facultății de Teologie Ortodoxă din Sibiu, a mulțumit Preafericirii sale și tuturor absolvenților pentru că au reușit să se întâlnească după 35 de ani.

Îndrumătorul promoției, PC Acad. Pr. Prof. Mircea Păcurariu, a rostit discursul festiv legat de specialitatea sa, respectiv Istoria Bisericii Ortodoxe Române. A vorbit despre împlinirea în 2008 a 500 de ani de la tipărirea primei cărți pe pământ românesc, a *Liturghierului* lui Macarie, care a fost și prima ediție a *Liturghierului* în limba română; despre împlinirea, în 2009, a 650 de ani de la întemeierea Mitropoliei Ungrovlahiei; despre anul 2009 închinat pomenirii Sfinților Capadocieni, în special a Sfântului Vasile cel Mare, dar și despre împlinirea, în 2014, a 300 de ani de la moartea martirică a Sfântului Voievod Constantin Brâncoveanu, a celor patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei, și a sfetnicului Ianache.

Primiri

– A primit în audiență, la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, din județul Brașov, pe PC Pr. Vasile Paul Varga de la biserica cu hramul „Pogorârea Sfântului Duh” din Rădăuți, județul Suceava.

Miercuri, 19 august

Primiri

– A primit în audiență, la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, din județul Brașov, pe PC Pr. Gheorghe Cârstea de la biserica cu hramul „Sf. Nicolae” din Troy, Michigan (Statele Unite ale Americii);

– A primit în audiență, la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, din județul Brașov, pe PC Pr. Adrian Bălescu de la biserica cu hramul „Sfânta Treime” din Miramar, Florida (Statele Unite ale Americii);

– A primit în audiență, la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, din județul Brașov, pe PC Pr. Aurel Mișca din Turda, județul Cluj;

– A primit în audiență, la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, din județul Brașov, pe PC Pr. Nicolae Oprean din Blaj, județul Alba.

Joi, 20 august

Primiri

– A primit în audiență, la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, din județul Brașov, pe Dl. Vlad Alexandru, Directorul Executiv al rețelei Selgros

Cash & Carry România, care susține programul social-filantropic „Masa Bucuriei” al Patriarhiei Române.

Vineri, 21 august

– A participat, în cursul dimineții, la inaugurarea *Casei Memoriale „Dumitru Stăniloae”* din localitatea Vlădeni, județul Brașov. La acest moment festiv au mai participat și Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, Preasfințitul Părinte Calinic, Episcopul Argeșului și Muscelului, Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul românilor ortodocși din Europa de Nord, și Preasfințitul Părinte Andrei Făgărășanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului. Evenimentul s-a desfășurat în localitatea natală a teologului român în prezența unui număr impresionant de credincioși.

În deschidere, a fost oficiată o slujbă de binecuvântare, iar mai apoi, s-a săvârșit o slujbă de pomenire pentru părintele Dumitru Stăniloae, după care Preafericirea Sa a rostit un cuvânt de învățătură.

Cu acest prilej, Părintele Patriarh Daniel a dăruit Casei Memoriale *icoana cu chipul Sfântului Vasile cel Mare, un tablou cu părintele Dumitru Stăniloae și primele trei volume ale Filocaliei*, apărute într-o nouă ediție la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă. În cadrul acestui moment evocator al părintelui profesor a luat cuvântul și primarul comunei Dumbrăvița, care i-a oferit Preafericirii Sale titlul de „*Cetățean de Onoare*” al comunei Dumbrăvița, din care face parte satul Vlădeni.

La rândul său, Părintele Mitropolit Laurențiu a mulțumit Preafericirii Sale pentru vizita canonică în Mitropolia Ardealului și celor care s-au implicat în restaurarea Casei Memoriale „Dumitru Stăniloae”.

Părăsind satul Vlădeni, locul unde marele teolog român, părintele Dumitru Stăniloae, a copilărit, Preafericirea Sa s-a îndreptat, împreună cu delegația oficială, spre șcheii Brașovului, unde a fost întâmpinat de junii șcheieni îmbrăcați în tradiționalul lor port și cu steaguri în mâini. S-a închinat apoi în biserica „Sfântul Nicolae”, devenită neîncăpătoare pentru mulțimea de credincioși și a participat la oficierea unui *Te Deum* în cinstea Sa, fiind primul patriarh al României care i-a trecut pragul;

– A vizitat, în continuare, Muzeul *Primei școli Românești* și a acceptat cu bucurie propunerea Pr. Vasile Olteanu, directorul acestuia, de a se așeza în prima bancă, ca un elev de clasa întâi, în sala de studiu expusă acolo. Apoi a primit și un premiu care a constat în mai multe cărți și o hartă a Daciei din timpul Imperiului Roman, de pe care învățau elevii. Dar dintre toate darurile primite de Preafericirea Sa, cel mai important a fost *Biblia* (Sibiu, 1858), în original, a marelui Mitropolit Andrei Șaguna al Ardealului. Părintele Patriarh Daniel a oferit Muzeului în dar mai multe cărți, printre care și primele trei volume din colecția *Studia Basiliana*.

Sâmbătă, 22 august

– Însoțit de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu, dar și de alți ierarhi, membri ai Sfântului Sinod, începând de dimineață, s-a îndreptat spre Episcopia Covasnei și Harghitei, unde a vizitat mai multe biserici și mănăstiri. La limita dintre județe, delegația oficială a fost întâmpinată și preluată de Preasfințitul Părinte Ioan al Episcopiei Covasnei și Harghitei, alături de autoritățile locale.

Prima oprire s-a făcut la polul cel mai rece al României, Întorsura Buzăului, care însă s-a dovedit a avea locuitori cu o căldură sufletească deosebită. Aceștia au ținut cu tot dinadinsul să arate, primului Patriarh al României care îi vizitează, Catedrala „Sfânta Treime“, care se construiește în orașelul lor. Îmbrăcați cu straie populare și cu flori în mâini, credincioșii l-au primit cu bucurie, petrecându-l cu cântări și sunete de clopot. Preafericirea Sa a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură.

A dăruit bisericilor și mănăstirilor vizitate în continuare, și anume biserica „Adormirea Maicii Domnului“ din Sita Buzăului, Mănăstirea „Schimbarea la Față“ din Sita Buzăului și Mănăstirea „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul“ din Valea Mare, *Sfânta Scriptură, ediția nouă, tipărită în anul 2008*, cu prilejul *Anului jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*, precum și *Sinaxarul Sfinților Capadocieni*. Ca semn al vizitei Sale, Preafericirea Sa a consemnat și câteva cuvinte în Evangheliile lăcașurilor de cult vizitate.

Un moment emoționant s-a desfășurat în Târgul Secuiesc, la biserica „Pogorârea Sfântului Duh“, aflată în minoritate în acest oraș. Părintele Patriarh Daniel le-a oferit binecuvântarea patriarhală celor câțiva credincioși care îl așteptau cu lacrimi în ochi. Pentru mica comunitate a românilor dintre secui această zi a intrat în istoria mult zbuciumată a credincioșilor ortodocși din zonă.

Ziua s-a încheiat cu primirea solemnă și săvârșirea slujbei de *Te Deum* la Catedrala episcopală „Sfântul Nicolae“ din Miercurea Ciuc. Românii Episcopiei Covasnei și Harghitei nu s-au dezis nici aici, cu toate că fac parte din județele cu numărul cel mai mic de ortodocși români, și au venit în număr foarte mare.

Duminică, 23 august

– A săvârșit slujba Sfintei Liturghii în Catedrala episcopală „*Sf. Nicolae*“ din Miercurea Ciuc, cu ocazia împlinirii a 15 ani de la înființarea Episcopiei Harghitei și Covasnei, alături de un sobor de 15 ierarhi (Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei, Înaltpreasfințitul Laurențiu al Ardealului, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Andrei al Alba Iuliei, Preasfințitul Părinte Episcop Calinic al Argeșului și Muscelului, Preasfințitul Părinte Episcop Casian al Dunării de Jos, Preasfințitul Părinte Episcop Nicodim al Severinului și Strehaiei, Preasfințitul Părinte Episcop Galaction al Alexandriei și Teleormanului, Preasfințitul Părinte Episcop Ambrozie al Giurgiului, Preasfințitul Părinte Episcop Visarion

al Tulcii, Preasfințitul Părinte Episcop Daniil al Daciei Felix, Preasfințitul Părinte Episcop Macarie al Europei de Nord, Preasfințitul Părinte Episcop Andrei Făgărășanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Preasfințitul Părinte Episcop Gurie Gorjeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Craiovei, Preasfințitul Părinte Episcop Ioachim Băcăuanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Romanului), la care au asistat peste 100 de preoți și aproximativ 5.000 de credincioși. În cadrul Sfintei Liturghii, oficiate pe esplanada Catedralei din Miercurea Ciuc, Părintele Patriarh Daniel a explicat înțelesurile Evangheliei Duminicii a XI-a după Rusalii, când s-a citit *Pilda datornicului nemilostiv*.

La final s-a oficiat ceremonia de ridicare în rang de Arhiepiscop onorific „*ad personam*” a Preasfințitului Ioan, Episcopul Covasnei și Harghitei.

Preafericirea Sa a menționat că această ridicare în rang onorifică se acordă *ad personam* Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Ioan Selejan pentru merite deosebite, pentru lucrările sale multiple care onorează această episcopie.

Textul Gramatei patriarhale, citit de către Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Laurențiu al Ardealului, a recunoscut, de asemenea, meritele arhipăstorului, care s-a remarcat prin activitate ierarhică pilduitoare, slujire chiriarhală deosebită a Bisericii Ortodoxe Române vreme de 15 ani, constând în lucrări misionar-pastorale și administrative de excepție, în scopul consolidării vieții bisericești, creșterea numărului unităților bisericești, edificarea de noi lăcașuri de cult, asigurarea personalului de cult și a personalului neclerical necesar, restaurarea și întărirea vieții monahale, activități educative, cultural-religioase și editoriale în sprijinul întăririi prezenței ortodoxe și românești în acest ținut străbun.

Părintele Patriarh Daniel a oferit apoi Episcopului Covasnei și Harghitei, devenit Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop onorific, Ioan Selejan, în fața românilor ortodocși adunați în piața catedralei din Miercurea Ciuc, *mantia, engolpi-onul, crucea pectorală, camilafca și cârja de arhiepiscop*.

Noul arhiepiscop onorific a mulțumit Părintelui Patriarh Daniel, căruia i-a mărturisit că, în decursul celor 15 ani, credincioșii de aici au refăcut peste 130 de biserici, au ridicat 30 noi și au construit 6 mănăstiri, încât în prezent sunt 8 mănăstiri și 2 schituri în această episcopie.

Luni, 24 august

– A făcut un popas la Mănăstirea *Dragoslavele*, stavropighie patriarhală, din județul Argeș, unde a vizitat șantierul din incinta acestei mănăstiri.

Marti, 25 august

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința Patriarhală, pe PC Pr. Aurel Bundă de la parohia „Sf. Gheorghe” din Barcelona (Spania) și pe Dl. Cristian Sindie din București;

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința Patriarhală, pe PC Pr. Protoiereu Marius Viorel Pop de la parohia „Intrarea Maicii Domnului în Biserică” din Lisabona (Portugalia);

– A primit în audiență, la Reședința Patriarhală, pe Dl. Viorel Roman de la Iași.

Miercuri, 26 august

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Excelența Sa Dl. Alexandru Ciurilin, Ambasadorul Rusiei în România.

În cadrul întrevederii, Excelența Sa domnul ambasador a făcut Preafericirii Sale o prezentare a vizitei pastorale pe care Sanctitatea Sa Părintele Kiril, Patriarhul Moscovei și al Întregii Rusii, a efectuat-o în Ucraina, în perioada 27 iulie-5 august 2009, apreciind această vizită pastorală în Ucraina ca fiind o reușită, în primul rând prin contribuția adusă la promovarea păcii între cele două popoare ortodoxe, în contextul dezbinării bisericești din această țară.

Părintele Patriarh Daniel a mulțumit pentru prezentare și a apreciat hotărârea Sanctității Sale Părintele Patriarh Kiril de a efectua o vizită pastorală în Ucraina la începutul slujirii sale patriarhale, care, așa cum reiese și din relatările mass-media, a avut un efect benefic în susținerea comuniunii în Biserica Ortodoxă Rusă. Preafericirea Sa a mai subliniat faptul că în societatea contemporană pluralistă, în care se pune accent mai mult pe libertate decât pe unitate, Biserica este instituția care, prin misiunea ei, îndeamnă la armonie, pace și reconciliere.

Părintele Patriarh Daniel a mai menționat faptul că, în timpul recentelor vizite canonice întreprinse la eparhiile ortodoxe românești din Europa Centrală și Occidentală, a remarcat relațiile frățești de conlucrare și comuniune dintre comunitățile ortodoxe din diaspora ortodoxă occidentală.

La încheierea întrevederii, Preafericirea Sa a transmis Părintelui Patriarh Kiril, prin intermediul ambasadorului Federației Ruse în România, un mesaj de felicitare și prețuire pentru activitatea sa pastoral-misionară și pentru eforturile de promovare a unității ortodoxe pe plan local și universal.

Joi, 27 august

– A prezidat, la Reședința patriarhală, ședința săptămânală de lucru a Permanenței Consiliului Național Bisericesc;

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Acad. Prof. Emilian Popescu în legătură cu întâlnirea Comisiei mixte „Patriarhia Română – Academia

Română”, din ziua de marți, 1 septembrie 2009, pentru realizarea lucrării *Istoria monahismului ortodox român de la origini până astăzi*;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Inspector General de Stat Constantin-Adrian Balaban-Grăjdan, Președintele Inspectoratului de Stat în Construcții, însoțit de către PC Pr. Dragoș Niță, de la capela Domeniului Știrbey din localitatea Buftea, județul Ilfov;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Marian Vanghelie, Primarul Sectorului 5 al Capitalei.

Vineri, 28 august

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Excelența Sa Dl. Ambasador Stelian Stoian, Reprezentantul Permanent al României pe lângă Consiliul Europei la Strasbourg.

La întrevvedere au mai participat părintele dr. Sorin Șelaru, directorul Reprezentanței Patriarhiei Române pe lângă instituțiile europene, și părintele dr. Vasile Iorgulescu, parohul comunității ortodoxe române „Sfântul Ioan Botezătorul” de la Strasbourg.

Domnul ambasador Stelian Stoian a mulțumit pentru primire și a făcut o scurtă prezentare a activității Reprezentanței Statului român pe lângă Consiliul Europei.

Părintele Patriarh Daniel a apreciat activitatea Reprezentanței diplomatice a Statului român pe lângă Consiliul Europei și a exprimat speranța unei bune colaborări cu Reprezentanța Patriarhiei Române pe lângă instituțiile europene.

În acest context, au fost discutate aspecte organizatorice ale unei viitoare vizite a Patriarhului României la Consiliul Europei și la celelalte instituții europene de la Strasbourg.

În cadrul discuției, s-a convenit asupra intensificării demersurilor autorităților române pe lângă Consiliul Europei pentru respectarea drepturilor și a libertăților românilor din unele țări membre ale acestui organism european cu sediul la Strasbourg.

Sâmbătă, 29 august

– A participat, cu prilejul sărbătorii *Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul*, la Sfânta Liturghie, săvârșită în paraclisul Reședinței patriarhale. Cu acest prilej, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a rostit un cuvânt de învățătură, în care a vorbit despre semnificația praznicului.

Duminică, 30 august

– A săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala patriarhală din București, unde a rostit un cuvânt de învățătură, în care a explicat Evanghelia Duminicii a XII-a după Rusalii, a tânărului bogat;

După săvârșirea Sfintei Liturghii la Catedrala patriarhală, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a binecuvântat credincioșii de la parohia cu hramul „Sfânta Treime” – Tei din Protoieria II Capitală. Cu acest prilej, parohia a primit cel de-al doilea hram – „*Sfântul Cuvios Dionisie Exiguul*” – părintele erei creștine, prăznuit la 1 septembrie.

Cu această ocazie Preafericirea Sa a săvârșit slujba hirotiesiei întru *iconom* a părintelui Cătălin Paul Eduard Oprea, iar domnului Neculai Onțanu, primarul sectorului 2 al Capitalei, i-a oferit pentru activitatea bogată, depusă în apărarea și promovarea valorilor creștine, în slujirea Bisericii lui Hristos și a comunității, ordinul „*Sanctus Stephanus Magnus*”. De asemenea, au primit distincții de vrednicie din partea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel mai multe persoane care sprijină proiectele parohiei „Sfânta Treime”-Tei. Ca semn de binecuvântare din partea lui Dumnezeu și ca apreciere pentru lucrările care s-au făcut la această parohie, Preafericirea Sa a dăruit altarului bisericii o *cruce de binecuvântare* și o *Sfântă Scriptură, ediția nouă, tipărită în anul 2008*, cu prilejul Anului jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii.

La acest moment de sărbătoare, Preafericitului Părinte Patriarh Daniel a rostit și un cuvânt de învățătură în care a evidențiat că Evanghelia citită în această zi ne îndeamnă ca pe lângă credință și viață curată, să arătăm și fapte bune.

După acest cuvânt de învățătură, Preafericirea Sa, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a oficiat slujba de sfințire a noului așezământ parohial în care urmează să fie organizat *un centru socio-educational de tip after school*, care va funcționa în parteneriat cu școala generală nr. 31 din parohie, fiind destinat atât elevilor cu randament școlar scăzut, cât și celor cu rezultate deosebite la învățătură, cu scopul prevenirii abandonului școlar și susținerii copiilor dornici de învățătură, proveniți din familii cu venituri reduse. Cu acest prilej au fost sfințite și *casa parohială, agheazmatarul și noul lumânărar*. La finalul slujbei de sfințire, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a mulțumit lui Dumnezeu pentru această lucrare social-filantropică și a felicitat pe toți cei care au contribuit la realizarea ei;

Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Constantin Mihail Grigorie, Ambasadorul României în Federația Rusă.

Luni, 31 august

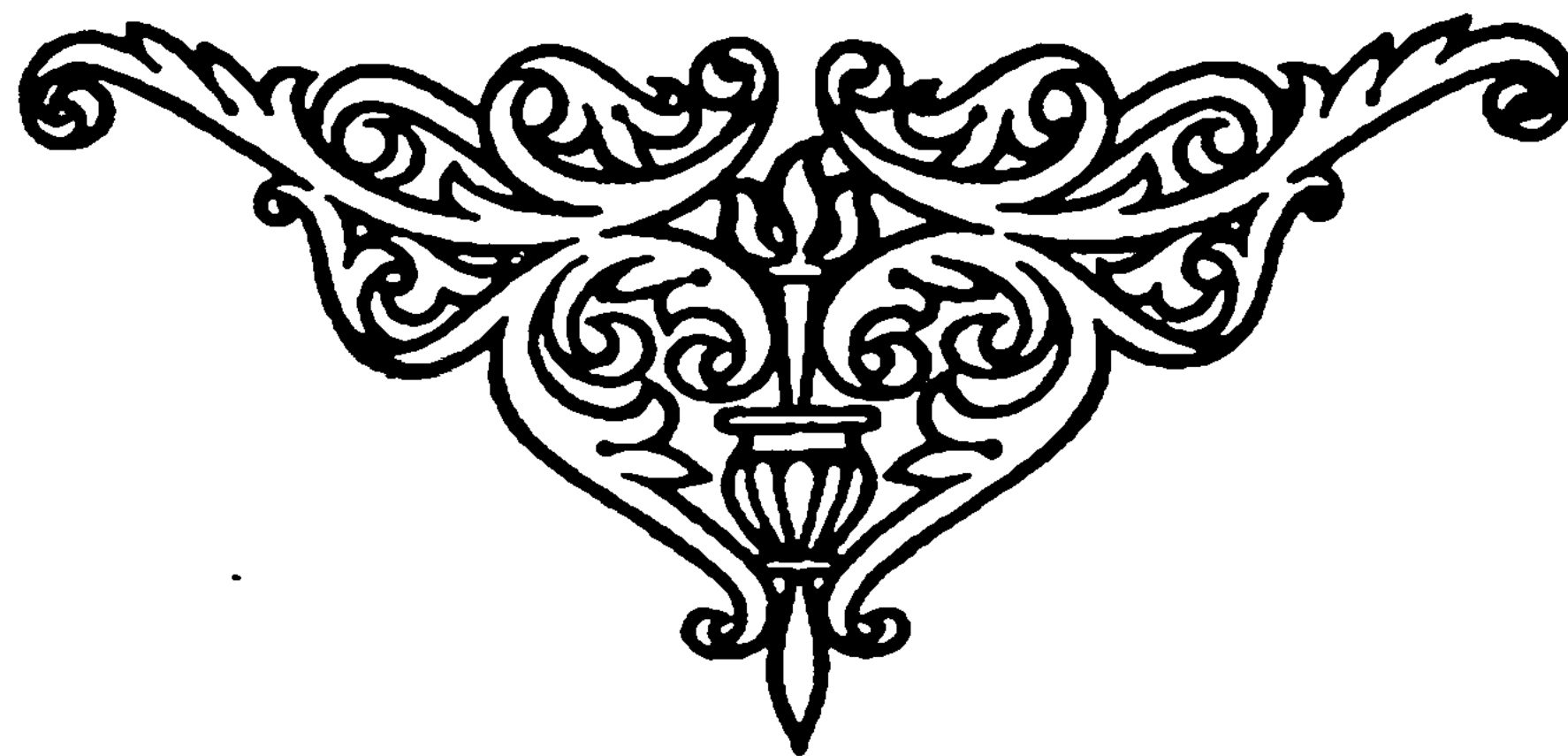
Primiri

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Preasfințitul Părinte Vincențiu, Episcopul Sloboziei și Călărașilor;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe PC Pr. Vasile Iorgulescu, parohul comunității ortodoxe române „Sfântul Ioan Botezătorul“ de la Strasbourg, împreună cu familia acestuia;

– A primit în audiență, la Reședința patriarhală, pe Dl. Ilie Sârbu, Ministrul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, împreună cu soția acestuia.

Pr. Consilier patriarhal REMUS MARIAN, Secretarul Cabinetului Patriarhal

MOMENTE DE LA VIZITA IRENICĂ A
PREAFERICITULUI PĂRINTE PATRIARH DANIEL
LA PATRIARHIA ECUMENICĂ

*Momente de la întvederea Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL
cu Sanctitatea Sa BARTOLOMEU I, Patriarhul Constantinopolului*

*Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL
primit la Catedrala Patriarhală din Fanar*

*Cei doi Patriarhi slujind Sfânta Liturghie
la Catedrala Patriarhală din Fanar*

*Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL
oferă în dar un set de engolpioane Sanctității Sale BARTOLOMEU I*

*Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL în mijlocul credincioșilor români
la biserica românească „Sfânta Paraschevi” din Istanbul*

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL înmânează distincția „Crucea Patriarhală” Părintelui Paroh Silviu State de la biserica românească „Sfânta Paraschevi” din Istanbul

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL donează un fond de carte bibliotecii bisericii românești „Sfânta Paraschevi” din Istanbul

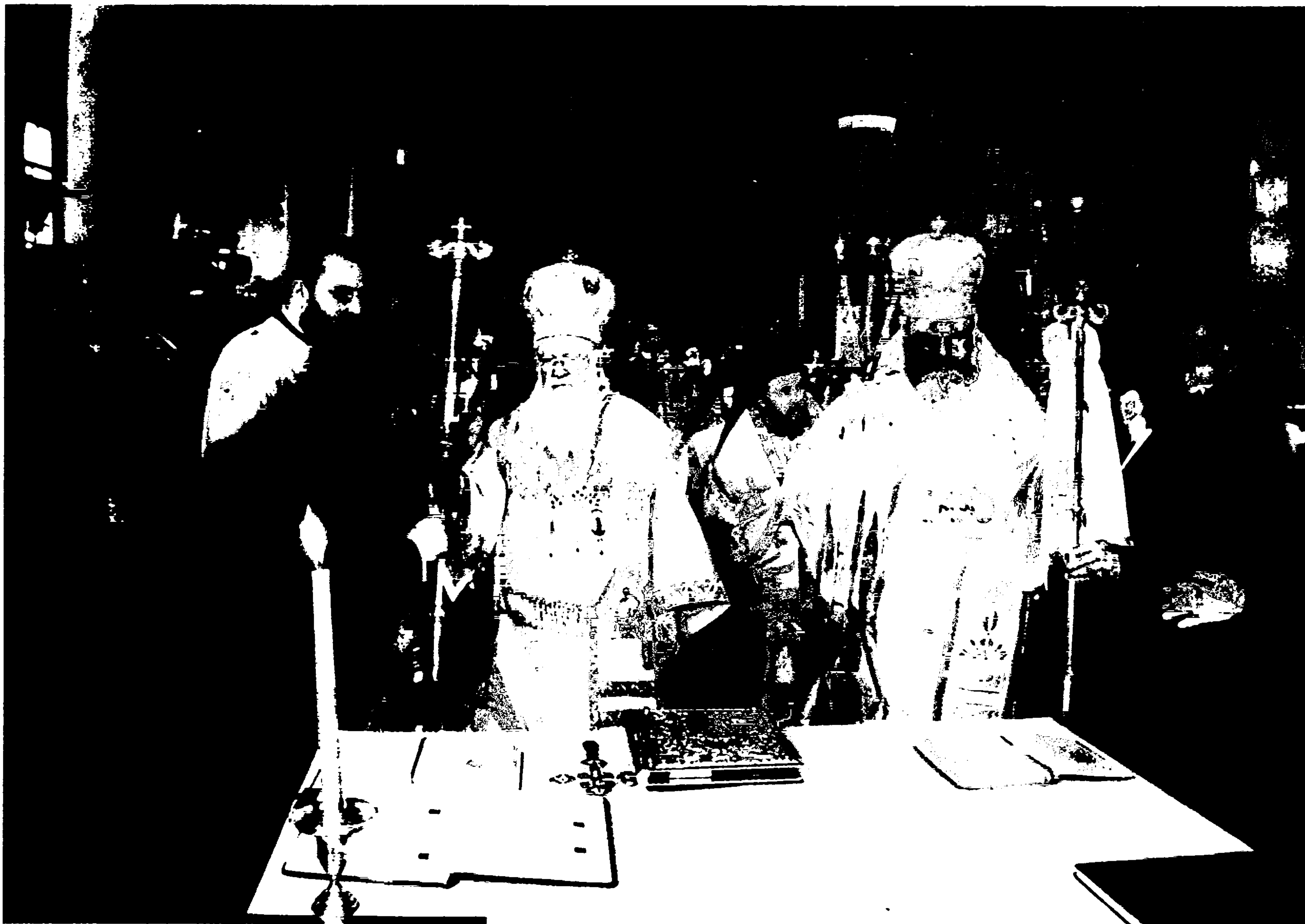
*Momente din pelerinajul întreprins de
Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL în Capadocia*

Pelerinaj în Capadocia

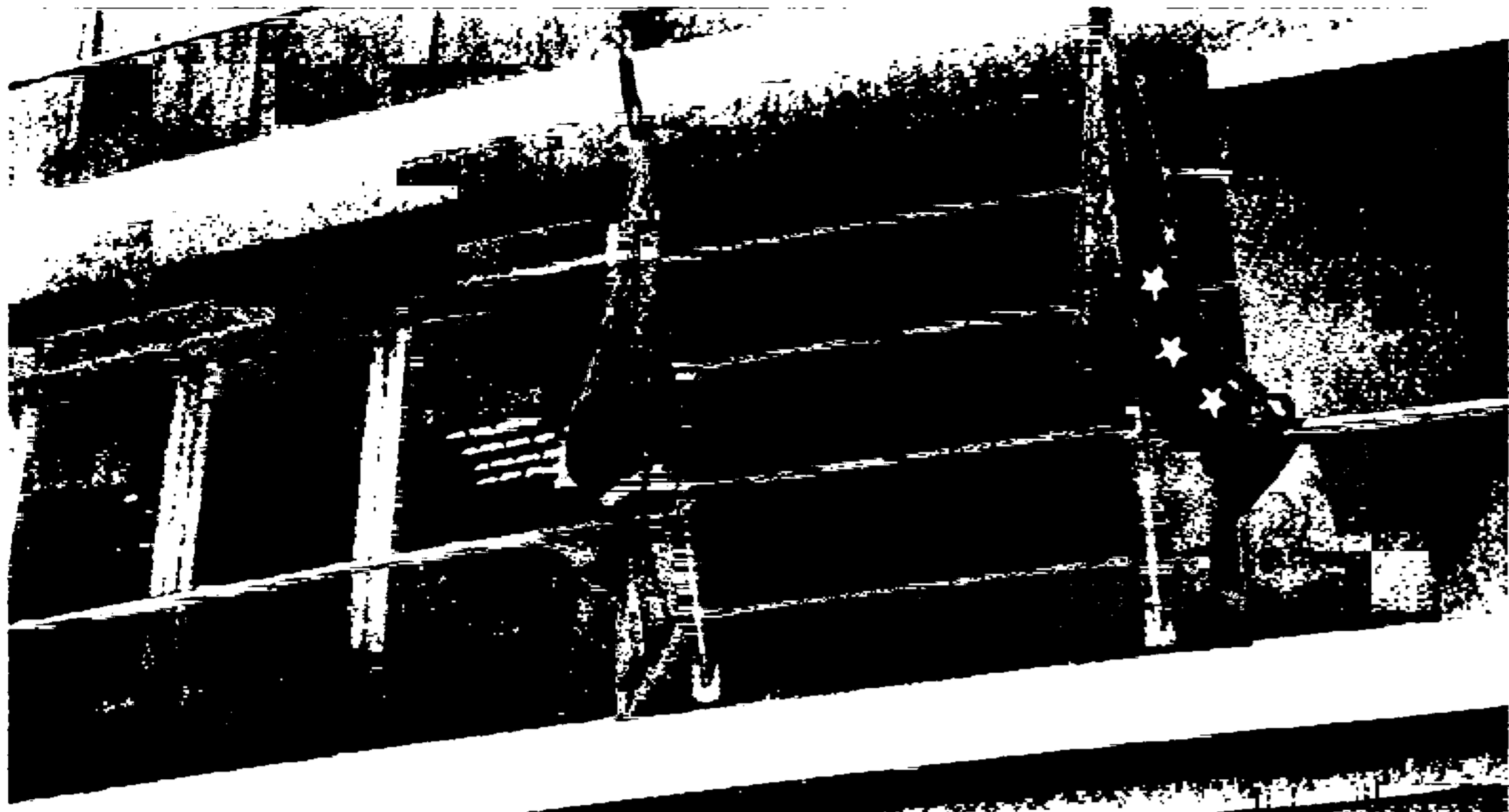

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL slujind Sfânta Liturghie împreună cu Sanctitatea Sa BARTOLOMEU I în biserica „Sfântul Teodor” din localitatea Malakopolis - Capadocia

Moment de la slujba de sfințire a noului sediu al Consulatului general al României din Istanbul

*Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL
împreună cu d-na Ștefana Greavu,
Consulul general al României la Istanbul*

*Prima vizită a unui Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române
la Ambasada României din Ankara*

*Vizita Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL
la Muzeul Culturii Anatoiene din Ankara*

ASPECTE DE LA VIZITA PASTORALĂ A
PREAFERICITULUI PĂRINTE PATRIARH DANIEL
ÎN AUSTRIA

*Moment de la slujba de sfințire a noii biserici românești din Salzburg
cu hramurile „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” și „Sfinții Martiri Epictet și Astion”*

*Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL împreună cu
Arhiepiscopul romano - catolic dr. Alois Kothgasser, cu ierarhi ai B.O.R. și cu
Părintele Dumitru Viezuianu, Parohul bisericii românești din Salzburg*

*Momente de la slujba de sfințire a noii biserici românești din Viena
cu hramurile „Învierea Domnului” și „Sfântul Apostol Andrei”*

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL primește o pãrticicã din Sfintele moaște ale Sfântului Apostol Andrei, dãruitã de Eminența Sa, Cardinalul Christoph von Schönborn, Arhiepiscopul Vienei

Preafericitul Pãrinte Patriarh DANIEL oferã „Crucea Patriarhalã” pentru Episcopi Eminenței Sale, Cardinalul Christoph von Schönborn, Arhiepiscopul Vienei

Întâlnirea Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL cu Președintele federal al Austriei, dr. Heinz Fischer, în fostul Palat Imperial din Viena

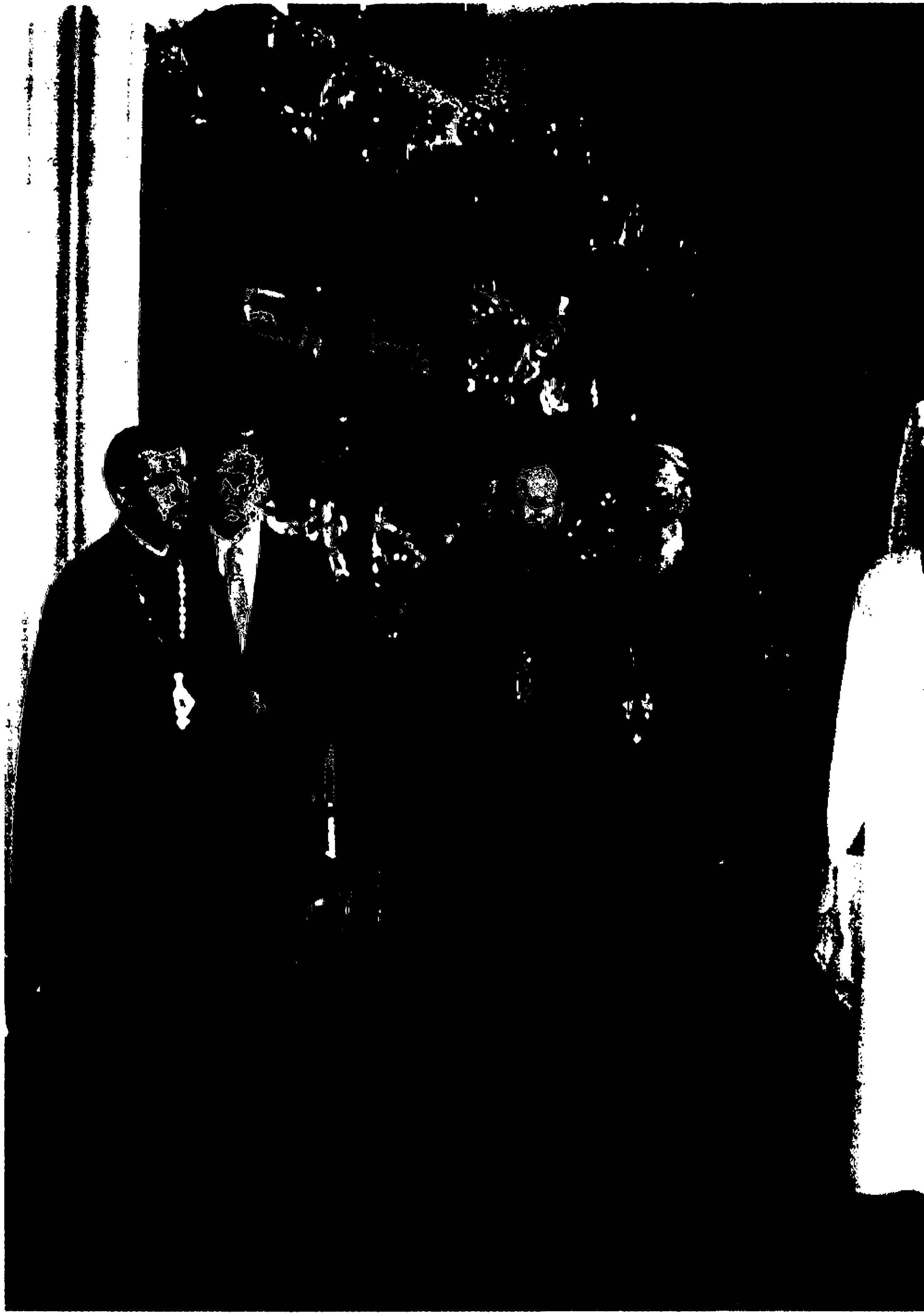

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL acordă ordinul „Sfântul Apostol Andrei - Ocrotitorul României” (clasa II), Primarului general al Vienei, dr. Michael Häupl

*Momente de la conferirea Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL
a Diplomei de Protector al Fundației „Pro Oriente”
de către dr. Johannes Marte, Președintele Fundației*

Vizitarea Domului Sfântul Ștefan din Viena

- cripta episcopilor romano - catolici

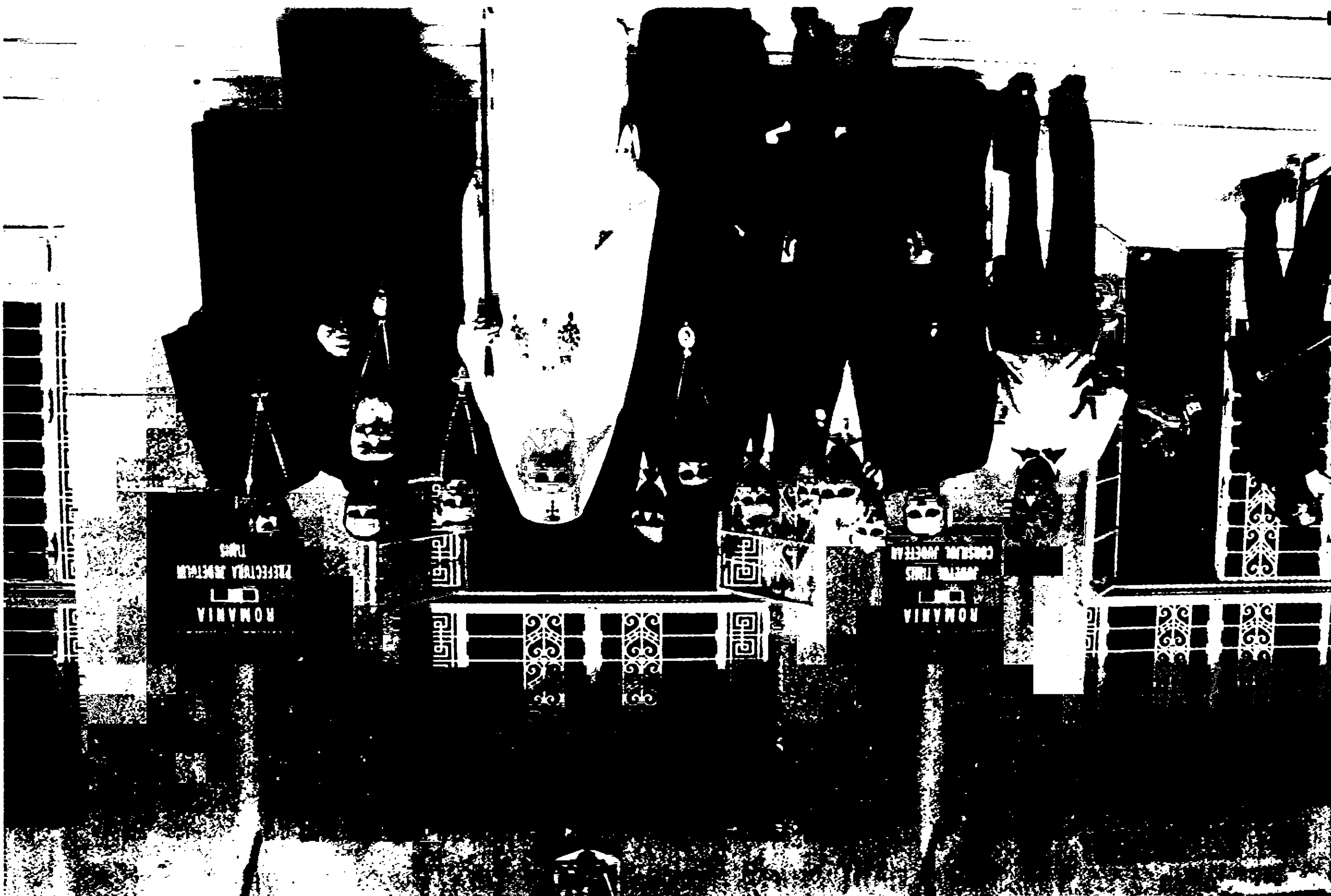
ASPECTE DE LA VIZITA CANONICĂ A
PREAFERICITULUI PĂRINTE PATRIARH DANIEL
ÎN MITROPOLIA BANATULUI

*Momente de la primirea oficială a
Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL
la Catedrala mitropolitană din Timișoara*

*Vizita Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL
la sediul Consiliului Județean Timiș*

*Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL primește titlul de cetățean de onoare
al municipiului Timișoara de la primarul Gheorghe Ciuhandu*

*Momente de la vizita Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL
la Mănăstirea de maici Timișeni - Șag*

*Momente de la vizita Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL
a șantierului de la biserica Mănăstirii cu hramurile „Cuvioasa Parascheva” și
„Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul”, ctitorie a Preafericitului Sale în satul natal Dobrești*

ASPECTE DE LA VIZITA CANONICĂ A
PREAFERICITULUI PĂRINTE PATRIARH DANIEL
ÎN FRANȚA

*Momente de la slujba de sfințire de către Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL
a altarului Catedralei mitropolitane române din Paris din Str. Jean Beauvais*

*Momente de la slujba de sfințire de către Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL
a bisericii din lemn din curtea Mitropoliei Ortodoxe Române
a Europei Occidentale și Meridionale, cu sediul la Limoures*

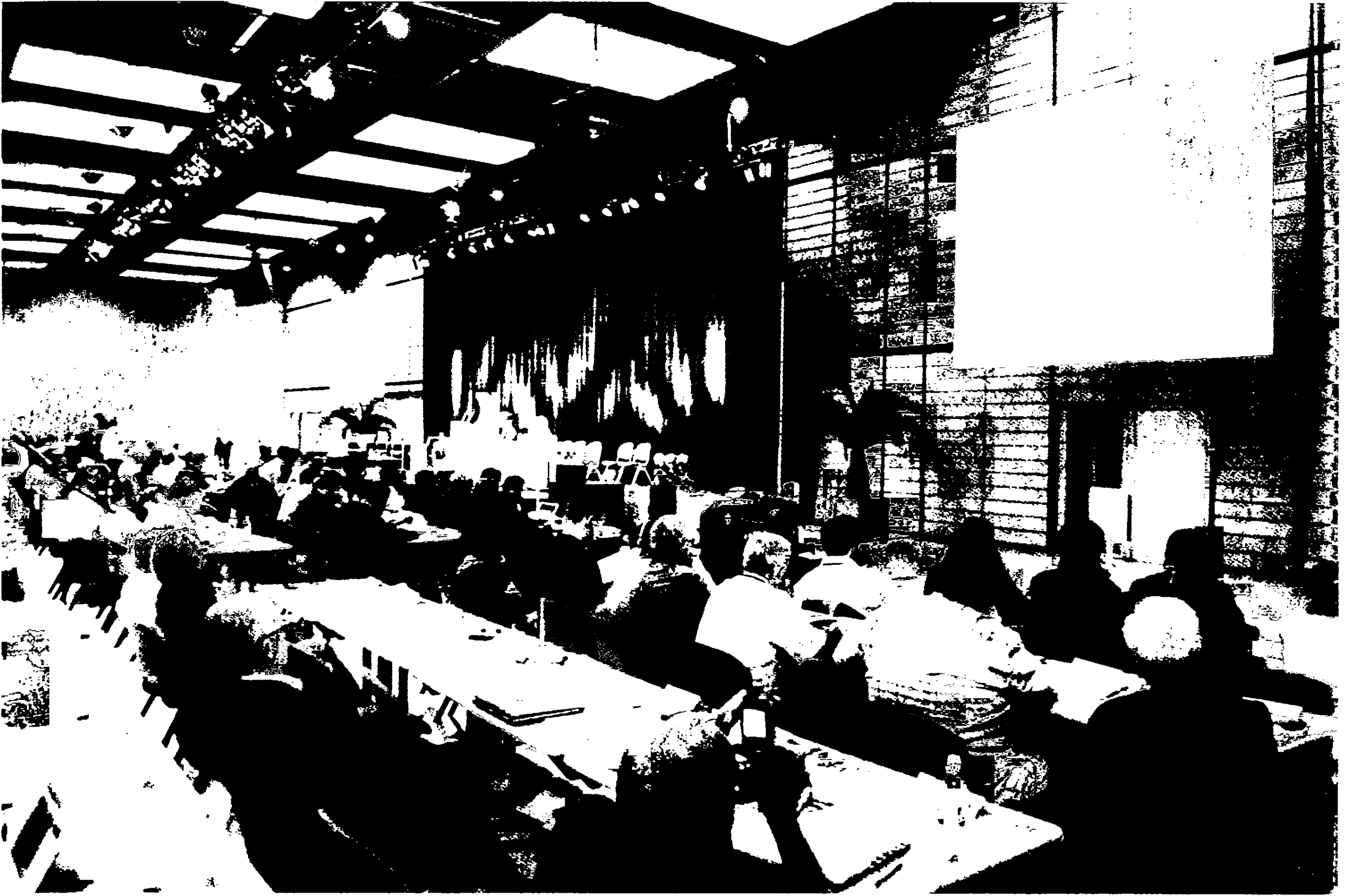

*Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL împreună cu un grup de credincioși români
în fața Centrului de studii teologice „Dumitru Stăniloae”,
din Str. Jean Beauvais, din Paris, cu ocazia inaugurării*

*Momente de la decernarea Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL
a titlului de doctor Honoris Causa al Institutului de Teologie Ortodoxă
„Sfântul Serghie” din Paris*

*Momente de la alocuțiunea susținută de Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL
la a XIII-a Adunare a Conferinței Bisericii Europene, desfășurată la Lyon*

MOMENTE DE LA VIZITA CANONICĂ A
PREFERICITULUI PĂRINTE PATRIARH DANIEL
ÎN MITROPOLIA ARDEALULUI

*Primirea Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL
în Catedrala nouă din orașul Făgăraș*

*Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL primește titlul de cetățean de onoare
al municipiului Făgăraș de la primarul Sorin Mănduc*

*Preafsericitul Părinte Patriarh DANIEL în fața Casei memoriale
Pr. Dumitru Stăniloae din localitatea Vlădeni, jud. Brașov*

*Primarul municipiului Făgăraș, Sorin Mănduc, oferă în dar
Preafsericitelui Părinte Patriarh DANIEL icoana Sfinților Martiri Brâncoveni,
proclamați ocrotitori municipiului Făgăraș și Țării Făgărașului*

*Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL sfințește
Casa memorială Pr. Dumitru Stăniloae*

*Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL în mijlocul credincioșilor
în fața bisericii din localitatea Întorsura Buzăului*

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL sărută icoana, reprezentând Mutarea la cer a Maicii Domnului, oferită în dar de starețul Ilarion Urs de la Mănăstirea Brâncoveanu

Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL cu un grup de credincioși în biserică „ Pogorârea Sfântului Duh ” din orașul Târgu Secuiesc

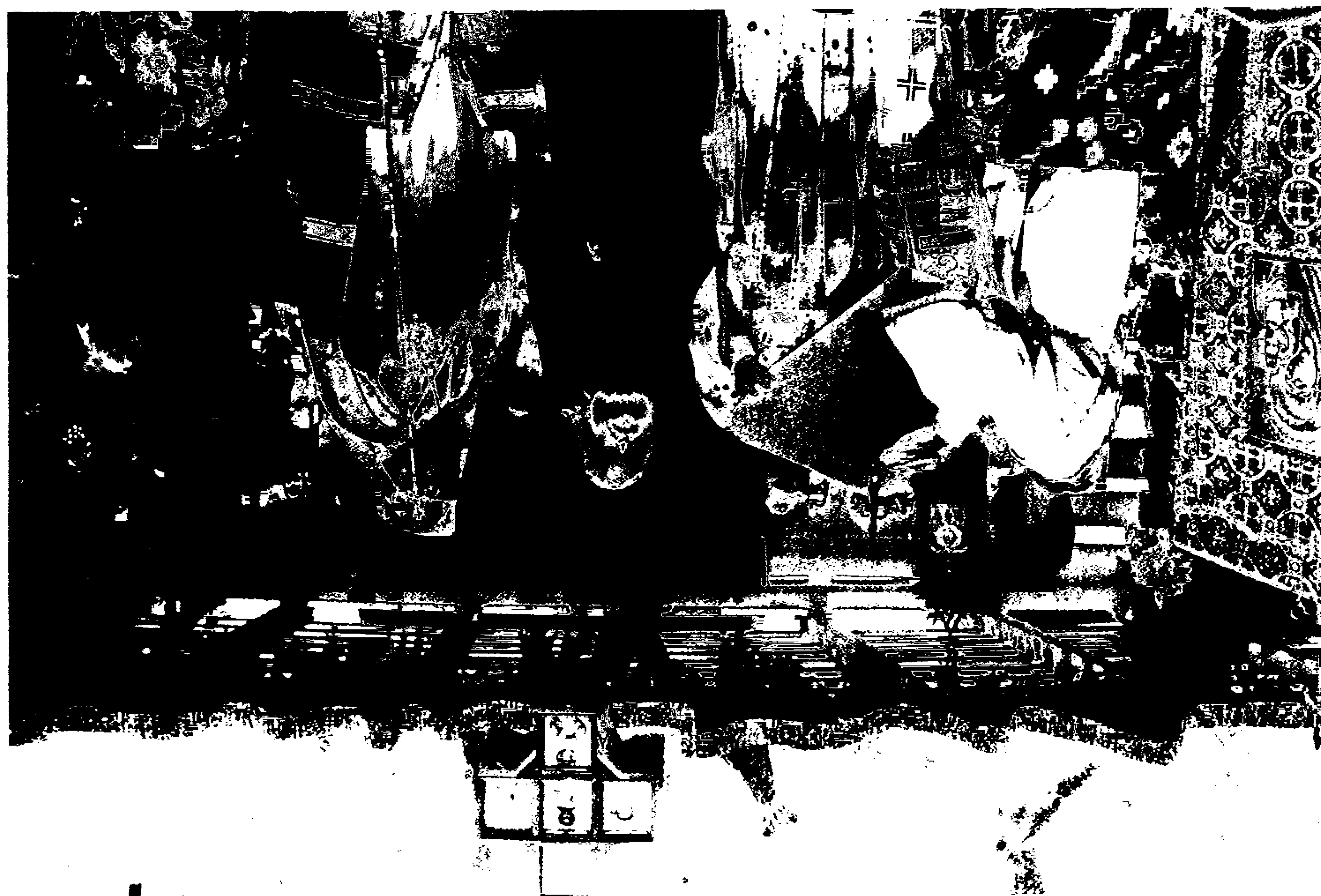
*Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL în mijlocul credincioșilor
în fața Catedralei episcopale din Miercurea Ciuc*

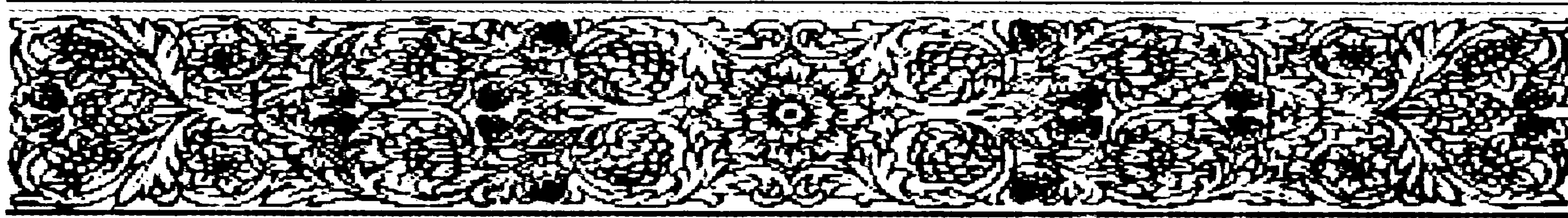

*Primirea Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL de către Preasfințitul Ioan Selejan,
Episcopul Covasnei și Harghitei, în Catedrala episcopală din Miercurea Ciuc*

*Momente de la slujba de ridicare în rang de Arhiepiscop
onorific a Preasfințitului Ioan Selean*

• **EVENIMENTE BISERICESTI** •
- **COMEMORĂRI** -

**MOMENT ANIVERSAR – ZIUA DE NAȘTERE A
PREAFERICITULUI PĂRINTE PATRIARH DANIEL**

Miercuri, 22 iulie 2009, la Mănăstirea „Sfânta Maria“-Techirghiol, județul Constanța, stavropighie patriarhală, a avut loc un Te Deum de mulțumire cu ocazia momentului aniversar al împlinirii vârstei de 58 de ani de către Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

La această slujbă de mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra Preafericirii Sale, Bisericii Ortodoxe Române și poporului român au participat ierarhi ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, preoți, monahi și credincioșii din cadrul Așezământului social-pastoral „Sfânta Maria“.

La finalul slujbei de mulțumire săvârșită de către Preasfințitul Episcop Casian al Dunării de Jos, la care au participat ierarhi ai Sinodului Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, Preasfinția Sa a ținut un cuvânt în care a mulțumit Bunului Dumnezeu pentru acest ceas sărbătoresc și a evidențiat că trebuie să mulțumim permanent pentru darul nașterii, pentru că „ziua nașterii este ziua hotărâtă de Dumnezeu, este darul lui Dumnezeu către părinții noștri. Ziua nașterii este darul concret al lui Dumnezeu și al părinților noștri pentru noi, și noi trebuie să întoarcem acest dar către Cel ce ni l-a dat, către Domnul și către părinții noștri. Astăzi, când Biserica cinstește pe Sfânta Maria Magdalena, cea întocmai cu Apostolii, noi ne-am întâlnit în jurul păstorului nostru, Apostolul Bisericii noastre, Întâistătătorul Bisericii noastre, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care este în mijlocul nostru, și se cuvine a fi și noi lângă Preafericirea Sa, aici, în această frumoasă grădină de la malul mării.“

În continuare, Preasfințitul Episcop Casian, Episcopul Dunării de Jos, a evidențiat personalitatea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, subliniind că Întâistătătorul Bisericii noastre și-a dedicat viața teologiei, monahismului și slujirii Bisericii lui Hristos. „Fie ca lucrarea liturgică a Preafericirii Voastre, fie ca lucrarea teologică-educatională a Preafericirii Voastre, fie ca lucrarea pentru consolidarea adevăratei trăiri monastice patristice pe firul vieții monahale, fie ca lucrarea Preafericirii Voastre pentru a se clădi biserici și case pentru sănătate și pentru sprijinirea credincioșilor să fie o ofrandă de mulțumire adusă astăzi, în această mănăstire, încojurat de credincioși, de obștea monahală, de ierarhi și de preoți“, a spus Preasfințitul Casian.

În continuare, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a mulțumit lui Dumnezeu pentru darul vieții, pentru toate binefacerile aduse și a subliniat faptul că în ziua nașterii suntem datori să mulțumim și pentru oamenii prin care Dumnezeu ne dăruiește darul vieții și ne ajută să cultivăm cu libertate și responsabilitate acest dar.

Preafericirea Sa a subliniat importanța darului nașterii de copii, arătând că, „în general, considerăm că atunci când se naște un copil în lume el este un dar pentru familie și pentru societate, cu speranța că el va deveni un bun cetățean al patriei din lumea aceasta. Puțini merg cu gândirea mai departe și descoperă că darul nașterii de copii în lume este un dar nu numai pentru lumea aceasta,

ci este un dar și pentru împărăția cerurilor, căci copiii care sunt crescuți în credință și se mântuiesc devin cetățeni ai raiului, cetățeni ai împărăției cerurilor. Cuiva care i se dă naștere în lumea aceasta pământească i se dăruiește și vocația de a participa la viața și iubirea veșnică a Sfintei Treimi, în împărăția cerurilor“, a spus Patriarhul României.

La finalul slujbei de mulțumire Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a binecuvântat poporul prezent și a dăruit fiecăruia câte o iconiță a Sfântului Prooroc Ilie Tesviteanul, iar mai apoi Întâistătătorul Bisericii noastre a fost felicitat de ierarhi, preoți și credincioși.

A consemnat CIPRIAN BÂRA

AL II-LEA SIMPOZIOM TEMATIC CONSULTATIV PENTRU CATEDRALA MÂNTUIRII NEAMULUI

Vineri, 26 iunie 2009, în Aula Magna „Teoctist Patriarhul“ a Palatului Patriarhiei s-au desfășurat lucrările celui de-al doilea Simpozion Tematic Consultativ: Noua Catedrală patriarhală, Catedrala Mântuirii Neamului, arhitectură, structură, utilitatea culturală – concurs pentru Catedrala propriu-zisă, care este organizat pe baza unei tematici date. În prezența Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a membrilor Permanenței Consiliului Național Bisericesc, a membrilor Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor și a câtorva arhitecți și specialiști în domeniu a avut loc o informare privind lucrările pregătitoare la Catedrala Mântuirii Neamului, o prezentare a unor imagini de ilustrare a temei principale privind proiectul pentru realizarea ansamblului. În cadrul întâlnirii a fost prezentată o machetă care a avut rol de punct de plecare, bază de discuții, care va fi completată și îmbunătățită.

Simpozionul a fost deschis de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care a subliniat că scopul acestei întâlniri este consultarea tematică cu arhitecți și ingineri specialiști care au proiectat și după ale căror proiecte s-au realizat biserici de mari dimensiuni în mediul urban, după anul 1990.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a evidențiat că acest al doilea simpozion consultativ tematic ce s-a concretizat într-o adunare de idei, de propuneri, de sugestii tematice a fost necesar pentru *„a completa ceea ce s-a făcut ca propunere de bază pentru viitoarea catedrală, ținând seama de specificul lăcașului creștin și ortodox, în special de utilitatea și funcționalitatea lui liturgică, de utilitatea și funcționalitatea lui misionară. Catedrala nu este o simplă biserică pentru rugăciune, ci ea, pe lângă rugăciune, are nevoie de spații care vor fi consacrate întâlnirii slujitorilor Catedralei cu pelerinii din țară și din străinătate“*. Preafericirea sa a mai subliniat că este foarte important să cunoaștem că, *„pe lângă rugăciune, avem și acțiuni și activități pastoral-misionare care pot fi desfășurate la demisolul și în subsolul Catedralei, iar mai târziu vor fi construite două clădiri anexe care vor fi o șansă în plus pentru întâlniri, simpozioane, conferințe și seminarii ale școlilor teologice, din țară, care se vor uni în activități comune sau ale tinerețului din țară“*.

În continuare, Întâistătorul Bisericii noastre a vorbit în cuvântul său introductiv despre mistagogia edificiului și despre importanța cunoașterii și păstrării Tradiției ortodoxe, concepția arhitecturală trebuind să exprime tematica și simbolistica teologică ortodoxă. *„Este o mare nevoie de a înțelege scopul și mesajul unui lăcaș de cult din punct de vedere spiritual. În termeni tehnici, teologici o numim mistagogia edificiului, ce transmite ca taină, ca mister al credinței edifi-*

ciul. Este un limbaj simbolic nonverbal în timp. Atât arhitectura, cât și pictura bisericilor ortodoxe sunt cuvânt zidit în simbol, iar simbolul este un cuvânt permanent, o transmitere permanentă a mesajului Evangheliei. De aceea, noi dorim să nu fie construit ceva fără semnificație simbolică. Noi nu opunem spiritul și materia, ci facem din materie o epifanie spiritului, așa după cum spunea Brâncuși despre arta sa“, a spus Patriarhul Daniel.

În continuare, părintele Gheorghe Ispas, consilier patriarhal în cadrul Sectorului Monumente și construcții bisericești – Biroul „Catedrala Mântuirii Neamului“, a adus la cunoștință stadiul demersurilor și al lucrărilor pregătitoare la Catedrala Mântuirii Neamului. Părintele Ispas a subliniat că „atribuirea prin lege Patriarhiei Române a terenului amintit, situat în Calea 13 Septembrie, sector 5, în apropierea Palatului Parlamentului, destinat exclusiv construirii Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului reprezintă, înainte de toate, un act de dreptate, de reparație morală.

Până în anul 2006, Patriarhiei Române nu i s-a retrocedat nici o suprafață de teren ca reparație morală pentru cele cinci biserici din zonă care au fost demolate sau translatate în perioada regimului comunist pentru a se construi actuala clădire a «Casei Poporului», adică a Palatului Parlamentului. Mai precis, ne referim la Bisericile Spirea Veche, Izvor și Albă-Postăvari, care au fost demolate, precum și la alte două lăcașuri de cult, Mihai Vodă și Schitul Maicilor, translatate pe alte amplasamente și mascate de blocuri. Este vorba de terenuri și de edificii de o valoare istorică și artistică inestimabilă.

Atribuirea în proprietate a terenului Patriarhiei Române s-a făcut cu respectarea tuturor prevederilor legale, iar terenul, în suprafață de 110.000 mp, situat în Municipiul București, Calea 13 Septembrie, sector 5, «este destinat exclusiv construirii Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului» (art. 2 alin. 2)“.

Părintele consilier Gheorghe Ispas a adus la cunoștință tuturor că, până în prezent, după punerea pietrei de temelie din 29 noiembrie 2007, în cadrul Biroului „Catedrala Mântuirii Neamului“ au mai fost parcurse următoarele etape și demersuri. S-au obținut următoarele acte: Număr Poștal de la Primăria Municipiului București, Certificatul Fiscal eliberat de Primăria sectorului 5, s-a făcut Intabulare (Extras de Carte Funciară), Certificat de Urbanism de la Primăria sectorului 5 București. În perioada 3-7 martie 2008 a avut loc expoziția de la Palatul Patriarhiei cu biserici de mari dimensiuni executate de arhitecți în eparhiile Bisericii Ortodoxe Române. S-au încheiat lucrările de defrișare a vegetației de pe amplasamentul noii Catedrale patriarhale. Totodată, s-au încheiat măsurătorile topografice, s-a executat un Studiu geoelectric privind structura terenului de fundare până la adâncimea de 15 metri. S-au executat lucrări de foraj pentru Studiu Geotehnic al terenului destinat construirii Catedralei Mântuirii Neamului.

Părintele Ispas a mai subliniat că, potrivit temei de proiectare, stilul noii catedrale trebuie să fie românesc, iar concepția arhitecturală să exprime tematica teologică, arătându-și speranța ca, „peste câțiva ani, să avem în București o nouă Catedrală patriarhală, care va contribui nu numai la înfrumusețarea Capitalei, ci și la îmbogățirea zestrei spirituale a poporului român, constituind o carte de vizită a Bisericii noastre, respectiv a țării pentru o prezență demnă în cadrul mării familii europene“.

În continuarea discuțiilor a luat cuvântul Domnul inginer dr. Eugen Iordăchescu, care, referindu-se tot la stadiul lucrărilor pregătitoare, a evidențiat faptul că, astăzi, „toate cele 23 de «Avize» sunt obținute pentru utilități, necesare pentru întreg Ansamblul Arhitectural și pentru care a fost întocmit Studiul de Fezabilitate pentru lucrările de rețele și amenajări exterioare. Avem însă unele dificultăți în obținerea avizului energetic, de care va trebui să ne ocupăm în mod special“.

Inginerul Iordăchescu a remarcat că, „din studiile întreprinse pentru cunoașterea terenului de fundare, toate cele 4 foraje executate până la adâncimea de 40 de metri au scos în evidență existența unui teren foarte bun de fundare, caracterizat de argilă tare sau nisip argilos îndesat etc., ceea ce va asigura obținerea unor lucrări de bună calitate“.

Complementaritatea dintre edificiu și sensul teologic a fost subliniat și de către domnul arhitect dr. Nicolae Vlădescu, care a arătat că „în procesul complex de elaborare a unui proiect pentru un edificiu purtător de ample și profunde semnificații teologice este firesc să fie parcursă o etapă de investigare atentă, pe multiple planuri“. În continuare, domnul arhitect Vlădescu a făcut o incursiune succintă în trecutul Ortodoxiei noastre și a dovedit că „este relevantă simbioza dintre concept și simbol, lăcașul de cult fiind cuvântul construit în simbol“. Prin scurtul excurs în istoria arhitecturii bisericesti din zonele principale ale țării, domnul Vlădescu a concluzionat că „lanțul ctitoriilor amintite sunt simboluri unitare ale aceluiași concept pentru lăcașul de cult ortodox, ele reprezentând caracterul liturgic-misionar al bisericii“. În finalul expunerii sale, domnul consilier patriarhal Nicolae Vlădescu a subliniat necesitatea ca „în acest moment, având conceptul teologic și semnificația duhovnicească clar exprimate în tematica prezentată, să se poată trece la proiectarea Catedralei Mântuirii Neamului – simbol al Ortodoxiei românești, România fiind singura țară ortodoxă de sorginte latină, în lumea slavă, din răsăritul european, fără o Catedrală patriarhală“.

După referatele expuse de către reprezentanții Patriarhiei Române, simpozionul a continuat cu discuții între toți arhitecții și specialiștii participanți la această a doua întâlnire consultativă, care și-au expus ideile și sugestiile cu privire la noua catedrală, simbol al neamului nostru. Cei prezenți au adus idei și propuneri noi raportate la tema propusă de către beneficiar, în care se prezintă necesi-

tatea faptului că noua compoziție globală a ansamblului trebuie să fie expresia simbolului cultic al capitalei unei țări din Uniunea Europeană.

În tema propusă se arată, de asemenea, că „trebuie găsită acea conformare a ansamblului care să aducă nota de originalitate, de specificitate cultică și culturală, devenind un edificiu cu expresie de distincție în comunitatea Ortodoxiei Europei Orientale, purtând totodată specificul unei catedrale ortodoxe. Prin modul de rezolvare a ansamblului trebuie să fie adusă nota specifică Ortodoxiei românești, România fiind singura țară latină ortodoxă și având o mare diasporă în Occident. Pe lângă faptul că se împlinește o necesitate liturgică a timpului nostru, Catedrala Mântuirii Neamului trebuie să fie, în același timp, o expresie a demnității naționale în secolul al XXI-lea. Din punctul de vedere al spațiului, edificiul urmează să fie un răspuns cu semnificație duhovnicească pentru participarea a mii de credincioși la ceremonialele liturgice ale Patriarhiei. Cu prilejul anumitor ceremonii festive, al marilor sărbători religioase sau momente solemne bisericești cu caracter național sau internațional trebuie să se poată asigura întrunirea unui număr foarte mare de credincioși și, ca atare, necesitatea unui spațiu amplu. În acest caz, spațiul exterior trebuie să ofere un cadru cu expresie cultică de complementaritate a atmosferei din interiorul Catedralei“.

În legătură cu expresia plastică a noii Catedrale din tema propusă aflăm că „plastica exterioară și interioară sunt două componente de importanță deosebită în stabilirea unui climat de intercomunicare. Nu se va renunța la tradiție, dar ea va fi interpretată ca o stare de permanentă neliniște. Plastica va trebui să fie purtătoarea mesajului canonic ortodox, astfel încât nimic din ceea ce reprezintă construcția sau decorația interioară să nu fie întâmplător.

Volumul construcției Catedralei trebuie să reprezinte locul care adăpostește Taina Sfintei Euharistii, Biserica înălțându-se din mijlocul marelui potir. Întreaga construcție este încununată de trei turlle principale, plasate de la intrare până la naos, în ritm crescător. Este reprezentarea înălțării progresive spre împărăția Sfintei Treimi, în care turla Pantocratorului domină compoziția. Conform canoanelor, înălțimea turlei este determinantă pentru lungimea întregului lăcaș“.

În cadrul discuțiilor, domnul arhitect Dragoș Ciolacu, de la Iași, care a subliniat că „tradiția bizantină, grefată pe cultura populară, la care se adaugă expresia materialelor și estetica structurală, este moștenirea noastră în materie de arhitectură bisericească“, a propus ca idei și elemente noi la proiectul și tema de bază, de discuție, clopotnița de tip mănăstire, incinta catedralei total închisă, plasarea unor ferestre în pridvorul altarului pentru realizarea luminatului natural al demisolului, cafas pentru capela de la demisol.

Propuneri de îmbunătățire a temei de plecare referitoare la Ansamblu Catedrala Mântuirii Neamului a făcut și domnul arhitect Șerban Popa din București. Acesta a adus în discuție amplasarea simbolică a orașului București, în context

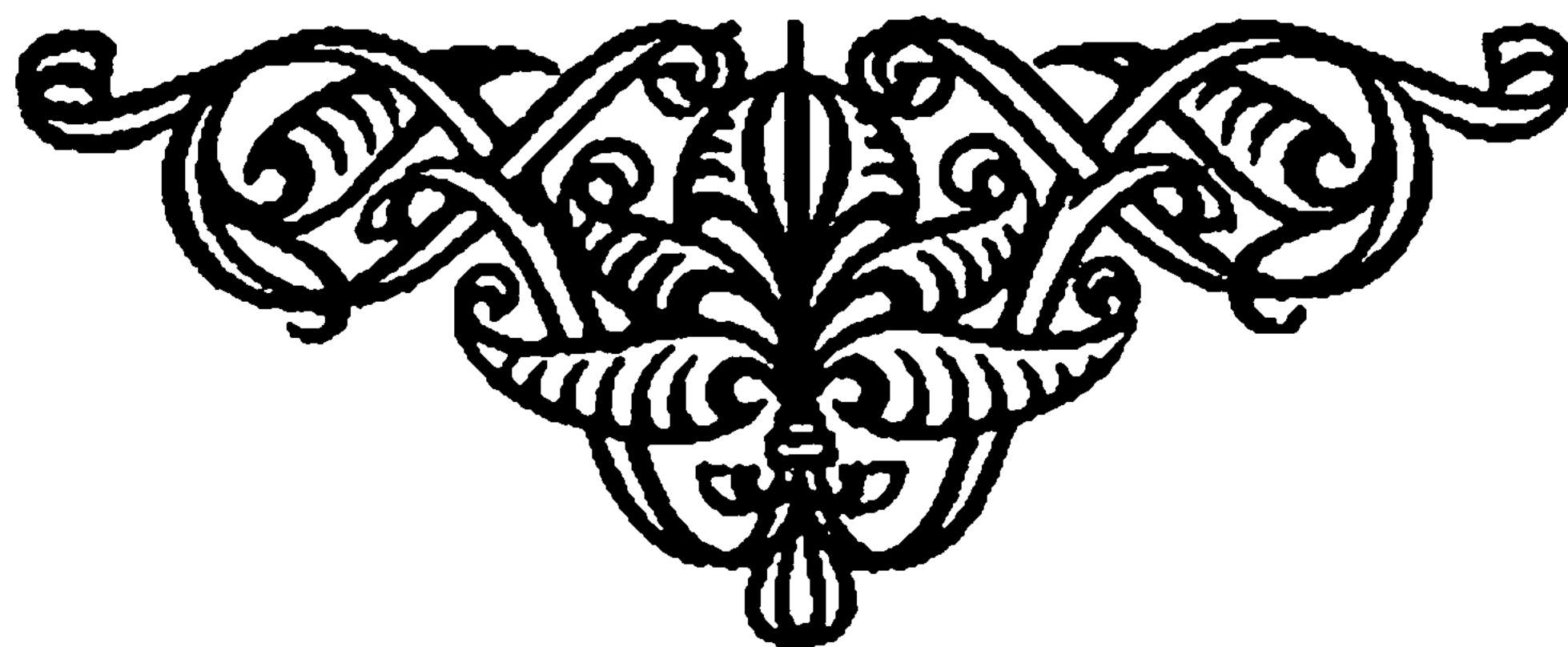
internațional, european și intercontinental, posibilitatea unei alte amplasări, precum și un număr variat de turlă. În excursul său, domnul arhitect Popa a propus ca viitorul ansamblu al Catedralei patriarhale să fie integrat într-o viziune generală asupra Capitalei României.

Domnul arhitect Doru Olaš, din Suceava, a propus celor din sală o posibilă machetă a viitorului ansamblu, care prezintă ca elemente de noutate 12 turlă, o intrare principală și două intrări laterale.

În cadrul discuțiilor au mai venit cu propuneri și idei noi următorii arhitecți: Ion Goea, Nicolae Munteanu din Iași, prof. dr. Mircea Ochinciuc, președintele Ordinului Arhitecților București, și domnul arhitect prof. dr. Sorin Vasilescu.

Arhitecții prezenți, prin aportul lor, au participat astfel la un concurs de idei tematice, pentru care se vor acorda trei premii: premiul I – „Ordinul Sfântul Apostol Andrei”; premiul al II-lea – „Ordinul Sfinții Împărați Constantin și Elena”; premiul al III-lea – „Ordinul Sfântul Voievod Ștefan cel Mare”. Câștigătorii vor fi desemnați de o comisie specială a Patriarhiei Române, iar premiile se vor oferi într-un cadru festiv.

A consemnat CIPRIAN BĂRA

PARTICIPAREA PREAFERICITULUI PĂRINTE PATRIARH DANIEL LA HRAMUL MÂNĂSTIRII „SFÂNTUL PANTELIMON” – LACUL SĂRAT, BRĂILA

Luni, 27 iulie 2009, de sărbătoarea Sfântului Mucenic și Tămăduitor Pantelimon, Mănăstirea „Sfântul Pantelimon“ din stațiunea Lacu Sărat, județul Brăila, și-a cinstit ocrotitorul. La slujba oficiată de Preasfințitul Episcop Casian al Dunării de Jos, înconjurat de un ales sobor de preoți și diaconi, a participat și Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care a ținut celor prezenți un cuvânt de învățătură.

La finaul Sfintei Liturghii, Întâistătorul Bisericii noastre a vorbit autorităților locale și centrale, precum și tuturor credincioșilor prezenți despre viața Sfântului Pantelimon, care a trăit în partea a doua a secolului al III-lea și începutul secolului al IV-lea, în timpul împăraților persecutori Dioclețian și Maximian.

După ce a explicat istoria vieții Sfântului, Preafericirea Sa a evidențiat că Sfântul Pantelimon este foarte cunoscut ca fiind întru toate milostiv și era foarte iubit de toată lumea, pentru că atunci când vindeca bolnavii nu cerea niciodată bani. *„Nu-i vindeca cu știința medicală, ci doar prin rugăciune adresată Doctorului Cel mai mare, Hristos-Domnul. Nu vindeca bolnavii prin rețete medicale sau prin tratamente, ci numai prin rugăciunile adresate Mântuitorului Iisus Hristos. Era un doctor care a primit darul vindecărilor de la Însuși Hristos, Vindecătorul sufletelor și al trupurilor noastre“*, a explicat Preafericitul Daniel.

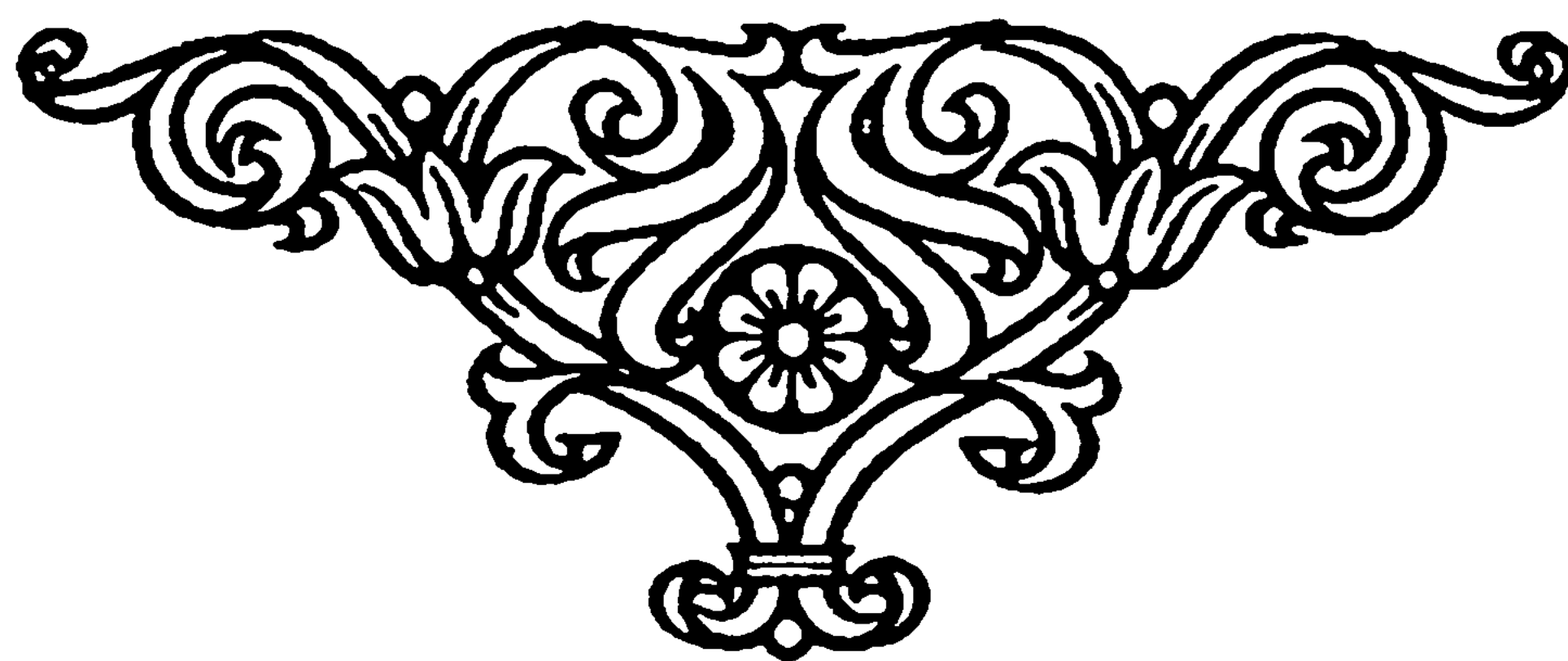
Patriarhul României a subliniat că din viața Sfântului Pantelimon învățăm multe adevăruri duhovnicești pline de înțeleșuri și a explicat că izvorul minunilor lui Hristos este iubirea Sa milostivă. Toți sfinții creștini tămăduitori au ca izvor al tămăduirilor pe care le săvârșesc prin lucrarea harului lui Dumnezeu iubirea milostivă. *„Sfântul Pantelimon este un om milostiv, un om care suferă cu cei ce suferă și încearcă să-i ajute, să-i scoată din suferință, din pătimire. Din viața Sfântului Pantelimon mai învățăm că în mare măsură el este ceea ce a primit, și anume credința de la mama sa, Eugula, și de la preotul Ermolae. Viața Sfântului este o paradigmă pentru majoritatea tinerilor care primesc credința de la părinți, dar mai ales de la mamă, și apoi de la preotul de parohie. Cei doi părinți, părinții după trup și părintele care botează și care crește în credință pe fiii duhovnicești, părintele paroh sau părintele duhovnic, contribuie cel mai mult la formarea tinerilor și la creșterea lor duhovnicească în credință. Prăznuirea Sfântului Mare Mucenic Tămăduitor Pantelimon cheamă pe părinți să aibă o grijă deosebită pentru creștinarea și creșterea în credință creștină a copiilor și tinerilor“*, a spus Părintele Patriarh Daniel.

Patriarhul României a semnalat faptul că dacă în vremuri de prigoană părinții după trup și părinții Bisericii, slujitori ai sfințelor altare, au avut atâta râvnă, „*cu atât mai mult trebuie în libertate să contribuim la formarea și la creșterea copiilor și tinerilor, în credință, pentru că trebuie să avem nădejdea că mulți dintre ei vor deveni sfinți, vor deveni slujitori ai Bisericii, vor deveni tămăduitori, vor deveni ajutători ai celor întristați și necăjiți.*“

În continuare, Preasfințitul Casian, Episcopul Dunării de Jos, a mulțumit în numele întregii eparhii Întâistătorului Bisericii noastre pentru prezența la hramul acestei mănăstiri și a evidențiat că Mănăstirea de la Lacul Sărat reprezintă „armonia dintre loc și oameni, prin credință, prin solidaritate și prin bunătatea lor, căci acești creștini, icoană a filantropiei, urmează ceea ce văd aici, acasă la ei. Filantropia nu se oprește în curțile bisericilor și mănăstirilor, aici învățăm cum să rupem pâinea și în scara blocului, și în cartier, și la sat, și la oraș. Aceasta învață Biserica, să se depășească și criza economică prin înmulțirea dragostei și a filantropiei. Luăm, așadar, din inimile voastre, iubiți părinți slujitori, cin monahal, dregători aici prezenți și popor al lui Dumnezeu, și arătăm bucurie Preafericitului Părinte Patriarh, care lucrează mult pentru Biserică“, a spus Preasfințitul Casian.

În încheiere, Părintele Patriarh Daniel a oferit pentru altarul mănăstirii o cruce de binecuvântare și un liturghier, colecție nouă, precum și cele trei volume din seria Studia Basiliana pentru biblioteca acestui așezământ. Cu acest prilej, maica stareță Pantelimona Corjos a primit rangul de iconom stravofofor. A fost sfințită și inaugurată, de asemenea, noua clădire de oaspeți.

A consemnat CIPRIAN BĂRA

SERBAREA HRAMULUI MĂNĂSTIRII „DUMINICA SFINȚILOR ROMÂNI” DIN LOCALITATEA POPEȘTI LEORDENI

Duminică, 21 iunie, Mănăstirea „Duminica Sfinților Români“, din localitatea Popești-Leordeni, de la marginea Bucureștiului, și-a serbat primul hram. „Cuviosul Teoctist“ – cel de-al doilea hram – este prăznuit pe data de 3 septembrie. Sărbătoarea dedicată Sfinților români a adunat sute de credincioși, care au asistat la Sfânta Liturghie oficiată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. În cadrul Sfintei Liturghii, Părintele Patriarh a hirotonit ieromonah pe ierodiaconul Grigore Artenie.

În Duminica a doua după Rusalii, nimic nu părea să alunge norii plângăcioși, gata să picure ploaie deasupra Mănăstirii din localitatea Popești-Leordeni și a oamenilor veniți la sărbătoare. S-au adunat cu mic, cu mare (să fi fost peste două sute de oameni), la praznicul mănăstirii – „Sfinții români“. Mulți dintre cei prezenți au ascultat slujba din pridvor, pentru că în biserică nu era loc de aruncat un bold măcar. Câțiva dintre credincioși au participat cu o seară înainte la slujba Vecerniei mari, unită cu Litia, în cinstea Sfinților români.

Hramul s-a transformat într-o sărbătoare a bucuriei colective, ca urmare a prezenței unui număr considerabil de clerici, personalități ale vieții publice și credincioși mult rugători. Cu toții au participat la slujba Sfintei Liturghii, oficiată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care, în cuvântul de învățătură, a vorbit pe înțelesul tuturor atât despre chemarea la apostolat a sfinților ucenici și apostoli ai Mântuitorului Iisus Hristos, cât și despre Evanghelia împărăției cerurilor, care este „*Evanghelia mântuirii, Evanghelia iertării păcatelor și a vindecării bolilor sufletești și trupești, ca o pregustare a vieții din împărăția lui Dumnezeu, după învierea cea de obște, când omul va fi complet vindecat de păcat și de moarte, de orice boală și suferință, de orice durere, întristare și suspin. Evanghelia împărăției este Evanghelia împărăției Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh. De aceea, noi, Biserica Ortodoxă, când săvârșim Sfânta Liturghie și celelalte Sfinte Taine, cu excepția Tainei Spovedaniei, care este direct legată de Sfânta Euharistie, spunem «Binecuvântată este împărăția Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh»*“, a spus Părintele Patriarh Daniel.

Evanghelia, a continuat Preafericirea Sa, *ne arată că Mântuitorul mai întâi predică ceva nou, în același timp ceva vechi. Vechi în înțelesul că profețiile Vechiului Testament vorbesc despre Mesia, Cel Care va fi Mântuitorul lumii, iar ceva nou este faptul că Mesia, Mântuitorul lumii, este Fiul cel veșnic al unui Tată veșnic. „Că Dumnezeu cel Unul nu este un Dumnezeu singurătate, ci Dumnezeu cel Unul are un Fiu veșnic și are un Duh veșnic – Duhul Sfânt. Deci Dumnezeu cel Unul este întreit în Persoane, nu este o singurătate veșnică, ci o comuniune de iubire veșnică, nedespărțită și de viață făcătoare“.*

A mai amintit Părintele Patriarh Daniel, în cuvântul său, despre sfinții români din toate timpurile și din toate locurile. Nu i-a uitat pe sfinții martiri străromâni sau daco-români din primele veacuri, persecutați în timpul marelui împărat păgân Dioclețian, nici pe aceia din rândul ierarhilor, a episcopilor sau pe părinții cuvioși, nevoitori, sfinți, rugători în crăpăturile pământului, în peșteri, în munți, sfinții voievozi, la care se adaugă cuvioși și cuvioase, alături de multe mame și tați care au crescut copiii în credință. *„Sfinții noștri străbuni, rugători în ceruri, ne țin pe noi astăzi pe pământ cu rugăciunile lor și ne întăresc când trecem prin ispite, prin prigoană, prin sărăcie, prin tot felul de încercări, ca să nu ne pierdem credința dreaptă ortodoxă. Printre ei avem pe Emilian de la Durostorum, Sfinții Mucenici de la Niculițel, Sfinții dobrogeni Epictet și Astion, o mulțime de sfinți pe tot teritoriul*

țării noastre și în apropierea granițelor actuale ale României. Avem sfinți daco-romani care au trăit pe teritoriul Serbiei de astăzi, în secolul al III-lea și al IV-lea. Apoi, mai pomenim astăzi, printre sfinții străromâni daco-români și români, o mulțime de ierarhi, de episcopi, care au binevestit Evanghelia lui Hristos. Unii dintre ei au participat la Sinoade Ecume-

nice, alții au condus comunități în timpul persecuțiilor și alții – în timpul invaziilor barbare, a migrației popoarelor care veneau din alte părți peste teritoriul țării noastre. Avem o mulțime de luptători ai credinței care au păstrat dreapta credință și s-au jertfit pentru ea.

Ierarhi cărturari care au avut un curaj deosebit, ca Bretanion, de la Tomis (Constanța), sau Teotim, episcop al Tomisului, din secolul al IV-lea. Apoi, mari cuvioși părinți ca Ioan Casian, care a răspândit monahismul și în Galia, Franța de azi. Avem învățați monahi cu renume universal, și anume în secolul al VI-lea, Cuviosul Dionisie Exiguul (tradus «cel smerit», «cel neînsemnat», după cum își spunea el însuși), care a propus Papei Ioan pe la anul 530 să nu se mai numere timpul de la întemeierea Romei, ci de la nașterea lui Iisus. și așa, astăzi, noi avem, datorită unui străromân, era creștină“.

„Între sfinții voievozi numim pe Sfântul Ștefan cel Mare, care a apărat întreaga creștinătate. Papa Sixt al IV-lea l-a numit «atletul credinței creștine», deși nu era catolic, era ortodox. Deci, i-a recunoscut jertfelnicia, vitejia și credința lui puternică. Sfântul Constantin cel Mare, împreună cu fiii săi și cu sfetnicul Ianache, a pătimit moarte de martir, păstrând credința ortodoxă. Sfântul Neagoe Basarab, ierarh, cărturar, ctitor de biserici, cel care a ajutat cel mai mult întreg Orientul creștin, aflat sub stăpânire otomană. Hristos Domnul a lucrat prin toți, ei au devenit mâinile Lui în păstrarea și transmiterea credinței ortodoxe“, a precizat Preafericirea sa.

În finalul cuvântului de învățătură, Praefericitul Părine Patriarh Daniel a adus aminte celor prezenți de vrednicul de pomenire Teoctist Patriarhul, ctitorul bisericii, după care a adresat cuvinte de felicitare starețului și obștii de la Mănăstirea „Duminica Tuturor Sfinților“, dar și credincioșilor prezenți la sărbătoarea comunității monahale, ostenitori, miluitori, binefăcători și ajutători ai sfântului lăcaș, fără să-i uite pe românii aflați în afara granițelor țării, „care au nevoie de sprijinul sfinților“.

Când slujba a fost gata, soarele a ieșit din nori. S-a revărsat peste oameni cu toată puterea arșiței sale. În lumina strălucitoare căzută din cer, pe latura vestică a mănăstirii, acolo unde este pictată o frescă a Sfinților români, avându-l pe Hristos în centru, stă scris spre luare aminte: „Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele“.

Mănăstirea „Duminica Sfinților români“ se află pe șoseaua Olteniței, în localitatea Popești-Leordeni, la marginea de sud-est a Capitalei. Biserica mănăstirii a fost ridicată între anii 2003-2006, la inițiativa vrednicului de pomenire Teoctist Patriarhul. În curtea așezământului monahal funcționează Atelierele Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă și Fabrica de lumânări „Făclia Sfinților Români“. De asemenea, în vecinătatea așezământului de cult se află o seră de legume, o livadă și o plantație de viță-de-vie. O parte dintre produsele alimentare obținute aici sunt destinate cantinelor pentru persoane cu venituri materiale reduse din Arhiepiscopia Bucureștilor.

A consemnat RALUCA BRODNER

BISERICA DOMNEASCĂ DIN PLOIEȘTI A ÎMPLINIT 370 DE ANI

Luni, 29 iunie, de sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a săvârșit Sfânta Liturghie la Biserica Domnească din Ploiești, care a sărbătorit anul acesta, de ziua hramului, 370 de ani de când a fost zidită de vrednicul domnitor Matei Basarab.

După citirea Sfintei Evanghelii, Întâistătorul Bisericii noastre a ținut un cuvânt de învățătură în care a evidențiat personalitățile celor doi corifei ai Ortodoxiei și importanța lor pentru viața creștină și pentru întreaga creștinătate, în general.

Preafericirea Sa a subliniat suferințele vieții și darurile duhovnicești pe care le-a primit Sfântul Apostol Pavel, prin care se arată *„paradoxul puterii duhovnicești, care nu se măsoară cu puterea fizică, pentru că într-un om firav și adesea bolnav, într-o natură umană fragilă, Dumnezeu și-a arătat puterea Sa, astfel încât Sfântul Apostol Pavel este cel mai mare misionar al Bisericii“*.

Evanghelia ce s-a citit la Sfânta Liturghie ne arată mărturisirea lui Petru că Iisus este Fiul lui Dumnezeu cel Veșnic, Care s-a făcut om din iubire pentru oameni. *„Această mărturie a dumnezeirii lui Hristos este temelia Bisericii. Biserica lui Hristos este așezată sau se zidește, se construiește, avansează, progresează în umanitate pe baza mărturisirii credinței că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, Unul din Treime. Ambii apostoli pe care îi prăznuim astăzi au sfârșit ca martiri“*, a spus Preafericitul Părinte Patriarh Daniel.

Părintele Patriarh Daniel a evidențiat că acești doi Apostoli sunt mari dascăli ai lumii, corifeii Apostolilor și, deși sunt diferiți ca loc de naștere, ca formare intelectuală, ca experiență a vieții, *„acești doi Apostoli au multe lucruri în comun. Amândoi iubesc pe Hristos cu iubire jertfelnică până la moarte și de aceea au murit în aceeași zi ca mucenici, la Roma. Au fost în închisoare și, de aceea, în această zi, aproape toate paraclisele și capelele din penitenciare își serbează hramul. Acești doi martiri au arătat iubire desăvârșită față de Hristos pentru că au simțit, la rândul lor, iubirea jertfelnică a lui Hristos, Care a murit pe Cruce pentru mântuirea lumii“*. De asemenea, Părintele Patriarh a arătat că acești doi mari sfinți ai Ortodoxiei au o credință puternică și mărturisitoare, că Hristos nu este un simplu om, ci este Fiul lui Dumnezeu făcut Om din iubire pentru oameni.

Acești doi Sfinți Apostoli, deși într-un mod diferit, dar totuși similar, sunt dascăli ai pocăinței *„nu numai prin faptul că ei cheamă lumea la pocăință, ci prin faptul însuși de a se fi pocăit ei înșiși mai întâi“*. Întâistătorul Bisericii noastre a arătat că *„acești doi mari dascăli ai pocăinței ne arată că nimeni nu se poate mântui fără pocăință, că în împărăția lui Dumnezeu nu intră nici un păcat și că păcatele trebuie curățite înainte de moarte, înainte de sfârșit. Pentru că nu cu-*

noaştem sfârşitul, trebuie să ne pocăim des, să ne spovedim des, pentru ca Dumnezeu să ne găsească în clipa morţii şi în clipa judecării pocăiţi de păcatele noastre“.

Cel de-al patrulea lucru deosebit de preţios pe care îl au în comun sfinţii ocrotitori ai Bisericii Domneşti din Ploieşti este dragostea lor pentru Biserică. *„Biserica, fiind Trupul tainic al lui Hristos, ei s-au jertfit pentru Biserică, luptând pentru unitatea ei, pentru că adesea Biserica este în primejdie de dezbinare din pricina patimilor omeneşti. Ei s-au luptat ca noile comunităţi înfiinţate să trăiască în pace, în linişte. Au dat sfaturi preoţilor, episcopilor să se comporte ca părinţi duhovniceşti“*, a mai spus Părintele Patriarh Daniel.

Distincţii de vrednicie

La finalul Sfintei Liturghii, după ce părintele Ştefan Muşat, protopop de Ploieşti, a mulţumit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel pentru prezenţa în mijlocul credincioşilor din oraş, Preafericirea Sa a oferit unor personalităţi locale distincţia de vrednicie „Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou“, pentru sprijinul acordat activităţilor pastoral-misionare ale parohiei „Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel“ din Ploieşti.

Preotul paroh Ion Pârlea a primit pentru parohie o cruce de binecuvântare şi un album cu Catedrala patriarhală, „Duhul Sfânt a înnoit-o“.

În încheiere, Întâistătătorul Bisericii noastre, înconjurat de soborul slujitorilor, a dezvelit şi sfinţit statuia domnitorului Matei Basarab din curtea bisericii, după care a binecuvântat şi sfinţit o icoană în mozaic a hramului, precum şi noul lumânărar.

A consemnat CIPRIAN BĂRA

PELERINAJUL TINERILOR DIN EPISCOPIA DUNĂRII DE JOS LA SĂRBĂTOAREA SFINTEI TREIMI

Luni, 8 iunie, la sărbătoarea Sfintei Treimi, în Episcopia Dunării de Jos a avut loc tradiționalul pelerinaj anual al tinerilor liceeni din eparhie la hramul Mănăstirii Buciumeni din județul Galați. Aproape 800 de elevi, câte 10 de la fiecare liceu din județele Galați și Brăila, însoțiți de profesorii lor de Religie, precum și de preoți de la diferite parohii din cele două județe, la care s-au adăugat aproximativ 200 de copii din localitățile învecinate, participanți la programul catehetic „Hristos împărtășit copiilor“, s-au întâlnit aici pentru a participa împreună la Sfânta Liturghie arhierescă, pentru a discuta probleme duhovnicești stringente vârstei și pentru a medita la darurile Duhului Sfânt în viața lor. Pentru prima dată, la acest „festival al tinerilor“ au participat și tineri liceeni din județele vecine, și anume Vrancea, Vaslui și Tulcea.

În prima zi după Duminica Rusaliilor (în care, anul acesta, în toată Patriarhia Română s-a serbat „Duminica părinților și copiilor“), Episcopia Dunării de Jos a continuat derularea celui mai mare proiect misionar pentru tineri, și anume pelerinajul anual al elevilor din liceele din județele Galați și Brăila la hramul Mănăstirii Buciumeni, care anul acesta a ajuns la cea de-a XV-a ediție.

Ca de obicei, pregătirea pentru pelerinaj s-a făcut cu câteva zile înainte. În licee, profesorii de Religie au selectat pe cei mai buni elevi la această disciplină, printr-un mic concurs despre viața Sfântului Vasile cel Mare.

Plecarea către mănăstire s-a făcut luni dimineța, din fața Catedralei episcopale, locul unde se păstrează o părticică din moaștele Sfântului Ierarh Vasile cel Mare pe care tinerii elevi din Galați și Brăila l-au întâmpinat și cinstit la aducerea sa la Galați, în luna martie a acestui an. Astfel, binecuvântați de harul celui mai mare dintre Sfinții Capadocieni, tinerii s-au îndreptat, împreună cu profesorii lor, către un alt loc de har - Mănăstirea Sfintei Treimi de la Buciumeni.

Ajunși în codrii Buciumenilor, tinerii s-au adunat și, asemenea unui rând de credincioși la sfintele moaște, s-au îndreptat în liniște și rugăciune către altarul din pădurea mănăstirii, pentru a participa la comuniunea cu Sfânta Treime, prin Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie. Aici au fost așteptați de ierarhul Dunării de Jos, Preasfințitul Episcop Casian, împreună cu un impresionant sobor de preoți și diaconi.

Odată cu Sfânta Liturghie a debutat întâlnirea duhovnicească „propriu-zisă“ de la Buciumeni. Tinerii, alături de profesorii lor îndrumători, cărora li s-au alăturat și preoții slujitori, au trăit sfânta slujbă, cântând la unison imnurile bisericești. Ca de fiecare dată, cei mai vrednici și pregătiți dintre ei s-au împărtășit nu numai din bucuria momentului, ci și cu Trupul și Sângele Domnului, ceea ce a dovedit încă o dată înțelegerea și trăirea autentică a pelerinajului de către tinerii noștri creștini.

La sfârșit, tinerii au primit și un cuvânt duhovnicesc din partea episcopului lor. Mai întâi, Preasfințitul Casian a dat citire mesajului Întâistătorului Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care a subliniat importanța misionară a acestui pelerinaj:

„Pomenirea Sfinților Părinți este o notă distinctivă a Ortodoxiei, întrucât Părinții sunt cei care ne-au transmis învățătura cea adevărată a Sfinților Apostoli. Ei sunt învățători, mai înainte de orice în măsura în care sunt și mărturisitori ai credinței de partea și în numele Bisericii. Ei sunt o autoritate pastorală în Biserică, întemeiată pe lucrarea Duhului Sfânt, Cel Ce împărtășește Bisericii harul și viața plină de iubire a Sfintei Treimi. Prin Sfânta Treime – numită de părintele Dumitru Stăniloae „structura supremei iubiri“ – ni se descoperă că Dumnezeu este iubire, care coboară la toate fapăturile. Precum soarele luminează toate prin însăși existența sa, tot astfel Sfânta Treime luminează și sfințește pe om și întreaga creație. Această lumină a Sfintei Treimi ne este împărtășită mereu de la Tatăl prin Fiul în Sfântul Duh. Sărbătoarea Pogorârii Duhului Sfânt ne încredințează că misiunea Bisericii în lume este una de mărturisire a Sfintei Treimi: „Veniți, popoare, să ne închinăm Dumnezeirii Celei în Trei Ipostasuri: Fiului în Tatăl împreună cu Sfântul Duh“. Taina Treimii ni se înfățișează astfel în imnul Vecerniei mari din Duminica Cincizecimii: „Tatăl a născut fără de ani pe Fiul, Cel împreună veșnic și împreună pe scaun șezător; și Duhul Sfânt era în Tatăl preaslăvit împreună cu Fiul: o Putere, o Ființă, o Dumnezeire, Căreia toți închinându-ne, zicem: Sfinte Dumnezeule, Cel Ce toate le-ai făcut prin Fiul, cu împreună-lucrarea Sfântului Duh, Sfinte tare, prin Care pe Tatăl am cunoscut și Duhul Sfânt a venit în lume, Sfinte fără de moarte, Duhule Mângâietor, Cel Ce din Tatăl porcezi și în Fiul Te odihnești, Treime Sfântă, slavă ție!“ („Slavă... Și acum...“, la „Doamne, strigat-am“, de la Vecernia mare din Duminica Cincizecimii). Prin Pogorârea Duhului Sfânt, umanitatea însăși devine spațiul sau mediul luminos și sfințit al iubirii dumnezeiești. La această sărbătoare, popoarele și persoanele umane, împărtășindu-se de comuniunea treimică prin iconomie, părăsesc dezbinarea Turnului Babel, iar diversitatea lor devine bogăție a unirii lor în comuniunea unică a Duhului Sfânt: „Odinioară, limbile au fost amestecate pentru îndrăzneala facerii de turn, iar acum limbile au fost înțelepțite pentru slava cunoștinței lui Dumnezeu... atunci s-a lucrat neînțelegerea (afonia) spre pedepsire, acum se reînnoiește înțelegerea (simfonia) spre mântuirea sufletelor noastre“ („Slavă... Și acum...“, la stihoavna de la Vecernia mare din Duminica Cincizecimii).

Praznicul Pogorârii Duhului Sfânt și cel al Sfintei Treimi sunt lumini ale iubirii veșnice a lui Dumnezeu îndreptate spre lume. Aceste sărbători ne arată și finalitatea absolută a umanității și a cosmosului, aceea de a participa la slava eternă a lui Dumnezeu. În acest fel, Sfinții Părinți ne învață că întregul cosmos material este destinat să devină veșmântul luminos al Domnului (Sfântul Maxim

Mărturisorul, Ambigua, trad. rom., p. 165). În lumina acestor sărbători sfinte și sfințitoare, în fiecare an, la hramul Mănăstirii Buciumeni din Episcopia Dunării de Jos are loc o binecuvântată întâlnire a tinerilor, care a ajuns la a XV-a ediție. În acest loc, la Sfânta Liturghie săvârșită la altarul din pădure, mulțimea tinerilor gustă din frumusețea comuniunii împreună cu toți pelerinii prezenți la sărbătoare. Liturghia Bisericii devine liturghie cosmică în sânul naturii, unde copacii alcătuiesc – potrivit expresiei unuia dintre tinerii participanți – „o catedrală verde cu vitralii foșnitoare“. Cu părintească dragoste, îndemnăm pe tineri, prin cuvintele Sfântului Ierarh Vasile cel Mare din Omilia către tineri, să urmeze în viață exemplul albinelor, care „nu zboară la toate florile în același fel și, unde se așază, nu caută să ia totul. Iau numai ce este de folos pentru lucrul lor, iar restul îl lasă și pleacă“. Felicităm pe Preasfințitul Părinte Casian, Întâistătătorul Episcopiei Dunării de Jos, pentru dragostea și jertfelnicia slujirii liturgice și a lucrării pastorale și misionare pentru tineri, pe maicile de la Mănăstirea Buciumeni pentru ospitalitate, precum și pe toți profesorii și elevii participanți la acest eveniment al comuniunii. Binecuvântăm această întrunire, care poate fi model pentru toate eparhiile noastre românești, și rugăm pe Sfântul Vasile cel Mare, „dumnezeiască și sfântă albină a Bisericii lui Hristos“, să ne ajute cu mijlocirile sale, „stând înaintea Treimii Celei deofință“ (slujba Sfântului Vasile cel Mare – Mineiul pe luna ianuarie)”.

După citirea mesajului, Episcopul Dunării de Jos s-a adresat tinerilor cu un cuvânt cald, spunând că „aici, sub cupola cerului, în această «catedrală verde cu vitralii foșnitoare», cum a spus cineva dintre tineri, în anii trecuți, ne aflăm cu toții în comuniune harică. Această expresie de «catedrală cu vitralii foșnitoare» s-a reținut ca fiind cea mai potrivită locului acestuia, la sărbătoarea Sfintei Treimi. Astăzi, Preasfânta Treime ne învață un lucru esențial: ea este singura salvare a noastră de greșelile personale! De fiecare dată când gândim și vorbim egoist vom greși. Tot ceea ce facem de unii singuri sunt greșeli, pentru că uităm, în calitate de creștini, să ne punem de acord mai întâi cu Tatăl, și cu Fiul, și cu Duhul Sfânt din ceruri, pentru că Tatăl, Fiul și Sfântul Duh nu au făcut lumea separat, ci împreună, în iubire, iar aici, pe pământ, noi avem nevoie unul de celălalt; pentru a vedea dacă ceea ce gândesc este bine, e folositor pentru mine și pentru alții. De aceea, Preasfânta Treime ne îndeamnă astăzi, pe toți cei ce vrem să rămânem creștini, să nu facem nimic fără ajutorul Tatălui, și al Fiului, și al Sfântului Duh și fără învățătura de credință a Bisericii, care este de la Sfânta Treime“.

În continuare, Preasfinția Sa a menționat că trebuie să mulțumim Sfintei Treimi și pentru faptul că ni l-a dat pe „Dascălul tinerilor“ – Sfântul Vasile cel Mare, alături de cei peste 200 de Sfinți Capadocieni. „Ne-am întors de curând din Cezareea Capadociei, din țara Sfântului Vasile cel Mare. Capadocia e un loc nease-muit de frumos, dar astăzi nu mai are nici un creștin. Să ne uităm la locul acesta

plin de creștini, în «ograda» Mănăstirii Preasfintei Treimi, și să îl vedem aici pe Sfântul Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei, care s-a adresat îndeosebi tinerilor, el însuși fiind o «albină a Duhului Sfânt», iar pe tineri i-a asemuit cu albinele, care nu se opresc în toate florile și nici nu iau totul, deodată, din flori. Așa și noi, trebuie să devenim albine, dar și flori frumoase și bogate spiritual!

Dar astăzi, la acest festival al tinereții, voi sunteți florile Sfântului Vasile, voi sunteți florile Sfântului Duh, voi sunteți florile Bisericii, voi sunteți florile școlii, voi sunteți florile familiei, voi sunteți florile națiunii strânse într-un buchet imens, pe care îl închinăm Preasfintei Treimi, ocrotitoarea tuturor tinerilor!“

Vestea pelerinajului tinerilor de la Dunărea de Jos a depășit nu numai granițele eparhiei, ci și pe cele ale țării, bucurând inimile creștinilor Bisericilor Ortodoxe surori. Astfel, Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, a transmis tuturor tinerilor prezenți la pelerinaj, prin intermediul Preasfințitului Episcop Casian, mesaj de prețuire și binecuvântare.

După îndătinata agapă, pregătită și anul acesta prin osârdia inimoaselor maici, trăită tot în comun, în același cadru natural deosebit, alături de profesori și preoți, tinerii, împărțiți în grupuri de câte 50, au asistat la cea de-a doua parte importantă a întâlnirii: discuțiile cu părinții slujitori pe teme duhovnicești, ce frământă sufletele lor. Discuțiile au vizat teme actuale, ca prietenia tânărului de astăzi, moda și comunicarea, necesitatea de a merge la biserică, importanța familiei și a Tainei Sfintei Cununii pentru tânărul de azi, alegerea idealurilor în viață, televiziune și internet etc. Însuși ierarhul Dunării de Jos a animat dialogul cu un grup de tineri, împărtășindu-le apoi și câteva impresii din recentul pelerinaj efectuat în „patria Sfântului Vasile“ – Capadocia.

La toate întrebările, le-a răspuns însuși Sfântul Vasile cel Mare, prin gura dascălilor lor spirituali, dar și printr-o iconiță cu mici îndemnuri din opera sfântului ierarh, tipărită special de eparhie cu acest prilej. Ea a fost oferită tuturor tinerilor participanți și a reprezentat „binecuvântarea pentru tinerii veniți la hramul Mănăstirii Buciumeni, în anul Sfântului Vasile cel Mare, în continuarea pelerinajului Nostru din Capadocia“.

Mulți dintre tineri ne-au mărturisit că au fost plăcut surprinși de apropierea manifestată de preoții prezenți, care au dat răspuns, la obiect, la toate cererile lor, semn că scopul pelerinajului a fost împlinit. Marilena Moineagu, din clasa a X-a de la Colegiul Național „Mihail Kogălniceanu“ din Galați, ne-a mărturisit impresiile ei cu privire la acest pelerinaj: „Slujba Sfintei Liturghii și cuvântul de învățătură ne-au unit pe toți într-un cuget, determinându-ne să medităm la tot ceea ce ne înconjoară, la natură, prin flori, păsărele și copaci, și astfel să mulțumim lui Dumnezeu pentru tot ceea ce ne oferă. Le mulțumim și celor ce s-au gândit la noi, tinerii, și ne-au dat șansa de a fi aici în comuniune!“.

„Bucuria a fost nemărginită atunci când am văzut că sunt și alți tineri care împărtășesc aceleași păreri, gânduri ca și mine. M-am bucurat când am văzut cât de mult ajutor ni se oferă și ce loc important ocupăm în Biserică, noi, acești mici începători în ale credinței. Acum sunt sigură că la anul voi petrece această sfântă zi tot aici. Vă mulțumesc!”, ne-a declarat Alina Burcuță, din clasa a X-a E de la Colegiul Național „Nicolae Bălcescu” din Brăila.

Cristina-Florentina Spătărescu, de la Colegiul Național „Nicolae Bălcescu” – Brăila, ne-a mărturisit că „în fiecare an, aici am simțit că sunt acasă, nu acasă la mine, ci acasă la Domnul!”.

Iată și alte impresii: „Mă aflu aici pentru prima dată și pot spune că mănăstirea este o «oază de rai». Sunt impresionată de numărul mare de tineri care au venit aici. Le recomand celor de vârsta mea să vină și ei aici, pentru că au ocazia de a se simți mai aproape de Dumnezeu! Generația noastră se cam desprinde de Dumnezeu, iar de întâlnirea cu Dumnezeu avem permanentă nevoie pentru a conștientiza toate greșelile pe care le facem. Mi-ar plăcea să mai revin aici, pentru că totuși orele petrecute aici mi se par puține în comparație cu cât am avea de învățat de la tainele acestui loc sfânt!” (Nicoleta Dima, clasa a XI-a D, Grupul școlar „Gheorghe Asachi”- Galați)

„Cel mai mult mi-a plăcut atmosfera creată și faptul că ne-am întâlnit aici mai mulți tineri de la toate liceele din oraș să discutăm pe teme duhovnicești și să primim învățături de la preoți. Celorlalți tineri care încă nu au ajuns aici le pot spune să facă tot posibilul pentru a veni, pentru că merită și vor învăța mult mai multe lucruri despre viața bisericească!” (Daniela Bostan, clasa a X-a, Colegiul Național „Mihail Kogălniceanu” - Galați)

Dar între tineri și preoți s-au legat și prietenii frumoase, care îi fac pe cei dintâi să se apropie mai mult de Biserică și să își deschidă sufletele în fața păstorilor lor. Unul dintre preoții participanți la eveniment ne-a mărturisit: „Venind la Buciumeni de patru ani de zile s-a legat o frumoasă prietenie între mine, preotul din parohia Torcești, județul Galați, și elevii și profesoara de Religie de la Liceul de Marină din Galați, încât, atunci când au întrebări, aceștia mă contactează telefonic și le discutăm. Astfel, în anul următor, ne căutăm reciproc în codrii Buciumenilor. Anul acesta nu i-am găsit, dar m-au găsit ei pe mine și au fost foarte încântați! Le-am vorbit despre copilăria Sfântului Vasile cel Mare și despre rolul foarte important pe care l-au avut bunica și mama Sfântului Vasile cel Mare în educația sa, crezând, așa cum se spune, că «rugăciunile părinților și bunicilor întăresc casele copiilor!». Despre acest pelerinaj eu consider că este un imbold: ceea ce se întâmplă aici cu acești tineri este «tonul» pe care noi îl dăm an de an, împreună cu ierarhul nostru, și pe care profesorii de Religie, care sunt permanent cu ei, la școală, trebuie să îl mărească și să îl ducă mai departe!” (pr. Petru Ojog, parohia Torcești, jud. Galați).

A consemnat ADRIAN PORTASE

A III-A EDIȚIE A SIMPOZIONULUI
„DIALOGUL DINTRE TEOLOGIE ȘI FILOSOFIE”
(București 14-15 mai 2009)

În zilele de 14-15 mai, 2009, la Patriarhia Română a avut loc a III-a ediție a Simpozionului „Dialogul dintre teologie și filosofie”, cu tema „Semnificația universului și valoarea vieții umane - abordare teologică, filosofică și științifică actuală”. Comunicările invitaților au fost susținute în Sala „Conventus” a Palatului Patriarhiei, scopul lor fiind aprofundarea dialogului dintre teologie, filosofie și știință. La această manifestare au participat 60 de invitați. La prima sesiune a lucrărilor au participat, joi, 14 mai, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, Theodor Paleologu, ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, profesori de teologie ortodoxă și filosofie de la Universitățile din București și din țară, precum și alți invitați. Simpozionul a fost organizat de Patriarhia Română în colaborare cu Ministerul Culturii și Cultelor.

În comunicatul întocmit de organizatorii Simpozionului se arată că „în cadrul simpozionului au fost prezentate o serie de comunicări circumscrise domeniului științelor naturii, științelor socio-umane și teologiei, cu următoarele teme: raționalitatea lumii și rațiunea omului, ordinea în univers și degradarea biosferei, viața spirituală și dezvoltarea durabilă a comunităților, semnificația unor teorii științifice privind unitatea lumii. De asemenea, au fost abordate și subiecte precum problematica incestului din perspectivă socio-juridică, reprezentări sociale ale femeii și simbolistica creștină, persoana umană din perspectiva teologiei și a medicinei, dezvoltarea caracterului și virtuțile creștine, ethosul creștin și realitatea contemporană.

Dialogul s-a dovedit util întrucât a evidențiat complementaritatea registrelor cunoașterii omenești cu privire la sensul universului și al vieții omului. Mai multe perspective înseamnă mai multe înțelesuri ce fac posibilă conturarea unei imagini integratoare asupra lumii.

Participanții au constatat că un dialog onest presupune delimitarea domeniilor, precizarea terminologiei aferente și asumarea competențelor și vocațiilor specifice.

Cu privire la raporturile dintre om și univers, s-au subliniat următoarele:

a. Societatea umană a evoluat pe seama degradării substanțelor de entropie joasă înmagazinate în rezervele naturale, rezultând substanțe de entropie ridicată. Epuizarea rezervelor naturale, dar și poluarea, vor conduce omenirea într-un punct de bifurcație.

b. Calea urmată depinde, în egală măsură, de oamenii de știință, de factorii de decizie, dar și de atitudinea responsabilă a fiecăruia dintre noi. În acest sens,

contribuția tradiției patristice este importantă deoarece accentuează valoarea spirituală a creației și a persoanei umane.

c. Pentru păstrarea sănătății sociale a persoanei umane și a comunităților este deosebit de importantă considerarea și aplicarea normelor și valorilor specifice vieții religioase. Înțelesurile filosofice, antropologice, istorice și creștine pot pune la dispoziția cercetătorilor modele de analiză și înțelegere privind problematica diferitelor categorii sociale în contextul românesc contemporan. Vindecarea persoanei și a comunităților este condiționată de o abordare comună a științelor, filosofiei și teologiei, concretizată în politici sociale.

Evidențiindu-se, pe de o parte, reciprocitatea dinamică dintre raționalitatea lumii și rațiunea umană, iar pe de altă parte, necesitatea valorificării tainei persoanei în cadrul relației dintre Dumnezeu – om – lume, au fost precizate aspecte prin care se poate dezvolta un dialog între teologie, filosofie și știință.

Ședințele Simpozionului au fost deschise de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel cu următorul discurs:

„În primul rând, dorim să adresăm bun venit tuturor invitaților și participanților la Simpozionul „Dialogul dintre teologie și filosofie“, ediția a III-a, cu tema: „Semnificația universului și valoarea vieții umane – abordare teologică, filosofică și științifică actuală“, organizat de către Patriarhia Română și Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național. Ne exprimăm bucuria pentru faptul că Patriarhia Română este gazda acestui eveniment!

În România, dialogul dintre Religie și știință este privit cu un interes deosebit. În ultimii 8 ani, Biserica Ortodoxă Română a participat la mai multe proiecte și evenimente de succes pe această temă. În urmă cu doi ani, am inaugurat, la Durău, întâlnirile dedicate dialogului dintre teologie și filosofie. Întrucât în spațiul răsăritean teologia patristică a fost mereu deschisă spre reflecția filosofică și spre științe, ne bucurăm ca, în acest an comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare și al celorlalți Sfinți Capadocieni, în această a III-a ediție a simpozionului nostru, să deschidem dialogul și spre o abordare științifică.

De asemenea, am prevăzut, în cea de-a doua zi a programului acestui simpozion, întâlniri de lucru pentru conturarea unui program de cooperare între Patriarhia Română și Universitățile din Iași, București, Craiova și Cluj, în vederea dezvoltării unor activități de cercetare și educație interdisciplinare.

Științele și filosofia pot oferi astăzi informații, instrumente, date și descoperiri semnificative despre univers, despre lumea înconjurătoare, dar și despre condițiile socioeconomice, culturale și spirituale în care trăim. Fiecare dintre aceste arii ale experienței și cunoașterii descoperă, într-un fel, atât luminile spirituale ale lumii și vieții, cât și umbrele amenințărilor societății actuale.

1. Gândirea metafizică a ajuns la o întrebare limită privind existențele sau ființa, care se află în centrul preocupărilor metafizicii: De ce există ceva mai degrabă decât nimic? În strădania de a răspunde unei astfel de preocupări, omul

a căutat să găsească răspunsuri tot mai largi, explicații tot mai cuprinzătoare sau înțelesuri tot mai adânci privind temeurile lumii, ale vieții și ale conștiinței. Dorința de a căuta să vadă tot mai departe, de a cuprinde și înțelege tot mai mult, strădania aceasta neobosită a omului de a merge cu întrebările și cu căutarea dincolo de răspunsurile pe care le primește în lume, toate aceste preocupări metafizice îl arată pe om drept o ființă inteligentă și căutătoare de sens, capabilă să primească în minte noi taine și sensuri ale universului și ale existenței.

2. Pe de altă parte, peste tot în demersul științelor de cunoaștere a universului, poate cel mai greu de explicat este potrivirea sau compatibilitatea lumii fizice cu rațiunea omului. Albert Einstein a remarcat faptul că, în miezul științei, cel mai greu de înțeles este propria inteligibilitate a universului. Felul acesta misterios și minunat în care omul, suflet și trup, se întâlnește și comunică cu lumea creată, sensibilă și inteligibilă, felul cum simțurile lui percep lumea sensibilă, iar rațiunea lui este capabilă să deslușească înțelesuri cu privire la ea, suscită, mai ales, pentru științele recente întrebarea: De ce este lumea comprehensibilă?¹

Fizica, biologia, chimia și celelalte științe ale naturii arată astăzi că întreaga alcătuire a lumii se potrivește admirabil cu nevoile de trai ale omului și cu imboldurile lui creatoare. Pe de altă parte, știința fundamentată pe raționalitatea și logicitatea naturii² arată că universul întreg se deschide spre om ca un mesaj copleșitor. El poate fi privit ca un flux de informații care conține întreaga lui istorie și care fascinează pe om prin lumină. Razele de lumină ale stelelor și ale galaxiilor sunt „dovezile“ care ne arată ce se petrece în spațiu și timp, în locuri și vremuri îndepărtate, unde omul nu poate face investigații în mod direct.

Mai mult decât atât, universul posedă adevărate „telescoape naturale“, care ajută pe om să privească chiar mai departe decât îi permite tehnologia lui și lumina. S-a dovedit că, într-un mod admirabil, porțiunile din univers unde există mari aglomerări de materie curbează spațiul în forma unor lentile gravitaționale gigantice, care apropie imaginile galaxiilor celor mai îndepărtate mai mult decât o poate face orice alt dispozitiv imaginat sau construit de om. De aceea, pentru un astrofizician, nici o rază de lumină nu este întâmplătoare, nici o radiație reziduală nu este fără rost sau fără relevanță. Fiecare fărâmitură de materie conține o lumină prețioasă din copleșitoarea „biografie“ sau istorie a universului, care cheamă pe om la cercetare și reflecție, la cunoaștere științifică și la creștere spirituală prin noi sensuri și semnificații.

1. Michael Heller, *Creative Tension*, Templeton Foundation Press, 2003, p. 143.

2. Paul C. W. Davies, *The Universe. What's the point*, în vol. „Spiritual Information”. 100 perspectives on science and religion, Ed. Charles L. Harper Junior, Templeton Foundation Press, 2005, p. 135.

3. Pe de altă parte, experiența vieții omului în lume, reflecția pe marginea ei, căutările științelor și ale filosofiei descoperă înțelesuri noi pentru el, încât alimentează pasiunea omului pentru a cunoaște semnificația universului și sensul vieții lui.

Teologia patristică arată că lumea este creată în așa fel încât să ajute omul înspre creșterea lui spirituală. Lumea este astfel alcătuită ca să-l conducă pe om spre înțelesuri tot mai adânci și iluminatoare; ea este zidită drept scară pe care omul să poată înainta spre abisurile și înălțimile ei și să-i lumineze drumul lui spre Cel Ce a pus temelurile lumii și Care l-a creat pe om după chipul Creatorului. De aceea, Sfântul Vasile cel Mare afirmă că „lumea aceasta n-a fost gândită în zadar, nici în deșert, ci pentru un scop folositor și pentru marea trebuință (binefacere) pe care o aduce celor ce există pe pământ, dacă lumea este într-adevăr o școală a sufletelor înzestrate cu rațiune și un loc unde se poate învăța cunoașterea lui Dumnezeu, fiind, prin cele văzute și simțite în lume, o călăuză a minții pentru contemplarea celor nevăzute”³.

Prin aceasta, teologia deschide și o altă perspectivă, întrucât dezvăluie pe om ca fiind capabil de a primi în el și altă lumină decât cea fizică, și anume lumina harului, care comunică omului lucrarea lui Dumnezeu-Omul, Logosul întrupat și Creatorul universului. Lumina harului îi descoperă omului universul ca fiind spațiu al creșterii lui duhovnicești, în care toate se află într-o strânsă legătură cu Dumnezeu. „Întru El au fost făcute toate, cele din ceruri și cele de pe pământ, cele văzute și cele nevăzute (...) Toate s-au făcut prin El și pentru El” (Coloseni 1, 16). Luminată de har, mintea omului poate vedea sau descoperi înțelesurile spirituale ale lumii și lucrarea lui Dumnezeu în ea. În această lumină a harului necreat, care susține și luminează cele create, omul se descoperă și se deschide și pe sine ca persoană în dialog cu Dumnezeu Cel personal și cu semenii, ca persoane umane, printr-o putere înțelegătoare mai cuprinzătoare decât rațiunea, prin cunoașterea izvorâtă din iubire, în care toate strălucesc cu înțelesuri mai adânci. Omul împlinește rostul lumii, adică el este finalitatea sau destinatarul universului, pentru că toate înțelesurile universului, pline de raționalitate constitutivă, nu ar avea sens dacă nu ar exista cineva care să le înțeleagă și care să crească prin cunoașterea lor.

4. Așadar, și știința, și filosofia, și teologia descoperă, împreună și în maniere specifice, că toată școala edificării omului este cuprinsă în înțelesurile creației. În ele sunt puse cele de trebuință cugetării noastre pentru a progresa spiritual în timpul vieții în lume. De aceea, Sfântul Vasile cel Mare îndeamnă pe fiecare privitor al creației cu următoarele cuvinte: „Vreau să rămână în tine și mai puternică

3. Sf. Vasile cel Mare, Omilii la Hexaemeron, omil. I, VI, în col. PSB, vol. 17, p. 77.

*minunea creației, pentru ca, oriunde te-ai găsi și lângă orice fel de plantă te-ai afla, să-ți aduci aminte cu tărie de Creator*⁴.

Cunoașterea, ca strădanie a omului de a aduna din univers și din viață înțelesurile duhovnicești, îl ajută pe om să crească în cunoaștere și comuniune. Aici pot fi cuprinse toate eforturile și rezultatele științelor și eforturile și luminile din câmpul filosofiei, ca roade ale rațiunii umane căutătoare și creatoare de sensuri și conexiuni.

Totuși, când științele și filosofia încetează de a mai fi căi de creștere spirituală, în coresponsabilitate pentru integritatea creației și calitatea vieții umane, se ajunge la dezechilibru. Astfel, societatea științei și a tehnologiilor a adus cu sine și numeroase riscuri. Științele și tehnologiile întrebuintate autonom și pătimaș pot face lumea terestră, această minunată alcătuire complexă și armonioasă de lucruri și puteri puse în slujba omului, un câmp al suferinței. Lumea este deja marcată profund, în unele privințe, și în anumite regiuni, de dizarmonii, de dezechilibre și inechitate socială. Identitatea omului este amenințată de întrebuintarea fără limite, fără măsură și fără morală, a biotehnologiilor, în timp ce economizarea vieții tinde să-l transforme pe om într-o simplă unealtă de producție. Echilibrul ecosistemelor și speciile vii sunt amenințate de exploatarea excesivă a resurselor și de distrugerea habitatelor naturale, în timp ce risipa societăților prospere sau opulente contrastează profund cu sărăcia oamenilor din statele subdezvoltate. Tehnologiile consumă sau exploatează tot mai mult resursele planetei, spre un regim de supra-producție, în timp ce robotizarea amenință tot mai mult locurile de muncă. Informatizarea și globalizarea comunicării amenință calitatea relațiilor interumane și intracomunitare, iar societatea spectacolului și a culturii de consum diminuează dispozițiile contemplative, preocuparea pentru reflecția metafizică și pentru viața spirituală.

În multe aspecte, lumea a devenit deja un loc al suferinței, al amenințărilor și al morții, pentru oameni, ca și pentru multe specii de plante și animale. Din perspectivă creștină, drumul de la întunericul suferinței și al morții lumii create, întunecate de egoism, către strălucirea luminilor ei duhovnicești este posibil printr-o viață în comuniune cu Dumnezeu ca bază a coresponsabilității și cooperării umane. În provocările actuale, ca și în căutările neobosite ale omului după un sens, se vede că viața nu se poate împlini în mod autonom sau solitar, ci solidar.

Toate acestea ne arată că teologia patristică răsăriteană, științele și filosofia pot și trebuie să intre astăzi în dialog. Deschiderea lor ar putea aduce o mai bună înțelegere a semnificațiilor universului și a valorii vieții omului. Punând împreună toate aceste perspective, lumina înțelesurilor spirituale ascunse în univers și valoarea inestimabilă a persoanei umane, creată după chipul lui Dumnezeu, pot

4. Sf. Vasile cel Mare, op. cit., omil. a V-a, II, în col. PSB, vol. 17, p. 121.

deveni o lumină călăuzitoare pentru condiția spirituală, socio-culturală și economică a lumii contemporane.

De aceea, binecuvântăm pe toți cei prezenți la lucrările acestui simpozion, rugând pe Dumnezeu să dăruiască inspirație oamenilor de știință, teologilor și tuturor participanților la dialog, pentru binele spiritual comun.:

După rostirea cuvântului de deschidere de către Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, au susținut referate următorii participanți (în ordinea prezentării):

– Dr. Theodor Paleologu, Ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național;

– Dr. Bogdan Tătaru-Cazaban, consilier de stat - Administrația Prezidențială;

– Conf. univ. dr. Adrian Lemeni, Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea București;

– Conf. univ. dr. Dan Chițoiu, Catedra de Filosofie, Universitatea „Al. I. Cuza“, Iași;

– Pr. lect. univ. Gheorghe Holbea, Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea București;

– Conf. univ. dr. Constantin Stoenescu, Facultatea de Filosofie, Universitatea București;

– Pr. prof. univ. dr. Gheorghe Petraru, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae“, Iași;

– Pr. prof. univ. dr. Wilhelm Dancă, Institutul de Teologie Romano-Catolică, Iași;

– Prof. univ. dr. Ion Ionescu, Catedra de Sociologie, Universitatea „Al. I. Cuza“, Iași;

– Conf. univ. dr. Dumitru Stan, Catedra de Sociologie, Universitatea „Al. I. Cuza“, Iași;

– Conf. univ. dr. Cristina Gavriluță, Catedra de Sociologie, Universitatea „Al. I. Cuza“, Iași;

– Prof. univ. dr. Carmen Cozma, Catedra de Filosofie, Universitatea „Al. I. Cuza“, Iași;

– Lect. univ. dr. Cristian Iftode;

– Pr. Daniel Isai;

– Diac. Sorin Mihalache, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae“, Iași;

– Dr. Vlad Enăchescu;

– Lect. univ. dr. Marius Popescu, Catedra de Filosofie, Universitatea „Al. I. Cuza“, Iași.

Tema Simpozionului „Dialogul dintre teologie și filosofie“ de anul viitor va fi: „Realitatea și semnificația spațiului – abordare teologică, filosofică și științifică“.

A consemnat AUGUSTIN PĂUNOIU

SFINȚIREA DE CĂTRE PREAFERICITUL PĂRINTE PATRIARH DANIEL A NOII BISERICI DIN CARTIERUL DRUMUL TABEREI – BUCUREȘTI

Duminică, 17 mai 2009, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a oficiat slujba de sfințire a bisericii cu hramurile „Nașterea Maicii Domnului“, „Sfinții Împărați Constantin și Elena“ și „Sfântul Mucenic Emilian de la Durostorum“, situată în cartierul Drumul Taberei, str. Târgu Neamț nr. 12 C, în apropierea Parcului Drumul Taberei.

După săvârșirea Sfintei Liturghii de către Preasfințitul Varsanufie Prahoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, Preafericirea Sa a ținut pentru cele câteva mii de credincioși prezenți un cuvânt de învățătură în care a explicat înțelesurile duhovnicești ale Evangheliei Duminicii a cincea după Paști, a femeii samarince, care se referă și la taina Bisericii lui Hristos, explicând legătura cu slujba sfințirii noii biserici.

Părintele Patriarh Daniel a arătat că din Evanghelia ce s-a citit la Sfânta Liturghie se arată că *„Mântuitorul Iisus Hristos dărâmă bariere mentale atunci când trece granițe geografice, și anume bariera mentală a complexului de superioritate față de alții. Mântuitorul Iisus Hristos, prin această rupere a barierelor mentale, a vindecării de complexul de superioritate prefigurează deja taina Bisericii care este formată nu numai din iudei, ci și din alte popoare, alte neamuri. Prin faptul că Mântuitorul Hristos cere apă de la această femeie ne arată că El dorește să cheme la mântuire, să cheme în Biserica Sa toate popoarele, nu numai poporul ales“*.

Întâistătorul Bisericii noastre a arătat, de asemenea, că o a doua barieră mentală desființată de Mântuitorul Iisus Hristos este complexul superiorității bărbatului față de femeie, iar *„Mântuitorul Iisus Hristos, prin faptul că vorbește, ca bărbat iudeu, cu o femeie de altă credință și de alt neam, ne arată că în Bise-*

rica Lui cheamă la sfințenie și mântuire nu numai bărbați, ci și femei, și astfel vom vedea o mulțime de sfinte femei în Biserică“.

În urma convorbirii cu Hristos, această femeie devine mărturisitoare a Lui și aduce la Hristos o cetate întreagă, iar prin această venire a samarinenilor la Hristos este prefigurată Biserica. Întâistătorul Bisericii noastre a subliniat că centrul acestei Evanghelii este faptul

că „*Iisus Hristos este Izvorul apei celei vii. Mântuitorul, ca și cunoscător al sufletelor și Învățător dumnezeiesc, începe de la lucruri obișnuite, banale, materiale, care întrețin viața trupească, viața biologică și apoi trece pe un plan superior, acela al vieții spirituale, al vieții sufletești, și când cere femeii apă din fântâna cea pământescă, El o face pentru a intra în dialog cu femeia samarineancă și a ajunge la un nivel mai înalt, la apa cea vie*“.

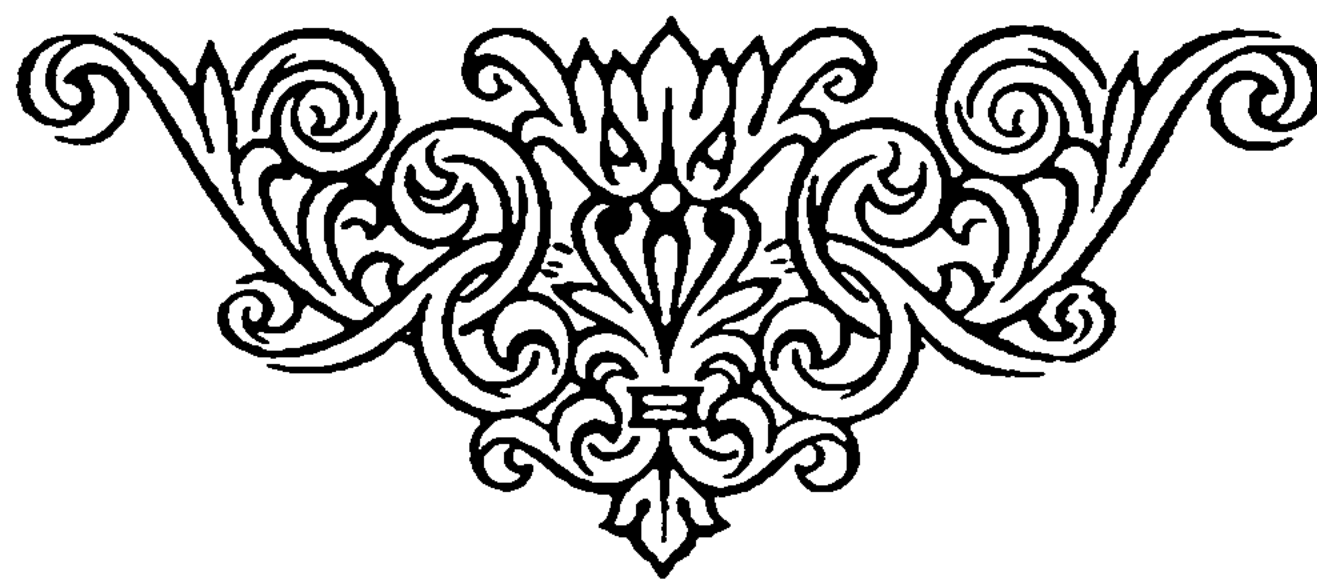
La finalul slujbei de sfințire, la care au participat și numeroase autorități locale și de stat, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a oferit unor ctitori de seamă a noului lăcaș sfințit diploma de onoare „Sfinții Împărați Constantin și Elena“, iar altor binefăcători ai sfântului lăcaș le-a oferit diploma de vrednicie „Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou“.

Părintelui paroh Constantin Țincu, precum și părintelui slujitor Emilian Țincu, Întâistătătorul Bisericii noastre le-a oferit Crucea Patriarhală clasa I, iar preoții slujitori Ristea Sergiu și Ivan Mihail, care au ostenit și au vegheat la ducerea la bun sfârșit a tuturor lucrărilor, au primit rangul de iconom stravofor.

În încheiere, parohul bisericii, părintele Constantin Țincu, a oferit, în biserica de lemn a parohiei, Părintelui Patriarh Daniel, o icoană a hramului cu praznicul „Nașterea Maicii Domnului“.

Preafericirea Sa a mai oferit părinților slujitori o cruce de binecuvântare, precum și albumul „Duhul Sfânt a înnoit-o“, dedicat în exclusivitate restaurării și resfințirii Catedralei patriarhale, precum și primul volum din seria Studia Basiliana, intitulat „Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1.630 de ani“.

A consemnat CIPRIAN BĂRA

REPREZENTANȚI DIN ÎNTREAGA LUME AU DISCUTAT LA BUCUREȘTI DESPRE DIACONIA LOCALĂ

Luni, 18 mai 2009, în Sala Conventus a Palatului Patriarhiei au debutat lucrările consultărilor ecumenice internaționale pe tema „Asistența socială la nivel local” (Diaconia locală).

La această întâlnire au participat peste 30 de reprezentanți ai Bisericilor membre ale Consiliului Mondial al Bisericilor, Biserica Ortodoxă Română fiind reprezentată de părintele Cristian Popa, directorul Asociației „Diaconia”, și domnul Cosmin Grigorescu, directorul Federației „Filantropia” din cadrul Patriarhiei Române. „Peste 30 de reprezentanți din întreaga lume s-au adunat la București pentru a face schimb de experiență, a se informa reciproc despre activitatea diaconală și pentru a constitui o strategie comună de muncă diaconală la nivel local. Această regândire a activității sociale a Bisericii la nivel local este necesară astăzi mai mult decât oricând în contextul actualei crize financiare și economice. Este prima întâlnire legată de diaconia locală, iar intenția este nu numai de a elabora o strategie, ci și de a forma un grup permanent de lucru, care să se întâlnească în mod regulat, în scopul informării reciproce și al dezvoltării strategiei inițiale”, ne-a declarat părintele lector Daniel Buda, coordonator de program al Consiliului Mondial al Bisericilor.

Întâlnirea organizată de Consiliul Mondial al Bisericilor, împreună cu Patriarhia Română, care s-a desfășurat până pe 21 mai 2009, a fost deschisă de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu următorul mesaj:

Distinși participanți la consultarea Consiliului Mondial al Bisericilor privind diaconia socială,

Mai întâi, vă adresăm salutul „Bine ați venit” în România, aici, la Palatul Patriarhiei Române! Prezența Domniilor voastre aici – membri ai staffului Consiliului Mondial al Bisericilor și reprezentanți ai diferitelor Biserici membre ale Consiliului Mondial de pe toate continentele, specialiști sau lucrători în diaconia socială – ne bucură și ne încurajează în același timp.

Consiliul Mondial al Bisericilor, în istoria lui de peste șaiszeci de ani, a încurajat, susținut și asistat activitatea diaconală a Bisericilor membre. Această activitate, realizată în comun sau în particular, este dovada concretă a voinței celor ce cred în Iisus Hristos de a pune în practică porunca Lui de a iubi și ajuta pe oameni. Lucrând împreună pentru a ajuta oamenii aflați în sărăcie, singurătate și suferință, Bisericile completează rugăciunea și dialogul teologico-ecumenic cu acțiuni practice de diaconie socială, apreciate de beneficiarii lor, precum și de societate în general.

Sperăm că prezenta întrunire, desfășurată la Palatul Patriarhiei din București, va fi o ocazie deosebită pentru dialog, schimb de experiență și elaborarea unor strategii comune în ceea ce privește activitatea socială a Bisericilor.

Biserica Ortodoxă Română a învățat din Evanghelie, din Tradiția Ortodoxă și din experiența altor Biserici să cultive dimensiunea socială a credinței și iubirii

creștine. În istoria României, sistemul de sănătate și sistemul de asistență socială ale Statului Român s-au dezvoltat în cooperare cu activitatea social-caritabilă a Bisericii Ortodoxe Române. În perioada regimului comunist însă, Bisericii Ortodoxe Române – precum și celorlalte Biserici din România – nu i s-a mai permis să-și desfășoare tradiționala activitate diaconală sau social-filantropică. Dar, după revenirea României la sistemul democratic, începând cu 22 Decembrie 1989, Biserica Ortodoxă Română a lucrat intens la refacerea sistemului ei diaconal sau social-filantropic, obținându-se rezultate pozitive multiple.

Peste 400.000 de persoane beneficiază de serviciile și proiectele sociale din eparhiile Patriarhiei Române

Astfel, în cuprinsul Patriarhiei Române funcționează în prezent 345 de așezăminte social-filantropice, dintre care: 109 așezăminte pentru copii, 51 de așezăminte pentru vârstnici, 106 cantine și brutării sociale, 23 de cabinete medicale și două farmacii sociale, 11 centre de diagnostic și tratament medical pentru persoane cu nevoi speciale, 33 de centre de consiliere, un centru pentru victimele traficului de ființe umane și 19 centre pentru asistența familiilor în dificultate.

De serviciile și proiectele sociale desfășurate în eparhiile Patriarhiei Române beneficiază peste 400.000 de persoane: copii din așezămintele sociale ale Bisericii, ale Statului, dar mai ales din familii sărace și fără posibilități de întreținere; persoane cu dizabilități, cu deficiențe de vorbire, vedere și auz; consumatori de droguri sau alte tipuri de dependențe; persoane infectate cu HIV/SIDA; victime ale traficului de ființe umane și delincvenți; persoane vârstnice din așezămintele de protecție socială bisericești, din centrele sociale de tranzit și adăposturi de noapte, bătrâni singuri, nedeplasabili, abandonati de familie și care prezentau grave probleme de sănătate; familii sărace, fără posibilități materiale sau adăpost, tineri, studenți, șomeri, deținuți eliberați sau victime ale inundațiilor și altor calamități.

La data de 24 iulie 2008, Patriarhia Română și Ministerul Sănătății Publice au semnat Protocolul de cooperare privind parteneriatul în domeniul asistenței medicale și spirituale. De asemenea, în scopul dezvoltării și extinderii activităților social-filantropice, în cooperare cu mai multe eparhii, a fost înființată Federația „Filantropia” a Patriarhiei Române, care, împreună cu Sectorul social-filantropic al Administrației Patriarhale, a elaborat și a depus spre finanțare din fondurile europene diverse proiecte sociale.

Patriarhia Română asigură, prin mulți preoți de caritate, asistență liturgică și pastorală în unitățile militare, penitenciare, spitale și așezăminte de protecție socială din întreaga țară. Totuși, întrucât nevoile sunt multiple, această activitate trebuie intensificată și extinsă.

În încheiere, vă dorim succes în eforturile dumneavoastră de a sensibiliza Bisericile în vederea intensificării diaconiei sociale, mai ales astăzi, când criza economică produce multă sărăcie și suferință umană, iar Bisericile trebuie să aducă bucurie și speranță acolo unde este tristețe și incertitudine.

A consemnat CIPRIAN BĂRA

SFINȚIREA DE CĂTRE PREAFERICITUL PĂRINTE PATRIARH DANIEL A BISERICII CU HRAMUL „SFÂNTA TREIME” DIN ORAȘUL FETEȘTI

Biserica cu hramul „Sfânta Treime” din centrul orașului Fetești (Episcopia Sloboziei și Călărașilor) a fost sfințită duminică, 24 mai, de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, alături de Preasfințitul Casian, Episcopul Dunării de Jos.

Locul actualei biserici, din parcul central al orașului, a fost sfințit în anul 1996 de Arhiepiscopul Târgoviștei, Înaltpraesfințitul Nifon, pe atunci Episcop al Sloboziei și Călărașilor. Ridicarea bisericii se datorează părintelui paroh Nicolae Păun, ajutat de fiul acestuia, diac. Mihail Păun, care a fost hirotonit preot de către Preasfințitul Casian, duminică, 24 mai, pe seama noii biserici. În timpul Sfintei Liturghii, săvârșită de Preasfințitul Casian al Dunării de Jos, alături de un sobor de preoți și diaconi de la parohiile din jurul Feteștiului, ierarhul dunărenilor a explicat înțelesurile Evangheliei Duminicii orbului.

Slujba de sfințire, care a urmat după Sfânta Liturghie, a fost săvârșită de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, având în vedere faptul că Preafericirea Sa era locțiitor de Episcop al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, al cărei scaun era vacant în urma decesului Episcopului Damaschin Coravu. La sfârșitul Sfintei Liturghii, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a întâmpinat miile de credincioși prezenți la eveniment cu salutul pascal „Hristos a înviat!”, urmat de explicarea fericitului moment care a urmat: „Este cel mai semnificativ și sfânt moment, după săvârșirea Sfintei Liturghii, și anume sfințirea noii catedrale, noii biserici din municipiul Fetești. Un moment de binecuvântare nu numai pentru această biserică nouă, care se sfințește acum, ci și pentru toți cei ce participă la sfințirea ei. La sfârșitul sfințirii bisericii, toți cei prezenți vor fi stropiți cu aceeași apă sfințită plină de parfumuri, de mirodenii care simbolizează binecuvântarea Duhului Sfânt. Toți credincioșii prezenți vor fi și ei binecuvântați și sfințiți, pentru că bise-

rica lui Hristos cea vie este formată din cler și credincioși, iar această zidire este învelișul arhitectonic al comunității celor botezați, pentru a dobândi mântuire și viață veșnică, în lumina și bucuria Preasfintei Treimi”. De aceea, către sfârșitul slujbei de sfințire, se spune: „Această casă Tatăl a zidit-o, această

casă Fiul a întărit-o, această casă Duhul Sfânt a înnoit-o, a luminat-o, a sfințit-o și a sfințit sufletele noastre“. „Începem slujba de sfințire pentru o casă a Preasfintei Treimi. Cântarea spune: «Această casă Tatăl a zidit-o», dar noi știm că, de fapt, dumneavoastră, credincioșii de aici, ați zidit-o, totuși, nu există

nici o contradicție între cele două afirmații, Tatăl din ceruri a zidit casa aceasta, adică ea a fost zidită de o comunitate de credincioși botezați în numele Sfintei Treimi, închinători ai Sfintei Treimi, pentru că Biserica lui Hristos este trupul lui Hristos, și Dumnezeu folosește mâinile noastre drept mâini ale iubirii lui Hristos în lume. Deci Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt au zidit, au întărit și au înnoit această casă, dar au folosit mâinile noastre, credința noastră lucrătoare în fapte bune în Duhul Sfânt“, a mai spus Preafericiul Părinte Patriarh Daniel.

Biserica este darul comunității, cler și credincioși, adus în fața Sfintei Treimi, „așa cum aducem prescurile la biserică. După sfințire, casa aceasta devine casă a Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh. Sfântul Maxim Mărturisitorul a numit Biserica «laboratorul Învierii»“, a mai punctat Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române.

După slujba de sfințire, Preafericirea Sa i-a binecuvântat și le-a recomandat celor prezenți, în special celor doi preoți slujitori, să reușească să o și picteze, pentru că, momentan, are doar catapeteasma, mobilierul și pardoseala din marmură. „Pictura Bisericii este veșmântul liturgic al ei. Iconostasul este doar echivalentul epitrahilului preotului, dar nu are felon, și deci nu are veșmântul cel mare, pictura. Ea trebuie pictată și va mai fi încă o ocazie pentru altă sfințire, și în trei ani să revenim aici“, a precizat Părintele Patriarh, care a menționat că IPS Arhiepiscop și Mitropolit Nifon nu a putut fi prezent, deoarece a fost nevoit să plece în Irlanda, dar cu promisiunea că va fi prezent la sfințirea picturii.

Noul lăcaș de închinăciune din Fetești, cu hramurile „Sfânta Treime“ și „Sfântul Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei“, a primit și un sfânt antimis din partea Preafericitului Părinte Patriarh. Și cei care au oferit ajutor la ridicarea monumentalei biserici (lungime – 36 de metri, lățime – 18 metri și înălțime – 33 de metri) au primit distincții. Cea mai importantă dintre ele, Crucea Patriarhală, au primit-o Părintele Nicolae Păun, preotul paroh și inginerul necalificat al construcției Bisericii „Sfânta Treime“ din Fetești.

A consemnat Diac. GEORGE ANICULOAIE

AL II-LEA SIMPOZION INTERNAȚIONAL DE TEOLOGIE DOGMATICĂ ORTODOXĂ – ARAD (11-13 iunie 2009)

Joi, 11 iunie, a avut loc festivitatea de deschidere a celui de-al II-lea Simpozion Internațional de Teologie Dogmatică Ortodoxă, întrunit la Arad. Organizat de Asociația Internațională a Teologilor Dogmațiști Ortodocși, în parteneriat cu Facultatea de Teologie a Universității arădene „Aurel Vlaicu“, Simpozionul s-a desfășurat sub genericul: „Tradiție și dogmă – ce fel de Teologie Dogmatică propunem pentru vremea de azi?“. La ședințele Simpozionului au participat profesori din mai multe centre universitare ale lumii: Grecia, Liban, Rusia, Bulgaria, Germania, Franța, USA și, bineînțeles, România.

La sfârșitul slujbei de mulțumire, cu care a început prima zi a Simpozionului, Preasfințitul Timotei, Episcopul Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei, s-a rugat ca Dumnezeu să primească osteneala și jertfelnicia celor prezenți, care au dovedit „atașamentul față de tot ceea ce reprezintă patrimoniul nostru spiritual și disciplina în numele căreia ne întrunim, care poartă stindardul unității noastre, credinței noastre și tot ceea ce poate fi mai promițător pentru propășirea generală“.

După cum a spus Preasfințitul Episcop Timotei, „ne-am adunat sub egida acestui an, 2009, declarat An comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei, și al celorlalți Sfinți Capadocieni, la inițiativa Preafericitului nostru Părinte Patriarh Daniel, a cărui binecuvântare o avem și pe care îl socotim prezent în mijlocul nostru. Așadar, suntem sub patronajul marilor Capadocieni, care au reprezentat pentru Teologia Dogmatică o culme deosebită“. În cadrul festivității de deschidere, ce s-a ținut în Aula „Dr. Ilarion V. Felea“ a Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad, Pr. prof. dr. Ioan Tulcan, în calitate de președinte al Asociației Internaționale a Teologilor Dogmațiști Ortodocși, dar și decan al facultății sus-amintite, a precizat că „pentru noi, ortodocșii, este foarte important să trăim la nivel personal și local comuniunea și sobornicitatea, dar în egală măsură este foarte important s-o trăim și dincolo de regiunea geografică în care trăim, credem și mărturisim propria noastră credință“.

Acest lucru încearcă să îl realizeze, după mijloacele și metodele sale, comunitatea noastră teologică, a mai spus Pr. prof. Tulcan. „Aceasta exprimă că Teologia ortodoxă, cu referință specială la Teologia Dogmatică, este o disciplină atât de incitantă, genială și generoasă, încât mișcă profund sufletele teologilor de azi, dar și din veacurile trecute. În felul acesta, simpozionul are darul de a ne determina pe noi să reflectăm mai profund și împreună asupra modului specific de a face Teologie Dogmatică ortodoxă“, a menționat decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad.

Cuvântul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel a fost citit de Pr. prof. dr. Ștefan Buchiu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din București. Preafericirea Sa, după ce a scos în evidență rolul teologiei Sfinților Capadocieni, și în special a Sfântului Vasile cel Mare, a punctat: *„Ancorată în Sfânta Tradiție, Teologia poate să-și împlinească vocația sa profetică. O Teologie elaborată în duhul Tradiției nu este totuși o Teologie repetitivă, care plictisește și demobilizează pe profesor și pe studenți. Recursul la Tradiție înseamnă stimularea cercetării în vederea cultivării unui discurs teologic mereu nou prin aprofundarea mesajului credinței ortodoxe și confruntarea lui cu problemele lumii contemporane“*.

Joi, 11 iunie, după-amiază s-au desfășurat primele două ședințe ale Simpozionului. Astfel, în prima ședință, moderată de dr. Peter Bouteneff, de la Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Vladimir“, din New York – SUA, și de Pr. prof. dr. Ștefan Buchiu, au susținut cuvântări: dr. Dimitrios Tselengidis, Facultatea de Teologie din Tesalonic – Grecia, dr. Michel Stavrou, de la Institutul „Saint Serge“ din Paris - Franța, și Pr. prof. dr. Dumitru Popescu, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian“ din București. În a doua ședință și ultima a zilei, moderată de dr. Michel Stavrou și de dr. Alexey Fokin de la Institutul Filosofic din Moscova, au ținut prelegeri dr. Peter Bouteneff, cu lucrarea „Evoluția versus creație? O exegeză ortodoxă a capitolelor 1-3 di Facerea”. A urmat prof. dr. Despina Prassas, de la Colegiul Provicence – USA, care a vorbit despre teologia Sfântului Ioan Gură de Aur. Despre teologul român, Părintele Dumitru Stăniloae, a vorbit Pr. prof. dr. Ștefan Buchiu, de la Facultatea de Teologie București, punând accent pe relația dintre dogmă și teologie în gândirea acestuia, Prof. dr. Giorgios Martzelos, Facultatea de Teologie din Tesalonic, dr. Svetoslav Ribolov, Facultatea de Teologie din Sofia – Bulgaria, Pr. dr. Aristotle Papanikolaou de la Centrul Teologic Lincoln de la Universitatea Fordham, USA, care a susținut o temă interesantă și incitantă despre rolul Occidentului în teologia ortodoxă contemporană, și Dr. Fadi George, Facultatea de Teologie din Balamand – Liban.

Vineri, 12 iunie, în cea de-a doua zi, Simpozionul a continuat în Aula „Dr. Ilarion V. Felea“ a Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad. Această zi a fost rezervată discuțiilor și elaborării unui document final.

În prima parte a zilei au fost abordate alte teme. Astfel, prof. Svetoslav Ribolov, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sofia, Bulgaria, a prezentat o conferință intitulată „Teologia Dogmatică în Bulgaria în veacul al XX-lea“. Pr. prof. dr. Valer Bel, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj, a prezentat tema „Revelație, Tradiție, Dogmă și interpretarea lor în viața și misiunea Bisericii“, susținând că „Revelația, ca acțiune de dobândire a lui Dumnezeu la om, se transmite prin Tradiție. În Tradiție, Revelația culminată în Iisus Hristos este activă și împărtășește harul și viața lui Hristos creștinilor. Dogma protejează adevărul de credință al Revelației în decursul generațiilor din

istorie și prin aceasta stimulează împărtășirea harului și vieții lui Hristos credincioșilor sau viața creștină autentică“, a spus Pr. prof. dr. Valer Bel.

Următoarele comunicări științifice au fost susținute de Pr. prof. dr. Adrian Neculcea, de la Facultatea de Teologie din Constanța, care a prezentat subiectul „Revelație și profesionalism“, Prof. dr. Pyotr Mihailov, de la Universitatea Umanistă Ortodoxă „Sfântul Tihon“ din Moscova – Rusia, care a vorbit despre „Predica euharistică astăzi“, Prof. dr. Alexey Fokin, de la Institutul Filosofic din Moscova, Rusia, care a abordat tema „Diferite abordări dogmatice cu privire la originile sufletului uman“, Pr. prof. dr. Dumitru Megeheșan, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Oradea, care a prezentat referatul „Dimensiunea pnevmatologică a Sfintei Tradiții într-un context eclesiologic“, Prof. dr. Daniel Munteanu, de la Facultatea de Teologie din Erlangen – Germania, care a susținut lucrarea „Dogmă și cultură. Contribuția principală a Ortodoxiei la teologia publică“ și Pr. prof. dr. Vasile Citirigă, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Constanța, care a prezentat referatul cu tema „Teologia Dogmatică Ortodoxă – expresie a experienței eclesial-liturgice“.

În partea a doua a zilei, începând cu orele 16:00, s-a desfășurat ultima ședință a zilei. Au vorbit Pr. conf. dr. Nicolae Moșoiu, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu, care a susținut referatul „Către o înțelegere mai adâncă a rânduiei Tainei Sfântului Botez“, și Pr. asist. dr. Nicolae Răzvan Stan, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Craiova, care a prezentat lucrarea „Relația, între doctrină și spiritualitate, în gândirea părintelui Stăniloae“. Pr. prof. dr. Ioan Tulcan, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad și președinte al Asociației Internaționale a Teologilor Dogmatisti Ortodocși, (înființată la Arad, cu prilejul primului Simpozion Internațional de Teologie Dogmatică Ortodoxă – iunie 2007), a prezentat referatul „Natura eclesiologic-soteriologică a dogmei în Tradiția Ortodoxă“, iar Lect. dr. Cristinel Ioja, conferențiar al aceleiași facultăți, a susținut lucrarea „Interdisciplinaritatea dogmei. Mărturia credinței Bisericii într-un context postmodern“. „Am avut o paletă variată a temelor abordate, toate înscriindu-se în acea viziune generală și într-un fel unificatoare a teologiei dogmatice, prin care participanții vor putea să înțeleagă și mai bine responsabilitățile, exigențele și perspectivele pe care această frumoasă și fundamentală disciplină a teologiei, care este Dogmatica, le reprezintă pentru noi toți“, a declarat Pr. prof. dr. Ioan Tulcan, organizatorul Simpozionului Internațional de Teologie Dogmatică Ortodoxă.

Sâmbătă, 13 iunie, în cea de-a treia și ultima zi a Simpozionului, s-au discutat și aprobat aspectele tehnice ale finalizării Simpozionului.

Astfel, s-au realizat și aprobat comunicatul final, anumite modificări de statut, numirea de noi membri și fixarea celei de a treia întâlniri a Asociației Internaționale a Teologilor Dogmatisti Ortodocși, care va avea loc în 2011, în Grecia.

Acest Simpozion a fost „de o reală valoare și a fost simțit de participanți ca un eveniment teologic, cultural, bisericesc, de excepție. S-a abordat o paletă foarte largă de probleme în cadrul temei generale, care au întregit tabloul a ceea ce ne-am propus“, a declarat Pr. prof. dr. Ioan Tulcan, președintele Asociației Internaționale a Teologilor Dogmatști Ortodocși și Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad.

Tot Preacucernicia sa a spus că în cadrul Simpozionului s-a arătat „importanța deosebită pe care o are dogma din punct de vedere revelațional, bisericesc, soteriologic, sacramental etc., arătând că, de fapt, dogma nu este o realitate abstractă, ci una vie, care nu îngustează sufletul și mintea omului, ci, dimpotrivă, le potențează la maximum, atât cât omenește este posibil. De asemenea, s-au conturat câteva jaloane de ordin general, care pot să configureze profilul Teologiei Dogmatice pentru vremea noastră, o Teologie Dogmatică vie, întemeiată pe Revelație, având drept model, metodă și duh de teologhisire pe Părinții mari ai Bisericii și, apoi, nu mai puțin sau în același timp, având conexiune și deschidere față de marile probleme ale lumii de astăzi, ale omului de azi. Au fost și tot felul de interogații și provocări, pe care lumea zisă postmodernă le pune în fața Bisericii noastre, în fața Teologiei Ortodoxe, iar aceasta trebuie să răspundă cu curaj, cu competență, cu multă determinare, pentru a putea fi, pe de o parte, credibilă, iar pe de altă parte, pentru a da accesibilitate omului de astăzi la comorile profunde de înțelepciune și viață dumnezeiască pe care le primim de la Iisus Hristos Cel răstignit și înviat, prin Duhul cel Sfânt, întru slava Tatălui ceresc“.

Primul punct, din cele cinci ale documentului final al Simpozionului, arată că „Teologia Dogmatică Ortodoxă ar trebui recunoscută ca parte a reînnoirii Teologiei Ortodoxe în general și ca strădanie care face apel atât la o abordare proaspătă a Teologiei, fundamentată pe redescoperirea izvoarelor biblice și patristice și pe relația dintre dogmă, spiritualitate și cult. Teologia Dogmatică Ortodoxă se cere a fi abordată și aprofundată într-o relație indisolubilă (nedespărțită) dintre cultul și spiritualitatea Bisericii“.

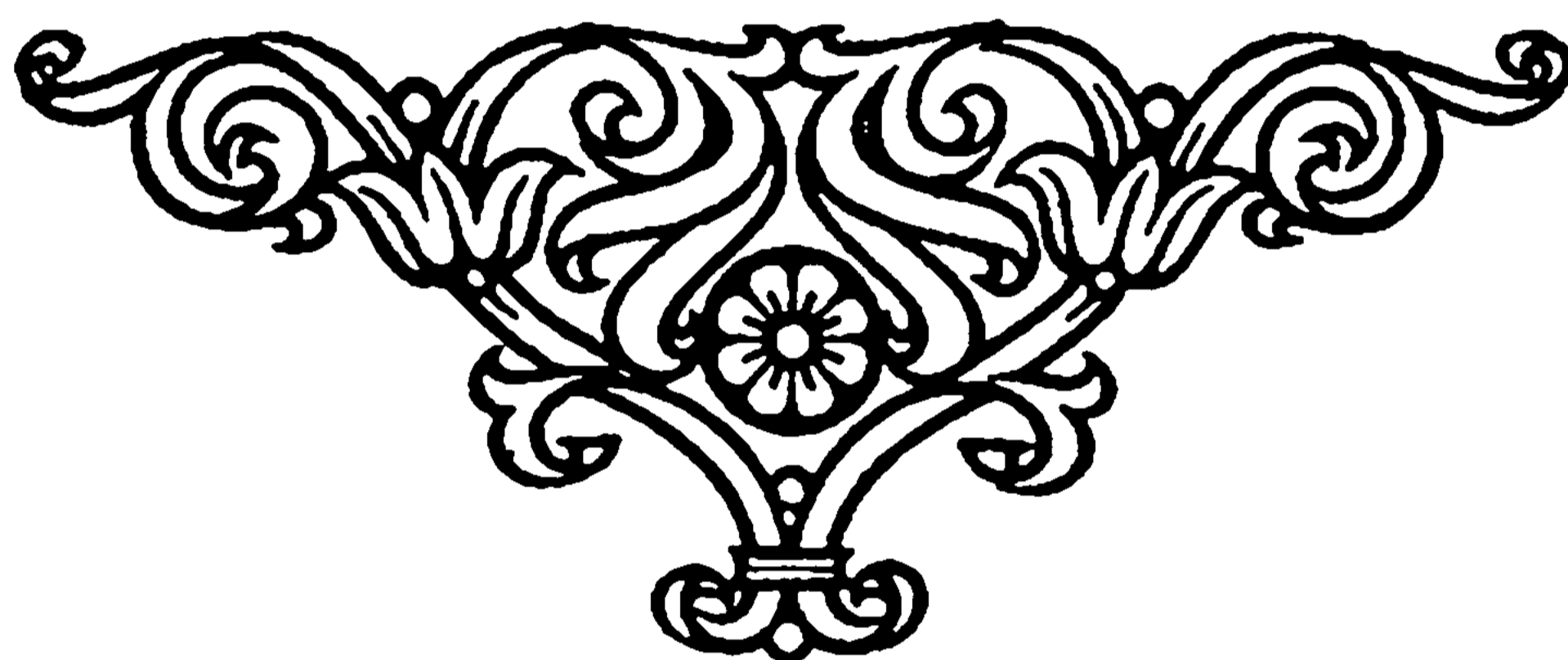
Prin punctul al doilea, teologii ortodocși prezenți la Arad au ținut să evidențieze că Teologia Dogmatică Ortodoxă „trebuie să dezvolte și să susțină relații profunde cu exegezele biblice, făcând apel constant la rădăcinile sale scripturistice, ce pot fi interpretate din perspectiva patristică și liturgică a Tradiției Bisericii“.

De asemenea, Teologia Dogmatică Ortodoxă se poate dovedi un instrument decisiv în cadrul dialogurilor interconfesionale, „conferind substanță valorii universale a Ortodoxiei. Ca această mărturie să fie eficace, noi trebuie să evităm interpretările simpliste ale creștinismului occidental. Sarcina Teologiei este de a discerne și de a predica adevărul lui Dumnezeu; noi trebuie să respingem utilizarea Teologiei ca armă de denigrare a celuilalt, de adâncire a diviziunilor sau de afișare a unui aer de superioritate“ (punctul 4).

„Teologia Dogmatică Ortodoxă trebuie să fie pregătită să susțină o Teologie publică autentică, pentru a conferi dinamism misiunii Bisericii în societatea contemporană, aducând mesajul mântuitor și plin de conținut al Evangheliei lui Hristos în viețile oamenilor. Teologii dogmatisti ortodocși sunt, din acest motiv, răspunzători pentru analizele din studiile lor și în cercetarea problemei complexe a secularizării și globalizării, al contextului postmodern, cu implicațiile sale antropologico-cosmologice și ecleziastic-soteriologice cu care se confruntă Biserica Ortodoxă“, (punctul 5).

S-a hotărât înființarea, în maximum 4 ani, a unui periodic intitulat *Journal of Orthodox Dogmatic Theological Studies* și că viitorul Smpozion va avea loc în Grecia în anul 2011, care va avea ca temă *Rolul și limitele rațiunii în Dogmatica Ortodoxă*.

A consemnat Diac. GEORGE ANICULOAIIE

DEPUNEREA JURĂMÂNTULUI DE CĂTRE ABSOLVENȚII FACULTĂȚII DE TEOLOGIE ORTODOXĂ „JUSTINIAN PATRIARHUL” DIN BUCUREȘTI

„Jur înaintea Atotștiutorului și Atotputernicului Dumnezeu că în toată viața mea voi păzi și voi propovădui învățătura Sfintei noastre Biserici Creștine Ortodoxe“, s-a auzit din glasurile a 300 de studenți, miercuri, 24 iunie, în Paraclisul „Sfânta Ecaterina“ al Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul“ din București. Și anul acesta conducerea facultății a respectat tradiția jurământului, care se pierde undeva în negura timpului. La momentul solemn a fost prezent și Preafericitul Părinte Patriarh Daniel. Promoția 2009 a fost compusă din 207 licențiați în Teologie Pastorală, 18 în Teologie Didactică, 31 în Teologie Socială și 32 în Teologie Artă Sacră.

Studenții, inspirându-se de la celelalte facultăți, au închiriat robe, ceva nou pentru Facultatea de Teologie. În biserică erau pâlcuri de culoare neagră, care săreau în ochi prin cravatele de culoare galbenă. Demn de remarcat este că aceștia au reușit să scoată roba din sala de curs și să o aducă în cea mai importantă sală de curs a teologului creștin, biserica, dând o altă conotație și valoare robei. La momentul solemn al jurământului, atunci când toți studenții repetau cuvintele rostite de spiritualul facultății, pr. Tănăsache Costea, au fost prezenți atât Preafericitul Părinte Daniel, cât și profesorii facultății.

I-au felicitat toți pe noii absolvenți, iar Preafericitul Părinte Patriarh Daniel le-a explicat înțelesul lăuntric al jurământului: *„Momentul solemn al depunerii jurământului de fidelitate și de credincioșie față de instituția în care voi ați studiat este o fidelitate față de învățătura ortodoxă primită aici de la profesorii care v-au îndrumat, format, îndemnat la cuvânt bun și la faptă bună, la studiu și la rugăciune, pe voi, cei care ați simțit vocația de a fi slujitori ai Bisericii, fie slujitori ai altarelor, fie slujitori ai misiunii Bisericii la nivel educațional, cultural și artistic în ceea ce privește arta sacră și, bineînțeles, la nivel misionar-social, prin asistență socială, dar și prin cei ce vor fi ostenitori în lucrarea misionară medică a Bisericii. Acest jurământ este o conștientizare a binecuvântării primite și a responsabilității care trebuie arătată în viața Bisericii. Fiecare dar de la Dumnezeu este un dar pentru slujire, nu este un dar pentru mândrie, ci este un dar pentru slujirea Bisericii. Numai prin slujire dobândim o anumită demnitate, o anumită onoare. În Biserică nu există onoare fără slujire, fără osteneală“,* a explicat Întâistătătorul Bisericii Române.

Pr. prof. dr. Ștefan Buchiu, decanul Facultății de Teologie din București, pe lângă felicitări, le-a făcut și o mare bucurie absolvenților – a propus Preafericitului Părinte Patriarh Daniel ca, în concordanță cu închinarea anului 2009 Sfinților

Capadocieni, promoția lor să primească apelativul de „Promoția Sfântul Vasile cel Mare“, aprobată cu bucurie de Părintele Patriarh.

„A fost un moment emoționant. Am simțit pentru prima dată că am realizat un lucru cu folos. Facultatea a însemnat o etapă importantă de maturizare și conștientizare profundă a înțelegerii lui Dumnezeu și a lucrării Sale în lume. De asemenea, mi-a oferit prilejul de a cunoaște tineri din diferite zone ale țării, cu diferite mentalități, pe care mi le-am însușit mai mult sau mai puțin, în măsura în care îmi erau de folos. Mi-a plăcut aici pentru că s-a pus accent pe libertatea persoanei fiecărui tânăr student și acest lucru a făcut să mă descopăr pe mine însumi cu toate preferințele, dar și darurile de la Dumnezeu“, ne-a spus Florin Onuțu, care dorește aprofundarea studiilor în domeniul Sistemicii și slujirea lui Dumnezeu de la Sfântul Altar.

Ovidiu Ceaușu, mai emoționat, a recunoscut că facultatea a fost „tărâmul unde, prin mijlocirea părinților profesori și a celorlalte cadre didactice, am putut cunoaște mai profund tainele începute în seminar. Aprofundând, bucuria a fost deplină. Aici m-am maturizat, atât intelectual, cât și duhovnicește“. Nicolae Gheba spune că este „sfârșitul unui început, și începutul unei mari responsabilități. Cu adevărat este de luat în calcul acest fapt, mai ales dacă avem în vedere situațiile actuale, atitudinile negative ale unor absolvenți ai acestei facultăți, care nu au înțeles că, în final, ajung să fie, de fapt, împotriva lui Hristos. Eu cred că trebuie să folosim acest timp petrecut aici în folosul nostru și al tuturor, în chivernisirea vieții pământești pentru dobândirea fericirii veșnice, a noastră și a celor cărora le vom sluji“.

Mai dezinvolt era Teodor Arseni, poate și pentru că „am rememorat cei patru ani de facultate. Nu am găsit în suflet părere de rău, propunându-mi, în același timp, ca la master să dau mai mult. Am terminat un ciclu important din viața mea. Momentul cel mai emoționant a fost jurământul în sine. Au fost patru ani în care m-am redefinit total ca personalitate. Cu fiecare an, am devenit altă persoană. A fost timpul în care am legat niște prietenii solide și în care m-am conturat duhovnicește. Pot spune că am găsit în profesori modele demne de urmat în viață, care m-au ajutat să mă formeze intelectual și duhovnicește, care mi-au deschis noi orizonturi. În principiu, m-au ajutat să devin omul care sunt astăzi“. Bucuros, Constantin Popa consideră că „în această zi se finalizează munca depusă pe durata anilor de studiu. Momentul emoționant al rostirii în cor de toți absolvenții a jurământului ne-a făcut conștienți de importanța misiunii pe care o avem înaintea și pe care Hristos Domnul ne-a încredințat-o. Facultatea a fost laboratorul formării mele profesionale și spirituale. Aici s-a conturat personalitatea mea, aici am cunoscut oameni care îmi vor fi modele demne de urmat pentru toată viața, aici am legat relații frumoase și durabile. A fost cea mai frumoasă perioadă din viața mea“.

După depunerea jurământului, profesorii Facultății de Teologie, alături de Peafericitul Părinte Patriarh Daniel, au mers în Sala „Theodor M. Popescu“, unde Preafericirea Sa a donat bibliotecii centrului universitar colecția în limba germană „Lexicon pentru Teologie și Biserică“, apărută la Viena, în anul 2006, primele trei volume din colecția BASILIANA și albumul de artă despre Catedrala patriarhală.

Galeria de artă „Byzantion“

La Facultatea de Teologie „Justinian Patriarhul“ din București s-a deschis, pe 24 iunie 2009, Galeria de artă „Byzantion“. Cu această ocazie a avut loc și vernisajul expoziției „Credință prin artă“, în cadrul căreia au fost prezentate lucrări ale studenților de la catedra de artă sacră a Facultății, informează TRINITAS TV. O parte dintre lucrările expuse sunt proiecte de diplomă ale absolvenților Secției de Artă Sacră a Facultății de Teologie „Justinian Patriarhul“. Acestea vor rămâne în fondul de protocol al instituției. Tot studenții secției de artă sacră, în cadrul examenului de licență, au lucrat și mozaicurile de la lumânărarul aflat lângă Biserica „Sfânta Ecaterina“, paraclisul Facultății. Amenajarea Galeriei de artă „Byzantion“, făcută cu sprijinul Arhiepiscopiei Bucureștilor și a Universității București, a costat peste 15 000 de lei.

A consemnat Diac. GEORGE ANICULOAI

SLUJBA DE POMENIRE A FERICITULUI ÎNTRU ADORMIRE PĂRINTELUI PATRIARH IUSTIN

Vineri, 31 iulie 2009, s-au împlinit 23 de ani de la trecerea la Domnul a celui de-al patrulea patriarh al României, Iustin Moiescu (1910-1986). Cu această ocazie, vrednicul de pomenire patriarh Iustin a fost pomenit la Sfânta Liturghie oficiată la Catedrala patriarhală din București și în alte lăcașuri de cult din țară.

După Sfânta Liturghie, oficiată în Catedrala patriarhală din București, Preasfințitul Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop-Vicar Patriarhal, înconjurat de preoți și diaconi, a săvârșit o slujbă de pomenire pentru fericitul întru adormire Părintele Iustin Patriarhul.

La finalul slujbei de pomenire pentru cel de-al patrulea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, din Catedrala patriarhală, la care au participat preoți, monahi, monahii și alți credincioși din București și din țară, Preasfințitul Ciprian Câmpineanul, Episcop-Vicar Patriarhal, a ținut un cuvânt în care a evocat personalitatea fericitului întru adormire Părinte Patriarh Iustin, subliniind că slujba Parastasului este un moment de rugăciune și de aducere aminte.

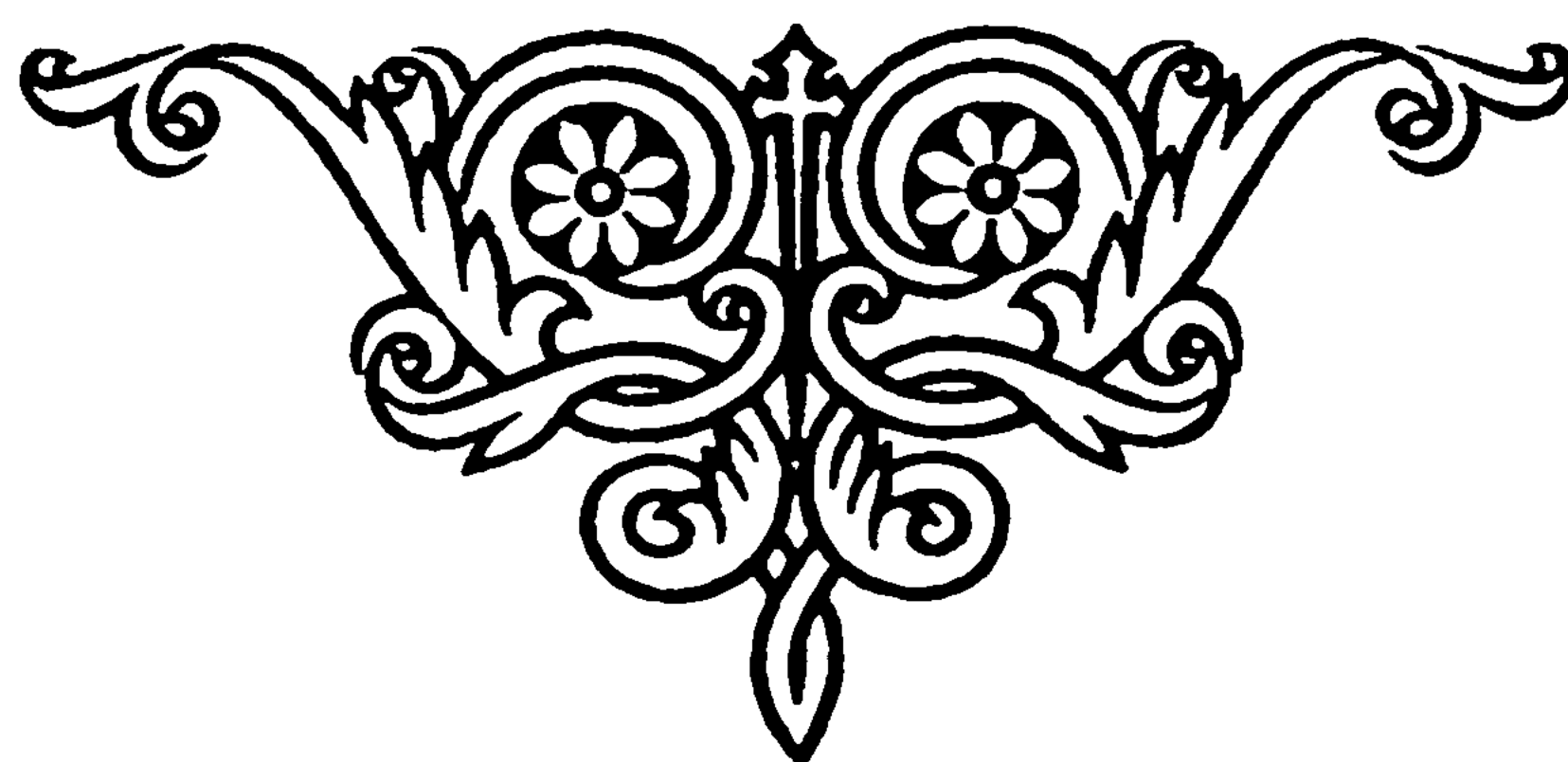
Preasfinția sa a evocat această figură emblematică a Bisericii Ortodoxe Române, Patriarhul Iustin, care a cunoscut din tinerețe calea Bisericii și care a păstorit Biserica Ortodoxă Română într-o perioadă de mari încercări. Preasfințitul Ciprian Câmpineanul a rememorat viața fostului patriarh, arătând că după o temeinică pregătire în țară, la Atena și Strasbourg, profesor universitar de teologie ortodoxă la Varșovia, Cernăuți, Suceava și București, a devenit, mai apoi, arhiepiscop al Sibiului și mitropolit al Ardealului, în 1956, iar din 1957, arhiepiscop al Iașilor și mitropolit al Moldovei și Sucevei.

În cuvântul Preasfințitului Ciprian Câmpineanul s-a arătat că fericitul întru adormire părintele Iustin Patriarhul, în vremea păstoririi sale ca mitropolit al Moldovei și Sucevei, timp de 20 de ani, a inițiat o amplă acțiune de restaurare și

conservare a monumentelor de artă bisericească și a purtat de grijă pentru întemeierea unor muzee din incinta mănăstirilor voievodale din zona Moldovei. A devenit patriarh al României în 1977, cărmuind Biserica Ortodoxă Română vreme de 9 ani, până la trecerea sa la cele veșnice, pe 31 iulie 1986.

„Patriarhul Iustin Moiescu s-a distins în rândul ierarhilor noștri ca un om de mare cultură teologică, pe care a împărtășit-o și celorlalți, ca profesor de Noul Testament, dar și prin scrierile pe care le-a lăsat și care au fost publicate în diferite volume și reviste. Este cunoscut îndeosebi ca patriarhul restaurării marilor noastre monumente bisericești. În pofida greutăților pe care le-a înfruntat în timpul regimului comunist, a restaurat din temelii toate mănăstirile mari, monumente istorice ale Bisericii noastre, care fac parte din patrimoniul național cultural al țării noastre“, a precizat Preasfințitul Ciprian Cămpineanul.

A consemnat CIPRIAN BĂRA

SLUJBA DE POMENIRE A PR. PROF. DR. ION BRIA LA 7 ANI DE LA TRECEREA LA CELE VEȘNICE

Părintele profesor Ion Bria, de la a cărui trecere la cele veșnice s-au împlinit șapte ani, a fost pomenit sâmbătă, 20 iunie, la Mănăstirea Cernica. Slujba de pomenire a fost săvârșită de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, la mormântul acestuia, aflat în cimitirul mănăstirii

La sfârșitul slujbei, în fața celor prezenți, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a rostit un cuvânt prin care a evocat personalitatea vrednicului părinte profesor dr. Ion Bria (1929-2002), intitulat „Un teolog atent la semnele timpului“. Menționăm că anul acesta se împlinesc șapte ani de la trecerea la cele veșnice a pr. Ion Bria și 80 de ani de la nașterea sa (19 iunie 1929).

Preafericirea Sa l-a numit un „vizionar și apologet ortodox al teologiei misionare interconfesionale“, iar despre teologia părintelui Ion Bria a spus că s-a centrat pe „probleme de eclesiologie, evidențiind rolul Bisericii Ortodoxe față de celelalte confesiuni și față de societatea contemporană“.

„A fost un mărturisitor al Teologiei ortodoxe în context internațional. Avea o vocație ecumenică înnăscută; chiar și atunci când era critic, el nu rămânea crispat, ci creator. S-a făcut cunoscut ca luptător pentru unitatea creștină universală și a militat pentru o Teologie ortodoxă misionară în cultură și societate. Reprezentant al Tradiției teologiei dinamice, în care fidelitatea față de trecut nu exclude înnoirea misionară și pastorală pentru prezent, părintele profesor Ion Bria a fost un teolog atent și sensibil la schimbările istoriei contemporane și un mare sprijinitor al tinerilor teologi români care au studiat în Occident, pentru care a procurat zeci de burse“, a punctat Părintele Patriarh.

„A organizat în România mai multe întruniri internaționale, a spus Părintele Patriarh, oferind Bisericii Ortodoxe Române șansa de a arăta o teologie mărturisitoare și pastorală, vie și bogată, chiar și în anii grei ai comunismului. A fost apreciat în toată lumea ortodoxă și în instituțiile ecumenice din Europa și din alte continente. „Demersul său teologic a ajutat mult la expunerea contemporană a doctrinei ortodoxe (pentru învățământul universitar), precum și la conturarea unei misiologii ortodoxe, ținând seama de contextul misionar și cultural european actual, fiind inițiatorul unui curent în Teologia misionară în jurul temei «Liturgia după Liturghie»“, a mai spus Patriarhul Bisericii Române.

Pr. prof. dr. Ion Bria s-a născut la 19 iunie 1929 în localitatea Teleaga, județul Prahova. A făcut studii superioare la Institutul Teologic din București (1950-1954) și cursuri de doctorat (1954-1957), cu susținerea tezei, în 1968; studii de specializare în Anglia, la Colegiul anglican din Canterbury (1962-1963) și la Facultatea de Teologie din Durham (1966). A fost profesor la Seminariile teolo-

gice din Buzău și București, redactor la Editura Institutului Biblic, asistent, lector și conferențiar la catedra de Omiletică și Catehetică a Institutului Teologic din București, profesor titular la catedra de Misiune și Ecumenism din Institutul Teologic Universitar București (1973-1978) și suplinire din 1978 până în 1995; precum și profesor titular la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna“ din Sibiu (1995-1999) și îndrumător la școala doctorală (1999-2002).

A fost hirotonit diacon în 1965 și preot în 1969. Între anii 1973-1994 a lucrat la Consiliul Ecumenic al Bisericilor din Geneva, fiind coordonator pentru studii misionare ortodoxe în Comisia Misiune și Evanghelizare (1973-1988), director al Secției Înnoire și viață parohială (1989-1990), apoi director executiv al Departamentului Unitate și Înnoire (Credință și Constituție, Institutul Ecumenic de la Bossey, Laicii, Cult și Spiritualitate) în anii 1991-1994.

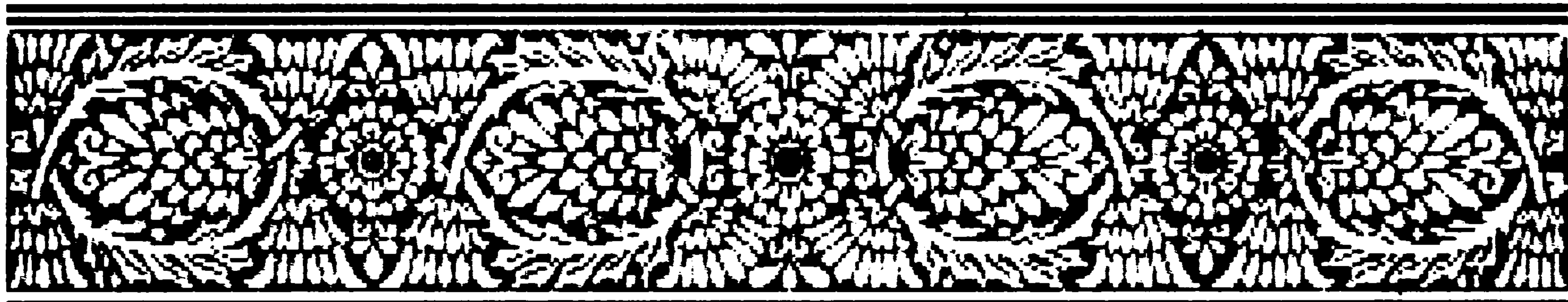
În această calitate a luat parte la marile reuniuni ecumenice: Adunările generale de la Nairobi (1975), Vancouver (1983), Canberra (1991); conferințele misionare mondiale: Bangkok (1973), Melbourne (1981); conferințele Credință și Constituție: Bangalore (1978), Santiago de Compostella (1993). A fost invitat să susțină prelegeri despre Ortodoxie și Ecumenism la Institutele ecumenice de la Lyon, Paris, Geneva.

A fost colaborator la numeroase reviste teologice din țară și străinătate (Geneva, Atena, Tesalonic, Paris, Boston, New York). Începând cu anul 1976, părintele Bria a fost profesor invitat la diferite Facultăți de Teologie și centre ecumenice din Europa, iar în 1990 a devenit Doctor Honoris Causa al Facultății de Teologie din Prešov (Slovacia).

Între cărțile publicate amintim *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, București, 1981; *Curs de teologie practică și misionară*, Geneva, 1982; *Credința pe care o mărturisim*, București, 1987; *Destinul Ortodoxiei*, București, 1989; *Iisus Hristos*, București, 1992; *Dictionnaire oecuménique de missiologie*, Paris, Geneva, 2001, precum și sute de studii și articole în limba română și în limbi străine.

A consemnat Diac. GEORGE ANICULOAIE

• D O C U M E N T A R E •

PĂRINTELE GALA GALACTION. SLUJITOR AL SFÂNTULUI ALTAR ȘI SCRITOR

Pr. prof. dr. ALEXANDRU M. IONIȚĂ

La 16 aprilie 1954, Părintele academician Gala Galaction împlinea 75 de ani. Reprezentanții culturii românești au folosit acest prilej pentru a sărbători pe scriitorul care, în aproape șase decenii de strădanii în ogorul scrisului, a îmbogățit literatura noastră cu prețioase opere literare de o înaltă valoare artistică și cu un profund conținut moral și creștin. Exprimând sentimentele de prețuire ale poporului nostru față de scriitorul care a dovedit o nestăvilită dragoste față de patrie și popor, în întreaga sa operă literară, forurile noastre în drept i-au decernat academicianului Gala Galaction „Ordinul Muncii” clasa I-a pentru merite deosebite în domeniul creației literare. Revistele și ziarele au publicat articole omagiale, subliniind avântul tineresc cu care scriitorul Gala Galaction a sprijinit, de-a lungul anilor, lupta poporului nostru pentru libertate și dreptate și pentru propășirea patriei.

La aceste obștești mărturii de dragoste și de prețuire pentru Părintele academician Gala Galaction a luat parte – cu însuflețită bucurie și cu legitimă mândrie – și Biserica Ortodoxă Română, pentru că sărbătoritul scriitor a fost, înainte de orice, un vrednic preot ortodox și un pilduitor și strălucit slujitor al altarului dreptei-creдинțe străbune. Tânărul student în Teologie care încerca, acum un veac, să descifreze – în zile și nopți de neostenită cercetare a Sfintelor Scripturi – taina convertirii Sfântului Apostol Pavel, apropiindu-se cu sufletul pârjolit de setea adevărului, de „minunea din drumul Damascului”, – avea să găsească limanul mântuitor pe stânca neclintită și veșnică a credinței în Hristos. Bărbatul care, în al 44-lea an al vieții sale, intra în treapta preoției, ascultând glasul arhiereului, care cerea pentru el „darul Sfântului Duh, ca să se facă vrednic a sta fără prihană înaintea jertfelnicului” lui Dumnezeu, „a propovădui Evanghelia” și „a lucra cu sfințenie cuvântul adevărului său”, – avea să se arate, de-a lungul a trei decenii, împlinitor al acestor grele îndatoriri preoțești.

Și scriitorul și omul au fost copleșiți de taina cea mai presus de înțelegere a preoției: și unul și altul au căutat să propovăduiască Evanghelia lui Hristos și să

lucreze „cu sfințenie cuvântul adevărului său!” Întreaga sa operă literară este o minunată predică, o neîncetată propovăduire a biruinței binelui și virtuții asupra răului și ispitei.

Ca om și ca scriitor, Părintele Gala Galaction a înțeles slujirea lui Hristos ca pe o permanentă slujire a semenilor noștri, a acestor frați mai mici ai Domnului. Preoția Părintelui Gala Galaction nu s-a manifestat numai de la Altar, din amvon sau din scaunul duhovniciei. Ea s-a manifestat în largul vieții, între necazurile și suferințele oamenilor, în marele vârtej al luptei celor mulți pentru dreptate, pentru libertate și pentru demnitate umană. Cu scrisul său, cu graiul și fapta – oriunde și oricând – Părintele Gala Galaction a fost grabnic să alunge înnoirarea unui necaz, să șteargă lacrima și amărăciunea unei suferințe, să sprijine și să se alăture strădaniilor obștești pentru mai bine!

Asemenea înaltă concepție despre misiunea preoțească nu constituie o nouă tate în doctrina și tradiția ortodoxă, deoarece ea este lămurit însemnată și poruncită de Sfintele Scripturi și de cugetul, luminat de sus, al Sfinților Părinți. Măreția Ortodoxiei se află tocmai în împărtășirea permanentă din izvorul cel veșnic proaspăt al înțelepciunii, din slava și duhul Sfintelor Scripturi, și în râvna neostentată de propovăduire și de trăire a învățaturii Mântuitorului. Părintele Gala Galaction a stat mereu lângă apa limpede și răcoritoare a Evangheliei lui Hristos, a vestit pretutindeni adâncă ei înțelepciune și a cunoscut cu intensitate toate frământările, toate înfrângerile vremelnice și întreaga biruință, ce sunt hărăzite celor care au primit greaua misiune a apostolatului creștin.

Încă din anii grei, în care negura rătăcirilor ideologice se pogorâse peste multe cugete, amăgind și pe unii slujitori ai Altarului pe drumuri străine duhului Ortodoxiei, Părintele Gala Galaction nu a încetat să amintească tuturor că: „...Evanghelia e o pravilă a dezrobirii sufletești și a înălțării omului peste dobitoc și peste tristele nevoi care le sunt comune. Biserica – marea societate ale cărei statute sunt în Evanghelie – este patroana firească și alma mater a dezmoșteniților pământului. Ea este brațul spiritual care trebuie să ocrotească pe cel lovit, pe cel despuiat de drepturi și călcat în picioare”. El n-a șovăit să atragă luarea aminte a celor ce slujeau Altarul lui Hristos, asupra tâlcului etern al Întrupării Mântuitorului, spunându-le cu o vigoare izvorâtă din tiparele epistolelor apostolice: „Nu pierdem niciodată din vedere că Iisus din Nazaret a venit între noi fără trufie, fără sceptru, fără avere, fără „haine moi”. Așa fiind, El a mers de-a dreptul spre cei mulți din vremea Lui și din toate vremurile, care sunt cei înjosiți, lipsiți și întristați. Iisus Hristos a fost și este al săracilor! Iisus Hristos a fost și este al dezmoșteniților!” Din aceste convingeri de nezdruccinat a pornit îndemnul pe care de nenumărate ori l-a făcut Părintele Gala Galaction tuturor preoților dreptei credințe: „Să slujim aproapei, pentru Iisus Hristos!...Să facem din casele noastre, din parohiile noastre, din bisericile noastre, iar și iar, acele focare sfinte ale dragostei de oameni,

biruitoarea lumii greco-romane! Să fim încă odată marii animatori și marii păstori ai mulțimilor suferinde!”.

Un astfel de preot a fost el însuși și a îndemnat – decenii de-a rândul, prin cărțile sale și de la catedra universitară – și pe alții să fie asemenea. Acesta este preotul pe care îl cer predaniile Ortodoxiei, pe care l-au dorit mereu între ei credincioșii și pe care îi formează astăzi așezămintele noastre de învățământ teologic. Este preotul care „slujește semenilor, pentru Iisus Hristos!” Este preotul care se face părtaș la strădaniile credincioșilor săi pentru o viață pașnică și prosperă. Este preotul înflăcărat de o puternică dragoste de oameni, pe care-i ajută și-i slujește în avântările lor spre fericire și lumină! Este preotul pe care îl avem astăzi la tot mai multe Altare și pe care îl vom avea mâine lângă toate jertfelnicile Bisericii noastre.

A. INTRODUCERE

Scriitor creștin – „a spiritualizat proza românească”¹ –, teolog erudit și devotat Ortodoxiei – „am învățat s-o iubesc în anii lungi de meditare și literatură”, a declarat el², preot „excepțional”³ și, totodată, intelectual de concepție, sentimente și opinie progresiste democratice-umaniste, Gala Galaction a fost și rămâne un exemplu instructiv de ecumenism creștin, un precursor al ecumenismului actual, intercreștin și general uman⁴.

A avut favoarea providențială să se nască „într-o vatră mănăstirească” și să crească sub streășina Bisericii. Conacul părintesc de la Didești (Teleorman), la origini și câteva sute de ani, a fost schit călugăresc. Biserica schitului era în curtea conacului. „Biserica din copilărie, a mărturisit scriitorul, este stâlpul sfânt de care se leagă tot ce-am visat și am clădit mai târziu”⁵.

În anii abecedarului s-a întâlnit cu Biblia, în casa bunicului preot (Roșiorii de Vede), și a făcut din ea cartea inimii. În clasa a treia de liceu și-a cumpărat o Biblie proprie. Și-a procurat și o Biblie franceză (Biblia lui Osterwald), apoi, mai târziu, o Biblie engleză (o ediție Oxford) și una germană (traducerea lui Luther). A studiat textele sacre, temeinic și aprofundat, prin lecturi atente și repetate și prin comentarii confruntate, în mulți ani de Teologie, până la nivelul maxim al doctoratului și în mai mulți ani de muncă susținută ca traducător biblic⁶. A intuit și a

1. D. Caracostea, *Expresivitatea limbii românești*, București, 1942, p. 358; Idem, *Un mare critic modernist român*, Ed. Cartea Românească, 1927.

2. Gala Galaction, *Scrisori teologice – Piatra din capul unghiului*, Anexă „Pe dosul broderiei”, București, 1926, p. 110.

3. Prof. Teodor M. Popescu, *Cuvântare omagială la sărbătorirea lui Gala Galaction la 75 de ani de viață*, în „Biserica Ortodoxă Română”, LXXIV (1954), nr. 5-6, p. 552.

4. Pr. A. Negoită, *Gala Galaction primul ecumenist român*, în „Revista Cultului Mozaic”, București, 15 februarie, 1969, p. 5.

5. Gala Galaction, *Biserica din copilărie*, în „România”, 31 ianuarie 1939.

6. Idem, *Cartea Eternă*, în Almanahul ziarelor „Dimineața” și „Adevărul”, 1937, p. 37.

înțeleș, pentru totdeauna, fondul, substanța și mesajul, inalienabile, de iubire, frăție și unire interumană ale Cărții Eterne, suflul și corolarul ei ecumenic. Biserica creștină le-a preluat și le-a fructificat, făcând din ele menire socială și program în veacurile istoriei. Curcubeul de lumină al Bisericii creștine este format din iubirea omului, oricine și de oriunde ar fi el, frăție și unire evanghelică, pace și bunăvoire între oameni și popoare, între confesiuni. Pe cerul Bisericii creștine, rămasă pe temeliile apostolice-ortodoxe, a strălucit totdeauna steaua polară ecumenică și cu formula ei: „O turmă și Un păstor”.

S-a observat de către cercetători competenți, că „Galaction a nimerit totdeauna pozițiile menite să fie confirmate de viitor”. S-a definit, cu această ocazie, cine este precursor, ce condiții trebuie să îndeplinească „cineva care lămurește, din datele confuze ale prezentului, sinteza viitorului, o sprijină prin puterea unei mari pasiuni și are curajul moral și civic s-o anunțe”. Cu precizarea și concluzia: „Toate aceste însușiri sunt întrunite în scrisul lui Gala Galaction. Figura lui Gala Galaction este, fără îndoială, aceea a unui precursor”⁷. Mai mulți îl revendică precursor⁸. A întrevăzut biruința inevitabilă a democrației politice. Scris în 1919: „O lume nouă se ridică uriașă și temeinică, mai bună și mai dreaptă, din profunzimile sociale. O așteptăm, o chemăm, sperăm în așezările ei mai echitabile și predicăm entuziasmul salutar!”⁹. S-a atribuit această putere de previziune culturii sale biblice. „Puterea mintală a precursorilor și a profeților vine desigur și din faptul că însușindu-și într-un fel oarecare întreaga experiență a lumii, știu să proiecteze în viitor ceea ce s-a petrecut de atâtea ori în trecut. N-au apărut și nu s-au prăbușit atâtea orânduiri, când contradicția antagonică a continuat să existe în miezul lor? Poate că din acest punct de vedere nimeni nu se află într-o mai bună situație intelectuală pentru a întrevedea viitorul decât cunoscătorul unei limbi vechi, al unui ciclu istoric complet. A fost situația lui Gala Galaction, cunoscător al lumii biblice și al întregii orânduiri sclavagiste a lumii vechi”¹⁰.

Scriitor de acest fel, în scrisul lui Gala Galaction sunt inevitabil postulate, idei, sentimente, exemple ecumeniste¹¹. Rămâne în memoria fiecărui cititor al romanului *Papucii lui Mahmud* pilda luminoasă și reconfortantă a confrăției sufletești și sociale dintre românul ortodox Savu Pantofarul, turcul mahomedan Ibrahim și evreul mozaic Marcu Goldștain. Este o prefigurare și o ilustrare literară a ecumenismului inter creștin și inter religios de astăzi, în caracterele lui confesionale. Fiecare din ei și-a păstrat neștirbită individualitatea religioasă – doctrină și

7. Acad. Tudor Vianu, *Personalitatea lui Gala Galaction*, în «Analele Academiei Republicii Populare Române», vol. IX, (1959), p. 87.

8. Mircea Zăciu, *Un precursor: Gala Galaction*, în vol. „Masca geniului”, București, 1967, p. 17.

9. Gala Galaction, *O lume nouă*, în «Socialismul», 7 iulie 1919: Amănunte la Gheorghe Cănescu, *Gala Galaction la «Socialismul» și «Tineretul socialist»*, în «Anale de istorie», nr. 4/1969, p. 127.

10. Acad. Tudor Vianu, *op.cit.*, p. 57.

11. Pr. Victor N. Popescu, *Ecumenismul religios în literatura lui Gala Galaction*, în „Mitropolia Olteniei”, XVIII (1966), nr. 11-12, p. 991.

cult, respectată cu reciprocitate, fără polemici critice și reforme, sub coviltirul sufletesc al îngăduinței, sub cerul de azur al prieteniei și conviețuirii pașnice, binecuvântate de religiile tuturor. Scriitorul a intitulat acest capitol al povestirii sale cu aforismul: „Îngăduiala este auxiliarul Teologiei” și a ilustrat-o sintetic de hagada Celor trei inele, „celebra parabolă”, cum o numește scriitorul, pe care a pus-o în gura evreului Marcu Goldștain, și pe bună dreptate, căci a împrumutat-o din *Natan Înțeleptul* al lui Lessing¹², în care se înțelege ușor că superioritatea religiilor este în raport cu meritele moral-sociale. Citează și pilda evanghelică a Samarineanului milostiv, cu exegeza: „Domnul Iisus Hristos ne învață că frăția și dragostea omenească nu au hotare și trebuie să se întindă și să cuprindă pe toți oamenii de orice neam și de orice lege”.

Gala Galaction s-a comportat el însuși totdeauna evanghelic și ecumenist, iubind, fraternizând și ajutând pe toată lumea fără nici un fel de discriminare socială, etnică sau confesională. „Am suferit cu cei ce sufereau și am plâns cu cei ce plângeau, a declarat el. I-am iubit pe toți deopotrivă, fără să țin seama de numele și de limba lor”¹³. Aceasta constituia caracteristica personalității și a vieții sale: „N-am descoperit în inima mea nici un dram de xenofobie. Nu pot să urăsc pe străini!”¹⁴. Aceste preocupări și tendințe le-a dat și literaturii sale. „M-am străduit, a precizat scriitorul spre sfârșitul carierei sale literare, să nu pângăresc sufletul cititorilor mei, ci să-i ajut să sporească în frumusețe morală și în solidaritate frățească. Am căutat de-a pururi să fac din literatura mea ceva ca vinul și untdelemnul Bunului Samarinean turnat deasupra rănilor călătorului căzut între tâlhari pe drumul dintre Ierusalim și Ierihon”¹⁵. A fost numit „fiu al umanității”¹⁶. Gala Galaction a fost părintele, da, părintele sufletesc al nostru al tuturor, a mărturisit șef-rabinul dr. Moses Rozen la pogribania scriitorului¹⁷.

A sprijinit inițiative și acțiuni pentru apropierea și împrietenirea naționalităților conlocuitoare. A întreprins, prin publicația personală „Hanul Samarineanului”, o alocuțiune de acest fel. Preconizase apropierea, cunoașterea și fraternizarea dintre naționalitățile și confesiunile conlocuitoare prin intelectualii lor: scriitori, oameni de artă și preoți. „Aceștia, arată el, pot să facă ceea ce armele și diplomația nu pot să câștige niciodată integral”¹⁸. A colaborat la publicații etero-

12. G. E. Lessing, *Natan Înțeleptul*. În românește de Lucian Blaga. Actul 11, Scena 1, „Biblioteca pentru toți”, 1955. La rândul său scriitorul german a luat-o din *Decameronul* lui Boccaccio.

13. Gala Galaction, *Între revoltă și contemplație*, loc. cit.

14. Gala Galaction, *Unde te trezești? În Armenia?*, în «Cuvântul liber», 28 martie, 1920, p. 5.

15. Idem, *Surpriza a doua*, în «Victoria», 29 iunie, 1945.

16. Al. Sahia, *Un fiu al umanității: Gala Galaction*, în «Ultima oră», 16 mai, 1929.

17. În „Revista Cultului Mozaic din R.P.R.”, martie, 1961, p. 5. A se vedea Pr. Gh. Cunescu, *Un omagiu impresionant*, în «Revista Cultului Mozaic din R.P.R.», octombrie, 1961, p. 3-5.

18. Gh. Cunescu, *O revistă internaționalistă editată de Gala Galaction*, în «România literară», 1 mai 1969, p. 13.

doxe și alogene. Una din acestea l-a numit „glasul și duhul Ortodoxiei autentice, a aceleia care, prin iubire, vrea să ajungă la adevăr”¹⁹.

Ecumenismul lui Gala Galaction, pe cât de universalist sufletește și umanist, avea delimitări, susținând că în colaborarea ecumenistă fiecare confesiune să-și păstreze individualitatea proprie în limitele dogmatice. Gala Galaction și-a precizat poziția aceasta de la bun început, când s-au manifestat dispoziții și inițiative ecumenice: *Enciclica Patriarhiei Ecumenice din Ierusalim* (1921), *Mișcarea Ecumenică, discuțiile dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Anglicană*. Le-a privit ca „evenimente îmbucurătoare ale veacului nostru. Cei ce s-au despărțit în veacurile trecute vor să se apropie și să se unească din nou. Este o pornire impresionantă și care ar trebui să preocupe pe toți cei ce iubesc Biserica și cred în menirea ei”²⁰.

A participat la Conferința interconfesională de la Visegrad (1926), cu contribuții apreciate la programul ei²¹. Observând însă unele tendințe de nivelare dogmatică, îndeosebi la confesiunile protestante, de a face un „compositum mixtum” doctrinar reformist, teologul ortodox a luat poziție critică. „Nu trebuie să uităm niciodată, arăta el, ce suntem fiecare și nu trebuie să amestecăm și să confundăm patrimoniile noastre dogmatice. Înțeleg și prețuiesc buna vecinătate și colaborarea multiconfesională, dar sunt pentru o riguroasă contabilitate dogmatică. Căci, bunele socoteli dogmatice fac bunii creștini”²². Pentru că remarcase și în Biserica Ortodoxă Română influențe reformiste, într-o carte (*Scrisori teologice – Piatra din capul unghiului*) a reafirmat și a reformulat, cu logică modernă într-o formă literară accesibilă, adevărurile de temelie ale dogmaticii ortodoxe, recapitulându-le și actualizându-le în eminența lor suverană apostolică și ecumenică. Mărturisirea de credință ortodoxă a lui Gala Galaction, sinteza sa dogmatică, este considerată de teologi ca „strajă la porțile cetății ortodoxe”²³.

De pe aceste poziții a „socotelilor dogmatice” a intervenit și în tratativele ce se duceau între Biserica Ortodoxă Română și Biserica Anglicană. Din capul locului a atras atenția că în probleme grave de felul acesta „bunăvoința” nu este de ajuns. Este nevoie de „prudență și cumpătare”. Recomanda Bisericii Ortodoxe Române să nu se grăbească²⁴. În toiul discuțiilor a cerut stăruitor ca în tratativele, protocoalele, relațiile și conviețuirile intercreștine, interbisericești și interconfesionale să se respecte cu strictețe patrimoniul dogmatic al fiecăruia: „Masa discuțiilor și tratativelor teologice, explica el, nu seamănă cu masa diplomaților. Diplomații au criterii relative și interese pământești. Ei se tânguiesc. Poți să-ți mai

19. “Unirea” (Blaj), 3 iulie, 1937, p. 2.

20. Gala Galaction, *Ziua Domnului*, în «Curentul», 13 iulie, 1936.

21. Idem, *Conferințele mele*, în «Dimineața», 16 iunie, 1926.

22. Idem, *Socotelile bune fac pe bunii creștini*, în «Dimineața», 14 iunie, 1926.

23. Prof. Teodor M. Popescu, *op. cit.*, p. 552.

24. Gala Galaction, *Vizite diplomatice bisericești*, în «Crucea», 1 – 15 aprilie, 1924.

schimbi pretențiile, poți să mai lași din prețul cerut. Cu totul altfel este între teologii dogmelor definitive”²⁵. Cunoștea limba engleză și s-a documentat temeinic, prin lecturi în original, asupra fondului dogmatic al Bisericii Anglicane. Pe lângă acestea, a adresat unui teolog anglican un chestionar cu șaptezeci de întrebări asupra amănunțelor doctrinei dogmatice anglicane²⁶. Cum Biserica Anglicană solicita să i se recunoască validitatea preoției ei, teologul ortodox român i-a cerut să dovedească temeiul dogmatic al preoției ei: „Arătați-mi și dovediți-mi că aveți Euharistie liturgică și vă voi spune dacă aveți preoție evanghelică și apostolică, Taine și Biserică”²⁷.

Conferința Bisericilor Ortodoxe de la Moscova, din 1948, a confirmat postulatele lui Gala Galaction privitor la Biserica Anglicană. Delegația de teologi a Bisericii Ortodoxe Române a pregătit și a prezentat un referat *Despre ierarhia anglicană*. În rezoluția Conferinței la această problemă s-a precizat că recunoașterea validității hirotoniilor anglicane nu poate avea loc până ce Biserica Anglicană nu-și va armoniza doctrina despre Sfintele Taine cu învățătura ortodoxă. „Biserica Ortodoxă nu poate consimți la recunoașterea exactității doctrinei anglicane despre Taine în general și Taina Preoției în special, și ea nu poate accepta ca valabile nici hirotoniile anglicane, Biserica Ortodoxă nu-și modifică credința (doctrina) din punct de vedere dogmatic, canonic și eccleziologic și în special despre Sfintele Taine, între care despre Euharistie și Taina Preoției”²⁸.

Gala Galaction a fost încântat de înțelegerea acțiunilor intercreștine ecumeniste de după războiul al doilea mondial. Scris în 1945: „Marea înfrățire bisericească este o largă însoțire de iubire, în prețuire reciprocă și în schimb reciproc de puteri, de bunuri sufletești și de entuziasm frățesc”²⁹. Este linia ecumenistă a Bisericii Ortodoxe Române, trasată și adâncită de patriarhul ei ecumenist, Justinian Marina (1948-1977). El a inițiat, a promovat și a înfăptuit asemenea relații de iubire și prietenie, de prețuire reciprocă, de conlucrare armonioasă, între confesiunile și cultele naționalităților conlocuitoare, „înfrățite sub cupola Patriarhiei Române prin dragostea Bisericii Ortodoxe”³⁰.

Patriarhul Justinian Marina a arătat în repetate rânduri că „Biserica Ortodoxă Română înțelege și practică ecumenismul ca pe o caldă revărsare a duhului

25. Idem, *Ziua Domnului*, în « Curentul », 13 iulie, 1936.

26. Idem, *Un document: Ortodoxie și Anglicanism*, în « Biserica Ortodoxă Română », noiembrie – decembrie, 1934, p. 744.

27. Idem, *Din preliminariile unei probleme – Ortodoxie și Anglicanism*, în “Biserica Ortodoxă Română”, septembrie – octombrie, 1934, p. 627; Idem, *Ziua Domnului*, în «Curentul», 7 decembrie, 1936, 11 și 18 ianuarie, 1937, 3 septembrie, 1937.

28. *Conferința ortodoxă de la Moscova*, în “Ortodoxia”, I (1949), nr. 1, p. 130.

29. Gala Galaction, *La Nașterea Domnului*, în Almanahul “Viața creștină” și “Raiul copiilor”, Cluj, 145, p. 203.

30. Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Apostolat social*, vol. IX. *Umanism, evanghelie și responsabilitate creștină*, București, 1968, p. 262.

Evangeliei, ca pe o îmbrățișare de dragoste și adevăr a tuturor celor ce sunt chipul lui Dumnezeu (Fac I, 26), ca pe o scară către cerul tuturor împlinirilor și bucuriilor curate, unde „nu mai e nici rob, nici slobod...”, ci toți sunt una în Hristos (Gal. II, 28)³¹. Un ecumenism cu respectarea patrimoniului dogmatic, cu relații și dialoguri de deplină egalitate, cu respectarea independenței și suveranității bisericesti, cu raporturi sincere și de bună credință atât pe plan intern, „ecumenismul local”, cât și pe plan extern, ecumenismul mondial. Același întâistător al Bisericii noastre a precizat această poziție, arătând, de exemplu, în cele sfinte „că Biserica Ortodoxă Română nu poate accepta, acel „dialog al dragostei” și „al comuniunii în cele sfinte”, înainte ca „un dialog teologic să stabilească unitatea de credință necesară ca bază și a „împreună-trăirii” și a „comuniunii în cele sfinte”. Biserica Ortodoxă Română este dispusă pentru un „dialog al slujirii” pe terenul creștinismului practic și în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor, pentru a se crea un front comun al tuturor Bisericilor creștine în lupta binecuvântată pentru statornicirea „păcii pe pământ”, porunca veacului³².

Pe coordonatele acestei atitudini se înscriu năzuințele și dezideratele precursorului ecumenist ortodox Gala Galaction. Ultimele sale cuvinte tipărite, cuvinte testamentare, au fost un imn și o confesiune de încredere în biruința unirii, prieteniei și păcii între oamenii pământului.

„Trebuie să ne întâlnim iarăși, să ne privim omenește și sufletește; trebuie – toți și fiecare – să facem loc, în inima noastră, și nevoilor, și durerilor, și nădej-dilor legitime ale fratelui de altă limbă și de alt neam! Dar cum ne vom înțelege, dacă nu ne vom vedea? Cum ne vom vedea, dacă nu vom porni și unii și alții spre același loc de întâlnire? Și cum vom ști acest loc de întâlnire dacă nu-l vom discuta și hotărî prin strădaniile prealabile ale delegaților noștri? Am fost o viață întreagă iubitorul și propovăduitorul păcii, atât de statornic, încât am ajuns – de câteva ori – în grea primejdie. Cred în pacea a toată lumea. Cred în puterea irenică a poeziei și a artei. Cred în idealul marilor profeți de ieri și de azi! Cred că lumea noastră își va găsi voința și energia de a se întruni la un suprem areopag al înțelepciunii și al umanității!”³³.

B. GALA GALACTION SCRITORUL, TEOLOGUL, TRADUCĂTORUL SFINTEI SCRIPTURI

a. Scriitorul

Întreaga operă literară a lui Gala Galaction ilustrează convingerea scriitorului – de altfel mărturisită de el însuși în repetate rânduri – că „îndeletnicirea lite-

31. *Ibidem*, p. 263.

32. *Ibidem*..

33. Gala Galaction, *Spre supremul areopag al păcii*, în „Gazeta literară”, 6 ianuarie 1955, p. 6.

rară trebuie să fie prevăzătoare, dornică să instruiască pe ceilalți și să folosească”, iar scriitorul e dator să tindă a fi „un pedagog, dacă nu un profesor”³⁴.

Respingând cu fermitate concepția celor care cereau literaturii să se desprindă de orice preocupări sociale și să se mărginească la dezonorantul rol de simplă desfătare a celor fără griji, a celor răsfățați de soartă, sub pretextul absurd al „artei pentru artă”, – Gala Galaction a arătat răspicat că: „... arta pentru artă este o iluzie și o deșartă fanfaronadă. Un artist nu poate să expulzeze din opera de artă propria lui inimă. Și care artist nu vine pe lumea acesta cu inima plină de doruri, de preferințe, de ranchiune, de revendicări, (odată ce este solul tainic al unei familii, al unei clase sociale, al unui neam întreg)...?”³⁵.

Înarmat cu o astfel de concepție sănătoasă asupra rolului artei și asupra misiunii cetățenești a scriitorului – socotit exponent al unei categorii sociale și purtător de cuvânt al năzuințelor ei –, Gala Galaction a izbutit să dea literaturii românești o valoroasă operă, în care este zugrăvită lupta dintre virtute și ispită, strădaniile permanente ale sufletului omenesc pentru ridicarea sa pe o înaltă treaptă morală. Pornind de la principiul că „arta nu se inferiorizează când tratează un subiect creștin” și că „după cum în pictură, în sculptură, în muzică, Evanghelia și-a dat tributul său, tot astfel în poezie, în literatură, Evanghelia este chemată să dea un impuls nou”, scriitorul socotește că „credița creștină, dacă este înrădăcinată în sufletul celui cu talent, poate fi turnată în forma literară, iar operele literare pornite din această concepție pot fi comparate cu celebrele vase ieșite din minunatul aliaj dat de arama corintiană, în urma incendiului care a mistuit odinioară Corintul”³⁶.

Operele sale literare, răspândite de-a lungul unei jumătăți de veac prin reviste și ziarele vremii și adunate în cele peste douăzeci de volume tipărite până acum, constituie o ilustrare a acestei idei. Un bogat conținut creștin, prezentat cu o mare măiestrie artistică, o neostenită strădanie de a învăța, de a educa și de a înnobila cugetele cititorilor; o vie convingere că în lupta dintre pasiuni și rațiune, arma oferită de morala creștină asigură întotdeauna biruința rațiunii și face posibilă conviețuirea oamenilor pe principii de o înaltă valoare etică și de mare importanță socială, – iată ce aduce în literatura noastră scrisul lui Gala Galaction.

Desigur că o cercetare amănunțită a întregii sale opere nu poate fi făcută acum și aici, – ea neintrând în intențiile și preocupările lucrării noastre. Se cuvine, însă, să ne oprim asupra câtorva din creațiile literare ale lui Gala Galaction, care exemplifică valabilitatea concepției sale asupra rolului educativ pe care îl pot avea arta și literatura întemeiate pe principiile morale propovăduite de creștinism.

34. Cf. Gh. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini și până în prezent*, București, 1982, p.601.

35. *Ibidem.*

36. Gala Galaction, *Nuvele și schițe*, București, 1934, p. 7.

Încă din primul volum tipărit – *Biseriçuța din Răzoare* (1914) – se vedește filonul religios al talentului lui Gala Galaction, care se va manifesta apoi consecvent, în toată opera sa literară, sub două aspecte principale: acela al puternicelor conflicte pe care le provoacă ciocnirea dintre pasiunile noastre și conștiința morală trezită de sentimentul religios și de încadrarea organică, în structura noastră sufletească, a adevărilor credinței creștine; – și cel al propovăduirii aproape directe, asemănător prediciei, a învățăturilor evanghelice, a concepției creștine despre viață, despre țelurile pământești ale societății și despre năzuințele spre cer ale sufletelor celor credincioși. Cea dintâi nuvelă a lui Gala Galaction, care ilustrează viu această preocupare religioasă a scriitorului, este *De la noi la Cladova*, lucrare bine cunoscută și unanim apreciată³⁷. Conflictul dramatic al nuvelei îl constituie zbuciumul sufletesc, lupta lăuntrică ce se dă în cugetul preotului Tonea, între puternica pasiune pe care i-o inspiră acestuia tânăra soție a unui vechi și bun prieten și conștiința îndatoririlor și răspunderilor sale preoțești, – luptă în care biruiește până la urmă această conștiință a demnității morale și sacerdotale. Din aceeași categorie a lucrărilor exacte pe tema eternei ciocniri între virtute și ispită fac parte: nuvele ca *În drumul spre păcat*, *Gloria Constantini*, *Grație și Palamon*³⁸, *Adamova*, *Andrei hoțul*³⁹, romane ca *Roxana*, *Papucii lui Mahmud*, *Doctorul Taifun* și multe alte schițe, note și însemnări.

Sunt în paginile scrise de Gala Galaction fraze de o vibrantă și mișcătoare mărturisire de credință; sunt adevărate imnuri de slavă, ridicate spre cel Atotputernic, într-un grai împletit din prospețimea limbii populare, cu mireasma cuvântului vechi și sfânt al scripturilor străbune; sunt rugă izvorâte din căldura binefăcătoare și lină a unui suflet în care stăpânește devoțiunea față de Hristos și dragostea de oameni!...

Să desprindem, spre exemplificare, câteva rânduri din opera sa – deși ea se cere citită și recită mereu, cum se cere băută, fără saț, o apă limpede de izvor. Iată, de pildă, o pagină în care Gala Galaction mărturisește puterea cea fără de margini a credinței: „Credința în Hristos e viață și putere; ea se face faptă, șir de fapte, munți de fapte! Și o vedem în lume, o putem examina și judeca în manifestările ei nenumărate... Credința lui Hristos a trimis Paradisului legiuni de eroi, de

37. Chiar criticii care – de pe o poziție reacționară și, deci, ostilă oricărei manifestări de simpatie sau de solidaritate a scriitorilor noștri, cu suferințele și aspirațiile poporului – nu acceptau atitudinea civică a lui Gala Galaction, s-au văzut obligați să recunoască deosebita valoare artistică a acestei nuvele. Este semnificativ cazul lui E. Lovinescu, a cărui ostilitate față de opera lui Gala Galaction nu s-a dezmințit de-a lungul a 30 de ani, dar care a trebuit să consemneze – în a sa „*Istorie a literaturii române contemporane*”, București, 1928, vol. IV, p. 90 – și măreția aproape biblică „a luptelor sufletești descrise în „*De la noi la Cladova*”, ca și „marea vigoare stilistică”, arătată de autor în această nuvelă.

38. Toate din volumul „*Biseriçuța din Răzoare*”, Ed. „Viața Românească”, 1914, retipărit în „*Opere*”, vol. I, București, 1949.

39. Din volumul *Clopotele din Mânăstirea Neamț*, București, 1816, retipărit în „*Opere*”, vol. I, București, 1949.

sfînți, de nobile fecioare; a întins, întinde și va întinde sufletului omenesc, până la consumarea secolelor, cortul mântuirii și al odihnei în Iisus Hristos. Iată efecte pe care nu poate să le nege nimeni... gândește-te la puterea care le naște. Iată în mii de cazuri suferința și corupțiunea, boala și infamia, putregaiul trupesc și sufletec, prefăcându-se și înflorind miraculos: sănătate, pocăință, virtute! În numele singurului Iisus Hristos; judecă această forță miraculoasă... Admiră această putere necuprinsă... Auzi-o ca să n-o uiți niciodată: Iisus Hristos cheamă irezistibil la credința în dumnezeirea Lui pe cine-i place. Această credință cuprinde și robește ca apa și ca focul”⁴⁰.

Cine altul putea scrie o asemenea pagină, decât tânărul care – cu mai bine de o jumătate de veac în urmă – izbutise să înțeleagă taina prefacerii sufletești a lui Saul din Tars, pe drumul Damascului, și simțise el însuși irezistibila chemare la credință, la slujirea lui Hristos, la apostolatul creștin?

În multe din operele lui Gala Galaction se află asemenea mărturii. El nu șovăie să înfățișeze – cu același avânt liric de mare poet – puterile ce i-au fost lăsate de Hristos Bisericii Sale pentru alinarea zbuciumărilor sufletești ale celor credincioși. Desprinzându-se din paginile unui roman, să ascultăm cuvintele prin care Gala Galaction zugrăvește, ca într-un minunat poem, măreția uneia din Sfintele Taine ale Bisericii: „Între Tainele lăsate Bisericii de Întemeietorul ei, aceea care are o covârșitoare importanță, prin faptul că adâncește conștiința creștinului, aprinde în el pocăința, râvna evanghelică și dorul de desăvârșire, este Taina Sfintei Mărturisiri. Adâncă, sufletească, regeneratoare și menită să strângă în jurul duhovnicului pe fiii săi duhovnicești, această divină Taină este suflul și vocea Sfântului Duh peste grădinile Bisericii... Oriunde a prosperat Sfânta Mărturisire, viața creștină a fost salubră, plină de vioiciune și de fapte evanghelice. Cine cunoaște de aproape și iubește și practică această Taină este puternic asigurat împotriva izbânzilor sfâșierilor și dezastrelor inimii omenești. Când ai un duhovnic experimentat, este ca și cum ai avea un protector ascuns, cu sfaturile și cu influența căruia obstacolele ivite în calea ta pot fi escaladate... Fericit este cel ce cunoaște calea mărturisirii și fericit este cel ce, la capătul acestei căi, printre brazi dătători de ozon duhovnicesc, găsește totdeauna pe sfântul lui sihastru, pe integral lui magistrat sufletec, așezat acolo de înțelepciunea și de iubirea de oameni a Întemeietorului Bisericii Creștine!... Duhovnicul este amicul nostru cel mai bun, este urechea Mântuitorului aplecată asupra inimii noastre, este mijlocitorul nostru între noi și jilțul milostivilor cerești. Un duhovnic, adică preotul creștin, întărit cu puterea de a lega și dezlega, este ostiar grădinilor Raiului! Sub pravila precisă și înfricoșată a spovedaniei, el ascultă, sfătuiește, judecă, pedepsește sau iartă, leagă și dezleagă, iar după terminarea spovedaniei uită totul, ca și cum niciodată n-ar fi

40. Din *Adamova*, publicată în volumul *Clopotele din Mănăstirea Neamțu*, p. 26-27.

auzit nimic!... Discrețiunea duhovnicului este sigilată cu sigilii înfricoșate. Nicio-dată cel ce a auzit, sub epitrahil, mărturisirea mea nu poate să vorbească despre ea, nici cu mine (în orele și întâlnirile libere), nici cu vreo altă creatură pământească. Nu poate să vorbească decât cu Iisus Hristos, în rugăciunile sale, rugându-se pentru întărirea mea și pentru mântuirea mea... Ferice de preotul desăvârșit, care, în biserica lui, în parohia lui, în cetatea lui, a știut și a izbutit să așeze statornic cortul mântuirii prin Sfânta Spovedanie! Ferice de sufletul creștin, dornic și plin de grijă, care a căutat până ce a găsit pe vrednicul duhovnic, pe omul de înaltă și evanghelică încredere, înaintea căruia să poată să se înfățișeze, nesfialnic și nud, ca un copil nevinovat, înaintea mamei sale! El este la fel cu neguțătorul de mărgăritare, despre care ne vorbește Sfânta Evanghelie, care aflând un mărgăritar de mult preț, s-a dus, a vândut toate câte avea și a cumpărat acest mărgăritar”⁴¹.

Aceeași înflăcărare sfântă pentru tainica putere a credinței răzbate și din reflexiile pe care Gala Galaction le face, cu prilejul călătoriei sale la Ierusalim, asupra *Grădinii lui Iosif din Arimateia*, în care scriitorul vede leagănul credinței creștine: „Odinioară, în grădina aceasta, unde Iosif din Arimateia, cumpărând-o, a săpat primul mormânt, crescuseră pe pământul aspru și văros chiparoși, olandri, terebinți și tot neamul acelor mărăcini cenușii și scunzi, familiari Țării Sfinte, pe cari îi găsim în coroana Mântuitorului. Din țărâna – pe care erau s-o răscolească Iosif din Arimateia, credința și entuziasmul ucenicilor și atâtea veacuri de istorie pătimașă – se ridicau, odinioară, lalele, anemone și graminee. Din aceeași țărână, se ridică răsăritul atotmântuitor al celei mai fericite taine pe care a cuprins-o vreodată fragila inimă omenească. Din cripta săpată sub terebinți și sub graminee, de Iosif din Arimateia, a crescut axa noastră sufletească, a tuturor celor ce ne închinăm Învierii lui Iisus Hristos. Cât de întinsă, cât de largă, cât de universală a ajuns în două mii de ani grădina lui Iosif din Arimateia! Câte mii și sute de mii de suflete au sădit cu gândul, au îngrijit și au păstrat viața întreagă, aici în grădină, crinii și trandafirii lui Iisus!... Azi, în grădina lui Iosif cresc peste patruzeci de acoperișuri, de capele și de turnulețe, peste care stăpânește marea cupolă, cu cruce de aur, a bisericii Sfântului Mormânt: Keniset-et-Kiyame. Din stâncile de odinioară, proeminente sau îngropate, au ieșit zecile de altare ale confesiunilor creștine. Din stelulele și din anemonele primare, au înflorit sutele de mii de făclii, care ard ziua și noaptea în preajma Sfintei Grote. Iar din mărăcinii balsamaici care erau să crească până la fruntea Mântuitorului, era dat să genereze geloziile confessionale – ghimpi simbolici! – care nu lipsesc... nici din Biserica Sfântului Mormânt, nici din cununa lui Iisus Hristos”!⁴²

41. Din *Roxana*, roman, Ed. Națională – Ciornei, București, f.an, p. 78-83.

42. Din volumul *Caligraful Tertius*, Ed. Cultura Națională, București, f. an, retipărit în „Opere”, vol. I.

Nezdruncinata credință în înțelepciunea și măreția căilor alese de Dumnezeu pentru a vădi puterea celor descoperite prin Evanghelia și jertfa Mântuitorului este zugrăvită în multe din nuvelele lui Gala Galaction. Iată, de pildă, nuvela *Dionis Grecoteiul*, care înfățișează impresionanta întâlnire a povestitorului – pe o noapte de cumplită furtună, când se spârseseră zăgazurile cerurilor și se năpusteau spre pământul românesc de lângă Dunăre torențele văzduhului, însoțite de urgia de foc a trăznetelor – cu umilitul și urgisitul Dionis, cel care slujise sub lovituri și ocări pe la diferite curți boierești; pribeagul grec, zdrențaros și flămând, mistuit de chemarea tainică a slujirii lui Dumnezeu, adunase cerșind banii trebuitori călătoriei spre Sfântul Munte, unde râvnea să-și găsească liniștea și mântuirea sufletului. Și peste vreme, trecând prin Constantinopol, într-un răstimp în care scaunul patriarhicesc era văduvit vremelnice, povestitorul regăsește pe cerșetorul – întâlnit cu treizeci de ani în urmă, în noaptea aceea înfricoșată, într-o pustietate din preajma Brăilei – în venerabilul mitropolit care săvârșea Sfânta Liturghie în biserica Patriarhiei și pe care obștea credincioșilor din Constantinopol îl cerea cu îndrăzneală întâistător și păstor. Bucuria revederii este depășită numai de frumusețea gândurilor cu care se încheie povestirea și care exprimă pe deplin concepția lui Gala Galaction asupra puterii mai presus de fire a chemării pe care Mântuitorul o îndreaptă spre cei aleși: „Un sentiment de adâncă evlavie, față de tainele voinței și ale iubirii lui Iisus Hristos, mă încovoia cucernic lângă blândul și cucernicul moșneag, Dionis patriarh al Constantinopolului!... De la sacaua la care trăsesese alături cu măgarul curții, la scaunul arhiepiscopal pe care a stat odinioară Sfântul Ioan Gură de Aur! Atunci am înțeles, cu sfântă emoțiune, sublimele cuvinte care se citesc în biserică: pe cele bune ale lumii le-a ales Dumnezeu ca să rușineze pe înțelepți și pe cele slabe ale lumii le-a ales Dumnezeu ca să afunde pe puternici”⁴³.

Pentru Gala Galaction biserica este locul liniștit, al odihnei sufletești, al păcii cugetelor zbuciumate și răvășite de furtunile năpraznice ale vieții. Cu multă măiestrie artistică este sugerat acest adevăr în descrierea – care capătă semnificații simbolice – bătrânei și aproape legendarei „*biseriçuțe din Răzoare*”: „O potecă, pe care nu putea s-o recunoască decât călăuza, ducea prin fânul înalt până la piept. Când alunecam în câte o groapă și ieșeam apoi din ea, spicurile ierbii și spuma miilor de flori de câmp, care fierbea domol la adierea vântului, se despicau vederii ca floarea apei, când te dai în fund și ieși deasupra. Printre norii rari și albi ai cerului albastru soarele privea sfredelitor. O mireasmă dulce ca mierea și tot ca ea stoarsă din toate florile îmi izbea în obrazii înfierbântați. Mă opream din loc în loc și priveam în juru-mi noroadele albastre, albe și gălbioare, roșii și cafenii, care-și trăiau atât de drag ziua lor sub norii călători, sub soarele etern. Eram din cale afară de obosit și aș fi dorit ca *biseriçuța din Răzoare* să-mi iasă înainte mai curând. În

43. Din volumul „*Biseriçuța din Răzoare*”, în „Opere”, vol. I, p. 76-92.

sfârșit am ajuns-o. Ce vecinătăți avea, nu mai țin minte... Venea parcă sub coastă, era nesfârșit de mică și de veche, era de lemn și acoperită cu șindrilă, acum verde ca brotacul. Mi se pare că niște brazi întunecoși o apărau dinspre miazănoapte, sau era în partea aceea un piept de stâncă, deasupra trandafiri zdrențuiți umpleau un colțisor întreg, lângă altar, atât de mulți, atât de îndrăzneți, încât săriseră peste zaplaz și se cățarau pe coastă până prin dreptul turlei. Biserița era bine adăpostită; nu mișca o frunză, nu se îndoia un pai. Am șezut la umbră, pe pragul pridvorului. Gândurile îmi stăteau în cap, ori mai bine se adunau toate într-unul singur: iată cel mai frumos loc de odihnă pe care l-am întâlnit în viața mea!... Mă ridicai de pe pragul lângă care zăcea un braț de fân cosit și mă dusei să privesc în altar, printr-un ciob de geam potrivit între bârne... În altar, pace adâncă. Pe sfânta masă: un sfeșnic, o cruce, o carte și Sfântul Chivot. Domnul Euharistic odihnea odihna-i sfântă în tronul de împărat. Am venit înapoi la pragul pridvorului. Capul mi-a căzut pe prag. Și am adormit un ceas de somn necunoscut celor vii, cum n-am dormit de atunci niciodată, cum nu voi mai dormi decât după Ultima Euharistie, la umbra pridvoarelor eterne”⁴⁴. Dacă în descrierea pajiștilor și a bisericuței este prezentă atmosfera de basm a livezilor și căsuței Sfintei Vineri din legendele poporului nostru, – în somnul adânc și odihnitor se află preînchipuită, – ca floarea plină de mireasmă, în sămânța uscată și tare –, toată liniștea și pacea duhovnicească pe care le dăruiește credința tuturor celor ce le caută!...

Despre opera literară a lui Gala Galaction s-ar putea scrie – și va trebui să se scrie – multe pagini de analiză, arătându-se aerul curat pe care s-a străduit să-l aducă și să-l păstreze în literatura noastră de-a lungul unor decenii de rătăcirii și de miesme nesănătoase, pripășite pe aici de vântul tuturor confuziilor. Nu este rostul și nici priceperea noastră să o facem.

Ne mărginim să subliniem, încă odată, că izvorul de apă vie, din care Gala Galaction a sorbit mereu puteri nebiruite pentru a sluji unei arte adevărate, a fost credința creștină.

Din adevărurile Evangheliei el a desprins îndemn la trudă, fără răsplată, și lumină pentru descifrarea cărărilor celor bune, prin stufărișul lesne înșelător.

Chiar atitudinea adoptată permanent de scriitor față de problemele sociale ale zilelor sale, atașamentul lui față de cei mulți și oprimați, sprijinul pe care l-a dat totdeauna luptei eroice a maselor populare pentru dobândirea libertății și pentru întronarea unor mai drepte orânduirii, – n-au pornit decât tot din adâncul învățăturilor evanghelice, pe care Gala Galaction le-a trăit intens și le-a prefăcut în pârgii ale ființei, ale vieții și ale strădaniilor sale.

O pagină din emoționantul articol scris acum câteva decenii – *La mormântul lui Frimu* – este suficientă pentru a ilustra și simțămintele pe care Gala Galaction le-a nutrit față de mulțimea celor trudiți și exploatați, dar și poziția creștină de pe

44. *Ibidem*, pp. 37-42.

care a sprijinit scriitorul lupta lor dreaptă. Poposind în 1919, lângă mormântul proaspăt al vrednicului luptător muncitor I.C. Frimu – la căpătâiul căruia străjuia un mic stâlp roșu, – simbol al convingerilor socialiste – Gala Galaction scrie aceste cuvinte sincere ca o mărturisire: „Scump prieten, inimă fierbinte și suflet de apostol! Ai voit să mântuiești pe frații tăi, ai voit binele poporului, ai voit să potrivești cu rindeaua ta – tâmplar sublim – nodurile și scrijeliturile blestematei trupine sociale. Te priveam totdeauna cu drag și cu admirație. Iubeam avântul tău, veneram sfânta ta sinceritate și mă plecam adânc, cum mă voi pleca întotdeauna, înaintea crezului tău socialist. Dar de ce nu pot să-l spun și eu pe de rost, convins și tare, cum îl spuneai tu! De ce, dându-ți ție și tovarășilor tăi, toată inima mea, nu pot să vă dau și înregimentarea mea?... Soarta ta și a multora din lumea voastră roșie mă înfioară și mă neliniștește. Curajul vostru, credința voastră și din când în când moartea voastră eroică mă duc la grea cumpănă. Așa trăiau, așa mureau și legionarii lui Iisus Hristos acum șaptesprezece și optsprezece veacuri! Tu însuși, atât de curat la inimă, atât de iubitor de oameni și de plin de idealul tău – tu cu viața ta, violent isprăvită la calea jumătate, îmi amintești de o întâmplare analogă, pe care o recitesc cu evlavie, în fiecare an, înainte de Paște. Mă tulbură asemănarea aceasta, mă tulbură eroismul vostru și mă tulbură dreptatea revendicărilor și a luptei voastre. Dar ce vreți?... Mi-am dat cuvântul și credința mea în chip irevocabil. Celui mai mare dintre voi toți, care ați murit și veți mai muri în spânzurători și în pușcării!... Stâlpul roșu strălucește la soarele în declin și mă obsedează. Ești un semn întâmplător, aici în cimitir, ori ești o profeție? Sunt încredințat că, în împărăția pe care o aștept, judecata și sentințele vor fi mult mai drepte ca sub soarele ce apune, sunt încredințat că dreptatea lui Frimu e mărturisită și de îngeri, dar ași fi voit ca pe mormântul lui să văd simbolul din veacuri convenit al morții eroice pentru umanitate. Să nu dezbinăm, însă, unitatea noastră de simțire, pentru acest amănunt. Voi primi acest stâlp roșu de la căpătâiul tău, cu tot ce simbolizează și proclamă. Primește și tu să șoptesc deasupra tihnei tale: Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, căci a lor este împărăția cerurilor! (Matei V, 10)⁴⁵.

Iată, înfățișat de însuși Gala Galaction, izvorul din care a pornit, cu decenii în urmă, atitudinea lui consecventă de solidaritate cu luptele poporului nostru, pentru libertate și dreptate socială. Este, desigur, o dovadă vie și nedezmințită a datoriei pe care o au toți cei ce slujesc lui Hristos, toți cei în inima cărora sămânța cea bună a cuvântului evanghelic a încolțit și a rodit, de a sluji și năzuințele de azi ale poporului nostru, care și-a dobândit libertatea și care-și făurește o viață nouă, de lumină și prosperitate obștească.

Creștin adevărat, cu tot cugetul și cu fapta statornică, Gala Galaction a arătat, prin viața și opera sa, că adevărurile creștine, sădite în inima curată a celui înzes-

45. Din volumul „O lume nouă”, Ed. Cugetarea. București, 1920, p. 71-75.

trat cu talent, dau naștere unei arte sănătoase și trainice și unei înalte conștiințe cetățenești.

Este un adevăr ce trebuie luat în seamă și o pildă ce se cere pururi urmată!

b. Teolgul

Alături de opera literară a Părintelui Gala Galaction, opera lui teologică este mică, privită ca volum. Părintele Gala Galaction n-a scris tratate, studii sau articole teologice așa de multe precum scrierile literare. Totuși, Părintele Gala Galaction este și rămâne în Teologia românească un fruntaș. Alții au putut scrie mai mult și mai variat decât el; nimeni n-a scris, însă, cu condeiul și cu duhul lui. El n-a scris mult, a scris important. Este interesant și îmbucurător că Părintele ne rezervă surpriza unui scris nepublicat încă.

Părintele Gala Galaction n-a scris din interes profesional, pe latura unei specialități exclusive, care de regulă îngustează simțul nostru teologic. El a scris dintr-un impuls lăuntric, dintr-o necesitate sufletească; a pus și a rezolvat probleme, nu numai cu știința, ci și cu cugetul și cu inima sa de teolog. Aceasta îl caracterizează. Preot și profesor de Teologie, el a făcut din scrisul său teologic o mărturisire de credință, o confesiune. Aceasta dă scrisului lui o semnificație și o valoare specială, pe cea a conștiinței unui om care a fost adevărat teolog, adică grăitor de Dumnezeu cu toată credința sa.

Caracteristic pentru scrisul teologic al Părintelui Gala Galaction este și faptul că a fost preocupat de întrebări, care au păstrat pentru el un interes continuu, din tinerețe până la vârsta de acum: întrebări fundamentale în Teologie, privind pe Hristos, Biserica, temeiurile credinței și vieții creștine, Ortodoxia.

În Teologie, Părintele Gala Galaction a debutat — în 1903 — cu o lucrare despre convertirea Sfântului Apostol Pavel; era teza sa de licență: *Minunea din drumul Damascului*. Marea întrebare care s-a pus și se pune până azi este schimbarea miraculoasă a lui Saul din Tars, pornit în gravă misiune de prigonitor, întărit cu gardă și peceti, al creștinilor de la Ierusalim și Damasc — primele înfiripări bisericești, — întors pe neașteptate la credința celor pe care-i urmărea cu patimă, solicită și acum și va solicita totdeauna gândirea teologului. Cum anume s-a întâmplat minunea convertirii lui Saul? Ce îndemnuri și resorturi lăuntrice, ce gânduri și puteri, ce impresii, ce sentiment, ce lucrare din afară au silit pe Saul, în drumul spre Damasc, să se mărturisească deodată creștin, „Ucenic” al lui Hristos cel prigonit în credincioșii Lui? Ce anume a făcut din persecutor, Apostol, din fanaticul rabin învățat, increzut în știința și în privilegiile dumnezeiești ale neamului lui, pe smeritul penitent și la rândul său prigonitul propovăduitor de toată viața al Nazarinteanului răstignit, pe cel mai mare Apostol și pe primul teolog al învățăturii celei noi?

Părintele Gala Galaction a căutat să pătrundă în sufletul răzvrătit și răscolit al lui Saul și și-a pus întrebarea ca pentru el și pentru sine. El a îndrumat cercetarea marelui fapt, hotărâtor pentru destinele Bisericii, pe o cale neîncercată încă la noi; și-a pus problema nu numai exegetic și istoric, ci și psihologic. O transformare atât de mare a unui om atât de adânc trebuie să aibă un temei personal deosebit; o personalitate așa de bogată și de puternică, de pasionată pentru cunoaștere, cum a fost Saul, trebuie să fi fost interesată mai presus de toate de a dezlega enigma lui Hristos cel îngropat și înviat. Unde au ascuns creștinii Trupul Lui? Ce au făcut cu el? Curiozitatea neliniștitoare, chinuitoare, poruncitoare, dar firească. Saul, ca și cei mai mulți din coreligionarii lui, nu credea în Învierea lui Hristos, vedea în aceasta o farsă creștină și-L socotea bine ascuns, ca să poată spune creștinii că a înviat. Imensă contradicție între fapta presupusă de el și între credința creștinilor, dar ea izvora din mintea cea omenească a lui Saul.

Așa pusă, întrebarea devine obsesie, intră în suflet, devine un caz de conștiință: Ce s-a întâmplat în realitate cu Iisus? Care este adevărul? A înviat sau n-a înviat? Aceasta dorea să știe Saul, chiar cu prețul unei neliniști chinuitoare. A întrebat, a arestat, a anchetat, a chinuit creștini, iscodindu-i cu un neastâmpăr însetat, nepotolit.

Torturat luni de zile, poate un an, poate mai mult, Saul a crezut într-o secundă, când a văzut fără de veste pe Cel căutat pe drumul Damascului. Împotrivirea lui surprinsă a căzut ca o armă dintr-o mână tăiată. Din cugetul lui răzvrătit, dezmințit și dezarmat astfel, a dispărut deodată îndoiala și tăgada, Saul a văzut și a crezut: a crezut pe deplin, statornic cu o uriașă credință și putere de a mărturisi pe Hristos cel înviat, lumii întregi.

Ideea Părintelui Gala Galaction nu micșorează misterul convertirii lui Saul, ci-l apropie mai mult de mintea noastră. Îl privește dintr-o latură de explicație posibilă, cât privește zbuciumul interior al lui Saul. E un studiu de psihologie religioasă nefăcut la noi într-o problemă așa de importantă pentru începuturile creștinismului, cum este „minunea din drumul Damascului”.

Din această problemă și din personalitatea uimitoare a Sfântului Apostol Pavel, Părintele Gala Galaction a făcut, cu drept cuvânt, o preocupare de toată viața. Ultimul său studiu de interes teologic este închinat acestei probleme, despre care Părintele a mai scris în cursul anilor în revista „Biserica Ortodoxă Română” și într-o revistă literară⁴⁶. Marele chip al Apostolului neamurilor domină nu numai epoca apostolică, ci gândirea teologică de până acum, ca nici un alt creștin. Sfântul Pavel este o cheie a Teologiei creștine.

Privind de sus și cu vedere ageră, Părintele Gala Galaction a văzut interesul și legătura problemelor fundamentale în Teologie. „În sistemul dogmaticii ortodoxe – a scris Părintele Gala Galaction în *Piatra din capul unghiului*⁴⁷ – toate

46. Vezi „Studii teologice” III (1951), nr. 7-8.

47. „Scrisori teologice”, București, 1926, p. 9.

articolele de credință sunt intim interdependente și răspund unul pentru altul”. Adevărurile creștine constituie în adevăr un bloc coerent și solid, ca o singură bucată. Ele țin împreună și se cred sau nu se cred, toate.

Convertirea și prodigioasa autoritate misionară a lui Saul se explică prin Învierea lui Hristos. Apostolul a spus aceasta în mai multe feluri; a spus-o mai ales în acel cuvânt al cărui adevăr stă confirmat de existența Bisericii și e neclintit ca o stâncă: „*Dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră*” (I Cor. 15, 14). Dar nici propovăduirea, nici credința în Hristos n-a fost zadarnică; Apostolul știa aceasta foarte bine. Credința și propovăduirea lui s-au transformat în credința și propovăduirea multora. Rabinul convertit pe drumul Damascului adeverește întruna faptul Învierii lui Hristos. Părintele Gala Galaction are scrise pagini foarte frumoase, nepublicate încă, de o vigoare logică și teologică rară în scrisul creștin, despre marele adevăr al Învierii Domnului, care stă la temelia credinței noastre și la începutul tuturor.

Învierea lui Hristos, zice Părintele Gala Galaction – este adevăr care umple cerul și pământul. Acest adevăr este suportul tuturor celorlalte. Tot ce suntem și lucrăm în creștinism stă pe temelia Învierii lui Hristos. „Învierea Domnului a biruit spaima morții, a dejucat pe diavolul, ne-a deschis fântânile mântuirii”⁴⁸.

Adevărul istoric al Învierii se împletește cu adevărul dogmatic al Sfintei Euharistii. Ca și Învierea, Euharistia este un fapt și un adevăr fundamental și precumpănitor în credința creștină, este „dumnezeescul miez al învățaturii ortodoxe”. Ea menține între noi pe Iisus Hristos, în minunată identitate cu Cel din ceruri. Nu există creștinism fără credință în Înviere și în Sfânta Euharistie. „Cine se numește pe sine creștin, fără să creadă în înfricoșata Taină a Sfântului Potir și în Învierea cea de obște, acela este mincinos, și adevărul nu este în el” (I Ioan II, 4)⁴⁹. Fără Sfânta Euharistie toate celelalte sunt ritualism și corvoadă.

Din cununa de adevăruri creștine pe care se întemeiază Biserica nu lipsește niciunul în puținul scris teologic al Părintelui Gala Galaction, pentru care *Piatra din capul unghiului* este o compensație prisoselnică. Această carte, mare prin conținutul ei de aur, este plină de substanță teologică, de o precizie, de o claritate și o discretă adâncime, care fac din ea o călăuză luminoasă și întăritoare pentru preotul și credinciosul ortodox. Părintele Gala Galaction scrie nu numai cu știință teologică, ci și cu un simț teologic propriu, cu o intenție de „văzător”, cu o siguranță de inițiat, care nu este darul tuturor. Părintele Gala Galaction cunoaște și crede temeinic esența adevărului creștin și, ce e mai mult, face din aceasta, cum am zis, nu doar o carte pentru alții, ci și o mărturisire de credință pentru sine și un îndemn pentru toți.

48. *Piatra din capul unghiului*, p. 16-18.

49. *Ibidem.*

Aceasta a fost *Piatra din capul unghiului* în anii nedumeririi și tulburării pe care a produs-o apariția unei secte, ce-și ascundea cu ipocrizie calculată originile protestante sub masca unor nevinovate, ba chiar bine intenționate reforme și însufliri a cultului și a duhului ortodox; – în vâlva ridicată în București și în țară de cuvântul și scrisul îndrăzneț și rătăcit a doi clerici ce-și ziceau „ortodocși”, dar a căror credință și activitate se alimenta din idei și fonduri neortodoxe; în împerecherea adusă între preoți și credincioși, în presă, în adunări, – în emoția și fierberea religioasă necunoscută încă la noi până atunci (1920 – 1924), Părintele Gala Galaction este cel care a văzut luminile mai clar și a înțeles situația mai bine. El a smuls cu hotărâre și cu durere masca de pe chipul reformatorului Ortodoxiei în duhul protestantismului și a strigat cu putere clerului și credincioșilor, ca un Arhanghel între îngerii șovăitori: „Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte!”.

Cu clară-vedere, cu sinceritate și cu curaj, Părintele Gala Galaction a deosebit între sfânta instituție a Bisericii și între greșelile ce se pot săvârși în sânul ei de unii preoți sau credincioși, a cumpănit între „sminteli” și între învățătura adevărată, între păstori mincinoși, iconomi netrebniți și adevărați preoți, între neghina și grâul ce cresc în lanul Bisericii. A vădit lipsa de bună credință, falsitatea, perversitatea și ignoranța sectară și le-a ținut cu autoritate acolo unde au și rămas de atunci: la stâlpul ereziei.

Procesul trecea astfel dincolo de părerile personale ale unui cleric care, din știință și cu puterea sa, reforma cultul ortodox, după „convingerile” sale. Părintele Gala Galaction a identificat izvorul protestant al clericului care se socotea ortodox și a pus în lumină abaterea și răzvrătirea lui. La discuțiile ajunse în presă, provocate de mișcarea sectară, au participat foarte mulți clerici și laici, profesori și literați, dar niciunul n-a scris mai bine decât Părintele Gala Galaction. Scrisul celorlalți s-a uitat de atunci. *Piatra din capul unghiului* va rămâne o carte de temei în literatura teologică ortodoxă. Ea a fost totodată piatra de mormânt pe marele succes visat de reformatorul protestant al Ortodoxiei, de la Biserica din București „Cuibul cu barză”.

Cartea a fost o biruință a simțului ortodox, câștigată cu sufletul, cu condeiul și cu prestigiul Părintelui Gala Galaction. Ea a adus lumină în confuzia produsă de sectari, a tras linie adâncă și dreaptă între pretextele și veleitățile lor și între tezaurul de credință al Bisericii Ortodoxe, între infirmitățile unora și starea ei normală. În fața provocării ereziei prezumțioase, Părintele Gala Galaction a spus cu siguranța convingerilor sale de preot și teolog ortodox:

„Toate smitelile din Biserica Domnului, toate crengile uscate, toate urâciunile și toată neghina pe care diavolul a semănat-o, în noaptea vremilor, în ogorul cel dumnezeiesc: toate, toate! nu pot desființa sanctitatea și indefectibilitatea Bisericii” (p. 26).

„Toate câte văd în Biserică mă dor și mă pun la grea încercare și mă cufundă uneori în prăpăstii de întuneric și de jale, – toate, toate nu pot să stea în cumpănă cu făgăduințele și cu asigurările lui Iisus Hristos, date sfinților Săi Ucenici, înainte și după Învierea Sa din morți, așa cum nu poate să stea în cumpănă un fir de iarbă de pe poalele unui munte cu muntele însuși” (p. 41).

Din episodul critic al anilor 1920 – 1924, Părintele Gala Galaction a dat o bună lecție nu numai pentru pescuitorii în apă tulbure, ci și pentru Biserica Ortodoxă însăși. Aceasta face îndoit meritul *Pietrei din capul unghiului* și arată sinceritatea și grija, pentru binele Bisericii, cu care a scris Părintele Gala Galaction. A demasca și critica rătăcirea era necesar, dar nu destul. Ea era un simptom care întorcea atenția preotului ortodox spre Biserică.

Părintele Gala Galaction a văzut și a recunoscut unele stări triste, care explicau în parte confuzia religioasă. Cauza acestei stări erau păcatele politice ale vremii. Școlile preoțești, „fabrici didactice” erau îndrumate de Ministerul Instrucțiunii. Conducătorii statului nu aveau decât interese politice. „Cheile comorilor Bisericii” se găseau astfel „în buzunarele lui Iulian Apostatul” (p. 88-89 și p. 101-103). Statul deținea monopol asupra Bisericii și a dogmaticii creștine. În această situație, clericii deveneau funcționari și vânat politic (p. 109), preoțime convențională fără știință, fără eroism (p. 39).

Aceste cuvinte tari nu erau pentru toți preoții, erau pentru unii dintre ei, a căror lipsă de vocație și de râvnă făcea în Biserică spărturi, pe unde se strecurau, cu intenția de a o „îndrepta”, lupi în piele de oaie. Împotriva acestei stări, Părintele Gala Galaction cerea, prevăzător, o „înțeleaptă separare” între Biserică și Stat (p. 106).

Părintele Gala Galaction a scris cu sacră indignare, cu curaj și cu clară înțelegere. Prea Cucernicia Sa avea nu numai știință și talent, ci avea și autoritate morală și demnitate preoțească, ce-l îndreptătea să cenzureze și stările triste și cauzele lor. Conștient de greutățile preoției, de piedici, de opoziții, de supărări, Părintele Gala Galaction răspundea preoților îngrijorați cu întrebarea: „Dar atunci de ce mai suntem preoți?” (p. 14).

Lupta împotriva mișcării sectare i-a adus neplăceri și ofense. Aceasta arată cu atât mai mult necesitatea ei pentru Biserică. Cu totul dezinteresat, personal și profesional, în procesul dezbătut pe seama preoțimii, în care se pronunțau cu ușurință chemați și nechemăți, Părintele Gala Galaction a făcut o mărturisire mișcătoare:

„Mă aflu preot în Biserica Ortodoxă. Mă găsesc și eu pe nicovala povârnită și pleznită a situației noastre bisericesti și sub nevăzutul ciocan al evenimentelor gata să se prăvale. O înfricoșată poruncă a lui Iisus Hristos m-a smuls din lunga mea expectativă literară și m-a împins la preoție și la sacrificiu. Între mine și jertfelnicul Domnului meu nu sunt venituri, nici politică, nici menajamente oficiale. Biserica Ortodoxă și toată arhaica și subjugătoarea ei podoabă îmi este scumpă,

nu pentru că am vreo bogăție de la ea – căci n-am nici una – ci pentru că am învățat s-o iubesc în ani lungi de meditare și de literatură” (p. 109).

Această mărturisire este foarte prețioasă pentru cunoașterea și aprecierea omului, care este preotul, teologul și scriitorul Gala Galaction. Ea arată unitatea de gândire și de simțire în ființa sa, armonia dintre credință și talent, dintre concepție și atitudine. Ea dă teologiei și literaturii Părintelui Gala Galaction valoarea unei convingeri, a unei simțiri adânci, a unei credințe.

În nici o latură a bogatei ființe și vieți sufletești a Părintelui Gala Galaction nu s-a manifestat poate mai bine acest acord și concurs al calităților și năzuințelor lui cât pe amvon. Cucernicia Sa este încântător ca literat, convingător ca teolog; este însă cuceritor ca predicator. Este pentru totdeauna păcat că predicile sale nu vor putea fi citite în forma în care le-a rostit.

Pornind liniștit și părintește de la imagini frumoase sau de la idei ușor accesibile, predicatorul înaintează concentrând pe nesimțite materialul pe un plan simplu și solid, fixează, vorbind, obiectul și interesul cuvântării, se ridică treptat într-o zonă tot mai înaltă și mai caldă, ridicând cu sine pe ascultătorii câștigați și vrăjiți, îi încordează sufletește ca pe sine și li se dăruiește și comunică apoi în izbucniri de elan, cu o căldură și o putere irezistibilă. Când predicatorul a terminat, ascultătorii plutesc pe cuvintele lui în sfera de sus a vieții și a intereselor omenești.

Predica Părintelui Gala Galaction este în chip firesc teologică și literară; ea învață și place, dar, mai presus de toate, ea mișcă, trezind sfântul fior al credinței și al emoției religioase într-un grad și un chip excepțional la noi. Predica este o mărturisire de credință și de simțire, este împărtășire de gând și de duh creștin, este chemare de profet și de apostol. Cine l-a auzit odată vrea să-l asculte totdeauna.

Ceea ce-l face cuceritor în scris și în cuvânt pe Părintele Gala Galaction este omul, personalitatea sa unică: bunătatea, blândețea, marea sa iubire de oameni, naturalețea, smerenia, căldura, însuflețirea sa. Chiar talentul Părintelui Gala Galaction este manifestarea bogăției ființei sale interioare, o revărsare firească a unui prisos de simțire, este scris și grai din prisosul inimii – natural ca omul însuși așa cum s-a născut. El nu este convențional, artificial, solemn, din calcul sau afectat. Părintele Gala Galaction nu vorbește sau scrie în două sau mai multe feluri, ci într-un singur fel: așa cum este, cum crește și cum simte, ca un om identic totdeauna cu sine însuși. Puterea lui cea mare este credința. Cu această credință scrie și vorbește, se apropie de oameni și de Dumnezeu. Legătura dintre literatură și dragostea pentru preoție, ca două manifestări ale aceleiași vocații, a mărturisit-o, cum am văzut, Părintele însuși.

Teologia Părintelui Gala Galaction se împlinește și desăvârșește în slujirea sa preoțească. Cine nu l-a văzut slujind la altar și rugându-se, nu-l cunoaște încă bine. Recules în adâncă evlavie și emoție, Părintele Gala Galaction slujește cu toată ființa sa, trăind în sobor ceresc de îngeri și de sfinți. Slujitorul este absent

dintre oameni și prezent înaintea lui Dumnezeu. Ruga lui este îngenunchere, suspin și lacrimă. Părintele participă nu cu noi păcătoșii și muritorii la o slujbă omenească în Biserica luptătoare, ci cu puterile netrupești și cu dreptii fericiți la Liturghia cerească, săvârșită de Iisus Hristos însuși. Părintele slujește încălzit și transfigurat de sentimentul prezenței lui Dumnezeu, a lui Hristos cel ceresc și euharistic.

Părintele Gala Galaction știe că nici o carte, nici o rugăciune, nici o predică și nici un rit nu poate cuprinde și exprima atâta teologie cât Sfântul Potir. De aceea, mai mult decât oriunde și mai bine decât orice, teologia Părintelui Gala Galaction se exprimă prin evlavie, în sacerdoțiu la Sfântul Altar, acolo unde credința înaltă și schimbă pe credincios și-i dă senzația prezenței lui Dumnezeu și presimțirea nemuririi. Părintele Gala Galaction este unul din fericiții credinței. De aceea, teologia lui este ceea ce a dorit să fie toată teologia ortodoxă: o sfântă realitate.

c. Traducător al Bibliei

Părintele Gala Galaction este, așadar, înainte de toate, preot; opera sa cea mai de seamă, aceea care-i încoronează toate ostenele și-l face deosebit de mare în ochii noștri, este traducerea Sfintei Scripturi după cele mai bune izvoare și în cea mai frumoasă limbă românească.

Pentru necunoscători, problema traducerii Sfintei Scripturi în graiul poporului pare ușoară și neînsemnată, ca a oricărei scrieri din antichitate. Dar în vremea noastră, adică în secolul culturii și al științei, mai gândesc astfel numai literații străini de dificultățile filologice, de controversile teologice și de îndoielile pe care le ridică, la tot pasul, critica textuală și exegeza cărților sfinte. De fapt, numai când pornești la lucru îți dai seama de greutatea muncii la care te-ai angajat și, mai ales, de răspunderea ce iei asupra-ți, căci numai atunci faci cunoștință cu felurimea nesfârșită a izvoarelor textului, cu specificul studiilor biblice și cu cerințele unei bune traduceri.

Sfânta Scriptură, prin originea, vechimea, caracterul și destinația ei, se deosebește fundamental de orice altă scriere. Compusă în împrejurări excepționale și purtând în slovele ei harisma inspirației divine, ea se bucură de o autoritate unică în lumea creștină. Noi ne-am obișnuit a-i da numele grecesc Biblia – cuvânt care însemnează „carte” – dar ea nu este de fapt o carte, ci o întreagă și variată colecție de cărți. Pentru compunerea acestor cărți, Dumnezeu nu s-a servit de un singur om, ci de o mulțime de oameni, iar acești oameni au aparținut unor epoci și generații deosebite. Deși cuprind același crez religios, cărțile acestea se deosebesc mult unele de altele, căci unele sunt istorice, altele didactice, iar altele profetice, fiecare aghiograf folosindu-se, pentru scopul urmărit de el, de cele mai variate cuvinte și expresii din toate domeniile de activitate omenească: știință, artă, tehnică, viață socială. Cărțile Sfintei Scripturi poartă apoi într-însele pecetea unor

amintiri, credințe, obiceiuri și năzuințe care umplu nu numai cele cincisprezece veacuri, câte s-au scurs de la compunerea *Genezei* până la redactarea *Apocalipsei*, ci istoria întregii omeniri de la facerea lumii până la sfârșitul veacurilor și Judecata din urmă. Spre deosebire de orice altă carte, Sfânta Scriptură îmbrățișează astfel întreaga existență și raportează totul la Dumnezeu, Autorul și Stăpânul a toate. Prin aceasta, ea este în același timp operă de învățământ și de acțiune, căci ne descoperă adevărul și ne călăuzește spre binele suprem: desăvârșirea spre virtute și fericirea cea veșnică.

Din această cauză, cunoașterea cuprinsului Sfintei Scripturi constituie o îndatorire de căpetenie pentru toți credincioșii și cu atât mai mult pentru slujitorii Altarelor. Fericitul Ieronim, exprimând convingerea creștinilor din primele veacuri, afirmă, pe bună dreptate, că „ignoratio Scripturarum ignoratio Christi est”, iar Sfântul Ioan Gură de Aur, cel mai de seamă reprezentant al gândirii și retoricii creștine din veacul de aur al Bisericii, ne spune că în nici o carte din lume nu aflăm, ca în Sfânta Scriptură, adevărul cel veșnic, calea spre bine și izvorul vieții, căci nici una nu cuprinde, ca ea, cuvântul lui Dumnezeu și nici una nu ne oferă, cât ea, îndemn la sfințenie, mângâiere în necazuri, lumina cunoștinței.

Limbile ebraică și greacă, în care s-au scris cărțile Sfintei Scripturi, au încetat însă de mult a mai fi vorbite și sunt accesibile doar unui număr restrâns de învățați. Din această cauză, încă din vechime s-a ivit nevoia traducerii lor în graiurile cunoscute credincioșilor. Cea mai veche traducere de cărți biblice s-a făcut în limba greacă, cam cu trei veacuri înainte de Hristos, și este cunoscută sub numele de Septuaginta. Ea cuprinde cărțile Vechiului Testament, din canonul palestinian, la care traducătorii au adăugat și cărțile pe care le cinsteau ca sfinte iudeii din afara Palestinei. După întregirea canonului biblic cu cărțile Legii cele Noi, Biblia a fost tradusă, rând pe rând, într-o mulțime de limbi: siriacă, latină, egipteană, gotică, armeană, gruzină, slavonă, germană, engleză, franceză și altele, căci fiecare popor creștin ține să citească în limba sa cuvântul lui Dumnezeu.

Dreptul fiecărui popor de a avea Biblia în limba sa se întemeiază pe trimiterea Apostolilor la propovăduire către toate neamurile pământului (Matei 28, 19), pe minunea glosolaliei de la Cincizecime (Fapte 2, 1-4), pe profeția Mântuitorului cu privire la răspândirea Evangheliei la toate neamurile de sub cer (Matei 24, 14; Rom. 11, 25) și pe cuvintele marelui Apostol Pavel din I Cor. 14, 19: „*Dar în Biserică vreau mai bine să rostesc cinci cuvinte cu înțeles, ca să învăț și pe alții, decât zece mii de vorbe în limbă insuflată*”. Iar nevoia de traduceri a devenit deosebit de imperioasă în epoca modernă, când popoarele încep să sfârșim cătușele feudalismului, se organizează în state naționale, și își afirmă tot mai răspicat dreptul imprescriptibil la independență politică, economică și culturală. Pentru cele mai multe popoare, limba Bibliei constituie factorul hotărâtor al formării conștiinței naționale și rădăcina din care au odrăslit cele dintâi opere literare.

La fel s-au petrecut lucrurile și în viața poporului român. *Codicele Voronețean* și *Psaltirea Scheiană* s-au scris, fără îndoială, în epoca de înfîrîpare a sentimentului național românesc. *Tetravangheliul* și *Praxiul* diaconului Coresi, *traducerea lui Simion Ștefan*, *Biblia lui Șerban Cantacuzino* și toate *Bibliile* apărute la Blaj, la Petersburg, la Buzău, la Smirna, la Buda, la Sibiu, la București, sau în alte tiparnițe din țară și străinătate, sunt așadar nu numai contribuții pioase la întărirea credinței creștine, cât și momente de seamă din istoria luptei poporului român pentru făurirea unității și independenței sale naționale.

Deosebit de numeroase sunt traduceri și edițiile românești ale cărților biblice în sec. al XIX-lea și al XX-lea. Ele sunt cerute, desigur, și de concurența pe care și-o fac cultele creștine, dar sunt cerute și de avântul studiilor teologice – care subliniază tot mai hotărât nevoia întoarcerii la izvoarele originale ale cuvântului lui Dumnezeu, precum și de schimbările firești prin care trece limba românească în urma schimbărilor intervenite în viața politică, economică și culturală a poporului. Din acest punct de vedere opera realizată de părintele Gala Galaction întrece, ca valoare exegetică și frumusețe literară, toate traduceri anterioare și constituie o piatră de hotar în istoria *Bibliei românești*.

Când pornește la lucru, Părintele Gala Galaction, dascăl iscusit de studii biblice și scriitor cu renume, cunoaște ca nimeni altul drumul pe care trebuie să meargă și dispune de toate cunoștințele trebuitoare: mînuitor neîntrecut al limbilor ebraică, greacă, latină, germană, franceză, engleză, italiană; erudit de seamă în domeniul teologiei, filosofiei, istoriei și literaturii; maestru desăvârșit al condeiului și graiului românesc; slujitor devotat al Bisericii Ortodoxe; crainic întrariat al năzuințelor spre mai bine ale poporului nostru și ale oamenilor cinstiți din lumea întreagă -, atâtea însușiri menite să garanteze dintru început reușita deplină a ostinelilor sale.

Cel dintâi rod al acestor osteneli este ediția de probă a Noului Testament, publicată în 1927, cu îndemnul și sprijinul Bisericii. Fidelitatea față de textul original grecesc, utilizat după cele mai bune și mai noi ediții critice, și alesele însușiri artistice ale limbii au făcut ca traducerea să se bucure de o bună primire în rândul clerului și credincioșilor, cu toate criticile răuvoitoare pe care i le-au adus câțiva teologi. Faptul că numai după doi ani, în 1929, se tipărește, într-un tiraj mult mai mare, ediția a doua, arată limpede că traducerea părintelui Gala Galaction împlinea la acea vreme o lipsă tot mai simțită și dovedește că marea masă a preoțimii și credincioșilor noștri știa să prețuiască, după cuviință, operele de adevărată valoare teologică și de înaltă ținută literară.

Încă de pe când era student în teologie, inima părintelui Gala Galaction era frământată de gândul de a da Bisericii străbune și o traducere a cărților Vechiului Testament, pe care toți profesorii de specialitate de la facultățile de teologie le predau după textul ebraic, dar pe care traduceri românești le redau după Septua-

ginta. Pentru împlinirea acestui gând, părintele Gala Galaction își unește puterile cu acelea ale marelui dascăl de limbi semite și orientale, preotul Vasile Radu, precum și cu acelea ale fostului mitropolit și mai târziu patriarh Nicodim Munteanu. Scopul urmărit de el a fost acela „de a da Bisericii Ortodoxe Române o traducere cât mai exactă, limpede, fără cuvinte anevoie de înțeles și într-o formă cât mai îngrijită, păstrând nota arhaică a atât de frumoasei limbi a vechilor traduceri”.

Așa a văzut lumina tiparului Biblia românească din 1936, tipărită cu binecuvântarea Bisericii și ca ediție a Sfântului Sinod. În această traducere, se reeditează Noul Testament în versiunea părintelui Gala Galaction, însă într-o formă îmbunătățită, cu texte paralele și cu titluri mai clare în fruntea fiecărui capitol. Și această lucrare s-a bucurat, cum era de așteptat, de o călduroasă primire din partea cercurilor eclesiastice și laice și s-a epuizat într-un timp neașteptat de scurt. La aureola legată de numele părintelui Gala Galaction și la prestigiul cărturăresc și bisericesc al celorlalți doi ostenitori, se adaugă, de această dată, și originalitatea lucrului: noua traducere reprezintă o treaptă superioară de concepție și de metodă, căci pune în vigoare textul masoretic, adică textul original al Bibliei ebraice și arată drumul firesc al oricăror viitoare traduceri.

Această Biblie, care se întemeiază, în primul rând, pe izvoarele textului ebraic și numai în al doilea rând pe Septuaginta și pe celelalte traduceri vechi, a pornit în lume odată cu marea mișcare bisericească din sec. al XVI-lea. Marile și răsunătoare discuții biblice, care au umplut ultimele două sute de ani, au plecat de-a pururi – firește, în ceea ce privește Vechiul Testament – de la Biblia ebraică. Aceste discuții au dat, ca să zicem așa, un fel de canonicitate științifică textului ebraic. După Renaștere și Reformă studiul exegetic al Vechiului Testament, cărțile de specialitate biblică și orice controversă sau citat scripturistic au ca temelie totdeauna originalul ebraic.

Luând ca bază pentru noua traducere a cărților Vechiului Testament textul ebraic, traducătorii Bibliei din anul 1936 au împlinit, așadar, o mare nevoie științifică, o cerință imperioasă a literaturii noastre bisericești și îndatorire de seamă a învățământului și misionarismului ortodox. Munca lor a fost cu atât mai prețioasă, cu cât au știut ca la traducerea textului ebraic să țină seama, în mod critic, de contribuția vechilor traduceri, de traducerile mai de seamă din limbile moderne și contemporane și de ultimele rezultate ale exegezei biblice, fără să se depărteze cu ceva de înțelesul atașat de Biserica Ortodoxă textelor controversate.

Și această Biblie s-a epuizat extrem de repede. Cu îndreptări și îmbunătățiri, ea se publică din nou, într-un tiraj cu mult mai mare, în condiții tehnice superioare și la un preț accesibil tuturor cititorilor, în anul 1938, la 250 de ani după tipărirea Bibliei lui Șerban Cantacuzino. De această dată munca de perfecționare a ediției din 1936 este făcută, cu destoinicie și răbdare, numai de către iscușii cărturari Vasile Radu și Gala Galaction.

Traducerea în românește a Bibliei este opera care încununează strădaniile neobosite ale scriitorului și teologului Gala Galaction.

De altfel, însuși Părintele Gala Galaction a ținut să mărturisească: „... Aș fi plecat din lumea aceasta cu inima grea, dacă Stăpânul din ceruri nu mi-ar fi dăruit puteri și miraculoase împletiri de împrejurări ca să tălmăcesc și să tipăresc Sfânta Scriptură. Literatura mea ar fi rămas ca un soclu fără statuie, deasupra. Strădaniile mele de trei decenii, studiile mele teologice, limba mea românească, așa cum o știu și cum am scris-o, dorul meu nestins după o jertfă regească adusă la Curțile Templului... toate treceau și se iroseau ca materialul adunat pentru clădirea unei case pe care Stăpânul n-a avut binecuvântare s-o vadă ridicată”⁵⁰.

Părintele Gala Galaction a avut parte să-și vadă, durată în tipar și hârtie, cea mai dragă și mai scumpă dintre operele sale; iar Teologia românească să primească acest neprețuit dar, pentru care îi păstrează și îi va păstra recunoștința nestinsă.

CONCLUZII

Gala Galaction nu este numai un cleric al literaturii române, academicianul ale cărui opere sunt traduse în limbi străine, studiate în școli și comentate de critici cu autoritate recunoscută în materie, ci și traducător al Bibliei, scriitorul bisericesc și dascăl de teologie înaltă, care a ilustrat învățământul nostru teologic universitar câteva decenii.

Într-adevăr, înainte de orice, înainte de scriitor, a stat preotul, care i-a determinat, modelat și ascuțit pana, i-a deschis orizonturi noi, necunoscute lumii profane, a tras de pe suflet o perdea care a înlesnit o mai justă înțelegere a lui. S-a discutat mult pe acest aspect esențial al personalității scriitoricești a lui Gala Galaction și condeiul cu multă substanță și profunzime analitică – cum este Al. Săndulescu în articolul său *Între dogma religioasă și umanitarism (Viața Românească, nr. 11/1956, – și s-a recunoscut influența covârșitoare a preotului asupra structurii operei literare a scriitorului nostru. Combătând opinia lui T. Vîrgolici, care găsește o luptă între „umanitarismul social și concepțiile mistice clericale” în opera lui Gala Galaction, Al. Săndulescu remarcă „cele două persoane care au colaborat la opera lui Galaction, „scriitorul” și „preotul”, și care nu și-au pus pana în mână rând pe rând, ci s-au contopit, încât o rezeecție ni se pare de-a dreptul ris-cantă. Nu trebuie să căutăm limitele ideologice ale lui Gala Galaction, în primul rând, în alegerea motivelor, ci în tratarea lor, sau mai bine zis în interpretarea lor”.*

Dintre clasicii literaturii noastre Gala Galaction a fost creștin ca nimeni altul. Trăsături creștine se pot găsi și la alți scriitori ai noștri, dar el este creștin pe de-a-ntregul, cum singur o recunoaște într-unul din pateticele sale articole,

50. *În loc de postfață*, în « Opere », vol. I, p. 33.

strânse în volumul *Piatra din capul unghiului*: „Mă aflu preot în Biserica Ortodoxă. Mă găsesc și eu pe nicovala povârnită și plesnită a situației noastre bisericești și sub nevăzutul ciocan al evenimentelor gata să se prăvale. O înfricoșată poruncă a lui Iisus Hristos m-a smuls din lumea mea de expectativă literară și m-a împins la preoție și la sacrificiu. Între mine și jertfelnicul Domnului meu nu sunt nici servitori, nici politică, nici menajamente oficiale. Biserica Ortodoxă și toată arhaica și subjugătoarea ei podoabă-mi este scumpă, nu pentru că am vreo bogăție de la ea – căci n-am nici una – ci pentru că am învățat s-o iubesc în ani lungi de meditare și de literatură”.

Dacă pentru predica bisericească, pentru amvon, Gala Galaction a fost un Gură-de-Aur român, pentru literatura noastră teologică el este o pană de aur, cu care „Caligraful Terțiu” a însemnat pe fila albă a sensibilității românești omenia și adevărurile eterne ce izvorăsc din cugetul drepte credințe. Ca traducător al Bibliei numele lui se înscrie în cartea marilor ctitori ai creștinismului românesc alături de cele ale lui Coresi, Varlaam, Dosoftei, Antim Ivireanul, Radu și Șerban Greceanu, Veniamin, Costachi, Udriște Năsturel, patriarhul Nicodim, Vasile Radu. Biblia dată pe grai românesc, cu neîntrecută măiestrie, este izvorul nesecat fecund din care pornește filozofia socială și creștină care alimentează scrisul lui Gala Galaction. În prefața vol. I din *Opere*, el mărturisește deschis: „Aș fi plecat din lumea aceea cu inima grea dacă Stăpânul din ceruri nu mi-ar fi dăruit puteri și miraculoase împletiri de împrejurări ca să tălmăcesc și să tipăresc Sfânta Scriptură. Literatura mea ar fi rămas ca un soclu fără statuie deasupra. Strădaniile mele de trei decenii, studiile mele teologice, limba mea românească, așa cum o știu și cum am scris-o, dorul meu nestins după o jertfă regească adusă la Curțile Templului..., toate treceau și se iroseau ca materialul adunat pentru clădirea unei case pe care stăpânul n-a avut binecuvântare s-o vadă ridicată”.

Este evident că, cu toată problematica scrisului său întrepătruns de spiritul creștin și cu unele „aspecte mistice” pe care le vădesc o seamă de personaje ale operei sale, Gala Galaction este un scriitor realist, întrucât tematica lui este realistă prin aspectul epic al luptei omului care se străduiește să se elibereze de sub pornirile lui ancilare. Deși rămâne pe poziții creștine, latura care îi este caracteristică, subiectivă, în liniile ei mari, literatura se întretaie cu umanitarismul socialist, întrucât el înlătură categoric formulele de viață care țin pe om îngenunchat într-o nedreaptă orânduire socială, care a schimbat esențial orânduirea poruncită de Dumnezeu, care îi dăruise libertatea și posibilitățile ca să muncească pentru fericirea lui pământească, pregătind-o pe cea cerească și veșnică.

Literatura lui Gala Galaction, fără să fie tezistă, fără să demonstreze cu orice preț adaptarea realității la principii, marchează totuși o fuziune între aceste două căi ale inspirației, care comunică între ele, întregind și împlinind ființa umană. El a trăit așa cum a scris, și a scris așa cum a trăit și gândit. Într-o epocă în care unii

condeieri trăiau comod în seul burgheziei, bine înfipti pe sub pielea acesteia, el, Gala Galaction, era același ca și cel de mai târziu, scriitorul decent, sincer cu sine însuși, respectându-și misiunea lui de pontif al literelor și respectând în același timp și pe anonimul cititor, era scriitorul socialist, era gânditorul creștin devotat omului, adevărului, societății, lui Dumnezeu. El nu s-a sfiit să scrie pagini zguduitoare, fără teama că-și riscă bucățica de pâine într-o epocă de atotputernicie a claselor avute, ca acea pagină mișcătoare din 1919, la mormântul lui Frimu: „Scump prieten, inimă fierbinte de apostol! Ai voit să mântuiești pe frații tăi, ai voit bine poporului, ai voit să potrivești cu rindeaua ta – tâmplar sublim – nodurile și scrijeliturile blestematei turpine sociale. Te priveam totdeauna cu drag și cu admirație. Iubeam avântul tău, veneram sfânta ta sinceritate și mă plecam adânc, cum mă voi pleca întotdeauna, înaintea crezului tău socialist”. (*O lume nouă*, 1920, p.71).

Așa se conturează viziunea socială și artistică a lui Gala Galaction, pe care suntem datori să-l împărțim și cu alții, atât este de divers și totuși atât de armonios unitar, cum îi spunea și profesorul Teodor M. Popescu în pregnantul său omagiu, adresat în numele Institutului Teologic din București, la sărbătorirea din 16 aprilie 1954: „Ca literat și ca om sunteți al întregului popor, ca teolog și ca preot sunteți în deosebi al nostru...”. Și tot cu acest prilej, același coleg de catedră universitară adăuga: „Ați privit natura și viața, pe om și lumea, cu ochii și cu inima celui care avea să slujească sau slujea Domnului. Ați privit pe urma pașilor și mâinilor lui Dumnezeu. Ați revelat frumuseți, aspirații și bunuri sufletești și ați întors cu ele pe om spre interior și spre Dumnezeu. Ați adus în literatură preoți și monahi, slujitori ai altarului și ucenici ai Sfântului Antonie...”.

Iată deci cele trei ipostaze ale personalității lui Gala Galaction: preotul, teologul erudit și literatul care încheagă opera sa din plămădeala frământată de cele două calfe ale sufletului omenesc, material variat și bogat pe care îl descoperă direct, la izvoarele pure ale vieții, în sufletul creștin, în conștiința unei trăiri creștine.

Pentru cei ce l-au întâlnit în ultimele decenii pe Gala Galaction, cunoscuți sau necunoscuți de el, în tren, în tramvai, în sălile de cursuri, în redacții, în amvon sau săvârșind Sfânta Liturghie în Altar, marele scriitor era o parte din via realitate românească.

Mereu activ, ca argintul viu, căci era prezent pretutindeni, răscolitor, punând și dezbătând problemele, în căutarea celor mai bune soluții și remedii, pentru zbuiciumul omului contemporan. Din bisericuța de cartier și până la marea catedrală, de la catehizarea copiilor până la analizele filologice și exegetice din sălile de curs, de la scurta convorbire la colț de stradă sau la microfon, până la comunicările de la Academie și cuvântările la tribuna Marii Adunări Naționale, ”Gala vorbea”, „Gala convingea”, „Gala încălzea”. Cu chipul lui tolstoian, plin de modestie rustică și de măreție apostolească, el a fost o permanentă și vibrantă pre-

zență, o sinteză de simțire, de cultură și de vrednicie neaoșă, care se impune ca un stei de culme cercetătorului ultimei jumătăți de veac.

Este oare Gala Galaction un ctitor al culturii românești din această tragică și măreață perioadă a istoriei noastre? Fără îndoială că da! Simplii animatori dispar odată cu efectul unei cuvântări, articol sau carte. Ctitorul unei culturi, însă, construiește zi cu zi, gând cu gând, închegând din idee fapta și dăruindu-se pe sine. El s-a dăruit întreg și trăiește în acest umanism românesc, care face parte din ființa noastră, a tuturor celor ce trăim din el și pentru el. Iată de ce în cutare mare scriitor contemporan, ctitorul de mâine va vedea doar „un mare scriitor” și atâta tot, căci sunt atâția, un meșter al scrisului și al creației literare, pe când Gala Galaction se va impune ca un ctitor al spiritualității românești alături de Kogălniceanu, Eminescu, Iorga, Vlaicu, Enescu, pășind alături de ei în falanga făuritorilor.

A scrie despre opera lui Gala Galaction este a te lăsa atras de un miraj spre care cu cât înaintezi mai mult, cu atât îți dai seama că este tot mai vast, mai inepuizabil, mai variat. Au scris aprecieri asupra acestei opere, critici profesioniști, unii diletanți și chiar scriitorul însuși. Părerea autorizată a teologilor noștri a fost de asemenea expusă în mai multe ocazii. O atenție specială se cuvine acordată însă unui volum de 341 de pagini, în care sunt prezentate, grupate în nouă capitole, 191 din acele minunate azime duhovnicești pe care părintele și scriitorul Gala Galaction le-a dăruit cititorilor săi ani de-a rândul, în fiecare duminică sub titlul *Ziua Domnului*.

În aceste 191 de articole, din care unele sunt adevărate perle ale gândirii și stilisticii lui Gala Galaction și admirabile poeme în proză, doldora de cugetare creștină, de înțelepciune omenească și românească, cititorul tuturor timpurilor va găsi cristalizată ființa societății noastre din cel de al patrulea deceniu al veacului trecut, a omului de totdeauna în luptă cu tarele ce-l chinuiesc, cu destinul ce-l împinge spre azur sau spre tragice chemări abisale, din care unii ies renăscuți, adevărați oameni noi, iar alții fantome rătăcitoare pe ruinele fumegânde ale trecutului. Gala Galaction supune unei severe analize tumorile vieții noastre sociale din acea epocă, în care, după caz, sau înfige fără milă și ezitare bisturiul, sau propune remedii salvatoare. Nu sunt paginile unui literat. Nici ale unui apologet al Bisericii, ci sunt, în primul rând, rândurile și gândurile unui duhovnic, apoi ale unui om care a trăit și a suferit, identificând la fiecare pas amara experiență a celui ce umblă pe căi piezișe cu aceea a celui ce se abate de la cărarea luminoasă și lină a lui Hristos. Aceste confruntări duminicale sunt tot atâtea perle din adâncurile celui de-al patrulea deceniu al secolului nostru pe care unii nu le-au înțeles îndeajuns, alții le-au nesocotit sau disprețuit chiar, dar pe care Gala Galaction ni le păstrează de acum înainte în arhiva scrisului său, care va fi totdeauna cu folos cercetată ca o mărturie prețioasă pentru judecata contemporanilor.

Paginile de epistolă paulină, acest volum din scrisul lui Gala Galaction nu trebuie să lipsească de pe masa nici unui iubitor al cărții cu substanță religioasă. Intelectualul își limpezește multe gânduri și frământări proprii; preotul va găsi minunate teme de predică și meditație, atât personale, cât și cu păstoriții lui. Forma directă a convorbirii cu cititorul îl ajută pe acesta să urmărească mai ușor șirul ideilor și firul gândirii, până la sufletul scriitorului, din care pornește un fluid puternic ce-l simți că vine de departe, de la Acela care l-a zidit și i-a dat darul Său cel bogat. Cu ușurința și măiestria cu care sunt înzestrați numai cărturarii autentici, Gala Galaction pune în discuția marelui public probleme și opere, autori și controverse care au preocupat și reținut atenția filozofiei și teologiei contemporane făcându-le accesibile tuturor. Fie că este Chateaubriand cu *Geniul Creștinismului*, Victor Monod, cu *Dumnezeu în univers*, Léonce de Grandmaison cu al său *Iisus Hristos*, Fericitul Augustin cu ale sale *Confesiuni*, Adolf Deissmann cu al său *Paulus*, sau alte nume mai puțin cunoscute. Realizări remarcabile ale unor oameni modești sunt relatate de Gala Galaction cu același entuziasm, arătând cu încântare cititorului său cum Dumnezeu își rostește graiurile Sale prin gura cutărui călugăr sau preot sfios, neiubitor de reclamă și laudă deșartă, cum este de pildă apelul pentru ieromonahul Gherasim Luca de la Iordan, despre care spune: „Ceea ce n-au izbutit să facă nomofilacșii, vlădicii și diplomații a izbutit să facă un smerit ieromonah al cărui nume este Gherasim Luca... Slavă Sfintei Treimi! Slavă lui Iisus Hristos! Că mai sunt printre noi românii asemenea cruciați ai idealului, asemenea devotați ai eternului Sion! Dacă vreunii, dintre voi cei bogați, sunteți în cumpănă, nemaștiind la ce bancă nezdruncinată să plasați avuțiile voastre, Domnul să vă deschidă ochii și să înțelegeți ce faptă de creștini și de români ați face dacă ați bate la ghișeul părintelui Gherasim Luca și l-ați face bancherul vostru!”.

Articolele din volumul *Ziua Domnului* se axează pe unele atribute hristologice, sau pe unele fâgașuri ale strădaniei românești de a se integra în Hristos pentru țelul suprem: mântuirea prin harul care ne vine de la El.

Astfel, cele 32 de articole grupate în capitolul *Hristos – Mântuitorul*, răspândește numai esență și mireasmă de adâncă cugetare teologică, multiplică aspecte din iconomia mântuirii omului. Despre vestirea făcută Mariei de înger, despre „mesajul suprem adus Mariei într-un braț de crini și într-o adâncă metanie de aripi albe”, pe când „lumea dormea somnul opac al păcatelor ei, fără să bănuiască, fără să viseze de sublimul, de angelicul mesaj”, scriitorul constată: „tristă realitate istorică și uimitoare învățătură pentru cei ce primesc, în genunchi, alături de Maria, pogorârea între noi a Dumnezeului Mântuitor, e o mângâiere negrăită! Ne întoarcem spre leatul de acum două mii de ani! Ce știu oamenii acestui leat de fulgerul care uni Dumnezeu cu omenirea! și ce poate să împiedice fericirea noastră că suntem între puținii care știm taina Mariei!”

Față de îndoielile în credință, el sfătuiește pe predicator să caute calea, adevărul și viața lângă Sfântul Prestol, unde va afla toată lumina și toată deslușirea, primind pe Iisus Hristos Euharistic. Pe credința în Întruparea sa reazemă scara lui Iacob care „făcea cale largă îngerilor Domnului”, – din ea – „au pornit de două mii de ani splendidele Fântâni care regenerează omenirea, anulează timpul, restrâng spațiul și adună sub semnul lui Iisus Hristos cugetele noastre”. Și aceasta este „convingerea care spintecă întunericul filozofilor ca un fulger eliberator”.

Vorbind de semnificația prăznuirii Nașterii Domnului, din care cea mai mare parte dintre creștini, fără a mai trece pe la Sfânta Împărtășanie uitând de „divinul sanatoriu moral, care este Biserica”, de primenirea duhovnicească, de legămintele credinței, de terapeutica zilelor primare se dedă doar la o manifestare de paradă, la un creștin „cu resorturi culinare”, desfășurat într-o „bacanală sufletească de noapte și de zi”. Pe astfel de practici și manifestări nu se poate cânta Domnului cântare înaltă. Stând sub „sfânta vrajă a eroismului de odinioară și a primenirii omului prin Evanghelie, ne găsim în aceeași dureroasă cumpănă în care se găsiră deportații către Babilon: „Lângă râurile Babiloniei, acolo am șezut și am plâns, când ne-am adus aminte de Sion”.

Înțeleptul tălmăcitor al Bibliei și al sufletului omenesc, prins pentru o clipă în tiparele vremii, are străfulgerări de viziune profetică, atunci când exclamă: „Se pare că isprăvim tocmai o astfel de epocă de stearpă quietitudine. Ne-am odihnit, am picotat, am vegetat destulă vreme. Nu ne-a mers bine! Suntem nemulțumiți, ne simțim greoi și anchilozați. Vie sfânta frământare! Sufle vântul împotrivorilor și al tăgăduirii steagului nostru! Rostogolească-se furtuna în lanurile lui Hristos și în pădurile Sfintei Cruci! (...)” Întâmpinarea Domnului cheamă gândurile și amintirea noastră spre culmile inițiale cele de-a pururi albe de omătul tainei și al profeției. Așa a proorocit iluminatul Simeon. Trec generațiile. Se scurg zilele ca apele munților. Rămân de veghe stâncile și bătrânele catedrale. Marea clarificare urmează la infinit, în conștiințe și în popoare. Profeția lui Simeon călătorește ca o făclie, din mână în mână, din suflet în suflet, până când va prinde-o și va ridica-o Sf. Arhanghel în ultima zi a pământului”.

Toate cele treizeci și două de articole ale acestui capitol sunt „sorginți de eternă lumină” și stele din eșarfa de stele pe care Gala Galaction o flutură în fața cititorului, căruia i-L arată pe Iisus Mântuitorul.

În cel de al doilea capitol se grupează unsprezece articole sub titlul *Hristos Sfințitorul*, axate pe dovezile de iubire date omului în seara Cinei celei de Taină, prin instituirea Sfintei Euharistii și a Sfintei Preoții, prima fiind „supremul dar făcut nouă de Dumnezeu”, iar cea de a doua implicând așezământul sacerdoțiului creștin, când a spus: „Aceasta să faceți spre pomenirea Mea”. „Din seara aceea fără de pereche și din jertfa sângeroasă de a doua zi de pe Golgota au purces în lume jertfa cea nesângeroasă a Sfântului Altar și preoția sacrificială cea adevărată”.

Înțelegeți sfânta dogmă a transsubstanțierii din paginile acestui capitol, puternic sprijinite pe texte și convingător expuse, ca pe un adevăr elementar, care te satisface și îți umple sufletul de desfătare duhovnicească. Purces din sinagoga de la Capernaum, „Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi...”, până la înfiorarea Cinei din urmă, înțelegeți de ce predica euharistică este esențială în activitatea pastorală și de ce Biserica de Apus și de Răsărit stă neclintită pe pilonii ei dogmatici împotriva valurilor neputincioase, pornite în secolul al XVI-lea și într-o oarecare măsură chiar pe vremea Mântuitorului (Ioan 6, 60).

Sfânta Euharistie a fost cea mai arzătoare temă din predica lui Gala Galaction și din activitatea lui didactică, și a fost un vis al vieții sale și al setei lui pentru Hristos să scrie o operă despre Iisus Euharistic, bazată pe aceste idei fundamentale: „Credința noastră ortodoxă însemnează devotamentul absolut către Iisus Hristos din Sfânta Împărtășanie. Simți acest adevăr mai înainte de orice sistematizări dogmatice din Sfânta Scriptură și din toată Sfânta Liturghie. Idealul preoției ortodoxe este slujirea cu credință a Împăratului Euharistic. Pentru preotul convins până la moarte că la Sfântul Altar el este împreună cu Mântuitorul, întocmai așa cum Sfinții Apostoli fuseseră împreună cu El la Sfânta Cină din foisorul Sionului, pentru un asemenea preot viața pământească este un serviciu comandat. Evanghelia este dreptar intern, iar cea mai înaltă fericire, în lumea aceasta, este să te întâlnești cutremurat și transfigurat cu Dumnezeuul tău și să fii una cu El în sublima taină a Sfântului Jertfelnic!”.

În capitolul *Hristos Mântuitorul* sunt 13 secțiuni, în care arată drumul victorios și glorios al credinței creștine, întărirea Bisericii: despre doctrina mariologică, despre Ortodoxia „credincioasă a celei ce a născut mai presus de fire și de minte pe Mântuitorul lumii”, care este „blazonul Ortodoxiei noastre”, zestrea și semnul nostru de noblețe, care totuși a fost contestat uneori, „ca un semn de tăgadă și ca să se dea pe față gândurile multor inimi” (Luca 2, 34-35). Sfânta Adormită din zilele lui Claudiu, căreia imnologul creștin îi cânta „Întru naștere fecioaria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit...” Și al cărui cult Gala Galaction l-a apărat încă din epoca tristă a tulburărilor răzvrătitoare, pe care predica sa inspirată le-a stigmatizat în cartea *Piatra din capul unghiului*, este invocată în cuvinte dulci, întraripate cu mireasmă de acatist, „Sfânta Fecioară divin avertizată, se găsea acum în Ierusalim, în așteptarea celor din urmă seri, și celor din urmă aurore pământești...”. Ea ne-a precedat și ne-a deschis calea pentru „ziua Lui cea mare și pentru corturile cele veșnice!...”. Exegetul și apologetul conchide cu o logică rece: „Această satanică răzvrătire împotriva Mariei este o detronare de-abia deghizată a lui Dumnezeu Fiul. Dacă Iisus Hristos este Logosul Întrupat, atunci întruparea Lui este minune eternă și Maria fecioară în veci de veci...”.

Viața în Hristos, cel de al patrulea capitol cu 31 articole duminicale, de predică concentrată, este bogat în gânduri și îndemnuri pentru o întoarcere a omului pe calea pierdută a răscumpărării. Pornind de la trista reflexie a Fiului Risipitor din Evanghelie: „Câți argați ai tatălui meu au prisos de pâine, iar eu aici pier de foame!”, scriitorul face răscolitoarea constatare: „câți slujitori smeriți ai numelui și ai Crucii lui Iisus Hristos au cu prisos pâinea cea spre ființă, iar tu, inteligent cărturar, reputat și răsfațat de cei ca și tine, te simți intim nenorocit, netrebnic și mistuit de o foame pe care nu poate să o aline nici o merindă pământească! Pe punctul acesta stă vremea noastră și imensa majoritate a contemporanilor noștri. Curaj, fraților!... Îndrăzniți și alergați! Tatăl vă așteaptă cu dor. Ospățul cel ceresc este pregătit în eternitate. Lăsați porcii diavolului și ai păcatului pentru inelul reconcilierii și mantia totalei primeniri!”.

Viața socială și familială a anilor din cel de al doilea și al treilea deceniu al secolului trecut l-au scandalizat pe Gala Galaction și i-au smuls dureroase și aspre aprecieri. Cine i le poate contesta? „Plânge Biserica Mântuitorului și plâng și strămoșii în morminte degradarea ceasului de față. Austeritatea cea de altă dată a ajuns excepțională”. Adresându-se unor tineri cărora le-a slujit Taina Cununiei, preotul le spune: „Disoluția și impudoarea au ajuns doctorese, au catedre și sunt pe cale să elaboreze dogme noi și o revoluție universală în concepțiile matrimoniale. Trăim vremuri descumpănite și absurde sub toate raporturile. Nebunia și dezechilibrul nu puteau să cruțe căsătoria. Dar să nu dogmatizăm erezia și să nu cinstim slăbiciunea! Nădejdele și mândria noastră națională, încrederea în noi înșine și în viitorul neamului nostru, au ca intimă temelie, sănătatea și cinstea căsătoriei. Biserica – îngerul păzitor al patriei – nu poate să uite nici un moment și nu poate să lase neproclamate aceste grave adevăruri”.

Pe cei ce se pierd în nimicuri cotidiene, grosolăni și meschinării ce degradează ființa umană, îi aduce la meditație, introspecție, contemplație, punându-le dinainte frumusețile gândului:

„Suntem o clipă de conștiință și de îndurerată aspirație între două eternități: aceea din care purcedem și aceea către care zburăm (în fond aceeași maiestate a Eternității). Abisuri de frumusețe, de contemplație și de devinațiune fulgeră în jurul clipei noastre. Noaptea grele de diamantele stelelor, telescopul, microscopul, matematicile superioare, Sfânta Scriptură, Sfânta Liturghie și comentariile Sfinților sunt la îndemâna noastră a tuturor. Și când toate aceste daruri sunt ale noastre și când viața aceasta provizorie e atât de redusă, cum mai găsim vreme să mai fim răi, să mai nedreptăm pe aproapele, să combinăm tâlhării, asasinate și destrăbălări satanice?”.

Și cât optimism insufflă el credinciosului cu oblâncii plini de merinde duhovnicească: „Sus inima, iubite frate!... Viața aceasta, cu toate deșartele ei dureri, este ca o zi de negură. Dincolo de neguri: soare preafericit, este El, pe care Îl așteptăm!”.

În capitolul *Hristos, calea, adevărul și viața* sunt grupate cele 42 de tablete cerate pe care Gala Galaction își înseamnă variate subiecte în legătură cu unele congrese bisericesti, despre mila creștină organizată, concordanța dintre fapte și credință, despre organizarea bisericească, opera pastorală a unor preoți plini de zel, plaga sinuciderilor, goana după înavușire prin orice manopere. Multe aspecte ale caleidoscopului social, pagini nelămurite din cartea acestei povești uneori minunate, alteori întunecate, care trec pe sub ochii noștri, fără a remarcă deseori trăsăturile esențiale, sunt analizate de Gala Galaction cu pătrundere, migală și dragoste pentru adevăr, dând soluțiile cele mai potrivite și salvatoare.

Unii semeni cu „mâncărime de limbă”, care n-au nici o contingentă cu viața religioasă și posedă o cultură cu totul unilaterală, dacă o posedă într-adevăr, imediat ce te simt că ești pe pozițiile Domnului, te atacă frontal în problemele teologice capitale, cum sunt nici mai mult, nici mai puțin, autenticitatea Sfintei Scripturi, minunile, imaculata concepție, dogma Sfintei Treimi. Acestora, Gala Galaction le face un minunat portret și le răspunde printr-o apostrofă de profet din Vechiul Testament: „Cum te vei apropia de aceste înfricoșate taine pe care nici îngerii nu le privesc în față? Cum poți să pricepi Nașterea cea mai presus de fire a Mântuitorului, când tu te uiți spre această pajiște de crini dintr-o mocirlă care ar înfiora chiar pe bivoli! Cum vei putea să contempli augusta aurora a vieții lui Hristos, când tu rămâi, constant, în noaptea desfrânațiilor, a furilor și a sperjurilor?

Pe frontul anticei academii din Atena stătea scris: „Nimeni nu intră aici dacă nu știe geometria”. Uitând într-un chip dezastruos că la fel este și cu sfânta învățătură creștină, noi am ajuns să practicăm aproape contrariul... Deci, vom merge mai departe și vom spune: Nu se poate în lumea aceasta nepotrivire mai dureroasă și mai chinuitoare decât să te apuci să înveți, să predici, sau să înfățișezi, în fața oamenilor, dogma creștină, sfințenia și Biserica, atunci când, în taina conștiinței tale, ești asediat de furia patimilor și robit de dragostea celor pământești.

Toți retorii și toți sofistii din lumea aceasta nu vor putea niciodată să întunece lumina spiritualității Sfintei Evanghelii și să ne convingă – cum crede Tartuffe – că sunt „acomodamente” și cu Cerul”.

Biserica, Trupul Tainic al lui Hristos este un capitol cu numai 11 medalioane, dar în care scriitorul pune în discuție probleme de bază și dă soluții energice. În chestiunea „principatului bisericesc” de pildă, o spune, cum se zice, „pe șleau”: „Facultățile de Teologie și profesorii lor sunt, trebuie să fie, pârgia Bisericii și preocuparea de toate zilele a colegiului episcopal”.

„Credeți că ne-am văzut vreodată, toți laolaltă, adunați în vreun palat mitropolitan sau patriarhal? Credeți că atâtea probleme grele, care cresc azi ca tot atâția măracini, în livada noastră bisericească, vor provoca vreo consultare de sus a Teologiei naționale?...

Așa încât, când auziți vreun principe bisericesc plângându-se de incuria sau de anarhia teologică, răspundeți: „Apoi, Prea Sfințite, aveți pâinea și cuțitul!...”.

Celor ce vor „regenerare creștină fără penitență, fără urgisirea păcatelor și fără dascăli energici în calea virtuților mântuitoare, li se dă răspunsul mântuitor: „Nu ne jucăm de-a baba oarba. Domnul este Cel ce a poruncit: „*Dacă mâna ta cea dreaptă te smintește, taie-o pe ea!*”.

Revoluționarilor creștinismului – recte protestanților –, care au tins neîncetat să pogoare și să raționalizeze fericitul nivel al mesajului Mântuitorului, „așezat pe calapoadele slabei noastre priceperi”, iar din învățătura Lui vor să reținem numai partea didactică și morală a Evangheliei, Galaction le spune cu hotărâre, dar și cu smerenie creștină: „De la Reformă încoace, fracțiunea reformată a familiei creștine se luptă să ne impună și nouă celorlalți concepțiile ei dezamăgite și pământești. Rămânem cu calmă tărie pe tărâmul convingerilor integrale. Oricât de mare învățător ar conveni separatiștii că este Iisus Hristos, – El ar fi prea puțin pentru neamul blestemat al lui Adam – dacă nu ar fi Cel ce anulează străvechiul blestem, sfarmă lanțurile morții și instituie pe pământ și în suflete o împărăție a fericitelor certitudini miraculoase”.

Față de tendințele unor Biserici Protestante de apropiere de Ortodoxie, are cuvinte de încurajare în dorul lor de a urca „spre unele poziții dogmatice și harice, care n-ar fi trebuit să fie niciodată părăsite”. Este aspru însă pentru cei mari din „mahalaua noastră bisericească, care se lasă jefuiți de sfânta lor credință ortodoxă!”.

Toate aceste tendințe, actuale și astăzi, ca și acum câteva decenii când a scris Gala Galaction articolașele lui duminicale, sunt prilej de meditație adâncă asupra rosturilor statornice ale credinței noastre, iar acest dor al inimilor înstrăinate către pacea și solidaritatea religioasă vestește instaurarea pe pământ a „noului Ierusalim” al celor douăsprezece pietre scumpe de adevăr și de Teologie.

„Mergem încet și sigur spre aceste mari dezbateri viitoare, dorite și așteptate de toți cei ce se hrănesc din pâinea cea miraculoasă a Revelației Creștine. Părerile contrarii, adversitatea mediului ambiant și nepăsarea sau ironia urmașilor lui Iulian Apostatul nu fac decât să dea legitimitate și vigoare mărturisirilor Evangheliei”.

În capitolul al șaptelea, intitulat *Slujind lui Hristos*, găsim 15 „note duminicale”, frumoase improvizații pe teme variate, ca, de pildă, opera pastorală a unui zelos preot de cartier, un vlădică al Caransebeșului, vrednic și plin de smerenie creștină, care nu vrea cuvântări la mormântul său, apariția unei reviste de duh creștinesc într-un târgușor ardelenesc, despre cartea unui teolog profesor de liturgică, despre sărbătorirea preotului sexagenar Ion Mihălcescu, despre renovarea schitului Brazi, necropola lui Ion Slavici, despre înmormântarea marelui actor C. Nottara, despre pristăvirea mitropolitului Simeon al Varnei, când „desigur un înger uriaș stătea în umbră, cu aripile întinse, așteptându-i sufletul...”.

În ultimele două capitole, *Lăcașuri ale lui Hristos și Cuvântul Domnului* sunt grupate alte 37 cronici duminicale din cele pe care Gala Galaction le-a dăruit cititorilor săi de acum câteva decenii și pe care cei ce le-au apreciat și mai sunt în viață le vor reciti încă o dată cu folos, iar acei ce vor lua cunoștință de ele acum, pentru prima dată, vor gusta dulceața unei proze duhovnicești de aleasă calitate, având astfel prilejul să cunoască integral opera acestui clasic al literaturii noastre profane, dar și adâncă sensibilitate și limpezimea de gândire a unui mare cititor al literaturii bisericești, ucenic al lui Dosoftei și Varlaam. Cu stilul său puternic, prin accentele sale convingătoare, el a scos efecte aproape muzicale din dulcea noastră limbă liturgică.

Gândirea lui ordonată, pascaliană, ilustrată cu temeuri din Sfânta Scriptură sau din operele Sfinților Părinți și ale scriitorilor bisericești cu autoritate, îl plasează în centrul gândirii teologice actuale.

MONAHISMUL LA SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Arhim. dr. ȘTEFAN GUȘĂ

Sfântul Vasile cel Mare ocupă un loc atât de important în Biserica Ortodoxă, încât putem afirma că fiecare categorie de membri ai ei, atunci când îi rostește numele, își aduce aminte de unul dintre domeniile în care Marele Capadocian a activat cu strălucire. Se poate spune că simplul credincios, atunci când rostește sau aude numele Marelui Vasile, se gândește, în primul rând, de *Molitfele* scrise de el, atât de aducătoare de izbăvire; cei care lucrează în asistența socială sau în îngrijirea bolnavilor se vor gândi, fără îndoială, la Vasiliadele organizate de Marele Capadocian în timpul episcopatului său; preoții slujitori au în minte Sfânta Liturghie păstrată sub numele lui și care se săvârșește de zece ori pe an, precum și predicile sale; episcopii văd în Sfântul Vasile, în primul rând, un model al slujirii arhieresti la care au fost chemați: mare slujitor și predicator, luptător pentru apărarea dreptei credințe împotriva ereziilor, iar dacă este cazul chiar contra stăpânirii politice, sprijinitor al săracilor, văduvelor și orfanilor, sfătuitor al fraților întru aceeași slujire.

În sfârșit, cinul monahicesc îl socotește pe Sfântul Vasile cel Mare drept pildă de viață ascetică, care în urma experienței dobândite ca simplu monah, iar mai apoi ca îndrumător al unor mănăstiri, a alcătuit regulile monahale după care se nevoiesc până astăzi cei ce au părăsit toate cele lumești spre a sluji numai lui Hristos și fraților lor în credință.

Rolul și sensul monahismului

1. *Intrarea în mănăstire și depunerea votului monahal.* În omiliile ascetice ale Sfântului Vasile cel Mare se găsesc mișcătoare îndemnuri la îmbrățișarea vieții ascetice. Aceasta este, de altfel, tema principală a primului *Cuvânt ascetic*.

În *Regulile mari* Sfântul Vasile își dă toată silința să dovedească necesitatea vieții monahale de obște. Acest gen de viață ascetică este recomandat „din mai multe motive”¹. Mai întâi, nici unul dintre noi nu este în stare să-și satisfacă singur cerințele trupului. Fiecare are nevoie de ajutorul aproapelui. Pentru a dovedi acest lucru, se recurge la mai multe exemple. Precum un mădular al trupului nu poate să viețuiască singur, ci are nevoie și de celelalte, tot așa nicio persoană umană nu poate trăi ruptă de o comunitate umană.

A pleca din lume de unul singur înseamnă a uita de „rațiunea iubirii lui Hristos, Care nu îngăduie ca fiecare să aibă în vedere numai interesul lui”. Se recurge, de asemenea, la argumentul eclesiologic al Sfântului Apostol Pavel:

1. Regula Mare 7, p. 231.

„Pentru că «unuia i se dă cuvântul înțelepciunii, altuia cuvântul cunoașterii, altuia credința, altuia profeția, altuia darurile vindecărilor» (I Cor. 12, 8-10) ... în conviețuirea cu mai mulți oameni, fiecare se bucură și de darul său propriu, înmulțindu-l prin împărtășire, dar se bucură și de darurile celorlalți, ca de ale sale”².

Viața ascetică solitară implică și alte dezavantaje: se poate ajunge ușor la mulțumirea de sine, la vanitate dacă nu este nimeni în preajmă care să-ți aprecieze faptele. De asemenea, răbdarea nu este încercată, iar posibilitatea de a practica mila lipsește: „Tu, însă, pe cine vei spăla? Pe cine vei servi? Față de cine vei fi cel din urmă, dacă trăiești singur cu tine? ...De aceea un bun câmp de luptă, un bun drum spre progres, un exercițiu neîntrerupt și o studiere a poruncilor lui Dumnezeu este locuirea împreună a fraților, care, pe de o parte, are ca scop mărirea lui Dumnezeu, potrivit poruncii Domnului nostru Iisus Hristos”³. Ardoarea cu care se argumentează pentru viața de obște ne îndreptățește să lansăm ipoteza că acest mod de viețuire monahală avea adversari cărora Sfântul Vasile cel Mare consideră că este dator să le răspundă.

Dar imediat după ce formulează îndemnul la urmarea vieții în comun, Marele Capadocian se grăbește să descrie și pașii ce urmează a fi făcuți pe acest măreț drum. Unul dintre primele îndemnuri are în vedere „îndepărtarea poverii bogăției”⁴. În altă parte el scrie: „Se cuvine ca monahul, înainte de toate, să aibă o viață lipsită de bunuri materiale”⁵. Îndeplinirea acestui îndemn, pe care Sfântul Vasile l-a urmat atunci când s-a hotărât să intre în viața monahală, ar avea un dublu efect: săvârșirea de milostenie față de săracii care ar beneficia de pe urma vânzării averii, precum și eliberarea inimii de povara grijilor lumești.

De remarcat că Sfântul Vasile cel Mare recomandă respectarea strictă a poruncii evanghelice care spune "vinde averile" (Matei 19, 21) și nu «abandonează-le». De aceea recomandă ca acela care dorește să părăsească lumea, mai întâi să-și vândă partea lui de moștenire și să împartă banii săracilor. Dacă cumva există probleme de succesiune cu rudele, recomandarea este să se abandoneze averea, spre a nu se ajunge la certuri și judecăți cu cei de același sânge⁶.

În ce privește persoanele ce pot fi primite în mănăstire, Sfântul Vasile recomandă primirea tuturor celor doritori, indiferent de modul în care au viețuit ei în lume. Numai așa se respectă cuvântul Domnului „Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi” (Matei 11, 28). Dacă vor veni sclavi dezertați de la stăpânii lor, să fie retrimiși acestora, precum Sfântul Apostol Pavel l-a retrimis pe Onisim lui Filimon (vezi Filimon 1,10-12)⁷.

2. Regula Mare 7, II, p. 222-223.

3. Regula Mare 7, p.234.

4. *Cuvânt ascetic I*, I, p. 60; vezi și Regula Mică 2, p. 317.

5. Cuvânt despre asceză I, p. 72.

6. Regula Mare 8, p. 238-239.

7. Regula Mare 11, p. 241.

Dacă vor veni persoane căsătorite, acestea trebuie, mai întâi, întrebate dacă au consimțământul celuilalt soț să vină în mănăstire. Mărturia lor nu este însă socotită suficientă, ci se cere confirmarea acesteia de către mai mulți martori⁸.

În privința vârstei de primire în mănăstire, se arată că orice timp este potrivit. Copiii nu trebuie refuzați, după cuvântul Domnului «*Lăsați copiii să vină La Mine*» (Marcu 10, 14). De asemenea, „*cei copii la minte nu se deosebesc cu nimic de cel care este copil după vârstă*”⁹. Copiii de asemenea vor fi primiți numai cu acordul părinților și numai după ce acest acord va fi întărit de mărturia mai multor martori.

Copiii nu vor locui cu cei mai în vârstă, ci separat și sub supravegherea unuia mai „*în vârstă și mai cu experiență decât ceilalți și bine cunoscut pentru răbdarea lui, încât să îndrepte cu blândețe părintească și cu cuvinte înțelepte greșelile celor tineri*”¹⁰. Copiii se vor ocupa cu studiul științelor și al Scripturilor, iar cei mai silitori vor fi premiați¹¹

Regulile monahale vasilene mai prevăd încă două situații: a celor care cer permisiunea de a locui temporar în mănăstire și a celor care doresc să îmbrățișeze viața ascetică, dar în același timp ar dori să se îngrijească și de părinții sau frații lor din lume. În cazul celor dintâi, se recomandă primirea lor, căci „*pe cel ce vine la Mine, nu-l voi scoate afară*” (Ioan 12,40).

De asemenea, experiența a dovedit că unii care au venit spunând că vor să stea în mănăstire numai puțin, au rămas acolo pentru totdeauna¹². În cazul al doilea, se recomandă și primirea celor care doresc să îngrijească concomitent de rudele lor, dar să li se atragă atenția că aceia care vin în mănăstire și se rup total de lume sunt călugări mai autentici¹³.

Intrarea în mănăstire însă nu coincide cu intrarea în cinul monahal, ci „*după cercetare completă de către cei care sunt în măsură să cerceteze astfel de lucruri, cu bună pricepere fiecare, va fi cercetat ca un vas folositor pentru Domnul și pregătit pentru tot lucrul bun, atunci să se numere cu aceia care s-au încredințat Domnului*”. Se recomandă ca mai ales aceia care vin din familii bogate să fie puși la ascultări „*care par rușinoase celor din afară, spre a fi încercați*”¹⁴.

Realismul Sfântului Vasile iese bine în relief pe parcursul mai tuturor omiliilor care au drept temă viața ascetică. El îi avertizează pe cei ce năzuiesc spre călugărie că acest drum nu este deloc ușor. De aceea, spre a se evita eșecuri regretabile, el recomandă „*să se exerseze mai înainte, așa încât să se câștige răbdarea*

8. Regula Mare 12, p. 242.

9. Regula Mare 15,11, p. 245.

10. Regula Mare 15,11, p. 245.

11. Regula Mare 15,111, p. 245-246, vezi și Regula Mică 292, p. 448.

12. Regula Mică 97, p. 359.

13. Regula Mică 107, p. 363.

14. Regula Mare 10, p. 241.

în suferințele trupești și în cele sufletești”. Din *Regula Mare 15* rezultă clar că votul monahal se depunea în fața „*primaților Bisericii*” adică a episcopilor¹⁵. De asemenea, înainte de a se accepta depunerea votului monahal și prin urmare rămânerea definitivă în mănăstire, cel doritor avea nevoie de acordul starețului și al tuturor fraților¹⁶.

Odată depus votul monahal, nimeni nu mai poate renunța la el. Cei care ar face acest lucru săvârșesc un păcat deosebit de grav. Acelora li se potrivesc cuvintele Domnului din Matei 18, 6 : „*Mai bine i-ar fi lui să-și atârne de gât o piatră de moară și să fie aruncat în mare decât să smintească pe unul dintre aceștia mai mici*”.

În altă parte se spune că încălcarea votului monahal este comparată cu păcatul lui Anania din Faptele Apostolilor 5, 1 și urm. Anania nu a fost obligat de nimeni să jure că-și va da toată averea spre folosul comunității, dar el totuși a preferat să depună acest jurământ. Pedepsa lui Anania a fost moartea. La fel și monahul: nimeni nu-l silește să depună votul, iar dacă încalcă votul făcut fără nici o constrângere plata este moartea sufletului¹⁷.

Gravitatea păcatului abandonării monahismului, care este echivalent cu acela al dezertării din armată a unui soldat, constă nu numai în faptul că atrage după sine moartea sufletească a celui ce renunță, ci și în sminteala pe care o produce, el fiind responsabil și pentru „*pierderea acelor care s-au revoltat din cauza lui*”¹⁸.

Decât să abandoneze viața monahală, mai bine este celor nehotărâți să nu o urmeze, „*așa încât cel care nu poate să ducă lupta fecioriei să-și ia în căsătorie femeie, cunoscând că i se va cere cuvânt pentru cumpătare, sfințenie și asemănare cu sfinții care aveau femeie și au crescut copii*”. Sfânta Scriptură, mai ales cea a Vechiului Testament, este plină de exemple de sfinți căsătoriți. Nici căsătoria nu înseamnă însă altceva decât luptă, căci, după cum arată exemplul lui Iov, diavolul dă târcoale tuturor¹⁹.

2. *Conduita monahului*. Sfântul Vasile compară monahul cu un soldat care a ales să intre în slujba împăratului, numai că el se află în slujba Împăratului Hristos. Precum oșteanul mercenar „*nu se încurcă cu treburile vieții, ca să fie pe plac celui care strânge oaste*” (II Tim. 2, 4), la fel și călugărul părăsește toate cele lumești spre a fi pe plac lui Hristos.

15. *Regula Mare 15, IV, p. 246.*

16. *Regula Mică 112, p. 364.*

17. *Cuvânt ascetic II, p. 199*; Gravitatea păcatului părăsirii vieții monastice este exprimată fără echivoc în *Regula Mare 141, p. 243*: "Pentru acela care s-a afierosit Domnului, apoi s-a depărtat de această viață, acela a săvârșit sacrilegiu. ... Acelora nu mai este rațional să li se deschidă ușa fraților ... pentru că este destul de clară regula apostolică, care ne poruncește să ne lepădăm de tot cel fără ordine și să nu avem relații cu el, ca să se rușineze."

18 *Cuvânt ascetic 1,1, p. 61.*

19. *Ibidem, II, p. 62.*

Odată intrat în slujba împăratului, ostașul nu se îngrijește de hrană, îmbrăcăminte și toate celelalte necesare trupului, pentru că pe toate le primește de la cel pe care-l slujește. În schimb, nu se dă înapoi de la strajă, marșuri, lupte sau chiar jertfirea vieții. La fel monahul, ostașul lui Hristos, nu se îngrijește de cele materiale, ci priveghează și se roagă, nepregetând a sta treaz spre a nu-l găsi dormind Mirele cel ceresc²⁰.

Omiliile ascetice dedică spații largi conduitei externe a monahului. Sfântul Vasile descrie pe larg cum trebuie să se comporte monahul. Ca unul ce a ales viața în sărăcie, monahul este dator la o viață pe măsura jurămintelor ce le-a făcut: „să eviți folosirea unui pat moale, îmbrăcăminte sau încălțăminte sau ceva de altfel sau varietate de hrană sau masă care se întinde într-un mod nepotrivit cu timpul renunțării tale, sau o atitudine indecentă sau o poziție de ședere indecentă sau o muncă manuală mai ușoară și mai curată”²¹.

Excesul de zel este la fel de rău ca și delăsarea. De aceea, Sfântul Vasile cel Mare recomandă cumpătarea în toate. Astfel, monahul poate să consume vin, dar cu măsură, pentru slăbiciunile lui, așa cum Sfântul Apostol Pavel recomanda ucenicului său Timotei²².

În ce privește râsul, Sfântul Vasile cel Mare adoptă poziția clasică a lumii civilizate antice²³. Râsul „neînfrânat și fără măsură” era considerat un semn al lipsei stăpânirii de sine. Dar a zâmbi senin nu era socotit necuviincios, căci și Scripturile spun: «Când se bucură inima, se înseninează fața» (Pilde 15, 13) dar a hohoti cu vocea și a-și scutura involuntar tot corpul, nu este propriu aceluia care este liniștit cu sufletul”²⁴.

Conduita externă ar fi o simplă formă fără fond dacă nu ar fi dublată de o conduită morală internă ireproșabilă. Cea dintâi poruncă formulată în chiar prima *Regulă Mare* este aceea a iubirii. La întrebarea „Sunt toate poruncile egale?”, Sfântul Vasile răspunde că însuși Domnul a pus ordine în poruncile Sale, formulând mai întâi porunca iubirii de Dumnezeu, urmată de cea a iubirii aproapelui (cf. Matei 22, 35-39; Marcu 12, 28-31)²⁵.

Porunca iubirii de Dumnezeu „nu se poate învăța”, căci este condiționată de împlinirea tuturor poruncilor. Iubirea de Dumnezeu o „avem împlântată ... din momentul primei creări a noastre” este „un dar al sufletului ... arzător și ... de nesuportat, omul fiind «rănit de dragostea lui Dumnezeu»” (Cânt. 2, 5)²⁶. Dra-

20. *Prealabilă înfățișare*.. 1, p. 57.

21. *Cuvânt ascetic I*, IV, p. 64-65; vezi și *Cuvânt despre asceză I*, p. 72-73.

22. *Cuvânt ascetic II*, IV, p. 202.

23. Vezi în acest sens excursul *Glumă și gravitate în literatura medievală* de Ernst Robert Curtius, în *Literatura și Evul Mediu latin (Excursuri)*, trad. Adolf Armbruster, Ed. Paideia, București, 2000, p. 19-52, mai ales p. 19-29.

24. *Regula Mare* 17, p. 249; *Regula Mică* 31, p. 330.

25. *Regula Mare* 1, p. 219.

26. *Regula Mare* 2, p. 22.

gostea de Dumnezeu este ceva natural, comparabilă cu dragostea părinților către fii și invers.

Porunca iubirii aproapelui este dată de Dumnezeu: „*Poruncă nouă vă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul*” (Ioan 13, 34) și este postulată de conștiința omului care este „*animal blând și social. Iar nu solitar sau sălbatic*”²⁷. În dragostea de Dumnezeu este cuprinsă și dragostea de aproapele, căci: „*cel care iubește pe Domnul iubește ca o consecință și pe aproapele ... și iarăși cel care iubește pe aproapele împlinește și iubirea față de Dumnezeu*”²⁸. Între frații monahi să stăpânească dragostea concretizată în fapte. Dacă unul este leneș, ceilalți să-l vindece de slăbiciune²⁹.

Râvna și ascultarea permanentă ocupă un loc important în obținerea desăvârșirii morale. Monahul se impune a fi un spirit mereu treaz, un luptător neînfricat, mereu râvnind spre virtute, care nu scapă din vedere nici un păcat mic ce a fost săvârșit. Așa îi îndeamnă Sfântul Vasile pe monahii săi: „*Să ai urechile deschise spre ascultare și mâinile pregătite spre împlinirea celor pe care le auzi. Sa ai gura tăcută și inima atentă (la ce se petrece în jur). Să nu participi la glume, dar să fii prudent și înțelept pentru ascultările salvatoare ale Dumnezeieștilor Scripturi.... Grăbește-te să imiți pe aceia care s-au exercitat înainte de tine în cele morale și să nu aștepti ca fiecare să învețe. Să lupți să ajungi la virtuți mari și să nu fii indiferent pentru cele mai mici. Să nu disprețuiești nici o greșeală, chiar dacă o faptă este atât de mică încât n-ar provoca scandal, ci îngrijește-te cu grabă s-o redresezi prin pocăință, chiar dacă mulți săvârșesc încă multe greșeli, mici și mari, și rămân nepocăiți*”³⁰.

Îmbrăcămintea trebuia să îndeplinească rostul hainelor de piele pe care Dumnezeu le-a dat protopărinților noștri după căderea în păcat: să acopere părțile rușinoase și să fie „*scut împotriva influenței păgubitoare a aerului*”³¹. Așa cum oșteanul are o uniformă proprie, călugărul trebuie să poarte haine specifice. Este descrisă numai semnificația brâului monahal. Acest obiect a fost purtat de Sfântul Ioan Botezătorul (Matei 3, 4), Sfântul Apostol Petru (Fapte 12, 8), Sfântul Apostol Pavel (Fapte 21, 11), dreptul Iov (Iov 38, 3), toți ucenicii Domnului (Matei 10, 9) și de Însuși Mântuitorul Hristos când și-a încins mijlocul spre a spăla picioarele ucenicilor (Ioan 13, 4).

În privința regimului culinar, potrivit regulilor vasilene, duhovnicul avea un cuvânt greu de spus. El era cel care dispunea felurile de mâncare pentru cei sănătoși, regimul pentru cei bolnavi, precum și orele meselor. În orice caz îmbuibarea era respinsă: „*face corpul greoi pentru lucru, foarte înclinat spre somn și mai dispus spre lucruri păgubitoare. Nu trebuie a face ca scop al mâncării plăcutul, ci*

27. Regula Mare 3,1, p. 225.

28. Regula Mare 3, II, p. 225.

29. Regula Mare 28, I, p. 264; vezi și Regula Mică 160 și 162, p. 384; Regula Mică 163, p. 385.

30. *Cuvânt ascetic I*, IV, p. 65.

31. Regula Mare 22, p. 259.

*necesarul pentru viață, ferindu-ne de desfrâul plăcerii ... Așadar la masă trebuie să aducem ceea ce ne va scăpa de foame cu pregătire mai simplă*³².

Regimul de hrană putea fi diferit pentru cei care muncesc mai mult și au nevoie de putere³³. Dacă la masă se vor afla mireni, nu se recomandă adoptarea obiceiurilor lumești de a oferi ce este mai bun. S-ar încălca astfel porunca sărăciei specifică monahilor. În cazul în care vreun oaspete ar avea o atitudine nepotrivită față de masa călugărească, să nu mai fie primit a doua oară în mănăstire: „*Dacă însă nu va lua în seamă frugalitatea noastră ci dimpotrivă va râde, a doua oară să nu mai vină să ne necăjească*”³⁴.

În timpul mesei se citeau lecturi folositoare de suflet, cărora trebuia să li se acorde mai multă atenție decât mâncării³⁵. Ca băutură se recomandă apa, iar pentru cei cu neputință, după modelul paulin, se permitea consumarea de vin (vezi 1 Tes. 5, 23).

Regulile vasilene acordă importanța cuvenită relației monahilor cu rudele rămase în lume. Ca semn al ruperii de cele lumești, unui monah îi era interzis să ia tutoratul neamurilor după trup³⁶. Vizitarea celor din afară de mănăstire se permitea numai celui care era socotit „*prudent, ascultător și înțelept*”³⁷. Numai celui care putea pleca în călătorie fără pagubă pentru sufletul său și cu folos duhovnicesc pentru tovarășii de drum i se permitea să părăsească mănăstirea. Dacă se pleca în afara mănăstirii, în alte scopuri decât a vedea rudele, se recomanda călătoria în grup, pentru ca cel tare la suflet și trup să sprijine pe cel slab³⁸.

La întoarcerea din călătorie să povestească tuturor cele văzute și de folos, precum au povestit Sfântul Apostol Pavel și tovarășul său Varnava cele petrecute fraților (Fapte 15, 4, 12). În cazul în care rudele veneau în mănăstire, se recomanda ca discuțiile cu ele să se poarte numai dacă exista garanția că sunt spre zidirea sufletească a monahilor³⁹.

În ce privește conduita interioară, o atenție primară se acordă pazei minții. Dacă mintea nu este sub control, împlinirea poruncilor nu este posibilă: „*Dacă mintea noastră se împrăștie la diferite lucruri, nu putem să împlinim desăvârșit nici o alta poruncă, nici însăși iubirea față de Dumnezeu, nici iubirea față de aproapele*”⁴⁰.

Este identificată cauza împrăștierii minții: „*Imprăștierea provine din nelucrarea minții, nepreocupându-se de cele necesare. Iar mintea nu lucrează și este*

32. Regula Mare 19,1-II, p. 253.

33. Regula Mare 20, p. 256.

34. Regula Mică 20,1-II, 254-255.

35. Regula Mică 180, p. 394.

36. Regula Mare 32,1, p. 268.

37. Regula Mică 311, p. 458.

38. Regula Mare 41,1, p. 288-289.

39. Regula Mare 32, II, p. 269.

40. Regula Mare 5,1, p. 226.

fără grijă din cauza necredinței în prezența lui Dumnezeu, care cercetează inimile și rărunchii"⁴¹.

Cât de mare accent punea Sfântul Vasile cel Mare pe ascultare se vede din porunca dată ca un monah să nu dea nici măcar cămașa de pe el unuia ce se află gol, căci „*a lua și a da nu s-a dat fiecăruia*”⁴². Nimic nu se putea face fără poruncă⁴³. Dacă vreunul va refuza mâncarea pe motiv că îl vatămă, „*nu are fiecare dreptul să judece singur nici ceea ce îl vatămă, nici ceea ce îi folosește*”⁴⁵.

Nici măcar postirea mai aspră decât ceata monahală nu era permisă fără ascultare.

Dacă cineva socotea că are nevoie de nevoință mai aspră, trebuia să ceară voie pentru ea⁴⁶.

Mai ales neofiților li se recomanda să practice tăcerea pentru că „*provoacă uitarea celor vechi prin nefolosirea lor*”⁴⁷. La întrebarea „câte cuvinte se pot rosti și nu sunt socotite a fi în deșert?”, răspunsul este „*orice cuvânt care nu contribuie la împlinirea nevoii pe care o avem în Domnul este în deșert*”⁴⁸. Mai ales cei dispuși la poliloghie ar trebui să tacă, după cuvântul Domnului „*nici un cuvânt putred să nu iasă din gura voastră, ci numai dacă este vreunul bun, spre întărirea credinței*” (Efes. 4, 29)⁴⁹.

3. *Duhovnicul*. Exemplul suprem al monahului din toate timpurile este Însuși Mântuitorul Iisus Hristos. Pe lângă acest model suprem, Sfântul Vasile recomandă tuturor celor începători să-și găsească un îndrumător spiritual a cărui moralitate să fie dovedită prin ani lungi de statornicie concretizați în dobândirea unor virtuți strălucitoare: „*Cercetează, așadar, cu grijă și prudență ca să găsești pe un bărbat care să fie un îndrumător sigur pentru viața ta, cu experiență în buna îndrumare a celor ce se îndreaptă spre Dumnezeu, plin de virtuți ... care să cunoască dumnezeieștile Scripturi, să fie sârguincios, neiubitor de arginți, neafacerist, pașnic, iubitor de Dumnezeu, iubitor de săraci, nemânios, neranchiunos, capabil să edifice pe cei care i se atașează ... și dacă vei găsi pe unul asemenea, să i te încredințezi lui, după ce vei abandona și vei lepăda voința ta, ca să fii găsit ca vas curat*”⁵⁰.

Un avvă virtuos va educa un ucenic virtuos, în schimb un îndrumător spiritual îngăduitor față de patimi va face fără rost părăsirea lumii. A avea un avvă pătimaș la începutul vieții monahale echivalează cu încercarea unui orb de a

41. Regula Mică 21, p. 326.

42. Regula Mică 91, p. 356.

43. Regula Mică 125, p. 370.

45. Regula Mică 132, p. 373.

46. Regula Mică 138, p. 375.

47. Regula Mare 13, p. 243.

48. Regula Mică 23, p. 326.

49. Regula Mică 208, p. 406.

50. *Cuvânt ascetici*, II, p. 63; vezi și VI, p. 67, VIII, p. 68.

îndruma alt orb: „*Căci, dacă orb pe orb va călăuzi, amândoi vor cădea în groapă*” (Matei 15,14).

O dată găsit avva care îndeplinește criteriile enumerate mai sus, novicele este dator să nu facă nimic împotriva părerii lui. Sfântul Vasile impune o ascultare strictă față de îndrumătorul spiritual. Chiar dacă novicele intenționează să facă o faptă bună, el trebuie să-și informeze avva⁵¹.

Din cuprinsul *Regulilor* se poate ajunge la concluzia că în comunitățile vasiliene, de cele mai multe ori, duhovnicul era în același timp și starețul mănăstirii. Acesta avea atribuții de conducere, dar și însărcinări legate de dezvoltarea vieții spirituale, cum ar fi hotărârile legate de stabilirea regimului alimentar al fiecărui frate⁵².

4. *Starețul mănăstirii*. Mai întâi, Sfântul Vasile cel Mare se adresează stareților înșiși, pe care-i îndeamnă să nu cadă în păcatul mândriei datorită demnității ce li s-a încredințat ci, dimpotrivă, să se smerească: „*Cu cât s-ar întâmpla să te apropii spre treptele ierarhicești mai înalte, cu atât să te smerești*”⁵³ „...pe proestos demnitatea să nu-l facă mândru, să nu cadă și el în fericirea umilinței, sau îngânfându-se să cadă în osânda diavolului”⁵⁴.

În legătură cu alegerea conducătorului unei obști monahale și al profilului său moral se recomandă următoarele: „*Conducător al acestei vieți cinstite să fie rânduit unul care a fost preferat de toți în urma verificării vieții lui, a caracterului și a relației lui lumești, și după ce, pentru preferință, a fost luată în considerare și vârsta, pentru că din firea lor oamenii cinstesc mai mult pe cei bătrâni*”⁵⁵. Într-o comunitate nu putea să fie decât un stareț⁵⁶. Ceilalți viețuitori sunt datori să-i ofere ascultare, iar mai marele mănăstirii se va strădui să le fie pildă de virtute și smerenie. De asemenea starețului i se recomandă „*să nu-și ia singur conducerea*”⁵⁷.

Starețul este dator să se conducă după principiul biblic: cel care este stăpân, să fie slujitorul tuturor: „*Cel căruia i s-a încredințat purtarea de grijă comună să se poarte ca și cum ar fi dator să dea socoteală pentru toate*”⁵⁸. El va fi cel mai bun exemplu pentru cei din ascultarea sa: „*Așadar, cei dintâi proestoșii se cade să se facă model desăvârșit ... blândețea firii și umilința inimii să-l caracterizeze pe proestos*”⁵⁹.

În relația cu ceilalți frați, starețul trebuie să-și deschidă inima, inclusiv față de cei care au greșit. Numai „*așa se va întări ceea ce este lăudabil, răul se va învrednici de vindecarea corespunzătoare*”⁶⁰. Dacă proestosul va fi „*prevăzător,*

51. *Cuvânt ascetic I*, IV, p. 64.

52. *Regula Mare* 19,1, p. 252.

53. *Cuvânt ascetic I*, X, p. 71.

54. *Regula Mare* 30, p. 267.

55. *Cuvânt ascetic II*, III, p. 200.

56. *Regula Mare* 35, p. 273.

57. *Regula Mare* 43, p. 288.

58. *Regula Mare* 25,1, p. 262.

59. *Regula Mare* 43, II, p. 287.

60. *Regula Mare* 26, p. 263.

priceput la vorbire, sobru, milos și cu inimă deplină, căutător al îndreptărilor lui Dumnezeu"⁶¹, atunci și frații își vor deschide sufletele spre el. Una din datoriile călugărilor era de a-și mărturisi greșelile starețului. De asemenea, dacă unul dintre frați știa că un altul a săvârșit vreun păcat, era dator să-l mărturisească starețului, spre a putea fi îndreptat cel aflat în greșeală⁶².

Regulile vasilene ne dezvăluie și alte ascultări administrative care se impuneau pentru bunul mers al vieții călugărești. Exista un ajutor de stareț pentru situațiile în care starețul era plecat, când mănăstirea nu trebuia să rămână fără conducător⁶³. Regula Mare 54 vorbește de „*proestoși ai comunităților*” cărora li se recomanda să se întâlnească periodic pentru a discuta pe marginea „*întâmplărilor ieșite din comun*”⁶⁴. Aceștia se pare că nu erau stareți ai diferitelor comunități monahale, ci conducători ai unor grupuri de frați din aceeași mănăstire. Așadar se pare că și în regulile vasilene, precum în cele pahomiene, se prevedea existența unui conducător peste o grupă de frați. Pentru nevoi administrative se recomanda alegerea unor frați cu pricepere⁶⁵, care puteau însă să fie schimbați în cazul în care greșeau⁶⁶. Sunt amintite ascultările de chelar⁶⁷, de îngrijitor al străinilor care veneau la mănăstire⁶⁸, de supraveghetor al muncii fraților și distribuitor al materialului ce urma să fie prelucrat⁶⁹. Mai existau servitori la mese⁷⁰, iar la bucătărie se slujea peste săptămână cu rândul⁷¹. În atribuțiile starețului mai intra și darea epitimiilor pentru cei care au greșit, pe măsura gravității abaterii. Epitimiile puteau consta în privarea de la bucuria rugăciunii sau mesei comune⁷².

5. *Desfășurarea vieții de obște*. Liantul ce trebuie să-i unească pe monahii care trăiesc în aceeași mănăstire trebuie să fie *dragostea*. Monahii vor fi toți „*o singură inimă, o singură voință și o singură dorință și, așa cum legiferează Apostolul, să formeze toți frații un singur trup format din diferite mădulare*”⁷³ (I Cor. 12, 12). De observat că Sfântul Vasile transferă aici analogia trupului uman referitoare la toți membrii Bisericii, aplicând-o numai monahilor. Recomandarea Marelui organizator al monahilor din Capadocia este ca o mănăstire să aibă cel puțin zece membri, după modelul evreilor care nu au voie „să mănânce pâinea de Pesah (Paștile iudaic) dacă sunt mai puțini de zece”⁷⁴.

61. Regula Mare 35, p. 273.

62. Regula Mare 46, p. 291.

63. Regula Mare 45,1, p. 289.

64. Regula Mare 54, p. 296.

65. Regula Mică 104, p. 362.

66. Regula Mică 156, p. 382; 378-379; Regula Mică 156, p. 382.

67. Regula Mică 147-148.

68. Regula Mică 100, p. 360.

69. Regula Mică 153, p. 381.

70. Regula Mică 151, p. 380.

71. *Cuvânt ascetic II*, V, p. 203.

72. *Cuvânt ascetic II*, V, p. 203.

73. *Cuvânt ascetic III*, I, p. 205.

74. *Cuvânt ascetic II*, III, p. 200.

Smerenia îl va caracteriza pe orice monah. Sfântul Vasile descrie până în cele mai mici amănunte relația dintre frații monahi. Cel care întreabă este dator să pună întrebări cu rost, nu de dragul pălăvrăgelii. Cel întrebat va răspunde cu voce slabă și smerită, dar mai ales la obiect. Între monahi trebuie să primeze „*cuvântul rugăciunii*”. La trapeză, fiecare să se așeze la locul ce i se cuvine. Semnul extern al dragostei de frați întru nevoință este bucuria față de faptele lor bune⁷⁵. Un alt semn al egalității între toți membrii mănăstirii era faptul că nimic nu era proprietate personală, nici măcar hainele sau încălțăminte. Sfântul Vasile cel Mare subliniază clar acest lucru. Toate lucrurile erau adunate într-un „*depozit comun*” și erau împărțite din porunca starețului fiecăruia, după nevoi⁷⁶.

În relațiile dintre monahi se impune o ierarhie bine stabilită, bazată însă pe respect și dragoste. Monahul este dator ca „*în fața celor mai în vârstă să tacă și pe cei mai înțelepți decât el să-i asculte; pe cei egali cu el să-i iubească și pe cei mai mici decât el să-i sfătuiască cu dragoste*”⁷⁷.

Pentru cele necesare trupului, tot monahul este dator să muncească cu mâinile lui, așa cum îndeamnă Sfântul Apostol Pavel (II Tes. 3,12). Pentru buna organizare a muncii în mănăstire va exista un călugăr mai în vârstă responsabil de aceasta⁷⁸. Vreme de o săptămână vor fi rânduiți câte doi monahi care să poată avea grijă ca celorlalți să nu le lipsească nimic din cele necesare. Acest serviciu urma a fi îndeplinit cu rândul⁷⁹.

Monahul este sfătuit să nu părăsească mănăstirea. Locul în care se desfășura viața de obște era perceput în același timp ca o insulă ferită de ispitele cele mai grele. Odată ieșit din mănăstire, monahul este expus la noi și variate ispite: „*Să renunți la orice apariție în public, atât cât depinde de tine, evitând deșertările inimii tale. Căci ai ieșit din mănăstire? Ai renunțat atunci la cumpătare. Te-ai întors în lume? Te-ai întâlnit cu femeia prostituată*”⁸⁰. Femeilor le era interzis accesul în mănăstirile vasilene. Bărbaților li se permitea accesul, dar numai cu aprobarea starețului⁸¹.

6. *Ispitele și biruința asupra lor.* Este evident că la Sfântul Vasile cel Mare, ispitele diavolului nu sunt atât de intens discutate precum la Sfântul Antonie cel Mare sau la alți Părinți ai pustiului egiptean. Totuși, și el îi avertizează pe monahii săi să nu creadă nici un moment că vrăjmașul dintodeauna al omului a renunțat la luptă. Cel care l-a ispitit pe Adam și „*l-a lipsit de viață*” și care „*a încercat să ispitească și pe Iisus*” nu se va rușina să-i ispitească pe monahi⁸²

75. *Cuvânt ascetic I*, VIII, p. 69.

76. *Cuvânt ascetic II*, V, p. 203.

77. *Cuvânt despre asceza*, I, p. 72.

78. *Cuvânt ascetic II*, VI, p. 201.

79. *Ibidem*, V, p. 203.

80. *Cuvânt ascetic I*, IV, p. 65; vezi și *Cuvânt despre asceza II*, p. 73.

81. *Cuvânt ascetic II*, IV, p. 202.

82. *Cuvânt ascetic I*, VI, p. 67.

Sfântul Vasile a fost un teolog și un monah al nădejzii. Poate tocmai de aceea el preferă să vorbească mai mult de puțința omului de a birui ispitele decât despre ispite propriu-zis. Idealul omului este să ajungă la asemănarea cu Dumnezeu. Pentru Sfântul Vasile cel Mare, potrivit celui de-al doilea *Cuvânt ascetic*, a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu înseamnă a deveni *απαθης*. Acest termen l-a preluat Sfântul Vasile de la stoici și desemnează nemișcarea sau neschimbabilitatea lui Dumnezeu⁸³. Pe plan moral, termenul desemnează starea de calm, de nemișcare pe care Dumnezeu o are, în opoziție cu oamenii păcătoși, care sunt violenți⁸⁴. Omul, fiind creat după chipul lui Dumnezeu, poate să ajungă, după întruparea Mântuitorului, și la asemănarea cu Dumnezeu, care este văzută de Sfântul Vasile cel Mare, cel puțin în ce-i privește pe monahi, în atingerea acestei stări de *απαθεια*.

7. *Rugăcinea și munca*. Ca și în celelalte reguli monahale pe care le-am analizat, și aici Sfântul Vasile cel Mare recomandă împletirea muncii cu rugăciunea. Dacă importanța rugăciunii în monahismul anterior Sfântului Vasile este bine cunoscută, în ce privește munca, datorită răspândirii regulilor sale monahale, Sfântul Vasile cel Mare este cel care „a reabilitat munca disprețuită în Antichitate și a ridicat-o la rangul de virtute morală”⁸⁵. Din „condiție esențială a vieții noastre pământești”⁸⁶ Sfântul Vasile a transformat munca, prin împletirea cu rugăciunea, în mijloc mântuitor.

În niciun caz nu trebuie să se neglijeze lucrul sub pretextul rugăciunii: „Nu trebuie să socotim idealul pietății ca pretext pentru lenevie sau ca mijloc pentru a fugi de muncă”. Nimeni nu este scutit de muncă. În mănăstirile vasiliene a funcționat principiul apostolic „cel ce nu lucrează nici să nu mănânce” (cf. 11 Tes. 3, 10)⁸⁷. Nimeni nu avea voie să se plângă de greutatea muncii, celui leneș potrivit du-i-se cuvintele „slugă vicleană și leneșă” (Matei 25, 26).

Soluția armonizării și îndeplinirii celor două porunci ale Domnului „Rugați-vă neîncetat” (I Tes. 5, 17) și „Noaptea și ziua lucrând” (11 Tes. 3, 8) este cererea ajutorului divin pentru muncă⁸⁸.

În ce privește timpul de rugăciune al monahilor pe care l-a stabilit Sfântul Vasile cel Mare, putem afirma că el a fost întemeietorul celor șapte laude săvârșite până astăzi în mănăstirile ortodoxe. Asemeni psalmistului, care spunea „De șapte ori pe zi Te-am lăudat pentru judecățile dreptății Tale” (Ps. 118, 164), și monahul va înălța de șapte ori pe zi laudă lui Dumnezeu.

83. W. H. C. Frend, *The Rise of Christianity*, Philadelphia, 1984, p. 632.

84. vezi nota 2 din col. PSB, vol. 18, p. 198.

85. Șerban Ionescu, *Probleme de morală socială*, vol. I, Ed. Tipografia Cărților Bisericești, București, 1946, p. 68.

86. Nestor Vornicseu, *Munca manuală în monahism după Sfântul Vasile cel Mare în Mitropolia Moldovei și Sucevei*, anul XXXI, serie nouă, nr. 9/1955, p. 516.

87. Regula Mare 37,141, p. 277.

88. Regula Mare 37, III, p. 278.

Timpii zilnici de rugăciune vor fi:

a) *utrenia*, care aduce aminte că s-a hotărât ca „*primele mișcări ale sufletului și ale cugetului să fie consacrate lui Dumnezeu și să nu luăm nici o altă grijă asupra noastră înainte de a ne fi desfășurat în cugetul nostru cu gândul la Dumnezeu*” (cf. Ps. 76,4)⁸⁹.

b) *ceasul al treilea* în amintirea pogorării Duhului Sfânt la miezul nopții, asemeni psalmistului (Ps. 118, 62) și lui Pavel și Sila în temniță (Fapte 16, 25); „*Seara și dimineața și la amiază*” (Ps. 54,19) cum spune tot Proorocul David;

c) *ceasul al șaselea* despre care Sfântul Vasile nu vorbește în *Cuvântările ascetice*, în schimb propune o altă soluție. Pentru că „*timpii arătați spre rugăciune nu completează numărul de șapte pentru rugăciuni; de aceea trebuie să despărțim rugăciunea de amiază; o parte a ei să fie înainte de masă și a doua după masă*”⁹⁰. În *Regulile mari* însă, *ceasul al șaselea* este bine conturat. La *ceasul al șaselea*, spre a scăpa de demonul de amiază, monahii se vor scula la rugăciune pentru a îndeplini exemplul sfinților care spun: „*Seara și dimineața și la amiază mă voi ruga și voi striga și El va auzi glasul meu*” (Ps. 54,18). Recomandarea este de a se rosti în slujba acestui *ceas* psalmul șase⁹¹.

d) *ceasul al nouălea*, în amintirea patimilor Domnului⁹² dar și a urcării la templu a Sfinților Apostoli Petru și Ioan „*la ora rugăciunii a noua*” (cf. Fapte 3,1).

– *la începutul nopții* pentru ca „*odihna să fie netulburată și liberă de închipiri fantastice*”⁹³. Biblic, ele sunt fondate pe rugăciunea de la miez de noapte a Sfântului Apostol Pavel și a lui Sila în temniță (cf. Fapte 16, 25).

– *înainte de ivirea zorilor* pentru ca monahii să se trezească înainte de a se lumina de ziuă și să mediteze la cuvintele Domnului (cf. Ps. 118,148).

Acești timpi de rugăciune trebuie să fie respectați de toți monahii, inclusiv de către cei care nu sunt în mănăstire. Monahii erau treziți la rugăciune de dimineață de către un supraveghetor⁹⁴. Cei aflați pe cale „*să îndeplinească numaidecât toate prescripțiile comune fără deosebire*”⁹⁵.

În timpul rugăciunii monahii trebuiau să păstreze liniștea⁹⁶ și să se roage ca și cum Dumnezeu ar fi în fața ochilor lor⁹⁷

Rutina este aspru condamnată. Despre cei care se roagă numai cu limba spune Sfântul Apostol Pavel că duhul lor se roagă, iar mintea lor este fără de roadă⁹⁸ (cf.

89. Regula Mare 37, III, p. 279.

90. *Ibidem*, p. 202.

91. Regula Mare 37, IV, p. 279.

92. *Cuvânt ascetic 11*, IV, p. 202.

93. Regula Mare 37, IV, p. 280.

94. Regula Mică 43, p. 334.

95. Regula Mare 37, IV, p. 279.

96. Regula Mică 173, p. 390.

97. Regula Mică 201, p. 402.

98. Regula Mică 278, p. 442.

I Cor. 14, 14). Rugăciunile citite în comun trebuiau rostite cu înțeles⁹⁹ și pe rând de către fiecare monah¹⁰⁰. La rugăciunea comună a monahilor puteau participa și mireni care se aflau ocazional în mănăstire¹⁰¹.

În afară de cele șapte laude, *Sfânta Euharistie*¹⁰² și *Sfânta Taină a Mărturisirii*¹⁰³ stăteau în centrul spiritualității. Rugăciunea comună atât de bine organizată nu excludea rugăciunea privată: „*face bine cel ce se retrage la rugăciune și se izolează*”¹⁰⁴.

Monahilor li se recomandă să presteze acele munci care nu pretind multă osteneală pentru procurarea materiei ce urmează a fi prelucrată și nici multe greutatea pentru vinderea obiectelor gata prelucrate, nici care să ducă la întâlniri necuviincioase și păgubitoare între bărbați și femei. Se recomandă țesătoria, cizmăria, zidăria, dulgheria, fierăria și agricultura¹⁰⁵.

Pentru că unele munci necesitau o oarecare calificare, rămânea la latitudinea stareților să hotărască dacă instruiău într-o muncă anume pe un nou venit imediat ce a intrat în mănăstire, sau numai după ce a trecut o oarecare perioadă de timp¹⁰⁶. Nu era îngăduită prezența în atelierele mănăstirii a unor muncitori din afară¹⁰⁷.

Se recomanda de asemenea ca produsele să nu fie expuse spre vânzare prea departe de mănăstire. Dorința de a câștiga mai mult nu ar trebui să-i împingă pe monahi să se aventureze prea departe. La vânzare să plece mai mulți frați deodată și fiecare să-și vândă produsele muncii lui¹⁰⁸. Se interzice foarte clar negoțul în locurile „*unde se venerază martini, căci locurile de venerare nu sunt alt prilej decât de a ne ruga*”. Încălcarea acestui sfat ar veni împotriva Scripturii (cf. Ioan 2,15). Ideal ar fi ca mărfurile produse în mănăstiri să facă obiectul unor schimburi cu alte comunități monahale care produc altceva¹⁰⁹.

8. *Monahiile*. Sfântul Vasile a scris pagini admirabile despre monahii și modul lor de viață în curăție, dar mai ales despre problemele lor. Putem spune că prin aceasta se reflectă cel mai bine experiența de îndrumător al monahilor, de mare avvă a Sfântului Vasile cel Mare. El a reușit să înțeleagă și frământările, adesea mai delicate și mai greu de înțeles pentru un bărbat, ale monahiilor. La această fină înțelegere se pare că au contribuit monahiile din familia sa: bunica sa Macrina cea bătrână, mama sa Emilia și sora sa Macrina cea tânără.

99. Regula Mică 279, p. 442.

100. Regula Mică 307, p. 457.

101. Regula Mică 312, p. 459.

102. Regula Mică 172, p. 389.

103. Regula Mică 288, p. 446.

104. Regula Mică 227, p. 441.

105. Regula Mare 38, p. 281.

106. Regula Mică 105, p. 362.

107. Regula Mică 141, p. 377.

108. Regula Mare 39, p. 282.

109. Regula Mică 283, p. 445.

Potrivit Sfântului Vasile, chemarea la slujirea lui Hristos se adresează în egală măsură bărbaților și femeilor. Nimeni nu poate să disprețuiască femeia pentru slăbiciunea ei trupească. La fel ca bărbații, și ele pot deveni *"ostașe pe lângă Hristos, fiind primite ... pentru bărbăția sufletească, și nu pentru slăbiciunea neprobată a trupului"*. Autenticitatea chemării la monahism a femeilor este dovedită, pe de o parte, biblic, căci Mântuitorul Hristos a fost urmat și de către femei, iar pe de altă parte, practic, căci în vremea în care Sfântul Vasile predica existau fecioare care *"străluceau prin luptele propovăduirii și prin victoriile mărturisirii"*¹¹⁰.

În *Reguli* se impunea o separare clară între mănăstirile de călugări și cele de maici. Chiar și copiii care erau primiți în mănăstire erau separați fetele de băieți și date în grija unor maici. Spre a nu se produce sminteală, se cuvenea ca atunci când monahii se întâlneau cu surorile *"să nu fie mai puțin de doi de fiecare parte"*¹¹¹. O altă regulă prevedea ca numai frații bătrâni să se întâlnească cu surorile mai în vârstă și numai prin mijlocirea lor să se comunice între cei mai tineri¹¹². Starețul unei mănăstiri nu putea îngădui nimănui să stea de vorbă cu vreuna dintre surori fără acordul stareței¹¹³.

9. *Epitimiile*. Baza biblică a epitimiilor este textul din Matei 18,15-17: *„Dacă-ți va greși fratele tău, du-te și ceartă-l pe el între tine și el singur; dacă te va asculta, ai câștigat pe fratele tău; dacă, însă nu va asculta, mai ia cu tine încă unul sau doi, pentru ca pe spusa a doi sau trei martori să se sprijine orice cuvânt; și dacă nu va asculta nici de ei, spune-l Bisericii, iar dacă nici de Biserică nu va asculta, să-ți fie ca un păgân și ca un vameș"*¹¹⁴

Principiul de bază care se aplica în cazul epitimiilor, potrivit regulii vasiliene, era acela că pedepsele nu trebuiau aplicate cu patimă¹¹⁵. Trebuie luat ca exemplu *„modelul artei medicale"*, adică să nu mânia pe bolnav ci să lupte contra bolii¹¹⁶. Cei responsabili, care nu pedepsesc pe cei care greșesc, judecata aceloră din partea lui Dumnezeu va fi mai grea¹¹⁷.

Cel care urma să primească o epitimie și se simțea nedreptățit de hotărârea proestosului, care hotăra epitimiile, putea să-și expună deschis obiecțiile. Dacă nu avea dreptate și stăruia în neascultare putea fi îndepăratat din comunitate¹¹⁸. Recomandarea era însă ca epitimiile să nu fie primite cu vrăjmășie, nici ca tiranie *„... având în vedere scopul epitimiilor, pe acela se cuvine să-l socotim binefăcătorul nostru care ne pricinuieste o întristare plăcută lui Dumnezeu"*¹¹⁹.

110. *Prealabilă înfățișare..* p. 59.

111. Regula Mare 33,1, p. 270.

112. Regula Mică 220, p. 410.

113. Regula Mică 108, p. 363.

114. Regula Mică 3, p. 317.

115. Regula Mare 50, p. 294.

116. Regula Mare 51, p. 294.

117. Regula Mică 7, p. 319.

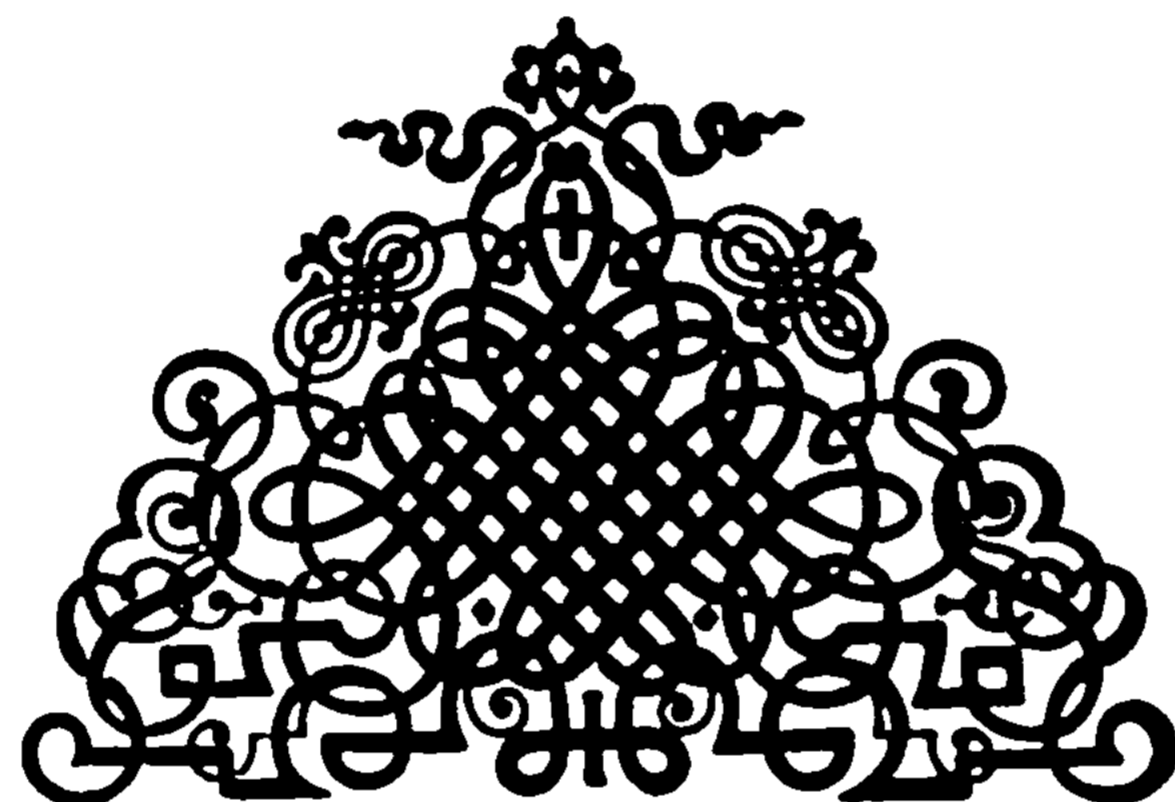
118. Regula Mare 47, p. 292.

119. Regula Mare 52, p. 295; vezi și Regula Mică 158, p. 383.

Bucuria cea mai mare a proestosului era ca acela care a primit o epitimie să se fi îndreptat, așa cum ne-a învățat Domnul: „*Cheamă prietenii și vecinii și le zice: bucurați-vă împreună cu mine, că am găsit oaia cea pierdută*” (Luca 15, 6)¹²⁰. Epitimiile se aplicau tuturor, indiferent dacă erau recunoscuți ca și cucernici sau ca indiferenți¹²¹. După aplicarea epitimiei, cel pedepsit era considerat egal cu ceilalți, putând chiar să primească sarcini importante¹²².

În ce privește epitimiile propriu-zise, Sfântul Vasile cel Mare a alcătuit un adevărat cod, unul pentru călugări, altul pentru călugărițe.

Dintre epitimiile consemnate în *Reguli*, amintim următoarele: pentru mărirea deșartă se aplicau servicii umilitoare, pentru bârfire – tăcerea, pentru somnul fără măsură, privegherea și rugăciunea, pentru trândăvie – munca, pentru săturarea necuviincioasă – postul, pentru murmurare -separarea de ceilalți¹²³.

120. Regula Mică 8, p. 319.

121. Regula Mică 81, p. 352.

122. Regula Mare 18, p. 324.

123. Regula Mare 51, p. 294; 150.

ÎNCEPUTURILE MĂNĂSTIRII „SFÂNTUL ILIE DE LA IZVOR” – VASIOVA DIN BANAT ȘI NEVOINȚELE ÎMBUNĂTĂȚITULUI MONAH VICHENTIE MĂLĂU (1887- 1945)

Pr. conf. dr. VASILE PETRICA

Două sunt motivele care ne-au determinat să consemnăm aceste câteva rânduri. Înainte de toate, considerăm necesar să atragem atenția asupra existenței unei vetre monahale bănățene mai puțin cunoscută credincioșilor români ortodocși din celelalte provincii românești. Este vorba de Mănăstirea „Sfântul Ilie de la Izvor” – Vasiova, construită la începutul sec. al XX-lea. În al doilea rând, în pofida unei tradiții monahale de dată recentă, întâlnim aici unul din cele mai mari chipuri de monahi îmbunătățiți care au ilustrat tăria și statornicia vieții monahale specifică Bisericii Ortodoxe Române, și anume, ieromonahul Vichentie Mălău.

Una din cele mai importante mănăstiri de maici din Banat este cea de la Bocșa-Vasiova (Episcopia Caransebeșului, județul Caraș-Severin), cunoscută sub numele *Mănăstirea „Sfântul Ilie de la Izvor” – Vasiova*, ale cărei începuturi se leagă de ostenele cunoscutului monah bănățean *Macarie Gușcă (1866-1947)*, ctitorul bisericii. Lucrările de construire a bisericii au început în anul 1901 și terminate în 1907, când a fost și târnosită. Inițial a funcționat ca mănăstire de călugări. Întrucât o mănăstire de monahi impune situații cu totul deosebite la primirea celor mai potriviți viețuitori, îndeosebi într-un context spațial asemănător celui dintr-o zonă minieră, cum este cea a Banatului montan, devenea o variantă mai viabilă posibilitatea înjghebării unui așezământ de maici.

În 23 martie 1938, episcopul dr. Vasile Lazarescu (1894-1969) consemna că la Episcopia Caransebeșului s-a prezentat monahia *Agnia Costică* de la mănăstirea ortodoxă „*Mitropolitul Vladimir*”, din Cernăuți. Numele ei inițial era Kostik, având frate pe fostul căruțaș al mănăstirii. Scria într-o biografie depusă la Episcopie că este ucrainean, originar din Cornuțel Banat, județul Caraș-Severin, și că din ușurința pentru pronunțarea numelui li s-a spus, cum a și rămas, *Costică*. Din încredințarea stareței acelei mănăstiri a făcut propunerea ca mănăstirea de la „*Izvor*” din Bocșa (Vasiova) să se transforme în *mănăstire de maici*, unde să se facă loc pentru 5-6 monahii care să revigoreze mănăstirea. Totodată afirma că a contactat două văduve, una din Bocșa (văduva unui avocat) și cealaltă din Reșița, care ar contribui bănește la ridicarea unor chilii, dorind în schimb să se așeze la mănăstire.

Cu privire la maici se preciza că acestea ar putea să se îndeletnicească cu lucrul de mână: tricotaje, nasturi, odăjdii și eventual reverenzi și, profitând că

mănăstirea este în apropierea Bocșei, Reșiței și chiar a Caransebeșului, produsele s-ar putea desface ușor pe piață¹.

Cu același text se adresează stareței de la Mănăstirea „*Mitropolitul Vladimir*“, din Cernăuți, rugând-o să arate mai concret cum s-ar putea realiza această propunere, insistând, dacă ar fi posibil, să trimită câteva maici pricepute în această direcție².

În ziua de 19 august 1938, monahia Agnia Costică a mers din nou la Episcopia Caransebeșului, arătând cum ar putea fi cazate monahiile în cazul că ar răspunde solicitării de a veni la Vasiova, dar în același timp sugerând să se intervină la mitropolitul Bucovinei ca acesta să aprobe maicii *Alexandrina Colibaba*, absolventă a Conservatorului de Muzică și Artă Dramatică din Iași, venirea în Banat. Aceasta urma să conducă mănăstirea ca stareță, să aleagă patru maici și să instruiască corul mănăstirii. Sugera, în același timp, să se continue colecta pentru bani și bunuri în scopul întăririi mănăstirii sub raport economic, prioritatea fiind împrumutarea mănăstirii cu gard, podirea casei de jos, făcându-se reparații uzuale la ambele³.

Așa stând lucrurile, în 29 august 1938, s-a redactat o scrisoare, care a fost înaintată mitropolitului Bucovinei, Visarion, prin care i se solicita să aprobe venirea la Vasiova a monahiei Agnia Costică și a *Alexandrinei Colibaba*, despre care se afirmă că e cunoscută ca o „*monahie destoinică, energică și cu aptitudini muzicale*“⁴, precum și a încă patru viețuitoare care le-ar alege susnumita.

Mitropolitul Visarion al Bucovinei răspunde, în 19 septembrie 1938, episcopului Caransebeșului, comunicându-i că este de acord ca monahiile solicitate să se stabilească în Eparhia Caransebeșului⁵.

La o săptămână după primirea acestui răspuns se primește la Episcopie un raport de la Vasiova, întocmit de maica Alexandrina Colibaba, în care aduce la cunoștință Episcopiei că au sosit cele șase viețuitoare – maici și surori – și sunt la dispoziția și ordinele episcopului. În continuarea raportului se sugerează necesitatea imperioasă de a se emite un „decret“ de înființare a mănăstirii de călugărițe, publicat în „Foaia Diecezană“, fapt ce ar ușura și colecta inițiată și coordonată de monahia Agnia Costică, întrucât lucrurile trebuie demarate cu repeziciune, deoarece, fiind în prag de venire a iernii, n-au nici un mijloc de existență. La finele raportului comunică că de o săptămână s-au început slujbele, după pravila monahală, și că biserica a început a fi cercetată de credincioși într-un număr care le dă curaj⁶.

În ședința Consiliului eparhial din 15 noiembrie 1938, se decide și statuează înființarea mănăstirii de maici de la Vasiova și „se ia la cunoștință aprobătoare”

1. Episcopia Caransebeșului nr. 1961/1938; Arhiva Episcopiei Caransebeș, III-66-1938.

2. *Ibidem.*

3. *Ep. C.* 5036/1938; *Arhiv. Ep. C.*, III—66—1938.

4. *Ibidem.*

5. *Mitrop. Buc.*, nr. 9395/1938; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

6. *Măn. V.*, nr. I/1938; *Arhiv. Ep. C.*; III-66-1938.

venirea celor două monahii și șase surori, sosite de la mănăstirea „Mitropolitul Vladimir“ și Sucevița, având aprobarea și binecuvântarea mitropolitului Visarion al Bucovinei, căruia i se aduc mulțumiri.

În urma acestei hotărâri a Consiliului eparhial se transmite ordinul ierarhului cu privire la numirea monahiei Alexandrina Colibaba ca stareță, cerându-se tuturor viețuitoarelor de a respecta hotărârea luată, iar stareța a fost anunțată că i se conferă toate onorurile și drepturile ce i se cuvin în această calitate, urmând ca toate maicile și surorile de la această mănăstire să-i dea ascultarea cuvenită.

Amenajarea clădirilor necesare pentru personalul existent și împrejmuirea lor, ca și zidirea unor noi chilii, devine o prioritate. Ieromonahul Macarie Gușcă, întemeietorul și conducătorul de până atunci, rămâne pe mai departe duhovnic al mănăstirii, menținându-și inclusiv locuința pe care a deținut-o.

Printr-un ordin special, adresat maicii Alexandrina Colibaba, se hotărăște că nicio maică nu poate fi primită în cinul mănăstirii fără aprobarea eparhiei, la fel cum nimeni nu poate fi găzduit noaptea în incinta mănăstirii, iar în ceea ce privește pe preoții și călugării din alte eparhii, aceștia nu pot oficia niciun fel de slujbe fără binecuvântare arhierescă.

Referitor la problemele economice, se dispune că mănăstirea, deși parte constitutivă autonomă, nu poate avea încă un consiliu economic prevăzut de Statutul pentru organizarea Bisericii, iar în afară de cheltuielile prevăzute de buget, toate celelalte cheltuieli gospodărești se vor iniția de către stareță sub controlul direct al protopopiatului.

În această perioadă, stareța Alexandrina Colibaba a fost chemată de mai multe ori înapoi în Moldova. Astfel, în 29 mai 1945, Mitropolia Moldovei și Sucevei a răspuns adresei Episcopiei Caransebeșului că susnumita monahie își are metania la Mănăstirea *Agafon*, care a suportat cheltuielile pentru instruirea ei, și ca urmare se așteaptă ca ea să revină spre a instrui corul mănăstirii cu predarea muzicii vocale⁷. La 13 martie 1946, se revine asupra problemei precizându-se că întoarcerea Alexandrinei Colibaba la Mănăstirea Sucevița s-a izbit însă de refuzul stareței de aici, *Antonina Moale*, care temându-se că își va pierde postul, s-a opus revenirii acesteia, deși nu avea de ce să se teamă întrucât s-a dovedit a fi o stareță „*harnică și pricepută*”⁸.

Alexandrina Colibaba avea un ascendent asupra monahiilor viețuitoare din mănăstirile pe unde a trecut, respectiv *Agafon* (Botoșani), Sucevița și Vasiova, întrucât aici a înființat coruri de maici și a impus o cântare religioasă de mare amplitudine.

7. *Arhiep. Mold.-Sucev.*, nr. 3281/1945; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

8. *Mitrop. Buc.-Sud*, nr. 2303/1946; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

După ce consiliul eparhial a hotărât să o desemneze ca *stareță*, prezentarea în fața comunității a fost făcută de episcopul dr. Vasile Lazarescu, cu prilejul hramului, respectiv la praznicul Sfântului Prooroc Ilie, în anul mântuirii 1939⁹.

La insistențele venite din Moldova, la 8 aprilie 1944, în urma dispoziției Episcopiei Caransebeșului cu nr. 2265, stareța *Alexandrina Colibaba* a făcut predarea gestiunii și a inventarului în prezența protosincelilor Justinian Dalea și Vichentie Mălău¹⁰. Odată cu plecarea ei în Moldova se destabiliza ordinea mănăstirii, întrucât susnumita, cu autoritatea culturii sale și a comportamentului său, impunea disciplină, rânduiala mănăstirească fiind respectată cu strictețe.

Reîntoarcerea monahiei *Alexandrina Colibaba* la mănăstirea ei de metanie a constituit obiectul unei corespondențe între ierarhii celor două Eparhii, Moldova și Caransebeșul, până când în final mitropolitul *Irineu Mihălcescu* (1874-1948), printr-o adresă trimisă ierarhului din Caransebeș, anunță că nici într-un caz respectiva monahie nu va mai primi îngăduința să rămână în Vasiova, singura alternativă fiind reîntoarcerea ei la Mănăstirea Agafton¹¹.

Întrucât maica *Agnia Costică* avea statutul de cea mai veche viețuitoare de la Vasiova, după plecarea monahiei *Alexandrina Colibaba*, a fost numită ca stareță. Șederea ei la Vasiova a fost destul de sinuoasă. În 24 octombrie 1941 a solicitat episcopului să-i emită cartea canonică spre a se reîntoarce la mănăstirea sa de metanie „*Mitropolitul Vladimir*“ din Cernăuți, Nu i s-a îngăduit aceasta întrucât s-a apreciat ca pozitivă activitatea ei de la Vasiova în ceea ce privește înființarea mănăstirii de maici¹². În 7 iulie 1944, stareța *Alexandrina Colibaba* scria Episcopiei Caransebeșului¹³ că în arhiva mănăstirii nu există niciun act oficial cu privire la data și hotărârea înființării Mănăstirii de călugărițe de la Vasiova, amintind că în 14 septembrie 1938 au sosit în Banat șase călugărițe, că a devenit stareță în 15 noiembrie 1938 și i s-a făcut instalarea în ziua hramului din 20 iulie 1939, după rânduiala sfintelor canoane.

Prin plecarea monahiei *Alexandrina Colibaba* în Moldova, în 1945, la Mănăstirea ei de metanie, Agafton, la Vasiova s-a resimțit o imensă lipsă, lucrurile nepuțându-și relua ritmul obișnuit. Într-un asemenea context, preotul *prof. consilier dr. Marcu Bănescu* (1911-1995), în ziua de 3 iulie 1946, împreună cu episcopul *Veniamin Nistor* (1886-1963), se adresează din nou printr-o scrisoare patetică mitropolitului Moldovei și Sucevei, *Irineu*, prin care îi fac cunoscut că Mănăstirea de la Vasiova este cea mai mare și mai bine organizată din Banat, „*la înfiriparea și organizarea ei a lucrat cu mult zel Monahia Alexandrina Colibaba, care acum a fost rechemată la Sfânta Mănăstire Agafton, rămânând mănăstirea noastră fără stareță.*”

9. *Ep. C.*, nr. 184/1939; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

10. *Mitrop. Mold.-Sucev.*, nr. 3282/1945; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

11. *Mitrop. Mold.-Sucev.*, nr. 3282/1945; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

12. *Ep. C.* nr. 5570/1941; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

13. *Măn. V.*, nr. 339/1944.

*La Sfânta Mănăstire s-a adăugat un orfelinat și un atelier de țesătorie. Pentru conducerea acestora simțim însă mult lipsa Monahiei Alexandrina Colibaba*¹⁴. La pledoaria lor adaugă: „*Sora noastră mai mare, Biserica din Moldova, nu ne va refuza niciodată*”, amintind că și în alte ocazii ei au mai fost ajutați. Revenirea ei n-a mai fost posibilă din cauza împrejurărilor grele în care monahismul și Biserica au ajuns, căci comunismul își implantase rădăcinile lui ucigătoare.

Activitatea ca stareță a Agniei Costică s-a încheiat la 7 septembrie 1948, când, în prezența protopopului Bocșei, dr. Nicolae Iorgovan, a predat bunurile mănăstirii în administrarea monahiei *Macrina Simici*, iar Episcopia a solicitat Ministerului Cultelor să sisteze plata salariului pe numele fostei starețe și să fie trecută în funcție noua monahie¹⁵.

În viața duhovnicească a mănăstirii de la Bocșa-Vasiova și a locuitorilor din zona respectivă s-a impus o duhovnicie cu totul ieșită din comun prin râvna și harul ce-l avea îmbunătățitul monah *Vichentie Mălău*, trimis aici în 1940, spre revigorarea vieții monahale din Banat. Întrucât s-a scris despre el că era „*cel mai renumit duhovnic din Moldova*”¹⁶, prin rândurile de față, în baza unor documente, voi demonstra că cele ce s-au scris despre el au o evidentă susținere în realitate.

Ieromonahul Vichentie Mălău (1887-1945)

Vichentie Mălău s-a născut în 1887, în localitatea Boghicea, jud. Roman, purtând numele de Vasile. La numai 7 ani, respectiv în anul 1894, tatăl și mama lui s-au hotărât ca întreaga familie să ia drumul mănăstirii. Astfel, tatăl și cu fiul Vasile, așezându-se la Mănăstirea Secu, tatăl devine fratele *Domețian*, iar fiul, *Vichentie*, în schimb mama va fi sora *Anastasia* și fiica, sora *Evpraxia*¹⁷.

În 1895, Vichentie, în vârstă de numai 8 ani, pleacă împreună cu tatăl său la Muntele Athos, iar în 1906, el fiind de 19 ani, după ce au stat în școala înaltă și aspră a atoniților, deci după 11 ani, se reîntorc în țară și se stabilesc la Mănăstirea Secu.

La vârsta de 15 ani Vichentie a depus votul monahal împreună cu tatăl său. Primește preoția în 1915, la vârsta de 28 de ani, iar la un an după aceasta (1916) este numit duhovnic al mănăstirii, impunându-se nu numai în plan duhovnicesc, ci și ca bun gospodar. Între 1927-1940 „*activează ca preot în mănăstirea Agapia, devenind cel mai renumit duhovnic din Moldova*”¹⁸.

De remarcat faptul că Ierom. Ioanichie Bălan scrie despre Vichentie Mălău că ar fi avut două surori care, împreună cu mama lor, au intrat în mănăstire, pe când

14. *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

15. *Ep. C.* nr. 529/1949; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

16. Ierom. Ioanichie Bălan, *Patericul Românesc*, Ed. IBMBOR, Bucureștii, 1980, p. 593.

17. Prot. dr. Marcu Bănescu, *Protos. Vichentie Mălău*, „Foaia Diecezană” an. LV (1945), nr. 30-31, p. 1.

18. Ierom. Ioanichie Bălan, *op. cit.*, p. 593.

preotul dr. Marcu Bănescu, un renumit cercetător și publicist, care în timpul sosirii lui în Banat era consilier administrativ la Episcopia Caransebeșului și-l aprecia în chip cu totul excepțional în cele ce a scris, preciza că avea doar o singură soră, pe care o reținem sub numele de *Evpraxia*, la naștere fiind numită probabil Elena. Cu referire la mamă, Ierom. Ioanichie Bălan scrie că se numea *Migalușa*, iar M. Bănescu consemnează că numele de monahie îi era *Anastasia*.

Nutresc convingerea că Marcu Bănescu avea dreptate, întrucât a reușit să pătrundă în datele personale ale îmbunătățitului monah, deoarece, scriind despre bănățeni că au avut prilejul să vadă în el „*cea mai frumoasă realizare a vieții monahale*”¹⁹, datele consemnate erau certe.

Multe din faptele, cuvintele și sfaturile lui, reținute de monahii cu care a avut contact, au fost consemnate pe baza mărturiilor culese, în cele 25 de pagini ale Ierom. Ioanichie Bălan, unde printre altele scrie: „*Acest mare duhovnic (...) a strălucit ca un luceafăr în mănăstirile noastre*“, aprecierea fiind o sinteză a vieții lui în Moldova.

Pentru că în 1940, Vichentie Mălău a fost trimis în Banat spre a ridica monahismul bănățean, aici la Mănăstirea „Sfântul Ilie de la Izvor“ Vasiova, trăind până în 13 iulie 1945, m-am hotărât să cercetez în Arhiva Episcopiei Caransebeșului și cea a Mănăstirii din Vasiova, studiind documentele ce se mai păstrează și tot ceea ce s-a publicat despre el în Banat, spre a-i completa imaginea vieții, a credinței și nevoițelor sale. Trebuie să recunosc că a lăsat urme de neșters prin duhovnicia, evlavia și bunătatea sa. Multe din neîntrecutele lui calități au rămas în memoria contemporanilor, care în mare parte au trecut în eternitate, dar și în consemnări răzlețe din arhiva Episcopiei Caransebeșului.

Prima țintă și îndeletnicirea stăruitoare ale Ierom. Vichentie Mălău au fost de a impune viețuitoarelor de aici o disciplină cât mai aproape de tradițiile ascetice monahale. Astfel că, la 21 februarie 1941, împreună cu Eftimie Tănase, cu care venise din Moldova în Banat, adresa episcopului Caransebeșului, dr. Vasile Lazarescu, o scrisoare prin care cerea să se pună capăt unui comportament inadecvat al maicilor de la acea mănăstire. Spre pildă, el propune să se stabilească limite în primirea viețuitoarelor de aici, stăruind îndeosebi asupra faptului ca, pe lângă rugăciunea zilnică, personalul existent să se preocupe în mod serios de lucrul mâinilor în atelierele special amenajate, ca prin munca lor să-și câștige hrana de toate zilele, pe lângă sprijinul primit de la Episcopie. Referitor la vârsta de primire în mănăstire, el propune să fie de la 14 la 40 de ani, cu certificat de clasele primare. Celor care au trecut peste 40 de ani să li se pună condiția de a-și construi case proprii în apropierea mănăstirii, fără a pretinde ceva de la mănăstire, și să facă ascultare obștească.

19. Prot. Marcu Bănescu, *Protos. Vichentie Mălău*, „Calendarul Românesc”, an. LVIII (1946), p. 114.

Tot în scrisoarea de început a stăruit ca ierarhul să nu aprobe în niciun chip maicilor de a umbla prin țară pentru așa-zisele colecte de bani și alte lucruri, catalogând astfel de preocupări drept „cerșetorie”, întrucât personalul fiind tânăr și sănătos poate să se ajute singur, fără a apela la lumea necăjită și bântuită de multe greutăți. Propun apoi, spunea el, ca în mănăstire să se înființeze, într-o cameră specială, un fel de magazin din care să-și facă cumpărăturile. Episcopul diecezan dr. Vasile Lazarescu dă rezoluția: „Aprob și accept toate propunerile!”²⁰

În anul 1942, protos. Vichentie Mălău, având de această dată metania la Vasiova, a primit în schema de funcții atribuțiile de *preot misionar*, stabilindu-se de către ierarh ca, împreună cu Macarie Gușcă, ctitorul mănăstirii, să pună bazele unei cât mai temeinice educații religioase și morale a maicilor de la Mănăstire, după sistemul școlar, explicându-li-se adevărurile de credință, rânduielile liturgice, făcând citiri și explicări din Sfânta Scriptură și Viețile Sfinților, iar stareța Alexandrina Colibaba, întrucât avea studii universitare, să predea diferite cunoștințe cu privire la gospodărie, igienă și muzică²¹. La instruirea maicilor, o responsabilitate majoră i-a revenit ieromonahului *Justinian Dalea* (1914-1999). Întrucât acesta a raportat că uneori lecțiile țineau câte 3-4 ore pe zi, iar altele câte 6 ore, Episcopia le-a trimis un corectiv care le limita la aproximativ o oră pe zi, în care să se cultive meditațiile obligatorii, Catehismul, explicându-se adevărurile de credință, rânduielile liturgice și făcându-se citiri din Sfânta Scriptură și Viețile Sfinților. Responsabilitatea susținerii acestor cursuri, care au fost denumite „*Pâinea duhovnicească*”, a revenit protos. Vichentie Mălău²².

Tot în același an, 1942, odată cu constituirea *Consiliului duhovnicesc și economic al Mănăstirii*, aflăm din raportul trimis Episcopiei²³ și din semnăturile așternute, protosincelul Macarie Gușcă era duhovnicul Mănăstirii, iar ieromonahul Vichentie Mălău, semna ca „*ajutor de duhovnic*”.

Ori de câte ori se făceau referiri cu privire la acest îmbunătățit monah, cuvintele exprimate țineau de sfera înaltă a aprecierilor duse la superlativ. În gazeta Episcopiei Caransebeșului, editorialul intitulat „*Pelerinajele*”, în 1942, consemna: „*În pitoreasca Vale Godinova, unde se ridică o cetate a rugătoarelor călugărițe-maice, de o bucată de vreme încoace nu mai sunt singure stăpâne păsările și ciripitul lor. Alături de grupul harnicelor maice care abia prididesc să lupte cu greul vieții, un călugăr desăvârșit – părintele protosincel Vichentie Mălău – (s.n.) în meditații, rugăciune și slujbă continuă se silește să țină cumpăna păcatelor și ispitelor multe care neconțin agită lumea din jur*”²⁴.

20. *Ep. C.*, nr. 1033/1941; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

21. *Idem*, nr. 5224/1942; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

22. *Măn. V.*, nr. 67/1942.

23. *Măn. V.*, nr. 67/1942.

24. „*Foaia Diecezană*”, an. LV, (1942), nr. 28, p. 1.

Important este să reținem că însuși modul evlavios, cucernic, încununat de o profundă pioșenie lăuntrică în care slujea protos. Vichentie Mălău era ilustrativ. Dintr-o consemnare a unui pelerin, care a zăbovit în rugăciune la Mănăstirea din Vasiova, reținem următoarea imagine: „*Peste tot strălucește soarele iubirii și un decor de nesfârșită sărbătoare. Perdeaua din ușa altarului se retrage la o parte și părintele Vichentie, cu tâmpile de argint, binecuvântă. Din altar, entuziasmul, avântul, pasiunea religioasă a glasului său se înalță către Atotputernic, plutește parcă-n văzduh și se pierde apoi departe spre Tatăl Ceresc*”²⁵. Era vorba de un lucru firesc pentru Ieromonahul Vichentie Mălău. El era deplin conștient de faptul că Liturghia este în esență întâlnirea cu Hristosul Euharistic, iar aceasta impune detașare de lumea cea deșartă, înălțarea gândului în rugăciune, împăcarea sufletului și realizarea unei adevărate comuniuni de iubire între cei ce participau la Suprema Jertfă.

O altă lapidară consemnare arată marea evlavie a acestui mare duhovnic, și anume, în 24 octombrie 1943, episcopul Veniamin Nistor mergea spre parohia Ocna de Fier, unde avea să fie sfințită biserica. Al doilea popas pe care episcopul l-a făcut cu suita sa în drum spre Ocna de Fier a fost cel de la Mănăstirea „Sfântul Ilie de la Izvor” – Vasiova, așezată în apropierea parohiei. Era ora rugăciunii de seară, și cronicarul consemnează: „*Prea Sfinția Sa părăsește Bocșa Montană, îndreptându-se spre mănăstirea Sfântul Ilie de la Izvor (Vasiova). Aici pâr. Vichentie Mălău tocmai săvârșea slujba privegherii într-o liniște de mormânt în care numai glasul maicilor răsuna*”²⁶. Deși la o primă vedere această informație concisă poate fi socotită a fi fără o mare importanță, totuși ea scoate în evidență un adevăr: evlavia și liniștea duhovnicească care domnea serviciile liturgice săvârșite de vestitul monah.

Cu toată bunătatea de care a dat dovadă și ajutat de tactul ce-l folosea în lucrarea sa duhovnicească, Vichentie Mălău, în ultimii ani la Mănăstirea din Vasiova, a avut multe neplăceri și dezamăgiri. Faptul este relevat într-un raport al ieromonahului Iustinian Dalea, care, în 2 aprilie 1944, trimitea Ierarhului un raport în care arăta că după decesul lui Macarie Gușcă, Ierom. Vichentie Mălău și-a exprimat dorința de a se retrage de la Vasiova. În raport se propunea numirea ca preot duhovnic a ierom. *Eliseiu Holban*, sosit de la mănăstirea *Pârâul Negru*, din Eparhia Cernăuțului, pe motiv că protos. Vichentie Mălău, „*nu mai vrea cu nici un chip să fie nici preot, nici duhovnic, în această mănăstire, mai ales de la venirea refugiatelor*”²⁷. Motivul a fost unul determinat de contextul istoric. Fiind primite aici călugărițe venite din mai multe colțuri ale țării, cu diverse obiceiuri și aspi-

25. *Ibidem*, nr. 43, p. 6.

26. Diac. D. Băloni, *Sfințirea bisericii din Ocna de Fier*, „Foaia Diecezană”, an. LVI (1943), nr. 45, p. 3.

27. *Ep. C.*, nr. 2172/1944; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

rații, și știindu-se că ierom. Vichentie Mălău era moldovean, acestea așteptau de la el o atenție mai mare. El însă n-a răspuns niciuneia dintre pretențiile lor de supremație, fapt ce i-a atras neplăceri și, spre a le evita, și-a exprimat dorința de a pleca în Moldova. Lucrurile au luat o întorsătură neașteptată întrucât la numai după un an de zile de la această întâmplare a plecat în ceruri. Episcopul Veniamin Nistor nu a luat în seamă raportul amintit, doar a aprobat că ieromonahul recomandat este admis în calitate de preot slujitor.

Ierom. Vichentie Mălău a trecut la cele veșnice în floarea vieții, doar la 58 de ani. A decedat în ziua de vineri, 13 iulie 1945, și a fost înmormântat duminică, 15 iulie 1945. Era și acest semn grăitor pentru șansa de a fi prohodit în zi de duminică. Cel care a condus soborul slujitorilor, fostul consilier eparhial și profesor la Academia teologică, dr. Marcu Bănescu, a trimis un raport Episcopiei, document din care aflăm că răposatul a fost depus în biserica mănăstirii și sâmbătă seara s-au oficiat serviciile rânduite – privegherea – iar în timpul nopții trupul neînsuflețit a fost străjuit de credincioși veniți din satele apropiate și de monahi sosiți de la mănăstirea „*Săraca*“. Duminică (15 iulie), după săvârșirea Sfintei Liturghii, în sobor cu preoții: Plinius Oancea – Vasiova, Petrovici, utilizat în Vasiova, și Protos. Macarie Gușcă și Ierom. Nectarie și diaconul Dumitru Băloni, s-a oficiat prohodul pentru monahi. A vorbit după Liturghie, părintele cons. dr. Marcu Bănescu, în numele Ierarhului, apoi despre viața decedatului au rostit cuvântări Macarie Gușcă și sincelul Iustinian Dalea. A fost înmormântat în fața altarului bisericii²⁸. Același autor, convins de sfințenia acestui mare duhovnic, mai consemna că „*mormântul lui a devenit un adevărat loc de pelerinaj. Calea către acest loc au bătut-o întâi maicile căroră Păr. Vichentie le-a fost duhovnic. Acum creștinii care l-au cunoscut, ieșind din biserică, după ce și-au făcut rugăciunile, trec și pe la mormântul Păr. Vichentie. Pietatea lor a simțit înțelesul unei vieți consumată pe rugul iubirii de Dumnezeu și de oameni*“²⁹.

Pictor bisericesc

Un aspect mai puțin cunoscut al vieții Ierom. Vichentie Mălău era acela de pictor bisericesc. Creația lui era inspirată din tehnica bizantină, dobândită în timpul petrecerii sale la Muntele Athos timp de 11 ani. Este interesant că unele icoane pentru biserica Mănăstirii din Vasiova le-a pictat la Mănăstirea *Săraca*, căci în 16 martie 1944 i se trimite cererea către Episcopie să i se îngăduie ca un răstimp de 30 de zile să rămână la acea mănăstire pentru a finaliza icoanele ce urmau să se aplice pe peretele din altar³⁰. Solicitarea a fost aprobată cu dispoziția ca suplinirea

28. *Ep. C.*, nr. 3767/1945/1945; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

29. Prot. dr. Marcu Bănescu, *Protosincelul Vichentie Mălău*, „Calendarul Românesc”, an. LVIII (1946), p. 115.

30. *Măn. V.*, nr. 268/1944; *Ep. C.*, nr. 1815/1944; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

la Mănăstirea Vasiova să o facă Ierom. Iustinian Dalea și în săptămâna Patimilor să slujească împreună. Motivul retragerii la Mănăstirea Săraca era nevoia de a avea liniștea creației, fără întreruperi și alte solicitări.

La decesul lui, în 1945, i-au rămas neterminate unele lucrări, iar în atare situație stareța Alexandrina Colibaba, prin Contractul din 2 octombrie 1945, încheia un Angajament cu pictorul Ștefan Ionescu, prin care acesta se angaja să finalizeze compoziția bizantină din interiorul altarului, precum și icoanele de pe iconostas, începute de Protos. Vichentie Mălău³¹.

Picturile Ierom. Vichentie Mălău au fost apreciate de către credincioși în mod deosebit după cum putem afla dintr-o consemnare prezentă într-o publicație a Eparhiei Caransebeșului, unde citim că, în 26 octombrie 1947, trei credincioși timișoreni au adus de la Vasiova (Mănăstire) o icoană a Maicii Domnului „lucrată” de Ierom. Vichentie Mălău și a fost sfințită de preotul Dure din Orșova. Împodobită frumos de doamnele orșovene a fost dusă și depusă de marinari la Mănăstirea Mrăciunea. Știrea se încheie cu următoarea apreciere: „*Marinarii Dunării, trecând prin Cazane își vor ridica ochii spre dealurile și măn. Mrăciunea și, în lupta cu valurile, au ajutorul rugăciunii de la mănăstire și ocrotirea Maicii Domnului, patroana Marinei române*”³². În compozițiile lui iconografice domina culoarea roșie, iar chipurile transfigurate și pline de expresie erau inspirate din creațiile marilor pictori atoniți.

Chipul moral al protosincelului Vichentie Mălău

În mai toate prezentările vieții și activității protos. Vichentie Mălău s-a stăruit îndeosebi asupra calităților lui duhovnicești, s-au scos în evidență preocupările avute în direcția vieții cultice și n-au putut fi ignorate ecurile ce le-a stârnit darul său de a îndruma și mângâia sufletele oropsite. Dar într-un alt context găsim și acele trăsături ale caracterului său integru, și anume *hărnicia* de care da dovadă, pentru că a știut să îndeplinească în chip minunat rugăciunea cu munca manuală. Prin vara lui 1943, episcopul Veniamin Nistor al Caransebeșului, tot un suflet nobil ca și cel al monahului prezentat, a organizat un pelerinaj la mănăstirea din Vasiova, la care au participat preoți și credincioși din 57 de comune. Desigur că pentru un asemenea moment s-au făcut pregătiri corespunzătoare, iar în ceea ce-l privea pe protos. Vichentie Mălău s-au consemnat următoarele: „*Modestul și adânc evlaviosul pâr. protos. Vichentie, care cu mâinile-i proprii a pavat cu piatră locul dinaintea bisericii; a împrejmuit cu un gard foarte frumos crucea de piatră de lângă biserică, cu munca mâinilor sale și pe banii săi, a mutat bolovanii de piatră ce stăteau în cale și a ridicat tribuna pe care s-a săvârșit Sfânta Liturghie,*

31. Idem, nr. 472/1945; *Ep. C.*, nr. 5036/1945.

32. „Foaia Diecezană”, an. LXIII (1948), nr. 1-2, p. 7.

tot cu brațele-i slabe, – a fost cel mai neobosit dintre toți³³. O asemenea apreciere este grăitoare pentru modestia și hărnicia lui.

Mai este apoi de adăugat că în tot timpul petrecerii lui la Mănăstirea din Vasiova, în toate momentele când apăreau probleme, el era cel la care se apela cu cea mai mare încredere și siguranță, așa cum s-a petrecut în 1942, când stareța Alexandrina Colibaba solicta: „*Ca ajutor în conducerea mea la această sfântă mănăstire, cer pe P. C. pâr. Vichentie Mălău de la Sfânta noastră Mănăstire care este de o covârșitoare moralitate*“ (s.n.).

Nu am beneficiat de un portret complet al sufletului acestui îmbunătățit monah decât din descrierea preotului profesor dr. Marcu Bănescu, fost consilier bisericesc la Episcopia Caransebeșului, în perioada în care monahul a viețuit la Bocșa Vasiova. În rest, am găsit referiri sporadice, dar pline de semnificații duhovnicești.

Dintr-un raport al stareței Alexandrina Colibaba³⁴, din 1944, deci cu un an înainte de trecerea lui în veșnicie, aceasta semnala Episcopiei că, întrucât la Mănăstire a sosit cel de al doilea preot, *Calistrat Bobu*, fost ucenic al protos. Vichentie Mălău, era potrivit să fie trimis într-o altă mănăstire ieromonahul slujitor *Elisei Holban*, care nu avea o atitudine corectă față de superiorul său, pe care-l descria că „*nu este firea evlavioasă a Pâr. Vichentie și noi n-am vrea ca Pâr Vichentie, care este un adevărat Pahomie cel Mare pentru mănăstirea noastră să plece din sfânta noastră mănăstire*“. Episcopia și-a însușit propunerea și a admis la Vasiova pe Ierom. Calistrat Bobu, transferând în alt loc pe E. Holban³⁵.

După cum este descrisă destul de lapidar moartea și înmormântarea acestui îmbunătățit monah, reținem că la înhumarea lui a participat mult popor, evenimentul având loc în ziua de 15 iulie 1945, iar în zilele cât a fost pe catafalc au trecut rugându-se pentru el, și pentru ei, o mare mulțime de oameni. Numai dintr-o simplă consemnare a episcopului diecezan Veniamin Nistor, privitor la finanțarea înmormântării, găsim o apreciere cu totul remarcabilă și demnă de reținut. La raportul stareței Alexandrina Colibaba, din 9 august 1945, descriindu-se cheltuielile cu înmormântarea, episcopul consemnează în răspunsul dat: „*suma ce ar rămâne neacoperită, din considerare la serviciile și meritele răposatului pentru viața bisericească și călugărească, pentru care a fost o adevărată și neprețuită podoabă, se vor acoperi dintr-un ajutor extraordinar ce se va solicita de la Fondul preoțesc de ajutorare reciprocă*“. Cu privire la viața acestui îmbunătățit monah, un portret cuprinzător a fost publicat de cel care l-a cunoscut foarte bine, preotul dr. Marcu Bănescu, cu prilejul trecerii la cele veșnice: „*Se hrănea, în majoritatea zilelor, cu o bucată de pâine și puțină apă, mâncând fiertură, în ultimul timp, numai o dată pe săptămână. Își dădea ultima bucată de pâine și ultima haină săracilor, zicând*

33. Prot. Iacob Crețiu, *Plerinajul de la Mănăstirea Sf. Ilie de la Izvor-Vasiova*, „Foaia Diecezană”, an. LVI (1943), nr. 31, p. 5.

34. *Măn. V.*, nr. 314/1944; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

35. *Ep. C.*, nr. 3000/1944; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

că întotdeauna se găsesc alții mai săraci ca el. Dar și mai darnic era Păr. Vichentie cu avuția sa cea mai prețioasă: bogăția sufletească. În fiecare clipă și pentru fiecare suflet găsea un cuvânt potrivit și întăritor. Înțelept și cucernic, blând cu alții ca un sfânt și aspru cu sine ca un ascet, avea o putere neobișnuită de a stăpâni sufletele și a potoli patimile și pornirile rele. Prin post riguros și rugăciune neîntreruptă, prin aspre înfrânări și privațiuni chiar de la cele strict necesare, și-a martirizat trupul pentru ca să-și asigure liber zborul sufletului în misticul elan către Dumnezeu. Se abținea chiar și de la cele îngăduite unui monah riguros, ca să nu cadă în ispita celor oprite. Și-a sărăcit trupul ca să-și îmbogățească sufletul. Și-a chinuit trupul ca să asigure sufletului bucuria totalei eliberări de păcat. În trupul lui carnea s-a uscat bucată cu bucată.

Oficia slujbele divine ca un iluminat.

Se mișca în altar, intra și ieșea pe ușile împărătești nesimțit, ca un înger. În ultimul timp, parcă, nu mai trăia omenește. Se consuma și pâlpăia ca o candelă în care se sfârșește untdelemnul.

Numai duhul lui a fost viu și activ până în ultima clipă a vieții. Conștient și împăcat cu sine, cu semenii săi și cu Dumnezeu, a închis ochii, trecând prin focul purificator al ultimei dureri trupesti în împărăția de lumină a lui Hristos, pe care cu atâta osteneală a căutat-o.

Sub priveghiul stelelor, în noaptea clară de vară, trupul lui a fost ridicat de pe scândura care-i servea de așternut pentru odihna trupului și așezat în biserica mănăstirii. La sicriul lui, timp de două zile și două nopți, pelerinajul credincioșilor veniți din toate satele din apropiere a fost neîntrerupt. Intelectuali și țărani, tineri și bătrâni, au îngenunchiat lângă sicriul în care zăcea Păr. Vichentie. Rugăciunile cântate de corul maicilor de la Sf. Mănăstire, ziua și noaptea, în melodii serafice, au însoțit sufletul Păr. Vichentie în zborul lui ușor și lin către Dumnezeu³⁶. Era cunoscut ca un om al milosteniei ce și-o arăta nu numai asupra semenilor săi, ci jertfa și pentru binele mănăstirii. Tot într-un editorial găsim o lapidară trimitere la asemenea gesturi pilduitoare. După un pelerinaj la amintita mănăstire, unul dintre slujitorii Episcopiei consemna: „și, întipărită în minte, toată viața mea, îmi va rămâne vie și neștearsă figura patriarhală a modestului călugăr, ctitor de mănăstire, protosincelul Macarie Gușcă, și a evlaviosului duhovnic, protosincelul Vichentie Mălău, adevărat călugăr, care își dă ultimul ban din modestul său salariu pentru înfrumusețarea sf. locaș dumnezeiesc³⁷. Evocări de acest gen sunt mai multe, dar cele consemnate în scris rămân de-a dreptul pilduitoare.

La o săptămână după trecerea lui la cele veșnice, la mănăstirea din Vasiova serbându-se la praznicul Sfântului prooroc Ilie, hramul mănăstirii, a slujit episcopul Veniamin Nistor cu un impunător sobor și la sfârșit, oficiindu-se parastasul

36. Prot. dr. Marcu Bănescu, *Protos. Vichentie Mălău*, „Foaia Diecezană”, an. LX (1945), nr. 30-31, p. 1.

37. Prot. dr. Iacob Crețiu, *Pe drumuri mănăstirești bănățene*, „Foaia Diecezană”, an. LX (1945), nr. 21, p. 7.

pentru eroii neamului și ctitorii mănăstirii, îndeosebi pentru duhovnicul mănăstirii, protos. Vichentie Mălău, ierarhul a lăcrimat „și mulțimea șoptea: *iată cât l-a iubit...*”³⁸. Acesta era chipul moral al protosincelului Vichentie Mălău, plin de smerenie, râvnă, dragoste și bunătate, care a rămas în conștiința bănățenilor de munte (Caraș-Severin) ca un sfânt pilduitor și demn de a-l așeza în icoana sufletului.

Ucenicii protosincelului Vichentie Mălău

Este bine știut că un viețuitor de mare dimensiune spirituală nu trăiește numai îngerește în trup, ci se străduiește ca lumina din el să nu rămână sub obroc. Dar pentru a avea ucenici, întrucât în monahism ucenicia este un fapt de o importanță capitală, este nevoie de calități cu totul deosebite, și protosincelul Vichentie Mălău avea această calitate de îndrumător, supraveghetor. A beneficiat de o experiență uriașă, întrucât intrând la 7 ani în mănăstire a crescut acolo în smerenie și ascultare, calități care s-au dovedit esențiale în viața sa monahală. Apoi, posibilitatea de a fi petrecut 11 ani în Sfântul Munte Athos l-a ajutat să-și însușească întreaga experiență de a deveni un viețuitor după chipul cel mai înalt al cerințelor monahismului atonit.

În toate timpurile marii duhovnici au fost căutați de cei ce le ascultau sfaturile, îndemnurile, ce le împărtășeau prin spovedanie și îndrumare continuă învățăturile, pentru a se depăși permanent, căci după îndemnul unui îmbunătățit iubitor al petrecerii îngerești în trup, am reținut că „*Unde se biruiește firea, acolo se cunoaște că se află de față cel mai presus de fire*”³⁹. Starea epectazei în monahism se realizează cu multă stăruință, dar în ceea ce-l privea pe protos. Vichentie Mălău nu numai că a împlinit această nobilă chemare a adevăraților monahi, dar a făcut-o cu multă bucurie și dăruire. Unul dintre primii monahi care a fost desemnat pentru Vasiova, după decesul lui, a fost *Nectarie Pintilie*. El se declara ucenic al lui Vichentie Mălău și faptul era cunoscut. Pentru a fi numit la Vasiova ca preot-duhovnic au intervenit măicuțele de aici. Stareța Alexandrina Colibaba afirma într-o cerere că el a fost cel care a slujit cele 40 de zile după decesul lui Vichentie Mălău și că „*este un călugăr neîntrecut în viața călugărească mai cu seamă că a fost crescut duhovnicește de păr. Vichentie Mălău și e foarte nimerit pentru sfânta noastră mănăstire*”⁴⁰.

La numirea lui, episcopul Veniamin subliniază importanța funcției ce i se încredințează, dar în același timp îndrumările sale devin și un elogiu la adresa duhovnicului acestuia. Iată ce-i scrie episcopul Veniamin în 19 august 1946: „*Comunicându-ni-se că te-ai prezentat la postul în care ai fost numit la sf. mănăstire „Sfântul Ilie de la Izvor”, îți împărtășim binecuvântarea arhierescă, pentru ca*

38. N(icolae) C(orneanu), *Serbarea hramului Sf. Mănăstiri „Izvor-Vasiova”*, „Foaia Diecezană”, an. LX (1945), nr. 32-33, p. 4.

39. Sf. Ioan Scărarul, *Scara*, vol. IX, Ed. IBMBOR, București, 1980, p. 222-223.

40. *Măn. V.*, nr. 67/1946; *Arhiv. Ep. C.*, III-66-1938.

să poți începe lucrul frumos care te așteaptă aici. C(uvioșia) Ta ești ales de Dumnezeu și de noi ca să desăvârșești lucrul început cu atâta abnegație de în veci neuitatul Păr. Vichentie. Ai fost ucenicul lui, i-ai cunoscut bunătatea inimii, i-ai cunoscut râvna în cele duhovnicești și marea grijă pe care a avut-o pentru bunul mers al vieții mănăstirești. De aceea te rugăm să cauți în fiecare clipă a fi pe urmele vrednicului înaintaș al C(ucernicie) Tale (...) Să cauți ca bună înțelegerea și armonia să domnească în viața de obște a sfintei mănăstiri⁴¹. A tras în cumpănă relația duhovnic-ucenic a Ierom. Vichentie Mălău cu Nectarie Pintilie și după decesul produs în 1945, stareța Alexandrina Colibaba a propus Episcopiei ca în perioada celor 40 de zile să fie programat ieromonahul de la Mănăstirea Săraca (Nectarie Pintilie) „pentru pomenirea zilnică a sufletului Păr. Vichentie, așa că din viața morală și exemplară ce-a moștenit-o de la Părintele său duhovnicesc⁴². Deci, ucenicii lui erau cunoscuți și toți se mândreau cu faptul de a fi fost îndrumați de neuitatul lor mentor în cele duhovnicești.

Într-una din scrisorile sale înaintate episcopului Caransebeșului, Ierom. Vichentie Mălău cere să i se permită să rămână o vreme la Mănăstirea Săraca, întrucât are un reumatism pronunțat – „Abia țin condeiul în mână când vă scriu” –, pentru ca acolo, în pusta bănățeană, unde este mai cald, să se poată reface din pricina reumatismului ce-l avea, precizând că în lipsa sa la Vasiova „ca preot servește ucenicul meu Preotul Glicherie Moraru din Mănăstirea Săraca”, fapt ce a tras în cumpănă și s-a împlinit.

Astfel că și în cazul Ierom. Calistrat Bobu (1900-1975), sosit în Banat de la Mănăstirea Sihăstria Neamțului, cum se exprimă el, și care a fost un apropiat al Ierom. Ilie Cleopa, luând în considerare faptul că acesta a fost ucenic al protos. Vichentie Mălău, la 1 iunie 1944, îl recomandă să fie numit la Vasiova ca preot slujitor, declarându-l drept ucenic de al său, iar încredințarea că „este unul din ucenicii mei, adânc convins de trebuința unei curate vieți morale⁴³, a tras în cumpănă. Dar ucenicii lui nu erau numai din ceata monahilor, ci chiar unii frați din alte mănăstiri, care erau la o oarecare distanță, dar care nu-i împiedica să comunice cu el. Este cazul unui frate de la Mănăstirea „Sfântul Ilie“ de la Românești, Alexandru Udra, care era propus de stareța Alexandrina Colibaba să fie transferat măcar provizoriu la Vasiova, pentru a ajuta la gospodărie, fie ca fierar, lemnar sau paraclisier la Altar, îndeosebi că era ucenic al protos. Vichentie Mălău⁴⁴.

La încheierea acestui studiu referitor la viața și ostenele pe plan spiritual-monahal al protosincelului Vichentie Mălău, se cuvine a sublinia o realitate arhicunoscută printre cei mai vârstnici credincioși din Banatul montan (Caraș-Severin),

41. Ep. C. nr. 4253/1946.

42. Măn. V., nr. 443/1945.

43. Arhiv. Ep. C., III-66-1938.

44. Măn. V., nr. 363/1944; Arhiv. Ep. C., III-66-1938.

și nu numai, că imaginea îmbunătățitului monah a dăinuit multe decenii printre credincioșii ortodocși, deși ucenicii lui din Moldova, în 1953, i-au exhumat osemintele și i le-au dus și așezat la Secu, mănăstirea lui de metanie. Smerenia vieții lui, rugăciunea continuă și departe de privirea scrutătoare a fățarniciei omenești l-au făcut ca pe lângă chilia în care se retrăgea să caute și alte locuri de rugăciune mai nebătătorite. Imediat după trecerea la cele veșnice a protos. Vichentie Mălău, gazeta eparhială anunța că în duminica din 26 august 1945, împlinindu-se 40 de zile de la strămutarea de pe pământ la cer a smeritului monah, „după parastas publicul împreună cu personalul sf. mănăstiri va fi condus la locul necunoscut, unde a ridicat o cruce acum un an și acolo se ruga adeseori.⁴⁵”

În concluzie, a cunoscut raiul rugăciunii, așa cum se exprimă Sfinții Părinți, și și-a gătit un loc în raiul cel ceresc.

45. „Foaia Diecezană“, an. LX , (1945), nr. 34-35, p. 7.

PREZENȚA REALĂ A DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS ÎN SFÂNTA LITURGHIE ȘI CONDIȚIILE UNEI PARTICIPĂRI ACTIVE ȘI CONȘTIENȚE A CREDINCIOȘILOR LA ACEASTĂ DUMNEZEIASCĂ SLUJBĂ

Arhim. conf. dr. VASILE MIRON

Sfânta Liturghie este izvorul și promotorul vieții și spiritualității noastre creștine și taina iubirii și prezenței veșnice a lui Dumnezeu în lume. Ea este taina prin care se realizează în modul cel mai deplin și mai concret unirea lui Dumnezeu cu credincioșii, Taina în care însuși Hristos Mântuitorul nostru se oferă pe Sine hrană spirituală celor ce Îl slujesc cu credință și cu dragoste și Îl urmează pe calea împlinirii poruncilor Lui (Ioan 14, 21).

Părțile componente ale rânduielii Liturghiei ortodoxe pot fi comparate cu niște trepte de pregătire și înălțare spirituală către piscul luminos al unirii cu Hristos Dumnezeu, „*Soarele dreptății*” care îndreptează și sfințește pe tot credinciosul. Ea este o ascensiune gradată către taborul euharistic al unirii și creșterii în Hristos. Pentru că Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în calitate de jertfă și jertfitor, își reactivează în Sfânta Liturghie slujirea Sa arhierescă și își reînnoiește pentru noi oamenii întreaga Sa viață și activitate pământească, am putea considera acest oficiu divin o „*solemnitate a mântuirii noastre*”¹, așa cum spunea un teolog apusean.

„*Liturghia ne apare ca un minunat laborator, în care se lucrează restaurarea credinciosului*”², iar prin frumusețea, grandoarea și fascinația elementelor simbolice, prin complexitatea riturilor, actelor și formelor de cult și profunzimea doctrinară a formulelor ei sacramentale, această slujbă se prezintă ca „*un tablou viu și măreț în care nu numai că se reprezintă, dar se și reproduce marea operă mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos, cu scopul mărturisit de a se face sfințirea credincioșilor*”³, care este obiectivul și funcția principală a slujbei. Rugăciunile și imnele liturgice servesc ca mijloace pentru atingerea acestui scop.

Dacă am încerca să definim Liturghia după ansamblul rânduielii ei, am specifica în primul rând faptul este o slujbă sfântă care mijlocește credincioșilor întâlnirea reală și adevărată cu Hristos Mântuitorul nostru, sau, mai bine zis, o lucrare

1. Dr. Nicolas Gehr., *Le Saint sacrifice de la Messe*, revue sur la sixième édition allemande, tome premier, Paris, 1914, p.165.

2. Episcop Vasile Coman, *Însemnătatea Sfintei Liturghii în viața credincioșilor*, în „Mitropolia Olteniei”, XXVIII (1976), nr. 3-4, p.178.

3. Iconom Dr. Petre Vintilescu, *Sacrificiul religios ca principiu al Liturghiei*, studiu dogmatic-liturgic, București, 1927, p. 60.

divină, în rânduiala căreia, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, prin mijlocirea preotului liturghisitor, își jertfește propriul Său Trup și Sânge, în chip nesângeros, sub forma pâinii și a vinului (sfințite), pe care le oferă ca hrană duhovnicească pentru viața și mântuirea lumii.

Din acest motiv, Sfânta Liturghie reprezintă încununarea tuturor slujbelor bisericești, centrul cultului divin public și inima vieții creștine. În ea, „*Iisus este principalul oferitor (jertfitor), căci, sub speciile pâinii și ale vinului, își continuă prezența sacrificiului Său de pe Golgota. El îl face pentru a cinsti pe Tatăl și pentru a aplica sufletelor fructele patimilor Sale*”⁴.

Privită în structura ei, Sfânta Liturghie reprezintă forma perpetuă și desăvârșită de actualizare a prezenței reale a lui Hristos și a operei Sale răscumpărătoare. Ea „*poartă peste vremi și spații pe Hristos în inimile credincioșilor*”⁵, sau, cum afirmă un interpret al cultului, „*Liturghia este menită să prelungească pe pământ în mod simultan, real și mistic Persoana, viața și învățătura lui Hristos*”⁶.

Toate evenimentele și episoadele importante din viața și opera mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos sunt zugrăvite înaintea ochilor noștri sufletești și trupești cu ajutorul mijloacelor intuitive și a actelor simbolice pentru a le contempla cu mintea și a le simți cu inima și a observa câtă dragoste negrăită a revărsat asupra noastră, Cel ce ne-a izbăvit din păcat prin moartea Sa cea de voie și de viață dătătoare și cât de mult ne-a iubit și a suferit pentru noi, Cel ce a fost răsplătit de iudei cu atâta ură. Momentele semnificative ale lucrării mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos ne sunt prezentate în formă simbolică în ritualul Sfintei Liturghii, tocmai pentru a ne înțelepți mintea cu lumina înțelegerii Sfintei Sale Evanghelii și a ne înflăcăra inima și dorința sinceră de a-I urma pilda și a-I îndeplini voia Sa cea sfântă și dumnezeiască.

Aceste etape se desfășoară metodic și structural în rânduiala slujbei. În partea didactică a ei, numită Liturghia catehumenilor sau Liturghia Cuvântului, noi comemorăm și retrăim activitatea învățătoarească a Mântuitorului, limpezindu-ne mintea și sensibilizându-ne inima la auzul propovăduirii Evangheliei Sale, iar în Liturghia credincioșilor, numită și Liturghia euharistică, ne facem părtași slujirii Sale arhieresti sau sfințitoare, însușindu-ne darurile cele mai de preț, dobândite de El pentru noi: împăcarea cu Dumnezeu, iertarea păcatelor și moștenirea vieții celei veșnice.

Întrucât punctul culminant al lucrării Sale mântuitoare l-a constituit jertfa Sa de pe Cruce, nucleul Sfintei Liturghii este tocmai momentul Epiclezei, adică al săvârșirii jertfei euharistice sau al sfințirii și prefacerii Cinstitelor Daruri de pâine și vin în Trupul și Sângele Domnului. „*Cum le sfințește? Primindu-le întru ale Sale,*

4. Lefebre Gaspar, *Liturgie, ses principes fondamentaux*, V-e éd. Bruges, 1936, p.10.

5. Episcop Vasile Coman, *Scrieri de teologie liturgică și pastorală*, Oradea, 1983, p.135.

6. Dom. M. Festugière, *Qu'est ce que la Liturgie?*, Paris, 1914, p. 70.

adică încorporându-le în Sfânta Sa umanitate și prezentându-le Tatălui ca dar din partea noastră”⁷, spune Nicolae Cabasila. Acest adevăr îl exprimă chiar preotul liturghisitor prin rostirea ecfonisului: „*Ale Tale dintru ale Tale, ție îți aducem de toate și pentru toate*”, adică pentru toate binefacerile și darurile câștigate de Fiul lui Dumnezeu pentru noi, căci, „*precum pe Cruce, El ne-a câștigat nouă iertare de păcate, sfințire și milă, așa și acum, în Sfânta Liturghie, El continuă a mijlocii pentru noi înaintea lui Dumnezeu Tatăl*”⁸. Aceasta înseamnă că „*jertfa Euharistiei care se aduce de liturghisitor în altar pe prestol, are aceeași însemnătate universală ca și jertfa de pe Golgota. Ea se aduce pentru toată lumea și pentru toți credincioșii care trăiesc sau au trăit cândva*”⁹.

Deci, Sfânta Liturghie este o jertfă neîncetat activă, o înnoire continuă a misterului patimilor, a „*morții celei de viață făcătoare*” și a întregii vieți și activități mesianice a Domnului nostru Iisus Hristos. Prin intermediul ei, noi nu reproducem doar roadele Crucii și ale Învierii lui Hristos, ci retrăim aievea întreaga taină a mântuirii realizate de El pentru noi: taina întrupării, a nașterii, a vieții Sale pământești, a mântuitoarelor patimi, a învierii din morți și a înălțării Sale la ceruri. Toate aceste momente succesive ale operei Sale răscumpărătoare sunt evocate, înnoite și înfățișate în mod simbolic și sacramental în cadrul Sfintei Liturghii, pentru ca, astfel „*cutremurați de măreția mântuirii noastre, pătrunși de marea îndurare a lui Dumnezeu față de noi să venerăm pe Cel ce S-a milostivit și ne-a mântuit în acest chip, să-I încredințăm sufletele, să-I dăruim viața și să ne înflăcărăm inimile cu focul iubirii Lui*”¹⁰ așa cum spune marele tâlcuitor Nicolae Cabasila.

Deci, Sfânta Liturghie este o „*teofanie sfântă*” și un izvor inepuizabil de viață duhovnicească, de trăire și simțire creștină. „*Ea este viața Bisericii prelungită și supranatural fecundată*”¹¹, este ospățul Stăpânului (Matei 22, 11-12), la care nu ne putem prezenta fără cuvenita „*haină de nuntă*”, adică fără o bună așezare sufletească, fără evlavie și curăție lăuntrică, fără smerenie, căință și iubire sinceră față de Dumnezeu și față de aproapele. Numai cu o asemenea atitudine iertătoare și dispoziție rugătoare trebuie să participe credinciosul la oficiul divin al Sfintei Liturghii, pentru a se aduce pe sine jertfă lui Hristos (Rom. 12, 1-2), Care, din negrăita Sa iubire de oameni vine întru întâmpinarea noastră și se jertfește pe sfințele noastre altare ca să ne ridice din păcat la slava Sa cea cerească și să ne facă părtași fericirii veșnice. „*O, Paștile cele mari și preasfințite, Hristoase!... Dă-ne nouă să ne împărtășim cu Tine, mai adevărat, în ziua cea neînserată a Împărăției Tale*”¹², rostește preotul liturghisitor spre finalul rânduiei slujbei, arătând prin

7. Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, cap. XLVII, trad. în rom. de Pr. Prof. Ene Braniște, Ed. Arhiepiscopiei Bucureștilor, București, 1989, p. 240.

8. Iconom Constantin Popovici, *Studii religios-morale și liturgice*, Chișinău, 1934, p. 310.

9. *Ibidem*, p. 327.

10. Nicolae Cabasila, cap. I, în *trad. rom. cit.* p. 30.

11. Dom. M. Festugiére, *op. cit.* p. 82.

12. *Liturghier*, Ed. IBMBOR, București, 2000, p. 180.

aceste cuvinte, însăși scopul indirect și transcendent al Liturghiei: unirea cu Hristos și, implicit, sfințirea credincioșilor prin împărtășirea cu sfintele și preacuratele Sale Taine. Acest lucru impune din partea credincioșilor o anumită vrednicie și curăție sufletească, adică o dispoziție și o stare morală corespunzătoare importanței și sublimității Tainei. Iată ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur în acest sens: „*Nimeni din cei nevrednici de a mânca din masa cea dumnezeiască, nimeni din cei ce nu pot să primească sângele cel ceresc vărsat pentru iertarea păcatelor, nimeni din cei ce nu sunt vrednici de jertfa cea vie, nimeni din cei ce nu cunosc tainele credinței, nimeni din cei ce au buze întinate să nu îndrăznească a sta de față! Masa întinsă aici este dumnezeiască, la ea servesc îngerii și însuși Împăratul ceresc stă de față. Îndrăzni-vei tu să stai cu nepăsare? De aceea, dacă ai mânie asupra vreunui dușman, arunc-o și leapădă dușmănia, ca să primești de la dumnezeiasca masă lecuirea rănilor inimii tale*”¹³. Prin urmare, participarea credincioșilor la dumnezeiasca slujbă a Sfintei Liturghii, pe lângă faptul că este obligatorie (în duminici și sărbători), întrucât este consfințită de porunca întâi bisericească, trebuie să îndeplinească anumite condiții esențiale.

În primul rând, creștinii care iau parte la Sfânta Liturghie, trebuie să se prezinte la această sfântă slujbă în deplină curăție sufletească și trupească, adică înfrânați de la răutăți și de la plăcerile trupești, îngrijiți, spălați și iertați unii cu alții, înlăturând din minte orice repulsie și orice gând pătimăș.

În al doilea rând, cei ce participă la Sfânta Liturghie sunt datori să-și încordeze toată atenția în timpul slujbei, rugându-se cu mintea trează și veghetoare, urmărind cu evlavie și luare aminte toate momentele liturgice ce se desfășoară înaintea ochilor, concentrându-se asupra ideilor și învățăturilor sfinte exprimate în conținutul imnurilor și al rugăciunilor și păstrând neconținut o adâncă tăcere și reculegere sufletească. „*Nimeni să nu stea în biserică în așa chip încât cu gura să spună: „Avem către Domnul” iar cu mintea să se gândească la grijile cele lumești, atunci când preotul poruncește cu putere să lăsăm în ceasul acela toate grijile cele lumești și să avem inima sus la iubitorul de oameni Dumnezeu*”¹⁴, spune Sfântul Chiril al Ierusalimului.

Mare păcat săvârșesc creștinii care vin la biserică doar ca niște simpli spectatori, fără să trăiască momentul rugăciunii și fără să fie pătrunși de misterul slujbei. Unii sunt nepăsători și vin dintr-o simplă obișnuință, iar alții se roagă cu mintea risipită la tot felul de viclenii și deșertăciuni lumești, iar alții tulbură liniștea în sfântul lăcaș, stingherind pe cei din jur și sustrăgându-le atenția cu priviri necontrolate, cu gesturi necuviincioase și cu șoapte și glume nepermise. Pe unii

13 Arhim. Nicodim Munteanu, *Călăuza creștinului în biserică*, apud. Pr. Iconom Constantin Moisiu, *Să stăm bine, să stăm cu frică*, povățuitor liturgic pentru preoți și popor, București, 1941, p. 255.

14. Sf. Chiril al Ierusalimului, *Cateheza a V-a mistagogică*, trad. în rom. de Pr. Prof. Dumitru Fecioru, în vol. *Cateheze*, Ed. IBMBOR, București, 2003, p. 360.

ca aceștia, Sfântul Ioan Gură de Aur îi aseamănă că Iuda trădătorul care a plecat de la Cină ca să întocmească sfat ucigaș împotriva Mântuitorului¹⁵.

Orice credincios prezent la Sfânta Liturghie trebuie să aibă convingerea și conștiința clară că stă de vorbă înlăuntrul sufletului său cu Domnul nostru Iisus Hristos care se răstignește în chip nevăzut pentru iertarea păcatelor noastre și, în acest moment solemn, toți îngerii și toate „puterile cerești în chip nevăzut slujesc”, asistând la cel mai înălțător și important act mântuitor – Jertfa Fiului lui Dumnezeu adusă pentru ispășirea greșelilor noastre (Rom. 3, 25). Atât de sublim este acest moment liturgic, încât dacă s-ar deschide cerurile, nici acolo nu s-ar putea găsi ceva mai sfânt decât ceea ce se află pe Sfânta Masă, „fiindcă, Dumnezeu în Treime coboară pe sfântul și de viață făcătorul prestol și săvârșește marea minune a milostivirii Sale, prefăcând pâinea și vinul în Prea Curatul Trup și Prea Curatul Sânge al Fiului lui Dumnezeu și învrednicindu-i pe credincioși să se împărtășească cu ele”¹⁶. Însăși textele rugăciunilor nuanțează această idee: „În biserica slavei Tale stând, în cer mi se pare a sta”¹⁷, se spune într-un tropar al unei Laude zilnice. Prin cultul ei divin, Biserica pământească încearcă să imite Biserica cea triumfătoare din ceruri și, „servindu-se de perdea, când este puțin ridicată, ea reproduce pe pământ ceea ce se săvârșește la înălțime, în slava Mirelui ei”¹⁸.

Din acest motiv, credincioșii nu trebuie să rămână asistenți pasivi la Sfânta Liturghie, ci participanți activi, angajați în cântarea omofonă așa cum se proceda în Biserica veche. „Vocea noastră redă cugetarea și simțirea noastră și cântarea este privită ca o jertfă adusă lui Dumnezeu”¹⁹. Dacă, însă, cântarea în comun nu a fost introdusă în unele biserici, atunci credincioșii au datoria de a cânta cel puțin în duh, urmărind cu atenție și concentrare fiecare moment și episod din cuprinsul slujbei, căci „dacă tu însuși nu asculți rugăciunea pe care o rostești, cum vrei să o asculte Dumnezeu”²⁰, spune un mare părinte al Bisericii. Când Stăpânul nostru Hristos își îndeplinește în Liturghie sacerdoțiul Său divin, aducând în chip nevăzut „slujba cea cuvântătoare și săvârșind Jertfa cea fără de sânge, nu ne cheamă simplu la această laudă, ci mai întâi zicând de heruvimi și pomenind de serafimi, așa ne poruncește tuturor să înălțăm cântarea cea înfricoșată: cu pomenirea celor ce împreună dănuiesc sus, smulgând de la pământ mintea noastră,

15. Sf. Ioan Gură de Aur, *Mărgăritarele*, tipărită după originalul editat în chirilică în anul 1747, Ed. Pelerinul Român, Oradea, 1994, p. 86.

16. Sf. Ioan din Kronstadt, *Liturghia: cerul pe pământ*, trad. în rom. de Boris Buzilă, Ed. Deisis, Sibiu, 1996, p. 139.

17. *Troparul Utreniei* zilelor de rând din Postul Mare, în *Ceaslov*, ed. a V-a, București, 1992, p. 79.

18. Dom Prosper Guéranger, *Explication des prières et des cérémonies de la Messe*, Paris, 1884, p.14.

19. Pr. Alexandru Apostol, *Scurte explicații și învățături privitoare la sfântul locaș, cultul divin și sărbătorile creștine*, Bacău, 1925, p. 20.

20. Sf. Ioan Gură de Aur, *Problemele vieții*, trad. în rom. de Cristian Spătăreanu și Daniela Filipoiu, Ed. Ecumenița, f. an de apariție, p. 189.

încât numai nu strigă cu fiecare dintre noi, zicând: Cu serafimii cântați, cu serafimii stați, cu aceia întindeți-vă aripile, cu aceia zburăți împrejurul Scaunului celui împărătesc"²¹.

În al treilea rând, pentru păstrarea ordinii și a disciplinei, credincioșii care iau parte la Sfânta Liturghie sunt dator să vină la biserică la timpul potrivit, adică la începutul slujbei și s-o asculte până la sfârșit, stând fiecare la locurile lor, liniștiți și contopiți în atmosfera rugăciunii publice care este sângele și respirația vie a Bisericii, izvor de înnoire, de sfințire și binecuvântare cerească. Chiar dacă nu toți pot cânta, „*nu este de trebuință numaidecât de glas, ci de minte; nici de întinderea mâinilor, ci de suflet osârduitor; nici de poziția trupului, ci de cugetarea minții*”²², adică, de reculegere, interiorizare și simțire lăuntrică în această convorbire tainică a omului cu Dumnezeu pe care ne-o prilejuiește rugăciunea și cântarea liturgică.

Participarea la Sfânta Liturghie impune din partea credincioșilor îndeplinirea unor condiții religio-morale cerute atât de sfințenia și sublimitatea acestui oficiu divin, cât și de necesitatea unei pregătiri sufletești prealabile, rânduită de Sfânta noastră Biserică, tocmai pentru a-i face pe credincioși apți să participe la ospățul ceresc al Stăpânului (Matei 20, 11-12) și a-i învrednici să se împărtășească cu evlavie și cuviință de darurile și binefacerile mântuirii dobândite de Domnul nostru Iisus Hristos pentru noi. Aceste condiții se pot rezuma la următoarele zece porunci și îndrumări creștinești:

1. Interzicerea consumului de mâncare și băutură, dimineața, înainte de a pleca la sfânta biserică pentru a asculta slujba Sfintei Liturghii, deoarece, „*Pâinea cea cerească și paharul vieții*” se gustă înainte de a primi hrana cea pământească, iar pentru cei ce nu au primit (de la duhovnic) dezlegare să se împărtășească, li se dă, în schimb, anafură (pâine binecuvântată) care se servește tot pe nemâncate, fiindcă postul dă aripă rugăciunii, „*îl sfințește pe credincios, iar pe preot îl desăvârșește, că nu-i cu putință să îndrăznească cineva a săvâși sfintele slujbe fără să postească; aceasta nu numai în slujba noastră de acum, tainică și adevărată, ci și în cea preînchipuitoare, care se aducea în Legea Veche*”²³ așa cum spune un mare sfânt și luminător al Bisericii lui Hristos.

2. Nu este admis sub nici un chip fumatul înainte de a lua parte la slujba Sfintei Liturghii, pentru că trupul este „*templul Duhului Sfânt*” (I Cor. 6, 19) și nu trebuie niciodată întinat cu duhoarea și buruiana satanei. „*Trupul este unealta, este ca o haină și o îmbrăcăminte a sufletului. Dacă va locui împreună cu un*

21. Idem, *Din ospățul Stăpânului*, trad. în rom.de Arhiereu- Vicar Irineu Slătineanu, Ed. Adonai, București, 1995, p. 42.

22. *Ibidem*, p. 159.

23. Sf. Vasile cel Mare, *Omilia I despre post*, trad. în rom.de Pr. D. Fecioru, în col. PSB, vol. XVII, *Omilii la Hexaemeron, Omilii la Psalmi, Omilii și cuvântări*, Ed. IBMBOR, București, 1986, p. 351.

suflet sfânt, ajunge templu al Duhului Sfânt. Ai grijă așadar de trup, pentru că este templu al Duhului Sfânt! Să nu pângărești această îmbrăcăminte prea frumoasă!”²⁴. Același avertisment și îndemn insistent îl adresa și Sfântul Ioan Gură de Aur celor din vremea sa care îndrăzneau să se apropie cu nevrednicie de Sfințele și Prea Curatele Taine ale lui Hristos. „Și eu – spune el – iată, de acum strig cu glas luminat și mărturisesc, rog și poftesc, ca să nu vă apropiați la această Sfântă Masă cu întinăciune sau cu conștiința încărcată. Căci astfel de apropiere nu poate fi împărtășire, ci osândă și chin și adăugire de pedeapsă”²⁵.

3. Fiecare credincios este dator să se împace cu aproapele său și să ierte pe vrăjmașul său, căci, „Dumnezeu este iubire” (I Ioan 4, 16) și nimeni nu se poate apropia de Dumnezeu când este învrăjbit cu cineva, ci numai dacă se află în raport de iubire și înțelegere cu semenul său. „De la aproapele este viața și moartea. Că de vom dobândi pe fratele, pe Hristos dobândim; iar de vom sminti pe fratele, lui Hristos greșim”²⁶, spune Sfântul Antonie cel Mare.

Porunca Mântuitorului, care spune: „De-ți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aminti că fratele tău are ceva asupra ta, lasă acolo darul tău înaintea altarului și mergi mai întâi de te împacă cu fratele tău și atunci venind, adu darul tău” (Matei 5, 23), rămâne categorică în această privință. Trebuie, așadar, să înlăturăm din inimă orice gând pătimăș și orice sentiment de aversiune, de repulsie și de pismă și „să nu avem în suflet dor de răzbunare, ca nu cumva rugându-ne, când spunem: „Iartă-ne nouă, precum și noi iertăm greșiților noștri” (Matei 6, 12) să ne rugăm împotriva noastră. Înfricoșătoare sunt cuvintele acestea! Cel ce le rostește, aproape că strigă așa lui Dumnezeu: „Am iertat, Stăpâne, iartă-mă! Am dezlegat, dezleagă-mă! Le-am lăsat, lasă-mi-le! Dacă le-am ținut, ține-mi-le! Dacă n-am iertat vecinului păcatele lui, nu mi le ierta nici Tu pe ale mele. Cu măsura cu care am măsurat, măsoară-mi și Tu mie”²⁷.

Iertarea păcatelor noastre, pe care o cerem de la Dumnezeu, este condiționată de iertarea pe care trebuie să o acordăm fraților noștri, care, într-un fel sau altul, ne-au greșit. „Iertați și veți fi iertați” (Luca 6, 37). „Că de veți ierta oamenilor greșelele lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru Cel ceresc; iar de nu veți ierta oamenilor greșelele lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greșelele voastre” (Matei 6, 14-15).

4. O îndatorire deosebit de importantă, dar care ține de pregătirea trupească, o constituie și curățenia corporală, care constă în spălarea în întregime a trupului, încă de cu seară, pieptănarea părului, aranjarea bărbii, spălarea gurii și tăierea unghiilor, căci trebuie să ne prezentăm cu „haină de nuntă” (Matei 22, 12) la ospățul euharistic al Împăratului Hristos. Se cade „să ne apropiem cu inimă cu-

24. Sf. Chiril al Ierusalimului, *Cateheza a IV-a*, cap.23, în *trad. rom. cit.*, p. 61-62.

25. Sf. Ioan Gură de Aur, *Din ospățul...*, în *trad. rom. cit.*, p. 43.

26. *Patericul*, ce cuprinde în sine cuvinte folositoare ale Sfinților Părinți, Alba Iulia, 2003, p. 5.

27. Sf. Ioan Gură de Aur, *Din ospățul...*, în *trad. rom. cit.*, p. 188.

rată, întru plinătatea credinței, curățindu-ne prin stropire inimile de orice cuget rău, și spălându-ne trupul cu apă curată” (Evr. 10, 22), așa cum ne povățuiește Sfântul Apostol Pavel.

De asemenea, ținuta vestimentară trebuie să fie sobră și îngrijită, pentru a fi demnă de respectul pe care îl nutrim și îl exprimăm față de Stăpânul Hristos, acum, când ne oferă cinstea de a participa la masa Sa cea dumnezeiască.

5. La biserică nu se vine târziu, ci încă de la începutul Utreniei, îndată ce s-a tocat și s-au tras clopotele pentru oficierea slujbei. *„Toaca înseamnă trâmbița îngerilor la a doua venire a Domnului. Creștinul învață de aici să viețuiască creștinește, ca la ultima judecată să fie pus în rândul celor de-a dreapta. Clopotele înseamnă glasul lui Dumnezeu care răsună din înălțime, ne îndeamnă la rugăciune și ne amintește datoria noastră ca să gândim totdeauna la El și să începem și să sfârșim tot lucrul cu Dânsul, că numai așa vom fi bine plăcuți Lui”*²⁸.

Participarea la slujba Vecerniei, Utreniei și a Sfintei Liturghii, care se săvârșesc în mod obligatoriu la bisericile de enorie, în zilele de duminici și sărbători, este o datorie creștinească de căpetenie a fiecărui credincios mirean, pe când participarea la celelalte Laude zilnice, cum ar fi: Ceasurile, Pavecernița și Miezonop-tica, este benevolă pentru credincioșii mireni și obligatorie pentru monahi. Deci, *„orice credincios este dator să asculte negreșit aceste slujbe (adică Vecernia, Utrenia și Sfânta Liturghie), iar pentru celelalte să se îngrijească pe cât îi va sta în putință”*²⁹.

Dacă totuși, din motive obiective, independente de voința sa, sau poate din anumite misiuni și sarcini impuse de natura seviciului, credinciosul a fost împiedicat să se prezinte mai devreme la biserică, este indicat să stea mai rezervat, în spatele naosului și să nu se înghesuie să se așeze în rândurile din față, stingherind pe credincioși și pe preotul slujitor și sustrăgându-le atenția de la rugăciune.

5. După ce a intrat în sfânta biserică, fiecare credincios este dator să se închine și să sărute cu evlavie sfintele icoane (de la iconostas și de la baza catapetesmei), iar după ritualul închinării să se așeze ordonat în rândurile celor pregătiți să înmâneze preotului la ușa sfântului altar prinoasele și darurile lor de jertfă: vin, prescuri, lumânări și tămâie, însoțite de pomelnice pentru vii și adormiți. Pomelnicele se dau totdeauna înainte de începerea propiu-zisă a Sfintei Liturghii, pentru ca preotul slujitor să aibă răgaz să le pomenească și să scoată miride pentru sufletele celor menționați nominal în aceste pomelnice. Actul acesta ne încredințează că fiecare credincios reprezentat prin părțile scoase pe sfântul disc *„se dăruiește pe sine însuși lui Hristos, dar îi dăruiește și pe cei cunoscuți și*

28. Pr. Alexandru Apostol, *op. cit.*, p. 7.

29. Sf. Simeon al Tesalonicului, *Despre sfintele rugăciuni*, cap. 331, în *„Traktat asupra dogmelor credinței noastre ortodoxe, după adevăratele principii puse de Domnul nostru Iisus Hristos*, trad. în rom. și tipărit de Toma Teodorescu, București, 1865, p. 214.

dragi, știind că prin aceasta îi va avea cu adevărat în veci. „Pe noi înșine și unul pe altul și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să I-o dăm”. Nu numai Hristos se dăruiește Tatălui pentru noi și nouă înșine, în stare de jertfă, ci și noi ne dăruim împreună cu El Tatălui și Lui însuși, din puterea dăruirii Lui, ca să existăm cu adevărat. Iubirea e dăruire reciprocă de sine, un continuu dar și contra dar. Această reciprocă dăruire arată că la fundamentul vieții este comuniunea iubitoare a unor Persoane supreme, și aceasta se întinde pe planul creației”³⁰.

Viața deplină, trăită în spiritul autentic al învățaturii creștine se cultivă și se perpetuează numai în duhul iubirii. În Sfânta Liturghie, Hristos Dumnezeul nostru, care se jertfește în chip tainic și nesângeros pentru mântuirea noastră, ne atrage și pe noi la Sine prin iubirea Sa dăruitoare, pentru ca și noi să-i atragem pe semenii noștri în jertfa Sa. *„Dacă n-am vrea să fie dăruiți și ei, nu i-am avea deplin și pentru noi și n-ar avea nici ei viață plină, care le vine numai din Hristos, izvorul vieții, întrucât se dăruiesc Lui”³¹.* Aceasta este rațiunea și motivația aducerii pomelnicelor și darurilor de jertfă la sfântul altar. Aceste ofrande materiale de pâine și vin, pregătite și afierosite (consacrate) la Sfânta Proscomidie și, apoi, sfințite și prefăcute în Trupul și Sângele Domnului în momentul Epiclezei, închipuie *„pârğa vieții noastre”*, pe care I-o oferim în dar lui Dumnezeu. Ele ne reprezintă pe noi, adică fondul nostru sufletesc, viața noastră curată și neprihănită și jertfa inimilor noastre: gândurile pioase și râvnitoare, sentimentele sincere de iubire și adorare, rugăciunile și imnele mângâietoare și lacrimile de pocăință și îndurare pe care le închinăm lui Dumnezeu (Ps. 50, 18). *„În schimbul vieții celei veșnice, adică al Sfântului Trup și Sânge de viață făcător pe care ni-l dă, Domnul ne-a poruncit să-i aducem hrana producătoare a vieții trecătoare, ca să primim viață pentru viață: să dobândim pe cea veșnică în schimbul celei vremelnice”³².*

Aducerea darurilor ilustrează și mai pregnant caracterul de jertfă al Sfintei Liturghii, arătându-ne că în timpul acestui serviciu divin comunitatea rugătoare a credincioșilor nu rămâne pasivă, ci este integrată și ea în actul jertfei euharistice, în sensul că se jertfește și este împreună jertfită cu Hristos, Care se aduce pe Sine, pentru noi, jertfă Tatălui în chip nesângeros, ca să ne împărtășească și pe noi de roadele jertfei Sale și să ne facă capabili de a ne jertfi unii pentru alții pentru dragostea Sa. De aceea, în Biserica Ortodoxă nu este admisă oficierea Sfintei Liturghii în absența credincioșilor, pentru că, *„în Liturghie noi aducem lui Dumnezeu, ca dar, tot ceea ce avem mai de preț, adică însăși viața noastră cea pământească și trecătoare, simbolizată în darurile de pâine și de vin, iar El ne dă în schimb*

30. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1968, pp.127-128.

31. *Ibidem*, p. 128.

32. *Ibidem*.

viața Sa cea divină și veșnică, adică însuși Trupul și Sângele Fiului Său, în care se prefac aceste daruri și din care cine gustă „viu va fi în veci”, cum spune Mântuitorul însuși” (Ioan 6, 48-58)³³.

Biserica creștină s-a constituit și s-a dezvoltat în atmosfera înălțătoare de evlavie și zidire sufletească a Sfintei Liturghii, pentru că, numai în mediul ei duhovnicesc se întreține via sentimentul solidarității și comuniunii iubitoare între credincioși și se realizează unirea cu Hristos după modelul unității Persoanelor Sfintei Treimi. Conștientizând și aplicând în mod practic acest principiu comunitar și hristocentric, Biserica nu a ezitat niciodată să-i angajeze și să-i implice pe credincioși într-o participare activă și reală la aducerea jertfei liturgice. „Potrivit neîntrecutului nostru ecleziolog, Sfântul Ioan Gură de Aur, în dumnezeiasca Euharistie cel care „aduce” ofranda este nu numai liturghisitorul, ci, împreună cu el, întreaga comunitate”³⁴, fapt închipuit și concretizat în partea finală a rânduielii Sfintei Liturghii (la chinonic), când preotul slujitor strânge cu buretele toate miridele de pe sfântul disc: ale Născătoarei de Dumnezeu, ale îngerilor și ale sfinților și ale celor ce au fost pomeniți de liturghisitor la Sfânta Proskomidie, căci toți membrii pomeniți (vii sau adormiți) sunt mădulare cinstite ale trupului lui Hristos (I Cor. 12, 27), și le toarnă în Sfântul Potir. „Comunitatea credincioșilor lui Hristos este acum întreagă adunată în Sfântul Potir. În dumnezeiasca Liturghie, prin urmare, nu se realizează pur și simplu o comunitate culminantă a fiecărui credincios „individual” cu Hristos, ci și unitatea orizontală a tuturor mădurelor trupului întreg. Biserica – Hristos, Cap și Trup, devine deci o realitate văzută”³⁵.

6. După oferirea darurilor și aprinderea lumânărilor în sfeșnice sau în locuri special amenajate, fie în pridvorul bisericii sau în afara ei (pentru a nu deteriora pictura interioară), credincioșii sunt datori să se așeze fiecare în ordinea stabilită, potrivit rânduielii tradiționale: bărbații în dreapta și femeile în stânga, dând posibilitatea celor mai în vârstă să ocupe locurile din față sau, eventual, scaunele laterale de la străni.

În timpul seviciului liturgic, în sfânta biserică trebuie să domnească o atmosferă de liniște, de ordine desăvârșită și bună rânduială. Acest aspect ar trebui să-i nu-i scape niciodată din vedere preotului misionar și catehet, ci totdeauna să-l aplice în practică, instruind și educând credincioșii în spiritul disciplinei și buneii cuviințe creștinești, așa cum se proceda în Biserica primelor veacuri, când, „în toți era numai un suflet și o inimă”³⁶, iar diaconii supravegheau poporul „ca să nu

33. Diacon Asistent Ene Braniște, *Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila*, teză de doctorat, București, 1943, p. 69.

34. Gheorghios D. Metallinos, *Parohia- Hristos în mijlocul nostru*, trad. în rom. de Pr. Prof. Ioan I. Ică, Ed. Deisis, Sibiu, 2004, p. 17.

35. *Ibidem*, p.13.

36. Sf. Ioan Hrisostom, *Omilia XXXVI la „Comentariile sau Tâlcuirea Epistolei întâi către Corinteni”*, trad. în rom. de Arhim. Theodosie Athanasiu, revizuită de Constantin Făgețan, Ed. Sofia, București, 2005, p. 392.

*facă zgomot sau să dormiteze, sau să râdă sau să facă semne; căci în biserică, fiecare trebuie să stea cuviincios, treaz și cu priveghere, avându-și ascultarea atentă la cuvântul Domnului*³⁷.

Din clipa în care ne-am încadrat în atmosfera de rugăciune, sub bolta de har a bisericii, dispar pretențiile de întâietate și diferențele arbitrare dintre oameni, generate de animozități, vanități sau diferite demnități îndeplinite în contextul vieții sociale sau politice, pentru că, înaintea Împăratului ceresc, ne aliniem cu toții pe suportul aceluiași raport de egalitate. *„În Liturghie nu devenim invidioși și încrezuți în prerogativele ce le avem, inteligență sau chiar virtuți, pentru că nimic nu este al nostru, ci toate ne sunt date în dar pentru zidirea trupului lui Hristos. Omul este scăpat de orgoliu. Bogați și săraci, învățați sau simpli, tineri sau bătrâni, femei sau bărbați, sunt liberi de prejudecățile lor și se străduiesc să devină împreună trupului lui Hristos*³⁸.

În fața Sfintei Mese este învinsă inegalitatea, barierele separatiste și fricțiunile care îi despart și îi învrăjbesc pe oameni. Lăcașul de cult redă imaginea paradisiului ceresc, iar lucrarea duhovnicească a dumnezeieștii Liturghii coboară cerul pe pământ și înalță mintea omenească de la cele pământești spre sferele împărăției cerești. *„Deci, după cum dacă cineva ți-ar deschide cerul și te-ar introduce acolo, tu nu ai cuteza a grăi, fie chiar de ai vedea pe tatăl tău sau pe fratele tău, tot așa și aici nimic nu trebuie a grăi decât cele duhovnicești. Căci și cele ce sunt aici sunt cer, iar de nu crezi, privește la această masă sfântă și adu-ți aminte pentru ce s-au pus aici și din ce pricină. Gândește-te cine este Cel ce stăpânește aici, cutremură-te chiar și mai înainte de vreme... . Ridică-te, mai înainte de a vedea ridicându-se vâlul sau catapeteasma, și ceata îngerilor mergând înainte, ridică-te, la cer*³⁹, adică, meditează la cele mai presus de fire și de înțelegere și stai de vorbă în intimitatea sufletului tău cu Stăpânul Hristos, vrea să spună marele părinte antiohian, autorul celei mai uzuale Liturghii ortodoxe.

Pentru a pătrunde cu mintea înțelesurile adânci ale lucrării sfințitoare ce se desfășoară sub învelișul extern al întregului ei aparat de forme, rituri și acte simbolice, se impune cu precădere o catehizare preliminară a credincioșilor în acest sens, sau, mai bine zis, o inițiere elementară a lor în tainele și semnificațiile simbolico-mistice ale Liturghiei și ale cultului divin public în genere, pentru a asigura o participare cât mai largă, mai rodnică și mai conștientă a poporului drept credincios la acest serviciu divin. Însă, mai înainte de a-i pregăti să ajungă la acest nivel de percepere și trăire afectivă a momentului sacru, este bine ca preotul să-i deprindă pe enoriașii săi cu păstrarea ordinii, liniștei și a buneii rânduieli în biserică. *„Să-i învețe să vină la timp și să nu mai părăsească biserica înainte de*

37. *La spiritualité liturgique*, în rev. „Contacts” I, Paris, 1976, p. 7.

38. *Ibidem*, p. 9

39. Sf. Ioan Hrisostom, *Omilia XXXVI*, la „Comentariile sau Tâlcuirea...”, în trad. rom.cit., p. 392.

sfârșitul slujbei, pentru a nu tulbura bunul mers al serviciului divin; să-i învețe când și cum să aducă diferite ofrande și prinoase, prescura și pomelnicele la proscomidie, când să îngenuncheze și cum să se închine pe la icoane; să mustre pe cei ce vorbesc sau ațipesc în străni, pe cei neatenți și cu atitudini necuviincioase, pe cei ce umblă fără rost în biserică, ș.a.m.d”⁴⁰.

7. Din clipa în care s-a așezat în biserică, credinciosul trebuie să stea neclintit, cu mintea trează și concentrată la rugăciune, fără să-și îndrepte privirea în stânga sau în dreapta și fără să gesticuleze sau să iasă afară în anumite momente ale slujbei, provocând tulburare, căci, *„cel ce ascultă cu evlavie Sfânta Liturghie, nu va cădea în păcat de moarte, iar păcatele ușoare îi vor fi iertate”⁴¹*, spune Fericitul Augustin.

Este un act de impietate și necuviință a sta nepăsător și cu mintea risipită în timpul celei mai solemne slujbe religioase, când îngerii contemplă săvârșirea unei lucrări atât de minunate. *„Când Dumnezeu vă cheamă la masa Lui și-L pune înaintea pe Fiul Său, când sunt de față puterile îngerești cu frică și cu cutremur, iar heruvimii își acopăr fețele și serafimii strigă cu cutremur: Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, tu strigi și faci zgomot la acest ospăț duhovnicesc? Nu știi că sufletul trebuie să fie plin de liniște în acest timp? Atunci este nevoie de multă pace și liniște, nu de zgomot de mânie sau tulburare. Acestea fac necurat sufletul care se apropie”⁴²*, afirmă Sfântul Ioan Gură de Aur.

În timpul oficierei Sfintei Liturghii se stă *„cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu”*, așa cum specifică și rugăciunea obștească a Bisericii în formulele ei sacramentale, adică, cu pătrundere și fior sufletesc, *„având ochiul minții curat și treaz, lepădând tot gândul cel lumesc”* și stând *„cu ochii plecați în jos, și cu sufletul ridicat în sus”⁴³*, căci, *„aproape este Domnul de cei umiliți la inimă și pe cei smeriți cu duhul îi va mântui”* (Ps. 33, 17).

Îngenuncherile în timpul Sfintei Liturghii nu sunt îngăduite decât în momentele cele mai importante ale slujbei, cum ar fi: citirea Sfintei Evanghelii, Vohodul Mare și Epicleza, iar așezarea pe scaune sau în strănile laterale este permisă numai în timpul citirii Apostolului, la chinonic și în clipele rostirii predicii.

8. În timpul Sfintei Liturghii nu este permis nimănui să râdă, să vorbească, sau să spună glume și ironii, căci, aceste gesturi indecente și necontrolate, nu numai că produc sminteală, sustrag atenția, indispun și perturbază atmosfera de rugăciune, ci sunt în primul rând incompatibile cu misterul slujbei și compromit oriibil pe cei ce le săvârșesc, demascându-le necredința, superficialitatea, sfidarea de cele sfinte și lipsa lor de trăire și educație religioasă. Pentru aceștia, îndemnul: *„Toată grija cea lumească acum să o lepădăm”*, pe care ni-l adresează atât de

40. Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Participarea la Liturghie*, în col. *„Clasici ai teologiei românești”*, Ed. România creștină, București, 1999, p. 77.

41. Leonard de Port – Maurice, *Știți ce este Sfânta Liturghie?*, București, 1925, p. 19.

42. Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvântări la praznice împărătești*, trad. în rom. de Pr. Dumitru Fecioru, în col. *„Izvoarele Ortodoxiei”*, nr. V, București, 1942, p. 22.

43. Idem, *Din ospățul...*, în trad. rom. cit., pp. 165, 188.

stăruitor imnul heruvimic, rămâne fără nici un ecou în sufletele lor, iar participarea lor infidelă și nedemnă la acest oficiu divin nu le aduce nici un folos sufletească, ci, dimpotrivă, le atrag propria lor osândă (I Cor. 11, 28-29). „ Pentru aceasta – spune Sfântul Ioan Gură de Aur –, trebuie ca cel ce se apropie de Sfintele Taine să scoată din sine toate necuviințele omenești și astfel să se atingă de acea jertfă curată cu sufletul împăcat. Și nici să stea de față cu lene, nepăsare și obrăznicie, fiind silit a se apropia din pricina sărbătorii, fiindcă sărbătoarea este arătarea săvârșirilor celor bune, evlavia sufletului și strășnicia vieții. Dacă le ai pe acestea, apoi vei putea să prăznuiești totdeauna și să te apropii totdeauna”⁴⁴.

În biserică nu suntem simpli spectatori, ci împreună rugători cu preotul și cântărețul, cu obștea credincioșilor, cu îngerii, cu sfinții și cu tot universul creștin. „Cei ce stau cu nepăsare în biserică în timpul dumnezeieștii slujbe și nu ascultă citirea și cântarea și nu sunt atenți la slujirea preotului și vorbesc atunci când nu se cuvine, de asemenea, își întorc ochii și mintea lor de la cer sau de la Fața lui Dumnezeu la lumea deșertăciunilor, dincolo de ușile bisericii sau se uită unul la altul pentru priviri păcătoase sau curioase și stau împrăștiați și fără să înțeleagă ceva în momentele în care trebuie să se închine cu frică și cu cutremur – toți aceștia greșesc cumplit și nu se învrednicesc de milele și binefacerile lui Dumnezeu, iar viața lor este întotdeauna în mare primejdie, din cauza curselor viclenilor și pierzătorilor demoni”⁴⁵.

9. Participarea activă la Sfânta Liturghie nu se rezumă la o simplă prezență trupească, creată de obișnuință, în virtutea unei tradiții, sau a unei nevoi lăuntrice de a te deconecta și ușura de povara grijilor și greutăților vieții. O participare reală, efectivă și eficientă la slujba Sfintei Liturghii înseamnă o angajare ființială a credinciosului în desfășurarea acestei drame sfinte, iar aceasta presupune concentrare interioară, pătrundere și înțelegere adâncă a sensurilor tainice ale riturilor și actelor simbolice ce se săvârșesc în cadrul acestei sfinte slujbe și o adeziune sufletească integră. Această condiție se realizează numai printr-o conlucrare activă a credincioșilor cu oficianții slujbei (preot și cântăreț), sincronizându-i și imitându-i afectiv și discret în toate actele și momentele slujbei, „adică mulțumind, rugându-se, umilindu-se sau slăvind pe Dumnezeu”⁴⁶ la fiecare gest, rostire sau cântare liturgică interpretată de ei, căci, însăși rânduiala în sine este întocmită de așa natură, încât să antreneze întreaga comunitate la săvârșirea ei. Formulele de răspunsuri și de dialog între liturghisitori și popor și forma plurală a rugăciunilor și a ecteniilor, nu se pot concepe decât cu participarea efectivă a poporului la desfășurarea acțiunii liturgice. Când preotul se roagă sau rostește vreun ecfonis „ia ca părtași la slăvire și mulțimea credincioșilor”⁴⁷.

44. Idem, *Omilia XXVIII*, la „Comentariile sau Tâlcuirea...”, în trad. rom. cit., p. 292.

45. *Îndreptarul creștinului ortodox*, culegere de articole moral-duhovnicești, trad. în rom. din limba rusă de Cristea Florentina, Ed. Ecumenița, București, 2008, p. 83.

46. Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Participarea la...*, p. 86.

47. Nicolae Cabasila, în trad. rom. cit., cap. XXIII, XXXV, pp. 63, 84.

Totodată, când se roagă în timpul Sfintei Liturghii, credinciosul contemplă cu mintea luminată de credință și misterul mântuirii înfățișat simbolic și sacramental în rânduiala acestui oficiu divin. „Numai printr-o intuiție mistică ne putem face părtași la cunoașterea unei asemenea realități supranaturale. De altfel, toată iconomia ritualului liturgic, cu gesturi, ca tragerea dverei sau poruncile și sfaturile din diferite interjecții liturgice ca: „Să luăm aminte”, „Să stăm bine, să stăm cu frică”..., „Toată grija cea lumească acum să o lepădăm”, etc., țintesc să ne conducă și să ne mențină în cadrul meditației contemplative sau mistice”⁴⁸, însă emoția mistică nu exclude și nu înlocuiește starea de trezvie a rugăciunii.

Rugăciunea liturgică trebuie îndeplinită atât după formă cât și după fond, adică nu numai în litera ei, ci și în duhul ei, „nu numai cu limba ci și cu sufletul întru Duhul”⁴⁹, căci, „dacă limba noastră rostește cuvinte de rugăciune, iar în același timp mintea visează, nu avem nici un folos”⁵⁰. Adevărata rugăciune este cea îndeplinită cu mintea întreagă și cu simțirea curată și despătimită. „Starea cea mai înaltă a rugăciunii este aceea în care mintea a ajuns în afară de trup și de lume și a devenit cu totul imaterială și fără formă în vremea rugăciunii”⁵¹, iar „simțirea rugăciunii este adunarea cugetului împreună cu evlavie, cu străpungerea inimii, cu durerea sufletului și cu mărturisirea greșalelor cu suspine nevăzute”⁵².

Participând astfel la slujba Sfintei Liturghii, credincioșii „pot să câștige sfințenia în sensul moral în deosebi al acestui cuvânt, ca rezultat al atenției, al concentrării, al contemplării, al meditației și al pătrunderii de tot ceea ce se face și se rostește în cursul serviciului divin pentru aducerea Sfintei Jertfe și în vederea împărtășirii din ea”⁵³.

Scopul final al Liturghiei este sfințirea credincioșilor prin împărtășirea reală cu Sfintele Taine, iar dacă ei nu sunt pregătiți sufletește să primească hrana euharistică și mântuitoare a Trupului și Sângelui Domnului, nu rămân degrevați de roadele sfințeniei, căci „se sfințesc prin însăși puterea pe care o au rugăciunile, cântările și citirile”⁵⁴ rostite în timpul slujbei. „Toate eforturile Liturghiei tind să

48 Pr. Prof. Dr. Petre Vintilescu, *Misterul liturgic*, București, 1929, p. 37.

49 Sf. Ioan Gură de Aur, *Din ospățul...*, în trad. rom. cit., p.179.

50 Idem, *Problemele vieții...*, în trad. rom. cit., p.190.

51 Sf. Maxim Mărturisitorul, *A doua sută a capetelor despre dragoste*, trad. în rom. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în *Filocalia*, vol. II, Sibiu, 1947, p. 68.

52 Cuviosul Evagrie Monahul, *Cuvânt despre rugăciune*, trad. în rom. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în *Filocalia*, vol. I, Sibiu, 1947, p.79.

53 Pr. Prof. Dr. Petre Vintilescu, *Sfânta Împărtășanie în spiritualitatea creștină. Deasă sau rară împărtășire?*, în „Studii Teologice” V (1953), nr. 5-6, p. 393.

54 Nicolae Cabasila, în trad. rom. cit., cap. I, p. 27. „Rugăciunile și cântările și în general tot ce se petrece înainte și după sfințirea darurilor, au ca scop să trezească în credincioși sfințirea și aceasta o fac într-un îndoit mod: întâi prin rugăciunile, care ne duc mai aproape de Dumnezeu și apoi prin aceea că în ele vedem simbolizat pe Hristos, activitatea și suferințele, ce le-a primit pentru noi, căci în tot ceea ce se îndeplinește prin toată slujba Liturghiei, este simbolizată opera sfântă a Mântuitorului”. (Joseph Kramp S.- *Die Opferanschaunger der römischen Liturgie*, pp. 133, 157, apud Iconom Dr. Petre Vintilescu, *Sacrificiul religios...*, p. 52).

dezvolte în suflet viața lui Hristos"⁵⁵ și să o extindă într-un mod cât mai viu cu putință la nivelul colectiv, în viața de toate zilele a comunității creștine. Această „slujire cerească a lui Dumnezeu pe pământ, pe care se cuvine să o primim cu înțelegere și vrednicie; este o fericire, pace și bucurie pentru suflet! Hrănește mintea, veselește inima, cheamă lacrimi de umilință, de evlavie, de recunoștință, îndeamnă la nevoițele tăgăduitoare de sine ale iubirii, milostivirii și compasiunii față de toți oamenii; adună pe toți într-o singură unire frățască, împreunează într-o singură unire cerul cu pământul, pe îngeri și pe oameni și îi înveselește pe toți întru nădejdea învierii și nemuririi”⁵⁶.

Duhul comunitar, solidar și altruist pe care îl trăim în clipele Sfintei Liturghii trebuie să-l transpunem și în viața de toate zilele, pentru a prelungi în felul acesta jertfa liturgică în jertfele noastre personale de dăruire și slujire a aproapelui pentru care s-a jertfit Hristos. Numai în felul acesta, viața noastră personală devine o „liturghie după Liturghie”, adică o lucrare dezinteresată și jertfelnică de instaurare a binelui moral în lume, o dăruire iubitoare pe altarul păcii, al înfrățirii și întrajutoării reciproce, potrivit îndemnului: „Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm”. „Dăruindu-se prin viața lor eliberată de păcat unul altuia și unul pe altul lui Dumnezeu, se jertfesc Lui, alături jertfirea lor curată la jertfa lui Hristos, întărind în același timp comunitatea lor”⁵⁷.

Sfânta Liturghie impune din partea fiecărui creștin o pregătire sufletească deosebită, dar totodată creează și climatul spiritual prielnic acestei pregătiri. Ea este o continuă prefacere și transformare lăuntrică, o împreună creștere și rodire în Hristos până la piscul cel mai înalt al unirii depline cu El. „Cine nu frecventează Liturghia și nu se unește măcar simbolic cu Mântuitorul, acela nu este creștin, ci poartă acest nume în virtutea inerției, adică cel mult datorită harului primit la botez, căci, de fapt, legătura cu Hristos este întreruptă: unul ca acela a devenit mădular uscat al lui Hristos”⁵⁸.

Liturghia te face să crești în Dumnezeu și Dumnezeu să crească în tine și prin tine, în lume. „Ea este soarele creștinismului, sufletul credinței și inima învățaturii lui Hristos.”⁵⁹.

Pentru aceasta, „tot creștinul trebuie să se afle des la sfânta biserică și să nu lipsească niciodată de la Sfânta Liturghie pentru sfinții îngeri care sunt de față și scriu de fiecare dată pe cei ce intră și se înfățișează lui Dumnezeu și care fac rugăciune pentru ei, de asemenea pentru harul Sfântului Duh care este în chip nevăzut pururi prezent, dar mai ales în timpul Sfintei Liturghii”⁶⁰.

55 Dom. M. Festugiére, *op.cit.* p.71.

56 Sf. Ioan din Kronstadt, în *trad. rom. cit.*.p.135.

57 Pr.Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *op. cit.*p. 406.

58 Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Participarea la...*, p. 50.

59 Leonard de Port- Maurice, , *op. cit.*p. 3.

60. Sf. Maxim Mărturisitorul, *Mistagogia, cosmosul și sufletul, chipuri ale Bisericii*, cap. XXIV, trad. în rom. de Pr.Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMBOR, București, 2000, p. 39.

• R E C E N Z I I •

IPS Mitropolit Bartolomeu Valeriu Anania, *Memorii*, Ed. Polirom, Iași, 2008, 691 p.

Personalitate dinamică, de grandioase proporții sufletești și culturale, IPS Bartolomeu, Mitropolitul Clujului, pe lângă remarcabilele realizări de ordin economic-social-pastoral (dinamizarea activității pastorale a clerului, susținerea implicării Bisericii în activități de existență socială, promovarea dialogului dintre Biserică și cultură, atenția acordată tineretului pentru păstrarea identității proprii, înființarea de noi așezăminte monahale și construirea de lăcașuri de cult etc.) din Eparhia Clujului, la a cărei conducere este din anul 1993, este cunoscut și ca un talentat scriitor, pe lângă calitatea de teolog al Bisericii române.

Biserica noastră astăzi, ca și în trecut, nu a dus lipsă de ierarhi cărturari. Aceștia se regăsesc în toate generațiile fie vârstnice, fie tinere. IPS Bartolomeu aparține generației contemporane de ierarhi înaintate în vârstă, precum IPS Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, sau celor chemați la Domnul, IPS Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei, sau IPS Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului.

Volumul de față este o adevărată împlinire literară, observația, limba expresivă și puterea de evocare conferind acestei cărți valoarea ei excepțională de document, ca mărturie literară. Este o tulburătoare frescă a lumii românești din ultimele șase decenii ale secolului XX.

Cartea este o seducătoare confesiune scrisă într-un spirit cultivat și sincer, nu lipsită de darul formulărilor memorabile. Talentul literar al autorului îl ferește fără efort de alunecarea în platitudine, de ispita suficienței de sine sau de o nostalgie ieftină a evocării unui traseu al unei vieți de excepție (din anii de liceu, când s-a apropiat de Frațiiile de cruce, trecând prin anii studenției, ai detențiilor, ai peregrinărilor, ai realizărilor cărturărești, până la alegerea în scaunul arhieresc de la Cluj, în anul 1993). Memoriile acoperă o perioadă lungă de timp, faptele fiind prezentate „fără meșteșug sau pretenții”, după cum mărturisește însuși autorul.

Cartea a fost lansată la Iași în decembrie 2008, ceremonia fiind găzduită de Universitatea Alexandru Ioan Cuza în Aula Mihai Eminescu, în prezența IPS Teofan Savu, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei și a altor personalități din viața culturală ieșeană și a numeroși teologi și clerici.

Monumentalul volum însumează 691 de pagini și a fost conceput în două părți. Prima este alcătuită din 12 capitole și cuprinde inclusiv anul 1965, anul plecării în U.S.A. la Detroit. Partea a doua cuprinde 49 de titluri și se referă la perioada anilor 1965-1993.

Cartea a început să fie scrisă în Detroit (U.S.A.). Cea mai mare parte a ei a fost așternută pe hârtie la Mănăstirea Nicula, locul unde IPS Bartolomeu petrece o mare parte din timpul său, în ultimii ani. Aici au fost făcute ultimele corecturi ale textului înainte de a intra în tipar. Tot în acest așezământ monahal, prin statutul „Fundației Mitropolitul Barto-

lomeu”, sunt păstrate manuscrisele autorului. Fără a intra în detalii, un amănunt merită a fi cunoscut, acela că, așa cum declară autorul, dorea ca volumul să fie lansat la cinci ani după moartea sa: „am stat mult pe gânduri nu până să-l scriu, ci până să-l public”. La sfatul profesorului universitar Aurel Sasu din Cluj, IPS Bartolomeu a decis să-și publice cartea încă în viață fiind, deci mai devreme, spre încântarea cititorilor.

Nu greșim dacă afirmăm că volumul este nu doar o carte, ci mai mult, o lecție de viață, descoperindu-ne pe omul Bartolomeu din întâmplările marcante ale vieții ierarhului. Memoriile oricărei persoane sunt pentru cititor un popas de retrăire emoțională a unor fapte evocate din trecut, ca și cele de față.

Cartea este un eveniment cultural, marcând un moment de grație în literatura memorialistică românească.

Un aspect ce se cuvine cu precădere subliniat este frumusețea în sine a ediției, tipărită impecabil pe hârtie de calitate. Ediția reprezintă o provocare de eleganță clasică și îi onorează pe toți cei implicați în realizarea ei, de la prolifică Editură Polirom din Iași, în frunte cu directorul Silviu Lupescu.

CONSTANTIN COSTACHE

Album, Pridvoare ale cerului. Mănăstiri și schituri din Arhiepiscopia Bucureștilor, Ed. Basilica a Patriarhiei Române, 2009, 320 p.

Monumentele de artă religioasă continuă să atragă atenția și astăzi iubitorilor de frumuseți de valoare artistică română. O frumoasă inițiativă publicistică și misionară, cu un înalt rol educativ este și editarea în condiții grafice impecabile a albumului foto de față.

De la bun început trebuie să spunem că albumul impresionează prin calitatea hârtiei folosite, a execuției profesionale a fotografiilor alb-negru și color, cât și prin înalta ținută grafică.

Albumul a fost realizat din inițiativa și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, și publicat la Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, cu scopul de a „pune în lumină istoria și frumusețea mănăstirilor și schiturilor din București, Ilfov și Prahova, locuri unde s-au nevoit o mulțime de monahi și monahii” (p.3), după cum afirmă Patriarhul Daniel în *Cuvântul înainte*.

Este o ediție îngrijită cu dragoste, competență și scrupulozitate de colectivul de redacție compus din Arhim. Timotei Aioanei, Arhim. Teofil Anăstăsoaie și monahia Atanasia Văetiși, a căror întreprindere este lăudabilă în a oferi celor interesați, oamenilor de cultură sau celor profani un mănunchi de fotografii și scurte prezentări informative despre tezaurul bisericesc și cultural al mănăstirilor și schiturilor din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor. După cum aflăm din *Cuvântul înainte* semnat de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel: „Arhiepiscopia Bucureștilor are între lăcașurile sale vechi mănăstiri ctitorite de mari voievozi ai Țării Românești, dar și altare înălțate de către călugări smeriți, de ierarhi, de binecredincioși creștini care au dorit să aducă slavă lui Dumnezeu pentru ajutorul primit de la El. Între aceste mănăstiri unele strălucesc prin istoria plină de evenimente și împliniri, de călugări râvnitori care au înnoit prin viața și învățăturile lor monahismul românesc” (p. 2).

Albumul prezintă 37 de mănăstiri, schituri și paraclise din Arhiepiscopia Bucureștilor. Istoria acestor așezăminte este redată în formă bilingvă sub aspectul de schițe mono-

grafice dispuse cronologic, fiecare rezumat istoric în limba română fiind urmat de unul sumar în limba engleză. Textul este însoțit de un bogat material documentar ilustrativ astfel încât imaginea devine informație și cunoaștere.

Impunătorul album înfățișează aceste monumente istorice prinse fotografic din diverse unghiuri de vedere cu scopul de a reda artistic și editorial în poziții și aspecte diferite frumusețile arhitecturale și valorile artistice, precum și cadrul cu pitorescul încântător al locurilor în care se află aceste mănăstiri.

Putem afirma că albumul ne arată arta de a descoperi frumuseți și ne învață să le admirăm, fiind o bucurie a spiritului și a ochilor.

Într-adevăr, fotograficul Laurențiu Tătulescu se dovedește un maestru deosebit de priceput în arta fotografiei, căci privitorul acestor fotografii descoperă că în arhitectura bisericească munteană s-au întâlnit și s-au unit armonios și structural elemente de bază autohtone cu cele bizantine și chiar cu cele europene (romanice, gotice etc.)

Școala munteană de arhitectură bisericească a fost însoțită de o școală munteană de pictură bisericească și de alte arte auxiliare (sculptură, broderie, fernerie), toate cu realizările unor opere de o inestimabilă valoare artistică națională, cum sunt picturile murale și frescele de la mănăstirile Cernica, Căldărușani, Pasărea, Ghighiu, Snagov, Zamfira etc.

Unor mănăstiri, situate în codrii seculari de pe Valea Prahovei, în munți și dealuri sau câmpie, sau în așezări urbane, le-au fost recunoscute însemnătatea de importante centre artistice, culturale și chiar economice, ele exprimând nivelul și specificul culturii noastre medievale. Acestea au avut un rol important și în formarea conștiinței de neam și de credință a poporului român. Fără această conștiință, românii nu ar fi putut să trăiască potrivit Evangheliei și să fie capabili de realizări de artă religioasă ce au durat peste veacuri până astăzi.

Moștenirea acestora constă nu numai în arhitectura lor veche, ci și în faptul că în mai toate bisericile mănăstirilor se păstrează multe valoroase creații picturale, atât prin tehnica și stilul în care au fost lucrate, cât și prin măiestria pictorilor ce le-au executat. Fondul bizantin al iconografiei încadrat în canoanele picturii ortodoxe, simțul artistic, puterea de creație pentru frumos, toate pun în lumină talentul și originalitatea izvorâte din bogata tradiție a neamului românesc a pictorilor români din veacurile trecute.

Cel ce zăbovește cu privirea pe paginile albumului și pe fotografiile mănăstirilor se identifică cu istoria acestora fără să-și dea seama, „îndemnându-i pe dreptmăritorii creștini să fie mereu căutători ai veșnicelor bunătăți și călători spre cer, spre cetatea stătătoare pe care o prevestea simbolic și o pregusta haric ca pe o arvună lăcașurile sfinte ale Ortodoxiei” (p.3), după cum afirmă Patriarhul Daniel în cuvântul cu care se deschide albumul.

Toate plaiurile locuite de români, dintru începuturile existenței lor, păstrează aceste comori numite mănăstiri, multe dintre ele fiind declarate monumente istorice într-o uriașă arhivă a strămoșilor noștri.

Acest album întărește admirația noastră față de trecutul nostru, față de geniul creator al poporului care ne-a lăsat atâtea comori de artă națională. Trecutul este îmbinat cu prezentul, adevărind o continuitate neîntreruptă creatoare istorică, artistică, etnică.

Considerăm că volumul se prezintă și ca un excelent instrument auxiliar de catehizare prin imaginile fotografice și textele monografice, aspectul formativ fiind îmbinat cu cel informativ. Vrednicia realizatorilor acestui album merită toată admirația și considerația noastră.

CONSTANTIN COSTACHE

C U P R I N S

EDITORIAL

- † DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Să folosim libertatea pentru a spori cooperarea panortodoxă* 3

VIAȚA BISERICESCĂ

- Lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române pe anul 2009. Sumarul Ședințelor de lucru din zilele de Joi, 18 – Vineri, 19 iunie 2009...* 11
- Aniversarea a zece ani de la vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România (7-9 mai 1999 – 2009) (Ciprian Bâra)* 111
- Proclamarea cinstirii Sfântului Ierarh Atanasie Patelarie, Patriarhul Constantinopolului, în calendarul Bisericii Ortodoxe Române (Adrian Portase)* 130
- Vizita irenică a Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la Patriarhia Ecumenică (27 mai-2 iunie 2009) (Diac. George Aniculaie)* 155
- Vizita pastorală a Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în Austria (12-16 iunie 2009) (Pr.conf. dr. Daniel Benga)* 173
- Alegerea și întronizarea Preasfințitului VINCENȚIU, noul Episcop al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, și a Preasfințitului CORNELIU, noul Episcop al Episcopiei Hușilor (Diac. George Aniculaie, Ciprian Bâra și Constantin Ciofu)* 192
- Vizita canonică a Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în Mitropolia Banatului(3-6 iulie 2009) (Diac. George Aniculaie)* 201
- Vizita canonică a Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în Franța (9-17 iulie 2009) (Lucian Gheorghe Duică)* 206
- Vizita canonică a Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în Mitropolia Ardealului (16-24 august 2009) (Ciprian Bâra și Diac. George Aniculaie)*..... 223
- AGENDA DE LUCRU a Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române (1 mai-31 august 2009) (Pr. Consilier patriarhal Remus Marian, Secretarul Cabinetului Patriarhal)*..... 233

EVENIMENTE BISERICESTI– COMEMORĂRI

- Moment aniversar – ziua de naștere a Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL (Ciprian Bâra)* 289
- Al II-lea Simpozion tematic consultativ pentru Catedrala Mântuirii Neamului (Ciprian Bâra)* 291

<i>Participarea Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL la hramul Mănăstirii „Sfântul Pantelimon” – Lacu Sărat, Brăila (Ciprian Bâra).....</i>	296
<i>Serbarea hramului Mănăstirii „Duminica Sfinților Români” din localitatea Popești-Leordeni (Raluca Brodner)</i>	298
<i>Biserica domnească din Ploiești a împlinit 370 de ani (Ciprian Bâra).....</i>	301
<i>Pelerinajul tinerilor din Episcopia Dunării de Jos la sărbătoarea Sfintei Treimi (Adrian Portase).....</i>	303
<i>A III-a ediție a Simpozionului „Dialogul dintre teologie și filosofie” – București (14-15 mai 2009) (Augustin Păunoiu).....</i>	308
<i>Sfințirea de către Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL a noii biserici din cartierul Drumul Taberei – București (Ciprian Bâra)</i>	314
<i>Reprezentanți din întreaga lume au discutat la București despre diaconia locală (Ciprian Bâra).</i>	316
<i>Sfințirea de către Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL a bisericii cu hramul „Sfânta Treime” din orașul Fetești (Diac. George Aniculaie)</i>	318
<i>Al II-lea Simpozion Internațional de Teologie Dogmatică Ortodoxă – Arad (11-13 iunie 2009) (Diac. George Aniculaie)</i>	320
<i>Depunerea jurământului de către absolvenții Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București (Diac. George Aniculaie).....</i>	325
<i>Slujba de pomenire a fericitului întru adormire Părintelui Patriarh IUSTIN (Ciprian Bâra)</i>	328
<i>Slujba de pomenire a Pr. prof dr. Ion Bria la 7 ani de la trecerea la cele veșnice (Diac. George Aniculaie).....</i>	330

DOCUMENTARE

<i>Pr. prof. dr. Alexandru M. Ioniță, Părintele Gala Galaction. Slujitor al Sfântului Altar și sciitor</i>	332
<i>Arhim. dr. Ștefan Gușă, Monahismul la Sfântul Vasile cel Mare.....</i>	368
<i>Pr. conf. dr. Vasile Petrica, Începuturile Mănăstirii „Sfântul Ilie de la Izvor” – Vasiova din Banat și nevoițele îmbunătățitului monah Vichentie Mălău (1887-1945).....</i>	384
<i>Arhim. conf. dr. Vasile Miron, Prezența reală a Domnului nostru Iisus Hristos în Sfânta Liturghie și condițiile unei participări active și conștiente a credincioșilor la această dumnezeiască slujbă.....</i>	399

RECENZII

<i>IPS Mitropolit Bartolomeu Valeriu Anania, Memorii, Ed. Polirom, Iași, 2008, 691 p. (Constantin Costache).....</i>	414
<i>Album, Pridvoare ale cerului. Mănăstiri și schituri din Arhiepiscopia Bucureștilor, Ed. Basilica a Patriarhiei Române, 2009, 320 p. (Constantin Costache)</i>	415
<i>Cuprins</i>	417

TABLE DES MATIÈRES

ARTICLE ÉDITORIAL

- † DANIEL, Le Patriarche de l'Église Orthodoxe Roumaine,
Usons de notre liberté pour faire croître la coopération panorthodox..... 3

LA VIE DE L'ÉGLISE

- Les travaux du Saint Synode de l'Église Orthodoxe Roumaine, en 2009.
L'abrégé des séances de travail de jeudi, le 18 juin et de vendredi,
le 19 juin 2009* 11
- L'anniversaire d'une décennie depuis la visite du Pape Jean Paul II-ème en
Roumanie (le 7-9 mai 1999-2009) (Ciprian Bâra).....* 111
- La proclamation de la gloire du Saint Hierarche Athanase Patélaire, le
Patriarche de Constantinople, dans le calendrier de L'Église Orthodoxe
Roumaine (Adrian Portase).....* 130
- La visite de courtoisie de Sa Béatitudo Père DANIEL, le Patriarche de L'Église
Orthodoxe Roumaine, payé au Patriarcat Œcuménique
(le 27 mai- la 2 juin 2009) (Diacre George Aniculoaie)* 155
- La visite pastorale de Sa Béatitudo Père DANIEL, le Patriarche de l'Église
Orthodoxe Roumaine, en Autriche (le 12 – 16 juin 2009)
(R.P. Dr. Daniel Benga, Maître de Conférence)* 173
- L'élection et l'intronisation de Son Excellence Vincentiu, le nouveau Evêque du
Diocèse de Slobozia et de Călărași, ainsi que de Son Excellence Corneliu,
le nouveau Evêque du Diocèse de Huși (Diacre George Aniculoaie,
Ciprian Bâra et Constantin Ciofu)* 192
- La visite canonique de Sa Béatitudo Père DANIEL, le Patriarche de l'Église
Orthodoxe Roumaine au Diocèse Métropolitain de Banat
(le 3 – 6 juillet 2009) (Diacre George Aniculoaie).....* 201
- La visite canonique de Sa Béatitudo Père DANIEL, le Patriarche de l'Église
Orthodoxe Roumaine en France (9-17 juillet 2009) (Lucian Gh. Duică)* 206
- La visite canonique de Sa Béatitudo Père DANIEL, le Patriarche de l'Église
Orthodoxe Roumaine au Diocèse Métropolitain de l'Ardeal
(le 16-le 24 août 2009) (Ciprian Bâra et Diacre George Aniculoaie* 223
- L'AGENDA DE TRAVAIL de Sa Béatitudo Père DANIEL, le Patriarche de
l'Église Orthodoxe Roumaine (le 1-er mai-le 31 août 2009) (R.P. Remus
Marian, Conseiller patriarcal, Secrétaire du Cabinet patriarcal)* 233

ÉVÉNEMENTS DE L'ÉGLISE – COMMÉMORATIONS

- Date à fleurir – l'anniversaire de Sa Béatitudo Père Patriarche DANIEL,
(Ciprian Bâra).....* 289
- Le deuxième Colloque consultatif se proposant le sujet de la Cathédrale du
Salut de notre Race (Ciprian Bâra).....* 291
- La participation de Sa Béatitudo Père Patriarche DANIEL, à la fête patronale
du Monastère „Saint Pantéleimon” – Lacu Sărat, Brăila (Ciprian Bâra) ...* 296

<i>La célébration de la fête patronale du Monastère „Le Dimanche des Saints Roumains” de Popești Leordeni (Raluca Brodner).....</i>	298
<i>L'église princiêre de Ploiești vrent d'accomplir ses 370 ans (Ciprian Bâra)...</i>	301
<i>Le pèlerinage des jeunes gens du Diocèse du Bas – Danube à l'occasion de la fête de la Sainte Trinité (Adrian Portase)</i>	303
<i>La troisième édition du Colloque „Le dialogue de la théologie et philosophie” – Bucarest (le 14 – le 15 mai 2009) (Augustin Păunoiu)</i>	308
<i>La Béatitudo Père Patriarche DANIEL, vrent de consacrer la nouvelle église bâtie dans le quartier Drumul Taberei de Bucarest (Ciprian Bâra).....</i>	314
<i>Représentants du monde entier vrennent de discuter à Bucarest au sujet du diaconat local (Ciprian Bâra)</i>	316
<i>Sa Béatitudo Père Patriarche DANIEL, vrent de consacrer l'église ayant la fête patronale „La Sainte Trinité” de Fetești (Diacre George Aniculaie)</i>	318
<i>La Deuxième Colloque International de Théologie Dogmatique Orthodoxe – Arad (le 11 – 13 juin 2009)(Diacre George Aniculaie)</i>	320
<i>Les frais émulus de la Faculté de Théologie Orthodoxe „Justinian le Patriarche”, de Bucarest, viennent de prêter sermont (Diacre George Aniculaie)</i>	325
<i>Le service divin „De profundis” officié pour feu le Patriarche IUSTIN d'heureuse mémoire (Ciprian Bâra).....</i>	328
<i>Le service divin „De profundis” officié pour feu le Père Prof. Dr Ion Bria d'heureuse mémoire, à sept ans depuis son passage près de Dieu (Diacre George Aniculaie)</i>	330

ARTICLES DOCUMENTAIRES

<i>R. P. Prof. Dr. Alexandru M. Ioniță , Père Gala Galaction. Officiant et écrivain.....</i>	332
<i>Archim. Dr. Ștefan Gușă,, Le monachisme chez Saint Basil le Grand</i>	368
<i>R. P. Dr. Vasile Petrica (Maître de conférence),Les débuts du Monastère „Saint Élie de la Source d'eau” – Vasiova de Banat et la vie ascétique avancée du Frère Vichentie Mălău(1887-1945)</i>	384
<i>Archim. Dr. Vasile Miron (Maître de conférence),La présence réelle de notre Seigneur Jésus Christ dans la Sainte Liturgie et les conditions d'une participation active et consciente des fidèles à service divin.....</i>	399

RECENSIONS

<i>Son Éminence Métropolitte Bartolomeu Valeriu Anania, Mémoires, Iași, Éditions Polirom, 2008,691 p. (Constantin Costache).....</i>	414
<i>Album, Balcons du ciel. Monastères et ermitages de l'Archivêché de Bucarest, Bucarest, Éditions Basilica du Patriarcat Roumain, 2009, 320p. (Constantin Costache)</i>	415

Traducere în lb. franceză de Prof. CAMIL MARIUS DĂDĂRLAT

BIBLIOTECA M.M.B.	
PROVENIENȚĂ	PREȚ
<i>ada</i>	<i>40 lei</i>

Materialele trimise pentru publicare și corespondența privitoare la revistă se expediază pe adresa: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Intr. Miron Cristea, nr. 9, sectorul 4, cod. 040162, București. Abonamentele se fac la Tipografia Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, valoarea lor depunându-se în contul RO 48RNCB504000000250025 la B.C.R., filiala sector 4, București, cu mențiunea: pentru “Biserica Ortodoxă Română”, buletinul oficial al Patriarhiei Române.

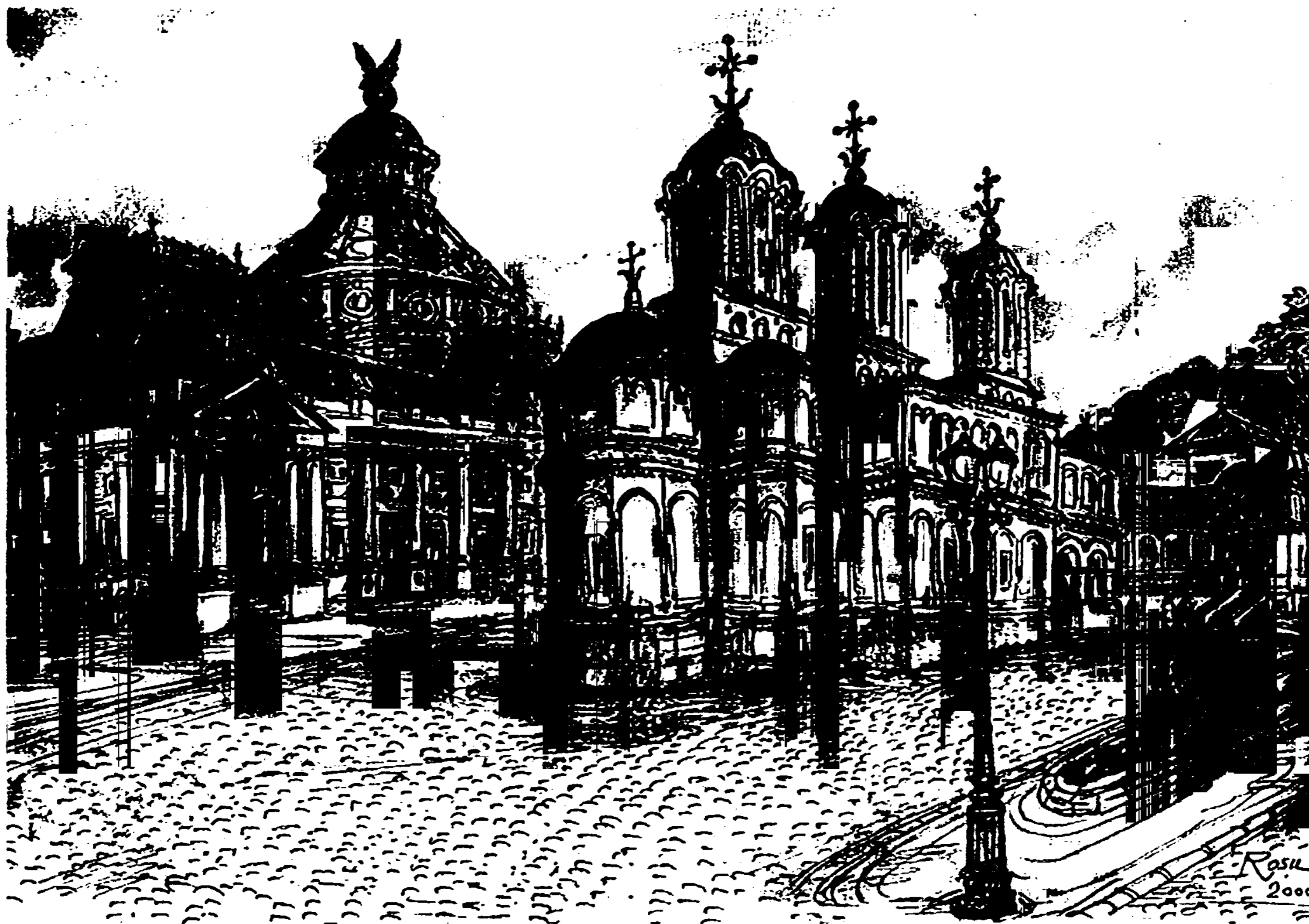
*

Opiniile sau punctele de vedere exprimate în materialele publicate (în afara celor oficiale) aparțin autorilor. Materialele nepublicate nu se restituie. Colaboratorii sunt rugați să-și păstreze copie după materialele (dactilografiate sau pe suport electronic) pe care le trimit redacției revistei “Biserica Ortodoxă Română”.

Redacția: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române,
Intr. Miron Cristea 9, cod. 040162 – București, sector 4,
Tel. 00-40-21-4067191; 00-40-21-4067192; e-mail: eibmbor@rdslink.ro

Administrația: Tipografia Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române,
Intr. Miron Cristea 6, cod. 040162 – București, sector 4,
Tel. 00-40-21-406.71.93; 00-40-21-406.71.94; Fax: 00-40-21-300.05.53.
e-mail: tipogr.inst.biblic@rdslink.ro; magazin@editurapatriarhiei.ro
web: editurapatriarhiei.ro

◆ISSN 0257-4667◆

TIPOGRAFIA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
BUCUREȘTI

